Biblioteca estense universitaria
Largo S. Agostino 337
I-41121 Modena MO
Tel ++39 + 59 222248
Fax ++39 +59 230195
b-este@beniculturali.it

bibliotecaestense.beniculturali.it

v.g.12

Biblia Latina

[Bibbia di Borso d'Este], v.1

Ms., 1455-1461

Img: BEU, 2009

Terms of use
Using texts and images of the Estense Library is free - within the CC license terms - only for personal, private and non commercial use.
In the case of a non commercial, public use, their source must be cited, linking to the homepage of this site.
For any different purposes, or for getting higher resolution images, please follow the guidelines in the Reproductions page of the website, and/or write to b-este.urp@beniculturali.it.
Creative Commons License
This work is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial-NoDerivs 3.0 Italy License
http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/it/deed.en

Incipit brevis continentia omnium librorum biblie. ¶ Ad evidentiam autem ꝓsentis libelli notandum est. q̃ omnes libri totius scripture qui cõtinentur in biblia sunt numero. xxxvj. licet a quibusdam aliis numerentur et ordinentur. tamen communiter a doctoribus ¶ in biblijs correctis sñ in hac scẽdi modum ¶ numerum ordinantur.

·1· Genesis.

Primus est liber geneseos in q̃ agitur de mundi ¶ hominũ creatione ac ordine: de diluuio ¶ archa nõe. de confusiõe linguarum. De electione populi dei. et de descensu eiusdem populi in egiptum. Et habet capitula. l.

·2· Exodi.

Secundus est liber exodi i quo agitur de. v. plagis pharaonis. de exitu et liberatiõe ꝑpli israel ab egipto ¶ archa federis. De decem preceptis ac iudicijs ¶ institutiõe populi dei. De arca tabernaculo ¶ altari ac vestibus aaron. ¶ habet capitula. xxxx.

·3· Leuitici.

Tertius liber est leuitici i quo agitur de sacrificijs ¶ hostijs offerendis. De ornatu ¶ vestibus aaron. De ordine et ministerio leuitaꝝ. ¶ hꝫ capla. xxvij.

·4· Numeri.

Quartus liber ẽ numeroꝝ in q̃ agitur de numeratione tribuum et ꝑpli israel. De ꝓphetia balaam. De mansionib⁹ factis vsq; ad ultimo. ¶ hꝫ capitula. xxxvj.

·5· Deuteronomij.

Quintus est liber deuteronomij in quo replicantur ea q̃ gesta sunt in quatuor prioribus libris. ¶ hꝫ cap̃. xxxiij.

·6· Josue.

Sextus liber est iosue in quo agitur de transitu iordanis. De subuersione regionum hostium. De introductiõe ꝑpli dei in terram promissionis. De diuisiõe ipius terre. ¶ hꝫ capitula. xxiij.

·7· Judicum.

Septimus liber est iudicum i quo agitur de principibus ¶ iudicibus ac defensione populi israel. et victorijs ac triumphis hostiũ ꝑtim hostes. ¶ hꝫ cap̃. xxi.

·8· Ruth.

Octauus est liber ruth. in quo agitur de matrimonio ẽtre

inter booz et ruth. ex quibus ihc descendit. et habet capitula. iij. Aliqui tñ ponunt librum ruth in eodem libro iudicum comprehendi.

·1· Regum.

Nonus liber ẽ regum in quo agitur de regib⁹ populi iuda ¶ ꝑpli israel. De cõstructione templi. De prelijs cõmissis cõtra philistheos et alios inimicos in quibus legitur eorum cõtra ¶ causam prelia designãt. Et diuiditur liber regum in quatuor libros quorum primus hꝫ capla. xxxi. Secundus habet capitula. xviij. Tertius habet capitula. xvij. Quartus habet capitula. xxv. Aliqui tamen ponunt primum ¶ sm esse unum librum ꝑ se. ¶ tertium ¶ quartum unum librum per se.

·10· Paralipomenon.

Decimus liber ẽ paralipomenon. in quo agitur de hijs q̃ tractata sunt in quatuor libris regum ¶ supplentur mlte historie pretermisse. ¶ explicantur innumerabiles questiones. ¶ diuiditur in duos. quoꝝ ꝑmus hꝫ capla. xxviij. Secundus habet capitula. xxxvj.

·11· Esdre.

Undecimus liber est esdre in q̃ esse cõprehenditur neemias i quo agitur de restauratione templi. De reditu filioꝝ israel in patriam. De cõstructione murorum ciuitatis. De numeratione ac descriptione sacerdotum leuitarum ¶ plebis ꝓpli israel. Et diuiditur iste liber in duos quorum ꝑmus hꝫ capitula. v. ¶ decimus habet capitula. viij. Secundus habet capitula. vi.

·12· Tobie.

Duodecimus liber ẽ tobie in quo agitur de ipius phatione ac nutritura multiplici. De ministerio angeli raphaelis. De instructione prolis. De honestate matrimonij. ¶ hꝫ capitula. viij.

·13· Judith.

Tertiusdecimus liber ẽ iudith. in quo agitur de oblitione hierusalem. ¶ ꝑpli israel. De honestate ¶ probitate iudith. De interfectione holofernis. de liberatione ꝑpli ihl. ¶ hꝫ cap̃. xvi.

·14· Hester.

Quartusdecimus liber ẽ hester i quo agitur de cõtinuo re-

gis assicu. De cautelositate amandi et eius in
terfectione procurata p prudentiaz et hu
militatem hester. De exaltatione mar
dochei et liberatione ppli ibi. et hic capla. xvi.

Job. .15.

QUintus decimus liber est iob.
in quo agitur de eius cõpati
entia et perfectione. De dis
putatione quam habuit cũ
amicis. De prouidentia diuina. De cor
porum resurrectione. et hic capitula. xlij.

.16. Psalterij.

SExtus decimus liber est psal
terij dauid siue psalmorum
in quo agitur de xpi diuini
tate: humanitate: passiõe:
resurrectione: ascensione: et aduentu i
udicij. De penis peccatorum. ac de beati
ficatis dei et laudibꝫ eius. et nouiet ps. c.l.

.17. Proverbior.

OCtauus decimus liber ẽ p
uerbiorum salomonis in q
agitur de institutione et di
sciplina incipientium deo f
uire. De correctione morum et informa
tione animarum. et hic capitula. xxxi.

.18. Ecclesiastes.

OCtauus decimus liber ẽ eccle
siastes. in quo agitur de mun
di vanitate. De viciorum o
mnium. De profectu ambu
lantium in via dei. et hic capitula. xij.

.19. Cantica.

OCtauus nonus liber ẽ canti
ca. in quo agitur de vnius
quiusque perfectione. De cõtemplati
one anime sancte. De vnione xpi et eccle. et habet capla. viij.

.20. Sapientie.

OCtogesimus est liber sapientie
in quo agitur de regimine p
latorum et cõseruatione iusti
tie. De voluptuum cõtemptu
de aduentu ac passione xpi qui est vera
sapientia. et habet capitula. xviij.

.21. Ecclesiastici.

OCtogesimus primus liber est ec
clesiastici. in quo agitur de
obedientia subiectorum. De
instructione bonorũ morũ.
De nobilitate sapientie. et de laude fac
torum patrum. et hic capitula. l.

Incipit prologus sci ieronimi ad paulinum
fr̃ bibliotecam de ōib⁹ diuine hystoīe libr̃

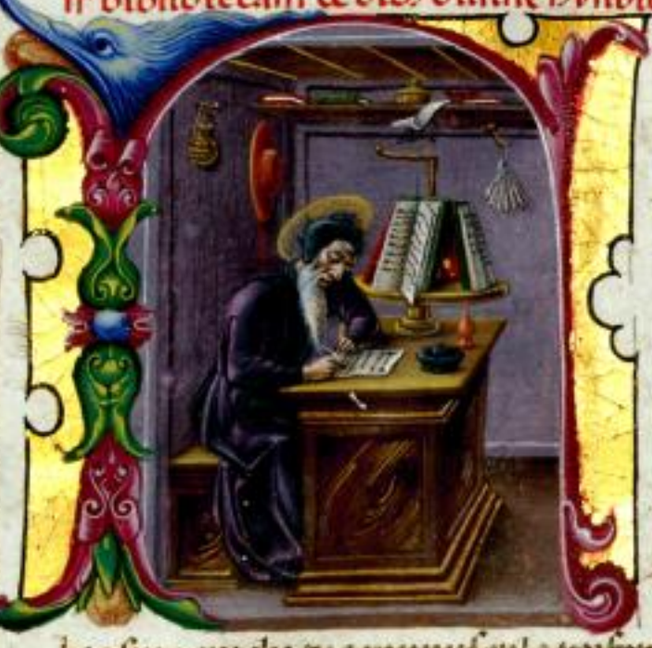

K
A
T
E
K.
A
D

briosius michi tua munuscula perferens
detulit simul t suauissimas litteras. que a
principio amicitiarum. fidem probitatis
fidei t ueteris amicie preferebant. Nea
enim illa necessitudo ē. t rpi gl̃ia copulata. quam non utilitas rei familiaris. n
presentia tantum corporum non fucdola
t palpans adulatio. s̃ dei timor. t diuinarum scripturarum studia xiliant. Legim⁹
in ueteribus hystoriis quosdam lustrasse
prouincias nouos adisse populos. Mutata transisse. ut eos quos ex libris nouerit
coram quoq; uiderent. Sic pitagoras in
phinicos natus. Sic plato egiptum t archytam tarentinum. eamq; boream ytalie q
quondam magna grecia uocabatur. Laborriosissime peregrinatus. Vt quibus ipse magister erat t potens. eorum q; doctrinas. a
cherentie gignasia personabant. fieret
peregrinus atq; discipulus. Galenus a
liena uerecunde discere. q; sua impudenter ingerere. Denique cum litteras quasi toto
orbe fugientes persequitur. captas a primis t renouatas. etiam tyranno crudelissimo patitur. ductus captiuus. uictor t senuus. Tamen quia philosophus t
maior emente se fuit. Ad animum suum
lactea eloquentie fonte manantem de
ulatus yspanie galliarumq; finibus q
dam uenisse nobiles legimus. Et quo
ad templationem sui roma non tacet.
unius hominis fama peruolauit. Habuit
illa etas in auditum hominibus seculis
celebrandumq; miraculum. ut urbem
tam tam ingressi. aliud extra urbem qre

rent. Apolonius tyane ille magnus ut a
nonnulli loquuntur fuit pbus. ut pitagoricus traduit. in tantum persas peruasit
caucasum albanos. scithas. massagetas.
opulentissima indie regna penetrauit.
Et ad extremum latissimo physon amne transfretato. peruenit ad braginanas. ut
uirginem in throno sedentem aureo. t
de cinnali fonte potantem. inter pueros t
discipulos de natura de moribus de cursu t
dierum ac fructuum audiret docentem. Inpetrauit a regibus. babilonios. chaldeos. medos.
assirios. parthos. hyrcanos phrenices. arabas. t
palestinos. reuersus alexandriam peruenit
ethiopiam. ut gymnosophistas. t famosissimam solis mensam. uideret in sabulo. Inuenit ille uir ubiq; quod disceret.
t semper proficiens semper se melior fecit.
Scripsit super hoc plenissime octo uoluminibus philostratus.

Dixo loquar de seculi hoīb⁹
cum apostolus paulus. nauclerones t magi gentiu⁹.
qui de sciencia cenit in se
hospitis loquebatur. an experimentum
queritis eius qui in me loquitur christus
post damascum arabiamq; lustratam a
scendere uidi solum. ut uiderem petrum. t
mansi apud eum diebus quindecim. hoc
enim mysterio ebdoadis t ogdoadis fi⁹ mus
nus gentium predicator instruendus erat.
Hursumq; post annos quatuordecim assumpto barnaba t tito expositurus eis a
postolis euangelium ne forte in uacuum
curreret aut cucurrisset. Habet nescio a
quid latentis energie uirtutis actus.
t tam graues discipuli de auctoris uoce tam
fusa fortuna sonat. Vnde teschines cum
rhodi exularet. t legeretur illa demosthenis
oratio. quam aduersus eum habuerat. t
mirarentur cuncti atq; laudarent. suspirans ait. Quid si ipsum audisses bestiam.
suaueolam resonantem.

Ego hoc dico q; sit aliquid
in me tale quod uel possis
uel uelis amice audire uel
discere. s̃ quod amor tui
t discendi studium. etiam absq; nobis
per se probari debeat. Ingenium docile.
t sine doctore laudabile ē. Si quid
inuenias. s̃ quid queras considerandum.

Molis cera ad formandum facilius. et si artifices plaste cessent manus. nam mutare et totum quicquid esse potest. Paulus aplus ad pres galathicos legem movsi prophasorum dicit se gliatum. ut animalis spiritalibus ecclie. postea addiceret ofitentem. Anima enim nre militie non carnalia sunt. sed potentia deo. ad destructionem munitionum. cogitationes destruentes. et omnem altitudinem extollentem se adversus scientiam dei. et captivantes omnem intellectum ad obedientiam xpi. et pñs subiugandam omnem obedientiam. Et mox beum scribit ab infantia sacris litteris eruditum. et ortatur ad studium lectionis. ne negligatur gratia que data est ei per impositionem manus pbrij. Et ito precipit. ut inter ceteras virtutes xpi. quem bene confessione depinxit. scientiam quoq; in eo eligat scripturarum. obtinentem eum qui sit doctrinam fidelem secundum ut potens sit exhortari in doctrina sana. et contradicentes reprimere.

Sancta quippe rusticitas solum sibi prodest. quantum edificat ecclie xpi. tantum. si destruendo non resistat. Malachias propheta. imo per malachiam dominus. interrogat sacerdotes legem. In tantum sacerdotis officium est. interrogatum respondere de lege. Et in deuteronomio legimus. interroga patrem tuum et annuntiabit tibi. et seniores tuos. et dicent tibi. In psalmo quoq; scribit. Cantabiles mihi erant iustificationes tue. in loco peregrinationis mee. Et in descriptione unius cuiusq; arboris interdum que est in paradiso. pter. inter ceteras virtutes. hec quoq; refert. In lege domini voluntas eius. et in lege eius meditabitur die ac nocte. Daniel in fine sacratissime visionis. ait. fulgere quasi stellas. intelligentes. electos quasi firmamentum. Deos quidam inter se distare putant. alios stellis. alios celo. paradiso. quamquis in arca bethaniam ueritate intuitus quis possit intelligi. Sta enim apud eos legimus. Qui autem ad iustitiam erudiunt. fulgebunt quasi splendor firmamenti. Et qui ad iustitiam erudiunt multos. quasi stelle in perpetuas eternitates. Cui dictum. paulus aplus. nas eternorum. Nempe quia vas legis. et scripturarum sacrarum erat armarium. Phanuel stirpe tribus aser. virum tertium. et multum in petro et iohanne quo modo legem sciant. cum litteras non didicerunt. Quicquid enim alios exercitatio et quotidiana in lege meditatio tribuere solet. illis spiritus sanctus suggerebat. Et erant iusta que scripta est. decem et duodecim annos salvator impleuit et in templo sedens de questionibus legis interrogans magistros eorum primum interrogat. Nisi forte iustificum primum. iustificum dicamus et iohannem. quorum uterq; dicere poterat. Et si impetum fremoni. non tamen scientia. Iohannes iustificus. piscator. uterus. Et quanta a nobis obscura principia euangelium uerbum erat apud deum et deus erat uerbum. Logos grece ambo significat. et uerbum et ratio et supputatio. et causa unumquemq; rei per quam sunt singula que subsistunt. Que omnia recte intelligimus in xpo.

Horum ueteres plato refellunt. hos demostenes eloquentes ignorant. scriptum namq; est. sapientiam sapientium. et prudentiam prudentium reprobabo. Vera sapientia perdet falsam sapientiam. Et quia qs stultitia predicationis in cruce sit. tamen paulus sapiam loquimur inter perfectos. Sapientiam autem non seculi huius. nec principum seculi huius que destruuntur. sed loquimur dei sapientiam in mysterio. absconditam. quam predestinauit deus ante secula. Dei sapientia xpus est. Xpus enim dei virtus et dei sapientia. Hec sapientia in mysterio absconditi est. et quia nemo psalmum nullus prenotatus. pro occultis filijs. in quo sunt omnes thesauri sapientie et scientie dei absconditi. Et qui in mysterio absconditus est. predestinatus est ante secula. predestinatus autem. et prenuntiatus in lege et prophetis. Dominus. ipse appellabatur innocentes. qua occidebat eum quem ceteri non intelligebant. ideo

bzaam uirorem eius. 7 ietatis est. 1
Apebantur ceci ezechiel. qui populo
peccori clausi erant. Revela mi quitrad
oculos meos. 7 ostendam mirabilia de le
ge tua. Lex enim spiritalis. 7 reuelatio
one opus est. ut intelligatur ac reuelata
tacte dei gliam 3 complemur. Liber ia
pocalipsi. septem sigillis signatus ostendi
tur. Quem si dederis homini scienti lit
teras ut legat. respondebit. Non possum
signatus est enim. Quanta hodie puta
se nosse litteras. tenent signatum librū.
nec aperire possunt. nisi ille reserauerit q
dixit clauem dauid. qui aperit 7 nemo a
claudit. claudit 7 nemo aperit. In actib
apostolorum scis eunuchus ymmo uir
sic enim cum sca scriptura cognominat.
cum legeret isaiam prophām. interrogat
a philippo. Putasne intelligis que legis.
Respondit. Quomō possim. nisi aliquis
me docuerit. Ego ut te me loquar in tam
nec sancto: sum hec eunucho. nec studi
osior. qui de ethiopia. i. de extremis fini
bus mundi uenerat ad templum. reliqui
aulam regiam. 7 tantis amator diuine
scientie fuit. ut etiam in uehiculo litteras
legeret sacras. Et tamen cum librum
teneret. 7 uerba domini cogitatione per
ciperet. lingua non moueret. labijs persona
ret. ignorabat eum quem in libro nesci
ens uenerabatur. Venit philippus osten
dit ei iesum. qui clausus latebat in litte
Omnia doctoris munus. Eadem hora ac
dit eunuchus. Baptizatur fidelis 7 scius.
ac magistro discipulo. plus in deserto fon
te ecce. quam in amato synagoge templo
reperit.

VII

Nec tame perscripta sunt hec
uiter. Neq; enim epulare
angustia etiam longius
patebamur. ut intelligeres
te in scripturis sacris sine premio 7 molestia
te semitam. non posse ingredi. Taceo de
gramaticis. rectoricis. philosophis. geo
metris. dialeticis. musicis. astronomis.
astrologis. medicis. quorum scientia mō
talibus satis uel utilissima est. 7 in tres partes
scinditur. in doctrinam. rationē 7 usum.
Ad minores artes ueniam. 7 quando tas
lingua quam manu administrantur. A
gricole. cementarij. 7 fabri metallorum
lignorumq; cessores. lanarijq; 7 fullones.
7 ceteri qui uarias supellectilem. 7 uilia
opuscula fabricant. absq; doctore ee nō
possunt. quod cupiunt. Quod medico
rum e promittunt medici. tractant fa
brilia fabri. Sola scriptura ars est.
quam sibi passim omnes uendicant.
Scribimus indocti. doctiq; poemata passi.
hanc garrula anus. hanc delirus senex.
hanc sophista uerbosus. hanc cumuersi
presumunt. lacerant. docent antequā di
scant. Alij adducto supercilio grandia 1
uerba frustrantes. inter mulierculas de
sacris litteris philosophantur. Alij disci
pro puto: a femmis. quod uiros deceant.
Et ne parum hec sit. quadam facilitate
uerborum immo audacia. edidit aliq.
quod ipi non intelligunt. Taceo de me
is similib:. qui si forte ad scripturas scias
post seculares litteras ueniunt. 7 simone
apposito aures populi mulcent. quicquid
dixerint hec legem dei putant. Nec scire
dignantur quid prophete. quid apostoli
senserint. sed ad sensum suum incongrua
aptant testimonia. quasi grāde sit 7 non
uitiosissimum dicendi genus. de prauis ē
sententias. 7 ad uoluntatem suam sacra
scripturam trahere repugnante. Quasi ni
legerimus homerocentonas. 7 uirgilio 1
centonas. Ac non sic etiam maiorē fine
rpō possumus dicere rpianum. quia sē
psit. Iam redit 7 uirgo. redeunt saturnia 1
regna. Nam noua progenies celo demit
tatur alto. 7 puerum loquentem ad filium. 1
nate mee uires. mea magna potentia sol.
7 postrema salutatoris in cruce. talia pa
memorans. fixusq; manebat. Puerilia
sunt hec. 7 ridiculatorum luto similia. do
cere quod ignores. immo uereum stoma
cho loquar. nec hec quidem sine quod 1
nescias.

VIII

Felicer manifestissima est
geneseos in qua de creatura
mundi. de exordio generis
humani. de diuisione terre.
7 de confusione linguarum. 7 de descensu usq;
ad egiptum scribitur hebreorum. Patet
eradus cum decem plagis. cum de calcē
cum mysticis dimissis preceptis. Impri
mitur e leuiticus liber. in quo singula sacri
ficia. immo singule pene syllabe 7 uestes

aaron ⁊ totus ordo leuiticus. spiritalia sacramenta. Numeri uero nõne totus arithmetice. ⁊ propbie balaam ⁊ quia peregrinationum mansionum pulcerrimum mysteria tenent. Deuteronomiũ quoq; secundam legem ⁊ euangelice legis prefigurato. nõne sicubi que prolixa sunt. ut tamen noua sint omnia de ueteribꝰ. huc usq; moyses. huc usq; pentateuc. quibꝰ quinq; uerbis loqui se uelle apls paulus in ecca gloriatur. Job exemplar patientie que non mysteria sue simone complectitur. prosa incipit. uersu labitur. pedestri simone finitur. Omnesq; leges dilectice. propositione. assumptione. ꝯclusione determinat. Singula uerba in eo plena sunt sensibꝰ. Et ut de ceteris sileam. resurrectionem corporum sic proplexatur. ut nullus de ea uel manifestius uel certius scripserit. Scio inquit qõd redemptor meus uiuit. ⁊ in nouissimo die de terra surrecturus sum. ⁊ rursum circumdabor pelle mea. ⁊ in carne mea uidebo deum. Quem uisurus sum ego ipse. ⁊ oculi mei ꝯspecturi sunt. ⁊ non alius. Reposita est hec spes mea in sinu meo. Venit ad iesum naue. quo tempum dñi nõ solum in gestis. uerum etiam in nomine pfert. Transitio iordanem. hostium regna subuertit. diuidit terram uictori populo. ⁊ per singulas urbes. uiculos. montes. flumina orientes. atq; ꝯsima. ecclesie celestis quietem spualia regna describit. In iudicum libro. quot principes populi. tot figure sunt. Ruth moabitis. ysaie explet uaticinium dicentis. Emitte agnum domine dominatorem terre. de petra deserti ad montem filie syon. Samuel in ely mortuo ⁊ in occasione saul. ueterem legem abolitam mõstrat. Porro in sadoch atq; dauid. nouum sacerdotij nouiq; imperij sacramenta testanꝰ. Malachim uester terminus ⁊ quartus regum liber a salamone usq; ad iechoniam. ⁊ a roboam filio nabath usq; ad osee. quibus est in assyrios regnum iuda ⁊ regnus describitur sine. Si historiam respicias. uerba simplicia sunt. Si in litteris sensum latentem inspexeris. ecce paucitas. ⁊ heretico rum ortu ecclesiam bella narrantur. Quo decem prophete in unius uoluminis agmina coarctati. multo aliud q̃ sonant in figura prefigurant. Osee cerebro nominatur esse hayin samaritam. ioseph iezrahel. ⁊ uxorem fornicationum ⁊ fornicationis filios. ⁊ adultere tam cubiculo clausam uarijs. multo tempore sedere uiduam. ⁊ sub ueste lugubri uirilis aduentum prestolari. Johel filius phatuel describit terram duodecim tribuum. eruca bruco. locusta rubigine uastate ꝯsumpti. ⁊ post eruersionem prioris ppli effusum in spiritum sanctum super seruos dei ⁊ ancillas. i. super exercitum nouam ⁊ effusum uti in cenaculo syon. qui exercitus ab uno usq; ad xv. psalmorum ⁊ per mensuram surgentes. xv. graduum numerum efficiunt. qui in psalterio mystice ꝯtinẽt. Amos pastor ⁊ rusticus. ⁊ rubrorum morum distinguens paucis uerbis explicari nõ potest. Quis enim digne exprimat crudelia damasci gazetyri. ⁊ ydumee. filiorum amon ⁊ moab. tyri ⁊ uniuersi gaditane. ⁊ israel? Hic loquitur ad uaccas pingues que sunt in samarie monte. ⁊ iniustam dominum maiorem minoremq; testatur. Jpse creator fecit orem locustę. ⁊ stellam dominum super murum litum uel adamantinũ. ⁊ uincinum pomorum arida lentem supplicia peccatorum ⁊ famem in carnonfamem panis. neq; sitim aque. sed audiendi uerbum dei. Abdias quia interpretatur seruus domini pertonat contra eodom ⁊ sanguinem terre nunq; siccum. fratris quoq; iacob semper emulum. Jonas pulcherima columba naufragio suo passionem dominum prefigurans. mundum ad penitentiam uocat. ⁊ sub nomine ninive salutem gentium nuntiat. Micheas demorasti. colores et uastationem annuntiat filie latronis ⁊ obsidionem ponit contra eam. quia maxillam percussurit iudicis israel. Naum desolatorem orbis. uicem patet cunctarum sanguinis. ⁊ post euersionem illius loquitur. Ecce super montes pedes euangelizantis ⁊ annuntiantis pacem. Abacuch luctator fortis ⁊ uigilans. stat super custodiã suam. ⁊ figit gradum super munitionẽ. ut expim in cruce ꝯtempletur ⁊ oret. Operuit celos gloria eius. ⁊ laudis eius plena est terra. Splendor eius ut lux erit. cornua in manibus eius. Ibi abscondita est fortitudo eius. Sophonias speculator ⁊ archanorum do

mum cognitor audit clamorem apostolicum. Exultatum a secundo. Et ideo a collibus. Iubet circumquaque ululatum bibere. Pile. quia periturum omnis populus damnabit. Discedentium universi. qui amolium eum tangent. Aggeus festinus zelator. qui feminas ut in lacrimis ut gaudio meteret. destructum templum edificari. Zacharias prophetam. Malachias apertior. In fine omnium prophetarum. de abiectione israel. et vocatione gentium. non est mihi ait. voluntas in vobis dicit dominus exercituum. et munus non suscipiam de manu vestra. Ab ortu enim solis usque ad occasum magnum est nomen meum in gentibus. et in omni loco sacrificatur. et offertur nomini meo oblato munda. Visam. Jeremiam. Ezechiel. Daniel. quis apostolorum primus non prophetam interpretari scripturas. Secundus ut gallinaceum. Tollam succensam a facie aquilonis. et pardum expoliatum suis coloribus. Quadripertitam diversis meritis nec tam alphabetum. Tertius principia et finem tantis historiarum motibus involuta. ut apud ebraeos ipse paene cum eorum gentilecas ante Esdram non legantur. Quartus ut ego qui et extremus inter omnes prophetas temporum ordo. totius mundi physiognomicus. Lapidem praecisum de monte sine manibus. omnia regna subuertentem. claro sermone pronuntiat. Quinque simphonides Asaph. Idithun. Heman. Ethan. Chalcheus. Flaccus quoque Catullinus. atque Serenus. Christum una personant. Quinque corpore psalterio. Habacuc. Ionas. Nahum. Abdias. Sophonias. Aggeus. Zacharias. Malachias. Salomon pacificus. Amabilis. Os

mum moyses corrigit. Naaman Syrum. Ecclesiam ungit. Jehu. Samuel. Nathan. David. Salomon. Nuptiarum dulcedinem. Ezechiel. Ecclesiae typo populum liberat de periculo. Jonas. Ninive. Amos. Quid retinam qui uberrimum in quinis. Hosee. Quem celebrem munus posteros. Prophetarum ordinem. Nahum. Habacuc. Sophonias. Aggeus. Zacharias. Malachias. Epitomen. Minus ac vilis. Et ne ab aliquo illorum fecundam scripturarum librum. Ut lucerna ardens. Semper ardeat. Per singula quippe nomina. Mysteriaque dei bonum. Praetermisse in regum libris. Et paralipomenon historie. Innumerabiles explicantur. Angeli. Questiones. Edidi. Et necessitas. Admonet. Ut delicet. Et solatio. Adhuc in uno. Volumine. Arctantur. Instaurant. Et templum. Minores erstruunt cuncta. Omnisque illa turba populi. Recedentis in Jerusalem. Et de. Scripto sacerdotum. Levitarum. Et sanctis. Proselytorum. Ac per singulas familias. Minorum. Et minorum operum diversa. Aliud in cortice. Preferunt. Aliud in medulla retinent. Et nemo me scripturarum amore. Et rapidum. Excessisse modum. Et. Et tamen non implesse quod volui. Audivimus. Et tantum quid nosse quid capere debeam. Ut. Et hoc quoque dicere possimus. Concupiscit anima mea desiderare. Et justificationes. In omni tempore. Et rursum. Illud sacramentum impletum in nobis. Hoc tantum scio quod nescio. Et. Et. Et

aliquem tantum: pariter omnia uerba u
lnus. anime languentis esse medicami.
Jacob patriarche Johannes. unose vi epi
stolas edicerunt: tam mysticas quas
succincte breues: quam retractiones longas. a
breuce omnibus longam sententi
am trahens: quia non omnium lectione
ccepunt. Apocalipsis Johannis tot lib
sacramenta quot uerba. Quantum om
nipotentis uoluminis hanc omnis
intelligentiam. Quot species singulis multa
plices latens intelligentie. Quo te fru
ctu beatissime ut unte becumenista
meditari: aut aliud nosse: nil gaudeo
quereris. Honeris mecum iambicum
tertio regni celestis. bitacitum: Solo
offendaris in scripturis sanctis simpli
citate: quasi nihil sit uerborum: quei
nel uno interpretum pene uno stra
tie prelate fuerunt: rusticam onomen
facilius instruentem. Trinum carce
gs sententia alte: cornus alius sentiet
interius. Non sum tam peritus et
ebes ut hoc me nosse polliceat: ecorus
fructus capere interim. quorum radice
in celo fixe sunt. Si uelle fateor: serén
me prefero: magnum inuenis comité
sperneo. sperni uatu. pulsanti aperi
tur: quereris muenire. Discamus i frig
quorum scientia nobis perseueret i ce
lo. Obmitte te manibo excipiam: rursum
cepte aliquod ac de hermagore nimium te
ctum oam. quicquid quescens. recu
sare conabor.

Habes hic amantissimi cu
stianem eusebium. quid lu
teranum tuarum mihi gra
duplicauit. referre hoc ue
statem morum tuorum exemplum fel
ficem amicine. amorem xpi. illam pu
tam relaqui uenustatem. cui absq
illo ipa epla preferebat. Festina que so
te hebetem in salo nauicule tue magi
precepe q̃ solue. Nemo rerum nauita
seculo: bene portum emeret que cepit sin
ut uenderet. Quicquid in sumptu
cessu nulem pene lucre spuria. Antiq̃
dictum é. Auare tecum quod habes
q̃ quod non habes. Quemadmodum
diuitiarum é. sapiehe autem cum
obolo indiget. Et nummus. quasi

michi habentes omnia possidentes
victus atq; nestitus similes canonis.
Si hec in potestate rem tuam uende si
non hes prohibet. Tollens crucem
pallium uinque eroum é. Caliceri
di tui semper recapitulans. Quem ardo
rabens: cauere periculum tuum possi
simulas uetoreus non bibe pe mu
alar pauperes tuos. Totum tecodu
qui tempi obtulit. Apostoli tantum ma
uem rictus reliquerant. Quo tanto ca
mittit ingaosophilatum rpi secuti es
si diuum. Facile stempi nemo qui
se se semper cogitare mortuum.

Explicit epistola. Incipit prologus sci
hieronymi presbiteri in genesis.

Incipit epla
que quidam
presbiterum
nomen ob
scenitatem
manifestum
Lamnam linguam te hebreo transfer
rere cum nonnulli amici tum maxime
studiosum opus cogere. Obtrectatorum
meorum latratibo patens. qui me arbitr
in re interpretum fugillationem aliq
pro ueteribo carere. Sin ingenium equi
dem probantes. cum ego septuaginta
interpretes sim me pro nulli portione in cu
naculo dei offerre que possim. nec opes al
terius. alborum paupertate fretus. Quod
si rationem exigentie me hebdomadum pro
uocauerit qui edinom antiquorum fa
tionem thedactionis miscuit. altera
celos stella tuens. omne opus existim
quem sua aurilucescere sententia
minus ante lucrantur. aut superflua que
q̃ ingeniarto fabricata me que cul
tibarum capellorum auctorum. quem
quam in quibo ut alta ac recta tene me
te legimus. que minus cordate non
bimurmurent. Illum ego appellauocatu
lum meum. et quoniam in arena no
bum. et marmor in quem sputerunt

rflumina de uentre eius fluent aque uiue. rque nec oculus uidit nec auris audiuit nec in cor hominis ascendit que preparauit deus diligentibus se. rmulta alia que propium sui habuit magna testimonia retinentes ego eos ubi hec scripta sunt reperiemus. ego ergo eos. Ubi hec scripta sunt. Et cum dicere non possemus de libris hebraicis prophetamus. Primum testimonium est in osee. secundum in ysaia. tertium in zacharia. quartum in proverbiis. rquintum eque in ysaia. quod multi ignorantes apocryphorum deliramenta sectantur. rhabeas nemas libros authenticis preferunt. Causas enim non est meum exponere. Iudei prudentes dicunt factum esse consilio. ne ptholomeus unius dei cultor etiam apud hebreos duplicem deum introducere reprehenderet. Quod maxime metuebant facere. quia in platonis regnum. cadere timebant. Denique ubicunque sacratum aliquid scriptura testatur de patre rfilio rsp̃s. aut aliter interpretati sunt. aut omnino tacuerunt. ut regi satisfacerent. rzachaeum fieri non uulgarent. Et nescio quis primus auctor lxx cellulas alexandrie mendacio fixo construxerit. quibus duumsi eadem scripturarum. cum aristeus eundem ptholomeo ypsapistes. rnon multo post ioseph̃us. nil tale retulerint. sed in una basilica congregatos. constituisse scribit non prophetasse. Aliud est enim uates aliud interpretem esse. Sibi spiritus uendicat. hic enthusiasticus uerborum copia ea que intelligit transfert. Nisi forte putandus est nullus eque nomocum rethoricos spiritu inspiratos. aut aliter de eisdem libris per interpretes aliter per apostolos spūs sanctus testimonia retulit. ut quod illi tacuerunt ibi scriptum esse meminerit. Quid igitur? Damnamus priores? Minime. Sed post priorum studia in quo nostrum quod possumus laboramus. Illi interpretati sunt ante aduentum xpi. rquod ignorabant dubia prophetie sententiis. ne post passionem rresurrectionem eius non tam prophetam q̃s historiam scribimus. Alter enim alteri aliter ausus

narrantur. Quod melius intelligimus melius rproferimus. Audi igitur emule obtrectator auscultа. Non damno non reprehendo lxx. si confitentur eas illis apostolos preferro. Per illorum os michi xpūs sonat quos ante propheta in ter spiritualia causinata positos lego. in quibus etiamnum pene gigantum in ter pretes tenent. Quid luctatores quesso? Quid impetuosum animos contra me concitas? Si cubi in translatione nostra uideor errare. in peruga hebreos. diuersarum urbium magistros consule. Quos illi habent de xpo. tui codices non inficior aliud esse si contra se postea ab apostolis usurpata testimonia probauerint. correctionum sunt exemplaria latina q̃ greca. greca q̃s hebrea. Verum hec contra nos. nunc te reprecor desistere. ne fingatur qui me tantum opus subiisse fecisti rgenesi exordium capere. oratio mihi unica. quo possim eodem spiritu quo scripta sunt libri. in latinum eloquium transferre sermonem.

GENESIS

In principio creauit deus celum et terram. Terra autem erat inanis et uacua. et tenebre erant super faciem abissi. et spiritus dei ferebatur super aquas. Dixitque deus. Fiat lux. Et facta est lux. Et uidit deus lucem quod esset bona. et diuisit lucem a tenebris. Appellauitque lucem diem. et tenebras noctem. Factumque est uespere et mane dies unus. Dixit quoque deus. Fiat firmamentum in medio aquarum. et diuidat aquas ab aquis. Et fecit deus firmamentum: diuisitque aquas que erant sub firmamento ab his que erant super firmamentum. Et factum est ita. Vocauitque deus firmamentum celum. Et factum est uespere et mane dies secundus. Dixit uero deus. Congregentur aque que sub celo sunt in locum unum. et apparea arida. Factumque est ita. Et uocauit deus aridam terram. congregationesque aquarum appellauit maria. Et uidit deus quod esset bonum. et ait. Germinet terra herbam uirentem et facientem semen. et lignum pomiferum faciens fructum iuxta genus suum. cuius semen in semetipso sit super terram. Et factum est ita. Et protulit terra herbam uirentem et facientem semen iuxta genus suum. lignumque faciens fructum. et habens unumquodque semen secundum speciem suam. Et uidit deus quod esset bonum. Factumque est uespere et mane dies tertius. Dixit autem deus. Fiant luminaria in firmamento celi. et diuidant diem ac noctem. et sint in signa et tempora et dies et annos. et luceant in firmamento celi et illuminent terram. Et factum est ita. Fecitque deus duo magna luminaria. luminare maius ut preesset diei. et luminare minus ut preesset nocti. Et stellas. et posuit eas in firmamento celi. ut lucerent super terram. et preessent diei ac nocti. et diuiderent lucem ac tenebras. Et uidit deus quod esset bonum. et factum est uespere et mane dies quartus. Dixitque deus. Producant aque reptile anime uiuentis. et uolatile super terram. sub firmamento celi. Creauitque deus cete grandia. et omnem animam uiuentem atque motabilem quam produxerant aque in species suas. et omne uolatile secundum genus suum. Et uidit deus quod esset bonum. benedixitque eis dicens. Crescite et multiplicamini. et replete aquas maris. auesque multiplicentur super terram. Et factum est uespere et mane dies quintus. Dixit quoque deus. Producat terra animam uiuentem in genere suo. iumenta et reptilia et bestias terre secundum species suas. Factumque est ita. Et fecit deus bestias terre iuxta species suas. iumenta et omne reptile terre in genere suo. Et uidit deus quod esset bonum. et ait. Faciamus hominem ad ymaginem et similitudinem nostram. et dominetur piscibus maris. et uolatilibus celi. et bestiis. uniuerseque terre. omnique reptili quod mouetur in terra. Et creauit deus hominem ad ymaginem suam. ad ymaginem dei creauit illum. masculum et feminam creauit eos. Benedixitque illis deus. et ait. Crescite et multiplicamini. et replete terram. et subiicite eam. et dominamini piscibus maris. et uolatilibus celi. et uniuersis animantibus que mouentur super terram. Dixitque deus. Ecce dedi uobis omnem herbam afferentem semen super terram. et uniuersa ligna que habent in semetipsis semen generis sui. ut sint uobis in escam. et cunctis animantibus terre. omnique uolucri celi. et uniuersis que mouentur in terra. et in quibus est anima uiuens. ut habeant ad uescendum. Et factum est ita. Et uidit deus cuncta que fecerat. et erant ualde bona. Factumque est uespere et mane dies sextus. Igitur perfecti sunt celi et terra. et omnis ornatus eorum. Complesque deus die septimo opus suum quod fecerat. et requieuit die septimo ab uniuerso opere quod patrauerat. Benedixitque deus diei septimo. et sanctificauit illum. quia in ipso cessauit ab omni opere suo quod creauit deus ut faceret.

GENESIS

camum ꝛ repleat aquas maris. Auesq; ꝛ multiplicentur sup̃ terram. Et factum ē uespere ꝛ mane. dies quintus. Dixitq; deus. Producat terra animam uiuentē in genere suo. iumenta ꝛ reptilia ꝛ bestias terre secundum species suas. Factumq; ē ita. Et fecit deus bestias terre secundū species suas. ꝛ iumenta ꝛ omne reptile terre in genere suo. Et uidit deus q̃ esset bonum ꝛ ait. Faciamus hominem ad ymaginem ꝛ similitudinem nr̃am. ꝛ piscibus maris ꝛ uolatilibus celi. ꝛ bestiis uniuersęq; terre. omnique reptili q̃ mouetur in terra. Et creauit deus hominē ad ymaginem dei creauit illum. masculum ꝛ feminam creauit eos. Benedixitq; illis deus ꝛ ait. Crescite ꝛ multiplicamini ꝛ replete terram. ꝛ subicite eam. ꝛ dñamini piscibus maris. ꝛ uolatilibus celi ꝛ uniuersis animantibus que mouentur super terram. Dixitq; deus. Ecce dedi uobis omnem herbam afferentem semen super terram. ꝛ uniuersa ligna que habent in semetipsis semen̄tem generis sui. ut sint uobis in escam. ꝛ cunctis animantibus terre. omnique uolucri celi ꝛ uniuersis que mouentur in terra ꝛ in quibus est anima uiuens ut habeant ad uescendum. Et factum ē ita. Uidit q̃ deus cuncta que fecerat ꝛ erant ualde bona. Et factum ē uespere ꝛ mane dies sextus.

Igitur perfecti sunt celi ꝛ terra ꝛ omnis ornatus eorum. ꝛ Complementq; deus die uij opus suum quod fecerat. ꝛ requieuit die uij ab uniuerso opere quod patrarat. Et benedixit diei uij ꝛ sanctificauit illum. quia in ipso cessauerat ab omni opere suo quod creauit deus ut faceret. Iste generationes celi ꝛ terre quando create sunt in die quo fecit dñs deus celum ꝛ terram ꝛ omne uirgultum agri antequam oriretur in terra. omnemq; herbam regionis prius q̃ germinaret. Non enim pluerat dñs deus super terram. ꝛ homo non erat qui operaretur terram. Fons ascendebat de terra. irrigans uniuersam superficiem terre. Formauit igitur dominus deus hominem de limo terre. ꝛ inspirauit in faciem eius spiraculum uite. ꝛ factus ē homo in aiam uiuentem. Plantauerat autem dñs deus paradisum uoluptatis a principio. in q̃ posuit hominem quem formauerat. Produxitq; dñs deus de humo omne lignum pulchrum uisu ꝛ ad uescendum suaue. lignum quoq; uite in medio paradisi. lignum q; scientie boni ꝛ mali. Et fluuius egrediebatur de loco uoluptatis ad irrigandum paradisum. Qui inde diuidit in quatuor capita. Nomen uni phison. Ipse est qui circuit omnem terram euilath. ubi nascitur aurum. ꝛ aurum terre illius optimum ē. Ibiq; inuenitur bdellium. ꝛ lapis onichinus. Et nomen fluuij secundi geon. Ipse ē qui circuit omnem terram ethiopie. ꝛ Nomen uero fluminis tertij tygris. Ipse uadit contra assirios. Fluuius autem quartus ipse ē eufrates. Tulit ergo dominus deus hominem ꝛ posuit eum in paradiso uoluptatis ut operaretur ꝛ custoderet illum. Precepitq; ei dicens. Ex omni ligno paradisi comede. de ligno autem scientie boni ꝛ mali ne comedas. In quocumq; enim die comederis ex eo. morte morieris. Dixit quoq; dominus deus. Non ē bonum ee hominē solum. faciamus ei adiutorium simile sibi. Formatis igitur dominus deus de humo cunctis animantibus terre. ꝛ uniuersis uolatilibus celi. adduxit ea ad adam ut uideret quid uocaret ea. Omne autē quod uocauit adam aie uiuentis. ipsum ē nomen eius. Appellauitq; adam nominibus suis cuncta animantia ꝛ uniuersa uolatilia celi. ꝛ omnes bestias terre. Ade uero non inueniebatur adiutor similis eius. Immisit ergo dñs deus soporem in adam. Cumq; obdormisset. tulit unam de costis eius. ꝛ repleuit carnem pro ea. Et edificauit dominus deus costam quam tulerat de adam in mulierem. ꝛ adduxit eam ad adam. Dixitq; adam. Hoc nunc os ex ossibus meis. ꝛ caro de carne mea. Hec uocabitur uirago. quoniam de uiro sumpta est. Quam obrem relinquet homo patrem suum et matrem. ꝛ adherebit uxori sue. ꝛ erunt duo in carne una. Erant autem uterq; nudus. adam scilicet ꝛ uxor eius. ꝛ non erubescebant.

Erat serpens callidior cunctis animantibus terre.

GENESIS

que fecerat dominus deus. Quidixit ad mulierem. Cur precepit nobis deus ut non comederemus de omni ligno paradisi? Cui respondit mulier. De fructu lignorum que sunt in paradiso uescimur: de fructu uero ligni quod est in medio paradisi precepit nobis deus ne comederemus. nec tangeremus illud: ne forte moriamur. Dixit autem serpens ad mulierem. Nequaq̃ morte moriemini. Scit enim deus. q̃ in quocunq; die comederitis ex eo aperientur oculi uestri. eritis sicut dii. scientes bonum & malum. Videtq; igitur mulier q̃ bonum esset lignum ad uescendum & pulchrum oculis aspectuq; delectabile. & tulit de fructu illius & comedit. deditq; uiro suo qui. Qui comedit. & aperti sunt oculi ambor. Cumq; cognouissent se esse nudos consuerunt folia ficus. & fecerunt sibi perizomata. Et cum audissent uocem domini dei deambulantis in paradiso ad auram post meridiem. abscondit se adam & uxor eius a facie domini dei in medio ligni paradisi. Vocauitq; dominus deus adam & dixit ei. Vbi es? Qui ait. Vocem tuam audiui in paradiso & timui eo q̃ nudus essem. & abscondi me. Cui dixit dominus. Quis enim indicauit tibi q̃ nudus esses nisi q̃ de ligno cuius tibi precepi ne comederes comedisti? Dixitq; ad. Mulier quam dedisti sociam mihi dedit mihi de ligno. & comedi. Et dixit dominus deus ad mulierem. Quare hoc fecisti? Que respondit. Serpens decepit me. & comedi. Et ait dominus deus ad serpentem. Quia fecisti hoc. maledictus es inter omnia animantia. & bestias de. Super pectus tuum gradieris. & terram comedes cunctis diebus uite tue. Inimicitias ponam inter te & mulierem. & semen tuum & semen illius. Ipsa conteret caput tuum. & tu insidiaberis calcaneo eius. Mulieri quoq; dixit. Multiplicabo erumpnas tuas. & conceptus tuos. In dolore paries filios tuos. & sub uiri potestate eris. Ipse dominabitur tui. & Adae uero dixit. Quia audisti uocem uxoris tue. & comedisti de ligno ex quo preceperam tibi ne comederes. maledicta terra in opere tuo. In laboribus comedes eam cunctis diebus uite tue. Spinas & tribulos germinabit tibi. & comedes herbas terre. In sudore uultus tui uescaris pane tuo. donec reuertaris in terram de qua sumptus es. quia puluis es & in pulueres reuerteris. Et uocauit adam nomen uxoris sue eua. eo quod mater esset cunctorum uiuentium. Fecitq; dominus deus Adae & uxori sue tunicas pelliceas. & induit eos. Ecce adam factus est quasi unus ex nobis sciens bonum & malum. Nunc ergo ne forte mittat manum suam. & sumat de ligno uite. & comedat. & uiuat in eternum. Emisitq; eum dominus deus de paradiso uoluptatis. ut operaretur terram de qua sumptus est. Eiecitq; Adam & collocauit ante paradisum uoluptatis cherubin & flammeum gladium atq; uersatilem ad custodiendam uiam ligni uite.

Adam uero cognouit Euam uxorem suam. que concepit & peperit Cayn dicens. Possedi hominem per deum. Rursumq; peperit fratrem eius Abel. Fuit autem Abel pastor ouium. & Cayn agricola. Factum est autem post multos dies. ut offerret Cayn de fructibus terre munera domino. Abel quoq; obtulit de primogenitis gregis sui. & de adipibus eor. Et respexit dominus ad Abel. & ad munera eius. ad Cayn autem & ad munera illius non respexit. Iratusq; est Cayn uehementer. & concidit uultus eius. Dixitq; dominus ad eum. Quare uauis es. & cur concidit facies tua? Nonne si bene egeris recipies? Sin autem male. statim in foribus peccatum aderit? Sed sub te erit appetitus eius. & tu dominaberis illius. Dixitq; Cayn ad Abel fratrem suum. Egrediamur foras. Cumq; essent in agro. consurrexit Cayn aduersus Abel fratrem suum. & interfecit eum. Et ait dominus ad Cayn. Vbi est Abel frater tuus. Qui respondit. Nescio. Numquid custos fratris mei sum? Dixitq; ad eum. Quid fecisti? Vox sanguinis fratris tui clamat ad me de terra. Nunc igitur maledictus eris super terram. que aperuit os suum. & suscepit sanguinem fratris tui

GENESIS

ve manu mea. Cum operatus fueris ei non dabit tibi fructus suos. Vagus et profugus eris super terram. Dixitque Cayn ad Dominum. Maior est iniquitas mea, quam ut veniam merear. Ecce ejicis me hodie a facie terre, et a facie tua abscondar, et ero vagus et profugus in terra. Omnis igitur qui invenerit me occidet me. Dixitque ei Dominus. Nequaquam ita fiet. Sed omnis qui occiderit Cayn, septuplum punietur. Posuitque Dominus Cayn signum, ut non eum interficeret omnis qui invenisset eum. Egressus ergo Cayn a facie Domini habitavit in terra profugus ad orientalem plagam Eden. Cognovit autem Cayn uxorem suam, que concepit, peperitque Enoch. Et edificavit civitatem, vocavitque nomen ejus ex nomine filii sui Enoch. Porro Enoch genuit Irad, Irad genuit Maviahel, Maviahel genuit Matusahel, Matusahel genuit Lamech. Qui accepit duas uxores. Nomen uni Ada, et nomen alteri Sella. Adа genuit Jabel, qui fuit pater habitantium in tentoriis atque pastorum. Et nomen fratris ejus Jubal, ipse fuit pater canentium cithara et organo. Sella quoque genuit Tubalcayn, qui fuit malleator et faber in cunctis operibus ex ære et ferro. Soror autem Tubalcayn, Noema. Dixitque Lamech uxoribus suis Ada et Selle. Audite vocem meam uxores Lamech, auscultate sermonem meum. Quoniam occidi virum in vulnus meum, et adolescentulum in livorem meum. Septuplum ultio Cayn, Lamech vero septuagies septies. Cognovit ergo Adam adhuc uxorem suam, et peperit filium, vocavitque nomen ejus Seth, dicens. Posuit mihi Deus semen alterum pro Abel, quem occidit Cayn. Sed et Seth natus est filius, quem vocavit Enos. Iste cepit invocare nomen Do-

mine. Hic est liber generationis Adam. In die qua creavit Deus hominem, ad imaginem Dei fecit illum. Masculum et feminam creavit eos. Et benedixit illis, vocavitque nomen eorum Adam in die quo creati sunt. Vixit autem Adam centum triginta annis, et genuit filium ad imaginem et similitudinem suam, vocavitque nomen ejus Seth. Et facti sunt dies Adam post genitum Seth octingenti anni, genuitque filios et filias. Et factum est omne tempus quod vixit Adam anni nongenti triginta, et mortuus est. Vixit quoque Seth centum quinque annis, et genuit Enos. Vixitque Seth post genitum Enos octingentis septem annis, genuitque filios et filias. Et facti sunt omnes dies Seth nongenti duodecim annorum, et mortuus est. Vixit vero Enos centum nonaginta annis, et genuit Caynan. Post cujus ortum vixit octingentis xv. annis, et genuit filios et filias. Factique sunt omnes dies Enos nongentorum quinque annorum, et mortuus est. Vixit quoque Caynan lxx. annis, et genuit Malalehel. Et vixit Caynan post quam genuit Malalehel octingentis xl. annis, et genuit filios et filias. Et facti sunt omnes dies Caynan nongenti x. anni, et mortuus est. Vixit autem Malalehel sexaginta v. annis, et genuit Jareth. Et vixit Malalehel post quam genuit Jareth octingentis xxx. annis, et genuit filios et filias. Et facti sunt omnes dies Malalehel octingenti nonaginta v. anni, et mortuus est. Vixitque Jareth centum lxii. annis, et genuit Enoch. Et vixit Jareth post quam genuit Enoch octingentis annis, et genuit filios et filias. Et facti sunt omnes dies Jareth nongenti lxii. anni, et mortuus est. Porro Enoch vixit lxv. annis, et genuit Matusalem, et ambulavit Enoch cum Deo. Et vixit Enoch post quam genuit Matusalem trecentis annis, et genuit filios et filias. Et facti sunt omnes dies Enoch trecenti lxv. anni. Ambulavitque cum Deo, et non apparuit, quia tulit eum Deus. Vixit quoque Matusalem centum octoginta vij. annis, et genuit Lamech. Et vixit Matusalem post quam genuit Lamech septingentis octoginta duobus annis, et genuit filios et filias. Et facti sunt omnes dies Matusalem nongenti sexaginta novem anni, et mortuus est. Vixit autem Lamech centum octoginta duobus annis, et genuit filium, vocavitque nomen ejus Noe, dicens. Iste consolabitur nos ab operibus et a laboribus manuum nostrarum in terra, cui maledixit Dominus. Vixitque Lamech post quam genuit Noe quingentis nonaginta v. annis, et genuit filios et filias. Et facti sunt omnes dies Lamech

septuagenta septuaginta vij. anni. timor
tius ē. Mœuelo cum quingentor esset
annorum genuit sem. cham. tiapheth.

VII

Postq̃ cepissent homines multipli
cari sup̃ terrã. tfilias pro
creassent. uidentes filij dei fi
lias hominum q̃ essent pulcre. acceperũt
uxores sibi ex omnib⁹ quas elegerant.
Dixitq̃ deus. Non permanebit spiritus
meus in homine in eternum. quia caro
ē. Erunt q̃ dies illius. cxx. annorum. Gi
gantes autem erant sup̃ terram in die
bus illis. postq̃ enim ingressi sunt filij
dei ad filias hominũ. illeq̃ genuerunt.
isti sunt potentes a seculo uiri famosi. t
Videns autem deus q̃ multa malitia ho
minum esset in terra. tcuncta cogitatio cor
dis intenta esset ad malum omni tempe.
penituit eum q̃ hominem fecisset in terra
Et tactus dolore cordis intrinsecus. delebo inquit homi
nem quem creaui a facie terre. ab homine usq̃
ad animantia. a reptili usq̃ ad uolucres
celi. penitet enim me fecisse eos. Noe au
tem inuenit gratiam coram deo. Hec sunt
generationes noe. Noe uir iustus atq̃ p
fectus fuit. in generationib⁹ suis. Cum
deo ambulauit. tgenuit tres filios. sem.
cham tiapheth. Corrupta ē autem terra
coram deo. trepleta ē iniquitate. Cuq̃
uidisset deus terram esse corruptam. om
nis quippe caro corruperat uiam suam sup̃
terram. dixit ad noe. Finis uniuersę car
nis uenit coram me. Repleta ē terra iniq
quitate a facie eorum. tego disperdã eos
cum terra. Fac tibi archam de lignis le
uigatis. Mansiunculas in archa facies
tbitumine lunies intrinsecus textrinse
cus. tsic facies eam. Trecentorum cu
bitorum erit longitudo archę. quinqua
ginta cubitorum latitudo. triginta cu
bitorum altitudo illius. Fenestram in
archa facies. tin cubito consummabis sum
mitatem eius. Hostium autem archę pones
ex latere deorsum. Cenacula ttristega.
facies in ea. Ecce ego adducam diluuij
aquas sup̃ terram. ut interficiam omẽ
carnem in qua spiritus uite ē subter cę
lum. tuniuersa que in terra sunt consu
mentur. Ponamq̃ fedus meum tecũ.
tingredieris archam tu tfilij tui uxor tua
tuxores filiorum tuorum tecum. Et om
nia animantia uniuersę carnis bi
nos introduces in archam. ut uiuant tecum ma
sculini sexus tfeminini. De uolucribus
iuxta genus suum. tde iumentis in genere
suo. tex omni reptili terre secundum gen⁹
suum. bina de omnib⁹ ingredientur tecum.
ut possint uiuere. Tolles igitur tecum ex
omnib⁹ escis que manducari possunt. tpor
tabis apud te. terunt tam tibi q̃m illis in
cibum.

VIII

Fecit ergo noe omnia quecũ
q̃ preceperat illi deus. Dixit
q̃ dominus ad eum. Ingre
dere tu tomnis domus tua in
archam. Te enim uidi iustum coram me.
in generatione hac. Ex omnib⁹ animan
tib⁹ mundis tolles septena tseptena. masculum
tfeminam. De animantib⁹ uero immun
dis duo tduo. masculum tfeminam. Sed
tde uolatilib⁹ celi septena tseptena. ma
sculum tfeminam. ut saluetur semen su
per faciem uniuerse terre. Adhuc enim et
post dies septem ego pluam super terram
quadraginta diebus tquadraginta noctib⁹.
tdelebo omnem substantiam quam
feci de superficie terre. Fecit ergo noe que
cumq̃ mandauerat ei dominus. Eratq̃
sexcentorum annorum q̃n diluuij aque in
undauerunt super terram. Et ingressus
ē noe tfilij eius. uxor eius. tuxores filio
rum illius cum eo in archam. propter a
quas diluuij. De animantib⁹ quoq̃. t
mundis timmundis. tde uolucribus. tex
omni que mouentur super terram. duo
duo ingressa sunt ad noe in archam. ma
sculus tfemina. sicut preceperat dominus
noe. Cumq̃ transissent dies septem. a
que diluuij inundauerunt super terram.
Anno sexcentesimo uite noe. mense se
cundo decimo septimo die mensis. rupti sunt
omnes fontes abyssi magne. tcatarac
te celi aperte sunt. tfacta ē pluuia super
terram xl diebus txl noctibus. In articulo
die illius ingressus ē noe. tsem cham
tiapheth. filij eius. uxor illius ttres uxo
res filiorum eius cum eis in archam. ipse et
omne animal secundum genus suum.
uniuersa quoq̃ iumenta in genere suo. tom
ne quod mouetur super terram in genere

suo: cuncta quoq; uolatile secundum genus
suum. Ingressi sunt ad noe in archam bina ex
bina. ex omni carne in qua erat spiritus
uite. Et que ingressa sunt in archam. a
masculus et femina. ex omni carne intro
ierunt: sicut preceperat ei deus. Et inclu
sit eum de foris. Factumq; est diluuium
xl. diebus et xl. noctibus super terram. et multi
plicate sunt aque et eleuauerunt archam
in sublime a terra. uehementer: ita ut
operiretur. omnia repleta sunt in super
ficie terre. Ipsa uero archa ferebatur super a
quas. aque preualuerunt nimis super
terram. Operta sunt omnes montes
excelsi sub uniuerso celo. xv. cubitis alti
oris fuit aqua super montes quos operue
rat. Consumptaq; est omnis caro que a
mouebatur super terram: uolucrum. ani
mantium. bestiarum omniumq; reptili
um que reptant super terram. Uniuersi
homines et cuncta in quibus spiraculum uite
est in terra. mortua sunt. Et delete deus
omnem substantiam que erat super terram. ab
homine usq; ad pecus. tam reptile quam
uolucres celi. et delecta sunt de terra. Re
mansit autem solus noe. et qui cum eo e
rant in archa. Optinuerunt aq; aque ter
ram. centum. l. diebus.

VIII

Recordatus est autem deus
noe. cunctorum q; animan
tium. et omnium iumentorum
que erant cum eo in archa:
adduxit q; spiritum super terram. et imi
nute sunt aque. et clausi sunt omnes fon
tes abyssi et cataracte celi. et prohibite sunt
pluuie de celo. Reuerse q; sunt aque de
terra euntes et redeuntes. ceperuntq; mi
nui post cl. dies. Requieuitq; archa in
mense vij. xvij die mensis super mon
tes armenie. At uero aque ibant et decre
scebant usq; ad decimum mensem. De
cimo enim mense prima die mensis. ap
paruerunt cacumina montium. Cumq;
transissent quadraginta dies. aperiens
noe fenestram arche quam fecerat. emi
sit cornicem que egrediebatur. et non reuer
tebatur donec siccarentur aque super terram.
Emisit quoq; columbam post eum. ut
uideret si iam cessassent aque super faci
em terre. Que cum non inuenisset ubi r
requieseceret pes eius. reuersa est ad eum
in archam. Aque enim erant super uni
uersam terram. Extendit q; manum su
am. et apprehensam recepit in archam. a
Expectans autem alios vij dies. alios
rursum dimisit columbam extra archa. At
illa uenit ad eum ad uesperam. portans
ramum olive uirentibus foliis in ore suo.
Intellexit ergo noe. q; cessassent aque super
terram. Expectauitq; nichilominus vij.
alios dies. et emisit columbam. que non
est ultra reuersa ad eum. Igitur sexcentesi
mo primo anno uite noe. primo mense.
prima die mensis. imminute sunt aque super
terram. Et aperiens noe tectum ar
che aspexit. uidit q; exsiccata esset super
ficies terre. Exiit secundo. septima et vi
gesima die mensis. arefacta est terra. Locutus
est autem dominus ad noe. dicens. Egre
dere de archa tu et uxor tua. filii tui et uxo
res filiorum tuorum tecum. Cuncta a
nimantia que sunt apud te ex omni car
ne. tam in uolatilibus quam in bestiis. et i
numentis reptilibus que reptant super ter
ram educ tecum. et ingredimini super ter
ram. Crescite et multiplicamini super ea.
Egressus est ergo noe et filii eius uxor illius et
uxores filiorum eius cum eo. Sed et oia
animantia iumenta et reptilia que reptant
super terram. secundum genus suum. de
archa egressa sunt. Edificauit autem noe
altare domino. et tollens de cunctis pecu
dibus et uolucribus mundis obtulit holocau
sta super altare. Odorauitq; dominus
odorem suauitatis. et ait ad eum. Nequaq;
ultra maledicam terre propter homines.
Sensus enim et cogitatio humani cordis
in malum prona sunt. ab adolescentia
sua. Non igitur ultra percutiam omnem
animam uiuentem. sicut feci. Cunctis
diebus terre. sementis et messis. frigus et
estus. estas et hyems. nox et dies non re
quiescent.

VIIII

Benedixitq; deus noe et filiis
eius. et dixit ad eos. Crescite
et multiplicamini et replete
terram. et timor uester et tremor
sit super cuncta animalia terre. et super om
nia uolucres celi. cum uniuersis que mouen
tur in terra. Omnes pisces maris manu
uestre traditi sunt. omne quod mouetur et

rumor. cui quo bis in cibum. Quasi olera uirentia tradidi uobis omnia. excepto q̄ carnem cum sanguine non comedetis. Sanguinem enim animarum uestrarum requiram de manu cuncte bestiarum & de manu hominis. De manu uiri & fratris eius. requiram animam hominis. Quicumq; effuderit humanum sanguinem. fundetur sanguis illius. Ad ymaginem quippe dei factus est homo. Vos autem crescite & multiplicamini. Egredimini super terram. & implete eam. Hec quoq; dixit dominus ad noe. & ad filios eius cum eo. Ecce ego statuam pactum meum uobiscum. & cum semine uestro post uos. & ad omnem animam uiuentem que est uobiscum tam in uolucribus quam in iumentis & cunctis bestiis terre. cunctisq; que egressa sunt de archa. & uniuersis bestiis terre. Statuam pactum meum uobiscum. & nequaq; ultra morietur omnis caro aquis diluuii. neq; erit de cetero diluuium dissipans terram. Dixitq; deus. Hoc signum foederis quod do inter me & uos. & ad omnem animam uiuentem. que est uobiscum in generationes sempiternas. Arcum meum ponam in nubibus. & erit signum foederis inter me & inter terram. Cumq; obduxero nubibus celum apparebit arcus meus in nubibus. & recordabor foederis mei uobiscum. & cum omni anima uiuente que carnem uegetat. & non erunt ultra aque diluuii. ad delendam uniuersam carnem. Erit q; arcus meus in nubibus. & uidebo illum & recordabor foederis sempiterni. quod pactum est inter deum & inter omnem animam uiuentem uniuersam carnem que est super terram. Dixitq; deus noe. Hoc erit signum foederis. quod statui inter me & omnem carnem super terram. Erant ergo filii noe. qui egressi sunt de archa. sem. cham & japheth. Porro cham ipse est pater chanaan. Tres isti sunt filii noe. & ab his disseminatum est omne humanum genus super uniuersam terram. Cepitq; noe uir agricola exercere terram. & plantauit uineam. Bibensq; uinum inebriatus est. & nudatus est in tabernaculo suo. Quod cum uidisset cham pater chanaan uerecundiam

f. patris sui & nudata. nuntiauit duobus fratribus suis foras. At illi sem & japheth pallium imposuerunt humeris suis & incedentes retrorsum operuerunt uerenda patris sui. Facieq; eorum auersa erant. & patris sui uerenda non uiderunt. Euigilans autem noe ex uino. cum didicisset que fecerat ei filius suus minor. ait. Maledictus puer chanaan. seruus seruorum erit fratribus suis. Dixitq; Benedictus dominus deus sem. sit q; chanaan seruus eius. Dilatet deus japheth. & habitet in tabernaculis sem. sitq; chanaan seruus eius. Vixit autem noe post diluuium trecentis. l. annis. Et impleti sunt omnes dies eius nongenti quinquaginta annorum. & mortuus est.

Hec sunt generationes filiorum noe sem cham & japheth. Nati q; sunt eis filii post diluuium. Filii japheth gomer. magog. & madai. & iauan & tubal. & mosoch & thiras. Porro filii gomer. ascenez & riphath. & thogorma. Filii autem iauan. elisa & tharsis. cethim & dodanim. Ab his diuise sunt insule gentium in regionibus suis. unusquisq; secundum linguam suam & familias suas in nationibus suis. Filii autem chus. saba & euila & sabatha & regma & sabathaca. Filii autem regma. saba & dadan. Porro chus genuit nemrod. ipse cepit potens esse in terra. & erat robustus uenator coram domino. Ab hoc exiit prouerbium. quasi nemrod robustus uenator coram domino. Fuit autem principium regni eius babylon & arach & archad & chalanne in terra sennaar. de terra illa egressus est assur. & edificauit niniuen. & plateas ciuitatis & chale. hec est ciuitas magna. At uero mesraim genuit ludim & anamim & laabim. nephtuim & phetrusim & chesluim. de quibus egressi sunt philistiim & caphthorim. Chanaan autem genuit sidonem primogenitum suum. & hetheum & iebuseum & amorreum. & gergeseum. & euheum & arachim & sineum & aradium & samarithen & amatheum. Et post hec disseminati sunt

p̄ pl̄ dom̄ ne eum. Facuq; sunt f̄
tres chanaam primitibo a filione ge
rare usq; gazam: donec ingrediatis
sodomam & gomorram. & adama & seboy
filij cham. in cognationib⁹ ⁊
gentib⁹. terris q; ⁊ gen
tib⁹ suis. Hę sem quoq; nati sunt pres
cum fratre suo iouam eber. frē iaphet maio
rem ipsum. elam & assur & arphaxat. & lud
& aram. filij aram. us & ul & gether &
mas. Arphaxath genuit sale. de
qua natus est eber. Filiq; nati sunt eber filij
duo. nomen uni phaleg. eo quod in di
ebus eius diuisa sit terra. & nomen fris ei
us iectan. Iectan genuit elmodad
& saleph & asarmoth & iare & adoram & uzal.
& decla & ebal & abimahel & saba & ophyr & euila & iobab. Omnes isti filij iectan. Et
habitatio eorum a mesa uenientibus sephar montem orientalem
Isti filij sem in cognationes & linguas
& regiones in gentib⁹ suis. Hę familie
nę. & in populos & nationes suas. Ab
his dispersę sunt gentes in terra post di
luuium.

XII

Erat autem terra labii unius
& sermonum eorundem. Cū
q; proficiscerentur orien
tem inuenerunt campum in
terra sennaar. habitaue
runtq; in eo. Dixitq; alter
ad proximum suum. Venite faciamus
lateres & coquamus eos igni. habuerunt
ergo lateres pro saxis. & bitumen pro ce
mento. Dixerunq; Venite faciamus nobis
ciuitatem & turrem cuius culmen pe
netret usq; ad celum. & celebremus nomen
nostrum antequam dispergamur in uniuersas
terras. Descendit autem dominus ut uide
ret ciuitatem & turrem quam edifica
bant filij adam. Et dixit. Ecce unus po
pulus & unum labium omnibus. Cę
perunt hoc facere. nec desistent a co
gitationibus suis donec eas opere ple
ant. Venite descendamus & con
fundamus ibi linguam eorum. ut non
audiat unusquisq; uocem proximi
sui. Atq; ita dispersit eos dominus ex il
lo loco in terras singulas. & cessauerūt
ędificare ciuitatem & turrem. Et ideo uocatum
est nomen eius babel. quia ibi confusum
est labium uniuersę terrę. Et inde dis
p

sit eos dominus super faciem cunctarum
regionum. Hę sunt generationes sem.
Sem centum erat annorum quando gen
uit arphaxat biennio post diluuium. Vixit
q; sem postq; genuit arphaxat quingen
tis annis & genuit filios & filias. Porro
arphaxat uixit xxxv annis. & genuit
sale. Vixitq; arphaxat postq; genuit sa
le. trecentis tribus annis. & genuit filios &
filias. Sale quoq; uixit triginta annis.
& genuit heber. Vixitq; sale postq; gen
uit heber quadringentis tribus annis & genuit
filios & filias. Vixit autem heber. xxxiiij
annis & genuit phaleg. Et uixit heber
postq; genuit phaleg. ccccxxx annis.
& genuit filios & filias. Vixit quoq; pha
leg. xxx annis & genuit reu. Et uixit
phaleg postq; genuit reu. ducentis no
uem annis & genuit filios & filias. Vixit
autem reu. xxxii duobus annis & genuit
sarug. Vixit quoq; reu postq; genuit
sarug. cc. vii annis & genuit filios & fi
lias. Vixitq; sarug. xxx annis et
genuit nachor. Vixitq; sarug postq;
genuit nachor. c. annis & genuit filios
& filias. Vixit autem nachor. xxix. viij
annis & genuit thare. Vixitq; nachor
postq; genuit thare. c. xviij annis et
genuit filios & filias. Vixitq; thare lxx
annis & genuit abram. nachor & aram.
Hę sunt autem generationes thare. a
Thare genuit abram & nachor & aram.
Aram autem genuit loth. Mortuusq; e
st aram ante patrem suum thare in ter
ra nativitatis suę in ur chaldeorum. Du
xerunt autem abram & nachor uxores.
Nomen uxoris abram sarai. & nomen
uxoris nachor melcha filia aram pa
tris melche & patris iesche. Erat autem sa
rai sterilis. nec habebat liberos. Tulit ergo
thare abram filium suum & loth filium
aram filium filij sui. & sarai nurum suā
uxorem abram filij sui. & eduxit eos de
ur chaldeorum. ut irent in terram cha
naan. Veneruntq; usq; aran. & habita
uerunt ibi. Et facti sunt dies thare. ccv
annorum. & mortuus est in aran.

XIII

Dixit autem dominus ad abra
Egredere de terra tua & de co
gnatione tua. & de domo pa
tris tui. & ueni in terram quam

monstrabo tibi. Faciamq; te in gentem magnam & benedicam tibi. & magnificabo nomen tuum: eritq; benedictus. Benedicam benedicentibus tibi. & maledicam maledicentibus tibi. atq; in te benedicentur omnes cognationes terre. Egressus est itaq; abram sicut preceperat ei dominus & ivit cum eo loth. Septuaginta quinq; annorum erat abram cum egrederetur de haran. Tulitq; sarai uxorem suam & loth filium fratris sui. universamq; substantiam quam possederat. & animas quas fecerant in haran. Egressi sunt ut irent in terram chanaan. Cumq; venissent in eam. pertransiit abram terram usq; ad locum sichem. usq; ad convallem illustrem. Chananeus autem tunc erat in terra. Apparuit autem dominus abram. & dixit ei. Semini tuo dabo terram hanc. Qui edificavit ibi altare domino. qui apparuerat ei. Et inde transgrediens ad montem qui erat contra orientem bethel tetendit ibi tabernaculum suum. ab occidente habens bethel & ab oriente hai. Edificavit quoq; ibi altare domino. & invocavit ibi nomen eius. Perrexitq; abram vadens & tendens progrediens ad meridiem. Facta est autem fames in terra. Descenditq; abram in egyptum. ut peregrinaretur ibi. prevalebat enim fames in terra. Cumq; prope esset ut ingrederetur egyptum. dixit sarai uxori sue. Novi quod pulchra sis mulier & cum viderint te egyptii. dicturi sunt uxor ipius est. & interficient me. te vero servabunt. Dic ergo obsecro quod soror mea sis. ut bene sit mihi propter te. & vivat anima mea ob gratiam tui. Cumq; ingressus esset abram egyptum. viderunt egyptii mulierem quod esset pulchra nimis. & nuntiaverunt principes pharaonis. & laudaverunt eam apud illum. Et sublata est mulier in domum pharaonis. Abram vero bene usi sunt propter illam. Fueruntq; ei oves & boves & asini & servi & ancille & asine & cameli. Flagellavit autem dominus pharaonem plagis maximis & domum eius. propter saray uxorem abram. Vocavitq; pharao abram. & dixit ei. Quid hoc est quod fecisti mihi? Quare non indicasti. quod uxor tua esset? Quam ob causam dixisti esse sororem tuam. ut tollerem eam

mortuum. Tunc egressus [illegible]
[illegible] & adquievit. & [illegible]
plano super abiam unde [illegible]
eum. & dixerunt ad eum. [illegible]

XIIII

Benoit
abiam de egypto [illegible]
nus & omnia que [illegible]
loth cum eo in australem
plagam. Erat autem dives valde in
possessione auri & argenti. & erudistis
per gradus quo venerat a mane in bethel.
usq; ad locum ubi prius fixerat tabernaculum suum inter bethel & hai. in
eo altari quod fecerat prius. & invocavit
ibi nomen domini. Erat & loth qui
erat cum abram habens greges ovium
& armenta & tabernacula. nec poterat eos
capere terra. ut habitarent simul. Erant
quippe ibi eorum multitudo. nec poterant
habitare communiter. Unde factum est ut
inter pastores gregum abram & loth
autem tunc chananeus & ferezeus habitabant in illa terra. Dixit autem abram
ad loth. Ne quaeso sit iurgium inter me
& te. & inter pastores meos & pastores tuos
fratres enim sumus. Ecce universa terra
coram te est. Recede ab me obsecro. Si ad
sinistram ieris. ego dexteram tenebo. Si
tu dexteram elegeris. ego ad sinistram
pergam. Elevansq; itaq; loth oculos vidit
omnem circa regionem iordanis. quod
universa irrigabatur. antequam subverteret
dominus sodomam & gomorram sicut paradisus dei. & sicut egyptus venientibus
in segor. Elegitq; sibi loth regionem circa
iordanem. & recessit ab oriente. divisique
sunt alter ab altero. Abram habitavit in terra chanaan. loth vero habitavit in civitatibus que erant circa iordanem.
& tendebat usque sodomis. Homines autem
sodomite pessimi erant. & peccatores coram deo nimis. Dixitq; dominus ad
abram. postquam divisus est loth ab eo. Leva oculos tuos & vide a loco in quo nunc
es. ad aquilonem & meridiem. ad orientem & occidentem. Omnem terram quam
conspicis tibi dabo. & semini tuo usq; in
sempiternum. faciamq; semen tuum
sicut pulverem terre. Si quis potuerit
hominum numerare pulverem terre. & semen tuum numerare poterit.

Surge tambula terram in longitudi
& latitudine tua: quia tibi daturus sum
eam. Mouens igitur abram tabernacu
lum suum. uenit & habitauit iuxta conualle
mambre que è in ebron. edificauitq; i
bi altare domino. XIIII

Factum est autem in illo tẽ
pore ut audiret amraphel rex sen
aar. & arioch rex pontꝰ. & chodorla
omor rex elamitarum. et
thadal rex gentium uenient bellum cõ
tra bara regem sodomorum. & contra bersa
regem gomorre. & contra senaab regem adã
me. & contra semeber regem seboim. contraq;
regem bale. ipsa è segor. Omnes hi uene
runt in uallem siluestrem. que nunc
è mare salis. Duodecim enim annis ser
uierunt chodorlaomor. & quartodecimo
recesserunt ab eo. Igitur anno xiiij ueni
chodorlaomor & reges qui erant cum eo.
percusserunt raphaim in astaroth cor
naim & zuzim cum eis & emim in save ca
riathaim & horreos in montibꝰ seyr. usq;
ad cam pestum pharam que è in solitudi
ne. Reuersiq; sunt. & uenerunt ad fon
tem mesphat. ipsa è cades. & percusserũt
omnem regionem amalechitarum & a
morreum qui habitabat in asasonthã
mar. Et egressi sunt rex sodomorum &
rex gomorre. rexq; adame. & rex seboim
necnon & rex bale que è segor. & direxerũt
aciem contra eos in ualle siluestri. scilicet
chodorlaomor regem helamitarum. & thã
dal regem gentium. & amraphel regem
sennaar. & arioch regem pontꝰ. quatuor
reges aduersus quinq;. Vallis autem sil
uestris habebat puteos multos bitumi
nis. fugaq; rex sodomorum & rex gomorre ter
ga uertерunt. ceciderunt q; ibi. Et qui
remanserant fugerunt ad montẽ. Tu
lerunt autem omnem substantiam sodomo
rum & gomorre. & uniuersa que ad cibũ
pertinent. & abierunt. necnon & loth & &
substantiam eius filium fratris abram qui habi
bat in sodomis. Et ecce unus qui eua
serat nuntiauit abram ebreo. qui habi
tabat in conualle mambre amorrei fra
tris escol & fratris aner. hi enim pepigerant
fedus cum abram. Qui cum audisset
abram captum uidelicet loth fratrem suum
numerauit expeditos uernaculos suos

ccc. xviij. & persecutus è eos usq; dan. et
diuisis sociis. irruit super eos nocte. Per
cussitq; eos & persecutus è eos usq; aba.
que è ad leuam damasci. Reduxitq; om
nem substantiam. & loth fratrem suum cum substantia illius.
mulieres quoq; & populum. Egressus
è autem rex sodomorum in occursum e
ius. postq; reuersus è a cede chodorlao
mor. & regum qui cum eo erant. in ual
le save que è uallis regis. At uero melchi
sedech rex salem proferens panem & u
num. Erat enim sacerdos dei altissimi.
benedixit ei & ait. Benedictus abram deo
excelso qui creauit celum & terram. & be
nedictus deus excelsus quo protegente
hostes tuos manibus tuis tradita sunt. & de
dit ei decimas. ex omnibus. Dixit autem
rex sodomorum ad abram. Da mihi a
nimas. cetera tolle tibi. Cui respondit
ei. Leuo manum meam ad dominum
deum excelsum possessorem celi & terre. &
q; a filo subtegminis usq; ad corrigiã
calige non accipiam quicquam de omnibus que tua sunt. ne
dicas ego diuitem abram. exceptis his q;
comederunt iuuenes & partes uirorum
qui uenerant mecum. amer escol & ma
bre. isti accipient partes suas. XV

Post hec factus est sermo domini ad abram per
uisionem dicens. Noli ti
mere abram. ego protector
tuus sum. & merces tua magna nimis. &
Dixitq; abram. Domine deus quid da
bis mihi. Ego uadam absq; liberis.
& filius procuratoris domus mee iste
damascus eliezer. Addiditq; abram. Mi
hi autem non dedisti semen. & ecce ver
naculus meus heres meus erit. Statim
q; sermo domini factus è ad eum dicens.
Non erit hic heres tuus. sed qui egredi
tur de utero tuo. ipse heres habebis.
Eduxitq; eum foras. & ait illi. Suspi
ce celum & numera stellas si potes. & di
xit ei. Sic erit semen tuum. Credidit
deo abram. & reputatum est illi ad iusti
ciam. Dixitq; ad eum. Ego dominus
qui eduxi te de ur caldeorum. ut darem
tibi terram istam. & possideres eam. At
ille ait. Domine deus unde scire possim
q; possessurus sum eam. Et respondit
dominus. Sume inquit uaccam tri

nem ꝛ capiam animam ꝛ lanetem ānoꝝ
gnum. turturem quoq; ꝛ columbam. ⁊
Qui tollens universa hec. divisit per
medium. ꝛ utraq; partes ꝓtra se alter
secus posuit. Aues autē non divisit de
scendentiumq; volucres super cada. ꝛ
abigebat eas abram. Cumq; sol oc
cumberet. sopor irruit super abram. ꝛ
horror magnus ꝛ tenebrosus invasit.
eum. Dictumq; ē ad eum. Scito ꝑno
scens q; peregrinum futurum sit semi
nium. in terra non sua. Et subicient
eos servituti. ꝛ affligent quadrigēs
annis. Verumtamen gentem cui ser
vitum fuerit ego judicabo. ꝛ post hec egre
dientur cum magna substā. Tu autem
ibis ad patres tuos in pace. sepultus in
senectute bona. Generatione autē quar
ta. revertentur huc. Nec dum enim o
plete sunt iniquitates amorreorum.
usq; ad presens tempus. Cum ergo ⁊
occubuisset sol. facta ē caligo tenebro
sa. ꝛ apparuit clibanus fumigans. ꝛ lā
pas ignis transiens inter divisiones
illas. In die illo pepigit dñs cum abra
hā fedus dicens. Semini tuo dabo terram
hanc. a fluuio egipti usq; ad fluvium
magnum euphraten. cineos ꝛ cenezeos ⁊
cedmoneos ꝛ cetheos ꝛ ferezeos. raphai
quoq; ꝛ amorreos ꝛ eveos ꝛ chananeos ⁊
gergeseos ꝛ iebuseos.

XVII

Sarai uxor abram nō
genuerat liberos. ⁊ habens
ancillam egptiam nomiē
agar: dixit marito suo. Ec
ce conclusit me dominus ne parerem.
ingredē ad ancillam meam. si forte saltē
ex illa suscipiam liberos. Cumq; ille ⁊
acquiescentis precanti. tulit agar egip
tiam ancillam suam post annos x. q̄s ⁊
habitare ceperāt in terra chanaan: ⁊ de
dit uiro suo uxorem. Qui ingressus ē
ad eam. At illa ꝛcepisse se videns: despe
xit dominam suam. Dixitq; sarai ad a
bram. Iniqua agis ꝓtra me. Ego dedi a
ncillam meam in sinum tuum. que vi
dens q; ꝛcepit despectui me habet. Judicet
dominus inter me ⁊ te. Cui respondēs
abram. Ecce ait ancilla tua in manu
tua ē. utere ea ut libet. Affligente igitur
eam sarai: fugam iniit. Cumq; inve

nisset eam angelus domini juxta fonte
aque in solitudine q̄ est in via sur ad
to. dixit ad illam. Agar ancilla sarai
unde venis ⁊ quo vadis? Que respōdit.
A facie sarai domine mee ego fugio. Dic
q; ei angelus domini. Revertere ad do
minam tuam. ⁊ humiliare sub manu ei
Et rursum. Multiplicans multiplicabo semen tuum. ⁊ non numerabi
prę multitudine. hac dein cepe. ecce ait
ꝛcepisti ⁊ paries filium. vocabisq; nomē
eius ismael. eo quod audierit dominus
afflictionem tuam. Hic erit ferus hom̄
manus eius ꝓtra omnes. ⁊ manus om̄
ꝓtra eum. ⁊ e regione universorum fra
trum suorum figet tabernacula. Vocavit autē
nomen domini agar. qui loquebat ad
eam. tu deus qui vidisti me. Dixit enim
Profecto. hic vidi posteriora videntis
me. Propterea appellavit puteū illius
puteum videntis ⁊ videntis me. Ipse est
inter cades ⁊ balad. Peperitq; agar abra
filium. qui vocatur nomen eius ismael
Octoginta ⁊ sex annorum erat abram quā
peperit ei agar ismaelem.

XVIII

Postq; vicesimo nonagesimo et
nonagesimo annorum ē ef
fectus abram apparuit ei dominus ⁊
Dixitq; ad eum. Ego deus
omnipotens. Ambula coram me. ⁊ esto per
fectus. Ponamq; fedus meum inter me
⁊ te. ⁊ multiplicabo te vehementer nimis
Cecidit itaq; abram in faciem suam. Dix
itq; ei deus. Ego sum ⁊ pactum meum tec
ecum. eris q; pater multarum gentium. nec ⁊
ultra vocabitur nomen tuum abram. sed
appellaberis abraam. quia patrem multa
rum gentium constitui te. Faciamq; te crescē
tissime. ⁊ ponam te in gentibus. re
gesq; ex te egredientur. Et statuam pac
tum meum inter me ⁊ te. ⁊ inter semen ⁊
tuum post te. in generationibus suis fe
dere sempiterno. ut sim deus tuus. ⁊ se
minis tui post te. Dabōq; tibi ⁊ semini
tuo terram peregrinationis tue. omnē
terram chanaan in possessionē eternā.
eroq; deus eorum. Dixit iterum deus
ad abraam. Et tu ergo custodies pac
tum meum. ⁊ semen tuum post te in ⁊
generationibus suis. Hoc ē pactum quod
observabitis inter me ⁊ vos. ⁊ semen tuum

post me. Circumcidetur ex vobis omne masculinum: et circumcidetis carnem preputij vestri: ut sit in signum fœderis inter me et vos. Infans octo dierum circumcidetur in vobis. Omne masculinum in generationibus vestris: tam vernaculus quàm emptitius: et quicquid non fuerit de stirpe tua. Stabit pactum meum in carne vestra in fœdus eternum. Masculus cuius preputij caro circumcisa non fuerit: delebitur anima illa de populo suo: quia pactum meum irritum fecit. Dixit quoque deus ad abraam. Sarai uxorem tuam non uocabis sarai: sed sara. Benedicam ei: et ex illa dabo tibi filium: cui benedicturus sum: et erit in gentes: et reges populorum orientur ex eo. Cecidit abraam in faciem suam: et risit: dicens in corde suo. Putasne centenario nascetur filius: et sara nonagenaria parit? Et dixit ad deum. Ismahel saltem coram te. Et ait deus ad abraam. Sara uxor tua pariet tibi filium: uocabisq; nomen eius ysaac. Et statuam pactum meum illi in fœdus sempiternum: et semini eius post eum. Super ismael quoq; exaudiui te. Ecce benedicam ei: et augebo et multiplicabo eum nimis. Duodecim duces generabit: et faciam illum in gentem magnam. Pactum autem meum statuam ad ysaac: quem pariet tibi sara: eo ipso in anno alterno. Cumq; finitus esset sermo loquentis cum eo: ascendit deus ab abraam. Tulit autem abraam ismaelem filium suum: omnesq; vernaculos domus sue: universosq; quos emerat: omnes masculos de cognatione domus sue: et circumcidit carnem preputij eorum statim in ipsa die: sicut preceperat ei dominus. Abraam nonagenarius erat quando circumcisa est caro preputij sui: et ismael filius eius tredecim annos implebat quando circumcisionis sue. Eadem die circumcisus est abraam: et ismael filius eius: et omnes viri domus illius. tam ver-

XVIII

Apparuit autem ei dominus

in convalle mambre sedenti

in hostio tabernaculi sui. I

ipso feruore diei. Cumq; leuasset oculos: apparuerunt ei tres uiri stantes prope eum. Quos cum uidisset: cucurrit in occursum eorum de hostio tabernaculi sui: et adorauit in terram prolapsus. Dixitq; Domine si inueni gratiam in oculis tuis: ne transeas seruum tuum. Sed afferam paululum aque: et lauent pedes uestri: et requiescite sub arbore. Ponamq; buccellam panis: et roborate cor uestrum: postea transibitis. Sic enim declinastis ad seruum uestrum. Qui dixerunt. Facias sicut locutus es. Festinauit abraam in tabernaculum ad saram: dixitq; ei. Accelera: tria sata similæ commisce: et fac subcinericios panes. Ipse uero ad armentum cucurrit: et tulit inde uitulum tenerrimum: et optimum: deditq; puero. Qui festinauit: et coxit illum. Tulitq; butyrum et lac et uitulum quem coxerat: et posuit coram eis. Ipse uero stabat juxta eos sub arbore. Cumq; comedissent: dixerunt ad eum. Ubi est sara uxor tua? Ille respondit. Ecce in tabernaculo est. Cui dixit. Reuertens ueniam ad te tempore isto uita comite: et habebit filium sara uxor tua. Quo audito sara: intra postes hostij tabernaculi stabat autem ambo senes: prouectæq; etatis: et desierant fieri sare muliebria. Quæ intra se occulte dicens. Postquam consenui: et dominus meus uetulus est: uoluptati operam dabo? Dixit autem dominus ad abraam. Quare intra se sara uxor tua dicens. Nunquid uere parturiam sum anus? Numquid deo est quicquam difficile? Juxta constitutum reuertar ad te hac eadem tempore uita comite: et habebit sara filium. Negauit sara dicens. Non risi timore perterrita. Dominus autem. Non est inquit ita: sed risisti. Cum ergo surrexissent inde uiri direxerunt oculos contra sodomam: et abraam simul gradiebatur deducens eos. Dixitq; dominus. Num celare potero abraam que gesturus sum: cum futurus sit in gentem magnam ac robustissimam: et benedicende sint in eo omnes nationes terre. Scio enim quod precepturus sit filijs suis: et domui sue post se: ut custodiant uiam domini: et faciant iudicium: ut adducat dominus super abraam omia que locutus est ad eum. Dixitq;

dominus. Clamor sodomorum & gomorreorum multiplicatus è. & peccata eorum aggrauata sunt nimis. Descendã & uidebo utrum clamorem qui uenit ad me opere compleuerint. an non est ita. ut sciam. Conuersique sunt inde. & abierunt sodomam. Abraam uero adhuc stabat coram domino. & appropinquans ait. Numquid perdes iustum cum impio. Si fuerint quinquaginta iusti in ciuitate. peribunt simul. & non parces loco illi propter. l. iustos si fuerint in eo. Absit a te. ut hanc rem facias & occidas iustum cum impio. fiatque iustus sicut impius. Non è hoc tuum qui iudicas omnem terram. Nequaquã facies iudicium. Dixitque dominus ad eum. Si inuenero sodomis. l. iustos in medio ciuitatis. dimittam omni loco propter eos. Et respondens abraam ait. Quia semel cepi. loquar ad dominum meum cum sim puluis & cinis. Quid si minus l. iustis quinq; fuerint. delebis propter v. uniuersam urbem. Et ait. Non delebo si inuenero ibi xlv. Rursumque locutus est ad eum. Sin autem xl. inuenti fuerint. quid facies. Ait. Non percutiam propter xl. Ait rursum. Ne quaeso irascaris domine. si loquar. Quid si inuenti fuerint ibi xxx. Respondit. Non faciam. si inuenero ibi xxx. Quia semel ait cepi. loquar ad dominum meum. Quid si inuenti fuerint ibi xx. Dixitque. Non interficiam propter xx. Obsecro ne irascaris domine. si loquar adhuc semel. Quid si inuenti fuerint ibi x. Dixit. Non delebo propter decem. Abiit dominus postquã cessauit loqui ad abraam. & ille reuersus è in locum suum.

XIX

Venerunt que duo angeli sodomam uespere. sedente loth in foribus ciuitatis. Qui cum uidisset surrexit. & occurrit eis. & adorauit pronus in terram. & dixit. Obsecro domini. declinate in domum pueri uestri. & manete ibi. Lauate pedes uestros. & mane proficiscemini in uiam uestram. Qui dixerunt. Non ne. sed in platea manebimus. Compulit illos oppido. ut diuerterent ad eum. Ingressique domũ illius fecit eis conuiuium. Coctosque azyma. & comederunt. Priusquam cubitum irent. uiri ciuitatis uallauerunt domũ illius a puero usque ad senem. omnis populus simul. Vocauerunt que loth. & dixerunt ei. Vbi sunt uiri qui introierunt ad te nocte. Educ illos huc. ut cognoscamus eos. Egressus ad illos loth. post tergum. ac claudens hostium ait. Nolite quaeso fratres mei. nolite hoc malum facere. Ecce duas filias. quae necdum cognouerunt uirum. Educam eas ad uos. & abutamini eis sicut uobis placuerit. dum modo uiris istis nichil faciatis mali. quia ingressi sunt sub umbra culminis mei. At illi dixerunt. Recede illuc. Et rursum. Ingressus es inquiunt ut aduena. nunquid ut iudices. Te ergo ipsum magis quam hos affligemus. Vimque faciebant loth. uehementissime. Iam propemodum ut infringerent fores. Ecce miserunt uiri manum suam. & introduxerunt loth. Clauseruntque hostium. & eos qui erant foris percusserunt caecitate a minimo usque ad maximum. ita ut hostium inuenire non possent. Dixerunt autem ad loth. Ecce huc usque generum quempiam. aut filios aut filias. Omnes qui tui sunt. educe de urbe hac. Delebimus enim locum istum. eo quod inualuerit clamor eorum coram domino. qui misit nos. ut perdamus illos. Egressus itaque loth. locutus est ad generos suos qui acceperant. filias eius. & dixit. Surgite. & egredimini de loco isto. quia delebit dominus ciuitatem hanc. Et uisus est eis quasi ludens loqui. Cumque esset mane. compellebant eum angeli dicentes. Surge. & tolle uxorem tuam. & duas filias quas habes. ne & tu pereas in sceleribus ciuitatis. Dissimulante illo. apprehenderunt manus eius. & manum uxoris. ac duarum filiarum eius. eo quod parceret dominus illi. & eduxerunt eum posueruntque extra ciuitatem. ibi locuti sunt ad eum dicentes. Salua animam tuam. noli respicere post tergum. nec stes in omni circa regione. sed in monte saluum te fac. ne & tu simul pereas. Dixitque loth ad eos. Quaeso domine mi. quia inuenit seruus tuus gratiam coram te. et

magnificath

Genesis

magnificauit misericordiam tuam quam fecisti mecum ut liberares animam meam. nec possum in monte saluari. ne forte apprehendat me malum & moriar. Ecce ciuitas hec iuxta ad quam possim fugere pusilla. & saluabor in ea. Nunquid non modica est. Et uiuet anima mea. Dixitque dominus ad eum. Ecce etiam in hoc suscepi preces tuas. ut non subuertam urbem hanc pro qua locutus es. Festina & salua me ibi. quia non potero facere quicquam donec ingrediaris illuc. Propterea uocauit nomen urbis illius segor. Sol egressus est super terram. & loth ingressus est segor. Igitur dominus pluit super sodomam & gomorram sulphur & ignem a domino de celo. & subuertit ciuitates has. & omnem circa regionem. uniuersos habitatores urbium. et cuncta terre uirentia. Respiciensque uxor eius post se. facta est in statuam salis. Abraam autem consurgens mane ubi steterat prius cum domino. intuitus est solo contra sodomam & gomorram & uniuersam terre regionis illius. uiditque ascendentem fauillam de terra quasi fornacis fumum. Cum enim subuerteret deus ciuitates regionis illius. recordatus est abraae & liberauit loth de subuersione urbium in quibus habitauerat. Ascendit quoque loth de segor. & mansit in monte. duae quoque filiae eius cum eo. Timuerat enim manere in segor. & mansit in spelunca ipse & duae filiae eius cum eo. Dixitque maior ad minorem. Pater noster senex est. & nullus uirorum remansit in terra qui possit ingredi ad nos. iuxta morem uniuersae terre. Veni inebriemus eum uino. dormiamusque cum eo. ut seruare possimus ex patre nostro semen. Dederunt itaque patri suo bibere uinum nocte illa. Et ingressa est maior. dormiuitque cum patre. Ille non sensit. nec quando accubuit filia. nec quando surrexit. Altera quoque die dixit maior ad minorem. Ecce dormiui heri cum patre meo. demus ei bibere uinum etiam hac nocte & dormies cum eo. ut saluemus semen de patre nostro. Dederunt & illa nocte patri suo bibere uinum. Ingressaque minor filia dormiuit cum eo. Et nec tunc quidem sensit. quando accubuit. uel quando surrexit. Conceperunt ergo duae filiae loth de patre suo. Peperitque maior filium. & uocauit nomen eius moab. Ipse est pater moabitarum. usque in presentem diem. Minor quoque peperit filium. et uocauit nomen eius ammon. i. filius populi mei. Ipse est pater ammonitarum usque hodie.

CAPVT XX

Profectus inde abraam uenit terram australem. habitauitque inter cades & sur. & peregrinatus est in geraris. Dixitque de sara uxore sua. Soror mea est. Misit ergo abimelech rex geraris. & tulit eam. Venit autem deus ad abimelech per somnium nocte. & ait illi. En morieris propter mulierem quam tulisti. habet enim uirum. Abimelech uero non tetigerat eam. & ait. Domine num gentem ignorantem & iustam interficies? Nonne ipse dixit mihi. soror mea est? & ipsa ait. frater meus est. In simplicitate cordis mei. & munditia manuum mearum. feci hoc. Dixitque deus ad eum. Et ego scio quod simplici corde feceris. & ideo custodiui te. ne peccares in me. & non dimisi ut tangeres eam. Nunc ergo redde uxorem uiro suo. quia prophetes est. & orabit pro te & uiues. Si autem nolueris reddere. scito quod morte morieris. tu & omnia quae tua sunt. Surgens ergo de nocte. consurgens abimelech uocauit omnes seruos suos. & locutus est uniuersa uerba haec in auribus eorum. Timuerunt ergo omnes uiri ualde. uocauitque & abimalech etiam abraam & dixit ei. Quid fecisti nobis? Quid peccauimus in te quia induxisti super me & super regnum meum peccatum grande. Quae non debuisti facere. fecisti nobis. Rursumque expostulans ait. Quid uidisti ut hoc faceres? Respondit abraam. Cogitaui me cum. dicens. Forsitan non est timor dei in loco isto. & interficient me propter uxorem meam. Alias autem & uere soror mea est. filia patris mei. & non filia matris meae. & duxi eam in uxorem. Postquam autem eduxit me deus. de domo patris mei. dixi ad eam. Hanc miam facies mecum. in omnibus locis ad quem ingrediemur. dicens de fratre meo sum. Tulit igitur abimelech oues & boues & seruos & ancillas

redit abraam. Reddiditq; sarai uxo
rem suam. ait. Tecum coram nobis è.
ubicumq; tibi placuerit habita. Sa
re autem dixit. Ecce mille argen teos
dedi fratri tuo. hæc erit tibi in uelamen
oculorum ad omnes qui tecum sunt.
& quocumq; perueneris memento repre
hensam. Orante autem abraam. sana
uit deus abimelech uxorem ancillas
q; eius. & pepererunt. Conclauerat eis
deus omnem uulua tomus abime
lech: propter sarai uxorem abraam.

XXI

Visitauit autem dominus sarai sicut pro
miserat. & impleuit quelo
cutus è. Concepitq; & pe
perit filium in senectute sua. tpe quo
prædixerat. Vocauitq; abraam nomen
filij sui qué genuit ei sara. ysaac. Et
circumcidit eum octauo die. sicut pre
ceperat ei deus. cum centum ānorum
hæc quippe erat ætas prisca. natus è ysaac.
Dixitq; sara. Risum fecit mihi deus
Quicumq; audierit. corridebit mihi
Rursumq; ait. Quis auditurus esset
abraam. q; sara lactaret filium.
quem peperit ei iam senex. Creuit igit
puer. & ablactatus è. Fecitq; abraam
grande conuiuium. in die ablactationis
eius. Cumq; uidisset sara filium agar
ægyptiæ ludentem cum filio suo ysaac.
dixit ad abraam. Eice ancillā hanc.
& filium eius. Non enim erit hæres fi
lius ancille. cum filio meo ysaac. Du
rum accepit hoc abraam. pro filio suo. &
Cui dixit deus. Non tibi uideatur a
sperum. super puero & super ancilla tu
Omnia quæ dixerit tibi sara. audi
uocem eius. quia in ysaac uocabitur
tibi semen. Sed & filium ancille faciam
in gentem magnam. quia semen tuū
é. Surrexit itaq; abraam mane & tol
lens panem. & utrem aque imposuit
scapule eius. tradiditq; puerum & di
misit eam. Quæ cum abiisset. errabat
solitudine bersabee. Cumq; consumpta
esset aqua in utre. abiecit puerum sub
umam arborem quæ ibi erat. & abiit.
Seditq; contra procul. quantum pot
arcus iacere. Dixit enim. Non uidebo
hoc morientem puerum. Et sedens

leuauit uocem suam & fleuit. Exau
diuit autem uocem deus pueri. Vocauit
q; angelus dei de cælo. dicēs
Quid agis agar? Noli timere. Exau
diuit enim deus uocem pueri de loco i
quo è. Surge & tolle puerum & tene ma
num eius. quia in gentem magnam
faciam eum. Aperuitq; oculos eius &
Quæ uidens puteum aquæ. abiit. &
plenum utrem. deditq; puero bibere. &
fuit cum eo. Qui creuit habitauitq; in
solitudine. Factusq; est iuuenis sagitta
rius. habitauitq; in deserto pharan. Et
accepit illi mater sua uxorem de terra
ægypti. Eodem tpe dixit abimelech
& ficol princeps exercitus eius ad abra
am. Deus tecum è in omnibus quæ
agis. Iura ergo per nomen dei. ne noce
as mihi. & posteris meis. stupri mise
ricordiam quam fecisti facies i
mihi. & terræ in qua uersatus è adue
na. Dixitq; abraam. Ego iurabo. Et
increpauit abimelech propter puteū
aquæ quem ui abstulerant famuli eius
Dixitq; Nescio quis fecerit hanc
rem. & tu non indicasti mihi. nec ego
non audiui præter hodie. Tulit itaq;
abraam oues & boues. & dedit abime
lech. percussitq; amicus fœdus. &
Creuerunt abraam vii agnæ gregis
seorsum. Cui dixit abimelech. Qui
sibi uolunt vii agnæ istæ quas stare
fecisti seorsum? Ille. Septem agnas
agnas accipies de manu mea. ut sint in
testimonium mihi. qui foderim puteum
istum. Propterea uocatus est locus ille ber
sabee. quia ibi uterq; iurauit. & inierunt
fœdus pro puteo iuramenti. Surrexerunt
autem abimalech & ficol princeps mi
litiæ exercitus eius. reuersique sunt in
ram palæstinorum. Abraam autem plā
tauit nemus in bersabee. & inuocauit ib
nomen dei æterni. & fuit colonus terræ
philistinorum diebus multis.

XXII

Peracta sunt. Tentauit deus abraam & dixit ad
eum. Abraam abraam. At
ille respondit. Ad sum. Ait
illi. Tolle filium tuum unigenitum
quem diligis isaac. & uade in terram
uisionis. atq; offer eum ibi holocau

GENESIS

stum. surge: ascende montium que monstrauero tibi. Igitur abraam de nocte consurgens stravit asinum suum. duxitq secum duos iuuenes. & ysaac filiu suu. Cumq scidisset ligna in holocaustu: abiit ad locum quem preceperat ei deus. Die autem tertio eleuatis oculis. vidit locum procul. Dixitq ad pueros suos. Expectate hic cum asino. ego & puer illuc usq properantes. postquã adorauerimus reuertemur ad vos. Tulit quoq ligna holocausti. & imposuit super ysaac filium suum. Ipe uero portabat in manibus ignem & gladium. Cumq duo pergerent simul. dixit ysaac patri suo. Pater mi. At ille respondit. Quid vis fili? Ecce inquit ignis & ligna. ubi é victima holocausti? Dixit abraam. Deus providebit sibi victimã holocausti fili mi. Pergebant ergo pariter. uenerunt q ad locum quem ostenderat ei deus. In quo edificauit altare. & desuper ligna composuit. Cumq colligasset ysaac filium suum. posuit eum in altari super struem lignorum. Extenditq manum & arripuit gladium. ut immolaret filium suũ. Et ecce angelus domini de celo clamauit. dicens. Abraam abraam. Qui respondit. Adsum. Dixitq ei. Non extendas manum tuam super puerum. neq facias illi quicq. Nunc cognoui q timeas deum. & non pepercisti filio tuo unigenito propter me. Leuauit abraam oculos. uidit q post tergum arietem inter vepres herentem cornibus. Quem assumens. obtulit holocaustu pro filio. Appellauitq nomen loci illius dominus videt. unde usq hodie dicitur in monte dominus videbit. Vocauit autem angelus domini abraam secundo de celo. dicens. Per memet ipsum iurauit dicit dominus. quia fecisti rem hanc & non pepercisti filio tuo unigenito propter me. benedicam te. & multiplicabo semen tuum sicut stellas celi. & velut arenam que est in ore maris. possidebit semen tuum portas inimicorum suorum. & benedicentur in semine tuo omnes gentes terre. quia obedisti voci mee. Reuersus q est abraam ad pueros suos. abieruntq bersabee simul. & habitauit ibi. Hys ita

gestis nuntiatum é abraam q melcha quoq genuisset filios nachor fri suo. Hus primogenitum & huc fratrem eius. Chamuel quoq patrem syrorum & chased & azan. pheldas quoq & iedlaph & bathuel de quo nata é rebecca. Octo istos genuit melcha nachor fri abraam. Cõcubina uero illius nomine roma. peperit & abaleec. & gaam. & thaas & thamacha. &

XXIII

Fuerunt autem simul dies uite sare centum. xxvij. anni. & mortua é in ciuitate arbee que é ebron in terra chanaan. Venitq abraam. ut plangeret eam & fleret eam. Cumq surrexisset ab officio funeris. locutus é ad filios ethei. Aduena sum & peregrinus apud uos. date michi ius sepulcri uobiscum. ut sepeliam mortuum meum. Respondentesq filii ethei dicentes. Audi nos domine princeps dei es apud nos. in electis sepulchris nris sepeli mortuum tuum. Nullusq te prohibere poterit. quin in monumento sepulchri eius mortuum tuum. Surrexit abraam & adorauit populum terre. filios uidelicet ethei. dixitq ad eos. Si placet anime ure. ut sepeliam mortuum meum. audite me. & intercedite pro me apud ephron filium seor. ut det michi speluncam duplicem quã habet in extrema parte agri sui. pecunia digna tradat michi eam coram uobis in possessionem sepulcri. Habitabat aũt ephron in medio filiorum eth. Responditq ephron ad abraam. cunctis audientibus qui ingrediebantur portam ciuitatis illius dicens. Nequaq hoc fiat domine mi. sed magis ausculta que loquor. Agrum trado tibi. & speluncam que in eo é. presentibus filijs populi mei. sepeli mortuum tuum. Adorauit abraam coram populo terre. & locutus é ad ephron. audiente constante plebe. Queso ut audias me. Dabo pecuniam pro agro. Suscipe eã. & sic sepeliam mortuum meum in eo. Respondit ephron. Domine mi audi me. Terra quam postulas. quadringentos siclos argenti ualet. Istud é pretium inter me & te. Sed quantum é hoc. Sepeli mortuum tuum. Quod cum audisset abraam. appendit pecuniam quam ephron po

stituant: audientib⁹ filijs eth. quadrigentos siclos argenti probate monete publice. Confirmatusq; é ager: quéda ephronis in quo erat spelunca duplex: respiciens mambre. tam ipe q; spelunca omnes arbores eius. in cunctis termijs eius per circuitum. abrae in possessionē uidelicet filijs eth: cunctis qui intrabant portam ciuitatis illius. Atq; ita sepelijt abraam saram uxorem suam. in spelunca agri dupli. qui respiciebat. mambre. hec é ebron in terra chanaan. Et confirmatus é ager: cum omnibus quæ erant in eo. abrae in possessionem monumenti a filijs eth.

XXIIII

Erat autem abraam senex. dierumq; multorum: et dñs in cunctis benedixerat ei. Dixitq; ad seruum senio rem domus sue. qui preerat omnib⁹ q̄ habebat. Pone manum tuam sub̄ femur meum. ut adjurem te per dominū deum celi et terre: ut non accipias uxorē filio meo de filijs chananeorum inter quos habito. sed ad terram et cognationem meam proficiscaris. et inde accipias uxorem filio meo isaac. Respondit famulus. Si noluerit mulier uenire mecum in terram hanc. num reducere debeo filium tuum ad locum de quo tu egressus es? Dixit abraā. Cauē ne quando reducas filium meū illuc. dominus deus celi qui tulit me de domo patris mei. et de terra natiuitatis mee. qui locutus é michi. et iurauit dicens. semini tuo dabo terram hanc: ipe mittet angelum suum coram te. et accipies inde uxorem filio meo. Si aūt noluerit mulier sequi te. non teneberis iuramento: filium tantum meum ne reducas illuc. Posuit ergo famulus manū sub femore abraam domini sui: et iurauit illi super sermone hoc. Tulitq; decē camelos de grege domini sui. et abijt: et omnibus bonis eius portans secum. profectusq; pergens in mesopotamiam ad urbem nachor. Cumq; camelos fecisset accumbere extra oppidum iuxta puteū aque uespere. eo tempore quo solent mulieres egredi ad hauriendam aquā. dixit. Domine deus domini mei abraā occurre obsecro hodie mihi. et fac misericordiam cum domino meo abraam. Ecce ego sto prope fontem aque. et filie habitatorum huius ciuitatis egredientur ad hauriendam aquam. Igitur puella cui ego dixero. inclina hydriam tuam ut bibam. et illa respondeat: bibe quin et camelis tuis tribuam potum. ipa é quam preparasti seruo tuo isaac. Et per hoc intelligam. q̄ feceris misericordiam cum domino meo. Nondum intra se uerba complenerat. et ecce rebecca egrediebatur filia bathuelis filij melche uxoris nachor fratris abraam. habens hydriam in scapula. puella decora nimis. uirgoq; pulcherrima et incognita uiro. Descenderat autem ad fontem. et impleuerat hydriam: ascenderatq; Occurritq; ei seruus. et ait. Paruulum michi ad sorbendum pauca de hydria tua. Que respondit. Bibe domine mi. Celeriterq; deposuit hydriam super ulnam suam. et dedit ei potum. Cumq; ille bibisset. adiecit. Qui et camelis tuis hauriam aquam. donec cuncti bibant. Effundensq; hydriam in canalibus: recurrit ad puteum ut hauriret aquam. Et hauriens omnibus eius camelis dedit. Ille autem contemplabatur eam tacitus. scire uolens utrum prosperum fecisset iter: sinum dominus an non. Postquam ergo biberant cameli. protulit uir inaures aureas appendentes siclos duos. et armillas totidem. pondo siclorum decē. Dixitq; ad eam. Cuius es filia? indica michi. Est in domo patris tui locus ad manendum? Que respondit. Filia bathuelis sum. filij melche. quem peperit nachor. Et addidit dicens. Palee quoq; et fenum plurimum é apud nos. et locus spatiosus ad manendum. Inclinauit se homo. et adorauit dominum dicens. Benedictus dominus deus domini mei abraam: qui non abstulit misericordiam suam et ueritatem suam a domino meo. et recta me itinere perduxit in domum fratris domini mei. Cucurrit puella. et nunciauit in domum matris sue. omnia que audierat. Habebat autem rebecca fratrem nomine laban. Qui festinus egressus é ad hominem ubi erat fons. Cumq; uidisset inaures et armillas in manibus sororis sue. et audisset cuncta uerba referentis. hec locutus é michi homo. ueni

dominū meū abraam. Ecce ego sto prope fontem aque. et filie habitatorum huius ciuitatis egredientur ad hauriendam aquam. Igitur puella cui ego dixero. inclina hydriam tuam ut bibam. et illa respondeat: bibe quin et camelis tuis tribuam potum. ipa é quam preparasti seruo tuo isaac. Et per hoc intelligam. q̄ feceris misericordiam cum domino meo. Nondum intra se uerba complenerat. et ecce rebecca egrediebatur filia bathuelis filij melche uxoris nachor fratris abraam. habens hydriam in scapula. puella decora nimis. uirgoq; pulcherrima et incognita uiro. Descenderat autem ad fontem. et impleuerat hydriam: ascenderatq; Occurritq; ei seruus. et ait. Paruulum michi ad sorbendum pauca de hydria tua. Que respondit. Bibe domine mi. Celeriterq; deposuit hydriam super ulnam suam. et dedit ei potum. Cumq; ille bibisset. adiecit. Qui et camelis tuis hauriam aquam. donec cuncti bibant. Effundensq; hydriam in canalibus: recurrit ad puteum ut hauriret aquam. Et hauriens omnibus eius camelis dedit. Ille autem contemplabatur eam tacitus. scire uolens utrum prosperum fecisset iter: sinum dominus an non. Postquam ergo biberant cameli. protulit uir inaures aureas appendentes siclos duos. et armillas totidem. pondo siclorum decē. Dixitq; ad eam. Cuius es filia? indica michi. Est in domo patris tui locus ad manendum? Que respondit. Filia bathuelis sum. filij melche. quem peperit nachor. Et addidit dicens. Palee quoq; et fenum plurimum é apud nos. et locus spatiosus ad manendum. Inclinauit se homo. et adorauit dominum dicens. Benedictus dominus deus domini mei abraam: qui non abstulit misericordiam suam et ueritatem suam a domino meo. et recta me itinere perduxit in domum fratris domini mei. Cucurrit puella. et nunciauit in domum matris sue. omnia que audierat. Habebat autem rebecca fratrem nomine laban. Qui festinus egressus é ad hominem ubi erat fons. Cumq; uidisset inaures et armillas in manibus sororis sue. et audisset cuncta uerba referentis. hec locutus é michi homo. ueni

GENESIS

ad vrbem qui stabat iuxta cameloꝰ et
prope fontem aque: diriguꝫ ad eum. In
gressusq; benedixit dñō. Qui fons stis:
Preparauit dominus: locum cameli. Et
introduxit eum in hospicium. deq; stra
uit camelos. Deditq; paleas et fenum:
et aquam ad lauandos pedes eius: virorum
qui venerant cum eo. Et apposita sunt
coram eo panes. Qui ait
Non comedam: donec loquar sermones
meos. Respondit ei. Loquere. At ille. Seruꝰ
sum abraam sum. et dominus benedi
xit domino meo vsq; magnificatusq; est. et dedit ei oues et boues. argentum
et aurum. seruos et ancillas. camelos et asi
nos. Et peperit sara vxor domini mei filium
domino meo in senectute sua. deditq;
illi omnia que habuerat. Et adiurauit me
dominus meus: dicens. Non accipies
uxorem filio meo de filiabus chana
neorum in quorum terra habito: sed
ad domum patris mei perges. et de cogna
tione mea accipies uxorem filio meo.
Ego vero respondi domino meo. Quid
si noluerit venire mecum mulier? Dixit
mihi. In cuius conspectu ambulo mittet an
gelum suum tecum. et diriget viam tuam.
accipiesq; uxorem filio meo de cognatio
ne mea et de domo patris mei. Innocens
eris a maledictione mea. cum veneris
ad propinquos meos. et non dederint
vobis: ergo hodie ad fontem. et dixi. Dñe
deus domini mei abraam. si direxisti
viam meam in qua nunc ambulo. ecce
sto iuxta fontem aque. et virgo que egre
diens: ad hauriendam aquam audie
rit me. da mihi paululum aque ad
bibendum ex hydria tua et dixerit mihi.
et tu bibe. et camelis tuis hauriam: ipsa e
mulier quam preparauit dominus fi
lio domini mei. Cumq; hec mecum
tacitus voluerem: apparuit rebecca ve
niens cum hydria quam portabat in sca
pula. Descenditq; ad fontem. et hausit
aquam. Et dixi ad eam. Da mihi pau
lulum bibere. Que festinans deposuit
hydriam de humero. et dixit mihi. Et
tu bibe et camelis tuis potum tribuam.
Bibi. et adaquauit camelos. Interrogaui
q; eam. et dixi. Cuius es filia? Que ait.
Filia bethuelis sum filij nachor quem pe

peperit ei melcha. Suspendi itaq; inau
res ad ornandam faciem eius. et armil
las posui in manibus eius: prouolutusq;
sum in terram. et adoraui dominum. benedicens domi
no deo domini mei abraam. qui perduxit
me recto itinere. ut sumerem filiam fra
tris domini mei filio eius. Quamobrem
si facitis misericordiam cum domi
no meo: indicate mihi. Sin autem aliud
placet: et hoc dicite mihi: ut vadam
ad dexteram. siue ad sinistram. Respon
derunt laban et bathuel. A domino egres
sus est sermo: et non possumus extra pla
citum eius quicquam aliud tecum loqui.
En rebecca coram te est. Tolle eam et pro
ficiscere. et sit uxor filij domini tui: sicut
locutus est dominus. Quod cum audis
set puer abraam. adorauit in terra dñm.
Prolatisq; uasis argenteis et aureis et
uestibus. dedit eas rebecce pro munere.
Fratribus quoq; eius et matri. dona ob
tulit. Illisq; comedentibus et bibentibus. manserunt ibi. Surgens au
tem mane: locutus est puer. Dimittite me
ut vadam ad dominum meum. Respon
derunt fratres eius et mater. Maneat pu
ella saltem decem diebus apud nos. et po
stea proficiscetur. Nolite aut me reti
nere. quia dominus direxit viam me
am. Dimittite me: ut pergam ad dñm
meum. Et dixerunt. Vocemus puellam
et quæramus ipsius voluntatem. Cui
vocata venit: interrogata sunt. Vis ire
cum homine isto? Que ait. Vadam. Di
miserunt ergo eam. et nutricem eius
et bajulam. seruum abraam et comites
eius. imprecantes prospera sorori sue.
atq; dicentes. Soror nra es. crescas in
mille milia. et possideat semen tuum por
tas inimicorum suorum. Igitur rebecca
et puella ipsius. ascensis camelis secu
ta est virum. Qui festinus. reuertebatur ad dominum suum. Eo tpore y
saac deambulabat per viam que ducit
ad puteum. cuius nomen est viuentis
et videntis. Habitabat enim in terra aus
trali. et egressus fuerat ad meditandum
in agro inclinata iam die. Cumq; le
uasset oculos: vidit camelos venientes
procul. Rebecca quoq; aspecto y saac
descendit de camelo. et ait ad puerum.

GENESIS

Quis est ille homo qui venit per agr̃
in occursum nobis. Dixitq; ei. Spē e
dominus meus. At illa tollens cito
palliū: operuit se. Genuit autem i
cuncta que gesserat narravit ysaac.
Qui introduxit eam in tabernaculū
sare matris sue: 7 accepit eam uxorē.
Et in tantum dilexit eam: ut dolore
qui ex more matris accidebat tempe
rauit.

XXV

ABraam uero alia duxit
uxorem nomine cethuram.
que peperit ei zamram 7 ie
xam 7 madan 7 madian 7
iesboch 7 sue. Fecit quoq; genuit sabā
7 dadan. Filij dadan: fuerunt assurim
7 latusim. 7 leomin. Arueio ex madia
nitis e epha. 7 opher 7 enoch. 7 abida 7
eldaa. Omnes hi filij cethure. Dedit q;
abraam cuncta que possederat ysaā
Filijs autem concubinarum largitus est
munera. 7 separauit eos ab ysaac filio
suo. dum adhuc ipe uiueret ad plagā
orientalem. Fuerunt autem dies uite
abraec. lxxv. anni. 7 deficiens mori
tur e in senectute bona. prouectaq; etate.
7 plenus dierum: congregatusq; est ad
populum suum. Et sepelierunt eum
ysaac 7 ismahel filij sui in spelunca du
plici que sita e in agro ephron filij seor
ethei ex regione mambre. quam emerat
a filijs eth. Ibi sepultus e ipe. 7 sara uxor
eius. Et post obitum illius benedixit
deus ysaac filio eius. qui habitabat iux̃
puteum nomine uidentis 7 uidentis.
Hec sunt generationes ismahel filij a
brae quem peperit agar egyptia fami
la sare. Et hec nomina filiorum eius
in uocabulis 7 generationib; suis. pri
mogenitus ismachus. nabaioth. deinde
cedar. adbeel. 7 mapsan. 7 masma. q;
duma. 7 massa. hadad. 7 thema. thur.
7 naphis. 7 cedma. Isti sunt filij ismae
el. 7 hec nomina per castella 7 oppida
eorum. xij principes tribuum suarū.
Et facti sunt anni uite ismahel: centi
xxxvij. Deficiensq; mortuus e: 7 ap
positus ad populum suum. Habitauit
autem ab euila usq; sur: que respicit
egyptum introeuntibus assyrios. Coā
cunctis fratribus suis obiit. Hec quoq;
sunt generationes ysaac filij abrahae.
abraam genuit ysaac. Quinquagesimus
esset annus quando duxit uxorem rebeccam
filiam bathuelis syri de mesopotamia.
sororem laban. Deprecatusq; e ysaac
dominum pro uxore sua. eo q; esset ste
lis. Qui et cū duxisset: 7 dedit ei cep
tum rebecce. Es collidebantur in utero
eius paruuli. Que ait. Si sic michi fu
turum erat: quid necesse fuit concipe.
perierit q; ut solueret dominum. Qui
respondens ait. Due gentes in utero
tuo sunt. 7 duo populi ex uentre tuo
diuidentur. Populusq; populum su
perabit: 7 maior seruiet minori. Iam ip
pariendi aduenerat: 7 ecce gemini in
utero eius reperti sunt. Qui primus
egressus e: rufus erat. 7 totus in more
pellis hyspidus. Uocauitq; nomen ei
esau. Protinus alter egrediens. plan
tam fratris tenebat manu. 7 ideo
appellatur cum iacob. Sexagenarius
erat ysaac: quando nati sunt ei paruli.
Quibus adultis: factus e esau uir gna
rus uenandi. 7 homo agricola. Iacob
autem uir simplex. habitabat in taber
culis. Ysaac amabat esau eo q; de uena
tionibus illius uescebatur. 7 rebecca dili
gebat iacob. Coxit autem iacob pul
mentum. Ad quem cum uenisset esau
de agro lassus. ait. Da michi de hac
coctione rufa: quia oppido lassus sū.
Quam ob causam: uocatum e nomen
eius edom. Cui dixit iacob. Uende
michi primogenita tua. Ille respon
dit. En moior. Quid michi prodeunt
primogenita? Ait iacob. Iura ergo mi
hi. Iuranti esau. 7 uendidit primogenita.
Et sic accepto pane 7 lenti edulio.
comedit. 7 bibit. 7 abiit. parui pendens
q; primogenita uenderet.

XXVI

ORta autem fame super ter
ram post eam sterilitatem
que acciderat in diebus abra
am. abiit ysaac ad abime
lech regem palestinorum in gerara. Appa
uitq; ei dominus. 7 ait. Ne descendas
in egyptum. Habita quiesce in terra quam
dixero tibi. 7 peregrinare in ea. eroq;
tecum. 7 benedicam tibi. Tibi enim
7 semini tuo dabo uniuersas regiones

GENESIS

has. complens uirgamentum quod spo
pondit abraam patri suo. Et multiplica
bo semen tuum sicut stellas celi. dabo
q; posteris tuis uniuersas regiones has.
Et benedicentur in semine tuo omes q;
gentes terre. eo q; obedierit abraã uo
ci mee. & custodierit precepta mea & mã
data mea. & cerimonias legesq; suas at
que. Habitauitq; ysaac in gerara. Q;
cum interrogaretur a uiris loci illius fe
uxore sua. respondit soror mea é. Ti
muerat enim confiteri q; sibi cõiuncta
coniugio: reputans ne forte interficerẽt
cum propter illius pulchritudinem. Cui
q; pernanserant dies plurimi & ibidem
morarentur. prospiciens abimelech rex
palestinorum per fenestram uidit eum
iocantem cum rebecca uxore sua. Et ar
cessito eo. perspicuum é. q; uxor tua sit.
Cur mentitus es sororem tuam cẽ: Re
spondit. Timui: ne morerer propter eã.
Dixitq; abimelech. Quare imposuisti
nobis: potuit coire quispiam de populo
cum uxore tua. & induxeras super nos
grande peccatum. Precepitq; omni po
pulo dicens. Qui tetigerit hominis &
huius uxorem: morte morietur. Seuit
autem ysaac in terra illa. & inuenit in eo
anno centuplum. Benedixitq; ei dñs.
& ditatus est homo. & ibat proficiens
atq; succrescens donec magnus uehe
menter efficeretur. Habuit quoq; posses
sionem ouium & armentorum. & fami
lie plurimam. Obhec inuidentes ei
palestini omnes puteos quos foderat
serui patris illius abraam. illo tpe obstru
xerunt implentes humo. in tantum
ut ipse abimelech diceret ad ysaac. Re
cede a nobis: quia potentior nri facta es
nimis. Et ille discedens uenit ad tor
rentem gerare. habitauitq; ibi. Rursũ
fodit alios puteos quos foderant serui
patris sui abraam. & quos illo mortuo obs
obstruxerant philisthiim. Appellauitq;
eos usitatis nominibus. quibus ante pater
uocauerat. Foderunt autem in torre
te. & reperierunt aquam uiuam. Sed & ibi
iurgium fuit pastorum gerare aduersus
pastores ysaac. dicentium. Nra é aqua.
Quam ob rem nomen puteo ex eo q; ac
ciderat: uocauit calumpniam. Foderũt
& alium. & pro illo quoq; rixati sunt. &
appellauitq; eum inimicitias. Profec
tus inde fodit alium puteum. pro quo
non certauerunt. & ideo uocauit nomẽ
eius latitudo. dicens. Nunc dilatauit
nos dñs. & fecit crescere super terram.
Ascendit autem ex illo loco in bersabee
ubi apparuit ei dominus in ipsa nocte &
dixit. Ego sum deus abraam patris
tui. Noli timere quia tecum sum. &
benedicam tibi. & multiplicabo semen
tuum propter seruum meum abraam. &
statim edificauit ibi altare domino. & inuo
cato nomine domini. extendit ibi ta
bernaculum. precepitq; famulis suis: ut fo
derent. Ad quem locum cum uenisset
de gerara. abimelech & ochozath amici il
lius. & phicol dux militum: locutus est
ei ysaac. Quid uenistis ad me uir qui
quem odistis & expulistis a uobis: Qui
responderunt. Uidimus tecum esse dñs.
& ideo nunc diximus. Sit iuramentum
inter nos. & iniamus fedus. ut non fa
cias nobis quicq; mali sicut nos mi
chil tuorum attigimus. nec fecimus &
q; te letum. & cum pace dimisimus.
auctum benedictione dñi. Fecit ergo
eis conuiuium. & post cibum & potum sur
gentes mane. iurauerunt sibi mutuo.
Dimisitq; eos ysaac pacifice in locum
suum. Ecce autem uenerunt in ipsa
die serui ysaac. annuntiantes ei de pu
teo quem foderant. atq; dicentes. Inue
nimus aquam. Unde appellauit eum ba
bundantiam. & nomen urbi imposuit
est bersabee. usq; in presentem diem. Esau
uero quadragenarius duxit uxo
res iudith filiam beeri heth. & basse
math filiam helon eiusdem loci. que
ambe offendebant animum ysaac et
rebecce.

XXVIII

Genit autem ysaac. & ca
lige nequiret actibus eius. uide
re non potuit. Uocauit
q; esau filium suum maio
rem. & dixit ei. Fili mi. Qui respon
dit. Adsum. Cui pater. Uides inquit q; se
nuerim. ignorem diem mortis mee.
Sume arma tua pharetram & arcum.
& egredere foras. Cumq; uenatu aliq;
apprehenderis. fac michi inde pulmẽ

Genesis

tum sicut uelle me nosti. et affer: ut comedam. et benedicat tibi anima mea. ā
qꝫ moriar. Quod cum audisset rebecca. ille abissꝫ magnum. ut ruissionem
pius explent. dixit filio suo iacob. Audiui patrem tuum loquentem cum esau
fratre tuo. et dicente ei. Affer michi de uenatione tua. et fac cibos. ut comedam. et
benedicam tibi coram deo antequꝫ moriar. Nunc ergo fili mi. acquiesce consi
liis meis. et pergens ad gregem affer mihi
duos edos optimos: ut faciam ex eis es
cas patri tuo. quibus libenter uescetur. et
Quos cum intuleris et comederit: be
dicat tibi priusquꝫ moriatur. Cui ille
respondit. Nosti quia esau frater meus
homo pilosus sit. et ego lenis. Si at
trectauerit me pater meus. et senserit
me eo ne putet me sibi uoluisse illudere.
et inducat super me maledictionem. pro
benedictione. Ad quem mater. sit me
hercle iste maledictio fili mi. Tantum
audi uocem meam. et pergens affer que
dico. Abiit et tulit. deditque matri. Pa
rauit illa cibos. sicut nouerat uelle pa
trem illius. et uestibus esau ualde bonis
quas apud se habebat domi. induit e
um. pelliculasque edorum circumdedit
manibus. et colli nuda protexit. Deditque
pulmentum. et panes quos coxerat tra
didit. Quibus illatis. dixit. Pater mi. At
ille respondit. Audio. Quis es tu
fili mi. Dixitque iacob. Ego sum esau
primogenitus tuus. feci sicut precepi
sti michi. Surge sede et comede de uena
tione mea. ut benedicat michi anima
tua. Rursum ysaac ad filium suum.
quomodo inquit tam cito inuenire
potuisti fili mi. Qui respondit. Uolun
tas dei fuit. ut cito michi occurreret
quod uolebam. Dixitque ysaac. Acce
de huc ut tangam te fili mi. et probe
rarum an sis filius meus esau an nō.
Accessit ille ad patrem. et palpato eo dixit
ysaac. Uox quidem uox iacob est. sed
manus manus sunt esau. Et nō cog
nouit eum. quia pilose manus simili
tudinem maioris expressiant. Bene
dicens ergo illi ait. Tu es filius meus
esau. Respondit. Ego sum. At ille. Affer
michi inquit cibos de uenatione tua
fili mi. ut benedicat tibi anima mea. ꝯ
Quos cum oblatos comedisset. obtulit
ei etiam uinum. Quo hausto dixit ad
eum. Accede ad me. et da michi osculum
fili mi. Accessit. et osculatus est eum. et
statim ut sensit uestimentorum illius
fragrantiam. benedicens ait. Ecce odor
filii mei. sicut odor agri pleni. cui bene
dixit dominus. Det tibi deus de rore
celi. et pinguedine terre. habundantiam
frumenti uini et olei. et seruiant tibi po
puli. et adorent te tribus. Esto dominus
fratrum tuorum. et incuruentur ante
te filii matris tue. Qui maledixerit ti
bi sit ille maledictus. et qui benedixerit
tibi benedictionibus repleatur. Vix ut
ab isaac monitum impleuerat. et egresso ia
cob foras uenit esau. Coctisque de ue
natione cibos intulit patri. dicens. Sur
ge pater mi. et comede de uenatione
filii tui. ut benedicat michi anima tua.
Dixitque illi ysaac. Quis es tu. Qui re
Ego sum filius tuus primogenitus esau.
Expauit ysaac stupore uehementi. et ulti
qꝫ credi potest admodum. ait. Quis igitur
ille est qui dudum captam uenationes
attulit michi. et comedi ex omnibus pri
usquꝫ tu uenires. Benedixique ei. et erit bene
dictus. Audito esau sermonis patris.
ululatu clamore magno. et consternatus
ait. Benedic etiam et michi pater mi. Qui
ait. Uenit germanus tuus fraudulenter
et accepit benedictionem tuam. At ille
subiunxit. Iuste uocatum est nomen eius
iacob. supplantauit enim me en altera
uice. Primogenita mea ante tulit. nunc
secundo subripuit benedictionem meam.
Rursumque ad patrem. Numquid non ser
uasti ait et michi benedictionem. Cui ysaac. Dominum tuum illum constitui
omnes fratres eius seruituti illius subiu
gaui. Frumento uino et oleo stabilitum
eum. Et tibi post hec fili mi ultra quod
faciam. Cui esau. Num tantum unam
habuit benedictionem hec pater. Mi
chi quoque obsecro. ut benedicas. Cum
que esau flentis magno fleret. motus ysaac
dixit ad eum. In pinguedine terre. et
in rore celi desuper. erit benedictio tua.
Uiues gladio. et fratri tuo seruies. Tempus
uenerit. cum excutias et solutus iugum

Genesis

eius de cognatione tua. Quare ergo e
sau semper iacob. pro benedictione q̃
benedixerat ei pr̃. Dixitq; in corde suo.
Venient dies luctus patris mei: ut oc
cidam iacob fratrem meum. Nuntiata
sunt hec omnia rebecce. Que mittes
vocans iacob filium suum: dixit ad
eum. Ecce esau frater tuus minatur
ut occidat te. Nunc ergo fili audi vo
cem meam. & surgens fuge ad laban
fratrem meum in aram. Habitaq; cum e
dies paucos, donec requescat furor fra
tris. & cesserit indignatio eius. obliuisca
turq; eorum que fecisti in eum. Postea
mittam & reducam te inde huc. Cur
utrisq; orbabor filio in una die? Dixit
quoq; rebecca ad ysaac. Tedet me vi
te mee. propter filias heth. Si acceperit
iacob uxorem de stirpe huius terre. no
lo vivere.

XXVIII

Vocauit itaq; ysaac iacob
& benedixit. precepitq; ei &
dicens. Noli accipere vxo
rem de generi chanaan. Sur
gite & proficiscere in mesopotamiam ad
syrie ad domum bathuelis patris matris
tue. & accipe inde tibi uxorem de filiabus
laban auunculi tui. Deus autem omnipotens
benedicat tibi. & crescere te faciat: atq;
multiplicet: ut sis in turbas populorum
& det tibi benedictionem abraam. & semi
ni tuo post te. ut possideas terram pere
grinationis tue quam pollicitus est avo tuo.
Cumq; dimisisset eum ysaac profectus
est in mesopotamiam syrie ad laban
filium bathuelis syri. fratrem rebecce matris
sue. Videns autem esau q̃ benedixisset
pr̃ suus iacob & misisset eum in mesopo
tamiam syrie. ut inde uxorem duceret.
& q̃ post benedictionem precepisset ei di
cens. non accipias uxorem de filiabus
chanaan: quodq; obediens iacob pa
tri suus. & ivit in syriam probans quoq;
q̃ non libenter aspicerent filias chanaan
pr̃ suus: venit ad ysmaelem. & duxit uxo
rem absq; his quas prius habebat. me
lech filiam ysmael filij abraam. sororem
nabasoth. Egressus autem iacob de bersa
bee. pergebat haran. Cumq; venisset
ad quendam locum. & voluisset in eo req̃
escere post solis occubitum. tulit de lapi

dibus qui iacebant. & supponens capiti
suo dormiuit in eodem loco. Vidit q; i
somnis scalam stantem super terram.
& cacumen illius tangens celum. An
geles quoq; dei ascendentes & descen
dentes per eam & dominum innixum scale
dicentem sibi. Ego sum dominus dei
abraam patris tui. & deus ysaac. Terram
in qua dormis tibi dabo & semini tuo.
erit q; germen tuum quasi pulvis ter
re. Dilataberis ad orientem & occidentem.
septentrionem & meridiem. & benedi
centur in te & in semine tuo cuncte tri
bus terre. & ero custos tuus quocunq; pe
rexeris. & reducam te in terram hanc. nec
dimittam nisi complevero omnia que
dixi. Cumq; evigilasset iacob de somno. ait. Vere dominus est in loco isto. et
ego nesciebam. Pavensq; q̃ terribilis
inquit est locus iste. Non est hic aliud nisi
domus dei & porta celi. Surgens ergo
mane: tulit lapidem quem supposuerat
capiti suo. & erexit in titulum. fundens
oleum desuper. Appellauitq; nomen
urbis bethel: que prius luza vocabatur.
Vovit etiam votum. dicens. Si fuerit
deus mecum. & custodierit me in via p
qua ambulo. & dederit panem ad ve
scendum. & vestimentum ad induendum.
reversusq; fuero prospere ad domum
patris mei. erit michi dominus in deum.
& lapis iste quem erexi in titulum. voca
bitur domus dei. cunctorumq; que de
deris michi decimas offeram tibi.

XXVIIII

Profectus ergo iacob. venit ad terram
orientalem. Et vidit puteum in agro. tresq; greges
ovium accubantes iuxta eum. Nam
ex illo adaquabantur pecora. & os eius
grandi lapide claudebatur. Advenisq;
erat ut cuncti ovibus congregatis devolverent lapidem. & refectis gregibus. re
ponerent desuper os putei. Dixitq;
ad pastores. Fratres unde estis. Qui respon
derunt. De aran. Quos interrogans. nu
quid nostis laban filium nachor? Di
cerunt. Novimus. Sanus ne est inquit?
Valet inquiunt. Et ecce rachel filia eius
venit cum grege suo. Dixitq; ia
cob. Adhuc multum diei superest. nec

GENESIS

est tempus. ut reducantur ad caulas
greges. Aquetur potum ouibus. & sic
ad pastum eas reducite. Qui respon-
dit. Non possumus. donec omnia pe-
cora congregentur. & amoueamus lapi-
dem de ore putei. ut adaquemus greges.
Adhuc loquebantur. & ecce rachel ue-
niebat cum ouibus patris sui. Nam gre-
gem ipsa pascebat. Quam cum uidis-
set iacob. & scisset esse sororem suam. &
oues eius laban auunculi sui. amouit
quo puteus claudebatur. & adaqua-
to grege osculatus est eam. Eleuata
que uoce flenit. & indicauit ei quod fi-
lius eius. & filius rebecce. At illa festi-
nans nunciauit patri suo. Qui cum
audisset uenisse iacob filium sororis
sue. & cucurrit obuiam ei. Complexus
eum. & osculatus introduxit in domum
suam. Ipse uero ei causis intimis re-
spondit. De meum es & caro mea.
Et postquam expleti sunt dies mensis
unius. dixit ei. Quia frater mi-
ce gratis seruies mihi. Dic quid mer-
cedis accipies. Habebat uero duas
filias. nomen maioris lia. minoris ap-
pellabatur rachel. Sed lia lippis erat
oculis. rachel decora facie & uenusto a
spectu. Quam diligens iacob. ait. Ser-
uiam tibi pro rachel filia tua mino-
re. vii. annis. Et laban. Melius est ut
eandem quam uno alteri. Manе ap-
me. Seruiuit igitur iacob pro rachel
vii. annis. & putabantur illi pauci dies
pre amoris magnitudine. Dixitque
ad laban. Da mihi uxorem meam.
quia iam tempus expletum est. ut in
grediar ad illam. Qui uocans multos
amicorum turbis ad conuiuium. fecit
nuptias. Et uespere filiam suam lie
introduxit ad eum. dans ancillam
filie scilpham nomine. Ad quam cum
esset iacob. facto mane uidit lyam. dixitque ad socerum
suum. Quid est quod fecisti michi. Nonne pro rachel seruiui tibi. Cur
imposuisti michi. Et laban. Non est
in loco nostro ut minor detur
ante nuptam maiore. impleto
ebdomadum huius copu-
labis & hanc quam dabo tibi pro ope-

filiarum es michi vii. annis alios. Re-
quieuit placito. & hebdomada transacta
rachel duxit uxorem. cum qua pepe-
rit septem
bulam accepit. Tandemque patris
optatis nuptiis. amorem sequentis
prior pectulit. Fuerat apud eum
vii annis alios. Videns autem dns
mus quod despiceretur. aperuit
uuluam eius. sorore sterili permanente.
Que concepit genuit filium. uocauit
que nomen eius ruben. dicens. Vidit
dominus humilitatem meam. nunc
amabit me uir meus. Et rursumque ce-
pit & peperit filium. & ait. Quoniam
audiuit dns me odiri. dedit
etiam istum michi. Vocauitque nomen
eius symeon. Concepit rursus. & genuit
alium. Dixitque. Nunc uice hac copu-
labitur michi uir meus. quia peperi ei
tres filios. Et ideo appellatum est nomen
eius leui. Quando
cepit & peperit filium. & ait. Vicibus ho-
rum confitebor domino. Et ob hoc uocauit eum
iuda. Cessauitque parere.

Videns autem rachel quod
infecunda esset. inuidit
sorori. & ait uiro suo. Da
mihi liberos. alioquin
moriar. Iratusque iacob
famulam meam. ingredere ad illam.
ut pariat super genua mea. & habeam
ex ea filios. Deditque illi balam uxo-
rem. Que ingressus ad eam. concepit
& peperit filium. Dixitque rachel. Iudi-
cauit michi dominus. & exaudiuit
uocem meam. & dedit michi filium. Et
ideo appellauit nomen eius dan. Cui
simque bala accipiens. peperit alterum
pro quo ait rachel. Comparauit mihi
dominus cum sorore mea. & inualui.
Vocauitque eum nepthalim. Videns au-
tem lya quod ultra non pareret. accepit
balam ancillam suam. & dedit eam iacob
in coniugium. Que peperit filium. Et
ideo uocauit nomen eius gad. Dixitque
quod per bonam fortunam. & ideo
dicere mulieres. & appellauit
eum aser. Egressus autem ruben in

GENESIS

messis tritice tui agrum reperit mer
dragoras. quas mater ei detulit. Dixit
qz rachel. Da michi partem de mer
dragore filij tui. Ille ei. parum ne
uidetur. q preripueris maritum michi.
nisi etiam mandragoras filij mei tule
as. Iurauit rachel. Dormiat tecum hac
nocte pro mandragore filij tui. Et ed
te uespere ad uesperam de agro iacob. egs
sa ei occurrit ei et ait. Ad me
quem intrabis. quia mercede conduc
te pro mandragoris filij mei. Dormi
uit qz cum ea nocte illa. et audiuit
deus preces eius. Concepitqz et
peperit filium quintum. et ait. Dedit
deus mercedem michi. quia dedi an
cillam meam uiro meo. appellauitqz
nomen eius ysachar. Rursum ia ci
piens peperit vi. filium. et ait. Dotauit
me deus dote bona. etiam hac uice. ha
bebit mecum maritus meus. eo q genuerim
ei vi. filios. Et uocauit eo appellauit nom
en eius zabulon. Postquam. peperit filiu
am nomine dinam. Recordatusqz
deus rachel. exaudiuit eam. et a
perto utero fecundauit illius. Que cepit et pe
perit filium dicens. Ablstulit deus op
probrium meum. Et uocauit nomen
illius ioseph. dicens. Addat michi
deus filium alterum. Iam autem
ioseph dixit iacob socero suo. Dimit
te me ut reuertar in patriam et ad ter
ram meam. Da michi uxores et liberos me
os pro quibus seruiui tibi ut abeam. Tu
nosti seruitutem. qua seruiui tibi. Ait
ei laban. Inueniam gratiam in ocu
lis tuis. Experimento didici. q bene
dixerit deus michi propter te. Constitue
mercedem tuam. quam dem tibi.
Ille ei. Tu nosti quomodo seruie
rim tibi. et quanti un manserit
possessio tua. Modicum habuisti ante
quam uenirem ad te. et nunc ditatus
es. benedixitqz tibi dominus ad
introitum meum. Iustum ergo est ut
prouideam aliquando et domui
mee. Dixitqz laban. Quid dabo tibi
Ille ait. Nichil uolo. Si si feceris
qd postulo. rursum pascam et custodiā
pecora tua. Ibis omnes greges tuos
et separa cunctas oues uarias et spurso

uellera. et quecumqz rufum et maculo
sum uarumqz fuerit tam in ouibus qz
in capris. erunt merces mea. Et respon
debit michi cras iustitia mea. quando ve
nerit ad te coram te. Omnia
que non fuerint uaria et maculosa et
fusca tam in ouibus quam in capris. fur
ta reputabuntur. Dixit laban. Placuit
sermo tuus. Et separauit in die il
la capras hircos. uccs uarietate uarias
atqz maculosas. cunctum ante gregē
um colorem albi. et uirgulta uellens ter
ebinthi in manibus filiorum suorum. et po
suit spatium inter se et gregem. qui pascebat reliquos gre
ges illius. Tollens ergo iacob uirgas
populeas uirides et amigdalinas et ex
platanus. exparte decorticauit eas. De
nudansqz cortice uirgis que expolia
te erant candor apparuit. illa uero que
integra erant. uiridia permanserunt.
Atqz in hunc modum color effectus e
rat uarius. Posuitqz eas in canalibus ubi ef
fundebatur aqua. ut cum uenissent gre
ges ad bibendum. ante oculos haberent
uirgas. et in aspectu earum ciperent. et
Factum qz est ita ut in ipso calore coitus
oues intuerentur uirgas. et parerent ma
culosa uaria. et diuerso colore respersa.
Diuisitqz gregem iacob. et posuit uirgas
ante oculos arietum. Erant autem albi
queqz et uirgata laban. cetera uero iacob.
separans ultra se gregibus. Igitur quan
do primo tpe ascendebant oues. pone
bat iacob uirgas in canalibus aquarum
ante oculos arietum et coitum. ut in ar
dentius in specie exprimerent. Quando uo
lebat ouium admissura esse. et acceptis ert
mus. non ponebat eas. Factaqz sunt ē
que essent seiotina laban. et que primus
pius iacob. Ditatusqz est homo ultra
modum. et habuit greges multos. ancillas
et seruos. camelos et asinos.

XXXI

Audiitqz autem audiuit ue
ba filiorum laban dicentium
quia iacob omnia que fue
runt patris nri. et de illius fa
cultate ditatus. sit ē michi. animad
uertit quoqz faciem laban. qd non esset er
ga se sicut prius. et ait ad eos. Reuertar
me dicente sibi domino ad terram

Genesis

ram primum natorum. tuo genitori meo
et eoq; tecum: misit me. Cui audiuit rachel. tulit
in agrum ubi pascebat greges. dixitq;
eis. Video faciem patris mei. q; non sit erga
me. sicut heri. et nudius tertius. Deus
autem patris mei. fuit mecum. Et ipse
nostis. q; totis uiribus meis fuerim pa
tri uio. Et pater uester circumuenit me. et mu
tauit mercedem meam. x. uicibus. et ti
non dimisit eum deus ut noceret mi
Si quando dixit. uarie erunt merce
tie. parichant omnes oues uarios fet
Quando uero econtrario air. alba quæ
accipies pro mercede. omnes greges al
bi pepererunt. Tulitq; deus substan
patris mei. et dedit michi. Postq; enim co
ceptus omnium temporis aduenerat. le
uaui oculos meos. et uidi in somnis a
scendentes marcs super feminas uario
et maculosos. et uarie formam colorum. Di
xitq; angelus dei ad me in somnis. i
Iacob. Et ego respondi. Adsum. Qui
air. Leua oculos tuos. et uide uniuer
masculos. ascendentes super feminas
uarios. respersos. atq; maculosos. Vidi
enim omnia que facit tibi laban. Ego
sum deus bethel. ubi unxisti lapidem.
uotum uouisti michi. Nunc ergo sur
ge. egredere de terra hac. et reuertere in ter
nativitatis tue. Respondit rachel. et lia.
Numquid habemus residui quicq; in dom
tribuo. hereditate domus patris nri. Nonne
quasi alienas reputauit nos. et uendi
comeditq; pretium nrm. Sed deus tu
lit opes patris nri. et nobis eas tradidit
et filiis nris. Fac omnia que precepit t
die hac. Surrexit itaq; Iacob. et imposit
liberis et coniugibus suis super camelos. a
bijt. Tulitq; omnem substantiam. et greges
quicq; in mesopotamia acquisierat. pe
gens ad ysaac patrem suum in terra
chanaan. Eo tp; laban ierat ad tonden
das oues. et rachel furata est idola patris
sui. Soluitq; Iacob. et fugit secreto suo
quod fugeret. Cumq; abisset tam ipse
q; omnia que uniuersa eius erant. tra
transmisso pegeret montem galaad.
nuntiatum est laban die tertio q; fugeret
Iacob. Qui assumptis fratribus suis per
quintis est eum die. vii. et peruenit
eum in montem galaad. Vidit q; in som
nis. dicentem sibi. Caue ne
quicq; aspere loquaris cum Iacob. Iam
q; Iacob extenderat in monte tabernacu
cum ille. secutus est eum cum fratri
is in eodem monte galaad. fixitq; tento
rium suum. Et dixit ad Iacob. Quare
ita egisti. ut clam me abigeres filias
meas quasi captiuas gladio. Cur fu
gere me fugere uoluisti. nec indicare
michi. ut persequerer te cum gaudio et
canticis. tympanis et cythara. Non e
passus. ut osculare filios meos ac fi
as. Stulte operatus es. Et nunc q
dem ualet manus mea reddere tibi m
lum. si deus patris tui heri dixit michi.
Caue ne loquaris cum Iacob. quicq;
durius. Esto. Ad tuos ut cupiebas. t
desiderio tibi erat domus patris tui. cur
furatus es deos meos. Respondit Iacob. t
Quia timui. et dixi. ne forte uiolenter auferres michi filias tuas.
Quod autem furta me arguis. apud
quemcunq; inueneris deos tuos. nece
tur coram fratribus nris. Scrutare quicq;
tuorum apud me inueneris. tanquam
hæc dicens ignorabat q; rachel furatu
erat idola. Ingressus itaq; Laban tabe
nacula Iacob. et lie. et utriusq; famulas
non inuenit. Cumq; transisset tento
rium rachelis. illa feminas abscondit
rat illa subter stramenta cameli. et sedit de
super. Scrutatusq; omne tentorium.
et nichil inueniens. air. Ne uasanim
dominus meus. q; coram te non surge
re queo. quia iuxta consuetudinem femi
narum nunc accidit michi. Sic dele
ta solicitudo queritans est. Tumensq;
Iacob cum irascio air. Quam ob cul
pam meam. et ob q; peccatum meum
sic exarsisti post me. et scrutatus es
nem suppellectilem meam. Quid inue
nisti de cuncta supellectile domus tue. Po
ne hic coram fratribus meis et fratribus tuis
et iudicent inter me et te. Sexto uero an
nos fui tecum. Oues tue et capre ste
riles non fuerunt. arietes gregis tui
non comedi. nec captum a bestia o
stendi tibi. Ego damnum omne
Quicquid furto peribat. a me exige
bas. Die ac nocte estu urebar et gelu
fugiebatq; somnus ab oculis meis.

GENESIS

Sic per xx. annos in domo tua seruiui tibi quatuordecim pro filiabus tuis et sex pro gregibus tuis. Immutasti quoque mercedem meam x. uicibus. Nisi deus patris mei abraam. timor ysaac adfuisset michi forsitan modo nudum me dimisisset. Afflictionem meam et laborem manuum mearum respexit deus. et arguit te heri. Benedixit laban. Filie et filii. et greges mei. et omnia que cernis mea sunt. Quo possum facere filiis et nepotibus meis. Veni ergo et ineamus fedus. ut sit testimonium inter me et te. Tulit itaque iacob lapidem. et erexit illum in tumulum. Dixitque filiis suis. Afferte lapides. Qui congregantes fecerunt tumulum. comedereunt que super eum. Quem uocauit laban tumulum testis. et iacob acceruum testimonii. uterque iure proprietatem ligue sue. Dixitque laban. tumulus iste testis erit inter me et te hodie. Et ideo appellatum est nomen eius galaad. i. tumulus testis. Et adiecit laban. Speculator dominus et iudicet inter nos. quia recessimus a nobis. si afflixeris filias meas. et si introduxeris uxores alias super eas. Nullus sermonis mei testis est. absque deo qui presens respicit. Dixitque rursus ad iacob. Ecce tumulus hic. et lapis quem erexi inter me et te testis erit. Tumulus iste et lapis. sint in testimonium. Si autem ego transiero illum pergens ad te. aut tu preterieris malum michi cogitans. deus abraam et deus nachor iudicet inter nos deus patris eorum. Iuratus est ergo iacob per timorem patris sui ysaac. Immolatisque uictimis in monte. uocauit fratres suos ut ederent panem. et Quibus comedissent. manserunt ibi. Laban uero de nocte consurgens osculatus est filios et filias suas. et benedixit illis. reuersusque est in locum suum.

XXXII

Iacob quoque abiit iter quo ceperat. Occurrunt que ei obuiam angeli dei. Quos cum uidisset. ait. Castra dei sunt hec. Et appellauit nomen loci illius manaim. i. castra. Misit autem nuntios ante se ad esau fratrem suum in terram seir regionis edom. precepitque eis dicens. Sic loquimini domino meo esau. hec dicit frater tuus iacob. Apud laban peregrinatus sum. et fui usque in presentem diem. Habeo boues et asinos. oues et seruos atque ancillas. mitto que nunc legationem ad dominum meum. ut inueniam gratiam in conspectu tuo. Reuersique sunt nuntii ad iacob. dicentes. Venimus ad esau fratrem tuum. et ecce properat in occursum tibi. cum quadringentis uiris. Timuit iacob ualde. et pertimuit diuisit populum qui secum erat. greges quoque et oues et boues. et camelos in duas turmas dicens. Si uenerit esau ad unam turmam et percusserit eam. alia turma que reliqua erit saluabitur. Dixitque iacob. Deus patris mei abraam. et deus patris mei ysaac. domine qui dixisti michi reuertere in terram tuam. et in locum natiuitatis tue. et benefaciam tibi. minor sum cunctis miseracionibus tuis. et ueritate tua quam explesti seruo tuo. in baculo meo transiui iordanem istum. et nunc cum duabus turmis regredior. eruue me de manu fratris mei de manu esau. quia ualde eum timeo. ne forte ueniens percutiat matres cum filiis. Tu locutus es quod michi benefaciens. et dilatabis semen meum. sicut arenam maris que premultitudine numerari non potest. Cumque dormisset ibi nocte illa. separauit de his que habebat munera esau fratri suo. capras cc. hircos xx. oues cc. arietes xx. camelos fetas cum pullis suis xxx. uaccas xl. et tauros xx. asinas xx. et pullos earum x. et misit per manus seruorum suorum. singulos seorsum greges. Dixitque pueris suis. Antecedite me. et sit spatium inter gregem et gregem. Et precepit priori. dicens. Si obuium habueris esau fratrem meum. et interrogauerit te cuius es. aut quo uadis. et cuius sunt ista que sequuntur. respondebis. Serui tui iacob. Munera misit domino meo esau. ipse quoque post nos uenit. Similiter mandauit secundo et tertio et omnibus qui sequebantur greges. dicens. Eadem uerba loquimini ad esau. cum inueneritis eum. Et addetis. Ipse quoque famulus tuus iacob. uenit nimirum insequitur. Dixit enim. Placabo illum muneribus que precedunt. et postea cum uidebo. forsitan propitiabitur michi. Precessit

GENESIS

sequnt uxores eorum ante eum: ipse uo
mansit nocte illa in castris. Cumq;
mane surrexisset. tulit duas uxores
suas & totidem famulas cum xi. filiis
& transiuit uadum laboth. Transmis
sis quoq; omnibus que ad se pertinebant.
remansit solus. Et ecce uir luctaba
tur cum eo usq; mane. Qui cum ui
deret q; cum superare non posset. tetigit neruum femoris eius. & statim e
marcuit. Dixitq; ad eum. Dimitte
me. iam enim ascendit aurora. Ille.
Non dimittam te. nisi benedixeris mi
hi. Ait ergo. Quod nomen é tibi. Respo
dit. Jacob. At ille. Nequaq; inquit appel
labitur iacob nomen tuum. sed israel.
Quoniam si contra deum fortis fuisti.
quanto magis contra homines prualebis.
Interrogauit eum iacob. Dic mihi
quo appellaris nomine. Cui ille ait.
Quare quæris nomen meum? Et benedixit eum in
eodem loco. Vocauitq; iacob nomen
loci illius phanuel. dicens. Vidi deum
facie ad faciem. & salua facta é anima
mea. Orto; q; ei sol statim. post quã
egressus é phanuel. claudi
cabat pede. Quam ob rem non come
dunt filii israel neruum qui emarcuit
in femore iacob usq; in presentem die
co q; tetigerit neruum femoris eius
& obstupuerit.

XXXIII

Leuans autem iacob o
culos suos. uidit ecce esau
ueniebat. cum eo quadrigen
tos uiros. Diuisitq; filios
lie & rachel. ambasq; famulas. & post
ponit unam quamq; ancillam & filios
earum in principio. iam uero & filios
eius in fo loco. rachel autem & ioseph
nouissimos. Ipse prægrediens adora
uit prostratus in terram septies. donec
appropinquaret frater eius. Currens
itaq; esau obuiam fratri suo. amplexus
é eum. & stringens collum eius. et
osculans eum. flenit. Leuansq; o
culos uidit mulieres & paruulos & ait.
Quid sibi uolunt tibi isti. Respondit
permensi. Gregem quem dedit mihi
deus seruo tuo domino meo. Et ipse ad
propinquantes ancille & filii earum in
curuati sunt. Accessit quoq; lia cum

filiis suis. Et cum similiter adorassent
extremi ioseph & rachel adorauerunt.
Dixitq; esau. Que nam sunt turme ui
me quas obuiam habui. Ait. Vt inuenire
rem gratiam coram domino meo. Ille
ait. habeo frater multa. sint tua
tibi. Dixit iacob. Nolo. Rogo obsecro. si
inuenio gratiam in oculis tuis. accipe
munuscula de manibus meis. Sic
enim uidi faciem tuam. quasi uidere
uultum dei. Esto michi propitius. &
suscipe benedictionem hanc quã ob
tuli tibi. & quã donauit michi deus mi
hi bona omnia. Vix illo compellente
suscipiens ait. Gradiamur simul. et
ego sotius itineris tui. Dixitq; iacob.
Nosti domine mi. q; paruuli sint
teneri. & oues ac boues fetus mecum
quas si plus in ambulando fecero la
borare. morientur cuncta pecora. Pre
cedat seruus meus ante faciem
meam. & ego sequar pedetentim iuxta
eius. ficut uidero posse pa. rulos meos
& me. donec ueniam ad dominum meum
in seir. Dixit esau. Ergo te rogo de populo
qui mecum est saltem sodalitium tui
me tribue. Non é inquit necesse. sufficit
mihi quod inuenire gratiam in aspec
tu domini mei. Reuertitur ille eadem
die esau itinere quo uenerat in seir. &
iacob ueniens in sochot. ibi edifica
to domo. & fixis tentoriis. appellauit
nomen loci illius sochot. i. tabernacula.
Transiitq; in salem urbem sichimo
rum. que é in terra chanaan. postq;
reuersus é de mesopotamia syrie. et
habitauit iuxta oppidum. Emitq; pa
rtem agri in quo fixerat tabernacula
a filiis emor patre sichem. centum agni
Et erecto ibi altari. inuocauit super
fortissimum deum israel.

XXXIIII

Egressa é autem dina filia
lie. ut uideret mulieres re
gionis illius. Quam cũ
uidisset sichem filius emor
euei. princeps terre illius. adamauit
eam. rapuitq; dormiensque cum illa. ui
oppressit uirginem. Et glutinata
é anima eius cum ea. & consolans puel
lam delinuit. Et ingressus oppidum
patri suo locutus est. dicens. Accipe mihi pu

GENESIS

ilium hanc coniugem. Quod cum au
disset iacob abscondit filios cum pastu
re pecum donec reuerteret
Emmor autem et sichem pater sichem. ut
loquerentur ad iacob. ecce filij eius ue
nerunt de agro. Audito quod acci
derat. nam sunt uiri de eo q' fedam re
operatus esset in isr. tristabat filia ia
cob rem illicitam perpetrasse. Loqui
tus est itaq; emmor ad eos. Sichem filij
mei anhelat anima. filiae uestrae. Date ei
illi uxorem. et iungamus uicissim co
nubia. Filias uras date nobis. et
filias nras accipite. habitate nobiscu
Terra in potestate uestra est. colite negoci
amini. possidete eam. Ps et sichem ad
patrem ac fratres eius ait. Inueniam gra
tiam coram uobis. quecunq; statueritis
dabo. Augete dotem. et munera poscite
late. libens tribuam quod petieritis.
tantum date mihi puellam uxorem.
Respondent filij iacob. sichem et pri
pio fallentes obstrupatum sororis
Non possumus facere quod petis. ne
dare sororem nram homini incircumciso
quod illicitum et nephandum est apud
nos. Ps in hoc tm habebimus fedus. si
ce uolueritis nri similes. et circumci
si in uobis omnis masculus sexus.
tunc dabimus et accipiemus mutuo
filias nras ac uras. et habitabimus uob
cum. eritisq; unus populus. Si
aut nec circumcidi uolueritis. tollem
filiam nram. et discedemus. Placuit oblatio emor et
sichem filio eius. nec distulit adolescens
quin statim quod petebatur expleret.
Amabat enim puellam ualde. et pre ce
teros honoratior in omni domo pris fuit. Ad
ingressusq; portam urbis. loquutus est
populo. Uiri isti pacifici sunt. uolunt
habitare nobiscum. Negotientur in ter
ra. ecce spatiosa et lata. in
circumdabimus eam. filias eorum acci
piemus uxores. nras dabimus illis.
Unum est quod differre tantum nobis.
Si circumcidamus masculos nros. uti
gentis instituta. et subsequetur pecora.
et cuncta que possessionis nra sunt. Tan
tum in hoc acquiescamus. et habitantes simul
unum efficiamus populum. Assen
serunt omnes. et circumcisis ictus manibus

7 ecce die tertio quando grauissimus
uulneratum dolor excarnificabat iuuenes
filij. simeon et leui fratres dine gladios i
gressi sunt urbem confidenter. Interfe
cto omnibus masculis. emor et sichem
pariter necauerunt. tollentes dinam
sororem suam de domo sichem. Quib
egressis irruerunt super occisos ceteri
filij iacob. et populata sunt urbem i
ultionem stupri. Duces eorum et ar
menta et asinos. cunctaq; uastantes.
que in domibus et agris erant. par
uulos quoq; et uxores captiuas. Quib perpetratis audacter.
iacob dixit ad simeon et leui. Turbas
stis me. et odiosum fecistis cananeis.
et pherezeis. habitatoribus terre huius.
Nos pauci sumus. alii congregati percu
tient me. et delebo ego et domus mea.
Quibus dictis. Cap. XXXV
tacuerunt. Dixitq; ut scorsum abi
re deberet sororem suam. Dixitq; ad eum
Surge et ascende bethel. et habita ibi. faciesq; al
tare deo qui apparuit tibi.
cum fugiebas esau fratrem tuum. Iacob
uero quod in omni domo sua. auferi
beret deos alienos qui in medio erant.
et mundarentur ac mutarent uesti
menta sua. Surgite et ascendamus i
bethel. et faciamus ibi altare deo deo.
qui exaudiuit me in die tribulationis
mee. et fuit socius itineris mei. Dede
runt ergo ei omnes deos alienos quos
habebant. et inaures que erant in auribus
eorum. Et ille infodit ea subter terebin
thum. que est post urbem sichem. Cumq;
profecti essent. terror dei inuasit omnes
per circuitum ciuitates. et non sunt
ausi persequi recedentes. Uenit itaq;
iacob luzam que est in terra chanaan
cognomento bethel. ipse et omnis popli
cum eo. Edificauitq; ibi altare. et ap
pellauit nomen loci illius domus dei
ibi enim apparuit ei deus. cum fugeret
fratrem suum. Eodem tpore mortua est del
bora nutrix rebecce. et sepulta est ad ra
dices bethel. subter quercum. Uocatum
que est nomen loci illius. quercus fleti
Apparuit autem iterum deus iacob.
postq; reuersus est de mesopotamia si

ne. Benedixitq; ei dicens. Non uo
cabens ultra iacob. sed israel erit nomẽ
tuum. Et appellauit eum israel. Dixitq;
Ego deus omp̃s. Cresce & multiplica
re. Gentes & populi nationum. erunt
ex te. Reges de lumbis tuis egredie
tur. terramq; quam dedi abrahã & y
saac dabo tibi & semini tuo post te. et
recessit ab eo. ſpe uero erexit tantum
lapideum. in loco quo locutus fuerat
ei deus. libans super eum libamina. &
effundens oleum. uocauitq; nomẽ loci
bethel. Egressus autem inde. uenit &
uenit ad turrim quę ducit effra
tam. in qua cum parturiret rachel. &
ob difficultatẽ partus periclitari cepit.
Dixitq; ei obstetrix. Noli timere. quia
& hunc habebis filium. Egrediente aũt
anima pre dolore. & imminente iã morte
uocauit nomen filij sui benoni. i. filius
doloris mei. Pater uero appellauit eũ
beniamin. i. filius dexterę. Mortua
ẽ ergo rachel. & sepulta ẽ in uia. q̃
ducit effratam. hec ẽ bethleem. Erexit
q; iacob tantum super sepulcri eius.
hic ẽ tantus monumẽtum rachel. usq; in
presentẽ diem. Egressus inde. fixit
tabernaculum trans turrem ggis. Cũ
q; habitaret in illa regione. abiit ruben &
dormiuit cum bala uxore patris sui.
Quod minime latuit. Erant autem
filij iacob xij. Filij lie. primogenitus i
ruben. & simeon & leui. & iudas. & issachar
& zabulon. Filij rachel. ioseph & benia
min. Filij bale ancille rachelis. dan. &
neptalim. Filij zelphe. ancille lie. gad
& aser. Hij filij iacob qui nati sunt ei
in mesopotamia syrie. Venit etiam ad y
saac patrem suum in mambre ciuitatem
arbee hec ẽ ebron. in qua peregrinatus
ẽ abrahã & y saac. Et explen sunt dies
y saac. centum octoginta annorum. &
consumptus q; etate mortuus ẽ. & ap
positus populo suo senex & plenus die
bus. & sepelierunt eum esau & iacob fi
lij sui.

XXXVI

Hec sunt autem generationes
esau. ipse ẽ edom. Esau ac
cepit uxores de filiabus chã
naan. ada filia elom ethei
& oolibama filiam ana filiã sebeon ethei.
& basemat quoq; filiam ismahelis. sororem
nabaioth. Peperit autem ada. eliphaz.
Basemath genuit rauel. Oolibama ge
diuit heliu. & ihelon & core. Hij filij
esau. qui nati sunt ei in terra chanaan
Tulit autem esau uxores suas. & filios
& filias & omnem animam domus suę.
& substantiam & pecora. & cuncta que hic potuit
in terra chanaan. & abiit in alteram regi
onem. recessitq; a fratre suo iacob. Diuitię
enim eorum erant maiores. & in simul habitare
non poterant. nec sustinebat eos terra peregri
nationis eorum pre multitudine gregum.
habitauitq; esau in monte seyr. ipse ẽ edom.
Hec sunt generationes esau patris edom i
monte seyr. & hec nomina filiorum eius.
Eliphaz filius ade uxoris esau. Rauel
quoq; filius basemath uxoris eius. Fu
erunt q; filij eliphaz. themã. omar. se
pho. & gatam. & cenez. Thamna aũt fuit
concubina eliphaz filij esau. que peperit
ei amalech. Hij sunt filij ade uxoris e
sau. Filij aũt rauel. nahath. & zara. samã
& mosa. Hij filij basemath uxoris esau.
Isti quoq; erant filij oolibama filie ana.
filij sebeon uxoris esau. quos genuit ei
heliu & ihelon. & core. Hij duces filio
rum esau. Filij eliphaz primogeniti esau. dux
themani. dux thomam. dux sepho.
dux cenez. dux core. dux gathan. dux
amalech. Hij filij eliphaz in terra edom.
& hij filij ade. Hij quoq; filij rauel fi
lij esau. dux nahath. dux zara. dux me
za. dux samã. Hij duces rauel in ter
ra edom. Isti filij basemath uxoris esau.
Hij autem filij oolibama uxoris esau
dux heliu. dux ihelon. dux core. Hij
duces oolibama. filie ane uxoris esau.
Isti filij esau. & hij duces eorum. ipse est
edom. Isti filij seyr horrei habitatores ter
re. lotham & sobal. & sebeon. & ana. & di
son & eser. & disan. Hij duces horrei filij
seyr. in terra edom. Fuerunt aũt filij
lothan horrei. & semã. Soror aũt
lothan. & thamna. Et isti filij sobal. alian
& manaeth. & ebal sephi & honan.
Et hij filij sebeon. & aya & ana. Hic ẽ ana. qui inuenit aquas calidas
in solitudine. cum pasceret asinos sebeon
patris sui. Hiusq; filium disan. & filiam
oolibama. Et isti filij disan. hamdan. &

eſbon. tiemni. tchuni. Hy quoq; fi
ly eſer. bualan tzoan. tachan. Hiur
autem filiꝰ oſan. Hus tzaam. Iſtau
ces hoznoam. ouxlothan. ouxiobal.
ouxſebron. ouxana. ouxiſon ouxe
bzer. ouxoſan. Iſti uces hoz coꝝ.
qui imperauerunt in tꝛa Iſau. Rege
autem qui regnauerunt in tꝛa eoꝝ.
antꝙ ꝛ̃ent regem filij iſꝛael. Fuerũ
bis. Balach filius beor. nomen quoq;
urbis eius tenebat. Mortuus é balach
ꝛ regnauit pro eo iobab. filius zare de
bosꝛa. Cumq; moꝛtuus eſt iobab. re
gnauit pro eo husam. de tꝛa thema
nozum. Hic quoq; moꝛtuo. regnauit
pro eo adad filius badad. qui percuſ
ſit madian in regione moab. Et nom
urbis eius. aluith. Cumq; moꝛtuus
eſt adad. regnauit pro eo ſemladeꝛa
ſeꝛeca. Hic quoq; moꝛtuo. regnauit p
eo saul. de fluuio roboth. Cumq; ꝛbi
obiiſſ. ſucceſſit in regnum balanam
filius achobor. Iſto quoq; moꝛtuo. re
gnauit pro eo adad. Nomen quoq; u
bis eius phoꝛ. Et appellabatur uxoꝛ
eius meetabel. filia matred filie meza
ab. Hec quoq; nomina ducum. eſau
in cognationibꝰ. ꝛloꝛꝛ ꝛuoꝝ. ſic nu
ic. Dux thomna. dux alua. dux ietheꝛ
dux oholibama. dux ela. dux phinon.
dux cheneꝛ. dux thema. dux mabzar.
dux magdiel. dux ꝛam. Hi duces eꝺo.
bitantes in tꝛa imperij ſui: apꝛe ꝛeſau
patꝛis idumeoꝝ. Habitauit autem iacob in
tꝛa chanaan. in qua peregrinationis é
patꝛis ſui. Hec ſunt geneꝛationes eius.

Ioſeph XXXVIII

Ioſeph cum xvi. ꝛeꝛ annoꝝ pa
ſcebat gregem cum fꝛibus
ſuis adhuc puer. Et erat
cum filijs bale. ꝛ zelphe uxoꝝ
patꝛis ſui. Accuſauitq; fꝛes ſuos apud
patꝛem crimine pessimo. Iſꝛael autem
diligebat ioſeph ſuper omnes filios ſ
ſuos: eo quod in senectute genuiſſet eũ.
Fecitq; ei tunicam polymitam. Vide
ntes autem fꝛes eius q̃ a patꝛe plus oꝛnaꝝ
filijs amaꝛent: oderant eum. nec po
terant ei quicq; pacifice loqui. Accidit
quoq; uꝛ uisum somniũ ꝛeferret
fꝛibꝰ suis. Que causa maioꝛis odij fe

mmarum fiuꝛ. Dixitq; ad eos. Audite
ſomnium meum. quod uidi. Putabi
lgue nos manipulos ligare in agꝝ. ꝛ qualiꝰ
ſurgere manipulum meum ꝛ ſtare. A
tꝛoq; manipulos circumstantes adora
re manipulum meum. Intenderunt fꝛes
eius. Numquid ꝛex noꝛ eris. aut ſubici
emur ditioni tue. Hec ergo ei somnio
rum atq; ſimonum. inuidie ꝛ odij fo
mitem ministrauit. Aliud quoq; uidꝰ
ſomnium. quod narrans fꝛibꝰ aiebat. Vidi
per somniũ. quasi ſolem ꝛ lunam ꝛ ſtel
las xi. adoꝛare me. Quod cum patꝛi suo
ꝛ fꝛibꝰ retulisſ. increpauit eum patꝛ
ꝛ dixit. Quid ſibi uult hoc ſomnium
quod uidiſti: Numquid ego ꝛ mater tua
ꝛ fꝛes tui adoꝛabimus te ſuper teꝛram.
Inuidebant ei igitur fꝛes ſui. patꝛi au
tem uerbum taciturnꝰ obſeꝛuabat. Cumq; fꝛes
illius in pascendis gregibꝰ plꝰ. mo
ꝛarentur in sichem. dixit ad eum iſꝛl.
Fꝛes tui pascunt oues in sichimis. uenito
tam te ad eos. Quo ꝛespondente. pꝛo
ſum ait. Vade ꝛ unde si ꝛecta pꝛoſpeꝛa ſꝛ
ga fꝛes tuos ꝛ pecoꝛa. ꝛ ueni ꝛetꝛa mihi
quid agatur. Ad uallem ebꝛon.
uenerũt in sichem. Inuenitq; eum uiꝛ
errantẽ in agꝝ. ꝛ interꝛogauit quid qꝛ
ꝛeꝛet. At ille ait. Fꝛes meos quꝛo. indi
ca michi ubi pascunt gregꝰ. Dixitq;
ei uiꝛ. Recesſerunt de loco iſto. Audiui
autem eos dicentes: eamus in dothaym.
Abiit ergo ioſeph post fꝛatꝛes
ſuos. ꝛ inuenit eos in dothaym. Qui
cum uidiſſent eum procul. antequã ac
cederet ad eos cogitauerunt eum occidẽ
ꝛ mutuo loquebantur. Ecce somniatoꝛ
uenit. uenite occidamus eum. ꝛ mitta
mus eum in cisternam ueteꝛem. dice
musq; feꝛa pessima deuoꝛauit eum. ꝛ
Et tunc apparebit quid illi pꝛosint so
mnia sua. Audiens hec ruben nitebatur
liberare eum de manibꝰ eoꝝ. ꝛ dicebꝰ.
Non interficiamus animã eius. nec ꝛ
effundamus sanguinẽ eius. ſꝰ proui
cite eum in cisternam hanc que est in
solitudine. manusq; uꝛas seruare inno
xias. Hec autem dicebat: uolens eꝛ
pere eum de manibꝰ eoꝝ ꝛ reddere
patꝛi suo. Confestim igitur ut peruen
ad fꝛes suos. nudauerunt eum tunicã

tilau ꝛ polluta. uñ fuit qs in eā stri
nam uestem. que uoluit ꝛcebat aq̃.
Et sc̃ens uidit ꝛcepisse partem.
uterunt ismaelitas uiatores uenien
te galaad. ꝛ camelos eorum portãtes
aromata. ꝛ resinam ꝛ stacten in egyp
tum. Dixit ergo iudas fr̃ibus suis. ✠
Quid nobis p̃odest si occidamus
fr̃em nr̃m. ꝛ celauerimus sanguinẽ
ipius? Melius est uenumdemus ismae
litis ꝛ manus nr̃e non polluantur
fratr: ipse enim ꝛ caro nr̃a ẽ. Acquieuit
fratres sermoni eius. ꝛ p̃tereuntib
ismaelitis negotiatoribus existimantẽ
cum de cisterna. extrahentes ismae
litis uendiderunt eum in egyptum. Reuersusq; ruben
ad cisternam. non inuenit puerum.
ꝛ scissis uestib: pergens ad fr̃es suos.
ait. Puer non ap̃ret. ego quo ibo?
Tulerunt autem tunicam eius. ꝛ tin
gentes eam in sanguine edi quem occiderant tunic
rentes. miserunt qui ferentes ad p̃ris
ceterent. Hanc inuenimus: uide
utrum tunica filii tui sit an non. Qꝫ
cum cognouisset p̃r ait. Tunica filii
mei ẽ. fera pessima comedit eum. be
stia deuorauit ioseph. Scissisq; ue
stib: indutus ẽ cilicio. lugens filium
multo tp̃e. Congregatis aut̃ cunctis li
beris eius. ut leuarent dolorem p̃ris.
noluit solationem recipere dr̃s ait. ✠
Descendam ad filium meum lugens.
in infernum. Et illo perseuerante in
fletu. madianite uendiderunt ioseph
in egypto. pbutifari eunucho pha
onis magio militie.

XXXVIII

Factum ẽ tp̃e discedentes iu
das a fr̃ibus suis deuenit ꝛ
ad uirum odolamitẽ no
mine hiram. uiditq; ibi
filiam hominis chananei uocabulo
sue. Et ut rem accepta. ingressus ẽ
ad eam. Que cepit ꝛceptum filium.
uocauitq; nomen eius her. Rursus
cepto fetu: natum filium nomen
onã. Tertium quoq; peperit: quem
appellauit sela. Quo nato parere
ultra cessauit. Dederat aut̃ iudas
uxorem primogenito suo her. nomen
thamar. Defuncto her primogenitus

tute nequam in conspectu domini. ꝛ ob
eo occisus ẽ. Dixit ergo iudas ad o
nan filium suum. Ingredere ad uxo
rem fr̃is tui. ꝛ sociare illi ut suscites
semen fr̃i tuo. Ille sciens non nasce
sibi filios. Introiens ad uxorem fr̃
sui. semen fundebat in terram. ne fili
nomine nascerent. Et ideo pessi
simum rem faciebat. quam obrem
interfecit ꝛ eum. Dixitq; thamar nu
ore suo. Maner in uiduitate domi
tui mee. donec crescat sela
filius meus. Timebat enim ne ꝛ ip
moreret. sicut fr̃es. Cumq; ibisset
habitauit cum patre suo. Cumq;
aut̃ multo tp̃e. mortua ẽ filia sue uxor
iude. Consolatione suscepta. ascendebat ad tondentes
suos. ipe thimnas. opilio gregis. ꝛ ol
lamitis in thimnas. Nunciatumq; est
thamar. q̃ socer illius ascenderet thim
nas ad tondendas oues. Que reposi
tis uiduitatis uestibus assumpsit ornatum
strum. Et mutato habitu sedit in bi
inueris. quod pertransiret thamna. eo q̃
crescere sela. ꝛ non eam accepisset ma
ritum. Quam cum uidisset iudas. su
spicatus ẽ ee meretricem. Operuerat
enim uultum suum. ne cognosceretur
ingredientesq; ad eam. ait. Dimitte me
ut coeam tecum. Nesciebat enim q̃
nurus sua ẽt. Quae respondit. q̃ d
michi dabis ut fruaris cubili mee.
Dixit. Mittam tibi edum de gregib.
Rursumq; illa dicente. patiar q̃ mis
sis tecum michi arrabonem. donec
mittas quod polliceris. Ait iudas. Quo
nis tibi pignus arrabonem dabo? Annu
lum tuum ꝛ armillam. ꝛ baculum. ✠
quem manu tenes. Dedit ergo
ceptum. ꝛ ingressa abijt.
Depositisq; habitu quem assumpserat
induta ẽ uestibus suis. Misit
autem iudas edum per pastorem suum
odolamitem. ut reciperet pignus q̃
dederat mulieri. Qui cum non inue
nisset eam. interrogauit homines lo
ci illius. Ubi ẽ mulier que sedebat
bunc? Responderunt cuncti. non fuit
in loco isto meretrix. Reuersus est ad
dam dixit ei. Non inueni eam.

GENESIS

Et omnes loci illius dixerunt mi-
nus est ibi sedule scrutium. Aut unde
hoc sibi. Certe mecum non agere
non poterit. Ego mihi eum quem
præmisi. & ille non inuenit eam.
Cæterum pones mendacium. nunc
ueniat huc dicemus. Formicata est tibi
mulier tua. & ruborem uultus illius
uicinis esse. Dixit iudas. Producite
eam ut comburatur. Quæ cum duceret
ad penam. misit ad socerum suum dicens.
Cuius hæc sunt. cognosce
cui annulus & armilla & baculus.
Quæ agnitis muneribus. aut iustior me
est quia non tradidi eam sela. filio me-
o. Ille tamen ultra non cognouit illam.
Instante autem partu. apparuerunt
gemini in utero. atque in ipa effusione
infantium. unus protulit manum. i
cuius obstetrix ligauit coccinu dicens.
Iste egredietur prior. Illo uero retrahe
te manum. egressus est alter. Dixitq;
mulier. Quare diuisa es propter te. i
materia. Et ob hanc causam uocatum
est nomen eius phares. Postea egressus
est frater eius in cuius manu erat coc
cinum. quem appellauit zara.

Capitulum XXXIX

Ioseph ductus est in egyp-
tum. emitq; eum phutifar eu
nuchus pharaonis. prin
ceps exercitus uir egyptius. de manu
ismaelitarum. a quibus perductus erat.
Cumq; dominus eum co. esset uir in
cunctis prospere agens. habitabatq; in
domo domini sui. qui optime nouerat
esse cum eo. cuncta que gerebat
ab eo dirigi in manu illius. Inuenit
ioseph gratiam coram domino suo. et
ministrabat ei. A quo prepositus ce-
dibus gubernabat creditam sibi domum. et
omnia sua que tradita ei fuerant. Be-
nedixit dominus domui egyptii pro-
pter ioseph. et multiplicauit tam in edifi-
ciis. quam agris. cunctam eius substan-
tiam. Nec quicquam aliud nouerat nisi pa-
nem quo uescebatur. Erat autem ioseph
pulcher aspectu. decorus uisu. Post
multos itaq; dies iniecit domina o
culos suos in ioseph. et ait. Dormi me
cum. Ille per omnia acquiescere op-

nefario. abstrahebam eam. Fecit quis meu
omnibus michi tradidit ignorat quid
habeat in domo sua. nec quicquam est quod non
in mea sit potestate. uel non tradiderit
michi preter te que uxor eius es. Quo
ergo modo possim malum hoc facere
& peccare in deum meum. Hunc sermo
di uerbis per singulos dies loquebatur.
& mulier molesta erat adolescenti. & il
le recusabat stuprum. Accidit autem
quadam die. ut intraret ioseph domu
suo opere quippiam absq; arbitris face
ret. & illa apprehensa lacinia uestimen
ti eius dixerit. Dormi mecum. Quod
relicto in manu illius pallio. fugit. &
egressus est foras. Cumq; uidisset
mulier uestem in manibus suis. & se ex
temptam. uocauit homines domus
sue. & ait ad eos. En introduxit uir
hebreum. ut illuderet nobis. Ingressus
est ad me. ut coiret mecum. Cumq;
ego subclamassem & audisset uocem me
am. reliquit pallium quod tenebam &
fugit foras. In argumentum ergo fidei
retinuit pallium ostenditq; marito re
uertenti domum. & ait. Ingressus est ad
me seruus hebreus quem adduxisti. ut
illuderet michi. Cumq; audisset me
clamare. reliquit pallium. & fugit foras.
Iussis audire dominus. & nimium cre
dulus uerbis mulieris. iratus est ualde.
Tradidit itaq; ioseph in carcerem. ubi
uinciti regis custodiebantur. & erat ibi
clausus. Fuit autem dominus cum
ioseph. & misertus illius dedit ei gra-
tiam in
conspectu principis carceris. Qui tradi
dit in manu ipius uniuersos uinctos
in custodia tenebantur. & quicquid fiebat
sub ipo erat. nec nouerat aliquid eo
rum que credebantur. Dominus enim erat cum illo.
& omnia eius opera dirigebat.

Capitulum XL

His itaq; gestis. accidit ut
duo peccarent eunuchi. pin
cerna regis egyptii. & pi
stor. domino suo. Iratusq;
pharao contra eos. nam alter pincerna
peccauerat. alter pistoribus. misit in carce
rem principis militum. in quo erat uinc-
tus & ioseph. Ad custodes carceris tradidit e
os ioseph. Qui ministrabat eis. Ali
quantum temporis fluxerat. dum in cu

Genesis

stadia tenebantur. Viderunt q3 ambo
somnium una nocte: uterq3 interpre
tationem sibi. Ad quos cum in
troisset ioseph mane. t uidisset eos triste
sciscitantis e dicens, Cur tristior e ho
die solito facies uestra? Qui responder
Somnium uidimus: t non e qui inter
pretetur nob. Dixitq3 ad eos ioseph. /
Nunquid non dei e interpretatio? Re
ferte michi quid uideritis. Narrauit
primus pincernarum principi somnium
suum. Videbam coram me uitem
in qua erant tres propagines. crescere
paulatim. t post ingemans flores una
matuescere. calicem q3 pharaonis in
manu mea. Tuli ergo uuas t expressi i
calicem quem tenebam: t tradidi po
culum pharaoni. Respondit ioseph. Ho
c est interpretatio somny. Tres propagi
nes tres adhuc dies sunt. post quos re
cordabitur pharao ministerij tui. t resti
tuet te in gradum pristinum. Dabisq3
ei calicem iuxta officium tuum: sicut
facere ante consueuisti. Tantum memen
to mei cum bene tibi fuerit. t facias mi
cum miam. ut suggeras pharaoni ut
educat me de isto carcere: quia furtim
sublatus sum de terra hebreorum. t hic in
nocens in lacum missus sum. Videns
pistorum magister q3 prudenter somi
um dissoluisset ait. Et ego uidi som
nium. q3 cistam trium canistrorum ferme sup
caput ferme. t in uno canistro q3 erat
excelsius portare me omnes cibos qui
fiunt arte pistoria: auesq3 comedere er
eo. Et ioseph. Hec est interpretatio somny.
Tres canistri. tres adhuc dies sunt po
quos auferet pharao caput tuum. ac
suspendet te in cruce. t lacerabunt uolu
cres carnes tuas. Et ecce dies tertius
natalicius pharaonis erat. Qui faci
ens grande conuiuium pueris suis: recor
datus inter epulas magistri pincernarum
t pistorum principis. Restituitq3 alte
rum in locum suum: ut porrigeret re
gi poculum. Alterum suspendit in pa
tibulo: uaticinio ueritas probaret.
Et tamen successerunt prospera: pin
cernarum principis oblitus est inter
pretis sui.

Post duos annos uidit pha
rao somnium. Putabat se
stare super fluuium de quo
ascendebant vij boues pul
cre t crasse nimis. t pascebantur in loca
plaustribus. Alie quoq3 vij. emergebat
de flumine fedo aspectuq3 macie. t pasce
bantur in ripa amnis ripa in locis uiren
tibus. deuorauerunt q3 eas. quarum mul
tes t bitudo corporum erat. Expergis
pharao. t rursum dormiuit. t uidit alte
somnium. Septem spice pullulabant
in culmo uno. plene atq3 formose. Alie
que q3 totidem spice tenues t percusse u
redine oriebantur. deuorantes omne
priorum pulcritudinem. Euigilauit
pharao post quietem. t ideo mane paui
re perterritus: misit ad diuersos egy
pti. cunctosq3 sapientes. t accersitos
narrauit somnium. nec erat qui inter
pretaretur. Tunc demum reminiscens
pincernarum magister ait. Confiteor t
peccatum meum. Iratus ira suis suis
me t magistrum pistorum retrudi iussit
carcerem principis militum: ubi una
nocte uterq3 uidimus somnium. pre
sagium futurorum. Erat ibi puer he
breus. eiusdem ducis militum famu
lus. cui narrantes somnia audiuimus
quicq3 postea rei probauit euentus.
Ego enim redditus sum officio meo.
t ille suspensus e in cruce. Protinus
ad regis imperium eductum de carce
ioseph totum interuint. ac ueste mutata
obtulerunt ei. Cui ille ait. Vidi som
nium. nec e qui edisserre queat uidi. Au
dini te prudentissime conicere. Respon
Absq3 me. deus responsurus prospera
pharaoni. Narrauit ergo pharao. quo
uiderat. Putabam me stare super ripa
fluminis. t vij boues de amne ascende
pulcre nimis. t obesis carnibusque
in pastu paludis uirentia carpebant.
Et ecce bis sequebantur alie vij boues
in tantum deformes. t macilente ut
nunq3 tales in terra egipti uiderim. /
Que deuoratis t sumptis priorib3
nullum satietatis dederint uestigium
s similiq3 macie t squalore torpebant.
Euigilans. rursum sopore depressus
uidi somnium. vij spice pullulabant

GENESIS

ui culmo uno-plene atq; pulcherrime. Alie quoq; septem tenues ꝛ percusse uredine oriebantur. que priorum pulchritudinem devorauerunt. Illarum spectatores sompnium. ꝛ nemo eque dubitauit. Dixit ioseph. Sompnium regis unum é. Que facturus é deus. ostendit pharaoni vij boues pulcre ꝛ vij spice plene vij uberitatis anni sunt. eandeq; sompnij oportebit vij quoq; boues tenues atq; macilente que ascenderunt postea. ꝛ vij spice tenues ꝛ uento urente percusse vij. anni sunt future fames que ad oppressura é egyptum. ꝛ non ostimetur terre inopia. Placuit pharaoni ostilio. ꝛ cunctis ministris eius. Locutusq; é ad eos. Num inuenire potemus talem virum. qui spiritu dei plenus sit. Dixit ergo ad ioseph. Quia ostendit tibi deus omnia que locutus es. numquid sapientiorem ꝛ similem tui inuenire potero. Tu eris super domum meam. ꝛ ad tui oris imperium. cunctus populus obediet. Uno tantum regni solio te precedam. dicens quoq; rursum pharao ad ioseph. Ecce constitui te super uniuersam terram egypti. tulitq; anulum de manu sua ꝛ dedit in manum eius. Vestiuitq; eum stola byssina. ꝛ collo torquem auream circumposuit. Fecitq; eum ascendere super currum suum fm. clamante preconе. ut omnes coram eo genu flecterent. ꝛ pre positum esse scirent uniuerse terre egypti. Dixit quoq; rex ad ioseph. Ego pharao. Absq; tuo imperio nō mouebit quispiam manum aut pedem. i omni terra egypti. Vertitq; nomen illius. ꝛ uocauit eum lingua egyptia. ca saluatorem mundi. Dedit quoq; illi uxorem. aseneth filiam phutifaris sacerdotis heliopoleos. Egressus itaq; ioseph ad terram egypti. xxx annorum erat autem erat annorum quando stetit in conspectu regis pharaonis. circuiuit omnes regiones egypti. Feritq; fertilitas vij annorum. ꝛ in manipulos redacte segetes congregate sunt in horrea egypti. Omnis etiam frugum habundantia. in singulis urbibus addita é. Tantaq; fuit multitudo tritici. ut arene maris quoequarentur. ꝛ copia mensuram excederet. Nati sunt autem ioseph duo filij antequam uenirent fames. quos ei peperit aseneth filia phutifaris sacerdotis heliopoleos. Vocauitq; nomen primogeniti manasses. dicens. Obliuisci me fecit deus omnium laborum meorum. ꝛ domus patris mei. Nomen quoq; secundi appellauit effraym. dicens. Crescere me fecit deus in terra paupertatis mee. Igitur transactis vij annis ubertatis. que fuerant in egypto. cepерunt uenire vij. anni inopie quos predixerat ioseph. ꝛ in uniuerso orbe prevaluit fames. In tota autem terra egypti erat fames. Qui esuriente. clamauit populus ad pharaonem alimenta petens. Quibus ille respondit ad ioseph. ꝛ quicquid uobis dixerit facite. Crescebat autem cotidie fames in omni terra. Aperuitq; ioseph uniuersa horrea. ꝛ uendebat egyptiis. nam ualide oppresserat fames. Omnesq; prouincie uenichant in egyptum. ut emerent escas. ꝛ malum inopie temperaret.

Capitulum XLIII

Videns autem iacob q; alimenta uenderentur in egypto. dixit filiis suis. Quare negligitis audire q; audiui. uenundari in egypto. Descendite ꝛ emite nobis necessaria. ut possimus uiuere. ꝛ non consumamur inopia. Descenderunt igitur fratres ioseph x. ut emerent frumenta i egyp

GENESIS

to benjamin domum reuento. Iacob qui dixerat fratribus eius. ne forte i
mittere quicq̃ patiamur mali. ingressi sunt terram egypti cum aliis qui p
gebant ad emendum. Erat autem
fames in terra chanaan. Ioseph prin
ceps erat egypti. atq; ad illius nutu
populus frumenta uendebantur. C ii
gq; aduenissent eum fres sui. agnouis
set eos. quasi ad alienos duriùs logu
batur. interrogans eos. Unde uenist
Qui responderunt. De terra chanaã
ut emamus uictui necessaria. Et
tamen cognoscens qđ fratres. non es
cognitus ab eis. Recordatusq; somn
orum que aliquando uiderat ait ad
eos. Exploratores estis. Ut nuditatis
fumiosa terre uenistis. Qui dixerunt
Non ita domine. Sed ut tui uenerunt
ut emerent cibos. Omnes filii unius
sumus. pacifici uenimus. nec q
quam famuli tui machinamur mali
Quibus ille. Aliter é. Immunita ter
re huius uenistis. Et illi. xii.
sumus fratres tui filii unius
sumus in terra chanaan. Minimus ci
pit nr̃o é. et alius non est superius. hoc é
ait quod locutus sum. exploratores
estis. Iam nunc experimentum uri
capiam. per salutem pharaonis. nõ
egrediemini hinc donec ueniat frat
uester minimus. Mittite ex uobis
unum. et adducat eum. Uos autem
uinculis. donec probentur qu
dixistis. utrum falsa an uera sint. A
liequin per salutem pharaonis. explo
ratores estis. Tradidit ergo eos custo
die. tribus diebus. Die autem tertio edu
cis de carcere. ait. Facite quod dici
uinctis. Deum enim timeo. Si pacifici
estis. frater uester unus teneatur
carcere. Uos autem abite. et ferte fru
menta que emistis in domos uestras.
et fratrem uestrum minimum adducite
ad me. ut possim uestre probare sermõ
nem. nec morientini. Fecerunt ut dixerat
Et locutus fratres ad inuicem. Meruto
hec patimur. qui peccauimus in fra
trem uidentes angustiam animi. il
lius cum deprecaretur nos. nec audi
uimus. ideo uenit super nos ist

tribulatio. Equidem unus ex uobis. R
Ruben non dixi uobis. nolite peccare
in puerum. nec audistis me. Sa
guis eius exquiritur. Nesciebant
autem quia intelligeret ioseph. eo qđ
interpres sermonis esset ad eos. Auer
sus ab eis. flebat. Reuersusq; locutus
est ad eos. Tollensq; symeon
uinctus. in oculis eorum. Precepit
ut implerent saccos eorum tritico. et
reponeret pecunias singulorum. in
saccellis suis. dans insuper cibaria in
uia. Qui fecerunt. At illi portan
frumenta asinis suis. profecti sunt
Aperto autem unus sacco ut dare pabulum
iumento. animaduertit pecuniam. repositam
in ore saccelli. et dixit fratribus
suis. Reddita é michi pecunia ecce
habetur in sacco. Et obstupefacti turbati
ad inuicem dicebant. Quid est hoc
qđ fecit nobis deus. Reuersusq; ad
cob patrem suum in terra chanaan. nun
ciauerunt omnia que acciderant sibi
dicentes. Locutus é nobis quasi
terre dominus. existimans nos explorare
esse prouincie. Cui respondimus. pa
cifici sumus. nec ullas molimur insi
dias. Quod cum fratres unus pro
nus simus. Undecim non é superstes
nobis cum patre remanemus in terra chan
aan. Qui ait nobis. Sic probabo qđ
pacifici sitis. Fratrem unum unum
mittite apud me. reliqua tollite
uris necessaria. sumite. et abite. Ad
ducite mihi fratrem uestrum minimum
ut sciam qđ non sitis exploratores. et
uobis eum reddam. et negotiari
possitis in ea. Cum hec loquerentur
effundebant in singulis saccis
singuli saccos ligatos pecunias
terunt. simul omnibus pauore
Ait ergo ad eos. Me filios meos
filios meos interficere. non dubitastis
illum tibi. Tradite illum in manus
rego illum tibi restituam. Ruben
deseuerat. nequa filium meum red
Fatuus es. inquam. et ipse solus sum

Genesis

sit: Si quid ei aduersi accidat in terra ad
quam pergitis deducetis canos meos cū
dolore ad inferos. XLIIII

Terum: fames omnem ter
ram uehementer premebat.
Consumptisq; cibis quos
ex egipto detulerant. dixit
iacob filijs suis. Reuertimini: et emi
te nobis paululum escarum. Respon
dit iudas. Denuntiabit nobis nr ille t
sub testificatione iusiurandi: dicens.
Non uidebitis faciem meam. nisi fra
trem uestrum minimum adduxeritis uobcū.
Si ergo uis mittere cum nobiscum. p
gemus pariter t ememus tibi necessa
ria. Sin autem non uis. nō ibimus. d
Vir enim ut sepe dicimus: denuntauit
nobis dicens. Non uidebitis faciem
meam: absque fratre uestro minimo. Di
xit eis israel. In meam hoc fecistis mise
riam. ut indicaretis ei. t alium habere uos
fratrem. At illi responderunt. Interrogā
uit nos homo p ordinem nostram proge
niem. si pater uiueret. si haberemus fra
trem. t nos respondimus ei cōsequenter
iuxta id quod fuerat sciscitatus. Numq
scire poteramus q̄ dicturus esset. adduc
cite uobiscum fratrem uestrum. Iudas
quoq; dixit patri suo. Mitte puerum me
cum ut proficiscamur t possimus uiue
re. ne moriamur nos t paruuli nostri.
Ego suscipio puerum de manu mea re
quire illum. Nisi reduxero t restituero
eum tibi. ero peccati in te reus omni tē
pore. Si non intercessisset dilatio. iam
uice altera uenissemus. Igitur israel pa
ter eorum dixit ad eos. Si sic necesse è
facite quod uultis. Sumite de optimis
terre fructibus in uasis uestris t defer
te uiro munera: modicum resine t me
lis t storacis t stacten. t terebinti. et a
mygdalarum. Pecuniam q̄s duplicem
ferte uobiscum. t illam quam inuenistis
in saculis reportate. ne forte error fac
tus sit. Sed t fratrem uestrum tollite. t ite
ad uirum. Deus autem meus omnipo
tens faciat eum uobis placabilem. et
remittat uobiscum fratrem uestrum t
quem tenet. et hunc beniamin. Ego
autem quasi orbatus: absq; liberis ero.
Tulerunt ergo uiri munera t pecuniā
duplicem. t beniamin. Descenderunt
q̄s in egiptum. et steterunt coram io
seph. Quos cum uidisset ille et beni
amin simul. precepit dispensatori do
mus sue dicens. Introduc uiros domi
et occide uictimas et instrue conuiui
um. quoniam mecum sunt hodie com
medent meridie. Fecit ille sicut fieri
sibi imperarat: et introduxit uiros do
mum. Ibiq; extemplo dicebant mutuo.
Propter pecuniam quam retulimus
prius in saccis nostris introducti sum.
ut deuoluat in nos calumpniam. et
uiolenter subijciat seruituti et nos et
asinos nostros. Quamobrem in ip
sis foribus accedentes: ad dispensato
rem locuti sunt. Oramus domine ut
audias. Iam ante descendimus ut
emeremus escas. Quibus emptis.
cum uenissemus ad diuersorium aper
uimus saccos nostros. et inuenimus
pecuniam in ore saccoꝝ. quam
nunc eadem pondere reportauimus. t
Sed t aliud attulimus argentum. ut
emamus que nobis necessaria sunt.
Non est in nostra conscientia: quis e
am posuerit in marsupijs nostris. At il
le respondit. Pax uobiscum. nolite ti
mere. Deus uester t deus patris uri: dedit
uobis thesauros in saccis uris. Nam
pecuniam quam dedistis mihi. probaui
ego habeo. Eduxitq; ad eos symeon. t
Et introducens domum attulit aquam
t lauerunt pedes suos. deditq; pabula
asinis eor. Illi uero parabant munera.
donec ingrederetur ioseph meridie. Au
dierant enim q̄ ibi comesturus esset pa
nem. Igitur ingressus è ioseph domus
suam. obtulerunt q̄s ei munera tenētes
in manibus t adorauerunt prone terram.
At ille clementer resalutans eos interro
gauit eos dicens. Saluus ne è pater ue
ster. de quo dixeratis mihi? Adhuc
uiuit. Qui responderunt. Sospes è ser
uus tuus pater noster. adhuc uiuit. Et
incuruati adorauerunt eum. Attollens
autē oculos ioseph uidit beniamin frē
suum uterinum: t ait. Iste est frater ue
ster paruulus de quo dixeratis mihi. Et
rursum. Deus inquit misereatur tui fi
li mi. Festinauit q̄s quia cōmota fuerāt

GENESIS

uiscera eius sup fratre suo. & cupiebant
lacrime. & introiens cubiculu fleuit.
Rursumq; lota facie egressus cotinuit
se. & ait. Ponite panes. Quib' appositis. seorsum ioseph & seorsu fratrib. egyptijs quoq; qui uescebantur simul seorsum. illicitum e enim egyptijs cu ebreis. & prophanum putant huiuscemodi cõmixtionis. sederunt coram eo primogenitus iuxta primogenita sua. & minimus iuxta etatem suam. Et mirabantur uiri. sumptis partibus quas ab eo acceperant. Maiores q; pars uenit benjamin. ita ut quinq; partibus excederet. Biberuntq; & inebriati sunt cum eo.

Precepit autem ioseph dispensatori domus sue: dicens. Imple saccos eorum frumento q̃ tum possunt capere. et pone singulorum pecuniam in summitate sacci. Scyphus autem meum argenteum et pretium quod dedit tritici pone in ore sacci iuuenis. Factumq; est ita. Et orto mane. dimissi sunt cum asinis suis. Jam q; urbem egressi erant. & processerant paululum. Tunc ioseph accersito dispensatore domus. surge inquit prosequere uiros. & apprehensis dicito. Quare reddidistis malum pro bono: Scyphum quem furati estis. ipse est in quo bibit dominus meus. & in quo augurari solet. Pessimam rem fecistis. Cum ille ut fugerat. & apprehensis prior dixisset. Quid respondemus. Quare sic loquitur dominus noster. ut serui tui tantum flagitia cõmiserint: Pecuniam quã inuenimus in sumitate saccorum: reportauimus ad te de terra chanaan. Et quomodo cõsequens est ut furati simus de domo domini tui aurum uel argentum: Apud quemcunq; fuerit inuentum seruorum tuorũ quod quenis moriatur. & nos serui domini nostri. Qui dixit eis. Fiat iuxta sententiam uestram. Apud quem cũq; fuerit inuentum. ipse sit famulus meus. uos autem eritis innoxii. Itaq; festinato deponentes iterum saccos aperuit singulos. Quos scrutatus incipiens a maiore usq; ad minorem. inuenit scyphum in sacco benjamin. At illi scissis uestibus oneratis q; rursum asinis reuersi sunt in oppidum. Domumq; uenit cũ fratribus ingressus. & ad ioseph. necdum est enim de loco abierat. Omnes q; ante eum interram pariter cõcidit. Quibus ille ait. Cur sic agere uoluistis. An ignoratis q; non sit similis mei in augurandi scientia: Cui respondebimus inquit domino meo: uel quo loquemur. aut iuste poterimus obtinere: Deus inuenit iniquitates seruorum tuorum: En omnes serui sumus domini mei. & nos & apud quem inuentus est scyphus. Respondit. Absit a me. ut sic faciam: Qui furatus e scyphum. ipse sit seruus meus. Vos autem abite libere ad patrem uestrum. Accedens autem propius ludas. obtestatur ait. Obsecro domine mi. loquatur seruus tuus uerbum in auribus tuis. & ne irascaris famulo tuo. Tu es enim post pharaonem. dominus meus. Interrogasti prius seruos tuos. habetis patrem aut fratrem. & nos respondimus tibi domino meo. Est nobis pater senex. & puer parvulus qui in senectute illi natus est. cuius uterinus frater est mortuus. & ipsum solum habet mater sua. Pater uero eius diligit eum. Dixisti q; seruis tuis. Adducite eum ad me. & ponam oculos meos super eum. Suggessimus domino meo. Non potest puer relinquere patrem suum. Si enim illum dimiserit. morietur. Et dixisti seruis tuis. Nisi uenerit frater uester minimus nobiscum. non uidebitis faciem meam amplius. Cum ergo ascendissemus ad patrem nostrum famulum tuum. narrauimus ei omnia que loquutus e dominus meus. Et dixit pater noster. Reuertimini & emite nobis paruum tritici. Cui diximus. Ire non possumus. si frater ñr minimus descenderit nobiscum. proficiscemur simul. Aliquin illo absente non audemus uidere faciem uiri. Ad quem ille respondit. Vos scitis q; duos filios genuerit mihi uxor mea. Egressus est unus & dixisti bestia deuoratus est eum. et hucusq; non comparet. Si tuleritis & istum & aliqd ei in uia contigerit. deducetis canos me

æ cum meroze ad inferos. Igitur si inue
nero ad fratrem tuum priemium tuer
tefluerit: cum anima illius exhuius aia
pendeat. uterq; enim non esse nobis
monetur: reducent famuli tui canos
cum dolore ad inferos. Ego propre f
ratris tui sim qui in meam hunc rece
pi fidem: rispospondi dicens. Nisi redu
xero eum: peccati reus ero in patrem me
um omni tpre. Manebo itaq; famulus tu
pro puero in ministerium dominimi:
tpuer ascendat cum fratribus suis. Nō
enim possum redire ad patrem meū ab
sente puero. ne calamitatis que oppri
mat patrem meum testis assistam.

Dixitq; ioseph omnibus qui assta
bant ei. Ejicite omnem alienige
nam a cubiculo meo. Et nullus interfuit alienige
na cum fleret. quam audierunt egyptii.
omnisq; domus pharaonis. Dixitq; fra
tribus suis. Ego sum ioseph. Adhuc pa
ter meus uivit. Nec poterant respondere
fratribus. tanto timore perterriti. Ad quos
ille clementer. accedite inquit ad me. Et
Et accessissent prope. ego sum inquit io
seph frater vr. quem uendidistis in e
gyptum. Nolite pauere. nec uobis dis
pliceat quod uendidistis me in
his regionibus. Pro salute enim uestra
misit me deus ante uos in egyptum. bie
nnium e enim q̄ cepit fames in terra. et
adhuc quinq; anni restant quibus non
arare poterit nec meti. Premisitq; me
deus ut reseruemini super terram. et esca
ad uiuendum haberi possitis. Non uo
luntate uestra huc uoluntate missus sum.
qui fecit me quasi patrem pharaonis.
et dominum uniuerse domus eius. ac
principem in omni terra egypti. Festi
nate et accedite ad patrem meum. et dice
tis ei. Hec mandat filius tuus ioseph.
Deus me fecit dominum uniuerse ter
re egypti. Descende ad me. ne moreris. et
habita in terra gessen. erisq; iuxta me.
tu et filii tui. et filii filiorum tuorum. oues
tue armenta tua et uniuersa que pos
sides. ibiq; te pascam. Adhuc enim v.
anni reliqui sunt famis. ne et tu pe
reas

et domus tua. et omnia que possides. En
oculi uri. et oculi fratris mei beniamin uidet
quod os meum loquatur ad uos. Nun
tiate patri meo uniuersam gloriam mea
et cuncta que uidistis in egypto. Festinate
et adducite eum ad me. Cumq; amplexans
cecidisset in collum beniamin fra
tris sui fleuit. illo quoq; flente simili
ter. super collum eius. Osculatusq; est io
seph omnes fratres suos. et ploranit sin
gulos. Post que ausi sunt loqui ad
eum. Auditumq; est celebre famose mul
gatum in aula regis. Venerunt fratres
ioseph. et gauisus est pharao. atq; omis
familia eius. Dixitq; ad ioseph. ut i
peraret fratribus suis dicens. Onerate
iumenta ut in terram chanaan. et tolli
te inde patrem uestrum et cognationem et uen
te ad me. et ego dabo uobis omnia bona
egypti. ut comedatis medullam terre.
Precipe etiam ut tollant plaustra de
terra egypti. ad subuentionem paruulo
rum uestrorum. et uxorum. ac dicito. Tollite
patrem uestrum et properate. quia totius uberta
tis nec dimittatis quicq; de supellectili
bus. quia omnes opes egypti uestre erunt.
Fecerunt filii israel. ut eis mandatum
fuerat. Quibus dedit ioseph plaustra se
cundum pharaonis imperium. et cibaria in
itinere. Singulis quoq; protulit uestes
binas stolas. beniamin uero dedit tre
centos argenteos cum quinq; stolis
optimis. tantundem pecunie et uestium
mittens patri suo. addens eis asinos. et
qui subuexerint ex omnibus diuitiis
egypti. et totidem asinas. in itinere tri
tarum panesq; portantes. Dimisit ergo
fratres suos. et proficiscentibus ait. Ne ira
scamini in uia. Qui ascendentes ex
egypto uenerunt in terram chanaan
ad patrem suum iacob. et nuntiauerunt
ei dicentes. Joseph uiuit. et ipse dominatur
in omni terra egypti. Quo audito ia
cob quasi de graui somno euigilans.
tamen non credebat eis. Illi econtra.
referebant omnem ordinem rei. Cuius
uidisset plaustra et uniuersa que miserat
reuixit spiritus eius. et ait. Sufficit mihi.
Si adhuc ioseph filius meus uiuit. ui
adam et uidebo illum ante quam a
moriar. EXODUS

GENESIS

Profectusq; é ihacl cum
omnib; que habebat. ve
nit ad puteum iuramẽti
Et migrans ibi uctum
deo patris sui ysaac: audiuit eum per
missionem nocte uocantem se dicẽte
sibi. Jacob iacob. Qui r. Ecce ad sil.
Ait illi deus. Ego sum fortissimus
deus patris tui. Noli timere. Desce
de in egiptum: quia in gentem magñ
faciam te ibi. Ego descendam tecũ
illuc: & ego inde adducam te ueruetẽ
tem. Joseph quoq; ponet manum
suam super oculos tuos. Surrexit ia
cob a puteo iuramenti: tulerunt q;
eum filij cum paruulis & uxoribus
suis in plaustris que miserat phãõ
ad portandum senem. & omnia que
possederat in terram chanaan. Venit q;
in egiptum cum omni semine suo. fi
lij eius & nepotes. filie & oẽe semẽ pro
genies. Hec sunt autem nomina filio
rum ysrael. qui ingressi sunt in egipti
que cum liberis suis. Primogenitus
ruben. Filij ruben: enoch & phalu & es
ron & charmi. Filij symeon: iemuel &
iamin. & ahod & iachin. & sahar & saul
filius chananitidis. Filij leui: gerson.
caath & merari. Filij iuda. her & onam
& sela & phares & zara. Mortui sunt au
tem her & onan in terra chanaan. Fuerũq;
sunt filij phares. esron & hamul. Filij y
sachar. thola & phua & iob & semron.
Filij zabulon. sared & elon & iahel. Hi
hij filij lie quos genuit iacob. in me
sopotamia syrie: cum dina filia sua
Omnes anime filiorum eius & filia
rum. xxxiij. Filij gad. sephion & hag
gi. suni & esebon. & heri. & arodi. & areli.
Filij aser. iamne & iesua & iesui & beria
sara quoq; soror eorum. Filij beria he
ber & melchiel. Hij filij zelphe quas
dedit laban lie filie sue. Et hec gen
iacob. xvj. animas. Filij rachel uxoris
iacob: ioseph & beniamin. Natiq; sũt
ioseph filij in terra egipti. quos ge
nuit ei aseneth filia phuntifaris sa
cerdotis eliopolcos. manasses & ephraim.
Filij beniamin. bela & bechor & asbel.
gera. naaman & ehi. & ros & mosphi
& ophim & arcth. Hij filij rachel quos

genuit iacob. Omnes anime cum
filijs eorum. xiiij. Filij nepthalim. iahel
& guni & iecer & sellem. Hij filij bale que
dedit laban rachel filie sue. & genuit
iacob. Omnes anime xvij. Omnes
anime que ingresse sunt cum iacob
in egiptum. & egresse de femore illius.
absq; uxoribus filiorum. lxvj. Filij au
ioseph qui nati sunt ei in terra egipti
anime duo. Omnes anime domus
iacob que ingresse sunt in egiptum.
fuere. lxx. Mittit autem iacob iudam
ante se ad ioseph. ut nunciaret ei: il
le occurreret ingressẽ. Quo cum per
uenisset iunctis ioseph currum suum ascẽ
dit obuiam patri suo ad eundem locum
Vixitq; cum uidit super collum eius
& inter amplexus fleuit. Dixitq; pa
ad ioseph. Iam letus moriar. qui uidi
faciem tuam & superstitem te relinquo.
Ait illi loquutus es fratribus meis & oẽi
domui patris tui. Ascendam & nũciabo
pharaoni: dicamq; ei. Fratres mei &
domus patris mei qui erant in terra cha
naan uenerunt ad me. & sunt homi
nes pastores ouium. curam q; habent ar
gentum. pecora sua & armenta & omnia
que habere potuerunt adduxerunt secũ.
Cum q; uocauerit uos. & dixerit quid
est opus uobis. respondebitis. Viri pasto
res summus famuli tui. ab infantia nostra
usq; in presens & nos & patres nri. hec
autem dicetis. ut habitare possitis in
terra gessem. quia detestantur egipti
omnes pastores ouium.

Ingressus ergo ioseph nũciauit patri. Ascen
dit pater meus & fratres ouesq;
eorum armenta & cuncta q
possidere uidentur de terra chanaan.
& ecce consistunt in terra gessem. Fratres
meos quoq; suum suorum. v. uiros
statuit coram rege. Quos ille interro
gauit. Quid habetis operis? Respon
derunt. Pastores ouium sumus famuli tui nos
& patres nri. Ad peregrinandum ter
ram uenimus. quoniam non est herba
gregibus seruorum tuorum ingrauescẽ
te fame in regione chanaan. Petimus
ergo: ut nos & ipsi habitare in terra
gessen. Dixit itaq; rex ad ioseph.

GENESIS

Pauci nimis & hospites venerunt ad te. Terra coram oculis tuis est: in optimo loco fac habitare eos: & quidem eis terram gessen. Quod si nosti esse in eis viros industrios: constitue illos magistros pecorum meorum. Post hæc introduxit Ioseph patrem suum ad regem: & statuit eum coram eo. Qui benedicens illi, interrogatus ab eo quot essent dies vitæ suæ respondit. Dies peregrinationis meæ sunt centum triginta annorum parvi & malli: nec pervenerunt usque ad dies patrum meorum quibus peregrinati sunt. Et benedicto rursum rege egressus est foras. Ioseph vero patri & fratribus suis dedit possessionem in Egypto in optimo terræ solo Ramesses: sicut præcepit pharao. Alebat eos, omnique domui patris sui, præbens cibaria singulis. Fames toto enim orbe pravalebat & oppresserat fames terram. Maxime Egyptum & Chanaan. Et quibus omnem pecuniam aggregavit pro venditis frumentis, & intulit eam in ærarium regis. Cumque defecisset emptoribus pretium, venit omnis Ægyptus ad Ioseph dicens: Da nobis panes. Quare moriemur coram te, deficiente pecunia? Ait illis. Adducite pecora vestra & dabo vobis pro eis cibos, si pretium non sufficit. Illi cum adduxissent, dedit eis alimenta pro equis & ovibus & bobus & asinis. Sustentavitque eos illo anno pro commutatione pecorum. Venerunt quoque anno secundo, & dixerunt ei. Non celamus dominum nostrum quin deficiente pecunia & pecorum simul defecerint greges. nec quicquam sit residui, quod absque corporibus & terra nostra habeamus. Cur ergo moriemur te vidente? Et nos in terra nostra tecum erimus. Tu nos & possessiones nostras pro annona posside. Præbe semina, ne pereunte cultore, redigatur terra in solitudinem. Emit igitur Ioseph omnem terram Ægypti, vendentibus singulis possessiones suas præ magnitudine famis. Subjecitque cam potestati & cunctos populos eius, a novissimis terminis Ægypti usque ad extremos fines eius. præter terram sacerdotum, quæ a rege tributa fuerat eis. Quibus & statuta cibaria

ex orreis publicis præbebantur. Ideo non sunt coacti vendere possessiones suas. Dixit ergo Ioseph ad populos. Ecce possedimus vos & terram vestram pharaoni. Accipite semina & serite agros, ut fruges habere possitis. Quintam partem regi dabitis, & quatuor reliquas permitto vobis in sementem & cibos familiis & liberis vestris. Illi responderunt. Salus nostra in manu tua est. Respiciat nos tantum dominus noster, & libenter serviemus regi. Ex eo tempore usque in præsentem diem in universa terra Ægypti regibus quinta pars solvitur. & factum est quasi in legem, absque terra sacerdotali quæ libera ab hac exactione fuit. Habitavit ergo Israel in Ægypto, & in terra Gessen & possedit eam. Auctusque est & multiplicatus nimis. Et vixit in ea annis decem & septem. Factique sunt omnes dies illius centum & quadraginta annorum. Cumque appropinquare sentiret diem mortis, vocavit filium suum Ioseph & dixit ad eum. Si inveni gratiam in conspectu tuo, pone manum tuam sub femore meo, & facias mihi misericordiam & veritatem, ut non sepelias me in Ægypto, sed dormiam cum patribus meis. Et auferas me de terra hac, & sepelias in sepulcro maiorum. Cui ait Ioseph. Ego faciam quod iussisti. Et ille. iura inquit ergo mihi. Quo iurante adoravit Israel deum, conversus ad lectuli caput.

HIS itaque transactis, nuntiatum est Ioseph quod pater ægrotaret. Qui assumptis duobus filiis suis, Manasse & Ephraim, perrexit ad eum. Dictumque est seni. Ecce filius tuus Ioseph venit ad te. Qui confortatus sedit in lectulo, & ingresso ad se ait. Deus omnipotens apparuit mihi in Luza quæ est in terra Chanaan, benedixitque mihi & ait. Ego te augebo & multiplicabo & faciam te in turbas populorum, daboque tibi hanc terram & semini post te in possessionem sempiternam. Duo igitur filii tui qui nati sunt tibi in terra Ægypti, antequam huc venirem

ad te: mei erunt. Effraym ⁊ manasse
sicut ruben ⁊ symeon reputabuntur mi.
Reliquos autem quos genueris post
eos tui erunt. ⁊ nomine fratrum suorum
uocabuntur in possessionibus suis. Mi
chi autem quando ueniebam de meso
potamia: mortua è michel in terra cha
naan in ipo itinere. Eratq; uetus
tempus: ⁊ ingrediebar effratam. Et
sepelui eam iuxta uiam effrate. q; alio
nomine appellatur bethleem. Videns
autem filios eius: dixit ad eum. Qui
sunt isti? R. Filij mei sunt quos dedit
michi deus in loco hoc. Adduc inquit
eos ad me. ut benedicam illis. Oculi
enim israel caligabant pre senio
tute: ⁊ clare uidere non poterat. Appli
catosq; ad se deosculatus ⁊ complexus
eos: dixit ad filium. Non sum fraudatus
aspectu tuo. Insuper: ostendit mi
deus semen tuum. Cumq; tulisset ei
eos ioseph de gremio patris adorauit
pronus in terra. ⁊ posuit effraym ad
dexteram suam. i. ad sinistram israel.
manasses uero in sinistra sua. ad dex
teram s. patris. Ampliexusq; ambos ad
eum. Qui extendens manum dextram
posuit super caput effraym iunioris
fratris. sinistram autem super caput
manasse. qui maior natu erat: commu
tans manus. Benedixitq; ioseph fi
liis. ⁊ ait. Deus in cuius conspectu am
bulauerunt patres mei abraam ⁊ ysaac.
deus qui pascit me ab adolescentia
mea usq; in presentem diem: angelus
qui eruit me de cunctis malis. benedicat
pueris istis. ⁊ inuocetur nomen meum
super eos. nomina quoq; patrum meorum
abraam ⁊ ysaac. ⁊ crescant in multitu
dinem super terram. Videns autem io
seph q; posuisset pater suus dexteram
manum super caput effraym: grauiter
accepit. Et apprehensam patris manu
lenire conatus è de capite effraym. ⁊
transferre super caput manasse. Dixitq;
ad patrem. Non ita pater: quia
hic è primogenitus. pone dexteram tu
am super caput eius. Qui renuens
ait. Scio fili mi: scio. Et iste quidem
erit in populos ⁊ multiplicabitur. sed
frater eius iunior maior illo erit. ⁊ se
men illius erit in gentes. Benedixitq;
eis in illo tempore: dicens. In te benedi
cetur israel: atq; dicent. Faciat tibi
bi deus sicut effraym. ⁊ sicut manasse.
Constituitq; effraym ante manasse.
⁊ ait ad ioseph filium suum. En ego
morior. ⁊ erit deus uobiscum. reducet
q; uos ad terram patrum uestrorum. Do è
partem unam extra fratres tuos: quam
tuli de manu amorrei in gladio ⁊ arcu
meo.

XLVIII

Cumq; audisset iacob filio
sue: ait ei. Congregami
ut annuntiem que uenien
tia sint uobis. diebus nouissi
mis. Congregamini ⁊ audite filij ia
cob. audite israel patrem uestrum. Ruben
primogenitus meus. tu fortitudo ma
⁊ principium doloris mei. Prior ho
nis. maior imperio. Effusus es sicut
aqua. non crescas. quia ascendisti
cubile patris tui. ⁊ maculasti stratum
eius. Symeon ⁊ leui fratres. uasa iniqui
tatis bellantia. In consilium eorum non ue
niat anima mea. ⁊ in cetu illorum no
sit gloria mea. quia in furore suo occi
derunt uirum. ⁊ in uoluntate sua suf
foderunt murum. Maledictus furor
eorum quia pertinax. ⁊ indignatio il
lorum quia dura. Dividam eos in ia
cob. ⁊ dispergam illos in israel. Iuda te
te laudabunt fratres tui. Manus tua
in ceruicibus inimicorum tuorum. ado
rabunt te filij patris tui. Catulus leonis
iuda. Ad predam fili mi ascendisti. re
quiescens accubuisti ut leo. ⁊ quasi
leena. Quis suscitabit eum? Non au
feretur sceptrum de iuda. ⁊ dux de femo
re eius. donec ueniat qui mittendus
est. ⁊ ipse erit expectatio gentium. Ligans
ad uineam pullum suum. ⁊ ad uitem
o fili mi asinam suam. Lauabit in uino
stolam suam. ⁊ in sanguine uue pallium
suum. Pulchriores sunt oculi eius mi
no. ⁊ dentes eius lacte candidiores. Za
bulon in littore maris habitabit. ⁊ in
statione nauium: pertingens sidonem.
Isachar asinus fortis. accu
bans inter terminos. uidit requiem
q; esset bona ⁊ terram quod optima. ⁊ supp
posuit humerum suum ad portandum.

Genesis

factusq; ē tribus furiens. Dan iudicabit populum suum. sicut vna tribus isrl. Fiat dan coluber in via. cerastes in semita. mordens ungulas equi. ut cadat ascensor eius retro. Salutare tuum. expectabo dñe. Gad accinctus præliabitur ante eum. ipe accinget retrorsum. Aser pinguis panis eius. & præbebit delicias regibus. Neptalim cerua emissus. & dans eloquia pulchritudinis. Filius accrescens ioseph. filius accrescens & decorus aspectu. Filie discurrerunt super murum. & exasperauerunt eum. & iurgati sunt. habuerunt q; illi habentes iacula. & dederunt in fortitudine arcus eius. & dissoluta sunt uincula brachiorum & manuum illius per manus potentis iacob. Inde pastor egressus ē lapis isrl. Deus patris tui erit adiutor tuus. & omnipotens benedicet tibi benedictionibus celi desuper. Benedictionibus abyssi iacentis deorsum: benedictionibus uberum & uuluæ. Benedictiones patris tui confortate sunt. benedictionibus primeuorum. donec ueniret desiderium collium eternorum. Fiant in capite ioseph. & in uertice nazarei inter fratres suos. Benjamin lupus rapax. mane comedet predam & uespere dividet spolia. Omnes hi in tribus isrl. xij. Hæc locutus ē eis pater suus. Benedixitq; singulis benedictionibus propriis. & præcepit eis dicens. Ego congregor ad populum meum. Sepelite me cum patribus meis in spelunca duplici que ē in agro ephron ethei contra mambre in terra chanaan. quam emit abraam cum agro ab ephron ethæo in possessione sepulcri. Ibi sepelierunt eum. & sarram uxorem eius. Ibi sepultus ē ysaac cum rebecca uxore. & ibi lia edita iacet. Finitisq; mandatis quibus filios instruebat. collegit pedes suos super lectum & obiit. appositusq; ē ad populum suum.

Quod cernens ioseph. irruit super faciem patris flens & deosculans eum. præceptisq; suis medicis ut aromatibus condirent patrem. Quibus iussa explentibus. transierunt dies xl. dies. Sic enim quippe mos erat. cadauerum condituris.

Feceruntq; eum egyptii lxx. diebus. Et expleto planctus tempore. locutus ē ioseph ad familiam pharaonis. Si inueni gratiam in conspectu uestro. loquimini auribus pharaonis. eo q; pater meus adiurauerit me dicens. En morior. i sepulcro meo quod fodi mihi in terra chanaan. sepelies me. ascendam igit & sepeliam patrem meum. & reuertar. Dixitq; ei pharao. Ascende & sepeli patrem tuum. sicut adiurauit te. Quo ascendente. ierunt cum eo omnes serui domus pharaonis. seniores quoq; maiores natu terre egypti. domus ioseph cum fratribus suis. absq; paruulis & gregibus atq; armentis. que dereliquerant in terra gessen. habitauerunt quoq; in comitatu currus & equites. & facta ē turba non modica. Venerunt q; ad aream atad. que sita ē trans iordanem. Ibi celebrantes exequias planctu magno atq; uehementi. impleuerunt vij dies. Quod cum uidissent habitatores terre chanaan. dixerunt. Planctus magnus ē iste egyptiis. Et propterea appellauerunt nomen loci illius. planctus egypti. Fecerunt ergo filii iacob sicut præceperat eis. & portantes eum in terra chanaan. sepelierunt eum in spelunca duplici. quam emerat abraam cum agro in possessionem sepulcri ab ephron ethæo. contra faciem mambre. Reuersusq; ē ioseph in egyptum cum fratribus suis. & omni comitatu. sepulto patre. Quo mortuo. timentes fratres eius. & mutuo colloquentes. ne forte memor iniurie quam passus ē. & reddat nobis malum omne quod fecimus. mandauerunt ei. Pater tuus precepit nobis antequam moreretur. ut hæc tibi uerbis illius diceremus. Obsecro ut obliuiscaris sceleris fratrum tuorum. & peccati atq; malitie quam exercuerunt in te. Hæc quoq; oramus. ut seruo dei patris tui dimittas iniquitatem hanc. Quibus auditis. fleuit ioseph. Venerunt q; ad eum fratres sui. & prostrati in terram dixerunt. Serui tui sumus. Quibus ille ait. Nolite timere. Num dei possumus resistere uoluntati? Vos cogitastis de me malum. & deus uertit illud in bonum.

GENESIS

SIMEON

IACOB

RVBEN

EXODI

LEVI

YSACHAR

IVDA

ZABVLON

BENIAMIN

DAN

NEPHTALI

GAD

ASER

ce:mus:7 salu os faceret multos ppl;
ſſolute tamcie. Ego pascam uos et
parulos uros. Cōsolatusqs est ex;
7 blande ac lenter è loquutus:7 habi
uit in egipto cum omni domo patris
sui. uixitqs c7x. annis. 7 uidit filios
ym filios. nsqs ad tertiam generatiōē;
Filij quoqs machir filij manasse. na
ti sunt super genibus ioseph. Quibus tam
factis. loquutus è fratribus suis. Post
mortem meam deus uisitabit uos. 7
ascendere uos faciet de terra ista. ad
terram quam iurauit abraam ysaac
7 iacob. Cumqs adiurasset eos atqs
direxisset. deus uisitabit uos. asporta
te uobiscum ossa mea de loco isto. mō
tuus è explens ex. uite sue annis. 7
centum triginta. repositus è in lec
tulo in egipto

EXPLICIT LIBER GENESIS

INCIPIT LIBER EXODI

Et hec sunt nomina filiorum israel qui
ingressi sunt egiptum cum iacob. singuli cum domibus
suis introierunt. Ruben. symeon. le

ui. iuda. yssachar. zabulon. 7 beniamin.
dan 7 nepthalim. gad 7 aser. Fuerunt
igitur omnes animę eorum egressi
sunt de femore iacob. septuaginta. Jo
seph autem in egipto erat. Quo mor
tuo 7 uniuersis fratribus eius. omni
que cognatione sua. filij israel creuerunt.
7 quasi germinantes multiplicati. in
ac roborati nimis implenerunt ter;
Surrexit interea rex nouus super e
giptum. qui ignorabat ioseph. Ait
ad populum suum. Ecce populus
filiorum israel. multus 7 fortior nob
è. Venite sapienter opprimamus eum;
ne forte multiplicetur. 7 si ingrauen
tibus nobis bellum accidat. misceatur
stris. expugnansqs nobis. egrediat
de terra. Prepositis igitur operum
operum. ut affligerent eos onerib⁹.
Edificauerunt quoqs urbes tabernacu
am pharaoni. phithon 7 ramesses.
Quanto opprimebant eos. tanto
gis multiplicabantur. 7 crescebant.
Oderant quoqs filios israel egipti. 7 illu
gebant illudentes eis. atqs ad amari
tudinem perducebant uitam eorum
operibus duris. luto 7 latere. omnig
famulatu. quo in terre operibus pmi
bantur. Dixit autem rex egipti ob
stetricibus ebreorum. quarum una uoca
batur sephora. altera phua. precipi
ens eis. Quando obstetricabimini e
breas. 7 partus tempus aduenerit
si masculus fuerit infans. interficite illum.
si femina reseruate. Timuerunt autem
obstetrices deum. 7 non fecerunt ut
preceptum regis egipti. sed reseruabant
mares. Quibus ad se accersitis rex ait.
Quare hoc fecistis. ut saluaretis infantes.
Quibus illę respondere. non sunt ebree sicut egiptie mulie
res. sed ante habent obstetricandi scien
tiam. 7 prius quam ueniamus ad eas pa
riunt. Bene ergo fecit deus obstetricibus
7 creuit populus. 7 fortissimus est ni
mis. 7 quia timuerunt obstetrices deum.
edificauit illis domos. Precepit autem
pharao omni populo suo dicens.
Quicquid masculini sexus natum fu
erit in flumen proicite. quicquid fe
minei reseruate.

EXODI

Adhesus ē post hunc rex nouus
in egipto ⁊ accepit uxorem
filiā pis sue. que cepit ⁊ pe
perit filiū. Et uidens e
um elegantem. abscondit inter filios
tribꝰ. Cumq; puerum celare non posset.
sumpsit fiscellam ⁊ pice. bitumine q; lini
bitumine picē. posuitq; infans
in ea. ⁊ exposuit eum in carecto
ripe fluminis. stante procul sorore ei⁹
⁊ speculante quid eventurum esset. Ecce autē
descendebat filia pharaonis ut lauaret
se in fluuio. puelle eius gradiebā
tur per ripam. Que cum uidisset fiscellam in papyro. misit unam
de famulabꝰ ei⁹. ⁊ allatum aperiens
cognouit puerum. Et miserta infantis
ait. De filiis hebreoꝝ est hic. Tunc soror pueri. Vis inquit ut
uocem tibi mulierem hebream nutriēdi
que tibi possit infantulum. Et
Vade. inquit puella. Vocauit mater
eius. ad quam locuta filia pharaonis
accipe inquit puerum istum ⁊ nutri mi
hi. ego dabo tibi mercedem tuam. Su
scepit mulier ⁊ nutriuit puerum. adul
tumq; tradidit filie pharaonis. Que
illa adoptauit in locum filij. Vocauitq;
nomen eius moysen dicens. quia de
aqua tuli eum. Factis ergo illis postq;
creuit moyses. egressus ad fratres
suos. uidit afflictionem illorum. et
uirum egyptium percutientem quen
de ebreis fratribus suis. Cumq; circum
spexisset huc atq; illuc. ⁊ nullum adesse
uidisset. percussum egyptium abscondit
harenis. Egressusq; die altera. aspexit
duos ebreos litigantes. dixitq; ei qui
faciebat iniuriam. Quare percutis pro
ximum tuum. Quis te constituit principem ⁊ iudicem super nos.
Num occidere me tu uis. sicut occidisti
heri egyptium. Timuit moyses ⁊
ait. Quis rem istam palam factam ē ibus
istis. Audiuitq; pharao sermonem
hunc. ⁊ quesiuit occidere moysen. ⁊
Qui fugiens a conspectu eius. mora
tus ē in terra madian. ⁊ sedit iuxta pu
teum. Sacerdos autem sacerdotis madi
an vij filias habuit. que uenerant ad hauriendum aquam. ⁊ implentes canalibus

ad aquare cupiebant greges patris
sui. Superuenerunt pastores. ⁊ eiecerunt
eas. Surrexitq; moyses. ⁊ defensis
puellis adaquauit oues earum. Que
cum reuertissent ad raguel patrem
suum. dixit ad eas. Cur uelocius a
uenistis hodie. Respondunt. Vir egip
tius liberauit nos de manu pastorum.
Insuper ⁊ hausit aquam nobiscum.
potumq; dedit ouibꝰ. Ait ille. ubi est
inquit. Quare dimisistis hominem.
Vocate eum. ut comedat panem. Ha
bitauit ergo moyses. cum eo. Acceptaq; sepphora filiam eius
uxorem. Que peperit ei filium. quē
uocauit gersam. dicens. Aduena fui
in terra aliena. Alterum quoq; peperit
quem uocauit eliezer. dicens. Deus
enim patris mei adiutor meus. ⁊ eripu
it me de manu pharaonis. Post mul
tum uero temporis. mortuus est rex
egipti. Ingemiscentes filij israel. pro
operibus. nocuerant. Ascenditq; cla
mor eorum ad deum ab operibus. ⁊ au
diuit gemitum eorum. ac recordatus
ē federis quod pepigerat cum abra
ham. ysaac ⁊ iacob. Et respexit dominus
filios israel. ⁊ liberauit eos.

Moyses autem pascebat o
ues iethro socii sui. sacerdo
tis madian. Cumq; mi
nasset gregem ad interiora
deserti. uenit ad montem dei oreb.
Apparuitq; ei dominus in flamma
ignis de medio rubi. ⁊ uidebat quod
rubus arderet ⁊ non obureretur. Dixit
ergo moyses. Vadam ⁊ uidebo uisionē
hanc magnam. quare non oburatur
rubus. Cernens autem dominus
quod pergeret ad uidendum. uocauit e
um de medio rubi. ⁊ ait. Moyses moy
ses. Qui ex. Assum. Ait ille. ne appro
pies inquit huc. Solue calceamentum
de pedibus tuis. locus enim in quo sta
tis terra sancta ē. Et ait. Ego sum deus
patris tui. deus abraam. ⁊ deus ysaac
⁊ deus iacob. Abscondit moyses fa
ciem suam. non enim audebat aspicere contra deum. Cui ait do
minus. Vidi afflictionem populi
mei in egipto ⁊ clamorem eius au

EXODI

dium. propter duriciam eorum qui p
sum operibꝰ. Et sciens dolorem eius
descendi ut liberarem eum de manibꝰ
egyptiorum. & educerem de terra illa
in terram bonam & spatiosam. in terra
que fluit lacte & melle. ad loca chana
nei. ethei. & amorrei. pherezei. & euei &
iebusei. Clamor ergo filiorum israel
uenit ad me. uidiq; afflictionem il
lorum qua ab egyptijs opprimuntur.
Et uenι & mittam te ad pharaonem.
ut educas populum meum filios isrl'
de egypto. Dixitq; moyses ad deum.
Quis ego sum ut uadam ad pharaa
onem & educam filios israel de egyp
to. Cui dixit ei. Ego ero tecum. &
Et hoc habebis signum q̃ miserim
te. Cum eduxeris populum meum
de egypto. immolabis deo super mon
tem hunc. Ait moyses ad deum. Ecce eg
uadam ad filios israel. & dicam eis.
Deus patrum uestrorum misit me ad uos. Si
dixerint michi quod ē nomen eius. q̃
dicam eis. Dixit dominus ad moy
sen. Ego sum qui sum. Ait. Sic dι
ces filijs israel. Qui ē. misit me ad uos.
Dixitq; iterum dominus ad moysē.
Hec dices filijs israel. Dominus de
us patrum uestrorum deus abraam deus y
saac & deus iacob. misit me ad uos.
Hoc nomen michi ē in eternum. & hoc
memoriale meum in generatione et
generationē. Vade & congrega seniores
israel. & dices ad eos. Dominus deus
patrum uestrorum apparuit michi. deus
abraam & deus ysaac & deus iacob. di
cens. Visitans uisitaui uos. & uidi oia
que acciderunt uobis in egypto. & dixi
ut educam uos de afflictione egypti i
terram chananei & hethei. & amorrei phe
rezei. & euei & iebusei ad terram fluen
tem lacte & melle. Et audient uocem
tuam. Ingredieris q; tu & seniores isrl
ad regem egypti. & dices ad eum. Dns
deus hebreorum uocauit nos. Ibimus
uiam dierum trium in solitudinē. ut
immolemus domino deo nro. Ego
scio q̃ non dimittet uos rex egypti. &
ut eatis. nisi per manum ualidam. &
Extendam enim manum meam. et
percutiam egyptum in cunctis mirabi

bꝰ meis. que facturus sum in medio e
orum. Post hec dimittet uos. Daboq;
gratiam populo huic. coram egyptijs.
Et cum egrediemini. non exhibitis
uacuꝰ. sed postulabit mulier a uicina
sua. & ab hospita sua. uasa argentea &
aurea. ac uestes. ponetisq; eas super
filios & filias uras. & spoliabitis egyptii.
Respondens
Rmoyses. ait. Non credet
michi. neq; audient uocem
meam. sed dicent. Non ap
paruit tibi dominus. Dixit ergo ad eū.
Quid ē q̃ tenes in manu tua? Et ait
illi. Dixitq; dominus. Proice eam in
terram. Proiecit & uersa est in colubꝝ.
ita ut fugeret moyses. Dixitq; dns.
Extende manum tuam. & apprehende
caudam eius. Extendit & tenuit. uer
saq; ē in uirgam. Ut credant inquit
q̃ apparuerit tibi dominus deus pa
trum eorum deus abraam & deus ysaac et
deus iacob. Dixitq; dominus iterum.
Mitte manum tuam in sinum tuum.
Quam cum misisset in sinum protulit
leprosam instar nivis. Et rursus ait. re
manum tuam in sinum tuum. Rece
pit & protulit iterum. & erat sicut caro
reliqua. Si non crediderint tibi neq;
audierint uocem signi prioris.
credent uocibꝰ signi sequentis. Quꝰ si
nec duobꝰ quidem his signis crediderꝰ
int. neq; audierint uocem tuam sumes
aquam fluminis. & fundes eam super a
ridam. & quicquid hauseris de flumi
ne. fiet sanguis in sanguinem. Ait moyses ad
Obsecro domine. non sum eloquens.
ab heri & nudius tertius. nec ex quo locu
tus es ad seruum tuum. impediti
& tardioris linguē sum. Dixitq; dns
ad eum. Quis fecit os hominis. aut
quis fabricatus ē mutum & surdum. &
uidentem & cecum? Nonne ego? Perge
igitur. ego ero in ore tuo. docebo q̃ te
quid loquaris. At ille obsecro inquit
domine. mitte quem missurus es. Ira
tus dominus in moysen. ait. Aaron
frater tuus leuites. scio q̃ eloquēs sit.
Ecce ipse egredietur in occursum tuus.
Vidensq; te letabitur corde. Loquere ei
ad eum. & pones uerba mea in ore eius.

EXODI

rego eo mecum: & in ore illius tollet
dam uobis quid agere debeatis. Ipse
loquetur pro te ad populum. & erit os tu
um: tu autem eris ei in bis que ad di
pertinent. Virgam quoq; hanc sume
in manu tua: in qua fecisti ea signa.
habyt moyses & reuersus è ad iethro
socerum suum: dixitq; ei. Vadam & reui
tar ad fratres meos in egyptum: ut ui
deam si adhuc uiuunt. Cui ait iethro
Vade in pace. Dixit ergo dominus ad
moysen in madian. Vade & reuertere i
egyptum. Mortui enim sunt omnes q
querebant animam tuam. Tulit moy
ses uxorem suam & filios suos & imposu
it eos super asinum: reuersusq; est in
egyptum. portans uirgam dei in manu
sua. Dixitq; ei dominus: reuertenti i
egyptum. Vide ut omnia ostenta que
posui in manu tua: facias coram pha
raone. Ego indurabo cor eius: & non
dimittet populum. Dicesq; ad eum.
Hec dicit dominus. Filius meus pri
mogenitus israel. Dixi tibi. dimitte
filium meum ut seruiat michi: & nolu
sti dimittere eum. Ecce ego interficia
filium tuum primogenitum. Cumq;
esset in itinere in diuersorio. & occurrit
ei dominus: & uolebat occidere eum.
Tulit silex sephora accutissimam pe
tram. & recucurrit preputium filij sui.
Tetigitq; pedes eius & ait. Sponsus
sanguinum tu michi es. Et dimisit
eum postq; dixerat sponsus sanguinu
ob circumcisionem. Dixit autem dñs
ad aaron. Vade in occursum moysi in
deserto. Qui perrexit obuiam ei in
montem dei. & osculatus è eum. Nar
rauitq; moyses aaron omnia uerba
domini pro quibus miserat eum. & signa
que mandauerat. Venerunt simul
& congregauerunt omnes seniores filio
israel. Locutusq; è aaron omnia u
ba que locutus erat dominus ad moysen
& fecit signa coram populo: & credidit
populus. Audierunt q; quia uisitasset do
minus filios israel. & q; respexisset affli
ctionem eorum: & procidentes adorauerunt

Postea ingressi sunt
moyses & aaron: & dixerunt
pharaoni. Hec dicit dñs

deus israel. Dimitte populum meus
ut sacrificet michi in deserto. At ille
ait. Quis è dominus ut audiam uocem
eius & dimittam israel? Nescio dñm.
israel non dimittam. Dixerunt. De
hebreorum uocati nos: ut eamus in
iam triduum in solitudinem: & sacri
ficemus domino deo nro. ne forte acci
dat nobis pestis aut gladius. Aut ad
eos rex egypti. Quare moyses & aaron
sollicitatis populum ab operibus suis?
Ite ad onera uestra. Dixitq; pharao. Mul
tus è populus terre. Videtis q; turba
ad sunt. quanto magis si dederitis
eis requiem ab operibus. Precepit ergo
in die illo prefectis operum & exactori
bus populi. dicens. Nequaq; ultra
dabitis paleas populo ad faciendos
lateres sicut prius. sed ipsi uadant & col
ligant stipulam. & mensuram laterum
quas prius faciebant imponetis super
eos: nec minuetis quicq;. Vacant enim
& idcirco uociferantur dicentes. Eamꝰ
& sacrificemus domino deo nro. Opp
matur operibus & expleant ea: ut non
acquiescant uerbis mendacibus. Igit
egressi prefecti operum & exactores
ad populum. dixerunt. Sic dicit pha
raho. Non do uobis paleas. Ite & colligi
te sicubi inueneritis. nec mi
nuetur quicq; de opere uro. Dispersꝰ
q; è populus per omnem terram egypti
ad colligendas palleas. Prefecti quoq;
operum instabant dicentes. Comple
te opus uestrum cotidie. ut prius facere
solebatis. quando dabantur uobis pa
lee. Flagellatiq; sunt qui preerant
operibus filiorum israel ab exactoribus
pharaonis dicentibus. Quare non im
pletis mensuram laterum sicut prius.
nec heri nec hodie? Venerunt q; prepo
siti filiorum israel. & uociferati sunt di
centes ad pharaonem. Cur ita agis cum
seruos tuos? Palee non dantur nobis. &
lateres similiter imperantur. En fami
li tui flagellis cedimur. & iniuste agitur
contra populum tuum. Qui ait. Vacan
otio. & idcirco dicitis. eamus & sacrifice
mus domino. Ite ergo & operamini. &
Palee non dabuntur uobis. & reddet
ei statutum numerum laterum. Videbat

EXODI

qs̄ sep:epsit filiorum ıs̄rael in malo,
eo quod dicerent eis. non minuet̄
quicq̄s de latericibus p: singulos dies.
Qrentesq; mosi 7 aaron qui
stabant ex aduerso egredientes a
pharaone. 7 dixerunt ad eos. videat
dominus 7 iudicet. quoniam fetere
fecistis odorem nim coram pharaōe.
7 seruis eius. 7 prebuistis ei gladium
ut occideret nos. Reuersus mosi ad
dominum ait. Domine cur afflixisti
populum istum? Quare misisti
me? Ex eo enim quo ingressus sum
ad pharaonem. ut loquerer in
nomine tuo. afflixit populum tuum
7 non liberasti eos.

CAP. VI.

Dixitq; dominus ad moy
sen. Nunc videbis que
facturus sim pharaoni. Po
manum enim fortem dimittet eos. 7 in manu robusta eiciet
illos de terra sua. Locutusq; est dominus
ad moysen. dicens. Ego dominus
qui apparui abraam. ysaac 7 iacob in
deo omnipotente. 7 nomen meum ado
nay non indicaui eis. Posuiq; cum
eis fedus. ut darem terram illis cha
naan terram peregrinationis eorum in
qua fuerunt habitauerunt. Ego audiui
gemitum filiorum ıs̄rael. quo egyptii
opprimunt eos. 7 recordatus sum fe
deris mei. Loco dic filiis ıs̄rael. Ego do
minus qui educam uos de ergastulo
egyptiorum. 7 eruam de seruitute. ac re
demam in brachio excelso. 7 iudicijs
magnis. 7 assumam uos mihi in pplm
7 ero ur deus. Et scietis q̄ ego sum
dominus deus ur. qui eduxerim uos
de ergastulo egyptiorum. 7 introduxe
rim terram. super quam leuauı manum
meam. ut darem eam abraam ysaac
7 iacob. daboq; illam uobis possiden
dam. ego dominus. Narrauit ergo
moyses omnia. filiis ıs̄rael. Qui nō
acquieuerunt ei. propter angustias
spūs. 7 opus durissimum. Locutusq;
est dominus ad moysen. dicens. Ro
singere 7 loquere ad pharaonem
regem egyptii: ut dimittat filios ıs̄rl
de terra sua. Et moyses coram dño.
Ecce filij ıs̄rl non me audiunt. 7 quo
modo audiet me pharao. presertim cū
sim incircumcisus labijs. Locutusq;
est dominus ad moysen 7 aaron. 7 de
dit mandatum ad filios ıs̄rael. 7 ad
pharaonem regem egypti. ut educe
rent filios ıs̄rl de terra egypti. Isti sunt
principes domorum: per familias su
as. Filij ruben primogeniti ıs̄rael. he
noch 7 phallu esrom 7 charmi. Hec co
gnationes ruben. Filij symeon. Ia
muel 7 iamin. 7 aod 7 iachin. 7 soer.
7 saul filius chananitidis. Hec progeni
es symeon. Et hec nomina filiorum
leui per cognationes suas. gerson et
caath. 7 merari. Anni autem uite le
ui fuerunt centum xxxvij. Filij ger
son lobni 7 semei. per cognationes
suas. Filij caath amram 7 ysaar. et
hebron. 7 oziel. Anni quoq; uite ca
ath. cxxxiij. Filij merari. mooli et
musi. Hec cognationes leui per fami
lias suas. Accepit autem amram uxo
rem iochabeth patruelem suam. que
peperit ei aaron 7 moysen. 7 mariam.
Fueruntq; anni uite amram cxxxvij
Filij quoq; ysaar. chore et napheg. et
zechri. Filij quoq; oziel. misael. et el
saphan. 7 sechri. Accepit autem aaron u
xorem elizabeth filiam aminadab so
rorem naasson. que peperit ei nadab.
7 abyu eleazar 7 ythamar. Filij q̄q;
chore. asyr. 7 elchana. 7 abiasab. Hec
sunt cognationes chorithorum. Ar
uero eleazar filius aaron accepit u
xorem de filiabus phuthiel. que peperit
ei finees. Hij sunt principes familia
rum leuitarum. per cognationes fu
as. Iste est aaron 7 moyses. quibus pcep
dominus ut educerent filios ıs̄rael de
terra egypti. per turmas suas. Hij sunt
qui locuti sunt ad pharaonem regem
egypti. ut educant filios ıs̄rl de egypto.
Iste est moyses 7 aaron. in die qua locu
tus est dominus ad moysen in terra e
gypti.

CAP. VII.

Et locutus est dominus
ad moysen. dicens. Ego
dominus. loquere ad pha
raonem regem egypti om
nia que loquor tibi. Et ait moyses coram
domino. En incircumcisus labijs fi

EXODI

quomodo me audierit pharao. Dicit
tq dominus ad moysen. Ecce constitui
te deum pharaonis. et aaron frater tu⁹
erit propheta tuus. Tu loqueris ei
omnia quecūq; mando tibi. ille loquetur
ad pharaonem. ut dimittat filios isrl
de terra sua. Ego autem indurabo cor eius
et multiplicabo signa et ostenta mea in
terra egypti. nec audiet nos. et immit
tam manum meam super egyptum.
et educam exercitum et populum meum
filios isrl de terra egypti per ultiones
maximas. et scient egyptii quia ego sum
dominus. extendensq; manum meam
super egyptum. et educerem filios
isrl de medio eorum. Fecitq;
moyses et aaron sicut preceperat
dominus illis. Ipse autem
moyses octogenarius erat. et aaron octo
genarius cum loquti sunt ad
pharaonem. Dixitq; dominus ad
moysen et aaron. Cum dederit vobis
pharao sermonem dicens. ostendite
vobis signa. dices ad aaron.
Tolle virgam tuam et proice eā
coram pharaone et vertetur in colu
brum. Ingressi ergo moyses et aaron
ad pharaonem. fecerunt sicut precepit
dominus. Tulitq; aaron virgam
coram pharaone et servis eius. que ver
sa est in colubrum. Vocavit autē pharao
sapientes et maleficos. et fecerunt et ipsi
per incantationes egyptiacas. et
ipsi quidem similiter. Proiecerunt
quisq; virgas suas. que verse sunt
in dracones. sed devorabat virga aa
ron virgas eorum. Indurataq; est
cor pharaonis. nec audivit eos sicut
preceperat dominus. Dixit autem
dominus ad moysen. Ingravatum
est cor pharaonis. nolens dimittere
populum. Vade ad eum mane. Ecce
egredietur ad aquas. et habebis occur
sum eius ripe fluminis. et
virgam que versa est in draconem tol
les in manu tua. dicesq; ad eum. Do
minus deus hebreorum misit me ad
te. dicens. Dimitte populum meum
ut sacrificet mihi in deserto. et usq;
ad presens. audire noluisti. Hec igit
dicit dominus. In hoc scies quia do mi
nus sum. Ecce percutiam virga que

in manu mea æquam fluminis. et
vertetur in sanguinem. Pisces quoq; q
sunt in fluuio morientur. et putre
scent aque. et affligentur egyptii bibē
tes aquam fluminis. Dixit quoq;
dominus ad moysen. Dic ad aaron. Tol
le virgam tuam et tende manum
tuam super aquas egypti. et super flu
uios eorum. Et rivos ac paludes. et q
lacus aquarum. ut vertantur in san
guinem. et sit cruor in omni terra egi
pti. tam in ligneis vasis q in lapideis.
Fecerunt q sic moyses et aaron sicut pre
ceperat dominus. Et elevans virga
percussit aquam fluminis coram pha
raone et servis eius. que versa est in
sanguinem. et pisces qui erant in flu
mine. mortui sunt. Computruitq;
fluuius. et non poterant egyptii bibē
aquam fluminis. et fuit sanguis in
tota terra egypti. Fecerunt q similr
malefici egyptiorum. incantationib⁹
suis. Et induratum est cor pharaonis.
nec audivit eos. sicut preceperat dns.
Avertitq; se et ingressus est domū suā.
nec apposuit cor etiam hac vice. Fode
runt autem omnes egyptii per circuitū
fluminis aquam ut biberent.
non enim poterant bibere de aqua
fluminis. Implenq; sunt septē dies
postq; percussit dominus fluuium.

XIII

Dixitq; dominus ad moysen. In
gredere ad pharaonem.
et dices ad eum. Hec dicit
dominus. Dimitte populum meum
ut sacrificet mihi. Si autem no
luerus dimittere. ecce ego percutiam
omnes terminos tuos ranis. et erubu
escet fluuius ranas. que ascendent et
ingredientur domum tuam. et cubi
culum lectuli tui. et super stratum tuū.
et in domos servorum tuorum. et in po
pulum tuum. et in furnos tuos. et in
reliquias vasorum tuorum. et ad te et
ad populum tuum. et ad omnes filio
tuos ingredientur rane. Dixitq; dns
ad moysen. Dic ad aaron. Extende
manum tuam super fluuios et super
rivos ac paludes. et educ ranas super
terram egypti. Extenditq; aaron ma

EXODI

num super aquas egypti. ⁊ ascenderit
rane operuerunt terram egypti. Exce-
runt autem ⁊ malefici per incantationes
suas similiter: eduxerunt ranas super
terram egypti. Vocauit autem pharao
moysen ⁊ aaron: ⁊ dixit. Orate dñm
ut auferat ranas a me ⁊ a populo meo.
⁊ dimittam populum ut sacrificet do-
mino. Dixitq; moyses ad pharaonē.
Constitue mihi quando deprecer pro
te. ⁊ pro seruis tuis ⁊ pro populo tuo. ut
abigantur rane a te ⁊ a domo tua. ⁊ tan
tum in flumine remaneant. Qui ait.
Cras. At ille. Iuxta uerbum inquit
tuum faciam ut sciam quoniam nō
est sicut dominus deus noster. Et rece
dent rane a te ⁊ a domo tua. ⁊ a seruis
tuis ⁊ a populo tuo. tantum in flumine
remanebunt. Egressiq; sunt moyses
⁊ aaron a pharaone. Et clamauit a
moyses ad dñm pro sponsione ranā
rum: quam ad implebat pharaoni. Fecq;
dominus iuxta uerbum moysi. ⁊ mor
tue sunt rane de domibus ⁊ de uillis ⁊ de
agris. Congregauerunteq; eas i um
mensos aggeres. ⁊ putruit terra. Vi
dens autem pharao q̄ data esset requi
es. ingrauauit cor suum. ⁊ nō audiuit
eos sicut preceperat dominus. Dixitq;
dominus ad moysen. Loquere ad aa
ron. Extende uirgam tuam ⁊ percute
pulueirem terre: ⁊ sint scinifes in tota
uersa terra egypti. Fecerunteq; ita. Et
extendit aaron manum uirgam tenēs
percussitq; pulueirem terre. ⁊ facti sunt
scinifes in hominibus ⁊ in iumentis.
Omnis pulus terre uersus est in sci
niphes: per totam egypti. Fecerunteq;
malefici incantationibus suis: ut edu
cerent scinifes. ⁊ non potuerunt. Et
eranteq; scinifes: tam in hominibus q̄m
in iumentis. Et dixerunt malefici
ad pharaonem. Digitus dei est hic. In
durauitq; est cor pharaonis: ⁊ nō au
diuit eos sicut preceperat dominus.
Dixit quoq; dominus ad moysen. Sur
gere diluculo: ⁊ sta coram pha
raone. Egredietur enim ad aquas. ⁊
dices ad eum. Hec dicit dominus. Di
mitte populum meum ut sacrificet
michi. Quod si non dimiseris eum: ec
ce ego immittam in te ⁊ in seruos tuos ⁊
in populum tuum. ⁊ in domos tuas. ⁊
omne genus muscarum. ⁊ implebun
tur omnes domus egyptior muscis ⁊
diuersi generis. ⁊ uniuersa terra in
qua fuerint. Faciamq; mirabile in
die illa terram gessen in qua populus
meus est. ut non sint ibi muscē: ut scias
quia ego dominus in medio terre. Po
nam q; diuisionem inter populum me
um ⁊ inter populum tuum. Cras erit
signum istud. Fecitq; dominus ita. ⁊
Et uenit muscarum grauissima in domos
pharaonis ⁊ seruorum eius. ⁊ in omnem
terram egypti. Corrupta est terra
ab huiusce modi muscis. Vocauitq; ⁊
pharao moysen ⁊ aaron. ⁊ ait eis. Ite
sacrificate deo uestro in terra hac. Et ait
moyses. Non potest ita fieri. Abhomina
tiones enim egyptiorum immolabimus
domino deo nostro. Quod si mactauerimus
ea que colunt egyptij coram eis: lapi
dibus nos obruent. Viam trium dierum
pergemus in solitudinem ⁊ sacrificabi
mus domino deo nostro: sicut precepit nobis.
Dixitq; pharao. Ego dimittam uos
ut sacrificetis domino deo uestro in des
to. uerumtamen ne longius abeatis. ⁊
Orate pro me. Et ait moyses. Egres
sus ate orabo dominum. ⁊ recedet mus
ca a pharaone. ⁊ a seruis ⁊ a populo eius
cras. Veruntamen noli ultra fallere:
ut non dimittas populum sacrificā
re domino. Egressusq; moyses a ⁊
pharaone: oravit dominum. Qui
fecit iuxta uerbum illius. ⁊ abstulit
muscas a pharaone. ⁊ a seruis ⁊ a populo
eius. Non superfuit ne una quidem.
Et ingrauatum est cor pharaonis. ita
ut ne hac quidem uice dimitteret po
pulum.

Dixit autem dominus ad
moysen. Ingredere ad pha
raonem. ⁊ loquere ad eum.
Hec dicit dominus deus
hebreorum. Dimitte populum meum
ut sacrificet michi. Quod si adhuc tenen
tis ⁊ retinnes eos: ecce manus mea erit
super agros tuos. ⁊ super equos ⁊ asi
nos. ⁊ camelos ⁊ boues ⁊ oues pestis ual
de grauis. Et faciet dominus mira

EXODI

bile in eis possessiones ismel z possessiões
egyptiorum. ut nichil omnino pereat er
bis que pertinent ad filios ismel. Con
stituitq; dominus tempus: dicens. cras
faciet dominus uerbum istud. in terra.
Fecit ergo dominus uerbum hac alte
die. Mortuaq; sunt omnia animalia
egyptiorum. De animalibus uero filior
ismel: nichil omnino perijt. Et misit
pharao ad uidendum: nec esset quicq;
mortuum de bis que possidebat ismel. y
ingrauatum q; é cor pharaonis: z non
dimisit populum. Et dixit dominus
ad moysen z aaron. Tollite manus y
plenas cinere de camino. z spargat y
illum moyses in celum coram pharaone
sitq; pulvis super omnem terrā egypti.
Erunt enim in hominibus z in iumentis
ulcera z uesice turgentes. in uniuersa
terra egypti. Tulerunq; cinerem de
camino z steterunt coram pharaone.
z sparsit illum moyses in celum: Fcta
q; sunt ulcera uesicarum turgentium
in hominibus z in iumentis. nec potuit
malefici stare coram moyse. propter
ulcera que in illis erant. z in omni terra
egypti. Indurauitq; dns cor pharaonis
z non audiuit eos: sicut locutus é dns
ad moysen. Dixit quoq; dominus ad
moysen. Mane surge z sta coram pha
raone: z dices ad eum. hec dicit dns
deus hebreorum. Dimitte populum meū
ut sacrificet michi: quia in hac uice a
mittam omnes plagas meas super cor
tuum. z super seruos tuos z populū tuū.
ut scias q; non sit similis mei in omni
terra. Nunc enim extendens manus
percutiam te z populum tuum pesti
peribisq; de terra. Idcirco autē posui te
ut ostendam in te fortitudinē meam. z
narretur nomen meum in omni terra.
Adhuc tu stas contra populum meum. z no
vis eum dimittere? En pluam hac ip
sa hora cras grandinē multam nimis
qualis non fuit in egypto a die qua fun
data é. usq; in presens tempus. Mitte
ergo iam nunc. z congrega iumenta tua.
z omnia que habes in agro. homines
enim z iumenta. z uniuersa que inuenta
fuerint foris. nec congregata de agris. ce
ciderit q; super ea grando. morietur. Qui

timuit uerbum dominī de seruis pha
raonis: fecit fugere seruos suos. z iumen
ta in domos. Qui autem neglexit ser
monem dominī: dimisit seruos suos
in agris. Et dixit dominus ad moy
sen. Extende manum tuam in celum
ut fiat grando in uniuersa terra egypti.
super homines z super iumenta z super
omnem herbam agri in terra egypti.
Extendit q; moyses uirgam in celum
z dominus dedit tonitrua z grandinē
ac discurrentia fulgura super terram. y
pluit q; dominus super terram egypti. z
grando z ignis mixta pariter ferebant.
Tanta q; fuit magnitudo ignis. quanta
ante nunq; apparuit in uniuersa terra
egypti ex quo gens illa xdita é. Et per
cussit grando in omni terra egypti. ex
q; fuerunt in agris. ab homine usq;
ad umentum. Cunctam herbam agri
percussit grando. z omne lignum regio
nis confregit. Tantum in terra gessen ubi
erant filij ismel. grando non cecidit.
Misitq; pharao z uocauit moysen et
aaron. dicens ad eos. Peccauī etiam
nunc. Dominus iustus. ego z populus
meus impij. Orate dominū ut desi
nant tonitrua dei z grando. ut dimit
tam uos. z nequaq; hic ultra remaneā
tis. Ait moyses. Cum egressus fuero
de urbe extendam palmas meas ad do
minum. z cessabunt tonitrua z grādo
non erit. ut scias quia dominī est ter
ra. Nondum autem q; z tu z serui tui nec dum
timetis dominum deum. Linū enim
z hordeum lesum é. eo quod hordeū esset
in uentre. z linum iam folliculos germi
nasset. Triticum autem z far non sunt
lesa. quia serotina erant. Egressusq;
moyses a pharaone ex urbe. extendit
manus ad dominum. z cessauerunt
tonitrua z grando. nec ultra stillauit
pluuia super terram. Videns autē pha
rao q; cessasset pluuia grando z tonitrua.
auxit peccatum. z ingrauatum est cor
pharaonis. z seruorum illius z indura
tum é nimis. nec dimisit filios ismel.
sicut preceperat dns per manū moysi.

Et dixit dominus
ad moysen. Ingredere ad
pharaonem. Ego enim iou

EXODI

rum cor eius ⁊ populorum illius. Vt faciã signa mea hec in eo. ⁊ narres in auribus filij tui. ⁊ nepotum tuorum. quotiens contriui egyptios ⁊ signa mea fecerim in eis. ⁊ sciatis quia ego dominus. Ingressi sunt ergo moises ⁊ aaron ad pharaonem: ⁊ dixerunt ei. Hec dicit dominus deus hebreorum. Vsquequo non uis subici mihi? Dimitte populum meum. ut sacrificet mihi. Si autem resistis ⁊ nolis dimittere eum. ecce ego inducam cras locustam in fines tuos. que operiet superficiem terre ne quisquam eam aspicere possit. comedatq; quicquid residuum fuit grandini. Comedet enim omnia lignia que germinant in agris. ⁊ implebit domos tuas ⁊ seruorum tuorum ⁊ omnium egyptiorum. quantã non uiderunt patres tui ⁊ auipatres eorum fuerunt super terram usq; in presentem diem. Auersusq; se. egressus est a pharaone. Dixerunt autem serui pharaonis ad eum. Vsquequo patiemur hec scandalum? Dimitte homines ut sacrificent domino deo suo. Nonne uides q; perierit egyptus? Reuocatusq; moises ⁊ aaron ad pharaonem. ⁊ dixit eis. Ite sacrificate domino deo uestro. Qui nam sunt qui uadunt? Ait moises. Cum parunulis nris ⁊ senioribus peregrimus. cum filiis ⁊ filiabus cum ouibus ⁊ armentis. Est enim sollennitas domini dei nri. Et respõdit. Sic dominus sit uobiscum: quomodo ego uos dimittam ⁊ parunulos uros. Cui dubium est q; pessime cogitetis? Non fiet ita. Ite tantum uiri ⁊ sacrificate domino. Hoc enim ipi petistis. Statimq; eiecti sunt de conspectu pharaonis. Dixit autem dominus ad moisen. Extende manum tuam super terram egypti ad locustam. ut ascendat super eam. ⁊ deuoret herbam que residua fuit grandini. Extendit ergo moises uirgam super terram egypti. ⁊ dominus immisit uentum urentem tota die illa ⁊ nocte. Et mane facto. uentus urens leuauit locustas. Que ascenderunt super uniuersam terram egypti. ⁊ sederunt in cunctis finibus egyptiorum innumerabiles. quales ante illud tempus non fuerant. nec poste fuisse sunt. Operuerunt ergo uniuersam superficiem terre. uastantes omnia. Deuorata est igitur herba terre. ⁊ quicquid pomorum in arboribus fuit quegrando dimiserat. Nichil quicq; omnino uiride relictum est in lignis ⁊ in herbis terre in tota egypto. Quatenus festinus pharao uocauit moisen ⁊ aaron. ⁊ dixit eis. Peccaui in dominum deum uestrum ⁊ uos. Sed nunc dimitte peccata mihi etiam hac uice. ⁊ rogate dominum deum uestrum ut auferat a me mortem istam. Egressusq; a moise de conspectu pharaonis. orauit dominum. Qui conuertit uentum ab occidente ualidissimum. ⁊ rapuit locustam proiecitq; in mare rubrum. Non remansit ne una quidem in cunctis finibus egypti. Et induratum est cor pharaonis. nec dimisit filios israel. Dixitque dominus ad moisen. Extende manum tuam in celum. ⁊ sint tenebre super terram egypti. tam ualide ut palpari queant. Extenditq; moises manum in celum. ⁊ facte sunt tenebre horribiles in uniuersa terra egypti. Tribus diebus nemo uidit fratrem suum. nec mouit se de loco in quo erat. Vbicumq; autem habitabat filij israel. lux erat. Vocauitq; pharao moisen ⁊ aaron. ⁊ dixit eis. Ite sacrificate domino. Oues tantum uestre ⁊ armenta remaneant. parunuli uestri eant uobiscum. Ait moises. Hostias quoq; ⁊ holocausta dabis nobis. que offeramus domino deo nro. Cum nostris gregibus. pergent nobiscum. non remanebit ex eis ungula. que necessaria sunt in cultum dei nri. Presertim cum ignoremus quid debeat immolari. donec ad ipm locum perueniamus. Indurauit autem dominus cor pharaonis. ⁊ noluit dimittere eos. Dixitq; pharao ad moisen. Recede a me. cauens ne ultra uideas faciem meam. In quocumq; apparueris michi morieris. Et moises. Sic fiat. ut locutus es. Non uidebo ultra faciem tuam.

Dixit dominus ad moisen. Adhuc unam plagam inducam pharaoni. ⁊ egypto.

EXODI

post hec egrediar ad pharaonem. Dices ergo omni populo ut postulet unusquisque amicum suum et mulier amicam suam vasa argentea et aurea. Dabitque dominus gratiam populo suo coram egyptiis. Quos cum videris non magnum aliquem tumultum parare coram rege et populo pharaonis nec commoveri latratu: tace necesse est enim ut impleatur sermo meus. Dixit quoque dominus ad moysen. In ipsa nocte egrediar in medio egypti. et morietur omne primogenitum in terra egyptiorum. a primogenito pharaonis qui sedet in solio eius usque ad primogenitum ancille que est ad molam. et omnia primogenita iumentorum. Erit clamor magnus in universa terra egypti qualis nec ante fuit nec postea futurus est. Apud omnes autem filios israel non mutiet canis ab homine usque ad pecus: ut sciatis quanto mirabilia faciat dominus inter egyptios et israel. Descendentque omnes servi tui isti ad me. et adorabunt me dicentes. Egredere tu: et omnis populus qui subditus est tibi. Post hec egrediar. Et egressus a pharaone ardente iam ira. Ostendit dominus moysi. Non comedetis ex eo crudum. neque coctum aqua. sed assum tantum igni. Caput cum pedibus eius et intestinis non comedetis. nec remanebit ex eo quicquam usque mane. Si quid vero residuum fuerit igne consumetis. Sic autem comedetis illum. Renes vestros accingetis calciamenta habebitis in pedibus tenentes baculos in manibus. et comedetis festinanter. Est enim phase. id est transitus domini. Et transibo per terram egypti nocte illa. percutiamque omne primogenitum in terra egypti ab homine usque ad pecus. in cunctis diis egypti faciam ultionem. ego dominus. Erit autem sanguis vobis in signum in edibus in quibus eritis. et videbo sanguinem. ac transibo vos. nec erit in vobis plaga disperdens quando percussero terram egypti. Habebis autem hanc diem in monimentum. et celebrabitis eam solemnem domino in generationibus vestris. cultu sempiterno. Septem diebus azyma comedetis. In die primo non erit fermentum in domibus vestris. Quicumque comederit fermentatum peribit anima illa de israel. a primo die usque ad diem septimum. Dies primus erit sanctus atque sollemnis. et dies septimus eadem festivitate venerabilis. Nullum opus facietis in eis. excepta hac que ad vescendum pertinent. tantummodo preparabit anima. Custodite azyma. in eadem enim hora eduxi exercitum vestrum de terra egypti. et custodietis diem istum in generationibus vestris cultu sempiterno. Primo mense quarta decima die mensis ad vesperam comedetis azyma. usque ad vicesimam primam diem eiusdem mensis ad vesperam. Septem diebus fermentum non inveniatur in domibus vestris. Qui comederit fermentatum peribit anima illius de coetu israel. tam advene quam indigene terre. Omne fermentatum non comedetis. in cunctis habitaculis vestris. comedetis azyma. Dixit autem moyses omni

XIII

Locutus est dominus ad moysen. Sanctifica mihi omne primogenitum quod aperit vulvam inter filios israel. tam de homine quam de pecore. mea sunt enim omnia. Dixitque moyses ad populum. Mementote diei huius in qua egressi estis de egypto et de domo servitutis. quia in manu forti eduxit vos dominus de loco isto. ut non comedatur fermentum. Hodie vos egredimini mense novorum frugum. Cumque introduxerit te dominus terram chananei et hetthei et amorrei et hevei et iebusei quam iuravit patribus tuis ut daret tibi terram lacte et melle manantem. celebrabis hunc morem sacrificii mense isto. Septem diebus vesceris azymis. et die septimo erit festivitas domini. Azyma comedetur per septem dies. nec apparebit quicquam fermentatum apud te. in cunctis finibus tuis. Narrabisque filio tuo in die illa dicens. Hoc agitur propter ea que fecit mihi dominus quando egressus sum de egypto. Et erit quasi signum in manu tua. et quasi monumentum ante oculos tuos. ut lex domini semper sit in ore tuo. quia in manu forti eduxit te dominus de egypto. Custodies ergo legitimum hoc tempore suo de anno in annum. Cumque introduxerit te dominus terram chananei sicut iuravit tibi et patribus tuis. et dederit eam tibi. separabis omnem aperientem vulvam domino. et primogenita animantium que tua erunt. masculini sexus dominabuntur. Pretium autem asini redimes ovibus. Quod si non redimis occides. Primogenitum autem hominis de filiis tuis pretio redimes. Cumque interrogaverit te filius tuus cras dicens. Quid sibi vult hoc? dices ei. In manu forti eduxit nos dominus de egypto. de domo servitutis. Quia indurato animo dimittere nos nolebat occidit dominus omne primogenitum in terra egypti. a primogenito hominis usque ad primogenitum iumentorum. Et immolo domino omne quod aperit vulvam masculini sexus. primogenita autem filiorum redimo. Eritque signum in manu tua. et quasi appensum quid coram oculis tuis. eo quod in manu forti eduxerit nos dominus de egypto.

EXODI

seniores filiorum israel: & dixit ad eos.
Ite tollentes animal per familias uras:
immolate phase: Fasciculum quoq; y
sopi tingite in sanguine qui est in limine
& aspergite ex eo superliminare & utrisq;
postem. Nullus uestrum egrediatur ostii
domus usq; in mane. Transibit enim
dñus: percutiens egyptios. Cumq; a-
uiderit sanguinem in superliminari &
in utroq; poste transcendet ostium & ñ
sinet percussorem ingredi domos uras
& lædere. Custodi uerbum istud legitimum tibi & filiis tuis: usq; in æternum.
Cumq; introieritis terram quã dñus
deus daturus est uobis ut pollicitus est:
obseruabitis cerimonias istas. Et cum
dixerint uobis filii uri. quæ est ista reli
gio. dicetis eis. Victima transitus dñi est
quando transiit super domos filiorum
israel in egypto percutiens egyptios. &
domos nras liberans. Inclinauitq; se
populus: adorauitq;. Et egressi filii isr.
fecerunt sicut præceperat dominus mo
si & aaron. Factum est autem in nocte
medio percussit dñs omne primogenitum
in terra egypti. a primogenito pha
raonis qui sedebat in solio eius: usq;
ad primogenitum captiui qui erat in
carcere. & omne primogenitum iumen
torum. Surrexitq; pharao nocte & omes
serui eius & cuncti egyptii. & ortus est clamor magnus in egypto. Non enim erat domus in qua non iaceret mortuus.
Vocatisq; moise & aaron nocte. ait. Su
gite egredimini a populo meo. & uos &
filii israel. Ite immolate dño sicut dixi
stis. Oues uras armenta assumite ut præ
cepistis. & abeuntes benedicite michi. Ur
gebant q; egyptii populum de terra exi
re uelociter: dicentes. Omnes morie-
mur. Tulit igitur populus adhuc pastam
antequã fermentaretur. & ligatis in pallis
posuerunt super humeros suos. Fecerunt q;
filii israel sicut præceperat moises: & pe
tierunt ab egyptiis uasa argentea & ur
almenta. uestemq; plurimam. Dedit q;
dominus gratiam populo coram egyptiis.
ut commodarent eis: & spoliauerunt egyp
tios. Profecti sunt filii israel de ramese
in socoth. sexcenta fere milia peditum
uirorum absq; parulis. Sed & mul-

promiscuum & innumerabile ascendit
cum eis: oues & armenta & animantia
diuersi generis in multitudine. Coxerit
q; farinam quam extulerant de egypto ad
erant & fecerunt subcinericios panes azimos. Nec q; enim potuerant
fermentari cogentibus extra egyptiis. &
nullam facere fiducias morantes: nec
pulmenti quicq; occurrerat præparare.
Habitatio autem filiorum israel qua
manserant in egypto: fuit quadringen
torum triginta annorum. Quibus ex
pletis. eadem die egressus est omnis exer
citus domini de terra egypti. Nox ista
obseruabilis dñi. quando eduxit eos
de terra egypti. Hanc obseruare debent
omnes filii israel in generationibus suis.
Dixitq; dñs. ad moisen & aaron. Hæc
est religio phase. Omnis alienigena. ñ
comedet ex eo. Omnis autem seruus
emptitius circumcidetur. & sic comedet
Aduena & mercenarius non comedet
ex eo. In una domo comedetur. nec ef
feretis de carnibus eius foras. nec os illi
frangetis. Omnis cetus filiorũ israel.
faciet illud. Si quis peregrinorum
in uram uoluerit transire colonam &
facere phase domino. circumcidetur pri
mum masculinum eius. & tunc ut ce
lebrabitur. erit q; sicut indigena terre.
Si quis autem circumcisus non fuerit.
non uescetur ex eo. Eadem lex erit in
digene & colono qui peregrinantur ap
ud uos. Fecerunt q; omnes filii israel. sicut
præceperat dominus moisi & aaron. &
in eadem die eduxit dominus filios
israel de terra egypti per turmas suas.

Dixitq; est. XIII
dominus ad moisen dicens
Sanctifica michi omne
primogenitum quod aperit
uuluam in filiis israel tam de hominibus
quã de iumentis. Mea enim sunt omnia.
Et ait moises ad populum. Memento
te diei huius in qua egressi estis de e
gypto. & de domo seruitutis. quoniam
manu forti eduxit uos dñs de loco isto
ut non comedatis fermentatum panes
hodie egredimini. mense nouarum
frugum. Cumq; introduxerit te dñs
in terram chananei & hethei & amorrei &

euei

cuei tiebuſet. quam uuaurt pitbo tuus
ut donet tibi lac fluentem lacte t melle
celebrabis hunc morem ſacrorum. i
menſe iſto. Septem diebꝫ ueſcens azy
mis. t in die ſeptimo eut ſolemnitas d
nomini. Azuma comedetis p vij diebꝫ nō
apparebit apud te aliquid fermentatiꝫ
nec in cūctis finibꝫ tuis. Narrabiſqꝫ fi
lio tuo in die illo: dicens. Hoc ē quod
fecit dominus michi. quando egreſſꝰ
ſum de egipto. Et erit quaſi ſignum
in manu tua. t quaſi monimentum an
te oculos tuos. t ut lex domini ſemper
ſit in ore tuo. In manu enim forti edu
xit te dominus de egipto. Cuſtodies
huuiſcemodi cultum ſtatuto tempō.
a diebꝫ in dies. Cumqꝫ introduxerit
te dominus in terram chananei. ſicut
iurauit tibi t pribꝫ tuis. t dederit eam
tibi: ſeparabis omne quod aperit uul
uam domino. t quod primitiuum eſt
in pecoribꝫ tuis. Quicquid habueris
maſculini ſexus. conſecrabis dño. i
primogenitum aſini: mutabis oue.
Quod ſi non redemeris. interficies. i
Omne autem primogenitum hois
de filiis tuis pretio redimes. Cumqꝫ
interrogauerit te filius tuus cras dicꝫ
quid ē hoc. Respondebis ei. In manu for
ti eduxit nos dominus de egipto. de
domo ſeruitutis. Nam cum indurare
ret pharao. t nollet nos dimittere. oc
cidit dominus omne primogenitum
in terra egipti. a primogenito homis
uſqꝫ ad primogenitum iumentorum. ſo
circo immolo domino omne quod a pe
rit uuluam maſculum ſexus. t omnia
primogenita filiorum meorum redimo.
Erit igitur quaſi ſignum in manu t
tua. t quaſi appenſum quid ob recor
dationem inter oculos tuos. eo quod i
manu forti eduxerit nos dominus de
egipto. Igitur cum emiſſet populum
pharao. non eos duxit deus per uiam
philiſthim que uicina ē. reputans ne
forte penitereret eum ſi uidiſſet aduerſus
ſe bella conſurgere. t reuerteretur in egip
tum. Circumduxit per uiam deſerti
que ē iuxta mare rubrum. Et armati
aſcenderunt filii iſrael de terra egipti.
Tulitqꝫ moiſes oſſa ioſeph ſecū.

co quod adiurauiſſet filios iſrael dicens.
Viſitabit uos deus t efferte oſſa mea i
hinc uobiſcum. Profectiqꝫ de ſoccoth.
caſtrametati ſunt in etham in extremis
finibꝫ ſolitudinis. Dominus autem
precedebat eos. ad oſtendendā uiam
per diem in columna nubis. t per noctē
in columna ignis. ut duci utriuſque
temporis. Numqꝫ defuit colum
na nubis per diem. nec columna ignis
per noctem coram populo.

XIIII

Locutus ē autem dominꝰ
ad moiſen dicens. loquē
filijs iſrl. Reuerſi caſtra
metentur regione phyra
hoth. que eſt inter magdalum t mare
circa beelſephon. in ſpectu eius caſtra
ponetis ſuper mare. Dicturusqꝫ ē pha
rao. ſuper filijs iſrael. Conclauſi ſunt in
terra. exclusit eos deſertum. t inducabo a
cor eius. ac perſequetur nos. t glorificabo
bor in pharaone t in omni exercitu eius
scientqꝫ egipti quia ego ſum dominꝰ.
Feceruntqꝫ ita. Et renuntiatum eſt re
gi egiptiorum. q fugiſſet populus. Im
mutatum ē cor pharaonis t ſeruorum e
ius ſuper populo. t dixerunt. Quid
uoluimus facere ut dimitteremus i
ſrael. ne ſeruiret nobis. Junxit ergo cur
rum. t omnem populum ſuum aſſump
ſit ſecum. Tulitqꝫ ſexcentos currus
electos. quicquid in egipto curruum
fuit. t duces totius exercitus. Induxi
uitqꝫ dominus cor pharaonis regis
egipti. t perſecutus eſt filios iſrael. At
illi egreſſi erant. in manu excelſa. Cū
qꝫ perſequerentur egipti veſtigia pre
cedentium. reperierunt eos in caſtris
ſuper mare. Omnis equitatus t curꝰ
rus pharaonis. t uniuerſus exercitus
erant in phyrahoth. contra beelſephon.
Cumqꝫ appropinquaſſet pharao: le
uantes filij iſrael oculos uiderunt egi
ptios poſt ſe. t timuerunt ualde. Cla
maueruntqꝫ ad dominum. t dixerūt
ad moiſen. Quaſi non erant ſepul
cra in egipto: tu ecco tuliſti nos ut mo
reremur in ſolitudine? Quid hoc facere
uoluiſti? ut reduceres nos de egipto? i
Nonne iſte ē ſermo quem loquebamur
ad te in egipto dicentes. recede a nobis

EXO

ur fugiamus egyptios. Melius enim
lius é fugere eis. qꝫ mori in solitudie.
Et ait moises ad populum. Nolite
timere. State & videte magnalia dñi
que facturus é hodie. Egyptios enim
quos nunc uidetis. nequaq̃ ultra ui
debitis usqꝫ in sempiternum. Dñus
pugnabit pro uobis. & uos tacebitis.
Dixitq; dominus ad moysen. Quid
clamas ad me. Loquere filijs israel. ut
proficiscantur. Tu autem eleua uirgã
tuam & extende manum tuam super
mare. & divide illud. ut gradiantur filij
israel. in medio maris siccum. Ego
autem indurabo cor egyptiorum ut per
sequantur uos. & glorificabor in pha
raone & in omni exercitu eius & in curribus
& equitibus illius. Et scient egyptij qꝫ
ego sum dñs. cum glorificatus fuero
in pharaone & in curribus atq; in equi
tibus illius. Tollensq; se angelus dei qui
precedebat castra israel. abiit post eos.
& cum eo pariter columna nubis. pri
us dimittens post tergum suum inter
castra egyptiorum & castra israel. Et e
rat nubes tenebrosa & illuminans noc
tem. ita ut ad se invicem tota nocte
ire accedere non ualerent. Cumq; ex
tendisset moises manum super mare.
abstulit illud dominus. flante uento
uehementi. & urente tota nocte. & siccum
siccum. Divisaq; é aqua. & ingressi sunt
filij israel. per medium sicci maris. Et
erat enim aqua quasi murus. a dextera
eorum & leua. Persequentesq; egyptij
ingressi sunt post eos. omnis equita
tus pharaonis. currus eius & equites
per medium maris. Jamq; aduenerat
ad uigilia matutina. & ecce respiciens dñs
super castra egyptiorum per columnã
ignis & nubis. interfecit exercitum eo
& subuertit rotas curruum. ferebantq;
in profundum. Dixerunt ergo egyptij
Fugiamus israelem. dñs enim pugnat
pro eis contra nos. Et ait dñs ad moy
sen. Extende manum tuam super ma
re. ut reuertantur aque ad egyptios
super currus & equites eorum. Cuiq;
extendisset moises manum contra mare.
reuersum é primo diluculo ad priorem
locum. Fugientibusq; egyptijs occurre

runtq; aque. & inuoluit eos dominus in me
dijs fluctibus. Reuersesq; sunt aque
operueruntq; currus & equites cuncti exer
citus pharaonis. qui secuti fuerant ingres
si fluctus maris. nec unus quidem super
fuit ex eis. Filij autem israel perierunt
per medium siccum maris. & aque eis e
rant quasi pro muro a dextera & a sini
stris. Liberauitq; dominus in die illo
israel de manu egyptiorum. & uidit
egyptios mortuos super litus maris
& manum magnam quam exercuerat
dominus contra eos. Timuitq; populus
dñm. & credidit domino & moysi
seruo eius.

XV

Tunc cecinit moyses & filij
israel carmen hoc domino
& dixerunt. Cantemus do
mino gloriose enim magnifi
cate é. equum & ascensorem proie
cit in mare. Fortitudo mea & laus mea
dominus. & factus é michi in salutem.
Iste deus meus & glorificabo eum. deus
patris mei & exaltabo eum. dñs quasi
uir pugnator omnipotens nomen eius.
currus pharaonis & exercitum eius pro
iecit in mare. Electi principes eius
submersi sunt in mari rubro. Abyssi
operuerunt eos. descenderunt in profun
dum quasi lapis. Dextera tua dñe
magnificata é in fortitudine. dextera
tua domine percussit inimicum. & in
multitudine gloriae tuae deposuisti ad
uersarios meos. Misisti iram tuam &
deuorauit eos sicut stipulam. & in spiri
tu furoris tui congregate sunt aque. Stetit
unda fluens. congregate sunt abyssi in
medio mari. Dixit inimicus. Persequar
& comprehendam. diuidam spolia.
implebitur anima mea. Euaginabo
gladium meum. interficiet eos manus
mea. Flauit spiritus tuus & operuit eos
mare. submersi sunt quasi plumbum
in aquis uehementibus. Quis similis
tui in fortibus domine. Quis similis
tui magnificus in sanctitate. terribilis
atq; laudabilis & faciens mirabilia.
Extendisti manum tuam & deuorauit
eos terra. Dux fuisti in misericordia tua populo
quem redemisti. Et portasti eum in
fortitudine tua. ad habitaculum sanctum

tuum. Ascenderunt populus quam fuit
volores obtinuerunt habitatores phi
listijm. Tunc principes
edom. robustos moab obtinuit tre
mor. obriguerunt omnes habitatores
chanaan. irruat super eos formido et
pauor. in magnitudine brachij tui. fi
ant immobiles quasi lapis. donec pe
transeat populus tuus dñe. donec pe
transeat populus tuus iste quem
possedisti. introduces eos et plantabis
in monte hereditatis tue firmissimo
habitaculo tuo. quod operatus es dñe.
Sanctuarium meum domine quod firma
uerunt manus tue. dñs regnabit in e
ternum et ultra. Ingressus est enim eques
pharao cum curribus et equitibus eius i
mare. et reduxit super eos dñs aquas
maris. Filij autem israel ambulauerunt
per siccum in medio eius. Sumpsit q
maria prophetissa soror aaron tympanu
in manu sua. egressique sunt omnes mu
lieres post eam cum tympanis et choris.
quibus precinebat dicens. Cantemus
domino gloriose. equum et ascensorem proiecit in mare.
Tulit autem moises israel de mari ru
bro. et egressi sunt in desertum sur. et
ambulauerunt tribus diebus per soli
tudinem. et non inuenichant aquam.
Et uenerunt in mara. nec poterant
bibere aquas de mara eo quod essent
amare. Vnde et locus nomen ipsi
situs. uocauit illum mara. id est amaritudi
nem. Murmurauit populus con
moisen dicens. Quid bibemus. At
ille clamauit ad dominum. Qui ostendit ei lignum. Quod cum misisset in
aquas. in dulcedinem uerse sunt. Ibi
statuit ei precepta atque iudicia. et
ibi tentauit eum dicens. Si audien
tia audieris uocem domini dei tui. et quod rectum
est coram eo feceris. et obedieris mandatis
eius. custodieris que omnia precepta
illius. cunctum languorem quem posui
egyptio. non inducam super te. Ego
enim dñs saluator tuus. Venerunt
autem in elim. ubi erant duodecim
fontes aquarum et palme septua
ginta. castrametati sunt iuxta aquas

XVI

Profectusque sunt de helym.
et uenit omnis multitudo
filiorum israel in desertum
syn. que est inter helym et sy
nai. xv die mensis secundi postquam egres
si sunt de terra egypti. Murmurauit
omnis congregatio filiorum israel contra
moysen et aaron in solitudine. Dixerunt
que ad eos filij israel. Vtinam mortui
essemus per manum dñi in terra egypti
quando sedebamus super ollas carnium
et comedebamus panes in satietate.
Eduxistis nos in desertum istud. ut
occideretis omnem multitudinem
fame. Dixit autem dñs ad moisen.
Ecce ego pluam uobis panes de celo.
Egrediatur populus et colligat que sufficiat per singulos dies. et temptem eum
utrum ambulet in lege mea an non.
Die autem sexto parent quod inferat.
et sit duplum quod colligere solebant per
singulos dies. Dixerunt que moises et aa
ron ad omnes filios israel. Vespere
scietis quod dñs eduxerit uos de terra egi
pti. et mane uidebitis gloriam domini
Audiuit enim murmurationes uestras contra dñm.
Nos uero quid sumus. quia murmurastis
contra nos. Et ait moises. Dabit dñs
uobis uespere carnes edere. et panes
mane in satietate. eo quod audierit mur
murationes uestras. quibus murmurati es
tis contra eum. Nos enim quid sumus.
nec contra nos murmur uestrum. sed contra
dominum. Dixitque moises ad aaron.
Die uniuerse congregationi filiorum israel.
Accedite coram domino. audiuit enim
murmur uestrum. Cumque loqueretur aaron
ad omnem cetum filiorum israel. respexerunt
ad solitudinem. et ecce gloria domini ap
paruit in nube. Locutus est autem dñs
ad moisen dicens. Audiui murmu
rationes filiorum israel. loquere ad
eos. Vespere comedetis carnes. et mane
saturabimini panibus. scietisque quod ego
sum dominus deus uester. Factum est ergo
uespere. et ascendens coturnix operuit
castra. Mane quoque ros iacuit per cir
cuitum castrorum. Cumque operuisset
superficiem terre. apparuit in solitudi
ne minutum. et quasi pilo tunsum in
similitudine pruine super terram. Quod

cum uidissent filij ysrael. dixerunt ad
uicem. adam. Quid significat quod
est hoc? Ignorabant enim quid esset. Di
xit autem moises. Iste est panis. quē dedit
dominus uobis ad uescendum. hic est
sermo. quem precepit dominus. Colli
gat ex eo unusquisq; quantum sufficiat
ad uescendum: gomor per singula capi
ta. Iuxta numerum animarum uestrarum q
habitant in tabernaculo: sic colligetis. Fecerūt
q; ita filij ysrael. & collegerunt alius plus
alius minus. Et mensi sunt ad gomor.
Nec qui plus collegerat habuit ad
plus. nec qui minus paraverat reperit
minus. Sed singuli uxta to quod edere
poterant aggregauerunt. Dixitq; moises
ad eos. Nullus relinquat ex eo. in mane.
Qui non audierunt eum. Sed dimiserunt
quidam ex eis usq; mane. Et scatere
cepit uermibus. atq; computruit. Et uar
sit contra eos moises. Colligebant autem ma
ne singuli: quantum sufficere poterat
ad uescendum. Cumq; incaluisset sol.
liquefiebat. In die uero sexta collegerūt
cibos duplices. i. duo gomor per singulos
homines. Venerunt autem omnes principes
multitudinis. & nuntiauerunt moysi. Q
airens. Hoc est. quod locutus est dominus.
Requies sabbati. sanctificata est domino.
Cras quod cumq; operandum est facite.
& que coquenda sunt coquite. Quicquid
autem reliquum fuerit. reponite usq; in
mane. Feceruntq; sicut preceperat
moises: & non computruit neq; uermis
inuentus est in eo. Dixitq; moises. Co
medite illud hodie. Quia sabbatum est
domini. non inuenietis hodie in agro.
Sex diebus colligite. in die autem vij.
sabbatum est domini. huic non inuenietur.
Venitq; septima dies. & egressi de populo
ut colligerent non inuenerunt. Dixit
autem dominus ad moisen. Usq; quo
non uultis custodire mandata mea &
legem meam? Videte q; dominus de
dit uobis sabbatum. & propter hoc tri
buit uobis die vi. cibos duplices. &
Maneat unusquisq; apud semetipsum.
nullus egrediatur de loco suo die vij.
Et sabbatizauit populus: die septimo.
Appellauitq; dominus ysrael nomen eius
man. Quod erat quasi semen coriandri albi.

gustusq; eius quasi similæ
cum melle. Dixitq; autem moises. Iste
est sermo. quem precepit dominus. Imple
gomor ex eo. & custodiant in futuras
retro generationes: ut noverint panem
quo alui uos in solitudine. quando e
duxi eos de terra egypti. Dixitq; moi
ses ad aaron. Sume uas unum. & mit
te ibi man. quantum potest capere gomor.
& repone coram domino ad seruandum i
generationes uras. sicut precepit dns
moysi. Posuitq; illud aaron in tabernā
culo seruandum. Filij autem ysrael comederūt
man. xl. annis. donec uenerunt in ter
ram habitabilem. Cibo isto alti sunt: usq; quo tangerent
fines terre chanaan. Gomor autem de
cima pars est ephi.

XVII

Igitur profectus omnis multi
tudo filiorum ysrael de des
to syn per mansiones suas.
iuxta sermonem domini ca
strametati sunt in raphidim: ubi non
erat aqua ad bibendum populo. Qui
litigauit cum moisen: atq; dixit. Da nobis
quam ut bibamus. Cui dixit moy
ses. Quid litigatis mecum. Cur tē
tatis dnm? Sitiuit ergo populus ibi
pro aque penuria. & murmurauit con
tra moisen dicens. Cur nos eduxisti de
egypto. ut occideres me & liberos meos
ac iumenta sitī? Clamauit autem moyse
ad dominum: dicens. Quid faciam
populo huic? Adhuc pusillum. & lapi
dabit me. Dixit autem dominus ad moysē.
Antecede paululum. & sume tecum de
seniorib ysrael. & uirgam quam per cus
sisti fluuiū tolle in manu tua. & uade. &
Ego stabo coram te ibi. super petram
oreb. percutiesq; petram. & exibit ex ea
aqua. ut bibat populus. Fecit moyses
ita coram seniorib. & uocauit nomen
loci illius tentatio propter litigium fi
liorum ysrael. & quia tēptauerunt dnm
dicentes. Est ne dominus in nobis
an non? Venit autem amalech. & pu
gnabat contra ysrael in raphidim. Quēq;
moyses ad iosue. Elige nobis. & egres
pugna contra amalech. Cras ego stabo
in uertice collis. hns uirgam dei in ma
nu mea. Fecit iosue ut locutus erat &
moyses. & pugnauit contra amalech. Ipi

ses autem 7 aaron 7 hur ascenderunt
super uerticem collis. Cumq; leuaret
moises manus. uincebat israel. Cum
autem paululum remisisset. superabat
amalech. Manus autem moysi erant
graues. Sumentes igitur lapidem po
suerunt subter eum. in quo sedit. Aa
ron autē 7 hur. sustentabant manus
eius. ex utraq; parte. Et fuit ei manus
manus ipius non lassarentur. usq; ad
occasum solis. Fugauitq; iosue ama
lech 7 populum eius. in ore gladij. Di
xit autem dominus ad moysen. Scribe
hoc ob monumentum in libro. 7 trade i au
ribus iosue. Delebo enim memoriam a
malech. sub celo. Edificauitq; moyses
altare. 7 uocauit nomen eius dominus
exaltatio mea. dicens. quia manus so
lij dñi. 7 bellum dei erit contra amalech a
generatione in generationē.

XVIII

Cumq; audisset iethro sacer
dos madian cognatus mo
si omnia que fecerat deus
moysi. 7 israel populo suo.
eo q̄ eduxisset dñs israel de egipto. tulit
sephoram uxorem moysi quam remisit
7 duos filios eius. quorum unus uoca
batur gersam dicente. Peregrinus fui i
terra aliena. alter uero eliezer. Deus e
nim patris mei adiutor meus 7 eripuit me
de gladio pharaonis. Venit ergo iethro
cognatus moysi. 7 filij eius 7 uxor eius
ad moysen in desertum ubi erat castra
metatus iuxta montem dei. 7 mandau
it moysi dicens. Ego iethro cognatus
tuus uenio ad te. 7 uxor tua 7 duo filij
tui cum ea. Qui egressus obuiam soci
gnato suo. adorauit. 7 osculatus est eum.
salutauerunt q̄ se mutuo. interrogauerunt
sibi pacem. Cumq; intrasset tabernaculum
narrauit moyses cognato suo. cuncta que
fecerat deus pharaoni 7 egyptijs propter
israel. 7 uniuersum laborem qui accidis
sent eis in itinere. quo liberauerat eos
dominus. Letatusq; est iethro super om
nibus bonis que fecerat dominus israel.
eo q̄ eruisset eum de manu egyptiorum.
7 ait. Benedictus dominus qui liberauit
uos de manu egyptiorum 7 de manu
pharaonis. qui eruit populum suum
de manu egypti. Nunc cognoui quia
magnus dominus super omnes deos.
eo q̄ superbe egerint contra illos. Obtulit
ergo iethro cognatus moysi holocaustum
7 hostias domino. Venerunt q̄q; aaron 7
omnes seniores israel. ut comederent
panem cum eo coram domino. Altera
autem die sedit moyses ut iudicaret
populum. qui assistebat moysi de ma
ne usq; ad uesperam. Quod cum uidisset
cognatus eius omnia. s. que agebant
in populo. ait. Quid est hoc quod facis
in plebe. Cur solus sedes 7 omis ppl̄s
prestolatur de mane usq; ad uesperam.
Cui ait moyses. Venit ad me populus.
querens sententiam dei. Cumq; acci
derit eis aliqua disceptatio. ueniunt
ad me ut iudicem inter eos. 7 ostendam
precepta dei 7 leges eius. At ille. nō bo
nam inquirem facis. Stulto labore
consumeris. 7 tu 7 populus iste qui tecum
est. Vltra uires tuas est negocium. solus
illud non poteris sustinere. Sed audi
uerba mea atq; consilia. 7 erit dominus
tecum. Esto tu populo in his que ad
deum pertinent ut referas que dicun
tur ad eum. Ostendasq; populo cerimonias
7 ritum colendi uiamq; per quam ingredi
debeant. 7 opus quod facere. Prouide
de autem de omni plebe uiros potentes
7 timentes deum. in quibus sit ueritas.
7 qui oderint auaritiam. 7 constitue eos
tribunos 7 centuriones 7 quinquage
narios 7 decanos qui iudicent populum
omni tpore. Quicquid autem maius
fuerit referant ad te. 7 ipi minora tan
modo iudicent. Leuius q̄ sit partito
in alios onus. Si hoc feceris. imple
bis imperium dei. 7 precepta eius poteris
sustentare. 7 omnis hic populus in pa
cem ibit cum pace ad loca sua. Quibus audi
tis moyses. fecit omnia que ille suggesserat. Et electis uiris strenuis de cūcto
israel. constituit eos principes populi. tri
bunos 7 centuriones. 7 quinquagenarios
7 decanos. qui iudicabant plebem
omni tpore. Quicquid autem grauius
erat. referebant ad eum. faciliora tan
tum modo iudicantes. Dimisitq; co
gnatum suum. qui reuersus abiit in
terram suam.

EXOD

Anno tertio XIX
egressionis filiorum israel de terra
egypti in die hac venerunt
in solitudinem synai. Nam
profecti de raphydim. peruenientes
usq; in desertum synai. castrametati
sunt in eodem loco. Ibiq; israel fixit
tentoria: e regione montis. Moyses
autem: ascendit in montem ad deum.
Vocauitq; eum dominus de monte: et
ait. Hec dices domui iacob. et annun
tabis filiis israel. Vos ipsi uidistis q
fecerim egyptijs. quomodo portaue
rim uos super alas aquilarum et assu
pserim michi. Si ergo audieritis uo
cem meam et custodieritis pactum meum
eritis michi in peculium de cunctis pplis.
Mea enim omnis terra. et uos eritis
michi in regnum sacerdotale et gens
sancta. Hec sunt uerba que loqueris
ad filios israel. Venit moises. et uocatis
maioribus natu populi. exposuit q̃
mones quas mandauerat dominus.
Respondit q̃ uniuersus populus simul.
Cuncta que loquutus e dominus. faci
emus. Cumq; retulisset moyses uba
populi ad dñm: ait ei dominus. Ecce
nunc ueniam ad te in caligine nubis.
ut audiat me populus loquente ad te.
et credat tibi in perpetuum. Nuntiauit q̃
moises uerba populi ad dñm. Quib⁹
dixit ei. Vade ad populum. et sanctifica
illos hodie et cras. Lauentq; uestimenta
sua. et sint parati in diem tertium. In
die enim tertio descendet dns coram
omni plebe: super montem synai. Co
stituesq; terminos populo per circui
tum. et dices. Cauete ne ascendatis
in montem. nec tangatis fines illius.
Omnis qui tetigerit montē. morte
morietur. Manus non tanget eius.
sed lapidibus opprimetur. aut sagitta
cabitur. Siue iumentum fuerit. siue ho
mo non uiuet. Cum ceperit clangere bu
cina. tunc ascendant in montē. De
scendit q̃ moises de monte ad pplm.
et sanctificauit eum. Cumq; lauis
sent uestimenta sua. ait ad eos. Este
parati in diem tertium. nec appro
pinquetis uxoribus uris. Factum e
ne mane tertius. et mane clarue

mr. et ecce ceperunt apparere tonitrua
micare fulgura. nubes densissima o
rire montem. clangorq; buccine
horribilis perstrepat. Cui mutq; po
pulus: qui erat in castris. Cumq; e
duxisset eos moises in occursum dei de
loco castrorum: steterunt ad radices
montis. Totus autem mons synai
fumabat: eo q̃ descendisset dominus
super eum in igne. et ascenderet fumꝰ
ex eo quasi de fornace. Contrq; mon
tem omnis terribilis. et sonitus buccine
paulatim crescebat in maius. et pro
lixius tendebatur. Moises loquebatur.
et dominus respondebat ei. Descenditq;
dominus super montem synai in ue
rticem montis. uocauit moisen in
celsimen eius. Quo cum ascendisset
dixit ad eum. Descende et testare po
pulum. ne forte uelint transcendere
terminos ad uidendum dominum. et
pereat ex eis populi plurima multitu
do. Sacerdotes quoq; qui accedunt
ad dominum sanctificentur. ne percutiat
eos. Dixitq; moises ad dominum. Non
potest populus ascendere in mon
tem synai. Tu enim testificatus es.
et iussisti dicens. Pone terminos circa
montem: et sanctifica illum. Cui ait
dominus. Vade descende. ascendesq;
tu et aaron tecum. Sacerdotes autem
et populus non transeat terminos. nec
ascendant ad dñm. ne forte interficiat
illos. Descendit moises ad pplm: et loca
tus est eis.

XX

Locutusq; e dominus
omnes sermones hos. Ego
sum dominus deus tuus. qui
eduxi te de terra egypti. et
de domo seruitutis. Non habebis deos
alienos coram me. non facies tibi
sculptile. neq; omnem similitudinem
que e in celo desuper. et que in terra
deorsum. nec eorum que sunt in aqua
sub terra. Non adorabis ea. nec coles.
Ego enim sum dominus deus tuus.
fortis. zelotes. ultrans iniquitates
patrum in filios in tertiam et quartam
generationem. eorum qui oderunt
me. et faciens misericordiam in milia
bus: qui diligunt me. et custodiunt pre

cepta mea. Non auferes nomi tui
dei tui in vanum. nec enim habebit
insontem dominus eum qui assumpserit
nomen domini dei sui frustra. Sex diebus
operabere. et facies omnia opera tua.
septimo autem die sabbati domini dei
tui. non facies omne opus in eo filius
tuus. et filia tua. servus tuus. ancilla
tua. iumentum tuum. et advena qui
intra portas tuas est. Sex enim dierum
fecit dominus celum et terram. mare et omia
que in eis sunt. et requievit die septimo.
propterea benedixit dominus diei sabbati
et sanctificavit eum. Honora patrem tuum
et matrem tuam. ut sis longevus super
terram quam dominus deus tuus dabit
tibi. Non occides. Non mechaberis. Non furtum facies. Non loqueris
contra proximum tuum falsum testimonium.
Non concupisces uxorem proximi
tui. nec desiderabis domum eius. non
agrum. non servum. non ancillam. non bovem. non
asinum. nec omnino quicquam eius. Omnis autem populus videbat
vocem. et lampades. et sonitum buccine. montemque fumantem.
Perterriti ac pavore commoti. steterunt procul. dicentes. Loquere
tu nobis. et audiemus. non loquatur nobis dominus. ne
forte moriamur. Dixitque dominus ad moysen.
Hec dices filiis israel. Vos vidistis
quod de celo locutus sum vobis.
Non facietis mihi deos argenteos. nec deos aureos
facietis vobis. Altare de terra facies mihi. et offeres super eo holocausta
et pacifica tua. oves tuas. et boves. In omni loco in quo memoriam fecerit nominis mei
veniam ad te. et benedicam tibi. Quod si altare
lapideum feceris mihi. non edifices ea de quadris lapidibus.
Si enim levaveris cultrum super eo polluta
es. Non ascendes per gradus ad
altare meum. ut non revelentur turpitu

CAPUT XXI

Hec sunt iudicia. que propones eis. Si emeris servum hebreum. vi. annis serviet
tibi. in vii. egredietur liber
gratis. Cum quali veste intrave rit.
cum tali exeat. Si uxorem. et
uxor egredietur simul. Sin autem dominus
dederit illi uxorem. et pepererit filios et
filias. mulier. liberi eius erunt domini
sui. ipse vero exibit cum vestitu suo.
Quod si dixerit famulus diligo dominum
meum. uxorem meam. et liberos. non egredi
tur liber. offeretque eum dominus dis
et applicabitur ad ostium et postes. perforabitque aurem eius subula. et erit ei
famulus in seculum. Si quis vendiderit
filiam suam in famulam. non egredie
tur sicut solent exire servi. Si
displicuerit oculis domini sui cui non
dum fuerit. dimittet eam. populo autem
alieno vendere non habebit potestatem.
si despexerit eam. Si autem filio desponderit eam. iuxta morem est filiorum faciet illi. Quod si alteram ei acceperit.
prioris pelicis nuptias. vestimenta
et pretium pudicie non negabit.
Si tria ista non fecerit. egredietur
gratis absque pecunia. Qui percusserit
hominem volens occidere. morte
morietur. Qui autem non insidiatus fuerit. sed deus illum tradiderit in manus eius.
statuam tibi locum quo fugere debeat. Si quis per industriam occiderit
proximum suum et insidias. ab altari
meo avelles eum ut moriatur. Qui
percusserit patrem suum et matrem.
morte morietur. Qui furatus fuerit
hominem vendiderit eum. convictus
fuerit. morte morietur. Qui maledixerit patri suo vel matri. morte
morietur. Si rixati fuerint viri. et
percusserit alter proximum suum lapide
vel pugno. ille mortuus non fuerit.
sed iacuerit in lectulo. si surrexerit et
ambulaverit foris super baculum suum.
innocens erit qui percussit. tantum
operas eius et impensas in medicos
restituat. Si percusserit vir filium suum
vel ancillam virgа. et mortui fuerint
in manibus eius. criminis reus erit.

EXO

Si autem uno die supuixerit & obiit non subiacebit pene qui a pecunia illi è. Si uero ante fuerit sol. & percusserit aliquis mulierem pregnantē. & abortum quidem fecerit. si ipa uixerit. subiacebit damno quantum expenerit maritus mulieris. & arbitri iudicauerint. Si autem mors eius fuerit subsecuta. reddet animam pro anima. oculum pro oculo. dentem pro dente. adustionem pro adustione. vulnus pro vulnere. luorem pro luore. Si percusserit quispiam oculum serui sui. aut ancille. & luscos eos fecerit. dimittet liberos. p oculo quem eruit. dentem quoq; si excusserit seruo uel ancille suę. similiter dimittet eos liberos. Si bos cornu petierit uirum aut mulierem. & mortui fuerint. lapidibus obruetur. & non comedentur carnes eius. dominus quoq; bouis innocens erit. Quod si bos cornupeta fuerit ab heri. & nudius tertius. & testati sint dominum eius. nec reduxerit eum. occiderit quoq; uirum aut mulierem. & bos lapidibus obruetur. & dominum eius occident. Quod si pecunia ei imposita fuerit. dabit pro anima sua. quicquid fuerit postulatus. Filium quoq; & filiam si cornu percusserit. simili sententia subiacebit. Si seruum ancillamq; mouerit. triginta siclos argenti dabit domino. bos uero lapidibus opprimetur. Si quis aperuerit cisternam & foderit. & non operuerit eam. & ceciderit quis bos uel asinus eam. dominus cisterne reddet pecunium iumentorum. Quod autem mortuus est ipius erit. Si bos alienus bouem alterius vulnerauerit. & ille mortuus fuerit. uendent bouem uiuum. & diuident pretium. Cadauer autem mortui inter se diuident. Sin autem sciebat quod bos cornupeta esset. & ab heri. & nudius tertius. & non custodiuit eum dominus suus. reddet bouem pro boue. & cadauer integrum accipiet.

XXII

Si quis furatus fuerit bouem aut ouem. & occiderit uel uenumdederit. quinq; boues pro uno bouem restituet. & quattuor oues pro una oue. Si effringens fur dominum fuerit & fuffoderit. non occidetur nocte. Si autem orto sole hec fecerit. homicidium perpetrauit. & ipe morietur. Si non habuerit quod pro furto reddat. ipe uenumdabitur. Si furtum apud eum quod furauit. & asinus. & bos. & ouis uiuens. duplum restituet. Si leserit quispiam agrum uel uineam. & dimiserit iumentum suum ut pascatur aliena. quicquid optimum in agro suo. uel in uinea proprie estimationis restituet. Si egressus ignis inuenerit spinas. & prehenderit aceruos frugum. siue stantes segetes magis. reddet. qui ignem succenderit. Si quis comodauerit amico pecuniam uel uas in custodia. & ab eo qui susceperat furto ablata fuerit. si inuentus fur duplum reddet. Si latet fur. dominus domus applicabitur ad deos. & iurabit q non extenderit manum in rem proximi sui. ad perpetrandam fraudem. tam in bouem q in asinum. & ouem ac uestimentum. & quicquid damni inferre potest. Ad deos utriusq; causa perueniet. Et quem iudicauerint duplum restituet proximo suo. Si q comodauerit proximo suo. asinum uel bouem uel omne iumentum ad custodiam. & mortuum fuerit aut debilitatum. uel captum ab hostibus. nullusq; hoc uiderit. iusiurandum erit inter dominum. q non extenderit manum ad rem proximi sui. Suscipietq; dominus iuramenti. & ille reddere non cogetur. Si furto ablatum fuerit restituet damnum domino. Si comestum a bestia. deferet ad eum q occisum est. & non restituet. Qui a proximo suo quicq; horum genus postulauerit. & debilitatum aut mortuum fuerit. domino non presente. nullatenus poterit. Si in presentia eius fuerit dominus. non restituet. maxime si ad utendum uenerat. pro mercede operis sui. Si seduxerit quis uirginem. nec dum desponsatam. dormierit q cum ea. dotabit eam. & habebit eam uxorem. Si pater uirginis dare noluerit. reddet pecuniam iuxta modum dotis quam uirgines accipe

DI

ofuerunt. Maleficos nō patieris
uiuere. Qui coierit cum iumento. mo
te moriatur. Qui immolat diis occi
dit. preter domino soli. Aduenam nō
contristabis. neq; affliges eum. Aduc
ne enim tipe fuistis. in terra egipti.
Vidue t pupillo non nocebitis. si le
seris eos. et clamauerint ad me. et
ego audiam clamorem eorum. t iuscī
gilabit furor meus. percutiamq; uos
gladio. t erunt uxores uestre uidue. t filij
uri pupilli. Si pecuniam mutuam dede
ris populo meo pauperi qui habitat tecus.
non urgebis eum quasi exactor. nec usu
ras opprimes. Si pignus a proximo tu
acceperis uestimentum. ante solis occa
sum reddes ei. Ipm enim é solum quo
operitur. indumentum carnis eius. né
ue aliud in quo dormiat. Si clama
uerit ad me. exaudiam eum. quia mi
sericors sum. Dijs non detrahes. t prin
cipem populi tui non maledices. Decī
mas tuas t primitias. non tardabis of
ferre. Primogenitum filiorum tuorum
dabis michi. de bobꝫ quoq; t ouibus
similiter facies. Septem diebꝫ sit cum
matre sua. die octaua reddes illum mi
hi. Viri sancti eritis michi. Carnem que
a bestijs fuerit preglutita non come
detis. sed proicietis canibꝫ

XXIII

Non suscipies uocem men
dacij. nec unges manum
tuam. ut pro impio dices
falsum testimonium. Nō
sequeris turbam. ad faciendum malū.
Nec in iudicio plurimoꝫ acquiesces
sententie. ut declines. Pauperi q̄s
non miseberis in iudicio. Si occurre
rit bouj inimici tui aut asino errantī
reduc ad eum. Si uideris asinum odie
tis ruere sub onere. non pertransibis
sed subleuabis cum eo. Non declinabis
in iudicio pauperis. Mendacium fugi
es. Innocentem t iustum non occides.
quia aduersor impium. Non accipies
munera. que excecant etiā prudentes
t subuertunt uerba iustorum. Peregri
molestus non eris. Scitis enim aduc
narum animas. quia ipi peregrini fu
istis in terra egipti. Sex annis semina
bis terram tuam. t congregabis fruges

eius. Anno autem septimo dimittes
eam. t requiescent facies. ut comedāt
pauperes populi tui. t quicquid reliqui
fecerit. edant bestie agri. Sic facies in
uinea. t in oliueto tuo. Sex diebꝫ opi
beris. septimo die cessabis. ut requie
scat bos t asinus tuus. t refrigeretur fi
lius ancille tue. t aduena. Omnia qui
dixi uobis custodite. t per nomē deo
rum non iurabitis. neq; au
dietur ex ore uio. Tribus uicibꝫ per sin
gulos annos. michi festa celebrabitis.
Sollemnitatem azimorum custodies.
Septem diebꝫ comedes azima. sicut
precepi tibi. tempore mēsis nouorum
quando egressus es de egipto. Non ap
parebis in conspectu meo uacuus. Et
sollemnitatem mēsis primitiuorum
operis tui. quecumq; seueris in agro.
Sollemnitatem quoq; in exitu anni.
quando congregaueris omnes fruges tu
as de agro. Ter in anno apparebit omne
masculinum tuum coram domino deo.
Non immolabis super fermento sanguinē
victime mee. nec remanebit adeps sole
nitatis mee usq; mane. Primitias fru
gum terre tue. deferes in domum dei
tui. Non coques edum in lacte matris
sue. Ecce ego mittam angelum meum
qui precedat te. t custodiat in uia. t in
troducat ad locum quem parauj. Obser
ua eum t audi uocem eius. nec ei rebel
dum putes. quia non dimittet cum
peccaueris. t est nomen meum in illo.
Quod si audieris uocem t feceris oia
que loquor. inimicus ero inimicis tuis
t affligam affligentes te. Precedetq; te
angelus meus. t introducet te ad amo
reum. t cetheum t ferezeum. chananeum
q; t eueum. t iebuseum quos ego de
lam. Non adorabis deos eorum. nec co
les eos. Non facies eorum opera. sed de
strues eos. t confringes statuas eorum.
Seruietisq; domino deo uio. ut bene
dicam panibꝫ tuis t aquis. t auferam
infirmitatem de medio tui. Non erit
fecunda nec sterilis in terra tua. Nume
rum dierum tuorum implebo. Terrorē mei
mittam in precursum tuum. t occidam
omnem populum ad quem ingredieris.
et uertam inimicos omnes coram te fu

EXO

uertam. emittens fenabones prius. q̄ fugabunt eueum ꝛ chananeum ꝛ hetheum: antequā intrcas. Non eiciam eos a facie tua anno uno: ne terra in solitudinem redigatur. ꝛ crescant contra te bestie. Paulatim expellam eos de conspectu tuo: donec augearis ꝛ possideas terram. Ponam autem terminos tuos a mari rubro usq; ad mare palestinoꝝ. ꝛ a deserto usq; ad fluuium. Tradam manibus uris habitatores terre: ꝛ eiciasq; eos de conspectu tuo. Non inibis cum eis fedus: nec cum dijs eorum. Nō habitent in terra tua. ne forte peccare te faciant in me. si feceris dijs eorum: quod tibi certe in scandalum erit.

Dixit quoq; dñs ad moysen. Ascende ad dominum tu ꝛ aaron. nadab ꝛ abiu. ꝛ septuaginta seniores ex israel: ꝛ adorabitis procul. Solus q̄s moyses ascendet ad dñm: illi nō appropinquabunt. nec populus ascendet cum eo. Venit ergo moyses. ꝛ nārauit plebi omnia uerba domini atq; iudicia. Respondit q̄s uniuersus populus. Omnia uerba dñi que locutus es. faciemus. Scripsit aūt moyses uniuersos sermones domini. ꝛ mane surgens edificauit altare ad radices montis. ꝛ xij. titulos per xij tribus israel. Misitq; iuuenes de filijs israel. ꝛ obtulerunt holocausta. Immolauerunt q̄s uictimas pacificas domino uitulos xij. Tulit itaq; moyses dimidiam partem sanguinis. ꝛ misit in cratera: partem autem residuam. fudit super altare. Assumensq; uolumen federis. legit audiente populo. Qui dixerunt. Omnia que locutus ē dñs faciemus. ꝛ erimus obedientes. Ille uero sumptum sanguinem. aspersit in populum. ꝛ ait. Hic ē sanguis federis quod pepigit dominus uobiscum super cuncta sermonibus his. Ascenditq; moyses ꝛ aaron. nadab. ꝛ abiu. ꝛ septuaginta de senioribus israel. ꝛ uiderunt deum israel. Et sub pedibus eius quasi opus lapidis saphirini. ꝛ quasi celum cum serenum ē. Nec super eos qui procul recesserant de filijs israel. misit ma-

num suam. Videruntq; dñm. ꝛ comederunt ac biberunt. Dixit aūt dñs ad moysen. Ascende ad me in montem. ꝛ esto ibi. Daboq; tibi tabulas lapideas. ꝛ legem ac mandata que scripsi ut doceas eos. Surrexerunt moyses ꝛ iosue minister eius. Ascenditq; moyses in montem dei. seniorib⁹ aūt. Expectate hic: donec reuertamur ad uos. Habetis aaron ꝛ hur uobiscum. si quid natum fuerit questionis. referetis ad eos. Cui q̄s ascenderit moyses operuit nubes montem. ꝛ habitauit gloria domini sinai tegens illum nubibus sex diebus. Septimo aūt die. uocauit eum de medio caliginis. Erat aūt species gloriē domini quasi ignis ardens in uertice montis. in conspectu filiorum israel. Ingressusq; moyses medium nubis ascendit in montem. ꝛ fuit ibi quadraginta diebus ꝛ quadraginta noctibus.

XXV

Locutusq; ē dominus ad moysen dicens. Loquere filijs israel: ut tollant mihi primitias. ab omni homine qui offert uoluntarie accipies eas. Hec sunt aūt que accipere debes. Aurum ꝛ argentum ꝛ es. Uelum purpuram. coccum bis tinctum ꝛ byssum. pilos caprarum ꝛ pelles arietum rubricatas. pelles q̄ ianthinas. ꝛ ligna setthim. oleum ad luminaria cōficienda. aromata in unguentum ꝛ thymiama bonum odoris. Lapides onichinos. ꝛ gemmas ad ornatum ephod ꝛ rationale. Faciantq; michi sanctuarium. ꝛ habitabo in medijs eorum. iuxta omnem similitudinem tabernaculi quod ostendam tibi. ꝛ omnium uasorum in cultum eius. Sic q̄s facietis illud: archam de lignis setthim operietis. cuius longitudo habeat duos cubitos. semis. latitudo cubitum. ꝛ semis. altitudo cubitum similiter ac semissem. et circumdabis eam auro mundissimo intus ꝛ foris. Faciesq; supra coronam auream per circuitum. ꝛ quatuor circulos aureos. quos pones per quatuor arcule angulos. Duo circuli sint in latere uno. ꝛ duo in altero. Facies quoq; ꝛ

Dñi

ncctes ɔ lignis sethym. ɔ pones eas
ante. ante cesp̃ per cuculos qui sunt
in arche latere. ut sit testis in eis. ɔ
Qui semper cum illi cuculis. nec um
q̃s eorum bene ab eis. ꝺonec sp̃ ma
chia testificationem. quam dabo tibi.
Facies ɔ propitiatorium. de auro mu
dissimo. Duos cubitos ɔ dimidium
longitudo eius habebit. semissem ɔ cubi
tum latitudo. Duos quoq; cherubin
aureos ɔ productiles facies. eos ex utraq;
parte oraculi. Cherub unus sit ex la
tere uno. ɔ alter ex altero. ɔ erunt q; la
tus propitiatorij tegentes expandentes
alas. ɔ respicientes oraculum. respici
ant q; se mutuo uersis uultibus in pro
pitiatorium quo operienda è archa di
ui qua ponces testimonium quod da
bo tibi. ꝺ inde precipiam ɔ loquar ad te.
sup̃a propiciatorium filiorum. ac de me
dio duorum cherubin qui erunt sup̃
archam testimonij. cuncta que mandā
bo per te filijs israel. Facies ɔ mensam
de lignis sethym. bicubitum in longitu
dine. ɔ cubitum unum ac semissem. ɔ
in altitudine cubitum ac semissem. ɔ
inaurabis eam auro purissimo. Facies
q; illi labium aureum per circuitum.
ɔ tripli labio corona. in interna silem alti
quantum digitus. ɔ super illam alteras
coronam aureolam. Quatuor quoq;
circulos aureos preparabis. ɔ pones e
os in quatuor angulis eiusdem mēse.
per singulos pedes. Subter coronam
erunt circuli aurei. ut mittantur ue
ctes per eos. ɔ portet mensa portari. Ipsi
q; uectes facies de lignis sethym. et
circumdabis auro. ac subducendam
mensam. Parabis ɔ acceptabula. ac
phyalas. thuribula ɔ cyathos. quibus
offerenda sunt libamina. de auro pu
rissimo. Et ponces super mensam pa
nes propositionis. in conspectu meo sẽ
per. Facies ɔ candelabrum ductile de
auro mundissimo. hastile eius. ɔ cala
mos. sphaeras. ac lilia ex ipso
procedentia. Sex calami egredientur
de lateribus. tres ex uno latere. ɔ tres ex
altero. Tres sphaere quasi in nucis mo
dum per singulos singulas. Sphaeraq;
simul ɔ lilia. Tres similiter sphaere

unius nucis in calamo altero. Sphaera
q; lilium. Hoc erit opus sex calamorū
qui procedunt ex hastili. In ipso
autem candelabro erunt quattuor sphae
re in nucis modum. Sphaeraq; per sin
gulos ɔ lilia. Sphaera sub duobus cala
mis per tria loca. qui simul sex fiunt
procedentes de hastili uno. Et sphae
ra ɔ calami erunt ex candelabro
ductilia. de auro purissimo. Facies ɔ
lucernas septem. ɔ pones eas super
candelabrum ut luceant ex aduerso.
Emunctoria quoq; ɔ ubi que emun
cta sunt ex ignibus. fiant de auro
purissimo. Omne pondus candela
bri cum uasculis suis habebit ta
lentum auri purissimi. Inspice ɔ fac
secundum exemplar quod tibi in monte mō
stratum est.

XXVI

Tabernaculum uero sic fa
cies. Decem cortinas de
bysso retorta ɔ iacineto ac
purpura coctoq; bistincto.
Varietas opere plumario facies. Longi
tudo cortine unius habebit xxviij cubitos.
latitudo quatuor cubitos. erunt unius
mensure. Omnia texta tentoria. Quin
q; cortine sibi iungentur mutuo. et
alie quinq; nexu simili cohærebunt.
Ansulas iacynctinas in latere ac su
mitatibus facies cortinarum. ut possit
iunctim copulari. Quinquagenas
ansulas cortina habebit in utraq; parte
ita insertas. ut ansa contra ansam ueniat.
ɔ altera alteri possit aptari. Facies ɔ
quinquaginta circulos aureos. quib⁹
cortinarum iuncturæ iungentur. ut u
num tabernaculum fiat. Facies ɔ sa
gaticia undecim. ad operiendum tectum
tabernaculi. Longitudo sagi unius ha
bebit triginta cubitos. ɔ latitudo quatuor.
Equa erit mensura sagorum omnium.
Quinq; iunges seorsum. ɔ sex
sibi mutuo copulabis. ita ut sextum
sagum in fronte tecti duplices. Face
ɔ quinquaginta ansas in ora sagi unius
ut possint iungi cum altero quod erit. ɔ quin
quaginta ansas in ora sagi alterius. ut
tectum alteri copuletur. Quinqua
ginta fibulas æneas quibus iungan
tur singula singulis. operimentum

EXO

fiat. Quod autem superfluerit in sagi
que operantur tecto. unum sagum a
quod amplius est. ex medietate eius
operies posteriora tabernaculi. et cubi
tus ex una parte pendebit. et alter ex al
tera. qui plus è in sagorum longitudi
ne. utrumq; latus tabernaculi protegens.
Facies operimentum aliud tecto de a
pellibus arietum rubricatis. et super hoc
rursum aliud operimentum de iacinthi
nis pellibus. Facies et tabulas stantes ta
bernaculi de lignis sethym. que singule
denos cubitos in longitudine habeant.
et un latitudine singulos ac semissem. In
lateribus tabule. duę incastrature fient
quibus tabula altera tabule connectatur.
Atq; in hunc modum octo tabule para
buntur. Quarum uiginti erunt ad la
tere meridiano. quod uergit ad austrum
Quibus. xl. bases argenteas fundes. ut
bine basses singulis tabulis per duos
angulos subiciantur. In latere quoq;
secundo tabernaculi. quod uergit ad a
quilonem uiginti tabule erunt. xl. ha
bentes bases argenteas. Bine bases. si
gulis tabulis supponentur. Ad occiden
talem uero plagam tabernaculi. facies
sex tabulas. et rursum alias duas que
in angulis ergantur. post tergum tab
naculi. Erunt; connecte a deorsum usq;
sursum. tuta omne opagio retinebit. et
Duabus quoq; tabulis que in angulis
ponende sunt. similis iunctura fiet.
Et erunt simul tabule. octo. bases ar
gentee sedecim. duabus basibus per uni
tabulam subputatis. Facies et uectes
de lignis sethym quinq;. ad continendas
tabulas in uno latere tabernaculi. et
quinq; alios in altero. et eiusdem mūi
ad occidentalem plagam qui mittentur
per medias tabulas a summo usq; ad
summum. Ipsasq; tabulas deaurabis. et
fundes in eis annulos aureos per quos
uectes tabulata contineant. quos ope
ries laminis aureis. Et erges tabernacu
lum. iuxta exemplum quod tibi in mon
te monstratum è. Facies et uelum de ia
cincto et purpura coccoq; bisso retorta. opere plumario. et pulchra
uarietate contexes. quod adpendes ante
quatuor columnas de lignis sethym.
que ipse quidem deaurate erunt. et habe
bunt capita aurea. et bases argenteas. Inse
rtes autem uelum per circulos. mitte qđ
ponces archam testimonij. quo sciamus
et sciamq; sciantia diuidentur. Ponesq; et p
piciatorium super archam testimonij.
in sca sanctorum. Mensam quoq; extra uelum. et
contra mensam candelabrum. in latere ta
bernaculi meridiano. Mensa enim stabit
in parte aquilonis. Facies et centorum
in introitu tabernaculi. de iacincto et p
pura coccoq; bisuncto et bisso retorta. o
pere plumario. Et v. columnas deaura
bis lignorum sethym. ante quas ducen
tenorum. quarum erunt capitella aurea
et bases enee.

XXVIII

Facies et altare de lignis se
thym. quod habebit quinq;
cubitos in longitudine. et
totidem in latitudine. qua
drum. et tres cubitos in altitudine. Cor
nua autem per quatuor angulos erunt
ex ipso. et operies illud ere. Facies q; ut
ensilia habeat ad suscipiendos cineres. et
forcipes atq; fuscinulas. et ignium recep
tacula. Omnia uasa. ex ere fabricabis.
Craticulam q; in modum retis enea. et
per singulos quatuor angulos. erunt q̄tuor
anuli ex ere. quos ponces ante altaris
et erit craticula usq; ad altaris medium
Facies et uectes altaris de lignis sethym
duos. quos operies laminis eneis et in
duces per circulos. erunt autem ex utroq; late
altaris ad portandum. Non solidum q
mane. et cauum intrinsecus facies illud
sicut tibi in monte monstratum è. Facies
et atrium tabernaculi. in cuius plagam au
stralem contra meridiem. erunt tentoria de
bisso retorta. Centum cubitos unius la
tus tenebit in longitudine. et columnas
xx. cum basibus totidem eneis. q capitel
lum earum cum celaturis suis argenteis
similiter in latere aquilonis per longum
erunt tentoria c. cubitorum. et columne
xx. et bases enee eiusdem numeri. et capi
tella earum cum celaturis suis argenteis.
In latitudine uero atrij quod respicit
ad occidentem. erunt tentoria per quin
quaginta cubitos. et columne. x. bases
quoq; totidem. In ea quoq; atrij latitu
dine que respicit ad orientem. quinq

DI

gunta cubita erunt. In quibus xv cubitorum tentoria latera uno deputabuntur: colūnę quę tres & bases totidem. Et in latere altero erunt tentoria cubitorum obtinencia xv. columnas tres & bases totidem. In introitu uero atrij fient tentoria cubitorum xx. ex iacincto purpura coccoque bisuncto & bysso retorta. opere plumario. Columnas habebit quattuor: cum basibus totidem. Omnes columne atrij per circuitum uestite erunt argenteis lamis. capitibus argenteis & basibus eneis. In longitudine occupabit atrium cubitos. c. in latitudine quinquaginta. altitudo quinq; cubitorum erit. Facta q; de bysso retorta. & habebit bases eneas. Cuncta uasa tabernaculi in omnes usus & cerimonias tam paxillos eius quam atrij erit facies. Precipe filijs israel ut afferant tibi oleum de arboribus oliuarum purissimum. pilaq; contusum. ut ardeat lucerna semper in tabernaculo testimonij. extra uelum quod oppansum est testimonio. & collocabunt eam aaron & filij eius ut usq; mane luceat coram dño. Perpetuus erit cultus per successiones eorum. a filijs israel.

XXVIII

Applica quoq; ad te aaron fratrem tuum cum filijs suis de medio filiorum israel. ut sacerdotio fungantur mihi. aaron nadab & abiu. eleazar & ythamar. Facies quoq; uestem sanctam aaron fratri tuo. in gloriam & decorem. Et loquere cunctis sapientibus corde. quos repleui spiritu prudentie. ut faciant uestes aaron. in quibus sanctificatus ministret mihi. Hec autem erunt uestimenta. que facient. Rationale & superhumerale. tunicam & limeam. strictum q; & balteum facient uestimenta sancta fratri tuo & filijs eius. ut sacerdotio fungantur mihi. & Accipient aurum & iacinctum & purpuram coccumq; bisuctum & byssum. Facient autem & superhumerale de auro & iacincto ac purpura coccoq; bisuncto & bysso retorta. opere polymito. Duas habebit ioras iunctas habebit in utroq; latere summitatum. ut in unum reuocentur. Species q; textura & cuncta operis uarietas. erit ex auro & iacincto & purpura coccoq; bisuncto & bysso retorta. Gemmesq; duas lapides onichinas. & sculpes in eis nomina filiorum israel. Sex nomina in lapide uno. & sex reliqua in altero. iuxta ordinem natiuitatis eorum. Opere sculptoris & celature gemmarij sculpes eos nominibus filiorum israel. iclusos auro atq; circumdatos. & pones in utroq; latere superhumeralis. memoriale filijs israel. Portabitq; aaron nomina eorum coram domino super utrumq; humerum. ob recordationem. Facies & uncinos ex auro. & duas catenulas auri purissimi sibimet innexilem & cohærentes. quas inseres uncinis. Rationale quoq; iudicij facies. opere polymito iuxta texturam superhumeralis ex auro. iacincto & purpura. coccoq; & bisuncto. & bysso retorta. Quadrangulum erit. & duplex. In mensuram palmi habebit. tam in longitudine q; in latitudine. Ponesq; in eo. quattuor ordines lapidum. In primo ordine. erit lapis sardius. topatius. & smaragdus. In secundo carbunculus. saphyrus & iaspis. In tertio ligurius. achates. & amethistus. In quarto. crisolitus. onichinus & berillus. Inclusi auro erunt per ordines suos. Habebunt q; nomina filiorum israel. Duodecim nominibus celabuntur. singuli lapides nominibus singulorum. per tribus. Facies in rationali catenulas sibi innexilem cohærentes ex auro purissimo. & duos anulos aureos quos pones in utroq; rationalis summitate. ex latere superhumeralis. Et duas aureas iunges anulis qui sunt in marginibus eius. & par uum chatenarum extrema duobus copulabis uncinis. In utroq; latere superhumeralis quod rationale respicit. Facies & duos anulos aureos quos pones in summitatibus rationalis. & in oris que egredi sunt superhumeralis. & posteriora eius aspiciunt. Necnon & alios duos anulos aureos. qui ponendi sunt in utroq; latere superhumeralis deorsum. & quod respicit contra faciem iuncture ipsius superioris. ut aptum possit cum humerali. & stringatur rationale anulis suis cum anulis superhumeralis uincta ligacula. ut maneat iunctura fabre

EXO

facta ꝛ aſe inuicem rationale ꝛ ſuper humerale nequeat ſeparari. Q̃d ergo tales q̃s aaron nomina filiorum ſui in rationali iudicij ſuper pectore ſuum quando ingredit ſcā ad memoriale coram dño in ęternum. Q̃d aut in rationali iudicij doctrinam ꝛ ueritatem qui erunt in pectore aaron quando ingredietur coram dño. ꝛ gestabit iudicium filiorum ſui in pectore ſuo in ſpectu dñi ſemper. Facies ꝛ tunicam ſuper humerale totam hyacinthinam. in cuius medio ſupra erit capitium. ꝛ ora per gyrum eius textilis: ſicut fieri ſolet in extremis uestium ne rumpatur. Deorſum uero ad pedes eiusdem tunice per circuitum quaſi mala punica facies ex hyacintho ꝛ purpura. coccoq; bis tincto ꝛ bysso intorti. Mitra ſimiliter hyacinthina. ut ornamentum ſit capitis. ꝛ malum punicum. Accipies aut aliud hyacinthinum ſit autem. ꝛ malum punicum. Et uestiet ea aaron in officio ministerij ut cum introierit ſanctuarium quando ingredietur ad egredietur: ſciatum in ſpectu dñi. ꝛ non moriatur. Facies in lamina de auro purissimo. in qua ſculpes opere celatoris ſcium domino. Ligabisq; eam uitta hyacinthina. ꝛ erit ſuper tiaram immines fronti pontificis. portabitq; aaron iniquitates eorum que obtulerint ſcificauerint filij iſrael in cunctis muneribꝰ ꝛ donarijs ſuis. Erit autem lamina ſemper in fronte eius. ut placatus ſit eis dominus. Texes ſubtilem tunicam byſſo. ꝛ tiaram byſſinam. Facies ꝛ balteum opere plumarij. Porro filijs aaron tunicas lineas parabis ꝛ balteos. ac tiaras in gloriam ꝛ decorem. Veſtiesq; his omnibꝰ aaron fratrem ſuum. ꝛ filios eius cum eo. Et postquam conſecrabis manus. ſcificabisq; illos. ut ſacerdotio fungantur mihi. Facies ꝛ femoralia linea ut operiant carnem turpitudinis ſue. A renibꝰ usq; ad femina. Et utentur eis aaron ꝛ filij eius quando ingredientur tabernaculum teſtimonij. uel quando propinquant ad altare ut ministrent in ſcto ne

iniquitatis rei moriantur. Legitimum ſempiternum erit aaron ꝛ ſemini eius poſt eum.

XXVIIII

Sic ꝛ hoc facies ut mundet in ſacerdotio ſanctificentur. Tolle unum de armento ꝛ duos arietes ſine macula. panes q; azimos. ꝛ crustulum azimum ſparſum oleo. laganum quoq; azimum oleo linitum. De ſimila tritici cuncta facies. ꝛ poſita in caniſtro offeres. Vitulum autem coram tabernaculo teſtimonij. Cumq; aaron ac filios eius. applicabis ad oſtium tabernaculi teſtimonij. Cumq; lauacris patrem cum filijs ſuis aquis induces aaron ueſtimentis ſuis. ſ. lineam ꝛ tunicam ꝛ ſuperhumerale ꝛ rationale quod ſtringes balteo. ꝛ pones mitram in capite eius. ꝛ laminam ſcam ſuper mitram. ꝛ oleum unctionis ſuper caput eius. atq; ita ungendo conſecrabis eum. Filios quoq; illius applicabis. ꝛ induces tunicis lineis. cingesq; balteo aaron ſcilicet ꝛ liberos eius. ꝛ ponet cidaris ſuper eos. ꝛ erunt ſacerdotes mei religione perpetua. Poſtq; implebis manus eorum. applicabis uitulum coram tabernaculo teſtimonij. imponentq; aaron ꝛ filij eius manus ſuas capiti uituli. ꝛ mactabis eum in conſpectu domini. iuxta oſtium tabernaculi teſtimonij. ſumptumq; de ſanguine uituli pones ſuper cornua altaris digito tuo. Reliquum autem ſanguinem. fundes iuxta baſim eius. Omnes ꝛ adipes totum qui operit inteſtina. ꝛ reticulum iecoris. ac duos renes. ꝛ adipem qui ſuper eos ē. ꝛ offeres incenſum ſuper altare. Carnes uero uituli ꝛ corium ꝛ ſtercus combures foris extra caſtra. eo quod pro peccato ſit. Vnum quoq; arietem ſumes. ſuper cuius caput ponent aaron ꝛ filij eius manus. Quem cum mactaueris. tolles de ſanguine eius. ꝛ fundes circa altare. Ipſum autem arietem. ſecabis in fruſta. Lotaq; interanea eius ac pedes. ponesq; ſuper artus carnes ꝛ ſuper caput illius. ꝛ offeres totum arietem in incenſum ſuper altare. Oblatio ē domino. odor ſuauiſſimus uictime

dominum. Tolles quoq; arietem alterum
super eius caput aaron & filii eius po
nent manus. Quem cum immolaueris.
sumes de sanguine ipius. & pones sup
extremum dextere auricule aaron fi
liorum eius. & super manum eorum. &
pedis dextri. fundesq; sanguinem su
altare per circuitum. Cumq; tuleris
de sanguine. qui è super altare. & de ole
o unctionis. aspergès aaron. & uestes
eius. filios & uestimenta eorum. Con
secratusq; & ipis & uestibus. tolles adipē
de ariete & caudam & arietem quę op
ut intalia. & ren culum iecoris & duo
nes atq; adipem qui super eos est. &
unum q; de panibus. eo q' sit aries ꝯse
crationis. torta mq; panis unius. et
crustulam ꝯspersam oleo. Lagani q;
de canistro azimorum quod positum
è in ꝯspectu domini. Ponesq; omnia
super manus aaron & filiorum eius.
& sanctificabis eos eleuans coram dño.
Suscipiesq; uniuersa de manibus
eorum. & incendens super altare in ho
locaustum. odorem suauissimum in
ꝯspectu domini. quia oblatio eius è.
Sumes quoq; pectusculum de ariete
quo initiatus è aaron. sanctificabisq; il
lud eleuatum coram domino. & cedet
in partem tuam. Sanctificabis & pec
tusculum ꝯsecratum. & armū quem
de ariete separasti. quo initiatus è aaron
& filii eius. cedentq; in partem aaron
& filiorum eius unte perpetuo a filiis
israel. quia primitiua sunt. & uictima de
uictimis eorum pacificis. quę offerūt
domino. Vestem autem sanctam quam te
nent aaron hęredes filii eius posteri
ut ungantur in ea. & ꝯsecrentur manꝰ
eorum. Septem diebꝰ utetur illa qui
pontifex pro illo fuerit ꝯsecratus de fili
is eius. & qui ingredietur tabernaculū
testimonii. ut ministret in sanctuario. Ar
ietem autem ꝯsecrationis tolles. & coq;s
carnes eius in loco scō. quibus uescetur
aaron & filii eius. Panes quoq; qui
sunt in canistro. in uestibulo tabernā
culi testimonii comedent. ut sit placa
bile sacrificium. & sanctificentur offeren
tium manus. Alienigena non uescet
ex eis. quia sanctificata sunt. Quod si
remanserit de carnibꝰ & sanctis. siue de pa
nibus usq; mane. & burres reliquias igni.
Non comedentur. quia sanctificata sunt.
Omnia quę precepi tibi. facies. super
aaron & filios eius. Septem diebꝰ sa
ctabis manus eorum. & uitulum pro
peccato offeres per singulos dies ad ex
piandum. & mundabis q; altare cum
immolaueris expiationis hostiam. & un
ges illud in sanctificationem. Septē diebꝰ
expiabis altare & sanctificabis. & erit sanctum
sanctorum. Omnis qui tetigerit illud. &
sanctificabitur. Hęc è quod facies in altari.
Agnos anniculos duos per singulos
dies iugiter. unum agnum mane. & al
terum uespere. Decimam partē similā
aspersę oleo tunso quod habeat mensura
quartam partem hyn. & unum ad li
bandum eiusdem mensurę in agno u
no. Alterum uero agnum offeres ad
uesperam. iuxta ritum matutine obla
tionis. & iuxta ea quę diximus. in odo
rem suauitatis. sacrificium è domino
oblatione perpetua in generationes ve
stras ad hostium tabernaculi testimo
nii coram domino. ubi constituam ut lo
quar ad te. Ibique precipiam filiis isrl.
& sanctificabitur altare in gloria mea. Sā
ctificabo & tabernaculum testimonii eius
altare. & aaron cum filiis eius. ut sacer
dotio fungantur mihi. Et habitabo in
medio filiorum isrl. eroq; eis deus. &
scient quia ego dominus deus eorum
qui eduxi eos de terra egypti. ut manerem
inter illos. ego dñs deus ipsorum.

Altes

Aliquoq; altare ad adolendum
thymiama de lignis setthim.
binis cubitum longitudo
& altitudo lateralis. i. quadrangulū
& duos cubitos in altitudine. Cornua
ex ipso procedent. Vestiesq; illud auro
purissimo. tam camerā eius quā
parietes per circuitum & cornua. Fa
ciesq; ei coronam aureolam per gyrum.
& duos annulos aureos sub corona per
singula latera. ut mittantur in eos ve
ctes. & altare portetur. Ipsos quoq; ve
ctes facies de lignis setthim. & inau
rabis. Ponesq; altare contra velum quod
ante archam pendet testimonii coram

propitiatorio. quo tegitur testimonium: ubi loquar tibi. Et adolebit incensum super eo aaron suaue fragrans: mane. Quando ponet lucernas incendet illud. et quū collocat eas ad uesperum uret thymiama sempiternum coram domino in generationes uras. Non offeretis in eo thymiama oppositionis alterius. nec oblationem nec uictimam: nec libabitis libamina. Et deprecabitur aaron super cornua eius semel per annum in sanguine quod oblatum é pro peccato. et placabit super eo in generationibus uris. Sanctum sanctorum erit domino. Locutusq; é dominus ad moysen. dicens. Quando tuleris summam filiorum israel. iuxta numerum dabunt singuli pretium pro animabus suis domino. et non erit plaga in eis cū fuerit recensus. Hoc autē dabit omnis qui transibit ad nomen. dimidium sicli iuxta mensuram templi. Siclus xx. obolos habet. Media pars sicli offertur domino. Qui natus in numero a uiginti annis et supra. dabit pretium. Diues non addet ad dimidium sicli. et pauper nihil minuet. Susceptamq; pecuniam que collata é a filiis israel trades in usus tabernaculi testimonij. ut sit monimentum coram domino. et propitietur animabus eorum. Locutusq; é dominus ad moysen. dicens. Facies et labrum eneum cum basi sua ad lauandum. ponesq; illud inter tabernaculum testimonij et altare. Et missa aqua lauabuntur in eo aaron et filij eius manus suas ac pedes. quando ingressuri sunt tabernaculum testimonij. et quū accesserint ad altare ut offerant in eo thymiama domino: ne forte moriantur. Legitimum sempiternum erit ipsi et semini eius. et successionem. Locutusq; é dominus ad moysen. dicens. Sume tibi aromata prima myrre electe quingentos siclos. et cynamomi medium. i. ducentos quinquaginta siclos calamami similiter: et cl. cassie quoq; quingentos siclos in pondere sanctuarij. olei de oliueto mensuram hin. Facies q; unctionis oleum sanctum. unguentum oppositi operis unguentarij. Et unges ex eo tabernaculum testimonij. archam testamenti. mensamq; cum uasis suis. et candelabrum cum uasis suis. et altaria thymiamatis et holocausti. et omnia uasa eorum. labrum cum basi sua. uestes sanctas ut ministret aaron sacerdos et filij eius ut fungantur officio suo in sacris. oleum unctionis. et thymiama aromatum in sanctuario. Omnia

delabrum et uterisilia eius: altaria thymiamatis et holocausti. et omnem supellectilem que ad cultum eorum pertinet. Sanctificabisq; omnia et erunt sancta sanctorum. Quicquid tetigerit ea sanctificabitur. Aaron et filios eius ungues sanctificabisq; eos. ut sacerdotio fungantur mihi. Filijs q; israel. dices. Hoc oleum unctionis sanctum erit mihi in generationes uras. Caro hominis non ungetur ex eo. Et iuxta compositionem eius non facietis aliud. quia sanctificatum é. et sanctum erit uobis. Homo quicunq; tale compositum fecerit. et dederit ex eo alieno. exterminabitur de populo suo. Dixitq; dominus ad moysen. Sume tibi aromata. stacten et onicha. et galbanum boni odoris. et thus lucidissimum. Equalis ponderis erunt omnia. Facies q; thymiama compositum opere unguentarij. mirrham diligenter et purum et sanctificatione dignissimum. Cumq; ex eo minutissimum pulueris unueris. ponesex eo coram testimonio tabernaculi. in quo loco apparebo tibi. Sanctum sanctorum erit uobis thymiama. Talem compositionem non facietis in usus uros. quia sanctum domino é. Homo quicunq; fecerit simile ut odore illius perfruatur. peribit de populis suis.

XXXI

Locutusq; é dominus ad moysen. dicens. Ecce uocaui ex nomine beseleel filium uri filij hur de tribu iuda. et impleui eum spiritu dei. sapientia intelligentia et scientia in omni opere ad excogitandum fabre. quicquid fieri potest ex auro et argento et ere. marmore et gemmis. et diuersitate lignorum. Dedi q; ei socium eius ooliab filium achisamech de tribu dan. et in corde omnis eruditi posui sapientiam: ut faciant cuncta que precepi tibi. tabernaculum fœderis et archam testimonij. et propitiatorium quod super ea é. et cuncta uasa tabernaculi. mensamq; et uasa eius. candelabrum purissimum cum uasis suis. et altaria thymiamatis et holocausti. et omnia uasa eorum. labrum cum basi sua. uestes sanctas in ministerio aaron sacerdotis et filijs eius ut fungantur officio suo in sacris. oleum unctionis. et thymiama aromatum in sanctuario. Omnia

que precepi tibi facient. Et loquutus è dominus ad moisen dicens. Loquere filiis israel: et dices ad eos. Verumtamen sabbata mea custodiatis. quia signum è inter me et vos in generationibus vestris. ut sciatis quia ego dominus qui sanctifico vos. Custodite sabbatum meum: sanctum è enim vobis. Qui polluerit illud. morte morietur. Qui fecerit in eo opus. peribit anima illius de medio populi sui. Sex diebus facietis opus. in die vii sabbatum è. requies sancta domino. Omnis qui fecerit opus in hac die. morietur. Custodiant filii israel sabbatum. et celebret illud in generationibus suis. Pactum è sempiternum inter me et filios eius. signus quoque perpetuum. Sex enim diebus fecit dominus celum et terram: et in septimo ab opere cessauit. Dedit quoque dominus moisi completis huiusmodi sermonibus in monte sinai duas tabulas testimonii lapideas scriptas digito dei.

XXXII

Videns autem populus quod moram faceret descendendi de monte moises. congregatus aduersus aaron ait. Surge fac nobis deos. qui nos precedant. Moisi enim huic uiro qui nos eduxit de terra egipti. ignoramus quid acciderit. Dixitque ad eos aaron. Tollite inaures aureas de uxorum filiorumque et filiarum uestrarum de auribus. et afferte ad me. Fecit populus que iusserat: deferentes inaures ad aaron. Quas cum ille accepisset. formauit opere fusorio et fecit ex eis uitulum conflatilem. Dixerunt que. Hi sunt dii tui israel. qui te eduxerunt de terra egipti. Quod cum uidisset aaron edificauit altare coram eo. et preconis uoce clamauit dicens. Cras solemnitas domini è. Surgentes que mane: obtulerunt holocaustum et uictimas et pacifica. Et sedit populus manducare et bibere. et surrexerunt ludere. Locutus è autem dominus ad moisen. dicens. Vade descende. peccauit populus tuus quem eduxisti de terra egipti. Recesserunt cito de uia quam ostendisti eis. Fecerunt que sibi uitulum conflatilem et adorauerunt. atque immolantes ei hostias. dixerunt. Isti sunt dii tui israel: qui te eduxerunt de terra egipti. Rursumque ait dominus ad moisen. Cerno q' populus iste dure cervicis sit. Dimitte me ut uindicetur furor meus in eos. et deleam eos. faciamque te in gentem magnam. Moises autem orabat dominum deum suum. dicens. Cur domine uindicta furor tuus contra populum tuum. quem eduxisti de terra egipti in fortitudine magna. et manu robusta. Ne quaeso dicant egipty. callide eduxit eos ut interficeret in montibus et delere eos de terra. Quiescat ira tua. et esto placabilis super nequicia populi tui. Recordare abraam ysaac et israel seruorum tuorum. quibus iurasti per temetipsum dicens. Multiplicabo semen uestrum sicut stellas celi. et uniuersam terram hanc de qua locutus sum dabo seminibus uestris. et possidebitis eam semper. Placatusque est dominus. ne faceret malum quod locutus fuerat aduersus populum suum. Reuersus è moises de monte portans duas tabulas testimonii manu scriptas ex utraque parte. et factura opere dei. Scriptum quoque dei erat sculptum in tabulis. Audiens autem iosue tumultum populi uociferantis. ait ad moisen. Ululatus pugne auditur in castris. Qui respondit. Non est clamor adhortantium ad pugnam. neque uociferatio compellentium ad fugam. sed uocem cantantium ego audio. Cumque appropinquasset ad castra. uidit uitulum et choros. Iratusque ualde. proiecit de manu tabulas et fregit eas ad radices montis. Arripiensque uitulum quem fecerant. combussit et contrituit usque ad puluerem. Quem sparsit in aqua. et dedit ex ea potum filiis israel. Dixitque ad aaron. Quid tibi fecit hic populus. ut induceres super eum peccatum maximum. Cui ille respondit. Ne indigneris domine mi. tu enim nosti populum istum. quod promptus sit ad malum. et dixerunt michi. Fac nobis deos qui precedant nos. Huic enim moysi qui eduxit nos de terra egipti. nescimus quid acciderit. Quibus ego dixi. Quis habet aurum. Tulerunt et dederunt michi. et proieci illud in ignem: egressusque est hic uitulus. Videns ergo moises populum quod esset nudatus. spoliauerat enim eum

aaron propter ignominiam sordis er
runt hostes nudum offendentes stas
in porta castrorum air. Siquis ēdñi
um gaudet michi. Congregatiq sunt
ad eum omnes filij leui. Quibus air.
Hec dicit dominus deus israel. Ponat
unusquisq gladium super femur suum. Ite et
redite de porta ad portam per medium
castrorum. et occidat unusquisq fratrem
amicum et proximum suum. Fecerunt
q filij leui iuxta sermonem moysi. ce
ciderunt q in die illa. quasi viginti
milia hominum. Et ait moises. Con
secrastis manus uras hodie domino.
unusquisq in filio et fratre suo. ut det
nobis benedictio. Factum autem die al
tero. loquutus ē moises ad populum.
Peccastis. peccatum maximum. Ascē
dam ad dominum. si quo modo exora
quat de piacu pro sceleri uestro. Re
uersusq ad dominum. air. Obse
cro peccauit populus iste peccatum ma
ximum. fecerunt q sibi deos aureos. A
ut dimitte eis hanc noxam. aut si nō
facis dele me de libro tuo quem scripsi
sti. Cui respondit dominus. Qui pecca
uerit mihi delebo eum de libro meo.
Tu autem uade et duc populum istum
quo locutus sum tibi. Angelus meus
precedet te. Ego autem in die ultionis
uisitabo et hoc peccatum eorum. Per
cussit ergo dominus populum pro tran
situ uituli quem fecerat aaron.

XXXIII

Locutusq ē dominus ad
moisen. Vade ascende
de loco isto tu et populus tu
quem eduxisti de terra egi
pti. in terram quam uni abraam
isaac et iacob. dicens. semini tuo dabo i
cam. Et mittam precursorem tui ange
lum. ut eiciam chananeum et amorre
um et hethеum et ferezeum et eueum et ie
buseum. et uatis in terram fluentem
lacte et melle. Non enim ascendā tecū
quia populus dure cervicis es. ne for
te disperdam te in uia. Audiens popul
hunc sermonem pessimum luxit. et nul
lus ex more indutus est cultu suo. Dixit
dominus ad moisen. Loquere filijs isr
populus dure cervicis es. Semel ascē
dam in medio tui et delebo te. Iam nūc

deponе ornatum tuum. ut sciam quid
faciam tibi. Depositum est ergo filij
israel ornatum suum a monte oreb.
Moises quoq tollens tabernaculum fi
gebat extra castra procul ab ea
demq nomen eius tabernaculum fede
ris. Et omnis populus qui habebat ra
liquam questionem. egrediebatur ad
tabernaculum fœderis. erant q castra. Cū
q egrederetur moises ad tabernaculum
surgebat universa plebs. et stabat unus
quisq in hostio papilionis sui. Aspi
ciebantq post tergum moisi. donec
ingrederetur tentorium. Ingresso aut
illo tabernaculum fœderis. descendebat
columna nubis et stabat ad ostium lo
quebaturq cum moise. cernentibus u
niversis. q columna nubis staret ad
hostium tabernaculi. Dabantq ipsi
adorabant per fores tabernaculorum
suorum. Loquebatur aut dominus ad
moisen facie ad faciem. sicut loqui
solet homo ad amicum suum. Cūq
ille reverteretur in castra. minister eius
iosue filius nun puer non recedebat de
tabernaculo. Dixit autem moises ad
dominum. Precipis ut educam pplm
istum. et non indicas michi quē mit
turus es mecum. præsertim cum dicas
michi noui te ex nomine. et invenisti
gratiam coram me. Si ergo inveni gra
tiam in conspectu tuo. ostende michi faciem
tuam. ut sciam te. et inveniam gratiam
ante oculos tuos. Respice populum
tuum gentem hanc. Dixitq dominus
Facies mea precedet te. et requiē dabo
tibi. Et ait moises. Si non tu ipse pre
cedis. ne educas nos de loco isto. In qui
quid enim poterimus scire ego et populus
tuus invenisse nos gratiam in conspec
tu tuo. nisi ambulaveris nobiscum.
ut glorificemur ab omnibus populis q
habitant super terram. Dixit autem dñs
ad moysen. Et verbum istud quod
loquutus es faciam. Invenisti enim
gratiam coram me. et te ipm novi ex no
mine. Qui ait. Ostende mihi gloriā
tuam. Respondit. Ego ostendam tibi om
nem bonum. et vocabo in nomine domini
coram te. et miserebor cui voluero. et
clemens ero in quem mihi placuerit

ur. Ausumq; aut. Non poteris ui-
ficiem meam. Non enim uidebit me
homo. 7uiuet. Et ait. Ecce ait
é locus apud me. 7stabis supra petrã.
Cumq; transibit gloria mea. ponam
te in foramine petre. 7protegam dextera
mea donec transeam. Tollamq; manum
meam 7uidebis posteriora mea. faciem
autem meam uideri non poteris. 34

Et dixit dñs. Precide tibi
duas tabulas lapideas
similes priorum. 7scribam
super eas uerba que habue-
runt tabule quas fregisti. Esto parat⁹
mane. ut ascendas statim montem
syna. stabisq; mecum super uertice
montis. Nullus ascendat tecum. nec
uideatur quisquam per totum montem
Oues quoq; 7boues. non pascantur
e contra. Excidit ergo duas tabulas
lapideas. quales antea fuerant. Et
de nocte surgens. ascendit montem
syna. sicut preceperat ei dominus.
portans secum tabulas. Cumq; de-
scendisset dominus per nubem. stetit
moyses cum eo. inuocans nomen dñi.
Quo transeunte coram eo. ait. Dñe
7dñe deus misericors 7clemens
patiens 7multe miserationis ac uerax.
qui custodis misericordiam in milia qui au-
feres iniquitatem 7scelera atq; pecca-
nullusq; apud te per se innocens est.
qui reddis iniquitatem patrum filijs
ac nepotibus in tertiam 7quartam pro-
geniem. Festinusq; moyses curuauit
pronus in terram. 7adorans ait. Si
inuenio gratiam in conspectu tuo dñe
obsecro ut gradiatur nobiscum. po-
pulus enim durę cervicis é. tu auferes
nras iniquitates 7nra atq; peccata. 7
nos q; possideas. Respondit dominus.
Ego inibo pactum. Videntibus cunc-
tis signa faciam que nequam fuerunt uisa
super terram. nec in ullis gentibus.
ut cernat populus in te. in cuius es me-
dio opus dñi terribile. quod ego fe-
turus sum. Obserua cuncta que hodie
mando tibi. Ego ipe eiciam ante fa-
ciem tuam amorreum 7chananeum.
7cetheum 7ferezeum. 7iebuseum. Cane ne unquam cui

habitatoribus terre illius. iungas ami-
citias que tibi sint in ruinam. sed ara
eorum destrue. confringe statuas. luco
q; succide. Noli adorare deum alienum.
Dominus zelotes nomen eius. deus
é emulator. Ne ineas pactum cum ha
bitatoribus illarum regionum. ne cum for
nicati fuerint cum dijs suis. 7adorare
uint simulacra eorum. uocet te quispi
am. 7comedas de immolatis. Nec uxo
rem de filiabus eorum accipies filijs tu
is. ne postq; ille fuerint fornicate for
nicari faciant 7filios tuos ut de eis sint.
Deos conflatiles. non facies tibi. Sollé
nitatem azimorum custodies. vij die
bus uescens azimis. sicut precepi tibi.
in tp̃e mensis nouoꝝ. In mense enim
temporis. egressus es de egipto. Omne
quod aperit uuluam generis masculini
meum erit. De cunctis animantibus tam
de bobus quam de ouibus. meum erit. Pri
mogenitum asini redimes oue. Si
autem nec pretium pro eo dederis. oc
cidetur. Primogenitum filiorũ tuorũ
redimes. nec apparebis in conspectu tuo
uacuus. Sex diebus operaberis. in die
vij cessabis arare 7metere. Solemni
tatem ebdomadarum facies tibi in p̃
mitijs frugum messis tue triticee. 7so
lemnitatem quando recolligitur anni tp̃
acta clauditur. Tribus tp̃ibus anni. appa
rebit omne masculinum tuum in con
spectu omnipotentis dei dei tui israel.
Cum enim tulero gentes a facie tua
7dilatauero terminos tuos. nullus ini
diabit terre tue. ascendente te. 7ap
parente in conspectu dñi dei tui. ter
in anno. Non immolabis super fermẽto
sanguinem ostie mee. neq; remanebit
mane de uictima solemnitatis phase.
Primicias frugum terre tue. offeres in
domum dñi dei tui. Non coques ha
edum in lacte matris sue. Dixitq; dñs
ad moysen. Scribe tibi uerba hec. q̃bus
7tecum 7cum israel pepigi fedus. Fu
it ergo ibi cum dño. xl. dies 7xl. no
tes panem non comedit. 7aquam no
bibit. Et scripsit in tabulis. uerba fe
deris decem. Cumq; descenderet moy
ses de monte syna. tenebat duas ta
bulas testimoñ. 7ignorabat q̃ cor

EXO

nuti cēr facies sua ꝙ soꝛtio sm̄onis dei
Vocentes autem aaron ꝙ filij ysrael com
tam moysi faciem. timuerunt ꝓpe ac
cedere. Vocatiqꝫ ab eo. reuersi sunt tam
aaron quam ꝓncipes synagoge. Et po
stq̄ locutus ē. uenerunt ad eum etiā filij
ysrael. Quibꝰ ꝓcepit. ea q̄ audierāt
a domino in monte synai. Impletisqꝫ s
monibꝰ. posuit uelamen sup̄ faciem
suam. Quod ingressus ad dominum.
loquens cum eo auferebat donec ege
reꝛt. ꝙ cū loquebat ad filios ysrael oia
que sibi fieri imperata. Qui uidebāt
faciem egredientis moysi ēē cornutam
sꝫ operiebat ille rursum faciem suam. si
gn̄ loquebat ad eos.

XXXV

Congregata omni turba
filiorum ysrael. dixit ad eos.
Hec sunt. que iussit dominꝰ
fieri. Sex diebꝰ facietis op⁹
Septimus dies erit uobis sanctꝰ. Sabbꝫ
et requies domini. Qui fecerit opus in
eo. occidetur. Non succendetis ignem i
omnibꝰ habitaculis uris. per diem sabbi.
Et ait moyses ad omnem cateruam fi
liorum ysrael. Iste ē sermo quem ꝓcepit
dominus. dicens. Separate apud uos
primitias domino. Omnis uoluntari⁹
et prompto animo. offerat eas domino.
Aurum et argentum et es. et aeneum et
purpuram. coccumqꝫ bisetum. et bys
sum pilos caprarum. pelles qꝫ arietum
rubricatas. et hyacinthinas. ligna setim
oleum ad luminaria accendenda. et aro
mata unguenti. et thymiama su
auissimum. lapides onichinos et gem
mas. ad ornatum superhumeralis et ra
tionalis. Quisquis uirum ē sapiens. ue
niat et faciat quod dominus iussit.
Tabernaculum scilicet et tectum eius.
atqꝫ operimentum. anulos et tabulas
cum uectibꝰ. paxillos et bases. Archam
et uectes. propitiatorium et uelum qđ
ante illud oppanditur. Mensam cum
uectibꝰ et uasis. et ꝓpositionis panibꝰ.
Candelabrum ad luminaria sustenta
da. et uasa eius et lucernas. et oleum ad
nutrimentum ignium. Altare thymia
matis. et uectes. et oleum unctionis. et
thymiama et aromathibꝰ. Tentoriū
ad hostium tabernaculi. Altare holo

caustii et craticulam eius eneam. cum
uectibꝰ et uasis suis. labrum et basim ei⁹.
Cortinas atrij cum columpnis et basibꝰ
et tentorium in foribꝰ uestibuli paxillos
tabernaculi et atrij funiculos suos.
Uestimenta quorum usus ē in ministrio
sancti. uestes aaron pontificis ac filiorꝫ
eius. ut sacerdotio fungantur mihi. Et
egressaqꝫ omnis multitudo filiorꝫ ysrael
de conspectu moysi. obtulerunt ꝓm
ptissima. atqꝫ deuota. primitias dño
ad faciendum opus tabernaculi testimo
nij. Quicquid ad cultum et ad uestes
sanctas necessarium erat. uiri cum mu
lieribꝰ prebuerunt armillas. et inaures
anulos et dextralia. Omne uas aureum
in donaria domini separatum ē. Si quis
habuit hyacinthum et purpuram coccumqꝫ
bisetum. bissum et pilos caprarum. et
pelles arietum rubricatas et hyacinthinas
argenta et reliqua metalla. obtulerunt dño.
ligna qꝫ setim ad quoscꝫ usus. Sed et mu
lieres docte texuerunt quę nenerant ha
cynthum purpuram et coccum et bissum
et pilos caprarum. sponte ꝓpria
uoluntate tribuentes. Principes uero obtule
runt lapides onichinos et gemmas ad su
perhumerale et rationale. aromataqꝫ et
oleum ad luminaria. unguenta. et ad pre
parandum unguentum ac thymiama
odoris suauissimi ꝓponendum. Omnis
uir et mulieres mente deuota obtulerꝰ
donaria. ut fierent opera que iussit dñs
per manum moysi. Cunctę filij ysrael
uoluntarie domino edificauerunt. Di
xitqꝫ moyses ad filios ysrael. Dñs uo
cauit dominus ex nomine beseleel filium
huri filij hur de tribu iuda. impleuiq
eum spiritu dei sapientia et intelligen
tia et scientia. omni doctrina ad excogita
dum et faciendum opus in auro et argen
to et ere sculpendisqꝫ lapidibꝰ et ere ca
rpentario. Quicquid fabre adinueniri
ꝓtest dicit in corde eius. Oholiab quoqꝫ
filium achisamech de tribu dan. Am
bos erudit sapientia. ut faciant opera
abiectarij polimitarij. ac plumarij. de
hyacintho et purpura coccoqꝫ bisetho.
et bysso. et texant omnia. ac nouas quoqꝫ
reperiant.

XXXVI

Fecit

Fecit ergo beselehel 7 coliab
7 omnis uir sapiens quib⁹
dedit dominus sapientiaz
7 intellectum. ut scirent fa
bre operari que in usus sanctuarij necessa
ria sunt: 7 que precepit dominus. Cui
qz uocatis ecc moyses. 7 omnem eruditi
um uirum cui dederat dominus sapie.
7 qui sponte sua obtulerant se ad faciendum opus: 7 dedit eis uniuersa dona
ria filiorum israel. Qui cum instaret
operi quotidie mane noua populus of
ferebat. Unde artifices uenire⁹ pulsi. di
xerunt moysi. Plus offert populus: qz
necessarium é. Iussit ergo moyses. pcla
mare uoce cantra. Nec uir nec mulier
quicqz ultra offerat in opere sanctuarij. 7
Sicqz cessatum é a munerib⁹ offerendis.
eo q⁹ oblata sufficerent 7 superabundarẽt
Fecerunt qz omnes corde sapientes ad
explendum opus tabernacli cortinas
de bisso retorta 7 iacyncto 7 purpura
coccoqz bistincto 7 opere uario 7 arte po
lumita. Quarum una habebat in longi
tudine xxviii cubitos. 7 in latitudine
quatuor. Una mensura. erat omnium
cortinarum. Quinq; iungit cortinas. v.
alias alteras. 7 alias v. sibi inuicem copula
uit. Fecit 7 ansas iacynctinas in ora cor
tine alterius similiter: ut extra se inuicem
uenirent anse. 7 mutuo iungerentur. 7
Unde 7 quinquaginta fudit circulos au
reos. qui morderent cortinarum ansas. 7
fierent unum tabernaculum. Fecit 7 sagas
undecim de pilis caprarum: ad operiendũ tecti
tabernaculi. Unum sagum habebat in lõ
gitudine cubitos xxx. 7 in latitudine cu
bitos quatuor. Omnis mensura erat
omnia saga. Quorum quinq; iunxit
seorsum. 7 sex alia separatim. Fecitqz an
sas l. in ora sagi unius. 7 l. in ora sagi alte
rius: ut sibi inuicem iungerentur. Et fi
bulas ereas l. quibus necterentur tecta:
ut unum pallium ex omnibus sagis fieret.
Fecit 7 operimentum tabernaculi de pellibus
arietum rubricatis: aliud quoqz de supe
umentum de pellibus iacynctinis. Fecit
7 tabulas tabernaculi de lignis sethym.
stantes. Decem cubitorum erat longitu
do tabule unius. 7 unum ac semis cubi
tum latitudo retinebat. Bine in capite

tame erant per singulas tabulas. ut aliꝫ
alteri iungerentur. Sic fecit in omnibus
tabulis tabernaculi. Equibus una ad
plagam meridianam erant xx basesꝫ
7 xl basibus argenteis. Due bases sub una
tabula ponebantur ex utraqz angulor
parte: ubi macha tame latentium in angu
lis terminabantur. Ad plagam quoqz
tabernaculi que respicit ad aquilonem
fecit xx tabulas cum xl basibus argenteis.
duas bases per singulas tabulas. Con
tra occidentem uero. 7 ad eam partem
tabernaculi que mare respicit. fecit sex
tabulas. 7 duas alias per singulos angu
los tabernaculi retro. Que iungebantur
a deorsum usqz sursum. 7 in una compage
pariter ferbantur. Ita fecit ex utraqz p
te per angulos. ut octo essent simul tabu
le. 7 essent bases argenteas xvi. binas
scilicet bases sub singulis tabulis. Fecit
7 uectes de lignis sethym. v. ad continendas
tabulas unius lateris tabernaculi. 7 v.
alios ad alterius lateris tabulas coapta
ndas. 7 erat hos quinqz alios uectes
ad occidentalem plagam tabernaculi cõ
mare. Fecit quoqz uectem alium. qui p
medias tabulas ab angulo usqz ad an
gulum perueniret. Ipsa autem tabulata
deaurauit. fusis basibus eorum argenteis.
Et circulos eorum fecit aureos per quos
uectes mitti possent. quos 7 ipsos lami
nis operuit. Fecit 7 uelum de iacyncto
7 purpura uermiculo ac bisso retorta
opere plumario uarium atqz bistinctum.
7 quatuor columpnas de lignis sethym.
quas cum capitibus deaurauit. fusis ba
sibus earum argenteis. Fecit 7 tentorium
in introitu tabernaculi ex iacyncto 7 pur
pura uermiculo bissoqz retorta opere plu
mario. 7 columnas v. cum capitibus suis.
quas operuit auro. bases qz earũ fudit
eneas.

Capitulum xxxvii

Fecit autem beselehel 7 archi
de lignis sethym lectum
duos 7 semis cubitos in lõ
gitudine. 7 cubitum ac se
missem in latitudine. Altitudo quoqz u
nius cubiti fuit 7 dimidij. Vestiuitqz eũ
auro purissimo: intus ac foris. Et fecit
illi coronam auream per gyrum. 7 fudit
quatuor annulos aureos per quatuor an

gules eius. Duce anulos aureos i la-
teritio. Et tres in altero. Vectes de
fecerue ligno sethym quos uestiuit
auro. Et duc misit in anulos qui erant
in lateribus arche ad portandam eam.
Fecit propitiatorium. i. oraculum
de auro mundissimo duos cubitos et
dimidium in longitudine. Et cubitum ac
semissem in latitudine. Duos etiam de
auro ductili. quos posuit
ex utraque parte propitiatorij. cherub
unum in summitate unius partis. et che-
rub alterum in summitate partis alterius.
Duos cherubin in singulis summitati-
bus propitiatorij. extendentes alas et te-
gentes propitiatorium. seque mutuo
illud respicientes. Fecit mensam
de lignis sethym in longitudine duorum
cubitorum. et in latitudine cubiti
unius. quę habebat in altitudine cubi
tum ac semissem. Circumdedit eam
auro mundissimo. et fecit illi labium
aureum per gyrum. Ipsique labio coro-
nam auream interrasilem quatuor di-
gitorum. et super eandem aliam coro-
nam auream. Fudit et quatuor circu-
los aureos. quos posuit in quatuor an-
gulis per singulos pedes mensę contra
coronam. Mittitque in eos uectes. ut
posset mensa portari. Ipsos quoque uec
tes fecit de lignis sethym. et circumde
dit eos auro. Et uasa ad diuersos usus
mensę. acetabula. phialas et thu-
ribula et crater puro. in quibus
offerenda sunt libamina. Fecit et can
delabrum ductile. de auro mundissimo.
De cuius uecte calami scyphi sperule
ae lilia procedebant vi. in utroque late.
Tres calami ex parte una. et tres ex al
tera. Tres scyphi in nucis modum
per calamos singulos. sperulaque simul
ae lilia. Et tres scyphi instar nucis in
calamo altero. sperulaque simul et lilia.
Quum esset opus ex calamorum. q
procedant de stipite candelabri. In quo
autem uecte erant quatuor scyphi in
nucis modum. sperulaque per singulos
et lilia. Et sperule sub duobus calamis
per loca tria. qui simul exibant cala
mi procedentes de uecte uno. Et spe
rule igitur et calami erant ex

mundissimo. cum cratere ac patel
is et turibulis. Et unxit altare holocausti
et omnia uasa eius. labrumque cum ba-
si suo. Et consecrauit ea. Sanctificata sunt
que sanctorum sanctorum fierent. Et
altare holocausti cum omnibus uasis suis. Fecit
et labrum aeneum cum basi suo. Fecit
et altare in atrio tabernaculi de lignis sethym.
lōgum per quatuor cubitos. cubitum mal
titudine. cuius cornua de
angulis procedebant. et operuit illud
lamina aenea. Et omnia uasa eius pari
ter fecit. ollas scilicet. forcipes fu
sorios. mortaria. fuscinulas. ignium receptacula
Craticulamque eius in medium ignis
fecit reticulum. et subter eam in altaris me
dio. anulum. fusis quatuor. anulis per
tonem in tabernaculi. similiter. ad mitte
dos uectes ad portandum. Quos et ipse
fecit de lignis sethym. et operuit lamis
cuncis. induxitque in circulos qui in late
ribus. immebant. Spatium autem
altaris non erat solidum. sed cauum ac
cetabulatis. unius tabernaculi. Fecit
labrum aeneum cum basi sua. de specu
lis mulierum quę erant ad ostium ta
bernaculi. Et atrium mensis hinc
et plagę australis de byssino retor-
to. centum cubitorum. columnę eius xx. cum
basibus suis. Capita columnarum et
coronę operis celatura. argentea. Quę
ad septentrionalem plagam tentoria.
columnę basesque totidem. columnarum
eiusdem mensurę. operis aeremalli erat
In occidentali plaga quę occidentem respic.
fierent tentoria cubitorum l. columnę
x. cum basibus suis. et capita colum

XXXVIII

H

naum celatu argenteu. Aponesq; ornatione
tem. Cubitorum patuit tentoria eq̃bo
rv cubitos columnarum trium cum t
basibus suis unum tenebat latus. Tim
parte altera qua ingredimur in introitum ta
bernaculi fecit rv. eque cubitor erat
tentoria. columne ites. Tbases totidez.
Cuncta aut̃ tentoria bysso retorta te
xuerat. Bases columnarum fuere enẽ.
capita autem earum cum actis celatis
suis argentea. Es ꝟpis columnae ab
uestiuit argento. Et unumquodq; eius
opere plumario fecit tentorium. Tex
iacincto purpura coccoq; bis tinc
to. Bysso retorta. Quod habebat xx cubitos in lon
gitudine. Altitudo uero. v. cubitorum
erat. In extremitate quam ostia aut̃
habebant tentoria. Columne autem i
ingressu fuere quatuor cum basibus enea
is. Capitaq; earum. Celatura argentea
Paxillos quoq; tabernaculi. Atq; per
gulum. Fecit eneos. Hec sunt instrumen
ta tabernaculi testimonij que numera
ta sunt iuxta preceptum moysi. in mi
nisterijs leuitarum per manum ythi
mar filij aaron sacerdotis. Que bese
bel filius hur de tribu iuda. Complebat
per moysen iubente. Opulenta. Fecit
sibi socio cholab filio achisamech de
tribu dan. Qui ꝟpit artifex lignorum e
gregius fuit. Polymitarius atq; plu
marius. Ex iacincto purpura coccoq;
culo. Bysso. Omne aurum quod ex
pensum est in opere sancti. Et quod est
oblatum universum. xxiiii. talentorum fuit. Septingentos xxx
sicloru ad mensuram sanctuarij. O
blatum est autem ab his qui transierat
ad numerum a xx annis. Supra de sex
centis triginta milibus. Quingentis l. Am
torum. Fuerunt preterea c talenta ar
genti. Ex quibus fusae sunt bases sancti
Et introitus ubi velum pendet. Centum
bases facte sunt de talentis centum.
singulis talentis per bases singulas.
Supputatis. De mille autem septingen
tis lxxv. fecit capita columnarum. Et
quas ꝟpit uestiuit argento. Eris q̃
oblata sunt talenta lxx. mille. Et qua
dringenti supra sicli. Ex quibus fusae sunt
bases introitus tabernaculi testimo
nij. Altaris. Et craticule. Et omnia quae ad usum eius pe
tinent. Bases. Atrij. Et quae in circuitu q̃
introitus ejus. Et paxilli. Tabernaculi
atq; atrij per gyrum. XXXIX

Fecit etiam de hyacincto. Et purpura
coccoq; bis tincto. Et bysso. Vestes
festes quibus induerentur aa
ron quando ministrabat
in sanctis. Sicut precepit dominus a
moysi. Fecit igitur superhumerale de
auro. Hyacincto purpura coccoq; bis tinc
to. Et bysso retorta. Opere plumario. In
cidit quoq; bracteas aureas. Et extenuauit
in fila ut possent torqueri cum priori
coloribus. Et subtegmine. Duasq; bonas
sibi invicem copulatas in utroq; late
summitatum. Et balteum ex bysso eiusdem colo
ris. Sicut precepit dominus moysi.
Paravit. Et duos lapides onychinos a
strictos. Et inclusos auro. Et sculptos arte
gemmaria nominibus filiorum israel. Ser
nomina in lapide uno. Et sex alterius. I
uxta ordinem nativitatis eorum. Pa
sicuti quoq; eos in lateribus superhumeralis i
monumentum filiorum israel. Sicut p
ceperat dominus moysi. Fecit. Et rationa
le opere polymito iuxta opus superhu
meralis. Ex auro. Iacincto. Et purpura coc
coq; bis tincto. Et bysso retorta. Quadran
gulum duplex. Mensura palmi. Et posu
it in eo gemmarum ordines quatuor. In
primo ordine erat sardius. Topazius. Et
smaragdus. In secundo carbunculus. I
saphyrus. Et jaspis. In tertio ligurius. A
chates. Et amethistus. In quarto crisolitus.
onichinus. Et beryllus. Circumdati. Et inclu
si auro per ordines suos. Lapidesq;
ex. Sculpti erant nominibus ex tribuu
israel. Singuli per nomina singulorum
Fecerunt in rationali. Et catenulas sibi
invicem colligentes de auro purissimo.
Et duos uncinos. Totidemq; annulos auree
os. Posuit annulos posuerunt in utroq;
latere rationalis. Et quibus pendebant
due catene auree. Quas inseruerunt
uncinis qui in superalis angulis emi
nebant. Hec tamen. Et nequaquam deiciebat
sibi. Ut superhumerale. Et rationale mu
tuo necterentur. Strictis ad baltheum. Et
annulis suis copulata. Quos unge

bant uncti lacinctura nlare fluerent. et
ase munecem moueretur. sicut precepit
dominus morsi. Fecerunt quoq; tuni-
cam superhumerale totam hacinctura
rapitium in superiori parte circa medi-
um oramq; perigium capiti rectalem
Deorsum autem ad pedes mala punica
ex hacincto purpura uermiculo. hebyf
soretorta. tintinabula de auro mundis-
simo. que posuerunt inter mala grana
ta in extrema parte tunice perigium ti
nnabulum aureum. malum punici
quibus ornatis incendebat ponifex.
quando ministerio fungebatur. sicut
precepit dominus morsi. Fecerunt
tunicas byssinas opere textili aaron
filijs eius. mitras cum coronulis
suis ex bysso. femunalia quoq; linea ex
byssina. cingulum ex eodem bysso retor
to hacincto purpura. hacuermiculo. distic
tum arte plumaria sicut precepérat do
minus morsi. Fecerunt. laminam sa
cre uenerationis. de auro purissimo. et
scripserunt q; in eo opere gemmario scul
ptum. Et strinxerunt eam cum mi
tra hacinctina. sicut precepit dominus
morsi. perfectum é igitur omne opus
tabernaculi. et tecti testimonij. Fecerut
q; filij israel xta que preceperat dñs
morsi. obtulerunt tabernaculum tecto
rum. tunicam suppellectilem. annulos
tabulas uectes. columnas ac bases o
peritorium de pellibus arietum rubricatis.
et aliud operimentum. de lacernis pel
libus uelum archam. uectes propitiato
rium. mensam cum uasis et propositionis
panibus. candelabrum. lucernas. et ordi
nem filiorum eorum cum oleo. altare aureum.
et unguentum. thimiama. et aromatibus
et tentorium in introitu tabernaculi. al
tare eneum. et hacinctum. uectes. et uasa
eius omnia. labrum cum basi sua. ten
toria atrij. et columnas cum basibus suis.
tentorium in introitu atrij. funiculosq;
illius et paxillos. Vestes quoq; minis
terii tabernaculi. tum tecti
tum feretris uasa sunt facta. Vestes quoq;
quibus sacerdotes induuntur in sanctua
rio. s. et filij eius obtulerunt filij israel
sicut precepérat dominus. Que postq;
moyses xta uidit explesse. benedixit eis.

Locutusq; est dominus ad moysen. dicens.
Mense primo prima die
mensis eriges tabernaculi
testimonij. et pones in eo archam. dimit
tesq; ante illam uelum. et inferes mensa
pones super eam. que ut precepit tibi
Candelabrum stabit cum lucernis su
is. et altare aureum in quo adolebis incen
sum. coram archa testimonij. Tentori
um in introitu tabernaculi pones. et ante
illud altare holocausti. Lauabis inter
altare et tabernaculum. quod implebis
aqua. Circumdabisq; atrium tento
et ingressum eius. Et assumpto unctio
nis oleo unges tabernaculum cum om
nia sanctificabis. altare holocausti.
et omnia uasa eius. labrum cum basi sua.
Omnia unctionis oleo sanctificabis. ut
sint sancta sanctorum. Applicabisq; aaron
et filios eius ad fores tabernaculi testimo
nij. et lotos aqua indues sacris uestibus.
ut ministrent michi. et unctio eorum i
sacerdotium proficiat sempiternum. et
Fecitq; moyses. omnia que precepérat
dominus. Igitur mense primo anni se
cundo die prima mensis collocatum é tab
naculum. Erexitq; illud moyses. et po
suit tabulas ac bases. et uectes. statuitq;
columnas. et expandit tectum super tab
naculum imposito desuper operimento
sicut dominus preceperat. posuit testi
monium in archa subdens infra uectib.
et operimentum desuper. Cumq; intulisset
archam in tabernaculum. appendit ante
eam uelum. ut expleret dominus iussio
posuit et mensam tabernaculo testimo
ad plagam septentrionalem extra uelū
ordinatis coram propositionis panibus.
sicut preceperat dominus moysi. posu
it et candelabrum in tabernaculo testimo
nij. e regione mense in parte australi
locatis per ordinem lucernis. ut erat pre
ceptum domini. posuit et altare aureum
sub tecto testimonij ante uelum. et ado
leuit super eo incensum aromatum. sic
ut preceperat dominus moysi. posuit et ten
torium in introitu tabernaculi et altare
holocausti in uestibulo testimonij offe
rens in eo holocaustum et sacrificia. ut
dominus imperauerat. Labrum q; fe

auc inter tabernaculum testimonij ↄ al
tare: implens illud aqua. Lauabuntq;
moyses ↄ aaron ac filij eius manus suas
ac pedes cum ingrederentur tectum fe
deris. ↄ accederent ad altare: sicut precep
erat dominus. Erexit ↄ atrium per gi
rum tabernaculi ↄ altaris. ducto in ito
rium eius cortino. Postq; expleta perfectu
sunt opera: nubes tabernaculum testi
monij. ↄ gloria domini implenit illud.
Nec poterat moyses ingredi tectum fe
deris nube operiente omnia. ↄ maiestate
domini coruscante. quia extra nubes o
perabat. Si quando nubes tabernacl̃
deserebat: proficiscebantur filij israel p
turmas suas. Si pendebat desuper: ma
nebant in eodem loco. Nubes quippe do
minabatur per diem tabernaculo. ↄ ignis
in nocte: videbatur populis israel. per cunctas
mansiones suas.

EXPLICIT LIBER EXOD

INCIPIT LIBER LEVITICI

Vocauit autem moysen. ↄ locutus est ei dominus de ta
bernaculo testimonij dicens.
Loquere filijs israel. ↄ dices ad eos. Homo qui ob
tulerit ex vobis hostiam domino de pecoribus. i. de bobus ↄ ouibus offerens victima. Si holocaustum fuerit eius oblatio ac
de armento. masculum immaculatum a
offeret ad hostium tabernaculi testimo
nij ad placandum sibi dominū. Ponet
q; manus super caput hostie ↄ accepta bilis. atq; in expiationem eius proficiet.
Immolabitq; vitulum coram domino. ↄ
offerent filij aaron sacerdotes sanguinem
eius. fundentes per altaris circuitum. q̃
quod est ante ostium tabernaculi. Detractaq; pelle hostie artus in frusta dident.
ↄ subicient in altari ignem. struent ligno
rum ante posita. ↄ membra que cesa sunt
desuper ordinantes. caput videlicet et
arta que adherent recon. intestinis ↄ pe
dibus lotis aqua. adolebitq; ea sacerdos
super altare in holocaustum ↄ suauem o
dorem domino. Quod si de pecoribus
oblatio è. de ouibus siue de capris holocau
stum animalium ↄ absq; macula offeret.
Immolabitq; ad latus altaris quod re
spicit ad aquilonem coram domino. ↄ
Sanguinem vero illius fundent filij
aaron per circuitum. Diuidet
q; membra. caput ↄ omnia que adhēnt
recon. ↄ imponent super ligna quibus su
biciendus è ignis. Intestina vero ↄ pe
des lauabunt aqua. ↄ oblata omnia a
dolebit sacerdos super altare. in holocau
stum ↄ odorem suauissimum domino. ↄ
Si autem de armento holocaustū oblatio
fuerit domino. de taurorum ↄ pullis co
lumbe. offeret eam sacerdos ad altare. ↄ
retorto ad collum capite. ac rupto vul
neris loco decurrere faciet sanguinem ↄ
super circuitum altaris. Vesiculā vo
gluviem ↄ plumas. proiciet prope altarē
ad orientalem plagam. in loco in quo ci
neres effundi solent. Confringetq;
ascellas eius. ↄ non secabit nec ferro ↄ
diuidet eam. ↄ adolebit super altare ligna
igne suppositio. holocaustum è ↄ oblatio
suauissimi odoris domino.

Anima cum obtulerit obla
tionem sacrificij domino si
mila erit eius oblatio. fun
detq; super ea oleum ↄ pon
tionis. ac deferet ad filios aaron sacerdo

LEVITICVS

tis. Quorum unus tollet pugillum
plenum simile & oleri ac totum thus
& ponet memoriale super altare in odo
rem suavissimum domino. Quod ar
riliquum fuerit de sacrificio. erunt aa
ron & filiorum eius scilicet sanctorum de
oblationibus domini. Cum autem ob
tuleris sacrificium coctum in clibano de
simila. panes scilicet absq; fermento i
sperses oleo. & lagana azuma oleo lita.
Si oblatio tua fuerit de sartagine simi
le osperse oleo & absq; fermento. dum de
cam minutatim & fundes super ea oleum.
Sin autem de craticula fuerit sacrificii
simila oleo aspergetur. quam offeres
domino. tradesq; manibus sacerdotis. Qui
cum obtulerit eam. tollet memoriale
de sacrificio. & adolebit super altare in
odorem suavitatis domino. Quicquid
autem reliquum fuerit. erit aaron & filio
eius. sanctum sanctorum de oblationibus
domini. Omnis oblatio que offertur
domino. absq; fermento fiet. nec quic
quam fermenti aut mellis adolebitur in sacri
ficio domino. primitias tantum eorum
offeretis & munera. super altare autem non
ponentur in odorem suavitatis. Omne
quod obtuleris sacrificij. sale condies. nec
auferes sal foederis dei tui de sacrificio
tuo. In omni oblatione tua offeres sal.
Sin autem obtuleris minus primi
tiarum frugum tuarum domino. de
spicis adhuc virentibus torrebis eas igni
& confringes in morem farris. & sic offeres
primitias tuas domino. fundens su
per eas oleum & thus imponens. quia obla
tio domini est. De qua adolebit sacerdos
in memoriam muneris. partem fami
scilicet. & oleri ac totum thus.

Quod si hostia pacificorum
fuerit eius oblatio. & de bo
bus voluerit offerre. mas
sive feminam immaculatam
offeret coram domino. ponetq; manum
super caput victime sue. que immolabit
in introitu tabernaculi. fundentq; filij
aaron sacerdotes sanguinem per circui
tum altaris. & offerent de hostia pacifico
rum in oblationem domino. adipem
qui operit vitalia. & quicquid pingue
dinis intrinsecus est. duos renes cum
adipe quo tegumtur ilia. & reticulum
iecoris cum renunculis auferent. qs
ea super altare in holocaustum. ligni ig
ni subposito. in oblationem suavissi
mi odoris domino. Sin vero de ovibus
fuerit eius oblatio. & pacificorum hosti
sive masculum sive feminam obtuleri
immaculata erunt. Si agnum obtulerit
coram domino. ponet manum super ca
put victime sue. que immolabitur in ves
tibulo tabernaculi testimonij. fundentq;
filij aaron sanguinem eius per altaris
circuitum & offerent de pacificorum ho
stia sacrificium domino. adipem & cau
dam totam cum renibus & pinguedine
que operit ventrem. atq; universa vita
lia. & utrumq; renunculum cum adipe
qui est juxta illa. reticulumq; iecoris a
cum renunculis & adolebit ea sacerdos
super altare in pabulum ignis & oblatio
nis domini. Si capra fuerit oblata ei.
& obtulerit eam domino. ponet manum
suam super caput eius. immolabitq; ei
in introitu tabernaculi testimonij. & fun
dent filij aaron sanguinem eius per al
taris circuitum. Tollentq; ex ea in pa
cifico ignis dominici adipem qui oper
nentem & qui tegit universa vitalia
duos renunculos cum reticulo. quod
est super eos juxta illa. & arinam iecoris
cum renunculis. adolebitq; ea sacer
dos super altare in alimoniam ignis &
suavissimi odoris. Omnis adeps do
minus erit in perpetuum in generationibus
& cunctis habitaculis tuis. nec adipem nec
sanguinem omnino comedetis.

Locutusq; est dominus ad
ad moysen. dicens. Loquere
re filijs israel. Anima que
peccaverit per ignorantiam
& de mandatis dominj que præ
cepit ut non fieri quippiam fecerit
Si sacerdos qui est unctus peccaverit &
delinquere faciens populum. offeret
pro peccato suo vitulum immaculatum
domino & adducet illum ad ostium
tabernaculi testimonij coram domino.
ponetq; manum super caput eius. & et
immolabit eum domino. hauriet a
quoq; de sanguine vituli. inferens il
lum in tabernaculum testimonij. Cu

LEVITICI

qs intinxerit digitum in sanguine. aspergetreum septies coram dño ꝯra uelum sanctuarij. Ponetqs de eo dem sanguine super cornua altaris thy miamatis gratissimi dño. quod ē in tabernaculo testimonij. Omnem autem reliquum sanguinem fundet in basim altaris holocausti in introitu tabernaculi. ⁊ adipem mundi offeret pro pecco. tam eum qui operit uitalia. qs̄ omnia que intrinsecus sunt. duos re nunculos ⁊ reticulum qđ ē super eos iuxta ilia. ⁊ adipem ꝛecoris cum re nibꝰ suis. sicut offertur de uitulo hostie pacificoꝝ. ⁊ adolebit ea sup altare holocausti. Pellem uero ⁊ omnes carnes cum capite ⁊ pedibꝰ ⁊ intestinis ⁊ fimo ⁊ reliquo corpore efferet extra castra in locum mundum ubi cineres effundi solent. ⁊ incendet ea super ligna sicut solet. qui in loco effusionis cineꝝ cre mabuntur. Quod si omnis turba israel ignorauerit. ⁊ per imperitiam fecerit quod ꝺ̄ mandatum dñi ē. ⁊ postea intelle rexerit peccatum suum. offeret uitulus pro peccato. Adducetqs eum ad ostium tabernaculi. ⁊ ponent seniores populi manus super caput eius coram dño. ⁊ immolatoqs uitulo in conspectu dñi inferet sacerdos qui unctus ē de sanguine eius. in tabernaculum testimonij. tincto digito aspergens septies ꝺ̄ uelum. ponetqs de eodem sanguine in cornibꝰ altaris quod ē coram dño in taber naculo testimonij. reliquum autem sanguinem fundet iuxta basim altaris holocaustorum quod ē in ostio tabernaculi testimonij. Omnemqs eius adipem tollet. ⁊ adolebit super altare. sicut facies ⁊ de hoc uitulo quomodo fecit ⁊ prius Et rogante pro eis sacerdote. propitiabitur dominus. Ipsum autem uitulum efferet extra castra atqs ꝺbuet sicut ⁊ priorem uitulum. quia pro peccato ē multitudinis. Si peccauerit princeps ⁊ fecerit unum ex pluribus prohibitis quod domini lege prohibetur. ⁊ postea intellexerit peccatum suum. offeret hostiam domino hyrcum de capris immaculatum. ponetqs manum suam super caput eius. Cumqs im molauerit eum in loco ubi solet mactari holocaustum coram dño. quia pro peccato ē. tinget sacerdos digitꝰ in sanguine hostie pro peccato. tanget cornua altaris holocausti. ⁊ reliquus fundet ad basim eius. adipem uero adolebit super altare sicut uictimas pacificoꝝ fieri solet. Rogabitqs pro eo ⁊ peccato eius. ac dimittetur ei. Qui si peccauerit anima per ignorantiam de pplē tente. ut faciat quicqs ex his que dñi lege prohibentur. atqs delinquat. ⁊ co gnouerit peccatum suum. offeret aut capram immaculatam. ponetqs manus super caput hostie que pro peccato est. ⁊ immolabit eam in loco holocausti. Tol letqs sacerdos de sanguine in digito sũ. ⁊ tangens cornua altaris holocausti. ⁊ reliquum fundet ad basim eius. Omnem autem adipem sicut auferri solet de uictimis pacificoꝝ. adolebit super altare in odorem suauitatis dño. Rogabitqs pro eo. ⁊ dimittetur ei. Si autem de pecoribꝰ obtulerit uictimam pro peccato. ouem. s. immaculatam. ⁊ ponet manum super caput eius. ⁊ im molabit eam in loco ubi solent holocausta cedi ostie. Sumetqs sacerdos de sanguine eius digito suo. ⁊ tangens cornua altaris holocausti. reliquum fun det ad basim eius. Omnem quoqs ad ipem sicut auferri solet accipiens qui immolatur pro pacificis. ⁊ cremabit super altare incensum dñi. Rogabitqs pro eo ⁊ pro peccato eius. ⁊ dimittetur illi.

Si peccauerit anima ⁊ audierit uocem iurantis. testisqs fuerit quod aut ipse uiderit. ⁊ aut sciens ē. nisi indicaue rit. portabit iniquitatem suam. Anima que tetigerit aliquid immundum. siue q̄ occisum a bestia ē. aut per se mortuum. uel quodlibet aliud reptile. ⁊ oblita fuerit immunditie sue. rea ē ⁊ deliquit. Et si tetigerit quicqs de immunditia hominis iuxta omnem impuritatem qua polui solet. oblitaqs cognouerit postea. subiacebit delicto. Anima que iurauerit. ⁊ pronunciauerit labijs suis aut uel male quid facere uel bene ⁊ non

fecerit tio ipm iuramento ſm one firmauit oblita que postea intellexerit de lictum suum. agat penitentiam pro peccato 7 offerat agnam de gregibo sine ca pram. orabitq; pro ea sacerdos 7 pro peccato eius. Si autem non poterit offerre pecus. offeret duos turtures. uel duos pullos columbarum domino. un pro peccato 7 alterum pro holocaustum. dabitq; eos sacerdoti. Qui primum offerens pro peccato retorquebit caput eius ad pennulas. ita ut collo hereat. et non penitus abrumpatur. 7 asperget de sanguine eius parietem altaris. Quic quid autem reliquum fuerit. faciet di stillare ad fundamentum eius: quia p peccato e. Alterum uero adolebit in holocaustum. ut fieri solet. Rogabitq; a pro eo sacerdos 7 pro peccato eius. 7 di mittetur ei. Q si non quiuerit manu eius. offeret duos turtures aut duos. pullos columbe. offeret pro pecco sile partem ephy decimam. Non mittet eam oleum 7 thus aliquid imponet quia pro peccato est. tradetq; eam sa cerdoti. Qui plenum ex eo pugillum 4 hauriens cremabit super altare in mo numentum eius qui obtulit. ingens pro illo 7 expians. Reliqua uero pars ipse habebit in munere. Locutusq; e dominus ad moysen. dicens. Anima si peccauerit ceremonias. per errore in his que domino sunt sanctificata pe cauerit. offeret pro delicto suo arietem immaculatum de gregibo. qui cum potes duobo sicli mixta ponderis. iuxta mensuram sanctuarii. ipmq; quod intulit damnu restituet. 7 quinta partem ponens super. tradet sacerdoti Qui rogabit pro eo. offerens arietem. 7 dimittetur ei. Anima que peccauit per ignorantiam. feceritq; unum ex his que dominus fieri prohibent. 7 peccauerit intellexerit iniquitatem suam. offeret arietem immaculatum de gregibo sacerdoti. iuxta mensuram estimationemq; peccati. Qui orabit pro eo quia nesciens fecerit. 7 dimittetur ei. quia per errorem deliquit in deum. Locutusq; e dominus ad moysen. dicens. Anima que peccauerit 7 contempto domino negauerit

depositum proximo suo quod fidei ei credidit aut fecerat. uel in aliquo ertor fuerit. aut calumniam fecerit. sine ullum perditi inuenerit. 7 mentiat. insuper peierauerit 7 quodlibet aliud ex plurib fecerit in quib peccare solent homines. 7 uicta delicti reddet omnia que per fraudem uoluit optinere integra. 7 quintam insuper partem domino. cui damnum intulerat. pro peccato autem suo offeret arietem immaculatum de grege. 7 dabit eum sacerdoti. iuxta estimationem. mensuramq; delicti. Q rogabit pro eo coram domino. 7 dimittetur illi pro singulis que faciendo ecauit.

Locutusq; e dominus ad moysen. dicens. Precipe aaron 7 filiis eius. Hec e lex holocausti. Ipse mabitur in altari tota nocte. usq; mane ignis eret eodem altari erit. Vestietur sacerdos tunica 7 feminalibo lineis. tolletq; cineres quos uorans ignis exussit. et ponens iuxta altare. spoliabitur pontifex uestimentis. indutusq; alijs efferet eos extra castra. 7 in loco mundissimo 7 usq; ad fauillam consumi faciet. Ignis autem in altari semper ardebit quem nutriet sacerdos subiciens ligna mane per singulos dies. 7 composito holocausto desuper adolebit adipes pacificorum. Ignis e iste perpetuus. qui nunq; deficiet in altari. Hec e lex sacrificij 7 libamen torum. que offerent filij aaron coram domino 7 coram altari. Tollet sacerdos pugillum simile que aspersa est oleo 7 totum thus quod super similam positum e. adolebitq; illud in altari in monumentum odoris suauissimi domino. Reliquam autem partem simile comedent aaron cum filijs suis absq; fermento. 7 comedent in loco sanctuarii. atrio tabernaculi. Loco autem non fermentabitur. quia pars eius in dominio offertur incensis Sanctum sanctorum erit. sicut pro peccato atq; delicto. Mares tantum de stirpis aaron. comedent illud. Legitimum ac sempiternum erit in generationibus uris. de sacrificijs domini. Omnis q tetigerit illa. sanctificabitur. Locutusq; e dominus ad moysen. dicens. Hec e oblatio aaron 7 filiorum eius.

quam offerre debent domino. in diem
emonis sue. Decimam partem ephi of
ferent similem in sacrificio sempiterno.
medium eius mane. et medium uespe.
que in sartagine oleo aspersa frigetur.
Offeret autem eam calidam in odore
suauissimum domino sacerdos. qui
iure pani succedent. et tota cremabit
in altari. Omne enim sacrificium sa
cerdotum igne consumetur. nec quisq;
comedet ex eo. Locutusq; est dominus
ad moysen dicens. Loquere aaron et
filiis eius. Ista est lex hostie pro peccato.
in loco ubi offertur holocaustum. immo
labitur coram domino. Sanctum sanc
torum est. Sacerdos qui offert comedet ea
eam in loco sancto. in atrio tabernacu.
Quicquid tetigerit carnes eius. sanc
tificabitur. Si de sanguine illius uestis
fuerit aspersa. lauabitur in loco sancto.
Vas autem fictile in quo cocta est. confrin
getur. Quod si uas eneum fuerit. defrica
bitur et lauabitur aqua. Omnis mascu
lus de genere sacerdotali uescetur car
nibus eius. quia sanctum sanctorum est. Hostia et
que ceditur pro peccato cuius sanguis
inferetur in tabernaculum testimonii. et
ad expiandum in sanctuario. non come
detur. sed comburetur igni. Hec quoq; est lex
hostie pro delicto. Sancta sanctorum est. Lo
cus ubi immolabitur holocaustum. ma
tabitur et uictima pro delicto. Sanguis
eius per gyrum fundetur altaris. Offe
rent ex ea caudam et adipem qui operit
uentriculos et pinguedi
nem que uentriculis est. reticulum quoq; iecoris
cum renunculis. et adolebit ea sacer
dos super altare. Incensum est dominum. pro
delicto. Omnis masculus de sacerdota
li genere in loco sancto uescetur his car
nibus. quia sanctum sanctorum est. Sicut pro
peccato offertur hostia. ita et pro delicto.
Unius hostie. lex una erit. Ad sacer
dotem qui eam obtulerit. pertinebit. Sa
cerdos qui offert holocaustum uictime.
habebit pellem eius. Et omne sacrificium
simile quod coquitur in clibano. et quic
quid in craticula uel in sartagine prepa
ratum. eius erit sacerdotis a quo offertur.
siue oleo aspersa. siue arida fuerit. Cun
ctus filius aaron. equa mensura par sin

gulos habebunt. MIH

Est autem hostie pacificorum.
que offertur domino. Si pro
gratiarum actione fuerit. et
oblatio. offerent panes absq;
fermento. conspersos oleo. et lagunas
azima uncta oleo. coctamq; similam.
colluuias. oleo admixtione aspersas. Pa
nes quoq; fermentatos. cum hostia gra
tiarum que immolatur pro pacificis. Ex
quibus unus pro primitiis offeretur domi
no. et erit sacerdotis qui fuderit hostie sangui
nem. Cuius carnes eadem comedentur
die. nec remanebit ex eis quicquam usq;
mane. Si uotum uel sponte quisq; obtu
lerit hostiam. eadem similiter edetur die.
Si quid autem residuum remanserit. ue
sci licitum est. Quicquid autem tertius
inuenerit dies. igni assumet. Si quis
de carnibus uictime pacificorum die ter
tio comederit. irrita fiet eius oblatio. et
nec proderit offerenti. Quin potius abo
minatio erit. Anima quippe quelibet
prauaricationis rea erit. Caro que ali
quid tetigerit immundum. non comede
tur. sed comburetur igni. Qui fuerit mundus
uescetur ea. Anima polluta que come
derit de carnibus hostie pacificorum que
oblata est domino. peribit de populis suis.
Et que tetigerit immunditiam hominis
uel iumenti siue omnis rei que pollui
potest. et comederit de huiusce modi car
nibus. interibit de populis suis. Locutus
est dominus ad moysen dicens. et
Loquere filiis israel. Adipem bouis et
ouis et capre. non comedetis. Adipem
cadaueris morticini et eius animalis. et
quod a bestia captum est. habebitis in u
sus uarios. Siquis adipem qui offerri
debet in incensum domini comederit.
peribit de populo suo. Sanguinem quo
omnis animalis non sumetis in cibo.
tam de auibus quam de pecoribus. Omnis a
nima que ederit sanguinem. peribit et
de populis suis. Locutusq; est dominus
ad moysen dicens. Loquere filiis israel.
dicens. Qui offert uictimam pacifi
corum domino. offerat simul et sacrifi
cium. et libamenta eius. Tenebit ma
nibus adipem hostie. et pectusculum. Cui
quos ambo oblata domino ostendet.

rum et sacerdotii. Qui adolebit adipē
super altare. Pectusculum autem eius
aaron et filiorum eius. Armus quoq;
dexter de pacificorum hostijs. cetera
primitias sacerdotis. Qui obtulerit
sanguinem et adipem filiorum aaron:
ipse habebit armum dextrum in portio
ne sua. Pectusculum enim eleuationis
et armum separationis tuli a filijs israel
de hostijs eorum pacificis. et dedi aaron
sacerdoti et filijs eius. lege perpetua ab
omni populo israel. Hec est unctio aaron
et filiorum eius. in cerimonijs domini
die quo obtulit eos moyses ut sacerdo
tio fungerentur. et que precepit dns ei
dominus a filijs israel. religione per
petua in generationibus suis. Ista est lex
holocausti et sacrificij pro peccato atq;
delicto. et pro consecratione et pacificorum
victimis. quam constituit dominus moy
si. in monte synai. quando mandauit fi
lijs israel ut offerent oblationes suas
domino in deserto synai. VIII

Locutusq; est dominus
ad moysen dicens. Tolle
aaron cum filijs suis. ue
stes eorum et unctionis olei
uitulum pro peccato. duos arietes. ca
strum cum azymis. et agregabis omnē
cetum israel ad ostium tabernaculi fe
cit moyses ut dominus imperauerat. et
congregataq; omni turba. ante fores tab
naculi ait. Iste est sermo quem iussit dns
fieri. Statimq; obtulit aaron. et filios
eius. Cumq; lauisset eos. uestiuit pō
tificem subucula linea. et accingens a
eum balteo. et induens tunica hacinc
tyna. et desuper humerale imposuit. et
Quod astringens cingulo. aptauit et
rationali. in quo erat doctrina et ueri
tas. Cidari quoq; texit caput. et super eum
otra frontem posuit laminam auream
consecratam in sanctificatione. sicut pre
ceperat ei dominus. Tulit et unctionis
oleum. quo linuit tabernaculum cū
omni supellectili sua. Cumq; sanctifica
asperasset altare septies. unxit
illud et omnia uasa eius. labrumq; cum
basi sua. sanctificauit oleo. Quod fundens
super caput aaron unxit eum et consecra
uit. Filios quoq; eius oblatos uestiuit

tunicis lineis et cinxit balteis. impo
suitq; mitras. ut iussit dominus. et
Obtulit et uitulum pro peccato. Cuiq;
super caput eius imposuissent aaron
et filij eius manus suas. immolauit eum
hauriens sanguinem. et tincto digito
tetigit cornua altaris per gyrum. Quo
expiato et sanctificato. fudit reliquum san
guinem ad fundamenta eius. Adipē
autem qui erat super uitalia et reticulū
iecoris. duosq; renunculos cum arcu
nulis suis adolebit super altare. uitu
lum cum pelle et carnibus et fimo cremuit
extra castra sicut preceperat dominus
Obtulit et arietem in holocaustum. Su
per cuius caput cum imposuissent aaron
et filij eius manus suas immolauit eum
et fudit sanguinem eius per altaris cir
cuitum. Ipsum quoq; arietem in frusta se
centes caput eius et armos et adipē ado
leuit ignis. lotis prius intestinis et pe
dibus. Totumq; simul arietem incen
dit super altare. eo q; esset holocaustum
suauissimi odoris domino. sicut pre
ceperat ei. Obtulit et arietem secundū
in consecrationem sacerdotum. posueruit
que super caput illius. aaron et filij eius
manus suas. Quem cum immolasset
moyses. sumens de sanguine tetigit
extremum auriculæ dextre aaron et pol
licem manus eius dextre. similiter et pe
dis. Obtulit et filios aaron. Cumq; de
sanguine arietis immolati tetigisset ex
tremum auriculæ singulorum dextre et pol
licem manus et pedis dextri. reliquum
fudit super altare per circuitum. Adipē
uero et caudam omnemq; pinguedi
nem que operit intestina. reticulumq;
iecoris et duos renes. cum adipibus sin
et armo dextro separauit. Tollens aut
de canistro azymorum quod erat coram
domino. panem absq; fermento et col
lyridam conspersam oleo. et unum quoq; po
suit super adipes et armum dextrum ta
dens simul omnia aaron et filijs eius. et
Qui postq; leuauerunt ea coram dño.
rursum suscepta de manibus eorum ado
leuit super altare holocausti. eo q; consecra
tionis esset oblatio in odorem suauitatis
domino sacrificij. Tulit et pectusculum
eleuans illud coram domino de arietc

ɔsecrationis in partem suam. sicut
precepit dominus. Assumes
unguentum & sanguinem qui erit
super altare: aspergesque super aaron et
uestimenta eius. & super filios illius &
ac uestes eorum. Cumq; sanctificatus
fuerit cum in uestitu suo: precipies ei
cens. Coquite carnes ante fores tab
naculi. & ibi comedite eas. Panes q
ɔsecrationis edite. qui positi sunt in
canistro. sicut precepit michi dominus
dicens. Aaron & filii eius. comedent
eos. Quicquid autem reliquum fuerit
de carne & pane. igne assumes. De
ostio quoq; tabernaculi non egredie
tis septem diebus usq; ad diem quo
plebium: tempus ɔsecrationis uide
Septem enim diebus finitur ɔsecratio
sicut in presentiarum scriptum é: ut
annus sacrificij ɔpleatur. Die ac nocte
manebitis in tabernaculo: obseruates
custodias domini: ne moriamini. sic
michi preceptum é. Fecerunt ergo aaron
& filii eius. cuncta que locutus est dñs
per manum mosi.

IX

Factum autem octauo die uo
cauit moyses aaron & filios
eius ac maiores natu israel.
Dixitq; ad aaron. Tolle
de armento uitulum pro peccato. & arie
tem in holocaustum. utrumq; immacu
latum. & offer illos coram domino. Et
ad filios israel loqueris. Tollite hyr
cum pro peccato. & uitulum atq; agnum
anniculum & sine macula in holocau
stum. bouem & arietem pro pacificis.
& immolate eos coram domino in sacri
ficio singulorum similam oleo ɔspersam offerentes. Hodie enim dominus
apparebit uobis. Tulerunt ergo cuncta
que iussarat moyses. ad ostium taberna
culi. Ubi cum omnis staret multitu
do. ait moyses. Iste é sermo quem pre
cepit dominus. Facite & apparebit
uobis gloria eius. Dixitq; ad aaron.
Accede ad altare. & immola pro peccato
tuo. Offer holocaustum. & deprecare
pro te. & pro populo. Cum mactaueris
hostiam populi: ora pro eis sicut pre
cepit dominus. Statimq; aaron ac
cedens ad altare. immolauit uitulum
pro peccato suo. cuius sanguinem obtu
lerunt ei filii sui. In quo tingens digi
tum. tetigit cornua altaris. & fudit residuus
ad basim eius. Adipemq; renunculos
ac reticulum iecoris. que sumit pro pec
cato accenderunt super altare. sicut precep
erat dominus moysi. Carnes uero &
pellem eius. extra castra obusserunt. &
immolauit & holocaustum uictimam. Ob
tulerunt q; ei filii sui sanguinem eius. &
quem fudit per altaris circuitum. Ipse
etiam hostiam in frusta cesam. cum ca
pite & membris singulis obtulerunt. q
omnia super altare cremauit ignis. lotis
prius aqua intestinis & pedibus. Et pro
peccato populi offerens mactauit hyr
cum. Expiatoq; altari fecit holocaustum
addens in sacrificium libamenta. que
partite offerunt. & accensa super al
tare. absq; ceremonia holocaustum mani
festum. Immolauit & bouem atq; arietem.
hostias pacificas populi. Obtulerunt q;
ei filii sui sanguinem. quem super altare
in circuitu. Adipes autem bouis & cau
dam arietis renunculosq; cum adipi
bus. & reticulum iecoris. posuerunt su
per pectora. Cumq; cremati essent adi
pes in altari. pectora eorum & armos dex
tros separauit aaron. eleuans coram
domino. sicut precepserat moyses. Et
extendens manum ad populum. bene
dixit ei. Sicq; ɔpletis hostiis pro pecco
& holocaustis & pacificis. descendit. Ingres
si autem moyses & aaron tabernaculum te
stimonij. & egressi. benedixerunt
populo. Apparuitq; gloria domini oi
multitudini. & egressus ignis a do
mino. deuorauit holocaustum. & adipes
qui erant super altare. Quod cum uidis
sent turbe. laudauerunt dominum mé
tes in facies suas.

X

Assumptisq; nadab & abiu fi
lij aaron thuribulis. posue
runt ignem & incensum de
super offerentes coram dño
ignem alienum. quod eis preceptum
non erat. Egressusq; ignis a domino.
deuorauit eos. & mortui sunt coram
domino. Dixitq; moyses ad aaron. hoc
est quod locutus est dominus. In sanctificabor
in hijs qui appropinquant michi. & in

Leui

ꝛspectu omnis populi gliabor. Quod audiens. clamauit aaron. Vocatis autē moyses misahele ꝛ helysaphai filijs ozihel patrui aaron. ait ad eos. Ite ꝛ tollite fratres uestros de ꝛspectu sanctuarij. ꝛ asportate extra castra. Confestimq; pergentes tulerūt eos sicut iacebant tunicis nimcis lineis. ꝛ eiecerunt foras ut sibi fuerat ipsum. Locutus ē moyses ad aaron. ad eleazar. atq; ythamar filios eius. Capita uestra nolite nudare. ꝛ uestimenta nolite scindere. ne forte moriamini ꝛ super omnem cetum oriatur indignatio Fratres uri ꝛ omnis domus israel. plangant incendium quod dominus suscitauit. Vos autem non egredietur fores tabernaculi. alioquin peribitis. oleum quippe sanctę unctionis. ē super uos. Qui fecerunt omnia. iuxta preceptum moysi. Dixit quoq; dominus ad aaron. Vinum ꝛ omne quod inebriare potest. non bibetis tu ꝛ filij tui. quando intrabitis in tabernaculum testimonij. ne moriamini. qua preceptum ē sempiternum in generationes uras. ꝛ ut habeatis sciam discernendi inter sanctum ꝛ prophanum. inter pollutum ꝛ mundum. docealisq; filios israel omnia legitima mea. que locutus ē dominus ad eos per manum moysi. Locutusq; ē moyses ad eleazar. ad ythamar filios eius. qui residui erant. Tollite sacrificium quod remansit de oblatione domini. ꝛ comedite illud absq; fermento iuxta altare. quia sanctum sanctorum ē. Comedetis autem in loco sancto quod datum ē tibi ꝛ filijs tuis de oblationibus domini. sicut preceptum ē michi. hec enim sunt lumbulum quoq; quod oblatum ē tibi mum qui separatus ē. edetis in loco mundissimo. tu ꝛ filij tui ac filie tue tecum. Tibi enim ac liberis tuis reposita sunt. de hostijs salutaribus filiorum israel. eo quod armum ꝛ pectus rapies qui circumferantur in altari eleuandi coram domino. ꝛ pertinebunt ad te ad filios tuos lege perpetua. sicut precepit dominus. Inter hec hyrcum qui oblatus fuerat pro peccato. cum quereret moyses. combustum reperit. Iratusq; contra eleazar ꝛ ythamar filios aaron qui remanserant. ait. Cur non comedistis hostiam pro peccato in loco sancto que sanctorum ē. ꝛ datam uobis ut portetis iniquitatem multitudinis. rogetis pro eis in ꝛspectu domini. presertim cum de sanguine illius non sit illatum intra sanctuarium comedere eam debuerunt in sanctuario. sicut preceptum ē michi. Respondit aaron. Oblati ē hodie hostia pro peccato ꝛ holocaustum coram domino. Michi accidit quod uides. Quomodo potui comedere eam. aut placere domino in cerimonijs. mente lugubri. Quod audiens moyses. recepit satisfactionem.

XI

Locutusq; ē dominus ad moysen ꝛ aaron. dicens. Loquimini filijs israel. hec sunt animalia que comedere debetis. de cunctis animantibus terre. Omne quod habet ungulam diuisam ungulam ꝛ ruminat in pecoribus. comedetis. Quicquid autem ruminat ꝛ habet ungulam. si non diuidit eam. sicut camelus ꝛ cetera. non comedetis illud. ꝛ inter immunda reputabitis. Herodius quia ruminat. ungulam q; non diuidit. immundus ē. Lepus quoq; quia ruminat. si ungulam non diuidit. ꝛ sus quę cum ungulam diuidat. non ruminat. horum carnibus non uescemini. nec cadauera tangetis. quia immunda sunt uobis. Hec sunt etiam que gignuntur in aquis. ꝛ uesci licitum ē. Omne quod habet pennulas ꝛ squamas tam in mari quam fluminibus ꝛ stagnis. comedetis. Quicquid autem pennullas et squamas non habet eorum que in aquis mouentur ꝛ uiuunt. abhominabile uobis ꝛ execrandum erit. Carnes eorum non comedetis. ꝛ morticina uitabitis. Cuncta que non habent pennulas ꝛ squamas in aquis. polluta erunt. Hec sunt que de auibus comedere non debetis. ꝛ uitanda sunt uobis. Aquilam et gryphem ꝛ alietum ꝛ miluum secundum genus suum. ꝛ omnem corui genus similitudinem suam. struthionem ꝛ nocticoracem. ꝛ laridum. accipitrem ꝛ iuxta genus suum. bubonem ꝛ mergulum ꝛ ybim cygnum. ꝛ onocrotalum. herodionem ꝛ porphyrionem. ꝛ cataractam iu

TIQI

rta genus suum. upupam quoq; tue
spectionem. Omne teuolucrib; qđ
graditur sup; quatuor pedes. abho
minabile erit uobis. Quicquid autē am
bulat quidem sup; quatuor pedes. sed
hēt longiora retro crura p; que salit sup
te; nam comedere debetis. ut est bruchus
in genere suo tarthacus. atq; ophiomac
atq; locusta. singula iuxta genus suum.
Quicquid autem ex uolucribus huiusmō
hēt pedes. execrabile erit uobis. Et qui
cumq; morticina eorum tetigerit pol
luetur. erit immundus usq; ad uespm.
Et si necesse fuerit ut portet quippiam
horum mortuum. lauabit uestimenta
sua. et immundus erit usq; ad solis occa
sum. Omne animal quod habet q̄dē
ungulam. sed non diuidit eam nec rumi
nat. immundum erit. Et quicquid t
tetigerit illud. contaminabitur. Quod i
ambulat sup; manus ex omnib; animā
tib; que incedunt quadrupedia. immū
dum erit. Qui tetigerit morticina co
rum. polluetur usq; ad uespm. Et
qui portauerit horum aliquid. lauabit uestimenta sua. et immundus
erit usq; ad uespam. quia omnia hec
immunda sunt uobis. hec quoq; inter
polluta reputabuntur. de his que mo
uebuntur in terra. Mustella. mus et
cocodrillus singula iuxta genus suum.
Mygale. chamaleon. et stellio. lacerta.
et talpa. omnia hec immunda sunt. Qui
tetigerit morticina eorum. immundus
erit usq; ad uespm. Et super quod
ceciderit quicq; de morticinis eorum.
polluetur. Tam uas ligneum. et uesti
mentum quam pelles. et cilicia. et quo
cumq; fit opus. tangentur aqua. et pol
luta erunt usq; ad uespm. et sic pōā
mundabuntur. Vas autem fictile in
quod horum quicq; intro ceciderit pol
luetur. et ideo frangendum ē. Omnis
cib; quem comedetis. si fusa fuerit su
per eum aqua. immundus erit. Et ē
liquens quod bibitur de uniuerso ua
se. immundum erit. Et quicquid de
morticinis huiusmodi ceciderit super
illud. immundum erit. sive clibanī si
ue sceno pedes destruentur. et immūdi
erunt. Fontes uero et cysterne. et omnis

aquarum congregatio. munda erit. Qui
morticinā eorum tetigerit. polluetur.
Si ceciderit super sementem. non pol
luet eam. Sin autem aquā super semen
se mentem perfuderit. et postea morti
nis tacti fuerit. illico polluetur. Si mor
tuum fuerit animal quod licet uobis
comedere. qui cadauer eius tetigerit. i
mundus erit usq; ad uespm. Et qui
comederit ex eo quippiam sive por
tauerit. lauabit uestimenta sua. et immū
erit usq; ad uespm. Omne quod i
repit super terram abhominabile erit.
nec assumetur in cibum. Quicquid su
per pectus quadrupes graditur. et mul
tos hēt pedes. sive per humum trahit.
non comedetis. quia abhominabile
ē. Nolite contaminare animas uras. ne
tangatis quicq; eorum ne immundi
sitis. Ego enim sum dominus deus
ur. Sancti estote. quoniam ego sanc
sum. Ne polluatis animas uras. in om
repti quod mouetur super terram. et
Ego enim sum dominus qui eduxi
uos de terra egypti. ut sim uobis in de
um. Sci estis. quia ego sanctus sum.
Ista ē lex animantium et uolucrum et
omnis anime uiuentis que mouetur
in aqua et reptat in terra. ut differētias
noueritis mundi et immundi. et scia
tis quid comedere et quid respicere de
beatis.

XIII

Locutusq; ē dominus ad
ad moysen. dicens. Loqre
filiis israel. et dices ad eos.
Mulier si suscepto semine
pepererit masculum. immunda erit vij
diebus iuxta dies separationis mēstrue.
et die octauo circumcidetur infantulus.
spa uero xxxiij diebus manebit in sā
guine purificationis sue. Omne sanc
non tanget. nec ingredietur sanctua
donec impleant dies purgationis eius.
Sin autem feminam pepererit immūda
erit duabus ebdomadibus iuxta ritum
fluxus menstrui. et xxxvj diebus manebi
in sanguine purificationis sue. Cūq;
expleti fuerint dies purificationis ei.
pro filio sive pro filia. deferet agnum
anniculum in holocaustum. et pullum
columbe sive turturem pro peccato ad

LEVITICI

ostium tabernaculi testimonij. ⁊ tradet
sacerdoti. Qui offeret illa coram dño.
⁊ rogabit pro ea. ⁊ sic mundabitur ap
fluxio sanguinis sui. Ista è lex parien
tis masculum ac femminam. Quod si
non inuenerit manus eius. nec pote
offerre agnum. sumes duas turtures
uel duos pullos columbe. unum in ho
locaustum ⁊ alterum pro peccato. Ro
bitq; pro ea sacerdos. ⁊ sic mundabit.

XIII

Locutusq; è dñs ad moysen ⁊ aa
ron. dicens. Homo in cui
carne tcute ortus fuerit
color diuersus siue pustula aut quasi
lucens quippiam. i. plaga lepre. adu
cent ad aaron sacerdotem. uel ad un
quilibet filiorum eius. Qui cum uide
rit lepram in cute. ⁊ pilos in albu mu
tatos colorem. ipamq; speciem lepre.
humiliorem cute ⁊ carne reliqua. pla
ga lepre è. ⁊ ad arbitrium eius separa
bitur. Sin autem lucens candor fuer
in cute. nec humilior carne reliqua ⁊
pili coloris pristini. recludet eum sa
cerdos vij diebus. ⁊ ospiciet die vij.
Et si quidem lepra ulterius non creuit.
nec transierit in cute priores termi
nos. rursum includet eum vij dieb⁹ alijs.
⁊ die vij rursum explabitur. Si obscurior
fuerit lepra. ⁊ non creuerit in cute. ab
mundabit eum quia scabies è. lauabi
tq; homo uestimenta sua ⁊ mundus
erit. Q si postq; a sacerdote uisus est
⁊ rursus mundicie iterum lepra cre
uerit. adducetur ad eum. ⁊ immundici
ad emnabitur. plaga lepre si fuerit in
homine. adducetur ad sacerdotem et
uidebit eum. Cumq; color albus in
cute fuerit. ⁊ capillorum mutauerit
aspectum. ipa quoq; caro uiua appa
uerit. lepra uetustissima iudicabit.
ams; molita cum. Contaminabitq;
itaq; eum sacerdos. ⁊ non recludet. q
perspicue è immundicie. Sin autes
effloruerit discurrens lepra in cute. ⁊
operuerit omnem carnem a capite
usq; ad pedes. quicquid sub aspectu
oculorum cadit. ospiciet eum sac
dos ⁊ teneat lepra mundissima iudi
cabit eo quod omnis in candorem

uersa sit. ⁊ idcirco homo mundus erit.
Quando uero uiuens caro in eo ap
paruerit. tunc sacerdotis iudicio pol
luetur. ⁊ inter immundos reputabit.
Caro enim uiua si lepra aspergatur.
immunda est. Q si rursum uersa fue
rit in albore. ⁊ totum hominem o
peruerit. ospiciet eum sacerdos. ⁊ mu
dum cè decernet. Caro ⁊ cutis in qua
ulcus natum è ⁊ sanatum. ⁊ in loco ul
cus cicatrix apparuerit alba siue fu
sua. adducetur homo ad sacerdotem.
Qui cum uiderit locum lepre humi
liorem reliqua carne. ⁊ pilos uersos in
candorem. contaminabit eum. Plaga
enim lepre orta est in ulcere. Quod
si pilus coloris è pristini. ⁊ cicatrix ob
scura. ⁊ uicina carne non est humi
lior. recludet eum vij diebus. Et si qdè
creuerit. adiudicabit eum lepre. Sin
autem steterit in loco suo ulcus è cy
catrix. ⁊ homo mundus erit. Caro ⁊
cutis quamlibet ignis exussit. ⁊ sanata
albam siue rufam habet cicatricem.
ospiciet eam sacerdos. Et ecce si ru
sa est in albore. ⁊ locus eius reliqua
eius reliqua cute humiliorē. contami
bit eum. quia plaga lepre in cicatte
orta è. Quod si pilorum color nō fuit
immutatus. nec humilior plaga carne
reliqua. ⁊ pla lepre species fuerit sub
obscura. recludet eum vij diebus. ⁊ die
vij ptemplabitur. Si creuerit in cute
lepra. contaminabit eum. Sin autem i
loco suo candor steterit non satis clar.
plaga obustionis è. ⁊ idcirco munda
bitur. quia cicatrix è obustionis. Mu sim
mulier in cuius capite uel barba ger
minauerit lepra. uidebit eos sacerdos.
Et si quidem humilior fuerit locus
carne reliqua. ⁊ capillus flauus soli
toq; subtilior. contaminabit eos. quia
lepra capitis ⁊ barbe est. Sin autem
uiderit locum macule equalem uici
ne carni. ⁊ capillum nigrum. recludet
eum vij diebus. ⁊ die vij mundabitur.
Si uero creuerit macula ⁊ capillus
sui coloris è. ⁊ locus plage carni reli
que equalis. mundus erit homo absq; lo
co macule. ⁊ includet eum vij diebus ali
is. Si die vij uisa fuerit stetisse pla-

ga in loco tho. nec humilior caro ce
liqua. mundabit cum. lotisq; uesti
mentis mundus erit. Cum autē post
emundationem aduersum creuerit ma
culam cute. non quaeret amplius u
trum capillus in flauum sit colorem
mutatus. quia aperte immundus
ē. Quo si steterit macula. capilli ni
gri fuerint. noverit hominē ēe sana
tum. pfitente: cum pronuntiet im
mundum. Vir aut mulier in cuius cute
candor apparuerit in aliebitu: eos sa
cerdos. Si deprehenderit sub obscu
rum. albore illum cerni in cute. scias nō
ēe lepram sed maculam coloris candi
di. et hominem immundum. Vir de cui
capite capilli fluxerint. caluus ac mū
dus ē. Et si a fronte cecide: int pili
recaluaster. et immundus ē. Sin autē
in calluto siue in recaluatione albū
uel ruffus color fuerit exortus. et hoc
sacerdos uiderit. damnabit eum le
pre aut quia lepra ē. que orta ē in calu
tio. Qui cum q; maculatus fuerit le
pra. et separatus ad arbitrium sacer do
tis. habebit uestimenta dissuta: caput
nudum. os uestē tectum. Contacta
tum ac sordidum se clamabit. Omni
q; die quo leprosus ē. et immundus. so
lus habitabit extra castra. Vestis la
nea siue linea que lepram habuerit
in stamine aut subtegmine aut ē te
pellis. uel quicquid ex pelle opfectum
ē. si alba aut rufla macula fuerit infec
ta. lepra reputabitur. ostendetur q;
sacerdoti. Qui ostensam recludet i
vij dieb. et die vij rursus aspiciens si
creuisse deprehenderit lepra perseue
rans ē. pollutum iudicabit uestimen
tum et omne in quo fuerit munera. et ex
comburetur flamma. Quod si eam ui
derit non creuisse. precipiet et lauabū
tur in quo lepra ē. recludetq; illud vij
dieb. alijs. Et cum inuenerit facie ēi
pristinam non retinentem. nec tamen
creuisse lepram immundum iudica
bit. et igne comburet eo q; infusa sit in fu
scate uestimento uel per totum lepra.
Si autem obscurior fuerit locus lepre.
postq; uestis ē lota: rabumpet eum et
a solito diuidet. Quod si ultra appa

ruerit in uis locis que prius immacu
lata erant. lepra uolatilis et uaga. de
bet igne combui. Si cessauerit lauabit
ea que pura sunt. et munda erunt.
Ista ē lex lepre uestimenti lanei et line
stamims atq; subtegminis. omniq;
supellectilis pellitē. quomodo mun
dari debeat uel contaminari.

Locutusq; ē dominus ad
moysen. dicens. hic est
ritus leprosi. quando mū
dandus ē. Adducent: ad
sacerdotem. Qui egressus ecastris cū
inuenerit lepram esse mundatam p
cipiet et qui purificand: ut offerat pro
se duos passeres uiuos quos uesci licet
tum ē. et lignum cedrinum uermicu
lumq; et ysopum. Et unum ex passe
ribus immolari in uase fictili. supra
aquas uiuentes. Alium aut uiuū
cum ligno cedrino et cocco et ysopo tin
get in sanguine passeris immolati. qui
asperget illum qui mundandus est
septies. et mundū pronunciet. et dimittet
passerem uiuum ut in agrum auolet.
Cumq; lauerit homo uestimēta sua
radet omnes pilos corporis et lauabit
aqua. purificatusq; ingredietur ca
strā. ita tamen ut maneat extra
tabernaculum suum vij diebus et die
vij radat capillos capitis. barbamq;
et supercilia ac totius corporis pilos. et
lotis rursum uestibus et corpore die vij.
assumet duos agnos immaculatos. et
ouem anniculam absq; macula. et
tres decimas similē in sacrificium q
aspersa sit oleo. et seorsum olei sextarium.
Cumq; sacerdos purificans ho
minem statuet eum et hec omnia co
ram domino in ostio tabernaculi te
stimonij. offeret agnum et offeret eus
pro delicto oleiq; sextarium. Et obla
tis ante dominum omnibus immola
bit agnum ubi immolari solet hostia
pro peccato et holocaustum. i. in loco
sancto. Sicut enim pro peccato ita et
pro delicto. ad sacerdotem pertinet
hostia. Sancta sanctorum ē. Assumens
q; sacerdos de sanguine hostie que i
molata ē pro delicto. ponet super ex
tremum auricule dextre eius q mun

VAU

datur. 7 super pollices manus dextre 7 pedis. 7 de olei sextario mittet in manu suam sinistram. ungetq3 digitum dextrum in eo. 7 asperget septies contra dnm. Quod autem reliquum e olei in leua manu. fundet super extremum auricule dextre eius qui mundatur. 7 super pollices manus ac pedis dextri. 7 super caput eius. Rogabitq3 pro eo coram domino. 7 faciet sacrificium pro peccato. Tunc immolabit holocaustum 7 ponet illud in altari cum libamentis suis. et homo ite mundabitur. Quod si pauper e. 7 non pot manus eius inuenire que dicta sunt. sumet agnum pro delicto ad oblationem ut roget pro eo sacerdos. decimam q3 partem similae aspersi oleo in sacrificium. 7 olei sextarium. 7 duos q3 turtures. siue duos pullos columbe quorum sit unus pro peccato. 7 alter in holocaustum. offeretq3 ea die octauo purificationis sue sacerdoti ad ostium tabernaculi testimonii coram domino. Qui suscipiens agnum pro delicto 7 sextarium olei. leuabit simul. (mmolatoq3 agno. de sanguine eius. ponet super extremum auricule dextre illius qui mundatur. 7 super pollices manus eius ac pedis dextri. Olei uero partem mittet in manum suam sinistram. in quo tingens digitum dextre manus aspergit septies contra dominum. tinget q3 extremum dextre auricule illius q mundandus. 7 pollices manus ac pedis dextri. in loco sanguinis qui effusus e pro delicto. Reliquam aut partem olei que e in sinistra manu mittet super caput purificandi. ut placet pro eo dominum. Et turturem siue pullum columbe offeret. unum pro delicto 7 alterum in holocaustum cum libamentis suis. Hec e sacrificium leprosi qui hre non pot omnia in emundatione sua. Locutusq3 e dominus ad moysen et aaron. dicens. Cum ingressi fueritis terram chanaa quam ego dabo uobis in possessionem. si fuerit plaga lepre in domo. ibit cuius e domus nuntians sacerdoti. 7 dicet. Quasi plaga lepre apparuit michi e in domo mea. Ille precipiet ut effetur omnia que sunt in domo priusq3 ingrediatur eam. 7 uideat utrum lepra sit. ne immunda fiant omnia q in domo sunt. Ingressusq3 postea. ut uideat domus lepram. Et cum uiderit in parietibus illius quasi ualliculas pallore siue uirore deformes 7 humiliores superficie reliqua. egredietur hostium domus 7 statim claudet eam diebus. Reuersusq3 die uii. uisitabit eam. Si uiderit creuisse lepram iubebit erui lapides in quibus lepra e. 7 proici extra ciuitatem in locum immundum. domum autem intrinsecus per circuitum raderi. 7 spargi puluerem qui fuerit extra urbem in locum immundum. Lapidesq3 alios reponi pro his qui ablati fuerint. 7 aliud aliio luto domum. Si autem postq3 euulsi sunt lapides 7 puluis ille. 7 alia terra lita. ingressus sacerdos uiderit reuersa lepram. et parietes aspersos maculis lepre e per septem dies. 7 iterum domus. Quas statim destruent. 7 lapides eius ac ligna atq3 uniuersum pulueren proicient extra oppidum. in locum immundum. Qui intrauerit domum quando clausa est. immundus erit usq3 ad uesperum. Et dormierit in ea. 7 comederit quippiam. lauabit uestimenta sua. Si uero sacerdos uiderit lepram non creuisse in domo postq3 denuo lita e. purificabit eam recepta sanitate. Et in purificatione eius sumet duos passeres. lignum q3 cedrinum 7 uermiculum atq3 ysopum. Et immolato uno passere in uase fictili super aquas uiuas. tollet lignum cedrinum 7 ysopum 7 coccum 7 passerem uiuum. 7 tinget omnia in sanguine passeris immolati atq3 in aquis uiuentibus. et asperget domum septies. purificabitq3 eam tam in sanguine passeris quam in aquis uiuentibus 7 in passere uiuo ligni q3 cedrino 7 ysopo atq3 uermiculo. Cui q3 dimiserit passerem uolare in agrum liberum. orabit pro domo. 7 munda bitur. Ista est lex omnis lepre 7 pestilentie lepre uestium 7 domorum et cicatricis 7 erumpentium papularum lucentis macule 7 in uarias species. coloribus imutatis. ut possit sciri quo tempore mundum quid uel immun

TIAL

dum sit. XV

Loquutusq; è dominus ad moysen 7 aaron dicēs. Loquimini filijs israel: 7 dicetis eis. Vir qui patitur fluxum seminis immundus erit. 7 hic iudicabitur hunc in modo fluxisse eum per momenta singula ad ix serit caro illius atq; x cruciet fedus humor. Ē stratum in quo dormierit immundum erit. 7 ubicunq; sederit. Si quis horum tetigerit lectulum eius. Lauabit uestimenta sua. 7 ipē lotus aqua immundus erit usq; ad uesperum. Si sederit ubi ille sederat. 7 ipē lauabit uestimenta sua. 7 lotus aqua. immundus erit usq; ad uesperum. Qui tetigerit carnē eius lauabit uestimenta sua. 7 ipē lotus aq̄ immundus erit usq; ad uesperum. Si saliuam huiuscemodi homo iecerit super eum qui mundus ē. lauabit uestimenta sua. 7 lotus aqua immundus erit usq; ad uesperum. Sagma super quod sederit immundum erit. Et quicquid subtus fuerit qui fluxum seminis patitur: pollutum erit usq; ad uesperum. Qui portauerit horum aliquid. lauabit uestimenta sua. 7 ipē lotus aqua immundus erit usq; ad uesperum. Omnis qui tangit qui talis ē. non lotis ante manibus. lauabit uestimenta sua. 7 lotus aqua immundus erit usq; ad uesperum. Vas fictile quod tetigerit: confringetur. Vas autem ligneum. lauabitur aqua. Si sanatus fuerit qui huiuscemodi sustinet passionem. numerabit vij dies post emundationem suā. 7 lotis uestibus ac toto corpore in aquis uiuentibus erit mundus. Die autē octauo sumet duos turtures aut duos pullos columbe. 7 ueniet in conspectu domini ad ostium tabernaculi testimonij. dabitq; eos sacerdoti. Qui faciet unum pro peccato: 7 alterum in holocaustum. Rogabitq; pro eo coram domino. 7 emundabitur a fluxu seminis sui. Vir de quo egredietur semen coitus lauabit aqua omne corpus suum. 7 immundus erit usq; ad uesperum. Vestē 7 pellem quam habuerit lauabit aquis. 7 immunda erit usq; ad uesperum. Mulier cum qua coierit lauabitur aqua. 7 immunda erit usq; ad uesperum. Mulier que patitur multis diebus fluxum sanguinis non in tempore menstruali. uel que post menstruum sanguinem fluere non cessat. quamdiu huic subiacebit passioni. immunda erit quasi sit tempore menstruo. Omne stratum in quo dormierit. 7 uas in quo sederit. pollutum erit. Quicunq; tetigerit eam. lauabit uestimenta sua. 7 ipē lotus aqua. immundus erit usq; ad uesperum. Si steterit sanguis 7 fluere cessauerit. numerabit vij dies purificationis sue. 7 octauo die offerat pro se sacerdoti duos turtures uel duos pullos columbe ad ostium tabernaculi testimonij. Qui unum faciet pro peccato. 7 alterum in holocaustum. rogabitq; pro ea coram domino. 7 pro fluxu immunditie eius. Docebitis ergo filios israel. ut caueant immunditias. 7 non moriantur in sordibus suis. cum polluerint tabernaculum meum quod ē inter eos. Ista ē lex eius qui patitur fluxum seminis. 7 qui pollutus coitu. 7 que menstruis tēporibus separatur uel que ingrauat sanguine. 7 omnis qui dormierit cum ea.

XVII

Loquutusq; è dominus ad moysen post mortem duorum filiorum aaron. quando offerentes ignem alienum interfecti sunt. 7 precepit ei dicens. Loquere ad aaron fratrem tuum. ne omni die ingrediatur sanctuarium quod ē intra uelum coram propitiatorio. quo tegitur: archa. ut non moriatur. quia in

LEVITICVS

nube appariebo super oraculum. Mis-
sam fecerit. Vitulum offeret pro pec-
cato. Aaronem in holocaustum. Tu-
nica linea vestietur. Femoralibus li-
neis verenda celabit. Accinget zo-
na linea. Cydaim lineam imponet ca-
piti. Hec cum vestimenta sint sacer-
dotis cum lotus fuerit ingredietur.
Suscipietq; ab universa multitudine
filiorum israel. duos hircos pro pec-
cato. Arietem in holocaustum. Cui-
q; obtulerit vitulum. Aaron pro
se. pro domo sua duos hircos sta-
ficiet coram domino in ostio taber-
culi testimonij. mittens super utros
q; sortem. unam capro emissario. Al-
tius sors exierit domino. offeret illi
pro peccato. Cuius autem in caput
emissarium statuerit eum vivi coram
domino. ut fundat preces super eo.
et mittat illum in solitudinem. Bis
ute celebrans offerat vitulum. et ro-
gans pro se et pro domo sua immolabit
eum. Assumptoq; dombulo quod
de primis altaris impleverit. et bau-
ens manu. i. capsulam. ubi vivum aroma
ticum. intrabit in scā.
ut posita super ignem aromatibus. ne
bula eorum tua operiat oraculū
quod é super testimonium. et nō mo
riatur. Tollet quoq; de sanguine vi
tuli. et aspergit digito septies contra pro
piciatorium ad orientem. Cumq;
macta verit hyrcum pro peccato popli.
et feret sanguinem eius intra velum. et
sicut precepit é de sanguine vitu
li. ita aspergat et contra oraculū. et
per ea scā. ab immunditijs filio
israel. et a prevaricationibus eorum et
ris q; peccatis. Iuxta hunc ritum faci
et tabernaculo testimonij. quod é
situm inter eos. in medio sordium ha
bitationis eorum. Nullus hominus
sit in tabernaculo quando pontifex i
gredietur scā. ut roget pro se et p
domo sua et pro universo cetu israel. et
donec egrediatur. Cum autem exie
rit ad altare quod coram domino é.
et erpiet pro se. Et sumptum sanguis
vituli atq; hyrci fundat circa cornua
altaris per gyrum. aspergens q; digito

lepras. et per eam sanctificet illud. a
ab immunditijs filiorum israel. Post
quam emundaverit sanctuarium et ta
bernaculum. et altare. tunc offeret hyr
cum vivum. et posita utraq; manu
super caput eius. confitebitur omnes
iniquitates filiorum israel. et universa
delicta atq; peccata eorum. Que ip
sorum capiti eius. et mittet illum per
hominem paratum in desertum. Cui
q; portaverit eum. omnes iniquitates
eorum in terram solitudinem. et dimis
sus in deserto. revertetur. Aaron in ta
bernaculum testimonij. Et depositis
vestibus quibus indutus erat cum in
traverit sanctuarium. relictisq; ibi. lavabit
carnem suam in loco sancto. induet
q; vestibus suis. Et postq; egressus
obtulerit holocaustum suum. et ple
bis. rogabit tam pro se quam pro po
pulo. et adipem qui oblatus é pro pec
cato. adolebit super altare. Ille vero
dimiserit caprum emissarium. lavabit
vestimenta sua et corpus aqua. et sic
ingredietur in castra. Vitulum autem
et hyrcum. qui pro peccato fuerant i
molati. et quorum sanguis illatus é
ut in sanctuario expiatio operetur. asportabunt extra castra. et comburent igni.
tam pelles quam carnes eorum ac
stercora. Et qui cumq; combusserit ea
lavabit vestimenta sua et carnem a
qua. et sic ingredietur castra. Erit q;
hec vobis legitimum sempiternū.
Decimo autem septimo decima die
mensis. affligetis animas vras. nul
lumq; facietis opus. sive indigena
sive advena qui peregrinatur inter
vos. In hac die expiatio celebrabitur. atq;
mundatio. Ab omnibus peccatis vris
coram domino mundabimini. Sab
batum enim requietionis é. et affligetis animas vras religione perpetua.
Expiabit autem sacerdos qui unctus
fuerit et cuius implere manus
ut sacerdotio fungatur pro patre suo.
Indutusq; stola linea vestibus sanc-
tis. expiabit sanctuarium et tabernaculi
testimonij. atq; altare. sacerdotes q;
et universum populum. Erit q; hec
vobis legitimum sempiternū. ut

LEVITICVS

XVII

ocens pro filio [illegible] pro eius peccatis eorum semel in anno [illegible] sicut preceperat dns [illegible]

XVIII

Et locutus est dominus ad [illegible] dicens. [illegible] ad eos. Ego dominus deus uester. [illegible] hostias suas domino. [illegible] dicens. homo [illegible] de domo israel [illegible] fuerit in eis peregrinus qui peregrinatur apud uos. qui obtulerit holocaustum siue uictimam. ad ostium tabernaculi testimonij non adduxerit eam ut offerat domino. interibit de populo suo. homo quilibet de domo israel. siue aduenerit qui peregrinatur inter uos. si comederit sanguinem. [illegible] obfirmabo faciem meam contra animam illius et disperdam eam de populo suo. quia anima carnis in sanguine est. ego tedi illum uobis in super altari ut [illegible] pro animabus uestris. sanguis pro animae pietate fundet. Homo quilibet ex filiis israel. et [illegible] anima ex uobis non comedet sanguinem. nec ex aduenis qui peregrinantur apud uos. [illegible] homo quicumque ex filiis israel et de aduenis qui peregrinantur apud uos. [illegible] uenatione siue aucupio ceperit feram uel auem quod cibo sumi conuenit effundat sanguinem eius et operiat illum terra. Anima enim omnis carnis in sanguine est. Unde dixi filiis israel. Sanguinem uniuerse carnis non comedetis. quia anima carnis in sanguine est. Et quicumque comederit illum. interibit. Anima que comederit morticinum uel captum a bestia tam de indigenis quam de aduenis. lauabit uestimenta sua et semetipsum aqua. et polluetur usque ad uesperum. et sic mundus fiet. Si non lauerit uestimenta sua uel corpus. portabit iniquitatem suam.

XVIII

Locutusque est dominus ad Moysen dicens. Loquere filijs israel. et dices ad eos. Ego dominus deus uester. In terra egypti in qua habitastis non facietis. et in terra chanaan. ad quam ego introducturus sum uos non agetis. nec in legitimis eorum ambulabitis. Facientes iudicia mea et precepta seruabitis. et ambulabitis. Ego dominus deus uester. Custodite leges meas atque iudicia. quae faciens homo. uiuet in eis. Ego dominus. Omnis homo ad proximam sanguinis sui non accedet ut reuelet turpitudinem suam. Ego dominus. Turpitudinem patris tui et turpitudinem matris tue non discooperies. Mater tua est. non reuelabis turpitudinem eius. Turpitudinem uxoris patris tui non discooperies. turpitudo enim patris tui est. Turpitudinem sororis tue ex patre siue ex matre que domi uel foris genita est. non reuelabis. Turpitudinem filie filij tui uel neptis ex filia non reuelabis. quia turpitudo tua est. Turpitudinem filie uxoris patris tui quas peperit patri tuo et est soror tua. non reuelabis. Turpitudinem sororis patris tui non discooperies. quia caro est patris tui. Turpitudinem sororis matris tue non reuelabis. eo quod caro sit matris tue. Turpitudinem fratris patris tui non reuelabis nec accedes ad uxorem eius que tibi affinitate iungitur. Turpitudinem nurus tue non reuelabis. quia uxor filij tui est. nec discooperies ignominiam eius. Turpitudinem uxoris fratris tui non reuelabis. quia turpitudo fratris tui est. Turpitudi

uxoris tue ⁊ filie eius non reuelabis. ⁊ filiam filij eius ⁊ filiam filie illius nō sumes ut reueles ignominiam eius. quia caro illius sunt. ⁊ talis coitus incestus ē. Sororem uxoris tue in pellicatum illius non accipies. nec reuelabis turpitudinem eius adhuc illa uiuente. Ad mulierem que patitur menstrua non accedes. nec reuelabis feditatem eius. Cum uxore proximi tui non coibis. nec semen tuum commixtione maculabis. De semine tuo non dabis ut consecretur uolo moloch. nec pollues nomen dei tui. Ego dominus. Cum masculo non commisceberis coitu femineo. quia abhominatio ē. Cum omni pecore non coibis. nec maculaberis ea. Mulier non succumbet iumento. nec miscebitur ei. quia scelus ē. Ne polluamini in omnibus his. quibus contaminate sunt gentes. quas ego eiciam ante conspectum uestrum. et polluta ē terra. cuius ego scelera uisitabo. ut euomat habitatores suos. Custodite legitima mea atq; iudicia. ut non faciatis ex oibus abhominationibus istis. tam indigena quam colonus qui peregrinantur apud uos. Omnes enim execrationes istas fecerunt habitatores eius. qui fuerunt ante uos. ⁊ polluerunt eam. Cauete ergo. ne ⁊ uos similiter euomat ea patrata fecerunt. sicut euomuit gentem q̄ fuit ante uos. Omnis anima que fecerit de abhominationibus quippiam. peribit de medio populi sui. Custodite mandata mea. Nolite facere que fecerunt ante uos. ⁊ ne polluamini in eis. Ego dominus deus uester.

XIX

Locutusq; ē dominus ad moysen. dicens. Loquere ad omnem cetum filiorum israel. ⁊ dices ad eos. Sanctimoniales estote. quia ego sanctus sum dominus deus uester. Vnus quisq; patrem ⁊ matrem suam timeat. Sabbata mea custodite. Ego dominus deus uester. Nolite declinare ad idola. nec deos conflatiles facietis uobis. Ego dominus deus uester. Si immolauerit hostiam pacificorum domino. ut sit placabilis eo die quo immolatus est. et die altero. Quicq; autem reliquum fuerit in diem tertium igne comburetur. Si quis post biduum ex ea comederit. profanus erit. ⁊ impietatis reus. portabit iniquitatem suam. quia sanctum domini polluit. ⁊ peribit anima illa de populo suo. Cum messueritis segetes terre uestre. nec terminabis ad purum. nec spicas colliges. neq; in uinea tua racemos ⁊ grana decidentia aggregabis. sed pauperibus ⁊ egenis carpenda dimittes. Ego dominus deus uester. Non facietis furtum. non mentiemini. nec decipiet unusquisq; proximum suum. Non peierabis in nomine meo. nec pollues nomen dei tui. Ego dominus. Non facies calumniam proximo tuo. nec ui opprimes eum. Non morabitur opus mercenarij tui apud te. usq; mane. Non maledices surdo. nec coram ceco pones offendiculum. Set timebis dominum deum tuum. quia ego sum dominus. Non facies quod iniquum ē. nec iniuste iudicabis. Non considerabis personam pauperis. nec honores uultum potentis. iuste iudicabis proximo tuo. Non eris criminator. nec susurro in populis. Non stabis contra sanguinem proximi tui. Ego dominus. Non oderis fratrem tuum in corde tuo. Set publice argue eum. ne habeas super illo peccatum. Non quæres ultionem. nec memor eris iniurie ciuium tuorum. Diliges amicum tuum. sicut teipsum. Ego dominus. Leges meas custodite. Iumenta tua non facies coire cum alterius generis animantibus. Agrum non seres. duplici semine. Vestis que ex duobus texta ē. non induetis. Si dormierit cum muliere coitu seminis que sit ancilla uel nobilis. ⁊ tamen pretio non redempta nec libertate donata. uapulabunt ambo. ⁊ non morientur. quia non fuit libera. Pro delicto autem suo. offeret dominо ad ostium tabernaculi testimonij arietem. Orabitq; pro eo sacerdos. ⁊ pro delicto eius coram domino. ⁊ propitiabitur ei. dimittetq; peccatum. Quando ingressi fueritis terram ⁊ plantaueritis in ea ligna pomifera. auferetis preputia eorum. pomum que germinant inmunda erunt uobis nec edetis ex eis. Quarto autem anno

omnis

LEVITICVS

omnis fructus eorum sēficabitur. Laudabilis dominō. Quinto autem anno comedetis fructus. aggregantes poma que proferunt. Ego dominus deus uester. Non comedetis carnem cum sanguine. Non augurabimini. nec obseruabitis somnia. neq; in tonsuram attondebitis comam. nec radetis barbam. Et super mortuo non incidetis carnes uras. neq; figuras aliquas aut stigmata facietis. in uobis. Ego dominus. Ne prostituas filiam tuam. ne contaminetur terra. et implcatur piaculo. Sabbata mea custodite. et sēcūariū meum metuite. Ego dominus. Ne declinetis ad magos. nec ab aruolis aliquid scisciteris. ut polluamini per eos. Ego dominus deus uester. Coram cano capite consurge. et honorabis personam senis. et time dominum deum tuum. Ego sum dominus. Si habitauerit aduena in terra ura. et morabitur in uobis. ne exprobretis ei. sed sit inter uos quasi indigena. et diligetis eum quasi uosmet ipsos. Fuistis enim et uos aduene. in terra egypti. Ego dominus deus uester. Nolite facere aliquid iniquum in iudicio. in regula. in pondere. in mensura. Statera iusta et equa sint pondera. Justus modius equusq; sextarius. Ego dominus deus uester: qui eduxi uos de terra egypti. Custodite omnia precepta mea. et iudicia. et facite ea. Ego dñs

XIX

Locutusq; est dominus. ad moysen. dicens. Loquere filijs israel. et dices ad eos. Homo de filijs israel et de aduenis qui habitant in israel. si quis dederit de semine suo moloch. morte morietur. populus terre lapidabit eum. et ego ponam faciem meam contra illum. succidamq; eum de medio populi sui. eo quod dederit de semine suo moloch. et contaminauerit sēcūariū meum. ac polluerit nomen scūm meum. Quod si negligens populus terre et quasi parum pendens imperium meum dimiserit hominem qui dederit de semine suo moloch. nec uoluerit eum occidere. ponam faciem meam super hominē illum et cognationem eius. succidamq; ipm et omnes qui consenserunt ei ut fornicarentur cum moloch de medio populi sui. Anima que declinauerit ad magos et ariolos et fornicata fuerit cum eis. ponam faciem meam contra eam. et interficiam illam de medio populi sui. Sanctificamini et estote sancti. quia ego dominus deus uester. Custodite precepta mea et facite ea. quia ego dominus qui sanctifico uos. Qui maledixerit patri suo aut matri. morte morietur. Qui patri matriq; maledixerit. sanguis eius sit super eum. Si mechatus quis fuerit cum uxore alterius. et adulterium perpetrauerit cum uxore proximi sui. morte morietur et mechus et adultera. Qui dormierit cum nouerca sua et reuelauerit ignominiam patris sui. morte morientur ambo. Sanguis eorum sit super eos. Si quis dormierit cum nuru sua. uterq; morietur. quia scelus operati sunt. Sanguis eorum sit super eos. Qui dormierit cum masculo coitu femineo. uterq; operati sunt nefas. morte morientur. Sit sanguis eorum super eos. Qui super uxorem filiam duxerit matremue eius. scelus operatus est. Vrendus comburetur cum eis. nec permanebit tantum nefas in medio uri. Qui cum iumento et pecore coierit morte morietur. pecus quoq; occidite. Mulier que succubuerit cuilibet iumento. simul interficietur et ea. Sanguis eorum sit super eos. Qui acceperit sororem suam filiam patris sui. uel filiam matris sue. et uiderit turpitudinem eius. illaq; conspexerit turpem ignominiam. nefariam rem operati sunt. Perierunt ambo in conspectu populi sui. eo quod turpitudinem suam nuda reuelauerint. portabunt iniquitatem suam. Qui dormierit uxorem fratris

fui: fem facit illicitam. Turpitudinem
fris reuelauit: absqs liberis eunt. Cu
stodite leges meas atqs iudicia 7 facite
ea. ne 7 uos euomat terra quà inquinau
eftis 7 habitatores. Nolite ambulare in
legitimis nationum quas ego expul
surus sum ante uos. Omnia enim hec
fecerunt. 7 abominatus sum eas. Vob
aut dixi. Possidete terram eorum.
quam dabo uobis in hereditatem. ter
fluentem lacte 7 melle. Ego dominus
deus ur. qui separaui uos a ceteris pplis
Separate ergo 7 uos inmundum mundo
ab immundo. 7 animem mundam ab immun
da. ne polluatis animas uras in pecore.
7 in auibs 7 in cctis que mouentur in ter
7 que uobis ostendi ee pollutas. Eritqs
sci michi quia sctus sum ego dominus.
7 separaui uos a ceteris populis ut ee
tis mei. Vir siue mulier in quibs phy
tonicus uel diuinationis fuerit spus
morte moriantur. Lapidibs obruet
eos. sanguis eorum sit super eos.

XXI

Dixit quoqs deus ad moysen.
Loquere ad sacerdotes filios
aaron. 7 dices ad eos. Nó
contaminetur sacerdos in mó
dis ciuium suorum. nisi tantum in o
sanguineis ac propinquis. i. super pa
trem 7 matrem 7 filium ac filiam. fratrem
quoqs 7 sororem uirginem. que non e
nupta uiro. Super hec in principe populi
sui non contaminabitur. Non radent caput
neqs barbam. neqs in camibs suis fa
cient incisionem. Sci erunt deo suo. 7
non polluent nomen eius. Incensus
enim domini 7 panes dei sui offerunt.
7 ideo sci erunt. Sacerdotem 7 uxorem
bulum non ducent uxorem. nec eam
que repudiata e a uiro. quia sanctus
tus e deo suo. 7 panes propositionis
offert. Sit ergo sanctus. quia ego
scius sum dominus qui scifico uos. Sa
cerdotis filia si deprehensa fuerit i stu
pro 7 uiolauerit nomen patris sui. fla
mis cremetur. Summus sacerdos. 7
maximus inter fratres suos super cui
caput fusum e unctionis oleum. 7 cu
ius manus in sacerdotio consecrate fuit.
uestitusqs e scis uestibs. caput suum
non discooperiet. uestimenta nó scinder

ad omnem mortuum non ingredietur
omnino. Super patre quoqs suo 7 ma
tre non contaminabitur. nec egredietur
de scis. nec polluet scitatum dei sui. qm
oleum sce unctionis dei sui super eum
est. Ego dominus. Virginem. ducet 7
uiduam 7 repudiatam 7 sordi
dam atqs meretricem non accipiet. 7 sa
piellam de populo suo. Non commisce
at stirpem generis sui uulgo gentis sue.
quia ego dominus qui sanctifico eum.
Locutusqs e dominus ad moysen.
dicens. Loquere ad aaron. Homo de
semine tuo per familias qui habuerit
maculam non offerat panes deo suo.
non accedet ad ministerium eius. Si
cecus fuerit. si claudus. si uel parui 7
grandis uel torti uultus. si fracto pede uel
manu. si gibbo uel lippus. si albuginem
bens in oculo. si iugem scabiem uel impe
tiginem in corpore. uel hernosus. Qui
qui horum maculam de semine aaron sa
cerdotis. non accedet offerre hostias do
mino. nec panes deo suo. 7 cum tam
panibs qui offeruntur in sanctario. ita tñ
tangat ut uitia uelum non ingrediatur.
nec accedat ad altare. quia maculã hr.
7 contaminare non debet scitatum meum
Ego dominus. qui scifico uos. Locutus
tus e ergo moyses ad aaron 7 filios ei.
7 ad omnem ifrael. cuncta que fuerat
sibi imperata.

XXII

Locutusqs e dominus
ad moysen dicens. Loqre
ad aaron 7 ad filios eius. ut
caneant ab his que sanctificata
tum filiorum isrl. 7 non contaminent
nomen scificationis mei. que ipsi of
ferunt. Ego dñs. Dic ad eos. 7 ad po
steros eorum. Omnis homo qui acces
serit ad stirpe uestra ad ea que sanctifi
fuerint 7 que obtulerunt filii isrl dño in
quo e immunditia. peribit coram dño
Ego dominus. Homo de semine aaron
qui fuerit leprosus aut patiens fluxu
seminis. non uescetur de scis que scifi
cata sunt michi donec sanctus. Qui
tetigerit immundum super mortuo 7 cor
quo egredit semen de coitus. 7 qui
tetigerit reptile. 7 quodlibet immundum
cuius tactus e sordidus. immundus

cent usq; ad uesperam. 7 non uescentur his que sēficata sunt. Si cum lauerit carnem suam aqua. 7 accubuerit sol. tē mundabitis uescentur de sēificatis. quia cibus illius ē. Morticinum 7 captum a bestia non comedent: nec polluentur in eis. Ego dominus. Custodiant precepta mea. ut non subiaceant peccato. 7 moriantur in sēiando cum polluerint illa. Ego dominus qui sēifico eos. Omnis alienigena non comedet de sēificatis. Inquilinus sacerdotis 7 mercenarius. non uescentur ex eis. Quem autem sacerdos emerit. 7 qui uernaculus domus eius fuerit: hi comedent ex eis. Si filia sacerdotis cuiuslibet ex populo nupta fuerit. de his que sēificata sunt et de primitijs non uescetur. Si autem uidua. uel repudiata. 7 absq; liberis reuersa fuerit ad domum pris sui. sicut puella 9 sueuerat alimenti: cibis pris sui. Omnis alienigena comedendi ex eis non habebit potestatem. Qui comederit de sēificatis per ignorantiam. addet quintam partem cum eo q̄ comederit. 7 dabit sacerdoti in sēiamatum. Hec sanctificabunt sēificata filiorum isrl. que offerunt domino. ne forte sustineant iniquitatem delicti sui: cum sēificata comederint. Ego dominus. qui sēifico eos. Locutusq; est dominus ad moysen dicens. Loquere ad aaron. 7 filios eius. 7 ad omnes filios isrl. 7 dices ad eos. Homo de domo isrl. 7 de aduenis qui habitant apud uos. cum obtulerit oblationem suam uel uota soluens. uel sponte offerens quicquid illum obtulerint in holocaustum domini. ut offerantur per uos masculus immaculatus erit. ex bobus. 7 ouibus. 7 ex capris. Si maculam habuerit non offeretis. neq; erit acceptabile. Homo qui obtulerit uictimā pacificorum domino. uel uota soluens. 7 sponte offerens. tam de bobus quam de ouibus immaculatum offeret. ut acceptabile sit. Omnis macula non erit in eo. Si cecum fuerit. si fracturam. si debilitatem. si papulas. aut scabiem. uel impetiginem. non offeretis ea domino. neq; ad holocaustum ex eis. 7 super altare domini. Bouem 7 ouem

aut 7 caulā amputatis uoluntarie offerre pot̄. uotum autem ex eis soluī non pot̄. Omne animal quod ul' orbum uel truncum uel sectum ablatumq; testiculis ē non offeretis domino. 7 in terra tua hec oīone facietis. De manu alienigene non offeretis panes deo uro. 7 quicq̄ aliud tale noluerit. Quia corrupta 7 maculata sunt ibi. non suscipiens ea. Locutusq; est dominus ad moysen dicens. Bos ouis 7 capra cum genita fuerint: vii diebus erunt sub ubere matris sue. A die autem octauo 7 deinceps offerri potuerunt domino. Siue illa bos siue illa ouis. non immolabuntur uno die cum fetibus suis. Si immolaueritis hostiam pro gratiarum actione domino. ut possit ēe placabilis eodem die quo immolatus comedetis eam. Non remanebit quicq̄ in mane alterius diei. Ego dominus. Custodite mandata mea. 7 facite ea. Ego dominus. Ne polluatis nomen meum sanctum. ut sanctificer in medio filiorum isrl. Ego dns qui sēifico uos. 7 educi de terra egipti ut ēem uobis in deum. Ego dominus.

XXIII

Locutusq; ē dominus ad moysen dicens. Loquere filijs isrl 7 dices ad eos. Hec sunt festa dominī. quas uocabitis sanctas. Sex diebus facietis opus. Dies septimus sabbatum requies ē uocabitur sanctus. Omne opus non facietis in eo. Sabbatum domini ē in cunctis habitationibus uris. Hec sunt ergo festa dominī sancta. quas celebrare debetis temporibus suis. A mense primo quartadecima die mensis ad uesperum phase domini ē. 7 quintadecima die mensis huius. solemnitas azimorum domini ē. Septē diebus azima comedetis. Dies primus erit uobis celeberrimus. sanctusq;. Omne opus seruile non facietis in eo. Et offerētis sacrificium igne domino septem diebus. Dies autem septimus erit celeber 7 sanctior. nullumq; seruile opus non facietis in eo. Locutusq; ē dominus ad moysen dicens. Loquere filijs isrl. 7 dices ad eos. Cum ingressi

fuerint ter:ram quam ego dabo uobis.7
messuerint segetem. ferens manipulo
spicarum primitias messis ure ad sacer
dotem. Qui leuabit fasciculos coram
domino. ut acceptabile sit pro uobis al
tero die sabbati. 7 sanctificabit illum. Atq;
eodem die quo manipulus obferetur. ce
detur agnus immaculatus anniculus in
holocaustum domini. 7 libamenta offe
rentur cum eo. Due decime similae offer
se oleo in incensum domi. odorem qs suа
uissimum. liba quoq; uini quarta pars hi
bru. Panem 7 polentam 7 pulres nó co
medetis ex segete. usq; ad diem quo of
feretis ex ea deo uro. Precepitum é sempi
num. in generationibus uris ex tis habi
culis uris. Numerabitis ergo ab altero
die sabbati in quo obtulistis manipuli
primitiarum septem ebdomadas plenas
usq; ad alteram diem expletionis ebdo
made septime. i. quinquaginta dies. 7
sic offeretis sacrificium nouum domino
ex omnibus habitaculis uris. panes primi
tiarum duos de duabus decimis similae fer
mentate. quos coquetis in primitias dó.
Offeretisq; cum panibus septem agnos i
maculatos anniculos. 7 uitulum de armen
to unum. 7 arietes duos. 7 erunt in holocau
stum cum libaminibus suis. in odorem su
uissimum domino. Facietis 7 hircum pro
peccato. duosq; agnos anniculos hostias
pacificorum. Cumq; eleuauerit eos sa
cerdos cum panibus primitiarum coram
domino. cedent in usum eius. Et uoca
bitis hunc diem celeberrimum. atq; sanc
tissimum. Omne opus seruile non facie
tis in eo. Legitimum sempiternum erit
in tis habitaculis uris. Postq; autem
messueritis segetem terre ure. nó secca
bitis eam usq; ad solum. nec remanen
tes spicas colligetis. sed pauperibus 7 pere
grinis dimittetis eas. Ego dñs deus
ur. Locutusq; é dominus ad moysen.
dicens. Loquere filijs israel. Mense vij.
prima die mensis erit uobis sabbatum
memoriale clangentibus tubis. 7 uocabi
tis sanctum. Omne opus seruile non facietis
in eo. 7 offeretis holocaustum domino.
Locutusq; é dominus ad moysen. di
cens. Decimo die mensis huius septi
mi. dies expiationum erit celeberrimus

7 uocabitur sanctus. Affligetisq; ani
mas uras in eo. 7 offeretis holocaustum dño.
Omne opus non facietis in tpe diei
huius. quia dies propitiationis é. ut
propitietur uobis dominus deus uester.
Omnis anima que afflicta non fuerit
die hac. peribit de populis suis. 7 que o
peris quippiam fecerit. delebo eam de
populo suo. Nichil ergo operis facietis
in eo. Legitimum sempiternum erit.
uobis. in tis generationibus 7 habita
uris. Sabbatum requietionis é. affli
getis animas uras. Die nono mensis
a uespere usq; ad uesperum celebrabitis
sabbata ura. Et locutus é dominus ad
moysen. dicens. Loquere filijs israel.
Quintodecimo die mensis huius septi
mi erunt ferie tabernaculorum vij diebus
dño. Dies primus uocabitur celeberri
mus atq; sanctissimus. Omne opus seruile nó
facietis in eo. 7 vij dies offeretis holo
causta domino. Dies octauus erit
erit celeberrimus atq; sanctissimus. 7 offeret
is holocaustum dño. Est enim cetus.
atq; collecta. Omne opus seruile. nó fa
cietis in eo. Hec sunt ferie domini. quas
uocabitis celeberrimas atq; sanctissimas. 7
Offeretisq; in eis oblationes domino.
holocausta 7 libamenta uictimas unum
cuiusq; diei. exceptis sabbatis domini.
donisq; uris. 7 que offeretis ex uoto. uel
que sponte tribuetis domino. Quinto
ergo decimo die mensis septimi. quando
congregaueritis omnes fructus terre ure.
celebrabitis ferias domini vij diebus.
Die primo 7 die octauo erit sabbatum.
i. requies. Sumetisq; uobis die primo
fructus arboris pulcherrime spatulas 7
palmarum. 7 ramos ligni densarum frondium. 7 salices de torrente. 7 letabimini
coram domino deo uro. Celebrabitisq;
solemnitatem eius vij diebus per annum.
Legitimum sempiternum erit in generationibus uris. Mense vij festa celebrabitis. 7 ha
bitabitis in umbraculis vij diebus. Omnis
qui de gente israel. manebit in tabernaculis.
ut discant posteri uri quod in tabernaculis
habitare fecerim filios israel. cum educerem
eos de terra egypti. Ego dominus deus
ur. Locutusq; é moyses super sollem
nitatibus dñi. ad filios israel.

LEVITICVS

Qvvmis è dñs ad moy
sen: dicens. Precipe filys ifrl.
ut afferant tibi oleum de oli
uis purissimum ac lucidum:
ad ximandas lucernas iugiter extra ue
lum testimonij in tabernaculo fœderis. I
ponetqs eas aaron a uespere usqs ad ma
ne coram dño. cultus iugis qs perpetuo
in gñationibus uris. Super candelabrum
purissimum ponentur semper: in conspectu
dñi. Accipies quoqs similam. & coques
ex ea xij panes: qui singuli hębunt duas
decimas. Quorum sex ordines alter sex si
mens am purissimam coram dño. I
stantes. & pones super eos thus lucidis
simum. ut sit panis in monumentum ob
lationis dñi. Per singula sabba mutā
buntur coram dño. suscepti a filys
ifrl fœdere sempiterno. Erunt qs aaron
& filijs eius. ut comedant eos i loco
sco. quia scm scorum è de sacrificijs i
dño iure perpetuo. Ecce autem egr
ssus filius mulieris ifrlitidis quę pe
perit de uiro egyptio inter filios ifrael.
iurgabantur in castris filius israelitidis
& unus ifrlita. Cūmqs blasphemasset nomen dñi
& maledixisset. adducentes ad moysen
Vocabatur autem mater eius salomith
filia dabri de tribu dan. Quos cum qs i
cum in carcerem. donec noscent quid
uoluerit dñs. Qui locutus è ad moysē
dicens. Educ blasphemum extra castra
& ponant omnes qui audierunt manus
suas super caput eius. & lapidet eum po
pulus uniuersus. Et ad filios israel. I
loquere. Homo qui maledixerit deo su
portabit peccm suum. Et qui blasphe
mauerit nomen dñi. morte moriā
tur. Lapidibus obruet eum. omis mul
titudo populi. Sive ille civis sive pe
grinus fuerit qui blasphemauerit no
men dñi. morte morietur. Qui p
cusserit & occiderit hominem: morte
moriatur. Qui percusserit animal red
dat uicarium. i. animam pro anima.
Qui inuxerit maculam ciuilibet ci
uium suorum. sic fecit sic fietei. Fracturam
am pro fractura. Oculum pro oculo.
dentem pro dente reddet. Qualem
inflixerit maculam: talem sustinebit
cogetur. Qui percusserit iumentū. red
dat aliud. Qui percusserit hominē pu
etur. Equum iudicium sit inter uos. sive
peregrinus sive civis peccauerit. qz ego
sum dominus deus ur. Locutusqs est
moyses ad filios israel. & duxerunt eum
qui blasphemauerat extra castra. & lapi
dibus oppressum. Fecerunt qs filij israel
sicut præcepit dñs moysi.

XXV

Qvvmqs è dñs ad moy
sen in monte synai. dicens.
Loquere filys ifrl. & dices ad
eos. Cum ingressi fuerimus
ram quam ego dabo uobis. sabbatizet
sabbatum dño. Sex annis seres agr
um & sex annis putabis uineam tuā.
colligesqs fructus eius. Septimo aut
anno. sabbatum erit terre requietionis
dñi. Agrum non seres. & uineam nō
putabis. Quę sponte gignit humus n
metes & uuas primitiarum tuarū non col
liges. quasi uindemiam annus est requie
tionis terre è. Esto erunt uobis in cibum
tibi & seruo tuo ancille & mercenario tuo.
& adue qui peregrinatur apud te. Ju
mentis & pecoribus tuis. omnia quę na
scuntur præbebunt cibum. Numerabis
quoqs tibi vij. ebdomadas annorū. septies
septies. quę simul faciunt annos xlviij
& cunges buccina mense septimo decīmo
die mensis propitiationis tpis in uniuer
sa terra tua. Sanctificabisqs annum quinqua
gesimum. & uocabis remissionem cunc
tis habitatoribus terre tue. Jpse è enim iubileus
Revertetur homo ad possessionē suam.
& unusquisqs rediet ad familiā pristinā.
quia iubileus è. & quinquagesimus an
nus. Non seretis neqs metetis. sponte i
gruo nascentia. Et primitias uindemie
non colligetis ob sanctificationē iubilei
is statim oblata comedetis. Anno iubi
lei. redeant omnes ad possessiones suas.
Quando uendes quippiam ciui tuo. uel
emes ab eo. ne contristes fratrem tuum. sed iux
numerum annorum iubilei. emes ab eo. et
iuxta supputationē frugum uendet tibi.
Quanto plures anni remanserint post
iubileum: tanto carius & pretium. Et
quanto minus numerabuntur ptis. tanto
minus empto extabit. Tempus enim
frugum. uendent tibi. Nolite affligere &
tribulare fres uros. sed timeat unusquisqs deum

LEVITICI

suum: quia ego dominus deus uester.
Facite precepta mea & iudicia custo
dite & implete ea: ut habitare possitis i
terra absq; ullo pauore & gignat uo
bis fructus suos quibus uescami
usq; ad satietatem: nullius impetum
formidantes. Quod si dixeritis quid
comedemus anno septimo: si non sere
mus neq; colligimus fruges nrās.
dabo benedictionem meam uobis an
no sexto & faciet fructus trium annoꝝ
Seretisq; anno octauo & comedetis fru
ges ueteres usq; ad nonum annum.
donec noua nascantur: edetis ueteria.
Terra quoq; non uendetur in perpe
tuum quia mea est & uos aduene & colo
ni mei estis. Per cuncte regionis possessio
nis uestre redemptionis dabitis ui
nendam. Si attenuatus frater tuus &
uenierit possessiunculam suam: et
uoluerit proximus eius propinquus
meit quod ille uendiderat. Sin autē
non habuerit proximum & ipse peruē
ad redimendum poterit uenire &
putabitur fructus ex eo tpe quo
uenierit & quod reliquum est reddet
emptori: sicq; recipiet possessionē suā.
Quod si non inuenerit nimus eius
ut reddat pretium. habebit empto: qđ e
me & usq; ad annum iubeleum. In
quo enim. omnis uenditio redibit ad
dominum & ad possessorem pristinū.
Quicunq; uendiderit domum intra urbis
muros habet licentiam redimendi. do
nec unus impleatur annus. Si non
redemerit & anni circulus fuerit uo
lutus. emptor possidebit eam & posteri
eius in perpetuum & redimi nō potit
etiam in iubileo. Sin autē in uilla fu
erit domus que muris non cingit. agro
rum uicine conditio. Si ante redēpti
non fuerit in iubileo reuertetur ad
dominū suum. Edes leuitarum que
in urbibus sunt: semper possunt redimi
Si uero emptor non fuerit in iubileo.
reuertentur ad dōos. quia domus ur
bium leuiticarum pro possessionibus
sunt inter filios israel. Sub urbana
autē eorum non uendentur. quia pos
sessio sempiterna ē. Si attenuatus &
fuerit frater tuus & infirmus manu &
suscepies eum quasi aduenam & pere
grinum. & uiuet tecum. ne accipias usu
ram ab eo. nec amplius qđ tradidi. Ti
me deum tuum: ut uiuere possit frat
ter. Pecuniam tuam non dabis ei ad
usuram. & frugum supra habundantia
non exiges. Ego dominus deus uester
qui eduxi uos de terra egypti: ut darem
uobis terram chanaā. & essem uester deus.
Si paupertate depulsus uenditus fuerit tibi
frater tuus non eum opprimes famu
famulorum. & quasi mercenarius & co
lonus erit. Usq; ad annum iubeleum
operabitur apud te. & postea egredietur
cum liberis suis. & reuertetur ad cogna
tionem & ad possessionem patrum suorū
Mei enim sunt. & ego eduxi eos de
de terra egypti. non uendantur conditione
seruorum. Non affliges eum per potes
tatem. & timebis deum tuum. Seruus
& ancilla sint uobis de nationibus que
in circuitu uestro sunt. & de aduenis qui
peregrinantur apud uos. uel qui ex eis
nati fuerint in terra uestra. hos habebitis
famulos. & hereditario iure transmitte
tis ad posteros. ac possidebitis in ētnū
Fratres autem uestri filios israel. ne opp
matis per potentiam. Si uenalis erit a
pud uos manus aduene atq; peregri
& attenuatus frater tuus uenierit se
et aut cuiq; de stirpe eius. post uendi
tionem poterit redimi. Unus uolueritex
fratribus suis redimere eum. & patruus & pa
truelis. & consanguineus & affinis. Sin
autem & ipse poterit: redimet se. sup
putatis duntaxat annis a tpe uēdi
tionis sue. usq; in annum iubeleum.
& pecunia qua uenditus fuerat iuxtā
annorum numerum & ratione mercē
narii supputata. Si plures fuerint ānī
qui remanent usq; ad iubeleum fm
hos reddet & pretium. Si pauci: ponet
rationem cum eo iuxta annorū nūm
& reddet emptori quod reliquum ē an
norum quibus ante fuerat mercedibus
imputatis. Non affliget eum uiolēt
more spectatio. Quod si per hec redimi
non poterit. anno iubileo egredietur
cum liberis suis. Mei enim sunt fi
filij israel. quos eduxi de terra egypti.

LEVITICVS

Ego dominus deus uester. Non facietis ydolum et sculptile. nec titulos erigetis. nec insignem lapidem ponetis in terra ut adoretis eum. Ego enim sum dominus deus uester. Custodite sabbata mea. et pauete ad sanctuarium meum. Ego dominus. Si in preceptis meis ambulaueritis. et mandata mea custodieritis. et feceritis ea. dabo uobis pluuias tempori suis. et terra gignet germen suum. et pomis arborum replebuntur. Apprehendet messium tritura uindemiam. et uindemia occupabit sementem. Et comedetis panem uestrum in saturitate. et absque pauore habitabitis in terra uestra. Dabo pacem in finibus uestris. Dormietis. et non erit qui exterreat. Auferam malas bestias. et gladius meus non transibit terminos uestros. Persequemini inimicos uestros. et corruent coram uobis. Persequentur quinque de uestris. centum alienos. et de uobis decem milia. Cadent inimici uestri in conspectu uestro. gladio. Respiciam uos et crescere faciam. multiplicabimini et firmabo pactum meum uobiscum. Comedetis uetustissima ueterum. et uetera nouis supernementibus proicietis. Ponam tabernaculum meum in medio uestri. et non abiciet uos anima mea. Ambulabo inter uos. et ero uester deus. uos quoque eritis populus meus. Ego dominus deus uester. qui eduxi uos de terra egyptiorum ne fueritis eis seruientes. et qui confregi catenas ceruicum uestrarum. ut incedatis erecti. Quod si non audieritis me. nec feceritis omnia mandata mea. et si spreueritis leges meas. et iudicia mea odierit anima uestra. ut non faciatis ea que a me constituta sunt. et ad irritum perducatis pactum meum. ego quoque hec faciam uobis. Visitabo uos uelociter. egrediar et arcebo uos. qui consumat oculos uestros. et consumat animas uestras. Frustra seretis semen uestrum. quod ab hostibus deuorabitur. Ponam faciem meam contra uos. et corruetis coram hostibus uestris. et subicient uobis qui oderunt uos. Fugietis. nemine persequente. Sin autem nec sic obedieritis michi. addam correptiones uestras septuplum propter peccata uestra. et superbiam durabo uestre. Daboque uobis celum desuper sicut ferrum. et terram eneam. Consumetur in cassum labor uester. Non proferet terra germen. nec arbores poma prebebunt. Si ambulauero uobis ex aduerso michi. nec uoluerit audire me. addam plagas uestris usque in septuplum propter peccata uestra. emittamque in uos bestias agri que consumant uos. et pecora uestra. ad paucitatem extenuent. desertique fiant uie uestre. Quod si nec sic uoluerit recipere disciplinam. sed ambulauerit ex aduerso michi. ego quoque contra uos aduersus incedam. et percutiam uos septies propter peccata uestra. inducamque super uos gladium. ultorem federis mei. Cumque confugeritis in urbes mittam pestilentiam in medio uestri. et tradetis inimicis hostium manibus. postquam confregero baculum panis uestri. ita ut decem mulieres in uno clibano coquant panes. et reddant eos ad pondus. et comedentes non saturabimini. Sin autem nec per hec audieritis me. sed ambulaueritis contra me. ego incedam aduersus uos in furore contrario. et corripiam uos ipse plagis propter peccata uestra. ita ut comedatis carnes filiorum uestrorum. et filiarum uestrarum. Destruam excelsa uestra. et simulacra uestra confringam. Cadetis inter ruinas ydolorum uestrorum. et abominabor uos anima mea. in tantum ut urbes uestras redigam in solitudinem. et desertam faciam sanctificationem uestram. nec recipiam odorem suauissimum. Dispergamque terram uestram. et stupebunt super eam inimici uestri. cum habitatores illius fuerint. Uos autem dispergam in gentes. et uaginabo post uos gladium. Erit que terra uestra deserta. et ciuitates uestre dirute. Tunc placebunt terre sabbata sua. cunctis diebus solitudinis sue. Quando fueritis in terra hostili. sabbatizabit et requiescet in sabbatis solitudinis sue. eo quod requieuerit homo in sabbatis uestris. quando habitabatis in ea. Et qui de uobis remanserint. dabo pauorem in cordibus eorum in regionibus hostium. Terrebit eos sonitus folii uolantis. et tanquam fugiens gladium. Cadent

nullo persequente. & corruent singuli
super fres suas quasi bella fugientes. &
Nemo enim inimicis audebit resistere.
Bestie interficient gentes. & hostilis uos ira
consumet. Quod si & uobis aliqua neglexeritis. tabescent in iniquitatibus suis in
terra inimicorum suorum. & propter
peccata patrum suorum. & sua affligentur.
donec confiteantur iniquitates suas & ma
iorum suorum quibus prevaricati sunt
in me. & ambulaverunt ex adverso mi.
Ambulabo igitur & ego contra eos. & indu
cam illos in terram hostilem. donec e
rubescat incircumcisa mens eorum. Et
tunc orabunt pro impietatibus suis. et
recordabor foederis mei. quod pepigi cum
iacob & ysaac & abraam. Terre quoque
memorabo. Que cum relicta fuerit ab
eis. & placebit sibi in sabbatis suis. pa
tiens solitudinem propter illos. Ipsi vero
negabunt pro peccatis suis. eo quod abie
cerint iudicia mea. & leges meas despe
rarunt. Attamen etiam cum essent in
terra hostili. non penitus abiecti eos. neque
sic desperavi ut non consumerentur. & ir
ritum facerem pactum meum cum eis.
Ego enim sum dominus deus eorum.
& recordabor foederis mei pristini. quan
do eduxi eos de terra egipti in conspectu gen
tium. ut essem deus eorum. Ego dominus
deus. Hec sunt precepta mea atque iu
dicia & leges quas dedit dominus inter
se & inter filios israel in monte synai. per
manum moysi.

XXVII

Locutusque est dominus
ad moysen. dicens. Loquere
filiis israel. & dices. Ho
mo qui votum fecerit & spopon
derit deo animam suam. iusti estimatio
ne dabit pretium. Si fuerit masculus
a vicesimo usque ad lx annum. Dabit
l. siclos argenti ad mensuram sanctua
rii. Si mulier xxx. A quinto autem anno
usque ad xx. masculus dabit xx siclos.
femina x. Ab uno mense usque ad annos
quinque pro masculo dabuntur v. si
cli. pro femina tres. De sexagenario usque
ultra. masculus dabit xv. siclos. femina x.
Si pauper fuerit ex estimatione vel
non valebit. stabit coram sacerdote. &
quantum ille estimaverit & unusquis

posse redimere tantum dabit. Animal ar
quod immolari potest domino si quis voverit
sanctum erit. & mutari non poterit. i. melio
malo. nec pessimus bono. Quod si mutaverit
vel in quod mutatum est vel illud pro quo
mutatum est sanctificatum erit domino. A
nimal autem immundum quod immolari
domino non potest. si quis voverit. ad
ducent ante sacerdotem. Qui diiudi
cans utrum bonum an malum sit. sta
tuet pretium. Quod si voluerit is
qui obtulit. addet supra estimationem
quintam partem. Homo si voverit do
mum suam & sanctificaverit domino. estima
bit eam sacerdos utrum bona an mala
sit. & iuxta pretium quod ab eo fuerit es
timatum venundabitur. Si autem ille
qui vovere at voluerit redimere eam. da
bit quintam partem estimationis sup.
& habebit dominium. Quod si agrum posses
sionis sue voverit & sanctificaverit domi
nio. iuxta mensuram sementis estimabitur
pretium. Si cor modius ordei seratur re
tro. l. siclis argenti venundetur. Si statim
ab anno incipientis iubilei voverit a
grum. quantum valere potest tantum
estimabitur. Sin autem post aliquantum
temporis. supputabit sacerdos pecuniam iux
ta annorum qui reliqui sunt numerum usque
ad iubileum. & detrahetur de pretio. Quod
si voluerit redimere agrum ille qui vo
verat. addet quintam partem estimati
pecunie. & possidebit eum. Sin autem
noluerit redimere. & alteri cuilibet fuerit
venundatus. ultra eum qui voverat
redimere agrum non poterit. quia cum
iubileus venerit dies. sanctificatus erit domi
no. & possessio consecrata ad ius pertinet sacer
dotum. Si ager emptus & non de posses
sione maiorum. sanctificatus fuerit domi
no. supputabit sacerdos iuxta annorum
numerum. usque ad iubileum pretium.
& dabit ille qui vovera at eum domino.
In iubileo autem revertetur ad priorem
dominum qui vendiderat eum. & habuerat
in sortem possessionis sue. Omnis e
stimatio. sydelo sanctuarii ponderabitur. Si
clus xx obolos habet. Primogenita que
ad dominum pertinent. nemo sanctificare po
terit. & vovere. Sive boves sive oves fue
rint. domini sunt. Quod si immundi

è animal: redimet qui obtulerit ut̃
estimationem suam. & addet quintam
partem pretij. Si redimere noluerit.
uendetur alteri. quantum cumq; fue
rit estimatum. Omne quod dominо
consecratur. siue homo fuerit. siue animal
siue agri non uendetur. nec redimi po
terit. Quicquid semel fuerit consecrati
sanctum sanctorum erit domino. & omnis con
secratio que offertur ab homine non redi
metur: & morte morietur. Omnes decи
me terre. siue de frugibus siue de pomis
arborum. domini sunt: & filii sanctificantur
Si quis autẽ voluerit redimere decima
sua. addet quintam partem earum. a
Omnium decimarum ouis & bouis & ca
pre que sub uirga pastoris transeunt. a
quicquid decimum venerit sanctificabit
domino. Non eligetur nec bonum nec
malum. nec alterum commutabit. Si quis
mutauerit. & quod mutatum è. pro qui
mutatum è sanctificabitur domino. & non
redimetur. Hec sunt precepta que man
dauit dominus moysi. ad filios israel
in monte synai.

EXPLICIT LIBER LEVITICI

INCIPIT LIBER NVMERI I

Quumq; locutus
esset dominus
ad moysen
in deserto si
nai in taber
naculo fœde
ris. prima
die mensis
secundi an
no altero egressionis eorum ex egipto.
dicens. Tolite summam uniuersæ congre
gationis filiorum israel. per cognationes &
domos suas. & nomina singulorum. o
quicquid sexus è masculini a uigesimo
anno & supra omnium uirorum fortiu
m israel. & numerabitis eos per turmas
suas tu & aaron. Eruntq; uobiscum o
principes tribuum ac domorum in co
gnationibus suis. quorum ista sunt no
mina. De tribu ruben. elysur filius sedeu
r. De symeon. salamihel filius surisa
dai. De iuda. naason filius aminadab
De yssachar. nathanahel filius suar. De
zabulon. heliab filius elon. Filiorum
autem ioseph de ephraim. elysama fi
lius ammiud. De manasse. gamaliel fi
lius phadasur. De beniamin. abydan
filius gedeonis. De dan. ahyezer filio
ammisadai. De aser. phagihel filius o
chran. De gad. heliasaph filius du
hel. De neptali. hira filius enan. hi
nobilissimi principes multitudinis. o
per tribus & cognationes suas. & capitа e
rerum israel. quæ tulerunt moysес
& aaron cum omni uulgi multitudine.
& congregauerunt primo die mensis se
cundi recensentes eos per cognationes & domo
rum familias & capita & nomina singu
lorum a uigesimo anno & supra sicut
præceperat dominus moysi. numerauitq;
eos in deserto synai. De ruben primo
genito israelis per cognationes & fami
lias ac domos suas. & nomina capitum
singulorum omne quod sexus è ma
sculini a xx anno & supra procedentium
ad bellum: ex hy milia quingenta. De fi
lijs symeon: per generationes & fami
lias ac domos cognationum suarum
recensita sunt per capita & nomina sin
gulorum omne quod sexus è masculi
ni a xx anno & supra procedentium
ad bellum: quinquaginta nouẽ mi
lia trecenta. De filijs gad. per genera
tiones & familias ac domos cognatio
num suarum. recensita sunt per no
mina singulorum a xx annis & supra omнis
qui ad bellum procedere nt. ex hy milia
sexcenta. l. De filijs iuda. per gñationes
& familias ac domos cognationi suæ
per nomina singulor a xx anno & sup

NUMERI

omnes qui poterant ad bella procedē.
recensita sunt. lxxiiij milia sexcenti.
De filijs vlachan per generationes et
familias ac domos cognationū suarū
per nomina singulorum a xx anno
et supra. omnes qui ad bella pcedere
recensita sunt. lxxx. milia quadringēti.
De filijs zabulon per generationes et
familias ac domos cognationū suarū
recensita sunt per nomina singulorum.
a xx anno et supra. omnes qui poterant
ad bella procedere. lvij milia quadrige
nti. De filijs ioseph filiorum ephraim
per generationes et familias ac domo
cognationum suarum recensita sunt
per nomina singulorum a xx anno et
supra. omnes qui poterant ad bella
procedere. xl milia quingenti. De
filijs manasse per generationes
et familias ac domos cognationum
suarum. recensita sunt per nomina
singulorum. a xx annis et supra. omes
qui poterant ad bella procedere. xxxij
milia ducenti. De filijs beniamin per
generationes et familias ac domos
cognationum suarum recensita sunt
nominibus singulorum a xx anno et
supra. omnes qui poterant ad bella
procedere. xxxv milia quadringēti.
De filijs dan per generationes et fami
lias ac domos cognationum suarum
recensita sunt nominibus singulorum
a xx anno et supra omnes qui poterāt
ad bella procedere. lxij milia sexcenti.
De filijs aser per generationes et fami
lias ac domos cognationum suarum
recensita sunt per nomina singulorū
a xx anno et supra omnes qui poterant
ad bella procedere. xl milia mille qui
genti. De filijs nepthalim per gnationes
et familias ac domos cognationū
suarum recensita sunt nominibus
singulorum a xx anno et supra omes
qui poterant ad bella procedere. liij
milia quadringenti. Isti sunt recen
siti quos recensuerunt moyses et aaron et
principes ysrael singulos per domos co
gnationum suarum. fuerunt quoq; oēs
filij ysrael per domos et familias suas
a xx anno et supra qui poterant ad
bella procedere. sexcenta tria milia

uiorum quingenti quinquaginta.
Leuite autē in tribubus familiarū suarū
non sunt numerati cum eis. Locutusq;
est dominus ad moysen dicens. Tri
bum leui noli numerare. neq; ponas
summam eorum cum filijs ysrael. sed sta
tue eos super tabernaculum testimonij
et omnia vasa eius. et quicquid ad cerimo
nias pertinet. Ipsi portabunt taberna
culum. et omnia utensilia eius. et erunt
in ministerio eius. ac per gyrum taber
naculi metabuntur. Cum proficisce
dum fuerit ponent leuite taberna
culum. cum castrametanda exigent.
Quisquis extraneus accesserit. occidet.
Metabuntur autē castra filij ysrael. unus
quisq; per turmas et cuneos atq; exer
citum suum. Leuite per gyrum ta
bernaculi figent tentoria ne fiat ira
tio super multitudinem filiorum
ysrael. et excubabunt in custodijs tab
naculi testimonij. Fecerunt ergo filij
ysrael. universa omnia que preceperat
dominus moysi.

Locutusq; est dominus
ad moysen et aaron. dicēs
Singuli per turmas suas
signa atq; uexilla. et domos
cognationum suarum castrametā
buntur filij ysrael. per gyrum taberna
culi federis. Ad orientem. iudas figet
tentoria. per turmas exercitus sui. Et
erit dux principes filiorum eius. Naasō
filius aminadab. et omnis de tribu eius
summa pugnantium lxxiiij milia
sexcenti. Juxta eum castrametata sūt
de tribu ysachar. quorum princeps
fuit nathanahel filius suar. Et exer
citus pugnatorum eius. liiij
milia quadringenti. In tribu zabu
lon princeps fuit heliab filius elon.
Omnis de turba eius exercitus pu
gnatorum. lvij milia quadringenti
Numeri qui in castris iuda annume
rati sunt fuerunt centum octoginta
sex milia. quadringenti. Et per tur
mas suas primi egredientur. In ca
stris filiorum ruben ad meridianam
plagam. cui princeps helisur filius
sedeur. Et exercitus exercitus pugna
torum eius qui numerati sunt. xl.

NUMERI

sex milia quingenti. Juxta eum castra metabit tribus Symeon: quor princeps fuit Salamyhel filius Sursaday. Et exercitus exercitus pugnatorum eius. qui numerati sunt in eo. lviij. milia trecenti. In tribu quoq; princeps fuit Eliasaph filius Duhel. Et exercitus exercitus pugnatorum eius. qui numerati sunt. xlvj. milia trecenti. Omnes qui recensiti sunt in castris Ruben. cl. milia. vij. mille quadringenti. l. per turmas suas. Iste secundo loco proficiscentur. Leuabit autem tabernaculum testimonij: per officia leuitarum. per turmas eorum. Quomodo erigentur. ita et ponentur. Si quis. per loca eorum. unusquisq; suas proficiscentur. Ad occidentalem plagam erunt castra filiorum Ephraym. quorum princeps fuit Elysama filius Ammiud. Exercitus pugnatorum eius qui numerati sunt. xl. milia quingenti. Et cum eis tribus filiorum Manasse. quorum princeps fuit Gamaliel filius Phadasur. Exercitus exercitus pugnatorum eius qui numerati sunt. xxxij. milia ducenti. In tribu filiorum Beniamyn. princeps fuit Abydan. filius Gedeonj. Et exercitus exercitus pugnatorum eius qui recensiti sunt. xxxv. milia quadringenti. Omnes qui numerati sunt in castris Ephraym. cviij. milia. c. per turmas suas. Tertij proficiscentur. Ad aquilonis partem castramentabuntur tribus filiorum Dan. quorum princeps fuit Ahyezer filius Ammisadday. Exercitus exercitus pugnatorum eius. qui numerati sunt. lvij. milia septingenti. Juxta eum figent tentoria tribus Aser. quorum princeps fuit Phagyel filius Ochran. Exercitus exercitus pugnatorum eius qui numerati sunt. xl. milia. vij. mille. quingenti. Ad tribum filiorum Nepthalym princeps fuit Ahyra filius Enan. Exercitus exercitus pugnatorum eius qui numerati sunt. lij. milia quadringenti. Omnes qui numerati sunt in castris Dan. fuerunt. clvij. milia sexcenti. Et novissimi proficiscentur. Iuxta numerum filiorum Israel per domos cognationum suarum. et turmas dimissi exercitus sexcenta tria milia quingenti

Leuite autem non sunt numerati inter filios Israel. Sic enim precepit Dominus Moysi. Fecerunt ergo filij Israel: iuxta omnia que preceperat Dominus. Castrametati sunt per turmas suas. et profecti per familias ac domos patrum suorum.

Et sunt generationes Aaron et Moysi in die qua locutus est Dominus ad Moysen in monte Synai. Et hec nomina filiorum Aaron. Primogenitus eius Nadab. deinde Abiu et Eleazar. et Ythamar. Et hec nomina filiorum Aaron sacerdotum. qui uncti sunt: et quorum repleta et consecrate manus ut sacerdotio fungerentur. Mortui sunt autem Nadab et Abiu cum offerrent ignem alienum in conspectu Domini in deserto Synai absque liberis. Sumentesq; sunt sacerdotio Eleazar et Ythamar. coram Aaron patre suo. Locutusq; est Dominus ad Moysen. dicens. Applica tribum Leui et fac stare in conspectu Aaron sacerdotis. ut ministrent ei. et excubent et obseruent quicquid ad cultum pertinet multitudinis coram tabernaculo testimonij. et custodiant omnia vasa tabernaculi. fideliq; ministerio eius. Dabisq; dono Leuitas Aaron et filijs eius. quibus traditi sunt a filijs Israel. Aaron autem et filios eius constitues super cultum sacerdotij. Extraneus qui ad ministrandum accesserit morietur. Locutusq; est Dominus ad Moysen. dicens. Ego tuli Leuitas a filijs Israel. pro omni primogenito qui aperit uuluam in filijs Israel. et erunt mei. Meum est enim omne primogenitum. Ex quo percussi primogenita in terra Egypti. sanctificaui mihi quicquid primum nascitur in Israel. Ab homine usq; ad pecus. mei sunt. Ego Dominus. Locutusq; est Dominus ad Moysen in deserto Synai dicens. Numera filios Leui per domos patrum suorum et familias omnem masculum ab uno mense et supra. Numerauit Moyses ut preceperat Dominus. et inuenti sunt filij Leui per nomina sua. Gerson et Caath et Merari. Et filij Gerson. Lebny et Semey. Filij Caath. Amram et Gessaar. Ebron et Oziel. Filij Merari. Mooly et Musy. De Gerson fuere fa

NUMERI

milie duc. lebnitaq; septuaginta. Quarum numerationis è populus ferus masculini ab uno mense & supra. vij milia quingenta. Ihy post tabernaculū metabuntur ad occidentem. sub principe eliasaph. filio lahel. habebunt excubias in tabernaculo federis. ipm tabernaculū operimentum eius. tentoriū qđ trahitur ante fores. tecti federis. & cortinas atrii. tentoriū quoq; quod appenditur in introitu atrii tabernaculi. & quicquid ad usum altaris pertinet circumcirca fimes tabernaculi & omnia utensilia eius. Cognatio charath habebit populos amramitas. & gersamitas. & hebronitas. & ozielitas. Hæc sunt familie charathitarū recensite per nomina sua. omnes generis masculini ab uno mense & supra. octo milia sexcenti. Hi habunt excubias sanctuarij. & castrametabuntur ad meridianam plagam. Princepsq; eorum erit elisaphan. filius oziel. Et custodient archam. mensamq; & candelabrum altaria & vasa sanctuarij in quibus ministratur & velum. cunctamq; huiusce modi supellectilem. Princeps autem principum leuitarum eleazar filius aaron sacerdotis. erit superintendens custodie sanctuarij. At vero de memoratis populi moabite & musite recensiti per nomina sua omnes gñis masculini ab uno mense & supra. sex milia ducenti. Princeps eorum samuel. filius abihail. In plaga septentrionali. castrametabuntur. Erunt sub custodia eorum tabule tabernaculi. & vectes ac columne & bases earum omnia que ad cultum huiusce modi pertinent. columneq; atrij per circuitum cum basibus suis. & paxillum cū funibus. Castrametabuntur ante tabernaculū federis. ad orientalem plagam moyses & aaron cum filijs suis. habentes custodiam sanctuarij in medio filiorum israel. Quisquis alienus accesserit. morietur. Omnes leuite quos numerauerunt. moyses & aaron iuxta preceptum dñi per familias suas in genere masculino. a mense uno & supra. fuerunt xxij milia. Et ait dominus ad moysen. Numera primogenitos sexus masculini de filijs israel a mense uno & supra. & habebis summā eorum. Tolles q; leuitas mihi. pro omnibus primogenitis filiorum israel. Ego sum dominus. Et pecora eorum pro universis primogenitis pecorum filiorum israel. Recensuit moyses sicut preceperat dominus primogenitos filiorum israel. & fuerunt masculini per nomina sua. a mense uno & supra. xxij milia & lxxij. Locutusq; est dominus ad moysen. dicens. Tolle leuitas pro primogenitis filiorum israel. & pecora leuitarum pro pecoribus eorum. eruntq; leuites mei. Ego sum dñs. In pretio autem ducentorum lxxij. qui excedunt numerum leuitarum de primogenitis filiorum israel accipies v. siclos per singula capita. ad mensuram sanctuarij. Siclus habet obolos xx. Dabisq; pecuniam aaron & filijs eius. pretium eorum qui supra sunt. Tulit ergo moyses pecuniā eorum q; fuerat amplius. & quos redemerant a leuitis pro primogenitis filiorum israel. trecentorum lxxv. siclorum iuxta pondus sanctuarij. & dedit eam aaron & filijs eius iuxta verbum quod preceperat sibi dñs.

Locutusq; est dominus ad moysen & aaron. dicens. Tolle summā filiorum caath. de medio leuitarum per domos & familias suas. a xxx anno & supra. usq; ad l. annum. omnes qui ingrediuntur ut stent. & ministrent in tabernaculo federis. Hoc est culmus filiorum caath. Tabernaculum federis & cum eorum ingredientur aaron & filij eius q̄n mouenda sunt castra. & deponent velum quod pendet ante fores & operient archam testimonij & superponent ursum velamine hyacynthini pellium. extendentq; desuper pallium totum hyacynthinum. & mittent vectes. Rursum quoq; propositionis mutabunt hyacynthino pallio. & ponent super eam thuribula & mortariola. cyathos & fialas ad libamina. Panes semper in ea erunt. Extendentq; desuper pallium coccineum quod rursum operient velamento hyacynthinarum pellium. & mittent vectes. Sumentq; pallium hyacynthinum quo operient candelabrum cum luceribus & forcipibus suis. & emunctoriis & vasis olei. quae ad ministrandas luceras necessaria sunt. & super omnia pa

NUMERI

nent operimentum tacynethinarum
pellium. & inducent uectes. Flecnon &
altare aureum inuoluent tacynethino
uestimento. & extendent desuper ope
mentum tacyntinarum pellium. indu
centq; uectes. Omnia uasa quibus
ministratur in sciario inuoluent tacy
cinio pallio. & extendent de super ope
rimentum tacynthinarum pellium. indu
centq; uectes. Et altare mundabut
cinere. & inuoluent illud in purpureo
uestimento. ponentq; cum eo omnia q
uasa quibus in ministerio eius utuntur
ignium receptacula. fuscinulas ac ra
dentes. uncinos & batilla. Cuncta ua
sa altaris operient simul uelamine ta
cynethinarum pellium. & inducent ue
ctes. Cumq; inuoluerint aaron & filii
eius sciarum & omnia eius uasa in p
motione castrorum. tunc introibunt filii
chaath ut portent inuoluta. & non tan
gant uasa sciarum. ne moriantur. Ista q
sunt onera filiorum caath in tabernaculo
federis. super quibus erit eleazar filius a
aron sacerdotis. ad cuius pertinet cura
oleum ad luminandas lucernas. & po
tionis incensum. & sacrificium quod q
semper offertur. & oleum unctionis. &
quicquid ad cultum tabernaculi per
tinet omniumq; uasorum que in scia
rio sunt. Locutusq; est dominus ad
morsen & aaron. dicens. Nolite per
dere populum caath de medio leuitarum.
Hoc facite eis ut uiuant & non mo
riantur. si tetigerint sca sanctorum. Aaron
& filii eius introibunt. ipsique disponent
opera singulorum. & uniuersa quod a
portare quis debeat. Illi nulla curio
sitate uideant que sunt in sciario pri
q; inuoluantur. aliquin morientur.
Locutusq; est dominus ad morsen di
cens. Tolle etiam summam filiorum
gersom. per domos & familias & cogna
tiones suas. a xxx annis & supra. usq;
ad annos l. numera omnes qui ingre
diuntur & ministrant in tabernaculo
federis. Hec est officium familie gersom
tarum. ut portent cortinas tabernacu
li & tectum federis. operimentum aliud ex
super omnia uelamen tacynthinum
tentorium quoq; quod pendet in introi
tu federis tabernaculi. cortinas atrii &
uelum introitus. quod est ante taberna
culum. Omnia que ad altaris pertinent
funiculos & uasa ministerii uidente aa
ron & filiis eius portabunt filii gersom
& scient singuli cui debeant honerari
pretio. Hic est cultus familie gersomita
rum in tabernaculo federis. & cunctos
sub manu ythamar filii aaron sacerdo
tis. Filios quoq; merari per familias &
domos patrum suorum recensebis a xxx
annis & supra. usq; ad annos l. omnes
ingredientur ad officium ministerii
sui & cultum federis testimonii. Hec
onera eorum. portabunt tabulas ta
bernaculi & uectes eius. columnas et
bases earum. columnas quoq; atrii
per circuitum cum basibus & paxillis & fu
nibus suis. Omnia uasa & suppellectilem
ad numerum accipient. sicq; por
tabunt. Hec est officium familie merarita
rum & ministerium in tabernaculo fe
deris. eorumq; sub manu ythamar filii
aaron sacerdotis. censuerunt igitur mo
ses & aaron & principes synagoge filios
caath per cognationes & domos patrum
suorum. a xxx annis & supra. usq; ad
annum. l. omnes qui ingrediuntur ad
ministerium tabernaculi federis. & inue
nti sunt duo milia septingenti. l. Hic est
numerus populi caath. qui uniuersi
tabernaculum federis. Hos numerauit
morses & aaron iuxta sermonem domi
ni per manum morsi. Numerati sunt
& filii gersom per cognationes & do
mos patrum suorum. a xxx annis & supra us
q; ad annum. l. omnes qui ingredi
untur ut ministrent in tabernaculo fede
ris. & inuenta sunt duo milia sexcenti
xxx. Hic est populus gersomitarum q;
numerauerunt morses & aaron iux
ta uerbum domini. Numerati sunt & filii
merari per cognationes & domos pa
trum suorum. a xxx annis & supra usq;
ad annum. l. omnes qui ingrediuntur
ad explendos usus tabernaculi fede
ris. & inuenta sunt tria milia ducenti. Hic
est numerus filiorum merari. quos re
censuerunt morses & aaron iuxta
uerbum domini per manum morsi. Om
nes qui recensiti sunt de leuitis & quos re

NUMERI

censet fecit ad nomen moyses et aaron
et principes israel per cognationes et do
mos patrum suorum a xx annis et su
pra. usque ad annum. l. ingredientes
ad ministerium tabernaculi et onera
portanda. fuerunt simul octo milia et
quingenti octoginta. Juxta uerbum
domini recensuit eos moyses unum
quemque iuxta officium et onera sua.
sicut preceperat ei dominus.

V

Locutusque est dominus
ad moysen. dicens. Pre
cipe filiis israel. ut eiciant
de castris omnem leprosum.
et qui semine fluit. polluturque super
mortuo. Tam masculum quam feminam
eicite de castris. ne coinquinent ea cum
habitaueritis uobiscum. Feceruntque ita
filii israel. et eiecerunt eos extra castra sicut
locutus est dominus moysi. Locutusque
est dominus ad moysen. dicens. Lo
quere filiis israel. Vir siue mulier cum
fecerint ex omnibus peccatis que solent
hominibus accidere. et per negligentiam
transgressi fuerint mandatum domi
natumque deliquerint. confitebuntur pecca
tum suum. et reddet rem capiti quam
tem de super. ei in quem peccauerunt. Si
autem non fuerit qui rapiat debitor
domino et ut sacerdotis. excepto ariete
qui offertur pro expiatione ut sit pla
cabilis hostia. Omnes quoque primi
tie quas offerunt filii israel. ad sacer
dotem pertinent. et quicquid in sanctua
rium offertur a singulis et tradetur mi
bo sacerdotis ipsius erit. Locutusque est
dominus ad moysen. dicens. Loquere ad
filios israel. et dices ad eos. Si cuius u
xor erauerit maritumque oppreserit et
dormierit cum alterio mariro. et hoc mari
to deprehendente nequierit. si latet adul
terium. et testis nullus exstiterit. quia in
ea inuenta non fuerit scelere. si spe zelotipie coar
guerit uirum et ipsa incesta fuerit aut
polluta et uel falsa suspicione arripuerit
adduxerit eam ad sacerdotem. et offerret
oblationem pro illa. decimam partem
similaginis hordeacee. Non fundet super
eam oleum nec imponet thus. quia
sacrificium zelotipie est. et oblatio inqui
sitionis adulterium. Offeretque eam sa

sacerdos. et stabit coram domino. Ac
sumetoque aquam sanctam in uase fictili
et pauxillum terre de pauimento tabernacu
li. mittet in eam. Cumque steterit
mulier in conspectu domini. discooperiet
caput eius. et ponet super manus illius
sacrificium recordationis. oblationem
zelotipie. Ipse autem tenebit aquas
amaritudinis. in quibus cum execratio
ne maledicta egerit. adiurabitque eam
et dicet. Si non dormiuit uir tuus alienus
tecum. et si non polluta es. deserto ma
rito tuo. non te nocebunt aque iste
amaritudinis. in quas maledicta egres
si. Sin autem declinasti a uiro tuo et
polluta es. et cubuisti cum altero
uiro. his maledictionibus subiacebis.
Det te dominus in maledictionem.
et exemplum cunctis in populo suo.
Putrescere faciat femur tuum. et tu
mens uterus tuus dirumpatur. In
gredientur aque maledicte in uentrem
tuum. et uterus tumescens putrescat
femur. Et respondebit mulier. Amen
amen. Scribetque sacerdos in libello
ista maledicta. et delebit ea aquis amari
tudinis in quas maledicta egerant. et
dabit ei bibere. Quas cum exhauserit.
tollet sacerdos de manu eius sacrifi
cium zelotipie. et elevabit illud coram
domino. imponetque super altare.
dum tollat ut pugillum sacri
ficii tollat de eo quod offertur. et cre
dat super altare. et sic potum det mulie
aquas amaritudinis. Quas cum bi
berit. si polluta est et contempto uiro adul
terium rea. permansibunt eam aque ma
ledictionis. et inflato uentre putre
scet femur. Erit que mulier in maledi
ctionem. et in exemplum omni populo.
Quod si polluta non fuerit sentietque ino
xia. et liberos faciet. Ista est lex zelotipie.
Si declinauerit mulier a uiro suo. et
polluta fuerit. mansitque zelotipie
spiritus arguens adduxerit eam in conspectu
domini. et fecerit ei sacerdos omnia
que scripta sunt. manebit absque culpa
et ipsa recipiet iniquitatem suam.

VI

Locutusque est
dominus ad moysen. di
cens. Loquere ad filios israel.

roicces ad eos. Siu fuerit mulier cum fe
cerit votum nazareatus. 7 voluerit
consecrare se dño a vino 7 omni po
culo inebriante: non bibet. Acetum er
vinum vel quodlibet aliud potionē ex
quo vinum exprimitur: non bibent.
Uuas recentes siccasq; non comedet
ex his diebus quibus ex voto dño se cra
tus. Quicquid ex vinea ē potest. ab
grano usq; ad acinum: non comedent.
Omni tempore separationis suę nou
cula non transibit super caput eius:
usq; ad plenum diem quo dño se
cratus. Sanctus erit: crescente cesarie
capitis eius. Omni tpe consecrationis
suę super mortuum non ingredietur
nec super patris quidē 7 matris 7 fra
tris suos: usq; fuerint a se contaminabitur: quia
consecratio dei sui super caput eius est.
Omnibus diebus separationis suę: sanc
tus erit dño. Qui autem mortuus
fuerit subito quispiam coram eo: pol
luetur caput consecrationis eius. Ra
debit illico in carnem die purgationis
suę: 7 rursum septima. In octauo autē
die offeret duos turtures uel duos pul
los columbarum sacerdoti. ad ostium
tabernaculi testimonij. Facietq; sacer
dos unum pro peccato. 7 alterum in holocau
stum. 7 deprecabitur pro eo. quia pec
cauit super mortuo. Sanctificabitq; caput
eius in die illo. 7 consecrabit dño dies
separationis illius. offerens a
gnum anniculum pro peccato. ita tamē
ut dies priores irriti fiant. quoniam
polluta ē sanctificatio eius. Ista ē lex con
secrationis. Cum dies quos ex voto
decreuerat complebuntur. adducet eum
ad ostium tabernaculi fœderis. 7 offe
ret oblationem eius dño agnum a
nniculum immaculatum in holocaustū
7 ouem anniculam immaculatam pro
peccato. 7 arietem immaculatum. hostias
pacificas. canistrum quoq; panis
azimorum qui conspersi oleo. 7 lagana
absq; fermento uncta oleo. ac libami
na singulorum. Quę offeret sacerdos
coram dño: 7 faciet tam pro peccato q̄m
in holocaustum. Arietem uero immola
bit hostiam pacificam dño. offeretq;
simul canistrum azimorum 7 libam
na. quę ex more debentur. Tunc ra
det nazareus ante ostium tabernacu
li fœderis: cesariem consecrationis suę. Tol
letq; capillos eius. 7 ponet super ignem
qui ē suppositus sacrificio pacificorum.
Arietem coctum arietis. tortamq; absq;
fermento unam de canistro. 7 laganum
azimum unum. 7 imponet in manibus
nazarei postquam rasum fuerit caput eius.
Suscepta quoq; rursum ab eo elemosina
conspectu domini. 7 sanctificata sacerdotis
erunt: sicut pectusculum quod separa
tum est. 7 femur. Postea bibet
nazareus vinum. Ista ē lex nazarei.
cum voverit oblationem suam dño
pro consecrationis suę. exceptis his q̄
invenerit manus eius. Iuxta quod
mente devoverat. Ita faciet ad perfec
tionem sanctificationis suę. Locutusq;
ē dominus ad moysen dicens. Loquere
aaron 7 filiis eius. Sic benedicetis
filiis israel. 7 dicetis eis. Benedicat
tibi dominus. 7 custodiat te. Ostendat
dominus faciem suam tibi. 7 misereatur
tui. Convertat dominus vultum suum
ad te. 7 det tibi pacem. Invocabunt
nomen meum super filios israel. 7 ego
benedicam eis.

VIII

Factum ē autem in die qui
consummauit moyses tabernacu
lum. 7 erexit illud. unxitq; 7 sanc
tificauit cum omnibus vasis
suis. altare similiter. 7 vasa eius. obtu
lerunt principes israel. 7 capita fami
liarum qui erant per singulas tribus
prefecti eorum qui numerati fuerant
munera coram domino. sex plaustra
tecta cum duodecim bobus. Unum plau
strum obtulere duo duces. 7 unum bo
vem singuli. Obtuleruntq; ea ante
speciem tabernaculi. Dixitque dominus
ad moysen. Suscipe ab eis ut sint
in ministerio tabernaculi. 7 trades ea
levitis uncta ordinem ministerij sui.
Itaq; cum suscepisset moyses plaustra
7 boves. tradidit ea levitis. Duo plau
stra 7 quatuor boves dedit filiis gerson.
uncta ut quod debebant necessarium.
Quatuor alia plaustra. 7 octo boves
dedit filijs merari sm officia 7 cultus
suum. sub manu ythamar filij aaron

NUMERI

sacerdotis. Cuius autem cibarit nō redd
plausha rbones. qua in sciano fuuit.
roneia propnis portanc humens. Jg
obtulerunt duces in dedicatione al
ris die qua unctum é oblatione suam.
ante altare. Dixitq dominus ad moy
sen. Singuli duces per singulos dies.
offerant munera in dedicatione altaris.
primo die obtulit oblationem suam
naason filius aminadab. de tribu iuda
Cuius unq in ea acceptabulum argē
tum pondo. c xxx sicloꝝ phyalā ar
gentea hūs lxx sicloꝝ una ponderis
sciaꝝ. utrumq plenum simila ospꝛ
sa oleo in sacrificium. mortariolū ex.
siclis aureum plenum incenso. Bouē
de armēto rarietem ragnum amiculū
in holocaustum. hyrcumq pro pecco.
rin sacrificio pacificoꝝ bones duos
arietes. v. hyrcos. v. agnos anniculos. v.
Hec è oblatio naason. filij aminadab.
Secundo die obtulit nathanahel filij
suar. dux de tribu ysachar. acceptaculū
argenteum appendens. c xxx sicloꝝ. a
phyalam argenteam hēntem lxx si
cloꝝ una pondus sciaꝝ. utrumq
plenum simila ospꝛsa oleo in sacrifica
um. mortariolum aureum hēns x si
cloꝝ plenum incenso. bouem de armē
to rarietem. ragnum anniculum in ho
locaustum. hyrcumq pro pecco. rin
sacrificio pacificoꝝ bones duos. a
netes. v. hyrcos. v. agnos anniculos. v.
Hec fuit oblatio nathanahel. filij suar.
Tertio die princeps filiorum zabulon
heliab filius helon. obtulit acceptacu
lum argenteum appendens. c xxx. sicloꝝ
phyalam argenteam hēntem lxx sicloꝝ
ad pondus sciaꝝ. utrumq plenum
simila ospꝛsa oleo in sacrificium: mor
tariolum aureum appendens. x. siclos
plenum incenso. bouem de armento.
rarietem ragnum anniculum in holo
caustum. hyrcumq pro pecco. rin sac
ficio pacificoꝝ. bones duos. arietes
v. hyrcos. v. agnos anniculos. v. Hec est
oblatio heliab filij helon. Die quarto
princeps filiorum ruben elisur filius
sedeur. obtulit acceptaculum argēteū
appendens. c xxx. sicloꝝ. phyalam ar
gentea hēntem. lxx. sicloꝝ ad pondꝰ

sciaꝝ. utrumq plenum simila ospꝛsa
oleo in sacrificium. mortariolum aureum
appendens x sicloꝝ plenum incenso.
bouem de armento rarietem ragnum
anniculum in holocaustum. hyrcumq
pro pecco. rin hostias pacificoꝝ bo
ues duos. arietes. v. hyrcos. v. agnos
anniculos. v. Hec fuit oblatio elisur
filij sedeur. Die quinto prin
ceps filiorum symeon salamihel filius
surisaddai. obtulit acceptabulū argē
tum appendens. c xxx. sicloꝝ. phyalā
argenteam hēntem lxx. sicloꝝ ad pon
dus sciaꝝ. utrumq plenum simila
ospꝛsa oleo in sacrificium. mortariolū
aureum appendens. x. sicloꝝ plenum
incenso. bouem de armento rarietem
agnum anniculum in holocaustum. i
hyrcumq pro pecco. rin hostias pacifi
corum bones duos. arietes. v. hyrcos. v.
agnos anniculos. v. Hec fuit oblatio sa
lamihel. filij surisaddai. Die sexto prin
ceps filiorum gad. helyasaph filius deu
hel obtulit acceptabulum argenteum
appendens. c xxx. sicloꝝ. phyalam argē
team hēntem. lxx. sicloꝝ ad pondus
sciaꝝ. utrumq plenum simila ospꝛsa
oleo in sacrificium. mortariolum aure
um appendens. x sicloꝝ plenū incenso.
bouem de armento rarietem ragnum
anniculum in holocaustum. hyrcūq
pro pecco. rin hostias pacificoꝝ bo
ues duos. arietes. v. hyrcos. v. agnos
anniculos. v. Hec fuit oblatio helyasaph
filij deuel. Die vij. princeps filiorum
ephraym helysama filius ammiud. ob
tulit acceptabulum argenteum appē
dens. c xxx. sicloꝝ. phyalam argenteā
hēntem lxx sicloꝝ ad pondus sciaꝝ. u
trumq plenum simila ospꝛsa oleo
in sacrificium. mortariolum aureum
appendens x. sicloꝝ plenum incenso.
bouem de armento rarietem ragnum
anniculum in holocaustum. hyrcūq
pro pecco. rin hostias pacificoꝝ bo
ues duos. rarietes. v. hyrcos. v. agnos
anniculos. v. Hec fuit oblatio helisama.
filij ammiud. Die viij. princeps filiorū
manasse. gamahyhel filius phadasur. i
obtulit acceptabulum argenteum ap
pendens. c xxx. sicloꝝ. phyalam argen

NUMERI

tam bintem lxx ſiclos ad pondus ſcia
q. utrumq; plenum ſimila ꝯſpſa olẽ
in ſacrificium. mortariolum aureum a
appentens.x. ſiclos plenum incenſo. t
bouem de armento. tarietẽ. tagnum an
niculum in holocauſtum. hyrcumq; p
pro pecco. tm hoſtias pacificoꝝ. bouec
duos. arietes quinq;. hyrcos quinq;. a
gnos anniculos.v. hec fuit oblatio ga
maliel filij phadaſur. Die nono prin
ceps filioꝝ beniamyn abidan filius
gedeonis. obtulit acceptabulum ar
genteum. appentens.cxxx. ſiclos. phi
lam argentam.lxx. ſiclos ad pondus
ſcia. q. utrumq; plenum ſimila ꝯſpſa
oleo in ſacrificium. tmortariolum au
reum appentens.x. ſiclos plenum incen
ſo. bouem de armento. tagnum anni
culum in holocauſtum. hyrcumq; pro
pecco. tm hoſtias pacificoꝝ. boues
duos. arietes.v. hyrcos.v. agnos anni
culos.v. hec fuit oblatio abidan filij
gedeonis. Die.x. princeps filioꝝ. a
dan abiezer filius ammyſhadai obtulit
acceptabulum argenteum appentens
cxxx. ſiclos. phialam argentam appẽ
dens lxx. ſiclos ad pondus ſcia. q. u
trumq; plenum ſimila ꝯſpſa oleo. i
ſacrificium. mortariolum aureum ap
pendens x ſiclos plenum incenſo. bouẽ
de armento. tarietem. tagnum anniclum
in holocauſtum. hyrcumq; pro pecco.
tm hoſtias pacificoꝝ. boues duos. a
rietes.v. hyrcos.v. agnos anniculos.v.
hec fuit oblatio abiezer filij ammiſhadai
Die.xj. princeps filioꝝ aſer. phagi
hel filius ochran. obtulit acceptabulũ
argenteum appentens.cxxx. ſiclos. u
phialam argentam bintem lxx ſic
los ad pondus ſcia. q. utrumq; plenũ
ſimila ꝯſpſa oleo in ſacrificium. mor
tariolum aureum appentens.x ſiclos
plenum incenſo. bouem de armento
arietem. tagnum anniculum in holo
caustum. hyrcumq; pro pecco. tm ho
ſtias pacificoꝝ. boues duos. arietes
v. hyrcos.v. agnos anniculos.v. hec
fuit oblatio phagiel filij ochran. Die
xij. princeps filioꝝ neptalym. ahyra
filius enan. obtulit acceptabulum ar
genteum appentens.cxxx. ſiclos. phi

alam argenteam bintem lxx. ſiclos ad
pondus ſcia. q. utrumq; plenum ſimi
la ꝯſpſa oleo in ſacrificium. mortario
lum aureum appentens.x. ſiclos. plenũ
incenſo. bouem de armento. tarietem
agnum anniculum in holocauſtum. t
hyrcũq; pro pecco. tm hoſtias pacifico
rum boues duos. arietes.v. hyrcos.v. a
gnos anniculos.v. hec fuit oblatio har
im filij enan. hec in dedicatione altaris
oblata ſunt a principibus iſrael. in die q
oleatum ẽ. Acceptabula argentea. xij.
phiale argentee. xij. mortariola aurea
xij. ita ut ſint. cxxx. ſiclos argenti bĩ ſingula
acceptabulum. et lxx. ſiclos una phia
la. et. in commune. ii. ſolorum omnium ex
argento ſicli duo milia quadrigenti ꝯ
ponderẽ ſcia. q. Mortariola aurea xij.
plena incenſo. decem ſiclos appendẽtia
ponderẽ ſcia. q. ſimul aurea ſicli. cxx.
Boues de armẽ in holocauſtum. ar
etes xij agni anniculi xij. et libamenta
eorum. hyrci pro pecco hoſtie pacificor
boues. xxiiij. arietes lx. hyrci lx. agni
anniculi lx. hec oblata ſunt in dedica
tione altaris quando unctum ẽ. Cũq;
ingrederetur moyſes tabernaculum
fœderis ut conſuleret oraculum. audiebat
uocem loquentis ad ſe de propitiatorio
quod erat ſuper archam teſtimonij inter
duos cherubyn. unde et loquebatur ei. et

Loquutuſq; ẽ dominus ad moyſen. dicẽs
Loquere ad aaron. et dices
ad eum. Cum poſueris lucernas. ſeptem labrum in hauſtrali par
te erigatur. Hec igitur precipe. ut lucerne
ꝯra boream eligione reſpiciant ad
menſam panum propoſitionis. Cont
eam partem quam candelabrum reſpi
cit. lucere debebunt. Fecitq; aaron et i
poſuit lucernas ſuper candelabrum. ſi
ut preceperat dominus moyſi. Erat aũt ex
factura candelabri. Et auro ductili. ti
medius ſtipes q; ſexta quecunq; ca
lamorum latere naſcebantur. Iuxta
exemplum quod oſtendit dñs moyſi.
ita operatus ẽ candelabrum. Et locutꝰ
ẽ dominus ad moyſen. dicens. Tolle
leuitas de medio filioꝝ iſrael. et pur
ificabis eos iuxta hunc ritum. Aſpergant

NUMERI

aqua luſtrationis. ⁊ radant oīs pilos
carnis ſue. Cumq; lauerint veſtimen
ta ſua. ⁊ mundati fuerint. tollent boue
de armento. ⁊ libamentum eius ſimilā
oleo ſpeciſum. Bouem aut alterum de
armento accipies pro peccato. ⁊ applicabit
leuitas coram tabernaculo federis. cō
uocata omni multitudine filiorum iſrael.
Cumq; leuite fuerint coram dño. po
nent filii iſrael manus ſuas ſuper eos
⁊ offeret aaron leuitas munus in cō
ſpectu dñi a filiis iſrael. ut ſint
in miniſterio eius. Leuite quoq; po
nent manus ſuas ſuper capita bou
equibo unum facies pro peccato. ⁊ alterū
in holocauſtum dño. ut depreceris
pro eis. Stabuntq; leuitas in ſpec
tu aaron ⁊ filiorum eius. ⁊ ſeparabis eos
oblatos dño. ac ſeparabis de medio
filiorum iſrael. ut ſint mei. ⁊ poſtea i
gredientur tabernaculum federis. ut mi
niſtrent michi. Sicq; purificabis. ⁊ ſe
parabis eos in oblationem dño. quia
dono donati ſunt michi a filiis iſrael.
Pro primogenitis qui aperiunt omnē
uuluam in iſrael. accepi eos. Mea ſunt
enim omnia primogenita filiorū iſrael.
tam ex hominibus q̄ ex iumentis. Ex
die quo percuſſi omne primogenitum
in terra egipti. ſanctificaui eos michi. Et
dedi leuitas pro omni primogenito fi
liorum iſrael. tradidiq; eos dono aaro
⁊ filiis eius. de medio populi. ut ſint
mei. Ne quando accedat populus ad ſanctua
rium. Fecerunt itaq; moyſes aaron ⁊ oīs
multitudo filiorum iſrael ſuper leuitis
que preceperat dominus moyſi. Pu
rificatiq; lauerunt veſtimenta
ſua. Et immolauit eos aaron in ſpectu
dñi ⁊ exoravit pro eis. ut purificati
ingrederentur ad officia ſua. in taber
naculum federis coram aaron ⁊ filiis
eius. Sicut preceperat dñs moyſi de leuitis. Locutuſq; eſt dominus ad
moyſen. dicens. Hec ſunt leuitarum
a xxv. annis ⁊ ſuperius ingredientur ut
miniſtrent in tabernaculo federis. Cū
q; quinquageſimum annum etatis
impleuerint. ceſſabunt. Nec ultra

miniſtrabunt fratribus ſuis in tabernaculo
federis. ut cuſtodiant quoq; ſibi fuerint
commendata. Opera aut ipa non faci
ant. Sic diſpones leuitas in cuſtodi
is ſuis.

VIIII

Locutus é dominus ad
moyſen in deſerto ſynai a
no ſecundo poſtq̄ egreſſi ſunt
de terra egipti. menſe pri
mo. dicens. Faciant filii iſrael phaſe
in tpe ſuo. xiiij. die menſis huius ad
veſperam. iuxta omnes ceremonias
⁊ iuſtificationes eius. Precepitq; moy
ſes filiis iſrael. ut facerent phaſe. qui
fecerunt tpe ſuo. xiiij die menſis ad
veſperam in monte ſynai. Iuxta
omnia que mandauerat dominus
moyſi. fecerunt filii iſrael. Ecce autē
quidam immundi ſuper anima hominis
qui non poterant facere phaſe die
illo. accedentes ad moyſen ⁊ aaron di
xerunt ei. Immundi ſumus ſuper a
nima hominis. Quare fraudamur
non valeamus offerre oblationem
domino in tpe ſuo. inter filios iſrael.
Quibus ait moyſes. State ut audiam
quid precipiat dominus de vobis. lo
cutuſq; é dominus ad moyſen dicēs.
Loquere filiis iſrael. Homo qui fuerit
immundus ſuper anima ſive in via pro
cul in gente tua. faciat phaſe domino
menſe ſecundo. xiiij die menſis ad veſpe
Cum azimis ⁊ lactucis agreſtibus.
comedent illud. Non relinquent ex
eo quicquam uſq; mane. ⁊ oſſa eius non
frangent. Omnem ritum phaſe ob
ſeruabunt. Siquis autem ⁊ immun
é ⁊ in itinere non fuit. ⁊ tamen non fe
cerit phaſe. exterminabitur anima illa de
populis ſuis. quia ſacrificium domi
no non obtulit tpe ſuo. Peccatum ſuum
ipe portabit. Peregrinus quoq; ⁊ ad
ueña ſi fecerit apud vos. faciet pha
ſe domino. iuxta ceremonias ⁊ iuſtifica
tiones eius. Preceptum idem erit ap
vos. tam ad ſene quam in peregrine. Ip
die qua erectum é tabernaculum. op
ruit illud nubes. A veſpere autem. ſu
per tectum erat quaſi ſpes ignis uſq;
mane. Sic fiebat ſemper. Per diem
operiebat illud nubes. ⁊ per noctē ſi

NUMERI

spes igitur. Cumq; ablata fuisset nu-
bes que tabernaculum protegebat. tē
proficiscebantur filij isrl. Et in loco u
stetisset nubes. ibi castrametabantur.
Ad imperium domini proficiscebantur
et ad imperium illius figebant tabernacl
Quincties dicebo quibus stabat nubes su
tabernaculum. manebant in eodē loco.
Et si euenisset ut multo tpe maneret
super illud. erant filij isrl in excubijs
domini. et non proficiscebantur quousq;
dicebo fuisset nubes super tabernaculu.
Ad imperium domini figebant et domo
na. et ad imperium eius deponebant. Si
fuisset nubes a uespere usq; mane. et ibi
bi diluculo tabernaculum reliquisset.
proficiscebantur. Et si post diem et noc
tem recessisset. dissipabant tentoria. Si
duobus autem mensibus uel longiori tpe
fuisset super tabernaculum. manebant et
filij isrl in eodem loco. et non proficis
cebantur. Statim autem ut recessisset.
mouebant castra. per uerbum domini
figebant tentoria. et per uerbum eius re
proficiscebantur. Custodiebantq; excubijs
domini. iuxta imperium eius per ma
num moysi.

Locutusq; est dominus ad
ad moysen. dicens. Fac tibi
duas tubas argenteas duc
tiles quibus occurre possis
multitudini quando mouenda sunt ca
stra. Cumq; increpuerit tubis. aggre
gabitur ad te omnis turba ad ostium
tabernaculi federis. Si semel clange
ris. uenient ad te principes et capita mil
lium israel. Si autem prolixior at
q; crebrius clangor increpuerit. mouebit
castra primi qui sunt ad orientalem
plagam. In fo autem sonitu et pa-
ulu
lant tube. leuabunt tentoria qui habi
ant ad meridiem. Et iuncta hunc modum
reliqui facient. ululantibus tubis in pro
fectione. Quando autem congregandus
est populus. simplex tube sonum clango
ris. et non crebre ululabunt. Filij aaron
sacerdotes. clangent tubis. Erunt hec
legitimum sempiternum in generatiōib
uestris. Si exieritis ad bellum de ter
ra
uestra hostes qui dimicant aduersus uō.
clangetis ululantibus tubis. et erit recor

dabile coram domino deo uestro. ut re
manum de manibus inimicorum uestrorum.
Si quando habebitis epulum. et dies
festos et kalendas. canetis tubis super
holocaustis et pacifice uictimis. ut sint
uobis in recordationem coram deo uro.
Ego
dominus deus uester. Anno secundo me
se secundo. xx die mensis eleuata est nubes
de tabernaculo federis. profectiq; sunt
filij isrl per turmas suas de deserto
sinai. et requieuit nubes in solitudine
pharan. Mouerunt ergo castra prima
iuxta imperium domini in manu moy
si. filij iuda per turmas suas. quorum
princeps erat naason filius aminada
b. In tribu filiorum issachar. erat
princeps nathanahel filius suar. In
tribu zabulon. erat princeps heliab.
filius elon. Deposita namq; est tabernacl.
quod portantes egressi sunt filij ger
son et merari. Profectiq; sunt et filij ru
ben per turmas. ordinem suum cui
princeps erat elisur filius sedeur. In
tribu autē filiorum symeon. princeps
fuit salamihel. filius surysaddai. De
tribu gad. erat princeps heliasaf
filius duhel. Profectiq; sunt et caathi
te. portantes sanctuarium. Tam diu ta
bernaculum portabatur. donec ueniret
ad eremi locum. Mouerunt cast
et filij ephraim per turmas suas. in cui
exercitu princeps erat elysama filius
ammiud. In tribu autem manasse filio
rum. princeps fuit gamalihel filius
phadasur. Et in tribu beniamin. duri
abidan filius gedeonis. Nouissimi
castrorum omnium profecti filij dan
per turmas suas. in quorum exercitu
princeps fuit ahyezer filius ammisaddai
In tribu autem filiorum aser. erat prin
ceps phagihel filius ochran. Et tribu
filiorum nepthalim princeps fuit ahy
ra filius henan. Hec sunt castra et pro
fectiones filiorum israel per turmas
suas. quando egrediebantur. Dixitq;
moyses hobab filio raguel madianitē
cognato suo. Proficiscimur ad locum
quem dominus daturus est nobis. ue
ni nobiscum ut benefaciamus tibi. q
dominus bona promisit israel. Cui
ille respondit. Non uadam tecum. sed

NUMERI

ruc:ta: in te:ram meam in qua nati
lium. Et ille noli inquit nos relinquẽ.
Tu enim nosti in quibꝫ locis pe: deser
tam castra ponere debeamus. tu es du
to: noste:. Cumqꝫ nobiscum ue:ie:is
quicquid optimum fuc:it e:opibus
quas nobis ꝓmisit:us é dominus. da
bimus tibi. Profecta sunt e:go de mõ
te domini iti:am trium die:um. archa
qꝫ fœde:is domini p:ecedebat eos pe:
tres dies. p:ouidens castro:um locus.
Nubes quoqꝫ domini sup:a eos e:at p
diem. cum mouere:nt. Cumqꝫ eleua
re:it archa. dicebat moyses. Surge. d
domine & dissipentur inimici tui. & fu
giant qui ode:unt te a facie tua. Cum
autem depone:etur. aiebat. Rede:re
domine. ad multitudinem exe:citus.
isra el.

XI

Factaq; est populus quasi dolentium p
labo:e: in a:ibus dominum. Quo
cum audisset ira tus é. Et
accensus in eos ignis domini. deuo:a
uit extremam castro:um partem. Cu:
qꝫ clamasset populus ad moysen. o:a
uit moyses dominũ & abso:tus é ignis. Vo
cauitqꝫ nomen loci illius incensio. eo
quod succensus fuisset in eos ignis dñi.
Vulgus quippe promiscuum quod a
scende:at cum eis. flagrauit desid:io.
sedens & flens iunctis sibi patri: filijs
israel. ait. Quis dabit nobis ad uesce
dum carnes? Recordamur piscium q
quos comede:bamus in egypto gratis.
in mentem nobis ueniunt cucumeres.
& pepones. po: & cepe & alia. Anima nr̃a
arida é: nichil aliud respiciunt oculi q
nr̃i nisi man. Erat autem man. quasi
semen co:iandri: colo:is bdelij. Circu
ibatqꝫ populus & colligens illud fri:ge
bat mola siue te:ebat in mo:tario coq̃s
in olla. & faciens ex eo tu:tulas sapo:is
quasi panis oleam. Cumqꝫ descende:et
nocte super castra ros. descende:at pari
ter & man. Audiuit ergo moyses flentem p
populum per familias. singulos per ost
ia tento:ũ sua. Iratusqꝫ é furo:e domini. a
ualde. Ed & moysi. intole:abilia res uisa
é. Et ait ad dominum. Cur afflixisti fa
mulum tuum? Quare non inueni gra
tiam coram te? Et cum posuisti pondus
uniuersi populi huius super me. Nu
quid ego xepi hanc omnem multitu
dinem uel genui eam. ut dicas mihi
porta eos in sinu tuo. sicut po:tare sol
nutrire infantulum. & defe:re in te:ram q
pro qua iurasti p:ibꝫ eo:um? Vnde mi
carnes ut dem tante multitudini? Flent coram me. dicentes. Da nobis
carnes ut comedamus. Non possum
solus sustinere omnem hunc populũ
qua grauis mihi é. Si autem tibi
uidetur: obsecro ut interficias me. & m
ueniam gratam in oculis tuis. ne tam
afflicta: malis. Et dixit dominus ad
moysen. Congrega mihi lxx uiros
de seno:ibus israel. quos tu nosti q se
nes sint populi ac magi:. & duces eos
ad ostium tabe:naculi fœde:is. faciesq
ibi stare tecum. ut descendam & lo
quar tibi. Et auferam de spiritu tuo tri
damqꝫ eis. ut sustentent tecum. Onus
populi. & non tu solus grauetis. p plo
quoqꝫ dices. Sanctificamini. cras come
detis carnes. Ego enim audiui uoces di
centis. Quis dabit nobis escas carnium?
Bene nobis erat in egypto. Ipse dabit
nobis carnes & comedatis non uno.
die uel duobus uel v. aut decem nec ex
quidem. sed usqꝫ ad mensem dierũ. do
nec exeat per nares uras. & ue:tatur in
nauseam: eo quod reppule:itis dominũ.
qui in medio ui: é. & flentes coram eo:
dicentes. Quare egressi sumus ex egi
pto? Et ait moyses ad dominum. Sex
centa milia peditum huius populi sũ.
& tu dicis dabo eis esum carnium mẽse
integre? Nunquid ouium & boum mul
titudo ceden:. ut possit sufficere ad ci
bum uel omnes pisces maris congre
gabuntur. ut eos saties? Cui rn
dominus. Numquid manus domini i
talida é? Iam nunc uide bis: utrum
meus sermo opere: pleatur. Venit igi
moyses & narra uit populo uerba dñi
congregans lxx. uiros de seno:ibus israel.
quos stare fecit circa tabe:naculũ. De
scendit autem dominus per nubem & locut
é ad eum. auferens de spiritu qui e:at in
moyse. & dans lxx. uiris. Cumqꝫ requie
uisset in eis spiritus prophetauerunt. nec ul

tra cessauerunt. Remanserant autem in castris duo uiri. quorum unus no cabatur Heldad. 7 alter medad. super qs requieuit spus. Erant 7 ipi descripti fu erant. 7 non exierant ad tabernaculu. Cumqs prophetarent in castris. cucur rit puer 7 nuntiauit morsi. dicens. Heldad 7 medad. prophetant in castris. Statim iosue filius nun minister morsi 7 electus eplibo ait. Domine mi morse. prohibe illos. At ille quid inquid emu laris pro me? Quis tribuat ut omnis populus prophet. 7 det eis dominus spm suum? Reuersusqs é morses 7 maiores natu israel. in castra. Ventus a autē egrediens a domino arripuit 7 trans mare coturnices detulit 7 dimisit in cast tantum ire quantum uno die ofici potest 7 er omni parte castrorum per circuitu. Volabantqs in aere. duobꝫ cubitis alti tudine sup terrā. Surgens ergo po pulus toto die illo 7 nocte ac die altero congregauit coturnicum multitudinē. q parum decem chores. 7 siccauerunt eas per gyrum castrorum. Adhuc carnes e rant in dentibꝫ eorum. nec defecerat. i huiusce modi cibꝫ. Et ecce furor domi xit contra in populum. percussit eum pla ga magna nimis. Vocatusqs é ille locꝰ sepulchra concupiscentie. Ibi enim sepe lierunt populum. qui desiderauerat 4 carnes. Egressi autē de sepulchris cu piscentie. uenerunt in aseroth 7 mansē runt ibi.

XII

Locutusqs é maria 7 aaron contra morsen propter uxorem ethiopissam. 7 dixerūt. Num per solum morsen lo cutus é dominus? Nōne 7 nobis simi liter é locutus? Quod cum audisset dominus. iratus é valde. Erat autem morses uir mitissimus. super omnes 4 homines qui morabantur in tra. Statimqs locutus é dominus ad eum. 7 ad aaron 7 ad mariam. Egredimini uos tres ad tabernaculum federis. Cumq; fuissent egressi. descendit dominus in columna nubis. 7 stetit in introitu tabernaculi. uocans aaron 7 mariam. Quib cum essent. dixit ad eos. Audite sermones meos. si quis fuerit inter uos prophetes dñi in uisione apparebo ei. uel in somnio loquar ad illum. At non talis famulus meus morses. qui in omni domo mea fidelissimus é. Ore enim ad os loquor ei. 7 palam 7 non per enigmata 7 figuras dominum uidet. Quare igitur non timuistis detrahere famulo meo morsi? Iratusqs contra eos. abiit. Nubes quoqꝫ recessit. que erat super tabernaculum. Et ecce maria apparuit candens lepra 7 quasi nix. Cumqs respexisset ei aaron. 7 uidisset perfusam lepra. ait ad morsē. Obsecro domine mi. ne imponas nobis hoc peccm. quod stulte commisimus. ne fiat hec quasi mortua. 7 ut abortiuum quod proditur de nulua matris sue. Ecce iam medium carnis eius. deuoratum é lepra. Clamauitqs morses ad dñm. dicens. Deus obsecro. sana eam. Cui respondit dominus. Si pater eius spuisset in faciem illius nōne debuerat saltem vii diebus rubore suffundi. Separetur extra castra. 7 post reuocabit. Exclusa é itaqs maria extra castra. vii diebꝫ. 7 populus non é motus de loco illo. donec reuocata é maria.

XIII

Profectusqs é populus de haseroth. fixis tentoriis in deserto pharan. ibiqs locutus est dominus ad morsen. dicēs. Mitte uiros qui explorent terram chanaan. quam datturus sum filiis israel. singulos de singulis tribubꝫ et principibꝫ. Fecit morses quod dominus ipse iuerat. de deserto pharan mittens prīcipes uiros quorum ista sunt nomina. De tribu ruben. semua filium zechur. De tribu symeon. saphat filium hury. De tribu iuda. caleph filium iephone. De tribu yssachar. ygal filium ioseph. De tribu ephraim. ose filiū nun. De tribu beniamin. phalti filium raphu. De tribu zabulon. gedihel filium sodi. De tribu ioseph sceptri manasse. gaddi filium susy. De tribu dan. ammihel filium gemalli. De tribu aser. sur filium michael. De tribu neptalim. nahby filium naphsi. De tribu gad. guhel filiū machi. Hec sunt nomina uirorū. quos mysit morses ad explorandam terram chanaam. Vocauitqs osee filium nun iosue.

NVMERI

Misit ergo eos moyses ad explorandā terram chanaā: dixitq; ad eos. Ascendite per meridianam plagam. Cūq; ueneritis ad montes. explorate terrā qualis sit. & populum qui habitat in ea. è. utrum fortis sit an infirmus. pauci a numero an plures. & ipa terra bona an mala: urbes quales. munite an absq; muris. humus pinguis an sterilis. ne moro sa an absq; arboribus. Confortamini. & afferte nobis de fructibus terre. Erat autē tempus. quando uuæ pcoque mitescere solent. Cumq; ascendissent. explorauerunt terram a deserto syn. usq; robob intrantibus emath. & Ascenderunt autē ad meridiē & uenerūt in ebron: ubi erant achiman. & sysai & tholmai filij enach. Nam hebron. vij. annis ante tanitim urbem egypti edificata è. Per quas gentes que usq; ad torrentē botri abscederunt palmitem cum una sui. que portauerunt in uectē duo uiri. De malis quoq; granatis. & de ficis loci illius tulerunt. qui appellatus è nehel escol. i. torrens botri. eo quod botrum inde portassent filij isrl. Reuersiq; exploratores terre post xl. dies omi regione circuita. uenerunt ad moysē & aaron. & ad omnē cetum filiorum israel in desertum pharan. quod è in cades. Locutiq; eis & omni multitudini. ostenderunt fructus terre. & narrauerunt dicentes. Venimus in terrā ad quam misisti nos que reuera fluit lacte & melle. ut er bis fructibus cognosci potest. & cultores fortissimos habet. & urbes grandes atq; munitas. Gigantē quoq; uidimus ibi. Amalech habitat in meridie. etheus & iebuseus & amorreus in montanis. Chananeus uero moratur iuxta mare. & circa fluenta iordanis. Quibus caleph obsecans populum ut ascenderet ad pugnā contra hostes. ait. Ascendamus & possideamus terrā: quoniam potentes sumus obtinere eam. Illi uero qui fuerant cum eo dicebant. Nequaquam ad hunc populum ualemus ascendere. quia fortior nobis è. Detrahentesq; terram quam inspexerant apud filios israel dicentes. Terra quam lustrauimus. deuorat habitatores suos. Populus quem aspeximus. procerus nimis est. Ibi uidimus monstra quedam filios enach de gente gigantea. quibus cōparati quasi locuste uidebamur.

XIIII

Tulit uniuersa congregatio uocem suam. & dedit clamorem. flenteq; populo nocte illa. & murmurantes filij israel dicētes ad inuicem. Utinam mortui essemus in egypto. & non in hac uasta solitudine moriamur. ne deducat nos dominus in terrā illam. ne cadamus gladio. & uxores ac liberi nri predam patent. Nonne melius est reuerti nos in egyptum? Dicebantq; alter ad alterum. Constituamus nobis ducem. & reuertamur in egyptum. Quo audito moyses & aaron ceciderunt pronis in terram coram omni multitudine filiorum israel. At uero iosue filius nun. & caleph filius iephone. qui erant de explorantibus terrā. scinderunt uestimenta sua. & ad omnem multitudinem filiorum israel locuti sunt. Terra quam circuimus. ualde bona è. Si propitius fuerit nobis dominus inducet nos in eam. & tradet nobis lacte & melle manantem. Absolue nefarios ceterum dominum. ne timeant populum terre huius. quia sicut panem ita eos possumus deuorare. Recessit abillis. omne presidium. Dominus nobiscum è. nolite metuere. Cumq; clamaret omnis multitudo. & lapidibus uellent eos opprimere. apparuit gloria domini super tabernaculum federis cunctis filiis israel. Et dixit dominus ad moysen. Usq; quo detrahet mihi populus iste? Quousq; non credent mihi. in omnibus signis que feci coram eis. Percutiam igitur eos pestilentia atq; consumam. faciamq; te principem super gentem magnam & fortiorem quam hec è. Et ait moyses ad dominum. Audiēt egyptij de quorum medio eduxisti in fortitudine tua populum tuum. & habitatores terre huius qui audierunt quia tu dominus in populo isto es. & facie ad faciem uideris. & nubes tua pretendatur super eos. & in columna nubis precedas eos per diem. & in columna ignis per noctē. quō occideris tantam multitudinem & quasi unum hominem. & dicant. Non po-

rat introduceret populum istum in ter
ram quam iuraverat: vereor ne occidat eos
in solitudine. Magnificetur ergo fortitudo domini: sicut locutus es dicens.
Domine patiens et multe misericordie auferens
iniquitatem et sceleratum. nullumque innocentem derelinquens: qui visitas peccata
patrum in filios in tertiam et quartam generationem. Quumque obsecro propitius
populi tui blasphemiam magnitudine misericordie tue: sicut propitius fuisti egredienti
bus de egypto usque ad locum istum. Dixitque dominus. Dimisi ei secundum
verbum tuum. Verumtamen vivo ego et implebitur gloria domini universa terra. Omnes
homines qui viderunt majestatem meam et signa que fecerunt in egypto et in solitudine. et tentaverunt me iam per de
cies: nec obedierunt voci mee. non videbunt terram pro qua juravi patri
bus eorum: nec quisquam ex illis qui detrahit mihi videbit eam. Servum
meum caleph qui plenus alio spiritu secutus est me. inducam in terram hanc
quam cucurrit: et semen eius possidebit eam. Quoniam amalechites et cha
naneus habitant in vallibus. crastina mutate castra. et revertimini in solitudinem
per viam maris rubri. Locutusque est dominus
ad moysen et aaron dicens. Usquequo
multitudo hec pessima murmurat contra
me: Querelas filiorum israel audivi.
Dic ergo eis. Vivo ego dicit dominus:
sicut locuti estis audiente me. sic faciam
vobis. In solitudine hac cadavera vestra. Omnes qui numerati e
stis a xx. annis et supra et murmurastis contra me. non intrabitis terram super
quam levavi manum meam. ut habitare
in ea faceret me: preter caleph filium ie
phone. et iosue filium nun. Parvulos
autem vestros de quibus dixistis quod prede
storum fient. introducam ut introeant ter
ram quam vobis displicuit. Vestra autem cadavera
cadent in solitudine. Filii autem
vestri pascentur in solitudine quadraginta annis. et portabunt fornicationem vestram. donec consumantur
cadavera patrum in deserto. juxta numerum
dierum in quibus explorastis terram
Annus pro die computabitur. et per annos
singulos recipietis iniquitates vestras. et scie
tis ultionem meam. non mutabitis terra super
quam levavi manum meam. ut habita
re in ea faciam vos preter caleph filium ie
phone. et iosue filium nun. Parvulos
autem vestros de quibus dixistis quod prede
storum fient. introducam ut introeant ter
ram quam vobis displicuit. Vestra autem cadavera
cadent in solitudine. Filii autem
vestri pascentur in solitudine quadraginta annis. et portabunt fornicationem vestram. donec consumantur
cadavera patrum in deserto. juxta numerum
dierum in quibus explorastis terram
Annus pro die computabitur. et per annos
singulos recipietis iniquitates vestras. et scie

tis ultionem meam. quoniam sicut lo
cutus sum. ita faciam omni multitu
dini huic pessime. que consurrexit adversum me. In solitudine hac. defecient et
morientur. Igitur omnes viri quos mi
sit moyses ad explorandam terram.
et qui murmurare fecerunt contra eum
omnem multitudinem detrahentes ter
re. ceciderunt mala. mortui sunt atque pestilentia in conspectu domini. Josue autem filius
nun. et caleph filius iephone vixerunt
ex omnibus qui perierant ad explorandam terram. Locutusque est moyses om
nia verba hec ad omnes filios israel.
et luxit populus nimis. Et ecce mane
primo surgentes. ascenderunt verticem
montis. atque dixerunt. Parati sumus
ascendere ad locum de quo locutus est
dominus. quia peccavimus. Quibus
moyses. cur inquritis sermonem do
mini. qui vobis non cedet in prosperum: Nolite ascendere. non enim
deus vobiscum. ne corruatis coram ini
micis vestris. Amalechites et chananeus
ante vos sunt. quorum gladio corruetis. eo quod nolueritis acquiescere domi
no. nec erit dominus vobiscum. Illi con
tenebrati. ascenderunt verticem
montis. Archa autem testamenti do
mini et moyses non recesserunt de castris.
Descenditque amalechites et chananeus
qui habitabant in monte. et percutiens
eos atque cedens persecutus est eos us
que horma.

XV

Dixitque dominus ad
moysen dicens. Loquere
filiis israel. et dices ad eos. Cum ingressi fueritis terram habitationis vestre quam ego dabo vobis.
et feceritis oblationem domino in holocaustum aut victimam pacificam.
vota solventes. vel sponte offerentes
munera. aut in solemnitatibus vestris
odorem suavitatis domino. de bobus sive de ovibus offerent quicumque
immolaverit victimam. sacrificium si
mile. decimam partem ephi offeret
oleo. quod mensuram habebit quarta
partem hyn. et vinum ad libamen dabit in eadem mensura. in holocaustum
sive in victimam per agnos singulos.

15

Et arietes. cum sacrificium simile duabz decimarum quæ aspersa sit oleo tertiæ partis hyn. et unum ad libamentum tertiæ partis eiusdem mensuræ offeret in odorem suavitatis domino. Quando vero de bobus feceris holocaustum aut hostiam. ut impleas votum. vel pacifica victimas. dabis per singulos boves similæ tres decimas aspersæ oleo qui habeat medium mensuræ hyn. et unum ad libamenta fumenda eiusdem mensuræ in oblationem suavissimi odoris domino. Sic faciens per singulos boves et arietes et agnos et hedos. Tam indigene quæ peregrini. eadem ritu offerunt sacrificia. Unum præceptum erit atque iudicium. et tam vobis quæ advenis erit. Locutusque est dominus ad moysen. dicens. Loquere filiis israel. et dices ad eos. Cum veneritis in terram quæ dabo vobis. et comederitis de panibus regionis illius separabitis primitias domino de cibis vestris. Sicut de area primitias separabitis. ita et de pulmentis dabitis primitiua domino. Quod si per ignorantiam præteriens quicquam horum quæ locutus est dominus ad moysen. et mandaturus per eum ad vos a die quo cepit ordiri tuba. obliti atque fecerit facere mutatione. offerent vitulum de armento holocaustum in odorem suavissimum domino. et sacrificium eius ac libamina. ut cæremonia postulant. hircumque pro peccato. Et rogabit sacerdos pro omni multitudine filiorum israel. et dimittetur eis. quoniam non sponte peccauerunt. Afferentes incensum domino pro se et pro peccato atque errore suo. et dimittetur universæ plebi filiorum israel. et advenis qui peregrinatur inter eos. quia culpa est omnis populi peregrinam. Quod si anima una nescienter peccauerit. offeret capram anniculam pro peccato suo. et deprecabitur pro ea sacerdos quod insciens peccauerit coram domino. et expiabitque eum. et dimittetur illi. Tam indigenis quæ advenis. una lex erit omnium qui peccauerint ignorantes. Anima vero quæ per superbiam aliquid commisit. sive civis sit ille. sive peregrinus. quoniam adversus dominum rebellis fuit peribit de populo suo. Nec

bunt eum dominum et impleat. et præparii illius fecerit victimam. accito celebrant et pacifice mique victimam suam. Factum est autem cum essent filii israel in solitudine et invenissent hominem colligentem ligna in die sabbati. obtulerunt eum ei qui fecerat et aaron et universæ multitudini. Qui retruserunt eum in carcere. nescientes quid super eo facere deberent. Dixitque dominus ad moysen. Morte moriatur homo iste. lapidibus omnis turba eum extra castra. Cumque eduxissent eum foras obruerunt lapidibus. et mortuus est. sicut præceperat dominus. Dixitque dominus ad moysen. Loquere filiis israel et dices ad eos. ut faciant sibi fimbrias per angulos palliorum suorum et ponant in eis vittas hyacinthinas. Quas cum viderint recordentur omnium mandatorum domini. nec sequantur cogitationes suas. et oculos pravas fornicantes. Sed magis memores præceptorum domini faciant ea. sintque sancti deo suo. Ego dominus deus vester qui eduxi vos de terra egypti. ut essem vester deus.

XVII

Nec autem chore filius ysaar filii caath. filii leui. et dathan atque abiron filii heliab. et hon quoque filius phaleth. de filiis ruben surrexerunt contra moysen. aliique filiorum israel ducenti. et unus. principes synagogæ. et qui per exilia vocabantur. Cumque stetissent adversus moysen et aaron. dixerunt. Sufficiat vobis quia omnis multitudo sanctorum est. et in ipsis est dominus. Cur elevamini super populum domini. Quod cum audisset moyses. procidit pronus in faciem. Locutusque est ad chore. et ad omnem multitudinem. Mane inquit notum faciet dominus qui ad se pertineant et sanctos applicabit sibi. et quos elegerit appropinquabunt ei. Hoc agite. Tollat unusquisque thuribulum suum. tu chore et omne exilium tuum. et imposito ignis. ponite desuper thymiama coram domino. Et quemcumque elegerit ipse erit sanctus. Nimium arrogamini. filii leui. Dixitque rursum ad chore. Audite filii leui. Numquid parum vobis est quod separavit vos deus israel ab omni populo. et junxit sibi ut

NVMERI

uuentes et in cultu tabernaculi stantes
coram frequentia populi ministrarent
ei. Locutusq; ad se fecit accedere te. tomis
fratres tuos filios leui. ut uobis etiam
sacerdotium uendicetis. tomnis globus
istorum sterorum dominum. Quid ē enim
aaron. ut murmuretis contra eum. Mi
sit ergo moyses. ut uocaret dathan et a
biron filios heliab. Qui rñderunt. Non
uenimus. Numquid parum ē tibi ut e
duxisti nos terra que lacte et melle ma
nabat ut occideres in deserto. nisi dñans
fueris nri. Terra inoui sti nos in hx
que fluit lacte et melle. et dedisti
nobis possessiones agrorum et uineaꝝ.
An et oculos uiros eruere. Non uenie
mus. Iratusq; ē moyses ualde. ait ad
dominum. Ne respicias sacrificia eoꝝ
Tu scis q̄ nec asellum quidem unq̄m
acceperim ab eis. nec afflixerim quem
piam eoꝝ. Dixitq; ad chore. Tu et
omnis congregatio tua. state coram
dño. tu aaron crastino sep̄
tum. Tollite singuli thuribula sua et po
nite super ea incensum. offerentes dño
ducenta l. thuribula. Aaron quoq; te
neat thuribulum suum. Quod cum
fecissent. stantibus moyse et aaron et co
operuissent aduersus eos omnē multi
tudinem ad ostium tabernaculi. appa
ruit eis gloria domini. Locutusq; ē
dñs ad moysen et aaron. et ait. Sepa
ramini de medio congregationis huius. ut
eos repente disperdam. Quibus cecide
runt pro in faciem. atq; dixerunt. Fortis
sime deus spiritum omnium carnis u
no peccante contra omnes tu ira de sae
uies. Et ait dominus ad moysen. Pre
cipe uniuerso populo. ut separentur a
tabernaculis chore et dathan et abiron. Sur
rexitq; moyses. et abiit ad dathan et abi
ron. et sequentibus eum senioribus israel
dixit ad turbam. Recedite a tabernacu
lis hominum impiorum. et nolite tangere
que ad eos pertinent. ne involuamini
in peccatis eoꝝ. Cumq; recessissent
a tentoriis eoꝝ per circuitum dathan
et abiron egressi stabant in introitu pa
silionum suorum. cum uxoribus et libe
ris et omni frequentia. Et ait moyses. In
hoc scietis q̄ dominus miserit me ut fa
ciem uniuersa que cernimus. et non ex
proprio ea corde protulerim. Si sicut
hominū mortem interierint et uisitauerit
eos plaga. qua cetera uisitari solent. et
non miserit me dominus. Sin autem
nouam rem fecerit dñs. ut aperiens
terra os suum deglutiat eos. et omnia
que ad illos pertinent. descenderintq;
uiuentes in infernum. scietis q̄ blas
phemauerint dñm. Confestim igit
ur cessauit loqui. et rupta ē terra sub
pedibus eoꝝ. et aperiens suum deglu
tiuit eos cum tabernaculis suis. et om
nem substantiam eoꝝ. Descenderuntq; u
iui in infernum operta humo. et perie
re de medio multitudinis. At uero omnis
israel qui stabat per gyrum fugit ad clam
orem periturorum. dicens. Ne forte et nos
terra deglutiat. Sed et ignis egressus a
domino interfecit ducentos et uiginti
uiros qui offerebant incensum. Locutusq; ē dñs
ad moysen. dicens. Precipe eleazar
filio aaron sacerdotis. ut tollat thuri
bula que iacent in incendio. et ignem
huc et illuc q; dispergat. quia sanctificata
sunt in mortibus peccatorum. Producat
q; ea in lamminas et affigat altari. eo q̄
oblatum sit in eis incensum domino.
et sanctificata sint. ut ceminant ea pro signo
et monimento filiis israel. Tulit ergo eleaza
zar sacerdos thuribula enea in quibus
obtulerant hi quos incendium deuo
rauit. et produxit ea in lamminas affigens
altari. ut haberent posteri filii israel quo
monerentur. ne quis accedat alienige
na. et qui nō ē de semine aaron ad offe
rendum incensum domino. ne patiatur
sicut passus ē chore et omnis congregatio
eius. loquente dño ad moysen. Mur
murauit autem omnis multitudo filio
rum israel sequenti die contra moysen et
aaron. dicens. Vos interfecistis populum
dñi. Cumq; orta esset seditio et tumul
tus incresceret. moyses et aaron fugerunt
ad tabernaculum fœderis. Quo postq̄
ingressi sunt. operuit nubes tabernā
culum. et apparuit gloria dñi. Dixitq;
dominus ad moysen et aaron. Recede
te de medio multitudinis huius.
etiam nunc delebo eos. Cumq; face
rent in terra. dixit moyses ad aaron

Tolle tibicinem ⁊ hausto igne de altari mitte incensum ⁊ super pergens eas ad populum uirgas prodi. Jamq; uirgula ⁊ una ⁊ decima plaga desierat. Dñs cum frequentia aaron ⁊ cuncta ad mediam uallem ierat quam uastabat incendium. obtulit dñs humana. Et stans inter mortuos ac uiuentes pro populo deprecatus ⁊ plaga cessauit. Quorum tamen qui periuerunt fuere xiiii. milia ⁊ septingenti. absq; his qui perierant in seditione chore. Reuersusq; est aaron ad mosen ad ostium tabernaculi ferente. postq; quietum est.

XVIII Locutus ⁊ dominus ad mosen dicens. Loquere ad filios isrl ⁊ accipies ab eis uirgas i singulas per cognationes suas a cunctis principibus tribuum uirgas xii. ⁊ unius cuiusq; nomen superscribe uirge sue. Nomen autem aaron scribes in tribu leui. Et una uirga. erit eorum familias continebit. ponesq; eas in tabernaculo federis coram testimonio ubi loquor ad te. Quem cumq; elegero germinabit uirga eius. ⁊ cohibebo a me querimonias filiorum isrl. quibus murmurant. Locutusq; ⁊ mosen sicut ⁊ fecerunt ei omnes principes uirgas per singulas tribus. Quarum uirge xii. absq; uirga aaron. Quas cum posuisset mosen coram dño in tabernaculo testimonii ⁊ sequenti die ingressus inuenit germinasse uirgam aaron in domo leui. Erumpentibus gemmis emiserant flores. ⁊ Quin folia dilatas. amigdalas deformauerant fructus. Protulit ergo mosen omnes uirgas de conspectu dñi ad xios filios isrl. uidentesq; receperunt singuli uirgas suas. Dixitq; dñs ad mosen. Refer uirgam aaron in tabernaculum testimonii. ut fructus ibi in signum rebellium filios isrl ⁊ quiescant querele eorum a me. ne moriantur. Fecitq; mosen sicut preceperat dñs. Ingressi sunt autem filii isrl. ad mosen. ⁊ Ecce consumpti sumus. omnes perimus. Quicunq; accesserit ad tabernaculum tabernaculi dñi morietur. Usquequo ergo usq; ad terminationem ad delendi sumus.

XVIIII Dixit dominus ad aaron. Tu ⁊ filii tui ⁊ domus patris tui tecum portabitis iniquitatem sanctuarii ⁊ tu ⁊ filii simul. sustinebitis peccata sacerdotii. Et ⁊ fres tue de tribu leui. ⁊ sceptrum patris tui sumes tecum. prestoque sint tibi ministrent tibi. Tu autem ⁊ filii tui. ministrabitis in tabernaculo testimonii. Custodientesq; excubias tuas ⁊ opera tabernaculi. tantum ⁊ ad uasa sanctuarii. ⁊ ad altare non accedant. ne ⁊ illi moriantur ⁊ uos pariter simul. Sint ad te cum ⁊ excubent in custodiis tabernaculi. ⁊ omnibus ceremoniis eius. Alienigena. non miscebitur uobis. Excubate in custodia sanctuarii ⁊ ministerio altaris. ne ⁊ iram inducatis super filios isrl. Ego tradidi fres uobis fere uidelicet de medio filiorum isrl ⁊ mihi donum dño. ut seruiant in ministerio tabernaculi eius. Tu autem ⁊ filii tui custodite sacerdotium uestrum. ⁊ omnia que ad altare sancta pertinent. ⁊ intra uelum sunt. ⁊ facietis ministerium. Et quia ad cultum datus pertinent. ⁊ mihi ministrabunt. Si quis extraneus accesserit. occidetur. Locutusq; est dñs ad aaron. Ecce tradidi tibi custodias primitiarum mearum. Omnia que sanctificantur a filiis isrl. tibi tradidi ⁊ filiis tuis pro officio sacerdotali. legitimum sempiternum. Hec erunt accipies de his que sanctificantur. nobiscum sunt dñi. Omne oblatum ⁊ sacrificium ⁊ quicquid pro peccato aut pro delicto reddiderit michi. ⁊ cedit in sanctum sanctorum. tuum erit ⁊ filiorum tuorum. sanctificabis comedes illud. ⁊ Quasi res tantum erit tecum. quod sanctificatum est tibi. Primitias autem quas uouerint ⁊ obtulerint filii isrl. tibi dedi ⁊ filiis ac filiabus tuis. iure perpetuo. Qui mundus est in domo tua. uescetur ex eis. Omnem medullam olei ⁊ uini ac frumenti. quicquid offerunt primitias dño. tibi dedi. Primitias omnium frugum in ea que gignuntur humus. ⁊ domino deportantur. cedent in usus

tuos. Cum mundus ẽ in tomo tua. ut
sceruis eis. Quicquid erit in toto vdi
tem in filij ifrael. tuum erit. Quicq;
primum erumpens vulua. ex te cuncta
quam offerunt tomino. sive ex hoibus
sive ex pecoribus fuerit. tua erit. ve
rum tamen ut pro homine primogeni
to pretium accipias. tomne animal
quod immundum ẽ redimi facias. Cui
ex tempto erit. post unum mensem si
cle argenti v ponderis sciarij. Sicli
xx obolos hr. Primogenita aut bouis
tonis tcapre non facies redimi. quia
sanctificata sunt tomino. Sanguinem
tantum eorum fundes super altare. t
adipem adolebis in suauissimum odo
rem tomino. Carnes uero in usum
tuum cedent. Sicut pectusculum cõ
secratum. tarmus dexter tui erunt.
Omnes primitias sciarij. quas offe
runt filij ifrael tomino. tibi dedi tfili
is ac filiabus tuis. iure perpetuo. pac
tum salis ẽ sempiternum coram dño
tibi ac filijs tuis. Dixitq; tominus
ad aaron. In terra eor nichil possidebi
tis nec hẽbitis partem inter eos. Ego
pars thereditas tua. in medio filio
ifrael. Filijs autem leui ecce dedi omnes
decimas ifrahelis in possessionem pro
ministerio quo funguntur michi in tabe
naculo federis. ut non accedant ultra
filij ifrael ad tabernaculum federis.
nec committant peccatum mortiferum so
lis filijs leui michi in tabernaculo f
uientibus. portabunt peccata populi. le
gitimum sempiternum erit in gene
rationibus uris. Nichil aliud possi
debunt decimarum oblatione detenti.
quas in usus eorum tnecessaria sepa
rauit. Locutusq; ẽ tominus ad moy
sen dicens. Precipe leuitis atq; dices
ad eos. Cum acceperitis a filijs ifrael de
cimas quas dedi uobis primitias
eorum offerte tomino. decimam
partem decime ut reputetur uobis i
oblationem primitiuorum. Tam de
areis quam de torcularibus tmutuis
quorum accipitis primitias offerte
tomino. tdate aaron sacerdoti. Da
que offertis ex decimis tm tomino
tomini separabitis optima telecta

ret eum. tecclesie ad ecc. Si peccata
tmedicina quecq; obtulerint ex decre
me. reputabitur uobis quasi de area
tre uinea aut torcular primitias. tco
medetis eas in omnibus locis uris. tu
nos dẽ familie uie. q; pretium est pro
ministerio quo fungimur in tabernaculo
testimonij. tnõ peccabitis super hoc. e
gregia uobis tpinguia reliquantes. t
ne polluatis oblationes filiorum ifrl.
tmoriamini.

XVIIII

Locutusq; ẽ tominus ad
ad moysen taaron. dices.
Ista ẽ religio uictime. quã
constituit tominus. Precipe
filijs ifrael ut adducant ad te uaccam
rufam etatis integre. in qua nulla sit
macula. nec portauerit iugum. tradet
q; eleazaro sacerdoti. Qui eductam
extra castra. imolabit in conspectu
omnium. tingens digitum in sangui
ne eius. asperget contra fores tabernacu
li vij uicibus. Comburetq; eam coram
eo. tam pelle tcarnibus eius. q; cum
sanguine tfimo flãme tradet. Lignũ
quoq; cedrinum tysopum coccinumq;
bistinctum. iacebunt in medio flammaꝝ
que uaccam uorat. tunc demum lo
tis uestibus tcorpore suo ingredietur i
castra. conmaculatusq; erit usq; ad ue
sperã. Set tille qui combusserit eam. la
uabit uestimenta sua tcorpus. timũ
dus erit usq; ad uesperam. Colliget
autem un mundus cineres uacce. t
effundet eos extra castra in loco pu
rissimo. ut sint multitudini filioꝝ is
rael in custodiam. tin aquam aspersio
nis. quia pro peccato uacca combusta ẽ
Cumq; lauerit qui uaccã portauerit
cineres uestimẽta sua. immundus erit
usq; ad uesperam. Hẽbunt hec filij ifrl
taduene qui habitant inter eos legis
iure perpetuo. Qui tetigerit cadauer
hominis. tpropter hec septem diebus
fuerit immundus. aspergetur ex hac a
qua die tertio. tseptimo. tsic munda
bitur. Si die tertio aspersus non fuerit.
septimo non poterit emundare. Omis
qui tetigerit humane anime mortui
um. et aspersus ex hac commixtione
non fuerit. polluet tabernaculum. t

dominū. ⁊ pībit ex ifrael. Quia aqua
expiationis non ē aspersus. immundus
erit. ⁊ manebit spurcitia eius sup̄ eū.
Sēs ē lex hominis qui morit̄ in tabernaculo. Omnes qui ingrediunt̄ ten
torium illius. ⁊ immundā uasa que ibi
sunt. polluta erunt vij diebꝫ. Vas qđ
non habuerit operculum nec ligatura. am
de sup̄. immundum erit. Si quis mag̃
tetigerit cadauer. occisi hominis. aut̄
p̄ se mortui siue os illius uel sepulcri
immundus erit vij diebꝫ. Tollentq; de
cinere ihb combustionis atq; peccati. ⁊ mit
tent aquas uiuas sup̄ eas in uas in q̄
by cum homo mundus tinxerit hysopū
asperget ex eo omne tentorium. ⁊ ois
supellectilem. ⁊ homines huiusce mō
di contagione pollutos. Atq; hoc modo. mū
dus lustrabit immundum tertio ⁊ vij die.
Expiatusq; die vij. lauabit se ⁊ uestimē
ta sua. ⁊ immundus erit usq; ad uesperā
Si quis hoc itā non fecerit expiatus. ⁊
p̄ibit anima eius de medio ecclesie.
quia sanctuarium dñi polluit. ⁊ non
ē aqua lustrationis aspersus. Erit hoc
p̄ceptum legitimū sempiternū. Ipē
quoq; qui aspergit aquas lauabit ue
stimenta sua. Omnis qui tetigerit aquas
expiationis. immundus erit usq; ad ue
sperā. Quicquid tetigerit immundus. i
mundum faciet. Et anima que horuꝫ
quippiā tetigerit. immunda erit usq; ⁊
ad uesperā.

XIX

Ixerunt q; filij isrl ⁊ tois
multitudo in desertum sin
in mense primo. ⁊ mansit popl's
in cades. Mortuusq; est ibi
maria. ⁊ sepulta in eodē loco. Cumq; ido
neret aquā populus. conuenerunt aduersꝫ
moysen ⁊ aaron. tumultuosi in seditionem di
centes. Vtinam perissemus inter fres nros
coram dño. Cur eduxistis ecclām dñi i
solitudinem. ut ⁊ nos ⁊ iumenta nra mori
amur. Quare nos ascendere fecistis de
egipto. ⁊ adduxistis in locum istum pessi
mum. qui seri non pōt. qui nec ficum. ⁊
giguit. nec uineas nec malogranata. nec
aquam non bī ad bibendum. Ingressꝫq; moyses ⁊ aaron dimissa multitudine
tabernaculum federis. corruerunt pro
ni in terram. ⁊ clamauerunt ad dñm. ⁊
atq; dixerunt. Domine deus exaudi
clamorem populi huius. ⁊ apri eis the
saurum tuum fontem aquē uiue. ut sa
nati cesset murmuratio eor. Et apparuit gloria dñi sup̄ eos. Locutusq;
ē dominus ad moysen. dicens. Tolle
uirgam ⁊ congrega populum. tu ⁊ aaron
frater tuus. ⁊ loquimini ad petrā coram
eis. ⁊ illa dabit aquas. Cumq; eduxis
aquam de petra. bibet omnis multitu
do ⁊ iumenta eius. Tulit igitur moysē
uirgam que erat in conspectu dñi.
sicut p̄ceperat ei. congregata multitudie
ante petram. dixitq; eis. Audite rebel
les ⁊ incredili. Num de petra hac nob
aquam poterimus elicere? Cumq; ele
uasset moyses manum. percutiens uir
ga bis silicem. egresse sunt aque largis
sime. ita ut biberet populus ⁊ iumen
ta. Dixitq; dominus ad moysen ⁊ aa
ron. Quia non credidistis michi. ut
sanctificaretis me coram filijs isrl. non
introducetis hos populos in terrā quā
dabo eis. Hec ē aqua contradictionis. ubi
litigauit filij isrl aduersꝰ dñm ⁊ sanctificatus ē in eis. Misit interea nuntios
moyses de cades ad regem edom. qui
dicerent. Hec mandat tibi frater tuus
isrl. Nosti omnem laborem qui ap
prehendit nos. quomodo descenderint
patres nri in egiptum. ⁊ habitauerimus
ibi multo tpe. afflixerintq; nos egip
tij ⁊ patres nros. ⁊ quomodo clamauerimus ad dñm ⁊ exaudierit nos. misit
q; angelum qui eduxerit nos de egip
to. Et ecce in urbe cades que ē in extre
mis finibꝰ tuis posita. obsecramus ut
nobis transire liceat per terram tuam.
Non ibimus per agros nec per uineas. ⁊
nec bibemus aquas de puteis tuis. sed
gradiemur uia publica. nec ad dextram
nec ad sinistram declinantes. donec ⁊
transeamus terminos tuos. Cui rndit
edom. Non transibis per me. Alioquin
armatus occurram tibi. Dixerunt q;
filij isrl. per tritam gradiemur uiam.
Et si biberimus aquas tuas nos ⁊ pe
cora nra. dabimus quod iustum est. ⁊
Nulla erit in pretio difficultas. tantū
uelociter transeamus. At ille rndit. ⁊
Non transibis. Statimq; egressus

é obuius cum infinita multitudine cer
mam fortt. nec uoluit acquiescere de
precanti. ut recederet transitum per fines
suos. Quamobrem diuertit ab eo isrl.
Cumq; castra mouissent de cades. ue
nerunt in montem or. qui é in finib
terre edom. Vbi locutus é dominus. a
ad moysen. Ascendat aaron ad
populos suos. Non enim introibit ter
quam dedi filiis isrl. eo quod incredu
lus fuerit ori meo ad aquas contradic
nis. Tolle aaron & filium eius cū eo.
& duces eos in montem or. Cumq; i
nudauerit pcm uestē suā. induces i
ea eleazarum filium eius. & aaron col
liget. & morietur ibi. Fecit moyses.
ut pceperat dominus. Et ascendēr
in montem or. coram omni multitudi
ne. Cum aaron spoliasset uestibus suis.
induitq; eleazarum filium eius. ipse
mortuus in montis supercilio. descend
moyses cum eleazaro. Omnis autē
multitudo uidens occubuisse aaron.
fleuit super eum xxx. diebus per cuncta
familias suas.

XXI

Qd cum audisset chananeus
rex arath qui habitabat ad
meridiem uenisse. isrl
per exploratorum uiam. i
pugnauit contra illum. & uictor extitit
duxitq; de eo predam. At isrl uotum
domino obligans ait. Si tradideris
populum istum in manu mea. delebo
urbes eius. Et audiuitq; dns preces
isrl. & tradidit chananeum. Que
ille interfecit subuersis urbibus eius.
& uocauit nomen loci illius horma. i.
anathema. Profecta sunt aut de
monte or. per uiam que ducit ad ma
re rubrum. ut circuirent terram edom.
& cepit populum taedere itineris ac labo
ris. Loquutusq; est contra dominum & moy
sen ait. Cur eduxisti nos de egipto. ut
moreremur in solitudine? Deest pa
nis non sunt aque. anima nr̄a iam nau
seat super cibo isto leuissimo. Quam
ob rem misit dominus in populum i
gneos serpentes. Ad quorum plagas
& mortes plurimorum uenerunt ad moy
sen. atq; dixerunt. Peccauimus. qm
locuti sumus contra dñm & te. Ora. ut a
tollat a nobis serpentes. Oranitq; i
moyses pro populo. & locutus é dns
ad eum. Fac serpentem eneum. & pone
eum pro signo. Qui percussus aspe
xerit eum. uiuet. Fecit ergo moyses ser
pentem eneum. & posuit pro signo. &
Quem percussi aspicientes. sanabant.
Profectiq; filii isrl. castrametati sunt
in oboth. Vnde egressi fixere tentoria
in chabarim. in solitudine que respi
mo ab. ortu orientalem plagam. Et in
de mouentes. uenerunt ad torrentem
zareth. Quem relinquentes. castra me
tati sunt contra amon que é in deserto. &
prominet in finib amorri. Sicq; em
amon terminus é moab. diuidēs moa
bitas & amorreos. Vnde dicitur in libro
bellorum domini. Sicut fecit in mare
rubro. sic faciet in torrentibus arnō. Se
pulti torrentium inclinati sunt. ut irent
habitarent in ar. & recubuerint in finibus
moabitarum. Et eo loco apparuit pu
teus. super quo locutus é dominus ad
moysen. Congrega populum. & dabo
eis aquam. Tunc cecinit isrl. carmē
istud. Ascendat puteus. succinite ei. pu
teus quem fecerunt principes. & para
uerunt duces multitudinis. in datore
legis & in baculis suis. Profectiq; sunt
de solitudine mathana. De mathana
nahaliel. De nahaliel in bamoth.
Bamoth ualles é in regione moab. in
uertice montis. quasi respiciat contra
rium. Misit aut isrl nuntios ad seon
regem amorreorum. dicens. Obsecro
ut transire michi liceat per terram tuam
Non declinabimus in agros & uineas.
non bibemus aquas de puteis. Via
regia gradiemur. donec transeamus
terminos tuos. Qui recedere noluit. ut
transiret isrl per terminos suos. Qui
potius congregato exercitu egressus est
obuiam ei deserti. & uenit in iasa. pu
gnauitq; contra eum. Aquo percussus é
in ore gladii. & possessa é terra eius. a
b arnon usq; ad iebboc & filios amon. q
quia fortis presidio tenebatur. terminum
amonitarum. Tulit ergo isrl omnes
ciuitates eius. & habitauit in urbibus e
amorri. in esebon scilicet & uicinis ei.
Vrbs esebon fuit regis seon amorri q-

pugnauit cum rege moab: tulitq; ciuitatem quę dicitur illius fuciat usq; ammon. Scriptum dicitur in prouerbio. Venite in esebon. ædificetur et instruatur ciuitas seon. Ignis egressus è de esebon flamma de oppido seon: et deuorauit ammon moabitarum. Væ tibi moab: peristi populę chamos. Dedit filios eius in fugam. et filias in captiuitatem regi amorreorum seon. Iugum eorum diffusum est ab esebon usq; dabon. Lassi pertenerunt iuxta nophe. et usq; meteba. habitauerunt itaq; in heshebon. in terra amorrei. Adiitq; moyses. qui explorarent terram. Cuius ciuitates ceperunt rusticulę. et possederunt habitatores. Verterunt q; se et ascenderunt per uiam basan. Et egressus est rex basan cum omni populo suo. pugnauitq; in edray. Dixitq; dominus ad moysen. Ne timeas eum. quia in manu tua tradidi illum. et omnem populum ac terram eius. Facies q; illi. sicut fecisti seon regi amorreorum habitatori esebon. Percusserunt igitur et hunc cum filiis suis. uniuersumq; populum eius. usq; ad internicionem et possederunt terram illius. Proiectis q; castris mansionem fecerunt in campestribus moab. ubi transiordanem iericho sita est.

XXIII

Videns autem balach filius sephor omnia quę fecerat israhel amorreo. et quod pertimuissent eum moabite. et impetum eius ferre non posset. dixit ad maiores natu madian. Iam delebit hic populus omnes qui in circuitu habitant. quomodo solet bos herbam usq; ad radices carpere. Ipse autem erat eo tempore rex moab. Misit ergo nuntios ad balaam filium beor ariolum. qui habitabat super flumen terre filiorum ammon. ut uocarent eum et dicerent. Ecce egressus è populus de egipto. operuit superficiem terre sedens contra me. Veni igitur et maledic populo huic. qui fortior me è. si quomodo possim percutere. et eiicere eum de terra mea. Noui enim quod benedicti sint

cui benedixeris et maledictus in quibus maledicta egerint. Congregatiq; sunt seniores moab et maiores natu madian habentes diuinationis pretium in manibus. Cumq; uenissent ad balaam. et nuntiassent ei omnia uerba balach. ille respondit. Manete hic hac nocte. et quicquid mihi dixerit deus. renunciabo. Manserunt ergo principes moab apud balaam. uenitq; deus ad eum. Quinam sunt homines isti apud te. Verba balach filius sephor regis moabitarum miserunt ad me dicentes. Ecce populus qui egressus è de egipto. operuit superficiem terre. Veni et maledic eis. si quomodo possim pugnare aduersus eum. et abigere eum. Dixitq; deus ad balaam. Non ibis cum eis. neq; maledices populo. quia benedictus è. Qui mane surgens. locutus ad principes. Ite in terram uestram. quia prohibuit me dominus uenire uobiscum. Et ierunt principes. dixerunt ad balach. Noluit balaam uenire nobiscum. Rursum ille misit plures et nobiliores quam antea miserat. Qui cum uenissent ad balaam. dixerunt. Sic dicit balach filius sephor. Nec cuncteris uenire ad me. paratum honorabo te. et quicquid uolueris dabo tibi. Veni et maledic populo isti. Respondit balaam. Si dederit mihi balach plenam domum suam argenti et auri. non potero immutare uerbum domini dei mei. ut uel plus uel minus loquar. Obsecro ut hic maneatis etiam hac nocte. ut sciam quidnam rursus deus loqui mihi uelit. Venitq; deus ad balaam nocte. et ait ei. Si uocauerint te uenire homines isti. surge et uade cum eis. tamen uerbum quod tibi præcepero fac. Surrexit ergo balaam mane. strauitq; asinam suam. et abiit cum eis. Iratus è deus. stetitq; angelus domini in uia contra balaam qui sedebat super asinam. et duos pueros habebat secum. Cernens q; asina angelum stantem in uia. euaginato gladio. auertit se de uia. et ibat per agrum. Quam cum uerberaret balaam. ut reflecteret ad semitam reduceret. stetit angelus in angustiis uiarum

centarum quibus uinee cingebantur.
Quem uidens asina: iunxit se parie
ti: ac trusit ad parietem pedem. Ille r
uerum uerberabat eam. Et nichilom
nus angelus ad locum angustum a
transiens ubi nec ad dexteram nec a
ad sinistram poterat deuitare obuius
stetit. Cumq; uidisset asina stantem
angelum. uidit subpedibus sedentis
Qui uanis uehementius cedebat fu
ste latera eius. Aperuitq; dns os asi
ne. Et locuta è. Quid feci tibi? Cur p
cutis me. ecce iam tertio. Rndit ba
laam. Quia illusisti mi. Vtinam habe
rem gladium. ut te peremptam
terrem. Dixitq; asina. Nonne animal
tuum sum. cui sedere semper consueu
isti usq; in presentem diem? Dic q
simile unquam fecerim tibi. At ille
ait. Nunquam. Protinus aperuit dns
oculos balaam. Et uidit angelum stā
tem in uia. euaginatum gladium i
manu tenentem. adorauitq; eum i
pronus in terram. Qui angelus. C
Cur tertio uerberasti asinam tuam?
Ego uenim ut aduersarius tibi. quia
peruersa è uia tua. michiq; obuiana.
Et nisi asina declinasset de uia dans
locum resistenti. te occidissem. Et illa
uiueret. Dixit balaam. Peccaui. ne
sciens q; tu stares contra me. Et nunc
si displicet tibi ut redeam. reuertar. Ait
angelus. Vade cum uiris. Et caue ne aliu
q; preceptio tibi loquaris. Iuit igitur
cum principibus. Quod cum audisset
balach. egressus è in occursum eius i
oppidum moabitarum. quod situm
è in extremis finibus arnon. Dixitq; i
ad balaam. Nonne misi nuncios ut uocarem
te. cur non uenisti ad me? An
quia mercedem adhuc non reddere
neq;o? Cui ille respondit. Ecce ad
sum. Numquid potero loqui aliud. nisi
quod dominus posuerit in ore meo? I
Perexerunt ergo simul. Et uenerunt ci
uitatem que in extremis regnis finibus
erat. Cumq; occidisset balach boues
et oues misit ad balaam. et principes
qui cum eo erant munera. Mane au
tem facto duxit eum ad excelsa ba
al. Et inde uidit è extrema parte popu-

Dixitq; balaam ad balach. Edifica
mihi hic vii. aras. et para totidem
uitulos eisdemq; numero arietes.
Cumq; fecisset iuxta sermonem balaā
imposuerunt simul uitulum et arietē
super aram. Dixitq; balaam ad ba
lach. Sta pauxillum iuxta holocaustū
tuum donec uadam si forte occurrat
michi dominus. et quodcumq; impe
rauerit loquar tibi. Cumq; abisset ue
locius. occurrit illi deus. Loquutusq;
è ad eum balaam. Septem inquit a
ras erexi. et imposui uitulum et arietē
de super. Dominus autē posuit ubi
os ei⁹. et ait. Reuertere ad balac
et hec loqueris. Reuersus è inuenit a
stantem balach iuxta holocaustum
suum et omnes principes moabitar.
Assumptaq; parabola. ait. De aram
adduxit me balach de moabitarum
de montibus orientis. Veni maledic
michi iacob et detestare israel.
Quomodo maledicam cui non ma
ledixerit dominus. aut quomodo detest
quem dns non detestatus. De summ
scopulis uidebo eum. et de collibus cons
rabor illum. Populus solus habitab
et inter gentes non reputabitur. Qs
dinumerare potest pulueres iacob.
et nosse numerum stirpis israel. Mo
riatur anima mea morte iustorum. et
fiant nouissima mea horum similia
Dixitq; balach ad balaam. Quid è hoc
quod agis? Vt maledicentes inimi
meis uocauit te. et tu econtrario bene
dicis eis. Cui ille respondit. Numquid
aliud possum loqui. nisi quod iusserit
dns. Dixit ergo balach. Veni mecum
in alterum locum unde parte israel
uideas. et totum uidere non possis ibi
maledicito ei. Cumq; duxisset eum
in locum sublimem super uertice mō
tis phasga. edificauit balaam vii. aras
et imposuit super altaria singulis atq; arietib⁹
dixit ad balach. Sta hic iuxta holo
caustum tuum donec ego pergam ob
uius. Cui cum dns occurrisset posuit
q; uerbum in ore eius ait. Reuertere
ad balach. et hec loqueris ei. Reuersus
inuenit eum stantem iuxta holocau
stum suum. et principes moabitarum

cum eo. Atq; balach. Quid inquit locu
tus ẽ dominus. Ar ille assumpta para bo
la sua: ait. Surge balaach ⁊ ausculta. audi
fili sephor. Non ẽ deus quasi homo ut ׳
mentiatur. nec ut filius hominis ut in
uitetur. Dixit ergo ⁊ non faciet. locut9
ẽ ⁊ non implebit. Ad benedicendum ׳
adductus sum benedictionem prohibẽ
non ualeo. Non ẽ vocatum in iacob. nec
uisum est simulacrum in israel. Dominꝰ
deus cum eo ẽ ⁊ clangor uictoriæ regis
in illo. Deus eduxit eum de egipto. cu
ius fortitudo similis ẽ rinocerotis. Non
ẽ augurium in iacob. nec diuinatio ׳
israel. Tempori bus suis dicetur iacob
⁊ israel quid operatus sit deus. Ecce
populus ut leena assurget. ⁊ quasi leo
erigetur. Non accubabit donec deuo
ret predam. ⁊ occisorum sanguine bi
bat. Dixitq; balach ad balaam. Neq
maledicas ei. nec benedicas. Et ille
ait. Nonne dixi tibi quia quicquid ׳
mihi deus imperauerit hoc faciam. Et
ait balach ad eum. Veni ⁊ ducam te ad
illum locum si forte placeat deo. ut inde
maledicas eis: Cumq; duxisset eum ׳
super uerticem montis phegor: qui respi
cit solitudinem. Dixit ei balaam. Edi
fica mihi hic vii aras. ⁊ para totidem
uitulos. cuiusmodi numeri arietes pa
ri singulas aras. Fecit balach ad balaam.
dixerat impositisq; uitulos ⁊ arietes p
singulas aras cumq; uidisset balaam
q̃ placeret deo ut benediceret israel. Ne
quaq; abyit ut ante pergere at ut au
guriu quereret. Sed dirigens oculos suos
ad filios suos. Et eleuans oculos
uidit israel in tentoria sua commorantem ׳
per tribus suas. Et irruente in se spũ
dei. assumpta parabola ait. Dixit ba
laam filius beor. dixit homo cuius ob
turatus ẽ oculus. Dixit auditor sermo
nes dei. qui uisionem omnipotẽtis
intuitus ẽ. qui cadat ⁊ sic aperientur ׳
oculi eius. quam pulcra tabernacula
tua iacob ⁊ tentoria tua israel. ut ual
les nemorose ut horti iuxta fluuios ir
rigui ut tabernacula que fixit dominꝰ
quasi cedri iuxta aquas. Fluet aqua ׳
de situla eius. ⁊ semen illius erit in aq̃s
multas. ⁊ exaltabitur ⁊ tollentur prop׳

agag rex eius ⁊ auferetur regnum illius
Deus eduxit illum de egipto. cuius for
titudo similis ẽ rinocerotis. Devorabunt ׳
hostes gentes illius. ossaq; eorum confrige
tur. ⁊ perforabunt sagittis accubans dor
mit ut leo. ⁊ quasi leena quam suscitare
nullus audebit. Qui benedixerit tibi erit
ipe benedictus. ⁊ qui maledixerit in male
dictione reputabitur. Iratusq; balach con
balaam complosis manibus ait. Ad maledi
cendum inimicis meis uocaui te. quibus
contrario tempore benedixisti. Reuertere ׳
ad locum tuum. decreueram quidem mag
nifice honorare te. sed dominus prohibuit te
honore dispositio. Respondit balaam ad ba
lach. Nonne nuntios tuos quos misisti ׳
ad me dixi. Si dederis mihi balach ple
nam domum suam argenti ⁊ auri. non
potero preterire sermonem domini dei ׳
mei. Vt uel bonum quid uel malum profe
ram ex corde meo: sed quicquid dominus di
xerit hec loquar. Veniam tamen pergens ad
populum meum dabo consilium quid pop׳
tuus huic populo faciat extremo tpe.
Sumpta igitur parabola sursum ait. Dixit
balaam filius beor. Dixit homo cuius
obturatus ẽ oculus. Dixit auditor ser
monum dei qui nouit doctrinam altis
simi. ⁊ uisionem omnipotentis uidet. ׳
Qui cadens apertos habet oculos. uidebo ׳
eum sed non modo. intuebar illum. sed nõ
prope. Orietur stella ex iacob. ⁊ surget
uirga de israel. ⁊ percutiet duces moab.
uastabitq; omnes filios seth. ⁊ erit vi
mea possessio eius. hereditas seir erit
inimicis suis. Israel uero fortiter aget.
de iacob erit qui dominetur ⁊ perdat reliq̃as
ciuitatis. Principium gentium amalec.
cuius extrema perdentur. Vidit quo
cineum. ⁊ assumpta parabola ait. Fo
bustum quidem ẽ habitaculum tuum. Sed
si in petra posueris nidum tuum. ⁊ fueris
ereum de spissa cham quam diu potes׳
permanere. Assur enim capiet te. Assum
ptaq; parabola. iterum locutus ẽ. Heu q
uientus ẽ quando ista faciet deus. Ve
nient in trieribus de ytalia. superabit as
syrios. uastabuntq; hebreos. ⁊ ad extre
mum etiam ipi peribunt. Surrexitq;
balaam. ⁊ reuersus ẽ in locum suum. ׳
balach quoq; uia qua uenerat redyt.

NUMERI

Moabitis XXV

Habitauit autem israel in setthim. & fornicatus è populus cum filiabus moab: que uocauerunt eos ad sacrificia sua. At illi comederunt & adorauerunt deos eorum. Jungitq; israel beelfegor. Et iratus dominus dixit ad moysen. Tolle cunctos principes populi. & suspende eos contra solem in patibulis. ut auertatur furor meus ab israel. Dixitq; moyses ad iudices israel. Occidat unusquisq; proximos suos. qui uinculo iuncti sunt beelfegor. & Ecce unus de filiis israel introiit coram fratribus suis ad foeminam madianitidem. uidente moyse & omni turba filiorum israel. qui flebant ante fores tabernaculi. Quod cum uidisset finees filius eleazar filij aaron sacerdotis. surrexit de medio multitudinis. & arrepto pugione ingressus è post uirum israelitem in lupanar. & perfodit ambos simul. uirum. s. & mulierem in locis genitalibus. Cessauitq; plaga a filijs israel: & occisi sunt uiginti milia hominum. Dixitq; dominus ad moysen. Finees filius eleazar filij aaron sacerdotis auertit iram meam a filijs israel: quia zelo meo motus è contra eos. ut non ipe delerem filios israel in zelo meo. Idcirco loquere ad eum. Ecce do ei pacem fœderis mei. & erit tam ipsi quã semini illius pactum sacerdotij sempiternum. quia zelatus è pro deo suo. & expiauit scelus filiorum israel. Erat autem nomen uiri israelite qui occisus è cum madianitide zamri filius salu. duis de cognatione & tribu simeonis. Porro mulier madianitis que percussa est. filia fuit principis nobilissimi madianitarum. Locutusq; est dominus ad moysen. dicens. Hostes uos sentiant madianite & percutite eos quia & ipsi hostiliter egerunt contra uos: & deceperunt insidijs per uolumen ploghor & chozbi filiam ducis madian sororem suam. que percussa è in die plagæ pro sacrilegio ploghor.

XXVI

Postq; notorium sanguis effusus è. dixit dominus ad moysen & eleazarum filium aaron sacerdotem.

Sumite ac omnem summã filiorum israel. a xx annis & supra. per domos & cognationes suas: omnes qui possunt ad bella procedere. Locutusq; est moyses & eleazar sacerdos in campestribus moab super iordanem contra iericho. ad eos qui erant a uiginti annis & supra sicut dominus imperauerat. quorum iste è numerus. Ruben primogenitus israel. huius filius enoch. a quo familia enochitarum. Et phallu. a quo familia phallutarum. Et esron. a quo familia esronitarum. Et charmi. a quo familia charmitarum. Hæc sunt familie de stirpe ruben. quarum nũs inuentus è. xliij milia. septingenti & triginta. Filius phallu. eliab. huius filij namuhel. & dathan & abiron. Ipsi sunt dathan & abiron principes populi. qui surrexerunt contra moysen & aaron in seditione chore. quando aduersum dominum rebellauerunt. & aperiens terra os suum deuorauit chore morientibus ptimis. & ignis obtulit ignitos. cl. uiros. Et factum è grande miraculum. ut chore pereunte filij eius non perirent. Filij symeon. per cognationes suas. Namuhel. ab hoc familia namuhelitarum. Jamin. ab hoc familia iaminitarum. Jachin. ab hoc familia iachinitarum. Zare ab hoc familia zaritarum. Saul ab hoc familia saulitarum. Hæ sunt familie de stirpe symeon. quarum omnes nũs fuit. xxij. milia. ccc. Filij gad per cognationes suas. sephon. ab hoc familia sephonitarum. Aggi. ab hoc familia aggitarum. Suni ab hoc familia sunitarum. Ozni. ab hoc familia ozenitarum. Heri. ab hoc familia heritarum. Harod. ab hoc familia haroditarum. Arihel. ab hoc familia arihelitarum. Iste sunt familie gad. quarum omnes numerus fuit. xl. milia quingenti. Filij iuda. her & onan. qui ambo mortui sunt in terra chanaan. Fuerũq; filij iuda per cognationes suas. sela a quo familie selanitarum. Phares a quo familia pharesitarum. Zare. a quo familia zaritarum. Porro filij phares. esron a quo familia esronitarum. Et amul. a quo familia amulitarum. Iste sunt familie iuda. quarum omnes numerus fuit lxxvj milia quingenti. Filij yssachar

per cognationes suas. Thola: a quo fa
lia tholaitarum: Phua: a quo familia
phuaitarum. Jasub: a quo familia ia
subitarum. Semram: a quo familia
semramitarum. Hæ sunt cognationes
vsachar: quarum numerus fuit lxiiij.
milia. ccc. Filij zabulon per cognationes
suas. Sared: a quo familia sareditarum.
Helon a quo familia helonitarum. Jalel.
a quo familia jaleliarum. Hæ sunt co
gnationes zabulon. quarum numerus
fuit lx milia quingenti. Filij ioseph p
cognationes suas. manasses et ephraim.
De manasse ortus è machir. a quo fa
milia machiritarum. Machir genuit ga
laad: a quo familia galaaditarum. Ga
laad fuit duces filios. Hiezer: a quo fa
milia hiezeritarum. Et helech. a quo
familia helechitarum. Et hasrihel aqui
familia asrihelitarum. Et sechem. aq
familia sechemitarum. Et semida. aq
familia semeidaitarum. Et epher: a quo
familia ephereitarum. Fuit autē ephr
pater salphaad qui filios non habuit. fi
tantum filias. quarum ista sunt no
mina. Maala. et noa. et egla. et melcha. et
thersa. Hæ sunt familie manasse. et nu
merorum. lij. milia septingenti. Filij autē
ephraim per cognationes suas. fuerunt
hij. Suthala: a quo familia suthalai
tarum. Bether: a quo familia bether ita
rum. Thahen. a quo familia thahenitā
rum. Porro filius suthala. fuit heran.
a quo familia heranitarum. Hæ sunt
cognationes filiorum ephraim: quorū
numerus fuit xxxij milia quingenti.
Isti sunt filij ioseph. per familias suas
Filij beniamin. in cognationibus suis.
Bale: a quo familia baleitarum. Asbel
a quo familia asbelitarum. Aharam.
a quo familia ahiramitarum. Suphi
a quo familia suphamitarum. Supha
a quo familia suphamitarum. Filij bale
hered et noeman. De hered: familia he
reditarum. De noeman: familia noe
manitarum. Hij sunt filij beniamin per
cognationes suas: quorum fuit numerus
xlv milia sexcenti. Filij dan: per cogna
tiones suas. Suham: a quo familia
suhamitarum. Hæ cognationes dan.
per familias suas. Omnes fuere suha

mite: quorum numerus erat lxiiij.
milia quadringenti. Filij aser per co
gnationes suas. Jemna: a quo famili
iemnaitarum. Jesui a quo familia ie
suitarum. Brie: a quo familia brieita
rum. Filij brie: haber: a quo familia
haberitarum. Et melchiel: a quo fa
milia melchieliarum. Nomen autē filij
aser: fuit sara. Hæ cognationes filio
aser: et numerus eorum. liij. milia qua
dringenti. Filij neptalim per cogna
tiones suas. Jesihel: a quo familia. Gu
ni a quo familia gunitarum. Jeser a
quo familia iezeritarum. Sellem aq
familia sellemitarum. Hæ sunt cogna
tiones filiorum neptalim per familias
suas: quorum numerus fuit xlv mi
lia quadringenti. Ista è summa filio
israel qui recensiti sunt sexcenta mil
et mille septingenti xxx. Locutusq
è dominus ad moysen dicens. Isti
dividentur terra. iuxta numerū nōcabu
lorum in possessiones suas. Pluribus
maiorem partem dabis. et paucioribus
minorem. Singulis sicut nunc recen
siti sunt tradentur possessiones tribuū
tar. ut sors teneant tribus patrum
familijs. Quicquid sorte contigerit.
hoc vel plures accipiant vel paucio
hic quoq; è numerus filiorum levi
per familias suas. Gerson a quo fami
lia gersonitarum. Caath a quo fa
lia caathitarum. Amram a quo fami
lia meraritarum. Hæ sunt familie
levi. Familia lobni. familia ebroni.
familia moholi. familia musi. familia
chorai. At vero caath genuit amram.
Qui habuit uxorem nōcabed filiam le
ui: que nata è in egypto. Hec genuit
viro suo amram filios aaron et moy
sen. et mariam sororem eorum. De a
aron orti sunt nadab et abiu. et eleazar
et ythamar. Quorum nadab et abiu
mortui sunt: cum obtulissent ignem
alienum coram domino. Fuerunt ergo
omnes qui numerati sunt. xxij. mi
lia generis masculini. ab uno mense
et supra. qui non sunt recensiti inter
filios israel. nec eis cum ceteris data
è possessio. Hic è numerus filiorum
israel qui descripti sunt a moyse et ele

asaro sacerdote in campestribus moab sꝛ
iordanem. contra iericho. inter quos nul
lus fuit eorum qui ante numerati fue
a moyse et aaron in deserto synai. predixe
rat enim dominus q̃ omnes morerẽt
in solitudine. nullusq; remansisset ex ei
nisi caleph filius iephone. et iosue filius
nun.

XXVII

Accesserunt autẽ filie salp
haad filij epher. filij gala
ad. filij machyr filij manas
se qui fuit filius ioseph. q̃
rum sunt nomina. maala et noa et egla
et melcha et thersa. Steterunt q; coram
moyse et eleazaro sacerdote et cunc⁹ prin
cipibus populi ad ostium tabernaculi
fœderis. atq; dixerunt. pater noꝛ mo
rtuus ẽ in deserto. nec fuit in seditione q̃
congregata ẽ contra dñm sub choꝛe chꝛi. in pecca
to suo mortuus. hic non habuit filios. Cur tollitur nomen patris
familias sui quia non habet filium? Date
nobis possessionem inter cognatos pa
tris nri. Et tulit q; moyses causam eaꝛ
ad iudicium domini. Qui dixit ad eum.
Justam rem postulant filie salphaad. Da
ergo possessionem inter cognatos patris
sui. et in hereditate succedant. Ad fi
lios autẽ israel loquens hec. homo a
cum mortuus fuerit absq; filio. ad fi
liam eius transibit hereditas. Si filiã
non habuerit. habebit successoꝛes fꝛes suos
Quod si et fꝛes non fuerint. dabitis he
reditatem fꝛibus patris eius. Sin autem
nec patruos habuerit. dabitur hereditas
his qui proximi ei fuerint. Erit q; hec filijs
israel sicut lex perpetua. sicut precepit
dominus moysi. Dixit quoq; dominus
ad moysen. Ascende in montem abarim
istum. et contemplare terram quã
datturus sum filijs israel. Cumq; uideris
eam. ibis et tu ad populum tuum.
sicut uocatus frater tuus aaron. quia offe
distis me in deserto sin. in contradictione
multitudinis. nec sanctificare me uoluistis
coram eis super aquas. Hec sunt aque
contradictionis in cades desti sin. Cui re
spondit moyses. Prouideat dominus
deus spuum omnis carnis hominem
qui sit super multitudinem hanc. et possit
exire et intrare ante eos. et educere illos et

uel introducere. ne sit populus dñi sic
ut oues absq; pastore. Dixitq; dñs
ad eum. Tolle iosue filium nun uirum
in quo ẽ spus. et pone manum tuam su
per eum. Qui stabit coram eleazaro sacer
dote et omni multitudine. Et dabis ei
precepta coram uniuersis et partẽ glie tue. ut
audiat eum omnis synagoga filioꝛum
israel. Pro hoc ipso agendum et circa
eum sacerdos consulet dominum. Ad ver
bum eius egredietur et ingredietur. ipse
et omnes filij israel cum eo. et cetera multi
tudo. Fecit moyses ut preceperat dñs.
Cumq; tulisset iosue. statuit eum coram
eleazaro sacerdote et omni frequentia
populi. et impositis capiti eius manibus
explicauit que mandauerat dñs.

XXVIII

Locutus quoq; est
dominus ad moysen. Pre
cipe filijs israel. et dices ad eos.
Oblationem meam et panes
et incensum odoris suauissimi. offeretis
per tpora sua. hec sunt sacrificia. que of
ferre debetis. Agnos anniculos immacu
latos duos. quotidie in holocaustum
sempiternum. Unum offeretis mane.
et alterum ad uesperam. Decimã partẽ
ephi similæ. que aspersa fuerit oleo puriss
mo. et habeat quartam partem hin. Ho
locaustum iugẽ ẽ quod obtulistis in mõ
te synai. in odorem suauissimũ incensi
domino. Et libabitis uini quartã pte
hin. per agnos singulos. in sanctuario dñi.
Alterum q; agnũ similiter offeretis et
ad uesperam. uicta omnẽ uitam sacri
ficij matutini. et libamenta eius ob
lationem suauissimi odoris domino.
Die autem sabbati. offeretis duos agnos
anniculos immaculatos. et duas decimas
similæ oleo aspersæ in sacrificio. et liba q̃
rite fuerint uinũ. per singula sabbata in
holocaustum sempiternum. In kalen
dis autẽ. in mensium exordijs offe
retis holocaustum domino. uitulos de
armento duos. arietem unum. agnos
anniculos vij. immaculatos. et tres deci
mas similæ oleo aspersæ per singulos ar
ietes. et decimã decime similæ ex oleo in
sacrificio per agnos singulos. holocau
stum suauissimi odoris et incensi ẽ
domino. Libamenta autem uini q̃ p

singulas fimbrendo sumt ultimas. ista e
mūt. Addita pars hui⁹ peꝛ uitulos singu
los. tertia peꝛ arietem. quarta peꝛ agnus.
hec erit holocaustum peꝛ omnes meſes.
qui ſibi anno uentente ſuccedunt. hyꝛ
cus quoq; offeretur domino pro peccꝫ
in holocaustum ſempiternum: cum li
bamtis ſuis. Menſe autē primo. quar
ta decima die menſis. phaſe domini erit.
7 quintadecima die ſollemnitas azimoꝝ
Septem diebꝰ ueſcetur azimis. quarū
dies prima uenerabilis 7 ſca erit. Omne
opus ſeruile non facietis in ea. Offeret
uſq; incensum holocaustum dño. uitu
los de armento duos. arietē unum. agnos
anniculos immaculatos. vij. 7 ſacrificia
ſingulorum ex ſimila que ꝯſperſa ſit o
leo. tres decimas peꝛ ſingulos uitulos. 7
duas decimas peꝛ arietem. 7 decimam
decime peꝛ agnos ſingulos. i. peꝛ vij. agꝝ
7 hyꝛcum pro peccō unum. ut expietur
pro uobis preter holocaustum matuti
num. quod ſemper offeretis. ſta faciens
peꝛ ſingulos dies. vij die⁹ in fomitem
ignis. 7 in odoꝛem ſuauitatis domino.
qui ſuꝛget in holocauſto 7 delibatoibꝰ
ſingulorum. Dies quoq; ſeptimus ce
lebꝛemus 7 ſcūs erit uobis. Omne opꝰ
ſeruile non facietis in eo. Dies etiam p̄
mitiuorum quando offeretis nouas
fruges domino expletis ebdomadibꝰ.
uenerabilis 7 ſca erit. Omne opus ſeꝛ
le non facietis in ea. Offeretisq; holo
cauſtum in odoꝛem ſuauiſſimum dño.
uitulos de armento duos. arietē unum.
7 agnos anniculos immaculatos. vij. atq;
in ſacrificijs eoꝝ ſimile oleo ꝯſperſe tres
decimas peꝛ ſingulos uitulos. peꝛ arietē
duas. peꝛ agnos decimam decime. qui ſi
mul ſunt agni vij. hyꝛcum quoq; qui i
mmolatur pro expiatione. preter holoca
uſtum ſempiternum. 7 libamina eius. Im̄ma
culata offeretis omnia cum libationibꝰ
ſuis.

Menſis etiam ſeptimi p̄ma
dies. uenerabilis 7 ſca erit
uobis. Omne opus ſeruile
non facietis in ea. quia di
es clangoris ē 7 tubarum. Offeretisq;
holocauſtum in odoꝛem ſuauiſſimum
domino. uitulum de armento unum.
arietē unum. agnos anniculos immacla
tos. vij. 7 in ſacrificijs eoꝝ ſimile oleo
ꝯſperſe tres decimas peꝛ uitulos ſingu
los duas decimas peꝛ arietem. unam decimā
peꝛ agnum. qui ſimul ſunt agni vij. et
hyꝛcum pro peccō. qui offeretur in expi
ationem populi. preter holocauſtum i
kalendarium cum ſacrificijs ſuis. 7 ho
locauſtum ſempiternum cum libationibꝰ
ſolitis. hiſdem ceremonijs offeretis in
odoꝛem ſuauiſſimum incensum domi
Decima quoq; dies menſis huius ſepti
mi erit uobis ſancta atq; uenerabilis. 7
affligetis animas uꝛas. Omne opus ſe
ruile non facietis in ea. Offeretisq; holo
cauſtum domino in odoꝛem ſuauiſſimū
uitulum de armento unum. arietem unū.
agnos anniculos immaculatos. vij. 7 in ſa
crificijs eoꝝ ſimile oleo ꝯſperſe tres
decimas peꝛ ſingulos uitulos. duas deci
mas peꝛ arietem. decimas decime peꝛ a
gnos ſingulos. qui ſimul ſunt vij. agꝝ
7 hyꝛcum pro peccō. absq; his que of
feꝛūt pro delicto ſolent. in expiationes
7 holocauſtum ſempiternum in ſacrifi
cio 7 libaminibꝰ eoꝝ. Quintadecim⁹
uero die menſis ſeptimi. que uobis erit
ſca atq; uenerabilis. omne opus ſeruile
non facietis in ea. ſed celebꝛabitis ſollē
nitatem domino ſeptem diebꝰ. Offeꝛe
tisq; holocauſtum in odoꝛem ſuauiſſim⁹
domino. uitulos de armento vij. arietes i
duos. agnos anniculos. vij. immacula
tos. 7 in libaminibꝰ eoꝝ ſimile oleo cō
ſperſe. tres decimas peꝛ uitulos ſingꝭos
qui ſunt ſimul uituli vij. 7 duas decimas
arieti uno. i. ſimul arietibꝰ duobꝰ. 7 de
cimam decime agnis ſingulis qui ſunt
ſimul agni vij. 7 hyꝛcum pro peccato
absq; holocauſto ſempiterno. 7 ſacrifi
cio 7 libamine eius. In die altero offeꝛe
tis uitulos de armento vij. arietes duos
agnos anniculos immaculatos vij. ſacꝝ
ficia 7 libamina ſingulorum peꝛ uitulos
7 arietes. 7 agnos rite celebꝛabitis. 7 hyꝛ
cum pro peccō. absq; holocauſto ſempi
terno. ſacrificioq; eius 7 libamine. Die
tertio offeꝛetis uitulos vij. arietes duos
agnos anniculos immaculatos vij. ſacꝝ
ficia 7 libamina ſingulorum peꝛ uitulos
7 arietes 7 agnos rite celebꝛabitis. 7 hyꝛ

cum pro pecco. absq; holocausto sem
piterno. sacrificioq; eius & libamine. ¶
Die quarto offeretis uitulos. x. arietes
duos agnos anniculos immaculatos cum
sacrificioq; & libamina singulor per u
tulos & arietes & agnos ut celebrabit
& hyrcum pro pecco absq; holocausto
sempiterno. sacrificioq; eius & libami
ne. Die v. offeretis uitulos viq; arietes
duos agnos anniculos immaculatos viq;
sacrificioq; & libamina singulorũ per
uitulos & arietes & agnos ut celebrabi
tis. & hyrcum pro pecco absq; holocau
sto sempiterno. sacrificioq; eius & liba
mine. Die vi. offeretis uitulos viq. &
arietes q. agnos anniculos immacula
tos viq. sacrificioq; & libamina singu
lorum per uitulos & arietes & agnos ut
celebrabitis. & hyrcum pro pecco. absq;
holocausto sempiterno. sacrificioq; eius
& libamine. Die vii offeretis uitulos vii.
arietes q. agnos anniculos immaculato
viq. sacrificioq; & libamina singulor
per uitulos & arietes & agnos ut celebra
bitis. & hyrcum pro pecco. absq; holoca
usto sempiterno. sacrificioq; eius & liba
mine. Die viii qui & celeberrimus. cõ
opus fuile non facietis. offerentes ho
locaustum in odorem suauissimum dño.
uitulum unum. arietem unum. agnos
anniculos immaculatos vii. sacrificioq;
& libamina singulorum per uitulos & ari
etes & agnos ut celebrabitis. & hyrcum
pro pecco absq; holocausto sempiterno
sacrificioq; eius & libamine. Hec offeret
is domino in solemnitatibus uris. præ
ter uota & oblationes spontaneas. in holo
causto. in sacrificio. in libamine. & in hos
tijs pacificis.

XXIX

Locutusq; est moyses filijs israel.
omnia que ei dominus ipe
rauerat. Et loquutus est
ad principes tribuum filio
rum israel. Iste est sermo quem precepit
dominus. Si quis uirorum uotum domi
nouerit. aut se obstrinxerit iuramento.
non faciet irritum uerbum suum. sed cũ
quod promisit implebit. Adulier si qp
piam uouerit & se obstrinxerit iuramẽto
que ẽ in domo patris sui & in etate adhuc
puellari. si cognouerit pater uotum q
pollicita ẽ & iuramenti quo obligauit
animam suam. & tacuerit. non irrita ẽt
Quicquid pollicita ẽt iurauit. operi cõ
plebit. Si autẽ statim ut audierit. ita
dixerit pater. & uota & iuramenta eius in
ta erunt. nec obnoxia tenebitur sponsio
ni. eo quod contradixerit pater. Si mariti
buerit & mouerit aliquid. & semel uerbũ
de ore eius egrediens animam ullius obli
gauerit iuramento. quo die audierit
uir & non contradixerit uota irrita erunt. & red
det quodcunq; promiserat. Si autẽ
audiens statim contradixerit. & irritas fe
cerit omis pollicitationes eius. uerbaq;
quibus astrinxerat animam suam. propitius
erit dominus. Vidua & repudiata. q
quicquid uouerint reddent. Uxor in do
mo uiri cum se uoto astrinxerit iura
mento. si audierit uir & tacuerit nec con
dixerit sponsioni. reddet quodcunq; se
promiserat. Si autẽ exemplo ãlixerit
non tenebitur promissionis rea. quia
manifestis ãlixit. & dominus ei propitius
erit. Si uouerit & iuramẽto se astrinxerit
ut per ieunium & ceterarũ rerum absti
nentiam. affligat animam suam. an ar
bitrio uiri erit ut faciat siue nõ faciat.
Quod si audiens uir tacuerit & malãs
diem distulerit sententiam. quicquid
uouerat atq; promisit reddet. quia sta
tim ut audiuit tacuit. Si autẽ contradi
xerit. postq; resciuit portabit ipe iniqui
tatem eius. Iste sunt leges quas constitu
it dominus moysi inter uirum & uxorẽ.
& inter patrem & filiam. que in puellari &
adhuc etate ẽt. uel que manet in paterna
domo.

XXXI

Locutusq; est dominus ad
moysen dicens. Ulciscere pri
filios israel. de madianitis. &
sic colligeris ad populũ tuũ.
Statimq; moyses. Armate inquit uo
bis uiros ad pugnam. qui possint ultio
nem domini exercere de madianitis. &
ad hoc uiri de singulis tribubus eligantur
ex israel. qui mittantur ad bellum. De
cem itaq; milenos de cunctis tribubus. xp
milia expeditorum ad pugnam. quos
misit moyses cum finees filio eleazari
sacerdotis. Vasa quoq; sca & tubas ad cla
gendum tradidit ei. Cumq; pugnas

NVMERI

sent ona madianitas atq; uicissent eos
mares occiderunt. 7 reges eorum. cum
recem. 7 sur. 7 ur. 7 heber. principes gen
tis eorum. Balaam quoq; filium beor
interfecerunt gladio. Ceperunt aut mu
lieres eorum 7 paruulos. omnia pecora
7 cuncta substantiam. Quicquid bie
poterant depopulati sunt. tam urbes q̄
uiculos 7 castella flamma consumpsit. Et
tulerunt predam in uniuersa que ceper
unt tam ex hominibus q̄m ex iumentis. 7
adduxerunt ad moysen 7 ad eleazarū
sacerdotē. 7 ad omnē multitudinē filio
rum israel. Reliqua autem utensilia
portauerunt ad castra in campestribus
moab iuxta iordanem. ontra iericho.
Egressi sunt autem moyses eleazar
sacerdos 7 omnes principes synagoge
in occursum eorum. extra castra. Iratus
q; moyses principibus exercitus tribu
nis 7 centurionibus qui uenerant de bel
lo ait. Cur feminas reseruastis. Nonne
iste sunt que deceperunt filios israel. 7
ad suggestionem balaam. 7 prevaricati
uos fecerunt in domino. super peccato
phegor. unde 7 percussus é populus. 7
Igo xtos interficite quicquid é ma
sculini generis etiam in paruulis. et
mulieres que nouerunt uiros in coitu.
uirgulate. Puellas aut̄ 7 omnes fe
minas uiginti reseruate uobis. 7 manete extra
castra vij. diebus. Qui occiderit hominē
uel occisum tetigerit. lustrabitur die
tertio 7 vij. et de omni preda siue uestī
mentum fuerit siue uas. 7 aliquid u
tensilia preparatum. de capris uel
libus 7 pilis 7 ligno. expiabitur. Eleā
zar quoq; sacerdos ad uiros exercitus
qui pugnauerant. sic loquimini. Hec
é preceptum legis. quod mandauit
dominus moysi. Aurum 7 argentum
7 es. 7 ferrum 7 stagnum 7 plumbum.
7 omne quod pot̄ transire per flamas.
igne purgabitur. Quicquid aut̄ igniē
non potest sustinere. aqua expiationis
sanctificabitur. Et lauabitis uestimenta
uia die. vij. 7 purificati postea castra in
trabitis. Dixitq; dominus ad moysē.
Tolle summam eorum que capta sunt
ab homine usq; ad pecus tu 7 eleazar
sacerdos 7 omnes principes uulgi. di
uidesq; ex equo predam inter eos qui
pugnauerunt 7 egressi sunt ad bellum.
7 inter omnem reliquam multitudinem.
Et separabis partem domino ab his
qui pugnauerunt 7 fuerunt in bello.
unam animam de quingentis. tam ex
hominibus quam ex bobus. 7 asinis 7 o
uibus. 7 dabis eam eleazaro sacerdoti. q̄
primitie domini sunt. Ex media q̄q;
parte filiorum israel. accipies quin
quagesimum caput hominum. 7 boum 7
asinorum 7 ouium. et horum omnium q; animā
lium. 7 dabis caleutis qui excubant
in custodiis tabernaculi domini. Fe
cerunt q; moyses eleazar. sicut prece
perat dominus. Fuit autem preda
quam ceperant de peccatis ouium sexcen
ta lxxv. milia. boum lxij. milia. asino
rum lxj. milia. 7 mille. animę hominū
sexus femineī. que non cognouerant
uirum. xxxij. milia. Dimidiaq; é media
pars his qui in prelio fuerunt. ouium
trecenta xxxvij. milia quingenti. de
bus in partem dominī supputate sūt
octo. 7 sexcente lxxv. 7 de bubus xxxvj
milia. boues lxij. De asinis xxx. mi
lia. quingenti. asini. de quorum numero
iudee hominum xvj. milibus. cessit
in partem dominī xxxij. animę. Tra
diditq; moyses numerum primitia
rum domini eleazaro sacerdoti. sicut
ei fuerat imperatum. ex media parte
filiorum israel. quā separauerat his
qui in prelio fuerant. De media uero
parte que cesserat reliquę multitudi
nī. de quibus ccc. xxxvij. milia quingē
ti. de bobus xxxvj. milia. de asinis xxx.
milia quingenti. de hominibus xvj.
milia. tulit moyses quinquagesimū
caput 7 dedit eleazaro qui excubabat
in tabernaculo domini. sicut precepe
rat dominus. Cumq; accessissent ad
cem principes exercitus ad moysen 7 tribuni
centuriones q; dixerunt. Hoc fa
mulorum tuorum numerum pugnato
rum quo habemus sub manu nullus
quidem deest. Ob hanc causam offe
rimus in donarium domino singula quod
in preda aurī potuimus inuenire pā
scelues. 7 armillas. anulos. 7 dextralia
ac murenulas. ut rogemus pro nobis

tomunum. Suscepertuntq; moyses t eleazar facentes omne auxilium in uisi spebo. ponere scitam. xvj milia septin gentor. l. ficior. a tribunis centurio nibo. Y nusquisq; enim quod in pda inpuerat sibum erat. t suscepta in mile carnem tabernaculum testimonij in monumentij filiorum israel coram

XXXII

dño. Illi aute ruben t gad hebat pecora multa. t cu ar illis in mumtos in finita turba. Quiq; uidissent iazer t galaad aptas alendis animalibo terras. uenerunt ad moysen t ad eleazarum sacerdotes. t principes multitudinis. atq; dixerunt Astaroth t dibon t iazer. t nemra. esebo. t elcale. t sabam. t nebo. t beon. terra q; percussit dominus in conspectu filiorum israel. regionis uberrime e ad pastus animalium. t nos sumus tui hemus in mentis plurima. precamurq; si inue nimus gratiam coram te. ut des nobis famulis tuis eam in possessionem. nec facias nos transire iordanem. Quib; ille ait moyses. Numquid fres uestri ibunt ad pugnam. t uos hic sedebitis Cur subuertitis mentes filiorum israel. ne transire audeant in locum quem eis dabturus e dominus. Nonne ita egerunt patres uri quando missi de cades barne. t ad explorandam terram. Cumq; uenissent ad uallem botri lustrata omni regione subuerterunt cor filiorum israel. ut non intrarent fines quos eis dns dedit. Qui iratus iurauit dicens. Si uidebunt homines istj. qui ascenderit de egipto. a. xx annis t supra terram q; sub iuramento pollicitus sum abraam ysaac. t iacob. t noluerunt sequi me. preter caleph filium iephone cenezeu t iosue filium nun. Isti impleuerunt uoluntatem meam. Iratusq; dns iuit aduersum israel. circumduxitq; eum per desertum. xl. annis. donec consumeret omnem generationem que fecerat malu in conspectu eius. Et ecce inquit uos. a surrexistis pro patribus uris incrementa t alumpni hominu peccorum. ut auge retis furorem domini contra israel. a Qui si noluerit sequi eum in solitu dine populum derelinquet. t uos cu ncis cunctis omnium. At illi prope accedentes. dixerunt. Caulas ouium fabricabimus t stabula umentorum. pa uulis quoq; uris urbes munitas. Nos autem ipi armati t accincti pergemus ad prelium ante filios israel. donec introducamus eos ad loca sua. pa uuli mi t quicquid habere possimus e munitis urbibo munitis. propter habitatorum insidias. Non reuertemur in domos nras usq; possideant filios israel hereditatem suam. nec quicq; ultra requiramus transiordanem. quia iam habemus possessionem nram in orientali cute plaga. Quib; moyses ait. Si facitis quod promittitis expedit pergite coram dño. t ad pugnam. Et omnis uir bellator t armatus iordanem transeat. donec t subuertat dominus inimicos suos. et subiciatur ei omnis terra. Tunc eritis inculpabiles apud dnm. t apud israel. t obtinebitis regiones quas uultis coram domino. Sin autem quod dicitis non feceritis nulli uobis dubium quin peccetis in dominum. t scitote quin uirga apprehendet uos. Edificate ergo urbes parunulis uris. t caulas ac stabula ouibus uestris. t quod pollicitis implete. Dixerit q; filij gad t ruben ad moysen. Sermonem tuum sumus facturi. faciemus quod iubet dns noster. Parunuli nri t mulieres t pecora ac iumenta relinquemus in urbibus galaad. Nos autem famuli tui omes expediti pergemus ad bellum sicut tu domine loqueris. Precepit ergo moyses eleazaro sacerdoti t iosue filio nun t principibo familiarum per tribus israel. t dixit ad eos. Si transierint filij gad t filij ruben uobiscum iordanem omis armati ad bellum coram dño t uobis fuerit terra subiecta. date eis galaad in possessionem. Sin autem noluerint tranare uobiscum. terra chanaan inter uos habitandi accipiant loca. Respondit q; filij gad t filij ruben. Sicut locutus e dominus seruis suis ita faciemus. Ipi armati pergemus coram dño in terram chanaan. t possessionem iam suscepisse nos ostendimus transiordanem. Dedit itaq; moyses filijs gad t ruben dimi

die tribui manasse filq ioseph regnum
scon regis amorrei t regnum hoc regis
basan t terram eorum cum urbib⁹ finis
per circuitum. Igitur erunt filq
gaad dibon t ataroth t aroer t noth.sophi
t atareth bethbaa t baeth nemra.t bathari
urbes munitas t caulas pecorib⁹ suis.
Filijs uiden edificauerunt esebon t ele
ale.t cariathaim t nebo t baal meon t
mutatis nominib⁹. Sabama quoq⁹ im
ponentes uocabula urbib⁹ quas erui
rexant. Domo filq machir filij manas
se perierunt in galaad t uastauerunt
eam interfecto amorreo habitatore eius.
Dedit ergo moyses terrā galaad.ma
chir filio manasse qui habitauit in ea.Ja
chir autem filius manasse.abijt t occu
pauit uicos eius quos appellauit auo
thiair.i.uillas iahir.Nobe quoq⁹ pe
rit t appellauit canath cum uicinis
suis.Vocauitq⁹ eam nomine suo nobe.

Hec sunt .XXXIII. mansiones filiorum israel.
qui egressi sunt de egipto.i
per turmas suas.in manu
moysi t aaron.Quas descripsit moy
ses iuxta castrorum loca.que dominū
iussione mutabant. Profecti igitur de
rame mense primo quinta decima die
mensis primi.altera die fecerunt pha
se filij israel in manu excelsa.Videntib⁹
cunctis egiptijs t sepelientib⁹ primogeni
tos quos percusserat dominus.Nam t
in dijs eorum exercuerat ultionē.Ca
strametati sunt in socoth.t de socoth
uenerunt in ecbam que ē in extremis
finib⁹ solitudinis. Inde egressi uene
runt phiahiroth que respicit beelsefon
t castrametati sunt ante magdalum.i
Profecti de thahiroth.trānsierunt
per medium mare in solitudine.t ābu
lantes tribus diebus per desertum ecbam
castrametati sunt in mara. Profecti
de mara uenerunt in helim ubi erant
xij.fontes aquarum.t lxx palme ibi ca
strametati sunt. Et inde egressi fixe
runt tentoria super mare rubrum. Profecti
q⁹ de mari rubro.castrametati sunt in
deserto sin.Inde egressi sunt uenerūt
in daphca. Profectiq⁹ de daphca.ca
strametati sunt in alus.Egressi de alus
rapidim fixere tentoria.ubi aqua applo
de fluit ad bibendum.Profectiq⁹ de ra
phidim.castrametati sunt in deserto sinai
Et de solitudine sinai egressi uenerūt
ad sepulcra cupiscentie. Profectiq⁹ de
sepulcris cupiscentie.castrametati sūt
in haseroth.t de haseroth uenerunt in ra
mathi. Profectiq⁹ sunt de rathma.castr
metati sunt in remonphares.unde egr
si sunt uenerunt in lebna.Et de lebna
castrametati sunt in ressa.Egressi de ras
sa.uenerunt in ceelata.Unde profecti
castrametati sunt in monte sopher.E
gressi de monte sopher.uenerunt in ara
da.Inde proficiscentes.castrametati sūt
in maceloth.Profectiq⁹ de maceloth ue
nerunt in thaath. De thaath castrametati
sunt in thare.Unde egressi fixere tento
ria in methca. et de methca castrameta
ti sunt in esmona.Profectiq⁹ de esmo
uenerunt in maseroth. et de maseroth
castrametati sunt in banelaacan.Egres
si de banelaacan.uenerunt in montem
gadgad.Unde profecti castrametati sūt
in gethsebatha.t de gethsebatha uenerūt
in ebrona.Egressi q⁹ de cades.castrame
tati sunt in ebrona castrametati sunt i
asiongaber.Inde profecti uenerunt in
desertum sin.hec ē cades.Egressiq⁹ de
cades.castrametati sunt in monte hor.
in extremis finib⁹ terre edom.Ascēdit
q⁹ aaron sacerdos in montē hor iubente
hor domino.t ibi mortuus ē.Anno q⁹
dragesimo egressionis filiorum israel
de egipto.mense quinto.prima die in
sis.cum ēt annor centum uiginti tri
um.Audiuitq⁹ chananeus rex arath
qui habitauit ad meridiem in terra cha
naan uenisse filios israel.Et profecti
de monte hor.castrametati sunt in sal
mona.Unde egressi uenerunt in phinō
Profectiq⁹ de iephinon.castrametati
sunt in oboth. Et de oboth uenerunt i
ijabarim.que ē in finib⁹ moabitarum.
Profectiq⁹ de iebarim.fixere tentoria i
dibongad.Unde egressi castrametati sūt
in helmon deblathaim.uenerunt ad
montes abarim ante nabo. Profectiq⁹
de monte abarim.trānsierunt ad cam
pestria moab super iordanem ante hiericho. Habitq⁹ castrametati sunt a bethsimō

usq⁹

NVMERI

usqz ad bersamm in plamonibz locis mo
bitantium. ubi loquutus ē dominus ad
moysen. Precipe filijs israel. z dic ad eō
Quando transieritis iordanem in terr
ram chanaan. dispergite xtos habita
tores regionis illius. Confringite ustq
z statuas cōminuite atqz omnia excel
sa vastate. mundantes terram z habita
tores in ea. Ego enim dedi uobis illam i
possessionem. quam diuidetis uobis i
sorte. Plurib⁹ dabitis latiorem. z pau
cis angustiorē. singulis ut sors ceciderit.
ita tribuent hereditas. Per tribz z fami
lias possessio diuidetur. Si autē nolue
ritis interficere habitatores terre. qui rem
anserint. erunt uobis quasi clauus o
culis. z lancee in lateribz. z aduersabunt
uobis in terra habitationis ure. z qcquid
illis facere cogitauerā. uobis faciam.

XXXIIII

Locutusqz ē dominus ad moysen di
cens. Precipe filijs israel. z
dic ad eos. Cum ingressi fu
eritis terram chanaan. z possessiōz
ubi sorte ceciderit. his finib⁹ terminabi
tur. Pars meridiana. incipiet a solitudine syna
que ē iuxta edom. z flebit terminus ꝑ
orientem mare salsissimum. Qui circu
ibunt australem plagam per ascensum
scorpionis. atq ut transeant in syrma. z
perueniunt ad meridiem usqz ad cadē
barne. Inde egredientur ꝑfinia ad villā
nomine adar. z tendent usqz ad semo
na. abiqz per gurum terminus ab austro
mona usqz ad torrentem egypti. z maris
magni littore finietur. Plagā autem a
occidentalis. a mari magno incipiet. z
ipō fine claudetur. Porro ad septēmona
li plaga. a mari magno terminū incipiet.
peruenientes usqz ad montē altissimū.
a quo uenient in emath usqz ad āmino
scedata. Iburntqz ꝑfinia usqz ad zephro
na z villam enan. Hoc erunt terminū i
partem aquilonis. Inde metabuntur
fines ꝑta orientalem plagam. de villa
enan usqz ad sephama. Et de sephama
descendent terminus in rebla ꝑta fōtez
daphnin. inde perueniet ꝑta orientē
ad mare cenereth. z tendent usqz iorda
nem. z ad ultimum salsissimo claudent
mari. Hanc habēs terram per fines suos

in circuitu. Precepitqz moyses filijs isr̄l
dicens. Hec est terra quam possidebitis
sorte. z quam iussit dominus dari nouē
tribub⁹ z dimidie tribui. Trib⁹ enim z
filiorum ruben per familias z trib⁹ filio
rum gad. uirtus cognationum numer.
Media quoqz trib⁹ manasse. i. due se
mistrib⁹. acceperunt partem suam trās
iordanem ꝑtra iericho ad orientalem z
plagam. Et ait dominus ad moysen.
Hec sunt nomina uirorum qui terram
uobis diuident eleazar sacerdos z iosu
filius nun. z singuli principes de tribu
bus singulis. quorum ista sunt uoca
bula. De tribu iuda. caleph filius iephō
ne. De tribu symeon. samuel filius am
iud. De tribu beniamin. elidad filius
chaseleon. De tribu filiorum dan boc
filius iegli. Filiorum ioseph de tribu z
manasse. amihel filius sephod. De tribu
effraim. camuel filius septan. De tri
bu zabulon. elisaphan filius pharnach.
De tribu yssachar. iur phaltiel filius o
zan. De tribu aser. ahiud filius salomi.
De tribu neptalim. phedahel filius amiu.
Hi sunt quib⁹ precepit dominus ut di
uiderent filijs isr̄l terram chanaan.

XXXV

Et quoqz locutus ē dominus ad mo
ysen in campestribz moab
super iordanem ꝑ iericho.
Precipe filijs israel. ut dent levitis de
possessionis suis urbes ad habitandū.
z suburbana earum per circuitum. ut
ipi in oppidis maneant. z sint suburba
na pecoribz ac iumentis quecumqz
cuntatum foris sepes per circuitum. a
mille passuum spatio tendentur. Con
tra orientem duo milia erunt cubita. z
contra meridiem similiter duo milia. Ad
mare quoqz quod respicit ad occidentē
eadem mensura erit. z septentrionalis
plaga. equali termino finietur. Erunt
qz urbes in medio z sors suburbana. i
De ipsis autē oppidis que levitis dabi
tis sex erunt in fugitiuorum auxilia se
parata. ut fugiat ad ea qui fuderit san
guinem. Exceptis his alia quadraginta
duo oppida. i. simul quadraginta oc
to cum suburbanis suis. Quoqz urbes
que dabuntur ex possessionib⁹ filiorū

ſimel. ab his qui plus habent plures au
ferentur. Et qui minus pauciores ſin
guli iuxta menſuram hereditatis ſue
dabunt oppida leuitis. Alocutusq; dominus
ad moyſen. Loquere filijs iſrael. et dices
ad eos. Quando tranſgreſſi fuerius ior
danem in terram chanaan. decernite qui
urbes cę debeant in preſidia fugitiuorū
qui nolentes ſanguinem fuderint. In q
by cum fuerit profugus. cognatus occi
ſi eum occidere non poterit. donec ſtet
in conſpectu multitudinis. et cauſa illius
iudicetur. De ipſis autem urbibus que
ad fugitiuorum ſubſidia ſeparantur. tri
bus eligantur trans iordanem. et tres in ter
ra chanaan. tam filijs iſrael quā aduc
nis atq; peregrinis. ut cum fugiat ad
eas. qui nolens ſanguinem fuderit. ·
Si quis ferro percuſſerit et mortuus fu
erit. qui percuſſerit reus erit homicidij
et morietur. Si lapidem iecerit. et ita
occubuerit. ſimiliter punietur. Si ligni
percuſſus interierit. percuſſoris ſangui
ne ultio celebitur. Propinquus occiſi ho
micidam interficiet. ſtatim ut apprehē
derit eum percutiet. Si per odium aliq;
hominem impulerit. uel iecerit quippi
am in eum per inſidias. aut cum inimi
cus eēt manu percuſſerit. et ille mortu
fuerit. percuſſor homicidij reus erit. ·
Cognatus occiſi ſtatim ut inuenerit
eum. iugulabit. Quod ſi fortuito et ab
ſq; odio et inimicitijs quicq; horum
fecerit. et hoc audiente populo fuerit
probatum. atq; inter percuſſorem et p
pinquum ſanguinis queſtio fuerit. ·
uenilata. liberabitur innocens de ultio
nis manu. et reducetur per ſententiam
in urbem ad quam confugerat. manebit
q; ibi. donec faciente magnus qui o
leo ſco unctus è mortuus. Si uero tra
ſcenderit extra fines urbium que exulibus
deputate ſunt. fuerit inuentus et per
cuſſerit ab eo qui ultor eſt ſanguinis
absq; noxa erit qui eum occiderit. De
buerat enim profugus uſq; ad mor
tem pontificis in urbe reſidere. poſtq;
autem ille obierit. homicida reuertet
in terram ſuam. Hec ſempiterna erit
et legitima in cunctis habitationibus uſtis. ·
homicida ſub teſtibus punietur. Ad u

nius teſtimonium nullus condempna
bitur. Non accipietis pretium ab eo
qui reus eſt ſanguinis ſtatim ut pe mor
tem. Reules profugiendi mortē pon
tificis nullo modo immunes ſuas red
ponent. ne polluant terram in qua
nati ſunt. quę in ſanguinum cruore maculat.
Nec aliter expiari poſſit niſi per eius ſan
guinem fuerit. qui illum fuderit. Atq; ita mundabitur
terra poſſeſſio mecū habitante uobiſcū
Ego enim ſum dominus qui habito inter
filios iſrael.

XXXVI

Acceſſerunt autem et principes familiarum galaad fi
lij machir filij manaſſe. de
ſtirpe filiorum ioſeph. locu
tiq; ſunt coram principibus iſrl.
Tibi enim domino precepit dominus.
ut terram ſorte diuideres filijs iſrael. ·
et ut filiabus ſalphaad fratris nr̄i dares poſ
ſeſſionem debitam pr̄i. Quas ſi alterius
tribus homines uxores acceperint. ſequē
poſſeſſio tua et tranſlata ad aliā tribum
de nra hereditate minuetur. Atq; ita fi
et. ut cum iubileus. i. in quinquageſi
mus annus remiſſionis aduenerit
confundatur ſortium diſtributio. et alio
poſſeſſio ad alios tranſeat. Respondit mo
yſes filijs iſrl. et domino precipiente ait.
Recte tribus filiorum ioſeph locuta eſt.
et hoc lex ſuper filiabus ſalphaad ad nr̄o
pr̄omulgata è. Habeant quibus uoluē
tantum in ſue tribus hominibus. ne com
ſcetur poſſeſſio filiorum iſrael de tribu
in tribum. Omnes nra ducent uxores
de tribu et cognatione ſua. et certe firmie
mantur de eadem tribu accipient. ut
hereditas permaneat in familijs. Nec
ſibi miſceantur tribus ſue mancipij
ut ratio ſeparate ſtet. Fecerunt itaq; fi
lie ſalphaad ut fuerat imperatum. Et
nupſerunt malaa. et hegla. et melcha. et thoa. filijs pr̄is ſui. de familia
pr̄is ſui manaſſe. qui filius fuit ioſeph
et poſſeſſio que illis fuerat attributa
manſit in tribu et familia earum patris.
Hec ſunt mandata atq; iudicia. que pre
cepit dominus per manū moyſi. filijs
iſrael in campeſtribus moab ſuper ior
danem contra iericho.

INCIPIT LIBER DE VERO NVMIVM

campestria atq; montana thumlioq; loca ꝙta meridiem. t littora maris arenam chananeorum. t libani usq; ad flumen magnum eufratem. Ingredimini t possidete eam. sicut quam iurauit dñs patribus uris. abraam. ysaac t iacob. ut daret illam eis. t semini eorum post eos. Dixitq; uobis in illo tempore. Non possum solus sustinere uos. quia dominus deus uir multiplicauit uos. t estis hodie sicut stellę cęli plurime. Dominus deus patrum uestrorum addat ad hunc numerum mille tantam milia. t benedicat uobis sicut locutus est. Non valeo solus uitia negocia sustinere. t pondus ac iurgia. Date ex uobis uiros sapientes t gnaros t quorum uita fuerit probata in tribubus uestris. ut ponam eos principes. Tunc respondistis mihi. Bona res est quam uis facere. tulitq; de tribubus uestris uiros sapientes t nobiles. t constituit eos principes tribuum tę centurionis. t quinquagenarios t decanos. qui uos docerent singula. Precepitq; et dicens. Audite illos. t quod iustum est iudicate. Siue ciues fuerit ille. siue peregrinus. nulla erit distantia personarum. parvum audietis t magnum. Nec accipietis cuiusq; personam. quia dei iudicium est. Quod si difficile uobis aliquid uisum fuerit. referte ad me. t ego audiam. Precepitq; omnia que facere deberetis.

(E)t sumptis ibaque locutus est moyses ad omnem israel trans iordanem. in solitudinem campestrem contra mare rubrum. inter pharan t ophel. t laban t haseroth. ubi auri plurimum est. Undecim dietis oreb per uiam montis seir usq; cadesbarne. Quadragesimo anno. t undecimo mense. prima die mensis t loquutus est moyses ad filios israel. ota que preceperat illi dominus ut diceret eis. Postquam percussit seon regem amorreorum. qui habitabat in esebon. t og regem basan qui habitabat in astaroth t edrai. trans iordanem in terra moab. Cepitq; moyses explanare legem. t dicere. Dominus deus noster locutus est ad nos in oreb dicens. Sufficiat uobis q; in hoc monte mansistis. reuertimini et uenite ad montem amorreorum. t ad cetera que ei proxima sunt

Profecti autem de oreb transiuimus per heremum terribilem t maximam solitudinem quam uidistis. per uiam montis amorrei. sicut preceperat dominus deus noster. Cumq; uenissemus inde ad cadesbarne. dixit nobis. Uenistis ad montem amorrei. que dominus deus noster dabit nobis. Ecce terram quam dominus deus tuus dabit tibi. Ascende t posside eam. sicut locutus est dominus deus patribus tuis. Nolite metuere nec quicq; paueas. Et accessistis ad me omnes atq; dixistis. Mittamus uiros qui explorent nobis terram. et renuntient per quam uiam debeamus ascendere. et ad quas pergere ciuitates. Cumq; mihi essem placuisset misi ex uobis

DE VTERO

ęq singulos de tribubꝫ suis. Qui cum
peruenissent ascendissentꝫ in montana
uenerunt usqꝫ ad uallem botri. ꝛ sic
rata sumentes de fructibꝫ eius. utroste
derent ubertatem. attulerunt ad nos. ꝛ
atqꝫ dixerunt. Bona è terra quam do
minus deus nr dat nobis. et no
luisse ascendere. ꝓ incredulitate admone
dominꝫ dei nr. murmurastis in taber
culis uris atqꝫ dixistis. Odit nos dns ꝛ
uoluit eduxit nos de terra egypti. ut tra
deret in manu amorrei atqꝫ deleret. Quo
ascendemus? Nunciis terrorem corum im
dicentes. Gens multa et ꝓcerior nobis
statura ꝓceriores. urbes magne. ꝛ munite
usqꝫ ad celum. Filios etiam enachim uidimus
ibi. Et dixi uobis. Nolite timere neq timea
dominus deus qui educit nos. ꝓ nobis
ipe pugnabit. sicut fecit in egypto coram
bis oculis. ꝛ in solitudine ipi uidistis. por
tauit te dominus deus ut solet homo
gestare parunulum filium suum in omi
nia per quam ambulastis. donec uenirent
ad locum istum. Et ne sic quidem credi
stis dño deo uro. qui ante precessit uos
ꝛ metatus è locum in quo tentoria fige
re deberetis nocte ostendens uobis iter
per ignem. ꝛ die per columna nubis.
Cumqꝫ audisset dominus uocem sermo
num uorum iratus iurauit ꝛ ait. Non
uidebit quisqꝫ de omnibꝫ generationibus
istis hic pessimus terram bonam quam sb
uere mihi pollicitus sum ꝓgenitoribus uris. ꝓter
caleph filium iephone. ipe enim uidebit
eam. ꝛ ipi dabo terram quam calcauerit
filius eius. quia secutus è dnm. Nec mi
randa indignatio in populum eum mi
chi quoqꝫ iratus dominus ꝓpter uos
dixit. Nec tu ingredieris illuc. sed iosue
filius nun minister tuus ipe introibit ꝓ
te. hunc exortare ꝛ roborа. ipe terram
sorte diuidet israel. Parunulos uros de q̄bꝫ
dixistis q̄ captiui ducerentur. ꝛ filios q
hodie bonum ac malum ignorant distantia.
ipi ingredientur ꝛ dabo terram ꝛ possi
debunt eam. Vos autem reuertimini. ꝛ a
bite in solitudinem per uiam maris ru
bri. Et respondistis michi. Peccauimus
dño. Ascendemus atqꝫ pugnabimus
sicut precepit nobis dominus deus nr. Cum instructi armis perrexeritis i
montē. ait michi dominus. Dic ad eos.
Nolite ascendere neqꝫ pugnetis. non
enim sum uobiscum. ne cadatis coram
inimicis uris. Locutus sum ꝛ non au
distis. sed aduersantes imperio domini
ꝛ tumentes superbia ascendistis in mon
tem. Itaqꝫ egressus amorreus qui ha
bitabat in montibꝫ. ꝛ obuiam ueniens
persecutus è uos. sicut solent apes p
sequi ꝛ cecidit de seir usqꝫ horma. Cu
qꝫ reuersi ploraretis coram dño nec
audiuit uos. nec uoci uestre uoluit ac
quiescere. Sedistis ergo in cades hac me
multo ꝓlixe. Profectiqꝫ inde uenimus
in solitudinem que ducit ad mare ru
brum. sicut michi dixerat dominus. ꝛ
Et circuiuimus montem seir longo ꝓ.
Dixitqꝫ dominus ad me. Sufficit uo
bis circuire montem istum. Ite ꝛ
aquilonem. ꝛ populo ꝓcipe dicens.
Transibitis per terminos fratrum uestro
filiorum esau. qui habitant in seir. ꝛ ti
mebunt uos. Videte ergo diligenter. ꝛ
ut non moueamini contra eos. neqꝫ enim
dabo uobis de terra eorum. quantum
ꝓtimus calcare pedem uestigium q̄
in possessionem esau dedi montē seir.
Cibos emetis ab eis pecunia ꝛ comede
tis. aquam emptam haurietis ꝛ bibetis.
Dominus deus tuus benedixit tibi in o
pere manuū tuarum. Nouit dominus
iter tuum quomodo transieris solitudi
nem hanc magnam per xl. annos ha
bitans tecum dominus deus tuus. ꝛ
nichil tibi defuit. Cumqꝫ transissēs
fines nros filios esau. qui habitabat per
uiam campestrem de elat. ꝛ de asiongā
ber. uenimus ad iter quod ducit in des
tum moab. Dixitqꝫ dominus ad me.
Non pugnamus contra moabitas. nec i
neas aduersus eos prelium. Non enim
dabo tibi quicqꝫ de terra eorum quia fi
lijs loth tradidi eam in possessionem.
enim prius fuerunt habitatores eius po
pulus magnus ꝛ tam excelsus. ut de
enachim ibi quasi gigantes crederen
tur. ꝛ similes filiorum enachim. Quos
qꝫ moabite appellent eos. In seir autē
prius habitauerunt horum quos expul
sis atqꝫ delens habitauerunt filij esau. sic
fecit israel in terra possessionis sue qꝫ

NVMIV M

dedit ei dominus. Surgentes ergo ut
transiremus torrentem zared uenimus
ad eum. Tempus autem quo ambula
uimus de cades barne usq; ad transiti
torrentis zared triginta octo annorum
fuit. donec consumaret omnis gens et bellato
lxminū bellatorum de castris sicut iu
rauerat dominus. Cuius manus fuit
aduersus eos. ut interirent de castro
medio. postq; uniuersi cecidissent pu
gnatores. Locutus est dominus ad me
dicens. Transibis hodie terminos a
moab. urbem nomine ar. ne accedas
in uicinia filiorum ammon. Caue ne pu
gnes contra eos nec mouearis. Non enī
dabo tibi de terra filiorum ammon. quia
filiis loth dedi eam in possessionem tra
gigantum reputata est. Enim ipsa olim habi
uerunt gigantes quos ammonite uocant
zozommim populus magnus et multus et
procere multitudinis. sicut enachim
quos delenit dominus a facie eorum. et
fecit illos habitare pro eis sicut fecerat
filiis esau. qui habitant in seyr delens o
res terram eorum eis tradens quam
possident usq; in presens. Aeueos quo
q; qui habitabant in aseroth usq; gaza
cappadoces expulerunt. Qui egressi de
cappadocia. delenerunt eos habitauerunt
pro illis. Surgite et transite torrentem
arnon. ecce tradidi in manu tua seon re
gem esebon amorreum. et terram eius ince
pe possidere et commitere aduersus eos p
lium. hodie incipiam mittere terrorem
atq; formidinem tuam in populos q
habitant sub omni celo. ut audito no
mine paueant. et more parturientium
contremiscant. et dolore teneantur. Mi
si ergo nuntios de solitudine cedemoth
ad seon regem esebon. uerbis pacificis
dicens. Transibimus per terram tuam.
publica gradiemur uia. non declinabi
neq; ad dexteram neq; ad sinistram. Ci
menta pretio uendere nobis et escam.
aquam pecunia tribue et sic bibemus. Tā
tum est ut nobis pedibus transitum. sicut
fecerunt filii esau qui habitant in seyr. et
moabite qui habitant in ar. donec uenia
ad iordanem. et transeamus terram quā
dominus deus noster dabit nobis. No
luitq; seon rex esebon dare nobis tran

dum. quia induraverat dominus deus
tuus spūm eius. et obfirmaverat cor illi
ut traderet in manus tuas sicut nunc
uides. Dixitq; dominus ad me. Ecce ce
pi tradere tibi seon et terram eius incipe pos
sidere eam. Egressusq; est seon obuiam
nobis cum omni populo suo ad pugnā
mesa. et tradidit eum dominus deus
nr nobis. Percussimusq; eum cū filiis
et omni populo suo. et cepimus urbes in tpō
illo cepimus. interfectis ex eis habitato
bz earum. uiris ac mulieribz et paruulis
non relinquimus in eis quicq; absq;
iumentis que in parte uenerunt predati.
et spoliis urbium quas cepimus. Ab aro
er que sita est super ripam torrentis arnon
oppido quod in ualle situm est usq; galaad.
et non fuit uicus et ciuitas que nos
effugere et manus. Omnes tradidit do
minus deus nr nobis. absq; terra filio
rum ammon. ad quam non accessimus
et cetera que iacent torrentis iaboch. et ur
bibz montanis uniuersisq; locis. ad quo
nos prohibuit dominus deus nr

IIII

Itaq; uersi ascendimus
pariter basan. Egressusq;
est og rex basan in occursū no
bis cum omni populo suo
ad bellandum in edrai. Dixitq; dñs
ad me. Ne timeas eum quia in manu
tua tradita est cum omni populo ac terra
sua. Facies ei sicut fecisti seon regi
amorreorum. qui habitat in esebon. et
Tradidit ergo dominus deus nr i ma
nibz nris. etiam og regem basan. cum
uniuersum populum eius. Percussimusq;
eos usq; ad interitionem. ita ut non
extaret ciuitas illius una tpōre. Non
fuit oppidum quod nos effugeret. Se
xaginta urbes omnē regionē argob
regem og in basan. Cuncte urbes erāt
munite muris altissimis. portisq; et
uectibz absq; oppidis innumeris que
non habent muros. et delemmus eos sicut
fecerāmus seon regi esebon. disper
tes omnē ciuitatem uirosq; ac mulie
res et paruulos. Jumenta autem et spo
lia urbium diripuimus. tulimusq; il
lo tpōre terram de manu duorum regū
amorreorum qui erant trans iordanē.
ad torrentē arnon usque mōtem syon

DEVTERO

uocant. ⁊ amoneí sunt. Omnes ciui
tates que site sunt in planitie. ⁊ in mi
sam terram galaad ⁊ basan usq; selch
⁊ edra ciuitates regni og in basan. So
lus quippe og rex basan residuus erat de
stirpe gigantum. Ad ostentandum lectus
eius ferreus qui est in rabbath filiorum
amon nouem cubitos habens longi
tudinis. ⁊ iiii. latitudinis ad mensuram
cubiti uiri manus. terramq; possi
dimus in tempore illo ab aroer que est
super ripam torrentis arnon. usq; ad
mediam partem montis galaad. ⁊ ciui
tates illius dedi ruben ⁊ gad. Reliquã
autem partem galaad ⁊ omne in regno
og. Cuncta basan uocabitur terra gi
gantum. Iabyr filius manasse possi
dit omnem regionem argob usq; ad
uallem messurí ⁊ machati. Vocauitq;
ex nomine suo basan. auoth iair usq;
ad uillam serr. usq; in presentem diem. ⁊
Machyr quoq; dedi galaad. ⁊ tribui
ruben ⁊ gad dedi terram galaad usq;
ad torrentem arnon. medium torren
tis ⁊ finium usq; ad torrentem iebot
qui est terminus filiorum amon. ⁊ pla
nitiem solimidonis atq; iordanem. ⁊
terminos cenereth. usq; ad mare de
serti. quod est salsissimum ad radices mon
tis phasga. ex ortu solis. Precepiq; ego
uobis in tempore illo dicens. Dominus
deus uester dabit uobis terram istam
in hereditatem. expediti precedite filios
uestros filii israel omnes uiri robusti. ab
sq; uxoribus ⁊ paruulis ac iumentis. ⁊
Noui enim quod plura habeatis pecora. ⁊
uobis remanere debebunt. quas ha
bui uobis. donec requiem tribuat
dominus fratribus uestris. sicut uobis ha
bet. ⁊ possideant etiam ipsi terram quã
datturus est eis transiordanem. Tunc
reuertetur unusquisq; in possessionem
suam quam dedi uobis. Iosue quoq;
precepi in tempore illo dicens. Oculi tui ui
derunt que fecit dominus deus uester
duobus regibus. sic faciet omnibus
regnis ad que transiturus es. Non ti
meas. dominus enim deus uester pugna
bit pro uobis. Precatusq; sum dñm
in tempore illo dicens. Domine deus tu
cepisti ostendere seruo tuo coram ma
gnitudinem tuã. manumq; fortissi
mam. nec enim est alius deus in celo ne
terra qui possit facere opera tua et fortitu
dines tuas. Transibo igitur ⁊ uide
bo terram hanc optimam trans iordanem
montem istum egregium ⁊ libanum.
Iratusq; dominus mihi propter uos
nec exaudiuit me. sed dixit mihi. Suf
ficiat tibi. nequaq; ultra loquaris de hac
re ad me. Ascende cacumen phasge. ⁊
oculos tuos circumfer ad occidentem ⁊
aquilonem. austrumq; ad orientem.
⁊ aspice necdum transibis iordanem
istum. Precipe iosue ⁊ corrobora eum
atq; conforta. quia ipse precedet populum
istum. ⁊ diuidet terram quam uisurus
es. Adamus itaq; in ualle contra phanũ
phagor.

Et nunc israel audi precepta
atq; iudicia docebo te. ⁊ fa
ciens ea uiuas. ⁊ ingrediens possideas
terram quam dominus deus
patrum uestrorum datturus est uobis. Non
addetis uerbum quod uobis loquor
⁊ auferetis ex eo. Custodite mandata
domini dei uestri. que ego precipio. ⁊
uobis. Oculi uestri uiderunt omnia quã
fecit dominus contra beelphegor. quo
omnes cultores eius de me
dio uestri. Vos autem qui adhesistis dño
deo uestro. uiuitis universi usq; in pre
sentem diem. Scitis quod docuerim
uos precepta atq; iustitias. sicut mã
dauit dominus mihi. sic facietis ea
terra quam possessum estis robustiores
et implebitis opere. Hec est enim uestra
sapientia ⁊ intellectus coram populis
ut audientes uniuersa precepta hec
discant. En populus sapiens ⁊ intel
ligens. gens magna. nec est alia natio
tam grandis que habeat deos appropin
quantes sibi sicut dominus deus nr
adest cunctis obsecrationibus uris. Que
est enim alia gens sic inclita que habeat
cerimonias iustasq; iudicia. ⁊ uniuersã
legem quam ego proponam hodie ante
oculos uestros. Custodi igitur semet
ipsum ⁊ animã tuam sollicite. ne oblui
scaris uerborum quae oculi tui uiderunt
⁊ ne exeedant de corde tuo cunctis diebus
uite tue. Docebis ea filios ac nepotes

tuæ diem in quo stetisti coram dño deo tuo in oreb. quando dominus locutus è mihi dicens. Congrega ad me populum ut audiat sermones meos. et discat timere me omni die quo uiuit in terra docatq; filios suos. Et accessistis ad radices montis qui ardebat usq; celum. erantq; in eo tenebre nubes et caligo. Locutusq; è dñs ad uos de medio ignis uocem uerborum eius audistis. et formam penitus non uidistis. ostendit pactum suum quod precepit ut faceretis. et decem uerba que scripsit in duabus tabulis lapideis. Mihiq; mandauit illo tempore ut docerem uos. et cerimonias et iudicia que facere deberetis in terra quam possessuri estis. Custodite igitur solicite animas uras. non uidistis aliquam similitudinem die qua locutus est dominus in oreb de medio ignis. ne forte faciatis decepti uobis sculptam similitudinem aut ymaginem masculi uel femine. Similitudinem omnium animantium que sunt super terram uel auium sub celo uolantium. atq; reptilium que mouentur in terra. siue piscium qui sub terra morantur. Iaq; ne forte oculis eleuatis ad celum. uideas solem et lunam et omnia astra celi et decipi errore adores et colas ea quæ creauit dominus deus tuus in ministerium cunctis gentibus que sub celo sunt. Vos autem tulit dominus et eduxit de fornace ferrea egipti. ut haberet populum hereditarium sicut est in presenti die. Iratusq; è dominus propter me propter sermones uanos. iurauit ut non transirem iordanem nec ingrederer terram optimam quam daturus è uobis. Ecce morior in hac humo. non transibo iordanem. uos transibitis et possidebitis terram egregiam. Cauete igitur ne forte obliuiscamini pactum dñi dei uestri quod pepigit uobiscum. et faciatis uobis sculptam ad similitudinem eorum que fieri deus prohibuit. quia dñs deus tuus ignis consumens è. deus emulator. Si genuerint filios ac nepotes et morati fuerint in terra decepti q; feceritis uobis aliquam similitudinem. patrantes malum co

ram domino deo uro. ut eum ad iracundiam prouocetis. testes uocabo hodie celum et terram. cito perituros uos ex de terra transito iordane cui possessui estis. Non habitabitis in ea longo tempore. sed delebimini uos dominus. atq; disperget omnes gentes. et remanebitis pauci in nationibus ad quas uos ducet dñs. et ibi seruietis dijs qui ab hominum manu fabricati sunt. Ligno et lapidi qui non uident non audiunt non comedunt non odorant. Cumq; quæsieris ibi dominum deum tuum. inuenies eum. Si tamen toto corde quæsieris et tota tribulatione animæ tuæ. et postq; inuenerit te omnia mala que predicta sunt. in nouissimo autem tempore reuertens ad dñm deum tuum et audies uocem eius. quia dñs deus tuus misericors è. Non dimittet te. nec omnino delebit. neq; obliuiscetur pactum quod iurauit patribus tuis. Interroga de diebus antiquis qui fuerunt ante te. ex die quo creauit deus hominem super terram. a summo celi usq; ad summum eius. Si facta è aliquando huiusce modi res. aut unquam cognitum è. ut audiret populus uocem domini dicentis de medio ignis. sicut tu audisti. et uixisti. Si fecit deus ut ingrederetur et tolleret sibi gentem de medio gentium per temptationes signa atq; portenta per pugnam et robustam manum et extentum brachium. et horribiles uisiones uirtutes omnia que fecit pro uobis deus uester in egipto uidente te oculis tuis. Et scires quoniam dñs ipse è deus. et non è alius preter eum. De celo fecit te audire uocem suam ut doceret te. et in terra ostendit tibi ignem suum maximum. Et audisti uerba illius de medio ignis. quia dilexit patres tuos. et elegit semen eorum post eos. Eduxitq; te presente in uirtute sua magna ex egipto. ut deleret nationes maximas et fortiores in introitu tuo. et introduceret ut daret tibi terram eorum in possessionem. sicut cernis hodie. Scito ergo hodie et cogita in corde tuo q; dñs ipse sit deus in celo sursum et in terra deorsum. et non sit alius. Custodi precepta eius atq; mandata q

DEVTERO

ego p̄cipio tibi hodie. ut bene sit tibi
7 filijs tuis post te. 7 p̄maneat multo
tempore sup̄ terram. quam dominus
deus dabit tibi. Tunc segregauit moy
ses tres ciuitates trans iordanē ad ori
entalem plagam. ut effugiat ad eas. qui
nolens occiderit p̄ximum suum. nec
fuerit inimicus ante ūnum 7 alterum
die 7 ad harum urbium aliquā possit c
uadere. Eo⁹ in solitudine que sita ē in
terra campestri de tribu ruben. Et ram
oth in galaad. que ē in tribu gad. 7 gol
an basan. que ē in tribu manasse. Ista ē
lex quam p̄posuit moyses coram filijs
israel. 7 hec testimonia 7 cerimonias atq;
iudicia que locutus ē ad filios israel.
quomodo egressi sunt de egipto trāsior
danem montes 7 planum. p̄ legore in
terra seon regis amorrei qui habitabat
in esebon. quem percussit moyses. Cuius
quoq; israel egressi de egipto. possiderūt
terram eius. 7 terram og regis basan duo
rum regum amorreorum qui erant
trans iordanem ad solis ortum ab aro
er que sita ē super ripam torrentis arnon.
usq; ad montē seon qui est cedron.
Omnem planitiem trans iordanem ad
orientalem plagam usq; ad mare soli
tudinis 7 usq; ad radices montis phas
ga.

VOcauit moyses omnem
israelem. 7 dixit ad eum. A
udi israel cerimonias at
q; iudicia. que ego loquor
in auribus tuis hodie. discite ea. 7 opere
plemini. Dominus deus n̄r pepigit nob
cum fedus in oreb. non cum p̄ribus n̄ris
inuit pactum. sed nobiscum qui in p̄sen
tia sumus. 7 uiuimus facie ad faciem
locutus ē nobis in monte de medio ig
nis. Ego sequester 7 medius fui in
ter illum 7 uos in tp̄e illo. ut annuntiarem
uobis uerba eius. Timuistis enim ig
nem 7 non ascendistis montem. 7 ait. Ego sū
dominus deus tuus qui eduxi te de ter
ra egipti. de domo seruitutis. nec habebis deos
alienos in cōspectu meo. Non facies tibi
sculptile. nec similitudinem omnium
que in celo sunt desup̄ 7 que in terra
deorsum. 7 que uersantur in aquis sub
terra non adorabis ea. 7 non coles. Ego

enim sum dominus deus tuus emula
tor. reddens iniquitatem p̄um super fi
lios in tertiam 7 quartam generationes
his qui oderunt me. 7 faciens miam i
multis milia diligentibus me. 7 custodi
tibus p̄cepta mea. Non usurpabis nomen
dei tui frustra. quia non erit impunitus
qui super uana nomen eius assumpserit.
Obserua diem sabbati. ut sanctifices eum
sicut p̄cepit tibi dominus deus tuus.
sex diebus operaberis. 7 opera tua facies.
omnia. Septimo die sabbati ē. requies
domini dei tui. Non in eo quicq; operis
tu 7 filius tuus 7 filia tua. seruus tuus 7
ancilla tua. asinus 7 bos 7 omne iumen
tum. 7 peregrinus qui ē intra portas
tuas. ut requiescat seruus 7 ancilla tua si
cut tu. Memento q; 7 ipse seruieris in
egipto 7 eduxerit te inde dominus deus tuus in
manu forti 7 brachio extento. propterea p
cepit tibi. ut observes diem sabbati. Ho
nora patrem tuum 7 matrem. sicut p̄cep
tibi dominus deus tuus. ut longe uita
tua sit. 7 bene sit tibi in terra. quā dabit
deus tuus datturus es tibi. Non occides.
non mechaberis. furtum q; non facies.
nec loqueris contra proximum tuum falsum
testimonium. Non concupisces uxorem p
rimi tui. non domum non agrum non
seruum non ancillam. non bouem non
asinum. 7 uniuersa que illius sunt. Hec
uerba que locutus ē dominus ad om
nem multitudinem uestram in monte de medio
ignis 7 nubis. 7 caliginis uoce magna.
nichil addens amplius. 7 scripsit ea in
duabus tabulis lapideis quas dedit
michi dominus. Vos autem postq; audi
stis uocem de medio tenebrarum. 7 mon
tem ardere uidistis. Accessistis ad me
omnes principes tribuum 7 maiores
natu atq; dixistis. Ecce ostendit nob
dominus deus n̄r maiestatem 7 magnitudinem
suam. Vocem eius audiuimus
de medio ignis. 7 probauimus hodie
q; loquente deo cum homine uiuere
homo. Cur ergo moriemur. 7 deuora
bit nos ignis hic maximus. Si enim
audierimus ultra uocem domini dei
n̄ri. moriemur. Quid ē omnis caro ut
audiat uocem domini uiuentis. qui
de medio ignis loquitur sicut nos au

dimus t possit nocere. Tu magis
accede. t audi cta que dixerit dominus
deus ni tibi. Loqueris ad nos. t nos
audientes faciemus ea. Quod cum
audisset dominus. ait ad me. Audi
uocem uerborum populi huius que
locuti sunt tibi. Bene omnia sunt
locuti. Quis det talem eos here mentem
ut timeant me. t custodiant cta man
data mea in omni tempore. ut bene sit
eis. t filiis eorum in sempiternum. Va
de t dic eis. Reuertimini in tentoria
ura. Tu uero hic sta mecum. t loquar
tibi omnia mandata t cerimonias atq;
udicia. que docebis eos. ut faciant ea
in terra quam dabo eis in possessionem
Custodite igitur t facite que precepit
dominus deus uobis. non declinabi
tis ad dexteram uel ad sinistram. Si per
uiam quam precepit dominus deus
uester. ambuletis t uiuatis. t bene sit
uobis. t prolongetis dies uri in terra
possessionis ure.

VI

Hec sunt precepta t cerimo
nie atq; udicia que mandauit dominus deus uester.
ut doceam uos t faciatis ea
in terra ad quam transgredimini ad
possidendam. ut timeas dominum dei
tuum. t custodias omnia mandata et
precepta eius. que ego precipio tibi.
t filiis ac nepotibus tuis. cctis diebus uite
tue. ut prolongentur dies tui. Audi
israel t obserua que precepit tibi dns
t bene sit tibi. t multiplicemini ampliꝰ
sicut pollicitus e dominus deus pa
trum tuorum tibi terram lacte t melle ma
nantem. Audi israel. dominus deus
ni. deus unus e. Diliges dominum
deum tuum ex toto corde tuo. t ex tota
anima tua. t ex tota fortitudine tua. E
runtq; uerba hec que ego precipio tibi
hodie in corde tuo. t narrabis ea filiis
tuis. t meditaberis sedens in domo tua.
t ambulans in itinere dormiens atq;
surgens. et ligabis ea quasi signum
in manu tua. Eruntq; t mouebuntꝰ
ante oculos tuos scribesq; ea in limine
t ostijs domus tue. Cumq; introdu
xerit te dominus deus tuus in terram
pro qua iurauit patribus tuis abraam y
saac t iacob. t dederit tibi ciuitates ma
gnas. t optimas. quas non edificasti.
domus plenas cctarum opum quas
non congregasti. cisternas quas non fo
disti. uineta t oliueta que nō plantasti
t comederis t saturatus fueris. cauē
diligenter ne obliuiscaris dei tui que
duxerit te de terra egipti de domo seruitu
tis. Dominum deum tuum timebis.
tibi soli seruies ac per nomen illius iu
rabis. Non ibitis post deos alienos ex
cctarum gentium que in circuitu uro
sunt. quoniam deus emulator dns
deus tuus in medio tui. Ne quando ira
scatur furor domini dei tui contra te
auferat te de superficie terre. Non tēp
tabis dominum deum tuum. sicut tē
ptasti in loco temptationis. Custodi
precepta domini dei tui. testimonia.
t cerimonias quas precepit tibi. t fac
quod placitum e t bonum in conspectu
dni ut bene sit tibi. t ingressus possi
deas terram optimam de qua iurauit pa
tribus tuis. ut deleret omnes inimicos
tuos coram te sicut locutus e. Cum i
terrogauerit te filius tuus cras dicens.
Quid sibi uolunt testimonia hec. et
cerimonie atq; udicia. que precepit
dominus deus ri nobis. Dices ei. t
Seruiebamus pharaoni in egipto. t
eduxit nos dominus de egipto in ma
nu forti. Fecitq; signa atq; prodigia
magna t pessima in egipto contra pharaonem. t omnē domum illius in conspectu
nro. t eduxit nos inde. ut introducens
daret terram super qua iurauit patri
bus nris. Precepitq; nobis dominus. ut
faciamus omnia legitima hec. t time
amus dm deum nrum. t bene sit nō
cunctis diebus uite nre sicut est hodie. t
Erimusq; nri misericors. si custodierimus
t fecerimus omnia precepta eius coram
domino deo nro. sicut mandauit dns
nobis.

VII

Dum introduxerit te dns de
us tuus in terram quam possessurus
ingrederis t deleuerit gē
tes multas coram te. et hetheum
t gergeseon. t amorreum t chananeum
t pherezeum t euheum. t iebuseum. sep
tem gentes multo maiores numero t

DE VERO

qs nr es. ↄ robustiores te. Timoret
qs eas dominus deus tuꝰ. pcedn
es eas usqꝫ ad interitionē. Non mi
bis cum eis fedus nec miserebris ea
rum. neqs sociabis cum eis coniugia
filiam tuam non dabis filio eius. nꝰ
filiam illius accipies filio tuo quia se
ducet filium tuum nec sequant me.
ↄ magis seruiat deis alienis. ↄ ascen
qs furor domini ↄ celebret te cito. Qui
potius hec faciens eis aras eorum sub
uertite. ↄ frangite statuas. lucos qꝫ
succidite. ↄ sculptilia ignibus cremate. quia
populus sctus es domino deo tuo. Te
elegit dominus deus tuus. ut sis ei
populus peculiaris de cunctis populis q
sunt sup terram. Non quia cteras
gentes numero uincebatis uos. i
unus cuiusq dominus elegit uos cui
omnibus sitis populus pauciores. si qa
dilexit uos dominus ↄ custodiuit iu
ramentum quod iurauit patribus uris.
Eduxitqs uos in manu forti. ↄ redemit
de domo seruitutis. de manu pharaonis
regis egypti. Et scies quia dominus
deus tuus fortis ↄ fidelis. custodiens
pactum ↄ miam diligentibus se. ↄ his
qui custodiunt precepta eius in mille
generationes. Et reddens odientibus
se statim ita ut disperdat eos ↄ ultra nō
differat protinus eis retribuens quod
meruerunt. Custodi ergo precepta ce
remonias atqs iudicia que mando tibi
hodie ut facias. Si postqꝫ audieris
hec iudicia mea. ↄ custodieris ea ↄ fece
ris custodiet dominus deus tuus pactū
tibi. ↄ miam quam iurauit patribus tuis. ↄ
diligere te. ac multiplicabit. benedicet
qs fructui uentris tui. ↄ fructui terre tue.
frumento tuo atqs uindemie. oleo. ↄ ar
mentis gregibus ouium tuarū super ter
ra pro qua iurauit patribus tuis ut daret ea
tibi. Benedictus eris inter omnes pplos
Non erit apud te sterilis utriusqs sexꝰ.
tam in hominibus qꝫ in gregibus tuis. Au
feret a te dominus omnem langorem
ↄ infirmitates egipti pessimas quas
nouisti non inferet tibi. sed cunctis hosti
bus tuis. Deuorabis omnes populos qs
dominus deus tuus datturus est. ↄ nō
parcet eis oculus tuus. nec seruies dijs
eorum. ne sint in ruinam tui. Si dix
ris in corde tuo. plures sunt gentes i
ste qꝫ ego. quomō potero delere eas.
Noli metuere. sed recordare que fecerit
dominus deus tuus pharaoni ↄ cūc
egiptijs plagis maximas. quas uidi
sti oculis tuis. signa atqs portenta.
manumqs robustam. ↄ extentum bra
chium. ut reduceret te dominus deus
tuus. Sic faciet cunctis populis quos ti
metuis. Insuper ↄ crabrones mittet
dominus deus tuus in eis. donec dele
at omnes. atqs desperatis qui te fuge
rint latere non poterunt. Non timeb
eos. quia dominus deus tuus in me
dio tui est. Deus magnus ↄ terribilis ipse
consumet nationes has in conspectu tuo.
atqs per partes. Non poteris delere eas
pariter. ne forte multiplicentur bestie ter
re tibi. Dabitqs eas dominus deus
tuus in conspectu tuo. ↄ interficiet illas.
donec penitus deleantur. Tradetqꝫ
eorum in manus tuas. ↄ disperdes no
mina eorum sub celo. Nullus poterit
resistere tibi. donec terras eas. Sculp
tilia eorum igne combures. Non cupi
sces argentum ↄ aurum de quibus facta
sunt. neqs assumes ex eis quicqꝫ tibi.
ne offendas ppter ea. quia abhominatio
est domini dei tui. Nec inferes quippiā
ex uolo in domum tuam. ne fias ana
thema. sicut illud est. Quasi spurcitiā
detestabere. ↄ quasi stercus ac sordes abhominationi habebis. quia
anathema est.

VIII

Omne mandatum qđ ego
precipio tibi hodie. cauē
diligenter ut facias. ut
possitis uiuere ↄ multipli
cemini. ingressiqs possidere terras
pro qua iurauit dominus patribus
Et recordaberis cuncti itineris per quod
adduxit te dominus deus tuus. xl an
nis per desertum. ut affligeret te atqs
temptaret. ↄ notа ficeret que in animo
tuo uersabantur. utrum custodires
mandata eius an non. Affixit te penu
ria. ↄ dedit tibi cibum manna. quod ig
norabas tu ↄ patres tui. ut ostenderet
tibi. qꝫ non in solo pane uiuit homo.
sed in omni uerbo quod egreditur ex o

NVMIVM

ce dominum. Vestium tuum aium operiebat
us. nequaq̃ uetustate defecit. ꝛpes tu
us non ē subtritus. en quadragesim⁹
annus ē. ut ꝛcogites in corde tuo. qa
sicut homo ēruit filium suum: sic dñs
deus tuus eruuit te. ut custodias ꝛ
mandata dñi dei tui. ꝛambules i
uijs eius. ꝛtimeas eum. Dominus ei
deus tuus introducet te in terꝝ bona.
tiam riuorum aquarꝝq; ꝛ fontium. in
cuius campis ꝛmontibꝰ erumpunt ꝛ
fluuioꝝ abyssi. tram frumti ordei ꝛ tu
ncarum. in qua ficus ꝛ malagranata
ꝛ olueta nascuntur. tram olei ac mell⁹
ubi absq; ulla penuria comedes panē
tuum. ꝛ rerum omniū habundantia pfru
eris. cuius lapides ferrum sunt. ꝛ de
montibꝰ eius eris metalla fodiuntur.
ut cum comederis. ꝛ saturatus fueris ꝛ
benedicas dño deo tuo pro terra ꝛ
optima quam dedit tibi. Obserua er
caue. ne quando obliuiscaris dñm
dei tui. ꝛ negligas mandata eius atq;
iudicia. ꝛ cerimonias quas ego pcipio
tibi hodie. ne postq̃ comederis. ꝛ sa
turatus fueris. ꝛ domos pulchras edifica
ueris. habitaueris in eis. habuerisq; armẽ
ta ꝛ ouium gregꝫ. argenti ꝛ auri abun
dantiam q; rerum copiam. eleuetur cor tu
um. ꝛ non reminiscaris dñi dei tui
qui eduxit te de tra egipti. de domo ser
uitutis. Et duxerit te per solitudinem
magnam. atq; terribilem. in qua erat
serpens flatu adurens ꝛ scorpio ac dipsas. ꝛ nullus omnino aque. Qui eduxit
tibi de petra durissima. ꝛ cibauit te
manna in solitudine. quod nescierunt
patres tui. Et postq̃ afflixerit ac proba
uerit. ad extremum misertus ē tui. ne di
cas in corde tuo. fortitudo mea ꝛ robur
manus mee. hec omnia michi prestiterunt. sed recorderis dñi dei tui. q
ipse tibi uires prebuerit. ut impleret
pactum suum. super quo iurauit pri
bus tuis. sicut presens indicat dies. Si
autem oblitus dñi dei tui secutus
fueris deos alienos. coluerisq; illos ꝛ
adoraueris. ecce nunc predico tibi q
omnino disperibis. Sicut gentes q̃s
delebit dominus in introitu tuo. ita
ꝛ uos peribitis si inobedientes fueritis

uoci dñi dei tui.

Audi israel. Tu hodie transgredi
eris iordanem. ut possideas nationes maximas
ꝛ fortiores te. ciuitates ingẽ
tes. ꝛ ad celum usq; munitas populum
magnum ꝛ sublimem. filios enacim. quos
ipse uidisti ꝛ audisti. quibus nullus
potest aduersus ire resistere. Scies ergo hodie. q dominus deus tuus ipse trãsibit
ante te. ignis deuorans atq; consumẽs.
qui conterat eos ꝛ delebit atq; disperdet ante faciem tuam uelociter. sicut locu
tus est tibi. Ne dicas in corde tuo cum ꝛ
deleuerit eos dominus deus tuus in co
spectu tuo. propter iustitiam meam introduxit me dominus ut terrã hanc possiderem. cum propter impietates suas ꝛ
ste delete sint nationes. Neq; enim pp̃
iustitias tuas. ꝛ equitatẽ cordis tui ingrꝝ
dieris terras earum. sed quia ille egerit impie. ꝛ ut implere sermonem suum dñs quod sub
uirando pollicitus est patribus tuis. abraã
ysaac ꝛ iacob. Scito igitur q̃ non propter
iustitias tuas dederit tibi dominus ter
ram hanc optimam in possessionem. cum durissime cernuis sis pplꝰ.
Memento ne obliuiscaris quomodo
ad iracundiam prouocaueris dominum
deum tuum. in solitudine. ꝛ ex eo die
quo egressus es ex egipto usq; ad locum
istum. semper aduersus dñm egisti. Nam ꝛ in oreb prouocasti eum. ꝛ ualde
delere te uoluit. Quando ascendi in
montem ut acciperem tabulas lapi
deas. tabulas pacti quod pepigit nobis
cum dñs. Et perseueraui in monte
xl. diebus ac noctibus. panem non come
dens ꝛ aquam non bibens. Deditq; mihi dñs duas tabulas lapideas
scriptas digito dei. ꝛ continentes uerba
omnia. que uobis in monte locutus
est de medio ignis. quando pcio populi
congregata est. Cumq; transissent xl. di
es ꝛ totidem noctes. dedit michi duas tabulas lapideas. tabulas fede
ris. Dixitq; michi. surge descende ꝛ
hinc cito. quia populus tuus quem
eduxisti de egipto deseruit uiam quam
citius mandasti eis. fe

DEVTERO

ceruntq; sibi oflatile. Hursumq; aut
tomunus ad me. Dicto q' populus iste
dure cervicis sit. Dimitte me ut conteri
cum. t deleam nomen eius de sub celo
t constituam te super gentem. que hac ma
ior t fortior sit. Cumq; de monte arden
te descenderem. t duas tabulas fœdꝰ
ris utriq; teneirem manu. uidissemq; uo
peccasse domino deo uro. t fecisse uobis
metipsum oflatilem ac destruisse uelocit
tatem eius. quam uobis ostenderat. p
icci tabulas de manibꝰ meis. t confregi q;
eas in conspectu uro. Et procidi ante dñm
sicut prius xl. diebꝰ t noctibꝰ panem t
non comedens t aquam non bibens.
propter omnia peccata tua. que gessistis co
tra dominum. t eum ad iracundiam prouo
casti. Timui enim indignationem t
iram illius. quas aduersus uos exercit
delere uos uoluit. Et exaudiuit me dñs
etiam hac uice. Aduersus aaron quoq;
uehemẽter iratus uoluit eum conterere.
t pro illo similiter deprecatus sum. Pec
catum autẽ uestrum quod feceratis. i. ui
tulum arripiens igni obussi. t in fruste
minuens. omino quoq; in puluerem re
digens. proieci in torrentẽ qui de mon
te descendit. In incendio quoq; t tẽ
tatione t in sepulcris concupiscentie pro
uocastis dñm. t quando misit uos de
cades barne dicens. Ascendite t possi
dete terram. quam dedi uobis. Et cõ
tempsistis imperium domini dei uri t
non credidistis ei. neq; uocem eius au
dire uoluistis. sed semper fuistis rebelles
a die qua nosse uos cepi. t iacui coram
domino xl. diebꝰ t xl. noctibꝰ. quibꝰ eũ
suppliciter deprecabar ne deleret uos.
ut fuerat comminatus. Et oraui dicens.
Domine deus ne despicias populum
tuum t hereditatem tuam. quam re
demisti in magnitudine tua. quos e
duxisti de egipto in manu forti. Recor
dare seruorum tuorum. abraam ysaac
t iacob. Ne aspicias duritiã populi hu
ius. t impietatem atq; peccatum.
ne forte dicant habitatores terre de qua
eduxisti nos. non poterat dominus in
troducere eos in terram quam pollici
tus est eis. t odit eum. Propter eo eduxit
ut interficeret in solitudine. qui sunt
populus tuus t hereditas tua. quos edu
xisti in fortitudine tua magna. t in bra
chio tuo extento. X

In tempore illo dixit dñs
ad me. Dola tibi duas ta
bulas lapideas. sicut pri
mas fuerunt. t ascende ad
me in montẽ. Et facies tibi archam ligneã
t scribam in tabulis. uerba que fuerunt
in his. quas ante confregisti. ponesq; e
as in archa. Feci igitur archam de li
gnis setthim. Cumq; dolassem duas
tabulas lapideas ad instar priorum.
ascendi in montem hinc eas in manibꝰ
Scripsitq; in tabulis. iuxta quod pri
us scripserat. x uerba que locutus est
dominus ad nos in monte in medio ignis
quando populus congregatus est. t dedit e
as michi. Reuersusq; de monte de
scendi t posui tabulas in archam quas
feceram. que huc usq; ibi sunt. sicut mi
precepit dominus. Filii autẽ israel cast
monuerunt de puteo filiorum iaacan
in moseram. ubi aaron mortuus ac sepul
tus est. pro quo sacerdotio fungatur eleaz
ar filius eius. Inde uenerunt in galgad.
De quo loco profecti. castrametati sunt
in gethsabatha. in terra aquarum atq;
torrentium. Eo tpe separauit tribum
leui. ut portaret archam fœderis dñi.
t staret coram eo in ministerio. ac bene
diceret in nomine illius usq; in pñtem
diem. Quam obrem non habuit leui pte
neq; possessionem cum fratribus suis. qui
pe dominus possessio eius est. sicut pro
misit ei dominus deus tuus. Ego aut
steti in monte sicut prius xl. diebꝰ ac t
xl. noctibꝰ. Exaudiuitq; me dominus
etiam hac uice. t te perdere noluit. Dix
itq; michi. Vade t precede populum. ut
ingrediatur t possideat terram. quam
iuraui patribꝰ eorum ut tradarem eis. Et
nunc israel quid dominus deus tuus
petat a te. nisi ut timeas dominũ deum
tuum. t ambules in uiis eius. t diligas
eum ac seruias dño deo tuo. in toto cor
de tuo t in tota anima tua. custodiasq;
mandata domini dei tui. t cerimonias
eius quas hodie precipio ut bene sit tibi.
En domini dei tui celum est. t celi ce
li t omnia que in ea sunt. t in pribus

DEVTERO

ꝛ dilatauerit te dominus deus tuus in terram ad quam pergis habitandam. pones benedictionem super montē garizim. maledictionem hebal. qui sunt trans iordanem post viam que uergit ad solis occubitum. in terra chananei. qui habitat in campestribus. contra galgalā que ē iuxta uallem tendentē ꝛ iuxta montem procul. Vos uero transibitis iordanem. ut possideatis terram quam dominus deus uester dat uobis. ꝛ habeatis ꝛ possideatis illam. Facite ergo ut impleatis ceremonias atq; iudicia que ego hodie ponam in conspectu uestro.

XII

Hec sunt precepta atq; iudicia que facere debetis in terra quam dominus deus patrum tuorum dat tibi ut possideas eam cunctis diebus quibus super humum gradiemini. Subuertite omnia loca in quibus colluerunt gentes quas possessuri estis deos suos super montes excelsos ꝛ colles. ꝛ subter omne lignum frondosum. Dissipate aras eorum. ꝛ confringite statuas. lucos igne cōburite. ꝛ sculptilia deorum comminuite. ꝛ disperdite nomina eorum de locis illis. Non facietis ita domino deo uestro. sed ad locum quem elegerit dominus deus uester de cunctis tribubus uestris. ut ponat nomen suum ibi. ꝛ habitet in eo. Veniens offeretis in illo loco holocausta ꝛ uictimas uestras. decimas ꝛ primitias manuum uestrarum ꝛ uota atq; donaria. primogenita boum ꝛ ouium. Et comedetis ibi in conspectu domini dei uestri. ac letabimini in cunctis ad que miseritis manum uos ꝛ domus uestre. in quibus benedixerit uobis dominus deus uester. Non facietis ibi que nos hic facimus hodie. singuli quod sibi rectum uidetur. Nequdum enim usq; ad presens ingressi estis requiem ꝛ possessionem. quam dominus deus noster dabit nobis. Transibitis iordanem ꝛ habitabitis in terra quam deus uester dabit uobis. ut requiescatis ab cunctis hostibus per circuitum ꝛ absq; ullo timore habitetis in loco quem elegerit dominus deus uester. ut sit nomen eius in eo. Illuc omnia que precipio offeretis. holocausta ꝛ hostias. ac decimas ꝛ primitias manuum uestrarum. ꝛ quicquid pręcipuum ē in muneribus que uouerit domino. Epulabimini coram domino deo uestro. uos ꝛ filii. ac filie uestre. famuli ꝛ famule atq; leuites. qui habitant intra portas uestras. Neq; enim habet aliam partē ꝛ possessionem inter uos. Caue ne offeras holocausta tua in omni loco quem uideris. sed in eo quem elegerit dominus in una tribuum tuarum offeras hostias. ꝛ facies quecunq; precipio tibi. Si autem comedere uoluerit. ꝛ te esse carnium delectauerit. occide ꝛ comede iuxta benedictionem domini dei tui. q̄ dedit tibi in urbibus tuis. Sue immundus fuerit. hoc ē maculatum ꝛ debile. sive mundum hoc ē integrum. ꝛ sine macula quod offerri licet. sicut capream ꝛ cervum comedes. absq; esu duntaxat sanguis. quem super terram. quasi aquam effundes. Non poteris comedere in oppidis tuis. decimas frumenti uini ꝛ olei tui. primogenita armentorum ꝛ pecorum. ꝛ omnia que uoueris ꝛ spōte offerre uolueris. ꝛ primitias manuum tuarum. Sed coram domino deo tuo comedes ea in loco quem elegerit dominus deus tuus. tu ꝛ filius tuus ac filia tua ac famula atq; leuites qui manet in urbibus tuis. Et letaberis ac reficieris coram domino deo tuo in cunctis ad que extenderis manum tuam. Caue ne derelinquas leuitē omni tempore quo uixeris in terra. Quando dilatauerit dominus deus tuus terminos tuos sicut locutus est tibi. ꝛ uoluerit uesci carnibus quas desiderat anima. Locus autē quem elegerit dominus deus tuus. ut sit nomen eius ibi. si procul fuerit. occides de armentis ꝛ pecoribus que habueris. sicut precepi tibi. ꝛ comedes in oppidis tuis. ut placeat tibi. Sicut comeditur capra ꝛ cervus. ita uesceris eis. ꝛ mundus ꝛ immundus in commune uescentur. hoc solum cauē ne sanguinē comedas. Sanguis enim eorum pro anima est. ꝛ idcirco non debes animā comedere cum carnibus. sed super terram fundes quasi aquam. ꝛ bene sit tibi ꝛ filiis tuis post te. cum feceris quod placet in conspectu domini.

NVMIVM

Que aute scificaueris tuoueris dño
tolles tuenes ad locum quem elegit
dominus. tofferes oblationes tuas.
carnes tsanguinem. super altare dñi
dei tui. Sanguinem hostiarum fun
detis in altari. carnib; autem ipe uesce
ris. Obserua taudi omnia que ego t
precipio tibi. ut bene sit tibi tfilijs tuis
post te in sempiternum. cum feceris qđ
bonum è tplacitum in ospectu domini
dei tui. Quando disperdiderit domin
deus tuus ante faciem tuam gentes
ad quas ingrediens possidendas. tpos
sederis eas. atq; habitaueris in terra
caue ne imitteris eas. postq; fuerint te
in ruinam subuerse. tnequiras cerimo
nias earum dicens: sicut colluerunt
gentes iste deos suos ita tego colam.
Non facias similiter dño deo tuo.
Omnes enim abhominationes quas
odiuerunt dominus fecerunt dijs su
is. offerentes filios tfilias tobuncies
igni. Quod precipio tibi hoc tantus
facito domino. nec addas quicq; nec
minuas.

Si surrexerit in medio tui
propheta. aut qui somnium
dicat se uidisse. tpdixerit
signum atq; portentum.
tuenerit quod locutus è. tdixerit t
camus tsequamur deos alienos quos
ignorasse tseruiamus eis. non audies
uerba prophe illius. aut somniatoris
quia temptat uos dominus deus ue
ster palam fiat utrum diligatis eum an
non. in toto corde tin tota anima ue
stra. Dominum deum uestrum sequemini. tip
timebitis. mandata illius custodite. et
audite uocem eius. Ipi seruietis tipi
adherebitis. Propheta autem ille aut
fictor somniorum interficietur. quia
locutus è ut auerteret uos a domino
deo uro. qui eduxit uos de terra egipti
tredemit uos de domo seruitutis. ut er
rare te faceret de uia quam precepit t
dominus deus tuus. tauferes malum
de medio tui. Si tibi uoluerit persua
dere frater tuus filius matris tue. aut
filius tuus. uel filia tua. siue uxor que
è in sinu tuo. aut amicus que è diligis
ut animam tuam clam dicens. eamus

tseruiamus dijs alienis quos tu tpres
tui xtarum in circuitu gentium. que
uicina uel procul sunt ab initio usq; ad
finem terre. non acquiescas et nec au
dias. neq; parcat ei oculus tuus. ut t
misereris toccultes eum. sed statim in
ficies. Sit prius manus tua super eum
tpostea omnis populus mittat manum.
Lapidibus obruetis necabitur. quia uo
luit te abstrahere a domino deo tuo. q
eduxit te de terra egipti de domo ser
uitutis. ut omnis israel audiens timeat.
nec ultra quicq; ultra faciat quippiam
huius rei simile. Si audieris in una
urbium tuarum quam dominus deus
tuus dabit tibi ad habitandum. dicentes
aliquos. Egressi sunt filij belial de me
dio tui. tauerterunt habitatores urbis
tue atq; dixerunt. eamus tseruiamus
dijs alienis quos ignoratis. quare t
solicite tdiligenter rei ueritate perspe
cta. si inueneris certum sit quod dicit.
tabhominatione hanc operte perpe
tratam. statim percuties habitatores urbis il
lius in ore gladij tdelebis eam. omiaq;
que in illa sunt. usq; ad pecora. Quic
quid etiam supellectilis fuerit. congrega
bis in medio platee earum eius. tcum ipa ci
uitate succendes. ita ut uniuersa consu
mas domino deo tuo. tsit tumulus sempi
ternus. Non edificabitur amplius. tnō
adherebit de illo anathematis quicq;
in manu tua. ut auertatur dominus t
ab ira furoris sui. tmisereatur tui. mul
tiplicetq; te. sicut iurauit patribus tuis
quando audieris uocem domini dei tui.
Custodiens omnia precepta eius. q
precipio tibi hodie. ut facias quod pla
citum è in ospectu domini dei tui.

Filij estote domini dei uestri.
Non uos mutetis. nec faciet
is calumniam super mortuo.
quia populus sanctus es domino
deo tuo. tte elegit ut sis ei in populus
peculiarem de cunctis gentibus que sunt
super terram. Ne comedatis que immun
da sunt. Hec è animal quod comedere
debetis. bouem touem tcapram. tce
uum. capreum. bubalum. tragelaphum
picargon. orygem. camelo. pardulum.
Omne animal quod in duas partes

ungulam findit rumiat comedetis.
De his autem que rumiant. rungu
lam non findunt. hec comedere nō de
betis. Camelum. leporem. cragrillū.
quia rumiant rnon findunt ungula
immunda erunt nobis. Sus quoq; quia
diuidit ungulam rnon rumiat immū
da erit. Carnibꝰ eorum non uescemini:
rcadauera non tangetis. Hec comede
tis ex omnibꝰ que morantur in aquis
quecūq; habent pēnulas rsquamas comedite.
que absq; pēnulis rsquamis sunt. ne
comedatis. quia immunda sunt. Omēs
aues mundas comedite. immundas ne
comedatis. aquilam. s. rgrifen. ralie
tum. rcon. rmiluum. ac miluum. iu
xta genus suum. romne corui gēus
struthionem ac nocticoracem. rlari. atq;
accipitrem iuxta genus suum. herodiū
rcygnum. ribin ac mergulum.
porphyrionem ac mycticoracem. ono
crotalum. rcalodrum. singula in gēre
suo. upupam quoq; ruespertiliones.
Et omne quod rpēnulas habet immundū
erit. nec comedetis. Omne quod mū
dum è. comedite. Quicquid morticinum
è ne uescamini ex eo. Peregrino
qui intra portas tuas è dabis ut comedat.
aut uendere ei. quia tu populus sanctus do
mino tuo es. Non coques edum in lacte
matris suę. Decimā partem separabis
de cunctis frugibꝰ tuis que nascuntur
in terra. per annos singulos. rcomedes
in conspectu domini dei tui. in loco quē
elegerit. ut nomen illius ibi inuocetur.
Decimam frumenti tui. rmusti et
olei. rprimogenita de armentis rouibꝰ
tuis. ut discas timere dominū deum
tuum omni die. Cum autē longior fu
erit uia. rnon ualeas quem elegerit domi
nus deus tuus. portare. benedixerit
tibi. nec poteris ad eum hec extra portare. uendes
omnia rin pretium rediges. portabis
que manu tua. rproficisceris ad locum
quem elegerit dominus deus tuus. r
emes ex eadem pecunia quicquid tibi
placuerit. siue ex armentis siue ex ouibꝰ. uinum quoq; rsicerā. romne quod
desiderabis anima tua. repulaberis ibi
rdomus tua. rleuita qui intra portas tu
as è. Caue ne derelinquas eum. qui
non hꝰ aliam partem in possessione tua.
Anno tertio separabis aliam decimas
ex omnibꝰ que nascuntur tibi eo tempore.
rpones intra portas tuas. uenientq;
leuites qui aliam non hꝰt partem nec
possessionem tecum. rperegrinus rpu
pillus ac uidua. qui intra portas tuas sūt.
rcomedent rsaturabuntur. rbenedicat
tibi dominus deus tuus. in cūctis operibus
manuum tuarū que feceris.

XVI

Septimo anno facies remis
sionem. que hec ordine ce
lebrabitur. Cui debetur a
liquid ab amico uel proximo
ac fratre suo. repetere nō poterit. quia
annus remissionis domini è. A peregri
no radauena exiges. ciuem rpropiquū
repetendi non habebis potestatem. Et omno
indigens rmendicus non erit inter uos
ut benedicat tibi dominus in terra. quā
traditurus è tibi in possessionem. Si
audieris uocem domini dei tui. rcusto
dieris uniuersa que iussit. rque prepo
nit tibi. benedicet tibi ut pollicitus è. Fe
nerabis gentibꝰ multis. rtu ab nullo
accipies mutuum. Dominaberis na
tionibꝰ plurimis. rtui nemo dominabitur.
Si unus de fratribꝰ tuis. qui morantur in
portis ciuitatis tue in terra quā dns
deus tuus dabit tibi ad paupertā
tem uenerit. non obdurabis cor tuum
nec contrahes manum. sed aperies eam
pauperi. radabis mutuū quo eum in
digere perspexeris. Caue ne forte sub
repat tibi impia cogitatio. rdicas in cor
de tuo. approximquat septimus annus
remissionis. rmaneris oculos ad pauperē
fratrem tuum. nolens ei quod postulat mu
tuum commodare. ne clamet contra te ad
dominum. rfiat tibi in peccatum. sed
dabis ei. Nec ages quippiam callide in
eius necessitatibꝰ subleuandis. ut be
nedicat tibi dominus deus tuus in om
nibus operibus ad que manum miseris. Non
deerunt pauperes in terra habitationis
tue. rideo ego precipio tibi ut aperias
manum tuam fratri tuo egeno rpau
peri. qui tecum uersatur in terra. Cum
tibi uenditus fuerit frater tuus. hebreus
aut hebrea. rseruierit tibi. in
septimo dimittes eum liberum. Et

quem liberum te habueris. nequaq3
uacuum abire patiaris. sed dabis ei
cum degregib3 tue aree torcularis tui.
quib3 dominus deus tuus benedixerit t
Memento q3 tu pe fueris in tra egipti
& liberauerit te dominus deus tuus. &
ideo ego nunc precipio tibi. Cum a
dixerit nolo egredi eo q3 diligat te et
domum tuam. & bene sibi apud te esse
sentiat. assumens subulam & perfora
bis aurem eius in ianua domus tue.
& fuerit tibi usq3 in eternum. Ancille q3
similiter facies. Non auertes ab eis o
culos tuos. q3 dimissis eos liberos. qui
uicta mercedem mercenarij. pro ser uan
nos fuerit tibi. ut benedicat tibi dns
deus tuus. in cunctis operib3 que agis.
De primogenitis tuis. que nascuntur
in armentis & ouib3 tuis. quicquid se
xus masculum e sanctificabis domino de
tuo. Non operaberis in primogenito t
bouis. & non tondebis primogenita o
uium. In conspectu domini dei tui come
des ea per annos singulos. in loco que
elegerit dominus deus tuus. tu & dom
tua. Si autem habuerit maculam. uel
claudum fuerit. uel cecum. aut in ali
qua parte deforme. uel debile. non im
labitur domino deo tuo. sed intra portas
urbis tue comedes illum. Tam mun
dus q3 immundus similiter uescent
ur. quasi capra & cerua. Nec solum ob
seruabis. ut sanguinem eorum non come
das. sed effundas in terram quasi aquam.

Capitulum XVI.

Observa
mensem nouarum frugum
& celebra phase domino deo tuo
quoniam in isto mense eduxit te dns
deus tuus de egipto nocte. Immolab
q3 phase domino deo tuo. de ouibus
& bobus. in loco quem elegerit dñus
deus tuus. habitare nomen eius ibi.
Non comedes in eo panem fermentati
Septem diebus comedes absq3 fermen
to afflictionis panem. quia in pauore
egressus es de egipto. ut memineris
diei egressionis de egipto. omnibus
diebus uite tue. Non apparebit fermen
tatum in omnibus terminis tuis septem
diebus. & non remanebit de carnibus eius
quod immolatum e uespere in die primo
usq3 mane. Non poteris immolare pha
se in qualibet urbium tuarum quas do
minus deus tuus dabit tibi. sed in
loco quem elegerit dominus deus tu
us habitet nomen eius ibi. Immolabis
phase uespere ad solis occasum. quando
egressus es de egipto. & coques & come
des in loco quem elegerit dominus
deus tuus. Mane autem surgens reuer
tere in tabernacula tua. Vi diebus comedes
azima. & in die vii. quia collecta e dom
ino deo tuo. non facies opus. Septem heb
domadas numerabis tibi. ab ea die q3
falcem in segetem miseris. & celebrabis
diem festum ebdomadarum domino
deo tuo. oblationem spontanei mani
tue. quam offeres iuxta benedictionem
domini dei tui. Et epulaberis coram
domino deo tuo. tu & filius tuus & filia
tua. & famus tuus & ancilla tua. & leuites
qui e intra portas tuas. & aduena ac pu
pillus & uidua qui morantur uobis.
in loco quem elegerit dominus deus
tuus. ut habitet nomen eius ibi. Et re
cordaberis quoniam seruus fueris in e
gipto. custodiesq3 ac facies. que tibi p
cepta sunt. Festinitates quoq3 tabernacu
lorum celebrabis per vii dies. qui
collegeris de area & torcular fruges tu
as. & epulaberis in festinitate tua tu &
filius tuus & filia tua. famus tuus & an
cilla tua. leuites quoq3 & aduena & pu
pillus & uidua qui intra portas tuas
sunt. Septem diebus celebrabis domi
no deo tuo festa celebrabis. in loco que
elegerit dominus. Benedicetq3 tibi
dns deus tuus in cunctis frugibus tuis. &
in omni opere manuum tuarum. eris
q3 in letitia. Tribus uicibus per annum
apparebit omne masculinum tuum.
in conspectu domini dei tui. in loco que
elegerit. In solemnitate azimorum. & in
solemnitate ebdomadarum. & in solem
nitate tabernaculorum. Non appare
bit autem dominum uacuus. sed offeret
unusquisq3 secundum quod habuerit.
iuxta benedictionem domini dei sui.
quam dederit sibi. Iudices & magistros
constitues in omnibus portis tuis. quas
dominus deus tuus dederit tibi per

DEVTERO

singulas tribus tuas. ut iudicent pplm
iusto iudicio. nec inclinabis partem de
clinabis. Non accipies personam nec
munera: quia munera excecant oculos
sapientum. et mutant verba iustorum.
Juste quod iustum est persequeris. ut vi
vas et possideas terram. quam dominus
deus tuus dederit tibi. Non plantabis
lucum omne arborem iuxta altare
domini dei tui. nec facies tibi ampliꝰ co
stitues statuam. quam odit dominus
deus tuus.

XVII

Non immolabis domino deo
tuo bovem et ovem. in quo
est macula. aut quippiam mi
quia abhominatio est dño
deo tuo. Cum reperta fuerint apud te
intra unam portarum tuarum. quas
dominus deus tuus dabit tibi. vir aut
mulier qui faciant malum in oculis
domini dei tui. et transgrediantur pa
ctum illius. ut vadant et serviant di
is alienis. et adorent eos. solem et lunæ
omnem militiam celi. quæ non præ
cepi. et hoc tibi fuerit nuntiatum. Audi
eris diligenter. et cum
cta reperis. abhominatio facta est in
educes virum ac mulierem. qui rem
scelestissimam perpetrare sunt ausi ad por
tas civitatis tuæ. et lapidibus obruentur
ore duorum vel trium testium. pe
ribit qui interficietur. Nemo occidatur
uno testi dicente testimonii. Manus
testium prima interficiet eum. et manus
reliqui populi extrema mittentur. ut
auferas malum de medio tui. Si difficile et ambiguum apud te iudicium ex
pertus fueris inter sanguinem et sanguinem.
causam et causam. lepram et non lepram
et iudicium videris intra portas tuas ver
ba variari: surge et ascende ad locum quem
elegerit dominus deus tuus. veniesque
ad sacerdotes levitici generis. et ad iu
dicem qui fuerit in illo tempore: quæresque
ab eis. Qui iudicabunt tibi iudicii
veritatem. et facies quodcumque dixe
rint. qui præsunt loco quem elegerit
dominus. et docuerint te iuxta legem
eius. Sequeris sententiam eorum: et
nec declinabis ad dexteram vel ad si
nistram. Qui autem superbierit nolens

obedire sacerdotis imperio. qui eo tem
pore ministrat domino deo tuo. et decreto iu
dicis morietur homo ille. et auferes ma
lum de medio israel. et omnis populus
audiens timebit. et nullus deinceps
intumescat superbia. Cum ingressus
fueris terram quam dominus deus
tuus dabit tibi. et possederis eam. habi
veris que in illa. et dixeris constituam super
me regem. sicut habent omnes per circui
tum nationes. eum constitues quem do
minus deus tuus elegerit de numero fratrum
tuorum. Non poteris alterius gentis
hominem regem facere. qui non sit frater
tuus. Cumque fuerit constitutus. non
multiplicabit sibi equos. nec reducet
populum in egyptum. equitatus non
sublevatus. præsertim cum dominus præcepit
vobis. ut nequaquam amplius per eam
viam revertamini. Non habebit uxores
plurimas que illiciant animum eius
nec argenti et auri immensa pondera.
Postquam sederit in solio regni sui.
describet sibi deuteronomium legis hu
ius in voluminе. accipiens exemplar a
sacerdotibus levitice tribus. et habebit secum.
Legetque illum omnibus diebus vite sue.
ut discat timere dominum deum suum.
et custodire verba cerimonias eius. que
in lege præcepta sunt. Nec elevetur
cor eius in superbiam super fratres
suos. nec declinet in partem dextram
vel sinistram. ut longo tempore regnet. et
ipse et filii eius super

XVIII

Non habebunt sacerdotes et
levite. et omnes qui de tota
tribu sunt. partem et heredi
tatem cum reliquo israel.
quia sacrificia domini et oblationes e
ius comedent. et nichil aliud accipi
ent de possessione fratrum suorum.
Dominus enim ipse est hereditas eo
rum. sicut locutus est illis. Hoc erit iudicium
sacerdotum a populo et ab his qui of
ferunt victimas. Sive bovem sive ovem
immolaverint. dabunt sacerdoti
armum ac ventriculum primitias
frumenti vini et olei. et lanarum partem
et ovium tonsione. Ipsum enim elegit
dominus deus tuus de cunctis tribubus
tuis. ut stet et ministret in nomine do

NVMIVM

mum. qui et filii eius in sempiternum.
Si ceciderit iuxta te de una urbium tua
rum. eorum in qua habitat tuo lo
cum inuenire desideraue locum quem elc
gerit dominus. nunquid habitum nomi
dei sui sicut omnes fines eius. ieiunq
stabunt coram domino partem u
ciborum accipiet quam reliqui excepto
co q in urbe sua expectata et successio
ne debentur. Quando ingressus fueris
terram. quam dominus deus tuus da
bit tibi. Caue ne imiteris nefandas abo
minationes illarum gentium. nec inue
niatur in te qui lustret filium suum ac
filiam ducens per ignem. aut quis
olos fuscitet. uel inspector somnia atq
auguria. Nec sit maleficus. nec incanta
tor nec pythones consulat. nec diuinos. et
quere a mortuis ueritatem. Omnis
enim hec abominatur dominus. et pro
pter huiusmodi scelera delebit eos in ad
ui tuo. perfectus eris et absq macula
cum domino deo tuo. Gentes iste q
possidebis terram. augures et diuinos
audiunt. tibi autem a domino deo tuo
aliter institutum est. Prophetam de gente
tua. et de fribus tuis. sicut me suscitabit
tibi dominus deus tuus. ipsum audies
ut petisti a domino deo tuo in horeb.
quando tibi congregata est. atq dicen
Ultra non audiam uocem domini dei
mei. ignem hunc maximum ampli
us non uidebo. ne moriar. Et ait dominus
michi. Bene omnia sunt locuta. Pro
phetam suscitabo eis de medio fratrum
eorum similem tui. ponam uerba mea
in ore eius. loquetur eis ad ea omnia
que precepero illi. Qui autem uerba
que loquitur in nomine meo audire
noluerit. ego ultor existam. Propheta
autem qui arrogantia depravatus uo
luerit loqui in nomine meo. que ego
non precepi illi ut diceret. aut certe qui
alienorum deorum nomine fecerit. Quod
si tacita cogitatione responderis. quo
modo possum intelligere uerbum quod
non est locutus dominus. hoc habebis si
gnum. quicquid in nomine domini propha
ta predixerit. et non uenerit. hec res
non est locuta. sed per tumorem animi
sui. propheta finxit. et ideo non time

bis eum.

XVIIII

Cum disperdiderit dominus
deus tuus gentes. quarum
tibi tradituras est terram.
et possederis eam. habitaue
ris in urbibus eius. et in ediby. eius
tres separabis tibi urbes in medio terre. q
dominus deus tuus dabit tibi in pos
sessionem. Metiens diligenter uiam.
et in tres equaliter partes totam terre
prouinciam diuides. ut habeat refugium
qui propter homicidium profugus est.
quo possit euadere. Hec est lex homici
de fugiente. cuius uita seruanda est.
Cum percusserit proximum suum ne
sciens. et qui heri et nudius tertius
nullum odii cum illo fuisse actum probe
tur. se habuisse simpliciter cum eo in
silua ad ligna cedenda. ut succisa ce
ligno ferrum securis fugerit manum.
et ferrum ipsum de manubrio ami
cum eius percusserit et occiderit. hic
ad unam supradictarum urbium
fugiet. et uiuet. ne forsitan proxi
eius. cuius effusus est sanguis. tole
stimulatus persequatur. et apprehen
dat eum si longior fuerit uia. et per
cat animam eius qui non est reus mor
tis. quia nullum odii cum eo habuit
sus est. hodium prius fuisse mostra
tur. Idcirco precipio tibi ut tres ciui
tates equalis inter se spatij diuidas.
Cum autem dilatauerit dominus
deus tuus. sicut iurauit patribus tuis.
et dederit omnem terram quam eis pol
licitus est. si tm custodieris mandata
eius. et feceris que hodie precipio tibi
ut diligas dominum deum tuum. et
ambules in uijs eius omni tpe. Ad
des tibi tres alias ciuitates. et supra
dictarum trium urbium numerum
duplicabis. ut non effundatur sanguis
innocuus in medio terre. quam dabit
deus tuus habendam. ne
sis sanguinis reus. Si quis autem o
dio habens proximum suum insidiatus
fuerit ei. et surgens percusserit
illum. et mortuus fuerit. fugerit ad
unam de supradictis urbibus. mittent
seniores ciuitatis illius. et sumpserint
eum de loco effugij tradentq in ma

ni p:orimi cuius sanguis effusus è.
7 morietur. Nec miserebris eius. et
auferes innocentium sanguinem de isr̃l.
ut bene sit tibi. Non assumes 7 trans
feres terminos p:orimi tui. quos fixe
runt p:iores in possessione tua. quã
dominus deus tuus dabit tibi. in ter
ram quam accepturus possidendam. ¶
Non stabit testis unus cõtra aliquẽ
quicquid illud pecc̃i 7 facinoris fuerit.
sꝫ in ore duorum aut trium testium
stabit omne verbum. Si steterit testis
mendax cõtra hominem accusans e
um p:euaricationis. stabunt ambo
quorum causa è. ante dominũ in ꝓspec
tu sacerdotum. 7 iudicum qui fuerint
in diebus illis. Cumq; diligentissime
p:iscrutantes. inuenerint falsum testẽ
dixisse cõtra fr̃em suum mendacium. re
dent ei sicut fratri suo facere cogitauit.
7 auferes malum de medio tui. ut au
dientes cęteri timorem hꝫant. 7 nequa
q̃ talia audeant facere. Non miserebis
eius. sꝫ animam pro anima. oculum p
oculo dentem pro dente. manum pro
manu. pedem pro pede exigẽs.

Cxxi

Cum exieris ad bellum cõtra
hostes tuos. 7 videris equi
tatum 7 currus. 7 maiorẽ
q̃ tui hęs aduersarii exerci
tus multitudinem. non timebis eos. ꝙ
quia dominus deus tuus tecum è qui
eduxit te de terra egypti. Appropinqui
te autẽ p:elio stabit sacerdos ante aciẽ.
7 sic loquetur ad populum. Audi isrl.
Vos hodie cõtra inimicos pugnam commit
tis. Non p:esumat cor tuum. Nolite
metuere. Nolite cedere. Nec formidetis
eos. quia dominus deus uir in medio
tui è. 7 p:o uobis cõtra aduersarios di
micabit. ut eruat uos de periculo. Du
ces quoq; per singulas turmas audiẽ
te exercitu p:oclamabunt. Quis è ho
qui edificauit domum nouam. 7 non
dedicauit eam. Vadat 7 reuertatur in
domum suam. ne forte moriatur in bel
lo. 7 alius dedicet illam. Quis è homo
qui plantauit vineam. 7 nec dum eam
fecit cẽ communem. 7 de qua uesci omni
licuit. Vadat 7 reuertatur in domũ suã.
ne forte moriatur in bello. 7 alius homo
eius fungatur officio. Quis è homo
qui despondit uxorem. 7 non accepit e
am. Vadat 7 reuertatur in domũ suã.
ne forte moriatur in bello. 7 alius homo
accipiet eam. His dictis addent reliq
q̃ loquentur ad populum. Quis è hom
formidolosus in corde pauido. Vadat 7
reuertatur in domum suam. ne pauefa
ciat cor da frm suorum. sicut ipse ho
re pertimuit è. Cumq; siluerint duce
7 finem loquendi fecerint. unusquisq;
suos ad bellandum ordines p:eparabit. ¶
Si quando accesseris ad expugnandã
ciuitatem. offeres ei p:imum pacem. ¶
Si receperit 7 aperuerit tibi portas. et
populus qui in ea è saluabitur. 7 fiet
tibi sub tributo. Sin autẽ fedus inire
noluerint. 7 cęperint contra te bellum.
oppugnabis eam. Cumq; tradiderit
dominus deus tuus illam in manu tua
percuties omne quod in gentis mascu
lini è in ore gladii. absq; mulieribus 7 infan
tibus. iumentis 7 cęteris que in ciuitate
fuerint. Omnem p:edam congregabis om
nes. 7 comedes de spoliis hostium tuo
rum quę dominus deus tuus dederit tibi.
Sic facies cunctis ciuitatibus procul ualde
positis. 7 non sunt de his urbibus
quas in possessionem accepturus es.
De his autem ciuitatibus quę dabunt
tibi. nullum omnino permittes uiuere.
sꝫ interficies in ore gladii. ethęum et
amorrheum. 7 chananeum et pher
ezeum. et hethęum et hebusęum. sicut p
cepit tibi dominus deus tuus. ne forte
doceant uos facere cunctas abhominatio
nes quas ipsi operati sunt dijs suis. et
peccetis in dominum deum uestrum. Si
obsederis ciuitatem multo tempore.
7 munitionibus circumdederis ut expu
gnes eam. Non succides arbores de q
bus uesci potes. nec securibus per circui
tum debes uastare regionem. quia lignũ
è 7 non homo. nec potest bellantium
contra te augere numerum. Si qua au
tem ligna non sunt pomifera sꝫ agrestia
inter cętera aptaque usui. succide 7 cõfũ
machinas. donec capias ciuitatem q̃
contra te dimicat.

Cxxi

Cum inuentum fuerit in ter
ra quam dominus deus da

LIBER * MOISE

tinus é tibi. homicida cadauer occisi. a
ignoratur cedis reus. egredientur ma
iores natu. & iudices tui. & metientur
a loco cadaueris singularum per circu
itum spatia ciuitatum. & q̃ uicinior
ceteris cê perspexerint. seniores ciui
tatis eius tollent uitulam de armẽto.
que non traxerit iugum. nec terram
scinderit uomere. & ducent eam ad ual
lem asperam atq; saxosam. que nũq;
arata é. nec sementem receperit. & cedet
in ea ceruicem uitule. Accedentq; sacer
dotes filij leui. quos elegerit dominus
deus tuus ut ministrent ei. & benedi
cant in nomine eius. & ad uerbũ eorũ
omne negotium pendet. & quid quid
mundum uel immundum é iudicent.
Et uicinent maiores natu ciuitatis
illius ad interfectum. lauabuntq; a
manus suas super uitulam. que iugu
le percussa é. & dicent. Manus nre nõ
effuderunt sanguinem hunc. nec o
culi uiderunt. Propitius esto popu
tuo israel. quem redemisti domine. &
non reputes sanguinem innocentem i
medio populi tui israel. Et auferetur
ab eis reatus sanguinis. Tu autem
alienus eris ab innocentis cruore qui
fusus é. cum feceris quod precepit dns
Si egressus fueris ad pugnam cõtra ini
micos tuos. & tradiderit eos dominus
deus tuus in manu tua. captiuosq; a
duxeris. & uideris in numero captiuo
mulierem pulchram. & adamaueris ei.
uoluerisq; habere uxorem. introduces
in domum tuam. Que radet capillos
& circumcidet ungues. & deponet uestẽ
in qua capta. sedensq; in domo tua fle
bit patrem & matrem suam uno mẽse
Et postea intrabis ad eam dormiesq;
cum illa. & erit uxor tua. Si uero post
ea non placuerit animo tuo. dimittes
eam liberam. nec uendere poteris pe
cuniã. nec opprimere per potentiam.
quia humiliasti eam. Si habuerit ho
uxores duas. unam dilectam & alterã
odiosam genuerintq; ei liberos. & fi
erit filius odiose primogenitus. uolue
rintq; substantiam inter filios suos diuidere.
non poterit filium dilecte facere primo
genitum. & preferre filio odiose. & filiũ
odiose agnoscet primogenitum. & dabit
ei de bis que habuerit. duplicem
sste é enim principium uerborum eius.
& huic debentur primogenita. Si genu
erit homo filium protervum & proter
uum qui non audiat patris aut matris
imperium. & coercitus obedire despexe
rit. apprehendent eum. & ducent ad se
niores ciuitatis illius. & ad portam iu
dicij. dicentq; ad eos. Filius noster iste
protervus & improbus é. monita nr̃a au
dire contemnit. comessationibus & ebri
etatibus deditus. Lapidibus eum
obruet populus ciuitatis. & morietur.
ut auferatis malum de medio uestri.
& omnes audientes pertimescant.
Quando peccauerit homo & morte
plectendum é. & iudicatus mor
appensus fuerit patibulo. non pernia
nebit cadauer eius in ligno. sed in eadẽ
die sepelietur. quia maledictus a deo é
qui pendet in ligno. & ne quaq; polluta
bis terram tuam. quam dominus
deus tuus dabit tibi in possessionem.

XXII

On uidebis bouem fratris tui aut ouem
errantem & pretĩbis. sed re
duces fratri tuo. Et quod
si non é propinquus frater tuus. nec
nosti eum. duces in domum tuam. &
erit apud te quousq; requirat eum frater tuus.
& recipiat. Similiter facies de asino. &
de uestimento. & omni re fratris tui que
perierit. Si inueneris eam ne negli
gas quasi alienam. Si uideris asinum
fratris tui. aut bouem cecidisse in uia.
non despicies. sed subleuabis cum eo.
Non induetur mulier uestimento uiri. nec
uir utetur ueste feminea. Abhominabilis
enim apud deum é. qui facit hec. Si
ambulans per uiam. in arbore uel in
terra. nidum auis inueneris. & matrem
pullis uel ouis desuper incubantem.
non tenebis eam cum filijs. sed abire
patieris. captos tenens filios. ut bene
sit tibi. & longo uiuas tpore. Cum edi
ficaueris domum nouam. faciesq; mu
rum tecti per circuitum. ne effundatur
sanguis in domo tua. & sis reus laben
te alio. & precipite ruente. Non seres
uineam tuam altero semine. ne & semi

nis quam scissit. 7 que nascuntur ex
umea parter sufficerent. Nó arabi
simul in boue 7 asino. Non induetis
uestimento quod ex lana linoq; cõtexi
tum è. Fimbrie in fimbrijs facies.
per quattuor angulos palij tui. quo
operuis. Si duxerit uir uxorem. 7 po
stea eam odio habuerit. quesierintq;
occasiones quibus dimittat eam. obi
cient ei nomen pessimum. 7 dicent
uxorem hanc accepi. 7 ingressus ad
eam non inuenit uirginem. Tollet
eam pater. 7 mater eius. 7 ferent secu
signa uirginitatis eius ad seniores
urbis qui in porta sunt. 7 dicet pater
Filiam meam dedi huic uxorem qua
qua odit. imponetq; nomen pessimi
dicat non inuenit filiam tuam uir
ginem. 7 ecce signa sunt uirginitatis
filie mee. Et pandet uestimentum
coram senioribus ciuitatis. Apprehen
detq; seniores urbis illius uirum 7 uerbe
berabunt illum. 7 dempnabunt eum super
siclis argenti. quos dabit patri puelle
quoniam diffamauit nomen pessimi
super uirginem israel. Habebitq; eam
uxorem. 7 non poterit dimittere eam
omni tp̃e uite sue. Quod si uerum è q̃
obicit. 7 nó è in puella inuenta uirgi
nitas. eicient eam extra fores domo
patris sui. 7 lapidibus obruent eum ci
uitatis illius. 7 morietur. quoniã fecit
nefarium in israel. ut fornicaretur in do
mo patris sui. 7 auferes malum de me
dio tui. Si dormierit uir cum uxore
alterius. uterq; morietur. 7 adulter
adultera. 7 auferes malum de israel.
Si puellam uirginem desponderit
uir. 7 inuenerit eam aliquis in ciuita
te. 7 concubuerit cum illa. educes utriq;
ad portam ciuitatis illius. 7 lapidibus
obruentur. Puella quia nó clamauit
cum esset in ciuitate. uir quia humi
liauit uxorem proximi sui. 7 auferes
malum de medio tui. Si autem in agro
reperit uir puellam que desponsata è.
7 apprehendens concubuerit cum illa. 7
ipse morietur solus. puelle nichil pena
etur. nec è rea mortis. Quoniã sicut
latro consurgit contra fratrem suum. 7 occidit
animam eius. ita 7 puella perpessa è.

Sola erat in agro. clamauit 7 nullus
affuit. qui liberaret eam. Si inuenerit
uir puellam uirginem que non habet
sponsum. 7 apprehendens concubuerit
cum ea. 7 res ad iudicium uenerit. da
bit quinquaginta siclos argenti. habebit eam uxorem.
quia humiliauit eam. Non poterit
dimittere eam cunctis diebus uite sue. Si
accipiet homo uxorem patris sui. nec
revelabit operimentum eius.

XXIII

Non intrabit eunuchus ar
tritus uel amputatis te
sticulis. 7 abscisso ueretro
ecclesiam domini. Non ingre
dietur manser. hec è de scorto natus in
ecclesiam domini. usq; in decimam gẽ
rationem. Ammonites 7 moabites etiã
post decimam gẽrationem. nó intrabit
in ecclesiam domini in etternum. quia 7
noluerunt occurrere tecum pane 7
aqua. in uia quando egressi estis de
egipto. 7 quia conduxerunt contra te balaã
filium beor de mesopotamia syrie. ut
malediceret tibi. Et noluit dominus
deus tuus audire balaam. uertitq; 7
maledictionẽ eius in benedictiones
tuam. eo q̃ diligeret te. Non facies
cum eis pacem. nec queres eis bona.
cunctis diebus uite tue in sempiternum.
Non abhominaberis idumeum. q̃
frater tuus è. nec egyptium. quia aduenã
fuisti in terra eius. Qui nati fuerint
ex eis tertia gẽratione intrabunt ec
clesiam domini. Cũ egressus fueris
aduersus hostes tuos in pugnam. cu
stodies te ab omni re mala. Si fuerit
inter uos homo. qui pollutus sit nocte
nocturno. egredietur extra castra. 7
non reuertetur prius q̃ ad uesperum
lauetur aqua. 7 post solis occasum re
gredietur in castra. Habebis locum extra
castra ad quem egredieris ad requisita
natura. gerens paxillum in balteo. Cũ
q̃ sederis fodies per circuitum. egesta
humo operies quo recessus fuis
Dominus enim deus tuus ambulat
in medio castrorum tuorum. ut eruat
te. 7 tradat tibi inimicos tuos. ut sint
castra tua sca. 7 nichil in eis appareat
fetidum. ne derelinquat te. Non tra

tes fuum domino suo qui ad te fugerit habitabit tecum in loco qui ei placuerit. tum una urbium tuarum requieuerit. nec contristes eum. Non enim mercenarius de filiabus israel. neq; scortator de filijs israel. Non offeres mercedem prostribuli. nec pretium canis in domum domini dei tui. quicquid illud é quod uoueris. quia abhominatio é utrique apud dominum deum tuum. Non fenerabis fratri tuo ad usuram pecuniã nec fruges nec quamlibet rem sed alieno. Extraneo autem tuo absq; usura id quod unduiget commodabis. ut benedicat tibi dominus deus tuus in omni opere tuo in terra ad quam ingredieris possidendam. Cum uoueris uotum domino deo tuo. non tardabis reddere. quia requiret illud dominus deus tuus. Et si moratus fueris. reputabitur tibi in peccatum. Si uolueris polliceri. absq; peccato eris. Quod autem semel egressum est de labijs tuis. obseruabis et facies sicut promisisti domino deo tuo. et propria uoluntate et ore locutus es. Ingressus uineam proximi tui. comede uuas quantum tibi placuerit: sportas autem ne efferas tecum. Si intraueris segetem amici tui. frange spicas et manu atere. falce autem ne metas XXIIII

Si acceperit homo uxorem habuerit eam. et non inuenerit gratiam ante oculos eius propter aliquem fœditatem scribet libellum repudij. et dabit in manu illius et dimittet eam de domo sua. Cumq; egressa alterum maritum uxorem duxerit. ille quoq; oderit eam. et scripserit libellum repudij. et dimiserit de domo sua. uel certe mortuus fuerit. non poterit prior maritus recipere eam in uxorem. quæ polluta é. abhominabilis facta é coram domino. ne peccare facias terram tuam. quam dominus deus tuus traditurus est possidendam. Cum acceperit homo nouam uxorem. non procedet ad bellum. nec et quippiam necessitatis iniungetur publice. sed uacabit absq; culpa domui suæ. uxorem suam letificabit. Non accipies in loco pignoris inferiorem et superiorem molam. quia animam suam apposuit tibi. Si deprehensus fuerit homo sollicitans fratres suum de filijs israel. et uendito eo acceperit pretium. interficietur. et auferes malum de medio tui. Obserua diligenter. ne incurras in plagam lepre. sed facies quecunq; docuerint te sacerdotes leuitici generis. iuxta id quod præcepi eis. et impleas sollicite. Memento quæ fecerit dominus deus tuus in maria cum egrederemini de egipto. Cum repetes a proximo tuo rem aliquam quam debet tibi. non ingredieris domum eius ut pignus auferas. sed stabis foris. ille tibi proferet quod habuerit. Si autem pauper é. non pernotabit apud te pignus. sed statim reddes ei ante solis occasum. ut dormiens in uestimento suo benedicat tibi. et habeas iustitiam coram domino deo tuo. Non negabis mercedem indigentis et pauperis fratris tui. siue aduenæ qui morabitur tecum in terra. intra portas tuas é. sed eadem die reddes ei pretium laboris sui. ante solis occasum. quia pauper é. et ex eo sustentat animam suam. ne clamet contra te ad dominum. et reputetur tibi in peccatum. Non occidentur patres cum filijs. nec filij pro patribus. sed unusquisq; pro peccato suo morietur. Non peruertes iudicium aduenæ et pupilli. Nec auferes pignoris loco uiduæ uestimentum. Memento q; seruieris in egipto. et redemerit te dominus deus tuus inde. ideo precipio tibi ut facias hanc rem. Quando messueris segetem in agro tuo. et oblitus manipulum reliqueris. non reuerteris ut tollas eum. sed aduenæ et pupillum et uiduã auferre patiaris. ut benedicat tibi dominus deus tuus. in omni opere manuum tuarum. Si fruges colligeris oliuarum. quicquid remanserit in arboribus. non reuerteris ut colligas. sed relinquas aduenæ pupillo et uiduæ. Si uindemiaueris uineam tuam. non colliges remanentes racemos. sed cedent in usus aduenæ et pupilli ac uiduæ. Memento q; et ipse seruieris in egipto. et ideo precipio tibi. ut facias hanc rem.

LIBER

Si fuerit
causa inter aliquos & inter
pellauerint iudices. quę
iustum cę perspexerint: illi
iustificare palam debebunt. Quem impiũ
demnabunt impietatis. Si autem
eum qui peccauerit. dignum uerbe
plagis. prosternent & coram se facient
uerberari. Pro mensura peccati erit &
plagarum modus. Ita dumtaxat ut
quadragenarium numerum non ex
cedat. ne fœdatum recipiat ante oculos tu
os obeat frater tuus. Non ligabis os
bouis triturantis in area fruges tuas.
Qui habitauerint fratres simul. & unus ex
eis absq; liberis mortuus fuerit. uxor
defuncti non nubet alteri. sed accipiet
eam frater eius. & suscitabit semen fra
tris sui. & primogenitam ex ea filium.
nomine illius appellabit. ut non deleat
nomen eius ex israel. Si autem no
luerit accipere uxorem fratris sui quę
ei lege debetur. perget mulier ad portã
ciuitatis. & interpellabit maiores na
tu. dicetq; Non uult frater uiri mei
suscitare semen fratri suo in israel. nec
me in coniugium sumere. Statimq; ac
cersent eum facient. & interrogabunt.
Si responderit nolo eam in uxorem ac
cipere. accedet mulier ad eum coram
senibus. & tollet calciamentum de pede ei.
spuetq; in faciem eius & dicet. Sic fi
et homini qui non edificat domum
fratris sui. Et uocabitur nomen illius
in israel. domus discalciati. Si pugnent
inter se uiri simul unus. & unus alterum
ceperit uolensq; uxor alterius
eruere uirum suum de manu fortio
ris. mittet manum & apprehendet ri
cem uxorem eius. abscides manum illi.
nec flectet super ea ulla misericordia.
Non habebis in sacculo diuersa pon
dera maius & minus. nec erit in domo
tua modius maior & minor. Pondus
habebis iustum & uerum. & modius equa
lis & uerus erit tibi. ut multo uiuas tem
pore super terram. quam dominus deus
tuus dederit tibi. Abominatur enim
dominus eum qui facit hęc. & quic
quid inique agit omnem detestatur.
Memento
quod fecerit tibi amalech in uia. qui

egredientibus ex egipto. quomodo oc
currerit tibi. & extremos agminis tui. qui
lassi & fessi sequebantur ceciderit. qui non timuerit deum.
Cum ergo dominus deus tuus dederit
tibi requiem. & subiecerit omnes per cir
cuitum nationes. in terra quam tibi
pollicitus est. delebis nomen eius sub
celo. Caue ne obliuiscaris

Cumq; intraueris terram quam tibi deus tuus dabturus est possi
dendam. & obtinueris eam
atq; habitaueris in illa. tol
les de cunctis frugibus tuis primitias et
pones in canistro. pergesq; ad locum
quem dominus deus tuus elegerit ut
inuocetur nomen eius. Accedesq;
ad sacerdotem. qui fuerit in diebus
illis. & dices ad eum. Profiteor hodie
coram domino deo tuo. quod ingressus
sum terram pro qua iurauit pater nos
ter daret eam nobis. Suscipiensq; sa
cerdos canistrum de manu tua. ponet
ante altare domini dei tui. & loquens
in conspectu domini dei tui. Syrus quon
quebatur patrem meum. qui descendit
in egiptum. & ibi peregrinatus est pau
cissimo numero. Crevitq; in gentem
magnam & robustam. & infinitæ multi
tudinis. Afflixerunt nos egiptii & per
secuti sunt. imponentes hominia grauissi
ma. Et clamauimus ad dominum de
um patrum nostrorum. qui exaudiuit no
stras & respexit humilitatem nostram. & labo
rem atq; angustiam. Et eduxit nos de egi
pto in manu forti & brachio extento. in
ingenti pauore. in signis atq; portentis.
& introduxit ad locum istum. & dedit
nobis terram lacte & melle manantem.
Et idcirco nunc offero primitias fru
gum terræ. quam dominus dedit mihi.
Et dimittes eas in conspectu domini dei
tui. Et adorabis dominum deum tuum. epu
labereris in omnibus bonis. quæ domi
nus deus tuus dederit tibi. & domui tuæ.
tu & leuites & aduena qui tecum est.
Qui impleueris decimam annorum fru
gum tuarum. anno decimarum tertio.
dabis leuitæ & aduenæ. ac pupillo et
uiduæ. ut comedant intra portas tuas
& saturentur. Locuesq; in conspectu domi

ni dei tui. Attuli quod scificatum est
de domo mea. et dedi illum leuite et ad
uene et pupillo. et uidue sicut iussisti mi.
Non preterii mandata tua. nec fui
oblitus imperij tui. Non comedi ex e
is in luctu meo. nec separaui ea in q̃li
bet immundicia. nec expendi ex eis q̃c
q̃s in re funebri. Obediui uoci domi
dei mei. et feci omnia sicut precepisti
michi. Respice de habitaculo tuo. de ce
celso celorum culmine. et benedic po
pulo tuo israel. et terre quam dedisti
nobis. sicut iurasti patribus nris terre lac
te et melle manantem. Hodie dominus
deus precepit tibi. ut facias mandat
hec atq; iudicia. ut custodias et ipleas
ex toto corde tuo. et ex tota anima tua.
Dominum elegisti hodie ut sit tibi deus
et ambules in uijs eius. et custodias cer
monias illius. et mandata atq; iudicia
et obedias eius imperio. Et dominus
elegit te hodie. ut sis ei populus pecu
liaris sicut locutus est tibi. et custodias
omnia precepta eius. et faciat te excel
siorem cunctis gentibus. quas creauit in
laudem et nomen et gloriam suam. ut
sis populus sanctus domino deo tuo sicut
locutus est.

XXVIII

Precepit autem moyses. et
seniores israel populo. di
centes. Custodite omne
mandatum quod precipio
uobis hodie. Cumq; transieritis jor
danem. in terram quam dominus de
tuus dabit tibi. eriges in gentes la pi
des. et calce leuigabis eos. ut possis in
cis scribere omnia uerba legis huius
iordane transmisso. ut introeas terram
quam dominus deus tuus dabit tibi.
terram lacte et melle manantem. sicut
iurauit patribus tuis. Quando ergo tran
sieris iordanem. erige lapides quos e
go precipio tibi hodie in monte hebal.
et leuigabis calce. et edificabis ibi alta
re domino deo tuo. de lapidibus quos
ferrum non tetigit. et cedes in eis holo
causta domino deo tuo. et immolabis hostias
pacificas. comedesq; ibi epulabis
coram domino deo tuo. et scribes super
lapides omnia uerba legis huius pla
ne et lucide. Dixeruntq; moyses. et sa
cerdotes leuitici generis ad omnem israel.
Attende et audi israel. hodie factus es po
pulus domini dei tui. Audies uocem
eius. et facies mandata atq; iustitias.
quas ego precipio tibi. Precepitq;
moyses populo in die illo dicens. Hi
stabunt ad benedicendum populo. in
super montem garizim. iordane transmisso. Symeon. leui. iudas. issachar.
ioseph. beniamin. Et ex regione hi stabunt ad maledicendum. in monte he
bal. Ruben. gad. et aser. zabulon. dan
et neptalim. Et pronuntiabunt leuite.
dicentq; ad omnes uiros israel. excel
sa uoce. Maledictus homo qui facit
sculptile. et conflatile. abhominationem
domini. opus manuum artificum. po
neretq; illud in abscondito. Et respon
debit omnis populus et dicet. amen.
Maledictus qui non honorat patrem
et matrem. Et dicet omnis populus.
amen. Maledictus qui transfert ter mi
nos proximi sui. Et dicet omnis ppls.
amen. Maledictus qui errare facit ce
cum in itinere. Et dicet omnis ppls
amen. Maledictus qui peruertit iudi
cium aduene et pupilli et uidue. Et di
cet omnis populus amen. Maledictus
qui uxore patris sui. et uerecundiam
lectuli eius. Et dicet omnis ppls
amen. Maledictus qui dormit cum
omni iumento. Et dicet omnis ppls
amen. Maledictus qui dormit cum
sorore sua. filia patris sui. siue matris
sue. Et dicet omnis populus amen.
Maledictus qui dormit cum socru sua.
Et dicet omnis populus. amen. Ma
ledictus qui clam percusserit proximum
suum. Et dicet omnis populus amen.
Maledictus qui dormit cum uxore pa
trui sui. Et dicet omnis populus amen.
Maledictus qui accipit munera ut percutiat
animam sanguinis innocentis. Et dicet cunctus
populus amen. Maledictus qui non
permanet in sermonibus legis huius. nec
eos operit perficiendo. Et dicet cunctus populus amen.

XXVIII

Si autem audiens audieris uocem domini
dei tui. ut facias atq; custo
dias omnia mandata eius.

que ego precipio tibi hodie. faciet te
dominus deus tuus. excelsiorem om
gentibo. que uersantur in terra. Veniet
q̄s super te uniuerse benedictiones iste.
t apprehendent te. si tamen precepta
eius audieris. Benedictus tu in ciui
tate. t benedictus in agro. Benedictus
fructus uenteris tui. t fructus terre tue.
fructusq; iumentorum tuorum. greges
armentorum tuorum. t caule ouium tua
rum. Benedicta horrea tua. t benedicte re
liquie tue. Benedictus eris ingrediens
t egrediens. Dabit dominus inimicos
tuos qui surgunt aduersum te. corru
entes in conspectu tuo. per unam uiam
uenient contra te. t per vij fugient a facie
tua. Emittet dominus benedictionem
super celaria tua. t super opera manuum
tuarum. benedicetq; tibi in terra quam
acceperis. Suscitabit te dominus sibi
in populum sanctum. sicut iurauit tibi. si
custodieris mandata domini dei tui. t
ambulaueris in uiis eius. Videbuntq;
omnes terre nomen populi. q̄ nomen domini
inuocatum sit super te. t timebunt te.
Habundare te faciet dominus omni bo
nis. fructu uteri tui. t fructu iumen
torum tuorum. fructu terre tue. quas
iurauit dominus patribus tuis. ut det
tibi. Aperiet dominus thesaurum suum
optimum celum ut tribuat pluuiam
terre tue. in tp̄re suo. Benedicet cunc
peribus manuum tuarum. Et fenerabi
gentibus multis. tu pro nullo fenus ac
cipies. Constituet te dominus in ca
put. non in caudam. eris semper su
pra. non subtus. Si audieris mandata
domini dei tui. que ego precipio t
hodie. t custodieris t feceris. ac nō de
clinaueris abeis. nec ad dexteram nec
ad sinistram. nec sequeris deos
alienos. neq; colueris eos. Quod si audie
re nolueris uocem domini dei tui. ut
custodias t facias omnia mandata eius
et ceremonias que ego precipio
tibi hodie. uenient super te omnes
maledictiones iste. t apprehendent te.
Maledictus eris in ciuitate. t ma
ledictus in agro. Maledictum horreum
tuum. t maledicte reliquie tue. Ma
ledictus fructus uenteris tui. t fructus
terre tue. armenta boum tuorum. t gre
ges ouium tuarum. Maledictus eris
ingrediens. t maledictus egrediens. t
Mittet dominus super te famem. t febrim
tumefactionem. t omnia opera tua que
facies. donec conterat te. t perdat uelocit.
propter adinuentiones tuas pessimas.
in quibus reliquisti me. Adhereat tibi
dominus pestilentiam donec consumat
te de terra ad quam ingrediendum possi
dendam. Percutiat te egestate. febri et
frigore. t ardore. t estu. t aere corrupto.
t rubigine. t persequatur donec pereas.
Sit celum quod super te est eneum. t ter
ra quam calcas ferrea. Det dominus imbrem
terre tue pulueream. t de celo descendat
super te cinis. donec conteraris. Tradat
te dominus corruentem ante hostes tuos
per uiam unam egredieris contra eos. t per
vij. fugias. t dispergaris per omnia re
gna terre. Eritq; cadauer tuum in escam
cunctis uolatilibus celi. t bestiis terre. t non
sit qui abigat. Percutiat te dominus
ulcere egipti. t partem corporis pruri
ginis. t scabie quoq; t pru
gine. ita ut curari nequeas. Percutiat
te dominus amentia. t cecitate. ac furo
re mentis. t palpes in meridie. sicut
palpare solet cecus in tenebris. t non
dirigas uias tuas. Omnibusq; diebus calum
niam sustineas. t opprimaris uiolenta.
nec habeas qui liberet te. Uxorem accipi
as. t alius dormiet cum ea. Domum
edifices. t non habites in ea. Plantes ui
neam. t non uindemies eam. Bos tuus
immolatus coram te. t non comedas ex
eo. Asinus tuus rapiatur in conspectu tuo.
t non reddatur tibi. Oues tue tradan
tur inimicis tuis. t non sit qui te adiuuet.
Filij tui. t filie tue tradantur alteri pplo
uidensq; oculis tuis. t deficientibus
ad conspectum eorum totadie. t non sit
fortitudo in manu tua. Fructus terre
tue. t omnes labores tuos. comedat
populus quem ignoras. t sis semper
calumniam sustinens. t oppressus cūc
diebus. t stupens ad pauorem eorum.
que uidebunt oculi tui. Percutiat te
dominus ulcere pessimo in genibus. t
surris. sanariq; non possis a planta pe
dis usq; ad uerticem. Ducatq; te do

minus ⁊ regem eius quem constituens
super te. in gentem quam ignoras tu ⁊
patres tui. ⁊ seruies ibi diis alienis. ligno
⁊ lapidi. ⁊ eris perditus in proverbium
ac fabulam omnibus populis ad quos
te introduxerit dominus. Semen tuum
multum iacies in terram. ⁊ modicum
congregabis quia locuste omnia devo
rabunt. Vineam plantabis ⁊ fodies. ⁊ vi
num non bibes. nec colliges ex eis quip
piam. quia vastabitur vermibus. Oliua
filebis in omnibus terminis tuis. ⁊ non
ungeris oleo. quia deficient ⁊ peribunt.
Filios generabis ⁊ filias. ⁊ non frueris eis
quia ducentur in captiuitatem. Omnes
arbores tuas. ⁊ fruges terre tue rubigo
consumet. Aduena qui tecum versatur
in terra ascendet super te. eritque sub
limior. tu autem descendes. ⁊ eris infe
rior. Ipse fenerabit tibi. ⁊ non tu fenerabis
ei. Ipse caput. tu eris in caudam.
Ⅎ Venient super te omnes maledictio
nes iste. ⁊ persequentes apprehendent
te donec intereas. quia non audisti vo
cem domini dei tui. nec custodisti man
data eius. ⁊ ceremonias quas precepit
tibi. Erunt in te signa atque prodigia
⁊ in semine tuo usque in sempiternum.
eo quod non fueris domino deo tuo in
gaudio cordis ⁊ letitie. propter opu
lentiam omnium rerum. seruies inimico
tuo. quem immittet tibi dominus in fa
me ⁊ sitи. ⁊ nuditate ⁊ omnium penu
ria. ⁊ ponet iugum ferreum super cerui
cem tuam. donec te conterat. Adducet. ⁊
dominus super te gentem de longinquo
⁊ de extremis finibus terre. in similitu
dine aquile volantis cum impetu. ⁊
cuius linguam intelligere non possis.
gentem procacissimam que non de
ferat senem nec misereatur puerulo. ⁊ de
uoret fructum iumentorum. ac fru
ges terre tue donec intereas. ⁊ non re
linquat tibi triticum. vinum. oleum.
armenta boum. ⁊ greges ouium. donec
te disperdat. ⁊ conterat in cunctis ur
bibus tuis. ⁊ destruantur muri tui firmi at
que sublimes. in quibus habebas fiduciam
in omni terra tua. Obsidebis intra
portas tuas. ⁊ in omni terra quam ⁊
dabit dominus deus tuus. Et come

des fructum uteri tui. ⁊ carnes filio ⁊
filiarum tuarum. quas dabit tibi
dominus deus tuus. In angustia et
vastitate. que opprimet te hostis tui.
homo delicatus inter. ⁊ luxuriosus nul
te miserebitur fratri suo. ⁊ uxori que cubat
in sinu suo. nec dabit de carnibus filio ⁊
suorum quas comedet. eo quod nihil ei
pepercerit aliud in obsidione. ⁊ penuria q̄
vastabunt inimici tui intra portas
tuas. Tenera mulier ⁊ delicata
que super terram ingredi non valebat.
nec pedis vestigium figere propter mol
litiem ⁊ teneritudinem. miserebitur
viro sinu suo qui cubat in sinu eius. ⁊ fi
lio ⁊ filie carnibus illarum secundinas
que egrediuntur de medio feminis ei⁹.
⁊ super liberis quos eadem hora nati fuerit
Comedent enim eos clam pro rerum omni
penuria in obsidione ⁊ vastitate qua
opprimet te inimicus tuus. intra por
tas tuas. Si non custodieris ⁊ feceris om
nia verba legis huius que scripta sunt in li
bro uoluimine. ⁊ timueris nomen eius glo
riosum ⁊ terribile. hoc est dominum deum tuum
Augebit dominus plagas tuas. ⁊ plagas
seminis tui. plagas magnas ⁊ persecue
rantes. infirmitates pessimas ⁊ per
petuas. ⁊ conteret in te omnes egritudines
egypti. quas timuisti. ⁊ adherebunt ti.
Insuper ⁊ omnes languores ⁊ plagas.
que non sunt scripte in uoluimine legis
huius. inducet dominus super te. donec
te deleat. Et remanebitis pauci numero
qui prius eratis sicut astra celi prae mul
titudine. quia non audisti uocem domini
dei tui. Et sicut ante letatus est dominus
super uos. bene uobis faciens. uosque
multiplicans. sic letabitur disperdens
uos. atque subuertens. ut auferamini ⁊
de terra ad quam ingredieris possiden
dam. Dispergat te dominus in omnes
populos. a summitate terre usque ad finem
eius. ⁊ seruies ibi diis alienis. quos tu
ignoras ⁊ patres tui. ligno ac lapidibus
Ingentibus quoque illis non quiesces. ⁊
neque erit requies vestigio pedis tui. ⁊
Dabit enim tibi dominus cor pauidum.
⁊ deficientes oculos. ⁊ animam merore
consumptam. Et erit vita tua quasi pe
dens ante te. Timebis nocte ⁊ die. ⁊

LI BER

non circes uite tue. Quare dices. quis
michi detulerit tantum. quis mihi
dederit manne. propter cordis tui formidinem
qua terrebaris. et propter ea que tuis uide
bis oculis. Reduxerit te dominus classi
bus in egiptum per uiam de qua dixerat tib
uteam amplius non uideris. Ibi non
uenderis inimicis tuis in seruos et ancil
las. et non erit qui emat.

Hec sunt uerba foederis quod
precepit dominus moysi.
ut ferret cum filiis israel in
terra moab. preter illud fe
dus quod cum eis pepigerat oreb. Vo
cauitque moyses omnem israelem et di
xit ad eos. Vos uidistis uniuersa que
fecit dominus coram uobis in terra e
gipti pharaoni et omnibus seruis eius. u
niuersoque terre illius. temptationes.
magnas quas uiderunt oculi tui. signa
illa portentaque ingentia. et non dedit.
uobis dominus cor intelligens. et oc
los uidentes. et aures que non possint
audire. usque in presentem diem. Adu
xit uos quadraginta annis per deser
non sunt attrita uestimenta uestra. nec
calciamenta pedum uestrorum. uetustate
te consumpta sunt. Panem non comedi
stis. uinum et siceram non bibistis. ut
sciretis quia ego sum dominus deus uester.
Et uenistis ad locum hunc. Egressus
que est seon rex esebon. et og rex basan. ac
currens nobis ad pugnam. percussi
mus eos. et tulimus terram eorum. ac tradi
dimus possidendam. ruben et gad. et di
midie tribui manasse. Custodite ergo
uerba pacti huius. et implete ea. ut in
telligatis uniuersa que facitis. Vos sta
tis hodie cuncti coram domino deo uestro.
Principes uestri ac tribus. et maiores natu. et
qui super eos. omnis populus israel.
liberi uxores uestre. et aduena qui mora
tur in castris. exceptis lignorum cesori
bus. et his qui aquas portant. ut
transeas in federe domini dei tui. et ius
iurando quod hodie dominus deus
tuus percutit tecum. ut suscitet te sibi
in populum. et ipse sit deus tuus. sicut
locutus est tibi. et sicut iurauit patribus tuis.
abraam ysaac et iacob. Nec uobis solis
ego hoc fedus ferio. et hec iusiurandum sanc

mo. sed cunctis presentibus et absentibus. Vos
enim nostis quomodo habitauerimus in
terra egipti. et quomodo transierimus
per medium nationum. quas transeu
tes uidistis abhominationes et sordes.
et uana eorum. lignum et lapidem. ar
gentum et aurum que colebant. Ne
forte sit inter uos uir. aut mulier. fami
lia aut tribus. cuius cor auertatur hodie
a domino deo nostro. ut uadat et ser
uiat dis illarum gentium. et sit inter uos
radix germinans fel et amaritudinem.
Cumque audierit uerba iuramenti huius.
benedicat sibi in corde suo dicens. Pa
ream michi. et ambulabo in prauita
te cordis mei. et assumat ebria sitientem.
et dominus non ignoscat ei. sed tunc que
maxime fumet. et zelus et
hominem illum. et sedeant super illum
omnia maledicta que scripta sunt in
hoc uolumine. et deleat nomen eius sub
celo. et segregabit eum in perditionem ex
omnibus tribubus israel. iuxta maledic
tiones que libro legis huius ac fedetis
continentur. Dicetque sequens genera
tio. et filii qui nascentur de posteris. et pere
gri qui de longe uenerint. uidentes pla
gas terre illius. et infirmitates. quibus
eam afflixerit dominus. sulphure et so
lis ardore exuretur. ita ut ulterius non se
ratur. nec uirens quippiam germinet.
in exemplum subuersionis sodome
et gomorre. adame et seboim. quas sub
uertit dominus in ira et in furore suo. et
dicent omnes gentes. Quare sic fecit
dominus terre huic. Que est hec ira fu
rens eius immensa. Et respondebunt.
Quia dereliquerunt pactum domini.
quod pepigerat cum patribus eorum. quando
eduxit eos de terra egipti. et seruierunt
diis alienis. et adorauerunt eos quos
nesciebant. et quibus non fuerant attri
buti. Idcirco uratus est furor domini ter
re istius. ut induceret super eos
omnia maledicta que in hoc uolumine
scripta sunt. et eiecit eos de terra sua. i
ra et furore et indignatione maxima.
Proiecitque in terram alienam. sicut
hodie probatur. Abscondita domino
deo nostro. que manifesta sunt uobis et
filiis nostris. usque in eternum. et faciam

MOI SE

uniuersa legis huius. XXX

Quum ergo uenerint super te omnes sermones isti. benedictio sine maledictio quam proposui in conspectu tuo. et ductus penitudine cordis tui. in omnibus gentibus in quas disperserit te deus tuus. Reuersus fueris ad eum. et obediens eius imperio. sicut hodie precipio tibi cum filiis tuis in toto corde tuo et in tota anima tua. Reducet dominus deus tuus captiuitatem tuam. ac miserebitur tui. et rursum congregabit te de cunctis populis in quos te ante dispersit. Si ad cardines celi fueris dissipatus inde te reuocabit dominus deus tuus. et assumet atque introducet in terram quam possederunt patres tui. et obtinebis eam. et benedicens tibi. multos numero ditare te faciet. quam fuerunt patres tui. Circumcidet dominus deus tuus cor tuum. et cor seminis tui. ut diligas dominum deum tuum in toto corde tuo. et in tota anima tua. et possis uiuere. Omnes maledictiones has conuertet dominus super inimicos tuos. et eos qui oderunt te. et persequentur. Tu autem reuerteris. et audies uocem domini dei tui. faciesque uniuersa mandata que ego precipio tibi hodie. Et benedicet tibi faciet dominus deus tuus. in cunctis operibus manuum tuarum. in sobole uteri tui. et in fructu iumentorum tuorum. in uberitate terre tue. et in pecorum largitate. Reuertetur enim dominus ut gaudeat super te in omnibus bonis. sicut gauisus est in patribus tuis. si tamen audieris uocem domini dei tui. et custodieris precepta eius. et cerimonias que in hac lege scripte sunt. et reuersus fueris ad dominum deum tuum. in toto corde tuo. et in tota anima tua. Mandatum quod ego precipio tibi hodie. non supra te est. neque procul positum nec in celo situm. ut possis dicere. Quis nostrum ad celum ualet ascendere. ut deferat illud ad nos. et audiamus atque opere compleamus. Neque trans mare positum. ut causeris et dicas. Quis est nobis qui transfretare possit ut marc. et illud ad nos usque deferre ut possimus audire. et facere quod preceptum est. Sed iuxta est

sermo uidelicet in ore tuo. et in corde tuo ut facias illum. Considera quod hodie proposuerim in conspectu tuo. uitam et bonum. et econtrario mortem et malum. ut diligas dominum deum tuum. et ambules in uiis eius. et custodias mandata illius. et cerimonias atque iudicia. et uiuas ac multiplicet te. benedicatque tibi in terra ad quam ingredieris possidendam. Si autem auersum fuerit cor tuum. et audire noluerit. atque errore deceptus adoraueris deos alienos. et seruieris eis. predico tibi hodie. quod pereas. et parum diu moreris in terra. ad quam iordane transmisso ingredieris possidendam. Testes inuoco hodie celum et terram. quod proposuerim uobis uitam et bonum. benedictionem et maledictionem. Eligite ergo uitam. ut et tu uiuas et semen tuum. et diligas dominum deum tuum. atque obedias uoci eius. et illi adhereas. Ipse enim uita tua et longitudo dierum tuorum. ut habites in terra. pro qua iurauit dominus patribus tuis. abraam ysaac et iacob. ut daret eam illis. XXXII

Ingressusque moyses. locutus est omnia uerba hec ad uniuersum israel. et dixit ad eos. Centum et uiginti annorum sum hodie. non possum ultra egredi et ingredi prohibente et dominus dixerit mihi. Non transibis iordanem istum. Dominus ergo deus tuus transibit ante te. Ipse delebit omnes gentes has in conspectu tuo. et possidebis eas. Et iosue iste transibit ante te. sicut locutus est dominus. Faciesque eis dominus. sicut fecit seon et og reg amorreorum. et terre eorum. delebitque eos. Cum ergo hec ei dixerit dominus. similiter facietis eis. sicut precepi uobis. Uiriliter agite et fortiter. Nolite timere. nec paueatis aspectum eorum. quia dominus deus tuus. ipse est ductor tuus. et non dimittet nec derelinquet te. Uocauitque moyses iosue. et dixit ei coram omni israel. Confortare et esto robustus. Tu enim introduces populum istum in terram quam iurauit dominus patribus eorum. ut eam sorte diuidas. Et dominus qui ductor uie est. ipse erit tecum. non dimittet

LIBER

nec derelinquet te. Noli timere nec
pauescas. Scripsitq; moyses le
gem hanc. & tradidit eam sacerdo
tib; filijs leui. qui portabant archam
fœderis domini. & cunctis seniorib; isrl.
precepitq; eis dicens. Post vij annos
anno remissionis in solemnitate tabe
naculorum. cum venerit omis isrl. ut
appareant in conspectu domini dei tui
in loco quem elegerit dominus. legem
uerba legis huius. coram omni isrl
audientib; eis. & unum omm pplm
congregato. tam uiris q; mulieribus. pa
uulis & aduenis qui sunt intra portas
tuas. ut audientes discant & timeant
dominum deum uestrum. & custodiant
impleantq; omnes sermones legis hu
ius. Filij quoq; eorum qui nunc igno
rant. ut audire possint. & timeant dñm
deum suum cunctis diebus quibus uersant
in terra ad quam uos ingredi & possi
dere gentes properatis. Et ait dominus
ad moysen. Ecce prope sunt dies
mortis tue. Voca iosue & state in taber
naculo testimonij. ut precipiam ei. Abi
erunt ergo moyses & iosue. & steterunt
in tabernaculo testimonij. Apparuitq;
dominus ibi in columna nubis. quę
stetit in introitu tabernaculi. Dixitq;
dominus ad moysen. Ecce tu dormi
es cum patribus tuis. & populus iste sur
gens fornicabitur post deos alienos. i
terra ad quam ingredietur habitator
ca. Ibi derelinquent me. & irritum fa
cient fœdus quod pepigi cum eo. Et
succensa furore meus ira contra eum in die
illo. & derelinquam eos. & abscondam
faciem meam ab eis. & erunt in deuora
tionem. Inuenient eum omnia ma
la & afflictiones. ita ut dicant in illo die.
Vere quia deus non est mecum inuenerunt
me hec mala. Ego autem abscondam
& celabo faciem meam in die illo pp̃
omnia mala que fecit. quia secutus
est deos alienos. Nunc igitur scribite
canticum istud. & docete filios isrl.
ut memoriter teneant & ore decantent.
sit michi carmen istud pro testimo
nio inter filios isrl. Introducam eos
cum in terram fluentem lacte & melle manantē. Cumq;
comederint & saturati crassi fuerint.
auertentur ad deos alienos. & seruient
eis. & detrahent michi & irritum faci
ent pactum meum. Postq; inuene
rint eum multa mala & afflictiones
respondebit canticum istud pro te
stimonio. q; nulla delebit oblitio
ex ore seminis tui. Scio enim cogita
tiones eius. que facturus sit hodie ei
antequam introducam eum in terram
ci pollicitus sum. Scripsit ergo moy
ses canticum. & docuit filios isrl. Et
precepitq; dominus iosue. filio nun
& ait. Confortare & esto robustus. Tu
enim introduces filios isrl in terram
quam pollicitus sum. & ego ero tecum.
Postq; ergo scripsit moyses uerba le
gis in uolumine atq; explenit. præce
pit leuitis qui portabant archam fœde
ris domini. dicens. Tollite librum istum
& ponite illum in latere arche fœde
ris domini dei uestri. ut sit ibi contra te
monium. Ego enim scio cognitionem tuā
& cervicem tuam durissimam. Adhuc
uiuente me & ingrediente uobiscum
semper exacerbatis dominum. quanto
magis cum mortuus fuero. Congregate ad me omnes maiores
natu. per tribus uestras atq; doctores. & di
lequar audientibus eis sermones istos.
& inuocabo contra eos celum & terram. Ego
enim cognoui interitum meum. cito
agetis. & declinabitis cito de uia quā
præcepi uobis. & occurrent uobis mala
in extremo tp̃e. quando feceritis ma
lum in conspectu domini. ut irritetis e
um per opera manuum uestrarum. Lo
cutus è ergo moyses audiente uniuer
so cœtu filiorum isrl. uerba cantici
huius. & ad finem usq; complenit.

Audite NXXII

Celi que loquor. audiat
ur uerba oris mei. Cadat
sicut pluuia doctrina
mea. fluat ut ros eloquium meum. Ut
Quasi imber super herbam. & quasi
stille super gramina. quia nomen domi
ni uocabo. Date magnificentiam deo
nostro. Dei perfecta sunt opera & omnes
uie eius iudicia. Deus fidelis & absq;
ulla iniquitate iustus & rectus. Dec

cauerunt ei r non filij eius in sordibus
Generatio praua atq; peruersa. hec
ne rectis domino populus stulte r insci
piens? Nunquid non ipe è pater tuus
qui possedit te. r fecit r creauit te. Me
mento dierum antiquorum cogita ge
nerationes singulas. Interroga pa
trum r annuntiabit tibi maiores tuos
r dicent tibi. Qñ diuidebat altissimus
gentes. qñ separabat filios adam. Co
stituit terminos populorum iuxta
numerum filiorum israel. pars aut
domini populus eius. iacob funiculus
hereditatis eius. Inuenit eum in terra
deserta. in loco horroris r in aspe
ritate solitudinis. Circumduxit eum r docuit
custodiuit. quasi pupillam oculi sui.
Sicut aquila prouocans ad uolandum
pullos suos. r super eos uolitans. expa
dit alas suas. r assumpsit eum atq;
portauit in humeris suis. Dominus
solus dux eius fuit. r non fuit cum eo
deus alienus. Constituit eum super
excelsam terram. ut comederet fruc
tus agrorum. ut sugeret mel de petra
oleum de saxo durissimo. butyrum de
armento. r lac de ouibus cum adipe ag
norum r arietum filiorum basan. r hir
cos cum medulla tritici. r sanguinem
uue merum bibisti. Incrassatus è dilec
tus meus. r recalcitrauit. incrassatus
impinguatus. dilatatus. dereliquit
deum factorem suum. r recessit a deo
salutari suo. Prouocauerunt eum in
dijs alienis. r in abominationibus
ad iracundiam concitauerunt. Immo
lauerunt demonijs r non deo. dijs
quos ignorabant. Noui recentesq;
uenerunt quos non coluerunt patres
eorum. Deum qui te genuit dereliq
sti. r oblitus es dominum creatorem tui.
Vidit dominus r ad iracundiam ce
pit quia prouocauerunt eum filij
sui r filiæ. r ait. Abscondam faciem
meam ab eis. r ostendam quid nouissima
eorum. Generatio enim peruersa est.
r infidelis filij. Ipsi me prouocauerunt
in eo qui non erat deus. r irritauerunt
in uanitatibus suis. Et ego prouocabo
eos. in eo qui non est populus. r in gen
te stulta irritabo illos. Ignis succen
sus est furore meo. r ardebit usq; ad
inferni nouissima. Devorabitq; ter
ram cum germine suo. r montium funda
menta comburet. Congregabo super eos
mala. r sagittas meas complebo in eis.
Consumentur fame. r deuorabunt
eos aues morsu amarissimo. Dentes
bestiarum immittam in eos cum furore
tollentium super terram. atq; spetum
serpentis uastabit eos gladius. r intus pa
uor. iuuenem simul ac uirginem lac
tantem cum homine sene. Et dixi
ubinam sunt. Cessare faciam eos
de memoriam eorum. si propter inimi
corum distuli. ne forte superbirent hostes eorum r dicerent. Manu
nostra excelsa. r non dominus fecit hec
omnia. Gens absq; consilio è. r sine pru
dentia. Vtinam sapirent r intelligerent
ac nouissima prouiderent. Quomodo
persequebatur unus mille. r duo fugarent
decem milia. Nonne ideo quia dominus uendidit eos. r dominus conclusit
illos. Non enim è deus noster r deus eo
rum. r inimici nri sunt iudices. De
uinea sodomorum uinea eorum. et
suburbanis gomorre. Uua eorum uua
fellis. botrus amarissimus. Fel draco
onum uinum eorum. r uenenum aspi
dum insanabile. Nonne hec condita sunt
apud me. r signata in thesauris meis.
Mea è ultio r ego retribuam eis in tpe.
ut labatur pes eorum. Iuxta è dies perditionis. r adesse festinant tpia. Iudi
cabit dominus populum suum. r in
seruis suis miserebitur. Videbit dominos quia infirmata è manus. r clausi quoq;
defecerunt. residuiq; consumpta sunt.
Et dicent. Vbi sunt dii eorum in q̃bus
habebant fiduciam. de quorum uictimis co
medebant adipes. r bibebant uinum libaminum. Surgant r opitulentur uo
bis. r in necessitate uos protegant.
Videte q̃ ego sum solus. r non sit alius
deus preter me. Ego occidam r ego u
uificare faciam. percutiam r ego sana
bo. r non è qui de manu mea possit e
ruere. Leuabo ad celum manum meam. r
dicam. Viuo ego in eternum. si acue
ro ut fulgur gladium meum. et arri
puerit iudicium manus mea. Reddā

LIBER

ultionem hostibꝰ meis. ꝛ his qui oderit me retribuam. Inebriabo sagittas meas sanguine: gladius meus deuorabꝫ carnes. De cruore occisorum. ꝛ de capitate nudati. inimicorum capitis. Laudate gentes populum eius. quia sanguinem seruorum suorum ulciscetur. Et ultionem retribuet in hostes eius. ꝛ propitiabit terre populi sui. Venit ergo moyses. ꝛ locutus è omnia uerba cantici huius in auribꝰ populi. ipe et iosue filius nun. Completisq; ꝰ sermones istos. locutus ad uniuersum israel. ꝛ dixit ad eos. Ponite in cordibꝰ uestris omnia uerba mea. ꝛ ego testificor uobis hodie. ut mandetis ea filiis uestris. custodire ꝛ facere. ꝛ implere uniuersa que scripta sunt in uoluimine legis huius. quia non in cassum precepta sunt uobis. sed ut singuli in eis uiuerent. que facientes longo perseueretis tpe in terra. ad quam ingredientes transmissio iordane possidebitis. Locutusq; è dns ad moysen in eadem die dicens. Ascende ad montem istum abarim. ꝛ est transitum in monte nebo. qui è in terra moab ꝓtra iericho. ꝛ uide terram chanaan quam ego tradam filiis israel obtinendam. ꝛ morere in monte. Quem ascendens iungeris populis tuis. sicut mortuus è aaron frater tuus in monte or. ꝛ apposit populis suis. quia peccastis contra me. in medio filioꝝ israel. ad aquas ꝯradictionis in cades deserti sin. ꝛ non sanctificastis me in medio filioꝝ israel. Et uidebis terram ꝛ non ingredieris eam quam ego dabo filiis israel.

XXXIIII

Et è benedictio qua benedixit moyses homo dei filiis israel. ante mortem suam. ꝛ ait. Dominus de syna uenit. ꝛ de seir ortus est nobis. Apparuit de monte pharan. ꝛ cum eo milia sanctorum. In dextera eius ignea lex. Diligit populos. Omnes sci in manu eius sunt. Et q appropinquant pedibꝰ eius accipiet de doctrina illius. Legem precepit nobis moyses. hereditatem multitudinis iacob. Erit apud rectissimum rex. congregatis principibꝰ populi. cum tribubꝰ israel. Viuat ruben. ꝛ non moriatur. ꝛ sit paruus in numero. Hec autem benedictio. Iudi domine uocem iude. ꝛ ad populum suum introduces eum. manus eius pugnabunt pro eo. ꝛ adiutor illius ab aduersariis eius eris. Leui quoq; ait. Perfectio tua ꝛ doctrina tua. uiro sancto. quem tu probasti in temptatione. ꝛ iudicasti ad aquas ꝯradictionis. Qui dixit patri suo. ꝛ matri mee. nescio uos. ꝛ fratres suos non agnouit. ꝛ nescierunt filios suos. hi custodierunt eloquium tuum. ꝛ pactum tuum seruauerunt. iudicia tua o iacob ꝛ legem tuam o israel. Ponent thimiama in furore tuo. ꝛ holocaustum super altare tuum. Benedic domine fortitudini eius. ꝛ opera manuum illius suscipe. Percute dorsa inimicorum eius. ꝛ qui oderunt eum non resurgant. Et beniamin ait. Amantissimus domini. habitauit confidenter in eo. Quasi in thalamo tota die morabitur. ꝛ inter humeros illius requieuit. Ioseph quoq; ait. De benedictione domini terra eius. de pomis celi. ꝛ rore. atq; abysso subiacente. De pomis fructuum. solis ac lune. De uertice antiquorum montium. de pomis collium eternorum. De frugibus terre ꝛ plenitudine eius. Benedictio illius qui apparuit in rubo ueniat super caput ioseph. ꝛ super uerticem nazarei inter fratres suos. Quasi primogeniti tauri pulchritudo eius. cornua rinoceron. cornua rinoceronis. cornua illius. In ipis uentilabit gentes. usq; ad terminos terre. Hec sunt multitudines ephraim. ꝛ hec milia manasse. Et zabulon ait. Letare zabulon in exitu tuo. ꝛ yssachar in tabernaculis tuis. populos ad montem uocabunt. ibi immolabunt uictimas iustitie. Qui inundationem maris quasi lac suggent. ꝛ thesauros absconditos arenarum. Et gad ait. Benedictus in latitudine gad. Quasi leo requieuit cepitq; brachium ꝛ uerticem. Et uidit principatum suum. q in parte sua doctor est repositus. Qui fuit cum principibꝰ populi. ꝛ fecit iustitias domini. ꝛ iudicium suum cum israel. Dan q; ait. Dan catulus leonis. fluctuabit de basan. Et neptalim dixit. Neptalim habundantia perfruetur. ꝛ plenus e

MOISE

ur benedictionib⁹ domini. mare ⁊ meridiem possidebit. Aser quoq; ait. Benedictus in filijs aser. Sit placens in fr̄ibus suis. Tinguat in oleo pedem suum. ferrum ⁊ calceamentum eius. Sicut dies iuuentutis tue. ita ⁊ senectus tua. ℟ Non est deus alius ut deus rectissimi. Ascensor celi. auxiliator tuus. Magnificentia eius discurrunt nubes. habitaculum eius sursum. ⁊ subter brachia sempiterna. Eiecit a facie tua inimicum: dixitq; Contere. habitabit israel confidenter ⁊ solus. Oculus iacob in terra frumenti. ⁊ uini. celiq; caligabunt roris. Beatus es israel. Quis similis tui popule qui saluaris in domino? Scutum auxilij tui. ⁊ gladius glorie tue. ℟ Negabunt te inimici tui. ⁊ tu eorum colla calcabis.

XXXIIII

Ascendit ergo moyses de campestribus moab. super montem nebo. in uerticem phasga q̄ respicit iericho. Ostenditq; dominus omnem terram galaad. usq; dan. ⁊ uniuersum nepthalim. terramq; ephraim. ⁊ manasse. omnemq; terram iuda. usq; ad mare nouissimum. ⁊ australem partem ⁊ latitudinem campi iericho ciuitatis palmarum usq; segor. Dixitq; dominus ad eum. Hec est terra pro qua iurauj abraam. ysaac ⁊ iacob. dicens semini tuo dabo eam. Vidisti eam oculis tuis. ⁊ non transibis ad illam. Mortuusq; est ibi moyses seruus domini in terra moab. iubente domino. ⁊ sepelierunt eum in ualle terre moab. contra phegor. ⁊ non cognouit homo sepulcrum eius usq; in presentem diem. Moyses centum xx. annorum erat q̄n mortuus est. Non caligauerunt oculi eius. nec dentes illius mouti sunt. Fleuerunt eum filij israel in campestribus moab triginta diebus. Et cōpleti sunt dies planctus luctus mo yses. Josue filius nun. repletus spiritu sapie. quia moyses posuit super eum manus suas. Et obedierunt ei filij israel. feceruntq; sicut precepit dominus moysi. Et non surrexit propheta ultra in israel sicut moyses. quem nouit dominus facie ad faciem. in omnibus signis atq; portentis. que misit per eum. ut faceret in terra egypti. pharaoni ⁊ omnibus seruis eius. uniuersoq; terre illius. ⁊ ualti manum robustam. magnaq; mirabilia. que fecit moyses coram uniuerso israel.

Explicit deuteronomium. Incipit prologus sci ieronimi pbri in librū iosue.

Antem finito pentateuco moysi. uelut quodam testore liberatus ad iesu filium naue. manu missum quem ebreci iosue bennun. iosue filium uocant. et ad iudicum librum q̄s sophim appellant. Addunt quoq; res quas isdem nominibus efferunt. Nouemus quoq; lectorem. ut siluam hebraicorum. ⁊ distinctiones per membra diuisas diligens scriptor sequatur. ne ⁊ nr̄i labor. ⁊ illius studium pereat. ⁊ ut p̄mis q̄ sepe testatus sum sciat me non in reprehensione ueterum. noua cudere. sicut amici mei criminantur. si pro ulla parte offendere lingue mee hominibus. quos tibi mira delectant. ut pro greco uerba plosis que ⁊ sumpta ⁊ labore maxio indigent. editionem meam legant. ⁊ si cubi in antiquorum uoluminū lectione dubitant. Hec illis referentes innotescat. quod requirunt. Quarum cum apud latinos. tot sint exemplaria. quot codices. ⁊ unusquisq; pro arbitrio suo. uel addidit. uel subtraxit. quod ei uisum est. ⁊ utiq; non possit uerum esse quod discordat. Unde cessat arcuato uultu contra nos insurgere scorpius. ⁊ scindat ueneno tacta carpere lingua desistat. uel suscipiens si placet. uel contemnens si displicet. meminerit q; illorum uerbis. Os autem habuit multa. ⁊ lingua eius ardebat dolos. Sedens aduersus fratrem tuum loquebaris. ⁊ aduersus filium matris tue ponebas scandalum. Hec feci

EXPLICIT LIBER MOISE

INCIPIT LIBER IOSVE

ſti z tacui. Chriſtum aſſi miq; q̄ eio z
tui ſimilis. Anguam ꝛ: ꝛidiam cor
facie tuam. Quis enim audiendo. l
legentis utilitas ẽ. nos laborando ſu
dare. talios ꝛemiberno laborare zelē
uideos q̄ calumniandi eis. z ut nūq̄d
tamen ſit ablati occaſio. z eccl'e hoies
to deſpiciat. imo lacerare. unde z aoi
ſanj torqueant. Q; ſuperuacuis eis tñ
uterpremo placet. q̄ z mihi non
diſpicet. z nichil certa ꝛeipienoum
putant. cui ea q̄ ſubtrahi cis. l'obel.
ut arduus ſunt uel amputata legunt z
negligunt. Quam ob eandem uitia de
odonis admonuem eccl'e ſuſcepit
Cui origenem imitamur. z euſebium
pamphili etas editiones ſimiliter diſ
ferentes. ſint q̄ ſunt ſtultitia poſſi
uera uiderunt. profecto q̄ falſa ſunt
Vnde earum noua teſtamto probare po
tuimus aſſumpta teſtimonia. quem li
bas uetenbion beruus. hoc dicimus
ne cui o calumniandi occaſio tacere uideam.
Certum poſt ſcē pauli admonitem.
cuius uti nullus exemplum ẽ. z hos
libros q̄ os cuſtodia uigili ẽ negligen
ter ceteris dum ſpūs hoc ingerit arbi
tris prophanum explanationi incumbere
omiſſum iam diu opus. quaſi quedas
poſtliminio reparare. preſertim cum ad
mirabile ſcripſerit primachus hoc i
dem lumine flagitet. nos ad piam fe
ſtinantes mortiferos ſue hanni cauni
ſuetudo celemus ante tranſire.

Ius filius naue typū
gerit. non ſolum in
greſſu. uerum etiam in
nomine gerens. tranſiu
torum em. hoſtium reg
ſubuertit. duxit tamen uictor ipſo
z per ſingulas urbes. uiculos. mon
ſtruosa ſimulacra atq; ſculpta. eccle
celeſtiſq; ieiunia ſpūalia regna de
ſcribit.

ſcius
ẽ ut
poſt
mor
tem
mo
ſen ſuum dominum laqueretur. omnes ad
ioſue filium unum. unum ſtruunt mon
ſtrum. Moyſes fuus uocabulum
tuus ẽ. ſinge z tranſi tota cetus iſra
el. tantis populus meum. unum
quam ego calcauerit uestigium
locum quem calcauerit uestigium pedis
uri nobis tantum. ſeu ſcripta tua
mouit. Ad ſtructuram enim ſepulchri
unum magnum ſufficiet. cum tota
ecclesiam. uſq; ad mare magnum. a
ſolis occaſum. cui tumulo eſſe
lus poterit. nitidem ne uiuentes ſepel
uiue. Quanto. cum mortuis ſe
re tecum. Nouimus ſepulchra
quam te. Contemnit ſepulchrum
Cui etiam ſoli uiuentes populi hunc
tribuit. pro qua tam pulchra ui
tutem cum illis. Confitentur igit

resto robustus ualde. ut custodias et facias omnem legem. quam precepit tibi moyses famulus meus. Ne recedas ab ea ad dextram uel ad sinistram. ut intelligas cuncta que agis. Non recedat uolumen legis huius de ore tuo. sed meditaberis in eo die ac nocte. ut custodias et facias omnia que scripta sunt in eo. Tunc uias tuas uidebis. et intelliges eam. Ecce precipio tibi. ut confortare et esto robustus. Noli metuere et non timere. quia tecum est dominus deus tuus. in omnibus ad quecumque perexieris. Precepitque iosue principibus populi dicens. Transite per medium castrorum. et imperate populo dicentes. Preparate uobis cibaria. quia post triduum hoc transibitis iordanem. ut possideatis terram. quam dominus deus uester tradit uobis. Rubenis quoque et gadeis et dimidie tribui locutus est iosue. dicens. Memento eloquii quod precepit uobis moyses famulus domini dicens. Dominus deus uester requiem dedit uobis et hanc omnem terram. Uxores uestre filii uestri ac cuncta animalia manebunt in terra. quam tradidit uobis moyses trans iordanem. Uos autem armati antecedite fratres uestros. omnes fortes manu. et opitulamini eis. donec det dominus requiem fratribus uestris. sicut uobis dedit. et possideant et ipsi quoque terram. quam dominus deus uester tradit eis. Et sic reuertemini in terram possessionis uestre. habitabisque in ea. quam uobis dedit moyses famulus domini. trans iordanem contra orientem. Dixerunt ergo ad iosue. Omnia que precepisti nobis faciemus. et quacumque miseris ibimus. Sicut oboediuimus in cunctis moysi. ita oboediemus et tibi. tantum sit dominus deus tuus tecum. sicut fuit cum moyse. Qui quicumque contra imperium tuum. et non oboedierit cuncte sermonibus quos precepisti. morietur. tu tantum confortare et viriliter age.

Misit ergo iosue filius nun de setim duos uiros explo ratores in abscondito dicens. Ite et consideratе terram. urbemque iericho. Qui pgrē

ingressi sunt domum mulieris meretricis nomine rahab. et quieuerunt apud eam. Nunciatum est autem regi iericho. Ecce uiri ingressi sunt huc per noctem de filiis israel. ut explorarent terram. Misit ergo rex ad rahab. dicens. Educ uiros qui uenerunt ad te. et ingressi sunt domum tuam. Exploratores enim uenerunt. Tollensque mulier uiros abscondit et ait. Fateor uenerunt ad me. sed nesciebam unde essent. Cumque porta claudenda tenebre. et illi pariter exierunt. Nescio quo abierint. persequimini cito. et apprehendetis eos. Ipsa autem fecerat ascendere uiros in solarium domus sue. operuitque eos linteis que ibi erant. Hi autem qui missi fuerant secuti sunt eos per uiam que ducit ad uada iordanis. Portis egressis statim porta clausa est. Nec dum hi obdormierant qui latebant. et ecce mulier ascendit ad eos. et ait. Novi quod dominus tradiderit uobis terram. et ceciderit timor noster super uos. et formident cuncti omnes habitatores terre. Audiuimus quippe siccauerit dominus aquas maris rubri ad uestrum introitum qui egressi estis de egypto. et quid fecerit duobus amoreorum regibus qui erant trans iordanem. Sehon et og. quos interfecistis. Et hec audientes pertimuimus. et elanguit cor nostrum. nec remansit in nobis spiritus ad introitum uestrum. Dominus enim deus uester ipse est deus in celo sursum. et in terra deorsum. Iurate ergo mihi per dominum. ut quomodo ego feci uobiscum misericordiam. ita et uos faciatis cum domo patris mei. et tradite michi signum ueritatis. saluetis patrem meum et matrem meam fratres meos et sorores meas. et omnia que eorum sunt. et liberare animas nostras de morte. Qui respondentes dixerunt. Anima nostra sit pro uobis in mortem. si tu non prodideris nos. Cumque tradiderit nobis dominus terram. faciemus tibi misericordiam et ueritatem. Dimitte ergo eos per funem de fenestra. Domus enim eius herebat muro. Dixitque ad eos. Ad montana declinate. ne forte occurrant nobis reuertentes. Septem autem die

IOSVE

bo trib⁹ donec redeant. ⁊ sic ibitis per
am uiam. Qui dixerunt ad eam. Sicut
ꝙ etiamus a uia ista hoc. quo admittat
nos. si ingredientib⁹ nobis terra. signū
non fuerit funiculus iste coccineus.
ligaueris eum in fenestra per quā nos
dimisisti. ⁊ piem tuum ac matrem. fra
qꝫ tomnē cognationem aggregaueris i
tomum tuam. Qui ostium domus ē
egressus fuerit. sanguis ipius erit ca
puteius. ⁊ nos eimus alieni. Cuicūq
autem sanguis qui tecum fuerit in
tomo. redundabit in caput nim. si eos
quis tetigerit. Si nos prodere uoluis
⁊ sermonem istum proferre in medium
eimus mundi ab hoc iuramto quo ad
uitastis nos. Et illa respondit. Sicut
locuta estis. ita fiat. Dimittensqꝫ eos
ut pergerent. appendit funiculum co
cineum in fenestra. Illi uero ambulan
tes peruenerunt ad montana. ⁊ mansē
runt ibi tres dies. donec reuerterentur
qui fuerant persecuti. Quesierunt eos
per omnem uiam. non reperierunt eos
Quib⁹ urbem ingressis reuersi sunt:
⁊ descenderunt exploratores de monte.
Et iordane transmisso. uenerunt ad
iosue filium nun. Narrauerunt qꝫ ei
omnia que accidissent sibi. atqꝫ dixerūt
Tradidit dominus in manus nras ter
ram hanc. ⁊ timore prostrati sunt o
mnes habitatores eius.

IGitur iosue de nocte surgens mouit castra. Egre
dientesqꝫ de sethim uene
runt ad iordanem. ipe ⁊ cū
filij israel. ⁊ morati sunt ibi per tres dies.
Quib⁹ euolutis transierunt precones
per castrorum medium. ⁊ clamare cepe
runt. Quā uideritis archam federis do
mini dei uri. ⁊ sacerdotes stirpis leui
ce portantes eam. Vos quoqꝫ surgite.
⁊ sequimini procedentes. sitqꝫ inter uō
⁊ archam spatium cubitor⁹ duor⁹ mil
lium. ut magis procul uidere possitis. ⁊
nosse per quam uiam ingrediamini. q
quia prius non ambulastis per eam.
⁊ cauete ne appropinquetis ad archam.
Dixitqꝫ iosue ad populum. Sanctificami
ciras enim faciet dominus inter uos
mirabilia. Et ait ad sacerdotes. Tol

lite archam federis. ⁊ precedite populū.
Qui tulla⁹ portantes tulerunt. ⁊ ambu
lauerunt ante eos. Dixitqꝫ dominus
ad iosue. Hodie incipiam exaltare te
coram omni israel. ut sciant qꝫ sicut
cum moyse fui. ita ⁊ tecum sum. Tu
aut precipe sacerdotib⁹ qui portant ar
cham federis. ⁊ dic eis. Cum ingressi
fueritis partem aque iordanis. stabitis
ea. Dixitqꝫ iosue ad filios israel. Acce
dite huc. ⁊ audite uerba dominī dei uri.
Et rursum. In hoc inquit scietis qꝫ uiꝫ
deus uiuens in medio uri ē. ⁊ dispēdet
in conspectu uro. chananeum. ⁊ hetheum.
⁊ euheum ⁊ pherezeum. gergeseum quoqꝫ
⁊ amorreum ⁊ iebuseum. Ecce archa
federis domini omnis terre. antecedet
nos per iordanē. Parate uobis. uniꝫ de
bub⁹ israel. singulos per singulas tribꝫ
Et cum posuerint uestigia pedū uroꝝ.
sacerdotes qui portant archam domi
dei unuerse terre in aquis iordanis. ⁊
aque que influunt. descendent
atqꝫ deficient. Que aut de superiore
in una mole sistent. Igitur egressus ē
populus de tabernaculis suis ut tran
sirent iordanem. ⁊ sacerdotes qui por
bant archam federis. pergebant ante eū.
Ingressisqꝫ eis iordanem. ⁊ pedib⁹ eoꝝ
tinctis in parte aque. iordanis autem
ripas aluei sui tp̄e messis impleuerat.
steterunt aque descendentes in uno lo
co. ⁊ instar montis unius crescentes. ap
parebant procul ab urbe que uocatur
edom. usqꝫ ad locum sarthan. Que ⁊
influunt. in mare solitudinis. q
quod nunc uocatur mortuum. descē
derunt usqꝫ quo omnino deficerent. Po
pulus aut incedebat iordanem. ⁊ sac
dotes qui portabant archam federis
tomini. stabant super siccam humū
in medio iordanis accincti. omnisqꝫ
populus per alueū transibat.

QVibus
transgressis. dixit dominus
ad iosue. Eligite uobis
singulos per singulas trib⁹.
⁊ precipite eis. ut tollant de medio iorda
nis alueo ubi stetere. ⁊ sacerdotum pe
des uig. durissimos lapides. quos posi
tis in loco castrorum. ubi fixeritis hac

nocte tentoria. Precauitq; iosue xij uiros. quos elegerat de filijs israel. singulos de tribubꝫ singulis. ꝛait ad eos. Ite ante archam dominj dei uri ad iordanis medium. ꝛportate unde singuli singulos lapides in humeris uris iuxta nũꝝ filiorum israel. ut sit signum inter uos. Et qñ interrogauerint uos filij uri eorꝫ dicentes. quid sibi uolunt isti lapides. indicabitis eis. Defecerunt aque iordanis ante archam federis domini. cum transiret eam. Propterea posita sunt lapides isti. in monimentum filiorum israel usqꝫ in eternum. Fecerunt ergo filij israel sicut eis precepit iosue. portantes de medio iordanis aluco xij lapides. ut ei dominus imperauerat iuxta nũm filiorum israel. usqꝫ ad locum ubi castra metati sunt. ibiqꝫ posuerunt eos. Alios ꝛo xij. lapides posuit iosue in medio iordanis aluco ubi steterunt sacerdotes qui portabant archam federis. ꝛerãsitq; ibi usqꝫ in presentem diem. Sacerdotes aũt qui portabant archam. stabant in iordanis medio. donec omnia ꝑficerentur. que iosue ut loqueretur ad populum preceperat dominus. ꝛdixerat ei moyses. Festinauitq; populus ꝛtransijt. Cumqꝫ transissent omnes. transiit ꝛarcha domini. Sacerdotes qꝫ p gebant ante populum. Filij quoqꝫ ruben ꝛgad. ꝛdimidie tribꝰ manasse. arma precedebant filios israel. sicut eis preceperat moyses. Et xl pugnatorũ milia ꝑ turmas ꝛ cuneos incedebant ad plana atqꝫ campestria urbis iericho In illo tpe magnificauit dominus iosue coram omni israel. ut timerent eum sicut timuerant moysen. dum adhuc uiueret. Dixitq; ad eum. Precipe sacerdotibꝰ qui portant archam federis. ut ascendant de iordane. Qui precepit eis dicens. Ascendite de iordane. Cumqꝫ ascendissent. portantes archam federis domini. ꝛsiccam humum calcare cepissent. reuerse sunt aque in alueum suum. ꝛ fluebant sicut ante soluerant. Populus aũt ascendit de iordane decimo die mensis primi. ꝛcastra metati sunt in galgal' ad ortã orientalem plagam urbis iericho. Lapides quos

xij. quos de iordanis aluco sumpserant posuit iosue in galgal'. ꝛdixit ad filios israel. Quando interrogauerint filij uri eorꝫ patres suos. ꝛdicent eis. quid sibi uolunt lapides isti. docebitis eos ꝛ atqꝫ dicetis. Per arentem alueum ire fecit israel iordanem istum siccante domino deo uro aquas eius in ꝓspectu nr. donec transiremus sicut ꝓius fecerat in mari rubro quod siccauit donec transiremus. ut discant omnes terre ꝑ manũ ꝑpotentissimam dominj manum. ꝛut uos timeatis dominũ deum uestrum omni tpe.

Postqꝫ ergo audierunt omnes reges amorreorum. qui habitabant trans iordanem ad occidentalem plagam. ꝛcti reges chanaan qui propinquã possidebant magni maris ꝛ loca. q̃ siccasset dominus fluenta iordanis. coram filijs israel. donec transirent. dissolutum è cor eorum. ꝛnon remansit in eis spũs tãmtum intuitum filiorũ israel. Dixit ergo dominus ad iosue. ꝛ Fac tibi cultros lapideos. ꝛcircumcide ꝛ secundo filios israel. Fecitq; quod iusserat dominus. ꝛcircumcidit filios isrl in colle preputiorum. Hec aũt causa è secunde circumcisionis. Omnis ꝑplꝰ qui egressus è de egypto generis masculini. uniuersi bellatores uiri mortui sũt in deserto ꝑ longissimos uie circuitus qui omnes circumcisi erant. Populus autem qui natus è in deserto ꝑ ꝛ longitudines latissime solitudinis incircumcisus fuit. donec consumerentur qui non audierant uocem domini. ꝛquibꝰ ãm iurauerat ut ostenderet eis terrã lacte ꝛmelle manantẽ. Horum filij in locum successerunt ꝑium. ꝛcircumcisi sunt a iosue. qui sicut nati fuerant in ꝓpatulo erant. nec eos quisquã aliquis circumciderat. Postqꝫ autem omnes circumcisi sunt. manserunt in eodem castrorum loco donec sanarentur. Dixitq; dñs ad iosue. Hodie abstuli obprobrium egypti a uobis. Vocatumq; è nomen ꝛ loci illius galgala. usqꝫ in presentem diem. Agnauerunt ergo filij israel in galgalis. ꝛfecerunt phase quarta decima die mensis ad uesperum. in campestribꝰ

richo. ⁊ comederunt de frugibus terre die altero azimos panes ⁊ polentam eiusdem anni. Defecitq; manna postq̃ comederunt de frugibus terre. nec vltra sunt vlti cibo illo filii israel. sed comederunt de fructibus promissionis terre chanaam. Cum autem esset iosue iuxta urbem iericho. leuauit oculos ⁊ vidit virum stantem contra se. et evaginatum tenentem gladium. perrexitq; ad eum ⁊ ait. Noster es an adversariorum. Qui respondit. nequaq̃. sed sum princeps exercitus domini. ⁊ nunc venio. Cecidit iosue pronus in terram. ⁊ adorans ait. Quid dominus meus loquitur ad servum suum. Solue inquit calciamentum de pedibus tuis. Locus enim in quo stas sanctus est. Fecitq; iosue ut sibi fuerat imperatum.

VII

Iericho autem clausa erat atq; munita timore filiorum israel. ⁊ nullus egredi audebat aut ingredi. Dixitq; dominus ad iosue. Ecce dedi in manus tuas iericho. ⁊ regem eius. ⁊ omnes fortes viros. Circuite urbem vos bellatores. semel per diem. Sic facietis sex diebus. Septimo autem die sacerdotes tollant vii buccinas cornuinas quarum in iubileo usus est. ⁊ precedant arcam federis. Septies circuibitis ciuitatem ⁊ sacerdotes clangent buccinis. Cumq; insonuerit vox tube. longiorq; atq; vehementior. tum audito vestris auribus clangore exclamabit omnis populus. vociferatione maxima. ⁊ muri funditus corruent ciuitatis. Ingredientesq; singuli per locum contra quem steterint. vocauitq; iosue filios sacerdotum. ⁊ dixit ad eos. Tollite arcam federis domini. ⁊ vii alii sacerdotes tollant vii septem iubilaeorum buccinas. ⁊ precedant ante arcam domini. Ad ipsum quoq; ait. Ite ⁊ circuite ciuitatem armati precedentes arcam domini. ⁊ Cumq; iosue verba finisset. ⁊ septem sacerdotes septem buccinis clangentes irent ante arcam federis domini. ecce quidam armatus exercitus. reliquum vulgus archam sequebatur. ⁊ ad buccinis omnia strepebant. Pre cepserant iesue populo dicens. Non clamabitis nec audietur vox vestra. nec vllus sermo exibit de ore vestro. donec veniat dies in quo dicam vobis. clamate ⁊ protinus clamabunt. Circuierunt ergo archam domini ciuitatem. semel per diem ⁊ reuersa in castra manserunt ibi. Iterum iosue de nocte consurgens. tulerunt sacerdotes archam domini. ⁊ vii ex eis. vii buccinas. quarum in iubileo usus est. precedebantq; archam domini ambulantes. atq; clangentes. ⁊ armatus populus ibat ante eos. Vulgus autem reliquum sequebatur archam. ⁊ buccinis personabat. Circuieruntq; ciuitatem secundo die semel. ⁊ reuersi sunt in castra. Sic fecerunt sex diebus. Die autem septimo. diluculo consurgentes. circuierunt urbem sicut dispositum erat septies. Cumq; septimo circuirent. clangentibus buccinis sacerdotes. dixit iosue ad omnem israel. Vociferamini. ⁊ dabit enim dominus vobis ciuitatem. Sitq; ciuitas hec anathema. ⁊ omnia que in ea sunt domino. Solum mab meretrix viuat. cum omnibus qui cum ea in domo sunt. Abscondit enim nuntios. quos vidistis. Vos autem cauete. ne de his que precepta sunt vobis quippiam contingatis. ⁊ sitis prevaricationis rei. ⁊ omnia castra israel sub peccato sint. atq; turbentur. Quicquam tangentium fiet. ⁊ vasorum eneorum ac ferri domino consecratum. in thesaurum eius. Igitur omni vociferante populo. ⁊ clangente tubis. postquam auditus multitudinis vox sonuit. mirepuit. murus illico corruit. Et ascendit vnusquisq; per locum. qui ei erat. Ceperuntq; ciuitatem. ⁊ interfecerunt omnia que essent in ea. tam vsq; ad mulierem. ab infante vsq; ad senem. Boues quoq; ⁊ oues. ⁊ asinos. in ore gladii percusserunt. Duobus autem viris qui exploratores missi fuerant dixit iosue. Ingredimini domum mulieris meretricis. ⁊ producite eam. omnia quecunq; illius sunt. sicut illi iurando firmastis. Ingressi iuuenes eduxerunt matrem. ⁊ patrem. et fratres eius. ⁊ cognationem illius. ⁊ extra castra ubi

maneir fecerunt. Vrbem autem troia
que in ea erant. succenderunt. absq;
argento tantu. t uasis eneis ac ferreis. q
que in erarium domus dei tulerunt. t
Raab uero meretricem t domū patris
eius. atq; omnia que habebat fecit iosue
uiuere. t habitauerunt in medio israel.
usq; in presentem diem. eo q; absconde
rit nuncios quos miserat ut explora-
rent iericho. In tp̄e illo iprecatus est i
osue dicens. Maledictus uir coram
domino. qui susciauerit t edificauerit
ciuitatem iericho. In primogenito suo
fundamenta illius iaciat. t in nouissimo
liberorum ponat portas eius. Fuit ergo
dominus cum iosue. t nomen eius in
omni terra uulgatum est. ¶ XVII

Filij autē israel preuaricati
sunt mandatum. t sumpse-
runt de anathemate. t
Iam achan filius carmi
filij zabdi. filij zare de tribu iuda. tulit
aliquid de anathemate. Iratusq; est dns
ō filios israel. Cumq; mitteret iosue
de iericho. uirū ō hay que est iuxta bethā
uen ad orientalem plagam oppidi be
thel. dixit eis. Ascendite t explorate ter
ram. Qui precepta complentes. explora
uerunt hay. Et reuersi dixerunt ei. nō
ascendat omnis populus. sed duo uel
tria milia uirorum pergant t deleant
ciuitatem. Quare omnis populus
frustra uexetur. cum hostes paucissimi
Ascenderunt ergo tria milia pugnato
rum. qui turpiter fugientes
perterruerunt populum israel. qui
quenti. xxxvi. homines. persecutiq;
sunt eos a uersa porta usq; sabari
im. t ceciderunt per prona fugientes
perterritiq; cor populi. t instar aque
liquefactum est. Iosue uero scidit uesti
menta sua. t cecidit pronus in terram
coram arca domini. usq; ad uesperā
tam ipe q; omnes seniores israel. Mise
runtq; puluerem super capita sua. et
dixit iosue. Heu domine deus. Quo
uoluisti traducere populum istum i
ordanem fluuium. ut traderes nos
in manus amorrei. t perderes. Vtinaz
ut cepimus mansissemus trans iordā
nem. O domine deus quid dicam

uitens israelem hostibus suis terga ū
tentem. Audient chananei t omnes
habitatores terre. ac pariter circuibunt
circundabuntq; nos atq; delebunt nomē
nostrum de terra. Et quid facies magnō
nomini tuo? Dixitq; dominus ad i
osue. Surge cur iacces pronus in ter
ra. Peccauit israel. t preuaricatus est pactū
meum. Tulerunt de anathemate.
t furati sunt atq; mentiti. t absconde
runt inter uasa sua. Nec poterit israel sta
re ante hostes suos. eosq; fugiet. q̄a
pollutus est anathemate. Non ero ultr
uobiscum donec deleatis eum. qui a
buius sceleris reus est. Surge sanctifica
populum. t dices. Sanctificamini i
crastinum. Hec enim dicit dominus
deus israel. Anathema in medio tui
est israel. Non poteris stare coram hosti
bus tuis. donec deleatur. certe qui hoc cō
taminatus est scelere. Accedentisq; mane
singuli per tribus suas. t quamcumq;
tribum sors inuenerit. accedet per co
gnationes suas. t cognatio per domos
domusq; per uiros. Et quicumq; ille
in hoc facinore fuerit deprehensus obu
retur igni cum omni substantia sua.
quia preuaricatus est pactum domini. t
fecit nefas in israel. Surgens itaq; i
osue mane. applicuit israel per tribus
suas. t inuenta est tribus iuda. Que cum
iuxta familias suas esset oblata. inuē
ta est familia zare. Illam quoq; per ui
ros offerens. reperit zabdi. Cumq;
domum in singulos diuidens uiros.
inuenit achan filium charmi. filij zab
di filij zare de tribu iuda. et ait ad a
chan. Fili mi da gloriam domino deo
israel. t confitere t indica michi quid fece
ris. ne abscondas. Respondit achan. i
osue t dixit ei. Vere ego peccaui dño
deo israel. Sic t sic feci. Vidi enim inter
spolia pallium coccineum ualde bonū.
ducentos siclos argenti. regulam q̄
auream. l. siclorū. t cupiscens abstu
li. t abscondi in terra intra medium ta
bernaculi mei. argentum quoq; fos
sa humo operui. Misit ergo iosue mi
nistros. Qui cum intrassent ad tabernacu
lum illius. reperierunt cuncta abscondita in
eodem loco. t argentum simul. Intu

irentesq; de ciuitate. tulerunt ea ad Io
sue. ꝙ ad omnes filios israel. processerit
q; ante dominum. Tollens itaq; Iosu
a chan filium zare argentumq; ꝙ pallu
um. ꝙ auream regulam. filios quoq; et
filias. boues ꝙ asinos. ꝙ oues. tpmq;
tabernaculum. ꝙ extam supellectilem.
ꝙ omnis israel cum eo. duxerunt eos ad
uallem achor. ubi dixit Iosue. Quia t
basth nos. exturbet te dominus in die
hac. Lapidauitq; eum omnis israel. ꝙ
cuncta que illius erant igni cōsumpta sunt.
Congregauerunt quoq; super eum ac
ervum magnum lapidum. qui permanet
usq; in presentem diem. Et auersus e
furor dominus ab eis. Vocatumq; est nom
loci illius uallis achor. usq; hodie.

Dixit autē dominus ad Iosue.
Ne timeas. nec formides. ꝙ
Tolle tecum omnem multi
tudinem pugnatorum. ꝙ
consurgens ascende in oppidum hay. Ecce
tradidi in manu tua regem eius ꝙ pplm.
urbemq; ꝙ terram. Facies q; urbi hay ꝙ
regi eius. sicut fecisti iericho ꝙ regi illius.
Preda tamen ꝙ omnia animantia diri
pietis uobis. Pone insidias urbi post
eam. Surrexitq; Iosue. ꝙ omnis exercitus
bellatorum cum eo. ut ascenderent in
hay. Et electa xxx milia uirorum fo
rtissimum. misit nocte. precepitq; eis dicēs.
Ponite insidias post ciuitatem. nec lō
gius recedatis. ꝙ cuncti omnes parati.
Ego autē ꝙ reliqua multitudo que me
cum est. ascendemus ex aduerso ꝰ urbem.
Cumq; exierint contra nos sicut ante fe
cimus fugiemus. ꝙ fugā uertemus. do
nec persequentes ab urbe longius pro
trahantur. Putabunt enim fugē nos
sicut prius. Nobis enim fugientibus.
cunctis persequentibus. consurgētes de insi
diis. ꝙ ascendetis ciuitatem. Tradetq;
eam dominus deus uir in manus uras.
Cumq; cepertis succendite eam. Sic
omnia facietis ut iussi. Diuisitq; eos.
ꝙ perrexerunt ad insidiandum locum.
sederunt inter bethel ꝙ hai. ad occiden
talem plagam urbis hai. Iosue autem
nocte illa in medio mansit populi. Sur
gens q; diluculo. recensuit socios. ꝙ ascē
dit cum senioribus in fronte exercitus.

uallatis auxilio pugnatorum. Cuiq;
uenissent ꝙ ascendissent ex aduerso ci
uitatis. steterunt ad septentrionalē pla
gam urbis inter quam ꝙ eos uallis me
dia erat. Quinq; autē milia uirorum ele
gerat. ꝙ posuerat in insidijs inter bethel
ꝙ hay. ex occidentali parte eiusdem ciui
tatis. Omnis uero reliquus exercitus
ad aquilonem autem dirigebat. ita ut
nouissimi multitudinis occidentalem
plagam urbis attingerent. Abiit ergo
Iosue nocte illa. ꝙ stetit in uallis medio
Quod cum uidisset rex hay. festinauit
mane. ꝙ egressus ē cum omni exercitu
ciuitatis. Duxitq; autem ante se ignoran
s q; post tergum laterent insidie. Iosue uero ꝙ omnis israel. cessit
loco. simulantes metum. ꝙ fugientes
per uiam solitudinis. At illi uociferātes
pariter. ꝙ se mutuo cohortantes. perse
quuti sunt eos. Cumq; recessissent a ciui
tate. nec unus quidē in urbe hay ꝙ be
thel remansisset. qui non persequeret
israel. sicut eruperant aperta oppida re
linquentes. Dixit dominus ad Iosue.
Leua clipeum qui in manu tua est. ꝙ
urbem hay. quoniam tradam tibi eam.
Cumq; eleuasset clipeum ex aduerso
ciuitatis. insidie que latebant surrexe
runt festinū. ꝙ properantes ad ciuitatem ce
perunt. ꝙ succenderunt eam. Quā autē ci
uitatis qui persequebantur Iosue. respi
cientes. ꝙ uidentes fumum urbis ad ce
lum usq; ascendere. non potuerunt ul
tra huc illuc q; diffugere. presertim cu
bi qui simulauerant fugam. ꝙ tendebat
ad solitudinem. ꝙ persequentes fortis
sime urgebant. Videnq; Iosue ꝙ omis
israel. q; capta esset ciuitas. ꝙ fumus urb
ascenderet. reuersus percussit uiros hay.
Si quidem illi qui ceperant ac succende
rant ciuitatem. egressi ex urbe. ꝙ suos
medios hostium ferire ceperunt. Cum
ex utraq; parte aduersarij essent inclu
si. ita ut nullus de tanta multitudine salu
rem. regem quoq; urbis hay apprehē
derunt uiuentem. ꝙ obtulerunt Iosue.
Postq; omnibus interfectis. qui israel ad
desertā tendentem fugerant persecuti. ꝙ
in eodem loco gladio cōmentibus. reuer
si filij israel percusserunt ciuitatem. Et

autem

LIBER IOSVE

autē qui in eadem die xiderant a uno usq; ad mulierem. xij. milia hominum. omes uirbis hai. Josue uero non retraxit manū quam in sublime porrexerat. tenens clipeum donec interficerentur omnes habitatores hai. Sumpta autem tpredam ciuitatis diuiserunt sibi filij israel. sicut preceperat dominus iosue. Qui succendit ciuitatem: tfecit eam tumulum sempiternū. Regem quoq; eius suspendit in patibulo usq; ad uesperam tsolis occasum. Precepitq; tdepositum de cadauere eius de ce. proicerent in ipō introitu ciuitatis. tcongesto super eum magno aceruo lapidū qui permanet usq; in presentem diem. Tunc edificauit iosue altare domino deo israel. in monte hebal. sicut preceperat moyses famulus domini filijs israel. tscriptum ē in uolumine legis moysi. altare de lapidibus impolitis. quos ferrum non tetigit. tobtulit super eo holocausta domino. immolauitq; uictimas pacificas. tscripsit super lapides deuteronomium legis moysi. quod ille digesserat coram filijs israel. Omnis autem populus. tomnes maiores natu. duces q; ac iudices stabant ex utraq; parte arche in cōspectu sacerdotum qui portabant archā fedus domini. ut aduena ita tindigena: media eorum pars iuxta montē garizim. tmedia iuxta montem hebal. sicut preceperat moyses famulus domini. Et primum quidem benedixit populo israel. Post hec legit omnia uerba benedictionis tmaledictionis. tcta que scripta fuerant in legis uolumine. Nichil ex his que moyses iusserat reliquit intactum. Sed uniuersa replicauit coram omni multitudine israel. mulieribus q; ac parunulis taduenis qui inter eos morabantur.

VIII

Quibus audiuis xem reges trans iordanem. qui habitabant in montanis tcampestribus. tomnibus maritimis a litore magni. hi quoq; qui habitabant iuxta libanum. ethei tamorrheus. tchananeus. tpherezeus. eueus tiebuseus. agressi sunt pariter ut pugnarent contra iosue tisrl. uno animo eademq; sententia. At hi qui habitabant in gabaon. audientes

cta que fecerat iosue iericho tai. tcalliditate cogitantes. tulerunt sibi cibaria. saccos ueteres asinis ponentes. tutres uinarios. scissos atq; consutos. calciamentaq; uetusta. que ad indicium uetustatis pictis q; consuta erat. induta uestibus uestibus. Panes quoq; quos portabant obmuticum duri erant. tin frusta comminuti. Uenerunt q; ad iosue. qui tunc morabantur in castris galgale. tdixerunt ei. atq; omni simul israeli. De terra longinqua uenimus. pacem uobiscum facere cupientes. Dixerunt q; uiri israel ad eos. atq; dixerunt. Ne forsitan in terra que nobis sorte debetur habitetis: tnon possimus fedus inire uobiscum. At illi ad iosue. Serui inquiunt tui sumus. Quibus iosue. Quinam aut estis uos. taut unde uenistis: Dixerunt. De terra longinqua ualde uenerunt sui tui: in nomine domini dei tui. Audiuimus enim famam potentie eius. cta que fecit in egipto. tduobus amorreorum regibus trans iordanem. seon regi esebon. tog regi basan. qui erat in astaroth. Dixerunt q; nobis seniores. tomnes habitatores terre nre. Tollite in manibus cibaria ob longissimam uiam. tdicite eis ac dicite. Serui uri sumus. fedus inite uobiscum. En panes q; egressi sumus de domibus nris. ut ueniremus ad uos. calidos sumpsimus. nunc ecce frixi sunt. tcontriti te minuta comminuti. Utres uini nouos implemimus. nunc rupti sunt tsolute. Uestes tcalciamenta quibus induimur tque lesimus in pedibus. ob longitudinem uie trita sunt tpene consumpta. Suscepertunt igitur de cibariis eorum. tos domini non interrogauerunt. Et pacem iosue cum eis pacem. tinito federe pollicitus ē. q; non occideretur. Principes quoq; multitudinis iurauerunt eis. Post dies autē tres initi federis. audierunt q; in uicino habitarent. tinter eos futuri essent. Mouerunt q; castra filij israel. tuenerunt in ciuitates eorum die tertio. quarum hec uocabula sunt. Gabaon tcaphira. tberoth. tcariathiarim. Et non percusserunt eos. eo q; iurassent eis principes multitudinis in nomine domini dei israel. Murmurauit itaq; omis

LIBER IOSVE

uulgus. ⁊ta principes. Qui rñdert
eis. Iuramus illis in nomine dñi
dei ifrael. ⁊ideo non possumus eos
ptingere. Sz hoc faciemus eis. Et
uentur quidem ut uiuant. ne ira ñ
ra dñm excitet si pmiserimus
sz fingant. ut in ulis uiuere mul
titudinis ligna cedant. aquasq; por
tent. Quibus locutis uocauit
gabaonitas iosue. ⁊dixit eis. Cur de
cipere nos uoluistis. ut diceñs
procul ualde habitamus a uobis. cum i
medio nri sitis. sitaq; sub maledictio
ne eritis. ⁊ non deficiet de stirpe uestra
ligna cedens. aquasq; portans in do
mum dei mei. Qui respondert. Nñ
tiatum ẽ nobis fuis tus. q̃ promisit
sz dñs deus tuus mori fuo suo
ut traderet uobis omnẽ terram. ⁊ disp
deret cctos habitatores eius. Timuim
igitur ualde. ⁊ prouidimus animabus
nris. nñ de re fecerimus. hoc ꝓ silui
uimus. Nunc aut in manu tua
sumus. quod tibi bonum ⁊ rectum ui
detur: fac nobis. Fecit ergo iosue ut di
xerat. ⁊ liberauit eos de manu filiorum
ifrl. ut non occiderent eos. Decreuitq; i
iosue in illo die eẽ eos in ministerio ct
populi ⁊ altaris dñi: cedentes ligñ
⁊ aquas portantes usq; in psens tpꝰ
in locum quem dñs elegisset.

Cum audisset adonise
dech rex hierlim. q̃ scilicet ce
pisset iosue hai. ⁊ subuer
tisset eam. sicut enim fece
rat iericho ⁊ regi eius. sic fecerat hai ⁊ re
gi illius. ⁊ q̃ tra fugissent gabaonitꝫ
ad ifrl. ⁊ essent fedifragi cum eis. timuit
nimis valde. Erat enim magna ciuitas gabaon.
⁊ una regalium ciuitatum. ⁊ maior ꝓ
pter hoc. omnes q; bellatores eius fo
rtissimi. Misit ergo adonisedech rex ie
rusalem ad hoam regem ebron. ⁊ ad
pharam regem lebnemoth. ad iaphie
quoq; regem lachis. ⁊ ad dabir regem
eglon. dicens. Ascendite ad me ⁊ ferte
pñsidium ut expugnemus gabaon.
quare transfugerit ad iosue. ⁊ filios i
frl. Congregati igitur ascenderunt
v. reges amorreorum. rex hierusalem. rex hebron. rex
iarimuth. rex lebnemoth. rex lachis. rex e
glon. simul cum exercitibus suis. ⁊ cas
metati sunt circa gabaon. ꝓpugnan
tes eam. Gabaonitꝫ autem ad iosue in
castra galgalam. mandauerunt. Ne
quando manus tuas
ab auxilio seruorum tuorum. Ascende
cito ⁊ libera nos. ferq; pñsidium. Con
uenerunt enim aduersus nos omnes
reges amorreorum. qui habitant in mo
tanis. Ascenditq; iosue de galgalis. ⁊
omnis exercitus bellatorum cum eo
rum fortissimi. Dixitq; dñs ad io
sue. Ne timeas eos. In manus enim tuas
tradidi illos. Nullus ex eis tibi resistere
potent. Irruit itaq; iosue super eos ipse
te. tota ascendens nocte de galgalis. Et
conturbauit eos dominus a facie ifrl. ꝛ
cecidit plaga magna in gabaon. ac p
secutus ẽ per uiam ascensus bethoron. ⁊
percussit usq; ad azecha ⁊ maceda. Cũ
fugerent filii ifrl. ⁊ essent in descensu
bethoron. dominus misit super eos la
pides magnos de celo. usq; ad azecham
mortui sunt multo plures lapidibus gra
dinis. q̃s quos gladio percusserunt filii
ifrl. Tunc locutus ẽ iosue dño in
die qua tradidit amorreum in aspectu
filiorum ifrl. dixitq; coram eis. Sol
contra gabaon ne mouearis. ⁊ luna contra
uallem aialon. Steterunt itaq; sol ⁊ luna
donec ulciscerent se gentes de inimicis
suis. Nõne scriptum ẽ hoc in libro iusto
rum. Stetit itaq; in medio cli sol. ⁊ nõ
festinauit occumbere spatio unius die
Non fuit ante ⁊ postea tam longus dies.
obediente dño uoci hominis. ⁊ pu
gnante pro ifrl. Reuersusq; ẽ iosue
cum omni ifrl in castra galgale. Fu
gerant enim v. reges. ⁊ se abscondert
in spelunca urbis maceda. Nunciatumq;
ẽ iosue. q̃ inuenti fuerint reges latites
in spelunca urbis maceda. Qui prece
pit eis dicens. Voluite lapidem ingentem ad os
spelunce. ⁊ ponite uiros custodientes eos
claudite eam. sitis autem nolite stare
sz persequimini hostes. ⁊ cedite nouissimos. q̃s
fugere nisi non cedite. Nec permisit eos
urbium suarum unum pedibus. quos
tradidit dominus deus in manus uras.
Cessis igitur aduersarius plaga magñ.

Vsqz ad interitionem p̄ueh̄umpnis.
hij qui ūsiel effugere potuerunt. ui
gressi sunt ciuitates munitas. Ecci
tus qz ē omnis exercitus ad iosue in
maceda ubi tunc castra erant. sam et
interea nimio. Vlluitqz cum filio
ūsiel mutuare ausus ē. p̄cepit iosue
dicens. Aperite os spelunce. t p̄ducite
v reges. qui in ea latitant. Fecerit
qz ministri ut sibi fuerat imp̄eratum.
t eduxerunt ad eum v. reges de spelun
ca. Regem ierusalem. regem hieri-
mō
regem ebron. regem lachis. regē eglō.
Cumqz adducti ēent ad eum. uocauit
omnes uire ūsiel. t ait ad p̄cipes
exercitus qui secum erant. Accedite
pedes super colla regum istorum. Qui
cum p̄ceterissent. t subiector pedibus
colla calcarent. rursum ait ad eos. No
lite timere. nec pauescatis. Confortami
t estote robusti. Sic enim faciet dñs
ois hostib⁹ uris. aduersus quos di
micatis. Percussitqz iosue t interfecit
eos. atqz suspendit super v. stipites. fi
ebantqz suspensi. usqz ad uesperum.
Cumqz occumberet sol. p̄cepit ioa
b⁹ ut deponerent eos de patibulis. Q
depositos p̄iecerunt in spelunca in
qua latitauerant. Et posuerunt sup
os eius saxa ingentia. que permanēt
usqz in p̄sens. Eodem die maceda
cepit iosue. t percussit in ore gladij. Re
gem quoqz illius interfecit. omnes
habitatores eius. Non dimisit in ea sal
tem paruae reliquias. Fecitqz regi
maceda. sicut fecit regi iericho. Tra
siuitqz cum omni ūsiel de maceda i
lebna. t pugnauit contra eam. quam tra
didit dominus cum rege suo in manu
ūsiel. Percussitqz in ea in ore gla
dij. omnes habitatores eius. non dimi
sit in ea ullas reliquias. Fecitqz
regi lebna. sicut fecerat regi iericho.
De lebna transiuit in lachis. t castra cir
cumposuit. obpugnabatqz eas.
Tradiditqz dominus lachis in manu
filiorum ūsiel. t cepit eam die altero.
atqz percussit in ore gladij. omnemqz
animam que fuerat in ea. sicut fecerat
lebna. Eo tp̄e ascendit horam rex ga
zer. in auxilium lachis. Quem p

cussit iosue cum omni populo eius us
ad interitionem. Transiuitqz de la
chis in eglon. t circumdedit eam atqz
expugnauit eam. Et cepit. Percussitqz i
ore gladij omnes animas que erant
in ea. iuxta omnia que fecerat lachis.
Ascendit quoqz cum omni exercitu ū
siel de eglon in ebron. t pugnauit cō
tra eam. cepitqz t percussit in ore gladij.
regem quoqz eius. t omnia oppida re
gionis illius. uniuersasqz animas q
in ea fuerant p̄mouate. non relinquens
ulla ullas reliquias. Sicut fecerat eglō
sic fecit ebron. extraqz in ea repetit cō
sumens gladio. Interiit ūsiel ibi
ra. cepit eam atqz uastauit. Regem
quoqz eius. t omnia p̄tia eius oppi
p̄cussit in ore gladij. Non dimisit in
ea ullas reliquias. Sicut fecerat ebrō
t lebna. sic fecit dabir regi illius. Per
cussit itaqz omnē terram montanaz
t meridianam atqz campestrem. t asē
doth cum regibus suis. Non dimisit in
illa ullas reliquias. Omne quod spi
rare potuerat interfecit. sicut p̄ceperat
ei dominus deus ūsiel. Acades bame
usqz gaza. omnemqz terram gosen us
gabaon. uniuersos reges. t regiones e
orum uno cepit impetu. atqz uastauit.
Dominus enim deus ūsiel pugnabat
pro eo. Reuersusqz ē cum omni ūsiel
ad locum castrorum in galgala.

XI

Quod cum audisset iabin rex
asor misit ad iobab regē ma
con. t ad regem semeron. atq
ad regem asaph. ad reges q
aquilonis qui habitabant in montanis. t
in planitie contra meridiem cenereth. in
campestribus quoqz tum regionibus dor. t
iuxta mare chananeum quoqz ab orie
te t occidente. t amorreum atqz ethe um
ac pherezeum. t iebuseum. in montanis.
eueum qui habitabat ad radices hermō.
in terra maspha. Egressiqz sunt omiz
cum turmis suis. populus multus nī
mis. sicut arena que ē in littore maris
equi quoqz t curruum immense multitu
dinis. Conuenerunt qz omnes reges
ist in unum. aquas meron. ut pugnā
rent contra ūsiel. Dixitqz dñs ad iosue
Ne timeas eos. Cras enim hac eadez

LIBER IOSVE

hoza. ego tradam oēs istos manib⁹ eoz in ꝓspectu israel. Equos eoz subnerues. tcurrus eoz igne ꝯbures. Venitq; iosue tomnis exercitus cum eo ad aquas meron subito irruerunt sup eos. Tradidit q; illos dominus in manus israel. qui percusse runt eos. tpsecuti sunt usq; ad sidonē magnam. taquas maserephoth. capū q; maspha. qui ē ad orientalē illius partem. Sic percussit omnes. ut nullas dimitteret ex eis reliquias. Fecitq; iosue sicut preceperat ei dominus. Equos eoz subnervauit. currusq; ꝯbussit. Reuso q; statim cepit aso. tregem eius percussit gladio. Aso enim antiquitus inter omnia regna hec principatum tenebat. Percussitq; animas omnes que ibidem morabantur. Non dimisit in ea ullas reliquias. sz usq; ad interminationē omnia uastauit. Igni quoq; urbem premunit incendio. tomnes pericula circumstantes. Regem quoq; earum cepit. percussit atq; delevit. sicut preceperat ei moyses famulus dñi. absq; ullis qui eram in collibus. tin tumulis. Cetera q; succenderit israel. Vnam tantū aso munitissimam flāma ꝯsumpsit. Omnēq; predam urbium ac uillarū de uastauerunt sibi filii israel. ex his hominibus interfectis. Sicut preceperat dominus moysi suo suo. ita precepit moyses iosue. tille unuersa ꝯpleuit. Non ꝓtrit de universis mandatis. ne unū quidem uerbum quod iussérat dominus moysi. Cepit itaq; iosue ēm terram montanam tmeridianam. terrā quoq; gessen. tplanitiem. toccidentalem plagam. montemq; israel. tcampestria eius. tpartes montis. que ascendit seir usq; babalgad ꝑ planitiem libani. sup montē hermon. Omnes reges eoz cepit. percussit toccidit. Multo tp pugnauit iosue ꝯtra reges istos. Non fuit ciuitas que se non traderet filiis israel. preter eueum qui habitabat in gabaon. omnes bellando cepit. Dominum enim hoc fuerat. ut indurarent tur corda eoz. ut pugnarent contra israel. tadirent. tnon mererentur ullam clementiā. ac perirent. sicut ꝓceperat dominus moysi. In tp illo uēit iosue tinterfecit enachi de montanis hebron tdabir. tanab. tde omni monte iuda tisrael. cum urbibus eoz. Nō reliquit unum de stirpe enachi in terra filioz israel. absq; ciuitatibus gasa. t geth. tasdod. in quibus solis relicti sunt. Cepit ergo iosue omnem terram. sicut locutus ē dominus ad moysen. tradidit eam in possessionē filiis israel. sm partes tribus suas. Quieuitq; terra a prelijs.

Hi sunt reges quos percusserunt filii israel. tpossederunt terram eoz trans iordanē ad solis ortum. a torrente arnon. usq; ad montem hermon. tēm orientalem plagam. que respicit solitudinem. Seon rex amoreorum qui habitabat in esebon. dñans ē a baroer que sita ē sup ripam torrentis arnon. tmedie partis in valle dimidiq; galaad. usq; ad torrentem iaboc. qui ē terminus filioz ammon. Et a solitudine usq; ad mare cenereth. ꝯtra orientem. tusq; ad mare deserti. quod ē mare salsissimum ad orientalem plagam per viam que ducit bethesimoth. tab australi parte. que subiacet asedoth usq; thasga. Terminus og regis basan. de reliquijs raphaim. qui habitauit in astaroth. tin edrai. dñans ē in monte hermon. tin salach. atq; in universa basan. usq; ad finē gessuri tmachati. tdimidie partis galaad. terminū seon regis esebon. Moyses famulus dominī tfilii israel. percusserunt eos. Tradiditq; terram eoz moyses in possessionem. tribubus ruben. tgaditis tdimidie tribui manasse. Hi sunt reges terre quos percussit iosue a filii israel trans iordanem ad occidētalē plagam. a baalgad in campo libani usq; ad montem cuius pars ascendit in seir. Tradiditq; eam iosue in possessionē tribubus israel singulis partes suas. tam i montanis q̄ in planis atq; campestribus. In asedoth in solitudine. ac in meridie. ethneus fuit tamorreus. cananeus et pherezeus. eueus. tiebuseus. Rex ierico unus. Rex hai que ē ex latere bethel unus. Rex ierusalim unus. Rex hebron unus. Rex ierimoth unus. Rex la

LIBER IOSVE

chis unus. Rex eglon unus. Rex
gazer unus. Rex debir unus. Rex ga
der unus. Rex herma unus. Rex herech
unus. Rex lebna unus. Rex odollam
unus. Rex maceda unus. Rex bethel.
unus. Rex thaffua unus. Rex afer unꝰ
Rex afec unus. Rex saron unus. Rex
madon unus. Rex asor unus. Rex se
meron unus. Rex aſaph unus. Rex
dhemach unus. Rex macedo unꝰ. Rex
cedes unus. Rex iechnaā carmeli unꝰ.
Rex dor ꝛ prouincie dor unus. Rex gē
tium galgal unus. Rex thersa unus.
Omnes reges. xxxi. unus.

XIII

Iosue senex prouectæq; ę
tatis. ꝛ dixit dominus ad
eum. Senuisti ꝛ ingressus
es. Terraq; latissima re
liqua ę. quę necdum ę sorte diuisa. Hęc
uidelicet galilea philistiym. ꝛ omnis ges
sur. a fluuio turbido. qui irrigat e
gyptum. usq; ad terminos accharon ꝯ
aquilonem. Terra chanaan. quę in.v.
regulos philistiym diuidit. gazeos ꝛ
azotios. ascolonitas. ꝛ gethęos. ꝛ accaro
nitas. Ad meridiem uero sunt euei. qui
terra chanaan ꝛ maare sydoniorum usq;
afeca ꝛ terminos amorrei. cuiusq; ꝯfinia
Libani quoq; regio. ꝯ orientem a baal
gad sub monte hermon. donec ingre
diaris emath. omnium qui habitant i
monte alibano. usq; ad aquas maser
photh. uniuersi sydonii. Ego sum
qui delebo eos a facie filiorum israel.
Tu ergo in partem hereditatis isrl.
sicut precepi tibi. Et nunc diuide hanc
in possessionem nouem tribuum. ꝛ di
midie tribui manasse. cum qua ruben
ꝛ gad possederunt terram quam tradi
dit eis moyses famulus domini trans
fluenti iordanis ad orientalę plagas.
habitet. quę sita ę in ripa torrentis ar
non. ꝛ in uallis medio. Vniuersaq; ci
pestria medaba usq; dibon. ꝛ extras ci
uitates seon regis amorrei. qui regna
uit in esebon. usq; ad terminos filio
rum amon. ꝛ galaad. ac terminū gessuri. ꝛ
machati. omnemq; montem hermon.
ꝛ uniuersam basan. usq; ad salecha. cę
regnū og i basan. qui regnauit i asta
roth. ꝛ in edrai. qui fuit de reliquiis ra
phaim. percussitq; eos moyses atq; e
iecit. Nolueruntq; dispędere filii
israel iessuri. ꝛ machati. ꝛ habitauerunt i
medio israel in presentem diem. Tri
bui autem leui non dedit possessionem.
ss sacrificia ꝛ uictime domini dei isral.
ipa ę eius hereditas. sicut locutus ę il
li. Dedit ergo moyses possessionem
tribui filiorum ruben iuxta cognatio
nes suas. Fuitq; terminus eorum ab ar
oer que sita ę in ripa torrentis arnon. ꝛ ci
uitate eiusdem torrentis media uniuersa
planitiem que ducit medaba. ꝛ esebō.
xtasq; uicos eorum. que sunt in ca
pestribus. dibon quoq; ꝛ bamoth baal. ꝛ
oppidum baalmaō. ꝛ iesa. ꝛ cethmoth.
ꝛ mephech. ꝛ cariathai. ꝛ sabama. ꝛ sara
thasar. in monte ꝙuall' bethphor. ꝛ ase
doth. phasga. ꝛ bethasimoth. omnes
urbes campestres. uniuersaq; regna
seon regis amorrei. qui regnauit i esse
bon. quem percussit moyses cum pri
cipibus madian. eueum ꝛ recē. ꝛ sur. ꝛ
hur. ꝛ rabee. duces seon habitatores ter
ꝛ balam filium beor ariolum occiderunt
filii israel gladio cum ceteris interfec.
Factusq; ę terminus filiorum ruben.
iordanis fluuius. Hec ę possessio ru be
nitarum per cognationes suas. urbes
ꝛ uicos eor. Deditq; moyses tribui gad.
ꝛ filiis eius per cognationes suas pos
sessionem. cuius hec ę diuisio. Ter
nas ciuitates. ꝛ omnes ciuitates galaad. ꝛ
dimidiamq; partem terre filiorum amō
usq; ad aroer. que ę contra rabba. ꝛ ab esse
bon usq; ad ramoth. masphe ꝛ batha
nim. ꝛ mahanaim. usq; ad terminos da
bir. In ualle quoq; bathsaram. ꝛ bethnē
ra. ꝛ socoth. ꝛ saphon. reliquam partē
regni seon regis esebon. Iordanis quoq;
finis iordanis ę. usq; ad extremā par
tem maris cenereth. trans iordanem ad o
rientalem plagam. Hec ę possessio fi
liorum gad per familias suas. ciuita
tes ꝛ uille earum. Dedit ꝛ dimidie tri
bui manasse. filiisq; eius iuxta cogna
tiones suas possessionem cuius hec ꝛ
principium ę. Mahanaim uniuersam
basan. ꝛ extra regna og regis basan. cęs
q; uicos iair qui sunt in basan. oppi
da. ꝛ dimidiam partem galaad. ꝛ astha

LIBER IOSVE

roth. ꝛ edmi urbes regni og regis in ba
san. filijs machu. filijs manasse. ꝛ dimi
die parti filiorum machu. iuxta cogna
tiones suas. Hanc possessionem dim
sit moyses in campestribꝫ moab trās
iordanem ꝛiericho ad orientalem pla
gam. Tribui aūtē leui non dedit pos
sessionem. quoniam dominus ꝺ⁹ isr
ipe ē possessio eius ut locutus est illi. ꝛ

XIIII

Hᵉ ē quod possederunt filij israel in ē
m chanaan. quam dederūt
eis eleazar sacerdos. ꝛ iosue
filius nun. ꝛ principes familiarum pꝛ
tribꝫ israel. sorte omnia dividentes. sic
pꝛeceperat dominus in manu moysi.
vnū. tribꝫ ꝛ dimidie tribui manasse. ꝛ
Duabꝫ enim tribubꝫ ꝛ dimidie tribu
dederat moyses transiordanem possess
sionem absq; leuitis. qui nichil terre
acceperunt inter fratres suos. sed in ciuꝫ
sunt cessere tant locum filij ioseph. qui
in duas diuisit tribꝫ manasse ꝛ effrai.
Non acceperunt leuite aliam partem
in terra. nisi urbes ad habitandum. ꝛ sub
urbana earum ad alenda iumenta ꝛ peco
ra sua. Sicut pꝛeceperat dñs moysi. ꝛ
fecerunt filij israel. ꝛ diuiserunt terrā.
Accesserunt itaq; filij iuda ad iosue in
galgala. Locutusq; ē ad eum caleph.
filius iephone. cenezeus. Nosti quid
locutus sit dominus ad moysen hoiē
dei. de me ꝛ de te. in cades barne. Qua
draginta annorum eram. cū me mi
sit moyses famulus dominꝫ de cades
barne ut explorarem terram. nunciam
q; ei quod michi ueruꝫ uidebatur. ꝛ
Fres autem mei qui ascenderāt mecū
dissoluerunt cor populi. ꝛ michi omni
nus ego sum secutus dominum deum
meum. Iuraūitq; moyses in die illo. ꝛ
dicens. Terra quam calcauit pes tuꝰ
erit possessio tua. ꝛ filiorum tuorum in
ternum. quia secutus es dīm deum
nostrum. Concessit ergo dominus uti
michi sicut pollicitus ē. usq; in pꝛesen
tem diem. Quadraginta v. annis fuit ꝛ
ex quo locutus est dominus uerbum
istud ad moysen. cū ambularet isr
per solitudinem. Hodie octoginta v.
annorum sum. sicut ales ut eo tali tpꝛe qū ad explorandum missus sꝰ
sum in illo tpꝛe fortitudo usq; hodie
perseuerat. tam ad bellandum qꝫ ad pꝛ
grediendum. Da michi ergo montē
istum. quem pollicitus ē dominus in
te quoq; audiente in quo enachi sunt
ꝛ urbes magne atq; munite. si forte sit
dominus mecum. ꝛ potuero delere eos
sicut pꝛomisit michi. Benedixitq; ei
iosue. ꝛ dedit hebron in possessionem
Atq; ex eo fuit hebron caleph filio ie
phone cenezeo usq; in pꝛesentem diem.
quia secutus ē dominū deum israel. ꝛ
Nomen hebron antea uocabatur cariatbar
be. Adam maximus ibi inter enachim
situs ē. et terra cessauit a pliis.

XV

Sortitus sors filiorum iuda pꝛ
cognationes suas. usq; fines.
A termino edom. usq; in de
sertum sin contra meridiem.
ꝛ usq; ad extremam partem austrālis
plage. Initium eius a summitate maris
salsissimi. ꝛ a lingua eius que respicit
ad meridiem. egredietur q; ꝺ⁹ ascen
sum scorpionis. ꝛ pertransibit in syna. ꝛ
ascendit q; in cades barne. ꝛ perueniet in
ephron. ascendens q; ad dara ꝛ circuibꝫ
carcaa. atq; inde pertransiens i asa
mona. ꝛ perueniens ad torrentē egipti.
Erunt q; termini eius mare magnum
hic erit finis meridiane plage. Ab o
riente uero erit initium. mare salsissi
mum usq; ad extremā iordanis. ꝛ ea q
respicit aquilonē. a lingua maris
usq; ad eundem iordanem fluuium. ꝛ
Ascendit q; terminus in bethagla. ꝛ p
transibit aquilonem in betharaba. ascē
dens ad lapidem boem filij ruben. ꝛ ten
dens usq; ad terminos de betsa. de ualle
achor contra aquilonem respiciens gal
gala. que ē ex aduerso ascensionis ado
mim. ab australi parte torrentis. tāmsiꝫ
q; aquas que uocantur fons solis. ꝛ e
runt exitus eius ad fontem rogel. Ascē
dit q; per uallem filij emnō ex latere
iebusei ad meridiem. hec ē ierusalem. Et i
de scendens ad uerticē montis qui ēꝫ
ad occidentem. in summitate ꝛ
uallis raphaim ꝰ aquilonem. ꝺ⁹ ꝛ
sit q; ad uerticē montis usq; ad fontes
aque nephtoa. ꝛ perueniet usq; ad uicꝰ

LIBER IOSVE

montis ephron. Inclinatusq; in bala que ē cariathiarim. q. ubs filiay reuertit̃ ad baala ꝑ occidentem. usq; ad montem seir. Transiitq; ultra latus montis iaarim ad aquilonem i chesalon. q descendit in bethsames. q Transiitq; in bethsamma. q peruenit ꝓ aquilonem parte accharon et latuit Inclinatusq; secdm zona. q transiit̃ mõte baala. peruenitq; in gebuccel. q maris magni ꝓ occidentem fine exhibitu. q hu fuit terminus filiorum iuda per cognationum suarum. Caleph uero filio iephone dedit partem in medio filiorum iuda. sicut preceperat ei dominus cariathbarbe patris enach ipe ē hebron. Deleuitq; ex ea caleph tres filios enach. sisay. q achiman. q tholmay. de stirpe enach. Atq; inde ascendens. peruenit ad habitatores dabir. que prius uocabat̃ cariathsepher. i. ciuitas litterarum. Dixitq; caleph. Qui percusserit cariathsepher. q ceperit eam. dabo illi axam filiam meam uxorem. Cepitq; eam othoniel filius cenez. fr caleb minor. Deditq; ei axam filiam suam in uxorem. Que cum pergeret. suasit ei ut peteret a patre suo agrum. Suspirauitq; ut sedebat in asino. Cui caleph. quid tibi est inquit. At illa. Da mihi benedictionem. Terram australem dedisti michi. unde q irriguam. Dedit itaq; ei caleph irriguum superius q inferius. Hec ē possessio tribus filiorum iuda per cognationes suas. Erantq; ciuitates ab extremis tribus filiorum iuda. iuxta terminos edom a meridie capsehel. q eder. q iagur. q cina. q dimona. q adada. q cedes. q asor ethnam. zif. q telē. q baloth. q asor noua. q carioth. hesron. hec ē asor aman same. molada. q asar. gadda. q asemõ. bethfelech. q asarsual. q bersabee. q baziothia. baala. q iim. q asem. q eltholad. q cesil. q horma. q siceleg. q medemena. q sensena. lebaoth. q salim. q aen. remmon. Omnes ciuitates. xxix. cum uillis suis. In campestribus uero esthaol. q saraa. q asena. q zanoe. q enganni. q taffua. q enaim. q iermoth. adulam. socho. q azeca. q saraim. q adithai. q gedera. q gederothaim ciuitates

xiiii. q uille earum. Sanan q asceda. et madalgad. q delan. q mespha. q bethel q lachis. q basebath. q eglon. q chebon q lecmam q cethlis et gederoth. bethdagõ q naema q macceda ciuitates xvi. q uille earum. Labana q ether. q asan. iepthe. q esna. q nesib. ceila. q achsib. q maresa. ciuitates nouem. q uille earum. Accarõ cum uicis q uillulis suis. Ab accaron usq; ad mare. omnia que uergunt ad azotum q uicos eius. Azotus cũ uicis q uillulis suis. Gaza cum uicis q uillulis suis. usq; ad torrentem egipti. q mare magnum terminus eius. Et in montibus iudee. iether. q socchoth. q odolla. cariathsanna. hec ē dabir. anab. q esthemo. q anim. gosen. q holon. q gilo. ciuitates xi. q uille earum. Arab q ruma. q esaam. q ianuia. q bethanoth. q euthasua. q affeca. q anatha. q cariatharbe. hē ē hebron q sion. ciuitates ix. q uille earum. Maon q carmel. q zif. q iota. q iezrahel. q iucadam. q zanoe. q accham. gabaa q camma. ciuitates x. q uille earum. Alul q bethsur. q gedor. q maareth. q bethanoth q eltecon. ciuitates vi. q uille earum. Cariathbaal. hec ē cariathiarim urbs siluarum. q araba. ciuitates due q uille earum. Inter ipsa betharaba. medin q sechacha. nebsan. q ciuitas salis. q engaddi. ciuitates vi q uille earum. Quę simul. cc. xv. Iebuseum autē habitatores ierusalem. non potuerunt filii iuda delere. habitauitq; iebuseus cum filiis iuda in ierusalem usq; in pñtem diem.

XVI

Cecidit̃q; sors filiorum ioseph. ab iordane ꝓ iericho. ad aquas eius. ab oriente solitudo. que ascendit de iericho ad montem bethel. q egreditur de bethel. luza. q transiit̃ terminus archiatharoth. q descendit ad occidentem iuxta terminum iephleti. usq; ad finem inferioris bethoron. q gazer. Finium q regiones eius maxime ad mare. quas possedere filii ioseph. manasses q ephraim. Et facti ē terminus filiorum ephraim. per cognationes suas. q possessio eorum ꝓ orientem astaroth adar. usq; bethoron superiorem. Egredi uerunq; ꝓ finib; in mare. Machmathar

uerso aquilonem respicit. tenditq; ter
minus orientem in thanath silo.
t pertransit ab oriente iano. descendit
q; de iano in thanoth. t noaratha. t p
uenit in iericho. t egreditur ad iorda
nem de taphua. pertransitq; of mare i
ualle arundinet. Suntq; egressus ei
in mare salsissimum. hec e possessio tri
bus filiorum effraim per familias suas.
urbes que separate sunt filiis effraim
in medio possessionis filiorum manasse
t ville earum. Et non interfecerunt fi
lii effraim chananeum. qui habitabat
in gazer. habitauitq; chananeus in me
dio effraim. usq; in diem hanc tribu
tarius.

XVII

Cecidit q; sors tribui ma
nasse. qm̃ ipe e primogenitus
ioseph. machir primogenito manasse. patri ga
laad. qui fuit uir pugnator. habuitq; p̃
sessionem galaad t basan. t reliquis f
filiorum manasse. iuxta familias suas.
filiis abiezer. t filiis helel. t filiis iesch.
t filiis sichem. t filiis epher. t filiis semida.
Iste sunt filii manasse. filii ioseph mas
culi. per cognationes suas. Salphaad
uero filio epher. filii galaad. filii ma
chir. filii manasse non erant filii. f̃ sole
filie. quarum iste sunt nomina. Mah
la t noha. egla. t melcha t thersa. Veneru
q; in conspectu eleazar sacerdotis. t iosue
filii nun. t principum dicentes. Dñus
precepit per manum moysi. ut daretur
nobis possessio in medio fratrum nostrorum.
Deditq; eis iuxta imperium domini
possessionem in medio fratrum patris earum.
Et ceciderunt funiculi manasse. x. ab
q; terra galaad t basan transiordanem.
Filie enim manasse possederunt hereditatem in medio filiorum eius. Ter
ra autem galaad cecidit in sortem filio
rum manasse. qui reliqui erant. Fuit
q; terminus manasse ab aser machmethath. que respicit sichem. t egreditur
ad dexteram. iuxta habitatoris taffue.
Et enim in sortem manasse. cecidit
terra taffue que e iuxta terminos ef
fraim. Descenditq; terminus uallis
arundinet. in meridiem torrentis ci
uitatum effraim. que in medio sunt
urbium manasse. Terminus manasse
ab aquilone torrentis. t exitus eius
pergit ad mare. ita ut ab austro sit pos
sessio effraim. t ab aquilone manasse.
Et utriusq; claudit mare. Et coniugi
tur sibi in tribu aser. ab aquilone. t in
tribu isachar. ab oriente. Fuitq; here
ditas manasse in ysachar. t in aser ber
sam t iuculi eius. t iebleam cum uicu
lis suis. t habitatores dor cum oppidis
suis. habitatores quoq; endor cum uiculis
suis. t habitatores similiter thanach. cum
uiculis suis. t habitatores magedo cum
uiculis suis. t tertia pars urbis nopheth
Nec potuerunt filii manasse has subuer
tere ciuitates. f̃ cepit chananeus habi
re in terra ista. Postq; autem conualuerunt
filii israel. subiecerunt chananeos. t fe
cerunt sibi tributarios. nec interfecerunt
eos. Locutiq; sunt filii ioseph ad iosue.
atq; dixerunt. Quare dedisti michi p̃
sessionem sortis t funiculi unius. cuius
sim tante multitudinis. t benedixerit
michi dñs. Ad quos iosue ait. Si ppls
multus es ascende in siluam. t succide
tibi spatia in terra pherezei. t raphaim
quia angusta e tibi possessio montis
effraim. Cumq; dixerunt filii ioseph. Nõ
possumus ad montana ascendere. cum
feneris curribus ferratis chananei. qui
habitant in terra campestri. in qua site f̃
bet esdrelon. cum uiculis suis. t iezrahel me
diam possidens uallem. Dixitq; iosue
ad domum ioseph. effraim t manasse.
Populus multus es. t magne fortitudi
nis. non habebis sortem unam. f̃ tu ibi
ad montem. t succides tibi atq; purga
bis ad habitandum spatia. t poteris ille
procedere. cum subuerteris chananei.
quem dicis curruus ferreos habere et esse i
fortissimum.

XVIII

Congregatiq; sunt omes
filii israel in silo. ibiq; fixe
runt tabernaculum testimo
nii. t fuit eis terra subiecta.
Remanserant autem filiorum israel
septem tribus. que nec dum accepera
sessiones suas. Ad quos iosue ait. Vsq;
quo marcetis ignauia. t nõ intratis
ad possidendam terram. quam dñus
deus patrum uestrorum dedit uobis. Mit

LIBER IOSVE

gite de singulis tribubꝫ terꝛas unꝰ
ut mittam eos. ꝛ pergant atq; circũeãt
terꝛam. ꝛ describant eam iuxta numer
um suum singulq; multitudinis. referantq;
ad me quod descripserint. Diuidite
uobis terꝛam in vij. partes. Iuda stet in
terminis suis. ad australem plagam.
domus ioseph ab aquilone. Dedu
mini hos terꝛam in vij. partes describẽ.
Et huc uenientes ad me. ut coram deo
deo uro mittam uobis hic sortem. qui
non è inter uos pars leuitarum. sacer
dotium dñi hec è eorum hereditas. Gad
autem ꝛ ruben ꝛ dimidia tribꝰ manasse
am acceperant possessiones suas trans
iordanem ad orientalem plagam. qꝫ
dedit eis moyses famulus domini. Cũ
q; surrexissent uiri ut pergerent ad de
scribendum terꝛam: precepit eis iosue
dicens. Circuite terꝛam ꝛ describite
eam. ac reuertimini ad me. ꝛ hic coram
domino deo uro in silo mittam uobis
sortem. Iteq; pertransierunt. ꝛ lustrantes
eam in vij. partes diuiserunt scribẽ
tes in uolumine. Reuersiq; sunt ad
iosue in castra in silo. qui misit sortes
coram domino deo in silo. diuisitq; ter
ram filijs israel in vij partes. Et ascen
dit sors prima filiorum beniamin per
familias suas. ut possiderent terꝛam
inter filios iuda ꝛ filios ioseph. Fuitq;
terminus eorum ad aquilonem. ab ior
dane pergens. iuxta latus iericho. septẽ
trionalis plage. ꝛ inde contra occidentem.
ad montana ascendens ꝛ pertendens
in solitudinem bethauen. atq; pertran
siens iuxta luzam. ad meridiem ipsa
è bethel. Descenditq; in ataroth adar
in montem qui è ad meridiẽ bethoron
inferioris. ꝛ inclinatus circuiens contra
mare ad meridiem montis. qui respi
cit bethoron ad affricum. Fuitq; exi
tus eius in cariathbaal. que uocatur
ꝛ cariathiarim urbem filiorum iuda. Ista
è plaga maritima contra mare ꝛ occidẽ
tem. A meridie autem ex parte cariath
iarim egreditur terminus ad mare.
ꝛ pertendit usq; ad fontem aquarum
nephtoa. Descenditq; in partem mõ
tis qui respicit partem filiorum enon
ad contra septentrionalem plagam. in
extrema parte uallis raphaim. Descẽ
ditq; gehennon. i. uallis ennon. iuxta
latus iebusei ad austrum. ꝛ pertendit
ad fontem rogel. transiens ad aquilo
nem ꝛ egrediens ad ensemes. i. fontẽ
solis. ꝛ pertransit usq; ad tumulos qui
sunt ex regione ascensus adomim. De
scenditq; ad abenboen. i. lapidẽ boen.
filij ruben. ꝛ pertransit ex latere aquilo
nis. ad campestria. Descenditq; ipla
nitiem. ꝛ preterit egreditur contra aquilo
nem bethagla. Fuitq; exitus eius ꝛ
contra linguam maris salsissimi. ab aq
lone in fine iordanis ad australem. q
è terminus illius ab oriente. Hec est
possessio filiorum beniamin per termi
nos suos. in circuitu per familias suas.
Fuerunt autem ciuitates eius iericho. ꝛ be
thagla. ꝛ uallis casis. bethaaraba. ꝛ semara
im. ꝛ bethel. ꝛ auim. ephfara. ꝛ ophra.
ualla haesmona. ꝛ ophni. ꝛ gabee. ciuita
tes xij. ꝛ ville earum. Gabaon ꝛ rama
ꝛ beroth. ꝛ mespha. ꝛ caphara. ꝛ ammosa
ꝛ rechẽ. ꝛ araphel. ꝛ carela. ꝛ sela. eleph ꝛ
iebus. que è ierusalem. gabaath. ꝛ cariath.
ath. ciuitates xiij. ꝛ ville earum. Hec
è possessio filiorum beniamin. iuxta ꝛ
familias suas.

XX

Egressa è sors secunda. ꝛ
filiorum symeon per cognatio
nes suas. Fuitq; hereditas
eorum in medio possessionis filiorum iuda. bersabee. ꝛ sabee. ꝛ
molada. ꝛ asersual. bala ꝛ asem ꝛ heltholad. ꝛ bethul. ꝛ horma. ꝛ sicelech. ꝛ beth marchaboth. asersusa. ꝛ bethlebaoth. ꝛ sarchen.
ciuitates xiij. ꝛ ville earum. Aym ꝛ rem
mon. ꝛ ether. ꝛ asan. ciuitates iiij. ꝛ vil
le earum. Omnes uici per circuitus
urbium istarum. usq; ad balaath. beer
meth. contra austrum plagam. Hec est
hereditas filiorum symeon. iuxta cog
nationes suas. in possessione ꝛ finiculo
filiorum iuda. quia maior erat. ꝛ ideo
possederunt filij symeon in medio he
reditatis eius. Cecidit sors tertia fi
liorum zabulon. per cognationes suas.
Et factus è terminus possessionis fi
liorum zabulon. usq; sarith. Ascendit
q; de mari. ꝛ medela. ꝛ pertingit ad dab
seth. usq; ad torrentem qui è contra iecanã.

LIBER IOSVE

7 iruerunt: de sorte sua orientem mi
fine chr seleph cabo: 7 egrediti: ad abe
rech. ascendit qs sua tasie. 7 inde pe: mi
sit ad orientalem plagam iechefe: 7 thi
acasin. 7 egrediti: in remon ampha: 7
noa. 7 ei: cuit ad aquilonem 7 nadon.
Suntqs egressus eius uallis iephathel
7 cadel. 7 nemai. nealol. 7 sennon. 7 ge
daba. 7 bethlem. ciuitates xij. 7 uille e
arum. Hec è hereditas tribꝰ filio:um
zabulon pe: cognationes suas u:bes 7
uiculi ea:um. Ysachar egressa è so:s
quarta. pe: cognationes suas. Fuitqs
hereditas eius iesrahel. 7 chasaloth. 7
sunem. 7 affa:aim. sehon 7 naa:oth. 7
bir. 7 cesion. abes 7 ramech. 7 engannim
7 enadda. 7 bethfeses. 7 peruenit te:mi
eius usqs thabo:. 7 sectima. 7 bethsemes
ea:umqs ex:itus eius iordanis: ciuitates
sedecim. 7 uille ea:um. Hec è possessio
filio:um ysachar pe: cognationes suas
u:bes 7 uiculi ea:um. Cecidit qs sors
quinta. tribui filio:um aser. pe: cogna
tiones suas. Fuitqs te:minus eo:um.
alchath. 7 adi. 7 bethe. 7 asach. 7 elmelech
7 almaad. 7 meisa. 7 pe:uenit usqs ad
carmelum maris. 7 sio:labanath. ac
reuertit: ad orientem bethdagā. 7 pe:
transit usqs zabulon. 7 uallem iethael
ad aquilonem in bethamech. 7 nebiel. e
greditiqs ad leuā chabul. 7 achza. 7 ro
ob. 7 amon. 7 chane. usqs ad sidonē ma
gnam. reuertit: in horma usqs ad ci
uitatem munitissimā tyrum. 7 usqs o
sam. Fuitqs ex:itus eius in mare de
finiculo acçiba. 7 ammua. 7 affech. 7 ro
ob. ciuitates xxdue. 7 uille earum. Hꝫ
è possessio filio:um aser. pe: cognationes
suas. u:bes qs 7 uiculi ea:um. Filio:u:
neptalim sexta sors cecidit pe: familias
suas. Et cepit te:minus de beleth.
7 helon in sanaim. 7 adami. q̄ è nece
7 iebnael. usqs lecum. 7 egressus eo:u
usqs ad iordanem. Et ad occidentem
nus otū occidentem. in azanoth. 7 thabo
atqs inde egreditur in neuca 7 pe:tingit
in zabulon otū meridiem. 7 in aser ot̄
occidentem. 7 in iudea. ad iordanem ot̄
ortum solis. ciuitates munitissime. a
sedlumiaser. 7 amad. 7 rechatha cenēth
7 edema. aia. maaloc. 7 cedes. 7 edraina
so:. 7 eron. 7 mabdael. o:em 7 berthanath
bethsemes. ciuitates x. 7 nouem 7 uil
le ea:um. Hec è possessio filio:um nep
talim pe: cognationes suas. u:bes et
uiculi ea:um. Tribui filio:um dan.
pe: familias suas. Egressa è so:s sep
tima. 7 fuit te:minus possessionis eius
saraa. 7 estaol. 7 aus semes. 7 ciuitates so
lis. selebin. ayalon. 7 ithela. helon 7 thē
na. acrom. helteceb. eththem. 7 baalach
lud. benebarach. 7 iethiémon. usqs ic
cheon. 7 arecon. cum te:mino suo. qui
respicit iopen. 7 ipō fine exhibuit: Af
fecerunt qs filij dan 7 pugnauerūt
7 lesem. cepe:untqs eam. 7 pe:cussere
eam in o:e gladij. ac possederunt 7 ha
bitauerunt in ea. uocantes nomē eius
lesendan. ex nomine dan patris sui. Hec
è possessio tribꝰ filio:um dan. pe: cogna
tiones suas. u:bes 7 uiculi ea:um. Cui
qs explesset te:ram sorte diuidere. fin
gulis pe: tribꝰ suas. dederunt filij ysrl
possessionem iosue filio nun inmed
sin uxta p:eceptum dom̄i. u:bem
quam postulauit thamath saa in monte
effraim. 7 edificauit ciuitatem habitauit
qs in ea. Hec sunt possessiones quas
sorte diuiserunt iosue filius nun. 7 e
leazar sacerdos. 7 p:incipes familiarū
ac tribuum filio:um ysrael. in silo co:a
domino. ad hostium tabernaculi testi
monij pariterqs finierunt te:mi

Et locutus è dominus ad
iosue dicens. Loquere fili
is ysrael. 7 dic eis. Separa
u:bes fugitiuo:um. de qb
locutus sum ad uos. per manū moysi
ut confugiant ad eas. quicumqs ali
percusserit nesciens. 7 possit euadē ul
p:oximi qui ultor è sanguinis. cum
ad unam harum confugerit ciuitatis.
Stabitqs ante portam ciuitatis. 7 lo
quetur seniorib⁹ urbis illius. ea que
p:obent se innocentem. Sicqs recipi
ent eum. 7 dabunt ei locum ad habi
tandum. Cumqs ultor sanguinis eum
fuerit persecutus. non tradent manib⁹
eius. qua ignorans percussit p:i
mum eius. nec ante biduum uel tri
duum eius cū probatur inimicus. Et
habitauerit ciuitate illa. donec stet ante

iudicium causam recipiens fri sui. ⁊ mo
natu sacerdos magnus qui fuerit in
illo tpe. Tunc recipietur homicida ⁊
ingredietur ciuitatem ⁊ in domum sui
de qua fugerat. Decreuerunt qꝫ cedes i
galilea. montis neptalim. ⁊ sichem in
monte effraim. ⁊ cariathbarbe. ipa é ebrō
in monte iuda. Et trans iordanem ꝯ
orientalem plagam iericho. statuere ur
bes. quę sunt in campestri solitudi
ne de tribu ruben. ⁊ ramoth in galaad ꝺ
tribu gad. ⁊ gaulon basan. de tribu ma
nasse. Hæc ciuitates ꝯstitute sunt filiꝯ
israel. ⁊ aduenis qui habitabant inṫ eos
ut fugerent ad eas. qui animam nesciꝰ
percusserit. ⁊ non moriatur in manu
proximi effusum sanguinem ulcisci
re cupientis. donec stet coram tota plebe
exponatur cām suam.

XXI

Accesserunt qꝫ principes
familiarum leui. ad eleaza
rum sacerdotem. ⁊ ad io
sue filium nun. ⁊ ad duces
cognationum per singulas tribꝰ filio
rum israel. locuti qꝫ sunt ad eos in silo
ne terre chanaan. atqꝫ dixerunt. Dñs
præcepit per manum moysi. ut darẽ
tur nobis urbes ad habitandum. ⁊ sub
urbana earum ad alenda iumenta. ⁊
Dederunt qꝫ filij israel de possessionibꝰ
suis urbes in perpetuum dominũ. ciuita
tes ⁊ suburbana earum. Egressa est ⁊
sors in familias caath. filiorum aaron
sacerdotis de tribu iuda. ⁊ symeon et
beniamin. in ciuitates xiij. ⁊ reliquis
filiorum caath. ⁊ leuitis. qui superfue
runt de tribubꝰ effraim. ⁊ dan. ⁊ dimidiæ
tribu manasse. ciuitates x. Domui filiꝯ
gerson egressa é sors ut acciperent de
tribubꝰ yssachar. ⁊ aser. ⁊ neptalim. di
midiaqꝫ tribu manasse in basan ciui
tates numero xiij. ⁊ filijs merari per ꝯ
gnationes suas. de tribubꝰ ruben et
gad. ⁊ zabulon urbes xij. Dederunt qꝫ
filij israel. leuitis ciuitates ⁊ suburba
na earum sicut præcepit dominus p
manum moysi. singulis sortes tribu
ciuitates. De tribubꝰ filiorum iuda ⁊ sy
meon dederunt hæc ciuitates. quarum
ista sunt nomina. filijs aaron per fa
milias caath leuitici generis. Quæ ei

sors illis egressa é chariathbarbe pris e
nach. quę uocatur ebron in monte iu
da. ⁊ suburbana eius per circuitum. A
gros uero ⁊ uillas eius. dederat caleb
filio iephone ad possidendum. Dederũt
ergo filijs aaron sacerdotis ebron ꝯfu
gij ciuitatem ac suburbana eius ⁊ leb
nam cum suburbanis suis. ⁊ iether. ⁊
esmon. ⁊ helon ⁊ dabir. ⁊ aen ⁊ iethan. ⁊
bethsames. cum suburbanis suis. ciui
tates ix. de tribubꝰ ut dictum é duabꝰ.
De tribu autem filiorum beniamin. ga
baon. ⁊ gaba. ⁊ anathoth. ⁊ almõ cum
suburbanis suis. ciuitates iij. Omnes
simul ciuitates filiorum aaron sacer
dotis xiij. cum suburbanis suis. Reli
quis uero per familias filiorum cha
ath leuitici generis. hæc é data possessi.
De tribu effraim urbes ꝯfugij. sichẽ cꝫ
suburbanis suis in monte effraim. ⁊ a
gazer. ⁊ cepsam. ⁊ bethoron. cum subur
banis suis. ciuitates iij. De tribu qꝫ
dan. elthece. ⁊ gebethon. ⁊ baalon. ⁊ ge
drẽmon cum suburbanis suis ciuita
tes iij. Porro de dimidia tribu manas
se. anach. ⁊ gethrẽmon cum suburba
nis suis. ciuitates duæ. Omnes ciui
tates x. ⁊ suburbana earum date sunt
filijs caath. infimorum generum. Filijs
quoqꝫ gerson leuitici generis. de dimi
dia tribu manasse ꝯfugij ciui
tates. gaulon in basan. ⁊ bosram cum
suburbanis suis. ciuitates duas. Por
ro de tribu yssachar. cesion ⁊ dabereth
⁊ iermoth. ⁊ engannim. cum suburba
nis suis ciuitates iiij. De tribu autẽ
aser. masalaboth. ⁊ abdon. ⁊ helcath. ⁊
roob. cum suburbanis suis ciuitates
iiij. De tribu quoqꝫ neptalim ciuita
tes ꝯfugij cedes in galilea. ⁊ amothdor
⁊ chartban. cum suburbanis suis ci
uitates tres. Omnes urbes familia
rum gerson. ciuitates xiij. cum sub
urbanis suis. Filijs autem merari ꝰ
leuitis inferioris gradus per famili
as suas. De tribu zabulon. data est
gedsaam. ⁊ carcha. ⁊ dimna. ⁊ nalol. ci
uitates iiij. cum suburbanis suis. Et
de tribu ruben. ciuitates ꝯfugij. ram
oth in galaad. ⁊ manaim. ⁊ esebon.
⁊ iazer. ciuitates iiij. cum suburbaꝯ

sius. De tribu ruben ultra iordanem ꝯ
iericho cuitatem refugij bosor in solitu
dine. chisor ramoth. et maspha. a
uitates uij. cum suburbanis suis. De
urbes filiorum merari. per familias et
cognationes suas uij. sortes uniuersa ci
uitates leuitarum. in medio possessioꝝ
filiorum israel. fuerunt xlviij. cum sub
urbanis suis. singule per familias distꝫ
bute. Deditq; dominus israeli omnes
terram quam traditurum se patribꝫ eoꝝ
iurauerat. et possederunt atq; habitauerũt
in ea. Dataq; è ab eo pace in omnes pe
circuitum nationes. nullusq; eis hosti
um resistere ausus è. sed cuncta in corporibꝫ
redacta sunt. Ne unum quidem uerbũ
ꝙd illi promiserat ui
tium fuit. sed oia expleta sunt.

Eodem tpe
uocauit iosue ruben et
gaditas. et dimidiã tribum
manasse. dixitq; ad eos. Fe
cistis omnia que uobis precepit
moyses famulus domini. michi quoq;
in omnibꝫ obedistis. nec reliquistis fres
uras longo tpe. usq; in presentẽ diem.
custodientes imperium dñi dei uri. Qa
igitur dedit dominus deus ur fribꝫ uris
quietẽ ac pacem. sicut pollicitus è. reuer
timini et ite in tabernacula ura. et in ter
possessionis ure. quam tradidit uobis
moyses famulus domini. transiordanẽ.
ita dum tamen curetis ut custodiatis atten
opere. et impleatis mandatum. et legem
quam precepit uobis moyses famulus
domini. ut diligatis dñm deum uriꝫ.
et ambuletis in omnibꝫ uijs eius. et obser
uetis mandata illius. adhereatisq; ei.
ac seruatis in omni corde tm et omi ania
ura. Benedixitq; eis iosue. et dimisit
eos. Qui reuersi sunt in tabernacula sua.
Tribui autẽ manasse dimidie possessi
onem moyses dederat in basan. et di
midio medie que superfuit dedit iosue
sortem inter ceteros fres suos transior
danem ad orientalem eius plagam.
Cumq; dimitteret eos in tabernacla
sua. et benedixisset illis. dixitq; ad eos.
In multis diuitijs atq; diuitijs reuertimi
ni ad sedes uras cum argento et auro. et
ere et ferro. et este multiplices. Diuidite
predam hostium. cum fribꝫ uris. Ad ei
q; sunt. et abierunt filij ruben. et filij gad.
et dimidia tribus manasse a filijs israel de
silo que sita è in chanaan. ut irent
galaad terram possessionis sue. quam
obtinuerant uirtute imperium dñi in ma
nu moysi. Cumq; uenissent ad tumulũ
iordanis in terram chanaan. edificaue
runt iuxta iordanem altare infinite ma
gnitudinis. Quod cum audissent filij
israel. ad eos cetꝰ numq; uenissent. edi
ficasse filios ruben et gad. et dimidie tribꝰ
manasse altare in terra chanaan super i
ordanis tumulos ex ꝑte filioꝝ israel. que
uenerunt omnes in silo. ut ascenderent et
dimicarent contra eos. Et interim misit
ad illos in terrã chanaan finees filium
eleazar sacerdotem et principes cũ eo.
singulos de tribubꝫ singulis. Qui uene
runt ad filios ruben et gad. et dimidie tribꝰ
manasse in terram galaad. dixerunt
ad eos. Hec mandat omnis populus dñi.
Que è ista transgressio. Cur reliquistis
dñm deum israel. edificantes altare sa
crilegum. et a cultu illius recedentes. An
parum uobis è q; peccastis in beelphe
gor. et usq; in pñtem diem macula hui
sceleris in nobis permanet. multiq; de
populo corruerunt. Et uos hodie relin
quitis dñm. et itis in unum israel cui
ta desecuit. Qd si putatis immundam ter
ram possessionis ure. transite ad terram
in qua tabernaculum dñi è. habitate in
nos. tantum ut altario et altario dñi
ne discedatis. edificato altari ꝑter altare
dñi dei nri. Nonne achan filius zare
preteriit mandatum dñi. et super omẽs
populum israel ecce ira inruit. Et
ille erat unus homo. atq; utinã solus
perisset in scelere suo. Responderunt filij
ruben. et gad. et dimidie tribꝰ manasse. pn
cipibꝰ legationis israel. Fortissimus do
minus deus ipe nouit. et israel simul in
telligit. Si preuaricationis animo hec
altaria extruximus. non custodiat nos. et
sed punitat in presenti. Et si ea mente
fecimus. ut holocausta et sacrificium et
pacifica uictimas super eo imponẽm.
ipe querat et iudicet. et non ea magis co
gitationẽ. atq; tractatũ ut dicebamus. et
Eras dicent filij uri filijs nris. Quid

LIBER

nobis dominus deus israel. Et eminus
posint dominus inter nos tuos & filios
ruben & filios gad. iordanem fluuium. & non
habebitis partem in domino. Et per hanc occasionem auertent filii uestri filios
nostros a timore dei. Quamobrem dicimus
melius. & utilius. Edificemus nobis altare. non in holocaustis. neque in uictimis offerendis. sed in testimonium inter nos tuos. & posteros nostros. ut seruemus
religionem domini. & recipiamus pacificas hostias. & neque dicant posteri
ergo filii uestri filiis nostris. non est uobis
pars in domino. Quod si uoluerint dicere. prohibebit eos. Et dicemus quod
patres nostri fecerunt non in holocaustis.
nec in sacrificium. sed in testimonium inter
uos ac nos. Absit a nobis scelus hoc
ut recedamus a domino. & eius uestigia
relinquamus. et extructo altari ad holocausta & sacrificia nostra non habeamus offerenda.
preter altare domini dei nostri. quod erectum est ante tabernaculum eius. Quibus audiens finees princeps legationis israel qui erant cum eo placati sunt. & uerba filiorum ruben & gad.
& dimidie tribus manasse libentissime
susceperunt. Dixitque finees filius eleazari sacerdos ad eos. Nunc scimus quod
nobiscum sit dominus. quia aliena hac
prauaricatione hac. liberastis filios israel
de manu domini. Reuersusque est cum principibus a filiis ruben & gad. de terra galaad finium chanaan ad filios israel.
& retulit eis. Placuitque sermo cunctis audientibus. & laudauerunt deum filii israel
& neque ultra dixerunt ut ascenderent contra eos atque pugnarent. & delerent terram possessionis eorum. Vocauitque filius ruben. & filius gad. altare quod
erexerunt. testimonium inter eos. quod
dominus ipse sit deus.

XXIII

Volutis autem multo tempore
postquam pacem dederat dominus israeli subiectis in gyro nationibus uniuersis. & iosue
iam longeuo. & per senilis etatis uocabula
uocasset iosue omnem israelem. maiores natu. principes ac duces & magistros. &
dixitque ad eos. Ego senui. & progressus

sionis etatis sum. Vos que cernitis omnia
que fecerit dominus deus uester cunctis
gentibus. quomodo pro uobis ipse pugnauerit. Et nunc quia uobis
sorte diuisit deus terram ab orientali
parte iordanis usque ad mare magnum
multeque adhuc supersunt nationes. do
minus deus uester disperdet eas. & auferet
a facie uestra. & possidebitis terram sicuti
uobis pollicitus est. Tantum obseruate
uestre sollicite. ut custodiatis cuncta
que scripta sunt in uoluminе legis. a
more. & non declinetis ab eis. nec ad
dexteram nec ad sinistram. ne postquam
ceperitis ad gentes. que inter uos futu
sunt. ingressi in nomine deorum earum.
& seruatis eis. & adoretis illos. & adhe
dominus deo uestro quod fecistis usque in
diem hanc. Et tunc auferet dominus
in conspectu uestro gentes magnas. ac ro
bustissimas. & nullus uobis resistere
potuerit. Vnus e uobis persequetur hostium
mille uirum. quia dominus deus uester
pro uobis ipse pugnabit. sicut pollicitus
est. Hec tantum diligentissime precauete
ut diligatis dominum deum uestrum. Quod
si uolueritis gentium harum. que inter
uos habitant exterminio adhesisse. & cum eis
miscere connubia. atque amicitias copulare. cum nunc scitote quod dominus deus uester
non eas deleat ante faciem uestram. sed
uobis erunt in foueam & laqueum &
offendiculum ex latere uestro. & fustes in
oculis uestris. donec uos auferat atque dis
perdat de terra hac optima quam tradidit uobis. En ego hodie ingredior
uiam uniuerse terre. & toto animo cog
nosco quod de omnibus uerbis que se dixit
promissum uobis est pollicitus est mihi
non preterierit unum. Sicut ergo
impleuit omne quod promisit. ita ipse
ex aduersis uenerint. sic adducet super uos. &
quicquid malorum comminatus est do
nec uos auferat atque disperdat de terra
hac optima. quam tradidit uobis. eo
quod preterieritis pactum domini dei uestri quod
pepigit uobiscum. & feceritis dijs alie
nis. & adoraueritis eos. Continuo atque uehe
menter exardescet furor domini contra uos. & auferetis
cito de terra hac optima. quam tradi
dit uobis.

XXIIII

LIBER IOSVE

Congregauitq; ioſue oēs
tribꝰ iſrael in ſichem. t uocauit maiores natu de populo t principes ac magiſtros. ſteteruntq; in ſpectu dñi. Et ait ad populum ſic loquit⁹ ē deꝰ iſrael. Trans fluuium habitauerūt patres ueſtri ab initio thare patꝛ abꝛaam t nachor. ſeruieruntq; dīis alienis. Tu li ergo patrem uſtꝝ abꝛaam de meſopotamie finibꝰ. t duxi eum in terꝝ chanaan. Multiplicauiq; ſemen eius. t dedi ei yſaac. Illiq; iterum dedi iacob t eſau. Et quibꝰ dedi eſau montē ſeyr ad poſſidendum. iacob aut⁊ filij eius deſcenderunt in egyptum. Misiq; moyſen t aaron. t percuſſi egyptum miſeris ſignis atq; portentis. eduxiq; uos de egypto. t ueniſtis ad mare. perſecutiq; ſunt egyptij patres ueſtros curribꝰ t equitibꝰ. uſq; ad mare rubꝝ. Clamauerūt autē ad dñm filij iſrael. t qui poſuit tenebras inter uos t egyptios. t adduxit ſuper eos mare t operuit eos. Viderunt oculi uſtri cuncta que in egypto fecerim. habitaſtis in ſolitudine multo tpe. t introduxi uos in terꝝ amorrei. qui habitabat trans iordanem. Cumq; pugnarent contra uos. tradidi eos in manꝰ uras. t poſſediſtis terꝝ eorum. atq; interfeciſtis eos. Surrexit aut⁊ balach filius ſephor. rex moab. t pugnauit contra iſrahelem. Miſitq; t uocauit balaam filium beor. ut malediceret uobis. t ego nolui audire eum. ſed coactus per illum benedixi uobis. Liberauiq; uos de manu eius. Transiſtisq; iordanem. t ueniſtis iericho. Pugnauerūtq; contra uos uiri ciuitatis illius. amorreus. pherezeus. et chananeus. et hetheus. gergeſeus. heueus. et iebuſeus. t tradidi illos in manu uſtra. Misiq; ante uos ſcrabones. t eiecit eos de locis ſuis. duos reges amorreorum non in gladio tuo neq; in arcu tuo. Dediq; uobis terꝝ in qua non laboraſtis. t urbes quas non edificaſtis. ut habitaretis in eis. uineis t oliueta que non plantaſtis. Nunc ergo timete dñm. t ſeruite ei perfecto corde atq; ueriſſimo. t auferte deos quibꝰ ſeruierunt patres uſtri in meſopotamia. t in egypto ac ſeruite dño. Si aut⁊ malū uobis uidetur dño ſeruire. optate uobis hodie cui ſeruire placeat. utrum deis quibꝰ ſeruierunt patres uſtri trans fluuium habitantes. an deis amorreorum in quoꝝ terra habitatis. Ego aut⁊ domus mea ſeruiemus dño. Respondit populus. t dixit. Abſit a nobis ut relinquamus dñm. t ſeruiamus deis alienis. Dominus deus noſter ipſe eduxit nos t patres noſtros de terra egypti. de domo ſeruitutis. fecitq; uidentibus nobis ſignа magna. t cuſtodiuit nos in omni uia per quam ambulauimus. t inter cūctas populos per quos tranſiimus. t eiecit omnes gentes amorreum habitatoꝝ terꝝ. quam nos intrauimus. ſeruiemꝰ igitur dño. quia ipſe ē deus noſter. Dixitq; ioſue ad populum. Non poteritis ſeruire dño. Deus enim ſanctus t fortis emulator ē. nec ignoſcet ſceleribꝰ ueſtris atq; peccatis. Si dimiſerit uos t ſeruieritis deis alienis. conuertetur et affliget uos atq; ſubuertet poſtq; uobis preſtiterit bona. Dixitq; populus ad ioſue. Nequaq; ita ut loqueris erit. ſed dño ſeruiemus. Et ioſue ad populum. Teſtes uos quidem eſtis. quia ipſi elegiſtis uobis dñm. ut ſeruiatis ei. Et dixerunt teſtes. Nunc ergo aufer te deos alienos de medio ueſtrꝝ. t inclina corda ueſtra ad dñm deum iſrael. Dixitq; populus ad ioſue. Domino deo noſtro ſeruiemus. t obedientes erimus preceptis eius. Percuſſit igitur ioſue in die illo fedus. t impoſuit populo precepta atq; iudicia in ſichem. Scripſitq; ea in uolumine legis dei. Et tollens lapidem peregrandem. poſuitq; eum ſubter quercum que erat in ſanctuario dñi. Et dixit ad omnem populum. Ecce lapis iſte erit nobis in teſtimonium. quia audierit omnia uerba dñi que loquutus eſt nobis. ne forte poſtea negare uelitis. t mentiri deo noſtro. Dimiſit populum ſingulos in poſſeſſiones ſuas. Et poſt hec mortuus eſt ioſue filius nun famulus domini. et annorum centum decem. ſepelieruntq; eum in finibꝰ poſſeſſionis ſue in thamnathſare. que ſita eſt in monte ephraim. a ſeptentrionali p

te montis gaas. Sepelierunt eum in finibus ephraim in monte gaas. Sepelierunt eum in finibus ephraim in monte thamnathsare qui est in monte ephraim ad aquilonem montis gaas. Sepelierunt eum in finibus ephraim in monte gaas. Sepelierunt eum in finibus ephraim in monte gaas. Sepelierunt eum in finibus ephraim in monte

cum unda. ⁊ montana possedit. Nec potu
it delere hitæos ⁊ amorr. quia falcatis
curribꝫ hinnitabant. Obtinuitq; caleph
ebron. sicut dixerat moyses. qui dele
uit ex ea tres filios enach. Jebuseum a
autem hitæum non deleuerũt
filij beniamin. Habitauitq; iebuseus cu
filijs beniamin in hierusalem. usq; in pnte
diem. Domus quoq; ioseph ascendit
in bethel. fuitq; dominus cum eis. Na
cum obsiderent urbem. que prius luza
uocabatur. uiderunt hominẽ egredientẽ
de ciuitate. dixerunt q; ad eum. Osten
de nobis introitum ciuitatis. ⁊ faciem⁹
tecum miam. Qui cum ostendisset eis.
percusserunt urbem in ore gladij. hoiez
autem illum ⁊ oẽm cognationem eius
dimiserunt. Qui dimissus abijt in te
ram cethim. ⁊ edificauit ibi ciuitatem no
cauitq; eam luzam. que ita appellatur
usq; in pntem diem. Manasses quoq;
non deleuit bethsan. ⁊ anach cum uicꝰ
lis suis. ⁊ hitæos dor. ⁊ ieblaa. ⁊ magge
do cum uicꝰlis suis. Cepitq; chananẽ
hitæ cum eis. Postq; autem ⁊ israel
ẽ isral. fecit eos tributarios. ⁊ delere no
luit. Ephraim aũt non interfecit cha
naneum. qui habitabat in gazer. sed habi
uit cum eo. Zabulon non deleuit habi
tores cethron. ⁊ naalon. sed habitauit cha
naneus in medio eius. fẽtusq; ẽ ei tri
butarius. Aser quoq; non deleuit habita
tores accho. ⁊ sydonis. ⁊ ahlab. ⁊ achazib. ⁊ alba
⁊ affec. ⁊ roob. habitauitq; in medio cha
naney habitatoris terꝛe illius. nec interfe
cit eum. Nepthalim non deleuit habita
tores bethsames ⁊ bethanae. sed habitauit
inter chananeum habitatorem terꝛe. fue
runtq; et bethsamite ⁊ bethanite tribu
tarij. Habitauitq; amoreus filios dan i
monte. ⁊ dedit eis locum. ut ad planu
ra descenderent. Habitauitq; in monte
hares. qui ait interpretatio mi
malalon. ⁊ salabim. Et aggrauata ẽ ma
nus domus ioseph. factusq; ẽ ei tribu
tarius. Fuit aũt terminus amoreꝝ ab
ascẽsu scorpionis. petra ⁊ superiora loca.

Ascenditq; angelus
domini de galgal. ad locꝰ
flentium. ⁊ ait. Eduxi uos
de egipto. ⁊ introduxi in terꝛ

pro qua iurauꝝ patribꝰ uris. ⁊ pollicitus s
sum ut non facerem irritum pactum. ⁊
meum uobiscum in sempiternum. ita
dum tamen ut non feriretis fedus cum
habitatoribꝰ terꝛe huius. ⁊ aras eoꝝ sub
uerteretis. ⁊ noluistis audire uocẽ me
am. Cur hoc fecistis? Quamobrẽ no
lui delere eos a facie uꝛa. ut hostes
⁊ dij eoꝝ sint uobis in ruinam. Cũ
q; loqueretur angelus dominꝰ uerba hec
ad omnes filios israel. eleuauerũt uo
cem suam ⁊ fleuerunt. Et uocatum ẽ
nomen loci illius. fletuum siue lacry
marum. (mo)lauerunt q; ibi hostias do
mino. Dimisit ergo iosue populum. et
hierunt filij israel unusquisq; in posse
sionem suam ut optineret eam. Ser
uierunt q; domino cctis diebꝰ eius. ⁊ se
nioꝝ. qui longo post eum uixerũt
tpꝫ. ⁊ nouerant omnia opa domini q
magna. que fecerat cum isral. Mortuꝰ
ẽ aũt iosue filius nun. famulus dñi. c.
⁊ x annoꝝ. ⁊ sepelierunt eum in fini
bꝰ possessionis sue. in thamnathsare. in
monte ephraim. a septẽtrionali plaga
montis gaas. Omnisq; illa generatio
aggregata ẽ ad pres suos. Et surrexerũt
alij qui non nouerant dñm. ⁊ opa q
fecerat cum isral. Fecerunt q; filij israel
malum in conspectu domini. ⁊ seruierunt
baalim. ac dimiserunt dñm deum pꝝ
suoꝝ. qui eduxerat eos de tra egipti.
⁊ secuti sunt deos alienos. deos pplorũ
qui habitabant in circuitu eoꝝ. ⁊ ado
rauerunt eos. ⁊ ad iracondiam xitaue
runt dñm dicentes eum. ⁊ seruientes
baal. ⁊ astaroth. Iratusq; dns contra isral.
tradidit eos in manus diripientium. ⁊
Qui ceperunt eos. ⁊ uendiderunt hosti
bꝰ qui habitabant per gyrum. Nec potue
runt resistere aduersarijs suis. sed quoc
q; pergere uoluissent. manus dñi erat
super eos. sicut locutus ẽ. ⁊ iurauerat eis.
uehemẽter afflicti sunt. Suscitauitq; do
minus iudices qui liberarent eos de ma
nibus. sed nec illos audiere uo
luerunt. fornicantes cum dijs alienis
⁊ adorantes eos. Cito declinauerunt uiam
per quam ingressi fuerunt pres eoꝝ.
⁊ audientes mandata dñi. omnia fece
runt. Cumq; dns suscitaret iudicẽ

LIBER IVDICVM

in dieby eorum flectebatur mia tamdiu
bat afflictorum gemitus. tliberabat eos
de cede vastantium. postqm autem mortui
fuerant revertebantur. tmulto maiora
faciebant qm fecerant pres eorum. seqn
tes deos alienos. tservientes eis. tadora
tes eos. Non dimittebant adinventiones
suas. tviam durissimam per quam am
bulare consueverant. Iratusq est furor
domini in israel. tait. Quia transgressa
est gens ista pactum meum qd pepi
gerim cum patribus eorum. tvocem mea
audire contempserit. tego non delebo gen
tes quas dimisit iosue. tmortuus e.
ut in ipis experiat israel. utrum custo
diant viam domini tambulent in ea.
sicut custodierunt pres eorum an nō.
Dimisit ergo dns omnes has nationes.
tcito subvertere noluit. nec tradidit eas
manibus iosue.

Hae sunt gentes quas dns
reliquit. ut erudiret in eis
israel. tomnes qui nō no
verant bella chanaan eor.
tpostea discerent filii eorum certare
cum hostibus. thiemsuetudinem prelia
di. Quinq satrapas philisthinorum.
omnemq chananeum. tsidonium. atq
evheum qui habitabant in libano de mō
te baal. hermon. usq ad introitum e
math. Dimisitq eos ut in ipis experi
retur israel. utrum audirent mandata
dni que precepérat patribus eorum p ma
num moysi an non. (tita filii israel i
habitaverunt in medio chananei. tcdxl.
tamorrei. tpherezei. tevei. tiebusei. t
duxerunt uxores filias eorum. ipsiq
filias suas filiis eorum tradiderunt. t
fuerunt dijs eorum. Feceruntq ma
lum coram dno. toblita sunt dei
sui. fuentes baalim tastaroth. (ira
q dni contra israel dns. tradidit eos in ma
nus cusan rasathaim regis mesopota
mie. tfuerunt ei octo annis. et clamā
verunt ad dnm. Qui suscitavit eis sal
vatorem. tliberavit eos. othoniel filium
cenez fratrem caleph minorem. Fuitq in eo spūs dni. tiudicavit
isral. Egressusq ad pugnam. tradi
dit dns in manus eius cusan rasathai
im regem syrie. toppressit eum. Qui

terra et annis. tmortuus e othoniel. fi
lius cenez. Addiderunt aut filii israel.
facere malum in conspectu domini. Qui
obfortavit adversus eos eglon. regem
moab. quia fecerant malum in conspectu
domini. tcopulavit ei filios ammon. ta
malech. Abiitq ptercussit israel. atq
possedit urbem palmarum. Servierit
q filii israel eglon regi moab xviii. an
nis. tpostea clamaverunt ad dominū.
Qui suscitavit eis salvatorem ab oriente
aod. filium gere. filii gemini. qui utq
manu utebatur pro dextera. Misitq
filii israel per illum munera eglon regi
moab. Qui fecit sibi gladium anci
bitem in medio capulum longitudi
palme manus. taccinctus e eo sub ve
stimento in dextro femore. obtulitq mu
nera eglon regi moab. Erat aut eglō
crassus nimis. Cumq obtulisset ei
munera. prosecutus e socios qui cum
eo venerant. Et ipse sus de galgalis
ubi erant vocula dixit ad regem. Ver
bum secretum loquor ad te o rex. Et ille imperā
vit silentium. Egressisq omnibus qui
circa eum erant. ingressus e aod ad eū
Sedebat aut in estivo cenaculo solus.
Dixitq. Verbum dei loquor ad te. Ql sta
tim surrexit de throno. Extenditq a
od manum sinistram. tultro ficam de
dextro femore suo. infixitq eam in ven
tre eius tam valide ut capulus ferrū
sequeretur in vulnere ac pinguissimā
adipe stringeretur. Nec eduxit gladi
um. sed ita ut percussit reliquit in cor
pore. Stratim per secreta naturae alvi
stercora prorupérunt. Aod aut clausis
diligentissime fores cenaculi. toffi
matis seris. per posticum egressus est.
Servisq regis ingressi. viderunt clau
sas fores cenaculi. atq dixerunt. For
sitan purgat alvum in estivo cenaculo.
Expectantesq diu donec erubescerent.
tvidentes q nullus aperiret. tulerunt
clavem. taperientes invenerunt dnm
suum iacentem in terra mortuū. Aod
aut dum illi turbarentur effugit. tpe
transiit locum vocorum. unde revulsis
fuerat. Ascensq in seirath. tstatim iso
nuit buccina in monte ephraim. De
scenderunq cum eo filii israel. ipe in

LIBER IVDICVM

fronte gradiente. Qui dixit ad eos. Ne
quaquam me. Tradidit enim dominus
inimicos uestros moabitas in manus uras.
Descenderunt itaque post eum: et occupaue
runt uada iordanis. que transmittunt
in moab. Et non dimiserunt transire
quemquam. Sed percusserunt moabitas in
tpe illo. circiter x milia. omnes robu
stos et fortes uiros. nullus eorum euadere
potuit. Humiliatus est igitur moab die illo.
sub manu israel. et quieuit terra octogin
ta annis. Post hunc fuit samgar filius
anath. qui percussit de philisthim sexcen
tos uiros uomere. et ipse quoque defendit
israel.

IIII

Addiderunt itaque filii israel facere
malum in conspectu dñi. post
mortem aod: et tradidit illos
dñs in manus iabin regis
chanaan. qui regnauit in asor. huius
ducem exercitus fuit nomine sisaram. et
ipse habitabat in aroseth gentium. et
clamauerunt filii israel ad dñm. Nongen
tos enim habebat falcatos currus. et per
uiginti annos uehementer oppresserat
eos. Erat autem debora prophetissa uxor lapha
doth. que iudicabat populum in illo tem
pore. et sedebat sub palma que nomine ei
illius uocabatur inter rama et bethel. in
monte ephraim. ascendebantque ad eam
filii israel. omne iudicium. Que misit
et uocauit barach. filium abinoem de cedes
neptalim. Dixitque ad eum. Precepit
dñs deus israel. uade et duce exercitum in
montem thabor: tolle secum x milia
pugnatorum de filiis neptalim. et de fili
is zabulon. Ego autem ducam ad te in lo
cum torrentis cison sisaram principem
exercitus iabin et currus eius. atque cum
multitudinem: et tradam eos in manu tua.
Dixitque ad eam barach. Si uenis mecum
uadam. si nolueris uenire non pergam.
Que dixit ad eum. Ibo quidem tecum
sed in hac uice uictoria tibi reputabitur:
quia in manu mulieris tradetur sisara.
Surrexit itaque debora. et perrexit cum ba
rach in cedes. Qui accersitus zabulon
et neptalim. ascendit cum milibus pug
natorum. duos uero in comitatu suo
habet autem comes necessarium quondam a
cetera cinei fratre suo filios obab co

gnati moysi. et tetenderant tabernacla
usque ad uallem que uocatur sennim.
et erant iuxta cedes. Nuntiatum que est sisare
quod ascendisset barach filius abinoem i
monte thabor. congregauit nongentos
falcatos currus. cunctumque exercitum de a
roseth gentium ad torrentem cison. Dixitque debora ad barach. Surge hec
est enim dies. in qua tradidit dñs
sisaram in manus tuas. En ipse ducto
tuus est. Descendit itaque barach de mon
te thabor. et x milia pugnatorum cum eo.
Perterruitque dñs sisaram. et omnes cur
rus. omnemque multitudinem in
ore gladii. ad conspectum barach. in tan
tur sisara de curru desiliens pedibus fuge
ret. et barach persequeretur fugientes
currus et exercitus. usque ad aroseth gen
tium. et omnis hostium multitudo usque
ad internitionem caderet. Sisara autem
fugiens. peruenit ad tentorium iahel
uxoris heber cinei. Erat enim pax inter
iabin regem asor. et domum heber cinei.
Egressa igitur iahel in occursum sisare
dixit ad eum. Intra ad me domine mi
mitte ne timeas. Qui ingressus taber
culum eius. et operuisset eum pallio dixit
ad eam. Da mihi obsecro paululum
aque: quia ualde sitio. Que aperiens u
trem lactis. et dedit ei bibere. et operuit il
lum. Dixitque sisara ad eam. Sta ante
hostium tabernaculi. et cum uenerit ali
quis interrogans te et dicens. numquid
hic est aliquis? respondebis. Nullus est. Tulit
itaque iahel uxor heber clauum tabernac
culi. assumensque palum malleum: et in
gressa abscondit eum. Illo silente et posuit supra
tempus capiti eius clauum. percussitque
que malleo. defixitque cerebrum usque ad ter
ram. Qui soporem mortis secutus defe
cit mortuus est. Et ecce barach sequens si
saram ueniebat. Egressaque iahel in occur
sum eius. dixit ei. Veni et ostendam tibi
uirum quem quaeris. Qui cum intrasset
ad eam. uidit sisaram iacentem mortuum.
et clauum infixum in tempore eius. Hu
miliauit ergo deus in die illo iabin re
gem chanaan coram filiis israel. Qui
usque procedebant et crebrescebat manus eorum
et potentior erat super iabin regem chanaan. donec
deleretur eum.

LIBER IVDICVM

Cenerunt q̄ uelbora tbarach filium abimelech in die illo dicentes. Cum ascenderis de israel. alias tuas ad periculum. benedicite dominō. Audite reges. aurib⁹ percipite principes. Ego sum ego sum que domino canam. psallam domino deo israel. Dñe cum exires de seyr. t transires per regiones edom terra mota ē. celiq; ac nubes stillauerunt aquas. Montes fluxerunt a facie domini. t sinai a facie dñi dei israel. In diebus samgar. filij anath. in diebus iahel. quieuerunt semite. t qui ingrediebantur per eas. ambulauerunt per calles deuios. Cessauerunt fortes in israel. t quieuerunt. donec surrexit debora. surrexit mater in israel. Noua bella elegit dominus. t portas hostium ipse subuertit. Clipeus t hasta fulgebit in quadraginta milibus israel. Cor meum diligit principes israel. Qui propria uoluntate obtulistis uos discrimini. benedicite dño. Qui ascenditis super mitentes asinas. t sedetis super iudicatu ambulatis in uia. loquimini. Vbi colliduntur fortes. ibi hostium ē suffocatus exercitus. ibi narrentur iustitie dñi. t clementia in fortes israel. Tunc descendit populus dñi. comminabor portas. t ululabunt principantium. Surge surge debora surge surge. t loquere canticum. Surge barach. t apprehende captiuos tuos. fili abinoem. Saluate fuit reliquias populi. Dominus in fortibus dimicauit. Ex effraim deleuit eos in amalech. t post eum exercitum in populis tuis. o amalech. De machir principes descenderunt. t de zabulon. qui exercitui ducerent ad bellandum. Duces y sachar fuerunt cum debora. t barach incedebant et ipsi pedibus eius. Qui quasi in precipitio ac barathrum se offerentium cecidit. Curuo ungula. magnanimos repetita extentio ē. Quare bimatres inter utres terminos. ut audires sibilos gregum. Curuo ungula. magnanimos repetita ē extentio. Galaad trans iordanem quiescebat. t dan nabacabat in nubibus. Aser habitabat in littore maris. t in portubus morabatur. Zabulon uero t nepthalim obtulerunt animas suas mortis in regione mortis. Venerunt reges. t pugnauerunt. Pugnauerunt reges chanaam in thanach. iuxta aquas magedon. t tamen nichil tulere predantes. De celo dimicatum ē contra eos. Stelle manentes in ordine et cursu suo. aduersus sisaram pugnauerunt. Torrens cison traxit cadauera eorum. torrens cha dumi torrens cison. Conculca anima mea robustos. Vngule equorum cecidere. fugientibus impetu. t per precipitia uictis fortissimus hostium. Maledicite terre merōz. dixit angelus dñi. Maledicat habitatoribus eius. quia non uenerunt ad auxilium dñi. in adiutorium fortissimum eius. Benedicta inter mulieres iahel uxor abeber cinei. benedicatur in tabernaculo suo. Aquam petenti lac dedit. t in phiala principum. obtulit butirum. Sinistram manum misit ad clauum. t dexteram ad fabrorum malleos. percussitq; sisaram. quassans in capite uulnus. lectum. t trans pulit uehementer perforans. inter pedes eius uoluebatur. iacebat et cadebat. t ubi uoluebatur. ibi cadauer exanimis. Per fenestram prospiciens ululabat mater eius. t per cenaculum loquebatur. Cur morantur regredi currus eius. Quare tardauerunt pedes quadrigarum eius. Prudentissima ancillarum eius. hec secum uerba reuoluit. Forsitan inuenerunt. diuidunt spolia. t pulcherrima feminarum eligunt ei. Vestes diuersorum colorum. sisare trahuntur in predam. t supellex uaria ad ornandum colla portantur. Sic pereant omnes inimici tui dñe. Qui autem diligunt te. sicut sol in ortu suo. splendeat. t uiuant. Quieuitq; terra annis.

VI

Fecerunt autem filij israel malum in conspectu dñi. Qui tradidit eos in manu madian septem annis. t oppressi sunt a facie eorum. Fecerunt sibi antra in montibus. t munitissima ad repugnandum loca. Cumq; seminassent israel. ascendebat madian. t amalech. cetique orientalium nationum. t apud eos figentes tentoria sicut locuste in herbis. et ita uastabant usque ad introitum gaze. in

LIBER IVDICVM

chilqꝫ omnino ad uitam pertines reliquebant in israel. non oues non bouem non asinos. Ipi enim cum uniuersi greges eorum uenichant cum tabernaculis suis. tad instar locustarum innumera ꝓplebant inuncra multitudo hominū t camelorum. quicquid tetigerant deuastabant. Humiliatusqꝫ é israel ualde in ꝓspectu madian. t clamauit ad dñm postulans auxilium ꝯra madianitas. Qui misit ad eos uirum prophā. t loquutus é. Hec dicit dominus deus israel. Ego uos feci ꝓscendere de egypto. t eduxi uos de domo seruitutis. t liberaui de manu egyptiorum. t oīum inimicorum qui affligebant uos. eiecique eos ad introitum uestrum. t tradidi uobis terrā eorum t dixi Ego dominus deus ur. ne timeatis deos amorreor. in quoꝝ terra habitatis. et noluistis audire uocem meam. Venit autē angelus dñi t sedit sub quercu q erat in ephra. t pertinebat ad ioas pris familie egri. Cumqꝫ gedeon filius eius ereuteret atqꝫ purgaret frumenta in torcular. ut fugeret madian. apparuit ei angelus dñi t ait. Dominus tecum uiror fortissime. Dixitqꝫ ei gedeon. Obsecro domine si dñs nobiscum é. cur q̄ apprehenderunt nos hec omnia. Vbi sūt mirabilia eius que narrauerunt pres patres. atqꝫ dixerunt. de egypto eduxit nos dominus. Nunc autē dereliquit nos. t tradidit nos manibus madian. Respexitqꝫ ad eum dominus. t ait. Vade in hac tua fortitudine mea. t liberabis israel de manu madian. Scito q̄ missus te. Qui respondens ait. Obsecro mi domine. in quo liberabo israel? Ecce familia mea infima é in manasse. t ego minimus in domo patris mei. Dixitqꝫ ei dominus. Ego ero tecum. t percuties madian quasi unum uirum. Et ille. Si inuenī gratiam coram te. da michi signum q̄ tu es qui loquaris ad me. Ne recedas hic donec reuertar ad te. portans sacrificium t offerens tibi. Qui respondit. Ego opperiar donec reuertaris. Ingressusqꝫ é gedeon. t coxit edum. t de farine modio azimos panes. carnesqꝫ posuit in canistro. t ius carnium mittens in ollam. tulit omnia sub quercu t obtulit ei. Cui dixit angelus dñi. Tolle carnes t panes azymos. t pone sup petram illam. t ius desuper funde. Quodqꝫ fecisset ita. extendit angelus dñi summitatem uirge quam tenebat in manu. t tetigit carnes t azymos panes. Ascendit qꝫ ignis de petra. t carnes azymos sumptit. Angelus aut dñi euanuit ab oculis eius. Videnqꝫ gedeon q̄ angelus dñi esset. ait. Heu michi domine deus. quia uidi angelum dñi. facie ad faciem. Dixitqꝫ ei dominus. Pax tecum. ne timeas. non morieris. Edificauit ergo ibi gedeon altare dño. Vocauitqꝫ illud dominus pax usqꝫ in ꝓsentem diem. Cumqꝫ adhuc esset in ephra que é familia egri. nocte illa dixit dominus ad eum. Tolle taurum patris tui. t alterum taurum annoꝝ vii. destrue aram baal. que é patris tui. t eme quod circa aram è succidet. t edificabis altare domino deo tuo. in summitate petre huius. super quam sacrificium ante posuisti. Tolleqꝫ taurum secundum t offeres holocaustum super struem lignoꝝ. que de nemore succidetis. Assumptis igitur gedeon x. uiris de famulis. fecit sicut preceperat ei dominus. Timens aut domum patris sui. t populi illius ciuitatis. ꝑ diem facere noluit. sed omnia nocte ꝓplenit. Cumqꝫ surrexissent uiri oppidi eius mane. uidere destructam aram baal. lucumqꝫ succisum. t taurum alterum ipositum super altare quod tunc edificatum erat. dixerunt qꝫ ad inuicem. Quis hec fecit? Cumqꝫ perquisissent auctorem rei. dictum é. Gedeon filius ioas. fecit hec omnia. Et dixerunt ad ioas. Produc filium tuum ut moriatur. quia destruxit aram baal. t succidit nemus. Quibus ille respondit. Numquid uos estis baal. t pugnatis pro eo? Qui aduersarius é eius? moriatur antequ lux crastina uenerit. Si deus é. uindicet se de eo q̄ subuertit aram eius. Et illo die uocatū é gedeon. hyerobaal. eo q̄ dixisset ioas ulciscatur se de eo baal. qui subuertit aram eius. Igitur omnis madian. t amalech. t orientales populi congregati sunt simul. t transeuntes iordanem castrametati

sunt in valle ingrabel. Spius autē dixit
dominus gedeon. Qui clangens buccis
duobus aurē dominū ibi esset. ut se sequerentur
Misitq; nuntios in universum manasse
qui tubē secutus ē eum. ad alios nuntios
misit. ad zabulon ad neptalim. Qui ac
cesserunt ei. Dixitq; gedeon ad deum. Si
salvum facis per manum meam israel.
sicut locutus es. ponam vellus hoc lani
in area. Si ros in solo vellere fuerit. et in
omni terra siccitas. sciam q; per manum
meam sicut locutus es liberabis israel.
Factumq; ē ita. Et de nocte surgens. ex
presso vellere. exam ros replevit. Dixitq;
rursus ad deum. Ne irascatur furor tuus
contra me. si adhuc semel tentavero si
gnum quaerens in vellere. Fiat ut solū
vellus siccum sit. et omnis terra ros ma
deat. Fecitq; nocte illa ut postulaverat.
et fuit siccitas in solo vellere. et ros in ter-

Igitur hieroboal qui
et gedeon de nocte surgens
et omnis populus cum eo. ad
venit ad fontem qui vocat
ur. Stant autē castra madian in val
le. ad septentionalem plagam vallis ex
celsi. Dixitq; dominus ad gedeon. Ad
huc tecum ē populus. nec tradetur
madian in manus eius. ne gloretur ad
me israel. et dicat meis viribus liberatus
sum. Loquere ad populum. et ex eis au
dientibus predica. Qui formidolosus
et timidus invenietur. Recedatq;
de monte galaad. et reversi sunt ex pop
xxij milia virorum. et x. milia remā
serunt. Dixitq; dns ad gedeon. Adhuc
populus multus ē. duc eos ad aquas.
et ibi probabo illos. Et de quo dixerit ti
bi hic vadat. ipse vadat. quem ut ego
prohibuero inveniatur. Cumq; descen
disset populus ad aquas. dixit dominus
ad gedeon. Qui manu et lingua lam
buerint aquas. sicut solent canes li
bere. separabis eos seorsum. Qui autē
curvatis genibus biberint. in altera pte
erunt. Fuit itaq; numerus eorum
qui manu ad os proiecerunt aquas li
buerant cc. viri. Omnis autē reliqui
multitudo flexo poplite biberat. Et ait
dominus ad gedeon. In ccc viris qui
lambuerunt aquas liberabo vos. et tra

dam madian in manus tua. Omnis e
autē reliqua multitudo. revertatur in
locum suum. Sumptis itaq; cibariis
pro numero et tubis. omnē reliquam
multitudinem abire precepit ad taber
nacula sua. et pce cum ccc virīs se ce
nimi dedit. Castra autē madian erat
subter in valle. Eadem nocte dixit dns
ad eum. Surge et descende in castra. ea
tradidi eos in manu tua. Si autē solus
ire formidas. descendat tecum phara
puer tuus. Et cum audieris quid lo
quantur. tunc confortabuntur manus
tue. et securior ad hostium castra descē
des. Descendit ergo ipse et phara puer ei
in partem castrorum ubi erant armato
rum vigilie. Madian autē et amalech.
omnes orientales populi fusi iacebāt
in valle ut locuste in multitudine. Ca
meli autē innumerabiles erant. sicut
arena que iacet in littore maris. Cūq;
venisset gedeon. narrabat aliquis sōpi
um proximo suo. et in hunc modum re
ferebant quod viderat. Vidi somnium
videbatur michi quasi subtemineus
panis ex ordeo solū. et in madian cas
descendere. Cumq; pervenisset ad tabernaculum. percussit illud atq; subvertit.
et terre funditus coequavit. Respon
dit ei
quebatur. Non ē hoc aliud. nisi
gladius gedeonis. filij ioas viri israel.
Tradidit enim dominus in manus ei
madian. et omnia castra eius. Cumq;
audisset gedeon somnium et interpre
tationem eius adoravit. Et reversus
ad castra israel ait. Surgite. tradidit ei
dns in manus vestras castra madian. Di
visitq; trecentos viros in tres partes. et
dedit tubas in manibus eorum. lagenasq;
vacuas ac lampades in medio lagena
rum. et dixit ad eos. Quod me faciente
videbitis hoc facite. Ingrediar partem
castrorum. et quod fecero sectamini. Cū
personuerit tuba in manu mea. vos eq;
per castrorum circuitum clangite. et cla
mate dño et gedeon. Ingressusq; est ge
deon et cc. viri qui erant cum eo in par
tem castrorum. incipientibus vigilibus noctis
medie. et excitatibus suscitatis. cepe
runt buccinis clangere. et plodere inter se
lagenas. Cumq; per gyrum castror

ui tribo personarent lecis. 7 trib⁹ las cō
fregissent: tenuerunt sinistris manib⁹ lampades. 7 dextris sonantes tubas.
clamauerunt q̄ gladius dñi 7 gedeo
nis. stantes singuli per circuitum ca
stroꝝ hostiliū ui loco suo. Omia
q̄ castra turbata sunt. 7 ululantes q̄ fugerunt. 7 nichilomin⁹
insistebant ccc. uiri buccinis personā
tes. Immisitq⁹ dominus gladium in
omnib⁹ castris. 7 mutua se cede trucida
bant. fugientes usq⁹ bethsecha. 7 cepi
thonem abelmeula in tiberath. Conclamantes aut uiri israel de neptalim 7
aser. 7 omni manasse. persequebantur
madian. Misitq⁹ gedeon nunc̃os. in
cēm montem ephraim. dicens. Descēdite in occursum madian. 7 occupate
aquas usq⁹ bethara. atq⁹ iordanem. 7
Clamauitq⁹ omnis ephraim. 7 p̄occupauit aquas atq⁹ iordanem. usq⁹ a
bethara. Apprehensosq⁹ duces uiros ma
dian. oreb 7 zeb. interfecit oreb in pe
oreb. zeb uero in torculari zeb. 7 persecuti sunt madian. capita oreb 7 zeb
portantes ad gedeon trans fluenta ior
danis.

Ivdicvm

Ocurritq⁹ ad eum uir effraim. Quid ē hoc quod fa
cere uoluisti. ut nos nō uo
cares cum ad pugnam pgeres contra madian. uirgantes fortiter
7 p̄ope uim inferentes. Quib⁹ ille re
spondit. Quid enim tale facere potui
quale uos fecistis? Nonne melior ē racemus effinim. uindemie abiezer. In
manus uras dominus tradidit. p̄cipes madian. oreb 7 zeb. Quid tale fa
cere potui. quale uos fecistis? Quod ei
locutus fuisset. requieuit spus eorum q̄
tunc esebant contra eum. Cumq⁹ uenisset
gedeon ad iordanem. transiuit eum. 7
cum ccc uiris. qui secum erant. 7 pre
lassitudine fugientes persequi non po
terant. Dixitq⁹ ad uiros socchot. Date
obsecro panes populo qui mecum est.
quia nimis defecerunt. ut possimus p
sequi zebee 7 salmana reges madian.
Respondentesq⁹ principes socchot. Forsitan palme manuū zebee 7 salmana in
manu tua sunt. 7 idcirco postulas ut
demus exercitui tuo panes. Quib⁹ ille
ait. Cum ergo tradiderit dñs zebee et
salmana in manus meas. teram̄ carnes
uras cum spinis tribulisq⁹ deserti. Et
inde ascendens. uenit ad phanuel. Lo
cutusq⁹ ē ad uiros loci illius similia. Cui
illi responderunt. sicut respondерunt uiri socchot.
Dixitq⁹ eis. Cum reuersus fuero in pa
ce destruam turrim hanc. Zebee autē 7
salmana requiescebant cum omni exercitu suo. xv milia enim uiri remanserant
ex omnib⁹ turmis orientalium pplorum.
cesis. cxx. milib⁹ bellatorum. 7 educentium gladium. Ascendensq⁹ gedeon p
uiam eorum. qui in tabernaculis
morabantur ad orientalem plagam
nobe 7 iecba. percussit castra hostium
qui securi erant. 7 nichil aduersi suspicabantur. Fugerunt itaq⁹ zebee 7 salmanā.
Quos persequens gedeon apprehendit
turbato omni exercitu eorum. Reuertensq⁹
de bello ante solis ortum. apprehendit
puerum de uiris socchot. interrogauitq⁹
eum nomina principum 7 seniorum
socchot. 7 descripsit ei lxxvij uiros. Venitq⁹
ad socchot. 7 dixit eis. Ecce zebee 7 salmana. super quib⁹ exprobastis mihi dicentes.
Forsitan zebee 7 salmana in manibus
tuis sunt. 7 idcirco postulas ut demus
uiris qui lassi sunt 7 defecerunt panes.
Tulit ergo seniores ciuitatis 7 spinas
deserti ac tribulos. 7 trituit eum eis. 7
atq⁹ comminuit uiros socchot. Turrim q̄
phanuel subuertit. occisis uiris ciuitatis. Dixitq⁹ ad zebee 7 salmana.
Quales fuerunt uiri quos occidistis
in thabor? Qui responderunt. Similes tui.
7 unus quidem eorum quasi filius regis.
Quib⁹ ille ait. Fratres mei fuerunt filii
matris mee. Viuit dominus. si uitam
seruasses eis non uos occiderem. Dixitq⁹
iether primogenito suo. Surge 7 interfice eos. Qui non eduxit gladium. Timebat enim quia adhuc puer erat. Dixerunt⁹q⁹ zebee 7 salmana. Tu surge
7 irrue in nos. quia uirtus etatem robur
ē hominis. Surrexit gedeon 7 interfecit
zebee 7 salmana tulit ornamenta. ac
bullas quib⁹ colla regalium camelorum
decorari solent. Dixerunt⁹q⁹ omnes ad
uirum simul ad gedeon. Dominare nostri

ti 7 filius unus. 7 filius filij tui. quia li
beraſti nos de manu madian. Qui dix
ille aiꝫ. Non dñabor uř. nec dñabitur
uř uob filius meus. ſz dominabitur uo
bis dominus. Dixitq; ad eos. Vnam
petitionem poſtulo a uobis. Da mihi
uř aures ex preda ſua. ſm aures enim
aureas byſmaelite hiſ ſueuerant. 7
Qui reſpondent. Libentiſſime dabim⁹.
Expandentesq; ſuper terram pallium
proiecerunt unuſquiſq; in aures de preda 7
fuit pondus poſtulati auri mille ſeptuagin
auř ſicli. abſq; ornamentis 7 monilibꝫ. ueſtesq; purpuree.
quibꝫ madian reges uſi ſolita erant 7
preter torques aureas camelorum. Fe
citq; ex eo gedeon. ephod. 7 poſuit illud
in ciuitate ſua ephra. Fornicatuſq; eſt
omnis iſrael in eo. Et fcin è gedeon 7
omnis domus eius in ruinam. Humilia
tus è autem madian coram filijs iſ
rael. nec ponentes eleuare ultra cer
uices. ſz quieuit terra per dies quadra
ginta poſt fuit gedeon. Abijtq; ieroba
al filius ioas 7 habitauit in domo ſua.
Habuitq; lx filios qui egreſſi ſunt de fe
moꝛe eius. eo q; plures uxores ha
buit. Concubina aut illius quam ha
bebat in ſichem genuit ei filium nomi
abimelech. Mortuusq; è gedeon filius
ioas in ſenectute bona. 7 ſepultus è in
ſepulchro patris ſui in ephra de fami
lia ezri. Poſtq; aut mortuus è gedeon.
auerſi ſunt filij iſrael 7 fornicati ſunt
cum baalim. Percuſſerunt q; cum ba
al fedus. nec recordati ſunt dominum
dei ſui. qui eruit eos
de manibꝫ omnium inimicoꝝ ſuoꝝ
per circuitum. nec fecerunt miſeri
cordiam cum
domo ieroboal gedeon iuxta omnia
bona que fecerat in iſrael.

Abijt aut abimelech filius
ieroboal in ſichem ad fres
matris ſue. locutuſq; eſt
ad eos. 7 ad omnem cogna
tionem domus patris matris ſue. di
cens. Loquimini ad omnes uiros ci
uitatis. Quid uobis è melius utrum
uir ſit uobis dominetur uniuersi. an
ut dominetur uobis unus uir. Si
militer q; conſideratote. quia os unum 7 caro

uřa ſum. Locutiq; ſunt fres matris eius
de eo ad omnes uiros ſichē uniuerſos ſer
mones iſtos. 7 inclinauerunt cor eoꝝ
poſt abimelech dicentes. Frater nr è.
Dederuntq; illi lx ponderis argenti
de templo baalbenth. Quo conduxit ex
eo uiros inopes 7 uagos. ſecutiq; ſunt
eum. Et ueniens in domum patris ſui in
ephra. occidit fres ſuos filios ieroboal.
lx uiros ſuper lapidem unum. Remā
ſit q; ionathan filius ieroboal minimus.
abſconditus è. Congregate ſunt aut
omnes uiri ſichē. 7 uniuerſe familie 7
uenerunt mello. Abieruntq; 7 conſtituerūt
regem abimelech iuxta quercum qui
ſtabat in ſichē. Quod cum nunciatum
eſſet ionathe filio ioiade. 7 ipſe ſtans in cacumine montis garizim. eleuataq; uoce clamauit
7 dixit. Audite me uiri ſichē. ita uobis
diuina reddat deus. Ierunt ligna. ut ungerent
ſuper se regem. Dixerunt q; oli
ue. Impera nobis. Que reſpondit. Num
quid poſſum deſerere pinguedinem
meam. qua deo hominesq; 7 uenire ut
ligna promouear. Dixerunt ligna ad arborem ficum. Ve
ni 7 ſuper nos accipe regnum. Que
reſpondit eis. Num quid poſſum de
ſerere dulcedinem meam. fructuſq;
ſuauiſſimos. 7 ire ut ligna
promouear. Locutiq; ſunt ligna ad
uitem. Veni 7 impera nobis. Que
reſpondit eis. Num quid poſſum de
ſerere uinum meum. quod lenificat
deum 7 homines. 7 uenire ligna cetera
promouere. Dixerunt omnia ligna
ad rubum. Veni 7 impera ſuper nos.
Quo reſpondit eis. Si uere me regem co
ſtituiſtis uobis uenite 7 ſub umbra
mea requieſcite. Si aut non uultis.
egrediatur ignis de rubo. 7 deuoret
cedros libani. Nunc ergo ſi recte 7 ab
ſq; peccato conſtituiſtis ſuper uos regem
abimelech. 7 bene egiſtis cum ieroba
al. 7 cum domo eius. 7 redidiſtis ui
cem beneficij eius qui pugnauit pro
uobis. 7 animam ſuam dedit periculo.
ut eriperet uos de manu madian qui
nunc ſurrexiſtis contra domum patris
mei. 7 interfeciſtis filios eius. lx ui
ros ſuper unum lapidem. 7 conſtituiſtis

regem abimelech filium ancille eius.
super bitatores sichem eo q̄ frater⁹ uir⁹
sit. Si ergo recte ⁊ absq; uicio egisti⁹ ⁊
cum ierobaal ⁊ domo eius. hodie lete
mini in abimelech. ⁊ ille letet⁹ in uob.
Sin aut̄ peruerse. egrediatur ignis ex
eo. ⁊ consumat bitatores sichem. ⁊ oppidū
mello. ⁊ domū abimelech. Que cū
diuiss⁹ fugit. ⁊ abiit bera. habitauitq; ibi
metu abimelech fratris sui. Regnauit
autē israel tribus annis.
Misitq; deus spūm pessimum inter
abimelech ⁊ bitatores sichem. Qui ce
perunt detestari eum. ⁊ scelus intersec
tionis lxx filiorum ierobaal. ⁊ effusionē
sanguinis eorum referre in abimelech
fratrem suum. ⁊ in ceteros sichimorum
principes qui eum adiuuerant. Posue
runtq; insidias aduersus eum in mon
tium cacumine. Et dum illius presto
labantur aduentum. exercebant latro
cinia. agentes predas de preteuntib⁹
Nunciatumq; est abimelech. Venit au
gaal filius obed cum fratribus suis. ⁊ tran
sierunt in sichimam. Ad cuius aduentū
crecti bitatores sichem. egressi sunt in
agros. uastantes uineas uuasq; calcā
tes. Et facis cantantium choris ingressi
sunt phanum dei sui. ⁊ inter epulas ⁊
pocula maledicebant abimelech. cla
mante gaal filio obed. Quis est iste
abimelech. ⁊ que est sichem. ut seruiam⁹
ei. Nunquid non est filius ierobaal. ⁊
constituit principem zebul suum super
uiros emor patris sichem. Cur ig
seruiemus ei. Vtinam daret aliquis po
pulum istum sub manu mea. ut auferrē
rem de medio abimelech. Dictumq;
est abimelech. Congrega exercitus mul
titudinem. tuam. Cumq; audisset zebul
cuncta que audita fuerant sermonib⁹ gaal filij o
bed iratus est valde. ⁊ misit clam ad abi
melech nuncios dicens. Ecce gaal fi
lius obed uenit in sichimam cum fra
tribus suis. ⁊ oppugnat aduersum te ciui
tatem. Surge itaq; nocte cum popl̄o
qui tecum est. ⁊ latita in agro. ⁊ primo
mane oriente sole. irrue super ciuitatē.
Ille aut̄ egrediente aduersum te cum
populo suo. fac ei quod potueris. Sur
rexit itaq; abimelech. cum omni exer
citu suo nocte. ⁊ tetendit insidias iux̄
sichimam in quatuor locis. Et egressus
gaal filius obed. stetit in introitu porte
ciuitatis. Quumq; uidisset abimelech et
omnis exercitus cum eo. de insidijs
loco. Cumq; uidisset populum gaal.
dixit ad zebul. Ecce de montib⁹ mul
titudo descendit. Cui ille respondit. Um
bras montium uides quasi hominum
capita. ⁊ hoc error decipit⁹. Rursusq;
gaal ait. Ecce populus de umbilico
terre descendit. ⁊ unus cuneus uenit
per uiam que respicit quercum. Cui
dixit zebul. Vbi nunc è os tuum quo
loquebaris. quis è abimelech. ⁊ seruia⁹
ei. Nonne iste è populus quem despi
ciebas. Egredere ⁊ pugna contra eum. Abi
it ergo gaal spectante sichimorum po
pulo. ⁊ pugnauit contra abimelech. Qui
persecutus è eum fugientem. ⁊ in urbē
compulit. Ceciderunt̄q; ex parte eius pla
mi usq; ad portam ciuitatis. ⁊ abime
lech sedit in rama. Zebul autē gaal ⁊
socios eius expulit de urbe. nec in ea
passus è commorari. Sequenti ergo die.
egressus è populus in campum. Quō
cum nunciatum fuisset abimelech. tulit
exercitum suum. ⁊ diuisit in tres turmas.
tendens insidias in agris. Vidensq; q̄
egrederetur populus de ciuitate. surre
xit ⁊ irruit super eos cum cuneo suo. ⁊
oppugnans ⁊ obsidens ciuitatem. Qui
dem palantes per campum aduersa
rios persequebantur. Porro abimelech
omni die illo oppugnabat urbem. quā
cepit interfectis bitatoribus eius. ipsaq;
destructa ita ut sal in ea diseminaret. ⁊
Quod cum audissent qui habitabant in
turre sicamor ingressi sunt phanum
dei sui berith. ubi fedus cum eo pepige
rant. ⁊ ex eo nomen loco⁹ acceperant.
qui erat valde munitus. Abimelech ⁊
autē audiens unus turris sicamorū
parare expugnatores. ascendit in montem
selmon cum omni populo suo. Et ab
rectis secum precidit arboris ramum ip
sumq; ferens humero. dixit ad socios.
Quod me uidetis facere cito facite. Ig
ceciderunt ramos de arboribus precedentes
sequebantur ducem. Qui circumdatis
presidium succenderunt. Atq; ita fru

IVDICVM

ē. ut fumo ⁊ igne mille hominum nec
rentur. uiri ac mulieres pariter habitato
ris sichem. Abimelech aut unde pro
fectus uenit ad oppidum thebes. Q
circundans exercitu obsidebat. Erat
aut turris excelsa in media ciuitate.
ad quam confugerant simul uiri ac mu
lieres. ⁊ omnes principes ciuitatis cla
usa firmissime ianua. ⁊ super turris tec
tum stantes pro propugnaculis. Acce
dens q abimelech uoluit turrim pug
nare fortiter. ⁊ approprians hostio
ignem superponere molliebatur. Et ec
ce mulier una fragmentum molle de sup
iaciens illisit capiti abimelech ⁊ confrg
cerebrum eius. Qui uocauit cito ar
gerum suum. ⁊ ait ad eum. Educ gla
dium tuum ⁊ percute me. ne
forte dicatur q a femina interfectus
sim. Qui uulnerans perficiens interfecit e
um. Illoq mortuo omnes qui cum
eo erant de israel reuersi sunt in sedes
suas. Et reddidit deus malum quod
fecerat abimelech contra patrem suum in
fectus per fratres suos. Siccumq quq
quod operati erant retributum ē. Tue
nit super eos maledictio ionathā filii
ieroboal.

Post abimelech surrexit
dus in israel. thola filius
thua patrui abimelech. a
ui de ysachar. qui habitauit
in samir montis effraim. ⁊ iudicauit i
srael xxiii annis. Mortuusq est ⁊
sepultus in samir. Huic successit iair
galaadites qui iudicauit israel per xxii
annos. habens xxx filios sedentes sup
xxx pullos asinor ⁊ principes ciuitatu
xxx. que ex nomine eius appellate sunt.
auoth iair. i. oppida iair. usq in pre
sentem diem. in terra galaad mortuus
ē iair. ac sepultus in loco. cui ē uoca
bulum camon. Filii aut israel pecca
uerunt coram domino. ⁊ fecerunt ma
lum in conspectu domini. ⁊ seruierunt baal.
baalim. ⁊ astaroth. ⁊ deis syrie. ac sidonis
⁊ moab. ⁊ filior amon ⁊ philisthim. Di
miserunt q dominum. ⁊ non colebant
eum. Contra quos dominus iratus.
tradidit eos in manus philisthim ⁊ filio
rum amon. Afflictiq sunt ⁊ uexerunt

oppressi per annos xviii. omnes qui habi
bant transiordanem in terra amorrei. q
ē in galaad. in tantum ut filii amon tor
dane transmisso uastarent uirgam ⁊ be
niamin ac ephraim. Afflictusq ē israel
nimis. ⁊ clamantes ad dominū dicūt.
Peccauimus tibi qua dereliquimus do
minum. ⁊ seruimus baalim. Quibus locut
ē dominus. Nunquid non egipty ⁊ a
morrei filiiq amon. ⁊ philisthim. sidony
quoq. ⁊ amalech. ⁊ chanaan oppressere
uos. ⁊ clamastis ad me. ⁊ erui uos de ma
nu eorum. ⁊ dereliquistis me ⁊ coluistis
deos alienos. ideo non adiciam ut ultra
uos liberem. Ite ⁊ uocate deos quos ele
gistis. ipsi uos liberent in tpe angustie.
Dixerunt q filii israel ad dominū. Pec
cauimus. Facite tu nobis quicquid ē
placet. tm nunc liberare nos. Que dicen
tes omnia de finibus suis alienor deorum
uota protecerunt. ⁊ seruierunt domino. ⁊
Qui doluit super miseriis eorum. Igit q
filii amon exclamantes. in galaad fixere
tentoria. Contra quos congregati filii israel
in massa castrametati sunt. Dixerunt q
principes galaad. singuli ad proximos
suos. Qui primus cepit nobis. contra filios
amon cepit dominare. erit dux populi
galaad.

Erat igit in tpe illo iepte ⁊
galaadites uir fortissimus. ⁊
atq pugnator. filius mere
tricis mulieris. qui natus ē de
galaad. Habuit aut galaad uxorem de
qua suscepit filios. Qui postq creuere
ecceserunt iepte. dicentes. Heres in dom
pris nri ē non poteris. quia de adultera
matre natus es. Quos ille fugiens ac
q refugiens. habitauit in terra thob. Cō
congregatiq sunt ad eum uiri inopes ⁊ la
trocinantes. ⁊ quasi principem sequebant
In illis diebus pugnabant filii amon contra
israel. Quibus acriter instantibus. perrexe
runt maiores natu ad galaad ut tolle
rent in auxilium suum iepte de terra thob.
Dixerunq ad eum. Veni ⁊ esto princeps
nr. ⁊ pugna contra filios amon. Quibus
ille indixit. Nonne uos estis qui odistis
me. ⁊ eiecistis de domo pris mei. ⁊ nunc
uenistis ad me necessitate compulsi. Dix
erunq principes galaad ad iepte. Ob

hanc causam igitur nunc ad te nemum
ut proficiscaris nobiscum: ⁊ pugnes
ontra filios amon. fisq; dux omnium q
habitant in galaad. Iepte quoq; dixit eis.
Si uere uenistis ad me ut pugnem pro
uobis ontra filios amon. traditeritq; eos
dominus in manus meas. ego ero prin
ceps uir. Qui rnderunt ei. Dominus
qui hec audit. ipe mediator ac testis e.
q nia promissa facie mus. Abiitq; ig
iepte cum principibus galaad. Pro itq;
omnis populus eum principem sui. ⁊
Locutusq; e iepte omnes sermones suos
coram domino: in maspha. Et misit nu
cios ad regem filiorum amon. qui ex
persona sui dicerent. Quid mihi ⁊ t
e. quia uenisti ontra me. ut uastares t
ram meam? Quibus ille rndit. Quia
tulit isrl terram meam. q ascendit
de egipto. a finibus amon usq; iabboch ⁊
atq; iordanem. Nunc igitur cum pace
redde michi eam. Per quos nuntios ma
dauit iepte ⁊ imperauit eis ut dicerent
regi amon. Hec dicit iepte. Non tulit
isrl terram moab. nec terram filio
amon. Ds quando de egipto ascendit.
ambulauit per solitudinem usq; ad ma
re rubrum. ⁊ uenit in cades. misitq; nu
cios ad regem edom. dicens. Obsecro
ut transeam per terram tuam. Qui no
luit acquiescere precibus eius. Misit q
ad regem moab: qui ⁊ ipe transitum p
beri o rempsit. Manseritq; in cades ⁊
circuiuit terram edom. ⁊ terram
moab. Venitq; ontra orientalem plagā
terre moab. ⁊ castrametatus e trans iu
non. nec uoluit intrare fines moab
Arnon quippe o finium e terre moab.
Misitq; isrl nuntios ad seon re
gem amorreorum qui habitabat in esebon
⁊ dixerunt ei. Obsecro ut transe
am per terram tuam. usq; ad flumen.
Qui ripe isrl nequa despiciens: no
luit eum transire per fines suos.
Ds infinita multitudine congregata. e
gressus e ontra eum in iesa ⁊ fortiter re
sistebat. Tradiditq; eum dominus
in manus isrl. cum omni exerci
tu suo. Qui percussit eum. ⁊ possedit
omnem terram amorrei habitatoris
regionis illius. ⁊ uniuersos fines ei?
de arnon usq; iabboch. de solitudine usq;
ad iordanem. Dominus ergo deus i
srl. subuertit amorreum pugnates
ontra israhel pro populo suo israel. ⁊ tu
nunc uis possidere terram eius? Nō
ne ea que possedit chamos deus tuus
tibi iure celebras? Que autem deus
noster uictor optauit. in meam pos
sessionem: nisi forte melior es balach
filio sephor rege moab. aut decrete po
tes q piugatis fuit ontra israhel ⁊ pugnā
uerit ontra eum. qui habitauit in esebon
tuisque eius. ⁊ in ariel ⁊ tuiculis illius
⁊ in cunctis ciuitatibus iuxta iordanem p
ccc. annos. Quare tanto tpe michil
super hac repentione tentasti? Igit
non ego pecco in te. ⁊ tu ontra me male
agis iudicem michi bella inuista. iu
dicet dominus arbiter huius diei in
israel. ⁊ filios amon. Noluitq; acquie
scere rex filiorum amon uerbis iepte
que per nuntios mandauerat. Factus
e ergo super iepte spūs domini. ⁊ circui
ens galaad ⁊ manasse. maspha quoq;
⁊ galaad. ⁊ inde transiens ad filios amō.
uouit uouit domino dicens. Si tra
dens filios amon in manus meas.
quicumq; primus fuerit egressus de
foribus domus mee. michiq; occurrerit
reuertenti cum pace a filiis amon. eū ho
locaustum offeram domino. Transi
uitq; iepte ad filios amon. ut pugna
ret ontra eos. Quos tradidit dominus
in manus eius. Percussitq; ab aroer ⁊
usq; dum uenias in menneth. xx ci
uitates ⁊ usq; ad abel. que e uineis o
sita plaga magna nimis. Humiliati
q sunt filij amon a filijs israel. Reū
tenti autē iepte in maspha domū suā.
occurrit ei unigenita filia sua. cum tbi
panis ⁊ chorus. Non enim habebat alios
liberos. Qua uisa scidit uestimenta ⁊
sua. ⁊ ait. Heu filia mi. decepisti me. et
ipa decepta es. Aperui enim os meum
ad dominum. ⁊ aliud facere non potō.
Cui illa rndit. Pater mi si aperuisti o
tuum ad dm: fac michi quod pollici
tus es. cessa tibi ultione atq; uictoria
de hostibus tuis. Dixitq; ad patrem hoc
solum michi presta. quod deprecor.
Dimitte me ut duobus mensibus circu

LIBER REGVM

ieam montes. ⁊ plagam unginitatu meam cum sodalibꝫ meis. Cui ille ait sponsus. Vade. Et dum iret eam duobꝫ mensibꝫ. Cumq; abiiss cum sotijs ac sodalibꝫ suis: flebat unginitatē suā in montibꝫ. Expletisq; duobꝫ mensibꝫ reuersa ē ad patrem suum. ⁊ fecit ei sicut uouerat. Que ignorabat uirum. Et inde mos inolenit in isrl ⁊ consuetudo seruata ē. ut post anniculum quemlibet uirginum filie isrl. ⁊ plangant filiā iepte galaadite diebꝫ iiij.

Ecce aūt ephraim orta ē sedicio. Nam transeuntes ꝯra aquilonem. dixerūt ad iepte. Quare uadens ad pugnam ꝯra filios amon uocasti nos nobiscū ut pergeremus tecum? ignem incendemus domum tuam. Cui ille rndit. Disceptatio erat michi ⁊ populo meo ꝯra filios amon uehemēs. uocauiq; uos ut michi preberetis auxilium. ⁊ facere noluistis. Qđ cernēs posui in manibꝫ meis animam meā. Transiuitq; ad filios amon. ⁊ tradidit eos dominus in manus meas. Quid ergo me circūuenistis hodie? ascendi ut pugnarem contra eos. ⁊ conuocans uiros de galaad. pugnabat ꝯra ephraim. Percusserūtq; uiri galaad ephraim. qa dicebat fugitiuus ē galaad de ephraim. habitat in medio ephraim ⁊ manasse. ⁊ occupauerunt galaadite uada iordanis. ne quis ephraimi reuersurus esset. Cumq; uenisset ad ea de ephraim nlō fugiens atq; dicēs. obsecro ut me trāsire patiamini. Dicebant ei galaadite. Numq; ephraimites es? Quo dicente non sum. interrogabant eum. Die ergo scholeth. quod interpretatur spica. Qui rndebat thebolech. eadem littera spicam exprimere non ualens. apprehensum iugulabant. in loco iordanis transitus. ⁊ cecidērunt in illo tpe de ephraim xlij milia. Iudicauitq; iepte galaadites isrl vj annis. ⁊ mortuus ē ac sepultus in ciuitate sua galaad. Post hunc iudicauit isrl abesan de bethleem. qui habuit xxx filios. ⁊ totidem filias. Quas emittens foras maritis dedit. ⁊ cepit tricesimum numerum filiarū suarū ut acciperet uxores adolescentibus suis. iudicauitq; isrl septem annis. Et mortuus ē ac sepultus in bethleem. Post hunc iudicauit isrl abdon filius illelei pharatonites. qui habuit xl. filios. ⁊ xxx ex eis nepotes. ascendentes super lxx pullos asinarum. ⁊ iudicauit isrl octo annis. Mortuusq; ē ac sepultus in pharaton terre ephraim in monte amalech.

Rursumq; filij isrl fecerūt malum in conspectu domini. Qui tradidit eos in manus philistinorum xl annis. Erat autem quidam uir de saraa. ⁊ de stirpe dan. nomine manue. habens uxorem sterilem. Cui apparuit angelus domini. ⁊ dixit ad eam. Sterilis es et absq; liberis. sed concipies ⁊ paries filium. Cane ergo ne uinum bibas. ac sicerā. nec immundum quicq; comedas. quia concipies ⁊ paries filium. cuius non tanget caput nouacula. Erit enim nazareus dei ab infantia sua et matris utero. ⁊ ipe incipiet liberare isrl de manibꝫ philistinorum. Que cum uenisset ad maritum suum. dixit ei. Uir dei uenit ad me habens multum angelice terribilis nimis. Quem cum interrogassem quis esset. ⁊ unde uenisset. ⁊ quo nomine uocaretur. noluit michi dicere. sed hoc rndit. Ecce concipies ⁊ paries filium. Cane ne uinum bibas nec sicerā. ⁊ ne aliquo uescaris immundo. Erit enim nazareus dei ab infantia sua. ex utero matris usq; ad diem mortis sue. Orauit uirq; manue dominū. et ait. Obsecro domine ut uir dei quē misisti ueniat iterum. ⁊ doceat nos quid faciamus de puero qui nascitur. Exaudiuitq; deus precantem manue. ⁊ apparuit iterum angelus dei uxori eius sedenti in agro. Manue aūt maritus eius non erat cum ea. Que cum uidisset angelum. festinauit ⁊ cucurrit ad uirum suum. nuntiauitq; ei dicens. Ecce apparuit michi uir. quem ante uideram. Qui surrexit et

secutus ē uxorem suam. Veniensq; ad
uxum: dixit ei. Tu es qui locutus
es mulieri? Et ille rndit. Ego sum.
Cui manue. Qñ unquit fmo tuus ꝛ
fuerit expletus. quid uis ut faciat ꝛ
puer. aut quo se obstringere debebit? Di
xitq; angelus dñi manue. Ab
omnib; que locutus sum uxori tue. ab
stineat se. ꝙ quicquid ex uinea nascitur
non comedat. uinum ꝙ siceram non
bibat. nullo uescatur immundo. ꝙ quod
ei precepi impleat atq; custodiat. Dix
q; manue ad angelum dñi. Obsecro te
ut acquiescas precib; meis. ꝙ faciamus
tibi edum de capris. Cui rndit angl's.
Si me cogis non comedam panes tuos.
Si aut uis holocaustum facere. offer
li dño. Et nesciebat manue quod ꝛ
angelus dñi esset. Dixitq; ei. Q̄d
ē tibi nomen. ut si fmo tuus fuerit ex
pletus honorem te? Cui ille rndit.
Cur quaris nomen meum quod ē mi
rabile? Tulit itaq; manue edum de ca
pris. ꝙ libamenta. ꝙ posuit super petras.
offerens dño qui facit mirabilia.
Spectante uxore eius. intuebantur. Cū
ascenderet flamma altaris in celum. ꝛ
angelus dñi in flamma pariter ascē
dit. Quod cum uidisset manue ꝙ uxor
eius. pronis ceciderunt in terram. ꝙ ultr
non apparuit eis angelus dñi. Statim
intellexit manue eē angelum dñi.
dixitq; ad uxorem suam. Morte moie
mur. quia uidimus dñm. Cui rn
dit mulier. Si dominus nos uellet oc
cidere. de manib; nris holocaustum ꝙ
libamenta non accepisset. nec ostendis
set nobis hec omnia. neq; ea que sunt
uenturа diceret. Peperit itaq; filium.
ꝙ uocauit nomen eius samson. Creuit
q; puer. ꝙ benedixit ei dominus. Cep
q; spūs dñi eē cum eo in castris ꝛ
dan. inter saraa ꝙ estaol.

Descendit igitur samson i
thamnatha. Vidensq; ibi ꝛ
mulierem de filiab; phili
stiim. ascendit ꝙ nuntiauit
patri suo ꝙ matri dicens. Vidi mulierē
de thamnatha. de filiab; philistinorum.
quam queso ut michi accipiatis uxo
rem. Cui dixerunt pater ꝙ mater sua.
Nonquid non ē mulier in filiab; fra
trum tuorum ꝙ in populo meo. quia uis acci
pere uxorem de philistiim qui uncir con
cisi sunt? Dixitq; samson ad patrem suū.
Hanc michi accipe. quia placuit oculis
meis. Parentes aut eius nesciebant q̄
res a dño fieret. ꝙ quereret occasiones
contra philistiim. Eo enim tpe philistiim
dñabantur israel. Descendit itaq; samson
cum patre suo. ꝙ matre in thamnatha. Cūq;
uenissent ad uineas oppidi. apparuit ꝛ
catulus leonis fremens rugiens. ꝙ occurrit
eis. Irruit aut spūs dñi in samson.
ꝙ dilacerauit leonem quasi edum ha
frustra dilaceraret. nichil omnino hūs
in manu. ꝙ hoc patri ꝙ matri noluit indi
care. Descenditq; ꝙ locutus ē mulieri
que placuerat oculis eius. Et post ali
quot dies reuertens ut acciperet eam.
declinauit ut uideret cadauer leonis.
ecce examen apum in ore leonis erat.
ac fauus mellis. Quem cum sumpsisset
in manib; comedebat in uia. Veniensq;
ad patrem suum ꝙ matrem. dedit eis ꝑ.
Qui ꝙ ipi comederunt. nec tñ eis uolu
it indicare q̄ mel de corpore leonis as
sumpserat. Descendit itaq; pr eius ad
mulierem. ꝙ fecit filio suo samson con
uium. Sic enim iuuenes facere consueue
rant. Cum igitur ciues loci illius uidis
sent eum. dederunt ei sodales. xxx. qui
essent cum eo. Quib; locutus ē samsō.
Proponam uobis problema. Quod si
solueritis michi intra vij dies cōuiuij
dabo uobis xxx sindones. ꝙ totidem tu
nicas. Si autem non potueritis sol
uere dabitis uos michi xxx sindones
ꝙ eiusdem numeri tunicas. Qui rnde
runt ei. Propone problema ut audia
mus. Qui dixit eis. De comedente e
gressus cibus. ꝙ de forti egressa est dulcedo.
Nec potuerunt per tres dies propositō
nem soluere. Cumq; adesset dies sep
timus. dixerunt ad uxorem samson. Bla
dire uiro tuo. ꝙ suade ei ut indicet tibi
quid significet problema. Q̄ si facere
nolueris. incendemus te ꝙ domū patris
tui. An ad hoc uocastis nos ad nuptias
ut spoliaretis? Que fundebat apud ꝛ
samson lacrimas. ꝙ querebatur dicens. ꝛ
Odisti me ꝙ non diligis. ideo ꝓble

ma quod proposuisti filys populi mei n
uis michi exponere. At ille respondit
Patri meo tmatri nolui dicere: tibi
indicare potero? Septem igitur dieb
ouuq flebat apud eum. Tandemq
die vij. cum ei molesta eet. exposuit. i
Que statim indicauit ciuibus suis: illi
dixerunt ei die vij. ante solis occubi
tum. Quid dulcius melle. tfortius.
leone. Qui ait ad eos. Si non arasset
in uitula mea: non inuenissetis propo
sitionem meam. Iruit itaq in eum spi
tus dni: descenditq ascalonem. tperc
sit ibi triginta uiros. Quorum ablata
uestes dedit his qui problema solua
rat. Iratusq nimis: ascendit in domu pris
sui. Vxor aut eius accepit maritum u
num de amicis eius tpro nubia

POst aliquantulum autem
temporis cum dies tritice
messis instarent uenit san
son uisere uolens uxorē
suam. tattulit ei edum de capris. Cū
q cubiculum eius more solito uellet i
trare: prohibuit eum pater illius dicēs
Putaui q odisses eam. tdedi eam
amico tuo. Sz hēt sororem queminor
tpulchrior illa ē. Sit tibi pro ea uxor. t
Cui indoit sanson. Ab hac die nō erit
culpa in me: si fecero phylistheos. Fecit emi
nobis mala. Perrexitq tcepit cēt uul
pes. caudasq earum iunxerit ad caudā
t faces ligauit in medio. Quas igne
succensas dimisit. ut huc illucq discur
rerent. Que statim peruerterunt in segē
tes phylistinorum. Quibus succensis. t
segetibus iam fruges. tadhuc stantes i
stipula xtremate sunt: in tantum ut ui
neas quoq tolliceta flamma consumēt.
Dixerunt q phylisthim. Quis fecit hāc
rem? Quibus dictum ē. Sanson gene
rum thamathei. qua tulit uxorem eius. t
alteri tradidit. hec operatus ē. Ascēde
runt q phylisthim. tcombusserunt tā mu
lierem q patrem eius. Quibus ait san
son. Licet hec fecerint. tamen adhuc i
er uobis expectam ultionem: ttunc qē
scam. Percussitq eos ingenti plaga. ita
ut stupentes suram femori imponerēt.
Et descendens habitauit in spelunca pe
tre ethā. Igitur ascendentes phylisthim

in terrā iude: castrametati sunt in loco
qui postea uocatus ē lechi. i. maxilla. i
ubi coorti fusius ē exercitus. Dixerūt
q eos de tribu iude. Cur ascendistis i
aduersum nos? Qui rñderunt. Vt li
gemus sanson uenimus. tredhamus
ei que in nos operatus ē. Descenderūt
ergo tria milia uirorum de tribu iude.
ad speluncā silicis ethā. Dixerunt q ad
sanson. Nescis q phylisthim imperent
nobis. Quare hoc facere uoluisti? Q
b ille ait. Sicut fecerunt michi. feci
eis. Ligare inquiunt te uenimus. t
tradere in manus phylistinor. Quib
rndit sanson. Jurate tspondete michi q
non me occidatis. Dixerunt q. Non t
te occidemus. sz uinctum trademus. Li
gauerunt q eum duob funib nouis.
tulerunt de petra ethā. Qui cum ue
nissz ad locum maxille. tphylisthim uo
ciferantes occurrissent ei. irruit spūs
dni in eum. tsicut solent ad odorē
ignis ligna consumi. ita tuincula quib
ligatus erat dissipata sunt tsoluta. In
uentamq maxillam. i. mandibulam
asini. que iacebat in uia arripiens. in
terfecit in ea mille uiros. tait. In maxil
la asini. in mandibula pulli asinarum
delem eos tpercussi mille uiros. Cūq
hec canens uerba complesset. proiecit ma
dibulam de manu. tuocauit nomen l
loci illius ramath lechi. q interpretat
eleuatio maxille. Sitiensq clamauit
ad dominum. tait. Tu dedisti in ma
nu serui tui salutem hanc maximam t
atq uictoriam. tecce sitio. et cadā
q incircumcisor. Aperuitq
dominus molarem dentem in maxilla
asini. tegressa sunt ex eo aque. Quib
hausis refocillauit spūs. tuires recep.
Ideo uocatum ē nomen loci illius. i
fons inuocantis de maxilla. usq in p
sentem diem. Judicauitq israel in die
bus philisthim xx annis

HAbuit quoq in gazam. et
uidit ibi meretricem mulie
rem. tingressus ē ad eam. i
Quod cum audissent phi
listhim. tpercrebuisset apud eos intrasse
sanson uidem. circumdederunt eum. po
suerunt in porta ciuitatis custodibus. tibi i

tota nocte cum silentio prestolantes. ut
eo mane ecciderent. Dormi
uit aut samson. usq; ad noctis mediu.
t inde surgens apprehendit ambas fo
res porte cum postibo t serra: positaq; s
humeris portauit in uerticem mons
qui respicit. Post hec amauit mulierē
que habitabat in valle soreth. nomen
dalila. Venerunt q; ad eam principes
philistinorum. atq; dixerunt. Decipe
eum t disce ab illo. in quo tanta sit
fortitudinem. in quo modo eum supa
re ualeamus. t uinctum affligere. Ego
si fecerit. dabimus tibi singuli .M. ar
genteos. Dixit ergo dalila ad samson.
Dic michi obsecro. in quo sit tua ma
xima fortitudo. t quo sit. quo ligatus
eruinpere nequeas. Cui respondit samson
Si septem neruicos funibo nec dum
siccos. t nobis humentibo ligatus fue
ro. infirmus ero ut ceteri homines. Af
tulerunt q; ad eam satrape philistheo
rum. vij. funes ut dixerat. Quibus
uinxit eum. latentibo apud se insidijs.
t in cubiculo finem rei expectantibus
Clamauit q; ad eum. philistim super
te samson. Qui rupit uincula quom
si ruperat quis filum de stupa tortum
sputamine cum odorem ignis accepit.
t non è cognitum in quo cēt fortitudo
eius. Dixit q; ad eum dalila. Ecce il
lusisti michi. t falsum locutus es. Sal
tem nunc indica michi quo ligari de
beas. Cui ille respondit. Si ligatus fue
ro nouis funibo qui nunq; fuerunt ope
infirmus ero. t aliorum hominū simil.
Quibo rursum dalila uinxit eum. t cla
mauit philistim super te samson. in cu
biculo insidias preparatis. Qui ruptis
rupit uincula quasi fila telarum. Dixit
q; dalila rursum ad eum. Usq; quo de
cipies me. t falsum loqueris? ostende
quo uincen debeas. Si inquit vij cri
nes capitis mei cum licio plerueris.
t clauum bis circumligatum terre fixe
ris. infirmus ero. Quod cum fecisset
dalila. dixit ad eum. philistim super
te samson. Qui exurgens de somno
extraxit clauum cum crinibo t licio. t
Dixit q; ad eum dalila. Quomodo di
cis q̄ me amas. cum animus tuus n
sit mecum? Per tres uices mendacij
es michi. t noluisti michi dicere in q̄
sit tua maxima fortitudo. Cumq; mo
lesta cēt ei. t per multos dies instiret
ei adheserit. spatium ei ad quietem
non tribuens. defecit anima eius. t
usq; ad mortem lassata è. Tunc apre
hendens ueritatem retulit ad eam. Ne
ium nunq; ascendit super caput me
um. quia nazareus. i. sanctus dō fu
erit ex utero matris mee. Si rasum fuerit
caput meum. recedet a me fortitudo
mea. t deficiam. ero q; ut ceteri homines.
Videns q; illa q̄ profitus cēt et omnes
animum suum. misit ad principes
philistinorum. atq; mandauit. Ascen
dite ad hoc semel. quia nunc aperuit
michi cor suum. Qui ascenderunt. as
sumpta pecunia quam promiserant.
At illa dormire eum fecit super genua
sua. t sinu suo reclinare caput. Voca
uitq; tonsorem. t rasit vij crines eius
cepit abicere eum. a se q; repellere. t
Statim enim ab eo fortitudo discessit
Dixitq; Philistim super te samson. Ex
te somno exurgens. dixit animo
suo. Egrediar sicut ante feci. t me ex
cutiam. nesciens q̄ dominus recessis
set ab eo. Quem cum apprehendisset
eum. fixerunt oculos eius. et
duxerunt gazam uinctum catenis. t
clausum in carcere molere fecerunt.
Jamq; capilli eius renasci cepissent. t
principes philistinorum conuenerunt ti
unum. ut immolarent hostias magnifi
cas dagon deo suo. t epularentur. t
dicentes. Tradidit deus in samson i
micum nim in manus nras. Quo
d populus uidens laudabat deum su
um. eademq; dicebat. Tradidit de
us in aduersarium nim in manus nras.
qui deleuit terram nram. t occidit plu
mos. Letantesq; pecunia sumptus
q; iam epulis. preceperunt ut uocare
tur samson. t ante eos luderet. Qui ad
ductus de carcere. ludebat ante eos. t
Stetitq; cum staret inter duas co
lumpnas. qui dixit puero regenti a
gressus suos. Dimitte me ut tangas
columpnas. quibo domus immineo
tomus. ut reclinet super eas. t pulu

lum requiescam. Domus autē plena uirorum ac mulierum. erant omnes ibi principes philistinorum. ac desuper tria milia utriusq; sexus spectantes ludentem sanson. At ille inuocato domino ait. Domine deus mi memento mei. et redde nunc michi pristinam fortitudinem deus meus. ut ultiscar me de hostibus meis. et pro amissione duorum luminum. unam ultionem recipiam. Et apprehendens ambas columpnas. quibus innitebatur domus altera manu dextera. altera leua tenens. ait. Moriatur anima mea cum philisthim. Concussisq; fortiter columpnis. cecidit dominus super omnes principes. et super tam multitudinem quę ibi erat. Multoq; plures interfecit moriens. quā ante uiuus occiderat. Descendentes autē fratres eius. et uniuersa cognatio tulerunt corpus eius. et sepelierunt inter saraa et estaol. in sepulcro patris sui manue. Iudicauitq; israel annis uiginti.

CAPVT XVIII

Vir quidam de monte effraim. michas nomine. Qui dixit matri sue. Mille et argenteos quos separatos tibi. et super quibus me audiente maledixisti. ecce ego habeo apud me sunt. Cui illa respondit. Benedictus filius meus domino. Reddidit ergo eos matri sue. Que dixerat ei. Consecraui et uoui argentum domino. ut de manu mea suscipiat filius meus. et faciat sculptile atq; conflatile. Et nunc trado illum tibi. Reddidit ergo eos matri sue. Que tulit ccc argenteos et dedit eos argentario. ut faceret ex eis sculptile atq; conflatile. Quod fuit in domo michę. Quę edificata quoq; in ea deo separauit. et fecit ephod ac theraphim. uestem sacerdotalem et idola. Implesq; unus filiorum suorum manum. et fuit ei sacerdos. In diebus illis non erat rex in israel. Et tribus dan quęrebat possessionem sibi. ut habitaret ea. usq; ad illum enim diem inter ceteras tribus sortem non acceperat. Misitq; igitur filios tribus suę. uiros fortissimos ex urbe saraa et estaol. ut explorarent terram. et diligenter inspicerent. Dixeruntq; eis. Ite et considerate terram. Qui cum pergentes uenissent in montem ephraim. et intrassent domum michę. requieuerunt ibi. Et agnoscentes uocem adolescentis leuitę. uertentesq; illuc diuersorio. dixerunt ad eum. Quis te huc adduxit. Quid hic agis. Quam ob causam huc uenire uoluisti. Qui respondit eis. Hec et hec prestitit mihi michas. et me mercede conduxit. ut sim ei sacerdos. Quod ut audierunt. ut consulerent deum et scirent possent an prosperum itineris peregerint. et res haberet effectum. Qui dixit eis. Ite cum pace. Dominus respicit uiam uestram. et iter quo pergitis. Cumq; uenissent ad uirum. uenerunt ad lachis. Viderunt populum habitantem in ea. absq; ullo timore. iuxta sydonios. quietum. et securum. et quietum. nullo penitus eis resistente. magnarumq; opum. et procul a sydone. atq; a cunctis hominibus separatum. Reuersiq; ad fratres suos in saraa et estaol. et quid egissent scire uoluerunt. Surgite. et ascendamus ad eos. Vidimus enim terram ualde opulentam

LIBER

tam ruberem. Nolite negligere. nolite
cessare. Eamus ꝙ possideamus eam. Nullus enim labor. sequabimur ad secu
tos: in regionem latissimam. Tradetq;
nobis dominus locum: in quo nullius
rei ē penuria eorum que gignuntur i
terra. Profecti igitur sunt de cognatio
ne dan. C. de familia Aethaol. cc. uiri acci
ti armis bellicis. ascendentes q; manse
runt in carathiarim urbe. Quo loco
ex eo ꝙd. castrorum dan nomen acce
pit. ē post regum carathiarim. inde
transierunt in montem ephraim. Cūq;
uenissent ad domum michē. dixerunt
v. uiri qui prius missi fuerant ad explo
randam terram lachis. ceteris fribus
suis. Hostis q; in domibus istis ephod.
et theraphim. et sculptile atq; conflatile. et
uidete quid uobis placeat. Et cum C.
paululum declinassent. ingressi sunt
adolescentis leuite. qui erat in domo
michē. Salutauerunt q; eum uerbis
pacificis. Sexcenti autē uiri accincti
armati. stabant ante hostium. At illi
qui ingressi fuerant domum uenerūt.
sculptile et ephod. et theraphim. atq; cō
flatile tollere nitebantur: et sacerdos
stabat ante hostium. sexcentis uiris fo
rtissimis aut procul expectantibus. Tul
lerunt igitur qui intrauerunt. sculptile
et ephod. et uestes atq; conflatile. Quibus
dixit sacerdos. Quid facitis? Cui in
dixerunt. Tace et pone digitum tuū sup
er os tuum. uenique nobiscum. ut hēas
te patrem et sacerdotem. Quid tibi melius
ē. ut sis sacerdos in domo unius uiri.
an in una tribu et familia israel? Ad
cum audisset acquieuit sermonibus eo
rum tulitque ephod. et uestes ac sculptile. et cu
cis profectus ē. Qui cum progressi essent.
ante se uxores fecissent parunulos ac iumē
ta. et omne quod erat pretiosum. iam
domo michē erant procul. uiri qui
habitabant in domo michē exclamantes
secuti sunt. et post tergum clamare ce
perunt. Qui cum respexissent. dixē
ad michām. Quid tibi uis? Cur cla
mas. Qui respondit. Deos meos quos fe
feci tulisti. et sacerdotem et omnia que
hēo. et dicis quid tibi ē. Dixerunt q;
ei filii dan. Cave ne ultra loquaris ad

nos. et uenient ad te uiri animo irato.
et percutiant te cum omni domo tua pereas. Et
sic cepto itinere pertexerunt. Videns
autē michas q; fortiores se essent. reci
sus ē in domum suam. Sexcenti autē
uiri tulerunt sacerdotem. et que supra
diximus. Veneruntq; in lachis ad pacifi
quescentem. et percusserunt eos in ore
gladii. urbemq; incendio tradiderunt:
nullo penitus ferente presidium. eo
q; procul habitarent a syrorum. et cum nul
lo hominum haberent quippiam sortem
ac negotij. Erat autem ciuitas si
ta in regione roob. Quam rursum ex
truentes habitauerunt in ea. uocato no
mine ciuitatis dan. iuxta uocabulum
patris sui. quem genuerat israel. que
prius lachis dicebatur. Posuerunt q;
sibi sculptile et ionathan filium gerso
filij moysi ac filios eius sacerdotes in
tribu dan. usq; in diem captiuitatis
sue. Mansitq; apud eos uolum mi
chē omni tpe. quo fuit domus dei
silo. iudicibus illis non exstitere immē

VIR uir quidā de monte ephraim. cui nomen erat micha. habebat
leuitam. hirsutis in later
pueruloremq; de bethleem iu
da. Que relicto eum. et uersa ē
in domum patris sui in bethleem. Ad
situq; apud eum uij. mensibus. Secutusq;
ē eam uir suus. uolens ei reconciliari
atq; blandiri. et secum reducere. habēs
in comitatu puerum et duos asinos. Ip
que suscepit eum. et introduxit eum
in domum patris sui. Quod cum audis
set socer eius cumq; uidisset. occurrit ei
letus. et amplexatus ē hominē. Mansit
itaq; gener in domo soceri tribus diebus.
comedens cum eo et bibens familia
riter. Die autē quarto de mane surgēs
proficisci uoluit. Quem tenuit socer
et ait ad eum. Sustenta prius panxillum
panis et fortifica stomachum. et sic pro
ficiscere. Sederunt q; simul et comede
runt et biberunt. Dixitq; pater puelle
ad generum suum. Queso te ut hodie
hic maneas: pariterq; letemur. At
ille surgens cepit uelle proficisci. et
nichilominus obtinere eum socer te
nuit. et apud se fecit manere. Mane

IV DLC VII

aut frō. parabat lentes ire. Cui rursum fece. oro te inquit. ut paululū cibi accipias. ⁊ assumptis uiribꝫ tuis cōfortēris. postea proficiscaris. Lo meruit ergo simul. Surrexitqꝫ adolescens. ut pgeret cum uxore sua ⁊ puero. Cui rursum locutus ē socer. Confortā q̄ dies ad occasum declinat. ⁊ propinquat ad uesperam. dmāne apd me etiam hodie. ⁊ duc lentum diem. ⁊ cras proficisceris. ut uadas in domum tuā. Noluit gener acquiescere sermonibꝰ ei⁹. ⁊ stratum perexit tuenti ostia cubi que alterius nomine uocabatur iebus. Duxerūt secum duos asinos onustos ⁊ cubitas. Iamqꝫ adequitant urbi iebus. ⁊ dies uespertabatur in noctem. Dixitqꝫ puer ad dñm suum. Veni obsecro declinemus ad urbem iebusęor⁹. ⁊ maneamus in ea. Cui respondit dominus. Non ingrediar oppidum gentis alienę. que non ē de filijs israel. Sed transibo usqꝫ gabaa. ⁊ cum illuc peruenero manebimus in ea. aut certe in urbe rama. Transierunt igit iebus ⁊ ceperant ire. Occubuitqꝫ eis sol iuxta gabaa. que ē in tribu beniamin: diuerteruntqꝫ ad eam. ut ibi manerent. Quo cum intrassent sedebant in platea ciuitatis. ⁊ nullus erat qui uellet recipere hospitio. Et ecce apparuit eis homo senex reuertens de agro ⁊ de opere suo uespere: qui ⁊ ipse erat de monte effraim. ⁊ peregrinus habitabat in gabaa. Homines autē regionis illius. erant filij gemini. Eleuatisqꝫ oculis. uidit senex sedentem hominem cum sarcinulis suis in platea ciuitatis. ⁊ dixit ad eum. Vnde uenis. ⁊ quo uadis? Cui respondit ei. Profecti sumus de bethleem iuda. ⁊ pergimus ad locum nrm. qui ē in latere montis effraim. unde ieramus in bethleem. Et nunc uadimus ad domum dei. nullusqꝫ nos sub tectum suum uult recipere. habentes paleas ⁊ fenum in asinorum pabulum. ⁊ panem ⁊ uinum in meos ⁊ ancille mee usus ⁊ pueri qui mecum ē. nulla re indigemus. nisi hospicio. Cui respondens senex. Pax tecum sit. Ego prebebo oia que necessaria sunt. tantum queso ne in platea maneas. Introduxitqꝫ eum in domum suam: ⁊ pabulum asinis pbuit.

Et postq̄ lauerunt pedes suos. recepit eos in conuiuium. Illis epulantibꝰ. ⁊ post laborem manducantibus cibo ac potu refocillatis corpora. uenerunt uiri ciuitatis illius filij belial. ⁊ absqꝫ uigore. ⁊ circumdantes domum senis fores pulsare cepērunt. ⁊ clamantes ad dominū domus. atqꝫ dicentes. Educ uirum qui ingressus est domum tuam. ut abutamur eo. Egressus ē ad eos senex. ⁊ ait. Nolite fres nolite facere hoc malum: quia ingressus ē homo hospicium meum. ⁊ cessate ab hac stultitia. Ecce filiam uirginem. ⁊ hospitis uxorem mam. educam eas ad uos. ut humiliemini eas. ⁊ utamini libidine ꝑpleatis. tantum obsecro ne scelus hoc contra naturam operemini in uirum. Nolebant acquiescere sermonibꝰ eius. Quod cernens homo eduxit ad eos uxorem suam. ⁊ eis tradidit illudendam. Quę cum tota nocte abusi essent: dimiserunt eam mane. At mulier recedentibꝰ tenebris uenit ad ostium domus ubi manebat dominus suus. ⁊ ibi corruit. Mane facto surrexit homo. ⁊ aperuit ostium. ut cepto fine uie perficeret uiam. ⁊ ecce uxor in limine manibꝰ. Cui ille putans eam quiescere loquebatur. Surge ⁊ ambulemus. Quia nichil respondente. intelligens q̄ esset mortua. tulit eam ⁊ imposuit asino. ⁊ reuersus ē in domum suam. Quę cum esset ingressus arripuit gladium ⁊ cadauer uxoris cum ossibꝰ suis in xii partes artus frusta xiidens misit in omnes terminos isrl. Quod cum uidissent singuli: exclamabant. Nunqꝫ res talis facta est in israel: ex eo die quo ascendere nos filij israel de egipto usqꝫ in presentem diem. Cernite sententiam ⁊ commune dicite. quid fieri opus sit.

Egressi itaqꝫ sunt omnes filij israel. ⁊ pariter congregati quasi uir unus de dan. usqꝫ bersabee. ⁊ terra galaad ad dominum in maspha. Omnesqꝫ angeli populoꝝ ⁊ cuneus tribꝰ israel in ecclesiam populi dei conuenerunt. cccc. milia peditum pugnatorum. Nec latuit filios beniamin. q̄ ascendissent filij israeli maspha. Interrogatusqꝫ lentus mariti

LIBER

mulieris interfectæ. quomodo tantum scelus perpetratum est. Respondit. Veni in Gabaa beniamin cum uxore mea: illucque diuerti. Et ecce homines ciuitatis illius circumdederunt nocte domum in qua manebam uolentes me occidere. Et uxorem meam in credibili libidinis furore uexantes. denique mortua est. Quam arreptam in frusta cæsi. misique partes in omnes terminos possessionis uæ. quia nunquam tantum nephas et tam grande piaculum fem è in isr'. Adestis omnes filij israel. decernite quid faciendum sit. Stans quoq; omnis populus quasi unus hominis fuit edidit. Non reuertemur in tabernacula nra. nec suam quisq; intrabit domum. sed hæc prima gabaa in communi faciemus. Decem uiri eligantur ex centum ex omnibus tribubus isrl. et de mille. et mille de decem milibus. ut præbeant exercitui cibaria. et possimus pugnare contra gabaa beniamin. et reddere ei pro scelere quod meruit. Congregatusq; israel uniuersus ad ciuitatem quasi unus homo. eademq; mente unoq; animo. miserunt nuntios ad omnes tribum beniamin. qui dicerent. Cur tantum nephas in uobis repertum est. Tradite homines de gabaa. qui hoc execrabile flagitium perpetrauerunt. ut morte moriantur. et auferatur malum de israel. Qui noluerunt fratrum suorum filiorum israel audire mandatum. sed ex omnibus tribubus quæ sortes erant conuenerunt in gabaa. ut ultro ferrent auxilium. et contra uniuersum israel populum dimicarent. Inuenti sunt xxvi milia de beniamin educentis gladium. præter habitatores gabaa. qui septingenti erant uiri fortissimi. ita ut omnibus his ut de cæteris præliantes. et sic fundo lapides ad certum iactantes ut capillum quoq; possent percutere. nec quæquam in alteram partem ictus lapidis deferretur. Virorum quoq; israel. absq; filiis beniamin inuenta sunt. quadraginta milia educentium gladios. et parati omnes ad pugnam. Qui surgentes uenerunt in bethel. hoc est in filo. Consuluerunt deum atq; dixerunt. Quis ex nobis ascendet primus ad certamen contra filios beniamin. Cui

dixit dominus. Iudas primus ascendat. Statim ergo filij israel surgentes mane castrametati sunt iuxta gabaa. et inierunt procedentes ad pugnam contra beniamin urbem oppugnare cœperunt. Egressiq; filij beniamin de gabaa. occiderunt de filijs israel die illo xxii milia uiros. Rursumq; filij israel. et confortantes se numero ostentes. in eodem loco in quo prius certauerant aciem direxerunt. ita tamen ut prius ascenderent. et flerent coram domino usq; ad noctem. consuluerunt eumq; cum et dicerent. Ostendimus ut rursum procedere ad dimicandum contra filios beniamin fratres nros. an quiescere. Quibus ait dominus. Ascendite. Crastina enim tradam eos in manus uras. Collocatis ergo filij israel insidijs per circuitum urbis gabaa. et tertia luce sicut semel et bis contra beniamin exercitum produxerunt. Qui et filij beniamin audacter erumpentes ciuitate. et fugientes aduersarios longius persequi sunt. ita ut uulnerarent et cæderent sicut primo et secundo die. cœperunt per deuias semitas et strata uenientes. quarum una ferebat in bethel. et altera in gabaa. atq; protenderent ferme circa triginta uiros. Putantes eum eos solito more cædere. Qui fugam simulantes miscere consilium. ut abstraherent eos de ciuitate. quasi fugientes ad supradictas semitas perducerent. Omnes

unaq; filij israel surgentes de sedibus suis. tetenderunt ad eam in loco qui uocatur baldhamar. Insidie quoq; que circa urbem erant paulatim se aperuerunt. et ab occidentali urbis parte processerunt. Et decem milia uirorum de uniuerso israel. bellatores urbis ad certamina prouocabant. ingrauatum q; est bellum. nec filios beniamin non intellexerunt q; ex omni parte illi instarent interitui. Percussitq; eos dominus in conspectu filiorum israel. et interfecerunt ex eis illo die xxv milia uirorum omnes bellatores. et educentes gladium. Filij autem beniamin cum se inferiores esse uidissent ceperunt fugere. Quod cernentes filij israel. dederunt eis ad fugiendum locum. ut ad preparatas insidias uenirent quas iuxta urbem posuerant. Qui cum repente de latibulis surrexissent. et beniamin terga cedentibus dare. ingressi sunt ciuitatem et percusserunt eam in ore gladij. Signum autem dederant filij israel his qui insidiis collocati erant. ut postquam urbem occupassent ignem accenderent. et ascendente mani fumo captam urbem demonstrarent. Quod cum cognouissent filij israel in prelio certamine posita. putauerunt ei filij beniamin eos fugere et instanter sequebantur. cesis de exercitu eorum xxx uiris. et dixerunt quasi columpnam fumi de ciuitate ascendere. Beniamin quoq; retro aspiciens. cum captam cognouerit ciuitatem. et flammam in sublime fert qui prius simulauerant fugam. uersa facie fortius resistebant. Quod cum uidissent filij beniamin in fugas uersi sunt. et ad unum uelociter cepere illuc quoq; eos aduersarius prosequentibus et hij qui urbem succenderant occurrunt illis. atq; ita fiunt. ut ex utraq; parte ab hostibus ceterentur. neq; ex illa morientium requies. Ceciderunt itaq; atq; prostrati sunt. ad orientalem partem urbis gabaa. Fuerunt autem qui in eodem etiam loco interfecti sunt. et xviij milia uirorum. omnes robustissimi pugnatores. Quod cum uidissent qui remanserant de beniamin. fugerunt in solitudinem. et pergebant ad petram.

cumus uocabulum est remon. sed illa q; fuga palantes. tum diuersa tendentes. occiderunt ex eis milia uirorum. Et cum ulterius tenderent. persecuti sunt eos. et interfecerunt alia duo milia. Et sic factum est ut omnes qui ceciderant de beniamin in diuersis locis. essent xxv milia pugnatores ad bella promptissimi. Remansit itaq; de omni multitudine beniamin. qui euadere potuerunt et fugere in solitudinem. sexcenti uiri. sederunt q; in petra remon. mensibus iiij. Reuersi autem filij israel omnes reliquas ciuitates. animas usq; ad iumenta gladio percusserunt. et quascunq; urbes et uiculos benia-
min igne et flamma combusserunt.

Iurauerunt quoq; filij israel in maspha. et dixerunt. Nullus nimirum dabit filijs benia-
min de filiabus suis uxorem. Uenerunt itaq; omnes ad templum dei in silo. et sederunt coram eius sacerdotes usq; ad uesperam. leuauerunt uocem. et magno ululatu cooperunt flere dicentes. Quare domine deus israel factum est hoc malum in populo tuo. ut hodie una tribus auferatur ex nobis. Altera autem die diluculo consurgentes extruxerunt altare. obtulerunt q; ibi holocausta et pacifica uictimas. et dixerunt. Quis non ascendit in exercitu domini de uniuersis tribubus israel. Grandi enim sacramento constrinxerant cum eo qui ad maspha. interfici eos qui defuissent. Quocunq; penitentia filij israel. super fratre suo beniamin. cooperunt dicere. Ablata est una tribus de israel. Unde uxores accipient. Omnes enim nos communi uinximus. non dabimus nos his filias nostras. Propterea dixerunt. Quis est de uniuersis tribubus israel. qui non ascenderit ad dominum in maspha. Et ecce inuenti sunt habitatores urbis galaad. in illo exercitu non fuisse. Ex quo quippe cum essent in silo. missus est ibi exercitus et percussit eos. Precepitq; eis dicens. Ite et percutite habitatores urbis galaad in ore gladij. tam uxores q; parulos eorum. Et hoc est quod obseruare debetis. Omne genetis masculinum et mulieres que coierint uirum interficite. uirgines

EXPLICIT LIBER IVDICVM

aut refutare. Inuentaq; sunt de labes galaad quadringente uirgines. que nescierunt uirum thorum: traduxerunt eas ad castra in silo. in terram chanaam. Misserunt quoq; ad filios beniamin. qui erant in petra remon. et preceperunt eis. ut eas in pace susciperent. Venerunt quoq; filij beniamin illo tempore: et date sunt eis uxores de filiabus iabes galaad. Alias autem non reperierunt. qui simili modo uiderent. Venitq; ad eos israel. et locutus est eis. ut fierent amici. et pacem colerent. Direxitq; maiores natu. Quid faciemus reliquis qui non acceperunt uxores. Omnes in beniamin femine xterunt. et magna nobis cura ingenda est studio prouidendum e. ne una de tribu deleatur de israel. Filias nras eis dare non possumus. obstricti iuramento et maledictione qua diximus. Maledictus qui dederit de filiabus suis uxorem beniamin. Ceperuntq; consilium. atq; dixerunt. Ecce sollemnitas domini e in silo annuersaria: que sita e ad septentrionalem plagam urbis bethel. et ad orientalem plagam uie que de bethel ducit ad siccimam. et meridiem oppidi lebona. Preceperuntq; filijs beniamin atq; dixerunt. Ite et latitate in uineis. Cumq; uideritis filias silo ad ducendas choros ex more procedere. exite repente de uineis et rapite eas. Singuli uxorem singulas. et pergite in terram beniamin. Cumq; uenerint patres earum ac fratres et adduxerint nos queri ceperint atq; arguere. dicemus eis. Miseremini eorum. Non enim rapuerunt eas unusquisq; bellandum atq; uictorum. si uoluntarias uxores acceperint non dedistis. et uos parte peccatum e. Fecerunt itaq; filij beniamin ut sibi fierent pro numero. et rapuerunt de his que ducebant choros uxores singulas. Abieruntq; in possessionem suam. edificantes urbes. et habitantes in eis. Filij quoq; israel uenerunt per tribus et familias in tabernacula sua. In diebus illis non erat rex in israel. sed unusquisq; quod sibi rectum uidebatur. hec faciebat.

INCIPIT LIBER RVTH

In diebus unum quam uidi ces p erant. facta est fa mes in terra. Abiit ergo homo de bethleem iuda. et peregrinatus in regione moabitide. cum uxore sua ac duobus liberis. que uocabatur elimelech. uxor autem eius noemi. duo filij eius. alter maalon et alter chelion. ephrathei de bethleem iuda. Ingressiq; regionem moabitidis. morabantur ibi. Et mortuus e elimelech maritus noemi. remansitq; ipsa cum filijs. qui acceperunt moabitidas uxores. quarum una uocabatur orpha altera ruth. Habitauerunt ibi x. annis. et ambo mortui sunt. maalon uidelicet et chelion. Remansitq; mulier orbata duobus liberis ac marito. et surrexit ut iret pergeret cum utriq; nurus sue.

RVTH

de regione moabitide. Audierat enim q̄ respexisset dominus populum suum: 7 dedisset eis escas. Egressa itaq; de loco peregrinationis sue. cum uiris. 7 nuru. iam in uia posita reuertendi in terram suā. dixit ad eas. Ite in domū matris uīe. Faciat uobiscum dominus misericordiam: sicut fecistis cum mortuis 7 mecum. Det uobis requiem inuenire in domibus uirorum quos sortite estis. et osculata eas. Que eleuata uoce flere ceperunt: 7 dicere. Tecum pergemus ad populum tuum. Quibus illa respondit. Reuertimini filie mi. Cur uenitis mecum? Numquid adhuc filios in utero meo. ut uiros ex me sperare possitis. Reuertimini filie mi: 7 abite. Iam enim senectute confecta sum: nec apta uiro. Etiam si possem hac nocte uiro 7 parere filios. si eos expectare uelitis donec crescant. 7 annos impleant puberta tis. ante eritis uestre quam nubatis. Nolite quaeso filie mee: quia uita angustia me magis premit: 7 egressa est manus domini contra me. Eleuata igitur uoce: iterum flere ceperunt. Orpha osculata est socrum sua. Ruth adhesit socrui sue. Cui dixit noemi. En reuersa est cognata tua ad populum suum 7 ad deos suos. uade cum ea. Que respondit. Ne aduersus me. ut relinquam te 7 abeam. Quocumq; perrexeris: pergam: 7 ubi morata fueris. 7 ego pariter morabor. Populus tuus. populus meus: et deus tuus deus meus. Quem te mortuum terra susceperit ea moriar: ibique locum accipiam sepulture. Hec faciat michi deus 7 hec addat. si non sola mors me 7 te separauerit. Videns ergo noemi q̄ obstinato animo decreuisset secum pergere: aduersari noluit. nec ultra ad suos reditum persuadere. 7 Profecteq; sunt simul: 7 uenerunt in bethleem. Quibus ibidem ingressis. uersa est apud urbem fama pertota. Dicebantq; mulieres. Hec est illa noemi. Quibus ait. Ne uocetis me noemi. i. pulcram: sed uocate me mara. hec enim amaritudine repleuit omnipotens. Egressa sum plena: 7 uacuam reduxit me dominus. Cur igitur uocatis me 7

noemi. quam humiliauit dominus et afflixit omnipotens? Venit ergo noemi cum 7 ruth moabitide nuru sua de terra peregrinationis sue. ac reuersa est in bethleem. 7 qui primum ordea metebantur.

Erat autem uir elimelech cognatus. homo potens 7 magnarum opum. nomine booz. Dixitq; ruth moabitis ad socrum suam. Si ibo uadam in agrum 7 colligam spicas. que metentium fuerint manus. ubicumq; clementiam inuenire potuero familias reperiro gratiam. Cui illa respondit. Vade filia mi. Abiit itaq; 7 colligebat spicas post tergа metentium. Accidit autem ut ager ille ueniret dominus noemi booz. qui erat de cognatione elimelech. Et ecce ipse ueniebat de bethleē Dixitq; messoribus. Dominus uobiscum. Qui responderunt ei. Benedicat tibi dominus. Dixitq; booz puero qui messoribus preerat. Cuius est hec puella? Qui respondit. Hec est moabitis que uenit cum noemi de regione moabitide. 7 rogauit ut spicas colligeret remanentes sequens messorum uestigia: 7 de mane usq; nunc stat in agro. 7 nec ad momentum quidem domum reuersa est. Et ait booz ad ruth. Audi filia. ne uadas ad colligendum in alterum agrum: nec recedas ab hoc loco. Sed iungere puellis meis. 7 ubi messuerint sequere. Mandaui enim pueris meis: ut nemo tibi molestus sit. Si 7 si sitieris. uade ad uasa: 7 bibe aquas. de quibus 7 pueri mei bibunt. Que cadens in faciem suam. 7 adorans super terram dixit ad eum. Vnde michi hoc ut inuenerim gratiam ante oculos tuos. 7 nosse me dignaueris peregrinam mulierem? Cui ille respondit. Nunciata sunt michi omnia que fecisti socrui tue. post mortem uiri tui. 7 q̄ dereliquens parentes tuos. et terram in qua nata es. uenieris ad populum quem antea nescieras. Reddat tibi dominus pro opere tuo. 7 plena mercedem recipias a domino deo israel. ad quem uenisti. 7 sub cuius fugisti alas. Que ait. Inuenerim gratiam coram oculis tuis. domine mi. qui consolatus es me. 7 locutus es ad cor ancille tue. 7 que non sum similis unius puellarum

LIBER

tuarum. Dixitq; ad eam boos. Cum
hora uescendi fuerit. uenibuc. 7come
de panem. 7intinge buccellam tuã in
aceto. Sedit itaq; ad messorum latꝰ
7 ecce sit pollentissim sibi. comeditq; 7
satiata è. 7tulit reliquias. atq; inde
sumens. ut ex more spicas colligeret.
Precepitq; ait boos pueris suis dicens.
Etiam si uobiscum metere uoluerit.
ne prohibeatis eam. 7de manipulis quoq;
manipulis proicite de industria. 7re
manere permittite. ut absq; rubore
colligat. 7colligentem nemo prohibe
at. Colleget ergo usq; ad ue
sperã. 7que collegerat uniga cedens
7 terens inuenit ordei quasi ephi
mensurã. i. tres modios. Quos por
tans reuersa è in ciuitatem. 7ostendit
socrui sue. Insuper protulit 7dedit ei
de reliquijs cibi sui. quo satiata fue
rat. Dixitq; ei socrus. Vbi hodie col
legisti. 7ubi fecisti opus. Benedictꝰ
qui misertus es tui. Indicauit ei apud
quem esset operata. 7nomen diuitis
q; boos uocaret. Cui ruth. Benedictus sit a dño. quoniam eam
dem gratiam quam prebuerat uiuis. f
uauit 7mortuis. Rursumq; ait. Pro
pinquus mihi est homo. Et iuxta quod
boos inquit precepit michi. ut tam
diu messoribus meis iungar. donec omnis
seges metatur. Cui dixit socrꝰ.
Melius est filia mea. ut cum puellis ei
as ad messionem. ne in alio agro
quispiam resistat tibi. Iuncta est ergo
puellis boos. 7tam diu cum eis mes
suit. donec ordeum 7triticum in ar
is rederetur.

Postea autem uenit ad so
crum suam. 7uidit ubera
tilla in qua essent abun
dãter. 7pronuba ei ut bene sit alt
Boos ite cum puellis meis. ut non
es prepuncte in agro in hac nocte. a
liam ornet uestitu. Lauare igitur 7
ungere. 7induere cultu nobilissi
mo. ac descendere in aream. Non te ui
deat homo. donec cibum potumq; fi
nierit. Quando autem cubitum ad dormien
dum. nouit locum in quo dormiat. ue
niens discoperto pallium quo
operuit. 7pedibus eius sese proiecit. Et
ecce iam nocte media expauit homo.
7conturbatus è. Vidit q; mulierem iacẽ
tem ad pedes suos. 7ait illi. Quis es.
Illa respondit. Ego sum ruth ancilla tua.
Expande pallium tuum super famu
lam tuam. quia propinquus es. At
ille. Benedicta es inquit a dño filia. 7
posteriorem misam posteriore superasti. q
non es secuta iuuenes pauperes siue
diuites. Nolo ergo metuere. Omne
quod dixeris michi faciam tibi. Scit
enim omnis populus qui habitat intꝰ
portas urbis mee. mulierem te esse mi
tissimã. Nec abnuo me propinquum.
esse. Sed alius me propinquior. Quiesce
ac nocte. 7cõ mane si te uoluerit pro
pinquitatis iure retinere. bene est ac
ti è. Si autem ille noluerit. ego te
absq; ulla dubitatione suscipiam. 7
uiuit dominus. Dormi usq; mane. 7
Dormiuit ergo usq; ad pedes eius. usq; 7
ad noctis abscessum. Surrexit ergo
ante quam homines se cognoscerẽt
mutuo. 7dixit boos. Caue ne quis 7
nouerit. q; huc ueneris. Et rursum.
expande inquit pallium tuum quo
operuisti. 7tenentis manu. Quod
extendente 7tenente mensus est sex
modios ordei. 7posuit super eam. Et
portans in urbem. ingressa est socrum. 7nuit
ad secretum suum. Quesiuit. Quis
egisti filia. Narrauitq; ei omnia q
sibi gesta fuerant. Nec secreto
dixe dedit michi ordei. 7ait. Nolo ut
eam te uacuam ad socrum tuam. Di
xitq; ei socrus. Expecta filia. donec
uideamus quem res exitum habeat.
Neq; enim cessabit homo. nisi com
pleuerit quod locutus è.

Ascendit ergo boos ad porti
7sedit ibi. Cumq; uidisset

RVTH

propinquum pretur de quo prius ser
mo habitus é. dixit ad eum. Declina pa
ulisper 7 sede hic: uocans eum nomine
suo. Qui declinat 7 sedit. Tollens ãt
boç x uiros de senioribꝫ ciuitatis: dix
ad eos. Sedete hic. Quibꝫ sedentibꝫ
locutus é ad propinquum. Partem a
gri fris mi elimelech. uendidit noem
que reuersa é de regione moabitide. Ego
audire te uolui. 7 tibi dicere. coram ac
sedentibꝫ maioribꝫ nam de populo meo.
Si uis possidere agrum iure propinq
tatis: eme 7 posside. Sin aũt tibi displi
cet. hoc ipm indica mihi. ut sciam qđ
facere debeam. Nullus é enim propin
quus. excepto te qui prior es. 7 me qui
secundus sum. At ille inuit. Ego agr
emam. Cui dixit boç. Quando eme
es agrum de manu mulieris. ruth q̃s
moabitide que uxor defuncti fuit debeç
accipere. ut suscites nomen propinqui
tui. in hereditate sua. Quinuit. Ce do
iure propinquitatis. neq; enim posse
ssionem meã familie delere debeo. Tu
meo utere priuilegio. quo me carere
libenter profiteor. Hic aũt erat mos a
ntiquitus in israel inter propinquos. ut
si quis alteri alteri iure suo cederet. firm
firma cessio. soluebat homo calciam
tum suum 7 dabat proximo suo. hoc
erat testimonium cessionis in israel. 7
Dixit ergo propinquo suo boç. Tolle
calciamentum tibi. Quod statim solu
de pede suo. At ille maioribꝫ natu 7 uni
uerso populo. testes uos inquit estis 7
hodie q̃ possidetis omnia que fuerunt
elimelech. 7 chelion 7 mahalon manu
noemi. 7 ruth moabitidem uxorem ma
alon in coniugio sumpsi. ut suscitem
nomen defuncti in hereditate sua. ne
uocabulum eius de familia sua 7 fribꝫ
ac populo deleatur. Vos inquã huius
rei testes estis. Et uoce omnis populꝰ
qui erat in porta 7 maiores natu. Nos
testes sumus. Faciat dominus hanc
mulierem que ingreditur domũ tuã sic
ut rachel 7 liam. que edificauerunt
domum israel. ut fiat exemplum uir
tutis in ephrata. 7 habeat celebre nomen
in bethleem. Fiatq; domus tua sicut
domus phares. quem thamar peperit

uide. de semine quod dominus dederit
tibi puella hac. Tulit itaq; boç ruth.
7 accepit uxorem. Ingressusq; ad
eam. 7 dedit illi dominus ut ex eo
7 pareret filium. Dixerunt itaq; mulieres
ad noemi. Benedictus dominus qui
non é passus ut deficeret successor fa
milie tue. 7 uocabitur nomen eius in isr.
7 hic as qui consolatur animam tuam. et
enutriat senectutem. De nuru enim tu
a natus é qui te diliget. 7 multo tibi me
lior é. quam si vii heres filios. Suscepit
puerum noemi. posuitq; eum in
sinu suo. 7 nutricis officio fungebatur. Vicine aũt mulieres gratulã
tes ei. 7 dicentes. natus é filius noemi.
Vocauerunt nomen eius obeth. hic é
pater ysai patris dauid. Hec sunt gñã
tiones phares. Phares genuit esrom.
Hesrom aũt genuit aram. Aram autẽ
genuit aminadab. Aminadab genuit
naason. Naason genuit salmon. Salmõ
genuit boç. Boç genuit obeth. Obeth
genuit ysai. Ysai genuit dauid regem.
Explicit liber ruth. Incipit liber regum.

ginti et
duas ce
tuarias
apud he
breos. sy
rorum. t
quoq; 7
chaldeo
rum lin
gua tres
tui. que
hebree. t
magna
ex parte finis é. Nam 7 ipi xxij elem
ta hñt. eodem sono. sz diuersis carac
teribꝫ. Samaritanam etiam 7 pentateu
cum moysi totidem litteris scripturam
figuris tantum 7 apicibꝫ discrepantes.
Certumq; é esdram scribam legisq; a
doctorem. post captam ierosolimam 7
instauratione templi. sub zorobabel
alias litteras reperisse. quibꝫ nunc ut
mur. cum ad illum usq; tpꝰ eadem fama
rum hebreorum caracteres fue
runt. In libro quoq; numerorꝫ eades

RVTH

suppurato sub leuitarum ac sacerdotii censu mystice ostenditur. Tnomen diuine tetragrammaton. in quibusdam grecis uoluminibus usq; hodie expressum litteris inuenimus. Gz psalmus tricesimus sextus. centesimus decimus. centesimus undecimus. centesimus octauus decimus. centesimus quadragesimus quartus. quamq; diuiso scribantur metro. tamen eiusdem nūmeri sunt alphabeto. et hyeremie lamentationes. Toto eius. salamonis quoq; in fine prouerbia. ab eo loco in quo ait. Mulierem fortem quis inueniet. cuius alphabetis uel inclusionibus supputantur. Nono quinq; littere duplices apud hebreos sunt. Caph. Aem. nun. phe. sad. Aliter enim phas scribunt principia. et medietatesq; uerborum. aliter fines. Vnde et duplicesq; libri duplices estimantur. Samuhel malachi. dabreiamin esdras ieremias. cum cinothis. cum lamentationibus suis. Quomodo igitur xxij elementa sunt. per que scribimus hebraice omne quod loquimur. Tcorum minus uox humana proferendi. ita xxij uoluminа supputamus. quibus qui litteris Teroribus. in dei doctrina teneri adhuc Tlacteris uiri usus. eruditi. infantia. Primus apud eos liber uocatur bresith. quem nos geneſim dicimus. Gdshellemoth. qui eradus appellatur. Terius uaiecra. i. leuiticus. Quartus uaiedaber. quem numeri uocamus. Quintus addabarim. qui deuteronomium proprie dicitur. Hi sunt v libri mosi. qs propriae thorath. i. legem appellant. Secundum prophetarum ordinem faciunt Tincipiunt ab iesu filio naue. qui apud eos iosue bennun dicitur. Deinde subiungunt sophthim. i. iudicum librum. Tin eundem opponunt ruth. quia in diebus iudicum facta eius narratur historia. Tertius sequitur samuel. quem nos regnorum primum Tsecundum dicimus. Quartus malachim. i. regum. qui tertio et quarto regnorum uolumine continetur. Adiuncq; multo e malachim. i. regis quam malacoth. i. regnorum dicere. Non enim multarum gentium regna describit. sz unius israelitici populi. q-

ri tribus continet. Quintus e ysaias sextus e ieremias. septimus ezechiel. Octauus liber xij prophetarum. qui apud illos uocatur thareasra. Tertius ordo hagiographa possidet. Et primus liber incipit ab iob. secundus a dauid. quē v. metrorum uersibus psalmorum uoluiē perplexendum. Tertius e salomonis libris trēs. Prouerbia. que illi parabolas. i. masloth appellant. Quartus ecclesiasten. i. coheleth. Quintus canticum canticorum. quem stilo suo similem pronotant. Sextus e daniel. Septimus i dabreiamin. i. uerba dierum q significant chronicon totius diuine historie possimus appellare. qui liber apud nos paralipomenon primus Tsecundus inscribitur. Octauus esdras. qui Tipse similiter apud grecos Tlatinos in duos libros e diuisus. Nonus hester. Atq; ita fiunt pariter ueteris legis libri xxij. morsi. v. prophetarum octo. hagiographorum nouem. quamq; nonnulli aliud. Tcinothis uitet hagiographa scripturent. Tlibros hos in suo putent numero supputandos. ac per hoc e posse ee legis libros xxiiij. quos sub numero xxiiij seniorum apocalipsis iohannis inducit adorantes agnum. Tcoronas suas. proiectis uultibus offerentes. stantibus coram animalibus. oculatis retro Tante. i. in pectorum Tin futurum respicientibus. Tdefessa uoce clamantibus. Scius. scs. scs. dominus deus omps. qui erat Tqui e Tqui uenturus e. Hic prologus scripturarum quasi galeatum principium omnibus libris quos de hebraeo uertimus in latinum premittet. ut scire ualeas quicquid extra hos e. inter apocrypha ee ponendum. Igitur sapientia que uulgo salomonis inscribitur. Tiesu filii syrach liber. Tiudith. Tobias. Tpastor non sunt in canone. Machabeorum primum librum hebraicum reperi. Secundus graecus e. q ex ipsa phrasin probari potest. Quę cum ita se hęant. obsecro te lector. ne laborem meum reprehensionem esse mes antiquorum. In tabernaculo dei offert unusquisq; quod potest. Alius aurum argentum Tlapides pretiosos. alius byssum Tpurpuram. Tcoccum offert.

Tlacmeni

tiacinctum. Nobiscum bene agitur. si obtulerimus pelles t caprarum pilos. Et ni aplius exemplibus ostendo mia magis necessaria iudicat. Vnde tota illa tabernaculi pulcritudo. t per singulas species ecclesie pias futuras. distincto pelliti regnat t cilicius. ardorem q solis et imbrium umbram. ea que uilliora sunt prohibent. Lege ergo primum samuel. malachim meum. meum inquam meum. Quicquid enim crebrius uertendo. t emendando sollicitus. t odi cimus t tenemus. nim è nim è. Et cū intelleremus quod antea nesciebas. ul' interpretem me estimato ingratus es. uel prauaricatē ingratus. quamq; in omnimo exiguus non sum. mutasse me quippiam de hebraica ueritate. Certe si incredulus es. lege grecos t codices. t latinos. t confer cum his opusculis. t ubicumq; inter se uarios discrepare. interroga quem libi hebreorum cum magis debeas accommodare fidem. Et si in ira furmauerit. puto q cum non esti mes electorem. utrum eodem loco me cū similiter damnarit. Ego tuos famulas rpi rogo quotidie dominum discumbentis pectoris sinum fideli munere unguis caput. i que nequaq; saluatorem quem in sepulcro. quibus iam ad patrem ascendē. ut contra latrantes canes. qui adhuc circuitus me rapido ore desiderant. t circumeuntem ciuitatem. atq; in eo se doctos arbitrantur si alijs detrahant. orationum uarium clypeos opponatis. Ego scies humilitatem meam. cuius semper sē tentiae recordabor. Dixi custodiam uias meas. ut non delinquam in lingua mea. Posui ori meo custodiam. dum consisteret peccator aduersum me. Obmutui t humiliatus sum. t silui a bonis.

INCIPIT LIBER·SECUNDUS

Vir

uni

unus

de tri

ma

thai

sophi

de mon

te ephraim. t nomen eius elchana fi lius iheroam. filij eius. filij thau. filij suf. efficaciter. Et habuit duas uxores. nomen una anna. t nomen secundae fenenna. Fuerunt q; fenenne filij. anne aut non erant liberi. Et ascendebat uir ille de ciuitate sua statutis diebus. ut adoraret et sacrificaret domino exercituum in silo. Erant aut ibi duo filij heli. ophni t finees sacerdotes domini. Venit ergo dies. t immolauit helchana. deditq; fenenne uxori sue. t cunctis filijs eius t filiabus pcs. Anne aut dedit partem unam tristis. quia annam diligebat. Dominus aut exclusserat uulua eius. Affligebat q; eam emula eius. t exprobrando angebat. in tantum ut exprobraret q exclusisset dominus uulua eius. Sicq; faciebat

REGUM

pr: singulos annos. cum ierent ipse
ascenderent ad domum domini. ita
provocabat eam. porro illa flebat. nec
capiebat cibum. Dixit ergo ei helcana
ur: suus. Anna cur fles. quare non co
medis. quamobrem affligitur cor tu
um? Numquid non ego sum melior tu
qz decem filij? Surrexit autem anna po
qz comederat in silo. stabat autem. Et heli
sacerdote sedente super sellam ante po
stes domus domini. cum cæranna a
maro animo. orauit deum flens la:gi
ter:. votum vovit dicens. Domine
exercituum si respiciens videris affli
ctionem famule tue. memorabilis mei
fueris. nec oblitus ancille tue. dederi
qz fue tue sexum virilem. dabo eum
domino omnibus diebus vite eius. et no
vacula non ascendet super caput eius.
Factum est autem illa multiplicante
preces coram deo. ut heli obseruaret os
eius. porro anna loquebatur in corde
suo. tantummodo labia illius movebant.
vox penitus non audiebatur. Existi
mavit igitur eam heli temulentam. dix
qz ei. Usqz quo ebria eris? Digere pa
ulisper vinum quo mades. Respon
dens anna. nequaqz inquit domine mi. Mu
mulier infelix nimis ego sum. vinum
vomne quod mebriare potest non bibi. sed
effudi animam meam in conspectu domini
Ne reputes ancillam tuam quasi unam
de filiabus belial. quia ex multitudine me
doloris et mestitie mee. loquta sum usqz
in presens. Tunc heli ait ei. Vade in
pace. deus israel det tibi petitionem quam
rogasti eum. Et illa dixit. Utinam in
veniat ancilla tua gratiam in oculis tuis.
Et abiit mulier in viam suam. et com
dit. vultusqz illius non sunt amplius
in diversa mutati. Et surgentes mane
adorauerunt coram domino. reversi
qz sunt. venerunt in domum suam
in ramatha. Cognovit autem helcana anna
nam uxorem suam. et recordatus est eius
dominus. Et factum est post circulum
dierum. concepit anna et peperit filium.
vocavitqz nomen eius samuhel. eo qd
a deo postulasset eum. Ascendit autem
vir eius helcana. et omnis domus eius.
ut immolaret domino hostiam sollempnem

et votum suum. et anna non ascendit.
Dixit enim viro suo. Non vadam donec
ablactetur infans. et ducam eum. et ap
pareat ante conspectum dei. et maneat
ibi iugiter. Et ait ei helcana vir suus.
Fac quod bonum tibi videtur. et mane
ablactes eum. Precorqz ut impleat
dominus verbum suum. Mansit ergo
mulier et lactavit filium suum. donec
ablactaret eum. Et adduxit eum
secum postqz ablactaverat mundulis
tribus. et tribus modys farine et amplio
rem. et adduxit eum in domum domini i
silo. puer autem erat infantulus admo
dum. Et immolaverunt vitulum. et obtulerr
puerum heli. Et ait anna. Obsecro
mi domine. vivit anima tua. Ego sum
mulier illa que steti coram te hic orans
dominum. pro puero isto orabam. et de
dit michi dominus petitionem meam
quam postulavi eum. Idcirco et ego co
modavi eum domino. Et adoraverunt ibi
dominum. Et adoravit anna. et ait.

Exultavit cor meum in domino. et exal
tatum est cornu meum in deo
meo. Dilatatum est os meum
super inimicos meos. quia letata sum
in salutari tuo. Non est sanctus ut est dominus.
neqz enim est alius extra te. et non est for
tis sicut deus noster. Nolite multiplicare
loqui sublimia. gloriantes. Recedant vetera de ore vestro. quia deus scientiarum
dominus est. et ipsi preparantur cogitatio
nes. Arcus fortium superatus est. et infir
mi accincti sunt robore. Saturati pri
pro panibus locaverunt se. et famelici
saturati sunt. Donec sterilis peperit
plurimos. et que multos habebat filios i
firmata est. Dominus mortificat et vi
vificat. deducit ad inferos et reducit.
Dominus pauperem facit et ditat. hu
miliat et sublevat. Suscitat de pulvere
egenum. et de stercore elevat pauperem.
ut sedeat cum principibus. et solium gl
glorie teneat. Domini enim sunt car
dines terre. et posuit super eos orbem.
Pedes sanctorum suorum servabit et impii
in tenebris obscurabuntur. quia non in fo
titudine sua roborabitur vir. Dominum
formidabunt adversarii eius. et super

PRIMUS

eos in celis tonabit. Dominus iudicabit fines terre. ⁊ dabit imperium regi suo. ⁊ sublimabit cornu xpi sui. Et abijt helcana in ramatha in domum suam. puer aut erat minister in ospectu domini ante faciem heli sacerdotis. Porro filij heli, filij belial, nescientes dominum. neq; officium sacerdotum ad populum. Sed quicumq; immolasset victimam, veniebat puer sacerdotis ⁊ dum coquerentur carnes. ⁊ habebat fuscinulam tridentem in manu sua. ⁊ mittebat eam in lebetem. uel caldaria aut in ollam. siue in cacabum. ⁊ omne quod levabat fuscinula tollebat sacerdos sibi. Sic faciebant universo israeli uenientium in silo. Etiam antequam adolerent adipem. veniebat puer sacerdotis. ⁊ dicebat immolanti. Da michi carnem ut coquam sacerdoti. Non enim accipiam a te carnem crudam. sed elixam. Dicebatq; ille immolans. incendatur primum iuxta morem hodie adipes. ⁊ tolle tibi quantum cumq; desiderat anima tua. Qui respondens aiebat ei. Nequaq; nunc enim dabis. alioquin tollam vi. Erat autem peccatum puerorum grande nimis coram domino. quia detrahebant homines sacrificio domini. Samuel autem ministrabat ante faciem domini. puer accinctus ephod lineo. Et tunicam parvam faciebat ei mater sua. quam afferebat statutis diebus ascendens cum viro suo ut immolaret hostiam sollemnem. Et benedixit heli helcane ⁊ uxori eius. ⁊ dixit ei. Reddat tibi dominus semen de muliere hac. pro fenore quod commodasti domino. Et abierunt in locum suum. Visitauit ergo dominus annam. ⁊ concepit. ⁊ peperit tres filios ⁊ duas filias. Et magnificatus est puer samuel apud dominum. Heli autem erat senex nimis. Et audiebat omnia que faciebant filij sui universo israeli. ⁊ quomodo dormiebant cum mulieribus que observabant ad hostium tabernaculi. ⁊ dixit eis. Quare facitis res huiusce modi quas ego audio. res pessimas ab omni populo. Nolite filij mei. Non enim est bona fama quam ego audio. ut transgredi faciatis populum domini. Si peccaverit vir in virum placari ei potest deus. Si autem in deum peccaverit vir. quis orabit pro eo. Et non audierunt vocem patris sui. quia voluit deus occidere eos. Puer autem samuel proficiebat atq; crescebat. ⁊ placebat tam deo q̄m hominibus. Venit autem vir dei ad heli. ⁊ ait ad eum. Hec dicit dominus. Numquid non apparens revelatus sum domui patris tui. cum esset in egipto in domo pharaonis. ⁊ elegi eum ex omnibus tribubus israel michi in sacerdotem. ut ascenderet ad altare meum. ⁊ adoleret michi incensum. ⁊ portaret ephod coram me. ⁊ dedi domui patris tui omnia de sacrificijs filiorum israel. Quare calce abicitis victimam meam. ⁊ munera mea que precepi ut offerrentur in templo. ⁊ magis honorasti filios tuos q̄m me. ut comederetis primicias omnis sacrificij israel populi mei. Propterea ait dominus deus israel. Loquens locutus sum. ut domus tua. ⁊ domus patris tui ministraret in conspectu meo usq; in sempiternum. Nunc autem dicit dominus. Absit hoc a me. sed quicumq; honorificaverit me. glorificabo eum. Qui autem contemnunt me. erunt ignobiles. Ecce dies veniunt. ⁊ brachium precidam tuum. ⁊ brachium domus patris tui. ut non sit senex in domo tua. Et videbis emulum tuum in templo in omnibus prosperis israel. ⁊ non erit senex in domo tua omnibus diebus. Verumtamen non auferam penitus virum ex te ab altari meo. ⁊ ut deficiant oculi tui. ⁊ tabescat anima tua. ⁊ pars magna domus tue morietur. cum ad virilem etatem venerit. Hoc autem erit tibi signum. quod venturum est duobus filijs tuis. ophni ⁊ phinees. In die una morientur ambo. Et suscitabo michi sacerdotem fidelem. qui iuxta cor meum ⁊ animam meam faciat. ⁊ edificabo ei domum fidelem. ⁊ ambulabit coram christo meo cunctis diebus. Futurum est autem. ut quicumq; remanserit in domo tua veniat ut oret pro eo. ⁊ offerat nummum argenteum. ⁊ dicat. Dimitte me obsecro ad unam partem sacerdotalem. ⁊

REG
UM

ut comedam buccellam panis. Puer autē samuel ministrabat domino coram hely. et sermo domini erat pretiosus in diebus illis non erat visio manifesta. Factum est autē in die quodam. hely iacebat in loco suo. et oculi eius caligauerant. nec poterat videre lucernā dei antequā extingueretur. Samuel autē dormiebat in templo domini. ubi erat arca dei. Et uocauit dominus samuel. Qui respondens ait. Ecce ego. Et cucurrit ad hely. et dixit. Ecce ego. Vocasti enim me. Qui dixit. Non uocaui te. Reuertere dormi. Et abiit. et dormiuit. Et adiecit dominus uocare rursum samuel. Consurgensq; samuel abiit ad hely. et dixit. Ecce ego quia uocasti me. Qui respondit. Non uocaui fili mi. reuertere et dormi. Porro samuel nec dum sciebat dominum. neq; reuelatus fuerat ei sermo dñi. Et adiecit dominus. et uocauit adhuc samuel tertio. Qui consurgens abiit ad hely. et ait. Ecce ego. quia uocasti me. Intellexit ergo hely quia dominus uocaret puerum. et ait ad samuel. Vade et dormi. et si dixerit tibi. Loquere domine. quia audit seruus tuus. Abiit ergo samuel et dormiuit in loco suo. Et uenit dominus et stetit. et uocauit sicut uocauerat semel. Samuel samuel. Et ait samuel. Loquere domine. quia audit seruus tuus. Et dixit dominus ad samuel. Ecce ego facio uerbum in israhel. quod quicunq; audierit tinnient ambæ aures eius. In die illo suscitabo aduersus hely. omnia que locutus sum super domum eius. Incipiam et complebo. Predixi enim ei. quod iudicaturus essem domū eius in eternum propter iniquitatem. eo quod nouerat indigne agere filios suos et non corripuit eos. Idcirco iurauī domui hely. quod non expietur iniquitas domus eius victimis et muneribus usq; in eternum. Dormiuit autem samuel usq; mane. Aperuitq; hostia domus domini. Et samuel timebat indicare uisionem hely. Vocauit ergo hely samuelem. et dixit. Samuel fili mi. Qui respondens ait. Presto sum. Et interrogauit eum. Quis est sermo quem locutus est ad te dominus. Ne celaueris me. Hec faciat tibi deus. et hec addat. si absconderis a me sermonem ex omnibus uerbis que dicta sunt tibi. Indicauit itaq; ei samuel uniuersos sermones. et non abscondit ab eo. Et ille respondit. Dominus est. quod bonum est in oculis suis faciat. Crescit autē samuel et erat cum eo. et non cecidit ex omnibus uerbis eius in terram. Et cognouit uniuersus israhel a dan usq; bersabee. quod fidelis samuel propheta esset domini. Et addidit dominus ut apparet in silo. quoniam reuelatus fuerat dominus samueli in silo uerbum domini. Et euenit sermo samuelis uniuerso israhel. Et factum est in diebus illis ut congregarent philistiim in pugnam.

Egressus namq; est israhel obuiam philistiim in pugnam. et castrametatus est iuxta lapidem adiutorii. porro philistiim uenerunt in aciem contra israhel. Initoq; autē certamine ceciderunt israhelite. et cesa sunt in illo certamine quasi passim per agros. quasi uiri. milia uiginti. Et reuersus est populus ad castra. Dixerunt q; maiores natu de israhel. Quare percussit nos dominus hodie coram philistiim. Afferamus ad nos de silo arcam fœderis dñi. et ueniat in medium nri. ut saluet nos de manu inimicorum nostrorum. Misit ergo populus in silo. et tulerunt inde arcam fœderis dñi exercituum sedentis super cherubin. Erantq; duo filii hely cum arca fœderis dñi. ophni et finees. Cumq; uenisset arca fœderis dñi in castra. uociferatus est omnis israhel clamore grandi. et personuit terra. Et audierunt philistiim uocem clamoris. dixerunt q;. Que nam est hec uox clamoris magni in castris hebreorum. Et cognouerunt q; arca domini uenisset in castra. timuerunt q; philistiim dicentes. Ve nobis. deus in castra. Et ingemuerunt dicentes. Ve nobis. Non enim fuit tanta exultatio heri et nudius tertius. Ve nobis. Quis nos saluabit de manu

deorum sublimium illorum: hoy fuit
dy qui percusserunt egiptum omni a
plaga in deserto. Confortamini et estote
uiri philisthim: ne seruiatis hebreis. sic
illi fuerunt nobis. Confortamini et
bellate. Pugnauerunt ergo philisthim
et cesus è israel: et fugit unusquisq; in ta
bernaculum suum. Et facta è plaga ma
gna nimis. Et ceciderunt de israel. xxx.
milia peditum: et arca dei capta è. Duo
q; filij heli mortui sunt. ofni et finees.
Cumq; ille uenisset de beniamin eo ipso
uenit in silo in die illo: scissa ueste et co
spersus puluere caput. Cumq; ille ue
nisset. heli sedebat super sellam suam
speculans. Erat enim cor eius pauens
pro arca domini. Ut autem ille postq;
ingressus è nuntiauit urbi: et ululauit
omnis ciuitas. Et audiuit heli soni
clamoris: dixitq;. Quis est hic sonitus
tumultus huius? At ille festinauit
et uenit et nuntiauit heli. Heli autem erat
nonagenarius octo annorum. et oculi eius
caligauerant. et uidere non poterat. Et
Et dixit ad heli. Ego sum qui uenio
de prelio. et ego qui de acie fugi hodie. Et
Cui ille ait. Quid actum è fili mi? Re
Respondens autem ille qui nuntiabat. Fugit
inquit israel coram philisthim: et ruina
magna facta è in populo. insuper et duo
filij tui mortui sunt. ofni et finees. et
arca dei capta è. Cumq; ille nominasset
arcam dei. cecidit de sella retrorsum iuxta
ostium. et fractis cervicibus mortuus
est. Senex enim erat ualde et grauis
uus. et iudicauit israel xl annis. Nu
rus autem eius uxor finees pregnans e
rat. uicinaq; partui. et audito nuntio
q; capta esset arca dei. et mortuus socer
eius et uir suus. incuruauit se et peperit.
Irruerant enim in eam dolores subita.
In tpe enim nuntio mortis eius. dixe
runt ei que stabant circa eam. Ne time
as quia filium peperisti. Que non re
spondit eis. neq; animaduertit. Et uoca
uit puerum icabod. dicens. Translata
ta est gloria de israel. quia capta est arca
dei. Et pro socero suo et pro uiro suo
ait. Translata est gloria ab israel. et
eo quod capta esset arca dei.

Y

Sublatum autem tulerunt arcam
dei et asportauerunt eam a la
pide adiutorij in azotum.
Tulerunt ergo philisthim ar
cam dei. et intulerunt eam in templum
dagon. et statuerunt eam iuxta dagon.
Cumq; surrexissent diluculo azotii al
tera die. ecce dagon iacebat pronus in
terra ante arcam dei. Et tulerunt da
gon et restituerunt eum in locum suum.
Surgentesq; mane die altero. surgentes
inuenerunt dagon iacentem super fa
ciem suam in terra coram arca domini.
Caput autem dagon et due palme manu
um eius abscise erant super limen. Por
ro dagon truncus solus remanserat in
loco suo. Propter hanc causam. non cal
cant sacerdotes dagon. et omnes qui in
grediuntur templum eius super limen
dagon in azoto usq; in hodiernum diem.
Aggrauata est autem manus domini super
azotios. et demolitus est eos. Et percussit
in secretiori parte natium azotium et fi
nes eius. et ebullierunt uille et agri in
medio regionis illius. et fuit mus
res. et facta est confusio mortis magna in
ciuitate. Videntes autem uiri azotii hui
uscemodi plagam. dixerunt. Non ma
neat arca dei israel apud nos. quia dura
est manus eius super nos. et super da
gon deum nrm. Et mittentes congre
gauerunt omnes satrapas philisthino
rum ad se. et dixerunt. Quid faciem
de arca dei israel? Respondentesq; getthei. Cir
Circumducatur arca dei israel. Et cir
cumduxerunt arcam dei israel. Illis
autem circumducentibus eam. fiebat ma
nus domini super singulas ciuitates
interfectionis magne nimis. et percu
tiebat uiros uniuscuiusq; urbis a par
uo usq; ad maiorem. et computrescebant
prominentes et tales eorum. Miserat
q; getthei ofilium. et fecerunt sibi sedes
pelliceas. Miserunt ergo arcam dei
in accaron. Cumq; uenisset arca dei in
accaron. exclamauerunt accaronite
dicentes. Adduxerunt ad nos arcam
dei israel. ut interficiat nos et populum
nrm. Misertuntq; et congregauerunt
omnes satrapas philisthinorum qui
dixerunt. Dimittite arcam dei israel. et

RIGOR

ur reuerterat in locum suum. ⁊ non i
teficiat nos cum populo nro. Fiebat
enim pauor mortis in singulis urbib⁹
⁊ grauissima valde manus dñi. ⁊
Vnq; quoq; qui mortui non fuerant p
cutiebantur in secretiori parte natiu.
⁊ ascendebat ululatus uniuscuiusq;
ciuitatis in celum.

Dixerunt ergo arce dñi in re
gione philistinorum. vij.
mensibus. Et postea uocauerunt philistiim sacerdo
tes ⁊ diuinos. dicentes. Quid faciem⁹
de arca dei. Indicate nobis quomodo
remittemus eam in locum suum. Qui
dixerunt. Si remittis arcam dei isrl.
nolite dimittere eam uacuam. sed quo
debetis reddite ei pro pecto. ⁊ tunc curabimini. ⁊ scietis quare non recedat
manus eius a uobis. Qui dixerunt.
Quid é quod pro delicto reddere debe
amus ei. Rndit unusquisq; illorum. iuxta nu
merum principum philistinorum.
quinq; anos aureos facietis. ⁊ v. mu
res aureos. quia plaga una fuit omib⁹
uobis ⁊ satrapis uris. Facietisq; simi
litudinem anorum uestrorum. ⁊ simili
tudinem murium qui demolii sunt
terram. ⁊ dabitis gloriam deo isrl. si
si forte releuet manum suam a uobis.
⁊ a dijs uris. ⁊ a terra ura. Quare gra
uans cor da uia sicut aggrauauerunt egi
ptius. ⁊ pharao cor suum. Nonne po
quos percussus é. tunc dimisit eos ⁊ abie
runt. Nunc ergo arripite. ⁊ facite pla
ustrum unum nouum. ⁊ duas uaccas
fetas quibus non é impositum iugum
iungite in plaustro. ⁊ reducite uitulos
earum domi. Tolletisq; arcam dñi ⁊
ponetis in plaustro. ⁊ uasa aurea que
exsoluistis ei pro delicto ponetis in
capsella ad latus eius. ⁊ dimittite ea
ut uadat ⁊ aspicietis. Et si quidem p
uiam finium suorum ascenderit contra
bethsamites. ipse fecit nobis malum hoc
grande. Sin autem minime. sciemus
quia nequaquam manus eius tetigit nos
sed casu accidit. Fecerunt ergo illi hoc
modo. Tollentes duas uaccas que
lactabant uitulos. iunxerunt ad pla
ustrum. uitulosq; earum exclusserunt

domi. ⁊ posuerunt arcam dei super pla
ustrum. ⁊ capsellam que habebat mures
aureos ⁊ similitudinem anorum. Erat
aut in directum uie pergentium que
ducit bethsames. ⁊ incedebant uno gra
diebantur. pergentes ⁊ mugientes.
⁊ non declinabant nec ad dexteram
nec ad sinistram. Sed ⁊ satrape philisth
norum sequebantur usq; ad finem
bethsames. Porro bethsamites metebant triticum in malle. Et eleuantes
oculos uiderunt arcam dñi. ⁊ gauisi
sunt cum uidissent. Et plaustrum
uenit in agrum iosue bethsamitis. ⁊
stetit ibi. Erat aut ibi lapis magn⁹
Et ciderunt ligna plaustri. ⁊ uaccas q⁹
imposuerunt super ea holocaustum d
omino. Leuite autem deposuerunt
arcam dei. ⁊ capsellam que erat uxta
eam. in qua erant uasa aurea. ⁊ posue
runt super lapidem grandem. Viri aut
bethsamites obtulerunt holocausta. ⁊
immolauerunt uictimas in die illa do
mino. Et v. satrape philistinorum
uiderunt. ⁊ reuersi sunt in accaron i
die illa. Hoc sunt aurei quos
reddiderunt philistiim pro delicto dñi.
Azotus unum. gaza unum. ascalon
unum. geth unum. accaron unum.
⁊ mures aureos secundum numerum
urbium. v. philistiim. v. principum. ab urbe munita usq; ad uillam que
erat absq; muro. usq; ad abel magn⁹
super quem posuerunt arcam domini
que erat usq; in hodiernum diem in agro iosue
bethsamitis. Percussit aut de uiris
bethsamitibus eo quod uidissent arcam
domini. ⁊ percussit de populo lxx. u
ros. ⁊ l. milia plebis. Luxitq; populus
q⁹ percussisset dominus plebem plaga
magna. Et dixerunt uiri bethsamites
Quis poterit stare in conspectu domini
dei sci huius. ⁊ ad quem ascendet a nobis. Misserunt nuntios ad habitato
res cariathiarum. dicentes. Reduxerunt philistiim arcam dñi. descendite
⁊ reducite eam ad uos.

VII

Venerunt ergo uiri cariathiarim. ⁊ reduxerunt arcam
domini. ⁊ intulerunt eam
in domo aminadab in gabaa.

Eleazarum aut filium eius sanctificaue
runt ut custodiret arcam domini. Et
factum è cum de qua die arca domini mansit
in cariathiarim multiplicati sunt dies.
Erat quippe iam annus uicesimus. et
requieuit omnis domus israel post
dominum. Ait autem samuel ad uniuersam
domum israel. dicens. Si in toto cor
de uestro reuertimini ad dnm. auferte
deos alienos de medio uri. baalim et asta
roth. et preparate corda uestra domino. et
seruite illi soli. et eruet uos de manu phi
listhim. Abstulerunt ergo filii israel ba
alim et astaroth. et seruierunt dno soli.
Dixitque samuel. Congregate uniuer
sum israel in maspha. ut orem pro
uobis dominum. Et conuenerunt in
maspha. hauseruntque aquam et ef
fuderunt in conspectu domini. et ieiuna
uerunt in die illa. et dixerunt. Tibi pec
cauimus domino. Iudicauitque samu
el filios israel in maspha. Et audie
runt philisthim q̃ congregati essent filii
israel in maspha. et ascenderunt sa
pe philisthinorum ad israel. Quod cum
audissent filii israel. timuerunt a facie
philisthinorum. Dixerunt q̃ ad samu
elem. Ne cesses pro nobis clamare
ad dominum deum nr̃m. ut saluet nos
de manu philisthinorum. Tulit itaq̃
samuel agnum lactantem unum. et
obtulit illum holocaustum integrum
domino. Et clamauit samuel ad dñm
pro israel. et exaudiuit eum dominus.
Factum è autem cum samuel offeret holo
caustum. philistei ad prelium ad
israel. Intonuit aut dominus fragore
magno in die illo super philisthim. et ex
terruit eos. et cesi sunt a filiis israel. Egr
siq̃s filius israel de maspha. persecuti
sunt philistheos. et percusserunt eos usq̃
ad locum qui erat subter bethcar. Tu
lit aut samuel lapidem unum. et posu
it eum inter maspha et inter sen. et
uocauit nomen loci illius. lapis adiu
torii. Dixitq̃. Huc usq̃ auxiliatus è
nobis dominus. et humiliati sunt phi
listhim. et apposuerunt ultra ut uenirent
in terminos israel. Facta è itaq̃ man
dominum super philistheos. cctis diebus
samuelis. et reddite sunt urbes quas tu
lerunt philisthim ab israel. israel. Ab ac
caron usq̃ geth. et terminos suos. liberauitq̃s israel de manu philisthinorum.
Erat q̃q̃ pax inter israel et amorreum. et
iudicabat quoq̃ samuel israel cunctis
diebus uite sue. et ibat per singulos annos
circuiens bethel et galgala. et maspha
et iudicabat israelem in supradictis lo
cis. reuertebatur in ramatha. ibi enim
erat domus eius. ibi iudicabat israel. es
Et edificauit ibi etiam altare domino.

Factum è autem ut senuisset samuel. posu
it filios suos iudices israel.
Fuitq̃ nomen filii eius pri
mogeniti iohel. et nomen secundi abia. iudi
cantes bersabee. Et non ambulauerunt filii
illius in uiis eius. et declinauerunt post
auaritiam. acceperuntq̃ munera. et per
uerterunt iudicium. Congregati ergo
uniuersi maiores natu israel. uenerunt
ad samuelem in ramatha. dixerunt q̃q̃
ei. Ecce tu senuisti. et filii tui non am
bulant in uiis tuis. Constitue nobis
regem. ut iudicet nos. sicut habent uniuer
sae nationes. Displicuitq̃ uerbum in
oculis samuelis. eo quod dixissent da
nobis regem ut iudicet nos. Et orauit
samuel ad dominum. Dixitque dñs
ad samuelem. Audi uocem populi in
omnibus quae locuti sunt tibi. Non enim
te abiecerunt. sed me ne regnem super e
os. iuxta opera sua quae fecerunt a die q̃
eduxi eos de egypto usq̃ ad diem hanc.
Sicut dereliquerunt me et seruierunt dijs
alienis. sic faciunt et tibi. Nunc
ergo audi uocem eorum. Verumtamen
protestare eis. et predices eis ius regis. qui
regnaturus è super eos. Dixit itaq̃ sa
muel omnia uerba domini ad populum
qui petierat a se regem. et ait. Hoc erit
ius regis qui imperaturus è uobis. Filios uestros tollet et ponet in curribus
suis. facietq̃ sibi equites. et precursores
quadrigarum suarum. et constituet sibi
tribunos et centuriones. et aratores agri
cultores suorum. et messores segetum. et fa
bros armorum. et curruum suorum. Fi
lias quoq̃ uestras faciet sibi unguentarias. et focarias et pistrices. Agros q̃q̃ o
liuas uestras et uineas optimas tollet.

LIBER REGVM PRIMVS

ꝛ dabit fr̃is suis. Sz ꝛ segetes uiñs ꝛ
uineaꝝ redditus addecimabit. utꝛ
det eunuchis ꝛ fr̃is suis. Seruos ẽt
uiros ꝛ ancillas ꝛ iuuenes optimos et
asinos auferet. ꝛ ponet in operibꝰ suo. ꝛ
Greges quoq; uiros addecimabit. uos
q; ei⁹ eritis ei⁹ fui. Et clamabitis in die
illa a facie regis uri. quem elegistis ꝛ
uobis. ꝛ non exaudiet uos dominus
in die illa. quia petistis uobis regem.
Noluit aut populus audire uocem sa
muel. sz dixerunt. Nequaq;. Rex ei
erit sup̃ nos. ꝛ erimus nos quoq; sic
omnes gentes. Et iudicabit nos rex
noster. ꝛ egredietur ante nos. ꝛ pugnabit
bella nr̃a p̃ nobis. Et audiuit sam
uel omnia uerba populi. ꝛ locutus ẽ ꝛ
ea in auribꝰ domini. Dixit aut̃ dñs
ad samuelem. Audi uocẽ eoꝝ. ꝛ stitu
ie regem sup̃ eos. Et ait samuel ad
uiros israel. Vadat unusquisq; in ciui
tatem suam.

VIIII

Erat uir de beniamin no
mine eis. filius abiel filij
seor filij bechorath filij afia
filij uiri gemini fortis robo
re. Erat ei filius uocabulo saul. electꝰ
ꝛ bonus. ꝛ non erat uir de filijs israel me
lior illo. ab humero ꝛ sursum eminebat
sup̃ omnem populum. Perierant at
asine eis p̃is saul. ꝛ dixit eis ad saul
filium suum. Tolle unum de pueris ꝛ
tecum. ꝛ surgens uade ꝛ quere asinas.
Qui cum transissent per montẽ ephra
im. ꝛ per terram salisa. ꝛ non inuenissẽt
transierunt etiam per terram salim. et
non erant. sz ꝛ per terram iemini ꝛ mi
nime reperiunt. Cum aut̃ uenissent in
terram suph. ꝛ non inuenissent dixit ꝰ
saul ad puerum suum. qui erat cum eo.
Veni ꝛ reuertamur. ne forte dimittat ꝰ
p̃ mens asinas. ꝛ sollicitus sit p̃ nob.
Qui ait ei. Ecce uir dei ẽ in ciuitate ꝛ
hac. uir nobilis. omne quod loquitur
absq; ambiguitate uenit. Nunc ergo
eamus illuc si forte indicet nobis de
uia nr̃a p̃ quam uenimus. Dixq; saul ad puerum suum. Ecce ibimꝰ.
quid feremus ad uirum dei. panis ꝛ
defecit in sacculis nr̃is. ꝛ sportulam nõ
habemus ut demus homini dei. nec quic̃

aliud. Rursum puer respondit saul. ꝛ ait.
Ecce inuenta ẽ in manu mea quarta
pars stateris argenti. demus homini dei.
ut indicet nobis uiam nr̃am. Olim in
israel sic loquebatur unusquisq; uadẽs
consulere deum. Venite ꝛ eamus ad uiden
tem. Qui enim propheta dicitur hodie
uocabatur olim uidens. Et dixit saul
ad puerum suum. Optimus sermo tuꝰ.
Veni eamus. Et ierunt in ciuitatem.
in qua erat uir dei. Cumq; ascenderẽt
cliuum ciuitatis. inuenerunt puellas
egredientes ad hauriendam aquam. ꝛ
dixerunt eis. Num ẽ hic uidens. Que
respondentes. dixerunt illis. Hic ẽ. Ecce an
te. festina nunc. hodie enim uenit in
ciuitatem. quia sacrificium ẽ hodie po
pulo in excelso. Ingredientes urbem ꝛ
statim inuenietis eum. anteq; ascen
dat in excelsum ad uescendum. Neq;
enim cõmedit populus donec ille
uenerit. quia ipe benedicet hostie. ꝛ dei
ceps comedent qui uocati sunt. Nunc
ergo ascendite. quia hodie reperietis e
um. Et ascenderunt in ciuitatem. Cũ
q; illi ambularent in medio urbis ap
paruit samuel egrediens obuiam eis.
ut ascenderet in excelsum. Dominus ꝰ
aut̃ reuelauerat auriculam samuelis.
ante unam diem qua ueniret saul. di
cens. Hac ipa qua nunc ẽ hora ego mit
tam ad te uirum de terra beniamin. un
gesq; eum ducem sup̃ populum meum
israel. Et saluabit populum meum de
manu philistinorum. qui respexi ppl̃m
meum. Venit enim clamor eorum ad
me. Cumq; aspexisset samuel saulem.
dominus autem illi. Ecce uir quem dixi
tibi. iste dominabitur populo meo. Ac
cessit aut̃ saul ad samuelem in medio
porte. ꝛ ait. Indica oro michi. ubi ẽ do
mus uidentis. Et respondit samuel saul
dicens. Ego sum uidens. Ascende an
te me in excelsum ut comedas mecum
hodie. ꝛ dimittam te mane. ꝛ omnia q̃
sunt in corde tuo indicabo tibi. Et de
asinabꝰ quas perdidisti nuper tertiũ
ne sollicitus sis. quia inuente sunt. Et
cuius erunt optima quoq; israel. Nõ
ne tibi ꝛ omni domui p̃ris tui. Respon
dit aut̃ saul. ait. Numquid non filius ge

LIBER REGUM PRIMUS

mum ego sum de minima tribu israel. & cognatio mea nouissima inter omes familias de tribu beniamin. Quare ergo locutus es michi simonem istum. Assumens itaq; samuel saulem & puerum ei. introduxit eos in triclinium. & dedit eis locum in capite eorum qui fuerant inuitati. Erant enim quasi xxx uiri. Dixitq; samuel coquo. Da partem quam dedi tibi. & precepi ut reponeres seorsum apud te. Leuauit autē coquus armum. & posuit ante saul. Dixitq; samuel. Ecce quod remansit pone ante te & comede. quia de industria seruatum è tibi. qñ populum uocaui. Et comedit saul cū samuele in die illa. Et descenderunt de excelso in oppidum. & locutus è cum saul in solario. Straueruntq; saul & omnis in solario. Cumq; mane surrexisset. & iam diluesceret. uocauit samuel saulem solarium dicens. Surge ut dimittam te. Et surrexit saul. Egressiq; sunt ambo. ipe & samuel. Cumq; descenderent in extrema parte ciuitatis. samuel dixit ad saul. Dic puero ut antecedat nos. & transeat. tu autē subsiste paululum. ut indicem tibi uerbum dei.

Tulit autē samuel lenticulam olei. & effudit super caput eius. & osculatus è eum. & ait. Ecce unxit te dominus sup hereditatem suam in principem. & tu liberabis populum eius de manibus inimicorum eius. qui in circuitu eius sunt. Et hoc tibi signum. quoniam unxit te dominus in principem. Cum abieris a me hodie. inuenies duos uiros iuxta sepulcrum rachelis in finibus beniamin in meridie. dicentesq; tibi. Inuente sunt asine ad quas ieras perquirendas. & intermissis patruus asinas sollicitus è pro uobis. & dicit. Quid faciam de filio meo. Cumq; abieris inde. & ultra transieris & uenieris ad quercū thabor. inuenient te ibi tres uiri ascendentes ad deum in bethel. unus portans tres edos & alius tres tortas panis. & alius lagenam uini. Cumq; te salutauerint. dabunt tibi duos panes. & accipies de manu eorum. Post hec uenies in collem dominici. ubi è statio philistinorum. Et cum ingressus fueris ibi urbem obuium habebis gregem prophetarum descendentium de excelso. & ante eos psalterium & timpanum. & tybiam & cytharam. ipsosq; prophetantes. Et insiliet in te spūs domini. & prophetabis cum eis. & mutaberis in uirum alium. Qñ ergo uenerint omnia hec signa tibi. fac quecūq; inuenerit manus tua. quia dominus tecum è. Et descendes ante me in galgala. ego quippe descendam ad te. ut offeras oblationem. & immoles uictimas pacificas. Septem diebus expectabis donec ueniam ad te. & ostendam tibi quid facies. Factoq; cum auertisset humerum suum ut abiret a samuele. immutauit ei deus cor aliud. Et uenerunt omnia signa hec in die illa. Venerunt q; ad predictum collem. & ecce cuneus prophetarum obuius ei. et insiluit super eum spūs domini. & prophetauit in medio eorum. Videntes autē omnes qui nouerant eum heri & nudius tertius. q̄ cū prophetis prophetaret. dixerunt ad inuicem. Quid nam res accidit filio cis. Num & saul inter prophetas. Respondit autem alius ad alterum. dicens. Et cis pater eius. Propterea uersum è in prouerbium. Num & saul inter prophetas. Cessauit autem prophetare. & uenit ad excelsum. Dixitq; patruus saul ad eum. & ad puerum eius. Quo abistis. Qui respondit. Quereb asinas. Quas cum non reperissemus. uenimus ad samuelem. Et dixit ei patruus suus. Indica michi quid dixerit tibi samuel. Et ait saul ad patruum suum. Indicauit nobis quia inuente essent asine. De sermone autē regni non indicauit ei. quem locutus illi fuerat samuel. Et conuocauit samuel populum ad dominum in maspha. & ait ad filios israel. Hec dicit dominus deus israel. Ego eduxi israel de egypto. & eripui uos de manu egyptiorum. & de manu omnium regnum. qui affligebant uos. Vos autē hodie proiecistis deum uestrum. qui solus saluauit uos de uniuersis malis & tribulationibus uestris. et dixistis. Nequaq̄. sed constitue regem super nos. Nunc ergo state coram domino per tribus uestras & familias. Et appli

REGUM

cuit samuel omnes tribus israel. 7 ceci-
dit sors super tribum beniamin. Et applicu
tribum beniamin 7 cognationes eo
7 cecidit sors super cognationem metri. 7
peruenit usq; ad saul filium eis. Que
ierunt ergo cum. 7 non é inuentus. 7
Et consuluerunt post hec dominum. num
nam uenturus esset illuc. Rndit q; 7
dominus. Ecce abscondit se ad sarcinas.
Cucurrerunt 7 tulerunt eum inde. 7
Steteruntq; in medio populi. 7 altior fu
it uniuerso populo. ab humero 7 sur-
sum. Et ait samuel ad populum ecce
Certe uidetis quem elegit dominus q;
non sit similis illi in omni pplo.
Et clamauit cunctus populus. 7 ait dix
runt. Viuat rex. Locutus é aut samuel ad po
pulum legem regni. 7 scripsit in libro
7 reposuit coram domino. Et dimisit
samuel omnem populum singulos i
domum suam. Saul 7 abiit in domum
suam in gabaath. 7 abiit cum eo pars
exercitus. quorum tetigerat deus cor
da. Filij uero belial dixerunt. Num
saluare nos potest iste? Et despexerunt
eum. 7 non attulerunt ei munera. Il
le uero dissimulabat se audire.

XI

Ascendit aut naas ammo
nites. 7 pugnare cepit aduer
sus galaad. Dixeruntq;
omnes uiri galaad ad naas.
habeto nos federatos. 7 seruiemus tibi.
Et respondit eis naas ammonites. In hoc
feriam uobiscum fedus. ut eruam oi
um uim oculos dextros. ponamq; uos
opprobrium in uniuerso israel. Et ait
dixerunt ad eum seniores galaad. Con
cede nobis septem dies. ut mittamus
nuntios ad uniuersos terminos israel.
7 si non fuerit qui defendat nos egre
diemur ad te. Venerunt ergo nuntij
in gabaath saulis. 7 locuti sunt hec
uerba audiente populo. Et leuauit
omnis populus uocem suam. 7 fleuit.
Et ecce saul mane uenichat seques
boues de agro. 7 ait. Quid habet populus
q; ploratˢ Et narrauerunt ei uerba
uirorum galaad. Et insiliit spūs dñi
in saul cum audisset uerba hec. 7 ira
tus é furor eius nimis. Et assumes
utrumq; bouem cecidit in frusta. mi

sitq; in omnes terminos israel. p ma
num nunciorum dicens. Quicunq;
non exierit secutusq; fuerit saul 7 sa
muelem sic fiet bobus eius. Ingressus
est timor domini populum. 7 egressi sūt
quasi uir unus. 7 recensuit eos in be
zech. Fueruntq; filiorum israel. ccc.
milia. uirorum autem iuda. xxx milia.
7 dixerunt nunciis qui uenerant. Sic
dicetis uiris qui sunt in iabes galaad.
Cras erit uobis salus cum incaluerit
sol. Venerunt ergo nuntij. 7 annun
uerunt uiris iabes. Qui letati sunt
dixerunt. Hodie exibimus ad uos. 7
facietis nobis omne quod placu
erit uobis. Et factum é cum uenisset
dies crastinus. diuisit saul populū.
in tres partes. 7 ingressus é media ca
stra in uigilia matutina. 7 percussit
ammon usq; dum incaleseeret dies.
Reliqui aut dispersi sunt. ita ut non
remanerent in eis duo pariter. 7
Et ait populus ad samuelem. Quis
é iste qui dixit. saul non regnabit su
per nos? Date uiros 7 interficiemus eos.
Et ait saul. Non occidetur quisq; in
hac die. quia hodie fecit dominus sa
lutem in israel. Dixit aut samuel ad
populum. Venite eamus in galgala.
7 innouemus ibi regnum. Et perrexit
omnis populus in galgala. 7 fecerunt
ibi regem saul coram domino in gal
gala. 7 immolauerunt ibi uictimas pa
cificas coram domino. Et letatus ibi
saul. 7 cum uiris israel.

XII

Dixit aut samuel ad uniuer
sum israel. Ecce audiui
uocem uestram uniuer
que locuti estis ad me. 7
constituistis super nos regem. 7 nunc rex gra
ditur ante uos. Ego aut senui 7 ca
nus. Porro filij mei uobiscum sunt. 7
ingressus uersatus sum coram uobis ab ado
lescentia mea usq; ad diem hanc. ec
ce presto sum. Loquimini ad me co
ram domino. 7 coram christo eius. utrū
bouem cuiusq; tulerim. aut asinum.
si quempiam calumpniatus sum. si
oppressi aliquem. si de manu cuiusq;
munus accepi. 7 contemptum illud 7
hodie. restituam uobis. Et dixe

unt. Non es calumniatus es nos. ns
oppressisti. neq; tulisti de manu alicu
ius quippiam. Dixitq; ad eos. Te
stis ē dominus ad uersus uos. ⁊ testis
eius in die hac. quia non inuenerit
in manu mea quippiam. Et dixerūt
Testis. Et ait samuel ad populum.
Dominus qui fecit moysen ⁊ aaron.
⁊ eduxit patres uros de terra egipti. a
test. Nunc ergo state. ⁊ iudicio octen
dam aduersum uos coram domino.
de omnib⁹ misericordijs dñi. quas fe
cit uobiscum. ⁊ cum patribus uris. quo
modo ingressus ē iacob in egyptū.
⁊ clamauerunt patres uri ad dominū.
Et misit dominus moysen ⁊ aaron.
⁊ eduxit patres uros de egypto. ⁊ collo
cauit eos in loco hoc. Cum obliti sūt
dominū dei sui. ⁊ tradidit eos in ma
nu sysare magistri militie asor. ⁊ in ma
nu philistinorum. ⁊ in manu regis
moab. ⁊ pugnauerunt aduersus eos.
Postea autē clamauerunt ad dñm. ⁊
dixerunt. peccauimus quia dereliq
imus dominum. ⁊ seruiuimus baalim
⁊ astaroth. Nunc ergo eripe nos de
manu inimicorum nostrorum ⁊ seruie
mus tibi. Et misit dominus ierobaal et
badan. ⁊ barach. ⁊ iepte. ⁊ samuel. ⁊
eripuit uos de manu inimicorū uror⁹
per circuitum. ⁊ habitastis confidenter. Vi
dentes autē q̄ naas rex filiorum amo
ni uenisset aduersum uos. dixistis mihi
nequaq̄ sed rex imperabit nobis. cū
dominus deus ui⁹ regnaret in nobis
Nunc presto ē rex uester. quem ele
gistis ⁊ petistis. Ecce dominus dedit
uobis regem. Si timueritis dñm ⁊
seruieritis illi. ⁊ audieritis uocē eius.
⁊ non exasperaueritis os dominī. eri
tis ⁊ uos ⁊ rex qui imperat uobis sequ
tes dominum deum uri. Si autē nō
audieritis uocem dñi. ⁊ exasperaue
ritis sermonem eius. erit manus dñi
super uos. ⁊ super patres uros. Sed ⁊ nūc
state ⁊ uidete rem istam grandem q̄
facturus ē dominus in conspectu uro⁹.
Nunquid non messis tritici ē hodie.
inuocabo dñm ⁊ dabit uoces ⁊ pluui
as. ⁊ scietis ⁊ uidebitis quia grande
malum fecistis uobis in conspectu

tomini. petentes super uos regem. ⁊
Et clamauit samuel ad dñm. ⁊ de
dit dominus uoces ⁊ pluuias in die
illa. Et timuit omnis populus ni
mis dominum. ⁊ samuelem. Dixēq;
uniuersus populus ad samuelem. ⁊
Ora pro famulis tuis ad dñm deum tuum.
ut non moriamur. Addidimus enī
uniuersis peccatis nris malum. ut
peteremus nobis regem. Dixit au
samuel ad populum. Nolite timere.
Vos fecistis uniuersum malum hoc.
Verumtñ nolite recedere a tergo dñi.
⁊ seruite domino in omni corde uro
nolite declinare postuana. que nō
prodesse uobis. ns eruent uos. q
uana sunt. ⁊ non derelinquet dñs
populum suum. propter nomē suum
magnum. quia iurauit dñs facere
uos sibi populum. Absit autē a me ho
peccem dñi domino ut cesem orare pro
uobis. ⁊ docebo uos uiam bonam et
rectam. Igitur timete dñm. ⁊ seruite
ei in ueritate. ⁊ ex toto corde uro. Vi
stis enim magnifica que in uobis
gessit. Quod si perseueraueritis in
malitia. ⁊ uos et rex ur peribit.

Filius unius **XIII** anni erat saul cum regnare
cepisset. duobus autē annis
regnauit super israel. Et
elegit sibi saul tria milia de israel. Et
erant cum saule duo milia in mach
mas ⁊ in monte bethel. Mille autē
cum ionatha. in gabaa beniamin. ⁊
porro ceterum populum remisit u
num quemq; in tabernacula sua. ⁊
Et percussit ionathas statione philis
thinorum. que erat in gabaa. Quod
cum audissent philisthim saul cecī
nit buccina in omni terra dicens. ⁊
Audiant hebrei. Et uniuersus israel
audiuit famam huiusce modi. Per
cussit saul stationem philistinorum.
Et erexit se israel aduersus philisth
im. Clamauit ergo populus post sa
ul in galgala. ⁊ philisthim congregati sūt
ad preliandum contra israel. Ascen
derunt currus. ⁊ sex milia equitum. ⁊ cete
rum multus sicut arena que ē in
littore maris plurima. Et ascendē

tes castrametati sunt in machmas. ad
orientem bethauen. Quod cum uidis
sent uiri israel se in arto positos. afflic-
enim è populus abscondebant se in spe
luncis & in abditis. in petris quoq; tu
mulis & in cisternis. Hebrei autē trāsie
runt iordanem terram gad & galaad.
Cumq; adhuc eēt saul in galgala. uni
uersus populus pertimuit è qui seque
batur eum. Et expectabant septem die
bus iuxta placitum samuelem. & non
ueniebat samuel in galgala. Dilapsusq;
è populus ab eo. Ait ergo saul. Affer-
mihi holocaustum. & pacifica. Et ob
tulit holocaustum. Cumq; complesset
offerens holocaustum. ecce samuel ue
niebat. Et egressus è saul obuiam ei.
ut salutaret eum. Locutusq; è ad eum
samuel. Quid fecisti? Respondit saul.
Quia uidi q; dilaberetur populus a
me. & tu non uenisses iuxta placitos.
dies. Porro philisthim congregati sunt i
machmas. dixi. Nunc descendent phi
listhim ad me in galgala. & faciem dei
non placaui. Necessitate compulsus. ob
tuli holocaustum. Dixitq; samuel ad
saul. Stulte egisti. nec custodisti man
data domini dei tui que precepit tibi
Quod si non egisses. iam nunc prepa
rasset dominus regnum tuum super is
in sempiternum. Sed nequaq; regnum
tuum ultra consurget. Quesiuit sibi do
minus uirum iuxta cor suum. & precep
it ei ut eēt dux super populum suum.
eo q; non seruaueris que precepit dñs.
Surrexit autē samuel & ascendit de gal
galis in gabaa beniamin. Et reliqui
populi ascenderunt post saul. obuiam
populo qui expugnabat eos. uenien
tes ex galgala in gabaa. in collem be
niamin. Et recensuit saul populum
qui inuenti fuerant cum eo quasi ser
centos uiros. Et saul & ionathas filius
eius. populusq; qui inuentus fuerat
cum eis erat in gabaa beniamin. Por
ro philisthim ascenderant in machmas.
Et egressi sunt ad predandum de ca
stris philisthinorum tres cunei. Unus cu
neus pergebat contra uiam ephraim ad
terram saul. porro alius ingredie
batur per uiam bethoron. Tertius au

uertebat se ad tertium in terra sa
baa. imminens uallis seboym contra de
sertum. Porro faber ferrarius non inue
niebatur in omni terra israel. Caue
rant enim philisthim. ne forte fierent
ebrei gladium aut lanceam. Descen
debat ergo omnis israel ad philisthim.
ut exacueret unusquisq; uomerem &
suum & ligonem. & securim & ascalonem
Retusse itaq; erant dentes uomerum
& ligonum. & tridentium & securium usq;
ad stimulum corrigendum. Cuiq;
uentis dies prelij. non è inuentus in
ensis. & lancea in manu totius populi
qui erat cum saul & ionatha. excepto
saul & ionatha filio eius. Egressa est
autē statio philisthim. ut transcenderent
in machmas.

XIIII

Factum est quadam die. &
ut diceret ionathas filius
saul ad adolescentem ar
migerum suum. Veni et
transeamus ad stationem philisthinor
que è trans locum illum. Patri autē suo
hoc ipm non indicauit. Porro saul mo
rabatur in extrema parte gabaa sub
malogranato. que erat in magron ga
baa. & erat populus cum eo quasi sex
centorum uirorum. Et achias filius
achitob fratris icabod filij finees. qui ort
fuerat ex helj sacerdote dñi in silo por
tabat ephod. Sed & populus ignorabat.
quo isset ionathas. Erant autē inter
ascensus per quos nitebatur ionathas
transire ad stationem philisthinorum.
eminentes petre ex utraq; parte. & qui
modum dentium scopuli hinc inde pe
pendi. Nomen uni boses. & nomen alteri
sene. Unus scopulus prominens ad a
quilonem ex aduerso machmas. & al
ter ad meridiem contra gabaa. Dixit au
tem ionathas ad adolescentem armigerum
suum. Veni transeamus ad stationes
incircumcisorum horum. si forte faciat
dominus pro nobis. quia non è dño
difficile saluare uel in multis uel in pau
cis. Dixitq; armiger. Fac omnia
que placent animo tuo. Perge quo cu
pis. & ero tecum quocumq; uoluerис.
Et ait ionathas. Ecce nos transibimus
ad uiros istos. Cumq; apparuerimus

eis. si taliter locuti fuerint ad nos. manete donec ueniamus ad uos: stemus in loco nro. nec ascendamus ad eos. Si autē dixerint ascendite ad nos. ascendamus ad eos. q; tradidit eos dominus in manibus nris. Hoc erit nobis signum. Apparuit igitur uterq; statoni philisthinorum. Dixerunt itaq; philisthim. En hebrei egrediuntur de cauernis. in quibus abscōditi fuerant. Et locuti sunt uiri de statione ad ionathan ⁊ armigerum eius. dixerunt q;. Ascendite ad nos. ⁊ ostendemus uobis rem. Et ait ionathas ad armigerum suum. Ascendamus. sequere me. Tradidit enim eos dominus in manibus israel. Ascendit autē ionathas reptans manibus ⁊ pedibus ⁊ armiger eius post eum. Itaq; alii cadebant ante ionatham. alios armiger eius interficiebat sequens eum. Et facta ē plaga prima qua percussit ionathas ⁊ armiger eius. quasi in re uirorum in media parte iugeri. quā par boum arare in die solent. Et facta ē miraculum in castris per agros. Stupor omnis populus stationis eorum q̄ ierant ad predandum obstupuit. et conturbata sunt castra. Et accidit quasi miraculum adeo. Et respexerunt speculatores saul. qui erant in gabaa beniamin. Et ecce multitudo prostrata ⁊ huc illucq; diffugiens. Et ait saul populo qui erat cum eo. Requirite ⁊ uidete quis abierit ex uobis. Cumq; requisissent reperunt ē non adē ionathan ⁊ armigerum eius. Et ait saul ad achiam. Applica arcam dei. Erat enim ibi arca dei. die illa cum filiis israel. Cumq; loqueretur saul ad sacerdotem. tumultus magnus erat ē castris philisthinorum. crescebat q; paulatim. ⁊ clarius resonabat. Et ait saul ad sacerdotem. Contrahe manum tuam. Conclamauit ergo saul. ⁊ omnis populus qui erat cum eo. ⁊ uenerunt usq; ad locum ētamis. ⁊ ecce uersus fuerat gladius unusquisq; ad proximum suum. ⁊ cedes magna nimis. Hebrei quoq; qui fuerant cum philisthim hesi ⁊ nudius ē tertius ascenderant q; cum eis in castra uersi sunt ut ēent cum israel qui e

rant cum saul ⁊ ionatha. Omnes q; israelite qui se absconderant in montē ephraim. audientes q; fugissent philistei. sociauerunt se cum suis in prelio. Et erant cum saul quasi ⁊ milia uirorū Et saluauit in die illa dominus israel. Pugna autē peruenit usq; bethauen. ⁊ uiri israel sonati sunt sibi in die illa. Adiurauerat autē saul populum dicens. Maledictus uir qui comederit panem usq; ad uesperam donec ulciscar de inimicis meis. Et non manducauit omnis ille populus panem. Omnesq; terre uenit in saltum. in quo erat mel super faciem agri. Ingressus ē itaq; populus saltum. ⁊ apparuit fluens mel. nullusq; applicuit manum ad os suum. Timebat enim populus iuramentum. Ionathas non audierat. cum adiurasset pr̄ eius populum. extendit q; summitatem uirgule quam habebat in manu. ⁊ intinxerit in fauum melis. et conuertit manum suam ad os suum. illuminate sunt oculi eius. Respondensq; unus de populo ait. Iuramento astrinxit pr̄ tuus populum. dicens. Maledictus uir qui comederit hodie panem. defecerat autē populus. Dixitq; ionathas. Turbauit pr̄ meus terram. Videsis ut pi quia illuminate sunt oculi mei. co q; gustauerim paululum de melle isto Quanto magis si comedisset populus de preda inimicorum suorum. quam reperit? Nonne maior fuisset plaga ꝑcussio philisthim? Percusserunt ergo in die illa philistheos. a machmis usq; in aialon. Defatigatus ē autē populus nimis. ⁊ uersus ad predam tulit oues ⁊ boues ⁊ uitulos ⁊ macta uerunt in terra: comedit q; populus cum sanguine. Nuntiauerunt q; saulī dicentes q; peccasset. ⁊ comedens cum sanguine. Qui ait. Preuaricati estis. Voluite ad me hodie saxum grande. Et dixit saul. Dispergamini in uulgus ⁊ dicite eis. ut adducat ad me unusquisq; bouem suum. ⁊ arietem ⁊ occidite super isthum. ⁊ edetis. ⁊ non peccabitis domino comedentes cum sanguine. Adduxit itaq; omnis populus unusquisq; bouem in manu sua. usq; ad noctem. et

RG

ccidẽrunt ibi. Edificauit aũt saul altare dño. Tunc̃ p̃mũ cepit edificare altare dño. Et dixit saul. ſeq̃amur ſup̃ philiſthiim nocte t uaſtemus eos. uſq̃ dum luceſcat mane: nec relinquamus de eis uirũ. Dixitq̃ pop̃ulus. Omne quod bonũ uidetur in oculis tuis fac. Et ait sac dos. Accedamus huc ad deum. Et ſiluit saul deum dicens. Num persequar philiſthiim: Si trades eos in manus iſrael: Et non rñdit ei in die illa. Dixitq̃ saul. Applicate hũc uniuerſos angulos populi. t uidete. t ſcitote per quem acciderit hoc peccm hodie. Viuit dominus ſaluator iſrl. quia ſi per ionathan filium meum factũ é. abſq̃ retractatione morietr. Ad quod nullus oſtradixit ei. de omi populo. Et ait ad uniuerſum pop̃lm iſrael. Separamini uos in parte una. t ego cum ionatha filio meo ero in parte altera. Rndit̃q̃ populus ad saul. Quod bonum uidetur in oculis tuis fac. Et dixit saul ad dñm deum iſrl. Dñe deus iſrael da iudicium. quid é quod non rñderis ſeruo tuo hodie. Si in me aut in ionatha filio meo hec iniquitas é. da oſtensionem. aut ſi é in populo tuo hec iniquitas da ſcitate. Et deprehenſus é ionathas t saul. t populus abiere extra. Et ait saul. Mittite ſortem inter me. t ionatham filiũ meum. Et captus é ionathas. Dixit aũt saul ad ionathan. Indica mihi quid feceris. Et indicauit ei ionathas t ait. Guſtans guſtaui in ũma: ſtatte iuuge que erat in manu mea paululum mellis. et ecce ego morior. Et ait saul. Hec faciat mihi deus. t hec adiciat. quia morte morieris ionatha. Dixitq̃ populus ad saul. Ergo ne ionathas moriet̃r. qui fecit ſalutem hanc magnam in iſrael. Absit ne piaculũ é. Viuit dñs. ſi ceciderit capillus de capite eius in terram. quia cum deo operatus é hodie. Liberauit ergo pp̃lus ionathan. ut non moreret̃r. Recedensq̃ saul. nec persecutus é philiſthiim. Porro philiſthiim abierunt in loca ſua. At saul confirmato regno ſuper iſrael. pugnabat per circuitum aduersus oẽs inimicos eius. moab t filios amon. t edom. t reges soba t philiſthiim. t quocumq̃ se uerterat superabat. Congregatoq̃ exercitu percuſſit amalech. t eruit iſrael de manu uaſtatorum eũ.

Fuerunt aũt filij saul. ionathas t iesui t melchiſua. Nomina duarum filiarum eius. nomen primogenite merob. t nomen minoris michol. Et nomen uxoris saul. achinoem. filia achimaas. t nomen principis militie eius abner. filius ner patruelis saul. Porro cis fuerat pr̃ saul. t ner pr̃ abner. filiũ abiihel. Erat aũt bellum potens aduersus philiſthiim omnibus diebus saul. Nam quecumq̃ uiderat saul uirum fortem t aptum ad prelium. sortiebatur eum sibi.

XV

Dixit samuel ad saul. Me misit dominus. ut ũgerem te in regem ſuper populum eius iſrl. Nunc ergo audi uocem dñi. Hec dicit dominus exercituum. Recensui q cumq̃ fecit amalech iſrael. quomodo restitit ei in uia cum ascenderet de egypto. Nunc ergo uade t percute amalech. t demolire uniuerſa eius. Non parcas ei t non cupiſcas ex rebus ei aliquid. ſed interfice uirum usq̃ ad mulierem. t parũulum ac lactentem bouem. t ouem. camelum t asinum. Precepitq̃ saul populo. t recensuit eos quaſi agnos. ducenta milia peditum. t x milia uirorum iuda. Cumq̃ uenisſet saul usq̃ ad ciuitatem amalech. tetendit inſidias in torrente. Dixitq̃ saul cineo. Abite recedite atq̃ diſcedite ab amalech. ne forte inuoluam te cum eo. Tu enim feciſti misericordiam cum omnibus filijs iſrael. cum ascenderent de egypto. Et receſſit cineus de medio amalech. Percuſſitq̃ saul amalech ab euila donec uenias ſur. que é ex regione egipti. Et apprehendit agag regem amalech uiuum. omne autem uulgus interfecit in ore gladij. Et pepercit saul t populus agag. t optimis gregibus ouium t armentorum. t ueſtibus t altaribus. t unuerſis

que pulcra erant. nec voluerunt di
spergere ea. Quicquid vero vile fuit
et reprobum. hoc demolita sunt. Factus
est autē verbum domini ad samuelem.
dicens. Pœnitet me q̄ constituerim saul
regem. quia dereliquit me. et verba mea
opere non implevit. Contristatus
q̄ est samuel. et clamavit ad dñm tota
nocte. Cumq̄ surrexisset samuel de
nocte ut iret ad saul mane. nuntiatū
est samuelī q̄ venisset saul in carmelum
et erexisset sibi fornicem triumphalem
et reversus transisset descendissetq̄ in gal
gala. Venit ergo samuel ad saul. et saul
offerebat holocaustum dño de primis
prædarum. quæ attulerat de amalech.
Et dum venisset samuel ad saul. dixit
ei saul. Benedictus tu a dño. implevi
verbum domini. Dixitq̄ samuel. Et
quæ est hæc vox gregum quæ resonat in
auribus meis. et armentorū quæ ego au
dio. Et ait saul. De amalech adduxe
runt ea. pepercit enim populus o
optimis ovibus et armentis. ut immo
larent domino deo tuo. reliqua tra
didimus. Ait autē samuel ad saul.
Sine me et indicabo tibi quæ locutus
est dominus ad me nocte. Dixitq̄ ei
Loquere. Et ait samuel. Nonne cum
parvulus esses in oculis tuis caput in
tribubus israel factus es. Unxitq̄ te do
minus in regem super israel. et misit te
deus in viam et ait. Vade et interfice pec
catores amalech. et pugnabis contra eos
usq̄ ad internitionem eorum. Quare non
audisti vocem domini. sed versus
ad prædam malum fecisti in oculis
domini. Et ait saul ad samuelem. Im
mo audivi vocem domini. et ambula
vi viam per quam misit me dñs. et ad
duxi agag regem amalech. et amalech
interfeci. Tulit autem populus de præ
dictis pecudes et boves. primitias eorum quæ
cæsa sunt. ut immolarent domino deo
suo in galgalis. Et ait samuel. Nūquid
vult dominus holocausta aut
victimas. et non potius obediatur vo
ci domini. Melior est enim obedientia
q̄m victimæ. et auscultare magis q̄m offerre
adipem arietum. Quasi peccati
noli dei est repugnare. et quasi scelus

volantem nolle acquiescere. Pro eo ergo
q̄ abiecisti sermonem dñi. abiecit te
dominus ne sis rex. Dixitq̄ saul ad sa
muelem. Peccavi quia prævaricatus
sum sermonem dñi. et verba tua. timens
populum. et obediens voci eorum. Sed
nunc queso porta peccatum meum. et re
vertere mecum ut adorem dñm. Et
ait samuel ad saul. Non revertar tec
qui a projecisti sermonem dñi. et pro
jecit te dñs ne sis rex super israel. Et
versus est samuel ut abiret. ille autem
apprehendit summitatem pallii ejus. q̄
scissa est. et ait ad eum samuel. Scidit
dominus regnum israel a te hodie. et tra
didit illud proximo tuo meliori te. et
porro triumphator in israel non parcet.
et pœnitudine non flectetur. Neq̄ enim
homo est ut agat pœnitentiam. Ille
ait. Peccavi. sed nunc honora me coram
senioribus populi mei. et coram israel.
et revertere mecum ut adorem dñm
deum tuum. Reversus est samuel. se
cutus est saulem. et adoravit saul dñm.
Dixitq̄ samuel. Adducite ad me a
gag. regem amalech. Et oblatus est
ei agag pinguissimus tremens. Et
dixit agag. Sicine separat amara mors.
Et ait samuel. Sicut fecit absq̄ liberis
mulieres gladius tuus. sic absq̄ liberis
erit inter mulieres mater tua. Et in
frustra cecidit samuel agag coram dño
in galgalis. Abiitque samuel in ra
matha. saul vero ascendit in domum
suam in gabaa. Et non addidit samu
el ultra videre saul. usq̄ ad diem mortis sui.
Verumtamen lugebat samuel saul. quem
dñs pœnitebat q̄ constituisset regem sa
ul super israel.

Dixitq̄ dominus ad sa
muelem. usq̄quo tu lu
ges saul. cum ego projece
rim eum ne regnet super
israel. impple cornu tuum olei. et
veni ut mittam te ad isai bethleem
ītem. Providi enim in filiis ejus mi
hi regem. Et ait samuel. Quomo
do vadam. audiet enim saul. et interfi
ciet me. Et ait dominus. Vitulum
de armento tolles in manu tua. et di
ces. Ad immolandum domino veni.

REGUM

Et uocabis ysai ad uictimam. ⁊ ego oñ
dam tibi quid facias. ⁊ unges quem cui
q; monstrauero tibi. Fecit ergo samu
el sicut locutus è ei dominus. Venitq;
in bethleem. Et admirati sunt senio
res ciuitatis occurrentes ei. dixerunt q;
Pacificus ne è ingressus tuus? Et ait.
Pacificus. Ad immolandum domino ue
ni. Sanctificamini. ⁊ uenite mecum ut i
molem. Sanctificauit ergo ysai. ⁊ filios ei?
⁊ uocauit eos ad sacrificium. Cumq; i
gressi essent uidit eliab. ⁊ ait. Num co?ā
domino è xp̄us eius. Et dixit dñs
ad samuelem. Ne respicias uultum ei?
ns altitudinem stature eius. qm abiec
eum. nec iuxta intuitum hois iudico.
Homo enim uidet ea que parent. dñs
aut intuetur cor. Et uocauit ysai am
nadab. ⁊ adduxit eum coram samuel.
Qui dixit. Nec hunc elegit dominus.
Adduxit aut ysai samma. Dixq; ait.
Etiam hunc non elegit dñs. Adduxi
itaq; ysai septem filios suos coram sa
muel. Et ait samuel ad ysai. Non ele
git dominus ex his. Dixitq; samuel
ad ysai. Numquid iam pleni sunt filij?
Qui respōdit. Adhuc reliquus è paruul?
⁊ pascit oues. Et ait samuel ad ysai. ⁊
Mitte ⁊ adhuc eum. nec enim discum
bemus. priusq; ille huc uenerit. Misit
ergo ⁊ adduxit eum. Erat autem rufus
⁊ pulcher aspectu. decorq; facie. Et
ait dominus. Surge ⁊ unge eum. Ipse
è enim. Tulit ergo samuel cornu olei.
⁊ unxit eum in medio frm eius. Et di
rectus è spūs domini in dauid. ab die il
la ⁊ in reliquum. Surgens q; samuel.
abiit in ramatha. Spūs aut dominī ⁊
recessit a saul. ⁊ exagitabat eum spūs
neq; a dño. Et dixerunt serui saul ad
eum. Ecce spūs dei malus exagitat te.
iubeat dominus nr ⁊ fiat tui qui coram
te sunt. querent hominē scientē psal
lere cythara. ut qñ arripuerit te spūs
domini malus. psallat manu sua ⁊ leuiꝰ
fias. Et ait saul ad suos suos. Pro
uidete michi aliquem bene psallentē.
⁊ adducite eum ad me. Et respōdens un?
de pueris ait. Ecce uidi filium ysai b
bethleemitem scientem psallere. ⁊ fo
rtissimum robore. ⁊ uirum bellicosum.
⁊ prudentem in uerbis. ⁊ uirum pulchꝝ
⁊ dominus è cum eo. Misit ergo saul ꝓ
nuntios ad ysai. dicens. Mitte ad me
dauid filium tuum. qui è in pascuis. ⁊
Tulit itaq; asinum ysai plenum pāni
bus ⁊ lagenam uini. ⁊ edum de capris unum.
⁊ misit p̄ manum dauid filij sui saul.
Et uenit dauid ad saul. ⁊ stetit coram
eo. Ille uero dilexit eum nimis. ⁊ factus è
eius armiger. Misitq; saul ad ysai di
cens. Stet dauid in cōspectu meo. Inue
nit enim gr̄iam in oculis meis. Igitur
quicumq; spūs dei malus arripiebat
saul. tollebat dauid cytharam. ⁊ per
cutiebat manu sua. ⁊ refocillabatur saul.
⁊ leuius ferebat. Recedebat enim ab eo
spūs malus.

XVII

Congregantes aut philis
thim agmina sua in prelī
um. congregati sunt in sochoꝝ
uite. ⁊ castrametati sunt in
ter sochoth ⁊ azeca in finibus domin. ⁊
Ipse uero saul ⁊ filij israel congregati uenerūt
in ualle terebinti. ⁊ direxerunt aciē ad
pugnandum contra philistheum. Et phi
listhim stabant super montem ex parte
hac. ⁊ israel ex parte altera. ⁊ ualliꝰ erat
inter eos. Et egressus è uir spurius de
castris philisthinorum. nomine goliath
de geth. altitudine sex cubitorum ⁊ pal
mo. ⁊ cassis erea super caput eius. ⁊ lo
rica hamata induebatur. Pondus ponde
ris loricē eius. v. milia siclorum eris
erat. ⁊ ocreas ereas in cruribus habebat.
⁊ clipeus ereus tegebat humeros suos.
Hastile aut hastē eius. erat quasi licium
textorum. Ipse aut ferrum hastē
eius sexcentos siclos ferebat ferri. ⁊ ar
miger eius antecedebat eum. Stansq;
clamabat aduersus phalangas is
rael. ⁊ dicebat eis. Quare uenistis ꝓ
parati ad prelium? Nonquid ego ñ
sum philistheus. ⁊ uos serui saul? Eli
gite uobis uirum. ⁊ descendat ad sin
gulare certamen. Si quiuerit pugnā
mecum. ⁊ percusserit me. erimus uob
serui. Si aut ego preualuero ⁊ percus
sero eum. uos serui eritis nob.
Et aiebat philistheus. Ego exprobraui
acierib⁹ israelis hodie. Date mihi
uirum. ⁊ cōmittat mecum singulare certa

PRIMUS

men. Audiens aut saul tomnes uerbu
raclite smones philistei huiusce modi.
stupebant tmetuebant nimis. Dauid
aut erat filius uiri ephrathei de quo sup
scriptum è. de bethleem iuda. cui nom
erat isai. qui hebat octo filios. terat ui i
diebs saul senex. tgrandeuus in uiris.
Abierunt aut tres filij eius maiores p
saul in prelium. Et nomina trium fi
liorum eius. qui perrexerant ad belluz.
eliab primogenitus. tsecdus aminadab.
tertius quoq; samma. Dauid aut erat
minimus. Tribus ergo maioribs seqa
tus saulem. abijt dauid treuertens est a
saul. ut pasceret gregem pris sui in beth
leem. Procedebat uero philistheus ma
ne tuesperc. tstabat et diebs. Dixit aut
isai ad dauid filium suum. Accipe filib
tuis ephipolente. t x. panes istos. tcur
re in castra ad fres tuos. tx. formellas
caseorum defers ad tribunum. Et fres
tuos uisitabis si recte agant. tcum qbs
ordinati sunt discc. Saul aut tulit et
omnes filij israel in ualle dimicantes. t
pugnabant aduersus philisthim. Sur
rexit itaq; dauid mane. tcommendauit
gregem custodi. tonustus abijt sicut
preceperat ei isai. tuenit ad locum ma
gala. tad exercitum. qui egressus ad
pugnam uociferans erat in certamine.
Direxerat aut israel. tphili
sthim prepararat aciem aduersus Re
linquens ergo dauid nasa que attu
lerat sub manu custodis ad sarcinas
cucurrit ad locum certaminis. tinter
gabat si omnia recte agerentur ergga
fres suos. Cumq; adhuc ille loqueret.
apparuit uir ille spurius ascendens
goliath nomine philistheus de geth ex
castris philisthinorum. et loquente eo
hec eadem uerba. audiuit dauid. Omis
aut israelite cum uidissent uirum fu
gerunt a facie eius timentes eu ualde.
Et dixit unus quispiam de israel. Nu
uidistis uirum hunc qui ascendit? a
Ad exprobrandum enim isrl ascendit
Virum ergo qui percusserit eum dita
bit rex diuitijs magnis. tfiliam suam
dabit ei. tcomum pris eius faciet ab
sq; tributo in israel. Et ait dauid ad
uiros qui stabant secum. dicens. Qd

dabitur uiro qui percusserit philistheu
hunc. tauferet de medio israel. Quis
è philistheus hic incircumcisus qui ex
probrauit acies dei uiuentis? Referc
bat aut ei populus eundem sermonem
dicens. Hec dabuntur uiro qui percus
serit eum. Quod cum audisset eliab fi
lius maior loquente eo cum aliis uirs
è ortus dauid. tait. Quare uenisti tque
dereliquisti pauculas oues illas in de
serto? Ego noui superbiam tuam. tne
quitiam cordis tui. quia ut uideres p
lium descendisti. Et dixit dauid. Qd
feci? Numquid non uerbum è? Et de
clinauit paululu ab eo ad alium. dixq;
eundem sermonem. Et rndit ei populus
uerbum. sicut prius. Audita sunt aut
uerba que locutus è dauid. tannuntiata
in conspectu saul. Ad quem cum fuisset
adductus. locutus è ei. Non xtidat cor
cuiusq; in eo. Ego seruus tuus uadi.
tpugnabo aduersus philistheum. Et ait
saul ad dauid. Non uales resistere
philistheo isti. nec pugnare aduersus i
eum. quia puer es. hic aut uir pugnator è
ab adolescentia sua. Dixit autem dauid
ad saul. Pascebat seruus tuus pris sui
gregem. tueniebat leo uel ursus tvol
lebat arietem de medio gregis. tsequ
bar eos. tpercutiebam eruebamq; de
ore eorum. Et illi rsurgebant aduer
sum me. tapprehendebam maxillam eor.
tsuffocabam interficiebamq; eos. Nam
tleonem tursum interfeci. ego seruus
tuus. Erit igitur tphilistheus hic icir
cumcisus. quasi unus ex eis. Nunc
uadam tauferam obprobrium populi.
Qui enim quis è iste philistheus incircumci
sus. qui ausus è maledicere exercitui
dei uiuentis. Et ait dauid. Dominus
qui eripuit me de ore leonis. tde manu
ursi. ipse liberabit me de manu philisthei
huius. Dixit aut saul ad dauid. Vade.
tdominus sit tecum. Et induit saul
dauid uestimentis suis. timposuit ga
leam super caput eius. tuestiuit eum
lorica. Accinctus ergo dauid gladio
eius super uestem suam. cepit tempt
re si armatus posset incedere. Non enim
hebat consuetudinem. Dixitq; dauid
ad saul. Non possum sic incedere. q:

RAGNARUM

nec usum hēo. Et repositurea. tulit baculum sumit quem semper hēbat in manib⁹ rdegat sibi quinq⁹ lumpidissimos lapides de torrente. tmittit ecce ut pastoralem quam hēbat secum. tfundam manu tulit. tpropinquauit philisteus. incedens tappropinquās aduersum dauid. tarmiger eius ante eum. Et intuens philisteus et uidit dauid despexit eum. Erat enim adolescens. rubicundus tpulcher aspectu. Et dixit philisteus ad dauid. Numquid ego canis sum. quia tu uenis ad me in baculo. Et maledixit philisteus dauid in diis suis. Dixitq⁹ ad dauid. Veni ad me tdabo carnes tuas uolatilibus celi. tbestijs terre. Dixitq⁹ dauid ad philisteum. Tu uenis ad me cum gladio tasta tclipeo. ego aut uenio ad te in nomine domini exercituū dei agminum israel. quib⁹ exprobrasti hodie. Et dabit te dominus in manu mea tpercutiam te. tauferam caput tuum a te. Et dabo cadauera castrorū philistiim hodie uolatilibus celi. tbestijs terre. ut sciat omnis terra. quia est deus in israel. tnouerit uniuersa ecclesia hec quia non in gladio nec in hasta saluat dominus. Ipius e enim bellum. tradet uos in manus nras. Cum ergo surrexisset philisteus. tuenisset tappropinquasset contra dauid. festinauit dauid tcucurrit ad pugnam ex aduerso philistei. Et misit manum suam in peram. tulit q⁹ unum lapidem tfunda iecit eum duxit tpercussit eum in fronte. tinfixus e lapis in fronte eius. tcecidit in faciem suam super terram. Preualuit q⁹ dauid aduersus philisteum in funda tlapide. percussumq⁹ philisteum interfecit. Cumq⁹ gladium non hēret in manu dauid. cucurrit tstetit super philisteum. tulit gladium eius. teduxit eum de uagina sua. tinterfecit eum. precidit q⁹ caput eius. Uidētes aut philistiim. q⁹ mortuus cēr fortissimus eorum eorum. fugerunt. Et exsurgentes uiri israel. tiuda. uociferati sunt. tpersecuti sunt philistheos usq⁹ dum uenirent in uallem. tusq⁹ ad portas accaron. Ceciderūtq⁹ uulnerati de philistiim in uia saym usq⁹ ad geth. tusq⁹ ad accaron. Et reuertentes filii israel. post⁹ persecuti sunt philistheos. tuastauerunt castra eorum. Assumens aut dauid caput philisthei. tulit illum in iherusalem. armaueio eius posuit in tabernaculo suo. Eo aut tpe quo uiderat saul dauid egredientem cum philisteum. air ad abner principem militie suc. Cuius filius est puer iste abner. Cui respondens abner. Dixitq⁹ abner. Viuit anima tua rex si nouit. Et air rex. Interroga tu cuius filius sit iste puer. Cumq⁹ regressus cēr dauid percusso philisteo. tulit eū abner. tintroduxit eum coram saul. caput philisthei hēntem in manu. Et air ad eum saul. De qua progenie ē o adolescens. Dixitq⁹ dauid. Filius sum ego tui famuli hetb lehemite ego sum.

Factum ē cum opleuisset loqui ad saul anima ionathan colligata ē anime dauid. Et dilexit eum ionathan. quasi animam suam Tulitq⁹ eum saul in die illo tnon concessit ei ut reuerteretur in domum patris sui. Inierunt aut fedus ionathas tdauid. Diligebat enim eum quasi animam suam. Nam expoliauit se ionathas amicu qua erat indutus. tdedit eam dauid. tarmigā suā tusq⁹ ad balteum. Egrediebatur q⁹ dauid ad omnia quecumq⁹ miserat eum saul. tprudenter se agebat. Posuitq⁹ eum saul super uiros belli. et acceptus erat in oculis uniuersi populi maximeq⁹ in aspectu famulor saul. Quod cum reuerteretur percusso philistheo dauid. tdixerunt caput eius ierusalem egresse sunt mulieres de uniuersis ciuitatibus israel cantantes. chorosq⁹ ducentes in occursum saul regis in tympanis letantes tsistris. tprecinebāt mulieres ludentes atq⁹ dicentes. Percussit saul mille tdauid x. milia. Ingratusq⁹ e saul nimis. tnequā in oculis eius sonuit sermo iste. Dederunt dauid x. milia. tmihi dederunt mille. Quo

et sup̃erest nisi solum regnum: Non
uertis ergo oculis aspiciebat saul dꝫ. a
die illa et deinceps. Post diem autē alte
rum. inuasit spūs dei malus saul. et pro
phetabat in medio domus suę. Dauid
autē psallebat manu sua. sicut per sin
gulos dies. Tenebatq; saul lanceam.
et misit eam putans q̃ affigere posset dꝫ
cum pariete. Et declinauit dauid a fa
cie eius secundo. Et timuit saul dꝫ. a
eo quod cēt dominus cum eo. et a se re
cessisset. Amouitq; eum saul a se. et fecit
eum tribunum super mille uiros. Et
egrediebatur et intrabat in conspectu ppli.
sui omnibꝰ quoq; uiis suis dauid pru
denter se agebat. et dñus erat cum eo.
Videritq; saul q̃ prudens cēt nimis.
et cepit cauere eum. Omnis autē israhel
et iuda diligebat dauid. ipse enim ingre
diebatur et egrediebatur ante eos. Dixit
autē saul ad dauid. Ecce filia mea ma
ior merob ipsam dabo tibi uxorem. tm
modo esto mihi fortis ad preliandum et
bella dominī. Saul autē reputabat di
cens. Non sit manus mea in eo. sed sit
super eum manus philistinorum. Ait
autē dauid ad saul. Quis ego sum. aut
quę ē uita mea. aut cognatio patris
mei in israhel. ut fiam gener regis. Cūm
ē autē tps eum deberet dari merob fi
lia saul dauid data ē adriel molathi
tę uxor. Dilexit autē dauid michol filia
saul alteram. Et nunciatum ē saul. et
placuit illi. Dixitq; saul. Dabo eam
illi ut fiat ei in scandalum. et sit super
eum manus philistinorum. Dixit ig
saul ad dauid. In duabꝰ rebꝰ gener me
er eris hodie. Et mandauit saul pue
ris suis. Loquimini ad dauid clam me dicentes.
Ecce places regi. et omnes pueri eius di
ligunt te. Nunc ergo esto gener regis.
Et locuti sunt pueri saul in auribꝰ dauid
omnia uerba hęc. Et ait dauid. Num
parum uobis uidetur gener esse regis
cē. Ego autē sum uir pauper et tenuis.
Et renunciauerunt pueri saul dicentes.
huiuscemodi uerba locutus ē dauid.
Dixit autē saul. Sic loquimini ad dꝫ.
Non bt necesse ut re sponsalia. nisi cen. c.
præputia philistinorum. ut fiat ultio de in
imicis regis. porro saul cogitabat tradere

dauid in manibꝰ philistinorum. Cūq;
renunciassent pueri eius dauid uerba q̃
dixerat saul. placuerūnt oculis dꝫ.
ut fieret gener regis. Et post paucos a
dies surgens dauid abiit in accaron. ai
uitq; qui sub eo erant. et percussit ex philis
thim ducentos uiros. attulitq; preputia
eorum. et annumerauit ea regi. ut esset
gener regis. Dedit itaq; ei saul michol
filiam suam uxorem. Et uidit saul et
intellexit quia dñus cēt cum dauid. et
Michol autē filia saul diligebat eum.
et saul magis cepit timere dauid. Et fuit
ei saul inimicus dauid cunctis diebꝰ. Et e
gressi sunt principes philistinorum. A prin
cipio enim egressionis eorum prudēn
tius se agebat dauid. q̃ omnes pueri sa
ul. Et celebre factum ē nomen eius nimis.

XVIIII

Locutus ē autē
saul ad ionathan filium suum.
et ad omnes seruos suos. ut oc
cideret dauid. porro ionathan filius saul. diligebat dauid ualde
et nunciauit ionathan dauid. dicens.
Quęrit saul pr meus interficere te. et
Qua propter observa te queso mane. et
manebis clam. et abscondēris. Ego au
egrediens stabo iuxta patrem meum in
agro ubicumq; fuerit. et ego loquar de
te ad patrem meum. et quidcumq; uide
ro nunciabo tibi. Locutus ē ergo iona
than de dauid bona ad patrem suum. di
xitq; ad eum. Ne peccet rex in seruum
suum dauid. quia non peccauit tibi. et
opera eius bona sunt tibi ualde. et posu
it animam suam in manu sua. et percus
sit philistheum. et fecit dominus salutem
magnam uniuerso israheli. Uidisti et le
tatus es. Quare ergo peccas in sangꝰ
ne innocuo. interficiens dauid qui ē absq;
culpa. Quod cum audisset saul pla
catus uocem ionathę iurauit. Viuit dñs
quia non occidētur. Vocauit itaq; iona
than dauid. et indicauit ei omnia uba
hęc. Et introduxit ionathan dauid ad
saul. et fuit ante eum. sicut fuerat hes et
nudius tertius. Addatum ē autē ut sum
bellum. et egressus dauid pugnauit ad
uersus philistheum. percussitq; eos pla
ga magna. et fugerunt a facie eius. Et rur
sus factus est spūs domini malus in saul. Sede

bat aut in domo sua tenebat lanceam. a
pzio dauid psallebat manu sua. Misitq; saul ꝯ dauid figere lancea dauid in pariete.
t declinauit dauid a facie saul. Lancea
aut casso uulnere perlata ē in pariete. t
dauid fugit. t saluatus ē nocte illa. Mi
sit ergo saul satellites suos nocte in domū
dauid. ut custodirent eum t interficerēt
mane. Quod cum annuntassz dauid
michol uxor sua. dicens. nisi saluaueris
te nocte hac cras morieris. demisit eū
per fenestram. Ipse ille abiit t aufugit.
atq; saluatus ē. Tulit aut michol statu
am t posuit eam super lectum. t pellem
pilosam caprarum posuit ad caput eius
t operuit eam uestimento. Misit autē sa
ul apparitores. qui raperent dauid. Et
respondit q̄ egrotaret. Rursumq; mi
sit saul nuntios. ut uiderent dauid.
dicens. Afferte eum ad me in lecto. ut
occidatur. Cumq; uenissent nuntij in
uenerunt ē simulacrum super lectum. et
pelles caprarum ad caput eius. Dixitq;
saul ad michol. Quare sic illusisti mihi
t dimisisti inimicum meum ut fugeret
Et respondit michol ad saul. Quia ipse lo
cutus ē mihi. dimitte me aliquin mi
ciam te. Dauid aut fugiens saluatus
ē. Et uenit ad samuelem in ramatha.
t nunciauit ei omnia que fecerat sibi sa
ul. Et abierunt ipe t samuel. t morati
sunt in naioth. Nunciatum ē aut saulī
dicentibz. Ecce dauid ē in naioth in ra
matha. Misit ergo saul lictores ut rape
rent dauid. Qui cum uidissent cuneū
prophetarum uaticinantiū. t samuel stan
tem super eos: factus ē etiam in illis spūs
dom̄i. t prophare ceperunt etiam ipi.
Quod cum nunciatum eēt saulī: misit
alios nuntios. Prophetauerunt aut t illi.
Et rursum saul misit tertios nuntios. t
qui t ipi prophetauerunt. Et ultimus ra
cundia saul. etiam abiit ipe in ramatha.
t uenit usq; ad cisternam magnam q̄ ē
in socoth. t interrogauit t dixit. Ubi quo
loco sunt samuel t dauid. Dictumq; ē ei.
Ecce in naioth sunt in ramatha. Et abiit
in naioth in ramatha. Et factus ē etiam ip̄e
cum spūs dei. t ambulabat ingrediens.
t prophetabat usq; ueniret in naioth in ra
matha. Et expoliauit se etiam uestimē
tis suis. t prophetauit cum ceteris coram
samuel. Et cecidit nudus tota die illa
t nocte. Unde exiit prouerbium. num
t saul inter prophetas.

Egit aut dauid de naioth.
que ē in ramatha. uenitq;
locutus ē coram ionatha. t
fecit. Quę est iniquitas mea.
t quod pccm meum in p̄em tuum. qui
quirit animam meam. Qui dixit ei. Ab
sit a te. Non moriēris. Neq; enim faci
et p̄r meus quicq; grande uel paruum.
nisi prius indicauerit mihi. Cur ergo
celauit me p̄r meus sermonem istum. Ne
quaq; erit istud. Et iurauit rursus
dauid. Et ille ait. Scit profecto p̄r tuus
quia inuenī gratiam in oculis tuis. t dicet.
Nesciat hec ionathas. ne forte tristetur.
Quin imo uiuit dns. t uiuit anima tua.
quia uno tm̄ ut ita dicam gradu. ego t
mors q̄ diuidimur. Et ait ionathas ad
dauid. Quodcumq; dixerit mihi anim̄
tua. faciam tibi. Dixit aut dauid ad io
nathan. Ecce kalende sunt cras. t
ego cr̄ more sedere soleo ut rex
ad uescendum. Dimitte ergo me ut ab
scondar in agro. usq; ad uesperam die
tertiam. Si respiciens requisierit me p̄r
tuus. indicabis ei. Rogauit me dauid.
ut iret celeriter in bethleem ciuitatem
suam. quia uictime solennes ibi sunt
omnes tribulibz eius. Si dixerit ben̄
pacerit seruo tuo. sin aut fuerit iratus.
scito quia cpleta ē malicia eius. Tu ergo
misericordiam in seruum tuum. quia fedus
dominum me famulum tuum tecum inire fecisti. Si aut ē in me aliqua iniqui
tas. tu me interfice. t ad p̄rem tuum me
introducas me. Et ait ionathas. Absit
hoc a me. Neq; enim fieri pot. ut si cer
cognouero cpletam eē p̄ris mei malici
am erga te. non annuntiem tibi. Rursusq;
dauid ad ionathan. Quis renūtia
bit mihi. si quid forte rigide tibi pa
ter tuus dure de me. Et ait ionathas ad
dauid. Veni egrediamur in agrum. Cūq;
exissent ambo in agrum. ait ionathas
ad dauid. Domine deus israel. si inue
stigauero sententiam p̄ris mei cras hac
uel perhendie. t aliquid boni fuerit sup
dauid. t non statim misero ad te t no

LIBER REGVM

tum tibi feceio. hec faciat deus ionathan
thec augeat. Si aut̃ perseuerauerit
pris mei malitia aduersum te. reuela
bo aurem tuam. tdimittam te ut uadas
in pace. tsit dominus tecum sicut fuit
cum pre meo. Et si uiuero. facies mi
mam domini. Si uero mortuus fuero
non auferas mam tuam a domo mea
usq; in sempiternum. Aut si non fece
qñ exterminauerit deus inimicos dauid.
unum quoq; de terra. auferat nomen ihe
de domo sua. trequirat dominus de ma
nu inimicorum dauid. Expigit ergo i
fedus ionathas cum domo dauid. Et
requisiuit dominus de manu inimico
rum dauid. Et tradidit ionathan de
precatre dauid. eo q; diligeret eum. Si
cut enim animam suam ita diligebat
eum. Dixitq; ad eum ionathan. Cras
kalende sunt. trequireris. Requiretur
enim sessio tua usq; perendie. Descen
dens ergo festinus. tuenies in locum
ubi celandus es in die qñ opera fuit
tsedebis iuxta lapidem cui nomen e
zel. Et ego mittam tres sagittas iuxta
eum. tiaceam quasi exercens me ad
signum. Mittam quoq; puerum di
cens ei. Vade taffer michi sagittas. t
Si dicero puero ecce sagitte intra te
sunt. tolle eas. tui ueni ad me q; pax
tibi e. tnichil e mali uuit dominus.
Si aut̃ sic locutus fuero puero. ecce
sagitte ultra te sunt. uade in pace. qa
dimisit te dominus. De uerbo aut̃ locu
ti sumus ego tu. sit dns inter me te
usq; in sempiternũ. Abscondit se dn
dauid in agro. Et uenerunt kalende.
tsedit rex ad comedendum panem. Cũq
sedisset rex super cathedram suam sm
consuetudinem que erat iuxta parietem.
surrexit ionathas tsedit abner ex latere
saul. uacauitq; apparuit locus dauid.
tnon e locutus saul quicq; die illo. t
Cogitabat enim q; forte euenisset ei ut
non esset mundus nec purificatus. Cũ
q; illuxisset dies fa post kallendas. ite
rum uacuus apparuit locus dauid. Di
xitq; saul ad ionathan filium suum.
Cur non uenit filius ysai. nec heri nec
hodie ad uescendum. Et rndit iona
thas sauli. Rogauit me obnixe. ut i
uit in bethleem. tait. Dimitte me qñ i
sacrificium solenne e in ciuitate mea.
unus de fribus meis accersiuit me. Nunc
ergo si inuenio gram in oculis tuis. ua
dam cito tuidebo fres meos. Ob hanc
causam non uenit ad mensam regis.
Iratus e aut̃ saul aduersus ionathan.
dixitq; ei. Fili mulieris ulno rapiẽtis
uirum. nũquid ignoro quia diligis
filium ysai in confusionem tuam. tin confu
sionem ignominiose matris tue. Dies
enim dicbus quibus filius ysai uixerit su
per terram. non stabilieris tu. neq; regnũ
tuum. Iteraq; tam nunc mitte tadduc
eum ad me. quia filius mortis e. Re
spondens aut̃ ionathas sauli pri suo. ait.
Quare moritur. Quid fecit. Et iam
parat saul lanceam. ut percutiat eum.
Et intellexit ionathas q; definitum
erat a pre suo. ut interficeret dauid. Su
rrexit ergo ionathas a mensa in ira fu
rore. tnon comedit in die kalendarum
sa panem. Contristatus e enim super
dauid. eo q; confusus esset eum pr suus. Cũ
q; illuxisset mane uenit ionathas in a
grum. iuxta placitum dauid. tpuer
parunulus cum eo. Et ait ad puerum
suum. Vade taffer michi sagittas qas
ego iacio. Cumq; puer cucurrisset. iec
it aliam sagittam trans puerum. Venit
itaq; puer ad locum iaculi quod mi
serat ionathas. tclamauit ionathas
post tergum pueri. tait. Ecce ibi e sa
gitta prior ultra te. Clamauitq; iter
ionathas post tergum pueri. Festina
ne stetheris. Collegit autem
puer ionathe sagittas. tattulit ad do
minum suum. tquid egerit penit
ignorabat. Tantum modo enim iona
thas tdauid rem nouerant. Dedit ig
ionathas arma sua puero. tdixit ei. I
Vade defer in ciuitatem. Cumq; abis
set puer. surrexit dauid de loco qui ad
gebat ad austrum. tcadens pronus
in terram adorauit tertio. toscultates
alterutrum fleuerunt pariter. dauid
autem amplius. Dixit ergo ionathas
ad dauid. Vade in pace. Quecunq;
iurauimus ambo in nomine domini
dicentes. dominus sit inter me tte. et
inter semen meum tsemen tuum. usq;

LIBER

in sempiternum. Et surrexit & abiit. Gs thonathas ingressus é ciuitatem.

XXI

Cuit aut dauid in nobe ad achimelech & sacerdotem. Et obstupuit achimelech eo q̄ ueniss dauid. & dixit ei. Quare tu solus & nullus é tecum? Et ait dauid ad achimelech sacerdotem. Rex precepit michi sermonem. & dixit. Nemo sciat rem propter quam missus es a me. & cuiusmodi tibi precepta dederim. Puer & pueros adduxi in illum & in illum locum. Nunc igitur siquid hēs ad manum ds quinq̄ panes da michi. aut quicq̄d inuenis. Et respondens sacerdos dauid. ait. Non hēo panes laicos ad manus sed tm panem sanctum. Si mundi sunt a pueritia maxime a mulieribus mandducet. Et respondit dauid sacerdoti. & ait illi. Et quidē sine mulieribus egimus. heri & nudius tertius q̄n egrediebamur. & fecerunt uasa puerorum sancta. quomodo uia hec polluta é. fer & ipsa hodie sanctificabitur in uasis. Dedit ergo ei sacerdos sanctificatum panem. Neq̄ enim erat ibi panis. nisi tantum panes propositionis. qui sublati fuerunt a facie dominī. ut ponerētur panes calidi. Erat aut ibi uir quidam de seruis saul in die illa intus in tabernaculo dñi. & nomen eius doec edomeus potentissimus pastorum saul. hic pascebat mulas saul. Dixit aut dauid ad achimelech. Si hēs hic ad manus hastam aut gladium da michi. quia & gladium meum & arma mea non tuli mecum. Sermo enim regis urgebat. Et dixit sacerdos. Ecce hic gladius goliath philistei quem percussisti in ualle terebinti é inuolutus pallio post ephod. Si istum uis tollere. tolle. Non enim é alius hic absq̄ eo. Et ait dauid. Non é alter huic similis. Da michi eum. Surrexit itaq̄ dauid & fugit in die illo a facie saul. & uenit ad achis regem geth. Dixerunt q̄ ei serui achis. cum uidissent dauid. Numquid non iste é dauid rex terre? Nonne huic cantabant per choros dicentes. percussit saul mille. & dauid x milia? posuit aut dauid sermones istos in corde suo. & timuit ualde a facie achis regis geth. Et immutauit os suum coram eis. & collabebatur inter manus eorum. & impingebat in hostia porte. defluebat q̄ saliua eius in barbam. Et ait achis ad seruos suos. Vidistis hominē insanum. quare adduxistis eum ad me? An deficiunt nobis furiosi. quia introduxistis istum. ut furiret me presente. hic ne ingredietur domum meam?

XXII

Exit ergo inde dauid & fugit in speluncam odollam. quod cum audissent fratres eius. & omnis domus patris eius. descenderunt ad eum illuc. & uenerunt ad eum omnes qui erant in angustiis constituti. & oppressi ere alieno & amaro animo. Et factus eorum princeps. Fuerunt q̄ cum eo. quasi quadringenti uiri. Et profectus é dauid inde in maspha que é moab. & dixit ad regem moab. Maneat oro pater meus & mater mea uobiscum. donec sciam quid faciat michi deus. Et reliquit eos ante faciem regis moab. Manseruntq̄ apud eum omnes dies quibus dauid fuit in presidio. Dixitq̄ gad propheta ad dauid. Noli manere in presidio. proficiscere & uade in terram iuda. Et profectus é dauid. & uenit in saltum areth. Et audiuit saul q̄ apparuisset dauid. & uiri qui erant cum eo. Saul aut cum maneret in gabaa. & ceret in nemore quod é in rama astam manu tenens. omnesq̄ serui eius circumstarent eum. ait ad seruos suos qui assistebant ei. Audite me nunc filii gemini. Numquid omnibus uobis dabit filius isai agros & uineas. & constituet uos omnes tribunos & centuriones. quia coniurastis aduersum me omnes. & non é qui michi reuelet. maxime cum & filius meus fedus iniuerit cum filio isai? Non é qui uicem meam doleat super uobis. nec qui annuntiet michi. eo q̄ suscitauerit filius meus seruum meum aduersum me. insidiantē mihi usq̄ hodie. Respondens aut doec edomeus qui assistebat & erat primus inter seruos saul. ait. Vidi filium isai

REGVM

nobe apud achimelech filium achitob: qui obstupuit pauore occurrens
ei: dixitq; ei cur tu solus es: et nemo tecum? David dixit ad sacerdotem
Rex mandauit mihi rem: et ait ad me: Nemo sciat quicquid mando tibi
et quod præcepi tibi: et pueros ostendi ad loca quæ nouisti: et ibi
quodcumq; inueneris da manibus meis: aut si quid aliud potes dare
da. Respondens sacerdos dauid ait: Non habeo panem communem
sub manu mea: sed tantum panem sanctum: si modo pueri mulieribus
non sunt polluti. Respondens dauid sacerdoti: ait: Vere mulieres
longe fuerunt a nobis: heri et nudiustertius cum egrederemur: et
uasa pueroru sancta erant: et iter hoc pollutum: quanto magis hodie
sanctificabitur in uasis suis? Dedit ergo ei sacerdos sanctificatum:
non enim erat ibi panis nisi panes propositionis: qui sublati fuerant
a facie domini: ut ponerentur panes calidi die qua sumpti sunt.
Erat autem quidam de seruis saul illa die intus: nomine doec idumeus
fortissimus pastorum qui erant saul: et ipse nomine suo coram domino.
Dixit autem dauid achimelech: Habes hic sub manu tua hastam aut
gladium? Gladium goliath philisthæi quem occidisti in ualle terebinthi
ecce habetur inuolutum pallio post ephod: si hoc tollere uis tolle:
non enim est hic aliud præter illud. Dixit dauid: Non est huius
simile: da mihi illud. Surrexit ergo dauid: et fugiebat illa die a facie
saul: et abiit ad achis regem geth. Dixerunt autem serui achis ad
eum: Numquid non iste est dauid rex terræ huius? numquid non
huic cecinerunt per choros dicentes: Percussit saul in millibus suis:
et dauid in decem millibus suis? Posuit autem dauid sermones
istos in corde suo: et timuit nimis a facie achis regis geth. Et
immutauit os suum coram eis: et demutabatur inter manus eorum:
impingebat autem in ostia portæ: et defluebat saliua eius in barbam
suam. Dixit ergo achis ad seruos suos: Ecce uidetis hominem
insanum: quare adduxistis eum ad me? An indigeo furiosis ut
introducatis istum ne insaniat coram me? Egressus ergo inde
abiit in speluncam odollam: quod cum audissent fratres eius et
uniuersa domus patris eius: descenderunt illuc ad eum. Et congregati
sunt ad eum omnes qui erant in angustia constituti: et uniuersi
qui oppressi ære alieno erant: et factus est eis princeps. Fuerunt
autem cum eo quasi quadringenti uiri. Et inde profectus abiit dauid
in maspha galaad: et ait ad regem moab: Obsecro ut exeant pater
meus et mater mea apud uos: donec sciam quid faciat mihi deus.
Adduxitq; eos coram rege moab: et habitauerunt apud eum cunctis
diebus quibus fuit dauid in munitione. Gad autem propheta dixit
ad dauid: Ne sedeas in munitione: sed uade et reuertere in terram
iuda. Abiit ergo dauid: et uenit in saltum haret. Audiuit autem saul
quod apparuisset dauid et uiri qui erant cum eo. Sedebat autem saul
in gabaa subter arbusculam in ramatha tenens hastam in manu sua:
et omnes serui eius stabant circa eum. Dixitq; saul ad seruos suos
qui stabant circa eum: Audite filii iemini: numquid omnes uobis
agri et uineæ dabit filius iesse? numquid omnes uos constituet
tribunos et centuriones? Quia conspirastis contra me omnes: et non
est qui reuelet aurem suam super fœdere quod pepigit filius meus
cum filio iesse: et non est qui doleat super me aut reuelet mihi
quod suscitauerit filius meus seruum meum contra me insidiantem
mihi sicut hodie patet. Respondens autem doec idumeus qui erat
constitutus super seruos saul: ait: Vidi filium iesse uenientem
nobe ad achimelech filium achitob: qui consuluit pro eo dominum:
et cibaria dedit ei: sed et gladium goliath philisthæi dedit ei. Misit ergo rex ad
accersiendum achimelech filium achitob sacerdotem: et omnem domum patris
eius sacerdotum: qui erant nobe. Et
uenerunt uniuersi ad regem. Et ait saul ad achimelech: Audi fili
achitob. Qui respondit: præsto sum domine.
Dixitq; ad eum saul: Quare
fecistis aduersum me tu et filius iesse: tu dedisti ei panes et gladium: consuluisti pro
eo dominum: ut consurgeret aduersum me insidiatus usque hodie permanens?
Respondens achimelech regi: ait: Et
quis in omnibus seruis tuis sicut dauid
fidelis et gener regis: et pergens ad imperium tuum: et gloriosus in domo tua?
Numquid hodie cœpi consulere dominum pro eo?
Absit hoc a me: ne suspicetur rex aduersum seruum suum rem huiusce modi
omnemque domum patris mei. Non enim
scit seruus tuus quicquam super hac re
parue uel magne. Dixit
ei rex: Morte morieris achimelech: tu
et omnis domus patris tui. Et ait
rex cursoribus qui circumstabant eum:
Conuertimini et interficite sacerdotes domini: quia manus eorum cum dauid
est: scientes quod fugisset: et non indicauerint
mihi. Noluerunt autem serui regis extendere manum suam: in sacerdotes domini.
Et ait rex ad doec: Conuertere tu et
irrue in sacerdotes. Conuersusque doec
idumeus irruit in sacerdotes: et occidit in die illa octoginta quinque uiros uestitos ephod lineo. Nobe autem
ciuitatem sacerdotum percussit in ore
gladii: uirum et mulierem: parulos et lactentes: bouem et asinum et ouem in ore
gladii. Euasit autem unus filius achimelech filii achitob: cuius nomen erat
abiathar: fugitque ad dauid: et annuntiauit
ei quod occidisset saul sacerdotes domini.
Et ait dauid ad abiathar: Sciebam
in die illa: quando ibi erat doec idumeus
quod indicaturus esset saul omnes proclamationes animarum patris tui.
Ego fui causa mortis omnium animarum
patris tui. Mane mecum ne timeas: qui
quærit animam meam: quærit et
animam tuam: mecum eris salua.

XXIII

Cumunta dauid dicentes: Ecce philisthæi oppugnant
ceilam: et rapiunt areas. Consuluit igitur dauid dominum dicens:
Num uadam et percutiam philisthæos
istos? Et ait dominus ad dauid: Vade
et percuties philisthæos: et saluabis ceilam.
Et dixerunt uiri qui erant cum dauid
ad eum. Ecce nos hic in iudea timemus
quanto magis si uenerimus in ceilam aduersus agmina philisthinorum. Rursum ergo dauid consuluit
dominum. Qui rndens ait: Surge et uade in
ceilam. Ego enim tradam philisthæos in
manu tua. Abiit dauid et uiri eius in ceilam: et pugnauit aduersum philisthæos: et
abegit iumenta eorum: et percussit eos
plaga magna: et saluauit dauid habitatores ceilæ. Porro eo tempore quo fugiebat abiathar filius achimelech ad dauid in
ceilam: ephod secum habens descendebat.
Nunciatum est autem saul: quod uenisset dauid
in ceilam. Et ait saul: Tradidit enim
deus in manus meas: exclusus est: intrans ciuitatem in qua portæ et seræ sunt.
Et præcepit saul omni populo: ut ad
pugnam descenderet in ceilam: et obsideret dauid et uiros eius. Quod cum
resciisset dauid: quia præparet ei saul
malum: dixit ad abiathar sacerdotem. Applica ephod. Et ait dauid:
Domine deus israel: audiuit fama
seruus tuus quod disponat saul uenire ad
ceilam: ut eueniat propter me urbem.
Si tradent me uiri ceilæ in manu eius
et si descenderit saul sicut audiuit seruus
tuus: dic deus israel mihi seruo tuo.
Et ait dominus: Descendet. Dixitque dauid:
Si tradent me uiri ceilæ: et uiros qui
sunt mecum in manus saul? Et dixit
dominus: Tradent. Surrexit ergo dauid
et uiri eius quasi sescenti: et egressi de
ceila: huc illuc uagabantur incerti.
Nunciatum est autem saul quod fugisset dauid
de ceila: et saluatus esset. Quam obrem
dissimulauit exire. Morabatur autem
dauid in deserto in locis firmissimis: et
manebat in loco solitudinis ziph in
monte opaco. Quærebat eum saul

LIBER REGVM

xns dieb. ⁊ non tradidit eum deus in
manus eius. Et audit dauid q egress
ĕet saul. ut quereret aiam ei⁹. Porro
dauid erat in deserto ziph. in silua. Et
surrexit ionathas filius saul. ⁊ abiit in
siluam ad dauid. ⁊ confortauit manus
eius in deo. dixitq; ei. Ne timeas. nõ
enim inueniet te manus saul patris
mei. Et tu regnabis super israel. ⁊ ego
ero tibi secundus. Quin ⁊ pater meus sci
t hoc. Percussit igitur uterq; fedus. co
ram domino. Mansitq; dauid in silua.
ionathas autem reuersus ĕ in domũ suã.
Ascenderunt autem ziphei ad saul in gabaa.
dicentes. Nonne ecce dauid latitat a
pud nos in locis munitissimis silue. in col
le achila que ĕ ad dexteram deserti. Nũc
igitur sicut desiderauit anima tua ut
descenderes. descende. Nostrum autem erit.
ut tradamus eum in manus regis. Di
xitq; saul. Benedicti uos domino. qã
doluistis uicem meam. Abite ergo et
diligentius preparate. ⁊ curiosius agi
te. ⁊ considerate locum ubi sit pes eius. uel
quis uiderit eum ibi. Recogitat enim
de me q calide insidiet mihi. Considerate
itaque omnia latibula eius in quibus
absconditur. ⁊ reuertimini ad me ad cer
tam. ut uadam uobiscum. Quod si
etiam in terram se obstruxerit. perscru
tabor eum in cunctis milibus iuda. At illi
surgentes abierunt in ziph. ante saul.
Dauid autem cum suis. erant in deser
to maon. in campestribus ad dexteram iesi
muth. Iuit ergo saul ⁊ socii eius. ad quã
dam eum. Et nuntiatum ĕ dauid. Ad
Statimq; descendit ad petram. ⁊ uer
sabatur in deserto maon. Quod cum
audisset saul. persecutus ĕ dauid in des
to maon. Et ibat saul ex latere montis ex
alteris montibus. dauid autem
cum suis erant in latere montis ex
altera. Porro dauid despiciebat se pos
se euadere a facie saul. Itaq; saul cum
suis in modum cingebant dauid ⁊ cu
os eius. ut caperent eos. Et nuntiauit
uenit ad saul dicens. Festina ⁊ uenI
qm̃ insiderunt se philisthim super ter
Reuersus ĕ ergo saul desistens perse
qui dauid. ⁊ perrexit in occursum phi
listhinorum. Propter hoc uocauerunt

locum illum petram diuisionis.XXIIII

Ascendit ergo dauid inde. ⁊
habitauit in locis munitissimis i
engaddi. Cumq; reuersus
esset saul postq; persecutus ĕ
philistheos. nuntiauerunt ei dicentes. Ec
ce dauid in deserto ĕ engaddi. Assum
ens autem saul tria milia electorũ uiroꝝ
ex omni isrl. perrexit ad inuestigandũ
dauid. ⁊ uiros eius etiam super abrup
tissimas petras que solis ibicibꝫ pe
ruie sunt. ⁊ uenit ad caulas ouium. q
se offerebant uiantibus. Erat autem ibi spelun
ca. quam ingressus ĕ saul ut purgaret
uentrem. Porro dauid ⁊ uiri eius. in in
teriore parte spelunce latebant. Et di
xerunt uiri dauid ad eum. Ecce dies de
qua locutus ĕ dominus ad te. ego tradã
tibi inimicum tuum. ut facias ei sicut
placuerit in oculis tuis. Surrexit ergo
dauid. ⁊ precidit oram clamidis saul si
lenter. Post hec percussit cor suum del'.
eo q abscidisset oram clamidis saul. di
xitq; ad uiros suos. Propitius sit mihi do
minus. ne faciam hanc rem domino meo
xpo dñi. ut mittam manum meam in
eum. qm̃ xpus dñi ĕ. Retinuit dominus.
quia nisi dominus percussisset eum. ⁊
aut dies eius uenisset ut moreretur. aut
descendens in prelio periret. Propitius
sit michi dominus ut non mittã manũ
meam in xpm domini. Et coercuit ui
ros suos uerbis. ⁊ non permi
sit eos ut consurgerent in saul. Porro sa
ul exurgens de spelunca. pergebat cep
to itinere. Surrexit autem ⁊ dauid post eũ.
⁊ egressus de spelunca clamauit post tergum
saul dicens. Domine mi rex. Et
respexit saul post se. Et inclinauit se
dauid pronus in terram. ⁊ adorauit. dix
itq; ad saul. Quare audis uerba hominum
loquentium. dauid querit malum ad
uersum te? Ecce hodie uiderunt oculi
tui. q tradiderit te deus in manu mea i
spelunca. ⁊ cogitauit ut occiderem te. sed
pepercit tibi oculus meus. Dixi enim.
Non extendam manũ meam in dñm
meum. quia xpus dñi ĕ. Quin potiꝰ
pater mi respice. ⁊ cognosce oram cla
midis tue in manu mea. qm̃ cum pre
ciderem fimbriam clamidis tue. no

LIBER REGVM

lui extendere manum meam in te. Ad
uertte tuide qm non è in manu mea .i
malum. neq; iniquitas. neq; peccau
in te. Tu aut insidiaris anime mee .ut
auferas eam. Judicet dominus inter
me te. vindicetq; me de te. manus aut mea non sit in te: sicut in pro
uerbio antiquo dicitur: Ab impijs egr
dietur impietas. Manus ergo mea n
sit in te. Quem persequeris rex israel.
quem persequeris: Canem mortuum
persequeris. vnam pulicem unum. Sit dns
iudex et iudicet inter me te. videat et
iudicet causam meam. et eruat me de
manu tua. Cum aut dauid complesset lo
quens sermones huiusce modi ad saul
dixit saul. Nunquid hec uox tua è fili
mi dauid: Et leuauit saul uocem suam
et fleuit. Dixitq; ad dauid. Justior tu es
q; ego. Tu enim retribuisti michi bona
ego aut reddidi tibi mala. Et tu indi
casti michi hodie que feceris michi bo
na. quomodo tradiderit me dominus
in manu tua. et non occideris me. Qui
enim cum inuenerit inimicum suum
dimittet eum in via bona. Sed dns
reddat tibi uicissitudinem hanc. pro
eo quod hodie operatus es in me. Et
nunc quia scio q; certissime regnabis
sic. et habitus in manu tua regnum isrl.
una michi in dño, ne deleas semen meu
post me. ne auferas nomen meum de
domo patris mei. Et iurauit dd saul. I
Abiit ergo saul in domum suam. et dd
uid cum suis ascenderunt ad munitiora loca.

Mortuus è autem samuel. et congregatus è
israel. et planxerunt eum. et
sepelierunt eum in
domo sua in ramatha. Consurgensq;
dauid descendit in desertum pharan. Er
at uir quidam in solitudine maon.
et possessio eius in carmelo. et homo ille
nimis magnus. Trium q; milia ouium tri
mille caprarum. Et accidit ut ton
deretur grex eius in carmelo. Nomen
aut uiri illius erat nabal. et nomen uxoris
eius abigail. Erat q; mulier illa pru
dentissima. et speciosa. Porro uir eius
durus et pessimus et malignus. Erat
aut de genere caleph. Cum ergo au

disset dauid in deserto q; tonderet nabal
gregem suum. misit x iuuenes et dix
it eis. Ascendite in carmelum. et uenietis
ad nabal. et salutabitis eum ex nomine
meo pacifice. et sic dicetis. Sit filius me
is et tibi pax. et domui tue pax. et omnib;
quecumq; tibi sit pax. Et nunc
salutes facientes tuos et omnia tua. audi
ui q; tonderent pastores tui gregem q;
erant nobiscum in deserto. Nunq; eis
molesti fuimus. nec aliqd defuit ex q;q;
eis de grege. omni tpe quo fuerunt no
biscum in carmelo. Interroga pueros
tuos. et indicabunt tibi. Inuenie ergo gra
tiam in oculis tuis.
In die enim bona uenimus. Quod
cumq; inuenerit manus tua da ser
uis tuis et filio tuo dauid. Cumq; uenisset
puer dauid. locuti sunt ad nabal ora
uerba hec ex nomine dauid. et siluerunt.
Ruens aut nabal pueros dauid. ait.
Quis è dauid. et quis filius isai: Ho
die inuenerunt fui. qui fugiunt dnos
suos. Tollam ergo panes meos et aq;s
meas. et carnes pecorum que occidi to
sori bus meis. et dabo uiris quos nescio
unde sint: Reuersi sunt itaq; pueri
dauid per uiam suam. et reuersi uenerit
et nunciauerunt ei omnia uerba que
dixerat nabal. Tunc dauid ait pueris
suis. Accingatur unusquisq; gladio
suo. Et accincti sunt singuli gladiis
suis. accinctusq; è et dauid ense suo. I
Et secuti sunt dauid. quasi quadrige
nti uiri. Porro ducenti remanserunt ad
sarcinas. Abigail aut uxor nabal nun
tiauit unus de pueris dicens. Ecce
dauid misit nuncios de deserto ut benedi
ceret dño nro. et aduersatus est eis.
homines isti sancti fuerunt nobis bona
et non molesti. nec quicq; aliq; perdi
dimus de quo fuimus conuersati cum eis.
in deserto. Porro murus erant nobis. tam
in die q; in nocte. omnibus diebus quibus
pauimus apud eos gregem. Quapropter
intellige et uide quid facias. qm con
pleta è malitia aduersum uirum tuum.
et aduersum domum eius. Et ipe filius
è belial. ita ut nemo possit ei loqui. Et
festinauit igitur abigail. et tulit ducentos
panes. et duos utres uini. et quinq; arie

LIBER REGVM

tes cœtus. ꝛ quinq; fata pollente. et c.
ligatum as me passe. ꝛ ducentas mas
sas caricarum. ꝛ impositi sup asinos. di
xitq; pueris suis. Precedite me. eccę
ego post tergum sequar nec. Viro aut
suo nabal non indicauit. Cum ergo
ascendisset asinum. ꝛ descenderet ad
radicem montis. dauid cum suis in
occursum eius descendebant. Quib;
illa occurrit. Et ait dauid. Vere frustra
feci omnia que huius erat in deser
to. ꝛ non periit quicq; de cunctis que ad
eum pertinebant. ꝛ reddidit michi ma
lum pro bono. hec faciat deus inimi
cis dauid. ꝛ hec addat si reliquero de
omnibus que ad eum pertinent usq;
mane mingentem ad parietem. Cum
autem uidisset abigail dauid. festinauit
ꝛ descendit de asino. ꝛ procidit coram
dauid sup faciem suam. ꝛ adorauit sup
terram. ꝛ cecidit ad pedes eius. ꝛ dixit.
In me sit domine mi hec iniquitas. lo
quatur obsecro ancilla tua in auribus
tuis. ꝛ audi uerba famule tue. Ne po
nat oro dns meus uir super filium
uirum istum iniquum nabal. quia i
xta nomen suum stultus est. ꝛ stulti
cia cum eo. Ego aut ancilla tua domi
mi non uidi pueros tuos quos misisti.
Nunc ergo domine mi uiuit dominus.
ꝛ uiuit anima tua. qui ꝛ prohibuit te
ne uenires in sanguinem. ꝛ saluauit te
manum tuam tibi. Et nunc fiant sic
nabal inimici tui. ꝛ qui querunt dño
meo malum. Qua propter suscipe be
nedictionem hanc. quam attulit ancilla
tua tibi dño meo. ꝛ da puero qui secu
tus est dominum meum auferat iniquitatem
famule tue. Faciens enim faciet tibi
dominus domum dño meo fidelem.
quia prelia dñi dominus mi tu pugnas.
Malitia ergo non inueniatur in te oi
bus diebus uite tue. Si enim surrexerit
aliquis homo persequens te. ꝛ querens
animam tuam. erit anima domini mei
custodita quasi in fasciculo uiuentium
apud dominum deum tuum. Vim aia
inimicorum tuorum rotabitur. quasi
impetum circuli fundet. Cum ergo fece
rit dominus tibi dño meo omnia que
locutus est bona de te. ꝛ constituerit te du
cem sup israel. non erit tibi hec in scrupulum
cordis dño meo
q; effundas sanguinem innocuum. aut
ipse ultus fueris. Et cum bene fecerit
dominus dño meo. recordaberis ancille
tue. ꝛ tu benefacies ei. Et ait dauid ad
abigail. Benedictus dominus deus israel
qui misit te hodie in occursum meum.
ꝛ benedictus eloquium tuum. ꝛ bene
dicta tu que prohibuisti me hodie ne
irem ad sanguinem. ꝛ ulciscerer me ad
manu mea. Alioquin uiuit dominus
deus israel. qui prohibuit me ne ma
lum facerem tibi. nisi cito uenisses i
occursum michi. non remansisset na
bal usq; ad lucem matutinam mingens
ad parietem. Suscepit ergo dauid de
manu eius omnia que attulerat ei. ꝛ
dixit ei. Vade pacifice in domum
tuam. Ecce audiui uocem tuam. ꝛ ho
noraui faciem tuam. Venit aut abiga
il ad nabal. Et ecce erat ei convivium i
domo eius. quasi convivium regis. er
cor nabal lętum. erat enim ebrius
nimis. Et non indicauit ei uerbum
pusillum aut grande. usq; mane. Sed
luculo aut cum digestus esset uinum na
bal. indicauit ei uxor sua uerba hec.
ꝛ emortuum est cor eius intrinsecus. ꝛ
factus est quasi lapis. Cumq; pertran
sissent decem dies. percussit dominus
nabal. ꝛ mortuus est. Quod cum audis
set dauid mortuum nabal. ait. Bene
dictus dominus qui iudicauit cau
sam opprobrii mei de manu nabal. ꝛ ser
uum suum custodiuit a malo. ꝛ malitiam
nabal reddidit dominus in caput eius.
Misit ergo dauid nuntios. ꝛ locutus
est ad abigail. ut sumeret eam sibi in
uxorem. Et uenerunt pueri dauid ꝛ
ad abigail in carmelum. ꝛ locuti sunt
ad eam dicentes. Dauid misit nos
ad te. ut accipiat te sibi in uxorem. ꝛ
Que surgens adorauit pronа in ter
ram. ꝛ ait. Ecce famula tua sit in ancillas
ut lauet pedes seruorum domini mei.
Et festinauit ꝛ sumpsit abigail. ꝛ ascen
dit super asinum. ꝛ quinq; puelle ierunt
cum ea. pedisequę eius. Et secuta est
nuntios dauid. ꝛ facta est illi uxor. Sed
ad hoc non accepit dauid de iezrahel

r filiæ uxor eius. Saul aut dedit michol filiam suam uxorem dauid. r falti filio lais. qui erat de gallim.

XXVI

Et uenerunt ziphei ad saul in gabaa: dicentes. Ecce dauid absco ditus é in colle achile. que est ex aduerso solitudinis in ma. Et surrexit saul r descendit in desertum ziph r cum eo tria milia uirorum electorum ut quæreret dauid in deserto ziph Et castrametatus é saul in gabaa achile: quæ erat ex aduerso solitudinis in ua. Dauid aut habitabat in deserto. Uidens aut q uenisset saul post se in desertum. misit exploratores r nouit. q uenisset certissime. Et surrexit dauid: r uenit ad locum ubi erat saul. Cumq uidisset locum in quo dormiebat saul r abner filius ner princeps militiæ eius. r saulem dormientem in tentorio. r reliquum uulgus per circuitum eius. ait dauid ad achimelech hetheum r ad abisai filium saruiæ fratrem ioab dicens. Quis descendet mecum ad saul in castra. Dixitq abisai. Ego descendam tecum. Uenerunt ergo dauid r abisai noctu ad populum. r inuenerunt saul iacentem in tentorio r dormientem r hastam fixam ad caput eius in terra: abner aut r populum eius dormientes in circuitu eius. Dixitq abisai ad dauid. Conclusit deus hodie inimicum tuum in manus tuas. Nunc ergo percutiam eum lancea semel: r secundo opus non erit. Et dixit dauid ad abisai. Ne interficias eum. Quis enim extendet manum suam in xpm dñi. r innocens erit. Et iterum dauid. Uiuit dominus: quia nisi dominus percusserit eum. aut dies eius uenerit ut moriatur. aut in prelium descendens perierit. propitius sit mihi dominus ne extendam manum meam in xpm dñi. Nunc igitur tolle hastam que est ad caput eius. r calicem aquæ. r abeamus. Tulit igitur hastam dauid r calicem aquæ qui erat ad caput saul. r abierunt. Et non erat qui uideret. neq; intelligeret. neq; euigilaret. sed omnes dormiebant. quia sopor dominus inuiserat super eos. Cumq transisset dauid ex aduerso. r stetisset in uertice montis procul de longe. r ingens interuallum inter eos. clamauit dauid ad populum. r ad abner filium ner. dicens. Nonne tu respondes abner? Et respondens abner. ait. r Quis es tu qui clamas. r inquietas regem? Et ait dauid ad abner. Non quid non uir tu es? Et quis alius similis tui in israel? Quare non custodisti dominum tuum regem? Ingressus é enim unus de turba. ut interficeret regem dominum tuum. Non é bonum hoc quod fecisti. Uiuit dñs. quia filii mortis estis uos: qui non custodistis dñm uestrum xpm dñi. Nunc ergo uide ubi sit hasta regis. r ubi calix aquæ. qui erat ad caput eius. Cognouit aut saul uocem dauid: et dixit. Numquid hæc tua é hæc fili mi dauid? Et ait dauid. Uox mea domine mi rex Et ait. Quam ob cam dñs meus persequitur seruum suum? Quid feci. aut quod é in manu mea malum? Nunc ergo audi oro dñe mi rex. uerba serui tui. Si dominus incitat te aduersum me: odoretur sacrificium. Si aut filii hominum maledicti sint in conspectu dñi. qui eiecerunt me hodie ut non habitem in hereditate dñi. dicentes. Uade serui dies alienos. r nunc non effundatur sanguis meus in terra coram dño. quia egressus é rex israel. ut quæratur pulicem unum. sicut persequitur perdix in montibus. Et ait saul. Peccaui. Reuertere fili mi dauid. Nequaq enim ultra male tibi faciam. eo q pretiosa fuerit anima mea in oculis tuis hodie. Apparet enim q stulte egerim. r ignorauerim multa nimis. Et respondens dauid ait. Ecce hasta regis. transeat unus de pueris regis r tollat eam. Dñs aut retribuet unicuiq secundum iustitiam suam. r fidem. Tradidit enim dñs te hodie in manum meam. r nolui extendere manum meam in xpm dñi. Et sicut magnificata é anima tua hodie in oculis meis. sic magnificetur anima mea in oculis omnium. Libenter me tolerauit omni angustia. Dixit ergo saul ad dauid. Benedictus es tu fili mi dauid. Et faciens facies. r potens potens. Abiit

LIBER REGVM

aut dauid in uiam suam. t saul reuersus
è in locum suum. XXVII

DIxit dauid in corde suo. t
Aliqñ meidam uno die in
manus saul. nõne melius
è ut fugiam t saluer in terra
philisthinorum. ut desperet saul. cessetq; me querere. in cunctis finibus israel. Sic fugiam ergo manus eius. Et surrexit dauid t abyt ipe t sexcenti uiri cum eo.
ad achis filium maoc regem geth. Et
habitauit dauid cum achis in geth tui
eius. t domus eius. dauid t due uxores
eius. achinoem iezrahelites. t abigail
uxor nabal carmeli. Et nunciatum è
saul q' fugisset dauid in geth. t non ad
didit ultra ut quereret eum. Dixit aut
dauid ad achis. Si inuenj gratiam in o
culis tuis. detur michi locus in una ur
bium regionis huius. ut habitem ibi. t
Cur enim manet seruus tuus in ciuita
te regis tecum? Dedit itaq; ei achis in
die illa siceleg. Propter quam causas
facta è siceleg regum iuda. usq; in dies
hanc. Fuit aut numerus dierum q̃s
habitauit dauid in regione philisthinor.
quatuor mensium. Et ascendit dauid
t uiri eius. t agebant predas de gessuri
t de gethri. t de amalechitis. hi enim
pagi habitabant in terra antiquitus. eũ
tibi sur usq; ad terram egipti. Et per
cutiebat dauid omnem terram illorũ
nec relinquebat uiuentem uirum et
mulierem. Tollensq; oues. t boues t
asinos. t camelos t uestes. reuertebat
t ueniebat ad achis. Dicebat aut ei
achis. In quem irruistis hodie? Ille
batq; dauid. Contra meridiem iude.
t contra meridiem iezrahelitem. t contra meridiem cenei. Virum t mulierem non uiuificabat dauid. nec adducebat in geth.
dicens. Ne forte loquantur aduersum
nos. Hec fecit dauid. Et hec erat lex
tum illius. cunctis diebus quibus habitauit in
regione philisthinorum. Credidit g̃ dauid a
chis dicens. Odio mala operis è in ppli
sui sui. Erit g̃ mihi seruus sempiternus.

FActum è aut XXVIII
in diebus illis. congregauerunt philisthim agmina sua
ut prepararentur ad bellum in

israel. Dixitq; achis ad dauid. Scies
nunc sine dubio. qm̃ mecum egredieris in castris tu t uiri tui. Dixitq; dauid ad a
chis. Nunc scies quid faciat seruus tuus. Et ait achis ad dauid. Et ego custo
dem capitis mei ponam te cunctis diebus. Samuel aut mortuus è. planxerunt eum omnis populus. t sepelierunt eum in ramatha urbe sua. Et saul abstulit magos t ariolos de terra. t interfecit eos
qui pythones in uentre libabant. Congregatiq; sunt philisthim t uenerunt
t castrametati sunt in sunam. Congregauit aut t saul uniuersum israel. t ue
nit in gelboe. Et uidit saul castra philisthim. t timuit. t expauit cor eius nimis.
Consuluitq; dñm t non respondit ei. neq;
per somnia. neq; per sacerdotes. neq; per pro
phetas. Dixitq; saul seruis suis. Quere
te michi mulierem habentem pythonem.
t uadam ad eam. t sciscitabor per illam.
Et dixerunt serui eius ad eum. Est mu
lier habens pythonem in endor. Mutauit
ergo habitum suum uestimentisq; alys ue
stimentis. t abyt ipe t duo uiri cum eo.
Veneruntq; ad mulierem nocte. t ait.
Diuina michi in pythone. t suscita mihi
quem dixero tibi. Et ait mulier ad eũ.
Ecce tu nosti quanta fecerit saul. quo
modo exterminauerit magos t ariolos de terra. t
Quare ergo insidiaris anime mee ut oc
cidar? Et iurauit ei saul in dño dicens.
Viuit dñs. quia non occurret tibi q̃q;
mali propter hanc rem. Dixitq; ei mu
lier. Quem suscitabo tibi. Qui ait. t
samuelem suscita michi. Cum autem
uidisset mulier samuel. exclamauit t
uoce magna t dixit ad saul. Quare i
posuisti michi? Tu es enim saul. Di
xitq; ei rex. Noli timere. Quid uidisti?
Et ait mulier ad saul. Deos uidi ascẽ
dentes de terra. Dixitq; ei. Qualis è
forma eius? Que ait. Vir senex ascen
dit. t ipe amictus è pallio. Intellexit
saul q' ipe samuel eet. t inclinauit se
super faciem suam in terra. t adorauit.
Dixit aut samuel ad saul. Quare ige
tasti me ut suscitarer? Et ait saul. Co
arctor nimis. Si quidem philisthim pu
gnant aduersum me. t deus recessit a
me. t exaudire me noluit. neq; in ma

LIBER REGVM

nu prophetarum. neq; somnia. Vocauit ergo te ut ostenderes michi quid faciat. Et ait samuel. Quid interrogas me cum dns recesserit a te. & transierit ad emulum tuum? Faciet enim dns tibi. sicut locutus é in manu mea. & scindet regnum de manu tua. & dabit illud proximo tuo dauid: quia non obedisti uoci domini. nec fecisti iram furoris eius in amalech. propterea quod patenis fecit tibi dñs hodie. et dabit dominus etiam israel tecum in manu philisthim. Cras autem tu & filij tui mecum eritis. Sed & castra israel tradet dominus in manu philisthim. Statimq; saul cecidit porrectus in terram. Extimuerat enim uerba samuelis. & robur non erat in eo: quia non comederat panem tota die illa. ingressa é itaq; mulier ad saul. Conturbatus enim erat ualde. dixitq; ad eum. Ecce obediuit ancilla tua uoci tue. & posui animam meam in manu mea. et audiui sermones tuos quos locutus es ad me. Nunc igitur & tu audi uocem ancille tue: & ponam coram te buccellam panis. ut comedens pergas. & possis iter facere. Qui renuit & ait. Non comedam. Coegerunt autem eum & serui sui. et mulier. & tandem audito uoce eorum assurrexit de terra. & sedit super lectum. Mulier autem illa habebat uitulum pascualem in domo. & festinauit & occidit eum. Tollensq; farinam miscuit eam & coxit azuma. & posuit ante saul. & ante seruos eius. Qui cum comedissent. surrexerunt. & ambulauerunt per totam noctem illam.

XXVIIII

Congregati igitur sunt philisthim uniuersa agmina in aphec. & israel castrametatus é super montem qui erat in iezrahel. Et satrape quidem philisthim incedebant in centenis & milibus. Dauid autem & uiri eius erant in nouissimo agmine cum achis. Dixerunt ergo principes philisthim ad achis. Quid hi uolunt hebrei isti? Et ait achis ad principes philisthim. Nun ignoratis dauid. qui fuit seruus saul regis israel. & é apud me multis diebus. uel annis. Et non inueni in eo quicq; mali. ex die qua transfugit ad me. usq; ad diem. hanc. Iratique sunt aduersus eum principes philisthim. & dixerunt ei. Reuertatur & sedeat in loco suo in quo constituisti eum. & non descendat nobiscum in prelium. ne fiat nobis aduersarius cum prelium cepe rimus. Quomodo enim aliter placari poterit dñm suum nisi in capitibus nrorum? Nonne iste é dauid. cui cantabant in choris. dicentes. Percussit saul in milibus suis. & dauid in decem milibus suis? Vocauit ergo achis dauid. & dixit ei. Viuit dominus quia rectus es tu. & bonus in conspectu meo. & egressus tuus & introitus tuus mecum é in castris. & non inuenio in te quicq; mali. ex die qua uenisti ad me usq; ad diem hanc. set satrapis non places. Reuertere ergo & uade in pace. & non offendes oculos satrapaum philisthim. Dixitq; dauid ad achis. Quid enim feci? Et quid inuenisti in me seruo tuo. a die qua fui in conspectu tuo usq; in diem hanc ut non ueniam & pugnem contra inimicos domini mei regis? Respondensq; autem achis locutus é ad dauid. Scio quia bonus es tu in oculis meis sicut angelus dei. set principes philisthim dixerunt. Non ascendat nobiscum in prelium. & surgat consurge mane tu & serui domini tui. qui uenerunt tecum. Et cum de nocte surrexeritis. & ceperit dilucescere. pergite. Surrexit itaq; de nocte dauid. ipse & uiri eius. ut proficiscerentur mane & reuerterentur ad philisthim terram. Philisthim autem ascenderunt in iezrahel.

XXX

Venissetq; dauid & uiri eius in siceleg tertia die. amalechite impetum fecerant contra partem austrinam siceleg. & percusserant siceleg. & succenderant eam igni. & captiuas duxerant mulieres ex ea. a minimo usq; ad magnum. & non interfecerant quemq;. set secum duxerant & pergebant iter suum. Cum ergo uenisset dauid & uiri eius ad ciuitatem. & inuenissent eam succensam igni. & uxores suas & filios suos & filias ductas esse captiuas. Leuauerunt dauid & populus qui erat cum eo uoces suas. & plorare usque deficerent in eis lacrime.

LIBER REGVM

Si quidem tdue uxores captue dauid
ducte fuerant: achinoem iesrahelite.
tabigail uxor nabal carmeli. Et ort
statis è dauid naite. uolebat eni eu
populus lapidare. qnia amara erat
anima unuscuiusq; sup filys
suis tfiliabo. Confortatus aut dauid
in dno deo suo. ait ad abiathar sa
cerdotem filium achimelech. Applica
ad me ephod. Et applicauit abiathar
ephod ad dauid. tconsuluit eum dnm
dicens. persequar ne turmam hanc
hoc. tapprehendam eos. Quitq; ei dns
persequere. Absq; dubio apprehen
des eos. texcutiens recuperabis
ergo dauid. tsexcentos uiros qui cu
eo erant. tuenerunt usq; ad torrens
besor. Hisi quingenti substiterunt. qui
fessi ultra dauid pgere nequiuerunt
unu. Substiterunt enim ultra torrentem
qui lassi manserunt non potuerunt trans
ire besor. Et inuenerunt uirum egyp
tium in agro. tadduxerunt eum ad
dauid. Dederunq; ei panem ut come
deret. tbibere aquam. tsuffugium
masse caricarum. tduas ligaturas ui
passe. Quo cum comedisset reuersus e
spus eius. tarefactus e. Non enim
comederat panem nec biberat aquam
tribus diebus tribus noctibus. Dixitq;
ei dauid. Cuius es tu uel unde aut q
prigis. Qui ait. Puer egyptius ego
sum. seruus uiri amalechite. Dereliq
uit me dns meus. quia egrotare ce
pi nudius tertius. Qui quidem nos ex
pugnauimus ad australem plagam cerethi
tem uideam. tad meridiem caleph
tre. leg succendimus ignem. Dixitq;
ei dauid. Poteris me deducere ad turmam
istam. Qui ait. Iura mihi per deum
q non occidas me. tnon tradas me i
manu domini mei. tducam te ad tur
mam istam. Et illuc perducto. ecce illi discumbe
bant super faciem uniuerse terre. com
edentes tbibentes. tquasi festum cele
brantes diem. propter predam tspolia
que ceperant de terra philistym tde t
ra iuda. Et percussit eos dauid a uesp
usq; ad uesperam diei tsequentis. non
euasit ex eis quisq;. nisi quadringe
ti uiri adolescentes. qui ascendentes
camelos tfugerunt. Recuperauit dauid
omnia que tulerant amalechite. tdu
as uxores suas reduxit. nec defuit q̃q̃
a paruo usq; ad magnum. tom de fi
lys q̃ de filiabus spoliq. tq uniuer
sa ablata sunt reduxerunt dauid. et
tulit uniuersorum greges tarietes. t
murmurantes ante alia iumenta. tdixerunt
hec e preda dauid. Reuertentes aut dauid
ad ducentos uiros qui lassi substi
terant nec sequi potuerant dauid. et
resederunt in torrente besor. Qui egressi sunt obuiam dauid.
Quo egressi sunt obuiam populo qui eum
secutus fuerat. interrogauit
eos pacifice. Sentes ergo omnes uiri pes
simi tq; de turba q̃ cum dauid
cum dauid dixer. Quia non uenit
nobiscum. non dabimus eis
quicq; de preda quam cepimus
sufficiat unicuiq; uxori sue tfilio. t
Quos cum accepissent precepit dauid
eis dauid. Non facietis sic mei
bus que tribuit dns nobis. tcu
stodiuit nos. tredidit latrunculos qui
expugnauerant castra nra in manus
nras. nec auferetis quicq; de supel
lectile nro. Quis enim hoc uestrum
persuadere uobis poterit. Sed pars
ad bellantium. tpars ad uasa custodiens
ex equo. tsimul dimicent. Et
factum e hec ex illa die. tdeinceps sta
tutum. tpactum q̃ quasi lex usq;
usq; ad diem hanc. Uenit ergo dauid
in siceleg. tmisit dona de preda hostium
ibus iuda. proximis suis dicens. Acci
pite benedictionem de preda hostium
dni. his qui erant in bethel. tqui erat
in ramoth ad meridiem. tqui in ether
tqui in asther. tqui in sephamoth. et
qui in esthemoa. tqui in rachal. tqui
in urbibus iherameel. tqui in urbibus
cenn. tqui in athamor. tqui in lacha
san. tqui in arad. tqui in chorsy. t
in quibus qui erant in his locis in quib.
immorabatur dauid. tipse cum uiris

XXXI

P

Liber Regum

ſpiritumq; pessimum in saul & filios
eius. & percusserunt ionathan ram
nauab & melchisue filios saul. cumq;
conatus percutere esset in saul. Et
fugiens declinauit a facie eius. & ipse
percussit hastam suam in parietem. cumq;
nocturnis & nocturnis tenebris agitaretur. &
furoris sui aculeum in semetipso figeret. &
uagaretur gladium suum. & uideret me
ne forte fugissem ad aliquem ex finitimis. &
reliquum me illorum more iugularet. Et
nolens ab eo cui inuisus eram. fugere eum &
ipse eum persequens. Arripuit
ergo saul gladium. & irruit super eum.
Dauid cum uidisset animo eius ue
hementem esse. & saul armis eius
que super gladium suum. & mortuus e
cum eo. Mortuus ergo saul. & tres
filij eius. & armiger illius. & uniuersi
uiri eius in die illa. pariter ceciderunt
Videntes autem filij israel. quia fugissent
& mortui essent. qui erant in finitimis
& trans iordanem. quod fugissent uiri is
rahel. & quia mortui essent saul & filij eius
reliquerunt ciuitates suas & fugerunt
Venerunt philisthiim & habitauerunt
in eis. Factum autem die altera. ut uenirent
philisthiim ad expoliandum occisos.
inuenerunt saul & tres filios eius
iacentes in monte gelboe. Et pecti
tes eius. & persequentes. & ampli
us eum sagittis uulnerantes. Quem
cum uidisset armiger eius. timuit
nimis. & noluit. Arripuit ergo saul
gladium suum. & incubuit super
eum. Quod cum uidisset armiger eius. quia
mortuus esset saul. irruit & ipse in
gladium suum. & mortuus est cum eo.
Sic defecit saul & tres filij eius. & armiger
illius. & omnes uiri eius simul
in die illa. Quod cum uidissent uiri
israel qui habitabant contra
campestria. & contra iordanem. quia
fugissent uiri israel. & quia mortui
essent saul & filij eius. reliquerunt
ciuitates suas & fugerunt. Et
uenerunt philisthiim & habitauerunt
in eis. Factum est autem cras
tino. ut uenirent philisthiim ad
spoliandum occisos. & inuenerunt
saul & tres filios eius iacentes
in monte gelboe. Et precisum
caput eius. & expoliauerunt eum
armis eius. & miserunt in terram
philisthiim per circuitum. ut annun
tiarent idolis suis. & populo.
in templo. Et posuerunt arma eius in
templo astharoth. Corpus autem eius
suspenderunt in muro bethsan. Quod
cum audissent habitatores galaad
quecumque fecerant philisthiim
saul. Surrexerunt omnes uiri for
tissimi. & tulerunt uniuersa pro
cerum. & abscisum caput saul. & armaturam
eius. & miserunt in terram
galaad. & in finibus eius. Et
tulerunt ossa eius. & sepelierunt
ea in iabes. & ieiunauerunt septem
diebus.

EXPLICIT
LIBER PRI
MVS REGVM

Deni
caut
poſt
eum
mo
tuus
e ſaul
ut rad

ruit terram: & cecidit amalech & mactauit
duces eius in sicelech. Ipse die aut tertia
apparuit homo ueniens de castris sa
ul. ueste discissa. & puluere aspersus ca
put. Et ut uenit ad dauid: cecidit in
faciem suam & adorauit. Dixitq; ad
eum dauid. Unde uenis. Qui ait ad
eum. De castris israel fugi. Et dixit
ad eum dauid. Quod est uerbum quo
factum est noticia mihi. Qui ait: fu
git populus e prelio. & multa corruen
tes ex populo mortui sunt. Sed & saul
ionathan filius eius interierunt. Dix
itq; dauid ad adolescentem. qui nuntia
bat ei. Unde scis quia mortuus est saul
& ionathan filius eius. Et ait adolescens
qui narrabat ei. Casu uenit in mon
te gelboe. & saul incumbebat super hasta

suam. Porro cursus requites appropi-
quabant ei. Et ecce sus post tergum
suum uidensq; me uocauit. Cui cum
respondissem assum. dixit mihi. Quis
nam es tu? Et ait ad eum. Amalechites
sum. Et locutus è mihi. Sta super
me et interfice me. qm tenent me an
gustie. et adhuc tota anima mea in me
è. Stansq; super illum occidi eum. et
Sciebam enim q uiuere non posset
post ruinam. et tuli diadema quod erat
in capite eius. et armillam de brachio
illius. et attuli ad te dominu meu huc
Apprehendens aut dauid uestimenta
sua scidit. omnesq; uiri qui cum eo e
rant. et planxerunt et fleuerunt. et ieiu
nauerunt usq; ad uesperam super saul
et super ionathan filium eius. et super
populum domini. et super domu israel
eo q corruissent gladio. Dixitq; dauid
ad iuuenem. qui nuntiauerat ei. Unde
es tu? Qui respondit. Filius hominis ad
uene. amalechites sum ego. Et ait ad
eum dauid. Quare non timuisti mit
tere manum tuam. ut occideres xpm
dominu? Uocansq; dauid unum de pu
eris suis ait. Accedens irue in eum.
Qui percussit illum et mortuus est. et
Et ait ad eum dauid. Sanguis tuus
super caput tuum. Os enim tuum lo
cutum est aduersum te. dicens. Ego
interfeci xpm dominu. Planxit aut
dauid planctum hunusce modi super
saul. et super ionathan filium eius. et
precepit ut docerent filios iuda arcu.
sicut scriptum è in libro iustorum. et
ait. Considera israel pro his qui mor
tui sunt. super excelsa tua uulnerata. et
inclita israel. super montes tuos inter
fecta sunt. Quomodo ceciderunt fo
rtes? Nolite annuntiare in geth. nec an
nuntietis in compitis ascalonis. ne
forte letentur filie philistiim. ne exul
tent filie incircumcisorum. Montes
gelboe. nec ros nec pluuia ueniant su
per uos. nec sint agri primitiarum. qua
ibi abiectus è clipeus fortium. clip
peus saul quasi non cer unctus oleo.
A sanguine interfectorum. ab adipe
fortium. Sagitta ionathe numq; reuer
sa retrorsum. et gladius saul non è re

suus inanis. Saul et ionathas amabiles
et decori in uita sua. in morte quoq; non
sunt diuisi. aquilis uelociores. leoni-
bus fortiores. Filie israel super saul flete. q
uestiebat uos coccino in deliciis. qui
prebebat ornamenta aurea cultui ue-
stro. Quomodo ceciderunt fortes in prelio.
Ionathas in excelsis tuis occisus est.
Doleo super te frater mi ionatha. decore
nimis et amabilis super amorem mu
lierum. Sicut mater unicum amat et
filium. ita te diligebam. Et quomodo
ceciderunt robusti. et perierunt arma
bellica.

Et factum est post hec consuluit dauid
dominum. dicens. Numquid
ascendam in unam de ciui
tatibus iuda? Et ait dominus
ad eum. Ascende. Dixitq; dauid. Quo
ascendam? Et respondit ei. In ebron. Ascen
dit ergo dauid. et due uxores eius achi
noem iezrahelitis. et abigail uxor nabal
carmeli. Sed et uiros qui erant cum eo.
duxit dauid singulos cum domo sua.
et habitauerunt in oppidis ebron. Uenerit
que uiri iuda. et unxerunt dauid ibi ut
regnaret super dominum iuda. Et nun
tiatum è dauid. q uiri iabes galaad
sepeliissent saul. Misit ergo dauid nun
tios ad uiros iabes galaad. dixitq; ad
eos. Benedicti uos a domino. qui feci
stis miam hanc cum domino uro sa
ul. et sepelistis eum. Et nunc retribu
et quidem uobis dominus. miam et
ueritatem. Sed et ego reddam gratiam
eo q fecistis uerbum istud. Confor
tentur manus ure. et estote filii fortes.
mortuus. Licet enim mortuus sit dns ie
saul. tn me unxerit domus iuda in regem
sibi. Abner aut filius ner princeps
exercitus saul. tulit isboseth filium sa
ul. et circumduxit eum per castra. regem
que constituit super galaad. et super iesuri
et super iezrahel. et super ephraim et sup
beniamin. et super israel uniuersum. et
Quadraginta annorum erat isboseth fi
lius saul cum regnare cepisset super is
rahel. et duobus annis regnauit. Sola aut
domus iuda sequebatur dauid. et
Et fuit numerus dierum. quibus co
moratus è dauid imperans in ebron

sup̃ domum iuda.vij annoꝝ.7 sex mẽ
sium. Egressusq; é abner filius ner.7
puer isboseth filij saul de castris.in ga
baon. Porro ioab filius sarue.7 pue
dauid egressi sunt.7 occurrerunt eis a
uxta piscinam in gabaon. Et cum i
unum conuenissent: ex regione sederunt
hi ex una parte piscine.7 illi ex altera.
Dixitq; abner ad ioab. surgant pue
ludant coram nobis. Et ait ioab.
Surgant. Surrexerunt ergo 7 transie
runt numero xij de beniamin ex pte
isboseth filij saul: 7 xij de pueris. Ap
hensoq; unusquisq; capite pris sui.
defixit gladium in latere pris. 7 ceci
runt simul. Vocatumq; é nomen loci
illius. ager robustorum in gabaon. Et
ortum é bellum durum nimis in die illa.
Fugatusq; é abner 7 uiri israel. a pue
ris dauid. Erant autẽ ibi tres filij sarui
ioab 7 abisai 7 asahel. Porro asahel cur
sor velocissimus. fuit quasi unus ex ca
prearis que morantur in siluis. Perseque
batur autẽ asahel. abner. 7 non declinauit
neq; ad dextram nec ad sinistram. omittens
persequi abner. Respexit itaq; abner
post tergum suum. 7 ait. Tu ne es asa
hel? Qui respondit. Ego sum. Dixitq; ei ab
ner. Vade ad dexteram siue ad sinistram
7 apprehende unum de adolescentibus
7 tolle tibi spolia eius. Noluit autẽ asa
hel omittere. quin urgeret eum. Rur
sumq; locutus é abner ad asahel. Re
cede. noli me persequi. ne cogar te oc
dere te cum terra. 7 levare non pote
faciem meam ad ioab fratrem tuum. Q
audire contempsit. 7 noluit declinare. p
cussit ergo eum abner aduersa hasta i
inguine 7 transfodit. 7 mortuus é in eo
dem loco. Omnesq; qui transibant p
locum in quo ceciderat asahel. 7 mor
erat. substitebant. Persequentes aut
ioab 7 abisai abner fugientem: sol oc
cubuit. Et uenerunt ad collem aque
ductus. qui é ex aduerso vallis. 7 ue
nus desertum in gabaon. Congregatiq;
sunt filij beniamin ad abner. 7 globa
ti in unum cuneum. steterunt in sum
mitate tumuli unius. Et exclamauit ab
ner ad ioab. 7 ait. Vsq; ad uitã
tionem tuus mucro deseuiet? An ig
nas q̃ periculosa sit desperatio? Vsq; q̃
non dicis populo. ut omittat persequi
fratres suos? Et ait ioab. Viuit dominꝰ.
si locutus fuisses mane. recessisset pp̃s
persequens fratrem suum. Insonuit ergo
ioab buccina. 7 steterunt omnes exercitus
nec persecuti sunt ultra israel. nec ultra
certamen. Abner autẽ 7 uiri eius abie
per campestria. tota nocte illa. 7 trans
iordanem. 7 lustrata omni bethoron. ue
nerunt ad castra. Porro ioab reuersus
omisso abner. congregauit omnẽ pplm.
7 defuerunt de pueris dauid decẽ uiri
uem uiri. excepto asahel. Serui autẽ
dauid percusserunt de beniamin. 7 de
uiris qui erant cum abner. ccc lx. qui
mortui sunt. Tulerunt aũt asahel. 7 se
pelierunt eum in sepulchro pris sui i
bethleem. Et ambulauerunt tota nocte
te. ioab 7 uiri qui erant cum eo. 7 in ꝓ
crepusculo uenerunt in ebron.

Facta é autẽ longa certami
inter domum saul 7 domũ
dauid. Dauid proficiens
7 semper se ipso robustior. 7
domus aũt saul decrescens cotidie. 7
Nati sunt filij dauid in ebron. Fuit q̃
primogenitus eius amnon. de achinoa
iezrahelite. 7 post eum cheleab. de abi
gail uxore nabal carmeli. Porro tertius
absalon. filius maacha filie tholomai
regis gessur. Quartus autẽ adonias fi
lius aggith. 7 quintus saphatias filius
abital. Sextus quoq; iethraam ex egla
uxore dauid. Hi nati sunt dauid in he
bron. Cum ergo esset pr̃elium inter do
mum dauid. 7 domũ saul. abner filius
ner regebat domum saul. Fuerat autẽ
concubina saul. nomine respha. filia aiah.
ingressusq; é ad eam abner. Dixitq;
isboseth ad abner. Quare ingressus es
ad concubinam patris mei? Qui uehe
mentis propter uerba isboseth. ait. Nũ
quid caput canis ego sum aduersus
iudam hodie. qui pietatem hanc fecisti
cum mea super domo saul patris tui. 7
super fratres 7 proximos eius. 7 non tradi
di te in manus dauid. 7 tu requisisti a
me quod arguere pro mulier hodie?
Hec faciat deus abner. 7 hec addat ei. 7
nisi quomodo iurauerit dominus dñ.

LIBER

sic faciam cum eo. ut transferatur re
gnum de domo saul. & eleuetur thron⁹
dauid super israel & super iudam. a dã
usq; bersabee. Et non potuit respon
dere ei quicq̃. quia metuebat illum. Mi
sit ergo abner nuntios ad dauid pro
se dicentes. Cuius è terra? Et ut lo
querentur. Fac mecum amicitias. &
ecce manus mea tecum: & reducam ad
te uniuersum israel. Qui ait. Optimũ
ego faciam tecum amicitias. Sed unã
rem peto a te. dicens. Non uidebis fa
ciem meam. antequã adducas michol
filiam saul. & sic uenies & uidebis me.
Misit autẽ dauid nuntios ad isboseth
filium saul. dicens. Redde uxorem
meam michol. quam despondi mihi. ce
preputijs philisthim. Misit ergo isbo
seth. & tulit illam a uiro suo phalthiel fi
lio lais. Sequebatur autẽ eam uir suus
plorans. usq; baurim. Et dixit ad e
um abner. Vade reuertere. Qui reuer
sus è. Sermonem quoq; habuit ab
ner ad seniores israel. dicens. Tam
hesterna quam nudius tertius quærebat
dauid. ut regnaret super uos. Nunc
ergo facite. quia locutus è dominus
ad dauid. dicens. In manu serui mei
dauid. saluabo populum meum israel.
de manu philisthinorum. & omnium inimi
corum eius. Locutus è autẽ abner
etiam ad beniamin. Et abijt ut loqꝫ
retur ad dauid in ebron omnia q̃ pla
cuerant israel. & universo beniamin.
Venitq; ad dauid in ebron. cum uigin
ti uiris. Et fecit dauid abner & uiris
eius qui uenerant cum eo. conuiuium.
Et dixit abner ad dauid. Surgam &
congregabo ad te dominum meum regem. & ineam tecum
fœdus. & imperes omnia sicut desiderat
anima tua. Cum ergo deduxisset dauid
abner. & ille isset in pace. statim pueri
dauid & ioab uenerunt cessis latrocinijs
cum præda magna nimis. Abner autẽ
non erat cum dauid in ebron. quia di
miserat eum. & profectus erat in pace.
Et ioab & omnis exercitus qui erat
cum eo. postea uenerunt. Nunciatum
è itaq; ioab ana: mmnby. Venit abner
filius ner ad regem. & dimisit eum. et
abijt in pace. Et ingressus è ioab ad
regem. & ait. Quid fecisti? Ecce uenit
abner ad te. quare dimisisti eum. & abi
it recessit? Scis abner filium ner:
quia ad hoc uenit ut decipiat te. ut sci
at exitum tuum & introitum tuum. &
noscat omnia quæ agis. Egressus ita
q; ioab ad dauid. misit nuntios post
abner. & reduxit eum a cisterna syræ.
ignorante dauid. Cumq; reuertisset ab
ner in ebron. seorsum adduxit eum
ioab ad medium portæ. ut loqueretur
ei in dolo. Et percussit eum ibi in in
guine. & mortuus è in ultione sangui
nis asahel fratris eius. Quod cum au
disset dauid rem tam gestam. ait. Mũ
dus ego sum. & regnum meum apud
deum. usq; in sempiternum a sangui
ne abner filij ner. & ueniat super caput
ioab. & super domum patris eius. nec de
ficiat de domo ioab fluxum seminis &
sustinens. & leprosus tenens fusum &
cadens gladio. & indigens pane. fecit
ioab & abysai frater eius interfectionem abne
eo q̃ occidisset asahel fratrem eorum in ga
baon in prælio. Dixit autẽ dauid ad io
ab. & ad omnem populum qui erat cu
eo. Scindite uestimenta ura. & accin
gimini saccis. & plangite ante exequi
as abner. porro rex dauid sequebatur le
ctum. Cumq; sepelissent abner
in hebron. leuauit rex dauid uocem su
am. & flenit super tumulum abner. &
flenit autẽ omnis populus. & plan
gens q̃q; rex & lugens abner ait. Nequa
quã solent mori ignaui morte mortuus es
abner. Manus tuæ non sunt ligatæ.
& pedes tui non sunt in compedibus ærea
nati. & sicut solent cadere coram fi
lijs iniquitatis corruisti. Congemi
nansq; omnis populus. fleuit super
eum. Cumq; uenisset universa mul
titudo cibum capere cum dauid cla
dobue die. iurauit dauid dicens. Hæc
faciat mihi deus. & hæc addat. si
ante occasum solis gustauero panem
uel aliud quicq̃. Omnisq; populus
audiuit. & placuerunt eis cuncta quæ fe
cerat rex. in conspectu totius populi. Et
cognouit omnis uulgus & universus
israel in die illa. quia non actum fuit

REGVM

ser a rege. ut occideretur abner filius ner. Divit quoq; rex ad suos. Nũ ignoratis. quũ princeps & maximus cecidit hodie in israel? Ego aut adhũ delicatus & unctus rex. Porro uiri isti filij sarue: duri mihi sunt. Retri buat dominus facienti malum. iuxt malitiam suam.

Audiuit aut filius saul. q ceciderit abner in ebron. & dissolute sunt manus eius omnisq; israel perturbat est. Duo aut uiri principes latronum erant filio saul. nomen unius baana. & nomen alterius rechab. filij remon berothite. de filijs beniamin. Siquidem & beroth reputata è in beniamin. Et fugerunt berothite in gethaim. fugerunt q; ibi aduene usq; in tempus illud. Erat aut ionathe filio saul. filius debilis pedibus. Quinquennis ei fuit quando uenit nuntius de saul. & ionathe ex iezrahel. Tollens eum nutrix sua fugit. Cumq; festinanter fugeret. cecidit & claudus effecta est. & uocatus nomen eius. Miphiboseth. Venientes igitur filij remon berothite. rechab & baana. ingressi sunt feruenti die domum isboseth. qui dormiebat super strato suum meridie. & hostiaria domus purgans triticum obdormiuit. & sopita aut & somnum pertransierunt. ingressi sunt latenter domum. & percusserunt eum in inguine. & rechab & baana frater eius fugerunt. Cum aut ingressi fuissent domum. ille dormiebat super lectum suum in cubiculo. & percusserunt eum. & interfecerunt eum. sublatoq; capite eius. abierunt per uiam deserti tota nocte. & portantes caput isboseth. uenerunt ad dauid in ebron. & dixerunt ad regem. Ecce caput isboseth filij saul inimici tui. qui quebat animam tuam. Et reddit dominus domino meo regi ultionem hodie de saul & de semine eius. Sedens aut dauid rechab & baanam fratrem eius filios remon berothei. dixit ad eos. Viuit dominus qui eruit animam meam de omni angustia. quia cum qui annuntiauerat mihi & dixerat mortuus è saul. qui putabat se prospera nuntiare. tenui & occidi eum in siceleg. cui oportebat me dare mercedem pro nuntio. quanto magis nunc cum homines impij interfecerunt uirum innocuum in domo sua super lectulum suum? Nunc q ram sanguinem eius de manu uestra & auferam uos de terra. Precepitq; dauid pueris suis. & interfecerunt eos. Precidentesq; manus & pedes eorum. suspenderunt eos super piscinam in ebron. Caput aut isboseth tulerunt & sepelierunt in sepulcro abner. in ebron.

Venerunt autem uniuerse tribus israel ad dauid in ebron. dicentes. Ecce nos. os tuum & caro tua sumus. Sed heri & nudius tertius. cum esset saul super nos. tu eras educens & reducens israel. Dixit aut dominus ad te. Tu pasces populum meum israel. & tu eris dux super israel. Venerunt quoq; & seniores de israel ad regem in ebron. & percussit cum eis rex dauid fedus in ebron coram domino. Unxerunt q; dauid in regem super israel. Filius triginta annorum erat cum regnare cepisset. & xl. annis regnauit. In ebron regnauit super iudam. vij annis & sex mensibus. In ierusalem aut regnauit & triginta & tribus annis super omem israel. & iudam. Et abiit rex & omnes uiri qui erant cum eo. in ierusalem. ad iebuseum habitatorem terre. Dictumq; est ad dauid ab eis. Non ingredieris huc. nisi abstuleris claudos & cecos. dicentes. Non ingredietur dauid huc. Cepit aut dauid arcem syon. hec est ciuitas dauid. & Proposuerat aut dauid in die illa primum et qui percussisset iebuseum. & tetigisset dogmatum fistulas. & abstulisset claudos & cecos odientes animam dauid. Propterea dicitur in prouerbio. & cecus & claudus non intrabunt templum. Habitauit aut dauid in arce. & uocauit eam ciuitatem dauid. Et edificauit eam per gyrum. a mello & intrinsecus. Et ingrediebatur proficiens. atq; succrescens. & dominus deus exercituum erat cum eo. Misit quoq; hiram rex tyri nuntios ad dauid. & ligna ce

LIBER REGVM

domus artifices lignorum. artificesq; lapidū ad parietes. ꝛ edificauerunt domum dauid. Et cognouit dauid quīꝝ confirmasset eum dominus regem sup̄ isrl. ꝛ quīꝝ exaltasset regnum eius. sup̄ pop̄ suum israel. Accepit ergo dauid adhuc xubinas ꝛ uxores de ierlim. postq; uenerat de ebron. Natiq; sunt dauid ꝛ alii filij ꝛ filie. ꝛ hec nomina eorum qui nati sunt ei in ierlim. Samua. ꝛ sobab. ꝛ nathan ꝛ salomon. ꝛ iobaar. ꝛ elysua. nefig ꝛ iafia. ꝛ elisama. ꝛ elida. ꝛ eliphelech. Audierunt ergo philisthim. q̄ unctus esset dauid regem sup̄ israel. ꝛ ascenderunt uniuersi ut quererent dauid. Quod cum audisset dauid descendit in p̄sidiū. philisthim aut uenientes. diffusi sunt in ualle raphaim. Et consuluit dauid dn̄m dicens. Si ascendam ad philisthim. ꝛ si dabis eos in manu mea. Et dixit dominus ad dauid. Ascende. quīn tradens dabo philisthim in manu tua. Venit g̃ dauid in baalpharasim. ꝛ percussit eos ibi. ꝛ dixit. Diuisit dominus inimicos meos coram me. sicut diuidunt aq̄. Propterea uocatum é nomen loci illius baalpharasim. Et reliquerunt ibi sculptilia sua. que tulit dauid ꝛ uiri eius. Et addiderunt adhuc philisthim ut ascenderent. ꝛ diffusi sunt in ualle raphaim. Consuluit aut̄ dauid dn̄m dicens. Si ascendam ꝛra philistheos. ꝛ si trades eos in manus meas. Qui rndit. Non ascendas obuiam eis. sed gira post tergum eorum. ꝛ uenies ad eos ex aduerso pyrorum. Et cum audieris sonitum gradientis in cacumine pyrorum. tunc inibis p̄lium. quia tunc egredietur dominus ante faciem tuam. ut percutiat castra philisthim. Fecit itaq; dauid sicut p̄ceperat ei dominus. ꝛ percussit philisthim. de gabaa usq; dum uenias gezar.

Congregauit autē rursum dauid omnes electos ex israel. xxx milia. Surrexitq; dauid ꝛ abiit. ꝛ uniuersus populus qui erat cum eo de uiris iuda ut adducerent arcam dei. sup̄ quam inuocatum é nomen dei exercituum sedentis in cherubin sup̄ eam. Et imposuerunt arcam dei super plaustrum nouum. Tulerunt eam de domo aminadab. qui erat in gabaa. Oza autē ꝛ hanio filij aminadab minabant plaustrum nouum. Cumq; tulissent eam de domo aminadab. qui erat in gabaa custodiens arcam dei. hanio p̄cedebat arcam. Dauid autē ꝛ omnis israel. ludebant coram domino. in omnibus lignis fabrefactis. ꝛ cythara ꝛ lyra et tympanis ꝛ sistris. ꝛ cymbalis. Postq; uenerunt ad aream. nacor extendit manum ad arcam dei. ꝛ tenuit eam quīꝝ calcitrabant boues. ꝛ declinauerat eam. Iratusq; é indignatione dominus ozam. ꝛ percussit eum sup̄ temeritatem. Qui mortuus é ibi iuxta arcā dei. Contristatus é autē dauid eo q̄ percussisset dominus ozam. ꝛ uocatum est nomen loci illius. percussio oze. usq; in diem hanc. Et extimuit dauid dn̄m in die illa. dicens. Quomodo ingredietur ad me arcam dn̄i. Et noluit diuertere ad se arcam dn̄i in ciuitatem dauid. sed duxit eam in domo obedom gethei. Et habitauit arca domini in domo obedom gethei tribus mensibus. Et benedixit dn̄s obededom. ꝛ omnē domum eius. Nunciatumq; é regi dauid. quia benedixisset dominus obededom. ꝛ oīa eius p̄pter arcam dei. Dixitq; dauid. Ibo ꝛ reducam arcam dei cum benedictione in domū meā. Abiit ergo dauid. ꝛ adduxit arcam dei de domo obededō in ciuitatem dauid cum gaudio. Et erant cum dauid vii. chori. ꝛ uictima uituli. Cumq; transcendissent qui portabant arcam dei. sed passus iuncos libabat bouem ꝛ ouem. ꝛ arietem. ꝛ saltabat percutiebat in organis arimigatis. et saltabat totis uiribus ante dn̄m. Porro dauid accinctus erat ephod lineo. Et dauid ꝛ omnis domus israel ducebat arcam testamenti domini in iubilo. ꝛ clangore buccine. Cumq; intrasset arca domini in ciuitatē dauid. michol filia saul prospiciens per fenestram uidit dauid regem subsilientem atq; saltantem coram domino. ꝛ despexit eum in corde suo. Et introduxerunt arcam domini. ꝛ posuerunt eam in loco suo. in medio tabernaculi. quod tetendit

LIBER REGVM

dere:t et dauid. Et obtulit dauid ho
locaustā coram dño. 7 pacifica. Cū
q3 oplesset offerens holocaustā 7 pa
cifica benedixit populum in nomine
dñi exercituum. Et partitus est
uniuersę multitudini israel. tam uni
q3 mulieri singulis collyridam pa
nis unam. 7 assaturam carnis bubule una
simlam q3 frixam oleo. Et abiit uni
uersus populus. unusquisq3 in dom
suam. Reuersusq3 è dauid ut benedi
ceret domui suę. Et egressa michol
filia saul in occursum dauid. ait. Q3
gloriosus fuit hodie rex israel. discoope
riens se ante ancillas seruorum suorum
7 nudatus è. quasi si nudetur unus de
scurris. Dixitq3 dauid ad michol. Vi
uit dominus. quia ludam ante dñm.
qui elegit me potius q3 patrem tuum. 7
quam omnem domum eius. 7 precep
it mihi ut ęem dux super populum dñi
israel. 7 ludam 7 uilior fiam plusq3 fr3
sum. 7 ero humilis in oculis meis. 7 cū
ancillis de quibus locuta es gloriosior
apparebo. Igitur michol filię saul non
natus è filius. usq3 ad diē mortis suę.

VIII

Factum è autē cum sedisset rex in domo
sua. 7 dominus dedisset ei
requiem undiq3 ab omnibus
inimicis suis. dixit ad nathan pro
phetam. Vides ne q3 ego habitem in dom
cedrina. 7 arca dei posita sit in medio
pellium? Dixitq3 nathan ad regem. Q
Omne quod è in corde tuo uade 7 fac.
quia dominus tecum è. Factum è aut
in nocte illa. 7 ecce sermo dñi ad nathā
dicens. Vade 7 loquere ad seruum meum
dauid. Hec dicit dominus. Numq3 tu
es edificabis mihi domum ad habi
dum? Neq3 enim habitaui in domo. a
die qua eduxi filios israel de terra egyp
ti usq3 in diem hanc. Sed ambulaui in
tabernaculo. 7 in tentorio per cuncta loca
que transiui cum omnibus filijs israel.
Numquid loquens locutus sum. ad u
nam de tribubus israel. cui precepi ut
pasceret populum meum israel. dicęs
quare non edificasti mihi domum ce
drinam? Et nunc hec dices seruo meo
dauid. Hec dicit dominus exercituū.
Ego tuli te de pascuis sequentē gregē
ut ęs dux super populum meum israel
7 fui tecum in omnibus ubicumq3 ambu
lasti. 7 interfeci omnes inimicos tuos a fa
cie tua. Feciq3 tibi nomen grande. iux
nomen magnorum qui sunt in terra. Et
ponam locum populo meo israel. 7 plā
tabo eum. 7 habitabo cum eo. 7 non tur
babitur amplius. Nec addent filij ini
quitatis. ut affligant eum sicut prius.
et die qua constituti iudices super populum
meum israel. Et requiem dabo tibi
ab omnibus inimicis tuis. predicetq3
tibi dominus. q3 domum faciet tibi
dñs. Cumq3 oplete fuerint dies tui.
7 dormieris cum patribus tuis. suscitabo
semen tuum post te quod egredietur
de utero tuo. 7 firmabo regnum eius.
Ipse edificabit domum nomini meo. 7
stabiliam thronum regni eius. usq3 i
sempiternum. Ego ero illi in patrem. 7
ipse erit mihi in filium. Qui si inique
aliquid gesserit. arguam eum in uirgā
uirorum. 7 in plagis filiorum hominū.
Misericordiam aut meam nō auferam
ab eo. sicut abstuli a saul quē amoui
a facie mea. Et fidelis erit domus tua.
7 regnum tuum usq3 in eternum ante
faciem meam. 7 thronus tuus erit fir
mus ungiter. Secundum omnia uba
hec. 7 iuxta uniuersam uisionem istā.
sic locutus è nathan ad dauid. Ingres
sus è aut rex dauid. 7 sedit coram dño
7 dixit. Quis ego sum domine deus
meus. 7 que domus mea. quia adu
xisti me huc usq3? Sed 7 hoc parum ui
sum è in conspectu tuo domine deus meus
nisi loqueretus etiam de domo serui tui
in longinquum. Ista è enim lex adam
domine deus. Quid ergo addere potest
adhuc dauid. ut loquatur ad te? Tu
enim scis seruum tuum domine deus.
Propter uerbum tuum. 7 secundum cor tuum
fecisti omnia magnalia hec. ita ut no
tum faceres seruo tuo. Idcirco magnifi
catus es domine deus. quia non è si
milis tui. nec è deus extra te. in omni
bus que audiuimus auribus nris. Que est
enim gens ut populus tuus in terra.
propter quam uenit deus ut redimeret e
am sibi in populum. 7 poneret sibi no

LIBER

men. facientes eis magnalia vbor
bilia super terram a facie populi. q
quem redemisti tibi ex egipto. gente
z deo eius. Et firmasti tibi populum
tuum israel. in populum sempiternu.
z tu dne factus es eis in deum. Nunc
ergo domine deus ne differas quod lo
cutus es super seruum tuum. z super do
mum eius. fac eam in sempiternum.
z sicut locutus es. z magnificentur
nomen tuum usq; in sempiternum
atq; dicatur. Dominus exercituum
deus super israel. z domus famuli dei
coram te stabilita coram domino. Quia
ti domine exercituum deus israel. re
velasti auriculam serui tui dicens. do
mum edificabo tibi. propter hoc inuenit
seruus tuus cor suum vt oraret te ora
tione hac. Nunc ergo domine deus. tu
es deus. verba tua erunt vera. locu
tus es enim ad seruum tuum bona hec.
Incipe igitur z benedic domum serui tui.
ut sit in sempiternum coram te. quia
tu domine deus locutus es hec. z bene
dictione tua benedicetur domus serui
tui in sempiternum.

VIII

Factum é aut post hec. per
cussit dauid philistheum. z
humiliauit eos. Et tulit
dauid frenum tributi de
manu philistheum. Et percussit moab.
z metiens é eos funiculo. equiparans é
te. Mensus é aut duos funiculos. ad
mortem interficiendum. z unum ad vi
uificandum. Factusq; é moab dauid
seruiens sub tributo. z percussit dauid
adarezer filium roob regem soba. qui
profectus é. vt dilataret imperium
suum in flumine euphraten. Et cepit dauid de pauper
eius mille septingentos equites. et
viginti milia peditum. subnervauit
omnes vngulas curruum. Et reliqui
aut exercit. c. currus. Venit quoq; syri
damasci. vt presidium ferret adarezer
regi soba. Et percussit dauid de syria
xxij milia virorum. Et posuit dauid
presidium in syria damasci. Factaq;
é syria dauid seruiens. sub tributo. Et
saluauit dominus dauid in omnibus
ad quecunq; profectus é. Et tulit dauid
arma aurea. que habuerant serui adare

adarezer. et tulit deus in ierusalem. z
Et hiu accepit postea fecit hiu regi
mi eius. erant filij salomonis cum a
scendisset de ierusalem de templi. mi eius
bas z electre ciuitatis adarezer regis.
Et de bete z de eroth ciuitatibus adare
zer. multum nimis de quo fecit salomon mare eneum in tem
plo z mare eneum in columnas z vasa
ri. Accidit autem dum audisset thoy rex emath. q; p
cussisset dauid omnem virtutem adarezer.
Et misit thoy ioram filium suum. z
ad regem dauid. ut salutaret eum. q
gratulans z gratias ageret. eo q; pug
nasset aduersus adarezer. z percussisset eum.
hostis quippe erat thoy adarezer. Et
in manibus eius erant vasa argentea. z
vasa aurea z vasa enea. que tulit rex dauid
cum reliquo auro et argento. quod sanctifi
gentibus quas subiugauerat de syria z moab
ab. z filijs ammon. z philisthim z amalech. z de manibus adarezer filij roob re
gis soba. fecit quoq; sibi dauid nomen
cum reuerteretur. cepit fugientium in valle
salinarum octo decem milia. Et posuit in idumea custodes. in omni idumea ponens
z hec é omnis substantia quam tulit dauid
de syria. Et fuerunt domini dauid
dauid in omnibus ad quecunq; pro
fectus é. Et regnauit dauid super om
nem israel. Faciebat quoq; dauid iudicium
z iustitiam omni populo suo. Ioab z
filius sarue erat super exercitum. Jo
sephat filius achylud. a commentariis. z sadoch filius achitob. et
achimelech filius abiathar sacer
dotes. z sausa scriba. Banaias z
filius ioiade super cerethi. z phelethi.
Filij autem dauid sacerdotes erant

IX

Et audiuit thou princeps
emath quia percussisset dauid
omnem virtutem adarezer
Et misit ioram filium suum ad regem dauid. ut interrogaret eum
pro salute. et gratularetur ei. eo quod
expugnasset adarezer. et percussisset eum. Erat enim adarezer
habens bella cum thou. Et omnia vasa
aurea et argentea. et enea. sanctificauit
et hec rex dauid. cum argento et auro quod sanctificauerat de universis
gentibus quas subiugauerat. de syria z moab
ab. z filijs ammon. z philisthim z amalech. z de manibus adarezer filij roob re
gis soba. Fecit quoq; sibi dauid nomen
cum reuerteretur. cepit fugientium in valle
salinarum octo decem milia. Et posuit in idumea custodes. in omni idumea ponens
z hec é omnis substantia quam tulit dauid
de syria. Et fuerunt domini dauid
dauid in omnibus ad quecunq; pro
fectus é. Et regnauit dauid super om
nem israel. Faciebat quoq; dauid iudicium
z iustitiam omni populo suo. Ioab z
filius sarue erat super exercitum. Jo
sephat filius achylud. a commentariis. z sadoch filius achitob. et
achimelech filius abiathar sacer
dotes. z sausa scriba. Banaias z
filius ioiade super cerethi. z phelethi.
Filij autem dauid sacerdotes erant

REGVM

regi. Superest filius ionathan debil pedibus. Vbi unquit é. Et siba ad regé. Ecce ait. in domo é machir filij ammihel ut laudabat. Misit ergo rex dauid & tulit eum de domo machir filij ammihel de lodabar. Cum aut̄ venisset mifibosech filius ionathan filij saul ad dauid corruit in faciem suam & adorauit. Dixitq; dauid. Mifibosech. Qui rūdit. Ad sum. famulus tuus. Et ait ei dauid. Ne timeas. quia faciens faciam tibi misericordiam. propter ionathan patrem tuum. restituam tibi omnes agros saul patris tui. & tu comedes panem in mensa mea semper. Qui adorans ei dixit. Quis ego sum famulus meus. qui respexisti super canem mortuum similem mei. Vocauit itaq; rex siben puerum saul. & dixit ei. Omnia quecunq; fuerunt saul. & universam domum eius tradidi filio domini tui. Operare igitur ei terram tu & filij tui. & serui tui. & inferre filio domini tui cibos. ut alatur. Mifibosech aut̄ filius domini tui. comedet semper panem super mensam meam. Erat aut̄ siba xv filij. & xx serui. Dixitq; siba ad regem. Sicut iussit dominus meus rex seruo suo. sic faciet seruus tuus. & mifibosech comedet panis super mensam tuam. quasi unus de filijs regis. Erat aut̄ mifibosech filium parvulum nomine micha. Omnis autē cognatio domus siba. famulabatur mifibosech. porro mifibosech habitabat in ierusalem. quia de mensa regis ingrediebatur & egrediebatur. & claudus uterq; pedum.

Factum é autem post hec. ut moreretur rex filiorum amon. & regnaret anon filius eius pro eo. Dixitq; dauid. faciam misericordiam cū anon filio naas. sicut fecit pater eius mecum misericordiam. & misit consolans eū per seruos suos super patris morte. Cū aut̄ venissent serui dauid in terram filiorum amon. dixerunt principes filiorum amon ad anon dominum suum. Putas q; propter honorem patris tui. dauid ad te miserit consolatores. non ideo ut inuestigaret & explorata subuerteret ciuitatem. & venerunt ergo misit dauid seruos ad te. Tulit itaq; anon seruos dauid. & rasis dimidiam partem barbe eorum. & precidit vestes eorū medias usq; ad nates. & dimisit eos. Quod cum nunciatum é dauid. misit in occursum eorum. Erant enim confusi turpiter nimis. Et mandauit eis dauid. dicens. Manete in iericho donec crescat barba vestra. & tunc reuertimini. Videntes aut̄ filij amon q; iniuriam fecissent dauid. miserunt & adduxerunt mercede syrum rob. & syrum soba. xx milia peditum. & mille uiros a rege maacha. & ab isthob. xii milia uirorum. Quod cum audisset dauid misit ioab. & omnē exercitum bellatorum. Egressi sunt filij amon & direxerunt aciem ante portam ciuitatis. Syrus aut̄ soba & rob & isthob & maacha seorsum erant in campo. Videns igitur ioab q; preparatum esset aduersum se prelium. & ex aduerso & post tergum. elegit sibi ex omnibus electis israel. & instruxit aciem contra syrum. Reliquam aut̄ partem populi tradidit abisai fratri suo. qui duceret aciem aduersus filios amon. Et ait ioab. Si preualuerint aduersum me syri. eris michi in auxilium. Si autē filij amon preualuerint aduersum te. auxiliabor tibi. Esto uir fortis. & pugnemus pro populo nro. & ciuitatibus dei nri. Dominus aut̄ faciet quod bonum é. in oculis suo. Iniitq; ioab & populus eius qui erat cum eo certamen contra syros. Qui statim fugerunt a facie eius. filij aut̄ amon uidētes q; fugissent syri. fugerunt & ipsi a facie abisai. & ingressi sunt ciuitatē. Reuersusq; é ioab a filijs amon. & uenit hierusalem. Videntes igitur syri q; corruissent coram israel. congregati sunt pariter. Misitq; adadezer. & eduxit syros qui erant trans fluuium. & eduxit exercitum eorum. Sobach aut̄ magistrum militie adadezer erat princeps eorum. Quod cum nunciatum é dauid. congregauit omnem israel. & transiit iordanem. uenitq; in helam & direxit aciem contra syros. & pugnauerunt cum eo. Fugerunt aut̄ syri

LIBER REGVM

a facie israel. z accidit dauid de syris. i
septingentos curr⁹. z xl milia eq̄tū.
Et sobach principem milicie p⁹cussit
qui z statim mortuus ē. Videntes aut
uniuersi reges qui erant in p⁹sidio a
dadez⁹ se uicios ēe ab israel. fecerunt
pacem cum israel. z fuerunt eis. Ti
muerunt⁹q; syri auxiliū p⁹bere filiis
amon.

XI

Factum ē aut uertente anno
co tp̄e quo solent reges ad
bella p⁹cedere. misit dauid
ioab. z seruos suos cum eo. z
uniuersum israel. z uastauerunt filios
amon. z obsederunt rabba. Dauid aut
remansit in ierl̄m. Dum hec ageret⁹.
accidit ut surgeret dauid de strato suo
post meridiem. z deambularet in solā
o domus regie. Viditq; mulierem sela
uantem ex aduerso super solariū suū.
Erat aut mulier pulcra ualde. Misit
ergo rex z requisiuit que ēet mulier. z
Et nuntiatum ē ei. q̄ ipsa ēet bersabee
filia heliam. uxor urie gethei. Misitq;
dauid nuntios. tulit eam. Que
cum ingressa ēet ad illum dormiuit. z
cum ea. Statim sc̄ificata ē ab immundi
cia sua. z reuersa ē domum suam. xcep
to fetu. Mittens⁹q; nuntiauit dauid. z
ait. Concepi. Misitq; dauid ad io
ab. dicens. Mitte ad me uriam gethe
um. Misitq; ioab uriam ad dauid. Et
uenit urias ad dauid. Quesiuitq; dā
qua recte ageret ioab z populus. z quo
modo administraretur bellum. Et di
xit dauid ad uriam. Vade in domum tu
am. z laua pedes tuos. Egressus est
urias de domo regis. secutusq; ē cibus
regius. Dormiuit aut urias ante porta
domus regie. cum aliis seruis dñi sui.
z non descendit ad domum suam. Nū
tiatumq; ē dauid dicentib⁹. Non uenit
urias ad domum suam. Et ait dauid
ad uriam. Nūqd nō de uia longinqua
uenisti? Quare non descendisti ad do
mum tuam? Et ait urias ad dauid. Ar
ca dei. israel. z iuda habitant in papilio
nib⁹. z dominus meus ioab. z serui dñi
mei. super faciem terre manent. z ego i
grediar domum meam. ut comedam
z bibam. z dormiam cum uxore mea? p⁹
salutem tuam. z p⁹ salutem anime
tue. q̄ non faciam rem hanc. Ait ergo
dauid ad uriam. Mane hic etiam hodi.
z eras dimittam te. Mansit urias ierl̄
die illa z altera. Et uocauit eum dauid.
ut comederet z biberet coram se. z ine
briauit eum. Qui egressus uespe dor
miuit in stratu suo cum seruis dñi sui.
z in domum suam non descendit. Facta
ē ergo mane. z scripsit dauid epl̄am ad
ioab. misitq; per manum urie scribēs
in epl̄a. Ponite uriam ex aduerso belli.
ubi fortissimum p⁹lium ē. z derelinq̄te
eum. ut percussus intereat. Igitur cus
tos ioab obsideret urbem. posuit uriam in
loco ubi sciebat uiros ēe fortissimos. z
Egressiq; uiri de ciuitate. pugnabant
aduersum ioab. Et ceciderunt de pplo
seruorum dauid. z mortuus ē etiā urias
hetheus. Misit itaq; ioab. z nuntiauit
dauid omnia uerba p⁹lij. p⁹cepitq;
nuntio dicens. Cum ꝓpleueris oēs
sermones belli ad regem. si cum uide⁹is
indignari. z dixerit quare accessistis
ad murum ut p⁹cliaremini. an ignora
batis q̄ multa de super⁹a mittebant tela.
mittantur. quis percussit abimelech
filium ierobaal. nōne mulier misit sū
cum. fragmentum mole de muro. et
interfecit eum in thebes. quare uic̄ mu
rum accessistis. dices. Etiam seruus tu
us urias hetheus occubuit. Abiit ergo nū
tius. z uenit. z nūtiauit dauid omnia
que ei p⁹ceperat ioab. Et dixit nun
tius ad dauid. P⁹ualuerunt aduersus
nos uiri. z egressi sunt ad nos in agrū.
Nos aut ꝑcussimus eos usq; ad portam ciuitatis. z direxerūt
iacula sagittarij aduersus seruos tuos.
ex muro desuper. Mortuiq; sunt de ser
uis regis. Quin etiam seruus tuus uria
hetheus. mortuus ē. Et dixit dauid
ad nuntium. Hec dices ioab. Non te
frangat ista res. Varius enim euentus
ē p⁹lij. z nunc hunc nunc illum ꝑcutit
gladius. Confortā bellatores tu
os aduersus urbem. ut destruas eam.
z exhortare eos. Audiuit aut uxor urie
q̄ mortuus ēet uir eius urias. z plan
xit eum. Transactisq; luctu. misit dauid
z introduxit eam in domum suā. z facta ē

et uxo: peperitq; ei filium. Et displicuit uerbum hoc quod fecerat dauid coram domino.

XIII

Misit ergo dominus nathan ad dauid. Qui cum uenisset ad eum: dixit ei. Iudex quidam erant in ciuitate una. unus diues et alter pauper. Diues habebat oues et boues plurimas ualde. pauper autem nichil habebat omnino preter ouem unam parvulam quam emerat et nutrierat. et que creuerat apud eum cum filiis eius. de pane illius comedens. et de calice bibens. et in sinu illius dormiens. eratq; illi sicut filia. Cum autem peregrinus quidam uenisset ad diuitem. parcens ille sumere de ouibus et de bobus suis. ut exhiberet peregrino illi qui uenerat ad se. tulit ouem uiri pauperis. ut preparet cibos illi qui uenerat ad se. Indignatione autem iratus dauid. ad uersus hominem illum nimis. dixit ad nathan. Viuit dominus. quia filius mortis est uir qui fecit hoc. Ouem reddet in quadruplum. eo quod fecerit uerbum istud et non pepercerit. Dixit autem nathan ad dauid. Tu es ille uir. qui fecisti hanc rem. Hec dicit dominus deus israel. Ego unxi te in regem super israel. et ego erui te de manu saul. et dedi tibi domum domini tui et uxores domini tui in sinu tuo. dedique tibi domum israel et iudam. Et si parua tibi essent ista. adiecissem tibi multo maiora. Quare ergo contempsisti uerbum domini ut faceres malum in conspectu meo. Uriam hethеum percussisti gladio. et uxorem illius accepisti uxorem. et interfecisti eum gladio filiorum ammon. Quia obrem non recedet gladius de domo tua usque in sempiternum: eo quod despexeris me et tuleris uxorem uriе hethei. ut sit uxor tua. Hec dicit dominus. Ecce ego suscitabo super te malum de domo tua. et tollam uxores tuas in oculis tuis. et dabo proximo tuo. et dormiet cum uxoribus tuis. in oculis solis huius. Tu enim fecisti abscondite. ego uero faciam uerbum istud in conspectu omnis israel. et in conspectu solis. Et dixit dauid ad nathan. Peccaui domino. Dixitq; nathan ad

dauid. Dominus quoq; transtulit peccatum tuum. Non morieris. Verumtamen quia blasphemare fecisti inimicos nomen domini propter uerbum hoc. filius quoque natus tibi morte morietur. Et reuersus est nathan in domum suam. Percussitq; dominus parvulum. quem peperat uxor uriе. dauid. Et desperatus est. deprecatusq; est dauid dominum. pro puerulo Et ieiunauit dauid ieiunio. et ingressus secretum iacuit super terram. Venerunt autem seniores domus eius. cogentes eum ut surgeret de terra. Qui noluit. neq; comedit cum eis cibum. Accidit autem die septima. ut moreretur infans. timuerunt autem serui dauid nunciare ei q' mortuus esset parvulus. Dicebant enim. Ecce cum parvulus adhuc uiueret loquebamur ad eum. et non audiebat uocem nostram. quanto magis si dixerimus mortuus est puer se affliget. Cum ergo audisset dauid seruos suos mussitantes. intellexit q' mortuus esset infantulus. Dixitq; ad seruos suos. Numquid mortuus est puer? Qui responderunt ei. Mortuus est. Surrexit igitur dauid de terra. et lotus unctusq; est. Commutatoq; uestimento ingressus est domum dei. et adorauit. Et uenit in domum suam: petiitq; ut ponerent ei panem. et comedit. Dixerunt autem serui sui. Quis est sermo quem fecisti propter infantem cum adhuc uiueret ieiunabas et flebas. Mortuo autem puero. surrexisti et comedisti panem. Cui ait. Propter infantem dum adhuc uiueret ieiunabam et flebam. Dicebam enim. Quis scit si forte donet eum michi dominus et uiuat infans? Nunc autem quia mortuus est. quare ieiunem. Numquid potero reuocare eum amplius? Ego uadam magis ad eum. ille uero non reuertetur ad me. Et consolatus est dauid bethsabee uxorem suam. ingressusq; ad eam dormiuit cum ea. Que genuit filium: et uocauit nomen eius salomon. et dominus dilexit eum. Misitq; in manu prophete nathan: et uocauit nomen eius amabilis domino. eo quod diligeret eum dominus. Igitur pugnabat ioab contra rabath filiorum ammon. et expugnabat urbem regiam. Misitq; ioab nuntios ad dauid. dicens.

Dumcaui aduerſue raba. rcapiendi
ē urbs aquarum. Alume aut exerga
reliquam partem populi. robſide cui
tatem. rcape eam. ne cum ame uaſta
ta fuerit urbe. nomen meo aſcribatur
victoria. Congregauit itaq; dauid
omnem populum. rprofectꝰ ē aduer
ſum rabath. Cumq; dimicaſſet cepit
eam. rtulit diadema regis eorum. de
capite eius. pondo auri talentum. x
lēnis gemmis pretioſiſſimis. rpoſitꝰ
ē ſuper caput dauid. Spā rpredam ci
uitatis aſportauit multam ualde. r
populum quem eius adducens. ſer
uiuit rcecidit egit ſuper eos ferrata
carpenta. diuiſitq; cultris. rtraduxit eos per lateres. Sic fecit omnibus
ciuitatibꝰ filiorum amon. Et re
uerſus ē dauid rois exercitus iheꝛl.

XIII

Factum ē aut
poſt hec. ut abſolon filius
dauid. ſororem ſpecioſiſ
ſimam. uocabulo thamar
amauit eam amon filius dauid. rualde
eam ualde. ita ut egrotaret pp amo
rem eius. quia cum eet uirgo. difficile
ei uidebatur. ut quippiam inhoneſte
ageret cum ea. Erat aut amon ami
cus nomine ionadab filius ſemaa fra
tris dauid. uir prudens ualde. Qui di
xit ad eum. Quare ſic attenuaris ma
cie filii regis per ſingulos dies? Cur
non indicas michi? Dixitq; ei amon
Thamar ſororem abſolon fratris mei a
mo. Cui ionadab. Cuba ſuper
lectum tuum. rlangorem ſimula. Cū
q; uenerit ut uiſitet te pr̄ tuus. dic ei
Veniat oro thamar ſoror mea. ut det
michi cibum rfaciat michi pulmen
tum. ut comedam de manu eius. Ac
cubuit itaq; amon. rquaſi egrotare
cepit. Cumq; ueniſſet rex ad uiſitan
dum eum. ait amon ad regem. Veni
at obſecro thamar ſoror mea. ut faci
at in oculis meis duas ſorbitiunculas
rcibum paratum capiam de manu e
ius. Misit ergo dauid ad thamar do
mum. dicens. Veni in domum amō
fratris tui. rfac ei pulmentum. Veniꝝ
thamar in domum amon fratris ſui. ille
aut iacebat. Que tollens farinam cō
miſcuit. rliquefaciens in oculis eius
coxit ſorbitiunculas. Tollensq; quo
coxerat. effudit rpoſuit coram eo. Et
noluit comedere. Dixitq; amon. Eiciā
omnes a me. Cumq; egeciſſent
omnes. dixit amon ad thamar. Infer
cibum in conclaue. ut ueſcar de manu
tua. Tulit ergo thamar ſorbitiunculas
quas fecerat. rintulit ad amon fratrem
ſuum in conclaue. Cumq; obtuliſſet
ei cibum. apprehendit eam. rait. Veni
cuba mecum ſoror mea. Que ait. Non
frater. ſi oli fratrem me. ne opprimere me.
Neq; enim hoc fas ē in iſrahel. Noli fa
cere ſtultitiam hanc. Et ego enim ferre
non potero obprobrium meum. rtu
es quaſi unus de inſipientibus iſrahel.
Quam potius loquere ad regem. rnon
negabit me tibi. Noluit aut acquie
ſcere precibus eius. ſed prevalens uiri
oppreſſit eam. rcubuit cum illa. Et
exoſam eam habuit amon magno ho
dio nimis. ita ut maius ſit odium q̄
odierat eam. amore quo ante dilexerat
Dixitq; ei amon. Surge rabi. Qui
dixit ei. Adhuc ē hoc malum quod
nunc agis adducere ſuper me. q̄ quod ante
feciſti. expellendo me. Et noluit audi
re eam. ſed uocato puero qui miniſtrabat
ei. dixit. Eice hanc a me foras. rclau
de oſtium poſt eam. Que induta erat
talari tunica. Induebantur enim filie
regis uirgines ueſtibus. Eie
cit itaq; eam miniſter eius foras. cla
ſitq; oſtia poſt eam. Que aſperſa
cinere capitis ſui. ſciſſa talari tunica
impoſitisq; manibus ſuper caput ibat
ingrediens rclamans. Quam uidit
ei abſalon frater ſuus. Num amon fra
ter tuus cubuit tecum. Sed nunc ſoror
tace. frater tuus ē. nec affligas cor tu
um pro re hac. Adhuc igitur thamar
ſolitudine abſalon fratris ſui.
Cum autem audiſſet rex uniuerſa uerba
hec. contriſtatus ē ualde. rnoluit contriſtare
ſpm amon filii ſui. quem diligebat eō.
quia primogenitus erat ei. Sed nō
ē locutus abſalon ad amon nec bonum
nec malum. Odierat enim abſalon a
mon eo q̄ uiolaſſet thamar ſororem
ſuam. Actum eſt aut poſt quinquen

ut conterrerent oues absalon. in bau
lasor. que é iuxta effraim. Et uocauit
absalon omnes filios regis. Venitq; ad
ad regem. ait. ad eum. Ecce tondét
oues seruus tuus. Veniat oro rex cum
famulis suis ad seruum suum. Dixitq;
rex ad absalon. Noli fili mi. noli uq;
quo grauemur omnes. & grauemini
te. Cum autē cogeret eum. & noluisset
ire. benedixit ei. Et ait absalon. Si nō
mō uenit. ueniat obsecro nobiscum
saltem amon frater meus. Dixitq; ad
eum rex. Non é necesse ut uadat tecū
Coegitq; eum absalon. & dimisit
cum eo amon & uniuersos filios regis.
Fecitq; absalon conuiuium quasi cō
uiuium regis. Preceperat autē pueris
suis. dicens. Obseruate cum temulen
tus fuerit amon uino. & dixero uobis
percutite. & interficite eum. nolite timē.
Ego enim sum qui precipio uobis. Vi
riliter agite & estote uiri fortes. Fecit
ergo puer absalon aduersum amon.
sicut preceperat eis absalon. Surgen
tes q; omnes filij regis. ascenderunt sin
guli mulas suas. & fugerunt. Cumq;
adhuc pergerent in uiam. fama perue
nit ad dauid dicens. Percussit absalō
omnes filios regis. & non remansit ex
eis saltem unus. Surrexit itaq; rex. &
scidit uestimenta sua. & cecidit super ter
ram. omnes serui ipius. qui assistebant ei
scinderunt uestimenta sua. Respon
dens autē ionadab filius semaa fratris dauid. dix
it. Ne estimet dominus meus rex. q; omnes
filij regis occisi sint. Amon solus mor
tuus é. qm̄ in animo absalon erat positū.
ex die qua oppressit thamar sororē eius.
Nunc ergo ne ponat dominus meus
rex super cor suum uerbum istud. dicēs
omnes filij regis occisi sunt. qm̄ amō
solus mortuus é. Fugit autē absalon.
Et leuauit puer speculator oculos suos
& aspexit. & ecce populus multus uenie
bat pariter de uestigio montis.
Dixit autē ionadab ad regem. Ecce fi
lij regis adsunt. iuxta uerbum serui tui
sic factum é. Cumq; cessasset loqui. ap
paruerunt & filij regis. Et intrantes &
leuauerunt uoces suas. & fleuerunt. &
Ss & rex & omnes serui eius fleuerunt.

plorauit magno nimis. Porro absalō
fugiens. abiit ad tholomai. filium
ammiud regem gessur. Luxit ergo dē
filium suum amon. multis diebus.
Absalon autē cum fugisset. & uenisset i
gessur. fuit ibi tribus annis. Cessauit
q; animo rex persequi absalon.

Intelligens autē ioab filius saruie. q; cor
regis ueresus esset ad absalon.
misit thecuam & tulit inde
mulierem sapientem. dixitq; ad eā.
Lugere te simula. & induere uestē lu
gubrē. & ne ungaris oleo. ut sis quasi
mulier plurimo tam tpe lugens mor
tuum. & ingredieris ad regem. & loqueris
ad eum sermones huiuscemodi. Posuit
autē ioab uerba in ore eius. Cumq; cum
ingressa fuisset mulier thecuites ad re
gem cecidit coram eo super terram. et
adorauit. & dixit. Serua me rex. Dixit
ait ad eam rex. Quid causē habes. Re
spondit. Heu mulier uidua ego sum. &
mortuus é enim uir meus. & ancille
tue erant duo filij. Qui rixati sunt ad
uersum se in agro. nullusq; erat qui
eos prohibere posset. & percussit alter al
terum. & interfecit eum. Et ecce cō
surgens uniuersa cognatio aduersum an
cillam tuam. dicit. Trade eum qui
percussit fratrem suum. ut occidamus eū
pro anima fratris sui. quem interfecit. &
deleamus heredem. Et quaerunt ex
tinguere scintillam meam que relic
ta é. ut non superstet uiro meo nomen
& reliquie super terram. Et ait dauid
ad mulierem. Vade in domum tuam.
ego mandabo pro te. Dixitq; mulier the
cuites ad regem. In me domine mi rex
sit iniquitas. & in domum patris mei. &
Rex autē & thronus eius. sit innocens.
Et ait rex. Qui contradixerit tibi. duc
eum ad me. & ultra non addet ut tan
gat te. Que ait. Recordetur rex dñi
dei sui. ut non multiplicentur proxi
mi sanguinis ad ulciscendum. & ne
quaq; interficiant filium meum. Qui ait.
Vivit dñs quia non cadet de capillis
filij tui. super terram. Dixit ergo mu
lier. Loquatur ancilla tua ad dominum
meum regem. uerbum. Et ait. Loqre

Dixitq; mulier. Quare cogitasti hui' modi rem ꝯra populum dei. ↄ locutus è rex uerbum istud. ut peccet ↄ non reducat abiectum suum? Omnes mo rimur. ↄ quasi aque dilabimur sup' terram. que non reuertentur. Nec ↄ uult perire deus animam. sed retractat cogitans ne pereat penitus. qui abiectus è. Nunc igitur ueni. ut loquar ad dominum meum regem uerbum hoc presente populo. Et dixit ancilla tu'. Loquar ad regem. si quomodo faciat rex uerbum ancille sue. Et audiuit rex uerba. ut liberaret ancillam suam de manu omnium. qui uolebant delẽ me. ↄ filium meum simul de hereditatẽ domini. Dicat ergo ancilla tua. ut fiat uerbum domini mei regis. sicut sacrificium. Sicut enim angelus domini. sic è dominus meus rex. ut nec benedictione nec maledictione moueatur. Unde ↄ dominus deus tuus tecum est. Et respondens rex. dixit ad mulierem. Ne abscondas a me uerbum. quod te interrogo. Dixitq; ei mulier. Loquere domine mi rex. Et ait rex. Nunquid manus ioab tecum è in omnibus istis? Respondit mulier. ↄ ait. Per salutem anime tue. domine mi rex. nec ad dexteram. nec ad sinistram è ex omnibus his que locutus è dominus meus rex. Seruus enim tuus ioab. ipe precepit michi. ↄ ipe posuit in os ancille tue. oia uerba hec. ut ueterem figuram sermonis hui' ioab feci tu uerbum istud. Tu ergo domine mi rex sapiens es. sicut sapientiam angelus dei. ut intelligas omnia super terram. Et ait rex ad ioab. Ecce placatus feci uerbum tuum. Vade igitur. ↄ reuoca puerum absalon. Cadensq; ioab super faciem suam in terram. adorauit ↄ benedixit regi. Et dixit ioab. Hodie intellexit seruus tuus quia inuenj gratiam in oculis tuis domine mi rex. Fecisti enim sermonem seruui. Surrexit ergo ioab ↄ abijt in gessur. ↄ adduxit absalon in ierlin. Dixitq; autẽ rex. Reuertatur in domum suam. ↄ faciem regis non uidebit. Reuertit sicut ↄ absalon ut non esset pulcher in omni israel. ↄ decorus nimis. A uestigio pedis usq; ad uerticem. non erat in eo ulle macule. Et qñ tondebat capillos. semel autem anno tondebatur. quia grauabat eum crines. ponderabat capillos capitis sui. ducentis siclis ponderis publico. Nati sunt absalon filij tres. ↄ filia una thamar nomine elegantis forme. Manitq; absalon in ierusalem duobus annis. ↄ faciem regis no uidit. Misit itaq; ad ioab. ut mitteret eum ad regem. Qui noluit uenire ad eum. Cumq; secundo misisset. ↄ ille noluisset uenire. dixit seruis suis. Scitis agrum ioab. iuxta agrum meum hñtẽ messẽ ordei? ite igitur. ↄ succendite eam igni. Succenderunt ergo serui absalon segetẽ igni. Et uementes serui ioab scissis uestibus suis. dixerunt. Succenderunt serui absalon. partem agri igni. Surrexitq; ioab. ↄ uenit ad absalon in domũ eius. ↄ dixit. Quare succenderunt serui tui segetem meam igni? Et respondit absalo ad ioab. Misi ad te obsecrans ut ueneris ad me. ↄ mitterem te ad regem. ↄ dicerис ei. Quare uenj de gessur? melius michi erat ibi esse. Obsecro ergo ut uideam faciem regis. Quod si memor è iniquitatis mee. interficiat me. Ingressusq; ioab ad regem. nuntiauit ei. Vocatusq; absalon. intrauit ad regem. et adorauit super faciem terre coram eo. Osculatusq; è rex absalon.

XV

Factum est post hec. ut pararet sibi absalon currus ↄ equites. ↄ quinquaginta qui precederent eum. Et mane consurgens absalon. stabat iuxta introitum porte. ↄ si quis uenisset qui haberet negotium. ut ueniret ad regis iudicium. uocabat absalon ad se. ↄ dicebat. De qua ciuitate es tu? Qui respondens. aiebat. Ex una tribu israel ego sum seruus tuus. Et dicebatq; ei absalon. Videntur michi sermones tui boni ↄ iusti. sed non è qui te audiat constitutus a rege. Dicebatq; absalon. Quis me constituat iudicem super terram. ut ad me ueniant omnes qui hñt negotium. ↄ iuste iudicem? Et cum accederet ad eum homo ut salutaret eum. extendebat manum suam. ↄ apprehendens eum osculabatur eum. Faciebatq; hoc o[mnj]

ſrael qui uenichat ad iudicium ut au
diret: a rege. ſollicitabat cor da iuo
rum ſrael. Poſt quatuor autē annos
dixit abſalon ad regem dauid. Vadam
redda uota mea. que uouit domino i
ebron. Vouens enim uouit ſuus me
cum cōmorans ſyrie. dicens. Si reduc
xerit me dominus deus in ieſlm. ſacrifica
bo domino. Et dixit ei rex. Vade i pace.
Et ſurrexit. abiit in ebron. Miſitq; aut
abſalon exploratores in uniuerſas tri
bus ſrael. dicens. Statim ut audieritis
clangorem buccine. dicite. regnauit.
abſalon in ebron. Porro cum abſalon
ierunt ducenti uiri de ieruſalē uocati.
euntes ſimplici corde. nec quicquam
ſciebant. Accerſiuit quoq; abſalon
achitofel gilonitem. conſiliarium dauid.
de ciuitate ſua gilo. Cumq; immolaret
victimas. facta eſt coniuratio ualida. po
pulus quoq; ſequens augebatur cum abſalon. Ve
nit ergo nuntius ad dauid. dicens. To
to corde uniuerſus ſrael ſequit abſalō.
Et ait dauid ſuis ſuis. qui erant cum
eo in ieſlm. Surgite. fugiamus. Neq;
enim nobis effugium. a facie abſalon.
Feſtinate egredi ne forte ueniens ocy
per nos. impellat ſuper nos ruinam. et
percutiat ciuitatem in ore gladij. Dixe
runtq; ſui regis ad eum. Omnia que
cunq; preceperit dominus noſter rex. libē
ter exequimur ſui tui. Egreſſus ergo
rex. et uniuerſa domus eius. pedibus ſuis
Et reliquit rex. x. mulieres concubinas.
ad cuſtodiendam domum. Egreſſusq;
rex. et omnis ſrael pedibus ſuis. ſtetit pro
cul a domo. et uniuerſi ſui eius ambu
bant iuxta eum. et legiones cerethi. et ple
thi. et omnes gethei pugnatores ualidi. ſexcenti uiri. qui ſecuti fuerant eum
de geth pedites precedebant regem. Du
ait rex ad ethai getheum. Cur uenis et
nobiſcum? Reuertere et habita cum rege.
quia peregrinus es. et egreſſus es de lo
co tuo. Heri ueniſti. et hodie compelleris no
biſcum egredi? Ego aut uadam quo i
turus ſum. Reuertere. et reduc tecum fra
tres tuos. et dominus faciat tecum miſe
ricordiam. quia oſtendiſti gratiam et fidē
Et reſpondit ethai regi. dicens. Viuit dñs
et uiuit anima tua rex. quōm in quocūq;
loco fuerit domine mi rex. ſiue in mor
te ſiue in uita tibi erit ſeruus tuus. Et
ait dauid ethai. Veni et tranſi mecum.
Et tranſiuit ethai gethеus. omnes pa
ruli qui cum eo erant. et reliqua multi
tudo. Omnesq; flebant uoce magna.
et uniuerſus populus tranſibat. Et rex
quoq; tranſgrediebatur torrentē cedron.
et totus populus incedebat contra uiam q
oliuе que reſpicit ad deſertum. Venit ac
et ſadoch. et uniuerſi leuite cum eo. portā
tes arcam fœderis dei. Et depoſuerunt arcā
dei. Et aſcendit abiathar donec explē
tus eſt omnis populus. qui egreſſus
fuerat de ciuitate. Et dixit rex ad ſa
doch. Reporta arcam dei in urbem. Si
inuenero gratiam in oculis domini. redu
cet me et oſtendet mihi eam. et tabernā
culum ſuum. Si aut dixerit. non places
mihi preſto ſum. faciat ſe quod bonū
eſt in oculis ſuis. Et dixit rex ad ſadoch ſacer
dotem. Videns reuertere in ciuitatem
in pace. et achimaas filius tuus et iona
thas filius abiathar duo filij ueſtri ſint
uobiſcum. Ecce ego abſcondar in cam
peſtribus deſerti. donec ueniat ſermo a uobis
indicans mihi. Reportauerunt igit
ſadoch et abiathar arcam dei in ieruſalē.
et manſerunt ibi. Porro dauid aſcen
debat cliuum oliueti. aſcendens et flē
operto capite. et nudis pedibus incedēs
Sed et omnis populus qui erat cum eo.
operto capite aſcendebat plorans. Nū
tiatum eſt aut dauid. q; achitofel eſſet
in coniuratione cum abſalon. Dixitq;
dauid. Infatua queſo conſilium achitofel
domine. Cumq; aſcenderet dauid ſu
mitatem montis in quo adorare ſolebat
erat deus. ecce occurrit ei cuſai arachi
tes. ſciſſa ueſte. et terra pleno capite. Et
dixit ei dauid. Si uenieris mecum eris
michi oneri. Si aut in ciuitatem reuer
teris. et dixeris abſalon. Ego ſeruus tuus ſum
rex. ſicut fui patris tui. ſic ero et tuus.
diſſipabis conſilium achitofel. Habes
aut tecum ſadoch et abiathar ſacer
dotes. Et omne uerbum quodcumq;
audieris de domo regis. indicabis ſa
doch et abiathar ſacerdotibus. Sunt aut
duo filij eorum cum eis. achimaas fi
lius ſadoch. et ionathas filius abiathar.

REGVM

rmittens per eos ad me omne uerbum quod audieratis. Veniente ergo chusi amico dauid in ciuitatem. absalon q̃ ingressus é hierusalem.

CAP. XVII

Dixitq; dauid transissẽ paululum montis uerticem. apparuit siba puer miphiboseth in occursum eius. cum duobus asinis. qui onerati erant ducentis panibus. et ligaminis uue passe. et centum massis palatinum. et duobus utribus uini. Et dixit rex sibe. Quid tibi uolunt hec? Respondit siba. Domine mi rex. asini domestici regis ut sederent. et panes et palatie ad uescendum pueris tuis. Vinum autẽ ut biberet si quis defecerit in deserto. Et ait rex. Vbi é filius domini tui? Respondit siba regi. Remansit in hierusalem. dicens. Hodie restituet michi dominus israel regnum patris mei. Et ait rex sibe. Tua sunt omnia que fuerunt miphiboseth. Dixitq; siba. Oro inueniam gratiam coram te. domine mi rex. Venit ergo rex dauid usq; bahurim. Et ecce egrediebatur inde uir de cognatione domus saul. nomine semei filius gera. procedebat egrediens et maledicebat. mittebatq; lapides contra dauid. et omnes pueros regis dabat. Omnis autẽ populus et uniuersi bellatores. a dextro et a sinistro latere regis dauid incedebant. Sic autẽ loquebatur semei. cum malediceret regi. Egredere egredere uir sanguinum. et uir belial. Reddidit tibi dominus uniuersum sanguinem domus saul. qui inuasisti regnum pro eo. et tradit dominus regnum in manu absalon filij tui. Et ecce premunt te mala tua. quia uir sanguinum es. Dixit autẽ abysai filius saruie. regi. Quare maledicit canis hic mortuus domino meo regi? Vadam et amputabo caput eius. Et ait rex. Quid michi et uobis filij saruie. Dimittite eum ut maledicat. dominus enim precepit ei. ut maledicat dauid. Et quis é qui audeat dicere quare sic fecerit? Et ait rex abysai et universis seruis suis. Ecce filius meus. qui egressus é de utero meo. quærit animam meam. quanto magis nunc hic filius gemini? Dimittite eum ut maledicat iuxta preceptum domini. si forte respiciat dominus afflictionem meam. et reddat michi bonum pro maledictione hac hodierna. Ambulabat itaq; dauid et socij eius per uiam cum eo. Semei autẽ per iugum montis ex latere ibat contra illum gradiebatur. maledicens et mittens lapides aduersus eum. et terram spargens. Venit itaq; rex et uniuersus populus cum eo lassus. et refocillati sunt ibi. Absalon autẽ et uniuersus populus eius ingressi sunt hierusalem. et achitofel cum eo. Cum autẽ uenisset cusi amicus dauid ad absalon. locutus é ad eum. Salue rex. salue rex. Ad quem absalon. Hec é mágnificentia ad amicum tuum? Quare non isti cum amico tuo? Respondit cusi ad absalon. Nequaq;. quia illius ero quem elegit dominus et omnis hic populus et uniuersus israel. et cum eo manebo. Et iterum hoc inferam. cui ego seruiturus sum. Nonne filio regis? Sicut seruiui patri tuo. ita pariter et tibi. Dixit autẽ absalon ad achitofel. Inite consilium. quid agere debeamus. Et ait achitofel ad absalon. Ingredere ad concubinas patris tui. quas dimisit ad custodiendam domum. ut cum audierit omnis israel. quod fœdauerit patrem suum. roborentur manus eorum tecum. Et retinuerunt regi absalon tabernaculum in solario. Ingressusq; é ad concubinas patris sui. coram uniuerso israel. Consilium autẽ achitofel quod dabat in illis diebus. quasi quis consuleret deum. Sic erat omne consilium achitofel. et cum esset cum dauid. et cum esset cum absalon.

CAP. XVIII

Dixit achitofel ad absalon. Eligam michi xij milia uirorum. et consurgens persequar dauid hac nocte. et ueniens super eum. quippe qui lassus é. et solutis manibus perculam eum. Cunctosq; fugerit omnis populus qui cum eo é. percutiam regem desolatum. et reducam uniuersum populum. quomodo unus homo reuertitur. et solet. Vnum enim uirum tu quæris. et omnis populus erit in pace. Placuit

qs fmo cuis absalon. ꝛ cꝛis maioꝛib⁹ nam ifrael. Dixit aũt absalon. Vocate ꝛ cusi architem. ꝛ audiamus quid & ipe dicat. Cumq; uenisset cusi ad absalon: ait absalon ad eum. Jo mic sermonem loc⁹ mis & achitofel. faciem⁹ ꝛbemus an non? Quod tuas ⁹silium? Et dixit cusi ad absalon. Non & bonum ⁹silium quod dedit achitofel hac uice. Et rursum intulit cusi. Tu nosti patꝛem tuum. ꝛ uiꝛos qui sub eo sunt & fortissimos. ꝛ amaro animo: ne ulla sit ursa ꝛ rapto catulis in saltu seuiat. Sed ꝛ pꝛ mus uir bellator & nec morabitur cũ populo. Forsitan nunc latitat in fouea. aut in uno quo uoluerit loco. Et cum ceciderit primus quisquis audierit principio. audiet quicumq; audierit ꝛ dicet. Cæsus & plaga in populo. qui sequebat absalon. Et fortissimus quisq; cuiꝰq; cor & quasi leonis. pauore soluetur. Scit enim omnis populus ifrael fortem & patꝛem tuum ꝛ robustos omnes qui cum eo sunt. Sed hec michi uidet rectum & ⁹silium. Congregetur ad te omnis ifrael. a dan usq; bersabee. qꝛ arena maris innumerabilis. ꝛ tu eris in medio eoꝛum. Et irruemus super eum. in quocumq; loco inuenty. operiemus eum. sicut cadere solet ros super terram. ꝛ non relinquemus de uiris qui cum eo sunt. nec unum quidem. Qui si urbem aliquam ingressus fuerit cuncta habet omnis ifrael ciuitati illi funes ꝛ trahemus eam in torrentem. ita non reperiatur nec calculus quidem ex ea. Dixitq; absalon ꝛ omnes uiri ifrael. Melius & ⁹silium cusi ꝛ achitofel. ⁹silio achitofel. Dominus aũt nimis dissipare & ⁹silium achitofel utile. ut induceret dominus super absalon malum. Et ait cusi. sadoch ꝛ abiathar. hec ꝛ hec modo ⁹siliatus est achitofel absalon ꝛ seniores ifrael. ꝛ ego tale ꝛ tale cõsilium dedi. Nunc ergo mittite cito. et nuntiate dauid dicentes. Ne moreris nocte hac in campestribus deserti. sed absq; ullatenus transeatꝛe. ne forte absorbeatur rex. ꝛ omnis populus qui cum eo & Jonathas aũt ꝛ achimaas stabant uxta fontem rogel. Ancilla ꝛ uadens

nauit eis. illi pꝛofecti sunt ut referrent ad regem dauid nuntium. Non & potestas uideri. aut introire ciuitates. Vidit aũt eos quidam puer. ꝛ indicauit absalon. Illi uero celeri gradu. ingressi sunt domum cuiusdam uiri in bauim. qui habebat puteum in uestibulo suo. ꝛ descenderunt in eum. Tulit aũt mulier pannum. ꝛ expandit uelamen super os putei. ꝗ siccans aplanas. ꝛ sic latuerunt. Cumq; uenissent serui absalon in domum. dixerunt ad mulierem. Vbi & achimaas ꝛ ionathas. Et dixit eis mulier. Transierunt festinanter. gustato paululum aqua. At illi qui quærebant eum non inuenissent. reuersi sunt ierusalem. ꝛ Cumq; abissent. ascenderunt illi de puteo. ꝛ pergentes nuntiauerunt regi dauid. ꝛ dixerunt. Surgite ꝛ celeri transite fluuium. qm̃ huiusce modi dedit ⁹silium achitofel aduersus uos. Surrexit ergo dauid. ꝛ omnis populus qui cum eo erat. ꝛ transierunt iordanem donec diluceseeret. ꝛ ne unus quidem residuus fuit. qui non transierit fluuium. Videns achitofel quia non fuisset ⁹silium suum. strauit asinum suum. ꝛ surrexit abiit in domum suam. in ciuitatem suam. Et disposita domo sua. suspendio interiit. ꝛ sepultus est in sepulcro patris sui. Dauid aũt uenit in castra. absalon transiuit iordanem. ipe ꝛ omnes uiri cum eo. Amasa uocatus est absalon pro ioab. Erat autem amasa filius uiri qui uocabatur iethra de iesrael. qui ingressus & ad abigail. filiam naas sororem sarue. que fuit mater ioab. Et castrametatus & israel cum absalon in terra galaad. Cumq; uenisset dauid in castra maanam. sobi filius naas. de rabbath filiorum ammon. ꝛ machir filius ammiel de lodabar. ꝛ berzellai galaadites de rogelim. obtulerunt ei stratoria. ꝛ tapetia. ꝛ uasa fictilia. frumentum ꝛ hordeum. ꝛ farinam. ꝛ pollentam ꝛ fabas. ꝛ lentem ꝛ frixum cicer. ꝛ mel. ꝛ butyrum. oues ꝛ pingues uitulos. Dederunt q; dauid. ꝛ populo qui cum eo erat. ad uescendum. Suspicati enim sunt populum fame ꝛ siti pclitari in deserto.

XVIII

Itaq; ascendit dauid populus suus. constituit super eos tribunos. & centuriones. Et tradidit populi tertiam partem. sub manu ioab. & tertiam sub manu abisai filiu sarue sue ioab. & tertiam sub manu ethai. qui erat de geth. Dixitq; rex ad populum. Egrediar & ego uobiscum. Et respondit populus Non exibis. Siue enim fugerimus. non magnopere ad eos de nobis pertinebit. siue media pars ex nobis ceciderit. non satis curabunt. quia tui unus pro decem milibus putatus. Melius ergo tu. ut es nobis in urbe presidio. Ad quæ rex ait. Quod uobis rectum uidetur hoc faciam. Stetit igitur rex iuxta portam. Egrediebantur q; populus per turmas suas. centum & mille. Et precepit rex ioab. & abisai. & ethai. dicens. Seruate michi puerum absalon. Et omis populus audiebat precipientem regem. cunctis principibus pro absalon. Erat q; egressus e populus. in campum contra israel. Et factum e prelium in saltu effraim. & cesus e ibi populus israel ab exercitu dauid. & facta e plaga magna in die illa. xx milium. Fuit aut ibi prelium dispersum super faciem omnis terre. & multo plures erant quos saltus deuorauerat de populo. q; hos quos uorauerat gladius in illo. Accidit aut ut occurreret absalon seruis dauid. & sederet mulo. & cum q; ingressus fuisset mulus subter condensam quercum. & magnam. adhesit caput eius querco. Et illo suspenso inter celum & terram. mulus cui insederat pertransiuit. Vidit aut hoc quispiam & nuntiauit ioab. dicens. Vidi absalon pendere de quercu. Et ait ioab uiro q nuntiauerat ei. Si uidisti. quare non confodisti eum cum terra. & ego dedissem tibi x. argenti siclos. & unum balteum. Qui dixit ad ioab. Si appenderes mihi manibus meis mille argenteos. neq; q; mitterem mitterem manum meam in filium regis. Audientibus enim nobis. precepit rex tibi. & abisai. & ethai. dicens. Custodite michi puerum absalon. Si & si fecissem contra animam meam audacter nequaq; hoc regem latere potuisset. et tu stares ex aduerso. Et ait ioab. Non sicut tu uis. sic agrediar eum coram te. Tulit ergo ioab tres lanceas in manu sua. & infixit eas in corde absalon. Cum q; adhuc palpitaret heres in quercu. & cucurrerunt decem iuuenes armigeri ioab. & percutientes interfecerunt eum. Cecinit aut ioab buccina. & retinuit populum ne persequeretur fugientem israel. uolens parcere multitudini. Et tulerunt absalon. & proiecerunt eum in saltu in foueam grandem. & congesserunt super eo aceruum lapidem magnum nimis. Omnis aut israel fugit in tabernacula sua. Porro absalon erexerat sibi titulum cum adhuc uiueret. qui e in ualle regis. Dixerat enim. Non hꝫ filium. & hoc erit monumentum nominis mei. Vocauitq; titulum nomine suo. et appellatus manus absalon. usq; ad diem hanc. Achimaas aut filius sadoch. ait. Curram & nuntiabo regi. quia iudicium fecerit ei dominus de manu inimicorum eius. Ad quem ioab ait. Non eris nuntius in hac die. sed nuntiabis in alia. hodie non uolo te nuntiare. Filius enim regis e mortuus. Et ait ioab cusi. Vade & nuntia regi que uidisti. Adorauit cusi ioab & cucurrit. Rursus achimaas filius sadoch. dixit ad ioab. Quid impedit si & tertiam ego curram post cusi. Dixitq; ei ioab. Quid tibi curre fili mi. Non erit tibi boni nuntii baculus. Respondit. Quo cunq; si cucurrero. Et ait ei. Curre. Curressus igitur achimaas per uiam q pependit. transiuit cusi. Dauid aut sedebat inter duas portas. Speculator q uero qui erat in fastigio porte super murum. eleuans oculos uidit hominem currentem solum. & exclamans nuntiauit regi. Dixitq; rex. Si solus e bonus e nuntius in ore eius. Properante aut illo. & accedente propius. uidit speculator hominem alterum currentem. & uocans in culmine. ait. Appareat mihi alter homo currens solus. Dixitq; rex. & iste e bonus nuntius. Speculator ait. Existimo ut. cursum primi. quasi cursum achimaas. filii sadoch. Et ait rex. Vir bonus e. & nuntium portans bonum uenit. Clamans aut achimaas. dixit

ad regem. Saluere rex. Et adorans re
gem coram eo pronus in terram. ait. I
Benedictus dominus deus tuus. qui
conclusit homines. qui leuauerunt man
suas contra dñm meum regem. Et ait
rex. Ubi est puer noster absalon? Dixitq;
achimas. Vidi tumultum magnum
cum mitteret ioab seruus tuus me
seruum tuum. Nescio aliud. Ad quē rex
Transi ait. et sta hic. Cumq; ille tran
sisset et staret. apparuit cusi. Et uenien
ait. Bonum apporto nuntium. domi
mi rex. Iudicauit enim pro te dominus
hodie. de manu omnium qui surrexe
runt contra te. Dixit autē rex ad cusi. Est
ne puer noster absalon? Cui ille re
spondit. Fiant inquit sicut puer inimici dñi
mei regis. et uniuersi qui consurgunt aduer
sum eum malum. Contristatus itaq;
rex. ascendit cenaculum portæ et fleuit.
et sic loquebatur uadens. Fili mi absalon.
absalon fili mi. Quis michi tribuat ut
ego moriar pro te? Absalon fili mi. fili
mi absalon

XIX

Nuntiatum est autē ioab. q̄ rex fleret et lugeret filium suum.
Et uersa est uictoria in luctum
omni populo. Audiuit enim
populus in die illa dicēs. Dolet rex super
filio suo. Et declinauit populus in die
illa ingredi ciuitatem. quomodo declina
re solet populus uersus et fugiens de prę
lio. Porro rex operuit caput suum. et cla
mabat uoce magna. fili mi absalon. ab
salon fili mi. Ingressus ergo ioab ad re
gem in domum. dixit. Confudisti hodie
uultus omnium seruorum tuorum. qui
saluam fecerunt animā tuam. et animas
filiorum tuorum et filiarum tuarum. et
animā uxorum tuarum. et animā concubi
narum tuarum. Diligis odientes te. et odio
hēs diligentes te. Et ostendisti hodie. q
nulla non curas de ducibus tuis. et de ser
uis tuis. Et uere cognoui modo. quia absa
lon uiueret. et nos omnes occubuissemus. tibi
placeret tibi. Nunc igitur surge et proce
de. et alloquere seruos tuos. Juro enim
tibi per dñm. q̄ si non exieris. nemo
quidem remanserit tecum nocte hac.
Et peius erit hoc tibi. q̄ omnia mala q
que uenerunt super te. ab adolescentia
tua. usq; in presens. Surrexit ergo rex
et sedit in porta. Et omni populo nun
tiatum est. q̄ rex sederet in porta. Venitq;
uniuersa multitudo coram rege. Israel
autē fugerat in tabernacula sua. Omnis q̄q;
populus certabat in cunctis tribubus israel.
dicens. Rex liberauit nos de manu ini
micorum nostrorum. ipse saluauit nos de
manu philistinorum. et nunc fugit de ter
ra propter absalon? Absalon autē quem
unximus regem super nos. mortuus est
in bello. Usq; quo siletis. et non reducitis
regem? Et sermo totius israel uenit
ad regem. Rex uero dauid misit ad sa
doch. et abiathar sacerdotes. dicens. Lo
quimini ad maiores natu iuda. dicētq;
Cur uenitis nouissimi ad reducendum
regem in domum suam? Sermo autem
omnis israel peruenerat ad regem. ut
reduceret eum in domum eius. quia
dixerat rex. Hec dicetis ad populum. Fra
tres mei uos. os meum et caro mea uos. Cur
nouissimi reducitis regem? Et amice
dicite. Nonne os meum es. et caro mea?
Hec faciat michi deus. et hec addat. si nō
magister militie fueris coram me omni tē
pore pro ioab. Et inclinauit cor omnium
uirorum iuda. quasi uir unus. Misc
runtq; ad regem dicentes. Reuertere
tu et omnes serui tui. Et reuersus est rex.
et uenit usq; ad iordanem. et omnis iu
da uenit in galgala. ut occurreret regi.
et traduceret eum iordanem. Semei
autē filius gera. filius iemini de bau
rim. et descendit cum uiris iuda in occur
sum regis dauid. cum mille uiris de be
niamin. et siba puer de domo saul. et xv.
filii eius. ac xx. serui erant cum eo. Et
irrumpentes iordanem. ante regem tra
jecerunt uada. ut traducerent domum
regis. et facerent uoluntatem eius. et
Semei autē filius iera prostratus coram
rege. cum iam transisset iordanem dixit
ad eum. Ne reputes michi domine mi
iniquitatē. neq; memineris uniuersi
serui tui. in die qua egressus es domine
mi rex de ierusalem. Neq; ponat rex in
corde suo. Agnosco enim seruus tuus p
catum meum. et ideo hodie primus
ueni de omni domo ioseph. descendiq;
in occursum domini mei regis. Rex

ucio abisai filius sarue: dixit. Nūqd
pro his uerbis. non occidetur semei. q
maledixit xpo dño mō? Et ait dauid.
Quid mihi ⁊ uobis filij sarue? Cur
efficimini hodie michi in satha? Ergo
ne hodie occidetur uir in israel? An ignō
ro hodie me regem regem super israel? ⁊
Et ait rex semei. Non morieris. Jura
uitq; ei. Adfuit ergo semei ad regem ierusalē ⁊
pedibus ⁊ inmunda barba. Vestes q; suas
non lauerat a die qua egressus fuerat
rex usq; ad diem reuersionis eius in
pace. Cumq; ierusalem occurrisset ⁊
regi. dixit ei rex. Quare non uenisti
mecum mifiboseth? Et ille. ait. ⁊
Domine mi rex. fraus meus op̄pse
me. Dixi q; ei. ego frenum asinum. ut sella
rer michi. ut ascenderem abi
rem cum rege. Claudus enim sum ⁊
seruus tuus. insuper ⁊ accusauit me
famulum tuum. ad te dñm meum regem.
Tu aut dñe mi rex sicut angelus
dei es. fac quod placitum è tibi. Neq;
enim fuit domus patris mei nisi mor
obnoxia. domino meo regi. Tu autem
posuisti me famulum tuum inter omnes
mense tue. Quid igitur hoc iuste que
rele: aut quid possum ultra uociferari
ad regem? Ait aut ei rex. Quid ultra ⁊
loqueris? Sermo tuus è quod locutus sum.
Tu ⁊ siba diuidite possessiones. Dixit
q; mifiboseth regi. Etiam cuncta accipi
at. postq; reuersus è dominus meus
rex pacifice in domum suam. Berzel
lai quoq; galaaditis descendens de
regelim traduxit regem iordanem
paratus ultra fluuium prosequi eum.
Erat aut berzellai galaaditis senex
ualde. octogenarius. qui prebuerat ali
menta regi. cum in castris moraretur
fuit quippe uir diues nimis. Dixit
itaq; rex ad berzellai. Veni ut requie
scas mecum secure in ierlm. Et ait
berzellai ad regem. Quot sunt dies
annorum uite mee. ut ascendam cum
rege in ierusalem? octogenarius sum
hodie. Numquid uigent sensus mei
ad discernendum suaue uel amarum.
aut delectare pō seruum tuum cibus
aut potus. uel audire possum ultra ⁊

cantorum atq; cantatricum. Quare
famulus tuus sit oneri domino meo
regi? Paululum procedam seruus tu?
ab iordane decem. Nec indigeo hac
munificentia. Sed obsecro ut reuertatur
seruus tuus. ⁊ moriatur in ciuitate mea. ⁊
sepeliar iuxta sepulcrum patris mei ⁊
matris mee. Et ait seruus tuus chi
maā. ipse uadat tecum domine mi rex.
⁊ fac ei quod bonum tibi uidetur. Om̄e
q; quod petieris a me ipse
rabis. Cumq; transisset uniuersus
populus ⁊ rex iordanem. osculatus
è rex berzellai. ⁊ benedixit ei. ille re
uersus è in locum suum. Transiuit q;
rex in galgalam. ⁊ chamaā cum eo. Om̄is
aut populus iuda traduxerat regem.
⁊ media ex parte affuerat populo
israel. Ecce q; omnes uiri israel uenien
tes ad regem. dixerunt ei. Quare te
fratres nostri uiri iuda furati sunt
te. ut traduxerint regem ⁊ domum tuam iordanis
⁊ omnes uiros dauid cum eo? Et respon
dit omnis uir iuda ad uiros israel. Quia
propior è mihi rex. cur irasceris super
hac re? Numquid comedimus aliquid
ex rege. aut munera nobis data sunt?
Et respondit uir israel. ad uirum iuda ⁊ ait.
Decem partibus ego maior sum apud
regem. magisq; ad me pertinet dauid.
q; ad te. Cur michi fecisti iniuriam.
⁊ non michi nuntiatum è prius ut
reducerem michi regem meum? Du
rius autem responderunt uiri iuda uiris
israel

XXI

Accidit quoq; ut ibi
ibi uir belial nomine seba. fi
lius bochri. uir gyrouiticus
⁊ cecinit buccina. ⁊ ait.
Non est nobis pars in dauid. neq; hereditas in
filio isai. Singuli in tabernacula sua
israel. Et separatus è omnis israel a dā
secutusq; è sebam filium bochri. Viri
aut iuda adheserunt regi suo. a ior
dane usq; ad ierlm. Cumq; uenisset
in domum suam ierusalem. tulit decem
mulieres pellices suas. quas reliquerat ad cu
stodiendam domum. ⁊ tradidit eas in
custodiam. alimenta eis prebens. Et

non é ingressus ad eas. & clausit clau
se usq; in diem mortis sue. in uidui
tate uiuentes. Dixit autē rex amasa. Cō
uoca mihi omnes uiros iudeorum.
& tu adesto presens. Abiit ergo amasa.
ut uocaret iudam. & moratus é extra
placitum. quod ei constituerat rex. Ait aut
dauid ad abisai. Nunc magis afflicturus
nos é abisai filius bochri. qđ absalō.
Tolle igitur fugam tui. & persequere
eum. ne forte inueniat ciuitates
munitas. & effugiat nos. Egressi sunt
ergo post eum ioab. & abisai. & omnes
fortissimi. & egressi sunt de iherusalem. ut persequerentur seban
filium bochri. Cumq; essent iuxta
lapidem grandem qui est in gabaon.
amasa uenientes occurrerunt eis. porro
ioab habitus erat tunica militari. &
accinctus balteo pendente in uagina.
qui subito egressus cecidit. Dixitq;
ioab ad amasam. Salue mi frater. Et
tenuit dextera manu barbam amasę
quasi osculaturus eum. porro amasa nō
obseruauit gladium qui erat in manu ioab.
Qui percussit eum in latere. effudit
que intestina eius in terram. nec secundo
uulnere opus fuit. ioab autē & abisai
frater eius persecuti sunt seban filium bo
chri. Iuuenis autem quidam de ioab
stans iuxta eum amasę dicebat. Qui
uult uirtutem ioab. & qui est pars
ioab sequatur. Et ecce ille uolutabatur
in sanguine. transibat autem omnis
populus. & stabat. uidens cadauer
amasę. & misericordia motus. transtu
lit illud de uia. & operuit pallio. Omnes autē
qui erant cum ioab. persequebantur
seban filium bochri. porro ille
transiens per omnes tribus israel. uq;
in abelam & bethmacha. omnemq;
electum congregatum secum. ad eum se
quebantur. Qui obsidentes urbem
abelam & bethmacha. circumdederunt
munitionibus ciuitatem. & obsessa est
urbs. Omnis autem turba. que erat cum
ioab. moliebatur destruere murum. Et
exclamauit mulier sapiens de ci
uitate. Audite. audite. appropinqua
bite & loquar tecum. Qui cum acces
sisset ad eam. ait illi. Tu es ioab. Et
ille. Ego. Ad quem sic locuta é
Audi sermones ancille tue. Qui respō
dit. Audio. Ait illa. Sermo mḡr
dicebatis. in ueteri prouerbio. Qui
rogant interrogent in abela. & sic per
ficiebant. Nonne ego sum quę respon
deram ciuitatem in fide. & pacifi
cis esse ciuitatem. & custodire mandata do
mini? Exercitus ioab erat. Absit.
absit hoc a me. Non precipito neq; de
molior. Non sic fiet res. sed homo de
monte ephraim. seba filius bochri cog
nomine. leuauit manum suam contra
dauid. Tradite illum solum. & recedā
mus a ciuitate. Et ait mulier ad ioab.
Ecce caput eius mittetur ad te per
murum. Ingressa é ergo ad omnem
populum. & locuta é eis sapienter. &
Qui abscisum caput seba filij bochri
proiecerunt ad ioab. Ille eccitauit tu
ba. & recesserunt ab urbe. unusquisq; i
tabernacula sua. Ioab autem reuersus est
ierusalem ad regem. Fuit ergo ioab super
omnem exercitum israel. Banaias autem filius
ioiade. super cerethęos & pheletheos. ado
ram uero super tributa. Ioseph autem
filius achilud. a commentariis. Sabia au
tem scriba. Sadoch autem & abiathar sacerdo
tes. Ira quoque iairites erat sacerdos
dauid.

XXI

Facta é quoq; fames in diebus
dauid. tribus annis iugiter.
& rogauit dauid faciem
domini. Dixitq; dominus
Propter saul & domum sanguinum. &
quia occidit gabaonitas. Vocans ergo
gabaonitas locutus est ad eos. Porro ga
baonitę non erant de filijs israel. sed re
liquię amorrei erant. Filij quippe israel
iuramenta pepigerant eis. nec permittere eos. Et
uoluit saul percutere eos zelo. quasi pro
filijs israel & iuda. Dixit ergo dauid ad
gabaonitas. Quid faciam uobis. et
quod est placitum ut benedicatis
hereditati domini. Dixeruntq; ei ga

REGVM

baonite. Non è nobis super argento z auro questio. sed vita saul z domum eius nec uolumus ut interficiatur homo de israel. Ad quos ait rex. Quid ergo uultis ut faciam uobis? Qui dixerunt regi. Virum qui attriuit nos. z oppressit nimis. z ita delere debemus. ut ne unus quidem residuus sit de stirpe eius. in cunctis finibus israel. Dentur nobis septem uiri de filiis eius. ut crucifigamus eos in gabaath saul electi domini. Et dixit rex. Ego dabo. Pepercit ergo regi filio iosephet filio ionathe. filii saul. propter iusiurandum dñi quod fuerat inter eos. z inter ionathan filium saul. Tulit rex duos filios respha filie aboa. quos peperit saul armoni z mifiboseth. z v filias michol. filie saul. quas genuerat adriel. filio berzellai. qui fuit de mohola. z dedit eos in manu gabaonitarum. Qui crucifixerunt eos in monte coram domino. Et ceciderunt hi septem simul occisi. in diebus messis prime. incipiente messione ordei. Tollens autem respha filia aboa cilicium. substrauit sibi super petram ab initio messis. donec stillaret aqua super eos de celo. z non dimisit aues celi ut starent eos per diem. neq; bestias per noctem. Et nuntiata sunt dauid. que fecerat respha filia aboa pellex saul. Et abiit dauid. z tulit ossa saul. z ossa ionathe filii eius. a uiris iabes galaad. qui furati fuerant ea de platea beth sam. in qua suspenderant eos philisthim. cum interfecissent saul in gelboe. z asportauit inde ossa saul. z ossa ionathe filii eius. Et colligentes ossa eorum qui affixi fuerant. sepelierunt ea cum ossibus saul. z ossa ionathe filii eius. in terra beniamin in latere sepulchri patris eius. Fecerunt q; omnia que preceperat rex. Et repropitiatus est dominus terre post hec. Cum esset autem iterum prelium philistinorum aduersum israel. z descendit dauid z serui eius cum eo. z pugnabant contra philisthim. Deficiente autem dauid. iesbi de nob. qui fuit de genere arafa. cuius pondus trecentos uncias appendebat. z accinctus erat ense nouo. uisus est perimere dauid. Presidioq; ei fuit abisai filius saruie. z percussum philistheum interfecit. Tunc iurauerunt uiri dauid dicentes. Iam non egredieris nobiscum in bellum. ne extinguas lucernam israel. Secundum quoq; fuit bellum in gob contra philistheos. Tunc percussit sobochai de usathi sephei. de stirpe arapha. de genere gigantum. Tertium quoq; fuit bellum in gob contra philistheos. in quo percussit adeodatus. filius saltus bethlehemites. goliath getheum. cuius asta lanceae erat quasi liciatorum texentium. Quartum bellum fuit in geth. in quo fuit uir excelsus. qui senos in manibus pedibusq; habebat digitos. i. xxiiii. z erat de origine arapha. z blasphemauit israel. Percussit autem eum ionathan filius samaa fratris dauid. Hi q; tuor nati sunt de arapha in geth. z ceciderunt in manu dauid. z seruorum eius.

CAPVT XXII

Cantus è autem dauid domino uerba carminis huius in die qua liberauit eum dominus de manu omnium inimicorum suorum. z de manu saul. z ait. Dominus petra mea. et robur meum z saluator meus. Deus meus fortis meus. sperabo in eum. Scutum meum z cornu salutis mee. elevator meus z refugium meum. saluator meus de iniquitate liberabis me. Laudabilem inuocabo dominum. z ab inimicis meis saluus ero. Quia circumdederunt me contritiones mortis. torrentes belial terruerunt me. Funes inferni circumdederunt me. preuenerunt me laquei mortis. In tribulatione mea inuocabo dominum. z ad deum meum clamabo. Et audiet de templo sco suo uocem meam. z clamor meus ueniet in aures eius. Cómota è z contremuit terra. fundamenta montium xuassa sunt z quassata. quoniam iratus è eis. Ascendet fumus de naribus eius. z ignis de ore eius uorabit. carbones succensi sunt ab eo. Et inclinauit celos z descendit. z caligo sub pedibus eius. Et ascendit super cherubin z uolabit. z lapsus è super pennas uenti. Posuit tenebras in circuitu suo. tabulum. z cribrum aquas de nubibus celorum. Pre fulgore in conspectu eius. accensi sunt carbones ignis. Tonabit dominus de celo. z excelsus

dabit uocem suam. Misit sagittas & dis
sipauit eos. fulgura & consumpsit eos. Et
apparuerunt effusiones aquarum. & reuela
ta sunt fundamenta orbis. ab increpatione
domini. ab inspiratione spus furoris ei.
Misit de excelso & assumpsit me. & extra
xit me de aquis multis. Liberauit me
ab inimico potentissimo: & ab his qui o
derant me. qui roborati super me erant.
Preuenerunt me in die afflictionis mee. &
factus è dominus firmamentum meum. &
eduxit me in latitudinem. Liberauit me.
quoniam placui ei. Retribuet michi
dominus secundum iustitiam meam. &
secundum munditiam manuum mearum
reddet michi. quia custodiui uias dñi.
& non egi impie a deo meo. Omnia enim
iudicia eius in conspectu meo. & precepta
eius non amoui a me. Et ero perfectus
cum eo. & custodiam me ab iniquitate
mea. Et retribuet michi dominus se
cundum iustitiam meam. & secundum munditiam manuum meaꝝ
um mearum. in conspectu oculorum suorum.
Cum sancto sanctus eris. & cum robusto perfectus.
Et cum electo electus eris. & cum peruerso
peruerteris. Et populum pauperem sal
uum facies. oculisq; tuis excelsos humi
liabis. Quia tu lucerna mea domine.
tu domine illuminabis tenebras meas.
In te current accinctus. in deo meo tran
siliam murum. Deus immaculata uia eius.
eloquium domini igne examinatum. scu
tum est omnium sperantium in se. Quis
est deus preter dñm. & quis fortis preter
dñm nrm. Deus qui accinxit me for
titudine. & complanauit perfectam uiam meam.
coequans pedes meos cerui. & super ex
celsa statuens me. Docens manus me
as ad prelium: & ponens quasi arcum
eneum brachia mea. Dedisti michi cly
peum salutis tue. & mansuetudo tua
multiplicauit me. Dilatabis gressus
meos subtus me. & non deficient tali
mei. Persequar inimicos meos & com
prehendam illos. & non conuertar donec consumam eos. Et con
sumam eos & confringam ut non possint stare.
cadent sub pedibus meis. Accinxisti me
fortitudine ad prelium. incuruasti resi
stentes michi sub me. Inimicos meos
dedisti michi dorsum. odientes me di
sperdam eos. Clamabunt & non erit qui

saluet. ad dñm & non exaudiet eos. Delebo eos ut puluerem terre. quasi lutum
platearum comminuam eos. atq; conteram
eos. Saluabis me a contradictionibus populi
mei. custodies me in caput gentium. Populus quem ignoraui seruiet michi. filii
alieni resistent michi. auditu auris
obedient michi. Filii alieni defluxerunt.
& contabescent in angustiis suis. Viuit dominus & benedicta deus meus. & exal
tabitur deus fortis saluator mee. Deus qui
das ultiones michi. & deicisti populos sub me. Qui educis me ab inimicis meis. & a resistentibus michi eleuas me. a uiro iniquo liberabis me.
Propterea confitebor tibi domine in gentibus. & nomini tuo cantabo. Magnificans saluationes regis sui. & faciens misericordiam
christo suo dauid. & semini eius usq; in seculum.

XXIII

Hec autem sunt uerba nouissima que dixit dauid filius
iesse. Dixit uir cui constitutum
est de christo dei iacob. & egregius
psalmista israel. Spus domini locutus est
per me. & sermo eius per linguam meam.
dixit. Deus israel. michi locutus est fortis
israel. dominator hominum iustus. dominator in timore dei. Sicut lux aurore ori
ente sole mane absq; nubibus rutilat. &
sicut pluuius germinat herbam de terra.
Nec tanta est domus mea apud deum.
ut pactum eternum iniret mecum firmum in omnibus. atq; munitum. Cuncta
enim salus mea. & omnis uoluntas. nec
est quicquam ex ea quod non germinet. Prestigiatores autem. quasi spine euellentur.
omnes. qui non tolluntur manibus.
Et siquis tangere eas uoluerit. armabitur ferro & ligno lanceato. igneq; succense obruentur. usq; ad nichilum. Hec
nomina fortium dauid. Sedens in ca
thedra sapientissimus princeps inter tres.
ipse est quasi tenerimus lignum uermiculus
qui octingentos interfecit impetu uno.
Post hunc eleazar. filius patrui eius. a
choi. inter tres fortes qui erant cum dauid
qui exprobrauerunt philistiim. & congregati sunt illuc in prelium. Cumq; ascen
disset uir israel. ipse stetit. & percussit
philistheos donec defecerit manus eius.

REGVM

robuge fecerr cum gladio. Fecitq; d
dominus salutem magnam in die illa
& populus qui fugerat reuertus é ad
cesorum spolia tollenda. & pcussit
sema filius age de arari. & gregem fuit
philistym in stratone. Erat quippe a
ger ubi plenus lente. Cumq; stetisset
populus a facie philistym. steterunt ille i
in medio agri. & tuitus é eum. percus
sitq; philistheos. & fecit dominus salut
magnam. Heleon autem de seniorib
tres. qui erant principes inter xxx. &
uenerunt tpore messis ad dauid. in spe
lunca odollam. Castra aut philistheo
rum. erant posita in valle gigantum.
& dauid erat in presidio. porro statio
philistinorum. tunc erat in bethleem
Desiderauit ergo dauid & ait de lac
tans. Si quis michi daret potum aque
de cisterna que é in bethleem iuxta po
tam. Irruperunt ergo tres fortes castr
philistinorum. & hauserunt aquam de
cisterna bethleem. que erat iuxta porta
tulerunt ad dauid. Ille noluit
bere. sed libauit eam domino dicens
Propitius sit michi dominus. ne fac
am hoc. Nu sanguinem hominu ibo
rum qui profecti sunt. animarum
periculum bibam? Noluit ergo bere
hec fecerunt tres robustissimi. Abisai
quoq; frr ioab filius saruie. princeps e
rat de trib. ipe é qui leuauit hastā suā
ptra trecentos quos interfecit. nomi
in trib. & inter tres nobilior. Et tq;
eorum princeps. & usq; ad tres primo
non pertenerat. Et banaias filius io
iade uir fortissimi magnorum ope
de capseel. ipe percussit duos leones
moab. & ipe descendit & percussit leone
in media cysterna in die nivis. ipe
quoq; interfecit uirum egyptium. uir
di gnum spectaculo. hastam in manu
ipsius. & tq; cum descendisset ad eum
in uirga. & extorsit hastam de manu e
gyptij. & interfecit eum hasta sua. hec fe
cit banaias filius ioiade. & ipe nomen
inter tres robustos. qui erant inter xxx
nobiliores. & ad tertium usq; ad tres n
pertenerat. Et tq; cum sibi dauid &
aurcularium constituisset. & ecce ha
toab inter xxx. Et elchanan filius pa
trui eius de bethleem. Semma de arari.
Elisaba de arodi. Elas de phalti filius
ades. de texua. Abiezer de ana
thot. Mebonnay de usathi. Seimo ado
ites. Maharai netophathites. Heled
filius baana. & ipe netophathites. Ithai
filius ribai. de gebeth filioy beniamin
Banaia pharathonites. Hedai de torrente
gaas. Abialbon arbathites. Asmaueth
de beroni. Eliab de salabon. filij iasen
Jonathan. Semma de arodi. Ahiā filius
sarar. arbites. Eliphelech filius abas
bai filij maachathi. Eliam filius achi
tophel gilonites. Esrai de carmelo. Pha
rai de arabi. Vgael filius nathan de so
ba. Bani de gadi. Selech de ammon
Naari berothites. armiger ioab filij
saruie. Ira ietherites. Gareb. ipe ie
thrites. Vrias cetheus. omes xxxvii.

XXIIII

Tadidit
rursus furor domini contra ifl.
& concitauit dauid in eos di
cens. Vade numera ifl
& iudam. Dixitq; rex ad ioab principe
exercitus sui. Perambula omnes tri
bus ifrael. a dan usq; bersabee. & numera
populum. ut sciam numerum eius.
Dixitq; ioab regi. Adaugeat dominus
deus tuus ad populum tuum quantus
nunc é. iterumq; centuplicet in oculis
tu domini mei regis. Ut quid sibi
uult dominus meus in re huiusmodi.
Obtinuit autem sermo regis. ioab ue
ba & principum exercitus. Egressusq;
é ioab & principes militum a facie regis
ut numerarent populum ifrl. Cumq;
pertransissent iordanem. metati sunt i
aroel. ad dexteram urbis. que est in
valle gad. & per iazer. transierunt in
galaad. & terram inferiorem hodshy.
& uenerunt in dan siluestria. Circuie
runt iturea sidonem. & transierunt mu
rum. & omnem terram euei & chananei
uenerunt usq; ad meridiem iude. in ber
sabee. Et lustrata tota terra affecerunt po
stremo mensis. & ix dies mensis. De
dit ergo ioab numerum descriptionis
populi regi. & inuenti sunt de israel
octingenta milia uirorum fortium q
educerent gladium. & de iuda. l. milia
pugnatorum. Percussit aut cor dauid

cum. postq̃ numerauit ẽ populus. Et
dixit dauid ad dñm. Peccaui in hac ꝛ
ualde. sꝫ precor domine. ut auferas
iniquitatem serui tui. quia stulte eg
mis. Surrexit itaq; dauid mane. ꝛ
mo domini fact̃ ẽ ad gad prophetam
uidentem. dicens. Vade ꝛ loquere ad
dauid. Hec dicit dominus. trium tibi
dam: opto. Elige unum quod uolue
ris ex his. ut faciam tibi. Cumq; ue
nissẽ gad ad dauid. nunciauit ei dicẽs
Aut septem annis ueniet tibi fames
terra tua. aut tribus mensibꝫ fuges
aduersarios tuos. ꝛ illi te persequentur
aut certe tribus diebꝫ erit pestilentia in
terra tua. Nunc ergo delibera ꝛ uide
quem rursum ei qui me misit sermo
Dixit aut dauid ad gad. Coartor in
mis undiq;. sꝫ melius ẽ ut incidam
manu domini. multe enim miẽ sunt
eius. q̃s in manu hominis. Immisit q
dominus pestilentiam in israel. de ma
ne usq; ad tempus ꝓstitutum. ꝛ mo
tui sunt ex populo dan usq; bersabee
septuaginta milia uirorum. Cumq;
extendisset manum suam angl's dom
super hierusalem. ut disperderet eam.
misertus ẽ dominus super afflictionem
ꝛ ait angelo percutienti populum. Suf
ficit nunc. cohibe manum tuam. Erat
aut angelus domini iuxta aream arau
na iebusei. Dixitq; dauid ad dominum
cum uidisset angelum cedentem pplm
Ego sum qui peccaui. ego inique eg
sti qui oues sunt quid fecerunt. Ver
tamen obsecro manus tua super me. ꝛ
dominum patris mei. Venit aut gad ppha
ad dauid in die illa. ꝛ dixit ei. Ascende
ꝛ ꝓstitue domino altare in area arauna
iebusei. Et ascendit dauid iuxta ser
monem gad. quem preceperat ei dñs
Conspiciensq; arauna. animaduertit
regem. ꝛ seruos eius transire ad se. Et
egressus adorauit regem prono uultu
in terram. ꝛ ait. Quid causę ẽ ut ueniat
dominus meus rex ad seruum suum.
Cui dauid ait. Vt emam aream. ꝛ
edificem altare domino. ꝛ cesset ira
frcto que debacchatur in populo. Et ait
ad dauid arauna. Accipiat ꝛ offerat do
minus meus rex. sicut placet ei. hẽs

boues in holocaustum. ꝛ plaustrum. et
iuga boum in usum lignorum. Omia
dedit arauna regi. Dixitq; arauna ad
regem. Dominus deus tuus suscipiat
uotum tuum. Cui rndens rex. ait. Ne
quaq̃ ita erit. sed emam pretio ate. ꝛ
offeram domino deo meo holocausta
gratuita. Emit ergo dauid aream. ꝛ bo
ues argenti siclis. l. Et edificauit ibi
dauid altare domino. ꝛ obtulit holoca
usta ꝛ pacifica. Et rpropitiatus ẽ dñs
terre. ꝛ cohibita ẽ plaga ab israel.

Explicit liber secundus regum. Incipit tertius liber regum.

Cum

dauid

senu

erat.

habe

bant

etiam

plurimos dies. Cumq; operirent ue
stibꝫ. non calefiebat. Dixerunt ergo ser
ui sui. Quęramus domino nro regi
adolescentulam uirginem. ꝛ stet coram
rege. ꝛ foueat eum. dormiatq; in sinu
suo. ꝛ calefaciat dñm nrm regem. Qui
sierunt igitur adolescentulam speciosam
in omnibꝫ finibꝫ israel. ꝛ inuenerunt

abisag sunamitem. ↄ adduxerunt eam
ad regem. Erat aut puella pulchra ↄ
nimis. ↄ ormiebatq; cum rege. ↄ minist-
bat ei. Rex uero non cognouit eam. A
donias aut filius agith. eleuabatur di
cens. Ego regnabo. Feciq; sibi curri
cs equites. ↄ uiros qui ante eum cur
rent. Nec corripuit eum p̄ suus aliq̄
dicens. Quare hoc feciſti? Erat autē
ↄ ip̄e pulcher ualde. secundus natu post
absalon. Et sermo eius cum ioab filio
sarui. ↄ cum abiathar sacerdote. qui
adiuuabant partes adonie. Sadoch ū
sacerdos. ↄ banaias filius ioiade. ↄ na
than p̄opheta. ↄ semei ↄ ceretheī ↄ ple
thei. ↄ omne robur exercitus dauid n̄
erat cum adonia. Immolatis ergo ado
nias arietib; ↄ uitulis. ↄ unctis pin
guib; iuxta lapidem zoeleth. qui erat
iuxta fontē rogel. uocauit uniuersos
fratres suos. filios regis. ↄ omnes uiros
iuda. seruosq; regis. Nathan aut ꝓphā
ↄ banaiam. ↄ robustos quosq; ↄ salomo
nem fratrem suum non uocauit. Dixit a
nathan ad bethsabee matrem salomōis
Num audisti q̄ regnauerit adonias. fi
lius agith. ↄ dominus n̄r dauid hoc ign̄
rat? Nunc ergo uenī ↄ accipe ame cōsili
um ↄ salua animam tuam. filiiq; tui ↄ
salomonis. Vade ↄ ingredere ad regem
dauid. ↄ dic ei. Nonne tu domine mi r̄
rex iurasti michi ancille tue dicens. q̄
salomon filius tuus regnabit post me.
ↄ ip̄e sedebit in solio meo? Quare ergo
regnat adonias? Et adhuc ibi te loq̄n
te cum rege. ego ueniam post te. ↄ com
plebo sermones tuos. Ingressa est itaq;
bethsabee ad regem in cubiculo. Rex
aut dauid senuerat nimis. ↄ abisag su
namitis ministrabat ei. Inclinauit se ↄ
bethsabee. ↄ adorauit regem. Ad quam
rex. Quid tibi inquit uis? Que respō
dit. Domine mi tu iurasti p̄ dominum
deum tuum ancille tue. salomon filius
tuus regnabit post me. ↄ sedebit in so
lio meo. ↄ ecce nunc adonias regnat.
te domine mi rege ignorante. Occisis
boues ↄ pinguia quiq;. ↄ arietes pluri
mos. ↄ uocauit omnes filios regis. abi
athar quoq; sacerdotem. ↄ ioab princi
pem militie. salomonem aut seruum
tuum non uocauit. Verumtn̄ dominе
mi rex. in te oculi respiciunt totius isr̄l.
ut indices eis qui sedere debeat in solio
domine mi rex post te. Cumq; cum
dormierit dominus meus rex. cū p̄ribus
suis. exiemus ego ↄ filius meus peccā
tores. Adhuc illa loquente cum rege. na
than p̄opheta uenit. ↄ nuntiauerunt regi
dicentes. Adest nathan propheta. Cui
q; introisset in conspectu regis. ↄ adorasset
eum pronus in terram. dixit nathan. ↄ
Domine mi rex. tu dixisti adonias regnā
post me. ↄ ip̄e sedeat super thronū meū?
Quia descendit hodie. ↄ immolauit bouē
ↄ pinguia. ↄ arietes plurimos. ↄ uocauit
omnes filios regis. principes exer
citus. abiathar quoq; sacerdotem. Illiq;
uescentib; ↄ bibentib; coram eo. ↄ di
centib; uiuat rex adonias. me seruū
tuum ↄ sadoch sacerdotem. ↄ banaiam
filium ioiade. ↄ salomonem famulum
tuum non uocauit. Numquid adhuc
meo rege eciam hoc uerbum. ↄ mihi n̄
indicasti seruo tuo. quis sessurus sit
super thronum domini mei regis post e
um? Et respondit rex dauid dicens. Voca
te ad me bethsabee. Que cum fuisset i
gressa coram rege. ↄ stetisset ante eum.
iurauit rex ↄ ait. Viuit dominus qui
eruit animam meam de omni angustia
qua sicut iuraui tibi per dñm deum isr̄
ael. dicens. salomon filius tuus regnā
bit post me. ↄ ip̄e sedebit super solium
meum post me. sic faciam hodie. Sub
missaq; bethsabee in terram uultu. ado
rauit regem. dicens. Viuat dominus ↄ
meus rex dauid in eternum. Dixit q̄q;
rex dauid. Vocate michi sadoch sacerdo
tem ↄ nathan p̄opham. ↄ banaiam filiū
ioiade. Qui cum ingressi fuissent
coram rege. dixit ad eos. Tollite uobē
cum uos domini uri. ↄ imponite salomōis
filium meum super mulam meam. ↄ e
ducite eum in gehon. ↄ ungat eum ibi sa
cerdos sadoch. ↄ nathan p̄opha. in regē
super israel. Et canetis buccina atq; ↄ
dicetis. Viuat rex salomon. Et ascen
detis post eum. ↄ ueniens. ↄ sedebit super
solium meum. ↄ ip̄e regnabit p̄o me.
Illiq; p̄ecipiam. ut sit dux super israel.
ↄ super iudam. Et respondit banaias filiꝰ

ioiade regi dicens. Amen. Sic loquatur dominus deus dñi mei regis. Quomodo fuit dominus cum domino meo rege. sic sit cum salomone. & sublimius faciat solumen eius. a solio domini mei regis dauid. Descendit ergo sadoch sacerdos. & nathan propha. & banaias filius ioiade. & cerethi & plethi. & imposuerunt salomonē super mulam regis dauid. & adduxerunt eum in gyon. Sumpsitq; sadoch sacerdos. cornu olei de tabernaculo. & unxit salomonem. Et cecinerunt buccina. Et dixit omnis populus. Viuat rex salomon. Et ascendit omnis multitudo post eum. & populus canentium tibijs. & letantium gaudio magno. Et insonuit terra a clamore eorum. Audiuit autē adonias. & omnes qui uocati fuerant ab eo. iamq; cuncti finitis. Et ioab audita uoce tube. ait. Quid sibi uult clamor ciuitatis. tumultuantis? Adhuc illo loquente. ionathan filius abiathar sacerdotis uenit. Cui dixit adonias. Ingredere quia uir fortis es. & bona nuntians. Respondit ionathan adonie. Nequaq;. Dominus enim noster rex dauid. regem constituit salomonem. Misitq; cum eo sadoch sacerdotem. & nathan propheta. & banaiam filium ioiade. & cerethi & plethi. & imposuerunt super mulam regis. Unxerunt q; eum sadoch sacerdos. & nathan propha. regem in gyon. & ascenderunt inde letantes. et insonuit ciuitas. Hec è uox quam audistis. Et sedet salomon super solium regni. & ingressi sunt regis. benedixerunt domino nro regi dauid. dicentes. Amplificet dominus nomen salomonis super nomen tuum. & magnificet super thronum eius super thronum tuum. Et adorauit rex in lectulo suo. insuper & hec locutus è. Benedictus dominus deus israel. qui dedit hodie sedentem in solio meo. uidentibus oculis meis. Territi sunt ergo. & surrexerunt omnes qui uocati fuerant ab adonia. & abiit unusquisq; in uiam suam. Adonias autē timens salomonem. surrexit & abiit in tabernaculum domini. tenuitq; cornu altaris. Et nuntiauerunt salomoni dicentes. Ecce adonias timet regem salomonem. tenet cornu altaris

dicens. Iuret michi hodie rex salomon. q' non interficiat seruum suum gladio. Dixitq; salomon. Si fuerit uir bonus. non cadet ne unus quidem capillus eius in terram. Si autē malum inuentum fuerit in eo. morietur. Misit ergo rex salomō. & eduxit eum ab altari. Et ingressus adorauit regem salomonem. Dixitq; ei salomon. Vade in domum tuam.

Propinquauerunt autē dies dauid. ut moreretur. & precepit salomoni filio suo dicens. Ecce ego ingredior uiam uniuerse terre. Confortare & esto uir fortis. & obserua custodias dñi dei tui. ut ambules in uijs eius. & custodias cerimonias eius. & precepta eius. & iudicia & testimonia. sicut scriptum est in lege moysi. ut intelligas uniuersa que facis. & quecumq; tetigeris. ut confirmet dominus sermones suos quos locutus è de me dominus dicens. Si custodierint filij tui uias meas. & ambulauerint coram me in ueritate. & in omni corde suo. & in omni anima sua. non auferetur tibi uir de solio israel. Tu quoq; nosti que fecerit michi ioab filius saruie. que fecerit duobus principibus exercitus israel. abner filio ner. & amasa filio iether. quos occidit. & effudit sanguinem belli in pace. & posuit cruorem belli in balteo suo. qui erat circa lumbos eius. & in calciamento suo q' erat in pedibus eius. Facies ergo iuxta sapientiam tuam. & non deduces canitiem eius pacifice ad inferos. Sed & filijs berzellai galaaditis reddes gratiam. eruntq; comedentes in mensa tua. Occurrerunt enim michi quando fugiebam a facie absalon fratris tui. Habes quoq; apud te semei filium gera filij gemini de bauarim. qui maledixit michi maledictione pessima. qui ibam ad castra. Sed quia descendit michi in occursum. cum transirem iordanem. & iuraui ei per dñm dicens. non te interficiam gladio. tu noli putare eum esse innocuum. Vir autē sapiens es. & scies que facies ei. deduces canos eius cum sanguine ad inferos. Dormiuit igitur dauid cum patribus suis. & sepultus est in ciuitate dauid. Dies autē quibus regnauit

REGVM

dauid super iudaeā. et anni sunt. Iu
ebron regnauit vii annis: in ieru
rusalē triginta tribus. Salomon aut sedit su
per thronum dauid patris sui: et firmatum
est regnum eius nimis. Et ingressus
est adonias filius aggith: ad bethsabee
matrem salomonis. Que dixit ei. Ut
pacificus ne ingressus tuus? Qui
respondit. pacificus. Adiecitq;. Sermo
mihi est ad te. Cui ait. Loquere. Et
ille. Tu inquit nosti. quia mei erat
regnum. et me proposuerat omnis israel
sibi regem. sed translatum est regnum
et factum est fratris mei. A domino enim cō
stitutum est ei. Nunc ergo petitionem
unam deprecor a te: ne confundas faci
em meam. Que dixit ad eum. Loq̄
re. Et ille ait. Precor ut dicas salo
moni regi. neq; enim negare tibi de
q; pot. ut det mihi abisag sunamī
tem uxorem. Et ait bethsabee. Ben
ego loquar pro te regi. Venit bethsa
bee ad regem salomonem: ut loque
retur ei pro adonia. Et surrexit rex i
occursum eius: adorauitq; eam. et re
sedit super thronum suum. posuitq;
que est thronus matri regis. Que sedit
ad dexteram eius: dixitq; ei. Petitio
nem unam parvulam deprecor a te. ne
confundas faciem meam. Dixitq;
ei rex. Pete mater mi. Neq; enim fas
est. ut auertam faciem tuam. Que ait.
Detur adonie fratri tuo abisag sunami
tis uxor. Respondit rex salomon: et di
xit matri sue. Quare postulas abisag
sunamitem adonie: postula ei et regnū
quippe est enim frater meus maior me. et
habet abiathar sacerdotem. et ioab filii
um saruie. Iurauit itaq; rex salomon
per dominū: dicens. Hec faciat michi deus
et hec addat: quia contra animam suam
locutus est adonias uerbum hoc. Et
nunc uiuit dominus qui firmauit
me. et collocauit me super solium dauid
patris mei. et qui fecit mihi domum sicut
locutus est: quia hodie occidetur adonias.
Misit rex salomon per manum
banaie filii ioiade: qui interfecit eum
et mortuus est. Abiathar quoq; sacerdo
ti dixit rex: Vade in anathot ad agrum
tuum. Et quidem tu morte es

hodie te non interficiam. quia portas
ti archam domini dei coram dauid
patre meo. et sustinuisti laborem in oī
bus in quibus laborauit pater meus. Sicut
ergo salomon abiathar ut non esset sa
cerdos domini: ut implerentur sermo
domini quem locutus est super domum
hely in silo. Veniebat nuntius ad salo
monem q̄ ioab declinasset post adoniā
et post salomonem non declinasset. Fu
git ergo ioab in tabernaculum domi.
et apprehendit cornua altaris. Nūciatū
q; est regi salomoni: q; fugisset ioab in
tabernaculum domini. et ecce iuxta al
tare. Misitq; salomon banaiam filiū
ioiade dicens. Vade et interfice eum
cum. Venit banaias in tabernaculū
domini: et dixit ei. Hec dicit rex. Egre
dere. Qui ait. Non egrediar: sed hic
moriar. Retulit banaias regi
sermonem: dicens. Hec locutus est io
ab: et hec respondit michi. Dixitq; ei rex.
Fac sicut locutus est: et interfice eum. et
sepeli: et amouebis sanguinem innocē
tem. qui effusus est a ioab. a me et a domo
patris mei. Et reddat dominus sangui
nem eius super caput eius. qui inter
fecit duos uiros iustos. meliores se: et
occidit eos gladio. patre meo dauid ig
nante. Abner filium ner. principē mi
litie israel: et amasam filium iether: prin
cipem exercitus iuda. Et reuertetur
sanguis eorum in caput ioab. et in ca
semine eius in sempiternum. Dauid
autem et semini eius et domui. et throno
illius sit pax usq; in eternum a domino.
Ascendit itaq; banaias filius ioiade:
et egressus eum interfecit: sepultusq;
est in domo sua in deserto. Et constituit
rex banaiam filium ioiade pro eo sup
er exercitum. et sadoc sacerdotem posu
it pro abiathar. Misit quoq; rex. et vo
cauit semei: dixitq; ei. Edifica tibi
domum in hierusalem. habita ibi. et non egre
dieris inde huc atq; illuc. Quacūq;
autem die egressus fueris. et transieris
torrentem cedron. scito te interficien
dum. Sanguis tuus erit super caput
tuum. Dixitq; semei. Bonus sermo
nem. sicut locutus est dominus meus
rex: sic faciet seruus tuus. Habitauit

qs semei in ierusalem diebo multo. ..
Scium é aut post annos tres. ut fugerent
fuit semei ad achis filium maachā re
gem geth. Nuntiatumq; é semei. q; f
ti eius esset in geth. Et surrex semei
t strauit asinum suum. iuitq; in geth
ad achis ad requirendum fugas suos.
t adduxit eos de geth. Nuntiatumq; é
regi salomoni. q; isset semei de ierusalē
in geth. t redisset. Et misens accepit
eum. dixitq; illi. Nonne testificatus
sum tibi per dominum. t predixi tibi.
quacumq; die egressus fueris. huc
atq; illuc. scito te de morte morieturum. t re
spondisti michi. bonus sermo quem a
audiui. Quare ergo non custodisti
iusiurandum domini. t precepta
quod precepi tibi. Dixitq; rursus ad
semei. Tu nosti omne malum cuius
tibi conscium est cor tuum. quod fecisti da
vid patri meo. reddet dominus malum
tuum in caput tuum. Rex autē salomō
benedictus. t thronus dauid coram do
mino firmus erit in sempiternū.
iussit itaq; rex benaie filio ioiade. qui
egressus percussit eum. t mortuus e

Iunctus autem
é itaq; rex egipti salomoni. t affinitate co
iunctus é pharaoni regi e
gipti. Accepit namq; filiam eius. et
adduxit in ciuitatem dauid. donec p
fecisset edificans domum suam. et do
mum domini. t murum circuitus
ciuitatis. Attamen populus immolabat in
excelsis. Non enim edificatum erat
templum nomini domini. usq; illo
rum illum. Diligebat autē salomon dñm
ambulans in preceptis dauid patris
sui. excepto quod in excelsis immolabat
t accendebat thymiama. Abierat q;
salomon in gabaon ut immolaret ibi.
ipsum quippe erat excelsum maximum.
mille hostias obtulerat in altari illo. in
salomon. super altare illud in gabaon.
Apparuit autem dominus salomoni p
somnium nocte dicens. postula q̄
uis. ut det tibi. Et ait salomon. Tu
fecisti cum famulo tuo dauid patre meo.
miam magnam. sicut ambulauit
aspectu tuo in ueritate. t iustitia. et re

to corde recum. Custodisti enim ei
miam tuam grandem. t dedisti ei fili
um sedentem super thronum eius sic
é hodie. Et nunc domine deus tu re
gnare fecisti seruum tuum. pro patre
meo dauid. Ego autē puer parvus
nus. t ignorans egressum t ingressum
meum. t populus tuus in medio popu
é. quem elegisti. populi infinitum. qui
numerari t supputari non pot. p multi
tudine. Dabis ergo seruo tuo cor doci
le. ut iudicare possit populum tuum. t
discernere inter bonum t malum. Qs
enim iudicare pot populum istum po
pulum tuum hunc multum. Placuit
ergo sermo coram domino. q; salomon
rem hanc postulasset. Et dixit
dominus salomoni. Quia postulasti
rem hanc. t non petisti tibi dies mul
tos. nec diuitias aut animas inimico
rum tuorum. sed postulasti tibi sapien
ad discernendum iudicium. ecce feci
tibi sm sermones tuos. t dedi tibi cor sa
piens. t intelligens in tantum ut nul
lus ante te similis tui fuerit. nec post
te surrecturus sit. Sed t hec que non
postulasti dedi tibi. diuitias scilicet
t gloriam ut nemo fuerit similis tui i
regibus cunctis retro diebus. Si aut ambu
laueris in uiis meis. t custodieris pre
cepta mea t mandata. sicut ambulauit
pater tuus. longos faciam dies tuos. Ex
citatusq; est salomon. t intellexit q; esset
somnium. Et cum uenisset hierusalem steti
coram arce federis domini. t obtulit
holocausta. t fecit uictimas pacificas.
t grande conuiuium uniuersis famulis
suis. Tunc uenerunt due mulieres
meretrices ad regem. steteruntq; coram
eo. Quarum una ait. Obsecro mi domi
ego t mulier hec habitabamus in domo
una. t peperi apud eam in cubiculo.
Tertia uero die post ego peperi. pe
ret hec. Et eramus simul. nullusq;
alius in domo nobiscum. exceptis no
bis duabus. Mortuus é aut filius mu
lieris huius noctē. dormiens quippe
oppressit eum. Et surgens in silentio
nocte sumpsit filium meum
de latere meo. ancille tue dormiens. t
collocauit in sinu suo. Filium aut filii

qui erat mortuus. posuit in sinu meo. Cumq; surrexissem mane ut darē lac filio meo. apparuit mortuus. Quem diligentius intuiens clara luce. deprehendi non ee meum quem genueram. Respondit altera mulier. Non ē ita. s filius meus mortuus ē. meus aut uivit. Et ō tunc illa dicebat. Mentris. Filius qp pe meus vivit. t filius tuus mortuus ē. Atq; in hunc modum. altercabant coram rege. Tunc rex ait. Hec dicit. filius meus vivit. t filius tuus mortuus est. Et ista rndit. Non. s filius tuus mortuus ē. meus aut vivit. Dixit ergo rex. Afferte michi gladium. Cumq; attulissent gladium coram rege. ait. Dividite inquit infantem vivum in duas partes. t date dimidiam partem uni. t dimidiam partem alteri. Dixit aut mulier cuius filius erat vivus ad regem. Co mota sunt quippe viscera eius. super filio suo. Obsecro domine. date illi infantem vivū. t nolite interficere eum. Ecō tra illa dicebat. Nec tibi nec michi sit. s dividatur. Rndit rex. t ait. Date huic infantem vivum. t non occidatis. Hec ē enim mater eius. Audivit itaq; omnis israel iudicium quod iudicasset rex. t timuerunt regem. videntes sapiē tiam dei ē in eo ad faciendum iudiciū.

Hi autem rex salomon regnavit super israel. Et hi principes q̄s habuit. Azarias filius sadoch sacerdos. Elioreph t ahia filii sisa. scrib. Josaphat filius ahilud. a commentariis. t Banaias filius ioiade. super exercitus. Sadoch aut t abiathar. sacerdotes. Azarias filius nathan. super eos qui assistebant regi. Zabud filius nathan sacerdos. amicus regis. Et ahisar. prepositus domus. Et adoniram filius abda. super tributa. Habebat aut salomon xij. prefectos super omnem israel. qui prebebant annonam regi. t domui eius. per singulos enim menses in anno. singuli necessaria ministrabant. Et hec nomina eorum. Behur. in monte ephraim. Bendecar in macceth. t in salebim. t in bethsames. t in elon bethanon. Beneseth in arboth. ipse habuit socho. t omnis terra epheer. Ben

nabinadab. cuius omnis regnabat Dor. Taphath filiam salomonis habebat uxorem. Baana filius ahilud. regebat thanach t mageddo. t universam bethsam. que ē juxta sarthana. subter jezrahel. a bethsam usq; abelmeula et regione jecmaam. Bengaber in ramoth galaad. habebat auothsan. filij manasse in galaad. ipse prefectus in omni regione argob. qui est in basan. sexaginta civitatibus magnis atq; muratis que habebant seras eneas. Ahinadab filius addo. prefectus in mahanaim. Achimaas in nepthalim. Is ipse habebat basemath filiam salomonis in uxorem. Baana filius husi in aser t in baloth. Josaphat filius pharue. in yssachar. Semei filius hela in benjamin. Gaber filius uri. in terra galaad. t in terra seon regis amorrei. t og regis basan. super omnia que erant in illa terra. Juda t israel. innumerabiles sicut arena maris in multitudine. comedentes t bibentes atq; letantes. Salomon autem erat in ditione sua. habens omnia regna secum. a flumine terre philistim. usq; ad terminum egipti. offerentium sibi munera. t servientium ei cunctis diebus vite eius. Erat aut cibus salomonis per dies singulos. xxx chori simile. t lx. chori farine. x. boves pingues. t xx. boves pascuales. t c. arietes. excepta venatione cervorum. t caprearum atq; bubalorum. t avium t altilium. Ipse enim optinebat omnem regionem que erat trans flumen. quasi a thaphsa. usq; gazam. t cunctos reges illarum regionum. t habebat pacem ex omni parte in circuitu. Habitabatq; Juda t israel absq; timore ullo. unusquisq; sub vite sua. t sub ficu sua. a dan usq; bersabee cunctis diebus salomonis. Et habebat salomon xl. milia presepia equorum curruum. t xij. milia equestrium. Nutrie. eorumq; eos superarchi regis prefecti. Is t hec erant cibaria mense regis salomonis. cum ingenti cura prebebant in propria suo. Ordeum quoq; t paleas equorum t jumentorum deferebant in locum ubi erat rex. juxta constitutum sibi. Dedit quoq; deus sapiam salomoni t prudentiam multam nimis. t latitudinem cordis quasi arenam que ē in littore maris. Et precedebat sapientia salomonis. sapien

tia omnium orientalium regionum.
et erat sapientior cunctis hominibus. sapientior etiam est ethan. et eman. et chalcal.
et dorda. filijs machol. et erat nominatus in universis gentibus per circuitum. Locutusq; è salomon tria milia parabolæ.
et fuerunt carmina eius v. milia. Et disputauit super lignis a cedro que è in libano. usq; ad hysopum. que egreditur de pariete. et disseruit de iumentis et volucribus. et reptilibus et piscibus. Et veniebat de cunctis populis ad audiendam sapientiam salomonis. et ab universis regibus terre. qui audiebant sapientiam eius.

Misit quoq; hyram rex tyri seruos suos ad salomonem. Audiuit enim q̃ unxissent eum in regem pro patre eius. quia amicus fuerat hyram dauid omni tempore. Misit aut̃ et salomon. ad hyram dicens. Tu scis voluntatem dauid patris mei. et quia non potuerit edificare domum nomini dei sui. propter bella imminentia per circuitum. donec daret eos dominus sub vestigio pedum eius. Nunc aut̃ requiem dedit dominus deus meus mihi per circuitum. et non è satan. nec occursus malus. Quamobrem cogito edificare templum nomini domini dei mei. sicut locutus è dominus deus dauid patri meo dicens. Filius tuus quem dabo pro te super solium tuum. ipse edificabit templum nomini meo. Precipe ergo ut precidant mihi cedros de libano. et serui mei sint cum seruis tuis. Mercedem aut̃ seruorum tuorum dabo tibi. quamcunq; petieris. Scis enim quoniam in populo meo. non è vir qui noverit ligna cedere. sicut sidonij. Cum ergo audisset hyram verba salomonis. letatus è valde. et ait. Benedictus dominus hodie qui dedit dauid filium sapientissimum. super populum hunc plurimum. Et misit hyram ad salomonem dicens. Audiui que mandasti mihi. Ego faciam omnem voluntatem tuam. et ligna cedrina et abiegna. Serui mei deponent ea de libano ad mare. et ego componam ea in ratibus in mari. usq; ad locum quem significaueris mihi. et applicabo ea ibi. et tu tolles ea. Prebebisq; mihi necessaria. ut detur cibus domui mee. [ta

q; hyram dabat salomon ligna cedrina. et ligna abiegna. iuxta omnem voluntatem eius. Salomon aut̃ prebebat hyram. xx milia chororum tritici in cibum domui eius. et viginti chori purissimi olei. Hec tribuebat salomon hyram per singulos annos. Deditq; dominus sapientiam salomoni. sicut locutus è ei. Et erat pax inter hyram et salomonem. et percusserunt fedus ambo. Elegitq; rex salomon operarios. de omni israel. Et erat indictio. xxx milia virorum. Mittebatq; eos in libanum. x milia per menses singulos vicissim. ita ut duo menses essent in domibus suis. Et adurri erat super hanc indictionem. Cui erat iratus salomon. lxx. milia. eorum qui onera portabant. et octoginta milia latomiorum in monte. absq; prepositis qui preerant singulis operibus numero trium milium. et trecentorum precipientium populo. et his qui faciebant opus. Precepitq; rex. ut tollerent lapides grandes pretiosos in fundamentum templi. et quadrarent eos. Quos dolauerunt cementarij salomonis. et cementarij hyram. et Gebalij preparauerunt ligna et lapides. ad edificandam domum.

VI

Factum è aut̃ quadringentesimo et octogesimo anno. egressionis filiorum israel. de terra egypti. in anno quarto mense. xio. ipse è mensis secundus. regis salomonis super israel. cepit edificare domum domino. Domus aut̃ quam edificauit rex salomon domino. habebat lx cubitos in longitudine. et xx cubitos in latitudine. et xxx cubitos in altitudine. Et porticus erat ante templum. xx cubitorum longitudinis. iuxta mensuram latitudinis templi. Et habebat x cubitos latitudinis ante faciem templi. Fecitq; in templo fenestras obliquas. Et edificauit super parietes templi. tabulata per gyrum. in parietibus domus per circuitum templi. et oraculi. et fecit latera in circuitu. Tabulatum quod subtus erat. v. cubitos habebat latitudinis. et medium tabulatum. vi. cubitorum latitudinis. et tertium tabulatum. vii. habens cubitos latitudinis. Trabes autem po

suitum domo per circuitum foris secus.
ut non hærent muris templi. Domus
autē cum ædificaretur de lapidibus dola
tis atq; perfectis ædificata è. ⁊ malleus
⁊ securis ⁊ omne ferramentum non sunt
audita in domo cum ædificaretur. O
stium lateris medij in pariete erat do
mus dextrorsum. ⁊ per cochleā ascendebant
in medium cenaculum. ⁊ a medio in ter
tium. Et ædificauit domum ⁊ consum
mauit eam. Texit quoq; domum lacu
nis cedrinis. ⁊ ædificauit tabulatum su
per omnem domum. v. cubitis altitudis.
⁊ operuit domum lignis cedrinis. Et
factus è sermo domini ad salomonē. di
cens. Domus hæc quam ædificas si am
bulaueris in præceptis meis. ⁊ iudicia
mea feceris. ⁊ custodieris omnia man
data mea. gradiens per ea. firmabo ser
monem meum tibi. quem locutus sū
ad dauid patrem tuum. ⁊ habitabo in medi
filiorum israel. ⁊ non derelinquā popl̄m
meum israel. Igitur ædificauit salomō
domum: ⁊ consummauit eam. Et ædifica
uit parietes domus intrinsecus tabu
lis cedrinis. a pauimento domus. usq;
ad summitatem parietum ⁊ usq; ad la
quearia operuit lignis cedrinis intri
secus. ⁊ uer̄ pauimentum domus tabulis
abiegnis. Ædificauitq; xx. cubitorum
ad posteriorem partem templi tabulat
cedrina. a pauimento usq; ad superiora.
⁊ fecit interiorem domum oraculi in
scium sanctum. ꝓ domo xl cubitorum ēt
ipm templum pro foribus oraculi. ⁊ ce
dro omnis domus uestiebatur intrin
secus. hēns tornaturas suas. ⁊ iuncturas
suas fabrefactas. ⁊ celaturas eminentes.
Omnia tabulis cedrinis uestiebant.
nec omnino lapis apparere poterat in
pariete. Oraculum enim in medio do
mus in interiore parte fecerat. ut po
neretur ibi arca fœderis domini. Domus
oraculum hēbat xx cubitos longitu
dinis. ⁊ xx cubitos latitudinis. ⁊ xx.
cubitos altitudinis. ⁊ operuit illud
auro purissimo. Et altare uestiuit cedro. Domum quoq; a
ante oraculum. operuit auro purissi
mo. ⁊ affixit laminas clauis aureis. ⁊
Nichilq; erat in templo quod nō au
ro tegeretur. Et totum altare oraculi
texit auro. Et fecit in oraculo duos
cherubin de lignis oliuarum. x cubito
rum altitudinis. v. cubitorum ala che
rubin una. v. cubitorum ala cherub al
tera. i. x cubitos habens a summitate ale.
usq; ad ale alterius summitatem. Decē
quoq; cubitorum erat cherub secundū
mensura pari. Et opus unum erat
in duobus cherubin. ⁊ altitudinem hab
bat unus cherub. x. cubitorum. ⁊ similiter
cherub secundus. Posuitq; cherubin
in medio templi interioris. Extende
bant autē alas suas cherubin. ⁊ tange
bat ala una parietem. ⁊ ala cherubini
secundi tangebat parietem alterius. Ale
autē alterius in media parte templi. se mu
cem attingebant. Texit quoq; cherubin
auro. ⁊ omnes parietes templi per
circuitum. ⁊ sculpturas uarias celaturis
⁊ torno. Et fecit in eis cherubin ⁊ palmas.
⁊ picturas uarias. quasi prominentes
de pariete ⁊ egredientes. Et ⁊ pauimentum
templi tectum auro. intrinsecus et
extrinsecus. Et in ingressu oraculi fe
cit hostiola de lignis oliuarum. postes
que angulorum. v. ⁊ duo hostia de lignis
oliuarum. Et sculpsit in eis picturas
cherubin ⁊ palmarum species. ⁊ anaglypha
ualde prominentia. ⁊ texit ea auro. Et
operuit tam cherubin quā palmas ⁊ ce
tera auro. Fecitq; in introitu templi po
stes de lignis oliuar quadrangulatos.
⁊ duo hostia de lignis abiegnis altrinse
cus. Et hostium utrumq; duplex erat.
⁊ semmucem tenens aperiebatur. Et
sculpsit cherubin ⁊ palmas. ⁊ celatura
ualde eminentes. Operuitq; omnia
lamina auri. æque quadrio ad re
gulam. Et ædificauit atrium interius
tribus ordinibus lapidum politorum. et
uno ordine lignorum cedri.

VIII

Anno quarto fundata è do
mus domini in mense zio.
⁊ anno undecimo mense
bul. ipse è mensis octauus.
perfecta è domus in omnibus operibus suis. ⁊
in universis utensilibus. Ædificauitq; a
eam annis vii. Domum autē suā ædifi
cauit salomon xiii annis. ⁊ ad perfin
usq; perduxit. Ædificauit quoq; domū

saltus libam. c cubitorum longitudinĩ
7xxx cubitorum altitudinis. 7l cubito
rum latitudinis. 7quatuor deambulato
ria inter columnas cedrinas. Ligna qp
pe cedrina excidebant in columnis. 7 de
bulatis cedrinis uestiuntur totam came
ram que xiv columnis subsistentabatur.
Vnus aũt ordo habebat columnas xv.
otta se mutuo positis. 7e regione se re
spicientes. equali spatio inter colũnas.
7super columnas quadrangulata ligna
mina curuata equalia. Et porticum colum
narum fecit l. cubitorum longitudinĩ.
7xxx cubitorum latitudinis. 7alteram
porticum in facie maioris porticus. 7co
lumpnas 7epistilia super columnas fe
cit. porticum quoq; solij in qua tribu
nal è. fecit. 7texit lignis cedrinis. a pa
uimento usq; ad summitatem. 7domũcla
in qua sedebatur ad iudicandum. cedri
mediã porticu simili opere. Domum q;
fecit filie pharaonis. quam uxorem du
xerat salomon. tali opere quali 7hanc
porticum. Omnia lapidibo pretiosis q
ad normam quandam atq; mensuras.
tam intrinsecus q; extrinsecus serrari e
rant. a fundamento usq; ad summitatem pa
rietum. tam intrinsecus usq; atrium mai.
Fundamenta aũt de lapidibo pretiosis
lapidibo magnis. x. sine vij cubitorũ.
7desuper lapides pretiosi equalis men
sure secti erant. similiter q; de cedro. A
Et atrium maius rotundum. atrium o
mnium de lapidibo sectis. 7unus ordi
nis de dolatis cedro. Alectum 7in atrio
domus domini interiori. 7in porticu
domus dei. Misit quoq; rex salomon
7tulit hyram de tyro filium mulieris
uidue. de tribu neptalim. patre tyrio.
artificem erarium. 7plenum sapientia
7doctrina 7intelligentia. ad faciendus
omne opus eius. Qui cum uenisset
ad regem salomonem. fecit omne op9
eius. Et fecit duas columnas cupreas. x
7viij cubitorum altitudinis columnã
unam. et linea xij cubitorum ãbiebat
columnam utramq;. Duo quoq; capi
tella fecit. que ponerentur super capita
columnarum. fusilia ex ere. Quinq;
cubitorum altitudinis capitellũ unus
7v cubitorum altitudinis capitellum
alterum. 7quasi in modum retis. 7ca
thenarum fibi mutuicem mira opere
texturam. Verumq; capitellum colũ
narum fusile erat. Septena uersuum
retacula in capitello uno. 7septena re
tacula in capitello altero. Et perfecit
columnas 7duos ordines. per circuitũ
retaculorum singulorum. ut tegerẽt
capitella. que erant super summitatem
malorum granatorum. Eodem modo
fecit. 7capitello secundo. Capitella aũt
que erant super capita columnarum.
quasi opere lilij fabricata erant. in por
tico quatuor cubitorum. Et sursum
alia capitella. in summitate columnar
desuper iuxta mensuram columne ẽt
retiacula. Malorum granatorum aũt.
cc. ordines erant in circuitu capitelli
secundi. Et statuit duas columnas
in porticu templi. Cumq; statuisset
columnam dexteram. uocauit eam a
nomine iachim. Similiter erexit co
lumnam secundam. 7uocauit nomẽ
eius booz. Et super capita columnar
opus in modum lilij posuit. perfectus
q; è opus columnarum. Fecit quoq;
mare fusile. x. cubitorum. a labio usq;
ad labium rotundum in circuitu. Al
q; cubitorum altitudo eius. Et rẽsti
cula xxx cubitorum cingebat illud p
circuitum. 7sculptura super labium cir
cumbat illud x cubitis ambiens mare.
Duo ordines sculpturarum ystructar.
erant fusiles. Et stabant super xij bo
ues. ex quibus tres respiciebant ad aq
lonem. 7tres ad occidentem. 7tres ad
meridiem. 7tres ad orientem. 7mare
super eos desuper erat. quorum posti
a. immersa intrinsecus latitabant. 7
Grossitudo aũt labrucis trium unciarũ
erat. Labiumq; eius quasi labium
calicis. 7folium repandi lilij. Duo mi
lia batos capiebat. Et fecit bases x cũ
as in q; cubitorum longitudinis baseq;
singulas. 7in q; cubitorum latitudinĩ.
7altitudinis trium cubitorum. Et ip9
opus basium. intrinsecile erat. Et scul
ptura inter iuncturas. 7inter coronulã
7plectas. leones. 7boues 7cherubin. 7
inter iuncturas similiter desuper. Et
super leones 7boues. quasi loza erant.

REGVM

dependentia. Et quatuor rote per bases singulas. rares erat. Et per quatuor partes. quasi humeruli subter luterem fusiles. opta se mutuo respectantes. Os qs luteris intrinsecus erat in capitis summitate. Et quod forinsecus apparebat unius cubiti erat totum rotundum. pariterq; habebat unum cubitum dimidium. In angulis aut columnarum. quæ celature erant. et media inter columnas quadrata non rotunda. Quatuor qs rote. que per quatuor angulos basis erant. cohærebant sibi subter basim. Una rota habebat altitudinis cubitum et semis. Tales aut rote erant quales solent in curru fieri. Et rares earum et radij et canti et modioli. omnia fusilia. Nam et bucculi illi quatuor per singulos angulos basis unius. erupta basi. fusiles. et connexi erant. In summitate aut basis. erat quædam rotunditas unius dimidij cubiti. ita fabrefacta. ut luter desuper posset imponi. bis celaturas et sculpturas varias ex semetipso. Sculpsit quoq; in tabulatis illis que erant exeir. tim angulis cherubim et leones et palmas. quasi insimilitudinem stantis hominis. ut non celata si apposita per circuitum videretur. In hunc modum fecit x bases. fusura una et mensura. sculpturaq; consimili. Fecit quoq; luteres x enceos. Quadraginta baros capiebat luter unus. eratq; unius cubitorum. Singulos quoq; luteres posuit singulas. i. x bases posuit. Et constituit x bases. v. ad dexteram et v. ad sinistram partem templi. Mare aut posuit ad dexteram partem templi. contra orientem ad meridiem. Fecit quoq; hydriam lebetes et scutras et amulas. Et perfecit omne opus regis salomonis. in templo dñi. columnas duas. et funiculos capitellorum. super capitella columnarum duos. et reticula duo. ut operirent duos funiculos. qui erant super capita columnarum. et malogranata. cccc. in duobus reticulis. Duos ut essent malogranatorum in reticulis singulis. ad operiendos funiculos capitellorum. qui erant super capita columnarum. et bases x et luteres x super bases. et mare unum et boues xii subter mare. et lebetes et scutras et amulas.

Omnia uasa que fecit hyram regi salomoni in domo domini. de auricalco erant. Et in campestri regione iordanis fudit ea rex in argillosa terra. inter soccoth et sarthan. Et posuit salomon omnia uasa. Propter aut multitudinem nimiam. non erat pondus eris. Fecitq; salomon omnia uasa in domo domini. altare aureum. et mensam super quam ponerentur panes propositionis auream. et candelabra aurea v. ad dextram. et v. ad sinistram. contra oraculum. ex auro puro. et quasi lilij flores. et lucernas desuper aureas. et forcipes aureas. et yodas et fuscinulas. et phialas et mortariola et thuribula de auro purissimo. Et cardines ostiorum domus interioris sci sanctorum. et ostiorum domus templi. ex auro erant. Et perfecit omne opus q; faciebat salomon in domo dñi. et intulit quod sanctificauerat dauid pr̃ suum. argentum et aurum et uasa. et reposuit in thesauris domus domini.

VIII

Tunc congregati sunt omnes maiores natu israel. cum principibus tribuum. et duces familiarum filiorum israel. ad regem salomonem in hierusalem. ut deferrent arcam fœderis domini. de ciuitate dauid. i. de sion. Conuenitq; ad regem salomonem uniuersus israel. in mense bethanim. in solemni die. ipse e mensis septimus. Venerunt aut cuncti seniores israel. et tulerunt arcam sacerdotes. et portauerunt arcam domini. et tabernaculum fœderis. et omnia uasa sanctuarij que erant in tabernaculo. et ferebant ea sacerdotes et leuite. Rex aut salomon. et omnis multitudo israel. que conuenerat ad eum gradiebatur cum illo ante arcam. Et immolabant oues et boues. absq; estimatione et numero. Et introduxerunt sacerdotes arcam fœderis domini in locum suum. in oraculum templi. in sanctum sanctorum. subter alas cherubim. Siquidem cherubim expandebant alas. super locum arcæ. et protegebant arcam. et uectes eius desuper. Cumq; eminerent uectes. et apparerent summitates eorum foris sanctuarium ante oraculum. non apparebant ultra extrinsecus. Qui et fuerunt ibi. usq; in præsentem diem. (In arca aut non erat aliud. nisi due tabulæ lapi

III

ce. quas posuerat in ea moyses in oreb·
qñ pepigit fedus dominus cum filijs
israel: cum egrederentur de terra egypti.
Cum é aut cum essent sacerdotes e
de sco. nebula impleuit domũ dñi.
7 non poterant sacere ministrare
nistrare propter nebulam. Impleuerat
enim gloria domini domum domini. t
Tunc ait salomon. Dominus dixit ut
habitaret in nebula. Edificans edificaui
domum in habitaculum tuum firmissimũ
solium tuum in sempiternum. Conuer
titq; ire faciem suam. 7 benedixit omi
ecclesie israel. Omnis enim ecclesia is
rael stabat. Et ait salomon. Benedict
dominus deus israel. qui locutus é ore
suo ad dauid patrem meum. 7 in manib⁹
eius perfecit dicens. A die qua eduxi
populum meum israel de egypto. non e
legi ciuitatem de uniuersis tribub⁹ isrl.
ut edificaretur domus. 7 cet nom meum
ibi. Sz elegi dauid. ut cet super populũ
meum israel. Voluitq; dauid pr meus
edificare domum nomini domini dei
israel. 7 ait dominus ad dauid patrem me
um. Quod cogitasti in corde tuo edifi
care domum nomini meo. bene fecisti
hoc ipm mente tractans. Verumtamen
tu non edificabis mihi domum. sz filius
tuus qui egredietur de lumbis tuis. ipse
edificabit domum nomini meo. Con
firmauit dominus sermonem suum quẽ
locutus é. Stetitq; pro dauid patre meo
7 sedit super thronum israel. sicut locutus
é dominus. Et edificaui domũ nomi
ni dei israel. 7 posui ibi locum arce.
in qua fedus é domini. quod pepigit cum
patribus nris: qñ egressi sunt de terra
egypti. Stetit aut salomon ante altare
domini in conspectu ecclie israel: 7 expan
dit manus suas in celum. 7 ait. Domine
deus israel. non é similis tui deus in ce
lo desuper. 7 super terram deorsum. qui
custodis pactum 7 miam tuis tuis. qui
ambulant coram te in toto corde suo. q
custodisti seruo tuo dauid patri meo. que
locutus es ei. Ore locutus es 7 manib⁹
perfecisti. ut hec dies probat. Nunc ig
domine deus israel: obserua famulo tuo
dauid patri meo. que locutus es ei dicẽs
Non auferetur uir de te coram me. qui
sederet super thronum israel. ita tamen si
custodierint filij tui uiam suam. ut am
bulent coram me. sicut tu ambulasti i
conspectu meo. Et nunc domine deus is
rael. firmentur uerba tua. que locutus
es seruo tuo dauid patri meo. Ergo ne
putandum é q̃ uere deus habitet super
terram. Si enim celum 7 celi celorum te
capere non possunt. quanto magis hẽ
domus quam edificaui tibi. Sz respi
ce ad orationem serui tui 7 ad preces eius.
domine deus meus. Audi hymnum 7
orationem quam seruus tuus orat coram
te hodie. ut sint oculi tui aperti super do
mum hanc. nocte 7 die. super domum de
qua dixisti. erit nomen meum ibi. ut t
exaudias orationem quam orat ad te ser⁹
tuus in loco isto. ut exaudias deprecа
tionem serui tui 7 populi tui israel. qđ
cumq; orauerint in loco isto. 7 exaudies
in locum habitaculi tui in celo. 7 cũ exau
dieris propitius eris. Si peccauerit hõ
in proximum suum. 7 hãt aliquod iu
ramentum quo teneatur astrictus. et
uenerit propter iuramentum coram al
tari tuo in domum tuam. tu exaudies i
celo. 7 facies 7 iudicabis seruos tuos. cõ
demnans impium. 7 reddens uiam suã
super caput eius. iustificansq; iustum.
7 retribuens ei sm iustitiam suam. Si
fugerit populus tuus israel inimicos
suos quia peccauerunt tibi. 7 agentes
penitam. 7 confitentes nomini tuo. uenerint
7 adorauerint. 7 deprecati fuerint te in do
mo hac. exaudi in celum. 7 dimitte pec
populi tui israel. 7 reduc eos in terram.
quam dedisti patribus eorum. Si clausum
fuerit celum. 7 non pluerit propter pec
cata eorum. 7 orantes in loco isto. pe
egerint nomini tuo. 7 a peccatis suis
fuerint. propter afflictionem suam. exau
di eos in celo. 7 dimitte peccа seruorum
7 populi tui israel. 7 ostende eis uiam bo
nam per quam ambulent. 7 da pluuiam
super terram quam dedisti populo tuo i
possessionem. Fames si orta fuerit in ter
aut pestilentia. aut corruptus aer. aut
erugo. locusta aut rubigo 7 afflixerit eũ
cum. 7 inimicus eius portas obsidens.
omnis plaga. omnis infirmitas. ex
quocunq; 7 in precatio que acciderit o

REGVM

hominꝝ de populo tuo ihrl. siquis cognouerit plagam cordis sui. ⁊ expanderit manus suas in domo hac. tu exaudies in celo in firmamento habitaculi tui. ⁊ facies omnia pro quibus inuocauerit te alienigena: ut discant uniuersi populi nosse nomen tuum timere: sicut populus tuus ihrl. ⁊ probent quia nomen tuum inuocatum est super templum hoc quod edificaui. Si egressus fuerit populus tuus ad bellum contra inimicos suos. per uiam quacumq; miseris eos. orabunt te contra uiam ciuitatis quam elegisti. ⁊ contra domum quam edificaui nomini tuo. ⁊ exaudies in celo orationes eorum. ⁊ preces eorum. ⁊ facies iudicium eorum. Si peccauerint tibi. non est enim homo qui non peccet. ⁊ iratus tradideris eos inimicis suis. ⁊ captiui duxerint in terram inimicoꝝ longe uel prope. ⁊ egerint penitentiam in corde suo in loco captiuitatis. ⁊ conuersi deprecati te fuerint in captiuitate sua. dicentes. peccauimus iniuste egimus. impie gessimus. ⁊ reuersi fuerint ad te in toto corde suo. ⁊ in tota anima sua. in terra inimicorum suorum ad quam captiui ducti fuerint. orauerint te contra uiam terre sue. quam dedisti patribus eorum. ciuitatis quam elegisti. ⁊ templi quod edificaui nomini tuo. exaudies in celo in firmamento solii habitationis eorum. ⁊ preces. ⁊ facies iudicium eorum. ⁊ propitiaberis populo tuo qui peccauit tibi. ⁊ omnibus iniquitatibus eorum quibus preuaricati sunt in te. ⁊ dabis miam coram eis. qui ceperunt eos. ut misereantur eis. populus enim tuus ⁊ hereditas tua

quos eduxisti de terra egypti de medio fornacis ferree. ut sint oculi tui aperti ad deprecationem serui tui. ⁊ populi tui ihrl. ⁊ exaudies eos in uniuersis pro quibus inuocauerint te. Tu enim separasti eos tibi in hereditatem. de uniuersis populis terre. sicut locutus es per moysen seruum tuum. quando eduxisti patres nostros de egypto domine deus. Factum est autem cum complesset salomon orans deum omnem orationem. ⁊ deprecationem hanc. surrexit de conspectu altaris domini. Stetitq; super genu in terram directus. ⁊ manus expandebat ad celum. Stetit ergo ⁊ benedixit omni ecclesie ihrl. uoce magna. dicens. Benedictus dominus deus. qui dedit requiem populo suo ihrl. iuxta omnia que locutus est. Non cecidit ne unus quidem sermo ex omnibus bonis. que locutus est per moysen seruum suum. Sit dominus deus noster nobiscum. sicut fuit cum patribus nostris. non derelinquens neq; proiciens. ⁊ inclinet cor nostrum ad se. ut ambulemus in omnibus uiis eius. ⁊ custodiamus mandata eius. ⁊ cerimonias ⁊ iudicia. que precepit mandauit patribus nostris. ⁊ sint sermones mei isti. quibus deprecatus sum coram domino. appropinquantes domino deo nostro. die ac nocte. ut faciat iudicium serui sui. ⁊ populo suo ihrl per singulos dies. ⁊ sciant omnes populi terre. quia dominus ipse est deus. ⁊ non est ultra absq; eo. Sit quoq; cor nostrum perfectum. cum domino deo nostro. ut ambulemus in preceptis eius. ⁊ custodiamus mandata eius. sicut ⁊ hodie. Igitur rex ⁊ omnis ihrl cum eo. immolabant uictimas coram domino. ⁊ immolauit salomon hostias pacificas quas immolauit domino. boum xxii. milia. ⁊ ouium cxx. milia. ⁊ dedicauerunt templum dei. rex ⁊ filii ihrl. In die illa sanctificauit rex medium atrii. quod erat ante templum dei. Fecit quippe ibi holocaustum ⁊ sacrificium. ⁊ adipem pacificorum. quia altare eneum. quod erat coram domino. minus erat ⁊ capere non poterat holocaustum ⁊ sacrificium ⁊ adipem pacificorum. Fecit ergo salomon in tpe

illo festiuitatem celebrem. ⁊ omnis isr
cum eo multitudo magna. ab introitu
emath. usq; ad torrentem egypti coram dño
deo nro. vij diebꝫ ⁊ vij diebꝫ. i. xiiij die
bꝫ. ⁊ in die octauo dimisit populos. Q
benedicentes regi profecti sunt in tab
nacula sua letantes. ⁊ alacri corde. sup
omnibꝫ bonis que fecerat deus dauid
suo suo. ⁊ israel populo suo.

VIII

Actum ē autem cum perfe
cisset salomon edificium do
mus domini. ⁊ edificium r
regis. ⁊ omne quod optauer
rat ⁊ voluerat facere. apparuit ei dñs
secundo sicut apparuerat ei in gabaon. ⁊
dixitq; dominus ad eum. Exaudiui
orationem tuam. ⁊ deprecationem tuam.
quam deprecatus es coram me. Sancti
ri domum hanc quam edificasti. ut po
nerem nomen meum ibi in sempiternū.
erunt oculi mei ⁊ cor meum ibi cūcta
diebꝫ. Tu quoq; si ambulaueris me
cut ambulauit pater tuus. in simplici
te cordis. ⁊ in equitate. ⁊ feceris omnia
que precepi tibi. ⁊ legitima mea ⁊ iudi
cia mea custodieris. ponam thronum reg
ni tui super israel in sempiternum. sicut lo
cutus sum dauid patri tuo dicens. Non
auferetur de genere tuo vir. de solio isr.
Si autē auersione auersi fueritis vos ⁊
filij vri. non sequentes me. nec custo
dientes mandata mea. ⁊ cerimonias
quas proposui vobis. sed abieritis ⁊ co
lueritis deos alienos. ⁊ adoraueritis eos
auferam israel de superficie terre. quam
dedi eis. et templum quod sanctificaui
nomini meo. proiciam a conspectu meo.
Eritq; in prouerbium ⁊ in fabulam
cunctis populis. ⁊ domus hec erit in exē
plum. Omnis qui transierit per eam.
stupebit ⁊ sibilabit ⁊ dicet. Quare fe
cit dominus sic terre huic ⁊ domui huic.
Et respondebunt. Quia dereliquerunt do
minum deum suum. qui eduxit patres
eorum de terra egypti. ⁊ secuti sunt deos
alienos. ⁊ adorauerunt eos ⁊ coluerunt.
Ideo induxit dominus super eos om
nia mala hec. Expletis autē annis. xx
postq; edificauerat salomon duas do
mus. i. domum domini ⁊ domū regis.
hyram rege tyri prebente regi salomoi

lignа cedrina. ⁊ abiegna. ⁊ aurum iuxt
omne quod opus habuerat. tunc dedit
salomon hyram xx oppida in terra gali
lee. Egressusq; ē hyram de tyro ut vi
deret oppida. que dederat ei salomon.
⁊ non placuerunt ei. ⁊ ait. Hec ne sunt
ciuitates quas dedisti michi frater. ⁊
Et appellauit eas terram chabul. usq;
in diem hanc. Misit quoq; hyras
ad regem salomonem cxx talenta
auri. Hec summa ē expensarum quam
obtulit rex salomon ad edificandum
domum domini. ⁊ domum suam. ⁊ me
lo ⁊ murum ierusalem. ⁊ asor ⁊ mageddo. et
gazer. Pharao rex egypti ascendit ⁊ ce
pit gazer. succenditq; eam igni. ⁊ cha
naneum qui habitabat in ciuitate inter
fecit. ⁊ dedit eam in dotem filie sue uxo
ri salomonis. Edificauit ergo salon
gazer. ⁊ bethoron inferiorem. ⁊ balath. ⁊
palmiram in terra solitudinis. ⁊ omnes
urbes qui ad se pertinebant. ⁊ ciuitates
quas munierant. ⁊ ciuitates curruū.
⁊ ciuitates equitum. ⁊ quodcumq; ei
placuit ut edificaret in ierusalem. ⁊ in liba
no. ⁊ in uniuersa terra potestatis sue. Vni
uersum populum qui remanserat de a
morreis. ⁊ cetheis ⁊ pherezeis. ⁊ eueis. ⁊
iebuseis. qui non sunt de filijs israel.
horum filios qui remanserant in terra
quos silicet non potuerant filij israel
exterminare. fecit rex salomon tributa
rios usq; ad diem hanc. De filijs autē
israel. non constituit rex salomon seruire
quemq; de fratribus bellatores. ⁊ mi
nistri eius ⁊ principes. ⁊ duces ⁊ pfec
curruum ⁊ equorum. Erant autem
principes super omnia opera salomonis
prepositi. l. quingenti. qui habebant
subiectum populum. ⁊ fabricis operib⁹
imperabant. Filia autē pharaonis asce
dit de ciuitate dauid in domum suam.
quam edificauerat ei salomon. Tunc
edificauit mello. Offerebat quoq; sa
lomon tribus uicibus per annos singulos
holocausta. ⁊ pacifica uictimas super
altare quod edificauerat domino. et a
dolebat thymiamatha coram domino.
Perfecitq; ē templum. Classem quoq;
fecit rex salomon in asiongaber. que ē
iuxta abilam in littore maris rubri. in

REGVM

terra vouinea. ☩ Misitq; hyram in classe
ullam suos suos. uiros nauticos. q; mare
maris cum seruis salomonis. Qui cum
uenissent in ophir. sumpserunt inde auri
quadringentor. lx talentor. et tulerũt
ad regem salomonem.

X

Et regina saba. audita
fama salomonis. in nomi
ne domini. uenit a finib; terre.
temptare eum in enigma
tib;. Et ingressa ierusalem cum multo
comitatu diuitiis. camelis portãtib;
aromata. et aurum infinitum nimis. et
gẽmas pretiosas. uenit ad salomonem.
et locuta ẽ ei uniuersa que hẽbat in corde
suo. Et docuit eam salomon. omnia ver
ba que proposuit. Non fuit sermo qui
regem posset latere. et non respondere ei. Vi
dens aut regina saba omnem sapiam
salomonis. et domum quam edificauerat
cibos mense eius. et habitacula seruor̃.
et ordinem ministrantium. uestesq; eor.
et pincernas et holocaustа. que offerebat
in domo domini. non hẽbat ultra spm.
Dixitq; ad regem. Verus ẽ sermo quem
audiui in terra mea. super sermonib; tuis.
et super sapientia tua. et non credebã nar
rantib; michi. donec ipsa uenirem et uidi oc̃u
lis meis. et probaui q; media pars michi
nuntiata non fuit. Maior ẽ sapientia et
opera tua q; rumor quem audiui. Beati
uiri tui. et beati serui tui. hi qui sunt coram
te semper. et audiunt sapientiam tuam. et
Sit dominus deus tuus benedictus cui
placuisti. et posuit te super thronũ suum.
eo quod dilexerit te dominus deus tuus in
sempiternum. et constituit te regem ut faceꝛ
iudicium et iustitiam. Dedit ergo regi. c
xx talenta auri. et aromata multa nimis.
et gẽmas pretiosas. Non sunt allata ultra
aromata tam multa. quam ea que dedit
regina saba regi salomoni. Sed et classis
hyram. que portabat aurum de ophir. at
tulit de ophir ligna thyina multa nimis.
et gẽmas pretiosas. Fecitq; rex de lignis
thyinis. fulcra domus domini. et domus
regie. et cythharas hymnosq; cantorib;. Non
sunt allata huiusce modi ligna thyina us
uisa. usq; in presentem diem. Rex aut
salomon dedit regine saba omnia que
uoluit et petiuit ab eo. exceptis his que

que ultro obtulerat ei in munere regio. et
Que reuersa ẽ et abiit in terram suam ẽ
suis suis. Erat aut pondus auri quod
afferebatur salomoni per singulos annos.
sexcentorum sexaginta sex talentorum
auri. excepto eo quod offerebant uiri q
super uectigalia erant et negotiatores. u
niuersiq; reges arabie. ducesq; terre. Ferebat quoq;
rex salomon. cc. scuta de auro purissimo.
sexcentos aureos siclos dedit in lamminas. et
scutum unum. et trecentas peltas ex auro
probato. Trecente lamine auri. unam
peltam uestiebant. Posuitq; eas rex. in
domo saltus libani. Fecit etiam rex salo
mon thronum de ebore grandem. et ue
stiuit eum auro fuluo nimis. qui habebat
sex gradus. Et summitas throni rotunda
erat in parte posteriori. et due manus hic
inde tenentes sedile. et duo leones stabãt
iuxta manus singulas. et xij leunculi sta
tes super sex gradus hinc atq; inde. Non
est factum tale opus in uniuersis regnis.
Sed et omnia uasa de quib; potabat rex
salomon erant aurea. et uniuersa supplel
lex domus. saltus libani de auro purissi
mo. Non erat argentum. nec alicuius
pretij putabatur in diebus salomonis. q;
classis regis per mare cum classe hyram
semel per tres annos ibat in tharsis. defe
rens inde aurum et argentum. et dentes e
lephantorum. et simias et pauones. Magni
ficatus ẽ ergo rex salomon. super omnes
reges terre diuitiis et sapientia. Et uni
uersa terra desiderabat uidere uultum sa
lomonis. ut audirent sapiam eius. quam
dederat deus in corde eius. Et singuli
deferebant ei munera. uasa argentea et
aurea. uestes et arma bellica. aromata et
quoq; et mulos et equos per annos singu
los. Congregauitq; salomon currus
et equites. et facti sunt ei mille quadrigẽ
et currus. et xij milia equitum. et disposu
it eos per ciuitates munitas. et cum rege
in ierusalem. Fecitq; ut tanta esset habun
dantia argenti in ierusalem. quanta et
lapidum et cedrorum multitudinẽ pre
buit. quasi sicomoros que nascuntur in
campestribus. Et educebantur equi salo
monis de egipto. et de choa. Negotiatores
enim regis emebant de choa. et statuto

pcto pducebant. Egrediebatur aut̃
quadriga ex egypto. sexcentis sicli⁹ argẽ
ti. ⁊ equꝰ cl. Atq; in hunc modum oẽs
reges ethеorum ⁊ syrie equos ueneunda
bant.

XII

Rex aut̃ salomon amauit
mulieres alienigenas mul
tas. filiam quoq; pharaonis
⁊ moabitidas. ⁊ ammanitidas
ydumeas ⁊ sydonias. ⁊ ethеas. de gẽti
bꝰ sup̃ quib⁹ dixit dominus filijs isrl.
Non ingrediemini ad eas. neq; de illis
ingredientur ad uꝝas. Certissime enim
auertent corda uꝝa. ut sequamini deos
eaꝝ. His itaq; copulatus ẽ salomon
ardentissimo amore. Fuerunt q; ei uxõ
quasi regine septingente. ⁊ cubine trecẽ
te. ⁊ auerterunt mulieres cor eius. Cũq;
iam ẽet senex. deprauatum ẽ per mulierꝭ
cor eius. ut sequerẽtur deos alienos. nec
erat cor eius perfectum. cum domino do
suo sicut cor dauid p̃is eius. ꝑ colebat
salomon astarthen deam sydoniorum. ⁊
chamos deum moabitarum. ⁊ moloch y
dolum ammonitarum. Fecitq; salomon
quod non placuerat coram domino. et
non adimpleuit ut sequerẽtur dominũ
sicut dauid p̃ eius. Tunc edificauit sa
lomon phanum chamos ydolo moab. i
monte qui ẽ ante ierusalem. ⁊ moloch y
dolo filiorum ammon. atq; in hunc mo
dum fecit uniuersis uxoribꝰ suis alien
genis. que adolebant thuria. ⁊ immolabãt
dijs suis. Igitur iratus ẽ dominus salo
moni. eo quod auersa ẽet mens eius. a
domino deo israel. qui apparuit ei secun
do. ⁊ preceperat de uerbo hoc. ne sequere
deos alienos. ⁊ non custodiuit que man
dauit ei dominus. Dixit itaq; dominꝰ
salomoni. Quia habuisti hoc apud te. et
non custodisti pactum meum. ⁊ precepta
mea que mandaui tibi. diripiam ꝑ scis
sam regnum tuum. ⁊ dabo illud seruo tu
o. Verumtamen in diebꝰ tuis non fa
ciam. propter dauid p̃em tuum. De ma
nu filij tui scindam illud. Nec totum re
gnum auferam. sed tribum unam dabo
filio tuo. propter dauid seruum meum. ⁊
ierlim quam elegi. Suscitauit quoq; do
minus aduersarium salomoni. adad y
dumeum de semine regio. qui erat in e

dom. Cum enim cẽret dauid idumeam.
⁊ ascendisset ioab princeps militie. ad se
peliendum eos qui erant interfecti. ⁊ occi
disset omne masculinum in ydumea. sex
enim mensibꝰ ibi morabatur ioab. ⁊ omnis
israel. donec interimerent omne mascu
linum in ydumea. Fugit adad. ipe ⁊ uiri
de seruis p̃is eius cum eo. ut i
grederentur egyptum. Erat aut̃ adad pu
er parꝰulus. Cumq; surrexissent de ma
dian. uenerunt in pharan. Tulerunt q;
secum uiros de pharan. ⁊ uenerunt egi
ptum. ad pharaonem regem egypti. Qui
dedit eis domum ⁊ cibos constituit. ⁊ terras
delegauit. Et inuenit adad gratiam coram
pharaone ualde. in tantum ut daret ei
uxorem. sororem uxoris sue. germanam
taphnes regine. Genuitq; ei taphnes
soror genubath filium. ⁊ enutriuit eum
taphnes. in domo pharaonis. Eratq;
genebath habitans apud pharaonem. cũ
filijs eius. Cumq; audisset adad in egi
pto dormisse dauid cum patribꝰ suis. ⁊ mor
tuum ẽ ioab principem militie. dixit ad
pharaonem. Dimitte me ut uadam in ter
ram meam. Dixitq; ei pharao. Quid enim ti
apud me indiges. ut queras ire ad ter
ram? At ille respondit. Nulla. Sed obsecro
ut dimittas me. Suscitauit quoq; ei deꝰ
aduersarium raçon filium eliadam. qui
fugerat adrazer regem soba dominum suum
Et congregauit ante eum uiros. ⁊ factus est
princeps latronum. cum interficeret eos
dauid. Abierunt q; damascum. ⁊ habitaue
runt ibi. ⁊ constituerunt eum regem in da
masco. Erat q; aduersarius israel. cunc
dieb⁹ salomonis. Et hoc ẽ malum adad.
⁊ odium contra israel. Regnauitq; in syria
ieroboam quoq; filius nabath ephrateus
de sareda seruus salomonis. cuius mat
erat nomine sua. mulier uidua. leuauit
manum contra regem. Et hꝰ ẽ causa rebel
lionis aduersus eum. quia salomon ce
dificauit mello. ⁊ coæquauit uoraginem
ciuitatis dauid p̃is sui. Erat aut̃ iero
boam uir fortis ⁊ potens. Vidensq; salo
adolescentem bone indolis ⁊ industriũ.
constituerat eum prefectum super tributa
uniuerse domus ioseph. Factum ẽ igitur
in tpe illo. ut ieroboam egrederetur de
ierlim. ⁊ inueniret eum ahias silonites

propha in ma. operiens pallio nouo. Et
tait aut dno tantum in agro. Apprehé
dens qs abyas pallium suum nouum.
quo coopiens erat. scidit in xy partes.
tait ad ieroboam. Tolle tibi x scissura
hec enim dicit dominus deus israel. ¶
Ecce ego scindam regnum de manu sa
lomonis. t dabo tibi x tribus. Porro u
na tribus remanebit ei propt seruu meu
dauid. t ciuitatem. quam elegi
ex omnibus tribubus israel. eo q dereliq
rit me t adorauerit astaroth deam si
donioru. t camos deum moab. t mo
loch deum filioru ammon. t nō ambu
lauit in uijs meis. ut faceret iustitiam
coram me. t precepta mea t iudicia mea.
sicut dauid pater eius. Nec auferam ¶
omne regnum de manu eius. sed duce
ponam eum xpe dies uite sue. propt
dauid seruum meum quem elegi. qui
custodiuit mandata mea t precepta mea.
Auferam aut regnum de manu filij eius
t dabo tibi x tribus. filio aut eius dabo ¶
tribum unam: ut permaneat lucerna da
uid seruo meo. xpe dies coram me in ierusa
lem ciuitate quam elegi. ut cet nomē meum
ibi. Te aut assumam. t regnabis super
omnia que desiderat anima tua. erisq
rex super israel. Si ergo audieris omnia
que precepero tibi. t ambulaueris in uijs
meis. t feceris quod rectum est coram me.
custodiens precepta mea t mandata mea
sicut fecit dauid seruus meus. ero tecum
t edificabo tibi domum fidelem. quem
quomodo edificaui domum dauid. t
tradam tibi israel. t affligam semen da
uid super hoc. uerumtamen non xpe diebus.
Voluit ergo salomon interficere iero
boam. Qui surrexit t fugit in egyp
tum ad susach regem egypti. t fuit in e
gypto usq ad mortem salomonis. Re
liquum aut uerborum salomonis. t oia
que fecit t sapientia eius. ecce unūsa
scripta sunt in libro uerborum salomis.
Dies aut quibus regnauit salomon in ie
rusalem. super omnem israel. xl anni fuit.
Dormiuitq salomon cum patribus suis. ¶
sepultusq est in ciuitate dauid patris sui.
Et regnauit roboam filius eius pro eo.

XII

Cui autem
roboam in sichem. illuc enim

congregatus est omnis israel ad constituendu
eum regem. Audiens ieroboam filius ¶
nabath cum adhuc esset in egypto profu
gus a facie regis salomonis. audita ¶
morte eius. reuersus est de egypto. Mise
runtq t uocauerunt eum. Venit ergo
ieroboam. t omnis multitudo israel. t
locuti sunt ad roboam dicentes. Pater
tuus durissimum iugum imposuit no
bis. Tu ergo imminue paululum de im
perio patris tui durissimo. t de iugo grauissi
mo. quod imposuit nobis. t seruiemus
tibi. Qui ait eis. Ite usq ad tertium ¶
diem. t reuertimini ad me. Cumq a
bisset populus. iniit consilium rex robo
am cum senioribus qui assistebant coram
salomone patre eius dum adhuc uiueret.
t ait. Quod michi datis consilium ut re
dam populo. Qui dixerunt ei. Si be
nigne obediens populo huic. t seruieris.
t petitioni eorum cesseris. locutusq fue
ris ad eos uerba lenia. erunt tibi fami
liares dies. Qui derelinquit consilium se
num. quod dederant ei. t adhibuit ado
lescentes. qui nutriti fuerant cum eo. t
assistebant illi. Dixitq ad eos. Quod
michi datis consilium. ut respondeam populo
huic. Qui dixerunt michi. leuius fac
iugum. quod imposuit pater tuus super
nos. Et dixerunt iuuenes. qui nutriti
fuerant cum eo. Sic loquere populo ¶
huic qui locutus est ad te dicentes. pater
tuus aggrauauit iugum nrm. tu releua
nos. Sic loquere ad eos. minimus di
gitus meus. grossior est dorso patris mei.
Et nunc pater meus posuit super nos
iugum graue. ego aut addam super ¶
iugum uestrum. pater meus cecidit uos ¶
flagellis. ego aut uos cedam scorpionib
Venit ergo ieroboam t omnis populus
ad roboam die tertio. sicut locutus fue
rat rex dicens. reuertimini ad me die
tertia. Respondit rex populo dura. rem
licto consilio senioru. quod ei dederat.
t locutus est eis secundum consilium iuue
num dicens. Pater meus aggrauauit
iugum uestrum. ego aut addam iugo ues
tro. Pater meus cecidit uos flagellis. ego
cedam uos scorpionibus. Et nō acquie
uit rex populo. qui aduersante facta
est res dnō. ut susciteret uerbum

ſium quod locutus fuerat in manu abi-
ſilonitis ad ieroboam filium nabath ve-
nerunt itaq; populus q; noluit eos au-
dire rex. dixitq; eis dicens. Quæ vobis
pars in dauid. nec hereditas in filij
ſai. vade in tabernacula tua israel. vi-
de nunc domum tuam dauid. Et a-
bijt israel in tabernacula sua. Super
filios aut israel. qui habitabant in
ciuitatibus iuda. regnauit roboam. Mi-
sitq; rex roboam aduram qui erat
super tributum. et lapidauit eum omis
israel. et mortuus è. porro rex roboam
festinus ascendit currum. et fugit in
ierusalem. recessitq; israel a domo dauid
usq; in presentem diem. Factum è autem
cum audisset omnis israel. q; reuersus
esset ieroboam. miserunt et uocauerunt
eum. congregato cetu. constituerunt eum
regem super omnem israel. nec secutus è
quisq; domum dauid preter tribum
iuda solam. Venit aut roboam in ierusa-
lem. congregauitq; uniuersam domum iuda et
tribum beniamin. centa octoginta milia iu-
uenum electorum et pugnatorum. ut
pugnarent contra domum israel. et reduce-
ret regnum roboam filio salomonis.
Factus è aut sermo domini ad semeiam
uirum dei. dicens. Loquere ad roboam
filium salomonis regem iuda. et ad om-
nem domum iuda et beniamin et ad reliquos
de populo. dicens. Hæc dicit dominus.
Non ascendetis nec bellabitis contra fra-
tres uestros filios israel. Reuertatur uir do-
mum suam. A me enim factum è uerbum
hoc. Audierunt sermonem domini. et re-
uersi sunt de itinere. sicut eis præceperat
dominus. Edificauit aut roboam siche. in
monte ephraim et habitauit ibi. Et egres-
sus inde edificauit phanuel. Dixitq; in
corde suo. Nunc reuertetur
regnum ad domum dauid. si ascenderit
populus iste ut faciat sacrificia in domo
domini in ierusalem. conuertetur cor populi
huius ad dominum suum roboam regis
iuda. interficientq; me et reuertentur
ad eum. Et excogitato consilio. fecit duos
uitulos aureos. et dixit eis. Molestum uobis
ascendere in ierusalem. Ecce dii tui israel.
qui eduxerunt te de terra egypti. posuit
itaq; unum in bethel. et alterum in dan.

Et factum è uerbum hoc in peccatum.
bat enim populus ad adorandum unum
usq; in dan. Et fecit fana in excelsis. et
sacerdotes de extremis populi qui non
erant de filijs leui. Constituitq; dies
solemnem in mense octauo. xv die mē-
sis in similitudinem solemnitatis. quæ
celebrabatur in iuda. Et ascendens al-
tare. similiter fecit in bethel. ut immola
ret uitulis quos fabricatus fuerat. Cō-
stituitq; in bethel sacerdotes excelsorū
que fecerat. et ascendit super altare qđ
extruxerat in bethel. quintadecima di
mensis octaui. quem finxerat de cordē
suo. Et fecit solemnitatem filijs israel.
et ascendit super altare ut adoleret in
censum.

XIIII

Ecce uir dei uenit de iu
da in bethel in sermone dñi
ieroboam stante super al-
tare. et thus faciente. et excla
mauit contra altare in sermone domini.
et ait. Altare altare. hæc dicit dominus.
Ecce filius nascetur domui dauid iosi
as nomine. et immolabit super te sacer-
dotes excelsorum. qui nunc in te thurifi
ficant. et ossa hominum incendent
super te. Deditq; in die illa signum. di
cens. Hoc erit signum quod locutus è
dominus. Ecce altare scindetur. et effun
detur cinis qui in eo è. Cumq; audis
set rex sermonem hominis dei. quem cla
mauerat contra altare in bethel. extendit
manum suam de altari dicens. Apprē
dite eum. Et exaruit manus eius q;
extenderat contra eum. nec ualuit retra
here eam ad se. Altare quoq; scissum è.
et effusus è cinis de altari. iuxta signū
quod prædixerat uir dei in sermone dñi.
Et ait rex ad uirum dei. Deprecare fa
ciem domini dei tui. et ora pro me. ut
restituatur mihi manus mea. Oravit
q; uir dei faciem domini. Et reuersa è
manus eius ad eum. et facta est sicut pri
us fuerat. Locutus è aut rex ad uirū
dei. Veni mecum domum ut prandeas.
et dabo tibi munera. Respondit uir dei
ad regem. Si dederis mihi medium
partem domus tuæ. non veniam tecum.
neq; comedam panem. nec bibam aq;
in loco isto. Sic enim mandatum è mi-

in sermone domini precipientis. Non comedes panem nꝫ bibes aquam. nec reuerteris per viam qua uenisti. Abiit ergo per aliam viam. nec non ē reuersus per viam qua uenerat in bethel. Propheta autē quidam senex habitabat in bethel. ad quem uenerunt filij sui. et narrauerunt ei omnia opera que fecerat vir dei die illa in bethel. verba que locutus est regi. narrauerunt patri suo. Et dixit eis pater eorum. Per quam viam abiit. Ostenderunt ei filij sui viam per quam abierat vir dei. qui uenerat de iuda. Et ait filijs suis. Sternite mihi asinum. Qui cum stravissent asinum. ascendit et abiit post virum dei. et inuenit eum sedentem subtus therebinthum. et ait illi. Tu ne es vir dei. qui uenisti de iuda. Respondit ille. Ego sum. Et dixit ad eum. Veni mecum domum. ut comedas panem. Qui ait. non possum reuerti. nꝫ uenire tecum. nec comedam panem nec bibam in loco isto aquam. quia locutus ē dominus ad me in sermone domini dicens. Non comedes panem. et non bibes aquam ibi. nec reuerteris per viam qua ieris. Qui ait illi. Et ego propheta sum similis tui. et angelus locutus ē michi in sermone domini. dicens. Reduc eum tecum in domum tuam. et comedat panem. et bibat aquam. Fefellit eum. et reduxit secum. Comedit ergo panem in domo eius. et bibit aquam. Cumq; sederent ad mensam. factus ē sermo domini ad propheta qui reduxerat eum. et exclamauit ad virum dei. qui uenerat de iuda. dicens. Hec dicit dominus. Quia inobediens fuisti ori domini. et mandatum quod precepit tibi dominus deus tuus non custodisti. et reuersus es. et comedisti panem et bibisti aquam in loco in quo precepit tibi ne comederes panem nec biberes aquam. non inferetur cadauer tuum in sepulcrum patrum tuorum. Cumq; comedisses et bibisses. strauit asinum suum propheta quem reduxerat. Qui cum abisset. inuenit eum leo in via. et occidit. Et erat cadauer eius proiectum in itinere. Asinus autē stabat iuxta illum. et leo stabat iuxta cadauer. Et ecce uiri transeuntes uiderunt cadauer proiectum in via. et leonem stantem iuxta cadauer. et uenerunt et diuulgauerunt in ciuitate. in qua propheta senex ille habitabat. Quod cum audisset propheta ille qui reduxerat eum de via. ait. Vir dei ē qui inobediens fuit ori domini. et tradidit eum dominus leoni. et fregit eum et occidit eum iuxta uerbum domini quod locutus ē ei. Dixitq; ad filios suos. Sternite mihi asinum. Qui cum stravissent. et ille abisset. inuenit cadauer eius proiectum in via. et leonem et asinum stantem iuxta cadauer. et non comedit leo de cadauere nec lesit asinum. Tulit ergo propheta cadauer viri dei. et posuit illud super asinum. et reuersus intulit in ciuitatem propheta senis. ut plangerent eum. Et posuit cadauer eius in sepulcro suo. et planxerunt eum. Heu heu mi frater. Cumq; planxissent eum. dixit ad filios suos. Cum mortuus fuero. sepelite me in sepulcro in quo vir dei sepultus ē. Iuxta ossa eius ponite ossa mea. Profecto enim uerum et sermo quem predixit in sermone domini. contra altare quod ē in bethel. et contra omnia phana excelsorum. que sunt in urbibus samarie. Post verba hec non est reversus hieroboam de via sua pessima. sed conuertens fecit de nouissimis populi sacerdotes excelsorum. Propter hanc causam peccauit domus hieroboam. et eversa ē et deleta de superficie terre.

XIIII

In tempore illo egrotauit abia filius hieroboam. Dixitq; hieroboam uxori sue. Surge et commutabitum ne cognoscaris quis uxor hieroboam. et uade in silo. ubi ē abias propheta qui locutus ē mihi quod regnaturus ēs super populum hunc. Tolle itaq; in manu tua x panes et crustulam. et uas mellis. et uade ad eum. Ipse indicabit tibi. quid euenturum sit huic puero. Fecit ut dixerat hieroboam uxor. et surgens abiit in silo. et uenit ad domum abie. At ille non poterat uidere. quia caligauerant presenectute oculi eius. Dixit autē dominus ad abiam. Ecce uxor hieroboam ingreditur. ut consulat te de filio suo. qui egrotat. Hec et hec loqueris ei. Cum ergo illa intraret. et dissimulas

ser se ee que erat. audiuit ahias somni
pedum eius intrantis per hostium: et
ait. ingredere uxor ieroboam. Quare
aliam te ee simulas? Ego aut missus
sum ad te durus nuntius. Vade dic ie-
roboam. Hec dicit dominus deus israel. I
Quia exaltaui te de medio populi. et de
di te ducem super populum meum isrl.
et scidi regnum domus dauid. et dedi illo
tibi. non fuisti sicut seruus meus daui.
qui custodiuit mandata mea. et secutus
es me in toto corde suo. faciens quod i
placitum eet in conspectu meo. sed operatus
es male super omnes qui fuerunt ante
te. et fecisti tibi deos alienos. et conflatiles. ut
me ad iracundiam prouocares. me autem
proiecisti post corpus tuum. idcirco ego
inducam mala super domum ieroboam. I
et percutiam de ieroboam mingentem ad
parietem. et clausum et nouissimum in israel.
et mundabo reliquias domus ieroboam. I
sicut mundari solet fimus usque ad pu-
Qui mortui fuerint de ieroboam in ciui
tate. comedent eos canes. Qui autem
mortui fuerint in agro. uolabunt eos a
ues celi. quia locutus e dominus. Tu
igitur surge et uade in domum tuam. cum
pedes tui introierint ciuitatem. puer mori
etur puer. et planget eum omnis israel.
et sepelient. iste enim solus inferetur de ie
roboam in sepulcrum. quia inuentus e
super eo sermo bonus. ad dominum deum isrl
in domo ieroboam. Constituet deus sibi
dominus regem super israel. qui percu
tiat domum ieroboam. in hac die et nunc
tempe. Et percutiet dominus deus israel.
sicut mouetur solet arundo in aqua. et euel
let israel de terra hac bona. quam dedit
patribus eorum. et ventilabit eos trans fluuium.
quia fecerunt sibi lucos ut irritarent dnm.
Et tradet dominus deus israel propter
peccata ieroboam. qui peccauit et peccare fe
cit israel. Surrexit itaque uxor ieroboam.
et abiit et uenit in thersa. Cumque ingredere
retur ille limen domus. puer mortuus e.
et sepelierunt eum. et planxit eum omnis
israel. iuxta sermonem dni. quem locutus e
in manu serui sui ahie prophete. Reliqui
autem uerborum ieroboam. quomodo regna
uerit et quomodo pugnauerit. ecce scripta
sunt in libro uerborum dierum regum
israel. Dies aut quibus regnauit ieroboa
xxii anni sunt. et dormiuit cum patribus suis.
regnauitque nadab filius eius pro eo. Por
ro roboam filius salomonis. regnauit i
uda. Quadraginta unus anni erat
roboam cum regnare cepisset. et decem et
septem annis regnauit in hierlm ciuitate
quam elegit dominus. ut poneret nomen
suum ibi. ex omnibus tribubus israel. Nomen
aut matris eius. naama ammanitis. Et
fecit iudas malum coram dño. et inritau
uerunt eum super omnibus que fecerant
patres eorum. in peccatis suis que peccau
erant. Edificauerunt enim sibi excel
sas. et statuas et lucos super omnem col
lem excelsum. et super omnem arborem
frondosam. Sed et effeminati fuerunt in ter
ra. fecerunt que omnes abominationes gen
tium. quas attriuit dominus ante
faciem filiorum israel. In quinto uero
anno regis roboam. ascendit sesach rex
egypti in hierlm. et tulit thesauros domus
domini. et thesauros regios. et omnia di
ripuit. scuta quoque aurea que fecerat
salomon. Pro quibus fecit rex roboam
scuta erea. et tradidit ea in manu ducum
scutariorum. eorum qui excubabant
ante hostium domus regis. Cumque in
grederetur rex in domum dni. portabat
ea qui preeundi habebant officium. et pos
reportabant ea ad armamentarium scuta
riorum. Reliqua aut sermonum roboas
et omnia que fecit. ecce scripta sunt li
bro uerborum dierum regum iuda. Et
utique bellum inter roboam et ieroboam cun
ctis diebus. Dormiuit itaque roboam cum pa
tribus suis. et sepultus e cum eis in ciuitate
dauid. Nomen matris eius naama amma
nitis. Et regnauit abia filius eius pro eo.

Anno octauo decimo anno regni ieroboa
filii nabath. regnauit abia
super iudam. Tribus annis
regnauit in hierlm. Nomen matris eius
maacha filia absalon. Ambulauitque in
peccatis patris sui. que fecerat ante eum. et
nec erat cor eius perfectum cum domino
deo suo. sicut cor dauid patris eius. Sed
propter dauid dedit ei dominus deus su
lucernam in hierlm. ut suscitaret filium
eius post eum. et stare fecit hierlm. eo q

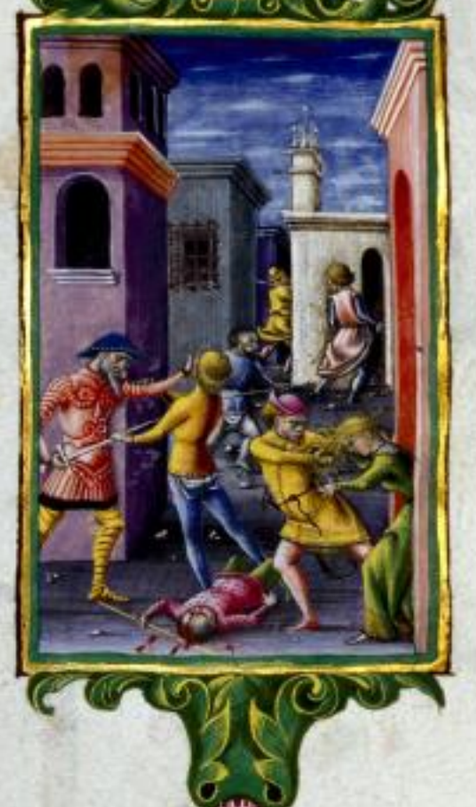

GREVM

fecisſ dauid rectum in oculis dñi.⁊
non declinasſ ab omnib⁹ que p̄ecepe
rat ei⁹ xtis diebꝫ uite sue. excepto ſmo
ne urie ethei. Attamen bellum fuit inť
roboam ⁊ieroboam omni tp̄e uite eius.
Reliqua aut̄ ſmonum abie. ⁊omnia
quecunqꝫ fecit. nõne hec scripta sunt
in libro uerborum regum iuda. Cuiqꝫ
bellum inter abiam ⁊ieroboam. Et dor
miuit abia cum p̄ribꝫ suis: ⁊sepelier⁹
eum in ciuitate dauid. Regnauitqꝫ asa
filius eius p̄o eo. In anno ergo xx ie⁹
boam regis ſisrael. regnauit asa rex iud.
et rl uno anno regnauit in ierlm. Nom
matris eius maacha filia abessalon. ⁊
fecit asa rectum ante ꝺspectum dñi
sicut dauid pater eius. Et abstulit effe
minatos de terra. purgauitqꝫ uniuersa
sordes uoloꝝ que fecerant p̄res ei⁹.
In super ⁊maachã matrem suam. amoꝟ
ne eet p̄inceps in sacris p̄riapi. ⁊in luc
eius. quem ꝺspecrauerat. Subuertitqꝫ
spectum eius. ⁊ꝺfregit simulacrum tur
pissimum. ⁊obussit in torrente cedron.
excelsa aut̄ non abstulit. Verumtamẽ
cor asa perfẽm erat cum deo xtis dieb⁹
suis. Et intulit ea que scificauerat p̄
sius. ⁊ uouerat in domum dñi. argen
tum tauros ⁊ uasa. Bellum autẽ erat
inter asa ⁊baasa regem ſisrael. xtis die
bꝫ eoꝝ. Ascendit quoqꝫ baasa rex ſ-
rael in iudam. ⁊ edificauit rama. ut ñ
posset quispiam egredi uel ingredi de
parte asa regis iude. Tollens igitur asa
omne argentum ⁊aurum. quod remã
serat in thesauris domus dñi. ⁊in thesau
ris domus regie. dedit in manus ſuoꝝ
suoꝝ. ⁊misit ad benadad filium ta
brẽmon. filij ezion regem syrie. qui hi
tabat in damasco dicens. Fedus ẽ inť
me ⁊te. ⁊inter p̄rem meum ⁊p̄rem tu
um: ecce misi tibi munera. argentum
⁊aurum. ⁊peto ut uenias ⁊irritum fa
cias fedus quod hẽs cum baasa rege ſ-
rael. ⁊recedat a me. Acquiescens be
nadad regi asa. misit p̄incipes exercituũ
sui. in ciuitates ſisrael. ⁊percusserunt a
hyon. ⁊dan. ⁊abel. domum maacha. ⁊
uniuersam cenereth. omnem ſterram
neptalim. Quod cum audiſſ baasa.
intermisit edificare rama. ⁊ uersus
ẽ in thersa. Rex aut̄ asa. misit nuntium
in omnem iudam: dicens. Nemo sit ex
cusatus. Et tulerunt lapides de rama
⁊ligna eius. quib⁹ edificauerat baasa.
⁊ destruxit de eisdem rex asa. gabaa bẽ
iamin. ⁊maspha. Reliqua aut̄ omnis
ſmonum asa. ⁊uniuersa fortitudines
eius. ⁊ cuncta que fecit. ⁊ ciuitates quas
exstruxit. nonne hec scripta sunt in libꝝ
uerborum dierum regum iuda: Verũtin
in tempore senectutis sue doluit pedes.
⁊dormiuit cum p̄ribꝫ suis. ⁊sepultus ẽ
cum eis in ciuitate dauid p̄ris sui. Re
gnauitqꝫ iosaphat filius eius p̄o eo. ⁊
Nadab uero filius ieroboam. regnauit
super ſisrael: anno secundo asa regis iu
da. Regnauitqꝫ super ſisrael duobꝫ an
nis. ⁊fecit quod malum ẽ in ꝺspectu dñi.
⁊ambulauit in uijs p̄ris sui. ⁊in pecc⁹
suis quib⁹ peccare fecit ſisrl. Insidiatus
ẽ aut̄ ei baasa filius abia. de domo ysa
char. ⁊percussit eum in gebethon. que ẽ
urbs philisthinorum. Nadab quidem ⁊
omnis ſisrael obsidebat gebethon. In
terfecit igitur illum baasa. in anno tr̃io
asa regis iuda. ⁊regnauit p̄o eo. Cuiqꝫ
regnasſ. percussit oẽm domum ieroboa
am. Non dimisit ne uniam quidem a
animam de semine eius donec deleret
eum iuxta uerbum domini quod locu
tus fuerat in manu serui sui ahie silo
nitis. p̄opt̄ peccata ieroboam que pec
cauerat ⁊quib⁹ peccare fecerat ſisrael. ⁊
p̄opter delictum quo irritauerat dñm
deum ſisrael. Reliqua aut̄ sermonũ
nadab. ⁊omnia que operatus ẽ. nõne
hec scripta sunt in libro uerborum die
rum regum ſisrael: Cuiqꝫ bellum inter
asa ⁊baasa regem ſisrael. xtis diebꝫ eor.
In anno tertio asa regis iuda. regnauit
baasa filius abia super omnem ſisrael ĩ
thersa. xxiiij. annis. ⁊fecit malum coꝝ
domino. ambulauitqꝫ in uijs ieroboas
⁊in pecc⁹ eius. quib⁹ peccare fecit ſisl.

XVI

Factus ẽ aut̄ sermo domini ad hieu filiũ
hanani. ctra baasa. dicens.
P̄o eo quod exaltauit te de
puluere. ⁊posui ducem super populum
meum ſisrael. tu aut̄ ambulasti in uia
ieroboam. ⁊peccare fecisti populum me

um ıſrael. ut me uritares in pecĉis eo:
ecce ego demetam posteriora baasa. et
posteriora domus eius. ⁊ faciam domui
tuam sicut domum ieroboam filij nabat.
Qui mortuus fuerit de baasa in ciuitate.
comedent canes. ⁊ qui mortuus fuer
ex eo in regione. comedent uolucres
celi. Reliqua aut̄ sermonum baasa. ⁊ qui
cunq; fecit. ⁊ prelia eius. nonne scripta
sunt in libro uerborum dierum regum
ıſrl? Dormiuit ergo baasa cum patribus
suis. sepultusq; e in thersa. Et regnauit
hela filius eius pro eo. Cum aut in ma
nu hieu filij anani prophete uerbum
domini scium eet contra baasa. ⁊ dom̄
eius. ⁊ contra omne malum quod fecerat
coram domino. ad uritandum eum in
operibus manuum suarum. ut fieret sic
domus ieroboam: ob hanc causam occi
dit eum. hoc e hieu filium anani prophi.
Anno xxvi asa regis iuda. regnauit hela
filius baasa. super ıſrael in thersa duobꝫ
annis. Et rebellauit contra eum seruus
suus zamri. dux medie partis equitat⁹
Erat aut hela in thersa bibens ⁊ ebrius
in domo arsa prefti thersa. ſ feri
ens ergo zamri. percussit occidit eum.
anno xxvij asa regis iuda. regnauitq; si
pro eo. Cumq; regnasset ⁊ sedisset super
solium eius. percussit omnem domum ba
asa. ⁊ non reliquit ex eo mingentem ad
parietem. ⁊ propinquos ⁊ amicos ei.
Deleuitq; zamri omnem domum baasa.
iuxta uerbum domini quod locutus
fuerat ad baasa. in manu hieu prophe.
propter uniuersa peccata baasa. ⁊ peccata
hela filij eius. qui peccauerunt ⁊ pecca
re fecerunt ıſrael. prouocantes dominꝫ
deum ıſrael. in uanitatibus suis. Reliq̄
aut̄ sermonum hela. ⁊ omnia que fecit.
nonne hec scripta sunt in libro uerbo
dierum regum ıſrael. Anno xxvij asa
regis iuda. regnauit zamri vij diebus
in thersa. populo exercitus obsidebat
gebethon urbem philisthinoꝝ. Cumq;
audisset rebellasse zamri. occidisse re
gem. fecit sibi regem omnis ıſrael. amri
qui erat princeps militie super ıſrael in
die illa in castris. Ascendit igitur amri
⁊ omnis ıſrael cum eo de gebethon. ⁊ ob
sidebant thersa. Videns aut zamri q⁹
expugnanda eet ciuitas. ingressus e pa
latium. ⁊ succendit se cum domo regia.
⁊ mortuus e in peccatis suis. que pec
cauerat faciens malum coram dño. ⁊
ambulans in uia ieroboam. ⁊ in pecco
eius. quo fecit peccare ıſrael. Reliq̄
aut̄ sermonum zamri. ⁊ insidiarum ei.
⁊ tyrannidis. nonne hec scripta sunt i
libro uerborum dierum regum ıſrael?
Tunc diuisus e populus ıſrael. in du
as partes. Media pars populi seq̄bat
thebni filium guneth. ut constitueret eu
regem. ⁊ media pars amri. Preualuit
aut̄ populus qui erat cum amri. ꝑ ꝓ
qui sequebatur thebni filium guneth.
Mortuusq; e thebni ⁊ regnauit amri.
Anno xxxj asa regis iuda regnauit a
mri super ıſrael xij annis. In thersa
regnauit vj. annis. Emitq; montem
samarie a semer duobꝫ talentis argẽti.
edificauitq; eam. ⁊ uocauit nomen ci
uitatis quam extruxerat nomine se
mer. domini montis samarie. Fecit a
mri malum in ospectu domini. ⁊ ope
ratus e iniquitatem. super omnes qui fue
rant ante eum. Ambulauitq; in omi
nia ieroboam filij nabath. ⁊ in pecĉis
eius quibꝫ peccare fecit ıſrael. ut iracun
diret dominum deum ıſrael in uanita
tibꝫ suis. Reliqua aut̄ sermonũ amri.
⁊ prelia eius que gessit. nonne hꝫ scrip
ta sunt in libro uerborum dierũ regum
ıſrael? Et dormiuit amri cum patribus
suis. ⁊ sepultus e in samaria. Regna
uitq; achab filius eius pro eo. Achab
uero filius amri. regnauit super ıſrael.
anno xxxviij asa regis iuda. Et regnauit achab filius amri super ıſrael in sa
maria xxij duobꝫ annis. Et fecit achab
filius amri malum in ospectu domini
super omnes qui fuerunt ante eum. ⁊
Nec sufficeret ei ut ambularet in pecĉis
ieroboam filij nabath. insuper duxit
uxorem iezabel filiam methabaal regis
sidoniorum. ⁊ abijt ⁊ seruiuit baal. et
adorauit eum. Et posuit aram baal in
templo baal. quod edificauerat in sa
maria. ⁊ plantauit lucum. Et addidit
achab in opere suo uritans dominum
deum ıſrael. super omnes reges ıſrael.
qui fuerunt ante eum. In diebꝫ aut̄

REGVM

cuius edificauit abiel de bethel. dixitq;
in abiram primogenito suo fundauit ea.
et in segub nouissimo suo posuit portas
eius. iuxta uerbum domini. quod lo
cutus è in manu iosue filij nun.

Dixitq; helias
thesbites de habitatoribus ga
laad. ad achab. Viuit dñs
deus israel. in cuius ospec
tu sto. si erit annis his ros et pluuia. nisi
iuxta oris mei uerba. Et factum è uerbum
domini ad eum dicens. Recede hinc
et uade contra orientem. et absconderis iux
ta torrentem charith. qui è contra iordanem. et
ibi de torrente bibes. coruisq; precepi
ut pascant te ibi. Abiit ergo et fecit iux
uerbum domini. Cumq; abisset sedit
in torrente charith. qui è contra iordanem.
Corui quoq; deferebant ei panem et
carnes mane. similiter panem et carnes
uespere. et bibebat de torrente. Post dies
autē siccatus è torrens: non enim pluerat
super terram. Factus è autē sermo domini
ad eum dicens. Surge et uade in sarep
tam sydonior. et manebis ibi. Precepi
enim ibi mulieri uidue. ut pascat te. et
Surrexit et abiit in sareptam. Cumq;
uenisset ad portam ciuitatis. apparuit
ei mulier uidua colligens ligna. et uo
cauit eam. dixitq; ei. Da michi paulu
lum aque in uase. ut bibam. Cumq;
illa pergeret ut afferret. clamauit post
tergum dicens. Affer michi obsecro et
buccellam panis. in manu tua. Que re
spondit. Viuit dominus deus tuus. quia
non hꝫ panem. nisi quantum pugillꝰ
capere pōt farine in hydria. et paululum
olei in lecythо. Ecce colligo duo ligna.
ut ingrediar. et faciam illud michi et fili
meo. ut comedamus et moriamur. Ad
quam helias ait. Noli timere. sed uade et
fac sicut dixisti. Verumtamen michi primū
fac de ipsa farinula subcinericium panem
paruulum. et affer ad me. Tibi autem
et filio tuo facies postea. Hec autē dicit
dominus deus israel. Hydria farine nō
deficiet. nec lecythus olei minuetur. us
usq; in diem qua daturus è dominus
pluuiam super faciem terre. Qui abiit
et fecit iuxta uerbum helie. Et comedit
ipse et illa. et domus eius. Et ex illa die

hydria farine non defecit. et lecythus olei nō
è imminutus. iuxta uerbum domini quod
locutus fuerat in manu helie. Factum è
autē post uerba hec. egrotauit filius mu
lieris matris familias. et erat languor ei
fortissimus. ita ut non remaneret in eo
alitus. Dixit ergo ad heliam. Quid mihi
et tibi uir dei? ingressus es ad me.
ut rememorarentur iniquitates mee et
interficeres filium meum? Et ait ad eā
helias. Da michi filium tuum. Tu
litq; eum de sinu illius. et portauit eum
in cenaculum ubi ipse manebat. et posuit
super lectum suum. et clamauit ad dñm
et dixit. Domine deus meus. etiam ne
uidue. apud quam ego inquilinus su
stento. afflixisti. ut interficeres filium ei
eius. Et expandit se. atq; mensus è su
puerum tribus uicibus. clamauitq; ad dñm
et ait. Domine deus meus. reuertatur
oro anima pueri huius in uisceribus eius.
Exaudiuit dñs uocem helie. et reuersa
è anima pueri intrinsecus et reuixit. Tu
litq; helias puerum. et deposuit eum in
cenaculo in inferiorem domum. et tradi
dit matri sue. et ait illi. En uiuit filius
tuus. Dixitq; ad heliam. Nunc in isto
cognoui. quia uir dei es tu. et uerbum dñi
in ore tuo uerum est.

XVIII

Post dies multos factum est
uerbum dñi ad heliam in
anno tertio dicens. Vade et
ostende te achab. ut det
pluuiam super faciem terre. Iuit ergo
helias ut ostenderet se achab. Erat au
fames uehemens in samaria. Vocauit
q; achab abdiam dispensatorē domus
sue. Abdias autē timebat dñm ualde.
Nam cum interficeret iezabel prophas
domini. tulit ille c prophas. et abscondit
eos quinquagenos. quinquagenos in
speluncis. et pauit eos pane et aqua. Dixit
ergo achab ad abdiam. Vade in terram
ad uniuersos fontes aquarum. et in rui
ualles. si forte inuenire possimus herbi.
et saluare equos et mulos. et non penitus
iumenta intereant. Diuiserunt sibi
regiones. ut circuirent eas. Achab ip
se abiit per uiam unam. et abdias per alias
seorsum. Cumq; esset abdias in uia eccē
as occurrit ei. Quem cum cognouisset ei.

ceciderit super faciem suam. et ait. Nu
ces domine mi helias? Cui ille respondit. Ego. Vade et dic domino tuo. Adest helias.
Et ille. Quid peccaui inquit tibi. qm tradis seruum tuum in manu achab. ut interficiat me? Viuit dominus deus tuus. non è gens aut regnum. quo non miserit dominus meus te requirens. Et quando dixerint non è hic. adiurauit regna singula. et gentes. eo q̃ minime reperirent.
Et nunc dicis mihi. uade et dic domino tuo. adest helias. Cumq; recessero a te spiritus domini asportabit te in locum quem ego ignoro. et ingressus nuntiabo achab et non inuenies te interficiet me. Cum aut seruus tuus timet dominum ab infantia sua. Nunquid non indicatum è tibi domino meo quid fecerim. cum interficeret iezabel prophetas domini. q̃ absconderim de prophetis domini. c. uiros. quinquagenos et quinquagenos in speluncis. et pauerim eos pane et aqua. et nunc tu dicis uade et dic domino tuo. adest helias ut interficiat me. Et dixit helias. Viuit dominus exercituum. ante cuius conspectum sto. quia hodie apparebo ei. Abiit ergo abdias in occursum achab. et indicauit ei. Venitq; achab in occursum helie. et cum uidisset eum ait. Tu ne es ille qui conturbas israel? Et ille ait. Non ego turbaui israel. sed tu et domus patris tui. qui dereliquistis mandata domini. et secuti estis baalim. Verumtamen nunc mitte et congrega ad me uniuersum israel in monte carmeli et prophetas baal. q̃ dugentos l. prophetasq; lucorum q̃dringentos. qui comedunt de mensa iezabel. Misit achab ad omnes filios israel. et congregauit prophetas in monte carmeli. Accedens aut helias. ad omnem populum ait. Vsq; quo claudicatis in duas partes? Si dominus è deus. sequimini eum. si aut baal sequimini illum. Et non respondit ei populus uerbum. Et ait rursum helias ad populum. Ego remansi propheta domini solus. prophetæ aut baal quadringenti l. uiri sunt. Detur nobis duo boues. et illi eligant unum bouem. et in frusta concidentes. ponant super ligna. ignem aut non supponant. Et ego faciam bouem alterum. et imponam super ligna. ignemq; non supponam. Et inuocate nomina

deorum uestrorum. et ego inuocabo nomen domini. et deus qui exaudierit per ignem ipse sit deus. Respondens omnis populus ait. Optima propositio. quam locutus è helias. Dixit ergo helias prophetis baal. Eligite uobis bouem unum. et facite primi. quia uos plures estis. et inuocate nomina deorum uestrorum. ignemq; non supponatis. Qui cum tulissent bouem quem dederat eis. fecerunt et inuocabant nomen baal. de mane usq; ad meridiem dicentes. Baal. exaudi nos. Et non erat uox. nec qui responderet. Transiliebantq; altare quod fecerant. Cumq; esset iam meridies. illudebat eis helias dicens. Clamate uoce maiore. Deus enim è. et forsitan loquitur. aut in diuersorio è. aut in itinere. aut certe dormit ut exurgat. Clamabant ergo uoce magna. et incidebant se iuxta ritum suum. cultris et lanceolis. donec perfunderentur sanguine. Postq; aut transiit meridies. et illis prophetabat usq; ad tempus quo sacrificium offerri solet. nec audiebatur uox. neq; aliquis respondebat. nec attendebat orantes. dixit helias omni populo. Venite ad me. Et accedente ad se omni populo. curauit altare domini. quod destructum fuerat. et tulit xii lapides iuxta numerum tribuum filiorum iacob. ad quem sermo domini. dicens. israel è nomen tuum. et ædificauit de lapidibus altare in nomine domini. Fecitq; aquæ ductum quasi duas arabunculas in circuitu altaris. et composuit ligna. Diuisitq; per membra bouem. et posuit super ligna. et ait. Implete quattuor hydrias aqua. et effundite super holocaustum et super ligna. Rursumq; dixit. Etiam secundo hoc facite. Qui cum fecissent secundo. ait. Etiam tertio idem facite. Fecerunt et tertio. Et currebat aqua circa altare. et fossa aquæ ductus repleta è. Cumq; iam tempus esset ut offerretur holocaustum. accedens helias propheta ait. Domine deus abraam ysaac et israel. hodie ostende quia tu es deus in israel. et ego seruus tuus. et iuxta præcepta tua feci omnia uerba hæc. Exaudi me domine exaudi me. ut discat populus iste quia tu es dominus deus. et tu conuertisti corda eorum iterum. Cecidit

REGVM

aut ignis dominum. 7 uorauit holocaustum 7 ligna. 7 lapides pulueremq; 7 aquam. que erat in aque ductu lambens. Quod cum uidisset omnis ppls. cecidit in faciem suam: 7 ait. Dominus ipe é deus. dominus ipe é deus. Dixitq; helias ad eos. Apprehendite prophetas baal: 7 ne unus quidem effugiat ex eis. Quos cum apprehendissent duxit eos helias ad torrentem cison: 7 interfecit eos ibi. Et ait helias ad achab. Ascende comede 7 bibe. quia sonus multe pluuie é. Ascendit achab ut comederet 7 biberet. helias aut ascendit in uertice carmeli. 7 pronus in terram posuit faciem inter genua sua. 7 dixit ad puerum suum. Ascende 7 prospice uiam. Qui cum ascendisset. 7 contemplatus eet. ait. Non é quicq;. Et rursum ait illi. Reuertere usq; octies. Factumq; est in octaua uice. ecce nubecula parua quasi uestigium hominis ascendebat de mari. Cui ait. Ascende 7 dic achab. Iunge currum tuum 7 descende. ne occupet te pluuia. Cumq; se uertisset huc atq; illuc. ecce celi obtenebrati sunt. 7 nubes uentus. 7 facta é pluuia grandis. Ascendens itaq; achab abijt in iezrahel. 7 manus domini facta é super heliam. accinctisq; lumbis cucurrit ante achab. donec ueniret in iezrahel.

XVIIII

Nunciauit aut achab iezabel omnia que fecerat helias. 7 quomodo occidisset omnes prophetas gladio. Ad quos misit iezabel nuntium ad heliam dicens. hec michi faciant dij. 7 hec addant. si hac hora cras posuero animam tuam sicut animam unius ex illis. Timuit ergo helias 7 surgens abijt quocunq; eum ferebat uoluntas. Uenitq; in bersabee iude 7 dimisit ibi puerum. 7 ipse uadit in desertum uiam unius diei. 7 Cumq; uenisset 7 sederet sub uno iuniperum. petiitq; animae sue ut moreretur: 7 ait. Sufficit michi domine tolle quesso animam meam. Neq; enim melior sum. q; patres mei. Protinusq; se 7 obdormiuit in umbra iuniperi. Et ecce angelus domini tetigit eum. dixitq; illi. Surge 7 comede. Respexit ecce ad caput suum subtus ceniuit panis 7 uas aque. Comedit ergo 7 bibit. 7 rursum obdormiuit. Reuertensq; est angelus domini secundo. 7 tetigit eum. dixitq; illi. Surge 7 comede. grandis enim tibi restat uia. Qui cum surrexisset. comedit 7 bibit. Et ambulauit in fortitudine cibi illius. xl. diebus 7 xl noctibus usq; ad montem dei oreb. Cui q; uenisset illuc. mansit in spelunca. 7 Et ecce sermo domini ad eum. dixitq; illi. Quid hic agis helia? At ille ait. Zelo zelatus sum pro domino deo exercituum. quia dereliquerunt pactum domini filij israel. Altaria tua destruxerunt. 7 prophetas tuos occiderunt gladio. 7 derelictus sum ego solus. 7 quesierunt animam meam ut auferant eam. Et ait illi. Egredere 7 sta in monte coram domino. Et ecce dominus transit 7 spus grandis 7 fortis subuertens montes. 7 conterens petras ante dm. Non in spu domini. Et post spm cómotio. 7 Non in comotione dominus. 7 post cómotionem ignis. Non in igne dominus. 7 post ignem sibilus aure tenuis. Quo cum audisset helias. operuit pallio faciem suam. 7 egressus stetit in ostio spelunce. Et ecce uox ad eum dicens. Quid hic agis helias? Et ille ait. Zelo zelatus sum pro domino deo exercituum. quia dereliquerunt pactum tuum filij israel. Altaria tua destruxerunt. 7 prophetas tuos occiderunt gladio. 7 derelictus sum ego solus. 7 quesierunt animam meam ut auferant eam. Et ait dominus ad eum. Uade 7 reuertere in uiam tuam. per desertum in damascum. Cumq; perueneris illuc. unges azahel regem syriam. 7 hieu filium namsi unges regem super israel. heliseum aut filium saphat qui é de abelmeula unges prophetam pro te. Et erit. Quicunq; fugerit gladium azahel: occidet eum hieu. Et quicunq; fugerit gladium hieu: interficiet eum heliseus. Et dereliqui michi in israel. vij milia uirorum q; non genua non sunt curuata baal. 7 omne os q; non adorauit eum. osculans manum. Profectus ergo inde helias. reppe rit heliseum filium saphat. arantem in

ry ungis boum. 7 ipe in ry armentis
unus erat. Cumq; uenisset belias ad
eum misit pallium suum super illum.
Qui statim relictis bobus. cucurrit po
heliam. 7 ait. Osculer oro te pientem meu
7 matrem meam. 7 sic sequar te. Quibꝫ
et. Vade. 7 revertere. Quid enim mei
erat feci tibi. Reversus aut ab eo. tulit
par boum. 7 mactauit illud. Et in ar
tro boum. coxit carnes 7 dedit populo.
7 comederunt. Consurgensq; abiit 7
secutus é heliam 7 ministrabat ei.

XX

Dixo benadad rex syrie con
gregauit omnem exercitum
suum. 7 xxxii duces regum
secum. 7 equos 7 curros. et
ascendens pugnabat contra samariam. 7
obsidebat eam. Misitq; nuncios ad
achab regem israel in ciuitatem ait. Hec
dicit benadad. Argentum tuum 7 aurum
tuum mecum é. Vxores tue 7 filii tui
optimi mei sunt. Rex itaq; israel.
iuxta uerbum tuum domine mi rex. tuus
sum ego. 7 omnia mea. Reuertentesq;
nuncii. dixerunt. Hec dicit benadad q
misit nos ad te. Argentum tuum 7 aurum
tuum. 7 uxores tuas 7 filios tuos dabis
michi. Cras igitur hac eadem hora
mittam seruos meos ad te. 7 scrutabuntur
domum tuam. 7 domum seruorum tuorum
omne quod eis placuerit ponent manibus
suis. 7 auferent. Vocauit ait rex
israel. omnes seniores terre. 7 ait. Aduer
tite 7 uidete. quia insidiatur nobis.
Misit enim ad me pro uxoribus meis 7
filiis. 7 pro argento 7 auro. 7 non abnui
Dixerunt q; omnes maiores natu. 7 u
niuersus populus ad eum. Non audi
as acquiescas illi. Respondit itaq; nun
benadab. Dicite domino meo regi. Om
propter que misisti ad me seruum tuum. i
mino faciam. hanc autem rem facere non
possum. Reuersiq; nuncii. renuntiauerunt
ei omnia. Qui remisit 7 ait. Hec faci
ant michi dii. 7 hec addant. si sufficerit
pulus samarie. pugillus omnis popli
qui sequitur me. Et respondit rex israel. 7
ait. Dicite ei. Non gloriet accinctus
que ut discinctus. Cum é aut cum au
disset benadab uerbum istum. bibebat
ipe 7 reges in umbraculis. Et ait suis

suis. Circumdate ciuitatem. Et circi
dederunt eam. Et ecce prophe unus
accedens ad achab regem israel ait ei.
Hec dicit dominus tibi. Cernis uidelicet
omnem multitudinem hanc ingentem.
Ecce ego tradam eam in manum tuam hodie.
ut scias quia ego sum dominus. Et
ait achab. Per quem? Dixitq; ei. Hec
dicit dominus. Per pedis equites pri
cipum prouinciarum. Et ait. Quis
incipiet prelium? Et ille dixit. Tu.
Recensuit ergo pueros principum pro
uinciarum. 7 reperit numerum ducen
torum xxxii. Et post eos recensuit po
pulum. omnes filios israel. vii milia.
7 egressi sunt meridie. Benadab autem
bibebat temulentus in umbraculo sui.
7 reges xxxii cum eo. qui ad auxilium
eius uenerant. Egressi sunt autem pueri
principum prouinciarum. in prima i
fronte. Nuntiauerunt itaq; benadab. qui nun
tiauerunt ei dicentes. Viri egressi sunt
de samaria. At ille ait. Siue pro pace
uenerint apprehendite eos uiuos. siue
ut prelientur. uiuos eos capite. Egres
si sunt ergo pueri principum prouin
ciarum. ac reliquus exercitus sequebatur.
Et percussit unusquisq; uirum qui
se uenerat. Fugerunt q; syri. 7 persecu
tus é eos israel. Fugitq; benadab rex
syrie in equo. cum equitibus suis. Necnõ
egressus rex israel. percussit equos 7 curr.
7 percussit syriam plaga magna. Accessit
autem propheta ad regem israel dixitq; ei. Va
de 7 confortare. 7 scito 7 uide quid facias.
Sequenti autem anno. rex syrie ascendit
contra te. Serui uero regis syrie dixerunt
ei. Dii montium sunt dii eorum. ideo
superauerunt nos. Si melius é ut pu
gnemus aduersus eos in campestribus.
7 obtinebimus eos. Tu ergo uerbum
hoc fac. Amoue reges singulos abeo
rum suo. 7 pone principes pro eis. 7 istam
da numerum militum qui ceciderunt
de tuis. 7 equos secundum equos pris
nos. 7 curros secundum curros quos
ante hiuis. 7 pugnabimus contra eos in
campestribus. 7 uidebis q; optinebimus
eos. Credidit consilio eorum. 7 fecit ita.
Igitur. postq; annus transierat. recen
suit benadab syros. 7 ascendit in affec.

REGVM

ur pugnaret contra israel. Porro filij israel
reensia sunt. z acceptis cibarijs profec
er aduerso. castrametata sunt contra eos.
quasi duo parui greges caprarum. Sy
rij aut repleuerunt terram. Et accessit
unus uir dei: dixit ad regem israel. Hec
dicit dominus deus. Quia dixerunt si
rij: deus montium e dominus. z non e
deus uallium. dabo omnem multitu
dinem hanc grandem in manu tua: z
scietis quia ego sum dominus. Diuige
bantq; illi diebus ex aduerso. hinc atq; illi
ac. Septima aut die. comissum est
bellum. Percusseruntq; filij israel de sy
ris. centum peditum in die una. Fugerit
aut qui remanserant in affech ciuitatem.
z cecidit murus super xxvij milia homi
num qui remanserant. Porro benadab
fugiens ingressus e ciuitatem. in cubi
culum. quod erat intra cubiculum. Di
xerunt ergo ei serui sui. Ecce audiuimus
q; reges domus israel. clementes sunt.
Ponamus itaq; saccos in lumbis nris.
z funiculos in capitibus nris. z egrediamur
ad regem israel: forsitan saluabit animas
nras. Accinxerunt saccis lumbos suos.
z posuerunt funes in capitibus suis. uene
runtq; ad regem israel: z dixerunt ei. Ser
uus tuus benadab dicit. Viuat obse
te anima mea. Et ille ait. Si adhuc un
us frater meus e. Quod acceperunt omi
n pro omine. z festinantes rapuerunt ver
bum ex ore eius atq; dixerunt. Frater
tuus. benadab. Et dixit eis. Ite z adduca
te eum ad me. Egressus e ergo benadab
ad eum. z leuauit eum in currum suum.
Qui dixit ei. Ciuitates quas tulit pa
meus a patre meo restituam. z plateas face
in damasco. sicut fecit pater meus in sama
ria. z ego federatus recedam a te. Percus
e ergo fedus z dimisit eum. Tunc unus q-
dam de filijs prophetarum. dixit ad socium
suum in sermone domini. Percute me.
At ille noluit percutere. Qui ait. Quia
noluisti audire uocem domini: ecce re
cedes a me. z percutiet te leo. Cumq; pau
lulum recessisset ab eo. inuenit eum leo
atq; percussit. Et z alterum inueniens
uirum. dixit ad eum. Percute me. Qui
percussit eum z uulnerauit. Abijt ergo i
prophe. z occurrit regi in uia. z mutauit
aspectione pulueris oculos suos. Cu
q; rex transisset: clamauit ad regem z di
xit. Seruus tuus egressus e ad prelium
dum in commune. Cumq; fugisset uir
unus. adduxit eum quidam ad me: et
ait. Custodi uirum istum. qui si lapsus
fuerit. erit anima tua pro anima eius. i
aut talentum argenti appendes. Dum i
aut ego turbatus huc illucq; me uerte.
subito non apparuit. Et ait rex israel ad
eum. Hec e iudicium tuum: quod ipe de
cernisti. At ille statim abstersit puluere
de facie sua. Et cognouit eum rex israel.
q; esset de prophetis. Qui ait ad eum. Hec
dicit dominus. Quia dimisisti uirum
dignum morte de manu tua. erit aia tua
pro anima eius. z populus tuus pro po
pulo eius. Reuersus e igitur rex israel
in domum suam. auditor tremens. et
frustrabundus uenit in samariam.

XXII

Post uerba aut hec. fuit ui
nea erat naboth iezrahe
lite. que erat in iezrahel. iux
palatium regis achab samа
rie. Locutus e ergo achab ad naboth. di
cens. Da michi uineam tuam. ut faciat
michi ortum oleum. quia uicina e et
prope domum meam. dabo q; tibi pro ea
uineam meliorem. Aut si tibi comodi
plus. argenti pretium quanto digna e
dabo. Cui respondit naboth. Propitius sit
michi dominus: ne dem hereditatem patrum
meorum tibi. Venit ergo achab in domum
suam indignans. z fremens. super uerbo
quod locutus fuerat ad eum naboth iez
rahelites dicens. non dabo tibi hereditatem
patrum meorum. z proiciens se
in lectulum suum. auertit faciem suam
ad parietem. z non comedit panem. In
gressa e aut ad eum iezabel uxor sua. di
xitq; ei. Quid e hoc. unde anima tua
tristata e. z quare non comedis panem?
Qui respondit ei. Locutus sum naboth iez
rahelite. z dixi ei. Da michi uineam tuam.
accepta pecunia. aut si tibi placet. dabo
tibi uineam meliorem pro ea. Et ille
ait. Non dabo tibi uineam meam. Di
ergo ad eum iezabel uxor eius. Iudex
auctoritatis es. z bene regis regnum isrl.
Surge comede panem. z equo animo e
sto. z ego dabo tibi uineam naboth iez

rabelite. Scripsit itaq; litteras et noie achab. ꝛ signauit eas anulo eius. ꝛ misit ad maiores natu. ꝛ ad optimates qui erant in ciuitate eius. ꝛ habitabant cum naboth. Litterarum aut erat ista sententia. Predicate ieiunium. ꝛ sedere facite naboth inter primos populi. ꝛ submitte duos uiros filios belial contra eum: et falsum testimonium dicant. Benedixe deum ꝛ regem. Et educite eum ꝛ lapidate: sicq; moriatur. Fecerunt ergo ciues eius maiores natu. ꝛ optimates qui habitabant cum eo in urbe sicut preceperat eis iezabel. ꝛ sicut scriptum erat in litteris quas miserat ad eos. Predicauerunt ieiunium ꝛ sedere fecerunt naboth. inter primos populi. Et adducti duo uiri filios diaboli: fecerunt eos sedere contra eum. At illi. s. uiri filii diaboli. dixerunt contra eum testimonium. coram omni multitudine. Benedixit deo naboth ꝛ regi. ꝛ Quamobrem adduxerunt eum extra ciuitatem. ꝛ lapidibus interfecerunt. Misseruntq; ad iezabel. dicentes. Lapidatus est naboth. ꝛ mortuus est. Cum audisset iezabel. lapidatum naboth ꝛ mortuum: locuta est ad achab. Surge possideam uineam naboth iezrahelite. qui noluit tibi acquiescere dare eam accepta pecunia. Non enim uiuit naboth. sed mortuus est. Quod cum audisset achab mortuum. uidelicet naboth. surrexit ut descenderet in uineam naboth iezrahelite. ut possideret eam. Factus est aut sermo dñi ad heliam thesbite. dicens. Surge ꝛ descende in occursum achab regis israel. qui est in samaria. Ecce ad uineam naboth descendit. ut possideat eam. et loqueris ad eum dicens. Hec dicit dñs deus. Occidisti insuper ꝛ possedisti. Et post hec addes. Hec dicit dominus. In loco hoc in quo luxerunt canes sanguinem naboth. lambent canes et tuum. Et ait achab ad heliam. Numquid inuenisti me inimicum tibi. Qui dixit. Inueni. eo quod uenundatus sis ut faceres malum in conspectu domini. Propterea hec dicit dominus. Ecce ego inducam super te malum. ꝛ demetam posteritatem tuam. ꝛ interficiam de achab mingentem ad parietem ꝛ clausum ꝛ ultimum in israel. Et dabo domum tuam sicut domum ieroboam filij nabath. ꝛ sicut domum baasa filij ahia. quia egisti ut me ad iracundiam prouocares. ꝛ peccare fecisti israel. Sed ꝛ de iezabel locutus est dominus dicens. Canes comedent iezabel in agro iezrahel. Si mortuus fuerit achab in ciuitate. comedent eum canes. Si aut mortuum fuerit in agro. comedent eum uolucres celi. Igitur non fuit alter talis ut achab qui uenundatus ut faceret malum in conspectu domini. Concitauit enim eum iezabel uxor sua. ꝛ abhominabilis factus est in tantum ut sequerentur idola. que fecerant amorrei. quos exsumpsit dominus a facie filiorum israel. Igitur cum audisset achab sermones istos. scidit uestimenta sua. ꝛ operuit cilicio carnem suam. Jeiunauitq; ꝛ dormiuit in sacco. ambulauit demisso capite. Factus est aut sermo domini ad heliam thesbite dicens. Nonne uidisti humiliatum achab coram me? Quia igitur humiliatus est mei causa non inducam malum in diebus eius. sed in diebus filij sui inducam malum domui eius.

XXIII

Cansierunt igitur tres anni absq; bello inter syriam ꝛ israel. In anno aut tertio descendit iosaphat rex iuda. ad regem israel. Dixitq; rex israel ad seruos suos. Ignoratis q̃ nra sit ramoth galaad. ꝛ negligimus tollere ea de manu regis syrie. Et ait ad iosaphat. Venies ne mecum ad preliandum in ramoth galaad. Dixitq; iosaphat ad regem israel. Sicut ego sum ita ꝛ tu. Populus tuus ꝛ populus meus unum sunt. ꝛ equites mei equites tui. Dixitq; iosaphat ad regem israel. Queso te hodie sermonem domini. Congregauit igitur rex israel prophas quadringentos circiter uiros. ꝛ ait ad eos. Ire debeo in ramoth galaad beliandum. an quiescam? Qui responderunt. Ascende. ꝛ dabit eam dñs in manu regis. Dixit aut iosaphat. Non est hic propheta domini quispiam. ut interrogemus per eum? Et ait rex israel ad iosaphat. Remansit unus. per quem possumus interrogare dominum. sed ego odi eum. qui non prophat mihi bonum sed malum. michias filius iemla. Cui io

RE GV

saphat ait. Ne loquaris ita rex. Vocauit ergo rex israel cunuchum quendam. & dixit ei. Festina adducere micheam filium iemla. Rex autē israel & iosaphat rex iuda. sedebant unusquisq; in solio suo. uestiti cultu regio. in area iuxta ostium porte samarie. & uniuersi prophetabant in conspectu eorum. Fecit quoq; sibi sedechias filius chanaam cornua ferrea. & ait. Hec dicit dominus. his uentilabis syriam donec deleas eam. Omnesq; prophete similiter prophetabant dicentes. Ascende in ramoth galaad. & uade prospere. & dabit dñs in manus regis. Nuntius uero qui ierat ut uocaret micheam. locutus est ad eum dicens. Ecce sermones prophetarum ore uno bona regi predicant. Sit ergo sermo tuus similis eorum. & loquere bona. Cui micheas ait. Viuit dominus. quia quodcunq; dixerit michi dñs. hoc loquar. Venit itaq; ad regem. & ait illi rex. Micheа ascendemus in ramoth galaad ad preliandum an acquiescam. Cui ille respondit. Ascende & uade prospere. & dabit dominus in manum regis. Dixitq; rex ad eum. Quotiens adiuro te. ut non loquaris michi nisi quod uerum est in nomine domini. Et ille ait. Vidi cunctum populum israel dispersum in montibus. quasi oues non habentes pastorem. Et ait dominus. Non habent dominum. reuertatur unusquisq; in domum suam in pace. Dixit ergo rex israel ad iosaphat. Nūquid non dixi tibi. quia non prophetat michi bonum. sed semper malum. Ille uero addens ait. Propterea audi sermonem domini. Vidi dominum sedentem super solium suum. & omnem exercitum celi assistentem ei a dextris & a sinistris. Et ait dominus. Quis decipiet achab regem israel. ut ascendat & cadat in ramoth galaad. Et dixit unus uerba huiusce modi. & alius aliter. Egressus est spūs & stetit coram domino. & ait. Ego decipiam illum. Cui locutus est dominus. In quo. Et ille ait. Egrediar & ero spūs mendax in ore omnium prophetarum eius. Et dixit dominus. Decipies & prevalebis. Egredere & fac ita. Nunc igitur ecce dedit dominus spūm mendax in ore omnium prophetarum tuorum. qui hic sunt. & dominus locutus est contra te malum. Accessit autē sedechias filius chanaam. & percussit micheam in maxillam. & dixit. Quomodo ergo dimisit spūs domini. & loquutus est tibi. Et ait micheas. Videbis eo in die illa. qū ingredieris cubiculum intra cubiculum. ut abscondaris. Et ait rex israel. Tollite micheam. & manebit apud amon principem ciuitatis. & apud ioas filium amelech. & dicite eis. Hec dicit rex. Mittite uirum istum in carcerem. & substentate eum pane tribulationis. & aqua angustie. donec reuertar in pace. Dixitq; micheas. Si reuertens reuertaris in pace. non est locutus in me dominus. Et ait. Audite populi omnes. Ascendit itaq; rex israel & iosaphat rex iuda. in ramoth galaad. Dixit itaq; rex israel ad iosaphat. Sume arma & ingredere prelium & induere uestibus tuis. Porro rex israel mutauit habitum suum. & ingressus est bellum. Rex autē syrie precepit principibus curruum. xxxii duobus dicens. Non pugnabitis contra minorem & maiorem. quempiam. nisi contra regem israel solum. Cum ergo uidissent principes curruum iosaphat. suspicati sunt q̄ ēet rex israel. & impetum fecerunt pugnabantq; contra eum. Et exclamauit iosaphat. & intellexerunt q̄ principes curruum q̄ non ēet rex israel. & cessauerunt ab eo. Vir autē quidam tetendit arcum. & incertum sagittam dirigens. casu percussit regem israel. inter pulmonem & stomachum. Ille uero dixit aurige suo. Verte manum tuam & educe me de exercitu. quia grauiter uulneratus sum. Commissum est ergo prelium in die illa. Et rex israel stabat in curru suo contra syros & mortuus est uespere. Fluebat autē sanguis plage in sinum curruum. Et per hoc infusum est in uniuerso exercitu. Anteq; sol occumberet dicens. Vnusquisq; reuertatur in ciuitatem. & in terram suam. Mortuus est autem rex & perlatus est in samariam. & sepelierunt regem in samaria. Et lauerunt currum eius in piscina samarie. & linxerunt canes sanguinem eius. & arenas lauerunt iuxta uerbum domini q̄ locutus fuerat. Et eli

qua uero fmonum achab. ꝛ uniuerſaq
fecit. ꝛ domus eburnea quam edifica
uit. ꝛ ciuitates urbium quas extruxit
nonne hec ſcripta ſunt in libro ſmonii
dierum regum iſrael. Dormiuit ergo a
chab cum patribus ſuis. ꝛ regnauit ochо
zias filius eius pro eo. Iosaphat uero
filius asa regnare ceperat ſuper iudam
anno quarto achab regis iſrael. ꝛ regna
ta quinq; annorum erat cum regnare
cepiſſet. ꝛ xxv annis regnauit in ieruſa.
Nomen matris eius azuba filia sala
Et ambulauit in omnibus uijs patris ſui
ꝛ non declinauit ex ea. Fecitq; quod
rectum é in ꝯſpectu domini. Verumtñ
excelſa non abſtulit. Adhuc enim ppl̃s
ſacrificabat ꝛ adolebat incenſum. in ex
celſis. Pacemq; habuit iosaphat. cum
rege iſrael. Reliqua aut̃ uerborum io
saphat. ꝛ opera eius que geſſit. ꝛ pre
lia. nonne hec ſcripta ſunt in libro uerbo
dierum regum iuda. Et ꝛ reliquias ef
feminatorum. que remanſerant in die
bus asa patris eius. abſtulit de terra. nec ẽt
rex ꝛ ſtitutus in edom. Rex uero
iosaphat fecerat claſſes in mari. que na
uigarent in ophir propter aurum. ꝛ ire n̄
potuerunt. quia ꝯfracte ſunt in aſiongа
ber. Tunc air ochozias filius achab. ad
iosaphat. Vadant ſui mei cum ſuis nau
is. in nauibus. Et noluit iosaphat. Dor
muitq; iosaphat cum patribus ſuis. ꝛ ſepl̃
tus é cum eis in ciuitate dauid patris ſui.
regnauitq; ioram filius eius pro eo. O
chozias aut̃ filius achab. regnare cepe
rat ſuper iſrael. in ſamaria anno ſepti
mo decimo iosaphat regis iuda. Regq;
uitq; ſuper iſrael duobus annis. ꝛ fecit
malum in ꝯſpectu domini. ꝛ ambulauit
in uia patris ſui. ꝛ matris ſue. ꝛ in uia iero
boam filij nabath. qui peccare fecit iſrael.
Seruiuit quoq; baal. ꝛ adorauit eum. ꝛ
irritauit dominum deum iſrael. iuxta
omnia que fecerat pater eius.

CAPVT XXIII.

Reuaricatus é aut̃ moabi
tes iſrael. poſtq; mortuus eſt a
chab. cecidit q; ochozias per
cancellos cenaculi ſui. quod
habebat in ſamaria. ꝛ egrotauit. Miſit
q; nuntios. dicens ad eos. Ite ꝯſulite be
elzebub deum accharon. utrum uiuet

quicam de infirmitate mea hac. Angls
aut̃ domini locutus é ad heliam thes
bitem. dicens. Surge aſcende in occur
ſum nuntiorum regis ſamarie. ꝛ dices
ad eos. Numquid non é deus in iſrael.
ut uadatis ad ꝯſulendum beelzebub deu
accharon. Quamobrem hec dicit dñs.
De lectulo ſuper quem aſcendiſti non
deſcendes. ſed morte morieris. Et abijt
helias. Reuerſiq; ſunt nuntij ad ocho
ziam. Qui dixit eis. Quare reuerſi e
ſtis. At illi rñderunt ei. Vir occurrit
nobis. ꝛ dixit ad nos. Ite reuertimini
ad regem qui miſit uos. ꝛ dicetis ei. H̄
dicit dominus. Numquid quia non e
rat deus in iſrael. mittis ut ꝯſulatur be
elzebub deus accharon. Propterea de lec
tulo ſuper quem aſcendiſti non deſcen
des. ſed morte morieris. Qui dixit eis.
Cuius figure ꝛ habitus é uir qui occur
rit uobis. ꝛ locutus é uerba hec. At illi dixe
runt. Vir pilloſus ꝛ zona pellicea accinc
tus renibus. Qui ait. Helias thesbites
é. Miſitq; ad eum quinquagenarium ſi
principem. ꝛ quinquaginta qui erant ſb
eo. Qui aſcendit ad eum. ſedentiq; ui
uertice montis. ait. Homo dei. rex pre
cepit ut deſcendas. Rñdensq; helias.
dixit quinquagenario. Si homo dei ſũ.
deſcendat ignis de celo. ꝛ deuoret te ꝛ q̃n
quaginta tuos. Deſcendit itaq; ignis
de celo. ꝛ deuorauit eum. ꝛ quinquaginta
qui erant cum eo. Rurſum miſit ad eũ
principem quinquagenarium alterum.
ꝛ quinquaginta cum eo. Qui locutus
é ei. Homo dei. hec dicit rex. Festina. ꝛ
deſcende. Rñdens helias ait. Si homo
dei ſum ego. deſcendat ignis de celo. ꝛ
deuoret te ꝛ quinquaginta tuos. Deſce
dit ergo ignis dei de celo. ꝛ deuorauit
eum ꝛ quinquaginta eius. Iterũ miſit
principem quinquagenarium tertium.
ꝛ quinquaginta qui erant cum eo. Qui
cum ueniſſet cucurrit genua ante heliã
ꝛ precatus é eum. ꝛ ait. Homo dei noli
despicere animam meam. ꝛ animã ſuo
rum puerorum qui mecum ſunt. Ecce
deſcendit ignis de celo ꝛ deuorauit duos
principes quinquagenarios primos ꝛ
quinquagenos qui cum eis erant. Sed
nunc obſecro ut miſereris aie mee. ꝛ

Locutus ē aut angelus dñi ad heliā dicens. Descende cum eo ne timeas. Surrexit igitur t descendit cum eo ad regē. locutus ē ei. Hec dicit dñs. Quia misisti nuntios ad consulendum beelzebub deum accaron. quasi non ēet deus in quo posses interrogare sermonem: ideo de lectulo super quem ascendisti non descendes: sed morte morieris. Abiit ergo helias. Reuertenti autē nunciū dixerunt ei. Quis homo ille fuit qui occurrit tibi. et locutus est tibi hec. Qui respondit eis. Homo pilosus ē. et zona pellicia accinctus lumbos suos. Ad quos ille. Helias thesbites est. Misit ergo ad eum principem quinquagenarium cum quinquaginta qui ascendens ad montem. inuenit eum sedentem in cacumine montis. Locutusque est ei. Homo dei. rex precipit ut descendas. Respondens helias dixit principi quinquagenarii. Si homo dei ego sum descendat ignis de celo. et deuoret te t quinquaginta tuos. Descendit ergo ignis de celo. et consumpsit eum cum quinquaginta suis. Rursum misit ad eum principem quinquagenarium alterum cum quinquaginta suis. Qui ascendens locutus est ei. Homo dei. hec dicit rex. festina descende. Respondens helias dixit eis. Si homo dei ego sum descendat ignis de celo. et deuoret te t quinquaginta tuos. Descendit ignis dei de celo. et consumpsit eum cum quinquaginta suis. Misit rursum principem quinquagenarium tertium cum quinquaginta suis. Qui ascendens genua contra heliam obsecrauit eum. et precatus est dicens. Homo dei. obsecro ne contemnatur anima mea t anima quinquaginta seruorum tuorum coram te. Ecce descendit ignis de celo. et combussit duos principes quinquagenarios cum singulis quinquagenis suis. Sed nunc obsecro ne contemnatur anima mea coram te. Locutus est autem angelus dñi ad heliam. Descende cum eo. ne timeas faciem eius. Surrexit igitur t descendit cum eo ad regem. locutusque est ei. Hec dicit dominus. Quia misisti nuntios ad consulendum beelzebub deum accaron. quasi non ēet deus in Israel qui posses interrogare sermonem: ideo de lectulo super quem ascendisti non descendes: sed morte morieris. Abiit ergo helias iuxta sermonem domini quē locutus ē helias. Et regnauit ioram frater eius pro eo. anno secundo ioram filij iosaphat regis iude. Non enim habebat filium. Reliqua autē sermonum ozie que operatus ē. nonne hec scripta sunt in libro sermonum dierum regum israel. Explicit liber tertius regum.

Incipit liber quartus regum.

Factū ē autē cum tolleret dñs heliā per turbinem in celum. ibant helias t heliseus de galgalis. Dixitq; helias ad heliseum. Sede hic: quia dominus misit me usq; in bethel. Cui dixit heliseus. Viuit dominus t uiuit anima tua. quia non derelinquam te. Cumq; descendissent bethel. egressi sunt filij prophetarum qui erant in bethel ad heliseum: t dixerunt ei. Nunquid nosti q; hodie tollet dominus dominum tuum a te. Qui ait. Et ego noui. Silete. Dixit autem helias ad heliseum. Sede hic. quia dominus misit me in iericho. Et ille ait. Viuit dominus t uiuit anima tua. quia non derelinquam te. Cumq; uenissent iericho. accesserunt filij prophetarum qui erant in iericho ad heliseum. t dixerunt ei. Nunquid nosti q; hodie tollet dominus dominum tuum a te. Et ait. Et ego noui. Silete. Dixit autē ei helias. Sede hic. q; dominus misit me usq; ad iordanem. Et ait. Viuit dñs t uiuit anima tua. quia non derelinquā te. Pergunt ergo ambo pariter. t quinquaginta uiri de filijs prophetarum. secuti sunt eos. qui steterunt contra longe. Illi autē ambo stabant ad iordanem. Tollensq; helias pallium suū. t inuolutum illud t percussit aquas. Que diuise sunt in utramq; partem. t transierunt ambo per siccum. Cumq; transissent. dixit helias ad heliseum. Postula quod uis ut faciam tibi. antequā tollar a te. Dixitq; heliseus. Obsecro ut fiat ut fiat spūs tuus duplex in me. Qui respondit. Rem difficilem postulasti. Attamen si uideris me quū tollar a te. erit quod petisti. Si autē non uideris. non erit. Cumq; pergerent. t incedentes sermocinarentur. ecce currus igneus. t equi ignei diuiserunt utrumq;. Et ascendit helias per turbinem in celum. Heliseus autē uidebat t clamabat. Pater mi. pater mi. currus israel. t auriga eius. Et non uidit eum amplius. Apprehendensq; uestimenta sua. t scidit illa in duas partes. Et leuauit pallium helie quod ceciderat ei. t reuersus stetit super ripam iordanis. t pallio helie quod ceciderat ei percussit aquas. t non sunt diuise. Et dixit. Vbi deus helie etiam nunc. Percussitq; aquas t diuise sunt huc atq; illuc. t transiit heliseus. Videntes autē filij prophetarum qui

eram in terra de ora: dixerunt. Reque
uit spūs helie super heliseum. Et uenie
entes in occursum eius. adorauerunt
eum pron in terram. Dixeruntq; ad e
um. Ecce cum seruis tuis sunt quinq̄
ginta uiri fortes. qui possint ire. q̄erat
dominum tuum. ne forte tulerit eum s
spūs domini. t proiecerit eum in unus
montium. aut in unam uallium. Qui
ait nolite mittere. Coegerunt q; eum
donec acquieseeret t dixerit. mittite. t
Et miserunt quinquaginta uiros. Q
cum quesissent tribus diebus non inuene
runt reuertenti sunt ad eum. Ait ille bita
bat in heliebo. Dixitq; ad eos. Nūquid
non dixi uobis. nolite mittere. Dixer
quoq; uiri ciuitatis ad heliseum. Ecce
habitatio ciuitatis huius optima è. sicut
tu ipe dominue perspicis. s aque pessime
sunt. terra sterilis. Ait ille ait. Afferte m
hi as nouum. t mittite in illud sal. Qui
cum attulissent. egressus ad fontē aqua
rum. misit in illum sal. t ait. Hec dicit
dominus. Sanaui aquas has. t nō erit
in eis ultra mors. ns sterilitas. Sanate
sunt ergo aque usq; ad diem hanc. uīm
uerbum helisei quod locutus è. Ascen
dit aut inde heliseus in bethel. Cumq;
ascenderet per uiam pueri parui. egressi
sunt de ciuitate. t illudebant ei dicentes.
Ascende calue. ascende calue. Qui cum
respexisset uidit eos. t maledixit eis in no
mine domini. Egressiq; sunt duo ur
si de saltu. t lacerauerunt ex eis quadra
ginta duos pueros. Abiit aut inde in
montem carmeli. t inde reuersus est sa
mariam.

Ioram uero filius achab re
gnauit super israel in samaria
. anno octauo decimo
iosaphat regis iude. Regnā
uitq; xij annis. t fecit malum coram
domino. s non sicut pater eius. t mat.
Tulit enim statuas baal. quas fecerat
pater eius. Verumtn peccis ieroboam fi
lij nabath qui peccare fecit israel. adhesit
nec recessit ab eis. Porro mesa rex moab
nutriebat pecora multa. t soluebat re
gi israel. c milia agnorum. t c milia a
rietum. cum uellere suis. Cumq; a
mortuus fuisset achab. preuaricatus è
fedus quod erat cum rege israel. Egres
sus è igitur rex ioram in die illa de samaria
t recensuit uniuersum israel. Misitq;
ad iosaphat regem iuda. dicens. Rex
moab recessit a me. uenies mecum ad cum
ad prelium. Qui respondit. Ascendam. Q
meus è tuus è. populus meus populus
tuus. equi mei equi tui. Dixitq; per qua
uiam ascendemus. At ille respondit. per de
sertum edomee. Perexerunt igitur rex
israel t rex iuda. t rex edom. t circuierūt
per uiam vij dierum. nec erat aqua ex
ercitui. t iumentis que sequebantur eos.
Dixitq; rex israel. Heu. heu. heu. congrega
uitq; nos deus tres reges. ut tradat eos
manu moab. Et ait iosaphat. Est
ne hic propheta domini. ut deprecemur
per eum dñm. Et respondit unus de seruis
regis israel. Est hic heliseus filius sa
phat. qui fundebat aquas super manus
helie. Et ait iosaphat. Est apud eum
sermo domini. Descenditq; ad eum rex
israel. t iosaphat t rex edom. Dixit aut
heliseus ad regem israel. Quid michi
t tibi è. Vade ad prophetas patris tui. et
matris tue. Et ait illi rex israel. Quia
congregauit dominus tres reges hos. ut
tradat eos in manu moab. Dixitq; i
ad eum heliseus. Viuit dominus exer
cituum in cuius conspectu sto. q; si non
uultum iosaphat regis iude erubescerē.
non attenderissem quidem te. nec respexis
sem. Nunc aut adducite michi psaltes.
Cumq; caneret psaltes. factū è super
eum manus domini. t ait. Hec dicit dō.
Facite alueum torrentis huius. fossas
t fossas. Hec enim dicit dominus. Nō
uidebitis uentum. nec pluuiam. t attamen
iste replebitur aquis. t bibetis uos t fa
milie ure. t iumenta ura. Parumq; hoc
è in conspectu domini. insuper tradet etiā
moab in manus uras. t percutietis oēm
ciuitatem munitam. t oēm urbem elec
tam. t uniuersum lignum fructiferum
succidetis. exceptis fontes aquarum ob
turabitis. t oēm agrum egregium oper
ietis lapidibus. Factū è igitur mane. qñ
sacrificium offerri solet. t ecce aque ue
niebant per uiam edom. t repleta è terra
aquis. Vniuersi aut moabite. audierūt
q; ascendissent reges. ut pugnarēt

aduersum eos. & aduenerunt omnes
qui accincti erant balteo desuper. & ste
terunt in terminis. Primoq; mane sur
gentes. & ecce ram sole exaduersus aq;
uis inferunt moabite econtra aquas ru
bras quasi sanguinem. Dixerunt q;
Sanguis gladij è. pugnauerunt re
ges inter se. & cesi sunt mutuo. Nunc p
ge ad predam moab. Perierunt q; in
castra israel. Porro surgens israel per
cussit moab. At illi fugerunt coram eis.
Venerunt igitur qui uicerant. & percus
serunt moab. & ciuitates destruxerunt. &
omnem agrum optimum. mittentes singli
lapides repleuerunt. & omnes fon
tes aquarum obturauerunt. & omnia
ligna fructifera succiderunt. ita ut mu
ri tantum fictiles remanerent. & cir cum
data è ciuitas a funditoribus. & magi
ex parte percussa. Quod cum audisset
rex moab preualuisse s. hostes. tulit se
cum septingentos uiros educentes gla
dium. ut irrumperent ad regem edom.
& non potuerunt. Arripiensq; filium su
um primogenitum qui regnaturus erat
pro eo. obtulit holocaustum super murus.
Et facta è indignatio magna in israel.
Statimq; recesserunt ab eo. & reuersi
sunt in terram suam.

Mulier autē quedam de uxo
ribus prophetarum. clamabat
ad heliseum. dicens. Ser
uus uir meus mortuus è.
& tu nosti. q; seruus tuus timuit deum. &
dominum. Et ecce creditor uenit. ut
tollat duos filios meos ad seruiendum
sibi. Cui dixit heliseus. Quid uis ut
faciam tibi? Die michi. Quid habes
in domo tua? At illa dixit. Non habeo
ancilla tua quicq; in domo mea. nisi
parum olei quo ungar. Cui ait. Vade
& pete mutuo ab omnibus uicinis tuis
uasa uacua non pauca. & ingredere et
claude hostium cum intrinsecus fueris
tui & filij. & mitte inde in omnia uasa hec.
cum plena fuerint tolles. Fecit ita q; a
mulier. & clausit hostium super se & super
filios suos. Illi offerebant uasa. illa in
fundebat. Cumq; plena fuissent uasa
dixit ad filium suum. Affer michi ad
huc uas. Et ille respondit. Non habeo. &
stetitq; oleum. Venit autē illa. & indi
cauit homini dei. At ille. uade inquit
uende oleum. & redde creditori tuo. Tu
autē & filij tui uiuite de reliquo. Facta è
autē quedam dies. & transibat heliseus
per sunam. Erat autē ibi mulier magna.
que tenuit eum ut comederet panem.
Cumq; frequenter inde transiret. diuer
tebat ad eam ut comederet panē. Que
dixit ad uirum suum. Animaduerto q; uir
dei sanctus è iste. qui transit per nos frequē
ter. Faciamus ergo cenaculum parui
& ponamus ei in eo lectulum & mensas
& sellam. & candelabrum. ut cum uene
rit ad nos maneat ibi. Facta est igitur
dies quedam. & ueniens diuertit in ce
naculum. & requieuit ibi. Dixitq; ad
giezi puerum suum. Voca sunamitem
istam. Qui cum uocasset eam. & illa ste
tisset coram eo. dixit ad puerum suum.
Loquere ad eam. Ecce sedulo. in oib;
ministerijs nobis. Quid uis ut faciam
tibi? Numquid habes negocium. & uis
ut loquar regi. siue principi militie? Re
spondit. In medio populi mei habito. Et
ait. Quid ergo uult ut faciam ei? Di
xitq; giezi. Ne quaeras. filium enim
non habet. & uir eius senex è. Precepit
itaq; ut uocaret eam. Que cum uocata
fuisset. & stetisset ante hostium dixit ad e
am. In tempore isto & in hac eadem hora. si
uita comes fuerit. habebis in utero filiū
At illa respondit. Noli quesumus domine
mi deus. noli mentiri ancille tue. Et co
cepit mulier. & peperit filium in tempore.
& in hora eadem. qua dixerat heliseus.
Crescente autē puero. Factum est quodā
dies. & egressus isset ad patrem suum ad
messores. ait patri suo. Caput meum
doleo. caput meum doleo. At ille dixit
puero. Tolle & duc eum ad matrē suam.
Qui cum tulisset & adduxisset eum ad
matrem suam. posuit illa eum super
genua sua. usq; ad meridiem & mortuus
est. Ascendit autē & collocauit eum super
lectulum hominis dei. & clausit hostium.
& egressa uocauit uirum suum. & ait.
Mitte mecum obsecro unum de pueris.
& asinam. ut excurram usq; ad homi
dei. & reuertar. Cui ait ei. Ob quam
causam uadis ad eum? hodie nō fuit

kalente. ns salbatum. Que respondit
vale. Et tu anq; asinam. 7 puer pit pue
ru. Ipa 7 pp̃ria. nec mihi moram
facias in eundo ad hoc age. quod pre
cipio tibi. Profecta ē igit. 7 uenit ad v
rum dei montem carmeli. Cumq;
uidisset eam uir dei de ltā. ait ad giezi
puerum suum. Ecce sunamitis illa. v
rate in occursum eius. 7 dic ei. Recte v
ne agit tibi cū tuo. 7 cū uiro tuo. 7 cū
cū filiolo tuo. Que rndit. Recte.
Cumq; uenisset ad montem dei in mon
ti apprehendit pedes eius. Et accessit gie
zi. ut amoueret eam. Et ait homo dei.
Dimitte illam. Anima enim eius in a
maritudine ē. 7 dominus celauit me.
7 non indicauit mihi. Que dixit illi
Numquid petiui filium a dño meo. v
Nūquid non dixi tibi ne illudas mi.
Et ille ait ad giezi. Accinge lumbos v
tuos. 7 tolle baculum meum in manu
tua. 7 uade. Si occurrerit tibi homo. nō
salutes eum. Et saluanerit te quispi
am. non rndeas ei. Et pones baculū
meum super faciem pueri. Dixit mat
pueri ait. Viuit dominus 7 uiuit anim
tua. non dimittam te. Surrexit ergo
7 secutus ē eam. Giezi aut p̃cesserat
eos. 7 posuit baculum super faciem pu
eri. 7 non erat uox neq; sensus. Reuſ
q; ē in occursum eius. 7 nunciauit ei di
cens. Non surrexit puer. Ingressus ē
ergo heliseus domum. 7 ecce puer mor
tuus iacebat in lectulo eius. Ingress
q; clausit ostium super se 7 super puer
rauit ad dñm. Et ascendit 7 incubu
it super puerum. posuitq; os suum sup
os eius. 7 oculos suos super oculos eius.
7 manus eius super manus eius. 7 inc
uauit se super eum. 7 calefacta ē caro pu
eri. Reuersus deambulauit in v
domo semel huc atq; illuc. 7 ascendit
puer septies. aperuitq; oculos. Et ille
uocauit giezi. 7 dixit ei. Voca sunami
tem hanc. Que uocata ingressa ē ad
eum. Qui ait. Tolle filium tuum. Re
mirsa 7 corruit ad pedes eius. 7 adora
uit super terram. Tulitq; filiū suum
7 egressa ē. 7 heliseus reuersus est in
galgala. Fames aut erat in terra. et
filij prophetarum habitabant coram eo.

Egressus ē unus in agrum. ut colli
geret herbas agrestes. inuenitq; qua
si uitem siluestrem. 7 colegit ex ea co
loquintidas agri. 7 implenit palliū
suum. 7 reuersus scidit in ollam pulmē
ti. Nesciebat enī quid ēet. Infuderunt
ergo sonis ut comederent. Cumq; a
gustassent de cocione. exclamauerūt
dicentes. Mors ē in olla uir dei. Et nō
potuerunt comedere. At ille afferte i
quit farinam. Et cum attulissent mi
sit in ollam. 7 ait. Infunde turbe ut co
medant. Et non fuit amplius q̃ceq̃s
amaritudinis in olla. Vir aut quidā
uenit. de balsalisa. deferens uiuo dei pri
mitias panum. 7 xx panes ordeace
os. 7 frumentum nouum in pera sua. At
ille dixit. Da populo ut comedat. Cui
dixq; ei minister eius. Quantum ē hoc
ut apponam coram centū. Rursum il
le ait. Da populo ut comedat. Hec
dicit dominus. Comedent. 7 superā
posuit itaq; coram eis. Qui comede
runt. 7 superfuit iuxta uerbum dñi.

Naaman princeps
militie regis syrie. erat uir
magnus apud dñm suum.
7 honoratus. per illum ei
dedit dominus salutem syrie. Erat aut
uir fortis 7 dives. sed leprosus. Porro de
syria egressi erant latrunculi. 7 captā
uam duxerant de terra israel puellam
parulam. que erat in obsequio uxo
ris naaman. Que ait ad dñam suam.
Vtinam fuisset dominus meus ad pro
phetam qui ē in samaria. profecto cura
sset eum a lepra quam hēt. Ingressus ē
itaq; naaman ad dñm suum. 7 nunciā
uit ei dicens. Sic 7 sic locuta ē puella
de terra israel. Dixitq; ei rex syrie. Va
de 7 mittam litteras ad regem israel. v
Qui cum profectus ēet. 7 tulisset secum
x talenta argenti. 7 vj milia aureos. 7
decem mutatoria uestimentorum. de
tulit litteras ad regem israel in hūba.
Cum acceperis epistolam hanc. scito
q; miserim ad te naaman seruum meū
um. ut cures eum a lepra sua. Cumq;
legisset rex israel litteras. scidit uestimē
ta sua 7 ait. Numquid deus ego sum. v
ut occidere possim 7 uiuificare. quia iste

GREVM

misit ad me ut curem hominem a lepra
sua. Nunquid scire tuum debet quod occasionem
quærat adversum me. Qui cum audisset
heliseus uir dei. scidisse uestimenta regem
uestimenta sua. misit ad eum dicens. ¶
Quare scidisti uestimenta tua? Veniat
ad me. & sciat prophetam esse in israel. Venit
ergo naaman cum equis & curribus. & ste
tit ad ostium helisei. Misitque ad eum
heliseus nuntium. dicens. Vade & lauare
septies in iordane. & recipiet sanitas caro tua
nitatem. atque mundaberis. Iratus naa
man recedebat dicens. Putabam q̃ egre
deretur ad me. & stans inuocaret nomen
domini dei sui. & tangeret manu sua loc̃
lepre. & curaret me. Nunquid non me
liores sunt abana & pharphar fluuij da
masci. omnibus aquis israel ut lauer in
eis & mundet. Cum ergo uertisset se & a
biret indignans. accesserunt ad eum fa
mi sui. & locuti sunt ei. Pater. si rem gra
uem dixisset tibi propheta. certe facere de
beueras. quanto magis quia nunc dixit
tibi. lauare & mundaberis. Descendit ḡ
& lauit in iordane septies. iuxta sermo
nem dei. & restituta est caro eius. sicut ca
ro pueri paruuli. & mundatus est. Reuer
susque ad uirum dei. cum omni comitatu
suo. uenit & stetit coram eo. & ait. Vere sc̃i
q̃ non sit alius deus in uniuersa terra.
nisi tantum deus israel. Obsecro itaq;
ut accipias benedictionem a seruo tuo. At
ille respondit. Viuit dominus ante quem sto.
quia non accipiam. Cumque uim faceret
penitus non acquieuit. Dixitque naaman
Ergo. Si obsecro datur mihi saltem huius
ut tollam onus duorum burdonum
de terra. Non enim faciet seruus tuus
ultra holocaustum ac uictimam dijs a
lienis. nisi domino. Hoc autem solum est
de quo deprecetur dominus seruo tuo. ¶
Quando ingredietur dominus meus
templum remmon ut adoret & illo inniten
te super manum meam si adorauero in
templum remmon. adorante eo in eodem
loco. ut ignoscat michi dominus seruo
tuo pro hac re. Qui dixit ei. Vade in pace.
Abiit ergo ab eo. electo tempore. Dixit
autem giezi puer uiri dei. Pepercit domi⁹
meus naaman syro isti. ut non acciperet
ab eo que attulit. Viuit dominus quia curri
post eum. & accipiam ab eo aliquid. Et
secutus est giezi. post tergum naaman. ¶
Quem cum uidisset ille currentem ad se
desiluit de curru suo in occursum eius.
& ait. Recte ne sunt omnia? At ille ait. ¶
Recte. Dominus meus misit me dicẽs.
Modo uenerunt ad me duo adolescentes
de monte ephraim. de filijs prophetarum.
Da eis talentum argenti. & uestes mutato
rias duplices. Dixitque naaman. Ve
lim & ut duo talenta accipias. Et coe
git eum. & ligauitque duo talenta argẽti
in duobus saccis. & duplicia uestimenta.
& imposuit duobus pueris suis. Qui & por
tauerunt coram eo. Cumque uenissent
iam uesperi tulit de manu eorum. & repo
suit in domo. dimisitque uiros & abierunt.
Ipse autem ingressus stetit coram domino
suo. Et dixit heliseus. Vnde uenis gie
zi? Qui respondit. Non uit seruus tuus quã
quam. At ille ait. Nonne cor meum in pre
senti erat. quando reuersus est homo de cur
ru suo in occursum tui? Nunc igitur ac
cepisti argentum. & accepisti uestes. ut
emas oliueta. & uineas. & oues. & boues. &
seruos. & ancillas. Sed & lepra naaman ad
herebit tibi. & semini tuo in sempiternum.
Et egressus est ab eo leprosus. quasi niv.

VI

Dixerunt autem filij prophetarum ad heliseum.
Ecce locus in quo habitamus
coram te. angustus est nobis.
Eamus usque ad iordanem. & tollamus
singuli de silua trabes singulas. ut e
dificemus nobis ibi locum ad habitandum.
Qui dixit. Ite. Et ait unus ex illis. Ve
ni ergo & tu cum seruis tuis. Respondit. ¶
Ego ueniam. Et abiit cum eis. Cumq;
uenissent ad iordanem. cedebant ligna.
Accidit autem ut cum unus materiam suc
cideret. cecidisset ferrum securis in aquas.
Exclamauitque ille. & ait. Heu heu heu ¶
domine mi. & hoc ipsum mutuo acceperam.
Dixit autem homo dei. Vbi cecidit? At il
le monstrauit ei locum. Precidit ergo li
gnum & misit illuc. Natauitque ferrum.
Et ait. Tolle. Qui extendit manum & tu
lit illum. Ver autem syrie pugnabat & is
rael. & filium quidem cum seruis suis
dicens. In loco illo & illo ponemus insi
dias. Mittitque nuncius ad regem israel.

dicens. Caue ne transeas locum illum
qua ibi sirn unctiones sunt. Mitte itaq;
rex israel ad locum quem dixerat ei uir
dei. et preoccupauit eum. et obsedit se
ibi. non semel neq; bis. Contubatus
q; è cor regis syrie. pro hac re. et uocauit
seruos suos ait. Quare non indicatis
michi. quis proditor mei sit apud re
gem israel. Dixitq; unus seruorum ei.
Nequaq; domine mi rex. Sed heliseus
propha qui è in israel. indicat regi israel
omnia uerba quecunq; locutus fueris
in cubiculo tuo. Dixit ei. Ite et uidete ubi
sit. ut mittam et capiam eum. Annun
tiauerunt q; ei dicentes. Ecce in dothaim
um. Misit ergo illuc equos et curruum. et
robur exercitus. Qui cum uenissent
nocte. circumdederunt ciuitatem. Con
surgens aut diluculo minister uiri dei
egressus è uiditq; exercitum. in circui
tu ciuitatis. et equos et curruum. nunciauit
q; ei dicens. Heu. heu. heu domine mi.
quid faciemus? At ille ait. Noli timere.
Plures enim nobiscum sunt. q; cum illis.
Cumq; oraset heliseus. ait. Domine aper
ri oculos huius. ut uideat. Et aperuit
dominus oculos pueri. et uidit. Et ecce
mons plenus equorum et curruum igneo
rum in circuitu helisei. hostes uero de
scenderunt ad eum. Orauit heliseus ora
uit ad dnm. dicens. Percute obsecro
gentem hanc. cecitate. Percussitq; eos
dominus. ne uiderent. iuxta uerbum
helisei. Dixitq; ad eos heliseus. Non
è hec uia. nec iste è ciuitas. Sequimini
me. et ostendam uobis uirum quem q
ritis. Duxitq; eos in samariam. Cumq;
ingressi fuissent samariam. dixit heli
seus. Domine aperi oculos istorum. ut
uideant. Aperuitq; dominus oculos il
lorum. et uiderunt se esse in medio sama
rie. Dixitq; rex israel ad heliseum. cum
uidisset eos. Numquid percutiam eos
pater mi? At ille ait. Non percutes. Nec
enim eos gladio cepisti. aut arcu tuo
ut percutias. Sed pone panem et aquas
coram eis. ut comedant et bibant. et re
deant ad dominum suum. Apposuitq; e
is magna preparatione ciborum. et come
derunt et biberunt. Et dimisit eos. abie
runtq; ad dnm suum. Et ultra non ue
nerunt latrones syrie. in terram israel.
Factum è aut post hec congregauit ben
dadab rex syrie. uniuersum exercitum suum.
et ascendit et obsidebat samariam. Facta
q; è fames magna in samaria. et ci obsi
dione obsessa è. donec uenundaretur caput a
simi octoginta argenteis. et quarta pars
cabi stercoris columbarum. v. argenteis.
Cumq; rex israel transiret per murum
mulier quedam exclamauit ad eum di
cens. Salua me domine mi rex. Qui ait.
Non te saluet dominus. Unde te saluare
possim? De area. an de torcular? Dixitq;
ad eam rex. Quid tibi uis? Que re
spondit. Mulier ista michi dixit. Da fi
lium tuum ut comedamus eum hodie.
et filium meum comedemus cras. Coxi
mus ergo filium meum et comedimus.
Dixiq; ei die altera. Da filium tuum ut
comedamus eum. Que abscondit fi
lium suum. Qui cum audisset rex sci
dit uestimenta sua. et transibat per mu
rum. Uidit q; omnis populus cilicium. quo
uestitus erat intrinsecus ad carnem intrinsecus.
Et ait rex. Hec michi faciat deus. et hec
addat. si steterit caput helisei filii saphat
super me hodie. Heliseus aut sedebat in
domo sua. et seniores sedebant cum eo. Pre
misit itaq; rex uirum. ante quam ue
niret nuntius. dixit ad senes. Numquid
scitis q; miserit filius homicide huc. ut pre
cidatur caput meum. Uidete ergo cum
uenerit nuntius claudite hostium. et no
lite aperire ei. Adhuc eo cum illo loquente
ecce nuntius descendebat ad eum. et ait. Ecce tanta
malum a domino è. quid amplius expec
tabo a domino.

Dixit aut heliseus. Audite uer
bum dni. Hec dicit dominus
christus hec erit. modius simi
le uno stabitur erit. et duo mo
dii ordei stabunt uno in porta samarie. Re
gius unus de ducibus. super cuius manum
rex incumbebat homini dei. dixit. Si do
minus fecerit etiam cataractas in celo.
numquid poterit fieri quod loqueris. Cui
ait. Uidebis oculis tuis. et non comedes
inde. Quatuor ergo uiri erant leprosi
iuxta introitum porte. Qui dixerunt

REGVM

ad mulierem. Quid hic ee nolumus: donec moriamur? Siue ingredi uoluerimus ciuitatem: fame morietur: siue mansemus hic. moriendu nobi è. Venite ergo trannfugiamus ad castr syrie. Si pepercerit nobis uiuemus. si aut occidere uoluerint. nichilominu moriemur. Surrexerunt igitur uespe. ut uenirent ad castra syrie. Cumq uenissent ad principium castror syrie: nullum ibidem reperierunt. Siquide dominus sonitum auxerat curruum t castris syrie. curruum t equor t exerc plurimu. Dixerunt q ad mulierem. Ecc aduexit me rex ad uersus nos rex isrl. reges ethneorum t egiptiorum: t uene runt super nos. Surrexerunt aut t fu gerunt in tenebris. t dereliquerunt tentoria sua. t equos t asinos t mulos in castris. Fugerunt q cupientes tm saluare animas suas. Igitur cum ue nissent leprosi illi ad principium castr rum. ingressi sunt unum tabernaclm. t comederunt t biberunt. tulerut inde argentum t aurum t uestes. t abierut t absconderunt. Et rursum reuersi sut ad aliud tabernaclm. t inde similit t auferentes absconderunt. Dixerut q ad mulierem. Non recte facimus. Hec enim dies boni nunti è. Si tacuerim t noluerimus nuntiare usq mane. sce lestis arguemur. Venite eamus. t nun tiemus in aula regis. Cumq uenissent ad portam ciuitatis. nunciauerunt eis dicentes. Ingressi in castra syrie. t nul lum ibi reperimus hominem. nisi eqs t asinos alligatos. t sua tentoria. sicut ergo portarij. t nuntiauerunt in aula regis intrinsecus. Qui surrexit nocte. t abijt ad suos suos. Dico uobis quid fecerunt nobis syri. Scimt quia fam laboramus. t dereliquo egressi sunt de ca stris. t latitant in agris. dicentes. Cu egressi fuerimt de ciuitate. capiemus eos uiuos. t tunc ciuitatem ingredi t poterimus. Respondit unus seruoru eius. Tollamus v equos. qui remanserunt in urbe. quia ipi tantum sunt i immensa multitudine israel. alij enim consumpti sunt: t mittentes explorare poterimus. Adduxerunt ergo duos e quos. misitq rex ad castra syriorum dicens. Ite t inuestigate. qui abierunt po eos. usq ad iordanem. Ecce autem omnis uia plena erat uestib t uasis. que proiecerant syri cum turbarentur. Reuersiq nuntiauerunt regi. Et egressus populus. diripuit castr syrie. Factusq è modius similae statere uno. siclo. iuxta uerbum domini. Porro re ducem illum in cuius manu incubue rat. constituit ad portam. Quem calca uit turba in introitu porte. t mortuus è. iuxta uerbum quod locutus fuerat uir dei. quando descenderat rex ad eu. Factumq è secundum simonem uiri dei. quem dixerat regi qn ait. duo mo dii ordei statere uno erunt. t modius similae statere uno. hec eadem tempore. eras in porta samarie. quando respon dit dux ille uiro dei. t dixerat. etiam si dns fecerit cataractas in celo. numquid fieri posset quod loquens. t dixit. uidebis oculis tuis. t inde non comedes. Euenit ergo ei sicut predictum fuerat. et conculcauit eum populus in porta. t mortuus è.

VIII

Heliseus aut locutus est ad mulierem. cuius iuuenē fecerat filium. dicens. Surge t uade tu t domus tua. t peregrinare ubicumq reperis. Vocabit enim dominus famē. t ueniet super terram vij annis. Que surrexit t fecit iuxta uerbum hominis dei. Et uadens cum domo sua. peregrinata è in terra philisthim. diebus multis. Cuq finiti fuissent anni vij. reuersa è de terra philisthim mulier. t egressa è ut interpellaret regem pro domo sua. t agris suis. Rex aut loquebatur cum giezi puero uiri dei. dicens. Narra mihi omnia magnalia. que fecit heliseus. t Cum ille narraret regi. quomodo mor tuum suscitasset. apparuit mulier cui filium uiuificauerat. clamans ad re gem pro domo sua. t pro agris suis. t Dixitq giezi. Domine mi rex. hec est mulier. t hic è filius eius. quem suscitauit heliseus. Et interrogauit rex t mulierem. que narrauit ei. Deditq t rex ei eunuchum unum. dicens. Re-

shuic et omnia que sua sunt. tunuc
sos redditus agrorum. a die qua relict
terram. usqs ad presens. Venit quoqs
heliseus damascum. et benadab rex sy
ne egrotabat. Nuntiatumqs est ei dicen
Venit vir dei huc. Et ait rex ad azahel.
Tolle tecum munera. et vade in occur
sum viri dei. et consule per eum dominu
dicens. Si evadere potero de infirmita
te mea hac? Perrexit ergo azahel in occur
sum eius. habens secum munera. et om
ia bona damasci. honera xl camelorum.
Cumqs stetisset coram eo. ait. Filius
tuus benadab rex syrie. misit me ad te
dicens. Si sanari potero de infirmita
te mea hac? Dixitqs ei heliseus. Vade
dic ei. Sanabere. ostendit mihi
dominus. quia morietur. Stetitqs ci
co. et conturbatus est usqs ad effusionem
vultus. Flevitqs vir dei. Cui azahel
ait. Quare dominus meus flet? At il
le respondit. Quia scio que mala
facturus sis filiis israel. munita eorum mu
nitis igne succendes. iuvenes eorū
interficies gladio. et parvulos eorum
elides ac pregnantes divides.
Dixitqs ei azahel. Quid enim sum
servus tuus canis. ut faciam rem istā
magnam. Et ait heliseus. Ostendit
mihi dominus. te regem syrie fore. A
Qui cum recessisset ab heliseo. venit
ad dominum suum. Qui ait ei. Quid
tibi dixit heliseus? At ille respondit. Dixit
mihi. recipies sanitatem. Cumqs
dies alteri. sulit stragulum et infudit
aqua. et expandit super faciem eius. A
Quo mortuo regnavit azahel pro eo.
Anno v ioram filii achab regis israel.
regnavit ioram filius iosaphat regis
iuda. Triginta duorum annorum erat
cum regnare cepisset. et octo annis re
gnavit in ierusalem. Ambulavitqs i
tinere regum israel. sicut ambulaverat
domus achab. filia enim achab erat
uxor eius. Et fecit quod malum est co
ram domino. Noluit autem dominus
disperdere iudam. propter david famu
lum suum. sicut promiserat ei. ut daret lu
cernam ei. et filiis eius. cunctis diebus. In
diebus eius recessit edom. ne esset sub
iuda. et constituit sibi regem. Venitqs io
ram sevia. et omnes currus cum eo. Et
surrexit nocte. percussitqs omnes vi
reos. qui eum circumdederant. et prin
cipes curruum. Populus autem fugit i
tabernacula sua. Recessit ergo edom
ne esset sub iuda. usqs in diem hanc. et
Tunc recessit et lobna in tempore illo. Reliqua
autem sermonum ioram. et omnia que
fecit. nonne hec scripta sunt in libro ver
borum dierum regum iuda? Et dormi
vit ioram cum patribus suis. sepultusqs est
cum eis in civitate david. Et regnavit
ochozias filius eius pro eo. Anno xii
ioram filii achab regis israel. regnavit
ochozias filius ioram regis iuda. Vi
ginti duorum annorum erat ochozias
cum regnare cepisset. et anno regnavit
in ierusalem. Nomen matris eius athalia
filia amri regis israel. Et ambulavit
in via domus achab. et fecit quod ma
lum est in conspectu domini. sicut domus
achab. Socer enim domus achab fuit.
Abiit quoqs cum ioram filio achab ad
prelium contra azahel regem syrie. in
ramoth galaad. Et vulneravere syri
syri ioram. Qui reversus est ut cura
retur in iezrahel. quia vulnerave rant eum
syri in ramoth prelians contra
azahel regem syrie. porro ochozias fi
lius ioram regis iuda descendit ut vi
seret ioram filium achab. in iezrahel. qui e
grotabat.

VIII

Heliseus autem propheta. vo
cavit unum de filiis prophe
tarum. et ait illi. Accinge lumbos tu
os. et tolle lenticulam hanc
oleum manu tua. et vade in ramoth ga
laad. Cumqs veneris illuc. videbis ie
hu filium iosaphat. filii namsi. et ingres
sus suscitabis eum de medio fratrum
suorum. et introduces in interius cubicu
lum. tenensqs lenticulam olei. fundes super
caput eius et dices. Hec dicit dominus
Unxi te regem super israel. Aperiesqs o
stium et fugies. et non ibi subsistes.
Abiit ergo adolescens puer prophe
te in ramoth galaad. et ingressus est illuc.
Ecce autem principes exercitus sedebat.
et ait. Verbum mihi ad te o princeps
Dixitqs ei iehu. Ad quem ex omnibus
nobis? At ille dixit. Ad te o princeps

REGVM

Et suscepit ingressus è cubiculum. Arulle fudit oleum super caput eius: et ait. Hæc dicit dominus deus israel. Unxi te in regem super populum domini israel. et percuties domum achab dñi tui: ut ulciscar sanguinem seruorum meorũ prophetarum. et sanguinem omnium seruorum domini de manu iezebel. Perdamq; ẽm domum achab. et interficiam de domo achab mingentem ad parietem. et clausum et nouissimum in israel. Et dabo domum achab sicut domum ieroboam filij nabath. et sicut domum baasa filij haya. Iezabel quoq; comedent canes in agro iezrahel: nec erit qui sepeliat eam. Aperuitq; hostium et fugit. Iehu aut egressus è ad seruos domini sui. Qui dixerunt ei. recte ne sunt omnia? Quid uenit insanus iste ad te? Qui ait eis. Nostis hominẽ. et quid locutus sit. At illi respondẽrũt. Falsum è. sed magis narra nobis. Qui ait eis. Hæc et hæc locutus è michi. Et ait. Hæc dicit dominus. Unxi te in regẽ super israel. Festinauerunt itaq;. et unusquisq; tollens pallium suum. posuerunt sb pedibꝰ eius. in simulacrum gradum. et tecinerunt tuba atq; dixerunt. Regnauit iehu. Conspirauit ergo iehu filius iosaphat filij namsi. contra ieroboam. porro ioram obsederat ramoth galaad. ipe et omnis israel. contra azahel regem syrie. et uerus fuerat ut curaretur in iezrahel. propter uulnera. quia percusserant eum syri. pugnante contra azahel regem syrie. et Dixitq; iehu. Si placet uobis nemo egrediatur profugus de ciuitate. ne uadat nuntiet in iezrahel. Et ascendit. et profectus è in iezrahel. Ioram enim egrotabat ibi. et achazias rex iude descenderat ad uisitandum ioram. Speculator qui stabat super turrem iezrahel. uidit globum iehu uenientis et ait. Video ego globum. Dixitq; ioram. Tolle currum et mitte in occursum eorum. et dicat uadens. Recte ne sunt omnia? Abiit q̃ qui ascenderat currum in occursum eius. et ait. Hæc dicit rex. Pacata sunt omnia. Dixitq; ei iehu. Quid michi et pacis? Transi et sequere me. Nuntiauit ergo speculator dicens. Uenit nuntius ad eos. et non reuertitur. Misit ergo alium currus

equorum secundum. Uenitq; ad eos. et ait. Hæc dicit rex. Numquid pax è? Et ait iehu. Quid tibi et pacis? Transi et sequere me. Nuntiauit quoq; speculator dicens. Uenit usq; ad eos. et non reuertitur. Est autem incessus quasi incessus iehu filij namsi. preceps enim graditur. Et ait ioram. Iunge currum. Iunxerunt q; currum eius. Et egressus est ioram rex israel. et ahazias rex iuda. singuli in curribꝰ suis. Egressiq; sunt in occursum iehu. et inuenerunt eum in agro naboth iezrahelite. Cumq; uidisset ioram iehu: dixit. Pax è iehu. At ille respondit. Quæ pax? Adhuc fornicationes matris mee iezabel et ueneficia eius multa sunt. Contendit autem ioram manus suam. et fugiens ait ad ahaziam. Insidiæ ahazia. Porro iehu tetendit arcum manu sua. et percussit ioram inter scapulas. et egressa è sagitta per cor eius. Statimq; corruit in curru suo. Et ait iehu ad badacer ducem. Tolle et proice eum in campo naboth iezrahelite. Memini ei quando ego et tu sedentes in curru sequebamur achab patrem eius. et dominus hoc leuauerit super eum dicens. Si non pro sanguine naboth. et pro sanguine filiorum eius quem uidi heri. ait dominus. Reddam tibi in agro isto dicit dñs. Nunc igitur tolle et proice eum in agro. iuxta uerbum domini. Ahaziam autem rex iuda uidens hæc. fugit per uiam domus horti. Persecutusq; è eum iehu. et ait. Et hunc percute in curru suo. in ascensu gabes. quæ è iuxta iebleam. Qui fugit in mageddo. et mortuus è ibi. et imposuerunt eum super currum suum serui eius. et tulerunt eum in ierusalem. sepelieruntq; in sepulcro cum patribꝰ suis in ciuitate dauid. Anno undecimo ioram filij achab regis israel. regnauit ahazias super iudam. Uenitq; iehu in iezrahel. porro iezabel audito aduentu eius. depingit oculos suos stibio. et ornauit caput suum. et respexit per fenestram ingredientem iehu per portam. et ait. Numquid pax cẽ potest zambri. qui interfecit dñm suum? Leuauitq; iehu faciem suam. ad fenestram et ait. Quæ è ista? Et inclinauerunt se ad eum duo uel tres eu

nuchi. ꝛ dixerunt. Hec è iezabel. Atille
dixit eis. Precipitate eam deorsum. Et
precipitauerunt eam. Aspersusq; è sang
ne parietes ꝛ equorum ungule. qui calca
uerunt eam. Cumq; ingressus cẽt. ut
comederet bibereq;. ait. Ite ꝛ uidete ma
ledictam illam. ꝛ sepelite eam quia filia
regis è. Cumq; issent ut sepelirent ei.
non inuenerunt nisi caluariam ꝛ pedes
ꝛ sũmas manus. Reuersiq; nunciauerunt
ei. Et ait hyeu. Sermo domini è
quem locutus è per seruum suum helyas
thesbitem. dicens. In agro iezrahel. come
dent canes carnes iezabel. ꝛ erunt cãd
iezabel. sicut stercus super faciem terre.
in agro iezrahel. ita preterierunt dicãt
hec ecce è illa iezabel.

VIIII

Kam aut achab ter filij
samarie. Scripsit ergo hyeu
litteras. ꝛ misit in samariam
ad optimates ciuitatis. et
ad maiores natu. ꝛ ad nutritios achab.
dicens. Statim ut acceperitis litteras i
bas. qui hẽtis filios domini ui. ꝛ curru
ꝛ equos. ꝛ ciuitates firmas ꝛ arma: eligit
meliorem. ꝛ eum qui uobis placuerit d
filijs domini ui ponite super solium pr
sui. ꝛ pugnate pro domo domini ui. Ti
muerunt illi uehementer. ꝛ dixerunt. I
Ecce duo reges non potuerunt stare co
ram eo. ꝛ quomo nos ualebimus resistẽ
ei. Miserunt ergo prepositi domus. ꝛ pr
fecti ciuitatis. ꝛ maiores natu. ꝛ nutricij.
ad hyeu dicentes. Serui tui sumus. q
cumq; iusseris faciemus. nec constituem
regem. Quodcumq; tibi placet fac. Re
scripsit aut eis litteras secundo. dicens.
Si mei estis ꝛ obeditis michi. tollite ca
pita filiorum domini ui. ꝛ uenite ad me
hac eadem hora eras in iezrahel. Porro
filij regis lxx uiri. apud optimates ciui
tates nutriebantur. Cumq; uenissent
littere ad eos. tulerunt filios regis ꝛ occi
derunt lxx. uiros. ꝛ posuerunt capita eo
rum in cophinis. ꝛ miserunt ad eum in
iezrahel. Venit aut nunctius ad eum. et
nunciauit ei dicens. Attulerunt capita
filiorum regis. Qui ait. Ponite ea i
ad duos aceruos. iuxta introitum porte.
usq; mane. Cumq; diluculasset. egressus
è. ꝛ stans dixit ad oẽm populum. Iusti
estis. Si ego iniuriam domino meo.
ꝛ interfeci eum. quis percussit omẽs hos.
Videte ergo nunc. quoniã non cecidit
de sermonib; domini in terram. quos lo
cutus è dominus. super domum achab.
ꝛ dominus fecit quod locutus è i manu
serui sui helye. Percussit ergo hyeu omẽs
qui reliqui erant de domo achab i iezra
hel. ꝛ uniuersos optimates eius. ꝛ notos
ꝛ sacerdotes. donec non remanerent ex
eo reliquie. Et surrexit ꝛ uenit in samari
am. Cumq; uenisset ad cameram pasto
rum. in uia inuenit fratres ahazie regis iu
da. Dixitq; ad eos. Qui nam estis uos.
At illi rñderunt. Fratres ahazie sumus. et
descendimus ad salutandum filios regis
ꝛ filios regine. Qui ait. Comprehendite
eos uiuos. Quos cum comprehendissent
uiuos. iugulauerunt eos in cisterna uici
cameram quadraginta duos uiros. ꝛ nõ
reliquit ex eis quemq;. Cumq; abisset
inde. inuenit ionadab filium rechab in
occursum sibi. ꝛ benedixit ei. Et ait ad e
um. Numquid è cor tuum rectum cum
corde meo. sicut cor meum cum corde tuo.
Et ait ionadab. Est. Si è inquit da ma
num tuam. Qui dedit ei manum suam.
At ille leuauit eum ad se in curru. dixitq;
ad eum. Veni mecum. ꝛ uide zelum mei
pro dño. Et imposuit eum in curru suo. ꝛ
duxit in samariam. Et percussit omẽs
qui reliqui fuerant de achab in samaria
usq; ad unum. iuxta uerbum domini
quod locutus è per heliam. Congregauit
ergo hyeu oẽm populum. ꝛ dixit ad eos.
Achab coluit baal parum. ego aut colam
amplius eum. Nunc igitur omnes pro
phetas baal. ꝛ uniuersos eius. ꝛ cunctos sac
dotes ipius uocate ad me. Nullus sit q
non ueniat. Sacrificium enim è michi
grande baal. Quicumq; defuerit non
uiuet. Porro hyeu faciebat hoc ysidiose
ut disperderet cultores baal. Dixitq; Sci
ficate diem solemnem baal. Vocauitq; ꝛ
misit in uniuersos terminos israel. ꝛ ue
nerunt cuncti serui baal. Non fuit resid
nec unus quidem qui non ueniret. Et
ingressi sunt templum baal. ꝛ repleta è
domus baal. a summo usq; ad sumus.
Dixitq; his qui erant super uestes. Pro
ferte uestimenta. cunctis baal uniuersis.

REGVM

Et protulerunt eis uestes. ingressiq;
hyeu ꝛ ionadab filio rechab in templi
baal: ait cultoribus baal. Perquirite et
uidete. ne quis forte uobiscum sit de
seruis domini: ꝛ ut sint soli serui ba
al. Ingressi sunt ut faccrent uic
timas ꝛ holocaustha. hyeu autem
preparauerat sibi foris octoginta uire:
ꝛ dixerat eis. Quicumq; fugerit de
hominibus his quos ego adduxero in
manus uras. anima eius erit pro a
nima illius. Ipse ꝛ autem. cum com
plesset holocaustum: precepit mi
militibus ꝛ ducibus suis. Ingredimini ꝛ
percutite eos. nullus euadat. Percus
serunt eos in ore gladii. ꝛ proiecerunt
milites ꝛ duces. Et ierunt in ciuitatem
templi baal: ꝛ protulerunt statuam de
templo baal. ꝛ combusserunt eam. ꝛ comminuerunt
eam. Destruxerunt quoq; etiam baal:
ꝛ fecerunt pro ea latrinas usq; ad dies
hanc. Delenit itaq; hyeu baal: de isrl.
Verumtamen a peccatis ieroboam filii nabat
qui peccare fecerat israel non recessit. nec
dereliquit uitulos aureos qui erant i
bethel ꝛ in dan. Dixit autem dominus ad
hyeu. Quia studiose egisti quod rec
tum erat ꝛ placebat in oculis meis. ꝛ
omnia que erant in corde meo fecisti
domui achab. filii mei usq; in quar
tam generationem sedebunt super thro
num israel. Porro hyeu non custodiuit
ut ambularet in lege domini dei isrl.
in toto corde suo. Non enim recessit a
peccatis ieroboam. qui peccare fecerat is
rael. In diebus illis: cepit dominus ta
dere super israel. Percussitq; eos aza
hel in universis finibus israel. a iorda
ne orientalem plagam. omnem
terram galaad. ꝛ gad. ꝛ ruben. ꝛ manas
se ꝛ aroer. que est super torrentem arnon. ꝛ
galaad. ꝛ basan. Reliqua autem uerbo
hyeu. ꝛ universa que fecit. ꝛ fortitudo
eius. nonne hec scripta sunt in libro
uerborum dierum regum israel. Et
dormiuit hyeu cum patribus suis. sepeli
uerunt eum in samaria. Et regnauit
ioachaz filius eius pro eo. Dies uero
quibus regnauit hyeu super israel.
uiginti ꝛ octo anni fuerunt in samaria.

Athalia uero mater ochozie
uidens filium suum mor
tuum: surrexit ut interficeret
semen regium. Tollens au
tem iosaba filia regis ioram soror ochozie. fu
rata est eum de me
dio filiorum regis qui interficiebantur.
ꝛ nutricem eius de triclinio. ꝛ abscon
derunt eum a facie athalie ut non inter
ficeretur. Fuitq; cum ea in domo dei
clam vi annis. Porro athalia regna
uit super terram. Anno autem septimo
misit iojada. ꝛ assumens centuriones
ꝛ milites. introduxit ad se in templum
domini. pepigitq; cum eis fedus. Et
adiurans eos in templo dei. ostendit
eis filium regis. ꝛ precepit eis dicens.
Iste est sermo quem facere debetis. Ter
tia pars uestrum introeat sabbatum. ꝛ obser
uet excubias domus regis. Tertia autem
pars sit ad portam sur. ꝛ tertia pars sit
ad portam que est post habitaculum scu
rionum. ꝛ custodietis excubitum domus
mee. Due uero partes ex uobis cun
ctegredientes sabbato: custodient excu
bias domus domini circa regem. ꝛ cir
cumibitis eum. habentes arma in manibus
uestris. Siquis autem ingredietur sep
tum templi: interficietur. Eritisq; cum
rege introeuntem. ꝛ egredientem. Et fece
runt centuriones. iuxta omnia que
preceperat eis ioiada sacerdos. Et as
sumentes singuli uiros sue qui ingre
diebantur sabbatum cum his qui egre
diebantur e sabbato: uenerunt ad io
iadam sacerdotem. Qui dedit eis ha
stas. ꝛ arma regis dauid. que erant in
templo domini. Et steterunt singuli
habentes arma in manu sua a parte dex
tera templi usq; ad sinistram partem al
taris. ꝛ templi circum regem. Producq;
filium regis. ꝛ posuerunt super eum diade
ma ꝛ testimonium. Fecerunt eum
regem. ꝛ unxerunt. Et plaudentes ma
nu: dixerunt. Vivat rex. Audiuit au
tem athalia uocem populi currentis. ꝛ ingres
sa ad turmas in templum domini. uidit
regem stantem super tribunal iuxta mo
rem. ꝛ cantores ꝛ tubas prope eum. om
nemq; populum terre letantem. ꝛ canen
tibus tubis. ꝛ scidit uestimenta sua: clama

uitqs. Cōmutatio. mutatio. Precepit qs iolada cētūmonibꝫ qui erant sup exercitum. rait eis. Ēducite eam extra septa templi. Et quicumqs eam secutus fuerit feriatur gladio. Dixerat enim sacerdos. Ne occidatur in templo dominꝰ. Fecerūtqs ei manus. rum pretermittēt eam prius in uiis eāq iuxta palatium. rinterfecti ē ibi. Percussit igitur iolada fedus. inter dñm rinter regem. rinter populum. ut esset populus dominꝰ. rinter regem rpopli ingressusqs ē omnis populus terre templum baal. rdestruxerunt aras eius. et ymagines omnino fregerunt ualide. Mathan quoqs sacerdotem baal. occiderunt coram altarib. Et posuit sacerdos custodias in domo dominꝰ. rmilitū centuriones. rcereti rpheleti legiones. rōnem populum terre. deduxerūtqs regem de domo dominꝰ. rueneruntꝑ uiam portę scutariorum in palatium. rsedit super thronum regum. Letatusqs est omnis populus terre. rciuitas quieuit. Athalia aut occisa ē gladio in domo regis. Septemqs annorum erat ioas cum regnare cepisset.

XII

In anno septimo hyeu. regnauit ioas. Quadraginta annis regnauit in ierusalem. Nomen matris eius sebia de berſabee. Fecitqs ioas rectum coram dominꝰ. cūctis diebꝰ quibꝰ docuit eum iolada sacerdos. Uerumtamen excelsa non abstulit. Adhuc enim populus immolabat. radolebat incensum in excelsis. Dixitqs ioas ad sacerdotes. Omnem pecuniam sanctorum que illata fuerit in templum dominꝰ a preteritis uidelicet. q offerunt pro pacto animę. rquam sponte. rarbitrio cordis sui inferunt in templum dominꝰ. accipiant illam sacerdotes iuxta ordinem suum. rinstauret quicquid forte uetustate dilapsum fuerit. Igitur usqs ad uicesimum tertium annum regis ioas. non instaurauerunt sacerdotes fortia templi. Uocauitqs rex ioas iojadam pontificem rsacerdotes. dicens eis. Quare fortia templi non instauratis? Nolite ergo amplius accipere pecuniam iuxta ordinem suum. sed ad instaurationem templi reddite eam. Prohibitiqs sunt sacerdotes ultra accipere pecuniam a populo. rinstaurare fortia templi. Tulit autem iojadꝰ pontifex gasophilacium unum. aperuitqs foramen desuper. rposuit illud iuxta altare ad dexteram ingredientium domum dominꝰ. Dabantqs in eo sacerdotes qui custodiebant hostia cētum pecuniam que deferebatur ad templum dominꝰ. Cumqs uiderent numiam pecuniam q deferebatur cē in gasophilacio. ascēdebant scriba regis. rpontifex. effundebantqs rnumerabant pecuniam que inueniebatur in domo dominꝰ. rligabat eam iuxta numerum atqs mensuras in manu eorum qui preerant cemētariis domus dominꝰ. Qui impendebat eam in fabris lignorum. rin cementariis rhys qui operabantur in domo dominꝰ. rfulcra templi faciebant. rubis qui cēdebant saxa. rut emerent ligna. rlapides qui excinderentur. ita ut impleretur instauratio domus dñi. in unumquodqs quod indigebat expensa. ad munienda domum dominꝰ. Pecunia non fiebant ex ea pecunia ydrie templi dominꝰ. rfuscinule rdomicula. rtube omne uas auręū. rargentęum. de pecunia que inferebat in templum dñi. Dabis enim qui faciebant opus dabatur. ut instauraretur templum dominꝰ. Et non fiebat ratio bis hominibꝰ qui accipiebant pecuniam. ut distribuerent artificibꝰ. sed in fide tractabant eam. Pecuniam uero pro delicto. rpecuniam pro peccato non inferebat in templum dominꝰ. rquia sacerdotum erat. Tunc ascendit azahel rex syrie. rpugnabat contra getth. Cepitqs eam. rdirexit faciem suam ut ascenderet in ierusalem. Quamobrē tulit ioas rex iuda omnia sanctificata q obsecrauerat iosaphat rioram. rahazias patres eius. reges iuda. rque ipe obtulerat. rsuum aurum argentum. quodcumque inuentum est in thesauris templi dominꝰ. rin palatio regis. misitqs azahel regi syrie. rrecessit ab ierusalem. Reliqua autem sermonum ioas. rsuum uniuersa que fecit. nonne scripta sunt in libro uerborum

REGVM

dicum regum iuda? Sumpserunt aut
serui eius. & coniurauerunt inter se. percus
seruntq; ioas in domo mello in descensu
sela. Iozachar namq; filius semath. et
iozabath filius somer serui eius percus
serunt eum & mortuus è. & sepelierunt eū
cum pribus suis. in ciuitate dauid. Regn
auitq; amasias filius eius pro eo. XII

Anno uicesimo tertio ioas
filij abazie regis iude. regna
uit ioachaz filius hyeu. sup
israel. in samaria. xvij annis. & fecit malum coram dño. Secuti
q; est pecca ieroboam filij nabath. qui
peccare fecit israel. & non declinauit ab
eis. Iratusq; è furor dominj super israel.
& tradidit eos in manu azahel regis syrie.
& in manu benadab filij azahel cunctis die
bus. Deprecatus è aut ioachaz faciē dñi
& audiuit eum dominus. Vidit enim an
gustiam israel. quam attriuerat eos rex
syrie. Et dedit dominus saluatorē israeli
& liberatus è de manu regis syrie. Habi
tauerunt q; filij israel in tabernaculis sui
sicut heri & nudius tertius. Neutiq; non
recesserunt a peccis domus ieroboam q̄
peccare fecit israel. in ipis ambulauerūt
Siquidem & lucus permansit in samaria.
Et non sunt derelicti ioachaz de pplo.
nisi l. equites. & decem currus & x milia pedi
tum. Interfecerat enim eos rex syrie. et
redegerat quasi puluerem triturationis.
Reliqua aut sermonum ioachaz. & u
niuersa que fecit. fortitudo eius. nō
ne hec scripta sunt in libro sermonum
dicum regum israel? Dormiuitq; ioach
cum pribus suis. & sepelierunt in samaria.
Regnauitq; ioas filius eius pro eo. &
Anno tricesimo septimo ioas regis iu
da. regnauit ioas filius ioachaz super
israel in samaria. xvj annis. & fecit q̄d
malum è in conspectu domini. Non decli
nauit ab omnibus peccis ieroboam filij
nabath. qui peccare fecit israel. in ipsis a
bulauit. Reliqua aut sermonum ioa
& uniuersa que fecit. fortitudo eius.
quomō pugnauerit contra amasiam regē
iuda. nonne hec scripta sunt in libro ser
monum dicum regum israel? Et dor
miuit ioas cum pribus suis. Ieroboam
aut sedit super solum eius. Dorm ioas

sepultus è in samaria. cum regibus israel.
Heliseus aut egrotabat infirmitate. qua
& mortuus è. Descenditq; ad eum ioas
rex israel. & flebat coram eo. dicebatq; a
Pater mi pater mi. currus israel & auriga
eius. Et ait heliseus. Affer arcum & sagit
tas. Cumq; attulisset eum arcum & sagit
tas. dixit ad regem israel. Pone manum
tuam super arcum. Et cum posuisset ille
manum suam. superposuit heliseus ma
nus suas manibus regis. & ait. Aperi fene
stram orientalem. Cumq; aperuisset. &
dixit heliseus. Jace sagittam. Et iecit. &
Et ait heliseus. Sagitta salutis domini.
& sagitta salutis contra syriam. Percuties q;
syriam in affech. donec consumas eam. Et
ait. Tolle sagittas. Qui cum tulisset.
iterum dixit ei. Percute terram. &
Et cum percussisset tribus uicibus. & stetisset.
iratus è contra eum uir dei. & ait. Si percus
sisses quinquies. aut sexies siue septies.
percussisses syriam usq; ad consumationē.
Nunc aut percuties eam tribus uicibus. &
Mortuus è aut heliseus. & sepelierunt eū.
Latrunculi quoq; de moab uenerunt i
terrā. in ipō anno. Quidam aut sepelien
tes hominem uiderunt latrunculos. & p
iecerunt cadauer in sepulcro helisei. Qđ
cum tetigisset ossa helisei. reuixit homo.
& stetit super pedes suos. Igitur azahel rex
syrie afflixit israel. cunctis diebus ioachaz. &
Et miseratus è dominus eorum. & misere
tus eis & respexit eos propter pactum suum. quod
habebat cum abraam. ysaac. & iacob. & no
luit disperdere eos. neq; proiecit penitus
usq; in presens tempus. Mortuus è aut
azahel rex syrie. & regnauit benadab filius
eius pro eo. Porro ioas filius ioachaz &
tulit urbes de manu benadab filij azahel.
quas tulerat de manu ioachaz patris sui
uire prelij. Tribus uicibus percussit eum
ioas. & reddit ciuitates israeli. XIII

Anno secundo ioas filij
ioachaz regis israel. regnauit
amasias filius ioas regis
iuda. Viginti & quinq; annorum
cum regnare cepisset. & xxix annis
regnauit in hierusalem. Nomen matris
eius. ioaden de hierusalem. Et fecit rectum co
ram domino. uerumtamen non ut dauid pa
ter eius. Iuxta omnia que fecit ioas pater

eius fecit. nisi hoc tantum quod excelsa non abstulit. Adhuc enim immolabat
populus. t adolebat incensum in excelsis
Cumq; obtinuisset regnum. percussit ser
vos suos qui interfecerant regem patrem su
Filios aut eorum qui occiderant non oc
cidit. iuxta quod scriptum é in libro legis
moysi. sicut preceperat dominus dicens.
Non morientur patres pro filys. nec filij p
patribus. sed unusquisq; in peccato suo morie
tur. Ipse percussit edom in valle salinar
e millia. t apprehendit petram in prelio.
Vocauitq; nomen eius iectel. usq; in p
sentem diem. Tunc misit amasias nu
cios. ad ioas filium ioachaz filij iehu re
gis israel. dicens. Veni t videamus nos.
Remisitq; ioas rex israel. ad amasiam
regem iuda. dicens. Carduus libani
misit ad cedrum que é in libano. dicens.
Da filiam tuam filio meo uxorem. Tra
sierunt q; bestie saltus que sunt in libano.
t conculcauerunt carduum. Percutiens i
dumeam superbe edom. t sublevauit te cor
tuum. Contentus esto gloria. t sede i
domo tua. Quare provocas malum. ut
cadas tu t iudas tecum. Et non acqui
uit amasias. Ascendit q; ioas rex israel.
t uiderunt se ipe t amasias rex iuda in
bethsames oppido iude. Percussusq; est
iuda coram israel. t fugerunt unusq;sq;
in tabernacula sua. Amasiam uero regem
iuda filium ioas filij ahasie cepit ioas
rex israel in bethsames. t adduxit eum i
ierusalem. Et interrupit murum ierusalem.
a porta effraim usq; ad portam anguli.
quadringentis cubitis. Tulitq; omne
aurum t argentum. t universa vasa que
inuenta sunt in domo dñi. t in thesauris
regis. t obsides. t reuersus é in samariam.
Reliqua uero verborum ioas que fecit
t fortitudo eius. qua pugnauit cū amas
siam regem iuda. nonne hec scripta sunt
in libro sermonum dierum regum israel.
Dormiuitq; ioas cum patribus suis. t sepl
tus é in samaria cum regibus israel. Et
regnauit ieroboam filius eius pro eo. t
Vixit aut amasias filius ioas rex iuda.
postq; mortuus é ioas filius ioachaz re
gis israel. xv annis. Reliqua autem
sermonum amasie. nonne hec scripta sunt
in libro sermonum dierum regū iuda.

Factaq; é contra eum coniuratio. in ierusalē
At ille fugit in lachis. Qui miserunt q; po
cum in lachis. t interfecerunt eum ibi.
t asportauerunt in equis. sepultusq; est
in ierusalem cum patribus suis in ciuitate dauid.
Tulit aut uniuersus populus iude a
zariam annos natum xvj. t constituerunt
eum regem pro patre eius amasia. Ipse edi
ficauit ahylam. t restituit eam iude. po
stq; dormiuit rex cum patribus suis. Anno
xv amasie filij ioas. regis iuda. regnauit
ieroboam filius ioas regis israel in samaria. xl t uno anno. t fecit quod malum
é coram domino. Non recessit ab oibus
peccatis ieroboam filij nabath. qui pecca
re fecit israel. Ipse restituit terminos israel.
ab introitu emath. usq; ad mare solitu
dinis. iuxta sermonē domini dei israel.
quem locutus é per seruum suum ionā
filium amathi prophetam. qui erat de i
gethcr. que é in ophel. Vidit enim dñs
afflictionem israel amaram nimis. et
quod consumpta essent usq; ad clausos cacē
t extremos. t non erat qui auxiliaretur
israel. Nec locutus é dominus ut deleret
nomen israel sub celo. sed saluauit eos in
manu ieroboam filij ioas. Reliqua aut
sermonum ieroboam. t universa que fecit
t fortitudo eius qua pugnauit. t quomo
restituit damascum t emath iude in israel.
nonne hec scripta sunt in libro sermo
dierum regum israel. Dormiuitq; ieropo
am cum patribus suis regibus israel. t regnauit
azarias filius eius pro eo. XLIIII

Anno xxvij ieroboam. regis
israel. regnauit azarias filius
amasie regis iude. Sedecim
annorum erat cum regnare
cepisset. t lii annis regnauit ierusa
Nomen matris eius iecelia de ierusa
Fecitq; quod erat placitum coram dño. t
iuxta omnia que fecerat amasias pater ei.
Verumtamen excelsa non demolitus. Adhuc
populus sacrificabat. t adolebat incēsum
in excelsis. Percussit aut dominus re
gem. t fuit leprosus. usq; in diem mortis
sue. t habitabat in domo libera seorsum. t
iothan uero filius regis. gubernabat
palatium. t iudicabat populum terre. Re
liqua aut sermonum azarie. t universa q
fecit. nonne hec scripta sunt in libro ver

REGVM

borum dierum regum iuda? Et dormi
uit azarias cum pribus suis. sepelieruit
q3 eum cum pribus suis. in ciuitate dd.
Et regnauit ioathan filius eius pro é.
Anno tricesimo octauo azarie regis iu
de regnauit zacharias filius ieroboam
super israel in samaria sex mensibus. fe
cit quod malum erat coram dño. sicut
fecerat pres eius. Non recessit a
peccis ieroboam filij nabath. qui pecca
re fecit israel. Conspirauit autem eius
sellum filius iabes. percussitq3 eum pu
blam. et interfecit. regnauitq3 pro eo. Re
liqua aut uerborum zacharie. nonne hec
scripta sunt in libro sermonum dierum
regum israel. Iste é sermo dñi quem lo
cutus é ad hieu. dicens. Filij tui usq3
ad quartam generationem. sedebunt de te
super thronum israel. Factumq3 est ita.
Sellum filius iabes. regnauit anno
anno azarie regis iude. Et regnauit au
tem mense in samaria. Et ascendit
manahen filius gadi de thersa. uenitq3
in samariam. Et percussit sellum filiu
iabes in samaria. et interfecit eum. re
gnauitq3 pro eo. Reliqua aut uerbo
sellum. et coniuratio eius. per quam tetē
dit insidias. nonne hec scripta sunt li
bro sermonum dierum regum israel.
Tunc percussit manahen thersam. et oēs
qui erant in ea. et terminos eius de ther
sa. noluerant enim aperire ei. et interfe
cit omnes pregnantes eius. et scidit eā.
Anno xxxviij azarie regis iude. regna
uit manahen filius gadi super israel
x annis in samaria. Fecitq3 quod ma
lum erat coram dño. Non recessit
a peccis ieroboam filij nabath. qui pec
care fecit israel. Cumq3 diebus eius as
cenderet phul rex assyriorum in terra.
dabat manahen phul mille talenta
argenti. ut cēret eum auxilium. et firma
ret regnum eius. Indixitq3 manahen
argentum super israel cūctis potentibus
diuitibus. ut daret regi assyriorum. l. si
clos argenti per singulos. Reuersusq3
é rex assyriorum. et non é moratus in the
sa. Reliqua aut sermonum manahen.
et uniuersa que fecit. nonne hec scripta
sunt in libro sermonum dierum regum
israel. Et dormiuit manahen cum pri
bus suis. regnauitq3 phaceia filius eius pro
eo. Anno quinquagesimo azarie regis
iude. regnauit phaceia filius manahen
super israel in samaria. biennio. et fecit
quod malum erat coram dño. Non
recessit a peccis ieroboam. qui peccare fe
cit israel. Conspiratus autem aduersus eū
phacee filius romelie dux exercitus ei.
et percussit eum in samaria. in turre dom
regie. una cum argob. et una cum eo. l. uiros de filijs galaaditarum. et in
fecit eum. regnauitq3 pro eo. Reliqui
aut uerborum phacee. et uniuersa que
fecit. nonne hec scripta sunt in libro ser
monum dierum regum israel? Anno
quinquagesimo secundo azarie regis iu
de. regnauit phaceia filius romelie in
super israel in samaria. xx annis. et fecit
quod malum erat coram dño. Non
recessit a peccis ieroboam filij nabath. q
peccare fecit israel. In diebus phacee re
gis israel uenit theglath phalasar rex
assiriorum. et cepit aion et abel domum ma
cha. et ianoe et cedes. et asor et galaad et ga
lileam et uniuersam terram nepthalim.
et transtulit eos in assyrios. Coniurauit
aut et interfecit insidias osee filius hela
ad phaceie filium romelie. et percussit
eum et interfecit. Et regnauitq3 pro eo. xx
anno ioathan filij ozie. Reliqua aut
sermonum phacee. et uniuersa que fecit.
nonne hec scripta sunt in libro sermo
dierum regum israel? Anno secundo phacee
filij romelie regis israel. regnauit ioathan
filius ozie regis iude. Viginti quinq3
annos erat cum regnare cepisset. et sedecim
annis regnauit in hierusalem. Nomen ma
tris eius ierusa. filia sadoch. Fecitq3 qđ
placitum erat coram dño. iuxta omnia
que fecerat ozias pr̄ suus. operatus est.
uerumtamen excelsa non abstulit. Adhuc
enim populus immolabat et incolebat in
excelsis. Ipse edificauit portam
domus domini sublimissimam. Re
liqua aut sermonum ioathan. et uniuersa
que fecit. nonne hec scripta sunt in libro
uerborum dierum regum iude? In die
bus illis cepit dominus mittere in iudam
rasin regem syrie. et phaceie filium rom
lie. Et dormiuit ioathan cum pribus
suis. sepultusq3 é cum eis in ciuitate

dauid pris fui. Et regnauit achaz
filius eius pro eo.

XV

In anno decimo septimo phacee filij romelie. regnauit achaz filius ioathan regis iuda. Viginti annorū erat achaz cum regnare cepisset. et xvj annis regnauit in hierlm. Non fecit quod erat placitum in oculis dñi dei sui. sicut dauid pr eius. Sed ambulauit in uia regum israel. Insuper et filium suum obtulit. iuxta abhominationes gentium. quas disperdit dominus coram filijs israel. Immolabat quoq; victimas. et adolebat incensum in excelsis. et collibus. et sub omni ligno frondoso. Tunc ascendit rasin rex syrie. et phacee filius romelie rex israel in hierlm. ad preliandum. Cumq; obsiderent achaz. non ualuerunt superare eum. In tpe illo restituit rasin rex syrie ailam syrie. et eiecit inde eos de aila. et habitauerunt ibi usq; in diem hanc. Misit autē achaz nuntios ad theglathphalasar regem assyriorum. dicens. Seruus tuus et filius tuus. ego sum. Ascende et salua me de manu regis syrie. et de manu regis israel. qui insurrexerunt aduersum me. Et tulit achaz argentum et aurum quod inuenit in domo dñi. et in thesauris regis misit regi assyriorum munera. Qui et acquieuit uoluntati eius. Ascendit autē rex assyriorum in damascum. et uastauit eam. et transtulit habitatores eius cyrenen. rasin autē interfecit. Perrexitq; rex achaz in occursum theglathphalasar regis assyriorum. in damascum. Cumq; uidisset altare damasci. misit rex achaz ad uriam sacerdotem exemplar altaris. et similitudinem iuxta omne opus eius. Extruxitq; urias sacerdos altare. iuxta omnia que preceperat rex achaz de damasco. ita fecit sacerdos urias. donec ueniret rex achaz de damasco. Cumq; uenisset rex de damasco. uidit altare. et ueneratus est eum. Ascenditq; et immolauit holocaustum et sacrificium suum. et libauit libamina. et fudit sanguinem pacificorum. quę obtulerat super altare.

re. Porro altare eneum quod erat coram domino transtulit de facie templi. de loco altaris. et de loco templi ponens eum ex latere altaris. ad aquilonem. Precepit quoq; rex achaz uni sacerdoti. dicens. Super altare maius offer holocaustum matutinum. et sacrificium uespertinum. et holocaustum regis. et sacrificium eius. et holocaustum uniuersi populi terre. et sacrificia eorum. et libamina eorum. omnem sanguinem holocausti. et uniuersum sanguinem uictime super illud effundes. Altare autem eneum erit paratum ad uoluntatem meam. Fecit igitur urias sacerdos uniuersa omnia que preceperat ei rex achaz. Tulit autē rex achaz celatas bases. et luterem qui erat desuper. et mare depositum de bobus eneis qui substinebant illud. et posuit super pauimentum strati lapidei. Mouebat quoq; sabbati quod edificauerat in templo. et ingressum regis exterius uertit in templū dñi. propter regem assyriorum. Reliqua autē uerborum achaz et omnia que fecit. nonne hec scripta sunt in libro sermonum dierum regum iuda? Dormiuitq; achaz cum patribus suis. et sepultus est in ciuitate dauid. et regnauit ezechias filius eius pro eo.

XVI

Anno xij achaz regis iuda regnauit osee filius hela in samaria. et super israel nouem annis. Fecitq; malum coram domino. non sicut reges israel. qui ante eum fuerunt. Contra eum ascendit salmanasar rex assyriorum. et factus est ei osee seruus. reddebatq; ei tributa. Cumq; deprehendisset rex assyrius osee. quod rebellare niteretur misissetq; nuntios ad so regem. ne persolueret tributa regi assyriorum sicut singulis annis solitus erat. obsedit eum et uinctum misit in carcerem. Perambulauitq; omnem terram. et ascendens samariam obsedit eam tribus annis. Anno autē nono osee cepit rex assyriorum samariam. et transtulit israel in assyrios. posuitq; eos in abyla. et in habor iuxta fluuium gozam. in ciuitatibus medorum. Factum est enim cum peccasset filij israel coram domino deo suo. qui e

REGVM

duxerat eos de terra egypti. de manu
pharaonis regis egypti. coluerunt deos
alienos. ambulauerunt in uoluntatibus
gentium quas obtulerat dominus
in conspectu filiorum israel. et regum isrl.
qui similiter fecerant. Offendebantq;
filij israel uerbis non rectis dominum
deum suum. Et edificauerunt sibi ex
celsa in cunctis urbibus suis. a turre custodi
umq; ad ciuitatem munitam. Erexerunt
sibi statuas et lucos in omni colle subli
mi. et subter omne lignum nemorosum.
et adolebant ibi incensum super aras in
morem gentium. quas transtulerat a
dominus a facie eorum. Feceruntq; ne
fanda pessima. ut irritantes dominum et coluerit
immundicias de quibus precepit dns eis.
ne facerent uerbum hoc. Et testificatus
est dominus in israel. et in iuda per manum
omnium prophetarum et uidentium. dicens.
Reuertimini a uiis uestris pessimis. et custo
dite precepta mea et cerimonias. iuxta
omnem legem. quam precepi patribus ue
stris. et sicut misi ad uos in manu seruo
meorum prophetarum. Qui non audie
runt set indurauerunt ceruicem suam. sicut
ceruices patrum suorum. qui noluerunt obe
dire domino deo suo. Et abiecerunt le
gitima eius. et pactum quod pepigit cum
patribus eorum. et testificationes quibus con
testatus est eos. Secutique sunt uanitates. et
uane egerunt. et secuti sunt gentes. que
erant per circuitum eorum. super quibus
precepserat dominus eis ut non facerent
sicut ille faciebat. Et dereliquerunt
omnia precepta domini dei sui. Fecerit
que sibi conflatiles duos uitulos et lucos. et
adorauerunt uniuersam militiam celi.
Seruierunt que baal. et consecrabant filios
suos. et filias suas per ignem. et diuinatio
nibus inseruiebant et auguriis. et tradiderunt
se ut facerent malum coram domino. et
irritauerunt eum. Iratusque est dominus
ualde contra israel. et abstulit eos de conspectu
suo. et non remansit nisi tribus iuda tantum
modo. Sed nec ipse iuda. custodiuit man
data domini dei sui. Verum ambulauit
in erroribus israel. quos operatus fuerat.
Proiecitque dominus omnem semen israel.
et afflixit eos. et tradidit eos in manu diri
pientium. donec proiceret eos a facie sua.

ecce iam ppe quo scissus e israel a domo
dauid. et constituerunt sibi regem ieroboam
filium nabath. Separauit enim ieroboam
israel a domino. et peccare eos fecit peccato
magnum. Et ambulauerunt filij israel
in uniuersis peccatis ieroboam que fecerat.
Non recesserunt ab eis. usque quo auferret
dominus israel a facie sua. sicut locutus
fuerat in manu omnium seruorum suorum
prophetarum. Et transtulit de
ra sua in assyrios usque in diem hanc. Ad
duxit autem rex assyriorum de babilone. et
de cuthi. et de hauath. et de emath. et sepharu
aim. et collocauit eos in ciuitatibus samarie
pro filijs israel. Qui possederunt sa
mariam. et habitauerunt in urbibus eius. Et
Cumque ibi habitare cepissent. non time
bant dominum. Et immisit eis dominus
leones. qui interficiebant eos. Nuntia
tumque est regi assyriorum. et dictum. Gentes
quas transtulisti. et habitare fecisti in ciuita
tibus samarie. ignorant legitima dei terre.
Et immisit in eos dominus leones. et ecce
interficiunt eos. eo quod ignorent ritum dei
terre. Precepit autem rex assyriorum dicens.
Ducite illuc unum de sacerdotibus. quos
inde captiuos adduxistis. et habitet et doceat eos legitima dei terre.
Igitur cum uenisset unus de sacerdotibus
his qui captiui ducti fuerant de samaria.
habitauit in bethel. et docebat eos. quomodo
colerent deum. Et unaquaque gens fabri
cauit deum suum. posueruntque eos in
phanis in excelsis. que fecerant samari
te gentes. et gentes in urbibus suis in quibus
habitabant. Viri enim babilonij. fecerunt
socoth benoth. Viri autem cuthei fecerunt
nergel. Et uiri de emath. fecerunt asima.
Porro euei fecerunt nebaz et tharthac.
hij autem qui erant de sepharuaim. obu
rebant filios suos igni ad adrameleth et a
namelech dijs sepharuaim. et nichilomi
nus colebant dominum. Fecerunt autem
sibi de nouissimis sacerdotes excelsorum.
et ponebant eos in phanis sublimibus. Et
cum dominum colerent. dijs quoque su
is seruiebant. iuxta consuetudinem gentium
de quibus translati fuerant samariam.
Usque in presentem diem. morem faciunt
antiquum. Non timent dominum. nec custo
diunt cerimonias eius et iudicia et legem

ī mandatum quod p̄ceperat dominus filijs iacob. quem cognominauit israel. ꝛp̄cussĕrat cum eis pactum. ꝛmandauerat eis dicens. Nolite timere deos alienos. ꝛnon adorets eos. nꝫ colatis eos. ꝛ non imolets eis. ſꝫ dñm deum uīm. qui eduxit uos de terra egipti in fortitudine magna. ꝛ in brachio extento. ipm timete ꝛ illum adorate. ꝛ ipi imolate. Cerimonias quoq; ꝛ iudicia. ꝛ legem ꝛ mandati quod scripserat uobis custodite. ut faciatis xtis diebꝫ. ꝛ non timeatis deos alienos. Et pactum quod pcussit uobīcum nolite obliuisci. nec colatis deos alienos. ſꝫ dominum uīm timete. ꝛ ipe eruet uos de manu omnium inimicorum uestrorum. Illi uero non audierunt. ſꝫ uerba ꝓsuetudinem suam pristinam perpetrabant. Fuerunt igitur gentes iste timentes quidē dñm. ſꝫ nichilominus uolis suis seruientes. Nam filij eorum ꝛ nepotes. sicut fecerūt patres sui. ita faciunt usq; in p̄sentem diem.

XVII

In anno tertio osee filij hela regis israel. regnauit ezechias filius achaz regis iuda. Viginti annorum erat cum regnare cepisset. ꝛ xxix annis regnauit in hierusalem. Nomen matris eius abi filia zacharie. Feciqꝫ quod erat rectum coram domino. iuxta omnia que fecerat dauid p̄ eius. Ipe dissipauit excelsa. ꝛ contriuit statuas. ꝛ succidit lucos. cōfregitqꝫ serpentem eneum. quem fecerat moyses. Q̄ quidem usq; ad illud tp̄us. filij israel adolebant et incensum. Vocauitqꝫ eum naestan. Et in domino deo israel speranit. ſtaqꝫ post eum non fuit similis ei de cūctis regibꝫ iuda. ſꝫ neqꝫ in his qui ante eum fuerant. Et adhesit domino. ꝛ non recessit a uestigijs eius. Custodiqꝫ mandata eius. que p̄ceperat dominus moysi. Unde ꝛ erat cum eo dominus. ꝛ in cūctis ad que p̄cedebat. sapienter se agebat. Rebellauitqꝫ ō regem assyriorum. ꝛ non seruiuit ei. Ipe percussit philistheos usq; gazam. ꝛ omnes terminos eorum. a turre custodum. usq; ad ciuitatem munitam. Anno quarto regis ezechie qui erat annus septimus osee filij hela. regis israel. ascendit sal

manasse rex assyriorum samariā. ꝛ oppugnauit eam. ꝛ cepit. Nam post annos tres. anno sexto ezechie. i. nono anno osee regis israel. capta ē samaria. ꝛ trans tulit rex assyriorum israel in assyrios. ꝛ collocauitqꝫ eos in hala. ꝛ in abor fluuijs gozan. ꝛ in ciuitatibꝫ medorum. quia non audierunt uocem domini dei sui. ſ p̄tergressi sunt pactum eius. Omnia que p̄ceperat moyses seruus domini nō audierunt. nec fecerunt. Anno quarto decimo regis ezechie. ascendit senacherib rex assyriorum. ad uniuersas ciuitates uidelicet munitas. ꝛ cepit eas. Tunc misit ezechias rex iuda nuntios ad regem assyriorum lachis. dicēs. Peccaui recede a me. ꝛ omne quod imposueris michi feram. Statuit itaqꝫ rex assyriorum ezechie regi iude. trecenta talenta argenti ꝛ xxx talenta auri. Dedit itaqꝫ ezechias omne argentum quod repertum fuerat in domo domini. ꝛ in thesauris regis. In tempore illo ꝓfregit ezechias ualuas templi domini. ꝛ lamminas auri. quas ipe affixerat. ꝛ dedit eas regi assyriorum. Misitqꝫ rex assyriorum tharthan ꝛ rapsacen de lachis ad regem ezechiam cum manu ualida in hierusalem. Qui cum ascendissent uenerunt hierusalem. ꝛ steterunt iuxta aque ductum piscine superioris. que ē in uia agri fullonis. uocauerūtqꝫ regem. Egressus ē autē ad eos eliachim filius helchie p̄positus domus. ꝛ sobna scriba. ꝛ ioahe filius asaph a cōmentariis. Dixitqꝫ ad eos rapsaces. Loquimini ezechie. Hec dicit rex magnus. rex assyriorum. Que ē ista fiducia qua niteris. Forsitan inisti consilium. ut p̄pares te ad p̄lium. In quo confidis ut audeas rebellare. An speras in baculo harundineo arq; confracto egipto. Super quem si incubuerit homo comminuis ingredientē manum eius. ꝛ perforabit eam. Sic est pharao rex egipti. omnibꝫ qui confidūt in eo. Q̄ si dixeritis michi in domino deo nro habemus fiduciam. nōne iste ē cuius abstulit ezechias excelsa. ꝛ altaria. ꝛ p̄cepit iude ꝛ hierusalem. ante altare hoc adorabitis hierusalem. Nunc igitur tradite dominū meum regem assyriorum. ꝛ dabo uobis duo milia equorum. ꝛ uidete

an hic ualeant ascensores eorū. Et
quomō potūs resistere ante unam sa
trapam de finib⁹ domini mei mmm?
An fiducia lētis in egypto propter
currus ⁊ equites? Numquid sine vo
luntate domini ascendo ad locū istū
ut demoliar eum? Dominus dixit
mihi. ascende ad terram hanc ⁊ de
mole eam. Dixerunt aūt eliachim
filius helchie. ⁊ sobna ⁊ ioahe. rogam⁹
precamur ut loquaris nobis serui
tuis syriace. siquidē intelligimus hāc
linguam. ⁊ non loquaris nobis iudai
ce. audiente populo qui ē sup: mu
rum. Et ait ad eos rabsaces. dicens.
Numquid ad dñm tuum. ⁊ ad te misit
me dominus meus. ut loquerer: mo
nes hos. ⁊ non potius ad uiros qui se
dent sup: murum. ut comedant ster⁹
ra sua. ⁊ bibant urinam suam uobis?
Stetit ita rabsaces. ⁊ clamauit uoce
magna iudaice. ⁊ ait. Audite uerba
regis magni: regis assyriorum. Hec
dicit rex. Non uos seducat ezechias
Non enim poterit uos eruere de mā
mea: ut fiduciam uobis tribuat sup
domino dicens. Eruens liberabit nos
dominus: ⁊ non tradet: ciuitas hec i
manu regis assyriorum. Nolite audi
re ezechiam. Hec enim dicit rex assyri
orum. Facite mecum quod uobis ēst
utile. ⁊ egredimini ad me. ⁊ comedat
unusquisq; de uinea sua ⁊ de ficu sua.
⁊ bibens aquas de cysternis uīis. do
nec ueniam ⁊ transferam uos in terrā
que similis ē terre uīe. in terram frue
tiferam. ⁊ frumenti unum. terram panis
⁊ uinearum. terram olearum ⁊ olei. ⁊
ac mellis. ⁊ uiuetis ⁊ non moriemini
Nolite audire ezechiam. qui uos decē
pit dicens. dominus liberabit nos. ⁊
Numquid liberauerunt dij gentium
terram suam. de manu regis assyrio:
Ubi ē deus emath ⁊ arphad? Ubi est
deus sepharuaim. ana. ⁊ ava? Numq̄d
liberauerunt samariam de manu mea?
Qui nam illi sunt in uniuersis dijs
terrarum qui eruerunt regionem suam
de manu mea. ut possit eruere dñus
ierlim de manu mea. Tacuit itaq; po
pulus. ⁊ non respondit ei quicq̄. Siquidē
preceptum regis acceperant. ut non re
sponderent ei. Veniensq; eliachim filius helchie
prepositus domus. ⁊ sobna scriba. ⁊ ioahe
filius asaphat cōmentarius ad ezechiam. ⁊
scissis uestib⁹. nunciauerunt ei uerb⁹
rabsacis.

XVIII.

Quod cum audisset rex ezechi
as. scidit uestimenta sua. ⁊ o
pertus ē sacco. ingressusq; ē
domum domini. Et misit
eliachim prepositum domus. ⁊ sobnā
scribam. ⁊ seniores de sacerdotib⁹ opertos
saccis. ad ysaiam prophetam filiū amoz.
Qui dixerunt. Hec dicit ezechias. Dies
tribulationis ⁊ increpationis. ⁊ blas
phemie. dies iste. Venerunt filij usq;
ad partum. ⁊ uires non sūt parturientiq;
Si forte audiat dominus deus tuus
uniuersa uerba rabsacis. quem misit rex
assyriorum dominus suus. ut exprobret
deum uiuentem. ⁊ arguat uerbis
que audiuit dñs deus tuus. fac oratiō
pro reliquijs. que reperte sunt. Venit
ergo famuli regis ezechie ad ysaiam. Di
xitq; eis ysaias. Hec dicetis dño uro.
Hec dicit dominus. Nolite timere a fa
cie sermonum quos audistis. quib⁹ exp
brauerunt pueri regis assyriorum me.
Ecce ego immittam ei spīm. ⁊ audiet nū
tium. ⁊ reuertetur in terram suam. ⁊ cor
ruere faciam eum gladio. in terra sua. Reuer
sus ē igitur rabsaces. ⁊ inuenit regem
assyriorum expugnantē lobnam. Au
dierat enim q̄ recessisset de lachis. Cui
q; auditū de tharacha rege ethiopie di
centes. ecce egressus ē ut pugnet aduer
sum te. ⁊ iterū misit nuncios
ad ezechiam dicens. Hec dicite ezechi
regi iude. Non te seducat deus tuus in
quo hic fiduciam. neq; dicas. non tra
detur ierlim in manus regis assyriorum.
Tu enim ipse audisti que fecerunt re
ges assyriorum uniuersis terris. quo
modo uastauerunt eas. ⁊ tu ergo solus
poteris liberari? Numquid liberauerūt
dij gentium. singulos quos uastauerūt
patres mei. gozam. ⁊ aran. ⁊ rafes
seph. ⁊ filios eden. qui erant in thelassar?
Ubi ē rex emath. ⁊ rex arphad. ⁊ rex ci
uitatis sepharuaim. ana. ⁊ ava? Itaq;
ezechias cum accepisset litteras de ma

mu nuntiorum. ⁊ legisti eos. ascendit
in tonitruum tonitrui. ⁊ expauit eas co
ram uisu. ⁊ orauit in spectu eius dicẽs.
Domine deus israel. qui sedes super
cherubim. tu es deus solus regum omni
terre. tu fecisti celum ⁊ terram. Inclina
aurem tuam ⁊ audi. aperi oculos tuos
domine ⁊ uide. ⁊ audi omnia uerba se
nacherib. qui misit ut exprobraret
nobis deum uiuentem. Vere dissipa
uerunt domine reges assyriorum gentes
⁊ terras omnium. ⁊ miserunt deos eo
rum in ignem. Non enim erant dii.
sed opera manuum hominum. ligni
⁊ lapis. ⁊ perdiderunt eos. Nunc igit
domine deus noster. saluos fac nos de ma
nu eorum. ut sciant omnia regna ter
re. quia tu es dominus deus solus.
Misit autem ysaias filius amos ad eze
chiam dicens. Hec dicit dominus deus
israel. Que deprecatus es me. super se
nacherib regem assyriorum audiui. Iste
est sermo quem locutus est dominus de
eo. Spernit te ⁊ subsannauit te uirgo
filia sion. post tergum tuum capud
mouit filia hierusalem. Cui exprobrasti ⁊
quem blasphemasti. Contra quem
exaltasti uocem tuam. ⁊ eleuasti in ex
celsum oculos tuos. Contra sanctum israel
per manum seruorum tuorum expro
brasti dominum. ⁊ dixisti. In multitudine
curruum meorum ascendi excelsa
montium. in summitate libani. ⁊ succidi
sublimes cedros eius. ⁊ electas abietes
eius. ⁊ ingressus sum usque ad finem
eius. ⁊ saltum carmeli eius ego succidi
⁊ bibi aquas alienas. ⁊ siccabo uestigio
pedum meorum omnes aquas
clausas. Numquid non audisti quid
ab initio feci eum. Et die antiquis
plasmaui illum. ⁊ nunc adduxi. Erit
que in ruinam collium pugnantium
ciuitates munite. ⁊ qui sedent in eis
humiles manum obtenuerunt. ⁊ cõ
fusi sunt. Et sunt sicut fenum agri.
⁊ uirens herba tectorum. que arefa
cta est. antequam ueniret ad maturitatẽ. Ha
bitaculum tuum ⁊ egressum tuum ⁊ in
troitum tuum noui. ⁊ furorem tuum contra me. Insania ⁊
superbia tua ascendit in aures meas.

ponam anulum in naribus tuis.
⁊ camum in labiis tuis. ⁊ reducã te
uiam per quam uenisti. Tibi autem
ezechia. hoc erit signum. Comede hoc
anno quod reperies. in secundo au
anno que spõte nascuntur. deinde in
tertio anno seminate ⁊ metite. plantate
uineas ⁊ comedite fructum earum.
Et quod euaserit de domo iuda. mittet radicem deorsum. et
faciet fructum sursum. De hierusalem egre
dientur reliquie. ⁊ quod saluetur
de monte sion. zelus domini exercitu
uum faciet hec. Quamobrem dicit
dominus. de rege assyriorum. Non in
gredietur urbem hanc. nec mittet in
eam sagittam. nec occupabit eam cla
peus. nec circumdabit eam munitio.
per uiam qua uenit reuertetur. ⁊ in ci
uitatem hanc non ingredietur. dicit
dominus. Protegam que urbem hanc.
⁊ saluabo eam propter me. ⁊ propter dauid
seruum meum. Factum est igitur in no
cte illa. uenit angelus domini ⁊ percus
sit in castris assyriorum. centum octo
gina. Cumque diluculo surrexissent. uide
runt corpora mortuorum omnia. ⁊ recessit
abiit. Et reuersus est sennacherib rex as
syriorum. ⁊ mansit in niniue. Cumque
adoraret in templo nesrach deum su
um. ⁊ hamelech ⁊ sarasar. filii eius per
cusserunt eum gladio. fugerunt que in
terram armeniorum. Et regnauit
assaradon filius eius pro eo.

In diebus illis egritudine
hezechias usque ad mortem.
uenit ad eum ysaias filius amos propheta. qui dicit
ei. Hec dicit dominus deus. precipe
domui tue. morieris tu non uiues. Qui
uertit faciem suam ad parietem. et
orauit dominum dicens. Obsecro do
mine memento quomodo ambulauerim coram
te. in ueritate in corde perfecto. ⁊ quod
placitum est coram te fecerim. Flens
ploratu hezechias flens magno. Et an
tequam egrederetur ysaias medium partem
atrii. factus est sermo domini ad eum.
dicens. Reuertere ⁊ dic ezechie duci
populi mei. Hec dicit dominus deus
patris tui. Audiui orationem tuam. ⁊ uidi

REGVM

lacrimam tuam: & ecce sanauī te. Die
tertio ascendes templum domini: et
addam dies tuis xv annos. Et de
manu regis assirioꝝ liberabo te. et
ciuitatem hanc: & protegam urbem ista
propt̄ me: & propt̄ dauid seruum meum.
Dixitq; ysaias. Afferte massam ficuꝝ.
Quam cum attulissent: & posuissent
sup̄ ulcus eius: conualuit. Dixerat
enim ezechias ad ysaiam. Quod erit
signum quia diis me sanabit: & quia
ascensurus sum die tertio templum
domini? Cui ait ysaias. Hoc erit sig̃
a domino. Q̄ faciat dominus ser
monem quem locutus ē. Vis ut ascē
dat umbra decem lineas. an ut reuer
tatur totidem gradibus? Et ait ezechi
as. Facile ē umbrā crescere x lineas.
Nec hoc uolo ut fiat. sed ut reuertatur
retrorsum x gradibus. Inuocauit itaq;
ysaias propheta dñm. & reduxit um
bram p̄ lineas. quibus iam descende
rat in horologio achaz retrorsum x gra
dibus. In illo tp̄e misit merodach bala
dan filius baladan rex babilonioꝝ
litteras & munera ad ezechiam. Audi
erat enim: q̄ egrotasset ezechias. Lęta
tus ē autē in aduentu eorū ezechias. &
Et ostendit eis domum aromatum.
& aurum & argentum. & pigmenta uaria.
unguenta quoq; & domum uasoꝝ
suoꝝ. & omnia que hic poterat in
thesauris suis. Non fuit quod nō ostē
derit eis ezechias in domo sua. & i oi
tate sua. Venit autē ysaias propha
ad regem ezechiam: dixitq; ei. Quid
dixerunt uiri isti. aut unde uenerunt
ad te? Cui ait ezechias. De terra lō
ginqua uenerunt ad me. de babilon.
At ille iterū dixit. Quid uiderunt in dom̄
tua? Ait ezechias. Omnia quecūq;
sunt in domo mea uiderunt. & nichil
ē q̄ non monstrauerim eis. in thesau
meis. Dixitq; ysaias ezechię. Au
di sermonem domini. Ecce dies ue
nient. & auferentur omnia que sunt in
domo tua. & que adiderunt patres tui usq;
in diem hanc in babilonem. non re
manebit quicq̄. ait dominus. Sed &
de filiis tuis qui egredientur: & te. q̄s
generabis tollentur. & erunt eunuchi

in palatio regis babilonis. Dixit ez
chias ad ysaiam. Bonus sermo domi.
quem locutus ē. Sit pax & ueritas in
diebus meis. Reliqua autē sermonum e
zechie. & omnis fortitudo eius. & quō
fecerit piscinam & aqueductum. & in
duxerit aquas in ciuitatem. nonne hꝫ
scripta sunt in libro sermonum dieꝝ
regum iuda?

XXI

Octo annoꝝ ezechias cum
patribus suis. & regnauit ma
nasses filius eius pro eo.
Filius xij annoꝝ erat
manasses cum regnare cepisset. & lv an
nis regnauit in hierusalem. Nomen matris
eius aphsiba. Fecitq; malum in conspectu
domini. iuxta uoluntates gentium. quas de
leuit dominus a facie filioꝝ israel. &
Conuertitq; & ędificauit excelsa. q̄
dissipauerat ezechias pater eius. & erexit
aras baal. & fecit lucos sicut fecerat a
chab rex israel. & adorauit omnem milit
am celi & coluit eam. Et extruxit aras
in domo domini. de qua dixerat dominus:
in hierusalem ponam nomen meum. & extru
xit altaria uniuerse militie celi. in duo
bus atriis templi domini. Et transduxit
filium suum per ignem & ariolatus est.
& obseruauit auguria. & fecit phitones.
& auruspices multiplicauit. ut faceret ma
lum coram domino. & irritaret eum. Po
suit quoq; uolumen luci. quem fecerat in
templo domini. super quo locutus ē dñs
ad dauid. & ad salomonem filium eius.
In templo hoc & in hierusalem quā elegi de oēs
tribubus israel. ponam nomen meum in
sempiternū. & ultra non faciam commo
uere pedem israel. de terra quam dedi patri
bus eorum. si custodierint opere omnia que
precepi eis. & universam legem quam
mandauit eis seruus meus moyses. Illi
uero non audierunt. & seducti sunt a
manasse. ut facerent malum super gentes
quas contriuit dñs a facie filioꝝ israel.
Locutusq; est dñs in manu seruoꝝ suoꝝ
prophetarum. dicens. Quia fecit manas
ses rex iuda abominationes istas pessi
mas. super omnia que fecerunt amorrei
ante eum. & peccare fecit & iudam in im
diis suis. propterea hec dicit dominus
deus israel. Ecce ego inducam mala

super ierim turdam. ut quicūq; audie
rit tremuerit ambe aures eius. Et extēn
dam super ierim fimiculum samarie. et
ponderis domus achab: et delebo ierim
sicut delere solent tabule. Delens ue:
tam: et ducam cerebrum stilum super fa
cem eius. Dimittam ue:o reliquias he
reditatis mee. et tradam eas in manu im
icorum eius. Eruntq; in rapinam. et
in rapinā omnes adue:sarios suos. eo q;
fecerunt malum coram me. et pe:seue:a
ue:unt irritantes me. ex die qua egressi
sunt pa:es eo:um ex egipto usq; in die
hanc. Insuper et sanguinem innocentem
fudit manasses multum nimis. donec
impleret: ie:lim usq; ad os. absq; pec
catis quib; peccare fecit iudam. ut fa
ceret malum coram domino. Reliqua
aut sermonum manasse. et uniue:sa que
fecit. et peccatum eius quod peccauit non
ne hec scripta sunt in libro se:monum
die:um regum iuda? Dormiitq; ma
nasses cum pa:ib; suis. et sepultus e in
o:to domus sue in o:to uzam. et regnat
amon filius eius pro eo. Viginti duo:
annoru: erat amon cum regnare ce
pisset. duob; quoq; annis regnauit in
ie:lim. Nomen matris eius mesalamet
filia arus de getheba. Fecitq; malum in
in o:culis domini sicut fecerat manas
ses pate: eius. et ambulauit in omi uia
pe: qua ambulauerat pa: eius. Se:u
uitq; immundiciis. quib; fuerat pate:
eius. et adorauit eas. et deriquit dñm
deum patrum suo:um. et non ambulauit
in uia domini. Texerunt autē q; eius
as serui sui. et interfecerunt regem i do
mo sua. Percussitq; populus terre eos
qui conspiraue:ant contra regem amon. et
constituerunt sibi regem iosiam filiu eius
pro eo. Reliqua aut sermonum amon
que fecit. Nonne hec scripta sunt in li
bro sermonum dierum regum iuda? et
Sepelierunt eum in sepulcro suo. in
o:to uzam. et regnauit iosias filius eius
pro eo.

XXII

Octo annorum erat iosias
cum regnare cepisset. et tre
cimo anno regnauit ie:li
Nomen matris eius iedi
filia phadaia. de bosechat. Feciq; quo
placitum erat co:am domino. et ambu
lauit per omnes uias patris sui.
Non declinauit ad dexte:am neq; ad
sinistram. Anno aut octauo decimo re
gis iosie. misit rex saphan filium asa
lie scribam templi domini.
dicens ei. Vade ad helchiam sace:dotē
magnum. ut co:flet pecunia. que illata
est in templum domini. quam collegerit
ianito:es a populo. detq; fabris pe:
positos domus dñi. Qui et distribu
ant eam his qui operantur in templo
domini. ad instaurandā fatta tecta tem
pli dñi. tignariis uidelicet et cementariis.
et his qui dedolant lapides. ut coemā
tur ligna et lapides de lapidicinis. ad in
staurandum templum dñi. Verumtā
non supputetur eis argentum quod ac
ceperunt. tm potestate habeant et in fide. Dixit
aut helchias pontifex ad saphan scribā.
Librum legis repperi in domo domini
Deditq; helchias uolumen saphan. et
Qui et legit illud. Venit quoq; saphan
scribam ad regem. et renunciauit ei qđ
preceperat. et ait. Conflauerunt se:ui
tui pecuniam. que reperta est in domo
domini. et dederunt ut distribuere:ur
fabris. ac prefectis ope:um templi dñi
Nunciauit quoq; saphan scriba regi. di
cens. Librum dedit michi helchias sa
cdos. Quem cum legisset saphan co:am
rege. et audisset uerba legis domini.
scidit uestimenta sua. et precepit helchi
e sace:doti. et achaz filio saphan. et achō
bo: filio micha. et saphan scribe. et asa
e seruo regis. dicens. Ite et consulite dñm
super me. et super populo. et super omni
iuda. de uerbis uoluminis istius. qđ
inuentum est. Magna enim ira domini
accensa est contra nos. quia non audie:ūt
pa:es nri uerba libri huius. ut facerent
omne qđ scriptum est nobis. Iere:unt itaq;
helchias sace:dos et achas. et achobo: et
saphan. et asia ad oldam prophetam. uxo
rem sellum filii thecue. filii aaras custo
dis uestium que habitabat in ie:usalem
in secunda. locutiq; sunt ad eam. Et il
la respondit eis. Hec dicit dominus deus
israel. Dicite uiro qui misit uos ad me
Hec dicit dominus. Ecce ego adducā
mala super locum hunc. et super habita

REGVM

res eius. omnia uerba legis que legit
rex iuda. quia dereliquerunt me. et sa
crificauerunt dijs alienis. ut irritarent
me in cunctis operibus manuum suarum
et succendetur indignatio mea in loco
hoc. et non extinguetur. Rex autem
iuda qui misit uos ut consuleretis dom.
sic dicetis. Hec dicit dominus deus isrl.
Pro eo q audisti uerba uoluminis. et
pertimuit cor tuum. et humiliatus
es coram deo audiens sermones eius
locum istum et habitatores eius q ut
licet fierent in stuporem et in maledic
tum et scidisti uestimenta tua. et fleuisti coram
me. ego audiui ait dominus. idcirco
colligam te ad patres tuos. et colligens
ad sepulcrum tuum in pace. ut non ui
deant oculi tui mala omnia que inpo
nam loco istius. XXIII

Et renuntiauerunt regi.
quod dixerat. Qui misit
congregati sunt ad eum oes
seniores iuda et hierlm. Ascen
ditq rex templum dominum. et omnes
uiri iuda. universi qui habitabant hierlm
cum eo. sacerdotes et prophete. et omis
populus a paruo usq ad magnum. et
Legitq cunctis audientibus omnia uba
libri federis. qui inuentus est in domo
domini. Stetitq rex super gradum.
et percussit fedus coram domino. ut
ambularent post dnm. et custodirent
precepta eius et testimonia et cerimo
nias. in omni corde et in tota anima. et
susciperent uerba federis huius. que
scripta erant in libro illo. Acquieuit
populus pacto. Et precepit rex hel
chie pontifici. et sacerdotibus secundi
ordinis. et ianitoribus. ut proicerent
de templo domini omnia uasa. que
facta fuerant baal et in luco. et uniuerse
militie celi. et combussit ea foris ierlm
in ualle cedron. et tulit puluerem eorum
in bethel. Et deleuit aruspices quos
posuerunt reges iuda. ad sacrifican
dum in excelsis. per ciuitates iuda et
in circuitu hierlm. et eos qui adolebant
incensum baal. et solem et lunam. et si
mum militie celi. Et efferri fecit
lucum de domo dñi. foras hierlm in
ualle cedron. et combussit eum ibi et re

degit in puluerem. et proiecit super se
pulcra uulgi. Destruxit quoq edicu
las effeminatorum que erant in domo
domini. pro quibus mulieres texebant
quasi domuculas luci. Congregauit
quoq omnes sacerdotes de ciuitatibus iuda.
et contaminauit excelsa ubi sacrificabant
sacerdotes de gabaa usq bersabee. et de
struxit aras portarum in introitu hosti
orum principis ciuitatis. quod erat ad
sinistram portam ciuitatis. Uerumtamen non
ascendebant sacerdotes excelsorum ad
altare domini in hierlm. sed tantum comede
bant azima in medio fratrum suorum.
Contaminauit quoq propter q est
in conualle filii ennom. ut nemo osde
ceret filium suum aut filiam per ignem
moloch. Abstulit quoq equos quos
dederant reges iude soli. in introitu tem
pli domini. iuxta exedram nathanme
lech eunuchi. qui erat in pharurim.
Currus autem solis combussit igni. Alta
ria quoq que erant super tecta cenacu
li achaz. que fecerant reges iuda. et
altaria que fecerat manasses in duo
bus atriis domini. destruxit inde. et con
triuit inde. et dispersit cinerem eorum
in torrentem cedron. Et cella quoq
que erant in hierlm. ad dexteram partem
montis offensionis. que edificauerat
salomon rex isrl. et altaria uolum sy
doniorum. et chamos offensionis moa
ab et melchon abhominationis filiorum
ammon. polluit rex. et contriuit statuas et
succidit lucos. et repleuit loca eorum
ossibus mortuorum. Insuper et altare quod
erat in bethel. et excelsum quod fecerat
ieroboam filius nabath. qui peccare
fecerat isrl. altare illum et excelsum de
struxit. atq combussit et comminuit pul
uerem. succendit quoq et lucum. Et
conuersus iosias uidit ibi sepulcra que
rant in monte. Aperuitq et tulit ossa de
sepulcris. et combussit ea super altare. et
polluit illud iuxta uerbum domini
quod locutus est uir dei qui predixerat
uerba hec. Et ait. Quis est titulus ille
quem uideo? Dixerunt ei uiri ciuitatis il
lius ubis. Sepulchrum est hominis
dei. qui uenit de iuda. et predixit uba
hec que fecisti super altare bethel. Et

ait. Dimitte eum. Nemo mouet
ossa eius. Et intacta manserunt ossa
illius. cum ossibus prophe qui uenerat
de samaria. Insuper omnia phana ex
celsorum. que erant in ciuitatibus sama
rie que fecerant reges israel ad iracun
diam dñi: abstulit iosias. & fecit eis
secundum omnia opera que fecerat
bethel. Et occidit universos sacerdo
tes excelsorum qui erant ibi. super al
taria: & combussit ossa humana super
ea. Reuersusq; è ierlm. & precepit om
i populo dicens. Facite phase domino
deo uro. sm q scriptum è in libro fede
ris huius. Nec enim factum è tale phase
a diebus iudicum qui iudicabant israel.
& omnium dierum regum israel. & regum
iuda. sicut in octauo decimo anno regis
iosie. Factum è phase istud domino in ie
rusalem. Sed & phitones & ariolos. & figu
ras deorum. & immundicias abhominа
tiones q; que fuerunt in terra iuda & in
ierlm. abstulit iosias. ut statueret ver
ba legis. que scripta sunt in libro. quē
inuenit helchias sacerdos in domo dñi.
Similis ei non fuit ante eum rex qui
reuersus est ad dñm in omni corde suo.
& in tota anima sua. & in uniuersa uirtute
sua. iuxta omnem legem moysi. neq;
post eum surrexit similis illi. Verumtā
non è auersus dominus ab ira furoris
sui magni. quo iratus è furor eius cō
tra iudam. propter irritationes quibus pro
uocauerat eum manasses. Dixitq;
dominus. Etiam iudam auferā a facie
mea. sicut abstuli israel. & proiciam
ciuitatem hanc electam ierlm. & domum
de qua dixi erit nomen meum ibi. Re
liqua aut sermonum iosie. & uniuersa
que fecit. nonne hec scripta sunt in li
bro uerborum dierum regum iuda. In
diebus eius ascendit pharao nechao rex
egypti contra regem assyriorum. ad
flumen euphraten. Et abiit iosias rex
iuda in occursum eius. & occisus è in ma
gedo cum uidisset eum. Et portauerunt
eum serui sui mortuum in magedo. & perue
xerunt eum in ierlm. & sepelierunt eum in sepul
chro suo. Tulitq; populus terre ioa
chaz filium iosie. & unxerunt eum. et
constituerunt eum regem pro patre suo. &

Viginti trium annorum erat ioachaz
cum regnare cepisset. & tribus mensibus
regnauit in ierlm. Nomen matris eius
amithal. filia ieremie de lobna. Et fe
cit malum coram domino. iuxta oia
que fecerant patres eius. Vinxitq; eum
pharao nechao in reblatha. que est in
terra emath. ne regnaret in ierlm. Et
imposuit mulctam terre talenta ar
genti & talentum auri. Regemq; cōsti
tuit pharao nechao eliachim filium
iosie. pro iosia patre eius. uertitq; nomen
eius ioachim. Porro ioachaz tulit et
duxit in egyptum. Argentum autē & au
rum dedit ioachim pharaoni. cum in
diuisset terre per singulos. ut ferret iu
xta preceptum pharaonis. & unusquisq;
q; secundum uires suas exegit. tam in
argentum q; aurum de populo. ut da
ret pharaoni nechao. Viginti quinq; an
norum erat ioachim cum regnare ce
pisset. & xi annis regnauit in ierlm. No
men matris eius zebida. filia phada
ia de ruma. Et fecit malum coram dño.
iuxta omnia que fecerant patres eius.

XXIIII

In diebus illis ascendit nabuchodonosor
rex babilonis. & factus è ei io
achim tribus annis seruus.
& rursum rebellauit contra eum. Immisit
q; ei dominus latrunculos chaldeos.
et latrunculos syrie. & latrunculos mo
ab & latrunculos filiorum ammon. & mi
sit eos in iudam. ut disperderent eos.
iuxta uerbum domini quod locutus
erat per seruos suos prophas. Etiam ē
autē hoc. per uerbum dñi contra iudam.
ut auferret eum coram se. propter peccata
manasse uniuersa que fecit. & propter san
guinem innocuum quem effudit. & im
pleuit ierlm cruore innocentium. & ob
hanc rem noluit dominus propitiari.
Reliqua autē sermonum ioachim. & uni
uersa que fecit. nonne hec scripta sunt
in libro sermonum dierum regum iuda.
Et dormiuit ioachim cum patribus suis.
regnauitq; ioachin filius eius pro eo.
Et ultra non addidit. ut egrederetur ul
tra de terra sua. Tulerat enim rex babilo
nis a rivo egypti. usq; ad flumen eufra
tem. omnia que fuerant regis egypti. &

REGVM

Decem ꝛ octo annoꝝ erat ioachim cꝝ
regnare cepiſſ. ꝛ tribꝫ menſibꝫ regnauꝭ
in ieſlim. ⁊Nomen matris eius neſthaſ
filia elnathai de ieſlim. Et fecit malum
coram dñō: iuxta omnia que fece
rat pr̃ eius. In tp̃e illo aſcenderunt ſeꝛ
ui nabuchodonoſoꝛ regis babilonis i
ieſlim. ꝛ circundata ē urbs munitionib.
Venitq; nabuchodonoſoꝛ ipſe babiloꝛ
ad ciuitatem cum ſeꝛuis ſuis: ut oppu
gnarent eam. Egreſſuſq; ē ioachim i
pr̃e iuda ad regem babilonis. ipſe ⁊ mat̃
eius. ⁊ ſeꝛui eius ⁊ princeps eius. ⁊ eu
nuchi eius. ⁊ ſuſcepit eum rex babiloꝛ
anno octauo regni ſui. Et protulit in
omnes theſauꝛos domus dñi. ⁊ theſau
ros domus regie. ⁊ excidit uniuerſa uaſa
aurea que fecerat ſalomon rex iſrael in
templo dñi. iuxta uerbum dñi.
Et tranſtulit omnem iſrael. ⁊ uniuerſos
principes. ⁊ omnes fortes exercitus. x.
milia in captiuitatē. ⁊ omnē artifices
⁊ incluſoꝛem. nichilq; relictum ē. exce
ptis pauperib⁹ populi terre. Tranſtu
lit quoq; ioachim in babilonem. ⁊ ma
trem regis. ⁊ uxoꝛem regis. ⁊ eunuchos
regis. ⁊ iudices terre duxit in captiui
tatem de ieſlim in babilonem. ⁊ omnes
uiros robuſtos vij milia. ⁊ artifices ⁊ in
cluſoꝛes mille. omnes uiros fortes et
bellatoꝛes. Duxitq; eos rex babilonis
captiuos in babilonem. Et conſtituit ma
thaniam patruum eius pro eo. impo
ſuitq; nomen eius ſedechiam. Vicesim⁹
⁊ primum annum etatis habebat ſedechi
as cum regnare cepiſſ. ⁊ xi. annis regꝫ
uit in ieſlm. ⁊Nomen matris eius erat
amithal. filia ieremie de lobna. Et fe
cit malum coram dñō: iuxta omnia
que fecerat ioachim. ⁊ascendebat enim
dominus ira ieſlim ⁊ ira iudam. donec
proiceret eos a facie ſua. Receſſitq; ſe
dechias a rege babilonis.

XXIIII

Factum eſt aut̃ anno nono
regni eius. menſe decimo.
decima die menſis. uenit
nabuchodonoſoꝛ rex babi
lonis. ipſe ⁊ omnis exercitus eius in ie
ruſalem. ⁊ circumdederunt eam. ⁊ extru
xerunt in circuitu eius munitiones. ⁊
Et clauſa ē ciuitas atq; uallata. uſq;
ad undecimum annum regis ſedechie.
nona die menſis. Preualuitq; fames i
ciuitate. nec erat panis populo terre. Et
interrupta ē ciuitas. ⁊ omnes uiri bella
toꝛes noctu fugerunt. per uiam portę q̃ ē
inter duplicem murum ad ortum regis.
porro caldei obſidebant ciuitatem. Fugit itaq; ſedechias. per uiam
que ducit ad campeſtria ſolitudinis. ⁊
Et perſecutus ē exercitus caldeoꝝ re
gem. apprehenditq; eum in planitie ier
icho. ⁊ omnes bellatoꝛes qui erant cum
eo diſperſi ſunt. ⁊ reliquerunt eum. Ap
prehenſum ergo regem. adduxerunt ad
regem babilonis in reblata. Qui locu
tus eſt cum eo iudicium. Filios aut̃ ſe
dechie occidit coram eo. ⁊ oculos eius
effodit. uinxitq; eum catenis. ⁊ duxit
in babilonem. ▪ Anno quinto ſeptima
die menſis. ipſe ē annus nonus decim⁹
regis babilonis. uenit nabuzardan ar
princeps exercitus ſeruus regis babilo
nis ieſlm. ⁊ ſuccendit domum dñi. ⁊
domum regis ⁊ domos ieſlm. omnēq;
domum combuſſit igni. Et muros ieſlm
in circuitu deſtruxit omnis exercitus
caldeoꝝ. qui erat cum principe mili
tum. Reliquam aut̃ partem populi q̃
remanſerat in ciuitate. ⁊ perfugas qui
tranſfugerant ad regem babilonis. ⁊ re
liquum uulgus tranſtulit nabuzardan
princeps militum. ⁊ de pauperib⁹ terre re
liquit uinitoꝛes ⁊ agricolas. Colump
nas autem eneas que erant in templo
dñi. ⁊ baſes ⁊ mare eneum. quod erat
in domo dñi. confregerunt chaldei. ⁊
tranſtuleruntes omne in babilonem.
Ollas quoq; eneas ⁊ rutellas. ⁊ tribulos.
⁊ ſcyphos. ⁊ mortariola. ⁊ omnia uaſa ene
a in quib⁹ miniſtrabant. tulerunt. nec
non ⁊ thuribula ⁊ fialas. Que aurea au
rea ⁊ que argentea argentea. tulit princ
eps militum. ſcilicet columpnas duas ma
re unum. ⁊ baſes quas fecerat ſalomon
in templo dñi. Non erat ponderis
eneis omnium uaſoꝝ. Decem ⁊ octo
cubitoꝝ altitudinis habebat columpna
una. ⁊ capitellum eneum ſuper ſe altitu
dinis trium cubitoꝝ. ⁊ reticulum ⁊
malagranata ſuper capitellum colum
pne. omnia enea. Similem ⁊ ſecũdã co

lumna hẽbat ornatum. Tulit quoq; i
princeps militie sarasam sacerdotẽ pri
mum. & sophoniam sacerdotem secundũ.
& tres ianitores. & eunuchum unum de
ciuitate. qui erat prefectus super uiros
bellatores. & v. uiros de his qui steterãt
coram rege. quos reppert in ciuitate. &
sophor principem exercitus. qui proba
bat decem de populo terre. & ser uiros
eulgo qui inuenti fuerant in ciuitate.
Quos tollens nabuzardan princeps
militie. duxit ad regem babilonis in
reblatha. Percussitq; eos rex babiloꝭ
& interfecit in reblatha in terra emath.
Et translatus è iuda de terra sua. Po
pulo aũt qui relictus erat in terra uidẽ.
quem dimisserat nabuchodonosor rex
babilonis. prefecit godoliam filiũ ahi
cham. filij saphan. Quod cum audis
sent omnes duces militum. ipi & uiri
qui erant cum eis. audierunt q̃ constitu
isset rex babilonis godoliam. uenerunt
ad godoliam in maspha. ismahel filius
nathanie. & iohannam filius chare. & sa
raia filius thenuamech netophatites. et
iezonias filius machati. ipi & sodi eor.
Iurauitq; eis godolias & sodis eorum.
dicens. Nolite timere seruire chaldeis.
Manete in terra. & seruite regi babiloꝭ
& bene erit uobis. Factum è autem in mẽ
se septimo. uenit ysmahel filius natha
nie filij helisama de semine regio. & de
ci cum eo. Percusseruntq; godoliam. q
mortuus è. & iudeos & chaldeos qui erãt
cum eo in maspha. Consurgensq; oiꝭ
populus. a paruo usq; ad magnum. &
principes militum uenerunt in egyptũ
timentes chaldeos. Factum è autem in ano
tricesimo septimo transmigrationis io
achim regis iude. mense duodecimo.
uicesima septima die mensis. subleuauit
eum ilmaradach rex babilonis anno
quo regnare cepit. caput ioachim re
gis iude. de carcere. & locutus è ei benigne.
Et posuit thronum eius. super thronos
regum qui erant cum eo in babilone.
Et mutauit uestes eius. quas habebat
in carcere. Et comedebat panem coram
illo iugiter cunctis diebus uite sue. An
nonam quoq; statuit ei sine intermis
sione. quotidianam a rege per singlos

dies. omnibus diebus uite sue. Explicit
liber quartus regũ. Incipit prologus
sci hieronimi in libros paralipomenon

Vse
huiꝰ
iero
nimꝰ
tomi
moi
& regi
nũ sñ.

in xpo iesu salutem. Quotiens grecorũ
hystorias magis intelligunt qui ad ex
emplar uidentur. & terentium uirgilij librum
qui ante ora pre legentium. & ciceronem am
mianum ad sicilum. & inde ad hostia tyberis
nauigauerunt. ita scias scripturam lu
cidius intuebitur. qui uidam oculis i
templatis è. & antiquar uirorum me
morias. locorumq; uel eadem uocabula.
uel mutata cognouerit. Vnde & nobis
cure fuit. cum eruditissimis hebreorũ
hunc laborem subire. ut ea cuncta
promittam quam unusquisq; xpi eccle
siarum. Factor enim mi dominus. & do
minator carissimi. nunq; me in duum
uolumnibus propriis credidisse uirbꝰ.
nec hausisse magistram opinionem mea.
sed ea etiam de quibus me scire arbitrabar.
interrogasse me solitum. Quanto magis
de his super quibus anceps eram. Denique
cum ante litteris flagitassetis ut uobis
paralipomenon latino sermone transferem
de tyberiade legis quondã auctore
qui apud hebreos admirationi habetur
assumpsi & uidi cum eo. auertice ut a
iunt usq; ad extremum unguem. & sic
confirmatus iussus sum facere quod iube
batis. Liberet enim uobis laquor. Scia et
in grecis & latinis codicibus hic nomus
liber uarius è. ut non tam hebrea q̃ꝫ
barbara quedã & sermonea nomina co
gesta arbitrandum sit. Nec ii lex inter
pretes. qui spũ sco pleni. ea que uera

PROLOGVS ALTVS

fuerant tranſtulerunt. ſꝫ ſcriptorum
culpe aſcribendum: dum de inemen
datis. inemendata ſcripſerunt. ⁊ ſepe
tria nomina ſubtractis emedio ſilla
bis. in unum uocabulum cogunt. ul'
cirgione propꝫ latinitatẽ ſuam. in
duo uel tria uocabula diuidunt. ſꝫ
⁊ pe appellationes. non hominem ut
plurimumqꝫ eſtimant. ſꝫ urbes ⁊ regio
nes ⁊ ſaltus ⁊ prouincias ſonant. nobi
qꝫ ſub interpretatione ⁊ figura cor
ruptam. quedam nanciſcitur ſorte de quibuſ
in libro regnorum dictum. nonne ec
ce hec ſcripta ſunt in libro uerborum
dierum regum iuda. ⁊ que unqꝫ in uni
uerſo non habentur. hoc primum ſci
endum. qꝫ apud hebreos paralipome
non liber unus ſit. ⁊ apud illos uocat
dabreiamin. i. uerba dierum: quippe
magnitudinem apud nos diuiſus ẽ.
Quod non nullum in primo etiã ciceronis
dialogo factum. ut cum uiros partes
secent. cum unus a ſuo auctore ſit edi
tus. Deinde etiam illud attendendum.
qꝫ frequenter nomina. non uocabula
hominum ſꝫ rerum ut diximus ſignifican
tia ſonant. ad extremum qꝫ omnis e
ruditio ſcripturarum in hoc loco obtine
tur. Thyſtorie que uel preterimiſſe ſunt
in ſuis locis uel perſtricte leguntur hic p
quedam uerborum appendia explicent.
Quarum itaqꝫ uiarum ad me
auxilio miſi librum beatiſſimis placu
um. in mundis duplicium ce non
ambigo. Optima enim quoqꝫ ut ait
planius. malunt emendate plenoqꝫ ſꝫ
diſcere. Siquis in hac interpretatione
uoluerit aliquid reprehendere. meum
ger hebraee. ſuam ofeiam recolat. mee
ar ordinem tertiumqꝫ ſimonis. ⁊ tunc
mio labori ſi potuerit detrahat. Ubicꝫ
ergo aſtericeos. i. ſtellas notauit in hoc
uoluminе uitiosis. ubi ſciam de he
braeo additum. qm latinis codicibꝰ nõ
habentur. Ubi uero obelos tranſuerſa.
ſ. uirga preposita ẽ. illic ſignificantur. ⁊
quod lxx interpretes addiderunt. uel
ob decoris gratiam. uel ob ſci ſpiritus
auctoritatem. licet in hebraeis uolumi
nibus non legantur. Item aliꝰ pro
logus.

Ille
mire
pẽni
pma.
⁊ uiri
ab ei
ingie

cum uetuſta eſſet. editio permaneret. ſup
flue me michi roman operum ſtudium. ⁊
atqꝫ acerrime impelleres. ut hebraea uo
lumina latino ſermone tranſferrem. Id
enim ſemel autem hominum occupane
mus. ⁊ naſcentis eccleſie roborandam fi
dem. miſſum etiam euangelio ſilentio cõ
probari. Nunc uero cum per totum orbem
te regionum diuerſa ferantur exẽpla
na. ⁊ germana illa. antiquaqꝫ tranſla
tio. corrupta ſit atqꝫ uiolata. ut arbi
trij puppis. aut plumbo uoluerit. quod
uerum ſit. aut nouum opus ueteri
operi addere. illuzentibꝰqꝫ uitiis com
cum ut dictum oculos offugere. Alexan
dria ⁊ egyptus in hoc ſuis eruditum lau
dat auctorem. Conſtantinopolis uſq
ad ambrosianam humanus exem
plaria probat. Recte inter hec proui
de paleſtinos codices leguntur. quos ab
origine elaborauere. euſebius ⁊ pamphy
lus uulgauerunt. totuſqꝫ orbis hac in
re ſe tripharia uarietate pugnat. Et
certe origenes. non ſolum exẽplaꝛ
poſuit. quattuor editionum exegeſin
gula uerba deſcribens. uerumꝫ di
ſſentiens ſtatim certe inter ſe confer
mentibꝰ arguatur. Et quod maxime
mirande ẽ in editione lxx hec theodotionis
editionem uiſcere. aſteriſcis uirgulis
deſignans. que minime ante fuerant
et uirgulis que ex ſuperfluo uidebãt
appoſita. Quigitur alius hebraeum non tenẽ
quod ſemel ſuſceperant. ⁊ peſſime ſeptuagi
ta cellulas que uulgo fere auctore iac
tantur ſingulas cellulas aperuere. hec
quoqꝫ in eccleſijs leguntur. quod lxx ne

PROLOGVS PARALIPOMENON

fecerunt. cui me non susceptiunt latini
mei. qui mutilata editione uetera
nouam conuidi. ut laborem meum be
beis. et quasi his manus è apostolis
auctoribꝰ probem. Scripsi nuper libr
optimo genere interpretandi. ostend
dens illa de euangelio. ex egipto uoca
ui filium meum. et in nazareus uoca
bitur. turebunt in quem pupugerunt
nullum apostolꝰ. quem oculus non uid
nec auris audiuit. nec in cor hominis
ascendit. que preparauit deus diligen
tibꝰ se. certe quæ his similia. in hebrei
um libris inuenio. Quæ apostoli
euangeliste. septuaginta interpretes
nouerant. et unde eis hec dicere. q
in septuaginta non habentur. Nisi
deus mihi ut unus ex tribus editor
in euangelio fuit sobannem. qui cre
dit inquirere merito dicat scriptum
flumina de uentre eius fluent aque
uiue. Vnde scriptum é. q saluator
scriptum de tribus. Vbi scriptum é.
Septuaginta non habent. aperiphi
nescat ecclesia. Ad hebreos igitur ue
teres. cum de ueteri testamento loquimur.
ut scripture exempla presumimus. hec
pace ueterum loquor. non detractoribꝰ
meis tantum rideo. qui cum mordere
me nequeunt. in publico dentes ostendunt. le
gentes in angulis. item accusatores
et defensores. cum in alijs probem. q̃d
in me reprobant. quasi uitijs et uirtu
non in re posita. et secundum auctores
mutem. Ceterum meum editores
septuaginta interpretum. olim de
eo emendatam tribuisse me nris. ne
minem debere existimo. eorum q̃s
in ecclesijs frequentari semper edixerim. et
quod nunc uobiscum legitis. uetus uide
ri interpretatus sum. Ideoque fecisse me
stricabilis uocas. et rubiginem nominas
que scripturam edite sunt ante. se
ptuaginta barbarum. aperiens et periisse
cola digressum. michi mecum. et mecu
mecum. et cum omnibus sanctis suis
de quibus scriptum est. Explicit prolo
gus. Incipit primus liber paralipome
non.

Dam
seth.
enos
dauan.
mala
lehel.

iareth. enoch. mathusale. lamech. noe.
sem. cham et japhet. Filij japhet. gomer.
magog. madai. et iauan. thubal. mosoch
et thyras. Porro filij gomer. ascheneç. ri
phath. et thogorma. Filij aut iauan. eli
sa et tharsis. cetthim et dodanim. Filij chi.
chus saba. et euila. sabatha et rechema. et
sabathaca. Porro filij rechema. saba et
dan. Chus aut genuit nemrod. iste potes
se cepit esse terra. Mesraim uero genuit
ludim et anamim. et laabim et nephthoim.
phetrusim quoq; et chasluim. de quibus
egressi sunt philistiim et caphthorim. Ie
Chanaan uero genuit sydonem primo
genitum suum. et hethæum. iebuseum quo
et amorreum. et gergeseum. euneumq; et
aradium. et thineum. et aradium quoq; et
samareum. et emathæum. Filij sem. eli
et assur. et arphaxad. et lud et aram. Filij
aut aram. hus et hul. et gether et mosoch
Arphaxad aut genuit sale. qui et ipse

PARALIPOI

genuit hebel. Porro hebel nati sunt duo
filij. Vnomen unus phaleg. quia in diebus
eius divisa è terra. & nomen fratis eius
iectham. Iectham autē genuit elmodath
& saleph. & asermoth. & iare. adoram quo
que & vzal & decla ebal. & abimahel.
& saba. necnon & ophyr. & euila & iobab.
Omnes isti filij iectham. Sem arphaxat
sale hebel. phaleg. reu serug nachor. tha
re. abram. Iste è abraam. Filij autē abra
am. ysaac & ysmahel. & hec generationes
eorum. Primogenitus ysmahelis. na
baioth & cedar. & abdeel. & mapsam & mas
ma & duma massa. hadad & thema. & iabur.
naphys. & cedma. hi sunt filij ysmahel.
Filij autē cetthure concubine abraam. quos
genuit zamram. & iecsan. & madan & madia.
& iesboch. & sue. Porro filij iecsan. saba. & da
dan. Filij autē madian. epha. & epher. & e
noch. & abida. & eldaa. Omnes hi filij
cetthure. Genuit autē abraam ysaac. cui
fuerunt filij esau & israel. Filij esau eliphaz
& rahuel. & ihus. & ielam. & chore. Filij eliphaz
theman. & omer. & sephy. & gothom. & cenez. &
thamna. & amalech. Filij rahuel. & nahath. za
ra. & samma. & masa. Filij seir. & lothan. & sobal. &
sebeon. & ana. & dison. & eser. & disan. Filij lothan
horri & adhuman. Soror autē lothan fuit
thamna. Filij sobal. alian. & manahath. &
ebal & sephy. & onam. Filij sebeon. & aia
& ana. Filij ana. & dison. Filij dison. hamba
ram. & eshaban & ithran & charan. Filij eser
& balaam. & auan & iacham. Filij disan. us
& aran. Isti sunt reges qui imperarunt
in terra edom. ante quā esset rex super filios
israel. Bale filius beor. & nomen ei
ciuitatis eius denaba. Mortuus è autē
bale. & regnauit pro eo iobab filius zare
de bosra. Cumq; iobab functus mortuus.
regnauit pro eo husam de terra themano
rum. Obijt quoq; husam. & regnauit pro
eo adad. filius badad. quem percussit in
madian in terra moab. Et nomen ciui
tatis eius auith. Cumq; adad functus
mortuus. regnauit pro eo semla de mas
recha. Et semla mortuus è. & regnauit
pro eo saul de roboth. quę urbs amnē
sita è. Mortuo quoq; saul. regnauit pro
eo balanan filius achobor. Et hic
mortuus è. & regnauit pro eo adad. cui
urbis fuit nomen phoi. & appellata est

uxor eius meczabel. filia matred. filia
mezahab. Adad autē mortuo duces pro
regib⁹ in edom hę ceperunt. Dux thama
Dux alua. Dux getheth. Dux holiba
ma. dux hela. dux phynon. dux cenez.
dux theman. dux mapsar. dux mabdiel
dux hyram. Hi duces edom.

Filij autē israel. Ruben Sy
meon. leui. iuda. yssachar &
zabulon. dan. ioseph. ben
iamin. neptalim. gad. aser.
Filij iuda. her. onan. sela. Tres isti nati
sunt ei. de filia sue chananitidis. Fuit
autē her primogenitus iuda. malus co
ram domino. & occidit eum. Thamar
autē nurus eius. peperit ei phares et za
ram. Omnes ergo filij iuda. v. Filij au
phares. hesron & hamul. Filij quoq; zare.
zamri & ethan. & eman. & calcol quoq; & da
ra. simul v. Filij charmi. acar qui turba
uit israel. & peccauit in furto anathematis.
Filij ethan. azarias. Filij autē hesron q
nati sunt ei. ieramahel. & ram & chaluby.
Porro ram. genuit amminadab. amminadab
autē genuit naason. principem filiorum
iuda. Naason quoq; genuit salma. de
quo ortus è booz. Booz uero genuit obed.
qui ipse genuit ysai. Ysai autē genuit
primogenitum heliab. secundum abina
dab. tertium symaa. quartum nathanael
quintum raddai. sextum asom. septimū
dauid. quorum sorores fuerunt sarui a.
& abigail. Filij sarui. abisai. ioab. & asael.
tres. Abigail autē genuit amasa. cuius
pr fuit gether ismahelites. Caleb uero fi
lius hesron. accepit uxorem nomine azu
ba. de quo genuit ieroth. Fuerunt quo
que filij eius. iesar & sobab. & ardon. Cūq;
mortua esset azuba. accepit uxorem ca
leb ephratam. que peperit ei hur. Por
ro hur genuit uri. uri genuit beseleel
Post hec ingressus è hesron ad filiam
machyr patris galaad. & accepit eam cū
esset annorum lx. Que peperit ei segub.
Segub autē genuit iair. & possedit ter
ciuitates. in terra galaad. Cepitq; ie
sur & aram oppida iair. & chanath. & uicos
eius. lx. ciuitatum. Omnes isti
filij machyr patris galaad. Cum autē
mortuus esset hesron. ingressus è caleb
ad ephratam. Huius quoq; ephrathe uxo

MENONII

rem abia. que peperit et assiu pʒem dxe
cue. ¶Iam sunt autē filij ge:ramehel pri
mogenitꝰ eius om. ram primogenitus ei⁹
r huma. r aram. r asoii r achya. Duxit
quoqꝫ uxo:em alte:am te:amehel noie
athara. que fuit mate: onam. Sꝫ r filij
ram primogenitꝰ te:amehel. fuerunt mo
os r iamuu. r achar. Onā aūt biuit filios
semei. r iada. Filij autē semei. nadab et
abisu:. Nomen uero uxo:is abysu:. a
bigail. que peperit ei aboiban r molid
Filij autē nadab. fuerunt saled. r apha
im. Mortuus ē autē saled. absqꝫ libe:is.
Filij uero apphaym. iesu. qui iesu genui
t sesan. Porro sesan genuit oli. Filij autē
iada fris semey iethe: r ionathan. Sꝫ
iethe: mortuus ē absqꝫ libe:is. Porro r
ionathan genuit phaleth. r zisa. Isti fu
erunt filij ie:ameehel. Sesan autē non
biuit filios. sꝫ filias. r suum egiptium
nomine ie:ha. Deditqꝫ ei filiam suam
uxo:em. que peperit ei ethey. Ethey aūt
genuit nathan. et nathan genuit za
bad. Zabad quoqꝫ genuit ophylal. Et
ophylal genuit obed. Obed genuit ie
u. seu genuit aza:iam. Aza:ias autē ge
nuit hēlles. Helles autē genuit heleſa. r
heleſa genuit sisamoy. Sisamoy genui
t sellum. Sellum genuit ycamiam. r
Ycamia genuit elysama. Filij aūt caleb
fris ie:ameehel. mosa primogenitus eius.
Ipse ē pate: ziph. r filij marese pris hebro.
Porro filij hebron. core r thaphyphu r
reem r semma. Samma autē genuit a
ram priem iēthaam. r reem genuit se
mei. Filius semei maon. et maon patꝰ
bethsu:. Epha autē xubina caleb. pe
pe:it a:am r mosa. r thezeq. Porro a:am
genuit zase:. Filij iadai. regom r iothā.
r zesum. r phalec. r epha r saaph. Con
cubina caleph. maacha. peperit sabe:
r thara:ana. Genuit autē saaph. pri mad
mena siue patrem magbena. r patrem ge
baa. Filia uero caleb. fuit axa. Hij erāt
filij caleph. Filij hur primogeniti effra
ta. sobal pate: cariathia:im. Salma pri
bethleem. Hariph pate: bethgade:. Fue
runt autē filij sobal pris cariathia:im.
qui uidebat dimidium requietionum.
r de cognatione cariathia:im. iethrey.
r aphutey. r semathey. r masa:abei. Ex
his egressi sunt sa:aite. r astaolite. Fi
lij salma pris bethleem r netophati. r
co:one domus ioab. r dimidium requi
tionis sa:aite. Cognationes quoqꝫ scri
barum habitantium in iabes. canentes
atqꝫ resonantes. r in tabernaculis co
morantes. Hij sunt cineti qui uenerūt
de calone pris domus rechab.

Aliud uero hos habuit filios.
qui et nati sunt in hebron.
primogenitum ammon. et
achinoem ie:ra:helite. fm
daniel. de abigail ca:melite. Te:tiū
absalon filium maacha filie ptholoⁱay
regis gessu:. Quartum adoniam filiꝰ
agith. Quintum sephathiam ex habi
thal. Sextum gethraam de egla uxore
sua. Sex ergo nati sunt ei in hebron. i
ubi regnauit vij annis. r sex mensibꝫ.
xxx autē r tribꝰ annis regnauit i ie:lim.
Porro in ie:lim nati sunt ei filij simaa r
sobab r nathan r salomon. quatuo:de
bethsabee filia amihel. sebaa: quoqꝫ r
elisama. r elyphaleth. r noge r naphec
r aphie. necnon r elisama. r eliade. r eli
phaleth. nouem. Omnes hij filij dauid.
absqꝫ filijs xubinarum. habuerunt soro
rem thamar. Filius autē salomonis ro
boam. cuius abia filius genuit asa. i
De hoc quoqꝫ natus ē iosaphat. pater
ioram. Qui ioram. genuit ochoziam.
ex quo ortus ē ioas. r huius amasiaꝫ
filius genuit azariam. Porro azarie filiⁱ
ioathan procreauit achaz. priem esc
chie. de quo natus ē manasses. Sꝫ et
manasses genuit amon priem iosie. Fi
lij autē iosie fuerunt. primogenitus io
hanan. secundus iobachim tertius i
sedechias. quartus sellum. De ioachi
natus ē iechonias. r sedechias. Filij ie
conie fuerunt asyr. salathiel. melchira
phadaia. semeser. r iecemia. sama r na
dabia. De phadaia orti sunt zorobabel
r semei. Zorobabel genuit mosollam.
ananiam r salomith sororem eorū. Asa
bam quoqꝫ r ochol. r baruchiam. r asadi
am. iosabesed. quinqꝫ. Filius aūt ana
me faleias patre: iesese. cuius filius ra
phaia. huius quoqꝫ filius amon de qui
natus ē aabdia. cuius filius fuit sedex
nias. Filius sedexnie semeias. cuius fi

PARALIPO

lij acchus. ↄ iegal. ↄ baana. ↄ naara
ↄ saphat. sesa. vj numero. Filij naari
belio. enai. ↄ ezechias. ↄ zrricam. tres.
Filij elio enai. ozina. ↄ eliasub. ↄ phe
leia. ↄ accub. ↄ ioanan. ↄ dalaia ↄ ana
ni. vij

Filij iuda. phares ↄ esrom.
ↄ charmi. ↄ ur. ↄ sobal. Re
aia uero filius sobal. gen
iecb. de quo nati sunt achu
mai. ↄ laed. hec cognationes zerathy.
Isti quoq; stirps ethan. iezrahel. riesa
ma. ↄ iedebos. Nomen quoq; sororis
eorum. asalelphuni. phuniel autem
pater iedor. ↄ eser pater osa. Isti sunt
filij ur. primogeniti ephrata pris beth
leem. Assur uero pris thecue erant a
duc uxores. halaa. ↄ naara. Peperit
aut̃ ei naara. eozam ↄ ephez. ↄ thema
ni. ↄ astari. Isti sunt filij naara. Porro
filij halaa. sereth. yzaar. ↄ ethan. Chus
aut̃ genuit anob. ↄ sobaba. ↄ cognatio
nes azel. filij azmi. Sunt aut̃ labes in
clitus prefatribus suis. ↄ mater eius no
cauit nomen eius labes. dicens quia
peperi eum in dolore. Inuocauit uero
labes deum israel dicens. Si benedi
cens benedixeris michi. ↄ dilataueris
terminos meos. ↄ fuerit manus tua
mecum. ↄ non feceris me amalina op
primi. Et prestitit ei deus. que precat
e. Caleb aut̃ frater suaa genuit ma
chir qui fuit pater esthon. Porro e
sthon genuit bethrapha. ↄ phesse. et
thena patrem urbis naas. Isti sunt
uiri recha. Filij aut̃ cenez. othoniel ↄ
saraia. Porro filij othoniel. athar. ↄ
maonathi qui genuit ephra. Saraia
aut̃ genuit ioab. patrem uallis artificii.
Isti quippe artifices erant. Filij uero
chaleb filij iephone. hur ↄ thela ↄ nachē
Filij quoq; hela ↄ cenez. Filij quoq; ia
lelel. ziph ↄ ziphi. thyria ↄ asmel. Et
filij egra. iether ↄ mered. ↄ epher ↄ ialon.
genuitq; mariam. ↄ samachi. ↄ iesba ↄ
patrem esthamo. Uxor quoq; eius iu
daia peperit gedor patrem gedor. ↄ he
ber. patrem zocho. ↄ iecutiel patrem zanoē.
Isti aut̃ filij bethie filie pharaonis. quā
accepit mered. ↄ filij uxoris odoie sori
tis natham. gazmi patris ecila ↄ estamō.
qui fuit de marbath. Filij quoq; hemon
amon tirena. Filij anan ↄ thylom. Fi
lij isi. zoeth ↄ benzoeth. Filij sela. fi
lij iuda. heri patris iecha. ↄ laada pater
marese. ↄ cognationes domus operan
tium bissum in domo iuzaiha. ↄ qui
sunt ioeir solem uniqs mendacij. ↄ se
cundus ↄ ineendens. qui principes fue
runt in moab. ↄ que uxores fuerint ioeim.
hec aut̃ uerba uetera. hi sunt figuli ↄ
habitantes in plantationibus ↄ in sepib
apud regem. in operibus eius. commoran
tes sunt ibi. Filij symeon namuel. ↄ ia
min iarib. zara. saul. Sellum filius ei.
mabsam filius eius. masma filius eius.
Filij masma. amuel filius eius. zachur
filius eius. semei filius eius. Filij seme
y sexcim. ↄ filie sex. Fres aut̃ eius non
habuerunt filios multos. ↄ universa cogi
natio non potuit adequare summam filio
rum iuda. Habitauerunt aut̃ in bersabee. ↄ mo
lada. ↄ asarsual. ↄ in ballaa. ↄ in asomeh
ↄ in tholad. ↄ bathuel. ↄ horma. ↄ in sice
lech. ↄ in bethmarchaboth. ↄ in assarsu
sim. ↄ in bethberai. ↄ in sarayim. hec ciui
tates eorum usqs ad regem dauid. ↄ vil
le quoq; eorum ethan. ↄ ain. ↄ rim
mon. ↄ thochen ↄ asan. ciuitates quinq;.
ↄ universi uiculi eorum per circuitum
ciuitatum istarum usqs ad baal. hec ē
habitatio eorum. ↄ sedium distributio. ↄ
Possobab quoq; ↄ iemlech. ↄ ioza filius
amasie ↄ ioel ↄ iehu filius ioasabie. filij
saraie. filij asiel. ↄ elienai. ↄ iacoba. ↄ
isucia. ↄ asaia. adiel ↄ isimiel. ↄ banaia.
ziza quoq; filius zephei. filij allon. filij
idaia. filij semri. filij samaia. Isti sunt
principes nominati in cognationibus
suis. ↄ in domo patrum suarū multi
plicati sunt uehementer. ↄ profecti sunt
ut ingrederentur in gador. usqs ad to
rrentem uallis. ↄ ut quererent pascua
ouibus suis. ↄ inuenerunt pascua uber
ma. ↄ uaste bona. terram latissimam. ↄ
quietam. ↄ pacatam. in qua ante habi
uerunt de stirpe cham. hi ergo uene
runt quos superius descripsimus nomi
nati
in diebus ezechie regis iuda. ↄ percus
serunt tabernacula eorum. ↄ habitatores q
inuenti sunt ibi. Et deleuerunt eos ↄ
usqs in presentem diem. habitaueruntq;

MENON I

pro eis. quoniam uberrimas ibidem
pascuas reppererunt. De filijs quoq;
symeon abierunt in montem seyr in
quingenti. hintes principes. phalti
am t naariam. t raphaiam. t oziel filii
os iesi. t pcussernnt reliquias que e
uaserat poterant amalechitarum. t hi
tauerunt ibi pro eis usq; addiē hanc.
Filij quoq; ruben. V
primogenit israel. (qr qm
fuit primogenitus eius. t
q; cum uiolasset thorum
pris sui data sunt primogenita eius t
filijs ioseph filij isrl. t non ē ille repu
tatus in primogenitum. (Dono iudas
qui erat fortissimus inter fres suos. de
stirpe eius principes germinati sunt.
Primogenita aut reputata sunt ioseph.
Filij aut ruben primogenit israel. eno
ch t phallu. esrom t charmi. Filij ioel.
samaia filius eius. gog filius eius. se
mei filius eius. micha filius eius. re
ia filius eius. baal filius eius. beera fi
lius eius. quem captiuum duxit the
glathphalasar rex assyriorum. t fuit
princeps in tribu ruben. Fres aut eius
t numerata cognatio qñ numerabant
per familias suas. hierum principes
geiel t zacharias. (Dono baal filius
azaz filij sama. filij ioel. qui habitauerūt
aroer usq; ad nebo. t belmeon. Con
tra orientalem quoq; plagam habi
uerūt usq; ad introitum deserti. t flumen
euphraten. Adultum quippe numerum
numerum possidebat in terra galaad.
In diebus aut saul pugnatum sunt contra
agarenos t ipsi fecerunt illos. habita
uerūtq; pro eis in tabernaculis eorum
in omni plaga que respicit ad orientē
Filij ruzo gad exregione eorum habita
bant in terra basan. usq; selcha. joel in
capite. t saphan secundus. Janai aut
t saphat in basan. Fres uero eorum fm
domos t familias cognationum suarū
michael t mosolam. t sebe. t iore t iachi
t zet. heber t zebei. vij. (hoy filij abiael.
filij huri. filij iare. filij galaad. filij mi
chael. filij iesei. filij iesdo. filij buz. a
Fres quoq; filij abdiel filij guni. prin
cipes domus in familijs suis. t habita
uerunt in galaad. t in basan t in uiculis
eius. t in cunctis suburbanis saron usq;
ad terminos. Omnes hij numerati sunt
in diebus ionathan regis iuda. t in dieb'
ieroboam regis israel. Filij ruben t gad.
t dimidie tribus manasse uiri bellatores
scuta portantes t gladios. t tendentes
arcum. eruditiq; ad prelia exercitus mili
t septingenti lx. procedentes ad pugnā.
dimicauerunt contra agarenos. sed uicti
t naphei. t nodab prebuerunt eis auxi
lium. Erudite sunt manus eorum
agarenī. t uniuersi qui fuerant cum e
is. quia dum inuocauerunt cum prelia
rentur. t exaudiuit eos. eo q; credidissēt
in eum. Ceperunt quoq; omnia que posse
derant camelorum l. milia. t ouium
ducenta l. milia. asinorum duo milia.
t animas hominum. c. milia. Vulnerati
aut multi corruerunt. fuit enim bellū
dominum. Habitauerunt quoq; pro eis. usq;
ad transmigrationem. Filij quoq; di
midie tribus manasse. possederunt terrā
a finibus basan usq; baal hermon. t sa
nir t montem hermon. Ingens quipp
numerus erat. t hij fuerunt principes
domus cognationis eorum. epher t ie
si. t eliel. esriel. t ieremia. t odoia. t ie
diel. uiri fortissimi t potentes. t nobiles
duces in familijs suis. Et cum recessissent
aut deum patrum suorum. t fornicati sūt
post deos populorum terre. quos ab
stulit dominus coram eis. t ait deus
dominus deus israel spūm phul regis
assyriorum. t spūm teglathphalasar re
gis assur. t transtulit ruben t gad. t di
midiam tribum manasse. t adduxit e
os in hala. t abor. t hara. t fluuiū gozā.
usq; ad hanc diem. VII
Filij leui. gerson. caath. t
merari. Filij caath. amram
ysaar. hebron t oziel. Filij
amram. aaron t moyses. t
maria. Filij aaron nadab. t abiu t ele
azar. t ythamar. Et eleazar genuit fi
nees. t finees genuit abysue. Abysue
ue uero genuit bocci. t bocci genuit ozi. t
Ozi genuit zarahiam. t zarahias genuit
meraioth. (Dono meraioth genuit a
mariam. t amarias genuit achitob. A
chitob genuit sadoch. t sadoch genuit
achimaas. Achimaas genuit azarias

PARALIPO

Asarias genuit ioannam. Ioanna genu
asariam. Ipe é qui edificauit templum
ui domo quam edificauit salomon. iuxta
Genuit autē asarias amariam. & amaria
genuit achitob. Achitob genuit sadoch.
Sadoch genuit sellum. sellum genuit el
chiam. Helchias genuit asariam. Asa
rias genuit saraiam. & saraias genuit io
sedech. Porro iosedech iosedech egressus
é. qñ transtulit dominus iudam & ie
ru per manus nabuchodonosor. Filij ergo
leui. gersom caath & merari. Et hec no
mina filiorum gersom. lobni & semei.
Filij caath. aminadab. amram & isaar.
& hebron. & oziel. Filij merari. mooli & mu
si. Hec aut cognationes leui. secundum
familias eorum. Gersom. lobni filius
eius. Jaath filius eius. Zama filius ei.
Joaa filius eius. Addo filius eius. Za
ra filius eius. Jethrai filius eius. Filij
caath. amminadab filius eius. Core fi
lius eius. Asir filius eius. Helchana fili
eius. Abiasath filius eius. Asir filius
eius. Thaara filius eius. Uriel filius ei
Ozias filius eius. Saul filius eius. Fi
lij helchana. amasai & achimoth. & hel
chana. Filij helchana. sophai filius eius.
Naath filius eius. Heliab filius eius.
Jeroam filius eius. Helchana filius eius
Filij samuel. primogenitus uasthi & a
biam. Filij aut merari. mooli filius eius
Lobni filius eius. semei filius eius. &
oza filius eius. sammaa filius eius. ag
gia filius eius. asaia filius eius. Isti sunt
quos constituit dauid super cantores do
mus domini. ex quo collocata é arca. &
ministrabant coram tabernaculo testi
monij. cantores donec edificaret salo
mon domum domini in ierusalem. Stabat
autem iuxta ordinem suum in ministe
rio. Hi uero sunt qui assistebant cum
filijs suis. De filijs caath. heman. cantor
filius ioel. filij samuel. filij helchana. fi
lij ieroam. filij heliel. filij thou. filij suph.
filij elchana. filij maath. filij masai. filij
helchana. filij iolxel. filij azarie. filij so
phonie. filij thaath. filij asur. filij abiasaf.
filij core. filij ysaar. filij caath. filij leui.
filij israel. et frater eius asaph. qui sta
bat a dextris eius. Asaph filius barachi.
filij samaa. filij michael. filij baasie. filij
melchie. filij athanai. filij zara. filij ada
ia. filij ethan. filij zama. filij semei. filij
ieth. filij gerson. filij leui. Filij autem
merari fratres eorum. ad sinistram. E
than filius chusi. filij abdi. filij maloch
filij asabie. filij amasie. filij elchie. filij
amasai. filij boni. filij somer. filij moo
li. filij musi. filij merari. filij leui. Fres
quoq; eorum leuite. qui ordinati sunt
in cunctum ministerium tabernaculi
domus domini. Aaron uero & filij eius
adolebant incensum super altare holo
causti. & super altare thymiamatis. in cō
opus sci sco rum. ut precarentur pro i
srael. iuxta omnia que precepit moy
ses famulus dei. Hij sunt aut filij aaron. i
Eleazar filius eius. finees filius eius.
abysue filius eius. bocci filius eius. ozi
filius eius. zaraia filius eius. meraioth
filius eius. amarias filius eius. achitob
filius eius. sadoch filius eius. achima
as filius eius. Et hec habitacula eorum.
per uicos. atq; finia filiorum. s. aaron
iuxta cognationes caathitarum. ipsis e
enim sorte contigerant. Dederunt igitur i
eis hebron in terra iuda. & suburbana e
ius per circuitum. Agros aut cuitates &
uillas. caleph filio iephone. Porro fili
is aaron. dederunt ciuitates ad refugiē
dum hebron. & lobna suburbana eius.
iether quoq; & esthamo. cum subur ba
nis suis. & holon. & dabir cum subur b
nis suis. Asan quoq; & bethsames. & sub
urbana eorum. De tribu aut beniamin
gabee. & suburbana eius. Et almath.
cum suburbanis suis. anathot quoq;
cum suburbanis suis. Omnes ciuita
tes eorum. cum suburbanis suis per cog
nationes suas. Filijs aut caath residuis
de cognatione sua. dederunt ex dimi
dia tribu manasse. possessiones urbē
decem. Porro filijs gerson per cognatio
nes suas. de tribu yssachar. & de tribu a
ser. & de tribu neptalim. & de tribu ma
nasse in basan urbes xiij. Filijs autē
merari per cognationes suas. de tribu
ruben. & de tribu gad. & de tribu zabulō.
dederunt sorte ciuitates xij. Dederunt
quoq; filij israel leuitis ciuitates & sub
urbana eorum. Dederunt q; per sortē
ex tribu filiorum iuda. & ex tribu filio

MENON

ꝛum ſymeon.7 er tribu filioꝛum benia
mim urbes has. quas uocauerunt er
nomunbꝰ ſuis. Et erbis qui erant er
cognatione filioꝛum caath. fuerunteꝙ
ciuitates in terminis coꝛum. de tribu e
phraim. Dederunteꝙ eis urbes ad ꝓfu
giendum. ſidem cum ſuburbanis ſu
is. in monte ephraim. 7 gazer cum ſb
urbanis ſuis. bicmaam quoꝙ cum ſ
ſuburbanis ſuis. 7 bethoꝛon ſimiliter.
necnon de tribu dan ebelte. 7 gelbethoꝛ.
7 balan. 7 elon cum ſuburbanis ſuis. 7
7 geth remon in eundem modum. Poꝛ
ro er dimidia tribu manaſſe. aner. 7 ſb
urbana eius. balaam 7 ſuburbana eiꝰ.
his uidelicet qui de cognatione filioꝛ
caath. reliqui erant. Filius autē gerſon.
de cognatione dimidie tribꝰ manaſſe
gaulon 7 baſan. 7 ſuburbana eius. 7 aſta
roth cum ſuburbanis ſuis. De tribu y
ſachar cedes. 7 ſuburbana eius. 7 dabe
rath cum ſuburbanis ſuis. 7 ramoth cꝫ
7 ſuburbana eius. 7 anem cum ſuburba
nis ſuis. De tribu uero aſer. maſal cuꝫ
ſuburbanis ſuis. 7 abdon ſimiliter. hu
cath quoꝙ 7 ſuburbana eius. 7 roob cū
ſuburbanis ſuis. Porro de tribu nepta
lim. cedes in galilea. 7 ſuburbana eius.
amon cum ſuburbanis ſuis. 7 cariathai
im. 7 ſuburbana eius. Filius autē merā.
rariꝰ de tribu zabulon. remono 7 ſb
urbana eius. 7 thabor cum ſuburbanis
ſuis. Trans ioꝛdanem quoꝙ ex aduerſo
iericho. ad ortā orientem ioꝛdanis. de tbu
ruben. boſoꝛ. in ſolitudine cum ſuburba
nis ſuis. 7 iaſa cum ſuburbanis ſuis. ca
demoth quoꝙ 7 ſuburbana eius. 7 mepha
at cum ſuburbanis ſuis. Necnon 7 de
tribu gad. ramoth in galaad 7 ſuburb
na eius. manaim cum ſuburbanis ſuiꝰ.
ſ 7 eſebon cum ſuburbanis ſuis. 7 iezer
cum ſuburbanis ſuis.

VII

Porro filij yſachar. thola 7
phua. iaſub 7 ſimeron. iiij.
Filij thola. ozi 7 raphaia. et
ieziel. 7 biemai. 7 iebſem. 7
ſamuel principes per domos cognationū
ſuarum. De ſtirpe thola. uiri fortiſſimi.
numerati ſunt in diebꝰ dauid. xxvj milia
ſexcenti. Filij ozi. iezraia. de quo nati ſūt
michael 7 obadia. 7 ioel. 7 ieſia. v. omnes

principes. Cumqꝫ eis per familias 7
populos ſuos. accincti ad prelium. mu
ltā fortitudinē xxxvj milia. Multas enī
habuerūt uxores. 7 filios. Fres quoqꝫ eoꝝ
per omnem cognationem. yſachar robu
ſtiſſimi ad pugnandum. lxxxvij milia
numerati ſunt. Filij beniamin bela. et
becher 7 adiel. tres. Filij bela. eſbon. et
ozi. 7 oziel. 7 ieremoth. 7 uiri. v. princi
pes familiarum ad pugnandum robu
ſtiſſimi. Numerus autē eoꝝ xxxvj mi
lia 7 xxxiiij. Porro filij becher. zamira 7
ioas. eliezer. elioenai. 7 amri. 7 ieremoth
7 abia. 7 anathoth. 7 almathan. Omnes
hi filij becher. Numerati ſunt autē per
familias ſuas principes cognationum
ad bellandum fortiſſimi. xx milia 7 ducen
ti. Porro filius iediel. balan. Filij autē
balan. ieus 7 beniamin. 7 aoth. 7 chē
nana. 7 iothan 7 thariſis. 7 tharſar. Hēc
hi filij adiel. principes cognationum
ſuarum uiri fortiſſimi. xxvij milia et
ducenti. ad prelium procedentes. Se
phan quoqꝫ ephan filii hur. 7 aſim. filij
aher. Filij autē neptalim. iaſiel. 7 guni.
7 iezer. 7 ſellum filij bale. Porro filius
manaſſe. eſriel. quem peperit concubina eius. ſyra.
peperit machir patrem galaad. Machir
autē accepit uxores filijs ſuis. huphim
7 ſuphim. 7 habuerunt ſororem nomine ma
acha. Nomen autē ſecundi. ſalphaad. 7
Fuerūtqꝫ ſunt ſalphaad filie. 7 peperit ma
acha uxor machir filium. uocauitqꝫ no
men eius phares. Porro nomen fratris eiꝰ
ſares. 7 filij eius ulam 7 recem. Filius
autē ulam. bedan. Hij filij galaad. filij
machir. filij manaſſe. Soror autē eius
regina peperit uirum decorum. abiezer
7 moola. Erant autē filij ſemida. ahim
ſichem. 7 lici 7 aniam. Filij autē ephraim
ſuthala. baaer filius eius. thahath filius
eius. eleada filius eius. thahath filius er
thanus filius. 7 zabad 7 bꝰ filius. ſuthala
7 hanus filius eius. 7 elead. Occiderunt
autē eos uiri geth indigne. quia deſcen
derant ut uiuladerent poſſeſſiones eoꝝ.
Luxit igitur ephraim pater eoꝝ multis
diebꝰ. 7 uenerunt fratres eius ut conſolarē
tur eum. Ingreſſuſqꝫ ē ad uxorem ſuā.
que cepit 7 peperit filium. 7 uocauit
nomen eius beria. eo q' in malis domꝰ

PARALIPO

eius omnis è. Filia aut̃ eius fuit sa
ra que edificauit bethoron inferiores
t superiorem. t ezĕsara. Porro filij eius
raphaa. t reseph. t thale. de quo natus
è thaan qui genuit laadon. Ipse ẽ
filius amiud genuit elisama. de quo
omnis è num. qui fuit filium iosue
possessio aut̃ eorum t habitatio: bethel t
eius filiabꝫ suis. Et contra orientem
notam. Ad occidentalem plagam ga
zer t filie eius: sichem quoq; cum filia
bꝫ suis. atq; aza cum filiabꝫ suis. Sed
quoq; filios manasse: bethsan t filias
eius. thanac t filias eius. magedo t fi
lij eius. dor t filij eius. In his habita
uerunt filij ioseph. filij israel. Filij aut̃
aser. iomna t iesua. t ysui. t baria. t sa
ra soror eorum. Filij aut̃ baria. heber t
melchiel. Ipse è pater barzaith. Heber
aut̃ genuit geplath. t somer. t hotham t
suaa sororem eorum. Filij aut̃ iephlath
phosech t zamaal. t aseph. Ioy filij e
phlath. Porro filij somer. achim. froha
t iaba t aram. Filij aut̃ helem. fratris eius
supha t imna. t seles t amal. Filij sufa.
sue. t narpheo t sual. t beri t iamna. t bo
sor ecdor t sama. t subasa. t ethram t be
ra. Filij ether. iephone. t phaspha t ara.
Filij autem ulla. arech t aniel t resia.
Omnes hi filij aser principes cogna
tionum electi atq; fortissimi ducum
ducum. numerus aut̃ eorum: aptus
que aptus ẽt ad bellum sexcenta mil̃ia.

VIII

Beniamin
aut̃ genuit bale. primoge
nitum suum. asbaal secũ. t
aara tertium. t noaa q̃rtum.
rapha quintum. Fuerunt q; filij bale
addor. t gera. t abiud. t abisue quoq;
t naaman. t achia. s t gera. t sephuphan
t huram. hi sunt filij aoth. principes
cognationum habitantium in gabaa. q̃
translati sunt in manath. Naaman t
aut̃ t achia. t gera. ipse transtulit eos. t
genuit oza t ahiud. Porro saharaim ge
nuit in regione moab. postq; dimisit
uxores suas. husim. t baara uxores suas. Genuit aut̃
de decem uxore sua iobab. t sebia. t mosa
t melchom. iebus quoq; t sechia. t ma
ra. hi sunt filij eius. principes familiarum
rum suarum. Oded aut̃ genuit achitob

r elphaal. Porro filij elphaal. heber. t mi
saam. t samaad. Hic edificauit ono. t
lod t filias eius. Sara aut̃ t sama. prin
cipes cognationum habitantium in gaba
leon. hoy fugauerunt habitatores geth. t
ayo. t sesac. t ierimoth. t zabadia t arad.
t eder. michael. t ispha. t ioha. fi
lij baria. Et zabadia. t mosollam. t
ezechi. t heber. t ismarai. t izlia. t iobab.
Filij hephaal. iacim. t zechri. t zabdi. et
helioenai. t eliachim. t chithi. t abdia. t bo
rasa. t samarath. Filij semei. iespham
t heber. t eliel. t abdon. t iechri. t hanan
t anania. t halam. t anathothia. t iephda
ia. t phanuel. Filij sesach. samprai. t
soria. t athalia. t iersia. t habia. t zechri.
Filij ieroam. hi patriarche. t cognatio
num principes. qui habitauerunt in hie
rusalem. Iugabaon aut̃ habitauerunt abigabaõ.
t nomen uxoris eius maacha. Filius
quoq; eius primogenitus abdon. t sur
t cys. t baal. t nadab. gedor quoq; t ha
t zachel. t macelloth. Et macelloth
genuit samaa. habitauerunt q; et ipsi
fo fratrum suorum in hierusalem: cum fratribus
suis. Ner aut̃ genuit cys. t cys genuit
saul. Porro saul genuit ionathan t mel
chisue. t aminadab. t iesbaal. Filius aut̃ io
nathan meribaal. t meribaal genuit
micham. Filij micha. phithon. t melech
t thara. t ahaz. t hahaz genuit ioiada. t
ioiada genuit alamoth. t azmoth. t gen
zamari. Porro zamari genuit moosa.
t moosa genuit banaa. cuius filius fuit
raphaia. de quo natus è eleasa. qui ge
nuit esel. Porro esel. sex filij fuere his
nominibus. ezricam. bochru. ysmael.
saria. abadia. hanan. Omnes hi filij e
sel. Filij aut̃ asec fratris eius. hulã pri
genitus. hus secundus. emphaies ter
tius. Fuerunt q; filij hulam uiri robu
stissimi. t magno robore tendentes ar
cum. t multos habentes filios t nepotes.
cl. Omnes hi filij beniamin.

IX

Universus ergo israel dinu
meratus è. t scripta eorum
scripta è in libro regum israel
t iuda. translatiq; sunt in
babilonem. propter delictum suum. Qui
aut̃ habitauerunt primi in possessionibꝫ
t urbibus suis israel. sacerdotes leuit

MENOMI

⁊mathiney cómorata sunt in ierlim. de filijs iuda. ⁊ de beniamin. de filijs ꝙq; ephraim ⁊manasse. Ochey filius amiud. filij semri. filij omri. filij bom. de filijs phares filij iuda. ⁊de sillom asla. primogenitus. ⁊filij eius. De filijs autē zara. iehuel ⁊fres eorum sexcenti.no naginta. Porro de filijs beniamin. salo filius mosellam filij edoia. filij asana. ⁊obadia. filius meroam. ⁊ela filius ihosi filij mothon. ⁊ mosollam filius sa phatie. filij ruhel. filij iebanie. ⁊fres e orum per familias suas nōgenta.lvj. ⁊ Omnes hij principes cognationum ⁊ suarum. per domos patrū suorum. De sacerdotibꝫ autē iedaia. ioarib. ⁊iachi. adanias quoq; filius elchie. filij mosel lam. filij sadoch. filij maanoth. filij achi tob. pontifex domus dei. porro adaia filius ieroam. filij phasor. filij melchie ⁊maasia filius adiel. filij iesra. filij ⁊ mosellam filij mosollamoth filij emmer. fres quoq; eorum principes per familias suas. mille septuagenti sep tuaginta. fortissimi roboris. ad faciendum opus ministerij in domo domini. De leuitis autē semeia filius hasub. ⁊ filij ezricam filij asebuid. De filijs me rari. bachachar quoq; carpentarius de gala ⁊matthania. filius micha filijs ⁊ zechri filij asaph. ⁊abdia filius semeie. filij galal. filij iedithum. ⁊barachias filij asa. filius elchana. qui habitauit in atti netophati. Janitores autē sellum. ⁊acub ⁊telmon. ⁊achiman. ⁊fratres eorum sellū princeps usqz ad illud tempus in porta regis. ad orientem obseruabant per uices suas. De filijs leui. Sellūm filius chore filius abiasaph. filij chore cum fribus su is. ⁊domo patris sui. hoc sunt chorite su per opera ministerij custodes ueſtibulo rum tabernaculi ⁊familie eorum. per u ices castrorum domini custodientes in troitum. Finees autē filius eleazari. erat dux eorum coram domino. porro za charias filius mosollam. ianitor por te tabernaculi testimonij. Omnes hi electi in hostiarios per portas. cc xij. ⁊ descripti in uillis propijs quos ostium cunctranit. ⁊samuel uidens in fide sū tam ipsos qz filios eorum in hostijs do mus domini tui tabernaculo uicibus suis. per quatuor uentos erant ostiarij ad orientem ⁊ad occidentem. ⁊ad aq lonem ⁊ad austrum. Fres autem eor in uicibus morabantur. ⁊uenientes i sabbatis suis de tempore usqz ad tps. hoc quatuor leuitis erat creditus eorum numerus tantorum. ⁊erant super ce dras. ⁊thesauros domus domini. Per gi rum quoq; templi domini morabā tur in custodijs suis. ut cum tps fuisset ipse mane aperirent fores. De horū gne erant. ⁊ super uasa ministerij. Ad nūz erum inferebant uasa ministerij. ⁊ refe rebantur de ipsis. Et qui credita habe bant utensilia sctuarij. preerant simi le ⁊ uino. ⁊oleo ⁊thure. ⁊aromatibus. Filij aut̄ sacerdotum. unguenta erant o matibꝫ officiebant. Et mathathias le uites primogenitus. sellum chorite. p fectus erat omnium que in sartagine frigebantur. Porro de filijs caath frib eorum super panes erant propositionis ut semper nouos per singula sabbata prepararent. hoc sunt principes tam rum. per familias leuitarum qui i excedis morabantur. ita ut die ac nocte ingrue: suo ministerio deseruirent. Capita leuitarum per familias suas. principes permanserunt in ierlim. Ipse ga baon aut̄ habitauit. in gabaon habi el. ⁊nomen uxoris eius maacha. Filius qz primogenitus eius abdon. ⁊ sur. ⁊cis ⁊baal ⁊ner. ⁊nadab. geder quoq; ⁊ahio. ⁊zacharias. ⁊macelloth. Porro macel loth genuit samaam. Isti habitabant ex aduerso fratrum suorum in ierlim. cum fribꝰ suis. Ner autē genuit cis. ⁊cis genuit saul. ⁊saul genuit ionathan. ⁊melchi sue. ⁊aminadab. ⁊isbaal. Filius autē ionathan meribaal. ⁊meribaal genuit micha. Porro filij micha phithon. ⁊ma lech ⁊thara. Hoc autē genuit tara. ⁊a ha genuit alamath ⁊azmoth. ⁊zamri. Et zamri genuit moosa. moosa uero genuit banna. cuius filius raphaia. ⁊ genuit eleasa. de quo ortus est esel. Porro esel sex filios habuit. hoc nominibus. Ezricam. bochru. ⁊ismahel. saraia. ⁊ obdia. hanam. hoc filij esel.

PARALIPO

Philisthiim pugnabant contra
israel. fugeruntq; uiri israel
palestinos. & ceciderunt uulnerati in monte gelboe. Cui
q; appropinquassent philistei. persequentes saul & filios eius. percusserunt ionathan & aminadab. & melchisue filios saul.
& aggrauatum est prelium contra saul. sagittarumq; eum sagittarii. & uulnerauerunt
eum iaculis. Et dixit saul ad armigerum suum.
Euagina gladium tuum. & interfice me.
ne forte ueniant incircumcisi istи & illudant michi. Noluit autem armiger eius
hoc facere et. timore perterritus. Arripuit igitur saul ensem. & ruit in eum. Quem cum uidisset armiger eius uidelicet mortuum esse saul. ruit etiam ipse in gladium suum. & mortuus. Interiit ergo saul
& tres filii eius. & omnis domus illius
pariter occidit. Quod cum uidissent uiri
israel. qui habitabant in campestribus fugerunt. & saul ac filii eius mortuos. dereliquerunt urbes suas. & huc illucq; dispersi sunt. Uenerunt philisthiim. & habitauerunt in eis. Die igitur altero deuenientes philisthiim spolia cesorum. inuenerunt
saul & filios eius. iacentes in monte gelboe. Cumq; spoliassent eum. & amputassent caput. armisq; nudassent. miserunt in terram suam. ut circumferentur.
& ostenderentur uoloru templis & populis.
arma autem consecrauerunt in fano dei sui. &
caput affixerunt in templo dagon. Hec
cum audissent uiri labes galaad. omnia
fidelicet que philisthiim fecerunt super saul.
surrexerunt uiri fortissimi. & tulerunt cadauera saul & filiorum eius. atque tulerunt ea in labes. & sepelierunt ossa eorum subter quercum que erat in labes. Et ieiunauerunt vii diebus. Mortuus
est ergo saul propter iniquitates suas. eo q;
preuaricatus sit mandatum domini quod
preceperat. & non custodierit illud. & insuper etiam phitonissam consuluerit. nec sperauerit in domino. Propter quod interfecit eum.
& transtulit regnum eius ad dauid filium ysai.

Congregatis est
igitur omnis israel ad dauid
in hebron. dicens. Os tuum
sumus & caro tua. Heri quo
q; & nudius tertius. cum adhuc regna-
ret saul. super israel. tu eras qui educebas. & introducebas israel. Tibi enim dixit
dominus deus tuus. Tu pasces populum
meum israel. & tu eris princeps super eum.
Uenerunt ergo omnes maiores natu israel
ad regem in hebron. & iunxit dauid cum eis
fedus. coram domino. Unxerunt q; eum
regem super israel. iuxta sermonem domini
quem locutus est per manum samuel. Abiit
ergo dauid. & omnis israel in hierusalem. hec
est iebus. ubi erant iebusei habitatores terre.
Dixerunt q; qui habitabant in iebus ad
dauid. Non ingredieris huc. Porro dauid
cepit arcem syon. que est ciuitas dauid. &
dixit q;. Omnis qui percusserit iebuseum. in primis erit princeps & dux. Ascendit igitur primus ioab filius saruie. et
factus est princeps. Habitauit autem dauid in
arce. & ideo appellata est ciuitas dauid.
Edificauit q; urbem in circuitu. a mello usq; ad gyrum. Ioab autem reliqua urbis
restaurauit. Proficiebat q; dauid uadens
& crescens. & dominus exercituum erat
cum eo. Hii principes uirorum fortium
dauid qui adiunxerunt eum. ut rex fieret
super omnem israel. iuxta uerbum domini
quod locutus est ad israel. & iste numerus
robustorum dauid. Iesbaam filius achamoni. princeps inter xxx. iste leuauit
hastam suam super trecentos uno ictu &
uulnerauit eos. Et post eum eleazar filius
patrui eius achoites. qui erat inter tres
potentes. iste fuit cum dauid in aphes
dommi. qui philisthiim congregati sunt ad
locum illum in prelium. Et erat ager re-
gionis illius. plenus ordeo. Fugerat q;
populus a facie philisthinorum. Hii ste-
terunt in medio agri. & defenderunt eum.
Cumq; percussisset philistheos dedit dominus
salutem magnam populo suo. Descenderunt autem tres de xxx principibus ad petram in qua erat dauid in speluncam odollam. cum philistei fuerant castrametati in ualle raphaim. Porro dauid erat in
presidio. & statio philisthinorum in bethleem. Desiderauit igitur dauid aquam.
& dixit. O si quis daret michi aquam de
cisterna bethleem. que est in porta. Tres
ergo irruperunt per media castra philisthinorum
perrexerunt. & hauserunt aquam de cisterna bethleem que erat in porta. & attule-

:unt ad dauid ut biberet. Qui noluit
s magis libauit illam domino dicens
Absit ut in ospectu dei mei hoc faciam. ꝛ
sanguinem uiroꝝ uitam ipsoꝝ. qꝝ
in periculo animaꝝ suaꝝ attulerunt
mihi aquam. ꝛ ob hanc causam nolu
ut biberet. Hec fecerunt tres uiri robu
stissimi. Abysai quoq; frater ioab. ipse
erat princeps trium. ꝛ ipe leuauit hasta
suam contra trecentos uulneratos. ꝛ ipse e
rat inter tres nominatissimus. ꝛ inter se
cundus inclitus ꝛ princeps eorum. Re
uertit usq; ad tres primos non pertine
bat. Banaias quoq; filius ioiade ui
robustissimi. qui multa opera perpetra
uerat de capsabel. ipe percussit duos. ari
el moab. ꝛ ipe descendit ꝛ interfecit leo
nem in media cisterna tpore nimis. ꝛ ipe
percussit uirum egyptium. cuius statu
ra erat. v. cubitoꝝ. ꝛ habebat lanceam
ut licia texentium. Descendit
ergo ad eum cum uirga. ꝛ rapuit hastã
quam manu tenebat. ꝛ interfecit eũ
cum hasta sua. Hec fecit banaias filiꝰ
ioiade. qui erat inter tres robustos no
minatissimus. inter xxx primus. Ve
rũ usq; ad tres primos non pertinebat.
Posuit aũt eum dauid ad auriculam
suam. Dominꝰ fortissimi uiri in exercitu
asahel super ioab. Elanan filius patruꝰ
eius. de bethleem. semmoth arorites. hel
les phonites. hyras filius acces. thecui
tes. abiezer anathothites. Sobochai
sonites. hylai. achoites. Maray netho
phathites. Heled filius baana nethopha
thites. Ethay filius ribay. de gabaa filiꝰ
orum beniamin. Banaia pharathoni
tes. hurai de torrente gaas. Abiel. arba
bathites. Azmoth bahurimites. Eliaba
salabonites. Filii assem gezonites. Jo
nathan filius sage. ararites. Ahiam fi
lius achar. ararites. Helyphal filius ur.
Hefer mechoraites. Ahia phellonites. ꝛ
Hezro. carmelites. Naaray filius ezbi
bay. Joel frater nathan. Mibaar filiꝰ
agarai. Selleth ammonites. Naarai be
rothites. armiger ioab filii sarue. Hira
gethrẽus. Zareb gethreus. Vrias ethæꝰ
Zadab filius oliv. Adina filius sage. ꝛ
rubenites. princeps rubenitarum. ꝛ cũ
eo xxx. Hanan filius maacha. Et io

saphat mathanites. Ozias astarothites.
Semma ꝛ iahel filii othan arorites. Je
diahel filius samri. ꝛ ioha frater eius thosi
ites. Jeliel maanites. Jeribai ꝛ iosia fi
lii helmaem. Et ithma moabites. E
liel ꝛ obed. ꝛ iasiel. de masobia.

Nihil

Hi quoq; uenerunt ad dauid.
in sicelech. cum adhuc fu
geret saul filium cis. qui
erant fortissimi. ꝛ egregii. ꝛ
pugnatores tendentes arcum. ꝛ utrisq;
manu fundis lapides iacientes. ꝛ dirigen
tes sagittas. De fribus saul de beniamin
princeps ahiezer ꝛ ioas filius samaa ga
bathites. ꝛ iasiel ꝛ phaleth filii asmoth.
ꝛ baruchia ꝛ ieu. anathothites. samaias
quoq; gabaonites. fortissimus inter xxx.
et super xxx. ieremias ꝛ ieziel. ꝛ iohanan
ꝛ zebadia gaderothites. ꝛ eluzai. ꝛ ieri
moth. ꝛ baalia ꝛ samaria. ꝛ saphatia ara
phites. helcana ꝛ iesia. ꝛ azareel. ꝛ ioe
zer. ꝛ iesbaam de carem. Joelam quoq;
ꝛ zabadia filii. ieroam de gedor. Si de
gadi. transfugerunt ad dauid. cum
lateret in deserto uiri robustissimi ꝛ pu
gnatores optimi tenentes clipeum ꝛ ha
stam. Facies eorum quasi facies leonis
ꝛ ueloces quasi capree in montibus. Ezer
princeps. obdias secundus. eliab ter
tius. masmana quartus. ieremias quintus.
hebri sextus. heliel septimus. Johanna
tanus. helzebad nonus. hieremias
decimus. machbana undecimus. hi de
filiis gad principes exercitus nouissimi
c. minimus centum et maximus mille.
Isti sunt qui transierunt iordanem me
se primo. quando inundant soliti sunt sup
ras suas. ꝛ omnes fugauerunt q̃ mo
rabantur in uallibus ad orientalem pla
gam ꝛ occidentalem. Venerunt aũt ꝛ de
beniamin. ꝛ de iuda. ad presidium in q̃
morabatur dauid. Egressusq; è dauid
obuiam eis. ꝛ ait. Si pacifice uenitis ad
me. ut auxiliemini mihi cor meum
iungatur uobis. si aũt insidiamini mi
pro aduersariis meis. cum ego iniqui
tatem in manibus non habeam. uideat de
us patrum nostrum ꝛ iudicet. Spus uero in
duit amesai principem inter xxx. ꝛ ait.
Tui sumus o dauid ꝛ tecum filii ysai
day. pax tibi. ꝛ pax adiutoribus tuis. q

PARALIPO

cum adiuuat dominus deus eius.
Suscepit ergo eos dauid. & constituit pri
cipes eius me. ipso te manasse trans
gressi sunt ad dauid. quando uenichat
cum philistijm. ut adueniret saul.
pugnarent. & non dimicauit eum eis
quia mito consilio remiserunt eum a
principes philistiim eorum dicentes. a
periculo capitis nri recedet ad do
minum suum saul. Quando igitur
reuersus e in siceleg. transfugerunt
ad eum de manasse. edias & zozaba
thadel. & michael. & zozabad & elyu
salathai. principes milium in manas
hi p[ro]cesserunt auxilium dauid. ad
uersum latrunculos. Omnes enim
erant uiri fortissimi. & fuit princi
pes in exercitu. Per singulos di
es uenichant ad dauid ad auxilian
dum ei. usq; dum fieret grandis a
numerus. quasi exercitus dei. Iste
quoq; e numerus principum exerci
tus qui uenerunt ad dauid cum cer
in ebron ut transferent regnum sa
ul ad eum iuxta uerbum domini.
Filij uero potentes clipeum & hasta.
sex milia octingenti. expediti ad pre
lium. De filijs symeon uirorum for
tissimorum ad pugnandum. vij mi
lia centum. De filijs leui. quatuor
milia sexcenti. Iouada quoq; princeps
de stirpe aaron. & cum eo septem mil
septingenti. Sadoch etiam puer egre
gie indolis. & domus patris eius. prin
pes uiginti duo. De filijs aut benia
min fratribus saul. tria milia. Adhuc
enim pars eorum ad domum saul
domum saul. Porro de filijs effraim.
uiginti milia octingenti fortissimi
robore. uiri nominati in cognationib
suis. Et de dimidia tribu manasse.
x & viij milia. Singula per nomina
sua uenerunt ut constituerent regem
dauid. De filijs quoq; issachar. uiri
eruditi. qui nouerant singula tpa
ad precipiendum quid facere debe
ret israel. principes ducenti. Omnes
aut reliqua tribus eorum obtulerunt
parati. Porro de zabulon qui egre
diebantur ad prelium & instabant in ad
uinstruendam armis bellicis. l. milia ne
cesserunt in auxilium. non in corde du
plici. Et de nephthalim principes mille
& cum eis instructus clypeo & hasta xxx
& viij milia. De dan etiam preparati
ad prelium. xx & octo milia. septingen
ti. Et de asser egredientes ad pugnā
& in acie prouocantes. xl milia. Trans
iordanem aut de filijs ruben & gad
& dimidia parte tribus manasse. instruc
ti armis bellicis. c & xx milia. Omnes
isti uiri bellatores. & expediti ad pugn
dum. cum corde perfecto uenerunt i
hebron. ut constituerent regem dauid
super uniuersum israel. Et omnes
reliqui de israel uno corde erant. ut
ree fierent dauid super uniuersū isl.
Fuerunt q; ibi apud dauid tribus die
bus. comedentes & bibentes. q̄ p[ro]pa
rauerunt eis fres eorum. Et
qui uicini eis erant. usq; ad yssachar
& zabulon & nephtalim. afferebant pa
nes in asinis & camelis & mulis & bo
bus ad uescendum farinam. palatas
uuarum passum. uinum. oleum. bouē
& arietes. ad omnem copiam. Gaudi
quippe erat in israel.

Iit autē salomon dauo
cum tribunis & centurio
nibus & ducibus p[ro]cipi
bus. tam ad omnem cetus
filiorum israel. Si placet uobis & a
domino deo nro egrediamur. simo quē
loquor. mittamus ad fres nros reli
quos uniuersas regiones israel. ad
sacerdotes & leuitas qui habitant ib
urbibus suburbanis. ut congregentur
ad nos. & reducamus arcam dei nri
ad nos. Non enim requisiuimus
eam in diebus saul. Et dixit uniuer
sa multitudo. ut ita fieret. placuit
enim sermo omni populo. Congre
gauit ergo dauid cunctum israel. a
syhor egipti usq; ad ingredientes e
matha. ut adduceret arcam dei de ca
riathiarim. Et ascendit dauid & om
nis israel ad collem cariathiarim.
que e in ciuitate iudaea. ut reducerent
inde arcam domini dei sedentis super cherubin
ubi inuocatum e nomen eius. Imposuer
q; arcam domini dei super plaustrum
nouum de domo aminadab. Oza aut

MENON I

ſtantes eius minabant plaustrum. ſ
Porro dauid ⁊ uniuersus israel. lude
bant coram dño omni uirtute in
canticis ⁊ cytharis ⁊ psalteriis ⁊ tym
panis ⁊ cimbalis ⁊ tibis. Cum aut
peruenissent ad aream chidon. tetен
dit oza manum suam. ut sustentaret
arcam. Bos quippe lasciuiens paululũ
inclinauerat eam. Iratus è itaq; dñs
ozę. et percussit eum. eo q; tetigis
set arcam. ⁊ mortuus è ibi coram dño
Contristatus q; è dauid eo q; diuisis
set dominus ozam. ⁊ uocauit locum illus
diuisio ozę. usq; in presentem diem. ⁊
Et timuit deum tunc ꝓnus. dicens. ⁊
Quomodo possum ad me introducere
archam dñi. Et ob hanc causam
non eam adduxit ad se. hoc è in ciuita
tem dei. sed auertit in domo obededom
gethei. Mansit ergo archa dei in domo
obededom. tribus mensibus. Et benedixit
dominus domui eius. ⁊ omnibus que
habebat.

XIIII

Misit quoq; hyram rex tyri
nuntios ad dauid. ⁊ ligna
cedrina ⁊ artifices parietũ
ligneorumq; ut ędificarent
ei domum. Cognouitq; dauid. q; cõ
firmasset eum dominus in regem isrl.
⁊ subleuasset regnum suum super
populum eius israel. Accepit quoq; ⁊
dauid alias uxores in hierlim. genuitq;
filios ⁊ filias. Et hec nomina eorum.
que nata sunt ei in hierlim. Samua ⁊ so
bab. nathan ⁊ salomon. ieber ⁊ elysua. ⁊
hely. ⁊ helyphaleth. noga quoq; ⁊ nafeg
⁊ iaphye. elisama ⁊ baliada. ⁊ helyphelet
Audientes aut philisthim eo q; unctus
set dauid in regem super uniuersum
israel. ascenderunt omnes ut quererent
eum. Quod cum audisset dauid. egressus
è obuiam eis. Porro philisthim uenien
tes. diffusi sunt in ualle raphaim. Cõ
suluitq; dauid dominum dicens. Si
ascendam ad philistheos. Et si trades
tradeс eos in manu mea. Dixitq; ei ⁊
dominus. Ascende. ⁊ tradam eos in ma
nu tua. Cumq; illi ascendissent in ba
alpharasim. percussit eos dauid ibi. ⁊
dixit. Diuisit dominus inimicos me
os per manum meam. sicut diuidũt

aque. Propterea uocatum è nomen loci
illius baalpharasim. Deserueruntq;
ibi deos suos. quos iussit dauid cremari.
Alia etiam uice philisthim irruerunt.
⁊ diffusi sunt in uallem. Consuluitq;
iterum dauid deum. ⁊ dixit ei deus.
Non ascendes post eos. Recede ab eis.
⁊ uenies contra eos e regione pirorum.
Cumq; audieris sonitum gradientis
in cacumine pirorum. tunc egredie
ris ad bellum. Egressus è enim deus
ante te. ut percutiat castra philisthim.
Fecit ergo dauid sicut preceperat ei deus.
⁊ percussit castra philisthinorum de ga
baon usq; gazera. Diuulgatumq; è
nomen dauid in uniuersis regionibus.
⁊ dominus dedit pauorem eius super
omnes gentes.

Fecit quoq; sibi domos in
ciuitate dauid. Et edifica
uit locum arce dei. Tetен
ditq; ei tabernaculum. De
dixit dauid. Illicitum è ut aquecuiq;
portetur arca dei. nisi aleuites. quos e
legit dominus ad portandum eam. ⁊
ad ministrandum sibi usq; in eternũ.
Congregauitq; uniuersum israel in
hierlim. ut asserret arcam dei in locum
suum quem preparauerat ei. necnon
⁊ filios aaron ⁊ leuitas. De filijs caath.
urihel. princeps fuit. ⁊ fres eius cc vv.
De filijs merari. asaia princeps. ⁊ fres
eius cc xxx. De filijs gerson. iohel pri
ceps ⁊ fres eius cc xx. De filijs helisa
phan. semeias princeps. ⁊ fres eius cc.
De filijs hebron. eliel princeps. ⁊ fres
eius lxxx. De filijs oziel. aminadabi
princeps ⁊ fres eius cxij. Vocauitq; ⁊
dauid sadoch ⁊ abiathar sacerdotes et
leuitas. uriel ⁊ aasiam. iohel semeiã.
eliel ⁊ aminadab. ⁊ dixit ad eos. Vos q;
estis principes familiarum leuitarus.
sanctificamini cum fribus uris. ⁊ asserte
arcam domini dei israel. ad locum q;
ei preparauimus. ne ira principio qui
non eratis presentes percussit nos do
minus. sic ⁊ nunc fiat. illicitum quid
nobis agentibus. Sanctificati sunt ergo
sacerdotes ⁊ leuite. ut portarent arcã
domini dei israel. Et tulerunt filij le
ui arcam dei sicut preceperat moyses

PARALIPO

uxta uerbum domini. humeris suis in
uectos. Dixitq; dauid principibus leui
tarum. ut constituerent de fratribus suis can
tores in organis musicorum. nablis i
tibicen tybris. et cymbalis ut resonarẽt
in excelsum sonitus letitie. Constituc
runt leuitas eman filium ioel. et de fra
tribus eius asaph filium barachie. De filii
is uero merari et fratribus eorum. ethan fi
lium cusaie. et cum eis fratres eorum. In
secundo ordine. zachariam et bethu. et
aziel. et semiramoth et iahiel et am. et eliab
et banaiam. et maasiam. et mathathiam.
et eliphalu. et macenam. et obededom. et
ieiel ianitores. porro cantores eman.
asaph et ethan. in cymbalis eneis con
crepantes. Zacharias autẽ et oziel. et sẽi
ramoth. et iahiel et am. et eliab et amasiã.
et banaias in nablis. archana canebant.
porro mathathias. et eliphalu. et macha
nias. et obededom. et ieiel. et azazias in ci
tharis pro octaua canebant et sinichion
Conenias autẽ princeps leuitarum pro
phetie preerat. ad precinendam melo
diam. Erat quippe ualde sapiens. et ba
rachias et elcana. ianitores arce. por
ro sebenias et iosaphat. et nathanael et ama
sai. et zacharias et banaias. et eliezer sacer
dotes. clangebant tubis coram arca dei.
et obededom et achimaas erant ianitores
arce. Israel autem dauid et omnes maiores na
ti israel. et tribuni ierunt ad portandam
arcam foederis domini. de domo obede
dom cum letitia. Cumq; adiuuisset
deus leuitas. qui portabant arcam fo
deris domini. immolabantur vii. tauri.
et vii arietes. porro dauid erat indutus
stola byssina. et uniuersi leuite qui por
tabant arcam domini. Cantoresq; co
nenias princeps prophetie inter can
tores. Dauid etiam autem indutus erat e
phod lineo. Uniuersusq; israel deduce
bat arcam foederis domini. in iubilo et
sonitu buccine. et tubis et cymbalis et na
blis et citharis exultantes. Cumq; pe
uenisset arca domini usq; ad ciuitatem
dauid. michol filia saul prospiciens
per fenestram. uidit regem dauid sal
tantem atq; ludentem. et despexit eum
in corde suo. XVI

Intulerunt igitur arcam
dei. et constituerunt eam in me
dio tabernaculi. quod tetẽ
derat ei dauid. et obtulerunt
holocausta et pacifica coram domino. i
Cumq; complesset dauid offerens ho
locausta et pacifica. benedixit ppli
in nomine domini. Et diuisit uniue
sis per singulos a uiro usq; ad mulierẽ
tortam panis. et partem asse carnis bu
bule. et frixam oleo similam. Constitu
itq; coram arca domini de leuitis qui
ministrarent. et recordarentur operum
eius. et glorificarent atq; laudarent i
dominum deum israel. asaph principem et
secundum eius zachariam. porro ia
hiel. et semiramoth. et iehiel. et mathat
am. et eliab et banaiam. et obededom. et
iehiel super organa psalterii et tybras. A
saph autẽ ut cymbalis personaret. Ba
naiam uero et iahiel sacerdotes canere
tuba iugiter coram arca foederis domi.
In illo die fecit dauid principem ad con
fitendum domino. asaph et fratres eius.
Confitemini domino et inuocate no
men eius. notas facite in populis ad
inuentiones eius. Cantate ei. et psallite
ei. et narrate omnia mirabilia eius.
Laudate nomen sanctum eius. Letetur
cor querentium dominum. Querite dom
et uirtutem eius. querite faciem eius
semper. Recordamini mirabilium ei.
que fecit. signorum illius. et iudicio
rum oris eius. Semen israel seruus eius. fi
lii iacob electi illius. Ipse dominus deus
noster. in uniuersa terra iudicia eius. Re
cordamini in sempiternum pacti eius.
sermonis eius quem precepit. in mille
generationes. Quem pepigit cum a
braam. et iuramenti sui cum isaac. et
Et constituit illum iacob in preceptum.
et israel in pactum sempiternum. Dicens
tibi dabo terram chanaam. funiculum
hereditatis uestre. Cum essent pauci uiri.
paucissimi et coloni eius. Et transierunt de
gente in gentem. et de regno ad populum
alterum. Non dimisit quemq; calumni
ari eos. et increpauit pro eis reges. Nolite
tangere christos meos. et in prophetis
meis nolite malignari. Cantate domino
omnis terra. annuntiate de die in die

ME NON

salutare eius. Narrate in gentibus gloriam
eius. in omnes populos mirabilia eius. Quia magnus dominus & laudabilis nimis. & horribilis super omnes deos. Quoniam omnes dii populorum idola: dominus autem celos fecit. Confessio & magnificentia coram illo: fortitudo & gaudium in loco eius. Afferte domino familie populorum afferte domino gloriam & imperium. Date domino gloriam nomini eius. Levate sacrificium & venite in conspectu eius. & adorate dominum in decore sancto. Commoueatur a facie eius omnis terra: etenim firmauit orbem immobilem. Letentur celi & exultet terra. & dicant in nationibus dominus regnauit. Tonet mare & plenitudo eius. exultent agri. & omnia que in eis sunt. Tunc laudabunt ligna saltus coram domino. quia uenit iudicare terram. Confitemini domino quoniam bonus. quoniam in eternum misericordia eius. & dicite. Saluos nos deus salutaris noster. & congrega nos & erue de gentibus. Confitemur nomini sancto tuo. & exultemus in carminibus tuis. Benedictus dominus deus israel ab eterno usque in eternum. & dicat omnis populus amen et hymnum domino. Deliquit itaque ibi coram arca foederis dñi asaph & fres eius. ut ministrarent in conspectu arce. iugiter per singulos dies. & uices suas. Porro obededom & fres eius. lx & octo. & obededom filium idithum. & osam: constituit ianitores. Sadoch autem sacerdotem. & fres illius sacerdotes coram tabernaculo domini in excelso quod erat in gabaon. ut offerrent holocausta domino. super altare holocausti iugiter mane & uespere. iuxta omnia que scripta sunt in lege domini quam precepit israel. Et post eum eman & idithum & reliquos electos. unumquemque nominatum suo. ad confitendum domino quoniam in eternum misericordia eius. Iuxta quos & idithum canentes tuba & quassantes cymbala. & omnia musicorum organa ad canendum deo. Filios autem idithum fecit esse portarios. Erat universus quoque populus in domum suam. & dauid etiam ut benediceret domui sue.

XVII.

Cum autem habitaret dauid in domo sua. dixit ad nathan propham. Ecce ego habito in domo cedrina. arca autem foederis domini sub pellibus est. Et ait nathan ad dauid. Omnia que in corde tuo sunt fac. deus enim tecum est. Igitur nocte illa fuit sermo domini ad nathan. dicens. Vade loquere dauid famulo meo. hec dicit dominus. Non edificabis tu michi domum ad habitandum. Neque enim mansi in domo ex eo tempore quo eduxi israel usque ad hanc diem. sed fui semper mutans loca tabernaculi. & in tentorio manens cum omni israel. Numquid locutus sum saltem unum iudicum israel. quibus preceperam ut pascerent populum meum. & dixi. quare non edificastis michi domum cedrinam. Nunc itaque sic loqueris ad famulum meum dauid. Hec dicit dominus exercituum. Ego tuli te cum pascuus sequentis gregem. ut esses dux populi mei israel. & fui tecum quocunque perrexisti. & interfeci omnes inimicos tuos coram te. Fecique tibi nomen. quod unum magnorum qui celebrantur in terra. Et dedi locum populo meo israel. Plantabitur & habitabit in eo. & ultra non commouebitur. Nec filii iniquitatis adterunt eos. sicut a principio ex quibus dedi iudices populo meo israel. Et humiliauit inimicos tuos universos. Annuntio ergo tibi quod edificaturus sit dominus tibi dominus. Cumque impleueris dies tuos. ut uadas ad patres tuos. suscitabo semen tuum post te. quod erit de filiis tuis. & stabiliam regnum eius. Ipse edificabit michi domum. & firmabo solium eius usque in eternum. Ego ero ei in patrem & ipse erit michi in filium. Et misericordiam meam non auferam ab eo. sicut abstuli ab eo qui ante te fuit. Et statuam eum in domo mea & in regno meo usque in sempiternum. & thronus eius erit firmissimus. in perpetuum. Juxta omnia uerba hec. & iuxta uniuersam uisionem istam. sic locutus est nathan ad dauid. Cum quesisset uenisset rex dauid. & sedisset coram domino. dixit. Quis ego sum domine deus. & quod domus mea. ut perduceres michi talia. Sed & hoc parum uisum est in conspectu tuo.

PARALIPO

ſcaqꝫ locutus es ſuper domum ſeruitutis tuæ in futurum. & fecisti me ſpectabilem ſuper omnes homines domineq; meus. quid ultra addere poſt dauid. & cum eum ita glorificaueris ſeruum tuum ne cognouerit eum. Domine propter ſeruulum tuum iuxta cor tuum fecisti omnem magnificentiam hanc & nota ei voluisti uniuersa magnalia. Domine non est ſimilis tui. & non est alius deus absq; te. ex omnibus quæ audiuimus auribus nris. Quis est ei alius ut populus tuus iſrael. gens una in terra. ad quam perrexit deus. ut liberaret & faceret populum ſibi & magnificentiam ſuam atq; terroribus eiceret nationes a facie eius. quem de egypto liberauerat. Et posuisti populum tuum iſrael tibi in populum usq; in æternum. Et tu domine factus es deus eius. Nunc igitur domine fiat quem locutus es famulo tuo. et ſuper domum eius confirmetur in perpetuum. & fac ſicut locutus es. Permaneatq; & magnificetur nomen tuum usq; in ſempiternum. & dicatur. Dominus exercituum deus iſrael. & domus dauid ſerui eius. permanens coram eo. Tu enim domine deus meus reuelasti auriculam ſerui tui. ut edificares ei domum. Et ideo inuenit ſeruus tuus fiduciam ut oret coram te. Nunc ergo domine tu es deus. & locutus es ad ſeruum tuum tanta & beneficia. & cepisti benedicere domui ſerui tui. ut ſit ſemper coram te. Tu enim domine benedicente benedicta erit in perpetuum.

XVIII

Factum est autem poſt hæc. ut percuteret dauid philiſthiim & humiliaret eos. & tolleret geth & filias eius de manu philiſthiim. percuteretq; moab & fierent moabite ſerui dauid offerentes munera. Eo tempore percuſſit etiam dauid adadezer regem ſoba. regionis emath. qñ perrexit ut dilataret imperium ſuum usq; ad flumen euphraten. Cepit ergo dauid mille quadrigas eius. et vij milia equites. ac xx milia uirorum peditum. ſubnerauitq; omnes equos curruum. exceptis e quadrigis quas reſeruauit ſibi. Superuenit autem & syrus damaſcenus ut auxilium præberet adadezer regem ſoba. Et & huius percuſſit dauid. xxij milia uirorum. et posuit milites in damaſco. ut syria quoq; ſeruiret ſibi. & offerret munera Dominatusq; eum dominus in cunctis ad quæ perrexerat. Tulit quoq; dauid pharetras aureas quas habebant ſerui adadezer. & attulit eas in hieruſalem Hecnon & de ciuitatibus adadezer eius plurimum de quo fecit ſalomon mare æneum. & columnas & uaſa ænea. Quod cum audiſſet thou rex emath. percuſſiſſe uniuerſos regem dauid omnem exercitum adadezer regis ſoba. misit adoniam filium ſuum ad regem dauid ut poſtularet ab eo pacem. & gratularetur ei. eo q; expugnaſſet & percuſſiſſet adadezer. Aduersarius quippe erat thou adadezer. Et omnia uaſa aurea & argentea & ænea conſecrauit rex dauid dño. & argentum & aurum quod tulerat ex uniuerſis gentibus. tam de edom & moab & filiis ammon. & de philiſthiim & amalec Abiſai uero filius ſaruie. percuſſit edom in ualle ſalinarum xviij milia. & poſuit in edom præſidium. ut ſeruiret edom dauid. Saluauitq; dominus dauid in cunctis ad quæ perrexerat. Regnauitq; dauid ſuper uniuerſum iſrael. & faciebat iudicium & iuſtitiam cuncto populo ſuo. Porro ioab filius ſaruie erat ſuper exercitum. & iosaphat filius achilud a commentariis. Sadoch autem filius achitob. & achimelech filius abiathar ſacerdotes. & ſuſa ſcriba. Banaias autem filius ioiade ſuper regiones cerethi & phelethi. Porro filii dauid primi ad manum regis.

XVIIII

Accidit autem ut moreretur naas rex filiorum ammon. & regnauit ammon filius eius pro eo. Dixitq; dauid Faciam miam cum anon filio naas. quia fecit eum pater eius miciam miam. & miſit dauid nuntios ad conſolandum eum. ſuper morte patris eius. Cumq; peruenissent in terram filiorum ammon ut conſolarentur anon. dixerunt principes

aipes amon ad amon. Tu forsitan pu
tas q̃ dauid honoris causa in patrem
tuum miserit qui consolarentur te. nec ai
maduertens q̃ ut explorent & inuestigẽt
& scrutentur terram tuam uenerit ad
te seruus eius. Igitur amon pueros dꝫ
decaluauit & iussit. & precidit uimicias e
orum medias. usq; ad inguina. & di
misit eos. Qui cum abissent. & hec i
mandassent dauid. misit in occursus
eorum. gratem enim sustinebant cõ
tumeliam. & precepit ut manerent in
iericho. donec crisceret barba eorum.
& tunc reuerterentur. Videntes autem
filij amon q̃ iniuriam fecissent dauid
tam amon q̃ reliquus populus. mi
serunt mille talenta argenti. ut reduc
erent sibi de mesopotamia. & de syria
maacha. & de soba. currus & equites. &
Conduxerunt q̃ xxxij milia curruũ.
& regem maacha cum populo eius. &
Qui cum peruenissent castrametati
sunt ex regione medaba. Filij quoq; a
mon. congregati de urbibus suis. uenerũt
ad bellum. Quod cum audisset dauid.
misit ioab. & omnem exercitum uiroꝝ
fortium. Egressiq; filij amon. direxe
runt aciem iuxta portam ciuitatis. &
Reges autẽ qui ad auxilium eorum
uenerant. separatim in agro stetерunt
igitur ioab intelligens bellum ex ad
uerso & post tergum prius se fieri. elegit
uiros fortissimos de uniuerso israel. &
perrexit contra syrum. Reliquam autẽ
partem populi dedit sub manu abi
sai fratris sui. & perrexerunt contra filios
amon. dixitq; Si inualuerit me syrus
auxilio eris mihi. Si autẽ superauerint
te filij amon. ero tibi in presidi
um. Confortare & agamus uiriliter
pro populo nro. & pro urbibus dei nri. &
Dominus autẽ quod in conspectu suo bo
num est faciat. Perrexit ergo ioab. & er
populus qui cum eo erat contra syrum
ad prelium. & fugati sunt ab eo. Porro filij a
mon. uidentes q̃ fugisset syrus. ipsi q̃
fugerunt abysai fratrem eius. & ingressi
sunt ciuitatem. Reuersusq; est ioab
etiam in iericho. Videns autẽ syrus. q̃
cecidisset coram israel. misit nuncios.
& adduxit syrum qui erat trans flumen.
Sophar autẽ princeps militie adadezer
erat dux eorum. Quod cum nuntiatum
esset dauid. congregauit uniuersum israel.
& transiit iordanem. & uenit in eos. &
direxit aciem contra illos pu
gnaturus. Fugit autẽ syrus israel. Et in
terfecit dauid de syris vij milia curru
um. & xl milia peditum. & sophach exer
citus principem. Videntes autẽ syri ado
dezer se ab israel superatos esse. transfu
gerunt ad dauid & seruierunt ei. Nolu
itq; syria auxilium prebere ultra filijs
amon.

XX

Factum est autẽ post annum tẽ
pus. eo tempore quo solent
reges ad bella procedere &
congregauit ioab exercitum.
& robur militie. & uastauit terram filio
rum amon. perueniensq; obsedit rabath. Da
uid autẽ manebat in ierusalem. quã ioab p
cussit rabath. & destruxit eam. Tulit
autẽ dauid coronam melchon de capi
te eius. & inuenit in ea auri pondo tale
ntum. & pretiosissimas gẽmas. fecitq; sibi
inde diadema. Omnibus quoq; urbi
bus plurimas tulit. Populum autẽ qui erat
in ea eduxit. & fecit super eos tribulas
& trahas. & ferrata carpenta transire iussit
ut discinderentur & ferirentur. Sic fecit
dauid cunctis urbibus filiorum amon. Et
reuersus est cum omni populo suo. in
ierusalem. Post hec initum est bellum in ga
zer aduersus philistheos. in quo percus
sit sobochai usathites. sophai de genẽ
raphaim. & humiliauit eos. Aliud q̃q;
bellum gestum est aduersus philistheos.
in quo percussit adeodatus filius salto
bethleemites. fratrem goliath gethei.
cuius hasta ligni erat quasi liciatorũ
texentium. Et aliud bellum ac
cidit in geth. in quo fuit homo longis
simus habens digitos senos. & simul
xxiiij. qui & ipse de raphaim fuerat stir
pe generatus. hic blasphemauit israel.
& percussit eum ionathas filius samaa
fratris dauid. hoc sunt filij raphaym in geth.
qui ceciderunt in manu dauid & seruoꝝ eius.

Consurrexit autẽ satban contra israel. & ince
pit dauid ut numeraret
israel. Dixitq; dauid ad

PARALIPO

ioab. ꝛ ad p̄ncipes populi. (te ꝛ nūiate
iſrael a berſabee uſq; dan. ꝛ affrte mihi
numerum ut ſciam. Rndit̄q; ioab. Au
geat dominus populum ſuum. centu
plum q̄; ſunt. Nonne domine mi rex
omnes ſui tui ſunt? Quare hoc quer
dominus meus. quod in p̄ccm impute
tur iſrael? Q; ſermo regis magis pua
luit. Egreſſuſq; è ioab. ꝛ circuiuit uni
uerſum iſrael. ꝛ reuerſus è in ieſlim. De
dit̄q; dauid numerum eorum quos ex
cutere. ꝛ inuentus è omnis iſrael nūs
mille milia ꝛ c milia uirorum educen
tium gladium. De iuda autem ccc lxx.
milia bellatorum. Iam leui ꝛ beni
min non numerauit. eo quod inuitus
exequeretur regis imperium. Diſplicu
it aut̄ domino quod iuſſerat. ꝛ percuſſit
iſrael. Dixitq; dauid ad dominum. ꝛ
Peccaui nimis ut hoc facerem. Obſcꝛ
domine aufer iniquitatem ſui tui. q̄a
inſipienter egi. Et locutus è dominꝰ
ad gad uidentem dauid. dicens. Vade
ꝛ loquere dauid. ꝛ dic ei. Hec dicit dñs
Trium tibi optionem do. unum q̄d
uolueris elige ut faciam tibi. Cūq;
uenſſet gad ad dauid: dixit ei. Hec
dicit dominus. Elige quod uolueris.
aut tribꝰ annis peſtilentiam. aut tri
menſibꝰ fugere te hoſtes tuos. ꝛ gladi
um eorum non poſſe euadere. aut tri
dieꝰ gladium domini. ꝛ mortem ue
ſari in terra. ꝛ angelum domini inter
cere uniuerſis finibꝰ iſrael. Nunc igi
tur quid rideam et qui me miſit. Et
dixit dauid ad gad. Ex omni parte
me anguſtie premunt. Q; melius è
mihi ut incidam in manus domini.
quia multe ſunt miſerationes eius.
q; in manus hominum. Miſit igitur
dominus peſtilentiam in iſrael. ꝛ ceci
derunt de iſrael lxx milia uirorum.
Miſit quoq; angelum in ieſlim ut per
cuteret eam. Cumq; percuteretur. ui
dit dominus ꝛ miſertus è ſuper magni
tudinem mali. ꝛ imperauit angelo q̄
percutiebat. Sufficit iam ceſſet ma
nus. Porro angelus domini. ſtabat
iuxta aream ornam iebuſei. Leuaſq;
dauid oculos ſuos. uidit angelū dñi
ſtantem inter celum ꝛ terram. ꝛ euagi
natum gladium in manu eius. ꝛ ſu
per ieruſalem. Et ceciderunt tam ipſe
q̄; maiores natu. ueſtiti cilicijs prom
ti terram. Dixitq; dauid ad dominū.
Nonne ego ſum qui iuſſi ut nūarer
populus. Ego qui peccaui. ego qui
malum feci. Iſte grex quid cōmeruit
Domine deus meus ueretur obſecro
manus tua in me. ꝛ in domum p̄is mi.
populus aut̄ tuus non percutiatur. ꝛ
Angelus aut̄ domini p̄cepit gad. ut
diceret ad dauid. ut aſcenderet. eſtꝛ
ereq; altare domino deo. in area orna
iebuſei. Aſcendit ergo dauid iuxta ſꝛ
monem gad. quem locutus et fuerat
ex ſermone domini. Porro ornan cum
ſpexiſſ; ꝛ uidiſſ; angelum quatuorq;
filij eius cum eo. abſconderunt ſe. Na
eo tp̄e terebat in area triticum. Igitur
cum uenſſet dauid ad ornan ſpexit
eum ornan ꝛ p̄ceſſit et obuiam de a
rea ꝛ adorauit eum p̄nus in terram.
Dixitq; ei dauid. Da mihi locū aree
tue. ut edificem in ea altare domino. ꝛ
ita ut quantum ualet argenti accipiaꝰ
ut ceſſet plaga a populo. Dixit autem
ornan ad dauid. Tolle ꝛ faciat dñs
meus rex quodcumq; ei placet. Ecce ꝛ
boues do in holocauſtum. ꝛ tribuli ad
ligna. ꝛ triticum in ſacrificium. Omnia
libens p̄beo. Dixitq; ei rex dauid. Ne
quaq; ita fiet. ſed argentum dabo quan
tum ualet. Neq; enim tibi auferre de
beo. ꝛ ſic offerre debeo. ꝛ ſic offerre dño
holocauſta gratuita. Dedit ergo dauid
ornan p̄ loco ſiclos auri uſtuſſimi
ponderis ſexcentos. ꝛ edificauit ibi al
tare domino. Obtuliq; holocauſta ꝛ
pacifica. ꝛ inuocauit dominum. ꝛ exau
diuit eum in igne de celo ſuper altare
holocauſti. Precepitq; dominus angꝛ
lo. ꝛ uertit gladium in uaginam. Pro
tinus ergo dauid uidens q̄ exaudiſſ;
eum dominus in area ornan iebuſei:
immolauit ibi uictimas. Tabernaculū
aut̄ domini. q̄ fecerat moyſes in deſ
to. ꝛ holocauſtoꝝ altare ea tempeſta
te erat in excelſo gabaon. ꝛ non p̄ua
luit dauid ire ad altare ut ibi obſecra
ret deum. Timuit enim fuerat timore
pertꝛritus. uidens gladium angli dñ.

MENON

XXII

Dixitq; dauid. Hec ē domus dei. ⁊ hoc altare in holocaustum ysrael. Et precepit ut aggregarentur omnes proselyti de terra ysrael. ⁊ constituit ex eis latomos ad cedendos lapides ⁊ polientes. ut edificarentur domus dō. Ferrum quoq; plurimum ad clauos ianuarum. ⁊ ad commissuras atq; iuncturas preparauit dauid. ⁊ eris pondus inestimabile. Ligna quoq; cedrina non potuerunt estimari. que sydonij ⁊ tyrij deportauerunt ad dauid. Et dixit dauid. Salomon filius meus puer parvulus ē ⁊ delicatus. Domus autē quam edificari uolo domino talis ē debet. ut in cunctis regionibus nominetur. Preparabo ergō et necessaria. Et ob hanc causam ante mortem suam omnes preparauit impensas. Vocauitq; salomonem filium suum. Fili mi uoluntatis mee fuit. ut edificarem domum domini dei mei. Sed factus ē ad me sermo domini. dicens. Multum sanguinem effudisti. ⁊ plurima bella bellasti. non poteris edificare domum nomini meo. tanto effuso sanguine coram me. Filius qui nascetur tibi. erit uir quietissimus. Faciam eum requiescere cum ab omnibus inimicis suis per circuitum. ⁊ ob hanc causam pacificus uocabitur. Et pacem tribuam in ysrael. cunctis diebus eius. Ipse edificabit domum nomini meo. Ipse erit michi in filium. ⁊ ego ero ei in patrem. firmabōq; solium regni eius super ysrl in eternum. Nunc ergo fili mi sit dominus tecum ⁊ prosperare. ⁊ edifica domū dño deo tuo. sicut locutus ē de te. Det quoq; tibi dominus prudentiam ⁊ sensum ut regere possis ysrl. ⁊ custodire legem domini dei tui. Tunc enim proficere poteris. si custodieris mandata ⁊ iudicia. que precepit dominus moysi. ut doceret ysrael. Confortare ⁊ viriliter age. ne timeas nec paueas. Ecce ego in paupertacula mea preparaui impensas domus domini. auri talenta c. milia ⁊ argenti mille milia talentorum. Eris uero ⁊ ferri non ē pondus. Vincitur enim numerus magnitudine. Ligna ⁊ lapides preparaui ad uniuersa impendia. Habes quoq; plurimos artifices latomos ⁊ cementarios artificesq; lignorum ⁊ omnium artium ad faciendum opus prudentissimos in auro ⁊ argento. ere ⁊ ferro. cuius non ē numerus. Surge ergō ⁊ fac. ⁊ erit dominus tecum. Precepit quoq; dauid cunctis principibus ysrael. ut adiuuarent salomonem filium suum. Cernitis inquiens q̄ dominus deus uester uobiscum sit. ⁊ dederit uobis requiem per circuitum. ⁊ tradiderit omnes inimicos uestros in manu uestra. ⁊ subiecta sit terra coram domino. ⁊ coram populo eius. Prebete igitur corda uestra. ⁊ animas uestras. ut queratis dominum deum uestrum. ⁊ surgite ⁊ edificate sanctuarium domino deo uestro. ut introducatur arca federis ⁊ domum. ⁊ uasa domino consecrata in domum que edificatur nomini domini.

XXIII

Senuit dauid ⁊ plenus dierum. regem constituit salomonem filium suum super ysrael. ⁊ congregauit omnes principes. ⁊ sacerdotes atq; leuitas. Numerati sunt leuite a xx annis ⁊ supra. ⁊ inuenta sunt triginta octo milia uirorum. Ex his electi sunt. ⁊ distributi in ministerium domus domini. xxiiij milia. Prepositi autē ⁊ iudices. sex milia. Porro quattuor milia ianitores. ⁊ totidem psallere. canentes domino in organis. que fecerat dauid ad canendum. Et distribuit eos dauid per uices filiorum leui. Gerson uidelicet ⁊ caath ⁊ merari. Et gerson leedan. ⁊ semei. Filij leedan. principes iehiel. ⁊ zethan ⁊ ioel tres. Filij semei salomith ⁊ oziel ⁊ aran. tres. Isti principes familiarum leedan. Porro filij semei. leeth ⁊ ziza. ⁊ iaus ⁊ baria. Isti filij semei quattuor. Erat autem leeth primus. ⁊ ziza secundus. Porro iaus ⁊ baria. non habuerunt plurimos filios. ⁊ ideirco in una familia. unaq; domo computati sunt. Filij caath. amram ⁊ ysaar. ⁊ ebron ⁊ oziel. quattuor. Filij amram. aaron ⁊ moyses. Separatusq; est aaron. ut ministraret in sca sanctorum ipse ⁊ filij eius in sempiternum. ut adoleret incensum domino. secundum ritum suum. ac benediceret nomini eius in

PARALIPO

perpetuum. Moysi quoq; hominis dei filij annumerati sunt in tribu leui. Filij moysi. gersom eliezer. Filij gersom subuel primus. Fuerunt autē filij eliezer. rohobia primus. & non erāt eliezer filij alij. porro filij rohobia. multiplicati sunt nimis. Filij ysaar salumith primus. Filij ebron ieriam primus. amarias secundus. iaziel tertius. iecbmaam quartus. Filij oziel. micha primus. iesia secundus. Filij merari. mooli et musy. Filij mooli. eleazar. & cis. Mortuus ē aut eleazar. & non habuit filios sed filias. Accepерunt eas filij cis fratres earum. Filij musi. mooli. & heder. & ieremuth tres. Hi filij leui in cognationibus suis. & familijs suis principes. per uices & numerum capitum singulorum. qui faciebant opera ministerij domus domini a xx annis & supra. Dixit enī dauid. Requiem dedit dominus deus israel populo suo. & habitationem in hierusalem usq; in eternum. Nec erit officij leuitarum. ut ultra portent tabernaculum. & omnia vasa eius ad ministrandum. Sed iuxta precepta quoq; dauid nouissima supputabitur numerus filiorum leui. a xx annis & supra. & erunt sub manu filiorum aaron. in cultum domus domini. in uestibulis & in exedris. & in loco purificationis. & in sanctuario. & in uniuersis operibus ministerij templi domini. Sacerdotes aut super panes propositionis. & ad similae sacrificium. & ad lagana & azyma. & ad tractum. & ad frumentum & similam. & super omne pondus atq; mensuram. Et ante deum ut starent mane ad confitendum. & canendum domino. similiterq; ad uesperam. tam in oblationē holocaustorum domini. quā in sabbatis. & in calendis. & solemnitatibus reliquis. iuxta numerum & cerimonias uniuscuiusq; rei. ingrederet coram domino. & custodiant obseruationes tabernaculi fœderis. & ritum sanctuarij. & obseruationes filiorum aaron in templo domini.

NXXIIII

Porro filij aaron hæ portiones erunt. Filij aaron. nadab & abiu. & eleazar & ythamar. Mortuus

aut fuit nadab & abiu ante patrem suum. absq; liberis. sacerdotioq; functus ē. eleazar & ythamar. Et diuisit eos dā. i. sadoch de filijs eleazar. & abimelech. de filijs ythamar. secundum ordines suos & ministerium. Inuenitq; fuere plures filij eleazar in principibus uiris. quā filij ythamar. Diuisit autē eos. hoc ē filijs eleazar principes per familias sedecim. & filijs ythamar. per familias & domos suas octo. Porro diuisit utrosq; inter se familias sortibus. Erant enim principes sanctuarij. & principes dei. tam de filijs eleazar. quā de filijs ythamar. Descripsitq; eos semeias filius nathanahel. scriba leuites coram rege & principibus. & sadoch sacerdote. & abimelech filio abiathar principibus quoq; familiarum sacerdotalium & leuiticarum. Vnam domum que certe precerat eleazar. & alteram domum que sub se habebat ceteros ythamar. Exiuit autē sors prima ioiarib secunda iedeie. tertia harim quarta seorim. quinta melchia. sexta maiman. septima accos octaua abia. nona hyesu. decima sechenia. undecima eliasib. duodecima iacym. Terdecima ophia. quartadecima vbaal. quintadecima abelga. sextadecima emmer. septimadecima ezir. octauadecima hapsaes. nonadecima phetheia. uicesima iezecel. uicesima prima. iachym. uicesima secunda gamul. uicesima tertia dalaiam. uicesima quarta maaziam. Hæc uices eorum. secundum ministerium suum. ut ingrediantur domum domini. & exeant ordine sibi tradito sub manu aaron patris eorum. sicut præcepit dominus deus israel. deorum filiorum leui. qui reliqui fuerant de filijs amram. Subuel. de filijs subuel iedia. De filijs quoq; rohobie. principes isias. Ysaie autē. salemoth. Filius quoq; salemoth naadiatho. filijq; eius ieriam primus. amarias secundus. iazihel tertius. iecbmaam quartus. & filius oziel michaam. filius michæ. samir. frater michæ iesia. Filius iesie. zacharias. Filij merari. mooli & musi. Filius iaasia. benno. Filij quoq; memi. oziau. & sohem. & zaccur. & hebri. Porro

MENONI

io micoli filius eleazar: qui non habebat liberos. Filius uero eius: geremel. Filius misi micoli. ceteri uero mathi. sh filii leui. secundum domos familiarum suarum. A duodecimo quoq; sorte orta fuit filios. filios aaron: coram dauid rege. t sadoch. t abimelech t principibus familiarum sacerdotalium t leuiticarum. tam maiores q̃s minores. omnes sorte eq̃ liter diuidebat. XXV

Dixit dauid t magistratus exercitus segregauerunt in ministerium filios asaph. t heman t ydithum. qui prophetarent in cythara. t psalterio et cymbalis: secundum numerum suum. dedicato sibi officio ferentes. De filiis asaph. zaccur t ioseph. t nathania. t asarela. Filii asaph. prophetantes uir regem. ipso filii ydithum. godolias seor. iesaias t sabias t mathathias sex. sub manu patris sui ydithum. qui in cythara prophetabat. super confitentes t laudantes dominum. Heman quoq; filii eman. boccias mathania. ozihel subuhel. ierimoth. hananias. anani. eliathā. geddelthi. romamtiezer. iesbacasa. t melothi. othir. mazioth. Omnes isti filii eman. uidentis regis in sermonibus dei. ut exaltaret cornu. Deditq; deus eman. filios xiiii. t filias tres. Omnes isti sub manu patris sui. ad cantandum in templo domini. distributi erant in cymbalis t psalteriis. t cytharis in ministeria domus domini iuxta regem. asaph uidelicet t ydithum. t heman. Erant autem numerus eorum cum fratribus suis. qui erudiebantur canticum domini. omnes doctores ccxlviii. Miseruntq; sortes per uices suas ex equo. ti maiori quam minori. doctis pariter t indoctis. Egressaq; é sors prima ioseph. qui erat de asaph. Secunda godolie. ipsi t filii eius. t fratres eius xii. Tertia zaccur. filii. t fratres eius xii. Quarta yzaias. filii. t fratres eius xii. Quinta nathanie. filii. t fratres eius xii. Sexta bocceias. filii. t fratres eius xii. Septima iesarela. filii. t fratres eius xii. Octaua yzaie. filii. t fratres eius xii. Nona mathanie. filii. t fratres eius xii. Decima semei. filii. t fratres eius xii. Undecima ezrael. filii. t fratres eius xii. Duodecima asabie. filii. t fratres eius xii. Tertiadecima subael. filii. t fratres eius xii. Quartadecima mathathie. filii. t fratres eius duodecim. Quintadecima ierimoth. filii. t fratres eius xii. Sextadecima ananie. filii. t fratres eius xii. Septimadecima iesbocasse. filii. t fratres eius xii. Octauadecima anani. filii. t fratres eius xii. Nonadecima melothi. filii. t fratres eius xii. Uicesima aliathi. filii. t fratres eius xii. Uicesima prima. othir. filii. t fratres eius xii. Uicesima secunda godoliathi. filii. t fratres eius xii. Uicesima tertia mazioth. filii. et fratres eius xii. Uicesima quarta. romamthiezer. filii. t fratres eius duodecim. XXVI

Diuisiones autem ianitorum de coritis messellemia filius core. de filiis asaph. Filii messelemie. zacharias primogenitus. iadiel secundus. zabadias tertius. iathanael quartus. ailam quintus. ioannā sextus. elioenai septimus. Filii autem obededom semeias primogenitus. iozabad secundus. ioaa tertius. sachar quartus. nathanael quintus. amihel sextus. yssachar septimus. phollathi octauus. quia benedixit illi dominus. Semeie autem filio eius. nati sunt principes familiarum suarum. erant enim uiri fortissimi. Filii ergo semeie. othni. raphael. obediel. zabad t fratres eius uiri fortissimi. elihu quoq; t simachias. Omnes isti de filiis obededom. ipsi t filii t fratres eorum fortissimi uiri ad ministrandum de obededom. Ipso messallamie. filii t fratres robustissimi. xviii. De osa filiis merari. sechri princeps. Non enim habebat primogenitum. t idcirco posuerat eum pater eius in principem. helchias secundus. tabelias tertius. zacharias quartus. Omnes isti filii t fratres hosa xiii. isti itaque fuerunt ianitores. ut semper principes custodiarum sicut t fratres eorum ministrarent in domo domini. Missse sunt q̃ sortes ex equo t paruis t magnis per familias suas. in unam quamq; por-

PARALIPO

tarum. Cecidit ergo sors orientalis i
selemie. Porro zacharie filio eius in
o prudentissimo rectori sortis obtigit
plaga septemtrionalis. Obededom ii
filius eius ad austrum. in qua parte e
rat domus senioru[m] aciluum. Sephi
ma rechosa. ad occidentem iuxta porta
que ducit ad uiam ascensionis. custo
dia contra custodiam. Ad orientem ieso
lemite vi. rad aquilonem quattuor per
diem. atq; ad meridiem. similiter i die
quattuor. Et ubi erat aciluum. bum
bim. in cellulis quoq; ianitorum ad
occidentem un. in uia. bimq; per cel
lulas. Hec sunt diuisiones ianitoru[m].
filioru[m] chore remerari. Porro achias
erat super thesauros domus domini. ac
uasa sco[rum]. Filii leedan. filii gerso[n].
De leedan principes familiarum lee
dan. rgersonita iehihieli. Filii iehihieli
zethan rioel. fres eius super thesauros
domus domini. amramitis rysaaritis
rebronitis. rosielitis. Subuel autem
filius gerson. filii moysi prepositus
thesauris. frater quoq; eius eliezer. cui
filius raabia. rhuius filius ysaias. r
huius filius ioram. huius quoq; filii
zechri. sr huius filius selemith. Ipse
selemith rfres eius. super thesauros sco
rum. que sanctificauit dauid rex. rprinci
pes familiarum. rtribuni. rcenturiones
rduces exercitus. De bellis rmanubi
is prelioru[m]. que consecrauerant ad istau
rationem. rsupellectilem templi do.
Hec aut omnia sanctificauit samuel ui
dens. rsaul filius cys. rabner filius a
ner. rioab filius saruie. Omnes qui
sanctificauerant ea. per manus salemith
rfrium eius. Porro ysaarites uero prefuerat cho
nenias. rfilii eius ad opera foris secus
super israel. ad docendum rad iudica
dum eos. Porro de hebronitis. asabias
rfres eius. uiri fortissimi. xvii. septingen
ti principes erant israel. transiordanem occi
dentem. in cunctis operibus domini. r
in ministerium regis. Hebronitarum au
tem principes fuere hierias. secundum familia
as rcognationes eorum. Quadragesi
mo anno regni dauid. recensiti sunt r
inuenti uiri fortissimi. in iazer galaad
fres eius robustioris etatis. duo milia

septingenti principes familiarum. Pre
posuit aut eos dauid rex rubenitis r gad
itis. rdimidie tribui manasse in omne
ministerium dei rregis.

XXVII

Filii aut israel secundum
numerum suum principes
familiarum tribuum. rcen
turiones rprefecti. qui mi
nistrabant regi. iuxta turmas suas in
gredientes per singulos menses i ano.
vtrum milibus. singuli preerant. Prime
turme in primo mense ishoua prerat
filius zabdiel. rsub eo xxiiii milia de fi
lijs phares princeps xtorum principii
in exercitu mense primo. Secundi me
sis hebat turmam dudi acoites. rpost
se alterum nomine macelloth. qui rege
bat partem exercitus xxiiii milium. i
Dux quoq; turme tertie. in mense tho
erat banaias filius ioiade sacerdotis. r
in diuisione sua. xxiiii milia. Ipse è ba
naias fortissimus inter xxx. rsup xxx.
Preerat aut turme ipius. amizabat fi
lius eius. Quartus ordo quarto mense
asahel frater ioab. rzabadias filius eius
post eum. rin turma eius xxiiii milia.
Quintus mense quinto princeps sa
maoth izarites. rin turma eius xxiiii
milia. Sextus mense sexto. hira filius
acces thecuites. rin turma eius xxiiii
milia. Septimus mense septimo. hel
les phalites de filijs ephraim. rin tur
ma eius xxiiii milia. Octauus mense
octauo sobochay asothites. de stirpe za
rai. rin turma eius xxiiii milia. Non
mense nono. abiezer anathothites. de
stirpe gemini. rin turma eius xxiiii
milia. Decimus mense decimo. marai
thi ephe netophathites. de stirpe zarai. rin tur
ma eius xxiiii milia. Undecimus mense
undecimo banaias phiratho[n]ites de fi
lijs ephraim. rin turma eius xxiiii mi
lia. Duodecimus mense duodecimo hol
dai. netophathites de stirpe gothoniel. et
in turma eius xxiiii milia. Porro tribu
bus israel preerat rubenitis dux eliezer.
filius zechri. Symeonitis. dux saphat
as. filius maacha. Leuitis. asabias filius
camuel. Aaronitis. sadoch. Iudeis. he
liu frater dauid. Ysacharitis. amri filius
michael. Zabulonitis. ismaias filius

obdie. Neptalim by. ieremoth filius o
ziel. Filius ephraim. osee filius oziau.
Dimidie tribu manasse. ioel filius a
phadaie. Dimidie tribu manasse in
galaad. iaddo filius zacharie. Benjami
nis. iasiel filius abner. Dan ueio esri
el filius ieroam. Hi principes filiorum
israel. Noluit aut dauid numerare eos
a xx annis infernis. quia dixerat dñs
ut multiplicaret israel. quasi stellas ce
li. Joab uero filius saruie ceperat nūare.
nec explerat. quia super hoc ira irruebat
in israel. Idcirco numerus eorum qui
recensiti fuerant. non est relatus in fastos
regis dauid. Super thesauros aut regis. p
fuit azmoth filius adiel. Hijs aut thesau
ris qui erant in urbib. in uicis in tur
ribus. presidebat ionathan filius ozie. O
peri aut rustico. agricolis qui exercebant terram. preerat ezri filius chelubai
Vinearumq; cultoribus. semetas romathi
tes. Cellis aut unariq; balbias aphoni
tes. Nam super oliueta ficeta que erant
in campestribus. balanam gaderites. Su
per aut apothecas olei. ioas. Porro armen
tis que pascebantur in saronа. prepositus
fuit sethrai saronites. Et super boues i
uallibus. saphat filius adly. Super came
los uero obil ismahelites. Super asinas
iehdias meronathites. Super oues hagaritas. Omnes hi principes
substantie regis dauid. Jonathan aut patruus
dauid consiliarius. uir prudens et litteratus
ipse et iahiel filius achamoni erant cum
filijs regis. Achitophel etiam consiliarius
regis. chusi arachites amicus regis. Post
achitophel fuit ioiada filius banaia. et
abiathar. Principe aut exercitus regis
erat ioab.

XXVIII

Congregauit igitur dauid oēs
principes israel. duces tribu
um. et prepositos turmarum
qui ministrabant regi. Tri
bunos quoq; et centuriones. qui preerant
substantie et possessionib regis. filios quoq; suos
cum eunuchis. et potentes et robustissi
mos quosq; in exercitu ierusalem. Cumq;
surrexisset rex et stetisset. air. Audite me a
fires mei. et populus meus. Cogitaui ut
edificarem domum in qua requiesceret
arca federis domini. et scabellum pedum

dei nri. et ad edificandum omnia prepa
raui. Deus aut dixit mihi. Non edifi
cabis domum nomini meo. eo q; sis uir
bellator. et sanguinem fuderis. Sed elegit
dominus deus israel me de uniuersa do
mo patris mei. ut essem rex super israel in
sempiternum. De uda enim elegit pri
cipes. Porro de domo uda domum pa
tris mei et de filijs patris mei placuit ei. ut
me eligeret regem super omnem israel. Et
de filijs meis. filios enim multos dedit
mihi dominus. elegit salomonem fi
lium meum. ut sederet in throno regni
domini super israel. Dixitq; mihi. Salo
mon filius tuus edificabit domū meam.
et atria mea. Ipsum enim elegi mihi in
filium. et ego ero ei in patrem. Et firmabo
regnum eius usq; in eternum. si perseue
rauerit facere precepta mea et iudicia
sicut hodie. Nunc ergo coram uniuerso
cetu israel. audiente domino deo meo.
custodite et perquirite omnia mandata dñi
dei nri. ut possideatis terram bonam. et
relinquatis eam filijs uestris post uos usq;
in sempiternum. Tu aut fili mi salomon
scito deum patris tui. et fac ei corde perfecto
animo uoluntario. Omnia enim corda
scrutatur dominus. et universas mentium
cogitationes intelligit. Si quesieris eum
inuenies. si aut dereliqueris eum. proji
ciet te in eternum. Nunc ergo quia elegit te dominus. ut edificares domum in
sanctuarium. confortare et perfice. Dedit aut dā
salomoni filio suo descriptionem porticus
et templi. et cellarium. et cenaculi. et cu
biculorum interioris. et domus propitia
tionis. Necnon et omnium. que cogitauerat animo. et recordatum. per circui
tum in thesauros domus domini. et thesau
ros sanctorum. Diuisionumq; sacerdotalium
et leuiticarum. in omnia opera domus
domini. et in universa uasa ministerij tem
pli domini. aurum in pondere. per singula
uasa ministerij. argenti quoq; pro uasorum
et operum diuersitate. Et ad can
delabra aurea. et ad lucernas eorum. au
rum pro mensura uniuscuiusq; candelab.
et lucernarum. similiter et in candelabris
argenteis. et in lucernis eorum. pro diuersitate mensure. pondus argenti tradidit.
Aurum quoq; dedit in mensuram pro

PARALIPOMENON

posinonis: pro diuersitate mensurarum. Similiter argentum. in alias mensas argenteas. Ad fiscinulas quoq; & fialas & thuribula ex auro purissimo. & leuiticos aureos pro qualitate mensure pondus distribuit in leuniculum. Similiterq; & in leones argenteos. diuersum argenti pondus separauit. Altari aut in quo adoletur incensum aurum purissimum dedit. ut ex ipso fieret similitudo quadrige cherubin extendentium alas. & tegant arcam foederis domini. Omnia inquit uenerunt scripta manu domini ad me. ut intelligerem uniuersa opera exemplaris. Dixit quoq; dauid salomoni filio suo. Viriliter age. & confortare & fac. ne timeas & ne paueas. Dominus enim deus meus tecum erit. & non dimittet te. nec derelinquet te. donec perficias omne opus ministerij domus domini. Ecce diuisiones sacerdotum & leuitarum in omne opus ministerij domus domini. assistent tibi & parati sunt. & nouerunt tam principes quam populus facere omnia precepta tua.

CAPVT XXVIII

Congregatis quoq; & ierusalem ad eum ecclesiam Salomonem filium meum unum elegit deus. adhuc puerum & tenellum. Opus aut grande est. Neq; enim homini preparatur habitatio sed deo. Ego aut totis uiribus meis preparaui impensas domus dei mei. aurum & uasa aurea. argentum in argentea. es in erga ferrum in ferrea. lignum in lignea. lapides onychinos. & quasi stibinos. & diuersorum colorum. omnem lapidem pretiosum. & marmoreum in magna habundantissime. Et super hec quę obtuli in domum dei mei. de peculio meo. aurum & argentum do in templum dei mei. exceptis his que preparaui in edes sacras. tria milia talenta auri de auro ophir. & vij milia talentorum argenti probatissimi. ad deaurandos parietes templi. Et ubicumq; opus est auro aut de auro. & ubicumq; opus est argento aut argenti. opera fiant per manus artificum. Et siquis sponte offert implear manum suam hodie. & offerat quod uoluerit domino. Pollicti sunt itaq; principes familiarum. & proceres tribuum israel. Tribuni quoq; centuriones. & principes possessionum regis. dederunt q; in opera domus dei. auri talenta v. milia. & solidos x. milia. argenti talenta decem milia. & eris talenta xviij milia. ferri quoq; c milia talentorum. Et apud quemq; inuenta sunt lapides. dederunt in thesaurum domus domini per manum gerhel gersonitis. Letatusq; est populus cum uota sponte promittebant. quia toto corde offerebant ea domino. Et dauid rex letatus est gaudio magno. & benedixit domino coram uniuersa multitudine. & ait. Benedictus es domine deus israel patris nri. ab eterno & in eternum tua est domine magnificentia & potestas & gloria atq; uictoria. & tibi laus. Cuncta enim que in celo sunt & in terra tua sunt. Tuum domine regnum est. & tu es super omnes principes. Tuę diuitie & tua est gloria. tu dominaris omnium. In manu tua uirtus & potentia. in manu tua magnificentia & imperium omnium. Huic igitur deus noster confitemur tibi. & laudamus nomen tuum inclitum. Quis ego & quis populus meus. ut possimus hec uniuersa promittere. Tua sunt omnia. & quę de manu tua accepimus. dedimus tibi. Peregrini enim sumus coram te & aduene. sicut omnes patres nri. Dies nri quasi umbra super terram. & nulla est mora. Domine deus nr. omnis hec copia quam parauimus ut ędificaretur domus nomini sancto tuo. de manu tua est. & tua sunt omnia. Scio deus meus quod probes corda. & simplicitatem diligas. Unde ego in simplicitate cordis mei. lętus obtuli uniuersa hec. Et populum tuum qui hic reperitur. uidi cum ingenti gaudio tibi offerre donaria. Domine deus abraam. & ysaac & israel patrum nostrorum. custodi in eternum hanc uoluntatem cordis eorum. & semper inmanentem cogitationem tui mei ista permaneat. Salomoni quoq; filio meo da cor perfectum. ut custodiat mandata tua. & testimonia tua. & cerimonias tuas. & faciat uniuersa. & ędificet ędem. cuius impensas preparaui. Precepit autem dauid uniuerse ecclę. Benedicite do

PARALIPOMENON·I·

mino deo nro. Et bndixerunt omnis ec
clesia domino deo patrum suorum. Et
incliuauerunt se. ⁊ adorauerunt deum
⁊ deinde regem. Immolauerunt quoq; uic
timas domino. ⁊ obtulerunt holocaust
die sequenti tauros mille. ⁊ aietes mil
le. ⁊ agnos mille cum libaminibus suis.
⁊ uniuerso nrō bñdixerunt affluentissime. in cūc
israel. Et comederunt ⁊ biberunt co
ram domino. in die illa in gaudio lēti
tia. Et unxerunt secundo salomonem
filium dauid. Vnxerunt quoq; dominō
in principem. ⁊ sadoc in pontificem. ⁊
Sedit q; salomon super solium dñi i
regem pro dauid patre suo. ⁊ cuncta placu
it. ⁊ paruit illi omnis isrl. Se ⁊ omnes
principes ⁊ potentes. ⁊ cūcti filij regis ad.
dixerunt manum. ⁊ subiecti fuerunt
salomoni regi. Magnificauit ergo do
minus salomonem super omnem isrl.
⁊ dedit illi gloriam regni. qualem nul
lus habuit ante eum rex isrl. Igitur
dauid filius ysai regnauit super uni
uersum isrl. ⁊ dies quibus regnauit
super isrl. fuerunt quadraginta an
in hebron regnauit septem annis. ⁊ in
ierusalem triginta tribus annis. Et mō
riens ē in senectute bona. plenus die
bus diuitijs ⁊ gloria. Regnauit salomō
filius eius pro eo. Gesta autem dauid
regis. prioza ⁊ nouissima. scripta sunt
in libro samuelis uidentis. ⁊ in libro na
than prophete. atq; in uolumine gad
uidentis. uniuersiq; regni eius ⁊ fortī
tudinis ⁊ temporum que transierunt
sub eo. siue in isrl. seu in cūctis regnis
terrarum. Explicit ꝑmus ꝑalipomen

Incipit liber secundus paralipomenon

On
dauid in regno suo. ⁊ dominus erat cū
eo. ⁊ magnificauit eum in excelsum. ⁊
Precepitq; salomon uniuersо isrl. ⁊
tribunis ⁊ centurionibus. ⁊ ducibus tu
dicibus omni isrl. ⁊ principibus famili
arum. ⁊ abyt cum uniuersa multitudi
ne in excelsum gabaon. ubi erat taber
naculum federis domini. quod fecerat
moyses famulus domini in solitudi
ne. Arcam aut dominum addux erat dauid
de cariathiarim in locum quem prepa
rauerat ei. ⁊ ubi fixerat illi tabernacu
hoc ē in ierlm. Altare quoq; eneum qđ
fabricatus fuerat beseleel filius uri fi
lij hur. ubi erat coram tabernaculo dō.
quod requisiuit salomon dominus ec
clesia. Ascendit q; salomon ad altare e
neum. coram tabernaculo federis dñi.
⁊ optulit in eo mille hostias. Ecce aut
in ipa nocte apparuit ei deus. dicens. ⁊

postula quod uis. ut dem tibi. Dixitq; salomon deo. Tu fecisti cum dauid pre meo miam magnam. tposuisti me regem pro eo. Nunc igitur domine deus impleatur fmo tuus. quem pollicitus es dauid pri meo. Tu enim me fecisti regem super populum tuum multum qui tam innumerabilis è. q; pulue re. Da mihi sapiam tintelligentiam. ut ingrediar coram populo tuo. tegre diar. Quis enim potest populū tuum hunc digne qui tam grandis è iudica re? Dixit aut deus ad salomonē. Quia hoc magis placuit cordi tuo. tnon postu lasti diuitias substantiam tgloriam. nec animas eorum qui te oderunt. nec dies uite plurimos. petisti aut sapientiam tscias. ut iudicare possis populum meum. sup quem constituit te regem. sapia tscientia data sunt tibi. Diuitias aut tsubstantiam et gloriam dabo tibi. ita ut nullus in regi bus. nec ante te. nec post te fuerit similis tui. Venit ergo salomon ab excelso gabaon. in ierusalem coram tabernaculo fœderis. t regnauit super israel. Congregauitq; sibi currus tequites. tfuerunt ei mille q dringenti currus. tx milia equitum. t fecit eos esse in urbibus quadrigarum tcum rege in ierusalem. Precepitq; rex in ierusalem ar gentum taurum quasi lapides tcedros quasi sicomoros que nascuntur in cam pestribus. multitudine magna. Adducebā tur aut ei equi de egipto. tde choa. ane gociatoribus regis. qui ibant temebant pretio quadrigam equorum sexcentos argenteos. tequum. cl. Similiter de uni uersis regnis ethеorum. ta regibus syrie. emptio celebrabatur. III

Cepit aut salomon edifi care domum nomini domi. tpalatium sibimet. Et nu merauit lx milia uiros portantium humeros. tlxx milia qui cederent lapides in montibus. prepositos q; eorum. tria milia sexcentos. Misit q; ad yram regem tyri. dicens. Sicut egi sti cum dauid pre meo. tmisisti ei ligna cedrina ut edificaret sibi domum in q habitauit. sic fac mecum ut edificē domum nomini dei mei. tconsecrem eā ad adolendum incensum coram illo. t fumiganda aromata. tad propositiones panum sempiternam. tholocaustoma ta mane tuespere. sabbis quoq; tneo menys. tsolemnitatibus nomini dei nri in sempiternum. que mandata sunt isti. Domus enim quam edificare cupio. t magna è. Magnus è enim deus noster super omnes deos. Quis ergo poterit prealere. ut edificet ei domum domū. Si enim celum tceli celorum capere eū non queunt. quanto minus ego sum. ut possim ei edificare domum? Sed ad hoc tm. ut adoleatur incensum coram illo. Mitte igitur michi uirum eruditum qui nouerit operari in auro targento. ere t ferro. purpura. coccino. tiacinto. tqui sciat sculpere celatura. cum his artificibus quos mecum hēo in iudea. tin ierusalem. quos preparauit dauid pr meus. Sed et ligna cedrina mitte michi. tabiua. et pinea de libano. Scio enim q; serui tui nouerunt cedere ligna de libano. terunt serui mei cum seruis tuis. ut parentur michi ligna plurima. Domus enī quā cupio edificare. magna è nimis tmirabilis. Propterea operariis qui cesuri sunt ligna seruis tuis. dabo in cibaria tritici choros xx milia. tordei choros totidem. Olei quoq; lata xx milia. Dixit autē hyram rex tyri. per litteras quas misit ad salomon. Quia dilexit dns populum suum. propterea te regnare fecit super eos. Et addidit. dicens. Benedictus dns deus israel. qui fecit celum tterrā. qui dedit dauid regi filium sapientem te ruditum. tsensatum atq; prudentem. ut edificaret domum domino tpalatium sibi. Misi ergo tibi uirum prudentem tscientissimum hyram patrem meum filium mulieris uidue de filiabus dan. cuius pater tyrius fuit. qui nouerit operari in auro targento. ere t ferro. tmarmore tlignis. purpura quoq; tia cinto tbysso tcoccino. tqui sciat celare omnem sculpturam. tadinuenire pru denter quodcumq; in opere necessarium è. cum artificibus tuis. tcum artificibus domini mei dauid patris tui. Triticum ergo tordeum toleum tvinum que pollicitus es domine mi mitte seruis tuis. Nos aut cedemus ligna de libano. q;

quor necessaria bueris ⁊applicabim⁹
ea ratibꝫ per mare in ioppe. tuum erit
transferre ea in ierlim. ⁊Numerauit rex
salomon omnes uiros proselytos. qui
erant in terra ysrael. post dinumeratio
nem quam dinumerauerat pater eius.
⁊inuenti sunt. cl. milia ⁊xxx milia ser
centi. Fecitqꝫ ex eis lxx milia. qui bu
meris onera portarent ⁊lxxx milia. q̃
lapides in montibꝫ cederent. ⁊xxx mil̃
aut̃ ⁊tercentos prepositos operum ppli

Cepit salomon IIII
edificare domum dñi
in ierlim in monte moria.
qui demostratus fuerat
dauid pri eius in loco quem parauerat
dauid in area ornam iebusei. Cepit
aut̃ edificare mense secundo. anno iiij
regni sui. Et hec sunt fundamenta q̃
iecit salomon. ut edificaret domum dñi
Longitudinis cubitos in mensura pri
ma. lx. latitudinis cubitos xx. porti
cum uero ante frontem que extendeba
tur in longum iuxta mensuram la
titudinis domus cubitorum xx. por
altitudo c xx. cubitorum erat. Et deau
rauit eam intrinsecus auro mundissimo.
Domum quoq; maiorem texit tabulis
abiens. ⁊laminas auri obrizi affixit
per totum. Sculpsitqꝫ in ea palmas. ⁊
quasi catenulas se inuicem amplecten
tes. Strauit quoq; pauimentum templi
pretiosissimo marmore. decore multo.
Porro aurum erat probatissimum de
cuius laminis texit domum ⁊trabes
eius. ⁊postes ⁊parietes ⁊ostia. Et ce
lauit cherubim in parietibꝫ. Fecit q̃q;
domum sci scꝝ. longitudinem iux̃
latitudinem domus cubitorum xx. et
latitudinem similiter xx cubitorum. ⁊
laminis auri eas texit eam quasi talẽtis
sexcentis. Cly ⁊clauos fecit aureos. ita
ut singuli claui siclos quinquagenos
appenderent. Cenacula quoq; texit
auro. Fecit etiam in domum sci scꝝ
cherubim duos opere statuario. ⁊texit
eos auro. Ale cherubim xx cubitis extẽ
debantur. ita ut una ala habet cubitos v.
⁊tangeret parietem domus. ⁊altera v. ⁊
cubitos habens alam tangeret alterius
cherub. Similiter cherub alterius ala
v. hẽbat cubitos. ⁊tangebat parietem. ⁊
altera ala eius v. cubitorum. alam dex
tram alterius tangebat. Igitur ale alteri⁹
q̃ dextrum expanse erant. ⁊extendebãt
per cubitos xx. Ipi aut̃ stabant erectis
pedibꝫ. ⁊facies eorum uerse erant ad
exteriorem domum. Fecit quoq; uelũ
ex iacineto. purpura cocco ⁊bysso. ⁊in
texuit cherubim. Ante fores etiam
templi. duas columpnas que xxxv
cubitos altitudinis. habebant capitel ea
v. cubitorum. necnon ⁊quasi catenu
las in oraculo. ⁊fecit posuitq; ea capi
bꝫ columpnarum. Malagranata et
c. que catenulis interposuit. Ipas q̃q;
columnas posuit in uestibulo templi.
unam a dextris alteram a sinistris. ei
que a dextris uocauit iachim. ⁊que
ad leuam booz. IIII

Fecit quoq; altare eneum
xx cubitorum longitudi
⁊x cubitorum latitudi
⁊x cubitorum altitudinis.
Mare etiam eneum fusile x cubitorum
a labio usqꝫ ad labium. rotundum per
circuitum v. cubitos habebat altitudi
⁊funiculus xxx cubitorum ambiebat
per gyrum eius. Similitudo quoq; bo
um. erat subter illud. Et x cubitis q̃
dam extrinsecus celature quasi duo
uersibꝫ. labium maris circuibant. Bo
ues aut̃ erant fusiles. ⁊ipm mare sup
xij boues positum erat. Quorum tres
respiciebant ad aquilonem. ⁊alij tres
ad occidentem. Porro alij tres ad me
diem. ⁊tres qui reliqui erant ad orien
tem. Sedentes mare superpositum. Poste
riora aut̃ boum erant intrinsecus sub
mari. Porro nastitas eius hẽbat men
suram palmi. ⁊labium illius erat quasi
labium calicis. uel repandi lilij. Ca
piebatqꝫ mensure xxx milia metreta.
Fecit quoq; x as x. ⁊posuit v. ad dex
⁊v. a sinistris. ut lauarent in eis oia
que in holocaustum oblatum erant. ⁊
porro in mari sacerdotes lauabantur.
Fecit aut̃ candelabra aurea x. secundũ
speciem quam uiderat fieri. ⁊posuit ea i
templo. v. ad dextra ⁊v. a sinistris. Nec
non ⁊mensas x. posuitq; eas in templo.
v ad dextra ⁊v a sinistris. Phialas q̃q;

aureas. c. Fecit aut altare thurum facerdoti. thabilicam grandem. thostia in basilice que texit eam. postea mare positum in la tere dextro. ad orientem ad meridiem. Fecit quoq; hyram etiam lebetes tcar agines tfialas. topleuit omne opus regis in domo dei. hec e columnas duas. tepistilia tcapita. tquasi quedam reticula. que capita regerent super epi stilia. Adalagmata quoq; ol. tretia cula duo. ita ut binis ordines maloru granatorum. singulis reticulis imi gerentur. que protegerent epistilia. t capita columnarum. Bases etiam fe cit texas. quas superposuit basibo. Ma re unum. boues quoq; xij sub mari. t lebetes uel cinagines tfialas. Omnia uasa fecit salomon hyram patri eius in domo domini ex ere mundissimo. i regione iordanis fudit ea rex in ar gillosa terra. inter socho. tsaredatha. Erat aut immensum pondus uasoru immen rabilis. ita ut ignoraretur pondus eri. Fecitq; salomon omnia uasa domus dei. taltare aureum. tmensas. tsuper eas positi panes propositionis. Candelabra quoq; cum lucernis suis. ut lucerent ante oraculum iuxta ordinem ex auro purissimo. tflorentia quedas. tlucernas tforcipes aureos. Omnia de auro mundissimo facta sunt. Thymi ama materia quoq; tturibula. tfiala tmortariola. ex auro purissimo. Ethostia eius templi introitus. t ui scā scōrum. thostia templi domus eius. Siccq; opletum e omne opus. qđ fecit salomon in domo domini. intulit igitur salomon. omnia que uouerat dauid pater suus. argentum. taurum tuniuersa uasa posuit in thesauris domus dei.

Tunc congregauit salomon maiores natu israel. tomnes principes tribuum. tcapita familiarum de filiis israel in hierusalem. ut adducerent arcam federis domini de ciuitate dauid. que e syon. Venerunt igitur ad regem omnes uiri israel. in die sollemni mensis septimi. Cumq; uenissent oēs principes seniorum israel. portauerunt leuite arcam. tintulerunt eam. tētm patrium tabernaculi. omnia uasa sanctuarii. que erant in tabernaculo. portauerunt sacerdotes et leuite. Rex aut salomon. tuniuersus cetus israel. tomnes qui fuerant cōgregati. ante archam immolabant arietes tboues absq; numero ullo. Tanta enim erat multitudo uictimarum. Et intulerunt sacerdotes archam federis domini. in locum suum. i. ad oraculum templi in scā scōrum. subtus alas cherubin. ita ut cherubin expanderēt alas suas super locum in quo posita erat arca. tipam tegerent cum uectibus suis. Vectium aūt quibus portabatur arca. quia paululum longiores erāt. capita parebant ante oraculum. Sed uelo quis paululum fuisse extrinsecus. ecce uideri non poterat. Fuit itaq; arca ibi. usq; in pīrem diem. Nichilq; erat aliud in arca. nisi due tabule quas posuerat moyses in oreb. quando legem dedit dominus filiis israel. egredientibus de egypto. Egressis autem sacerdotibus de sācto. omnes enim sacerdotes. qui ibi poterant inueniri. sanctificati fuerāt. nec adhuc in illo tempore uices tministerioru erat inter eos diuisus erat. tam leuite q̄ cantores. i. qui sub asaph erant. tqui sub eman tqui sub idithum. filii tfilie eorum. uestiti bissino. cymbalis tpsalteriis tcithara circumstabant. stantes ad orientalem plagam altaris. tcum eis sacerdotes cxx. canentes tubis. sguttu ris parter tubis. tuoce tcymbalis. tor ganis. tdiuersi generis musicorum ximentes. tuocem in sublime tollentibus. longe sonitus audiebatur. ita ut cum omīm laudare cepissent tdicere. Confitemini domino q̄m bonus. q̄m in seculum misa eius. impleretur domus dei nube. nec possent sacerdotes stare. tministrare propter caliginem. complebat enim gloria domini domum dei.

Tunc salomon ait. Vi dominus pollicitus est. ut habitaret in caligine. ego aut edificaui domum nomini eius. ut habitaret ibi in perpetuum. Et uertit faciem suam. tbenedixit u

nuerse multitudini isr̃l. Iam omnis
turba stabat intenta. Et ait. Benedic
tus dominus deus isr̃l. qui ad locu
tus é dauid pr̃i meo opere ꝓpleuit di
cens. Adie qua eduxi populum meum
de terra egypti non elegi ciuitatem de
cetu tribuũ isr̃l. ut mea ędificaretur
domus nomini meo. nꝫ elegi quemq̃
uirum alium ut ẽet in populo meo isr̃l.
ſs elegi hierusalem. ut sit nomen meum
ibi. Ɂ elegi dauid ut ꝓsit ſuper
ſuper populum meum isr̃l. Cumq;
fuiſſet uoluntatis pr̃is mei dauid. ut ędi
ficaret domum nomini dñi dei
isr̃l. dixit dominus ad eum. Quia
hoc fuit uoluntas tua. ut ędificares do
mum nomini meo. bene quidẽ fecisti.
hanc secundi hanc uoluntatem: ſ tu nõ
ędificabis michi domum. Verumtamen
filius tuus qui egredietur de lumbis tu
is. ipe ędificabit domum nomini meo.
Completur ergo dominus ſmonem
ſuum quem locutus fuerat. Ɂ ego surre
xi pro dauid pr̃e meo. Ɂ sedi ſuper thro
num isr̃l. sicut locutus é dominus. Ɂ ędi
ficaui domum nomini dei isr̃l. Ɂ posui
in ea archam. in qua é pactum domini.
quod pepigit cum filiis isr̃l. Steteꝛq;
coram altari domini ex aduerso uniuer
se multitudinis isr̃l. Ɂ extendit manus
suas. Fecerat quidem salomon basili
cam. Ɂ posuerat eam in medio basili
ce. habentem v cubitos longitudinis. Ɂ v.
cubitos latitudinis. Ɂ tres cubitos alti
tudinis. Steteꝛq; super eam. Ɂ ꝓcidens
flexis genibus contra uniuersam multitu
dinem isr̃l. Ɂ palmis in celum leuatis
ait. Domine deus isr̃l. non é similis tui
deus. in celo Ɂ in terra. qui custodis
pactum Ɂ miam cum seruis tuis. qui
ambulant coram te in toto corde suo.
qui prestitisti dauid patri meo
quecunq; locutus fuerat ei. Ɂ que ore
promiseras opere ꝓplesti. sicut Ɂ pr̃is
tempus probat. Nunc ergo domine
deus isr̃l. impleſ seruo tuo pr̃i meo
dauid. quecunq; locutus es dicens.
Non auferet de te uir coram me. qui
ſedeat ſuper thronum isr̃l. tm̃ ſi cu
stodierint filii tui uias meas. Ɂ ambu
lauerint in lege mea. sicut Ɂ tu ambu
lasti coram me. Et nunc domine deus
isr̃l. firmetur ſmo tuus quem locutꝰ
es seruo tuo dauid. Ergo ne credibile ẽ
ut habitet deus cum hominibus super tm̃
Si celum Ɂ celi celorum non te capiũt
quanto magis domus ista quam ędi
ficaui. Sed ad hoc tm̃ fca é. ut respicias
ad oronem serui tui. Ɂ obsecrationem
eius domine deus meus. Ɂ audias pre
ces quas fundit famulus tuus co
ram te. ut aperiãs oculi tui super domum
istam. die ac nocte super locum in q̃
pollicitus es ut inuocaret nomẽ tu
um. Ɂ exaudires oronem quam fecerit
orat in eo. Exaudi preces famuli tui
Ɂ populi isr̃l. Quicunq; orauerint
in loco isto. exaudi de habitaculo tuo. i.
de celo. Ɂ propitiare. Si peccauerit ꝙs
piam in proximum suum. Ɂ iurare ꝓ
cum paratus uenerit. seqꝫ maledicto ꝓ
strinxerit. coram altari in domo ista. Ɂ
tu exaudies de celo. Ɂ facies iudicium ser
uorum tuorum. ita ut reddas impio
uiam suam in caput proprium. Ɂ iusti
ficans iustum. retribuens ei secundum
iustitiam suam. Si superatus fuerit
populus tuus isr̃l ab inimicis. pecca
uerint enim tibi. Ɂ uersi egerint pnitẽ
tiam. Ɂ obsecrauerint nomen tuum
Ɂ fuerint deprecati in loco isto. tu exau
dies de celo. Ɂ propitiare pecca ꝓpuli
tui isr̃l. Ɂ reduces eos in terram quam
dedisti eis. Ɂ patribus eorum. Si clausum
celo Ɂ pluuia non fluxerit. propter pecca
ta populi. Ɂ deprecati fuerint te in loco i.
Ɂ confessi nomini tuo. Ɂ uersi a peccatis suis
cum eos afflixeris. exaudi de celo Ɂ
dimitte peccata seruo tuo. Ɂ populo tuo
isr̃l. Ɂ doce eos uiam bonam per quam
ingrediantur. Ɂ da pluuiam terre quam
dedisti populo tuo ad possidendum. Si
mes si orta fuerit in terra. Ɂ pestilentia Ɂ
ergo. Ɂ aurugo. Ɂ locusta Ɂ bruchus Ɂ bo
stres uastator. regionibus portas obsede
rint ciuitatis. omnisq; plaga Ɂ infirmi
tas presserit. siquis de populo tuo isr̃l.
fuerit deprecatus cognouerit plagas
Ɂ infirmitatem suam. Ɂ expanderit ma
nus suas in domo hac. tu exaudi de ce
lo Ɂ sublimi scilicet habitaculo tuo. Ɂ pi
tiaberis. Ɂ reddes unicuiq; secundum uias

PARALIPO

suas. quas nosti cum hiere in corde suo. Tu enim solus nosti corda filiorum hominum. ut timeant te. t ambulent in uijs tuis. xtis diebus quibus uiuunt super faciem terre. quam dedisti patribus nris. t Extremum quoq; qui non est de populo tuo isl'. si uenerit de terra longinqua. propter nomen tuum magnum. t propter manum tuam robustam. t brachium tuum extentum. t adorauerit in loco isto. tu exaudies de celo firmissimo habitaculo tuo. t facies xta ea pro quibus inuocauerit te ille peregrinus. t sciant omnes populi terre nomen tuum. t timeant te sicut populus tuus isrl. t cognoscant quia nomen tuum inuocatum est super domum hanc quam edificaui nomini tuo. Si egressus fuerit populus tuus ad bellum contra aduersarios suos. per uiam in qua miseris eos. adorabunt te contra uiam ciuitatis hec est quam elegisti. t domus quam edificaui nomini tuo. ut exaudias de celo preces eorum. t obsecrationem tuleasris. Si aut peccauerint tibi. nec enim est homo qui non peccet. t iratus iuscris eis. t tradideris eos hostibus. t captiui deuexerint eos in terram longinquam. uel certe que uicina est. t uerti corde suo in terra ad quam captiui ducti fuerint. et egerint penitentiam. t deprecati te fuerint in terra captiuitatis sue. dicentes peccauimus iniquefecimus iniuste egimus. t reuersi fuerint ad te in toto corde suo. t in tota anima sua in terra captiuitatis sue. ad quam ducti sunt. adorabunt te contra uiam terre sue. quam dedisti patribus eorum. t urbis quam elegisti. t domus quam edificaui nomini tuo. ut exaudias de celo. hoc est de firmo habitaculo tuo preces eorum. t facias iudicium. t dimittas populo tuo quicquid peccauerit. Tues enim deus meus. aperiantur queso oculi tui. t aures tue intente sint. ad orationem que fit in loco isto. Nunc igitur surge domine deus in requiem tuam. tu t arca fortitudinis tue. Sacerdotes tui domine deus induantur salutem. et sancti tui letentur in bonis. Domine deus ne auertas faciem xpi tui. memento misericordiarum dauid serui tui.

VII

Vmq; complesset salomon fundens preces. ignis descendit de celo. t deuorauit holocausta t uictimas. t maiestas domini impleuit domum. Nec poterant sacerdotes ingredi templum dominum. eo q; implesset maiestas domini templum dominum. Omnes filii isrl uidebant descendentem ignem. t gloriam domini super domum. Et corruentes pronis in terram super pauimentum strati lapide. adorauerunt t laudauerunt dominum qm bonus quoniam in seculum mia eius. Ipse aut omnis populus immolabant uictimas coram domino. Immolauit igitur rex salomon. hostias boum xxij milia. t lxx milia. t uictum c. t xxij milia. Et dedicauit domum dei rex. t uniuersus populus. Sacerdotes aut stabant in officijs suis. t leuite in organis carminum domini. que fecit dauid rex ad laudandum dnm. quoniam in eternum mia eius. hymnos dauid canentes. per manus suas. Porro sacerdotes canebant tubis ante eos. et omnis populus stabat. Edificauit quoq; salomon. medium aree ante templum domini. Obtulerant enim ibi holocausta. t adipes pacificorum. q; in altare quod fecerat. non poterat sustinere sacrificia holocausta t adipes pacificorum. Fecit ergo salomon solemnitatem in tpe illo vij diebus. omnis isrl cum eo ecclia magna ualde. ab introitu emath usq; ad torrentem egipti. Fecit quoq; die octauo collectam quia dedicasset altare vij diebus. t solemnitatem celebrasset vij diebus. Igitur in die uicesimo tertio mensis septimi. dimisit populos ad tabernacula sua. letantes atq; gaudentes super bono quod fecerat deus dauid. t salomoni t isrl populo suo. Complenitq; salomon domum dominum. t domum regis. t omnia que disposuerat in corde suo. ut faceret in domo domini t in domo sua. t prosperatus est. Apparuit aut ei dominus nocte. t ait. Audiui orationem. t elegi locum istum mihi in locum sacrificij. Si clausero celum t pluuia non fluxerit. et mandauero t precepero locuste ut de

LIBER

uoce tertiam. & miserio pestilentiam in po
pulum meum. Quesus autē populus
meus super quos invocatum ē nomen
meum deprecatus me fuerit. & exquisie
rit faciem meam. & egerit penitentiam a uijs
suis pessimis. & ego exaudiam de celo. &
propitius ero peccatis eorum. & sanabo ter
ram eorum. Oculi quoq; mei erunt ap
ti. & aures mee erecte ad orationem eius
qui in loco isto orauerit. Elegi enim
& sanctificaui locum istum. ut sit nomen me
um ibi in sempiternum. & permanebunt
oculi mei & cor meum ibi cunctis diebus.
Tu quoq; si ambulaueris coram me. sicut
ambulauit dauid pater tuus. & feceris
uniuersa omnia que precepi tibi. & iustifi
cationes meas uindictasq; seruaueris. suscitabo
thronum regni tui. sicut pollicitus sum
dauid patri tuo. dicens. Non auferetur
de stirpe tua uir qui sit princeps in israel.
Si autem auersi fueritis. & dereliqueritis
iustificationes meas. & precepta mea que pro
posui uobis. & abeuntes seruieritis diis
alienis. & adoraueritis eos. euellam uos
de terra mea. quam dedi uobis. & domum
hanc quam edificaui nomini meo. proiciam
a facie mea. & tradam eam in parabolam
& in exemplum cunctis populis. &
domus ista erit in prouerbium uniuer
sis transeuntibus. & dicent stupentes.
Quare fecit sic dominus terre huic. &
domui huic. Respondebunt. Quia dereli
querunt dominum deum patrum suorum.
qui eduxit eos de terra egipti. & apprehen
derunt deos alienos. & adoraueruntq; eos.
atq; coluerunt. idcirco uenerunt super
eos uniuersa hec mala.

CAPUT VIII

Expletis autē annis. xx.
quibus edificauit salomon do
mum domini. & domum
suam. ciuitates quas de
dit hyram salomoni. edificauit. & habi
tare ibi fecit filios israel. Abijt quoq; in
hemath suba. & obtinuit eam. Et edi
ficauit palmiram in deserto. & alias ci
uitates munitissimas edificauit in e
math. Et extruxit bethoron superiorē
& bethoron inferiorem ciuitates munitas. hās
portas & uectes & seras. Ba
laath etiam. & omnes urbes firmissimas
que fuerunt salomonis. Cunctasq;
urbes quadrigarum. & urbes equitum.
Omnia quecunq; uoluit rex salomō.
atq; disposuit. edificauit in hierusalem.
& in libano. & uniuersa terra potestatis
sue. Omnem populum qui derelictus
fuerat de etheis & amorreis. & ferezeis &
euheis & iebuseis qui non erant de stirpe
israel de filijs eorum. & de posteris quos
non interfecerant filij israel: subiugā
uit salomon in tributarios. usq; in hodi
ernum hanc. Porro de filijs israel non po
suit ut seruirent operibus regis. (pri
mi enim uiri bellatores & duces primi & pri
cipes quadrigarum. & equitum eius. &
Omnes autē principes exercitus regis
salomonis. fuerunt ducenti. l. qui e
rudiebant populum. Filiam uero pha
raonis. transtulit de ciuitate dauid in
domum quam edificauerat ei. Dixerat
enim rex. Non habitabit uxor mea i do
mo dauid regis israel. eo q; sanctificata
sit. quia ingressa ē in eam arcam dñi.
Tunc obtulit salomon holocaustū do
mino super altare domini. quod extru
xerat ante porticum. ut per singulos
dies offerretur in eo iuxta preceptum
moysi. in sabbatis & kalendis. & in festis
diebus ter per annum. i. in sollemnitate
azimorum. & in sollemnitate ebdoma
darum. & in sollemnitate tabernaculorum
Et constituit iuxta dispositionem dauid
patris sui. officia sacerdotum in ministe
riis suis. & leuitas in ordine suo. ut lau
darent & ministrarent coram sacerdo
tibus iuxta ritum uniuscuiusq; diei. & ia
nitores in diuisionibus suis per portam
& portam. Sic enim preceperat dauid
homo dei. Nec prætergressi sunt de
mandata regis. tam sacerdotes q; le
uite. er omnibus que preceperat. Et i
custodijs thesaurorum omnes impēsas
preparatas habuit salomon ex eo die q
fundatum domum domini. usq; in die
quo perficeret eam. Tunc abijt salomo
in asyon gaber. & in malath. ad oram ma
ris rubri. que ē in terra edom. Misitq;
ergo ei hyram per manus seruorum suorum
naues & nautas gnaros maris. & abie
runt cum seruis salomonis in ophyr. Tule
runtq; inde quadringenta. l. talenta
auri. & attulerunt ad regem salomonē.

SECONDO

Egnia quoq; saba IX
cum audiss famam salo
monis. uenit ut tempta
ret eum in enigmatibus
in ierusalem. cum magnis opibus 7
camelis qui portabant aromata. 7 au
ri plurimum. gemmasq; pretiosas. cui
q; uenisset ad salomonem. locuta é ei
quecumq; erant in corde suo. Et expo
suit ei salomon omnia que proposue
rat. nec quicq; fuit quod rei nó perspicuú
fecerit. Quę postq; uidit sapiam. s.
salomonis. 7 domum quam edifica
uerat. ncenon 7 cibaria mensę eius.
7 habitacula seruorum. 7 officia ministro
rum eius. 7 uestimenta eorum. pincernā
quoq; 7 uestes eorum. 7 uictimas quas
immolabat in domo domini. non erat
prestupore ultra in ea spūs. Dixitq; 7
ad regem. Verus é sermo quem audie
ram in terra mea. de uerbis tuis. 7 sapia
tia. Non credebam narrantibus. donec
ipsa uenissem. 7 uidissent oculi mei. 7
probassem uere medietatem michi sa
pientie tue fuisse narratam. Vicisti fa
mam uerbis tuis. Bti uiri tui. 7 bti
serui tui. hi qui assistunt coram te i
omni tpe. 7 audiunt sapiam tuam. 1
Sit dominus deus tuus benedictus.
qui uoluit te ordinare super thronum
suum regem domini dei tui. Quia di
ligit deus israel. 7 uult stare eum in
eternum. ideirco posuit te super eum
regem. ut facias iudicia atq; iustitiā.
Dedit autē regi. cxx talenta auri. 7 aro
mata multa nimis. 7 gēmas pretio
sas. Non fuerunt aromata talia. utiq
que dedit regina saba regi salomoni.
Sed 7 serui huram cum seruis salomo
nis attulerunt aurum de ophyr. 7 ligna
thyina 7 gēmas pretiosissimas. de qbs
fecit rex de lignis thyinis gradus in do
mo domini. 7 in domo regia. cythara
quoq; 7 psalteria cantoribus. Numq;
usq; sunt in terra uisa ligna talia. Rex
autē salomon dedit regine saba. extra q̄
uoluit. 7 que postulauit multo plura
q̄s attulerat ad eum. Que reuersa a
byrit in terram suam cum seruis suis.
Erat autē pondus auri quod offere
batur salomoni per annos singulos
sexcenta lxvj talenta auri. exceptis ca
summa. quam legati diuersarum gē
tium. 7 negotiatores afferebant. Omnes quoq; reges arabie. 7 satrape
terre auru portabant argentum 7 au
rum salomoni. Fecit igitur rex salo
ducentas hastas aureas. de singula
sexcentorum aureorum. qui in singu
lis hastis expendebantur. trecenta q̄s
scuta aurea. ccc aureorum. quibus te
gebantur scuta singula. Posuitq; ea
rex in armamentario quod erat de silua
nemorose. Fecit quoq; rex solium ebū
neum grande. 7 uestiuit illud auro
mundissimo. Ser quoq; gradus q̄b
ascendebatur ad solium. 7 scabellum
aureum. 7 brachiola duo altrinsecus
7 duos leones stantes iuxta brachio
la. Ser 7 alios xij leunculos stantes sup
ser gradus ex utraq; parte. Non fuit
tale solium in uniuersis regnis. Cia
quoq; uasa potus regis erant aurea
7 uasa domus saltus libani ex auro
purissimo. Argentum enim in diebus
illis pro nichilo reputabatur. Classe
naues regis ibant in tharsis cum ser
uis huram. semel in annis tribus. 7 re
ferebant inde aurum 7 argentum. 7 e
bur 7 symias 7 pauos. Magnificatus
é igitur salomon super omnes reges
terre. prediuitijs 7 gloria. Omnes q̄s
reges terrarum desiderabant faciem
uidere salomonis. ut audirent sapiā
quam dederat deus in corde eius. et
deferebant ei munera. uasa argentea
7 aurea. 7 uestes 7 arma. 7 aromata 7
equos. 7 mulos per singulos annos. 1
habuit quoq; salomon xl milia equo
rum in stabulis. 7 currum equitumq;
xij milia. Constituitq; eos in urbib
quas optauerat. 7 ubi erant reges in ierl.
Exercuit etiam potentiam super omnes
reges. a flumine euphratem usq; ad ter
ram philistinorum. 7 usq; ad terminos e
gipti. Tantamq; copiam prebuit
argenti in ierlm. quasi lapidum. 7 ce
drorum tantam multitudinem ue
lut sicomorum que gignuntur in ca
mpestribus. Adducebantur autē ei equi
de egipto. de cunctis regionibus. In
qua uero opera salomonis prioum

PARALIPOMENON

7 nouissimorum. scripta sunt in ubis nadab propheta. 7 in libris habie silonitis. in uisione quoq; addo uidentis oza: ieroboam filium nabath. Hic regnauit apud salomon in iezlin super omē israel xl annis. Dormitq; cum patribus suis. 7 sepelierunt eum in ciuitate dauid. regnauitq; roboam filius eius pro eo.

Profectus é aut roboam in sichem. illuc enim ad israel conuenerat. ut constituerent eum regem. Quod cum audisset ieroboam filius nabath qui erat in egipto. fugerat quippe illū ante salomonem. stetit ut reuertatur. Vocauerunt quoq; eum. 7 uenit cum uniuerso israele. 7 locuti sunt ad roboam. dicentes. Pater tuus durissimo iugo animos pressit. tu leuora imperia patris eius qui nobis grauem imposuit seruitutē 7 paululum de onere subleua. ut seruiamus tibi. Qui ait post tres dies reuertimini ad me. Cum abisset populus iussit roboam cunctis senioribus qui stetrant coram patre eius salomone. dum adhuc uiueret dicens. Quid datis michi. ut respondeam populo? Qui dixerūt ei. Si placuerit populo huic. 7 lenieris eos uerbis clementibus: seruient tibi omni tpe. At ille reliquit consilium senum. 7 cum iuuenibus tractare cepit. qui cum eo nutriti fuerant. 7 erant in comitatu illius. Dixitq; ad eos. Quid uobis uidetur. uel quid debeo respondere populo huic qui dixit mihi. subleua iugum quod imposuit nobis pater tuus. At illi responderunt ut iuuenes conuenit cum eo delirus. atq; dixerunt. Sic loquere populo qui dixit tibi. pater tuus aggrauauit iugum nrm tu subleua. 7 sic respondebis eis. Minimus digitus meus grossior é lumbis patris mei. Pater meus imposuit uobis iugum graue. 7 ego manus ponderis apponam. Pater meus cecidit uos flagellis. ego uero cedam uos scorpionibus. Venit ergo ieroboam. 7 uniuersus populus ad roboam die tertio. sicut precepterat eis. Et iussit rex duram deserto consilio seniorum. Locutusq; est iuxta iuuenum uoluntatem. Pater meus graue uobis imposuit iugum. ego autem grauius faciam. Pater meus cecidit uos flagellis. ego uero cedam uos scorpionibus. Et non acquieuit populi precibus. Erat enim uoluntas dei. ut impleret sermonem suum. quem locutus fuerat per manum abye silonitis. ad ieroboam filium nabath. Vidēs autē uniuersus israel. regem despexisse dicentem. sic locutus é ad eum. Non é nobis pars in dauid. neq; hereditas in filio ysai. Reuertere in tabernacula tua israel. Tu autē uide domum tuam dauid. Et abiit in tabernacula sua. Super filios autē israel qui habitabant in ciuitatibus iuda. regnauit roboam. Adhuc rex roboam ad uram qui preerat tributis. 7 lapidauerunt eum filii israel. 7 mortuus est. Porro rex roboam cursum fecit ascendere. 7 fugit in hierusalē. Recessitq; israel a domo dauid. usq; ad diem hanc.

Venit autē roboam in hierusalē. 7 conuocauit uniuersam domum iuda. 7 de beniamin centum octoginta milia electorum. atq; bellatorum. ut dimicarent contra israel. 7 reuerteret ad se regnum suum. Factusq; é sermo domini ad semeiam hominem dei dicens. Loquēre ad roboam filium salomonis regē iuda. 7 ad uniuersum israel qui é in iuda 7 beniamin. Hec dicit dominus. Non ascendetis. nec pugnabitis contra fratres uestros. Reuertatur unusquisq; in domum suam. quia mea hec gesta est uoluntate. Qui cum audissent sermonem domini. reuersi sunt nec perrexerunt contra ieroboam. Habitauit autem roboam in hierusalē. Et edificauit ciuitates munitas in iuda. extruxitq; bethleem 7 etham. 7 thecue. Bethsur. 7 socho. 7 odollam. necnon geth. 7 maresa 7 ziph. 7 aduram. 7 lachis 7 azeca. saraa quoq; 7 aialon 7 hebron. quę erant in iuda 7 beniamin. ciuitates munitissimas. Cumq; claussisset eas muris. posuit in eis principes ciboriaq; horrea hec é olei 7 uini. Et in singulis urbibus fecit armamentaria scutorum.

LII

B

ꝛ hastarum. firmauitq; eas fiima dili
genta. ꝛ imperauit sup; iudam ꝛ ben
iamin. Sacerdotes aut ꝛ leuite qui erat
in uniuerso isrl. uenerunt ad eum
de xtis sedib; suis. relinquentes sub
urbana. ꝛ possessiones suas. ꝛ transeun
tes ad iudam ꝛ ierlim. eo q; abiecissent
eos ieroboam ꝛ posteri eius. ne sacerdo
tio domini fungerentur. qui ordinauit
sacerdotes excelsorum. ꝛ demoniorum
uitulorumq; quos fecerat. Sz ꝛ de x
tis tribub; isrl. quicumq; dederat
cor suum ut colerent dominu deum
isrl. uenerunt in ierlim. ad immolandas
uictimas suas domino deo isrl. pfin
siuorum. Et roborauerunt regnu iud.
ꝛ firmauerunt roboam filium salom.
per tres annos. Ambulauerunt enim
uiis dauid. ꝛ salomonis annis tantu
tribus. Duxit aut roboam uxorem ma
alath. filiam ierimuth filij dauid. Abi
gail quoq; filiam heliab filij ysai. qui
peperit ei filios. ieus. ꝛ somoriam. ꝛ zoon.
Post hanc quoq; accepit maacham
filiam absalon. que peperit ei abiam.
ꝛ achy. ꝛ ziza ꝛ salomith. Amauit aut
roboam filiam absalon. super omnes
uxores suas ꝛ concubinas. Nam uxores
decem ꝛ octo duxerat. concubinas quoq;
lx. Et genuit xx ꝛ octo filios. ꝛ lx filias
Constituit uero in capite abiam filiu
maacha. ducem super omnes fres suos.
ꝓpter enim regem facere cogitabat. qa
sapientior fuit ꝛ potentior. super omnes
filios eius. ꝛ in xtis finib; iuda ꝛ ben
iamin. ꝛ in uniuersis ciuitatib; mu
ratis. Prebuitq; eis escas plurimas.
ꝛ multas petiuit uxores

Quoq; roboam finisset
regnum roboam. ꝛ roborata
tum. dereliquit legem dñi.
ꝛ omnis isrl cum eo. Anno autem quinto regni roboam. ascen
dit sesach rex egypti in ierlim. quia pec
cauerunt domino cum mille cc curri
bus. ꝛ lx militib; equitum. nec erat nūs
multi quos uenerat cum eo ex egypto.
libies scilicet. ꝛ troglodite. ethiopes. ce
pitq; ciuitates munitissimas in iud.
ꝛ uenit usq; ad ierusalem. Semeias
aut propha. ingressus e ad roboam ꝛ

ad principes iuda. qui aggregati fuerat
in ierlim. fugientes sesach. Dixitq; ad
eos. hec dicit dominus. Vos reliquistis
me. ꝛ ego reliqui uos in manu sesach.
Consternatiq; principes isrl. ꝛ rex. ꝛ
dixerunt. iustus e dominus. Cūq;
uidisset dominus q; humiliati essent.
factus e sermo domini ad semeiam di
cens. Quia humiliati sunt. non di
sperdam eos. Daboq; eis paurillum
auxilij. ꝛ non distillabit furor meus
super ierlim. per manum sesach. Ve
rumtm fuerint ei. ut sciant distantia
seruitutis mee. ꝛ seruitutis regni terre.
Recessit itaq; sesach rex egypti ab ie
rusalem. sublatis thesauris domus dñi.
ꝛ domus regis. Omniaq; secum tulit
ꝛ clipeos aureos quos fecerat salomō.
ꝓ quib; fecit rex eneos. ꝛ tradidit
illos principib; scutariorum. qui cu
stodiebant uestibulum palatij. Cūq;
introiret rex in domum domini. uehe
bant scutarij. ꝛ tollebant eos. Postq;
referebant ad armamentarium suum.
Verumtm quia humiliati sunt. auersa
est ab eis ira domini. nec deleti sunt
penitus. Siquidē in iuda inuenta
sunt opera bona. Confortatus e igit
rex roboam in ierlim. atq; regnauit.
Quadraginta aut ꝛ unius anni erat
cum regnare cepisset. ꝛ xvij annis re
gnauit in ierlim. urbe quam elegit do
minus ut confirmaret ibi nomē suum
de xtis tribub; isrl. Nomenq; matris
eius. naama. ammanitis. Fecitq;
malum. ꝛ non preparauit cor suum
ut quereret dominum. Opera uero
roboam prima ꝛ nouissima. scripta
sunt in libris semeie proph. ꝛ addo
uidentis. ꝛ diligenter exposita. Pug
nauerunt aut ad inuicem roboam ꝛ ie
roboam. xtis diebus. Et dormiuit ro
boam cum patribus suis. sepultusq; e in
ciuitate dauid. ꝛ regnauit abia filius
eius pro eo.

Anno decimo octauo re
gis ieroboam. regnauit
abia super iudam. Tribus
annis regnauit in ierlim.
Nomenq; matris eius michaia. filia
uriel de gabaa. Et erat bellum inter

abia ꝛ ieroboam. Cumqꝫ missꝫ abia
ce:tamen. ꝛ hꝫ bellicosissimos uiros.
ꝛ electo:um. quadringenta milia. iero
boam instruxit contra aciem octingẽ
ta milia uiro:um. qui ꝛpi erant.
ꝛ ad bella fo:tissimi. Stetit igitur abi
sup:a montem semeron. qui e:at in ephꝝ
im. ꝛ ait. Audi ieroboam ꝛ omnis isr̃l
Num ignoratis. quia dominus de isr̃l
dedit regnum dauid sup:a isr̃l in sẽ
pite:num ipi ꝛ filijs eius un pactum sa
lis. Et surrexit ieroboam filius nabat
se:uus salomonis filij dauid. ꝛ rebella
uit co:ra dominum suum. Congregati
qꝫ sunt ad eum uiri uanissimi. ꝛ filij be
lial. ꝛ p:eualuerunt co:ra roboam filium
salomonis. Porro roboam erat nudus i
co:de pauido. nec potuit resistere eis. i
Nunc ergo uos dicitis q̃ resistere possi
tis regno domini. quod possidet per filio
os dauid. Habentesqꝫ grandem populi
multitudinem. atqꝫ uitulos aureos. qꝫ
fecit uobis ieroboam in deos. Et eie
cistis sacerdotes domini filios aaron ꝛ
atqꝫ leuitas. ꝛ fecistis uobis sacerdo
sicut omnis populus te:rarum. Quic
qꝫ uenerit. ꝛ mundauerit manum suam
in tauro ꝛ in bobus. ꝛ in arietib⁹ ꝛq. fit ꝛ
sacerdos eo:um qui non sunt dij. Nos
aut̃ dominus deus ẽ quem non dereli
quimus. Sacerdotes qui ministrant ꝛ
domino de filijs aaron ꝛ leuite sunt in
o:dine suo. Holocausta quoqꝫ offerunt
domino per singulos dies mane ꝛ ues
pere. ꝛ thimiama iuxta legis p:aecepta ꝛ
effectum. ꝛ p:oponuntur panes in mensa
mundissima. Et qꝫ apud nos candela
brum aureum. ꝛ lucer̃a eius ut accen
dantur semper ad uesp:eram. Nos qꝫ
custodimus p:aecepta domini dei nostr̃.
quem uos reliquistis. Ergo in exe:citu
nro dux deus ẽ. ꝛ sacerdotes eius qui ꝛ
clangunt tubis. ꝛ insonant co:ra uos. ꝛ
filij isr̃l nolite pugnare co:ra dominum
um p:aium uiro:um. quia non uobis ex
pedit. Hec illo loquente ieroboam ins
moliebatur insidias. Cumqꝫ ex aduer
so hostium staret. ignoransq; dauid
suo ambiebat exe:citui. Et respiciẽsqꝫ
uidit instare bellum ex aduer:so
ꝛ post tergum. ꝛ clamauit ad dominũ.

ac sacerdotes tubis canere ceperunt.
omnesqꝫ uiri iuda uociferati sunt. Et
ecce illis clamantib⁹. p:aetereunte deus
ieroboam. ꝛ omnem isr̃l. qui stabat
ex aduerso iudã. ꝛ arcam. Fugerunt
qꝫ filij isr̃l iudam. ꝛ tradidit eos dꝫ
in manus eo:um. Percussit ergo eos
abia. ꝛ populus eius plaga magna. ꝛ
co:ruerunt uulnerati ex isr̃l. D. mili
uiro:um fo:tium. Humiliatiqꝫ sunt ꝛ
filij isr̃l in tpe illo. ꝛ ualentissimi
fo:tiora filij iuda. eo q̃ sp:eraissent in dño
deo p:aium suo:um. Persecutus ẽ aut̃
abia fugientem ieroboam. ꝛ cepit ciui
tates eius bethel ꝛ filias eius. iesana ꝛ
cum filiab⁹ suis. ephro:on quoqꝫ ꝛ filias
eius. Nec ualuit ultra resistere ie:obo
am in diebus abie. Quem p:aecussit
dominus ꝛ mortuus ẽ. Igitur abia cõ
fo:tatus imp:erio suo. accepit uxo:es ꝛ
xiiij. procreauitqꝫ xx ꝛ duos filios ꝛ xvj
filias. Reliqua aut̃ sermonum abie.
uiarumqꝫ ꝛ op:erum eius. scripta sunt
diligentissime in libro ydo p:ophete.

Obiit aut̃ xiiij
abia cum p:aib⁹ suis. ꝛ sepe
lie:unt eum in ciuitate dꝫ.
regnauitqꝫ asa filius eius
p:o eo. in cuius diebus quieuit te:ra an
nis x. Fecit aut̃ asa quod bonum ꝛ pla
citum erat in co:spectu domini dei sui. ꝛ
subuertit altaria peregrini cultus ꝛ ex
celsa. ꝛ confregit statuas. lucosqꝫ succidit.
Precepitqꝫ inde. ut quererent dominũ
deum p:aium suo:um. ꝛ facerent leges
ꝛ mandata p:aecepta. Et abstulit de ci
nis uniu⁹ iuda. aras ꝛ fana. ꝛ regnauit
in pace. Edificauitqꝫ ciuitates mura
tissimas in iuda. quia quietus erat. ꝛ
nulla eius t̃p:ib⁹ bella surrexerant. pa
tronino largiente. Dixit aut̃ inde. Edi
ficemus ciuitates istas. ꝛ uallemus eas
muris. ꝛ turres. ꝛ portis. ꝛ
seris. donec abellis quieta sunt omnia.
eo q̃ quesierimus dominum deum
p:aium nostrum. ꝛ dederit nobis pacẽ
per gyrum. Edificauerunt igitur. nulli
m extruendo impedimentum fuit. Hinc
aut̃ asa in exe:citu suo. portabat scu
ta ꝛ hastas de iuda. ccc milia. De ben
min uero scutariorum ꝛ sagittariorum

PARALIP

cc lxxx milia. Omnes isti uiri fortissimi. Egressus è autē contra eos zara ethiops cum exercitu suo decies centena milia t currus trecentos. t uenit usq; marisa. Porro asa perrexit obuiam. t instruxit aciem ad bellum in ualle sephata. que è iuxta marisa: t inuocauit dominum deum t ait. Domine non è apud te ulla distantia narum paucis auxiliens. an multis. Adiuua nos domine deus nr. Super te enim t in tuo nomine bentes fiduciam: uenimus contra hanc multitudinem. Die deus nr tu es. non prualeat contra te homo. Percussit itaq; dominus ethiopes coram asa t iuda. Fugerunt q; ethiopes. t persecutus è eos asa. t populus qui cum eo erat. usq; gerare. Et ceciderunt ethiopes usq; ad internitionem: quia domino cedente. omnes sunt trucidati in exercitu illius preliantes. Tulerunt ergo spolia multa. t percussert omnes ciuitates per circuitum gerare. Grandis quippe terror xpi inuaserat. Et diruperunt urbes. t multa predam asportauerunt. Sed t caulas ouium destruentes. tulerunt pecorū infinitam multitudinem. t camelos. reuersiq; sunt in ierlm

Azarias aut filius obed. fō in se spū dei. egressus è in occursum asa. t dixit ei. Audite me asa t omnis iuda t beniamin. Dominus uobiscū quia fuistis cum eo. Si quesieritis eum inuenietis. Quod aut derelinqueritis eum. derelinquet uos. Transibunt aut dies multi in israel: absq; deo. t uero. t absq; sacerdote t doctore t absq; lege. Cumq; reuersi fuerint in angustia sua. clamauerintq; ad dominum deum israel. t quesierint eum: inpetrabunt eum. In tpe illo non erit pax egredienti t ingredienti. Sed terrores uniuersis habitatoribus terrarum. Pugnabit enim gens contra gentem. t ciuitas contra ciuitatem: quia dominus conturbabit eos in omni angustia. Vos ergo confortamini. t non dissoluantur manus uestre. Est enim merces operi uo. Quod cum audisset asa uerba. t

t prophetiam azarie filii obed prophete confortatus è. t abstulit ydola de omni terra iuda t beniamin. t de urbibus quas ceperat montis ephraim. et dedicauit altare domini. quod erat ante porticum domus domini. Et congregauitq; uniuersum iudam t beniamin. t aduenas cum eis. de effraim. t de manasse. t de symeon. Plures ei confugerant ad eum ex israel. uidentes q; dominus deus illius esset cum eo. Cumq; uenissent in ierlm mense tertio. anno xv regni asa. immolauerūt domino die illa de manubijs t præda quam adduxerant. Boues septingentos. t arietes vij milia. Et intrauerunt fœdus. ut quererent dominum deum patrum suorum in toto corde t in tota anima sua. Si quis aut non quesierit dominum deum israel. moriatur animo usq; ad maximum. t paruo usq; ad mulierem. Iurauerunt q; domino uoce magna. in iubilo t in clangore tube. t in sonitu buccinarum. omnes qui erāt in iuda cum execratione. Omni enim corde suo iurauerunt. t in tota uoluntate quesierunt eum. t inuenerunt. t requieuit eis dominus per circuitum. Sed t maachan matrem asa regis eo. q; fecisset in luco simulacrum priapi. Quod omnino contrit. t in frusta comminuens obtulit torrenti cedron. Excelsa aut de israel non abstulit. Cor tamen asa erat perfectum cunctis diebus eius. ea que nouerat pater suus. t pecunias illatas in domum domini: argentum et aurum. uasorumq; uarietatem suppellectilem. Bellum aut non fuit usq; ad tricesimum annum regni asa.

In anno autem xxxvj regni eius. ascendit baasa rex israel in iudā. et munire cepit rāmā: ut nullus posset egredi uel ingredi de regno asa. Protulit aut asa argentum. t aurum de thesauris domus domini. t de thesauris regis. misitq; ad benadab regem syrie. qui habitabat in damasco. dicens. Fœdus inter me t te è. pater

OMEN ON

quaqꝫ meus ꝛ pat̄ tuus hucusq; cordiam. Quam obrem misit ibi argentum tantum. ut rupto fœdere qđ fec̄s cum baasa rege ysrael. faceret eum a me recedere. Quo aperto benadab misit principes exercituum suorum ad urbes ysrael. Qui percusserunt ahion ꝛ dan. ꝛ abelmaim. ꝛ omnes thesaurus urbes maozim neptalim. Quod cum audisset baasa. desist edificare ramatha. ꝛ intermisit opus suum. Porro rex asa assumpsit universum iudam. ꝛ tulerunt lapides de rama. ꝛ ligna que edificabat illi preparauerat baasa. edificauitqꝫ ex eis gabaa. ꝛ maspha. In tp̄e illo venit anani propheta. ad asa regem iuda. ꝛ dixit ei. Quia huiusmodi fiducia in rege syrie. ꝛ non in domino deo tuo. idcirco euasit syrie regis exercitus de manu tua. Æthiopes ꝛ libies multo plures erant quadrigis ꝛ equitibus. ꝛ multitudine nimia. Quos cum domino credidisses. tradidit in manu tua. Oculi enim domini circumspiciunt universam terram. ꝛ prebent fortitudinem his qui corde perfecto erga eum. Stulte igitur egisti. et propter hoc etiam in tempore hoc bella consurgent. Iratusqꝫ asa adversus videntem. iussit eum mitti in nervum. Valde quippe super hoc furebat. Interfecit de populo in tempore illo plurimos. Opera autem asa prima ꝛ novissima. scripta sunt in libro regum iuda ꝛ ysrael. Egrotauit autem asa. anno xxxix regni sui. dolore pedum usquequaque. ꝛ nec in infirmitate sua quesiuit dominum. sed magis in medicorum arte confisus est. Dormiuitqꝫ asa cum patribus suis. ꝛ mortuus est anno xli regni sui. Et sepelierunt eum in sepulcro suo. quod fecerat sibi in civitate david. Deposueruntqꝫ eum super lectum suum pleni aromatibus ꝛ unguentis medicatis. que erant pigmentarioꝝ arte confecta. ꝛ combusserunt super eum ambitione magna.

Regnauit autem iosaphat filius eius pro eo. ꝛ munitus est contra ysrael. Constituitqꝫ militum numerosum in cunctis urbibus iuda. que erant munitæ muris. presidiisqꝫ disposuit in terra iuda. ꝛ in civitatibus ephraym. quas ceperat asa pater eius. Et fuit dominus cum iosaphat. Qui ambulauit in viis david patris sui primis. nec speravit in baalim. sed in deo patris sui. ꝛ perrexit in preceptis illius. ꝛ non iuxta peccata ysrael. Confirmauitqꝫ dominus regnum in manu eius. Et dedit omnis iuda munera iosaphat. fueruntqꝫ sunt ei infinite divitiæ. ꝛ multa gloria. Cumqꝫ sumpsisset cor eius audaciam propter vias domini. etiam excelsa ꝛ lucos de iuda abstulit. Tertio autem anno regni sui. misit de principibus suis benayl. ꝛ obdiam. ꝛ zacharia. ꝛ nathanahel. ꝛ michæam. ut docerent in civitatibus iuda. ꝛ cum eis leuitas semeiam. ꝛ zabadiam. ꝛ asahelam. ꝛ semiramoth. ꝛ ionathan. adoniamqꝫ ꝛ tobiam. ꝛ tobadoniam leuitas. ꝛ cum eis elisama. ꝛ ioram sacerdotes. docebant populum in iuda habentes librum legis domini. ꝛ circuibant omnes urbes iuda. atqꝫ erudiebant populum. Timorqꝫ dei factus est super omnia regna terrarum que erant per gyrum iuda. nec audebant bellare contra iosaphat. Philistiim quoque ꝛ arabes munera deferebant. ꝛ decem agnal argenti. Ambo quoqꝫ adducebant pecora arietum septem milia septingentos. ꝛ hyrcos totidem. Crevit ergo iosaphat. ꝛ magnificatus est usqꝫ in sublime. ꝛ edificauit in iuda domos ad instar turrium. urbesqꝫ munitas. ꝛ multa opera patrum in urbibus iuda. Viri quoqꝫ bellatores ꝛ robusti erant in hierusalem. quorum iste est numerus. per domos atqꝫ familias singulorum. in iuda principes erant. filius dure. ꝛ cum eo viri robustissimi. ccc milia. Post hunc iohanan princeps. ꝛ cum eo. cc. lxxx milia. Post istum quoqꝫ amasias filius zechri consecratus domino. ꝛ cum eo. cc. milia virorum fortium. Hunc sequebatur robustus ad prelia chadna. ꝛ cum eo centum milia armatorum arcum ꝛ clipeum. cc milia. Post istum eliam. iozabad. ꝛ cum eo. c. lxxx milia expeditorum militum. Isti omnes erant ad manum regis.

LIBE

exceptis aliis quæ possederat in urbibus munitis. tm uniuersa iuda.

CAPVT XVIII

Vir ergo iosaphat diues & inclitus multum. affinitate iunctus est achab. Descenditq; post annos ad eum in samariam. Ad cuius aduentum mactauit achab arietes & boues plurimos. & populo qui uenerat cum eo. Persuasitq; illi ut ascenderet in ramoth galaad. Dixitq; achab rex israel ad iosaphat regem iuda. Vis mecum in ramoth galaad. Cui ille respondit. Ascendam. & tu. sicut populus tuus. sic & populus meus. tecumq; erimus in bello. Dixitq; iosaphat ad regem israel. Consule obsecro in præsentiarum sermonem domini. Congregauit igitur rex israel prophetarum quadringentos uiros. & dixit ad eos. Ibone ramoth galaad uadere debemus ad bellandum an quiescam. At illi ascende inquiunt. & tradet eam deus in manu regis. Dixitq; iosaphat. Nunquid non est hic propheta domini. ut ab illo etiam requiramus. Et ait rex israel ad iosaphat. Est uir unus a quo possumus querere dominum uolentes. sed ego odi eum. quia non prophetat mihi bonum. sed malum omni die. Est autem michæas filius iembla. Dixitq; ei iosaphat. Ne loquaris rex hoc modo. Vocauit ergo rex unum de eunuchis. & dixit ei. Voca cito michæam filium iembla. Porro rex israel. & iosaphat rex iuda. uterq; sedebant in solio suo. uestiti cultu regio. Sedebant autem in area. iuxta portam samarie. omnesq; prophetæ uaticinabantur coram eis. Sedechias uero filius chanaana fecit sibi cornua ferrea. & ait. Hæc dicit dominus his uentilabis syriam. donec consumas eam. Omnesq; prophetæ similiter prophetabant. atq; dicebant. Ascende in ramoth galaad. & prosperabis. tradetq; eos dominus in manus regis. Nuntius autem qui ierat ad uocandum michæam. ait illi. Ecce uerba omnium prophetarum uno ore bona annuntiant regi. Obsecro ergo te. ut sermo tuus ab eis non discrepet. loquarisq; prospera. Cui respondit michæas. Viuit dominus quia quod cumq; dixerit dominus meus. hoc loquar. Venit ergo ad regem. Cui rex ait. Michæa ire debemus in ramoth galaad ad bellandum an quiescere. Cui ille respondit. Ascende. Cuncta enim prosperabuntur. tradentur hostes in manus uras. Dixitq; rex. Iterum atq; iterum te adiuro. ut non loquaris mihi nisi quod uerum est in nomine domini. At ille ait. Vidi uniuersum israel dispersum in montibus. sicut oues absq; pastore. Et dixit dominus. Non habent isti dominos. Reuertatur unusquisq; in domum suam in pace. Et ait rex israel ad iosaphat. Nonne dixi tibi. q; non prophetaret mihi iste quicq; boni. sed ea que mala sunt. At ille rursum ait. Audite uerbum domini. Vidi dominum sedentem in solio suo. & omnem exercitum celi assistere ei a dextris & a sinistris. Et dixit dominus. Quis decipiet achab regem israel ut ascendat & corruat in ramoth galaad. Cumq; diceret unus hoc modo & alter alio. processit spiritus & stetit coram domino. & ait. Ego decipiam eum. Cui dominus. In quo inquit decipies. At ille respondit. Egrediar. & ero spiritus mendax in ore omnium prophetarum eius. Dixitq; dominus. Decipies & preualebis. Egredere & fac ita. Nunc igitur ecce dedit dominus spiritum mendacii in ore omnium prophetarum tuorum. & dominus locutus est de te mala. Accessit autem sedechias filius chanaane. & percussit michæam maxillam. & ait. Per quam uiam transiuit spiritus domini ad me ut loqueretur tibi. Dixitq; michæas. Tu ipse uidebis in die illo. quando ingressus fueris cubiculum de cubiculo. ut abscondaris. At Præcepit autem rex israel dicens. Tollite michæam. & reducite eum ad amon principem ciuitatis. & ad ioas filium amelech. & dicetis. Hæc dicit rex. Mittite hunc in carcerem. & date ei panis modicum. & aque parumper. donec reuertar in pace. Dixitq; michæas. Si reuertendo reuertaris in pace. non est locutus dominus in me. Et ait. Audite populi omnes. Ascendit igitur rex israel. & iosaphat rex iuda. in ramoth galaad. Dixitq; rex israel ad iosaphat. Quando hinc

7 sic ad pugnam uadam. Tu autem
uindicte uestib⁹ tuis. Cumq⁹ exer
israel hirt⁹ueniret ad bellum. Ker ait
sinite precipit ducib⁹ equitatus sui.
dicens. Ne pugnetis cū minimum
aut cū maximum. nisi cū solum
regem israel. Ipsq⁹ cum uidissent pri
cipes equitatus iosaphat. direxerunt
exercitum israel ēe. Et circumdederunt eū
dimicantes. Ad ille clamauit ad dñm
7 auxiliatus ē ei. atq⁹ auertit eos ab il
lo. Cum enim uidissent duces equi
tatus q⁹ non ēet rex israel. reliquerūt
eum. Accidit aūt ut unus e populo
sagittam in incertum iaceret. 7 per cu
teret regem israel. inter ceruicem 7 sca
pulas. At ille auriga suo ait. Conuer
te manum tuam 7 educ me de acie. q⁹
uulneratus sum. Et finita ē pugna
in die illo. Porro rex israel stabat in cur
ru suo. cōtra syros usq⁹ ad uesperam.
7 mortuus ē occidente sole.

Cumq⁹ reuersus ē aūt iosaphat rex iuda in domum suam
pacifice in ierlim. Cui occur
rit ehu. filius anani ui
dens. ait ad eum. Impio prebes au
xilium. 7 his qui oderunt dominum
amicitia iungeris. Et ideo iram q⁹
dem domini meruisti. sed bona opera
inuenta sunt in te. eo q⁹ abstuleris lu
cos de terra iuda. 7 preparaueris cor
tuum ut requireres dominum deum
patrum tuorum. Habitauit ergo iosaphat
in ierlim. Rursumq⁹ egressus est ad
populum de bersabee. usq⁹ ad montem
ephraim. 7 reuocauit eos ad dominum
deum patrum suorum. Constituitq⁹ ju
dices terre in cunctis ciuitatibus iuda
munitis per singula loca. Et precipi
ens iudicib⁹. uidete ait quid faciatis.
Non enim hominis exercetis iudici
um. sed domini. Quodcumq⁹ iudica
ueritis. in uos redundabit. Sit timor
domini uobiscum. 7 cum diligentia
cuncta facite. Non ē enim apud dñm
deum nr̄m iniquitas. nec personarum
acceptio. nec cupido muneris. Ierusa
lem quoq⁹ constituit iosaphat leui
tas 7 sacerdotes. 7 principes familia
rum israel. ut iudicium 7 causam dñi ui

dicarent habitatorib⁹. Precepitq⁹ eis.
dicens. Sic agetis in timore domini
fideliter 7 corde perfecto. Omnem cām
que uenerit ad uos fratrum uestrorum q⁹
habitant in urbib⁹ suis. inter cognationē
7 cognationem. ubicumq⁹ questio ē de
lege. de mandato. de ceremoniis. de iu
stificationib⁹. ostendite eis ut nō pec
cent in dñm. 7 ne ueniat ira super uos.
7 super fratres uestros. Sic ergo agentes nō
peccabitis. Amarias aūt sacerdos 7 pō
tifex uester in his que ad deum pertinent
presidebit. Porro zabadias filius ismahel. qui ē dux in domo iuda. super ea
erunt opera. que ad regis officium per
tinent. habentesq⁹ magistros 7 leuitas. co
ram uobis. Confortamini 7 agite di
ligenter. 7 erit dñus uobiscum i bonis.

Post hec aggregati sunt filij moab. 7 filij ammō
7 cum eis de amonitis ad
iosaphat ut pugnarent cō
tra eum. Ueneruntq⁹ nuntij 7 indicauerunt iosaphat. dicentes. Uenit contra
te multitudo magna de his locis. que
transmare sunt 7 de syria. 7 ecce consistunt
in asasontamar. que ē in engaddi. Quo
saphat aūt timore perterritus. totum
se contulit ad rogandum dñm. 7 predi
cauit ieiunium in uniuerso iuda. Et
congregatusq⁹ ē iudas ad precandū
dominum. 7 omnes de urbib⁹ suis
uenerunt ad obsecrandum eum. Cū
q⁹ stetisset iosaphat in medio ecclie iude.
7 ierlim in domo domini ante atrium
nouum. ait. Domine deus patrum nō
strorum. tu deus in celo. 7 dñaris cūctis re
gnis gentium. in manu tua ē fortitudo
7 potentia. nec quisq⁹ tibi potest resistere
Nonne tu deus noster interfecisti omnes
habitatores terre huius. coram populo
tuo israel. 7 dedisti eam semini abraā
amici tui in sempiternum? habitaueruntq⁹ in ea. 7 extruxerunt tibi sanctū
nomini tuo. dicentes. Si uenerint su
per nos mala. gladius iudicij. pestilentia
7 fames. stabimus coram domo hac
et in conspectu tuo. in qua inuocatum ē no
men tuum. 7 clamabimus ad te in tri
bulationib⁹ nr̄is. 7 exaudies saluos
q⁹ facies. Nunc igitur ecce filij ammō.

PARALIP

7 moab 7 mons seyr: per quos non xcē
sistī filijs isrl. ut trānsirent quando eḡ
diebantur de egipto. ſ declinauerunt
ab eis. 7 non interfecerunt illos. cōno
agunt. 7 intendunt eicere nos de posſeſ
sione. quam tradidisti nobis dominе
deus nr. Ergo non iudicabis eos? A
ſn nobis quidem non tanti é fortitu
do. ut possimus huic multitudini re
sistere. que uenit sup: nos. Ds cum
ignorem⁹ quid agere debeamus. hō
solum hēmus reſidui. ut oculos nros
dirigamus ad te. Omnis uero iuda
stabat coram domino. cum parūulis
7 uxoribꝫ. 7 liberis suis. Erat autē ia
ziel filius zacharie filij banaie filij ie
hiel filij mathanie leuites. de filijs a
saph. supē quem fōtus é ſpūs dominī
in medio turbe. 7 ait. Attendite omēs
iuda. 7 qui habitatis in ierlm. 7 tu rex io
saphat. hec dicit dominus uobis. ✠
Nolite timere. nec pauetis hanc mul
titudinem. Nō é enim uīa pugna. ſ
dei. Cras descendetis contra eos. ascen
dent enim per clīuum montis no
mine sis. 7 inuenietis illos in fumitate
torrentis que é contra solitudinē ieruel.
Non enim eritis uos qui dimicabitis
ſ tantummodo confidenter stare. 7 uide bi
tis auxilium dominī sup: uos. O iu
da 7 ierlm nolite timere. nec pauetis.
Cras egredimini contra eos. 7 dominus
erit uobiscum. Josaphat ergo 7 iuda
7 omnes habitatores ierlm. ceciderunt
pron⁹ in terram coram domino. 7 ado
rauerunt eum. Porro leuite de filijs
caath. 7 de filijs chore. laudabāt dīm
deum isrl. uoce magna in excelso. ✠
Cumq; mane surrexissent. egressi
sunt per desertum thecue. Profectisq;
eis. stans iosaphat in medio eorum
dixit. Audite me iuda. 7 omnes habi
tatores ierlm. Credite in domino deo
uro. 7 securi eritis. Credite prophīs
eius. 7 cuncta uobis euenient prospera.
Deditq; consilium populo. 7 statuit ca
tores domini. ut laudarent eum in
ornatu sancto. 7 antecederent exercitū
ac uoce consona dicerent. Confitemi
domino. quoniam in eternum mīa eius. ✠
Cumq; cepissent laudes canere. ut

ut deminus insidias eorum in semet
ipsos. filiorum. s. amon. 7 moab. 7 mon
tis seyr. qui egressi fuerant pugnare
contra iudam. 7 percussi sunt. Stantes
enim filij amon. 7 moab contra habi
tatores montis seyr. ut interfi
cerent 7 delerent eos. Cumq; hoc o
pere perpetrassent. etiam in semetipsos
uersi. mutuis se cedibus interfecerunt.
Ita ut iudas cum uenisset ad speculā q
respicit solitudinem. uidit procul &
late regionem. plenam cadaueribus
nec super: ē quemq; qui euadere pos
sisset euasisset. Veniēs ergo iosaphat
7 omnis populus cum eo. ad detrahē
da spolia mortuorum. inuenerunt q;
inter cadauera uarium supellectilē.
Vestes quoq; 7 uasa pretiosissima. et
diripuerunt. ita ut omnia portare
non possent. nec per tres dies spolia
auferre pro prede magnitudine. Die
autē quarto. congregati sunt in ualle be
nedictionis. Et enim ibi benedi
xerunt dīm. unde usq; in presentem
diem. Reuersusq; ē omnis iuda 7
habitatores ierlm. 7 iosaphat ante eos
in ierlm. cum leticia magna. eo q; de
disset eis dominus gaudium de in
micis suis. Ingressiq; sunt in ierlm
cum psalteriis 7 citharis. 7 tubis in
domum domini. Terrorq; autē pauo. 7
domini. super uniuersa regna terre.
cum audissent q; pugnasset dīus
contra inimicos isrl. Quietusq; re
gnum iosaphat. 7 requiē dedit ei

OMENON

iungit amicitias cum ochozia rege israel. cuius opera fecerunt pessima. et prepe fuit ut facerent naues que irent in thar sis: feceruntq; classem in asyon gaber. Prophauit autē eliezer filius dodaū de maresa. ad iosaphat dicens. Quia iunxisti fedus cum ochozia percussit deus opera tua. Contriteq; sunt naues. nec potuerunt ire in thar sis.

Mortuus autē iosaphat cum patribus suis. et sepultus ē cum eis in ciuitate dauid. regnauitq; ioram filius eius pro eo. Qui habuit fratres filios iosaphat. azariam. iahiel. et zachariam. et azariam. et michael et saphatiam. Omnes hi filij iosaphat regis iuda. Deditq; eis pater suus munera multa. argenta quoq; et pretiosa cum ciuitatibus munitissimis in iuda. Regnū autē tradidit ioram. eo q̄ ēet primogenitus. Sumpsit autē ioram. super regni pris sui. Cumq; se confortasset. occidit omnes fratres eius gladio. et quosdam de principibus israel. Triginta duorum annorum erat ioram. cum regnare cepisset. et octo annis regnauit in hierusalē. Ambulauitq; in uijs regum israel. sicut egerat domus achab. Filia quippe achab erat uxor eius. Et fecit malū in conspectu domini. Noluit autē dominus disperdere domum dauid. propter pactum quod inierat cum eo. et quia promiserat q̄ daret ei lucernam. et filijs eius omni tpe. In diebus illius rebellauit edom ne ēet subditus iude. et constituit sibi regē Cumq; transisset ioram cum principibus suis. et octo equitatu qui erat circa sum fecit nocte. et percussit edom. qui se circumdederat et omnes duces equitatus eius. Attamen rebellauit edom ne ēet sub potestate iude. usq; ad hanc diem. Eo tpe et lobna recessit. ne ēet sub manu illius. deserens dominū deum patrum suorum. Insuper et excelsa fabricatus ē in urbibus iude. et fornicari fecit habitatores hierusalē. et pellexit eam. Allate sunt autem ei littere ab helia propheta. in quibus scriptum erat. Hec dicit dominus deus dauid patris tui. Quoniam non ambulasti in uijs iosaphat patris tui. et in uijs asa regis iuda. sed incessisti per iter regum israel. et fornicari fecisti iudam et habitatores hierusalē. imitatus fornicationem domus achab. insuper et fratres tuos domum patris tui. meliores te occidisti. ecce dominus percutiet te plaga magna cum populo tuo. et filijs et uxoribus tuis. uniuersaq; substantia tua. Tu autē egrotabis pessimo languore uteri. donec egrediantur pauatum uiscera tua per dies singulos. Suscitauit ergo dominus contra ioram spiritum philistinorum. et arabum. qui confines sunt ethiopibus. et ascenderunt in terram iude. et uastauerunt eam. et diripuerunt omnem substantiam. que inuenta ē in domo regis. insuper et filios eius et uxores. Nec remansit ei filius. nisi ochozias. qui minimus natu erat. Et super hec omnia percussit eum dominus alui languore insanabili. Cumq; dies succederent dies. et temporum spatia reuoluerentur. duorum annorum expletis ē circulus. Et sic longa consumptus tabe. ita ut egereret etiam uiscera sua. languore pariter et uita caruit. Absq; ullo honore sepelierunt eum in ciuitate dauid. uerumtamen non in sepulcro regum.

Constituerunt autē habitatores hierusalē ochoziam filium eius minimum regē pro eo. Omnes enim maiores natu. qui ante eum fuerant. interfecerant latrones arabum. qui irruerant castra. Regnauitq; ochozias filius ioram regis iude. Quadraginta duorum annorum erat ochozias cum regnare cepisset. et uno anno regnauit hierusalē. Nomen matris eius athalia filia amri. Is quoq; ingressus ē per uias domus achab. Mater enim eius impulit eum ut impie ageret. Fecit igitur malum in conspectu domini. sicut domus achab. Ipsi enim fuerunt ei consiliarij post mortem patris sui. in interitum ei.

SECVNDVS

Ambulauitq; in p̃silio eoꝝ. Et pe-
rexit cum ioram filio achab rege israel
in bellum contra azahel regem syrie in ra
moth galaad. Vulnerauerunt q; syri io
ram. Qui reuersus è ut curaretur in ie
zrahel. multas enim plagas accepe-
rat in supradicto certamine. Igitur achozi
filius ioram rex iuda. descendit ut uisi
taret ioram filium achab. q; iezrahel egro
tantem. Voluntatis quippe fuit dei adu
sus achoziam. ut ueniret ad ioram. Et
cum uenisset. q; egressus esset cum coadiu
tum hieu filium namsi quem unxit d̃s
deus. ut deleret domum achab. Cum
ergo ultus esset hieu domum achab. in
uenit principes iuda. q; filios fr̃m achoz
ie qui ministrabant ei. q; interfecit il
los. Ipseq; perquirens achoziam cepe-
rat latentem in samaria. adductusq;
ad se occidit. Et sepelierunt eum eo
q; fuisset filius iosaphat. qui quesierat
dominum in toto corde suo. Nec erat
ultra spes aliqua. ut de stirpe regnaret a
liquis achozie. Siquidem athalia ma
ter eius. uidens q; mortuus cet filius su
us. surrexit q; interfecit omnem stirpem
regiam domus ioram. Porro iosabeth
filia regis tulit ioas filium achozie. q; furti
ui è eum de medio filiorum regis. cum
interficerentur. absconditq; eum cum
nutrice sua in cubiculo lectulorum. Io
sabeth aut̃ que absconderat eum. erat
filia regis ioram. uxor iodade pontificis
uidelicet achozie. q; ideo athalia non in
terfecit eum. Fuit ergo cum eis in domo
dei absconditus sex annis. quibus regnā
uit athalia super terram.

Anno autem septimo cō
fortatus iodada. assumpsit
centuriones. azariam uide
licet filium iehoram. q; ismahel filium iohanna. azariam quoq; filiu
um obed. q; amasiam filium adaie. q; heli
saphat filium zechri. q; init cum eis fe
dus. Qui circumeuntes iudam. congre
gauerunt leuitas de cunctis tribubus iuda. et
principes familiarum israel. uenerunq;
in ierusalem. Iniit igitur omnis multitudo
pactum in domo domini cum rege. Di
ritq; ad eos iodada. Ecce filius regis
regnabit. sicut locutus è dominus su-
per filios dauid. Iste è ergo sermo quem fa
cietis. Tertia pars uestrum qui uenitis
ad sabbatum sacerdotum et leuitarum
et ianitorum erit in portis. Tertia uero
pars ad domum regis. et tertia ad porta
que appellatur fundamenti. Omne uero
reliquum uulgus. sit in atriis domus
domini. Nec quisq; alius ingrediatur
domum domini. nisi sacerdotes. et qui mi
nistrant de leuitis. Ipsi tm̃ modo in
grediantur. quia sanctificati sunt. omne
reliquum uulgus. obseruet custodias
domini. Leuite aut̃ circumdent regem
habentes singuli arma sua. Et siquis a
lius ingressus fuerit templum. interfi
ciatur. Simq; cum rege introierint. et egre
dientur. Fecerunt igitur leuite et uniuer
sus iuda. iuxta omnia que precepe-
rat iodada pontifex. Et assumpserunt si
guli uiros. qui sub se erant. et uenerabāt
per ordinem sabbati. cum his qui iam i
pleuerant sabbatum. et egressum erant.
Siquidē iodada pontifex non dimisit
abire turmas. que sibi per singulas eb
domadas succedere solebant. Deditq;
iodada sacerdos centurionibus lanceas.
clipeos q; et peltas regis dauid. quas cō
secrauerat in domo domini. Constituit
q; omnem populum tenentium pugio
nes a parte templi dextra. usq; ad partē
templi sinistram. coram altari et templo.
per circuitum regis. Et eduxerunt filiu
um regis. et imposuerunt ei diadema. et
dederunt q; in manu eius tenendam le
gem. et constituerunt eum regem. Unxe-
runt q; eum iodada pontifex. et filii eius. ip
sique dixerunt. Uiuat rex.
Quod cum audisset athalia uocem. cur
rentium. atq; laudantium regem.
ingressa è ad populum in templum dñi.
Cumq; uidisset regem stantem super
gradum in introitu. et principes turmas
q; circa eum. omnemq; populum ter
gaudentem atq; clangentem tubis. et
diuersis generis organis. concinentē
uocemq; laudantium. scidit uestimen
ta sua. et ait. Insidie insidie. Egressus è
aut̃ iodada pontifex ad centuriones et
principes exercitus. et dixit eis. Educi
te illam extra septa templi. interfi
ciatur foris gladio. Precepitq; sacer-

LIBER

des. ne occideretur in domo domini. Et
imposuerunt cervicibus eius manus. Et
Cumque intrasset portam equorum domus
regis. interfecerunt eam ibi. Pepigit au-
tem iojada fedus inter se. ut fieret
populum et regem. ut esset populus dñi.
Egressoque ingressus è omnis populus do
mum baal. et destruxerunt eam. et alta
ria ac simulacra illius confregerunt. Ma
than quoque sacerdotem baal. interfece
runt ante aras. Constituit autem iojad
præpositos in domo domini. ut sub ma
nibus sacerdotum. et leuitarum. quos di
stribuit dauid in domo domini. offe
rent holocausta domino. sicut scriptum
est in libro moysi. in gaudio et canticis.
iuxta dispositionem dauid. Constitu
it quoque ianitores in portis domus dñi.
ut non ingrederetur eam immundus in o
re. Assumptisque centurionibus et fortissimis
viris ac principibus populi. et omne vulgus
terre. et fecerunt descendere regem de do
mo domini. et intrare per medium portæ
superioris in domum regis. et collocaue
runt eum in solio regali. Letatusque est
omnis populus terre. et urbs quieuit.
Athalia autem occisa est gladio.

Septem annorum erat ioas cum re
gnare cepisset. et xl annis re
gnauit in hierusalem. Nomen
matris eius sebia. de bersabee. Fecitque
quod bonum est coram domino. cuncto
die ioiade sacerdotis. Accepit autem ei
ioiada uxores duas. de quibus genuit
filios et filias. Postea placuit ioas. ut in
staurare domum domini. Congrega
tisque sacerdotes et leuitas. et dixit eis. Eg
redimini ad ciuitates iuda. et colligite
de uniuerso israel. et huius pecuniam ad
sarta tecta templi dei uestri per singulos
annos. festinateque hoc facite. Porro leui
te egerunt negligentius. Vocatusque ior
iadam principem. et dixit ei. Quare
non fuit tibi cura. ut cogeres leuitas in
ferre de iuda et de hierusalem. pecuniam que
constituta est a moyse famulo domini. ut in
ferret eam omnis multitudo israel. in
tabernaculum testimonij. Athalie enim
impissime et filij eius destruxerant
domum domini. et de universis que sci
ficata fuerant templo domini. ornaue
rant fanum baalim. Precepit ergo rex
et fecerunt arcam. posueruntque eam uer
sus portam domus foris iuxta. Et predica
tum est in iuda et in hierusalem. ut deferrent si
guli pretium domino. quod constituit
moyses famulus dei super omnem israel
in deserto. Letatique sunt omnes principes
et omnis populus. Et ingressi offerebant
in arcam donec. atque miserunt. Cum
ut impleretur. Cumque tempus esset ut de
ferrent arcam coram rege. per manus
leuitarum. uidebant enim multam
pecuniam. et ingrediebatur scriba regis.
et qui primus sacerdos constituerat. Et
effundebantque pecuniam que erat in ar
ca. Deinde arcam reportabant ad locus
suum. Sicque faciebant per singulos
dies. Et congregata est infinita pecunia.
quam dederunt rex et iojada. his qui
præerant domus domini. At illi red
cebant ex ea cesores lapidum. et arti
fices singulorum operum. ut instau
rarent domum domini. Fabros quoque
ferri et eris. ut quod caderet cepetur fulci
retur. Egerunt quoque hij qui operabantur
industrie. et obducebant parietem cica
trix per manus eorum. ac suscitauerunt
domum domini. in statum pristinum.
et firmiter eam stare fecerunt. Cumque
plesset omnia opera. detulerunt coram
rege. et iojada. reliquam partem pecuni
de qua fca sunt uasa templi ministerij.
ad holocausta. fialeque quoque et cetera uasa.
aurea et argentea. Et offerebantur ho
locausta in domo domini iugiter. cunc
dies iojade. Senuit autem iojada plenus
dierum. et mortuus è. cum c. et xxx esset
annorum. Sepelierunt quoque eum in ciui
tate dauid. cum regibus. eo q' fecisset bonum
cum israel. et cum deo et cum domo eius.
Postea autem obijt iojada. ingressi sunt
principes iuda. et adorauerunt regem. et
Qui delinitus obsequijs eorum. acquie
uit eis. et dereliquerunt templum dñi
dei patrum suorum. seruieruntque lucis et
sculptilibus. Et fca è ira domini contra iu
dam et hierusalem. propter hoc peccatum. Mit
tebatque eis prophetas. ut reuerterentur
ad dñm. quos protestantes illi audire
nolebant. Spiritus itaque domini induit

PARALIP

zacharia filium ioiade sacerdotem. ⁊
stetit in ꝓspectu populi. ⁊ dixit eis. Hec
dicit dominus. Quare transgredimi
præceptum domini. quod uobis non
prodest. ⁊ derelinquitis dominum ut
derelinqueret uos. Quo aggregato ad
uersus eum. miserunt lapides iuxta
regis imperium. in atrio domus dñi.
Et non é recordatus ioas rex mīe quā
fecerat ioiada pater illius secum. ⁊ in
terfecit filium eius. Qui cum moreꝛ.
ait. Videat dominus. ⁊ requirat. Cūq;
euoluisset annus. ascendit contra eū
exercitus syrie. uenitq; in iudā ⁊ ierlm.
⁊ interfecit cunctos principes populi. atq;
uniuersam predam miserunt regi da
masco. Et certe cum pauci admodum
uenissent numerus syrioꝝ. tradidit
dominus in manus eorum infinitam
multitudinem. eo q; derelinquissent do
minum deum patrum suoꝝ. ⁊ in ioas
quoq; ignominiosa exercuere iudicia.
⁊ abeuntes dimiserunt eum in lango
ribꝰ magnis. Surrexerunt autem ꝑ
cum serui sui. in ultionem sanguinis
filiorum ioiade sacerdotis. ⁊ occiderunt
eum in lectulo suo. ⁊ mortuus é. Se
pelierunt eum in ciuitate dauid. ⁊ nō
in sepulcris regum. ⁊ sedauit uero fuit
ei zabath filius semaath ammonitis. ⁊
iozabath filius semarith moabitis.
Porro filii eius. ac summa pecunie que
adunata fuerat sub eo. ⁊ instauratio
domus dei. scripta sunt hec diligenti⁹
in libro regum. Regnauit autē amā
sias filius eius pro eo

Igitur quinq; annoꝝ
erat amasias cum regnare
cepisset. ⁊ xxviij annis rexꝫ
uit in ierlm. Nomen matris
eius ioadden de ierlm. Feciq; bonum
in ꝓspectu domini. uerumtamen non i cor
de perfecto. Cumq; roboratum sibi mi
ser imperium. iugulauit seruos qui oc
ciderant regem patrem suum. ⁊ filios
eorum non interfecit. sicut scriptum é
in libro legis mosi. ubi præcepit dñs
dicens. Non occidentur patres pro filys
neq; filij pro patribus suis. ⁊ unusquisq;
moriet in peccato suo. Congregauit
igitur amasias iudam. ⁊ constituit eos ꝑ

familias tribunos. ⁊ centuriones im
uniuersum iudā. ⁊ beniamin. ⁊ recensuit
a xx annis ⁊ sursum. Inuenitq; xxx
milia iuuenum. qui egrederentur ad
pugnam. ⁊ tenerent hastam ⁊ clipeū.
Adhuc quoq; alium scripsit de israel. c. mi
lia robustorum. ⁊ c talenta argenti. Ve
nit autē ad illum homo dei. ⁊ ait. O rex
ne egrediatur tecum exercitus israel.
Non é enim deus cum israel. ⁊ cū oēs
filys ephraim. Quod si putas in robore
exercitus bella cōsistere. superare te faci
et dominus ab hostibꝰ. Dei quippe est
adiuuare. ⁊ in fugam uertere. Dixitq;
amasias ad hominem dei. Quid ergo
erit de c talentis. que dedi militibus isrl.
Et respondit ei homo dei. Habet dominus u
unde tibi dare possit multo his plura.
Separauit itaq; amasias exercitum.
qui uenerat ad eum ex ephraim. ut re
uerterentur in locum suum. At illi ira
cundia uehementer tumuerunt contra iudā.
reuersi sunt
regionem suam. Porro amasias ascēdē
te reduxit populum suum. ⁊ abiit in
ualle salinarum. Percussitq; filios seyr
x milia. Et alia x milia uiuorum cepe
runt filij iuda. ⁊ adduxerunt ad præruptū
cuiusdam petre. precipitauerunt q; eos
de sumo in præceps. Qui uniuersi cre
puerunt. At ille exercitus quem remi
serat amasias ne secum iret ad prelium.
diffusus é in ciuitatibꝰ iude. a samaria
usq; bethoron. ⁊ interfectis tribus milib⁹
diripuit predam magnam. Amasias
uero post necem uolumeoꝝ. allatis
deos filiorum seyr. statuit eos in de
sibi. ⁊ adorabat eos. ⁊ illis adolebat in
censum. Quamobrem iratus dñus
contra amasiam. misit ad illum ꝓphetas
qui diceret ei. Cur adorasti deos qui
non liberauerunt populum suum de
manu tua. Cumq; hec ille loqueretur
respondit ei. Num consiliarius regis es. ⁊
Quiesce ne forte interficiam te. Obse
dens q; ꝓpheta. scio inquit q; cogitat
uerit dominus occidere te. quia ⁊ fecisti
hec malum. ⁊ consilium non acquieuisti
consilio meo. Igitur amasias rex iude. ⁊
misso consilio pessimo. misit ad ioas filiū
ioachaz filij hieu regem israel. dicens.
Veni uideamus nos mutuo. At ille re

misit nuntios dicens. Cardinus qui
ē in libano. misit ad cedrum libani.
dicens. Da filiam tuam filio meo uxo
rem. Et ecce bestie que erant in silu
libani transierunt. conculcaueruntq
dumum. Dixisti percussi edom. et ideo
erigitur cor tuum in superbia. Sede in
domo tua. Cur malum aduersum te
prouocas. ut cadas tu et iudas tecum.
Noluit audire amasias. eo q dominus
cēt uoluntas. ut traderetur in manus
hostium propter deos edom. Ascendit
ergo ioas rex isrl. et uiderunt se sibi pbue
ē spectus. Amasias aut rex iuda. erat
in bethsames urbe. Corruitq iudas a
facie isrl. et fugit in tabernacula sua.
Ipsum amasiam regem iuda filium io
as filii ioachaz cepit ioas rex isrl. in
bethsames. et adduxit in ierlim. Destru
xitq muros eius. a porta effraim usq
ad portam anguli. quadringentos cu
bitos. Omne quoq aurum et argenti.
et uniuersa uasa que repsit in domo
domini. et apud obededom. in thesauris
etiam domus regie. necnon et filios
obsidum: reuersus est in samariam. Ui
uit autē amasias filius ioas rex iuda. po
st mortuus ē ioas filius ioachaz rex
isrl. xv annis. Reliqua uero sermonū
amasie priorum ac nouissimorum. scr
pta sunt in libro regum iuda et israel.
Qui postq recessit a domino. tetende
runt ei insidias in ierlim. Cumq fu
gisset lachis. miserunt et interfecerunt
eum ibi. reportantesq super equos se
pelierunt eum cum patribus suis in ciui
tate dauid.

Omis aut populus iuda.
filium eius ozeam annoꝝ
xvj. constituit regem pro pa
tre suo amasia. Ipse edificauit
ailath. et restituit eam dictioni iude. a
postq dormiuit rex cum patribus suis.
xvj anno regni eius ozias cum regnare
ceperit. et. duobus annis regnauit
in ierlim. Nomen matris eius ieclesi.
de ierlim. Fecitq quod erat rectum in
oculis domini. iuxta omnia que fece
rat amasias pater eius. et exquisiuit
dominum in diebus zacharie. intelligē
tis in uisione dei. Cumq requireret
deum direxit eum in omnibus. Denīq
egressus ē et pugnauit contra philistheum
destruxitq murum geth. et murum
iabnie. murumq azoth. Edificauit
quoq oppida in azoto. et philisthim. et
Et adiuuit eum deus ꝛ philisthim.
et contra arabas. qui habitabant in gurba
al. et contra ammonitas. Appendebantq
ammonite munera ozie. Et diuulga
tum ē nomen eius. usq ad introitum
egypti. propter crebras uictorias. Edi
ficauitq ozias turres in ierlim. supra
portam anguli. et super portā uallis.
et reliquas in eodem muro latere. fir
mauitq eas. Edificauit etiam turres
in solitudine. et effodit cisternas plu
rimas. eo q haberet multa pecora. tam
in campestribus quā in herem uastita
te. Habuit quoq uinitores. et
montibus et in carmelo. Erat quippe
homo agriculture deditus. Fuit autē
exercitus bellatorum eius. qui pro
cedebant ad prelia. sub manu iehie
hel scribe et maasie doctoris. et sub manu
ananie. qui erat de ducibus regis. Uni
uersus numerus principum per familias
uirorum fortium duum milium sex
centorum. et sub eis uniuersus exercitus
trecentorum. et vij milium quingen
torum. qui erant apti ad bella. et pro
pugnandas aduersarios dimicabant. Pre
parauitq eis ozias. in toto exer
citui clipeos et hastas. et galeas et loricas
arcusq et fundas ad iaciendos lapides.
Et fecit in ierlim diuersi generis ma
chinas. quas in turribus collocauit. et
in angulis murorum. ut mitterent
sagittas et lapides grandes. Egressumq
est nomen eius procul. eo q mirabiliter
iuuaretur. et conroboratus est. Cum.
Sed cum roboratus esset. eleuatum est
cor eius in interitum suum. et neglexit
dominum deum suum. Ingressusq
templum domini. adolere uoluit in
censum super altare thymiamatis. Ex
Stetitq in egressu templi azarias
sacerdos domini. et cum eo sacerdotes
domini. lxxx uiri fortissimi restiterunt
regi. atq dixerunt. Non est tui officii
ozia. ut adoleas incensum domino.
sed sacerdotum. hoc est filiorum aaron.

qui ꝓfecerant fuit ad huiusce modi mini
sterium. Egrederet de sciario ne? tem
plo: quia reputabitur abi in gloria
a domino deo. ſtatimq; è ozias. t tenꝫ
in manu thuribulum ut adoleret in
censum. minabatur sacerdotib?. Et ſti
qꝫ orta è lepra in fronte eius coram sa
cerdotib? in domo domini ſuper altare
thymiamatis. Cumq; respexiſſet eum
azarias pontifex. t omnes reliqui sac
dotes. uidere? eum lepram in fronte eius
t festinato expule?unt eum. Qꝫ t ipſe pro
pter?nus acceler?auit egredi. eo q; sentiret
illico plagam domini. Fuit igitur ozias
ꝛex lepros? usqꝫ ad diem mortis suę.
t habitauit in domo separata plen? lep̃.
ob quam electus fuer?at de domo dñi.
Porro ioathan filius eius ꝛexit domui
regis. t iudicabat populum terre. Re
liqua aut? ſmonum ozie. priorum et
nouissimorum scripſit isaias filius a
mos prophꝫ. Dormiuitq; ozias cum
patrib? suis. t sepelier?unt in agro regali
sepulchror?um. eo q; ēet lepros?. Regn?
uitq; ioathan filius eius pro eo.

Egintiquinq; annorum er?at ioathan cu
ꝛegnare cepiſſet. t xvj annis
regnauit in hierlm. nomen
matris eius hierusa filia sadoch. Feciꝫ
quod rectum er?at coram domino. uer?
omnia que fecer?at ozias pr eius. excep
to q; non è ingreſſus templum dñi.
t adhuc populus delinquebat. Ipſe edi
ficauit portam domus domini excelſi.
t in muro ophel multa ꝯstruxit. Urbes i
quoq; edificauit in montib? iuda. t in
saltib? castella t turres. Ipſe pugnauit? ꝯ
regem filiorum amon. t uicit eum. Da
derunt?q; illi filij amon in ꝑpr̃e illo. c. ta
lenta argenti. t x milia choros triticia
ac totidem choros ordei. Hec ei prebue
runt filij amon in anno secundo t tho.
Corroborat?q; è ioathan. eo q; dir
rexiſſet uias suas coram domino deo suo.
Reliqua aut? ſmonum ioathan. t oēs
pugne eius. t opera. scripta sunt i libro
israel. t iuda. xxv annorum cum regn?
re cepiſſet. t xvj annis regnauit in hierl̃.
Dormiuitq; ioathan cum patrib? suis. t
sepelier?unt eum in ciuitate dauid. Et
regnauit achaz filius eius pro eo.

Egintxxviii
annorum er?at achaz cu
regnare cepiſſet. t xvj annis
regnauit in hierlm. Non fe
cit rectum in ꝓspectu domini. sicut dꝫ
pr̃ eius. ſed ambulauit in uijs regum
israel. insuper t statuas fudit baalim.
Ipſe est qui adoleuit incensum in ual
le benennon. t lustrauit filios suos in i
gne. iuxta ritum gentium. quas int̃
fecit dominus in aduentu filioꝝ israel.
Sacrificabat quoq; t thymiama suc
cendebat in excelsis. t in collib?. t sub
omni ligno frondoso. Tradidit?q; eū
dominus deus eius. in manus regis
syrie. Qui percussit eum. magnamq;
predam cepit de imperio eius. t adue
in damascum. Adamb? quoq; regis is
rael tradit? è. t percussit eum plaga
grandi. Occidit?q; phacee filius romē
lie de iuda. c et milia in die una oēs
uiros bellatores. eo q; reliquiſſent dñm
deum patrum suorum. Eodem tpr̃e occi
dit zechri uir potens er effraim ma
siam filium regis. t ezricam ducem a
domus eius. Helchanā quoq; secundū
a rege. Ceperunt?q; filij israel de frib?
suis. cc. milia mulierum. puerorum t
puellarum. t infinitam predam. per
tu lerunt?q; in samariam. Ea tempestate
erat ibi prophꝫ dominī nomine obed.
Qui egressus obuiam exercitui uen
ienti in samariā. dixit eis. Ecce ira
tus dominus deus patrum uestrorum
uidam. tradidit eos in manib? uris. ac
cidistis eos atrociter. ita ut in celum per
tingeret uira crudelitas. Insuper filios i
uda. t hierlm. uultis uobis subicere in
seruos t ancillas. quod nequaq; facto
opus è. Peccastis enim super dñm
deo uro. Sed audite consilium meum. t re
ducite captiuos. quos adduxistis de fri
b? uris. quia magnus furor domini i
minet nob?. Steter?unt itaq; uiri. de
principib? filiorum effraim. azarias fi
lius ioanna. barachias filius mosalo
moth. ezechias filius sellum. t amasias
filius adali. contra eos qui uenieb?t de
prelio. t dixer?unt eis. Non introduce
tis huc captiuos. ne peccemus dño. t

VNDVS

Quare multas adiecere sup̃ peccã uiã: ꝛ uectã cumulare delectã: Grauꝫ q̃p pe peccũ è: ꝛua furoꝛis dñi imi net sup̃ ysrael. Qui misit uniꝫ uiri bel latoꝛes p̃dam. ꝛ unuersa que cepãt coꝛam p̃ncipibꝫ ꝛomni mulctauit dñe Gressiq; uiri quos sup̃a memoꝛa uimus. ꝛ apprehendentes captiuos. cęꝫ qui nudi eꝛant uestiuerunt de spolijs. ꝛ Cumq; uestissent eos ꝛ calciassent. ꝛ refecissent cibo ac potu. unxissent q̃s p̃op̃ laboꝛem ꝛ adhibuissent eis cu ram. Quicumq; ambulare nõ potue ꝛunt. ꝛ eꝛant imbecilli coꝛpoꝛe. imposue ꝛunt eos in umentis. ꝛ adduxerunt eꝛ in ieꝛicho ciuitatem palmaꝛum ad fiꝛ cozum. Ipi quoq; reuersi sunt samaꝛia Tpoꝛe illo misit ver achaz ad regem sy ꝛoꝛum postulans auxilium. Veneꝛit q; volumet. ꝛ percusserunt multos ex ꝛ uda: ꝛ ceperunt p̃dam magnam. Pbi listym quoq; diffusi sunt p̃ uꝛbes ci pestres. ꝛ ad meridiem uda. Ceperũt q; bethsames. ꝛ halon. ꝛ gadeꝛoth. so cho quoq; ethannam. ꝛ samio cum ui culis suis. ꝛ habitauerunt in eis. Humi liauerat enim dominus udam. p̃op̃ achaz regem ysrael. eo q; nudasset eũ auxilio. ꝛ ꝛempto uisset dominum. Adduxitq; dominus ꝛra eum teglath. phalasar regem assyꝛioꝛum. Qui ꝛ afflu xit eum. ꝛ nullo resistente uastauit. ſg achaz spoliata domo domini. ꝛ domo ꝛ regum. ꝛ p̃ncipum. dedit regi assyꝛio ꝛum munera. ꝛ tamen nichil ei p̃ofuit. ſnsuper ꝛ in ꝛpoꝛe sue angustie. auxit cõ temptum in dominum. qđ̃ per se rex a chaz. ſmmolauit dijs damasci uictiꝫ percussoꝛibꝫ suis. dixit q; regum syꝛ auxiliantur eis. quos ego placabo hoſtijs. ꝛ deꝛunt michi. cum e contꝛario ipi fuerint ruine et ꝛ uniuerso ysrael. Di reptis itaq; achaz omnibꝫ uasis domꝰ dei. atq; ꝛ fractis. clausit fores templi dei. ꝛ fecit sibi altaꝛia. in uniuersis an gulis ieꝛlm. ſn omnibꝫ quoq; uꝛbibꝰ iude. extruxit aras ad cremandũ thu. atq; ad uindictam p̃uocauit dñm deum p̃rium suoꝛum. Reliqua autem ſmonium eius. ꝛ omnium operum suo ꝛum. p̃ioꝛum ꝛ nouissimoꝛ. scripta ſt̃

in libꝛo regum iuda ꝛ ieꝛlm. Dormiuitq; achaz cum p̃ribꝫ suis. ꝛ sepelierunt eũ in ciuitate ieꝛlm. Neq; enim uoluerũt eum in sepulcris regum ysrael. Regnauitq; ezechias filius eius p̃o eo.

ANNVS XXVIII

Filius ezechias regnare cepit cum xxv annoꝛum. ꝛ xxix annis regnauit in ieꝛlem. Nomen mꝛis eius abia filia zacharie Feciq; quod eꝛat placitum in ſspectu domini. iuxta omnia que fecerat dꝰ p̃r eius. ſn anno ꝛ mense p̃imo regni sui. aperuit ianuas domus domini. ꝛ instauꝛauit eas. Adduxitq; sacerdotes ꝛ leuitas. ꝛ congregauit eos in platea o ꝛientalem. dixitq; ad eos. Audite me leuite. ꝛ sanctificamini. mundate domus dominũ dei p̃rium uꝛoꝛum. auferte ex̃ immundiciam de sanctuaꝛio. Peccauerunt p̃res nri. ꝛ fecerunt malum in ſspectu domini dei nri. deꝛelinquentes eum. Auerterunt faciem suam a tabernaculo domini dei nri. ꝛ p̃buerunt doꝛsum. Clauserunt hostia que eꝛant in porti cu. ꝛ extinxerunt lucernas. ſncensum q; non adoleuerunt. ꝛ holocausta nõ obtulerunt in sanctuaꝛio dei ysrael. Cõ citatus è itaq; furoꝛ dominꝰ sup̃ iu dam ꝛ ieꝛlm. ꝛ dedit eos in ſmotionem. ꝛ in uastum. ꝛ in sibilum. sicut ꝛ ipi ceꝛnitis oculis uꝛis. En corruent p̃es nri gladijs. Filij nri ꝛ filie nre. ꝛ uxoꝛes captiue ducte sunt p̃op̃ hoc scelus. Nunc igitur placet michi ut ꝛ neamus fedus cum domino deo ysrl. ꝛ auertatur a nobis furoꝛ ire sue. Filij mei nolite negligere. Vos elegit dñs ut stetis coꝛam eo ꝛ ministretis illi. co latis eum ut ceꝛemetis et incensum. ꝛ Surrexerunt ergo leuite. maath filius amasie. ꝛ ioel filius azarie. de filijs ca ath. Porro de filijs meꝛari. cis filius abdi. ꝛ azarias filius alaleel. De filijs aut gerson. ioha filius zema. ꝛ edem ꝛ filius ioha. Ac uero de filijs elisaphan samri ꝛ iahiel. De filijs quoq; asaph. zacharias ꝛ mathanias. Necnon de filijs eman. iahiel ꝛ semei. Sed ꝛ de filijs idithum. semeias ꝛ ozihel. Congregauerunt q; fꝛes suos. ꝛ sanctificati sunt. ꝛ ingꝛ

LIBER

si uerba mandatum regis. 7 imperium
domini. ut expiarent domum dominī
Sacerdotes quoq; ingressi sunt templū
domini. ut sanctificarent illum. extulerūt
omnem immunditiam. quam inue
perant in uestibulo domus domini.
quam tulerunt leuite. 7 portauerunt
ad torrentem cedron foras. Ceperuñ
aut prima die mensis primi mundare.
7 in die octaua eiusdem mensis ingressi
sunt porticum templi domini. Expia
uerunt q; templum diebus octo. 7 in die
sextadecima eiusdem mensis quod ce
perant impleuerunt. Ingressi quoq;
sunt ad ezechiam regem. 7 dixerunt ei.
Sanctificauimus omnem domum dñi 7
altare holocausti. 7 uasa eius. necnon
7 mensam propositionis cum omnibus
uasis suis. 7 tamq; templi suppellectile
quam polluerat rex achaz in regno su
posteq; preuaricatus e. 7 ecce exposita
sunt omnia coram altari domini. Cō
surgensq; diluculo ezechias rex. a
dunauit omnes principes ciuitatis. 7
ascendit domum domini. Obtulerunt
q; thaurus simul vij. 7 arietes septem.
7 agnos vij. 7 hircos vij. pro peccato pro
regno. pro sanctuario. pro iuda. Dixit q;
sacerdotibus filijs aaron ut offerrent su
altare domini. Adductumq; igitur
taurum. 7 susceperunt sacerdotes sangui
nem. 7 effuderunt illum super altare. 7
Adductumq; etiam arietem. 7 illoru
sanguinem super altare fuderunt. im
molauerunt agnos. 7 effuderunt sup
altare sanguinem. Applicauerunt q; 7
hircos pro peccato coram rege. 7 imposu
manus suas super eos. 7 immolauerunt illos sa
cerdotes. 7 asperserunt sanguinē illoy
coram altari. pro piaculo uniuersi 7
israelis. Pro omni quippe israel pre
ceperat rex. ut holocaustum fieret 7 pro
peccato. Constituit quoq; leuitas in do
mo domini. cum cymbalis 7 psalteriis
7 cytharis secundum dispositionem
regis dauid. 7 gad uidentis. 7 nathan
prophete. Siquidem preceptum dñi
fuit per manum prophetarum eius. 7
Steterunt q; leuite tenentes organa
dauid. 7 sacerdotes tubas. Et iussit

ezechias rex. ut offerrent holocaustū
super altare. Cumq; offerretur holo
causta. ceperunt laudes canere dño. 7
clangere tubis. atq; in diuersis orga
nis que dauid rex israel preparauerat
uti pari. Omni aut turba adorante.
cantores 7 hymni qui tenebant tubas. exe
rcebant officio suo. donec oblatio holocau
stum. Cumq; finita esset oblatio. re
gauit rex. 7 omnes qui erant cum
eo. 7 adorauerunt. Precepitq; ezechi
as 7 principes leuitis. ut laudarent dñm
dominum 7 in monbus dauid. 7 asaph vi
dentis. Qui laudauerunt cum magni
ficentia. 7 inclinato genu adorauerunt.
Ezechias aut etiam hec addidit ipse
stis manus uras domino. accedite 7
offerte victimas. 7 laudes in domo dñi.
Obtulit ergo uniuersa multitudo ho
stias 7 laudes 7 holocausta. mente de
uota. Porro numerus holocaustorum
que obtulit multitudo hic fuit. Tau
ros lxx. arietes c. agnos cc. Sanctifica
uerunt q; domino boues dc. 7 oues i
tria milia. Sacerdotes uero pauci erat
nec poterant sufficere. ut pelles holocau
storum detraherent. Unde 7 leuite fili
eorum adiuuerunt eos. donec imple
retur opus. 7 sanctificarentur animi. re
Leuite quippe facilius uiri sanctificant
q; sacerdotes. Fuerunt igitur holocau
sta plurima. adipes pacificorum. 7 li
bamina holocaustorum. Et ordinatus
est cultus domus domini. Letatusq;
est ezechias 7 omnis populus. eo q; 7
ministerium domini ēet expletum. 7
De repente quippe hoc fieri placuerat.

Misit quoq; ezechias ad omnem israel
7 iudam. scripsitq; epl'am
ad ephraim 7 manasse
ut uenirent in domo domini in ie
7 facerent phase domino deo israel. Iu
to ergo consilio regis 7 principum 7 tota
uersi cetus ierusalem. decreuerunt ut fa
rent phase mense secundo. Non enim
occurrerant facere in tpe suo. quia sa
cerdotes qui possent sufficere sanctifica
ti non erant. 7 populus nec dum con
gregatus fuerat in ierusalem. Placuit eni
mo regi. 7 omni multitudini. 7 decre

SECVNDVS

uerunt ut mitterent nuntios in uni
uersum israel. de bersabee usq; dan:
ut uenirent & facerent phase domino
deo israel in ierlm. Nimia enim non
fecerant. sicut in lege prescriptum é.
Perierant tñ cursores cum epłis
& regis imperio & principum eius i
uniuersum israel & iuxta q̃ rex precepat predicantes. Filij israel
reuertimini ad dominum deum abra
am ysaac & israel. & reuertetur ad reli
quias que effugerunt manum regi
assyriorum. Nolite fieri sicut patres
uri & fres. qui recesserunt a domino
deo p̃um suorum. & tradidit eos in i
teritum. ut ipi cernitis. Nolite indu
rare ceruices uras: sicut pres uri. Da
dite manus uras domino. & uenite ad
sanctuarium eius. quod scificauit in ete
rnum. & seruite domino deo p̃um uro
rum. & auertetur a uobis ira furoris
eius. Si enim uos reuersi fueritis ad
dominum. fres uri & filij uri ĥebunt
miam coram dominis suis. qui ductos
duxerunt captiuos. & reuertentur in
terram hanc. Pius enim & clemens é
dominus deus ur. & non auertet fa
ciem suam a uobis. si reuersi fueritis a
ad eum. Igitur cursores pergebant
uelociter de ciuitate in ciuitatem. per
terram effraim & manasse. usq; za
bulon. Illis irridebant & subsannab
bo eos. Attamen quidam uiri erubes
& manasse & zabulon acquiescentes
consilio. uenerunt ierlm. Iuda uero
fcti é manus domini. ut daret eis cor
unum. & facerent iuxta preceptum
regis & principum uerbum domini.
Congregatiq; sunt ierlm populi mul
ti. ut facerent sollemnitatem azimor
um mense secundo. Et surgentes de
struxerunt altaria que erant in ierlm.
atq; omnia ara in quibus uolebant adole
bantur incensum. subuertens proie
cerunt in torrentem cedron. Immo
lauerunt autẽ phase. quarta decima
die mensis secundi. Sacerdotes q̃
& leuite. tandem sanctificati obtulerit
holocausta in domo domini. stetiq;
in ordine suo. iuxta dispositionem &
legem moysi. hominis dei. Sacerdo

tes uero suscipiebant effusionem sangui
nem de manibus leuitarum. eo q̃ multa
turba scificata non esset. & ideo co leuite
immolarent phase. bis qui non occur
rerant scificari domino. Magna etiã
pars populi de effraim & manasse & zab
bulon. que scificata non fuerat comedit phase. non iuxta quod
scriptum é. Et oauit pro eis ezechi
as. dicens. Dominus bonus propi
tiabitur cunctis qui in toto corde requirit
dominum deum p̃um suorum. nec
imputabitur ei q̃ minus scificatus fuit.
Quem exaudiuit dominus & placatus
é populo. Fecerunt q̃q; filij israel. qui
inuenti sunt in ierlm sollemnitatem a
zimorum vii diebus in letitia magna
laudantes dominum per singulos di
es. leuite quoq; & sacerdotes per orga
na que suo officio agitabant. Et lo
cutus é ezechias ad cor omnium leui
tarum qui bene intelligentiam bo
nam. super domino. Et comederunt
vii dies solemnitatis. immolantes hie
timas pacificorum. & laudantes dñm
deum p̃um suorum. Placuitq; uni
uerse multitudini. ut celebrarent et
alios dies vii. Quod & fecerunt cum
ingenti gaudio. Ezechias enim rex
iuda. prebuerat multitudini mille tau
ros. & vii milia ouium. Principes uo
luerunt populo tauros mille. & oues
x milia. Scificata é ergo sacerdotum
plurima multitudo. & vi lętitie per fu
sa omnis turba iuda. tam sacerdotis
& leuitarum. & uniuerse frequentie q̃
uenerant ex israel. proselitorum q̃q;
de terra israel. & habitantium in iuda.
Fęq; é grandis celebritas in ierlm.
qualis a diebus salomonis filij dauid
regis israel. in ea urbe non fuerat. Sur
rexerunt autẽ sacerdotes atq; leuite. &
benedicentes populo. & exaudita é uox
eorum. peruenitq; oratio in habitaculi
sanctum celi

Quibus hec finitis. cum ce
lebrata. egressus é omnis
israel. qui inuentus fuerat
in urbibus iuda. & fregerunt
simulacra. succiderunt q̃q; lucos. demo
liti sunt excelsa. & altaria destruxerunt.

LIBER

non solum de uniuerso uulgo ꝛ benjamin
ſ ꝛ de effraim quoq; ꝛ manasse. donec
penitus euerterent. Et euenerunt
omnes filij iſrael in possessiones ꝛ ci
uitates suas. Ezechias uero ostiarios
mas sacerdotales ꝛ leuiticas per diuiſi
ones suas. unumquemq; in officio ꝛ
proprio. tam sacerdotum uidelicet q̄m
leuitarum. ad holocaustа ꝛ pacifica. ut
ministrarent ꝛ confiterentur. canerentq;
in portis castrorum domini. Dares aut
regis erat ut de propria eius substantiа
offerret holocaustum mane semper ꝛ
uespere. Sabbis quoq; kalendis ꝛ solēni
tatibus ceteris. sicut scriptum ē in lege
moysi. Precepit etiam populo habitan
tum ierlm. ut darent partes sacerdotib;
ꝛ leuitis. ut possent uacare legi dei. Qđ
cum peruulgatum fuisset. multa abun
plurimas obtulerunt primitias filij iſrael.
frumenti uini ꝛ olei. mellis quoq; ꝛ omnium
que gignit humus. decimas obtulerunt.
Sed ꝛ filij iſrael ꝛ uirgo qui habitant in ur
bibus iuda. obtulerunt decimas boum.
ꝛ ouium decimasq; sanctorum que uouerant
domino deo suo. atq; uniuersa a
portantes fecerunt aceruos plurimos.
Mense tertio ceperunt acerui oriri ꝛ
cere fundamenta. ꝛ mense septimo ꝑple
uerunt eos. Cumq; ingressi fuissent e
zechias ꝛ principes eius. uiderunt acer
uos. ꝛ benedixerunt domino ac populo
iſrl. Interrogauitq; ezechias sacerdotes
ꝛ leuitas. cur ita iacerent acerui. Rndit
illi azarias sacerdos. principus de stirpe sa
doch dicens. Ex quo ceperunt offerri p
mitie in domo domini. comedimus ꝛ sa
turati sumus. ꝛ remanserunt plurima.
eo q̄ benedixerit dominus populo suo.
Reliquarum aut ē copia ista. quam
cernis. Precepit igitur ezechias. ut pa
rarentur horrea in domo domini. Qđ
cum fecissent. intulerunt tam primi
as quam decimas. quecunq; uouerant
fideliter. Fuit aut prefectus eorum cho
nenias leuita. ꝛ semei frater eius sedē
Post quem iehiel. azarias ꝛ naath. et
asahel. ꝛ ierimoth. iozabath quoq; ꝛ heli
el. ꝛ ismarias. ꝛ maath. ꝛ banaias. prepo
siti sub manibus chonenie ꝛ semei fris
eius ex imperio ezechie regis. ꝛ azarie

pontificis domus domini. Aquas oia
perfundebant. Oriens uero filius iemna
leuites. ꝛ ianitor orientalis porte erat
prepositus his. que sponte offerebantur
domino primitias ꝛ sanctificata
sanctorum. ꝛ sub cura eius erant benjami
ites ꝛ semeias. amarias quoq; ꝛ sechenias. in ciuitatibus sacerdotum. ut fideli
ter distribuerent fratribus suis partes ma
joribus atq; minoribus. exceptis ma
ribus ab annis tribus ꝛ supra. extis qui ingre
diebantur templum domini. Et q̄cq̄
per singulos dies adducebantur in ministe
rium obseruationibus iuxta diuisiones
suas sacerdotibus per familias. ꝛ leuitis
a uicesimo anno ꝛ supra per ordines
ꝛ curas suas. uniuersoq; multitudi
tam uxoribus quam liberis eorum utri
usq; sexus fideliter cibi de his que sanctifi
cata fuerant prebebantur. Sed ꝛ filiorum
aaron per agros. ꝛ suburbana urbium
singularum dispositi erant uiri. qui par
tes distribuerent uniuerso sexui mas
culino de sacerdotibus ꝛ leuitis. Fecit q̄
ezechias uniuersa que dicimus in oi
uda. operatusq; ē bonum ꝛ rectum et
uerum coram domino deo suo. in uni
uersa cultura ministerij domus domi.
iuxta legem ꝛ cerimonias. Volens requi
rere dominum deum suum in toto cor
de suo. fecitq; ꝛ prosperatus ē.

Postq; ex
hibuit fidem adue[n]tui eius. uenit sena
cherib rex assyrior. ꝛ ingressus iudam. obsedit
ciuitates munitas. uolens eas capere.
Quod cum audisset ezechias. uenisse
sennacherib. ꝛ totum belli impetum ꝛ
uersum ierlm. iniit cum principibus
suis. uirisq; fortissimis. ut obturarent
capita fontium que erant extra urbes.
Et hoc omnium decernente sententia.
congregauit multitudinem plurimam. ꝛ
obturauerunt cunctos fontes. ꝛ riuum q̄
fluebat in medio terre. dicentes ne ue
niant reges assyriorum. ꝛ inueniant
aquarum habundantia. Edificauit ꝛ
agens industrie omnem murum qui
fuerat dissipatus. ꝛ extruxit turres desu
per. ꝛ foris secus alterum murum. Instau
rauitq; mello in ciuitate dauid. ꝛ fecit

uniuersi generis armaturam. & clypeos.
Constituitq; principes bellatorum in
exercitu. & uocauit uniuersos in plate
am ciuitatis. ac locutus ē ad eos eorū
dicens. Viriliter agite & fortissimi. Ne
nolite timere nec pauescatis regem assyrio
rum. & uniuersam multitudinem quę ē
cum eo. Multo enim plures nobiscum
sunt quam cum illo. Cum illo ē brā
chium carneum. nobiscum ē dominus
deus nr. qui auxiliator ē nr. pugnabit
q; nobis. Confortatusq; ē populus a
uerbis ezechie regis iuđ.
Que postq; gesta sunt. misit rex assy
riorum seruos suos in ierlim. (pē enim
cum uniuerso exercitu obsidebat la
chis ad ezechiam regem iuda. & ad ēs
populum qui erat in ea dicens. Hec
dicit sennacherib rex assyriorum. In quo
lentes fiduciam. sedens obsessi. & fa
me & siti. affirmans q; dominus
deus ur liberet uos de manu regis as
syriorum. Nunquid non iste ē ezechi
as qui destruxit excelsa illius & altaria.
& precepit iude & ierlim. dicens. coram
altari uno adorabitis. & in ipō ardebit
incensum. an ignoratis que ego fece
rim & patres mei cūctis terrarum populis.
Nunquid prevaluerunt dii gentium
omniumq; terrarum liberare regionem
suam de manu mea. Quis ē de omni
bus diis gentium quas vastauerunt pa
tres mei qui potuerit liberare populum
suum de manu mea. ut possit etiam
deus ur eruere uos de hac manu. Ne
uos decipiat ezechias. nec uana per
suasione deludat. neq; credatis ei. Si
enim nullus potuit deus cuiusq;
gentium atq; regionum liberare popu
lum de manu mea. & de manu pa
trum meorum. quanto minus deus ur pote
rit eruere uos de hac manu. Sed & alia
multa locuti sunt servi eius ad dñm
deum. & ad ezechiam famulum eius. Epi
stolas quoq; scripsit plenas blasphe
mie in dominum deum israel. & locutus
ē aduersus eum. sicut dii gentium non
potuerunt liberare populos suos de ma
nu mea. sic & deus ezechie eruere non
poterit populum suum de manu ista.

Insuper & clamore magno lingua iudai
ca ad ea populum qui sedebat in muris
ierlim personabat ut terreret eos. & capē
ciuitatem. Locutusq; ē ad deum ierlim
sicut aduersum deos populorum terre
opera manuum hominum. Orauerūt
autē ezechias rex & isaias filius amos
prophetes aduersum hanc blasphemiā
ac uociferati sunt usq; in celum. Et
misit dominus angelum suum. qui per
cussit omnem uirum robustissimum &
bellatorem. & principem exercitus regis
assyriorum. Reuersusq; ē cum ignomi
nia in terram suam. Cumq; ingressus
esset templum dei sui. filii qui egressi
fuerant de utero eius interfecerunt
eum gladio. Saluauitq; dominus e
zechiam & habitatores ierlim de manu se
nacherib regis assyriorum. & de manu
omnium. & prestitit eis quietem per ā
cuitum. Munera etiam deferebant ho
stias & sacrificia domino in ierlim. et
munera ezechie regi iuda. qui exalta
tus ē post hec coram cunctis gentibus. &
in diebus illis egrotauit ezechias usq;
ad mortem. & orauit ad dominum. &
exaudiuit eum. & dedit ei signum. Sed
non iuxta beneficia que acceperat re
tribuit. quia elevatum ē cor eius. & ira
facta ē ira cum eo. & cum iuda & ierlim.
humiliatusq; ē postea. eo q; exaltatum
fuisset cor eius. tam ipse quam habi
tatores ierlim. & ideo non venit super
eos ira domini in diebus ezechie. Fuit
autē ezechias diues. & inclitus valde.
& thesauros sibi plurimos congregauit ar
genti & auri. & lapidis pretiosi. aromā
tum & armorum uniuersi generis et
uasorum magni pretij. apotecas quoq; &
frumenti. uini & olei. & presepia omni
um animalium. caulas quoq; pecoribus.
& tabernacula edificauit. habebat quippe
greges ouium & armentorum innumera
biles. eo q; dedisset sibi dominus substā
tiam nimis. Ipse ē ezechias qui obtu
rauit superiorem fontem aquarum
gyon. & duxit eas subter ad occidētē
ciuitatis dauid. In omnibus operibus suis.
quecunq; prosperari que uoluit. Attamen in lega
tione principum babilonis. qui missi
fuerant ad eum. ut interrogarent de

PARALIP

portento quod accideret super terram
derelinquit eum dominus. ut tempta
retur. ⁊nota fierent omnia que erant
in corde eius. Reliqua aut̄ sermonū
ezechie ⁊uisionum eius scripta sunt
sione ysaie filij amos prophete. ⁊ li
bro regum iuda ⁊israel. Dormiuitq;
ezechias cum patribus suis. ⁊sepelierūt
eum super sepulcra filiorum dauid.
⁊celebrauit eius exequias uniuersa
iuda. ⁊omnes habitatores hierusalem. Regnauitq; manasses filius eius pro eo.

Duodecim annorum erat manasses
cum regnare cepisset. ⁊lv.
annis regnauit in hierusalem.
Fecit aut̄ malum coram domino. iu
xta omnes abhominationes gentium
quas subuerterat dominus coram filiis
israel. ⁊reuersus instauraut excelsa que
demolitus fuerat pater eius. Cōstitu
itq; aras baalim ⁊fecit lucos. ⁊ado
rauit omnem militiam celi. ⁊coluit
eam. Edificauit quoq; altaria in do
mo domini. de qua dixerat dominus
in hierusalem erit nomen meum in etinum.
Edificauit aut̄ ea acto exercitu celi
in duobus atrijs domus domini. tran
sire quoq; fecit filios suos per ignem in val
le benehenon. obseruabat somnia. sec
tabatur auguria. maleficis arabo insi
stebat. habebat secum magos ⁊incanta
tores. multa quoq; mala operatus e coram
domino. ut irritaret eum. Sculptile
quoq; ⁊conflatile signum posuit in do
mo domini. de qua locutus e dominus
ad dauid. ⁊ad salomonem filium eius
dicens. In domo hac ⁊in hierusalem. quā
elegi de cunctis tribubus israel. ponam no
men meum in sempiternum. ⁊mouebo
non faciam pedem israel. de terra qua
tradidi patribus eorum. ita tamen tamen
si custodierint facere que precepi eis
tamq; legem ⁊ceremonias. atq; iu
dicia per manum moysi. Igitur ma
nasses seduxit iudam ⁊habitatores
hierusalem. ut facerent malum super om
gentes. quas subuerterat dominus
a facie filiorum israel. Locutusq; est
dominus ad eum. ⁊ad populum illius.
⁊attendere noluerunt. Iccirco indu

xit eis principes exercitus regis
assyriorum. ceperuntq; manasse. ⁊
uinctum catenis atq; pedibus duxe
runt eum in babylonem. Qui postq;
eo angustiante deprecatus est dominum
deum suum. ⁊egit penitentiam ualde co
ram deo patrum suorum. Deprecatusq;
est eum. ⁊obsecrauit intente. ⁊reduxit
eum oratione eius. reduxitq; eum iheru
in regnum suum. Et cognouit manas
se. quia dominus ipse est deus. Postea
edificauit murum extra ciuitatem
dauid. ad occidentem gyon in conual
le ab introitu porte piscium per circui
tum usq; ad ophel. ⁊exaltauit illum
ualenter. Constituitq; principes exer
citus in cunctis urbibus iude munitis.
⁊abstulit deos alienos ⁊simulacrum
de domo domini. Aras quoq; quas
fecerat in monte domus domini. ⁊in
hierusalem. ⁊proiecit omnia extra urbem.
Porro instaurauit altare domini. ⁊i
molauit super illud victimas ⁊pacifi
ca. ⁊laudem. precepitq; iude. ut ser
iret domino deo israel. Attamen adhuc po
pulus immolabat in excelsis domino deo
suo. Reliqua aut̄ gestorum manas
se. ⁊obsecratio eius ad deum suum.
uerba quorum uidentium qui loque
bantur ad eum in nomine domini dei israel
continentur in sermonibus regum israel. ⁊
Oratio quoq; eius. ⁊exaudito ⁊cun
cta peccata. atq; delicta. loca etiam in
quibus edificauit excelsa. ⁊fixit lucos ⁊
statuas antequam ageret penitentiam.
scripta sunt in sermonibo osai. Dormi
uit aut̄ manasses cum patribus suis. ⁊
sepelierunt eum in domo sua. Regnauitq; pro eo filius eius amon. Viginti duorum annorum erat amon cum
regnare cepisset. ⁊duobus annis regnauit in hierusalem. Feceritq; malum in conspectu domini. sicut fecerat manasses pater
eius. ⁊cultile uouit que manasses fe
cerat fabricauit et immolauit. ⁊seruiit
ei. ⁊non est uerecundatus facie domini
sicut uerecundatus est manasses pater eius.
⁊multo maiora reliquit. Cumq; co
niurassent aduersus eum serui eius.
interfecerunt eum in domo sua. Porro
multitudo populi cesis his qui amon

OMEN

pcuſſer.ant.oſthaſ cumq; ioſiaſ filius
eius regem pro eo. XXXIII

Octo annorum erat ioſias
cum regnare cepiſſet.7 xxxi
7 uno anno regnauit in ie
ruſalem. Fecitq; quod ēt
rectum in ſpectu domini.7 ambulauit
in uijs dauid pris ſui. non declinauit
ns ad dexteram ns ad ſiniſtram. Octa
uo aut anno regni ſui. cum adhuc p
ēet puer cepit querere deum dauid
pris ſui. 7 xij anno poſtq; cepit rex
gnare mundare iudam 7 hierlm ab
excelſis 7 lucis. ſimulacriſq; 7 ſculpti
lib;. Destruxerunt;q; coram eo aras
baalim. 7 ſimulacra que ſuperpoſita
fuerant demolita ſunt. Lucos etiam
7 ſculptilia fuccidit. atq; comminuit. 7
ſuper tumulos eorum qui eis immola
re conſueuerant. fragmenta diſperſit.
Oſſa preterea ſacerdotum. combuſſit in
altarib; ydolorum. mundauitq; iudā
7 hierlm. Sed 7 in urbib; manaſſe 7 eph
im. 7 ſymeon atq; neptalim. cta ſub
uerſit. Cumq; altaria diſſipaſſet 7 lu
cos. 7 ſculptilia contriuiſſet in fruſta cta
q; delubra demolitus eſt. de uniuerſa
terra iſrael. reuerſus è in hierlm. ſepti
mo decimo octauo regni ſui mundā
ta iam terra. 7 templo domini. miſit
ſaphan filium haſelie. 7 maaſiam pri
cipem ciuitatis. 7 ioha filium ioachaz
a comentariis. ut inſtauraret domū
domini dei ſui. Qui uenerunt ad
helchiam ſacerdotem magnum. ac
ceptaq; ab eo pecunia. que illata fue
lata in domum domini. 7 quam exi
gauerant leuite 7 ianitores de mana
ſe 7 effraim. 7 uniuerſis reliquijs iſrl.
ab omni quoq; iuda 7 beniamin. 7 hi
tatoribus hierlm. Tradiderunt in mānib;
eorum. qui erant operarijs in domo
domini. ut inſtaurarent templum. 7
infirma quoq; farcirent. Artifici dederūt
eam artificib; 7 cementarijs. ut eme
rent lapides excisos de lapidicinis. 7
ligna ad cōmiſſuras edificij. 7 ad op
gitationem domorum quas deſtru
xerant reges iuda. qui fideliter cta
fuerunt. Erant autē prepoſiti ope
rantium iabath. 7 abdias de filijs me
rari. zacharias 7 moſollam de filijs ca
ath qui urgebant opus. omnes leui
te ſcientes organis canere. Super eos
uero qui ad uarios uſus onera portā
bant erant ſcribe 7 magiſtri 7 leuitę
ianitores. Cumq; efferrent pecuniā
que illata erat in templum domini.
repperit helchias ſacerdos librum legis
domini per manum moyſi. 7 ait ad ſa
phan ſcribam. Librum legis inueni
domo domini. Et tradidit ei. At ille
ille intulit uolumen ad regem. 7 nun
tiauit ei dicens. Omnia que dediſti
in manus ſeruorum tuorum. ecce ople
ta ſunt. Argentum quod repertum è in do
mo domini conflauerunt. datumq; eſt
prefectis artificum 7 diuerſa operā fabri
cantium. Preterea tradidit michi hel
chias ſacerdos hunc librum. Quem
cum preſente rege recitaſſet. audiſſetq;
ille uerba legis ſcidit ueſtimenta ſua.
7 precepit helchie. 7 ahicam filio ſaphā
7 abdon filio micha. Saphan quoq;
ſcribe. 7 alie ſeruo regis. dicens. Ite 7
orate dominum pro me. 7 pro reliquijs
iuda 7 iſrael. ſuper uerbis ſermonib;
libri huius qui repertus è. Magnus enim
furor domini ſtillauit ſuper nos. eo
q; non cuſtodierint patres nri uerba dñi.
ut facerent omnia que ſcripta ſunt
in iſto uoluminе. Abiit igitur helchi
as 7 hi ſacerdotes qui ſimul a rege
miſſi fuerant ad oldam prophetam u
xorem ſellum filij treuath filij aſra
cuſtodis ueſtium que habitabat in hie
ruſalē in ſecūdo. 7 locuti ei uerba que ſupra nar
rauimus. At illa reſpondit eis. Hec dicit
dominus deus iſrael. Dicite uiro q
miſit uos ad me. Hec dicit dominus.
Ecce ego inducam mala ſuper locum
iſtum. 7 ſuper habitatores eius. cta q;
maledicta que ſcripta ſunt in libro q
hec quem legerunt coram rege iuda.
Quia dereliquerunt me. 7 ſacrificauerunt
dijs alienis. ut me ad iracundiā
prouocarent. in cctis operibus manuū
ſuarum. Succenſo ſtillabit furor meus
ſuper locum iſtum. 7 non extinguetur.
Ad regem autē iuda qui miſit uos p
tendere deprecando. ſic loquimini. hec
dicit dominus deus iſrael. Quoniā

audisti uerba uoluminis. atq; emollitum è cor tuum. & humiliatus es in conspectu domini super his que dicta sunt contra locum istum. & habitatores eius. et uerecundatus faciem meam scidisti uestimenta tua. & fleuisti coram me. Ego quoq; exaudiui te dicit dominus. Ecce ego colligam te ad patres tuos. & tu recolligeris in sepulcrum tuum in pace. Nec uidebunt oculi tui omne malum. quod ego inducturus sum super locum istum. & super habitatores eius. Retulerunt itaq; regi rem quę dixerat. At ille congregatis uniuersis maioribus natu iuda & hierusalem. ascendit templum domini. uirq; omnes uir iuda & habitatores hierusalem. Sacerdotes & leuite. & cunctus populus a minimo usq; ad maximum. Quibus audientibus in domo domini. legit uniuersa uerba uoluminis. & stans in tribunali suo percussit fedus coram domino. ut ambularet post eum. & custodiret precepta & testimonia. & iustificationes eius. in toto corde suo & in tota anima sua. faceretq; que scripta erant in uolumine illo quod legerat. Adstiterunt q; super hec omnes qui reperti fuerant in hierusalem & beniamin. & fecerunt habitatores hierusalem. iuxta pactum domini dei patrum suorum. Abstulit ergo iosias cunctas abominationes de uniuersis regionibus filiorum israel. Et fecit omnes qui reperti sunt in israel seruire domino deo suo cunctis diebus uite sue. non recessit a domino deo patrum suorum.

Fecit autem iosias in hierusalem phase domino quod immolatum è quartadecima die mensis primi. & statuit sacerdotes in officiis suis. hortatusq; est eos. ut ministrarent in domo domini. Leuitis quoq; ad quorum eruditionem omnis israel sanctificabatur. & domino sacratis. Ponite arcam in sanctuario templi. quod edificauit salomon filius dauid rex israel. Neq; quaq; eam ultra portabitis. Nunc autem ministrate domino deo uestro. & populo eius israel. & preparate uos per domos & cognationes uestras. in diuisionibus singulorum. sicut precepit dauid rex israel. & descripsit salomon filius eius. & ministrate in sanctuario per familias patrum uestrarum. leuitici. & sanctificate & immolate phase. Fratres etiam uestros ut possint uerba que locutus est dominus in manu moysi facere. preparate. Dedit preterea iosias omni populo qui ibi fuerat inuentus in solemnitatem phase agnos & hedos de gregibus & reliqui pecoris. xxx. milia. boues quoq; tria milia. Hec de regis substantia fuerunt. Duces quoq; eius sponte quod uouerant obtulerunt. tam populo quam sacerdotibus & leuitis. Porro helchias et zacharias. & iehiel principes domus dei dederunt sacerdotibus ad faciendum phase pecora quinquaginta duo milia trecenta. & boues trecentos. Chonenias autem & semeias etiam & nathanahel fratres eius. necnon asabias & ialiel & iozabad principes leuitarum. dederunt ceteris leuitis ad celebrandum phase. v. milia pecorum. & boues quingentos. Preparatumq; est ministerium. & steterunt sacerdotes in ministerio suo. leuite quoq; in turmis iuxta regis imperium. & immolatum est phase. asperserunt q; sacerdotes manus suas sanguine. & leuite detraxerunt pelles holocaustorum & separauerunt ea. ut darent per domos & familias singulorum. ut offerrentur domino sicut scriptum est in libro moysi. De bobus quoq; fecerunt similiter. Et assauerunt phase super ignem. iuxta quod lege precipitur. Pacificas uero hostias coxerunt in lebetis & cacabis & ollis. & festinato distribuerunt cunctis plebi. Sibi autem & sacerdotibus postea parauerunt. Nam in oblatione holocaustorum. & adipum usq; ad noctem sacerdotes fuerunt occupati. Unde & leuite & sibi & sacerdotibus filiis aaron para uerunt nouissimis. Porro cantores filii asaph stabant in ordine suo iuxta preceptum dauid. & asaph & eman & idithum prophetarum regis. Ianitores uero per portas singulas obseruabant uias ut nec puncto quidem discederent a ministerio. Quam ob rem & fratres eorum leuite parauerunt eis cibos. Omnis igitur cultura domini iste completa est in die illa. ut facerent phase. & offerrent

holocaustā sup̄ altare dñi. iuxta
p̄ceptum regis iosie. Fecerunt̄q; filij
isr̄l qui repti fuer̄ ant̄ ibi phase in
t̄pe illo. t solennitatem azimoꝝ vij.
dieb⁹. Non fuit phase simile huic isr̄l.
a diebꝫ samuelis p̄ophe. Ꝛ nec q̄squā
de cūctis regib⁹ isr̄l. fecit phase. sicut
fecit iosias. sacerdotib⁹ t leuitis. t omi
iude t isr̄l. qui repti fuer̄at. habita
tib⁹ in ierl̄m. Octauodecimo anno re
gni iosie. hoc phase celebratum est. t
Postq; instauratus erat iosias templū.
ascendit nechao rex egypti ad pugnā
dum. in carcamis iuxta euphraten. t p̄o
cessit in occursum eius iosias. At ille t
missis ad eum nunciis. ait. Quid mi
tibi ē rex iuda. Non aduersum te ho
die uenio. Ꝛ domꝰ alia pugno domui.
ad quam me deus festinare ut p̄cep.
Desine aduersum deum facere qui me
cum ē. ne interficiat te. Noluit iosias
reuerti. Ꝛ p̄parauit ptra eum bellum.
nec acquieuit sermonib⁹ nechao. ex ore
dei. Verum petiuit ut dimicaret in
campo magedo. ibiq; uulneratus a
sagittarijs. dixit pueris suis. Educite
me de p̄elio. quia optime uulneratus
sum. Qui transtulerunt eum de curru
in alterum currum. qui sequebatur eū
more regio. t asportauerunt eum ierl̄
mortuusq; ē t sepultus in mausoleo
p̄ium suoꝝ. t uniuersus iuda t ierl̄
luxerunt eum. Jeremias maxime cuꝫ
omnes cantores atq; cantatrices usq;
in p̄sentem diem lamentationes su
per iosiam replicant. t quasi lex opti
nuit in isr̄l. Ecce scriptum erant i la
mentationib⁹. Reliqua aut sermonū
iosie t miraculum eius que lege p̄cepta
sunt dñm. opera quoq; eius p̄ima
t nouissima. scripta sunt in libro regū
isr̄l t iuda.

XXXVI

Sumpserunt igit̄ populus terre
ioachaz filium iosie. t cōsti
tuerunt regem in ierl̄m p̄o
patre suo. Viginti trium an
noꝝ erat ioachaz cum regnare ce
pisset. t tribus mensib⁹ regnauit in ierl̄.
Amouit aut eum rex egypti. cum ue
nisset ierl̄m. t codemnauit terram. centū
talenta argenti. t talento auri. Con
stituitq; p eo regem eliachim fratrem e
ius super iudam t ierl̄m. t uertit nomē
eius ioachim. Ipm uero ioachaz frater
eius. t adduxit in egiptum. Viginti
quinq; annoꝝ erat ioachim cum
regnare cepisset. t xi. annis regnauit i
ierl̄m. fecitq; malum coram dño deo
suo. Contra hunc ascendit nabu
chodonosor rex caldeoꝝ. t uinctum i
catenis duxit in babilonem. ad quas
t uasa domus transtulit. t posuit ea in
templo suo. Reliqua aut uerboꝝ
ioachim t abhominationes eius quas
operatus ē. t que inuenta sunt in eo.
scripta sunt in libro regum isr̄l t iuda. Re
gnauitq; ioachim filius eius p̄o eo.
Decem t octo annoꝝ erat ioachim
cum regnare cepisset. t tribus mensibus
ac decem diebus regnauit in ierl̄m. Fecit
q; malum in conspectu dñi. Cumq;
anni circulus uoluerentur. misit nabu
chodonosor rex. qui t adduxerunt eum
in babilonem. asportatis simul pre
tiosissimis uasis domus dñi. Regem
uero constituit sedechiam patruum eius.
super iudam t ierl̄m. Viginti t unius
anni erat sedechias cum regnare ce
pisset. t xi. annis regnauit in ierl̄. Et
fecit malum in oculis dñi dei
sui. nec erubuit faciem ieremie p̄phe
loquentis ad se ex ore domini. Adhuc
quoq; nabuchodonosor recessit. qui t
adiurauerat eum p̄ deum. Et incre
uauit cervicem suam. t cor ut non re
uerteretur ad dominum deum isr̄l. Ꝛ tam
quā p̄cipes sacerdotum t populus
p̄euaricati sunt nimis. iuxta uniuersas
abhominationes gentium. t polluerūt
domum dñi quam sanctificauerat
sibi in ierl̄m. Mittebat aut dominus
deus patrum suoꝝ ad illos per manum
nuntioꝝ suoꝝ. de nocte consurgēs
t cotidie admonens. eo q; parceret po
pulo t habitaculo suo. At illi subsanna
bant nuntios dei. t parui pendebant ser
mones eius. illudebantq; p̄phis.
donec ascenderet furor dñi in populum
eius. t nulla esset curatio. Adduxitq; t
super eos regem caldeoꝝ. t interfe
cit iuuenes eoꝝ gladio. in domo sanc
tuarij sui. Non est miseritus adolescentis t

HABD

tunginis. t fenis. nec decerpun qđ
ſ omnes uasa pcoꝝ in manib⁹ eius. ꝛ
uniersa q̄ uasa domus domini. tam
maiora quam minora t ſabanice tem
pli. t regis t principum manſtulit in
babilonem. ſuccenderunt hostes dom̄
dominū. t destruxerunt murum ieſlim.
uniuersas turres obtinerunt. t quicq̄
pretiosum erat demolit sunt. Et qui
euaserat gladium. duxit in babilo
nem. fuerunt regi t filijs eius. donec
imperaret rex persarum. ut impleretur
ſmo domini. ex ore ieremie. t celebra
ret terra sabbata sua. Cunctis enim
diebus desolationis egit sabbatum. uſ
q̄ dum ꝑpleret⁹ lxx annis. Anno au
primo cyri regis persarum ad explen
dum sermonem domini. quem locu
tus fuerat per os ieremie. ſuscitauit ꝛ
dominus spm cyri regis persarum.
qui ultiꝰ predicari in uniuerso regñ
suo etiam per scripturam dicens. Hec
dicit cyrus rex persarum. Omnia re
gna terre dedit michi dominus deus
celi. t ipe precepit michi. ut edificarem
ei domum in ieſlim que ē in iuda. Qui
er uobis ē in omni populo eius. Sit
dominus deus suus cum eo. t ascēdat.

Explicat lib̄ p̄lupomenō. Incip̄ plagis
ſci ieronimi pb̄i. in libris esdre

Cui
ciuis
ciuus
sit fa
cere
quod
posci
te x
an negare. nec dum statuit. Nam ne
uobis aliquid imperantibus annuere
sententie est. t magnum eo onus ipe
sit. ita cervices premit. ut ante subie
ctasse mendum sit quam leuandum.
Accedunt ad hec immensum studia. q̄

omne quod scribimus reprehenden
dum putant. t uerum cum id co
fidentia repugnante publice legunt
que occulte legunt. in tantum ut cla
mare opellas t uocem. Comme libera
animam meam a labijs iniquis. t a
lingua dolosa. Tenuis animus ē q̄
semper scribit⁹ aspernatus. ut
eſſe libros. t hebes uobis ac hebes
manſtetam. quasi non hec ante gra
t latina uolumina. autequam il
lum ē quod a nobis uertant. nō ſtu
dium ab omnibus expectandum ſit. ſtu
ſtra autē aut quorum nec neq̄ ab
ipe se fatigare uolunt. nisi odium quietis
extreme demente ē. ſimq̄ obſcen
nos in commū tingere cautum.
ut prauam lectione eorum libroꝝ nō
efficiatis in publicum. nec sathanen
clero ingeratis. Vtentes eorum ſup
ellum qui uidere tantum ac aspe
t ipi facere nichil nouerunt. Et qui
aut stantum sunt. quibus mia non di
spicere libros tribuatis exemplaria.
Amentem te arbitra nouum quos
gnauis copia urbe uolumine ē. ut
ſtinere t per interualla transferant.
Nichil enim prosunt mendosa libri
nisi emendatio librariorum diligentia
afferetur. Hec quemq̄ moneat. qui
nus a nobis editus ē liber. nec aperi
forum tenaꝝ t quam libri sonum de
lectent. Quia apud hebreos eſdre. nō
emendatos sermones in unum uolumen
contrahunt. t que non habent apud il
los. nec de eorum sermonibus sint proba
bilia uocant. Et quia aut nobis oppone
re hec interpretes. quorum exempla
in nauem ipe hec ita t esa demō
ſtrant. Nec potuisse nouum atten qđ
diuersum ē. minime cum ab euāgelia
in quibus multa ponuntur de nouo. t ue
ſtamento. que apud hec interpretes
non habent. Nebrizzar. qui nabuzar
dechabitus. Et exegit de egipto filium
meum. Et uocabunt eum quem spunc
rexerunt. multaq̄ alia que latenter ope
ri suauitatis. t quorum ab eo ubi scripta
ſint. Cum q̄ profecto non possient.
nos eligite ex his exemplaribus. que a
nobis nuper edita. maledicorum cor

finis

nouę lingue ꝓferuntur. Ꝑ ut ꝛo cō
pendium ueniam certe q̄ illa nimis fū
equissimam ē. Q̄dm aliquis q̄ nō
liceat in greco. uel alter liceat quam
ame uerſum ē. Quid me interpretes
lacerant. ſi ſtringent hebreos. ripis
actoribꝫ mamſanonis mee uel amo
geni uel dengeni ſtycem. Porro alii
ſtr ſi clauſis quod di oculis michi no
lunt maledicere. r non intranni gre
corum fluuiorum rbemnoicenſiam qui
poſt lxx tranſlatores iam ꝛ euangelio
corruſcante. iuxta rhebionitas legis
neceſſe interpretes. aquilam uelicet
r ſimachum. r theodotionē. r quinoſele
gunt. r per quos labor em euangelio
eccleſie rediuiuunt. Quanto magis
latinum gręca ꝛ debemus. quod erubescere
cernerem. graciam ſe aliquis mutua
re ſperauit. cum magnorum ſupplu
um ē. r infinite difficultatis exempla
ria poſſe hec emma. Denique etiam ꝓ
bōnnt debere ſermonis ignari ſunt.
magis cum bonis grammaticis quis e
multis ſcire uelit. Quod etiam
ſapientiſſimo cuidam nuper apud ꝛ
grecos accidisse memoriam ſcripturē
ſenſum relinquens. unius cuiuſlibꝫ
interpretis ſequerer uerborem. Nec ꝛ
aut quis hebree lingue ſalem tenu
erimus ſciam. r latinus nobis ut eliq
ſcimo non deeſt. et de aliis magis ꝛ
poſſimus uidicare. ea que ipſi mul
tiplicamus in noſtra lingua exprimere.
ſtrages licet exercitus ſibilet. uictorq;
ſuis non incendia lacerti. nunq̄ meus
cuiuante ꝓ ſilebit clamor. Etia
preſta lingua balbutiet. Legant q̄
nolunt. qui uolunt abiciant. Quem
admodum apices. litteras calumniemur.
Adagio ueſtri cantate prouocabor ꝛ
ad ſtudium. quam illorum detractio
ne ratio reddi debet. Explicit pro
logus. Incipit primus liber eſdre.

Iam
no pri
mo ꝛ
cyri
regis
perſa
rum.

ut ꝓpleretur uerbum domini. ex ore
ieremie. ſuſcitauit deus ſpm cyri
regis perſarum. r tranſmiſit uocem in
uniuerſo regno ſuo. etiam per ſcrip
turam dicens. Hec dicit cyrus rex p
ſarum. Omnia regna terre. dedit mi
hi dominus deus celi. et ipſe precepit mi
hi ut edificarem ei domum in ieruſlm qui
ē in iudea. Quis ē ex uobis de uniu
ſo populo eius. ſit deus illius cū ipſo.
aſcendat in ieruſlm que ē in iudea. redi
ficet domum domini dei iſrael. ipſe ē
deus qui ē in ieruſlm. Et omnes reliq
ui ex his locis ubicumq; habitant adiu
uent eum. uiri de loco ſuo in argen
tanio. r ſubſtantia. r pecoribꝫ. excepto q̄ uo
luntarie offerunt templo dei. quod ē
in ieruſlm. Et ſurrexerunt principes ꝓ
pum de iuda r beniamin. r ſacerdo
tes et leuite. omnis cuius ſuſcitauit deus
ſpm. ut aſcenderet ad edificandum

ESDRE

templum domini. quod erat in ierusalē
Vniuersiq; qui erant in circuitu adiu
uerunt manus eorum. in uasis argen
teis t auricis. in subiumentis. t in p
pellectili. exceptis his que sponte ob
tulerant. Ker quaq; cyrus protulit
uasa templi domini. que tulerat na
buchodonosor de ierlim. t deposuerat
ea in templo dei sui. Protulitq; ea
cyrus rex persarum per manum mith
dathis filij gazabar. t adnumerauit ea
sasabasar principi iude. t hic numerus
eorum. fiale auree xxx. fiale argentee
mille. culter xxix. scyphi aurei xxx.
scyphi argentei cccc. uasa alia mil
le. Omnia uasa aurea t argentea. v.
milia cccc. Vniuersa tulit sasabasar. cū
his qui ascenderant de transmigratio
ne babilonis in ierlim.

Hi sunt autē prouincie filij
qui ascenderunt de capti
uitate. quam transtulit
nabuchodonosor rex babi
lonis in babilonem. t reuersi sunt in
ierlim t iudam. unusquisq; in ciuitatē
suam. qui uenerunt cum zorobabel. i
hesua. neemia. saraia. raelaia. mardo
chaia. belsan. mespha. beguay. reum.
baanaa. Numerus uirorum populi
israel. Filij pharos duo milia clxxij. Filij
saphatia. cccxcij. Filij area. dclvj.
filij gerlephetam. cccxcv. Filij area
dcclxxv. Filij fathmoab filiorū iosue.
et ioab duo milia dcccxij. Filij elam mil
le ccliij. Filij zethua. dcccxlv. Filij za
chay. dcclx. Filij bani. dcxlij. Filij beb
bay. dcxxiij. Filij azgad. mille ccxxij.
Filij adonicam dclxvij. Filij beguay. dcc
milia lvj. Filij adin. ccccliij. Filij ater.
qui erant er ezechia. lxxxxviij. Filij
besay. cccxxiij. Filij iora. cxij. Filij a
som. ccxxiij. Filij iebbari. cxij. Filij ber
sleem. cxxiij. Viri nethopha. lvj. Viri
anathoth. cxxviij. Filij asmaueth. xlij.
Filij cariathiarim. cephyra t beroth.
dcc xlij. Filij rama t gaba. dxxj. Viri
machmas. cxxij. Viri bethel t gay. cc
xxiij. Filij nebo. lij. Filij megbis. clvj.
Filij elam alterius mille ccliij. Filij ar
ccc xx. Filij iedadum t ono. dcc xxv. Fi
lij ieriche. ccc xlv. Filij senaa. iii milia

dc xxx. Sacerdotes filij idaia. in domo
iosue. cccclxxiij. Filij emer. mille lij. t
filij phesur. mille ccxlvij. Filij arim. mi
cxvij. Leuite filij iosue. t cedmiel filio
dumia. lxxiiij. Cantores filij asaph. c
xxviij. Filij ianitorum. filij sellum filij
ater. filij thelmon. filij accub. filij ati
ta. filij sobai. uniuersi cxxxviij. Na
thinei filij soa. filij asopha. filij thebba
oth. filij ciros. filij sua. filij phadon.
filij iebana. filij agraba. filij accub. filij
agab. filij selmay. filij anā. filij gaddel
filij gaer. filij reaia. filij rasin. filij ne
cboda. filij gasem. filij asa. filij phasea. t
filij besee. filij asennaa. filij mimi. filij. t
metusym. filij bechub. filij acupha. filij
asur. filij besluth. filij maida. filij arsa.
filij bercos. filij sisara. filij thaman. filij
masya. filij atupha. filij semeonum salo
monis. filij sother. filij sophereth. filij
pharuda. filij iala. filij delcon. filij gedel
filij saphatia. filij athyl. filij fecereth. q
erat de asebaim. filij ami. Omnes na
thinei. t filij seruorum salomonis. t
ccc lxxxxij. Et hi qui ascenderunt de
thelmela. ad thelarsa. cherub. addon. imer.
t non potuerunt indicare domum pa
trum suorum. t semen suum. utrum i
ex israel essent. Filij delaia. Filij thobia.
filij nechoda. dclij. Et de filijs sacer
dum. filij obia. filij accos. filij berçallai.
qui accepit de filiabus berçellai galaa
dite uxorem. t uocatus est nomine
eorum. hi quesierunt scripturam ge
nealogie sue. t non inuenerunt. t eiec
ti sunt de sacerdotio. Et dixit athersa
thaeis. ut non comederent de sco scō
donec surgeret sacerdos dei doctus at
perfectus. Omnis multitudo quasi un.
xlij milia. ccc lx. exceptis seruis eorum
t ancillis qui erant vij milia ccc xxxvij
Et in ipis cantores t cantatrices cc. E
qui eorum de xxxvj. Camili eorum. cc
xlv. Cameli eorum. cccc xxxv. Asini eo
rum vj milia dcc xx. Et de principibus
patrum cum ingrederentur templum dō
quod ē in ierlim. sponte obtulerunt in
domum dei. ad extruendam eam in lo
co suo. fm uires suas. dederunt impē
sas operis. auri solidos lx milia. t mille
argenti minas v milia. t uestes sacer

dotales. ⁊ dixerunt aut̃ sacerdotes
⁊leuite ⁊ populo ⁊cantores ⁊ianitore
⁊nathinei in ciuitatibꝫ suis. omne⁹ q̃ isr̃l in ciuitatibꝫ suis.

Ingressq; uero mensis septimus. ⁊ essent filij isr̃l in
ciuitatibꝫ suis. Congregatus ē ergo populus quasi
uir unus in hierlm. Et surrexit iosue filius
iosedech ⁊ frēs eius sacerdotes. ⁊ zorobabel filius salathiel. ⁊ frēs eius. et
ædificauerunt altare dei isr̃l. ut offerent in eo holocausta sicut scriptum ē in lege moysi uiri dei. Collocauerunt autem altare super bases suas.
terrebꝫ eos per circuitum populus
terrarum. ⁊ obtulerunt super illum holocaustum domino mane ⁊ uespere. Et
fecerunt sollemnitatem tabernaculorum
sicut scriptum ē. ⁊ holocaustum diebꝫ
singulis per ordinem secundum preceptum
opus dei in die suo. Et post hec holocaustum uigesimi. tam in kalendis. quam
in uniuersis solemnitatibꝫ domini q̃
sanctificate. ⁊ omnibꝫ in quibꝫ uoluntarium offerebatur munus domino. A primo die mensis septimi ceperunt offerre holocaustum domino. ⁊ domui dei
dei nec dum erat fundatum. Dederunt
aut̃ pecunias latomis ⁊ cementariis.
Cibum quoq; ⁊ potum ⁊ oleum sydoniis
tyriisq;. ut deferrent ligna cedrina de
libano ad mare ioppen. iuxta quod p
ceperat cyrus rex persarum eis. Anno
aut̃ secundo aduentus eorum ad templum dei in hierlm. mense secundo cepe
runt zorobabel filius salathiel. ⁊ iosue
filius iosedech. ⁊ reliqui de frib⁹ eorum
sacerdotes ⁊ leuite. ⁊ omnes qui uenerant de captiuitate in hierlm. ⁊ constituerunt leuitas a uiginti annis ⁊ supra ut urgerent
opus domini. Steteruntq; iosue ⁊ filij ei⁹
⁊ frēs eius. cedmiel ⁊ filij eius. ⁊ filij iu
da quasi uir unus. ut imitarent super
eos qui faciebant opus in templo dei.
filij enadab. filij eorum ⁊ frēs eorum le
uite. Fundato igitur a cementariis templo domini. steterunt sacerdotes in ornatu suo cum tubis. ⁊ leuite filij asaph
in cymbalis. ut laudarent deum per
manus dauid regis isr̃l. Et cantabat

in psalmis ⁊ confessione domino. quia bonus
quia in eternum misericordia eius super isr̃ael.
Omnis quoq; populus uociferabatur
clamore magno in laudando domino.
eo quod fundatum esset templum domini. Plurimi etiam de sacerdotibꝫ ⁊ leuitis.
⁊ principes patrum. ⁊ seniores qui uiderant templum prius q̃ fundatum esset.
⁊ hoc templum in oculis eorum. flebat
uoce magna. ⁊ multi uociferantes in le
titia. eleuabant uocem. Nec poterat q̃s
q̃s agnoscere uocem letantium clamoris
⁊ uocem fletus populi. Commixtum enim
populus uociferabatur clamore magno.
⁊ uox audiebatur procul.

Audierunt aut̃ hostes iude.
⁊ beniamin. quia filij captiuitatis edificarent templum domino deo isr̃ael.
Et accedentes ad zorobabel. ⁊ ad principes patrum. dixerunt eis. Edificemus
nobiscum. quia sicut uos quærimus
dominum deum. Ecce nos immolamus
uictimas ex diebꝫ asor addon regis
assur. qui adduxit nos huc. Et dixit
eis zorobabel. ⁊ iosue. ⁊ reliqui principes
patrum isr̃ael. Non ē nobis ⁊ uobis ut
edificemus domum deo nro. sed nos ipsi
soli edificabimus domino deo nro. sicut
precepit nobis cyrus rex persarum. Erat
ē igitur ut populus terre impediret manus populi iude. ⁊ turbaret eos in edificando. Conduxerunt quoq; aduersarios
eos consiliatores. ut destruerent consilium
eorum omnibꝫ diebꝫ cyri regis persarum
usq; ad regnum darij regis persarum
usq; ad regnum darij regis persarum
in principio regni eius scripserunt ac
cusationem aduersum habitatores iude
⁊ hierlm. Et in diebꝫ assuerus scripsit
beselleam. mithridates ⁊ tabeel. ⁊ reliqui
qui erant in consilio eorum. ad artaxerxem
regem persarum. Epla aut̃ accusationis scripta erat syriace. ⁊ legebatur
sermone syro. Reumbel dixerem ⁊ samsay scriba scripserunt epl̃am una de
hierlm artaxerxi regi huiusce modi. Reumbel dixerem ⁊ samsay scriba. ⁊ reliqui
consiliatores eorum. dinei ⁊ pharsathei. ⁊
dexphatei. apharsei. arcuei. babilonij
susanechaei. daaei. elamite. ⁊ ceteri

de gentib⁹ quas tranſtulit aſenaphar magnus ⁊ gloriosus ⁊ hinc eas fecit in cuntatib⁹ samarie. ⁊ reliquis regio ib⁹ tranſfluminen in pace. Hec é exẽplar epl̃e. quam miserunt ad eum. Artaxerxes regi. servis suis. qui sunt trans fluuium salutem dicunt. Notum sit regi quia iudei qui ascenderunt ad nos. venerunt in ierlim ciuitatẽ rebellẽ ⁊ pessimam. quam edificant et muros eius. ⁊ parietes ponunt. et ignari nolum sit regi. quia si ciuitas illa edificata fuerit. ⁊ muri eius instau rati. tributum ⁊ uectigal. ⁊ annuos reditus non dabunt. tuisq; ad reges ho nora perueniet. Nos ergo memores sa lis quod in palatio comedimus. ⁊ qui lesionem regis uidere nephas ducimꝰ. idcirco misimus ⁊ nuntiamus regi. ut requirere in libris hystoriarum pa trum tuorum. ⁊ inuenies scripturis in commentariis ⁊ scies quia ciuitas illa rebellis é. ⁊ nocens regib⁹ ⁊ prouinciis. ⁊ bella excitantes in ea et diebus antiquis. Quam ob rem ciuitas ipsa destructa é. Nuntiamus nos regi. quoniam si ciuitas illa edificata fuerit. ⁊ muri eius instaurati. possessionem trans fluuium non habebis. Verbum misit rex ad re hum beeltheem. ⁊ samsay scribam. ⁊ ad reliquos qui erant in consilio eorum habitatores samarie. ⁊ ceteros trans fluuium. salutes dicens ⁊ pacem. Accusatio quam misistis ad nos. manifeste lecta é coram me. Et a me preceptum é. ⁊ recensuerunt ⁊ inuenerunt quia ciuitas illa a diebus antiquis. aduersus reges rebellat. ⁊ seditiones ⁊ bella excitantur in ea. Nam ⁊ reges fortissimi fuerunt in ierusalem. qui ⁊ dominati sunt omni regioni que a trans fluuium é. Tributum quoq; et uectigal. ⁊ redditus accipiebant. Nunc ergo audite sententiam. ut prohibeatis uiros illos. ⁊ ciuitatem illam non edificet donec si forte a me iussum fuerit. Videte autem ne negligenter hoc impleatis. ⁊ paulatim crescat malum contra regem. Tunc tradi exemplum ecclesiastes. lecti é coram eis. ⁊ samsay scriba ⁊ ceteri eorum. Et abierunt festini in ierlim ad iudeos. ⁊ prohibuerunt eos in bra

chio cum uenire. Tunc interruptum est opus domus dei in ierlim. ⁊ non fiebat usq; ad secundum annum regni darii regis persarum.

Aggeus autem ⁊ zacharias filius addo prophetabant iudeis qui erant in iudea ⁊ ierusalem in nomine dei israel. Tunc surrexerunt zorobabel filius salathiel ⁊ iosue filius iosedech. ⁊ ceperunt edificare templum dei in ierlim. ⁊ cum eis prophetantes dei adiuuantes eos. In ipso autem tp̃e uenit ad eos tathanay. ⁊ qui erant cum eo. ⁊ dixerunt sic. ⁊ tributum nay ⁊ sisinay ⁊ consortes eorum sic. ⁊ dixerunt eis. Quis dedit uobis potestatem ut domum hanc edificaretis. Ad quod respondimus eis que essent nomina hominum auctorum illius edificationis. Oculus autem dei eorum fuit ẽ super seniores iudeorum. ⁊ non prohibuerunt eos. donec darius rex ad eorum responsum rescriberet. ⁊ tunc significarent ad eum. Exemplar epl̃e quam miserunt tathanay dux regionis trans fluuium. ⁊ tributum nay ⁊ sisinay ⁊ consortes eius apharsaceos. qui erant trans fluuium ad darium regem. Sermonem quem miserunt ei. sic scriptum erat. Dario regi pax omnis. Notum sit regi esse nos ad prouinciam iudeam ad domum dei magni. que edificatur lapide impolito. ligna ponuntur in parietibus. opusq; illud diligenter extruitur. ⁊ crescit in manibus eorum. ⁊ magnificamus ergo seniores illos. ⁊ ita dicimus eis. Quis dedit uobis potestatem ut domum hanc edificaretis. ⁊ muros istauraretis. Et ⁊ nomina eorum ꝙsi iussimus ab eis ut nuntiaremus tibi. ⁊ scripsimus ꝙs nomina uirorum qui sunt principes in eis. Ipsum fecerunt ad nos. Et remouerunt nobis dicentes. Filios sumus dei celi ⁊ terre. ⁊ edificamus templum quod erat ante hos annos multos. qd̃ rex israel magnus edificauerat ⁊ extruxerat. postq; aut ad iracundiam prouocauerunt patres nri deum celi ⁊ terre. tradidit eos in manu nabuchodonosor regis babilonis caldei. qui

quaq; hanc destruxit. & populū trans
tulit in babilonem. Anno aūt primo
cyri regis babilonis cyrus iussit & propo
suit ecclīm ut domus dei ędificetur. i
Iam & uasa templi dei. aurea & argen
tea que nabuchodonosor tulerat de tē
plo quod erat in ierlm. & posuerat ea i
templum babylonis. protulit cyrus rex
de templo babilonis. & data sunt sasabas
sar duculo quem & principem constituit.
Dixitq; ei. Hec uasa tolle & uade & pone
ea in templo. quod ē in ierlm. & domus
dei edificetur in loco suo. Tunc sasq;
sasabasar ille uenit & posuit fundamenta
templi dei in ierlm. Et ex eo tp̄e usq; in
hunc edificatur. & nondum completum ē.
Nunc ergo si uidetur regi bonum. recē
sear in bibliotheca regis que ē in baby
lone. Verum nam a cyro rege iussum
sit. ut edificaretur domus dei in ierlm.
& uoluntatem regis super hac re mittat
ad nos.

VII

Tunc darius rex precepit
& inuentum est in bibliothe
ca librorum. qui erant re
positi in babilone. & inuen
tum in egbatanis. quod ē castrum in
medea provincia uolumen unum.
& sic scriptus erat in eo commen
tarius. Anno primo cyri regis. cyrus rex de
uit ut domus dei que ē in ierlm edifi
caretur in loco ubi immolent hostias. &
ut ponant fundamenta supportantia al
titudinem cubitorum sexaginta. & la
titudinem cubitorum lx. Ordines de
lapidibus impolitis tres. & ordines de
ligno nouo. Sumptus aūt de domo
regis dabuntur. Et & uasa templi dei
aurea & argentea. que nabuchodono
sor rex detulerat de ierlm. & attulerat ea
in babilonem. reddantur & referantur
in templo ierlm. in locum suum. Que
posita sunt in templo dei. Nunc ergo
tantum dux regionis que ē trans flu
men & starbuzanai & sociis eorum. aphā
sarchei qui ethei trans flumen procul re
cedite ab illis. & dimittite fieri opus
domus dei illum. ut duces iudeorum. & se
niores eorum edificent domum dei illam
in loco suo. Et & ame preceptum est
quid oporteat fieri a presbiteris iudeo
rum illis ut edificetur domus dei. Et ubi
ut de area regis. i. de tributis que dati
de regione trans flumen. studiose sup
deantur uiris illis ne impediantur opus.
Quod necesse fuerit. & uitulos & aries
& edos in holocaustum dei celi. triticum
sal. uinum. & oleum. secundum arbitrium
sacerdotum qui sunt in ierlm. detur eis per
singulos dies. ne sit in aliquo questio
nis. & offerant oblationes deo celi. Et
orent pro uita regis & filiorum eius.
Amen ergo propositum ē decretum. ut
omnis qui hanc mutauerit iussionem.
tollatur lignum de domo ipsius. & erigat
ur & figatur in eo. Domus aūt eius
publicetur. Deus aūt qui habitare fecit
nomen suum ibi dissipet omnia regna
& populum qui extenderit manū suam
ut impugnet & dissipet domum dei illi
que est in ierlm. Ego darius statui &
decretum. quod studiose impleri uolo.
Igitur tatanai dux regionis trans flumen.
& starbuzanai & sociis eius. secundum
quod preceperat darius rex. sic diligenter
executi sunt. Seniores aūt iudeorum
edificabant. & prosperabantur. iuxta
prophetiam aggei prophete. & zacharie fi
lii addo. Et edificauerunt & construxe
runt ad uoluntatem dei israel. & iubente cyro
& dario. & artaxerse regibus persarum. Et
perfecerunt domum dei istam. usq; ad
diem tertium mensis adar. qui erat
annus sextus regni darii regis. Fecerunt aūt
filii israel sacerdotes & leuite. & reliqui fi
liorum transmigrationis dedicationem
domus dei in gaudio. Et obtulerunt
in dedicationem domus dei. mille ui
tulos. ducentos arietes. cc. agnos quadringentos. hir
cos caprarum pro peccato totius israel.
xii. uirgas numerum tribuum israel.
Et stare fecerunt sacerdotes in ordinibus
suis. & leuitas in uicibus suis. super opus
dei in ierlm. sicut scriptum ē in libro
moysi. Fecerunt aūt filii transmigra
tionis pascha. quarta decima die mensis
primi. Purificati enim fuerant sacer
dotes. & leuite quasi unus. omnes mun
di ad immolandum pascha uniuersis fili
is transmigrationis. & fratribus suis sacer
dotibus. & sibi. Et comederunt filii israel. q
uerunt ex transmigratione. &

ESDRE

omnes qui se separauerant a coinqui
natione gentium terre ad eos. ut quae
rent dñm deum israel. Et fecerunt so
lennitatem azimorum. vii diebus inle
titia. qm letificauerat eos dns et con
uertit cor regis assur ad eos. ut roborarent
manus eorum in opere domus
mini dei israel. VII

Post hec aut uerba in re
gno artaxersis regis pser
sum. Esdras filius sarae
filii azarie filii elchie. filii
sellum filii sadoch. filii achitob. filii ama
rie filii azarie. filii maraioth. filii zarae
filii ozi filii bocci. filii abysue. filii finee
filii eleazar. filii aaron sacerdotis abimi
no. Ipe esdras ascendit de babilone. et
ipe scriba uelox in lege moysi quam de
dit dominus deus israel. Et dedit ei rex
secundum manum domini dei sui super
se omnem petitionem eius. Et ascen
derunt de filiis israel. et de filiis sacerdoti
et de filiis leuitarum. et de cantoribus et
ianitoribus. et de nathineis in ierlm. An
no septimo artaxersis regis. et uenerit
in ierlm mense quinto. ipe e annus se
ptimus regis. Quia in primo die mẽ
sis primi cepit ascendere de babilone.
et in die prima mensis quinti uenit in
ierlm iuxta manum domini dei sui bo
nam super se. Esdras enim paraurat
cor suum. ut inuestigaret legem dñi
et faceret. et doceret in israel preceptum et
iudicium. Hec e aut exemplar eple e
dicti. quod dedit rex artaxersis esdre
sacerdoti scribe eruditio in mandatis
et preceptis domini. et cerimoniis eius
in israel. Artaxersis rex regum esdre sacer
doti scribe legis dei celi doctissimo salu
tem. Ame decretum e. ut cuicuq placu
erit in regno meo de populo israel et
de sacerdotibus eius. et de leuitis me i ierlm
tecum uadat. A facie enim regis et vii
consiliatorum eius missus es. ut uisites
iudeam et ierlm in lege dei tui. que e in
manu tua. Et ut feras argentum et au
rum quod rex et consiliatores eius spon
te obtulerunt deo israel. cuius in ierlm tale
tabernaculum e. Et omne argenti et
auri. quodcumq; inueneris in uni
uersa prouincia babilonis et populus

offerre uoluerit et sacerdotibus qui spõ
te obtulerunt domui dei sui. que e in
ierlm. habere accipe et studiose eme de
hac pecunia. uitulos arietes agnos. et
cerimonias et libamina eorum. et offer ea su
per altare templi dei uri quod e in ierlm. et
Quicquid tibi de fratribus tuis placuerit
de reliquo argento et auro faciatis iuxta
uoluntatem dei uri facere. Vasa quoq;
que dantur tibi in ministerium domꝰ
dei tui. trade in conspectu dei ierlm. Et
cetera quibus opus fuerit in domo dei
tui quanti necesse e ut expendas. da
bis de thauro. et de fisco regis. et ame.
Ego artaxersis rex statui atq; decer
ni omnibus custodibus arce publice q-
cumq; in transflumen uti quicquid a quoq; pe
tierit a uobis esdras sacerdos scriba le
gis dei celi absq; mora detis. usq; ad
argenti talenta. c. et usq; ad frumenti
choros. c. et usq; ad uini batos. c. et usq;
ad batos olei. c. sal uero absq; mensura
Omne quod ad iussum dei celi pertinẽ
tribuatur diligenter in domo dei celi.
ne forte irascatur ira regnum regis
et filiorum eius. Vobis quoq; notum
facimus de uniuersis sacerdotibus et le
uitis. et cantoribus ianitoribus. nathine
is et ministris domus dei huius. ut a
uectigal et tributum et annonas. non
licitus potestatem imponendi super eos
Tu aut esdra secundum sapiam dei
tui. que e in manu tua. constitue iudi
ces et presides ut iudicent omi populo.
qui e transflumen. his uidelicet qui
nouerunt legem dei tui. et lege regis.
Ois et imperito docete liberi. Et omis
qui non fecerit legem dei tui. et lege
regis. diligenter iudicium erit de co.
sive in mortem sive in exilium. sive
in damnationem sue eius. uel certe i
carcerem. Et dixit esdras scriba. Be
nedictus dominus deus patrum nos
qui dedit hec in cor tuum regis. ut glorifica
ret domum domini dei que e in ierlm.
et me inclinauit misericordiam suam co
ram rege et consiliatoribus eius. et uniuersis pn
cipibus regis potentibus. Et ego confor
tatus manu domini dei mei que erat
in me congregaui de israel principes q
ascenderent mecum VIII

Hi sunt ergo principes familiarum. hæc genealogia eorum qui ascenderunt mecum in regno assueris regis de babilone. De filijs fineces gerson. De filijs ithemar. daniel. De filijs dauid. attus. De filijs sechemie. de filijs pharos. zacharias. cum eo nūam sunt unū. cl. De filijs phethmoab. eliœnai filius zaraie. cum ce unū. De filijs sechemie hiezechiel filius. cum eo cc unū. De filijs adonikam nouissimi. hæc nomina eorum eliphelech heiel. semaias. cum eo lx unū. De filijs begui uthai zaccheus. cum eis lxx unū. Cōgregaui aut eos ad fluuium. qui decurrit ad hauma. mansimusq; ibi diebus tribus. Quæsiuiq; in populo et sacerdotibus de filijs leui. non inueni ibi. misi eliezer. ariel. semeiam. et nathan. et ariel. et zachariam. et mosollam principes. et ioarib. et elnathan sapientes. Et misi eos ad eddo. qui est primus in casphia loco. et posui in ore eorum uerba quæ loquerentur eddo. et fratribus eius. nathinæis in loco casphia. ut adducerent nobis ministros domus dei nri. Et adduxerunt nobis per manum dei nri bonum super nos. uirum doctissimum de filijs mooli filij leui filij israel. et sambriam. et filios eius et fratres eius. xviii. et asabiam. et cum eo isaiam. de filijs merari fratres eius. et filios eius xx. Et de nathinæis quos dederat dauid et principes ad ministeria leuitarum. cc xx. Omnes hi nominibus uocabantur. Et præcepi ibi ieiunium iuxta fluuium ahauma. ut affligeremur coram deo nro. et peteremus ab eo uiam rectam nobis et filijs nris. et uniuerse substantiæ nri. Erubui enim petere regis auxilium. et equites. qui defenderent nos ab inimicis in uia. quia dixeramus regi. Manus dei nri est super omnes qui quærunt eum in bonitate. et imperium eius. et fortitudo eius. et fimor super omnes qui dereliquerunt illum. Ieiunauimus et rogauimus dominum nrm pro hac. et exaudiuit nos propitius. Et segregaui de principibus sacerdotum xii. Sarabiam. asabiam. et cum eis de filijs eorum x. appendi eis argentum et aurum. et uasa consecrationis domus dei nri. quæ obtulerat rex. et consiliatores eius. et principes eius uniuersusq; israhel eorum qui inuenti fuerant. Et appendi in manibus eorum argenti talenta. dc. l. et uasa argentea c. auri talenta. c. et crateres aureos xx. qui habebant solidos mille. et uasa ærea fulgentia optima duo. pulchra ut aurum. et dixi eis. Vos sci domino. et uasa sca. et argentum et aurum. quod sponte oblatum est domino deo patrum nostrorum. et uigilate et custodite. donec appendatis coram principibus sacerdotum. et leuitis et ducibus israhel in hierusalem. in gazophylacia domus dni. Susceperunt ergo sacerdotes et leuitæ pondus argenti et auri. et uasa ut deferrent in hierusalem in domum dei nri. Profecti sumus ergo a fluuio ahauma. duodecimo die mensis primi. ut pergeremus hierusalem. Et manus dei nri fuit super nos. et liberauit nos de manu inimici. et insidiatoris in uia. Et uenimus in hierusalem. et mansimus ibi tribus diebus. Die autem quarta appensum est argentum et aurum. et uasa in domo dei nri per manum meremoth filij uriæ sacerdotis. et cum eo eleazar filius fineces. cui iozabed filius iosue. et noadia filius benoi leuitæ. iuxta numerum et pondus. Descriptum est omne pondus in ipsis illo. Sed et qui uenerant de captiuitate filij transmigrationis obtulerunt holocaustomata deo israhel. uitulos xii. pro omni populo israhel. arietes xcvi. agnos lxxvii. hircos pro peccato lxxx. xii. omnia in holocaustum domino. Dederunt autem edicta regis satrapis qui erant de ofspectu regis. et ducibus trans fu

men. ꝛ eleua uerunt populum ꝛ omnis
tet. VIIII

Dilꝯ aũt hec opleta sũt. accesserunt ad me principes dicentes. Non è sepatus populus isrl. ꝛ sacerdotes ꝛ leuite a populis terrarum. ꝛ ab abhominationibꝫ eorum. Chananei ui. helitei ꝛ eth. ꝛ pherezei. ꝛ iebusei. ꝛ ammonitarum. ꝛ moabitarum. ꝛ egyptiorum. ꝛ amorreorum. Tulerunt enim de filiabꝫ eorum. sibi ꝛ filijs suis. ꝛ cõmiscuerunt semen sctum cum populis terrarum. Manus etiam principum ꝛ magistratuum. fuit in transgressione hac prima. Cumq; audissem sermonem istum. scidi pallium meum ꝛ tunicam. ꝛ uulsi capillos capitis mei ꝛ barbe. ꝛ sedi mestus. Congregati sunt aũt ad me omnes qui timebãt uerbum dei isrl. pro transgressione eorum qui de captiuitate uenerant. ꝛ ego sedebam tristis. usq; ad sacrificium uespertinum. Et in sacrificio uespertino surrexi de afflictione mea. ꝛ scisso pallio ꝛ tunica. cucurri genibus meis. ꝛ expandi manus meas ad dñm deum meum. ꝛ dixi. Deus meus confundor. ꝛ erubesco. leuare faciem meã ad te. quia iniquitates nre multiplicate sunt super caput nrm. ꝛ delicta nra creuerunt usq; ad celum. a diebus patrum nrorum. Et ꝛ nos in peccatis grauiter. usq; ad diem hanc. ꝛ pro iniquitatibꝫ nris tradi sumus. ipsi ꝛ reges nri. ꝛ sacerdotes nri in manibus regum terrarum. in gladium ꝛ in captiuitatem. in rapinam ꝛ confusionem uultus. sicut ꝛ die hac. Et nunc quasi ad pusillum ꝛ ad momentum facta è deprecatio nra. apud dominum deum nr̃m. ut dimitteretur nobis reliquie. ꝛ daretur nobis paxillus in loco sco eius. ꝛ illuminaret oculos nros deus nr̃. ꝛ daret nobis uitam modicam in seruitute nra. Quia serui sumus. ꝛ in seruitute nra. non derelinquit nos deus nr̃. Et inclinauit super nos misericordiam coram regibus persarum. ut uiuificaret nos. ut exaltaret domum dei nr̃i. ꝛ erigeret desolata eius. ꝛ daret

nobis spem in iudea. ꝛ in hierusalem. ꝛ nunc quid dicemus. domine deus nr̃ post hec. quia derelinquimus mandata tua. que precepisti in manu seruorum tuorum prophetarum dicens. Terra ad quam uos ingredimini ut possideatis eam. terra immunda è. iuxta immunditiam populorum earumq; terrarum. ab abhominationibꝫ eorum. qui ꝛ repleuerunt eam de ore usq; ad os. in coinquinatione sua. Nunc ergo filias uras ne detis filijs eorum. nec filias eorũ non accipiatis filijs uris. ꝛ non quere pacem eorum. ꝛ prosperitatem eorum usq; in eternum. ut roboremini ꝛ comedatis que bona sunt terre. ꝛ hereditetis filios uros usq; in sempiternum. Et post omnia que uenerunt super nos in operibꝫ nris pessimis. ꝛ in delicto nro magno. quia tu deus nr̃ libera sti nos de iniquitate nra. ꝛ dedisti nobis salutem sicut hodie è. ut non conuertamur. ꝛ irrita faciamus mandata tua. neq; matrimonia iungamus cum populis abhominationum istarum. Nunquid iratus es nobis usq; ad consummationem. ne dimittas reliquias ꝛ salutem. Domine deus isrl iustus es tu. qui derelicti sumus qui saluati sumus sicut die hac. Ecce coram te sumus in delicto nro. non enim stari possumus coram te super hoc.

X

Cum ergo oraret esdras. ꝛ confiteretur flens. ꝛ prostratus ante templum dei. Congregata est ad eum de isrl cetus grandis nimis. uiri. ꝛ mulieres. ꝛ pueri. ꝛ fletus plebis multus factus. Et respondens iechonias filius iehiel de filijs helam. ait esdre. Nos peccauimus deo nr̃o. ꝛ duximus uxores alienigenas de populis terre. Et nunc sicut pena isrl super hoc percutiamus fedus cum deo nr̃o. ut proiciamus omnes uxores. ꝛ eas qui ex his nate sunt. iuxta uoluntatem domini. ꝛ eorum qui mouent preceptum dei nr̃i. fiatq; iuxta legem fiat. Surge tu enim è. quia tibi conuenit. nosq; cum sumus tecum. Confortare. ꝛ fac. Surrexit ergo esdras. ꝛ adiurauit

principes sacerdotum & populum &
omnem ibrael-ut faceret secundum ri
tum hec. Et mundati sunt. Et fun
xit ebozas ante dominum dei. & rabijt
ad cubiculum suum & dormiuit ibi. Et
ingressus é illud. Panem non come
dit. & aquam non bibit. Et egebat ei
tum ingressionem eozum. qui de cap
tiuitate uenerant. Et missa é uox i
uersa tm in cellis omnibz filijs tantum
gratione. ut congregarentur in ieruslm.
Et omnis qui non ueneret in tribz
diebz iuxta edictum principum & se
num. auferent ab eo uniuersa substa
tio. & ipe abiciendus de cetu transmigra
tionis. Congregati sunt igitur omnes
uiri iuda & beniamin in ierusalem tribus
diebz. ipe é mensis nonus in uicesima
die mensis. Et sedit omnis populus
in platea domus dei. tremens pp
ptem & pluuias. Et surrexit esdras
sacerdos. & dixit ad eos. Vos transgressi e
stis. & uxozibz alienigenas
uxozastis super delictum istl. Et
nunc date confessionem domino deo pa
trum nrozum. & facite placitum eius
& separamini a populis terre. & ab uxo
ribz alienigenis. Et ait uniuersa
multitudo. dicentes uoce magna. sic
uerbum tuum ad nos sic fiat. Verum
quia populus multus é. & tps pluui
us. & non sustinemus stare foris. &
opus non é die uel duobz.
uehementer quippe peccauimus in hac
mone isto. estimauerunt principes mul
multitudinis. & omnes in ciui
tatibz nris. qui duxerunt uxozes alie
nigenas. Veniant in tpibz statutis &
cum eis seniozes per ciuitates & iudi
ces. donec auertatur
ira dei nri a nobis super peccato hoc. Ion
athan filius asahel. & iaasia filius
thecue. steterunt super hoc. & mesolla
& sabbathai leuites adiuuerunt eos. Fe
cerunt ergo sic filij transmigrationis. Se
lexerunt esdras sacerdos & uiri principes
per familias suas omnes per nomina sua. Et sederunt
in die prima mensis decimi. ut quae
rerent uerbum. Et consummati sunt omnes uiri
qui duxerunt uxozes alienigenas

usqz ad diem primam mensis primi.
Et inuenti sunt de filijs sacerdotum
qui duxerunt uxozes alienigenas &
de filijs iosue. filium iosedech & fres ei
us maasiam & eliezer & iarib & godoliam
Et dederunt manus suas ut eicerent
uxozes suas. & pro delicto suo arietes
de ouibz offerent. Et de filijs emer.
ani & zebedia. & de filijs semeu. maasi
& helia. & semeia. & iehiel. & ozias. Et
de filijs phesur. elioenai. maasia. is
mahel. nathanael. & iozabeth & elesa.
Et de filijs leuitarum. iozabeth & se
mei & celeta. ipe é calitha. & phatahia uro
& helezer. Et de cantoribz eliasib sel
lum & thelem & uri. Et de ianitoribz filijs
phalee. & cema & ozia. & melchia. & ma
mi. & helezer. & melchia. & banea. Et de
filijs elam. mathania. zacharias. & ie
hiel. & abdi. & ieremoth & helia. Et de filijs
zecua. eliocenai. eliasib. mathania. & ie
remuth. & abdi. & zabbi. Et de filijs be
bai. iohannã. ananias. & abbai. & athalai. &
Et filijs banni. mosollam & meluch.
& adaia. & iasub. & saal & ramoth. Et de fi
lijs phaet moab. edna. & chalal. & banaias
maasias. mathanias. & beseleel. & benui.
& manasse. Et de filijs eirm. eliezer. & ie
sue. melchias. semeias. symeon. & benia
min. & moloch. & samarias. De filijs asom
mathanai. & mathatia. & azabeth. & eliphe
leth. & iermai. & manasses. & semei. De fili
is bani. & maadai. & amram & uhuel. & ba
neas & baruchias. & eliasib. & mathanias. & mathe
nai. & iasi & bani. & binui & semei. & salu
mias. & mathan & & mednai. &
dabar & sisai. & & esrel. & & selemian. & se
mei. & & sellum & amaria. & ioseph. De fili
is nebo. & iahel & mathathias. & zabad
& & & iadau. & & &

ESDRAE

ram in fusis castro. 7 uenit ad animam
de filiis meis. ipe 7 ruina erui da. 7 interro
gaui eos de uiris qui remanserant. 7
super eram de captiuitate 7 de ierlim. Et
dixerunt mihi. Qui remanserunt 7
derelicti sunt de captiuitate ibi in pro
uincia. in afflictione magna sunt 7 in
obprobrio. Et muros ierlim dissipat
é. 7 porte eius obuste sunt igni. Cuq;
audissem uerba huiusce modi. sedi et
flebam 7 luxi diebus multis. 7 orabam ie
iunabam ante faciem dei celi. 7 dixi.
Quesso domine deus celi. fortis mag
nusq; terribilis. qui custodis pactum 7
miam cum his qui diligunt 7 custodi
unt mandata tua. fiant aures tue 7
oculi tui aperti. ut audias
orationem serui tui. quam ego oro co
ram te hodie 7 nocte ac diepro filiis isl.
serui tui. 7 fateor pro peccatis filio
rum israel. quibus peccauerunt tibi. Et
ego 7 domus patris mei peccauimus. ua
mitate seducti sumus. 7 non custodim
mus mandatum tuum. 7 cerimonias
7 iudicia. que precepisti seruo tuo mo
ysi. Memento uerbi tui quod mandas
ti moysi famulo tuo. dicens. Cum
transgressi fueritis. ego dispergam uos
in populos. Et si reuertamini ad me.
7 custodiatis mandata mea. 7 faciatis
ea. etiam si adducti fuerint ad extremum
celi. inde congregabo uos. 7 adducam in
locum quem elegi. ut habitet nomen meum
ibi. Et ipsi filii tui 7 populus tuus quos
redemisti in fortitudine tua magna. 7
in manu tua ualida. Obsecro domine
fiant aures tue attendentes ad orationem ser
ui tui. 7 ad orationem seruorum tuorum.
qui uolunt timere nomen tuum. 7 dirige
seruum tuum hodie. 7 da ei miam
ante uirum hunc. Ego enim eram
pincerna regis.

Factum é autem in mense nisan
anno xx artaxersis regis.
7 uinum erat ante eum. Et
leuaui uinum 7 dedi regi. 7
eram quasi languidus ante faciem ei.
Dixitq; mihi rex. Quare uultus tu
tristis é. cum egrotum te non uideam.
Non é hoc fructus. sed malum nescio q
in corde tuo é. Et timui ualde a uerbo

Et dixi regi. Rex in eternum uiue. 7
Quare non moerat uultus meus. qa
ciuitas domus sepulchrorum patris
mei deserta é. 7 porte eius obuste sunt
igni. Et ait mihi rex. Pro qua re po
stulas. Et oraui deum celi. 7 dixi ad
regem. Si uidetur regi bonum. 7 si placet
seruus tuus ante faciem tuam. ut mit
tas me in iudeam ad ciuitatem sepul
cri patris mei 7 edificabo eam. Dixitq;
mihi rex. regina que sedebat iuxta eum.
Usq; ad quod tempus erit iter tuum. 7
quando reuertens. Et placuit ei ut
dixi regi. Si regi uidetur bonum. epi
stolas det mihi ad duces regionis. 7
trans flumen. ut transducant me donec
ueniam in iudeam. Et epistolam ad saph
custodem saltus regis. ut det mihi lig
na ut tegere possim portas turris domus.
7 murum ciuitatis. 7 domum quam ingre
diar. Et dedit mihi rex uirtute manus
dei mei bonam mecum. Et ueni ad
duces regionis trans flumen. dedique
eis epistolas regis. Miserat autem mecum rex
principes militum. 7 equites. Et audi
erunt sanaballath oronites. 7 tobias
seruus amonites 7 grauiter tulerunt afflic
tione magna. q uenisset homo qui qui
reret prosperitatem filiorum israel. 7 ue
nisset ierlim. 7 eram ibi diebus tribus. Et sur
rexi nocte ego 7 uiri pauci mecum. 7 nil
indicaui cuiquam quod deus dedisset in cor
de meo ut facerem in ierlim. Et iumen
tum non erat mecum. nisi animal cui
ego sedebam. Et egressus sum per por
tam uallis nocte. 7 ante fontem draconis.
7 ad portam sterconis. Et considerabam
murum ierlim dissipatum. 7 portas eius
consumptas igni. Et transiui ad portam
fontis. 7 ad aquaeductum regis. 7 non
erat locus iumento cui sedebam ut tran
siret. Et ascendi per torrentem nocte.
7 considerabam murum. Et reuersus ue
ni ad portam uallis. 7 redii. Magistra
tus autem nescierant quo abissem. aut qui
ego facerem. Nec 7 iudeis 7 sacerdotib.
7 optimatibus 7 magistratibus. 7 reliquis q
faciebant opus. usq; ad id locorum.
nichil indicaueram. Et dixi eis. Vos
nostis afflictionem in qua sumus. q

ierlim deserta è. ↄ portæ eius ↄsumpte ſ
sunt igni. Veniæ ↄedificemus murꝝ
ierlim: ↄ non simus ultra obꝓobrium
Et manicauit eis manum dei mei. q' èr
bona mecum. ↄ uerba regis que locu
tus è michi. Et aio. Surgamus ↄedi
ficemus. Et ↄfortatæ sunt manus eo
rum in bono. Audierunt autē sanaball
lath oronites ↄ tobias amanites. et
gosem arabs. ↄ subsannauerunt ↄdespe
xerunt nos: dixerunt qꝫ. Quenam è
hæc res quam facitis. Numquid ↄtra
regem uos rebellatis? Et reddidi eis
sermonem: dixiqꝫ eis. Deus celi ipè
nos uniat. ↄ nos serui eius sumus. a
Surgamus ↄedificemus. Vos autem
non è pars ↄ iustitia. ↄ memoria ierlim.

Et sumerit
eliasib sacerdos magnus.
ↄ fres eius sacerdotes: et
edificauerunt portam gꝫ
gis. Ipi edificauerunt eam. et statuē
ualuas eius. ↄ usqꝫ ad turrim c. cubi
torum. sc̃ificauerunt eam. ↄ usqꝫ ad c̃
rem ananeel. Et iuxta eum edifica
uerunt uir iericho. Et iuxta eum edi
ficauit zachur filius zamri. Portam
aut piscium. edificauerunt filii asanā.
Ipi texuerunt eam. ↄ statuerunt ualuꝫ
eius. ↄ seras ↄ uectes. Et iuxta eos edi
ficauit marimuth filius uriæ filii acc'
Et iuxta eum edificauit mosollam
filius barachie. ↄ filius mesezebel. Et
iuxta eum edificauit sadoch filius ba
naa. Et iuxta eum edificauit thecuē.
Optimates aut eorum. non subposu
erunt colla sua in opere domini dei sui.
Et portam ueterem edificauerunt io
iada filius phasea. ↄ mosollam filius
besodia. Ipi texuerunt eam. Et statu
erunt ualuas eius. ↄ seras ↄ uectes.
Et iuxta eos edificauerunt melatias
gabaonites. ↄ iadon meronathites. ui
ri de gabaon ↄ maspha. pduce qui
erat in regione trans flumen. Et iux
eum edificauit eziel filius sarana aur
fer. Et iuxta eum edificauit ananias
filius pigmentarii. Et dimiserunt ie
rusalem: usqꝫ ad murum platee latio
ris. Et iuxta eum edificauit raphaia
filius abiul. princeps uicꝰ ierlim. Et i
iuxta eum edificauit ieieda filius aro
math ↄtra domum suam. Et iuxta eū
edificauit accus filius sechenie. ad
diam aut partem uicꝰ edificauit elcha
as filius ciem. ↄ sub filius phet mo
ab. ↄ turrem furnorum. Et iuxta eū
edificauit sellum filius alaces. prin
ceps medie partis uicꝰ ierlim. ipè ↄ filii
eius. Et portam uallis edificauit ha
nun. ↄ habitatores zanoe. Ipi edifica
uerunt eam. ↄ statuerunt ualuas ei
ↄ seras ↄ uectes. ↄ mille cubitos in mu
ro usqꝫ ad portam sterquilinij. Et i
portam sterquilij edificauit melchi
filius rechab princeps uicꝰ bethacca
re. Ipè edificauit eam. ↄ statuit ualuā
eius. ↄ seras ↄ uectes. Et portam fō
tis edificauit sellum filius colozei.
princeps pagi mespha. Ipè edificauit
eam. ↄ texit ↄ statuit ualuas eius. et
seras ↄ uectes. ↄ muros piscine syloe
iuxta ortum regis. ↄ usqꝫ ad gradus qui
descendunt de ciuitate dauid. Post
eum edificauit necemias filius azboch
princeps dimidie partis beth sur. usq
contra sepulcrum dauid. ↄ usqꝫ ad pisci
nam que ingenti opere ↄstructa è. ↄ usq
domum fortium. ↄ post eum edificaue
runt leuite. ↄ post eos reum filium ben.
Post eum edificauit asebias princeps
dimidie partis uicꝰ ceile. in uico suo.
Post eos edificauerunt fres eorum be
thum filius enadab. princeps dimidie
partis ceile. Et edificauit iuxta eum a
zer filius iosue. princeps maspha. men
suram secundam contra ascensum angu
li furnilissimi. Post eum edificauit ioie
barach filius zachay. mensuram secun
ab angulo usqꝫ ad portam domus eli
asib sacerdotis magni. Post eum edifi
cauit marimuth filius uriæ. filii acchū.
mensuram secundam a porta domus e
liasib. donec extenderentur domus eli
asib. Et post eum edificauerunt sacer
dotes uiri de campestribꝰ iordanis. Et
post eum edificauit beniamin ↄ sasub
contra domum suam. Post eum edificauit
azarias filius moasie filii ananie contra
domum suam. Post eum edificauit bē
nui filius enadad. mensuram secundam
a domo azarie usqꝫ ad flexuram ↄ usqꝫ

ESDRE

ad angulum. phatel filius osi. ō fle
xuram t turrem que emmet de domo
regis excelsa. t in atrio carceris. post
eum phadaia filius pheros. Nathinnæi
aut habitabant in ophel. usq; contra portā
aquarum ad orientem. t turrem que
prominebat. Post eum edificauerunt
thecuitæ mensuram secundam ante gi
one a turre magna. t eminenti usq; a
ad murum templi. Deorsum aut a por
ta equorum edificauerunt sacerdotes.
unusquisq; contra domum suam. post
eos edificauit sadoc filius emmer contra
domum suam. Et post eum edificauit
semeia filius sechenie. custos portæ ori
entalis. Post eum edificauerunt filii
selemie. t anon filius selom sexti. a
mensuram secundam. Post eum edi
ficauit mesollam. filius barachie. contra
gazophilacium suum. Post eum edifi
cauit melchias filius aurificis. usq; a
ad domum nathinæorum. t institorum
contra portam iudicialem. t usq;
ad cenaculum anguli. Et inter angu
lum edificauerunt artifices t negotiatores.

Factum é autem
cum audisset sanaballath
q; ædificaremus murum ur
bis é valde. t motus nimis
subsannauit iudæos. Et dixit coram fra
tribus suis. t frequentia samaritanorum. Quid
imbecilles faciunt. Numquid dimit
tent eos genitores. Numquid sacri
ficabunt. t peplebunt una die. Numquid
ædificare poterunt lapides de acerui
pulueris qui combusti sunt. Et tobias
ammanites. proximus eius. air. Edifi
cent. si ascenderit vulpes. transiliet. t
murum eorum lapideum. Audi deus noster
quoniam. Audi deus nr. quia fc sum
despecti. Convertе obprobrium super
caput eorum. t da eos in despectionem
in terra captiuitatis. Ne operias impie
tatem eorum. t peccatum eorum coram fa
cie tua non deleatur. quia irritauerunt
ædificantes. Igitur ædificauimus mu
rum. t junximus totum usq; ad par
tem dimidiam. Et propositum é cor
populi ad operandum. Factum é autem
cum audisset sanaballath. t tobias et
arabes. t ammonite. t azotij q; obducta
eet ecclesiæ muri. uelim. t q; cepissent
intrumpi exclusi iam fuerunt nimis. Et
gregati sunt pariter omnes ut uenirent.
t pugnarent contra uelim. t moliuntur
insidias. Et orauimus deum nr̄m
nim. t posuimus custodes super mu
rum die ac nocte contra eos. Dixit autem iudas.
Debilitati é fortitudo portans. t humus
nimia é. t nos non poterimus edifica
re murum. Et dixerunt hostes nr̄i.
Nesciant. t ignorent donec ueniamus
in medio eorum. t interficiamus eos.
t cessare faciamus opus. Factum est
aut ueniebant iudæi qui habitabant
iuxta eos. t dicebant nobis per de
ces ex omnibus locis quibus reuertuntur
ad nos. Statui in loco post murum per
circuitum populum in ordine. cum
gladijs t lanceis t arcubus. Prospexi
ac surrexi. t ait ad optimates t magi
stratus. t ad reliquam partem uulgi.
nolite timere a facie eorum. Dominum
magnum t terribilem mementote. t pugnate
pro fratribus uris t filijs uris t filiabus uris.
t uxoribus uris t domibus. Factum é aut
cum audissent inimici nr̄i. nuntiatum
é nobis. dissipauit deus consilium eo
rum. t reuersi sumus omnes ad muros u
nusquisq; ad opus suum. Et factum é
a die illa. media pars iuuenum eo
faciebant opus. t media pars parata
erat ad bellum. t lancee t scuta. t arcus
t loricæ. t principes post eos in omni
domo iuda ædificantium in muro. et
portantium onera. t imponentium.
una manu sua faciebat opus. t alia
tenebat gladium. Ædificantium enim
unusquisq; gladio erat accinctus re
nes. t ædificabant t clangebat bucci
na iuxta me. Et dixi ad optimates t
ad magistratus. t ad reliquam partem
uulgi. Opus grande t latum. t nos
separati sumus in muro procul alter
ab altero. In loco quocumq; audieritis
clangorem tubæ. illuc congregamini ad nos.
Deus enim nr̄ pugnabit pro nobis.
t nos ipsi faciamus opus. Et media
pars nr̄m teneat lanceas. a summo
ortu donec egrediantur astra. sic ego
quoq; illo die populo. Ut unusquisq;
cum proximo suo maneat in medio

uerlin. ⁊ sint nobis uices per noctem
⁊ diem ad operandum. Ego autem
⁊ fres mei ⁊ puer mei. ⁊ custodes qui
erant post me. non ponebamus ue
stimenta nra. Unusquisq; ad nu da
bantur ad baptismum.

V

Et ecce clamor magni
populi ⁊ uerum eius. ad
uersus fres suos iudeos. ⁊
Et erant qui dicerent. Fi
lij nri ⁊ filie nre. multe sunt nimis. ⁊
Accipiamus pro pretio eorum frumen
tum. ⁊ comedamus ⁊ uiuamus. Et
erant qui dicerent. Agros nros ⁊ uine
as. ⁊ domos nras opponamus. ⁊ acci
piamus frumentum in fame. Et a
lij dicebant. Mutuo sumamus pecu
niam in tributo regis. demusq; agros
nros ⁊ uineas. Et nunc sicut carnes
frum nrorum. sic carnes nre sunt. ⁊ si
cut filij eorum ita ⁊ filij nri. Ecce nos
subiugamus filios nros ⁊ filias nras
in seruitutem. de filiabus nris sunt fa
miles. nec habemus unde possint redimi.
⁊ agros nros ⁊ uineas nras alij possi
dent. Et iratus sum nimis cum au
disssem clamorem eorum secundum
uerba hec. Cogitauitq; cor meum mecum
⁊ increpaui optimates ⁊ magistratus.
⁊ dixi eis. Usuras ne singuli a fribus ue
stris exigatis. Et congregaui aduersus
eos oronem magnam. ⁊ dixi eis. Nos
ut scitis redemimus fres nros iudeos
qui uenditi fuerant gentibus. secundum
possibilitatem nram. Et uos igitur
uenditis fres uros. ⁊ reuenient eos. ⁊
Et siluerunt. nec inuenerunt quid
responderent. Dixiq; ad eos. Non est
bona res quam uos facitis. Quare
non in timore dei nri ambulatis. ne
exprobretur nobis gentibus inimi
cis nris. Et ego ⁊ fratres mei ⁊ pue
ri mei. commodauimus plurimis pe
cuniam ⁊ frumentum. non repetat
ur commune usus. Et alienum con
cedamus quod debent nobis. Re
dite eis agros suos uineas suas oli
ueta sua. ⁊ domos suas quin potius
⁊ centesimam pecunie frumenti. ui
ni et olei. quam exigere solebatis ab
eis. date pro illis. Et dixerunt. Red

demus. ⁊ ab eis nichil quesierimus. sicq;
faciemus ut locuti es. Et uocatis sa
cerdotes. adiurauit eos ut facerent iux ta
quod dixerat. Insuper ⁊ sinum meum
excussit ⁊ dixit. Sic excutiat deus om
nem uirum qui non impleuerit uerbum
istud de domo sua ⁊ de laboribus suis. sic
excutiatur ⁊ uacuus fiat. Et dixit
omnis multitudo. Amen. Et lau
dauerunt deum. Factum est ergo populus
sicut dictum erat. A die autem illa que
preceperat mihi ne essem dux in
terra iuda. ab anno xx usq; ad annum
tricesimum secundum artaxersis regis per a
nos xii. Ego ⁊ fres mei annonas que
ducibus debebantur. non comedimus.
Duces autem primi qui fuerunt ante me.
grauauerunt populum. ⁊ acceperunt
ab eis in pane ⁊ uino ⁊ pecunia cotidi
cias xl. Sed et ministri eorum depri
serunt populum. Ego autem non feci
ta propter timorem dei. quin potius in
opere muri edificauit ⁊ agrum non emi.
⁊ omnes pueri mei congregati ad opus
erant. Iudei quoq; ⁊ magistratus cen
tum. uiri. ⁊ qui ueniebant ad me de gen
tibus que in circuitu nro sunt. in mensa
mea erant. Parabatur autem mihi per
singulos dies. boues unus arietes ser
lecti. excepta uolatilibus. ⁊ inter dies
et uina decies ⁊ alia multa tribuebam.
Insuper annonas ducatus mei non
quesiui. Valde enim erat attenuatus
populus. Memento mei deus meus
in bonum. secundum omnia que fe
ci populo huic.

VI

Factum est autem cum audisset
sanaballath ⁊ tobias ⁊ go
sem arabs. ⁊ ceteri inimici
nri. q edificassem ego mu
rum. ⁊ non esset in eo residua interru
pto. usq ad tpus autem illud ualuas non
posueram in portis. Miserunt sana
ballath ⁊ gosem ad me. dicentes. Ue
nite ⁊ conueniamus simul in unum.
in campo iuxta. ipsi autem cogitabant ut
facerent michi malum. Misi ergo
ad eos nuncios dicens. Opus grande
ego facio. ⁊ non possum descendere. ⁊
ne forte negligatur cum uenero ⁊ de
scendero ad uos. Miserunt autem ad

me secundum uerbum hoc per quatuor
uices. & rindi uirta sermonem priorem
Et misit Sanaballath ad me uirta &
uerbum prius quinta uice puerum su
um. & epla habebat in manu sua scrip
tam hoc modo. In gentib⁹ auditum é
& dicit gosem q⁹ tu & iudei cogitatis re
bellare. & propter ea edificatis murum &
leuate se uelis super eos regem. propt
quam cam prophas ponetis qui pre
dicent de te in ierlim dicentes. rex iu
dea é. Audietur é rex uerba hec. Ue
nite non uem. ut meamus ? simul pari
ter. et misi ad eos dicens. Non é fm
secundum uerba hec que tu loqueris. &
De corde enim tuo tu ? ponis hec. Omq
enim hi terrebant nos. cogitantes q⁹
cessarent manus nre ab opere & quiesce
remus. Quam ob cam magis ? forta
ui manus meas. & ingressus sum in do
mum Semaie filij dalaie filij methabeel
secreto. Qui ait. Claudamus ostium
in domo dei. & in medio templi. & clau
damus portas eius. quia uenturi sunt
ut interficiant te. & nocte uenturi sunt
ad occidendum te. et dixi. Num quisq⁹
similis mei fugit. Et quis ut ego ingre
diatur templum & uiuet? Non ingredi
ar. & intellexi q⁹ deus non misisset eum.
ſ quasi uaticinans locutus est ad me.
Et tobias & Sanaballath adduxissent m
ercede eum. Acceperat enim pretium ut
terreret me faceremq & peccarem. & habent ma
lum quod exprobrarent michi. Memé
to mei domine pro tobia & Sanaballath
uirta opera eorum talia. & ? noadie pro
phete. & ceteroum prophar qui terrebant
me. Completus é aut murus usq⁹ in
quinta die mensis elul. lii. diebus
Fum é aut cum audissent omnes ini
mici nri. ut timerent uniuerse gentes
que erant in circuitu nro. & conciderent
in ira semetipsos. & scirent q⁹ a deo fum
ct opus hoc. Et in diebus illis. multe
optimatum iudeorum. epla mittebant
ad tobiam. & a tobia ueniebant ad eos.
Multi enim erant in iudea habentes ju
ramentum eius. quia gener erat sedec
mie filij tharee. & Johanna filius eius acce
perat filiam mosollam. filij barachie.
Et laudabant eum coram me. & uba
mea nuntiabant ei. Et tobias mitte
bat epias. ut terreret me.

VII

Postq⁹ aut edificatus est
murus posui ualuas. & re
censiti cantores & cantore
& leuitas. precepi ancem &
fri meo. & Ananie principi domus de ie
rlim. ipe quasi uir uerax & timens de
um plus ceteris utebatur. Et dixi e
is. Non aperiantur porte ierlim. usq⁹ ad
calorem solis. Cumq⁹ adhuc assi
sterem. clause sunt porte & oppilate. Et
posui custodes de habitatoribus ierlim sin
gulos per uices suas. & unusquisq⁹ contra
domum suam. Ciuitas aut erat lata &
minus & grandis. & populus paruus in
medio eius. & non erant domus edifi
cate. Dedit aut deus in corde meo. & co
gregaui optimates & magistratus & mul
titudinem. ut recenserem eos. Et inueni liburi
census eorum qui ascenderant primus.
& inuentum é scriptum in eo. Ista filij p
uincie qui ascenderunt de captiuitate
transmigrantium. quos transtulerat &
nabuchodonosor rex babilonis. & reuer
sisunt in ierlim. & in iudeam unusquisq⁹ in
ciuitatem suam. qui uenerunt cum zo
robabel. Jesue. neemias. azarias. raamia.
naam. mardochеus. belsan. nesphar. beg
gai. naum. baana. Numerus uiror
populi ifrl. Filij phoros duo milia cen
duo. filij saphatie. ccc lxxij. filij area. dc
lij. filij photh moab filiorum iosue & joab.
duo milia dcce xviij. filij helam. mille
dcc liij. filij zethua dccc xlv. filij za
chai dcc lx. filij bannui. dc xlviij. filij
bebai. dc xxviij. filij azgad duo milia
ccc xxij. filij adonicam. dc lxvij. filij
biguai. duo milia lvi. filij adin.
dc liv. filij ater. filij iezechie xcviij. filij
asom. ccc xxviij. filij besai ccc xxiij.
filij arph. cxij. filij gabaon. xcv. fi
lij bethleem & nethupha. clxxxviij. fi
lij anathoth. cxxviij. filij bethasmoth.
xlij. filij cariathiarim. cephira. & beroth
dcc xlij. filij rama. & gebaa. dc xxi. filij
machmas. cxxij. filij bethel & hai. c xx
iij. filij nebo alterius. lij. filij belam
alterius mille cc xxij. filij iarim. ccc xx
filij iericho ccc xlv. filij lodadim & ano.
dcc xxij. filij senaath tria milia dcccc.

xxx. Sacerdotes filij vaniа in domo dе
fiиа: dccclxvij. Filij emer mille lij. Filij
phasiиr. mille ccxlvij. Filij amr: mille l
xvij. Leuite filij iosuе ҁ cadmiel filio
иm ҁdaga. lxxiiij. Cantores filij asaf.
cxlviij. Janitores filij sellum. filij ater:
filij telmon. filij accub. filij atita. filij so
bai. cxxxviij. Nathinnei filij siиa. filij
asufa. filij thebaoth. filij ceros. filij si
chal. filij phadon. filij lebana. filij agabа.
filij selmai. filij anan. filij geddel. filij
gaer. filij naиa. filij rasim. filij nechoda.
filij ҁzam. filij aza. filij phasea. filij be
sai. filij nephasim. filij bechuc. filij aca
pha. filij arrur. filij besluth. filij mehi
filij arsa. filij berchos. filij sisara. filij tha
ma. filij nesia. filij athipha. filij ſиoruм
salomonis. filij sotai. filij sophereth. fi
lij phrida. filij iaehala. filij dercon. filij
geddel. filij saphaиa. filij aril. filij pho
cereth. qui erat ortus ex abaim filio a
mon. Omnes nathinnei ҁ filij ſиoruм
salomonis. cccxcij. Hij sunt autе qui
ascenderunt de thelmalach. thelarsa. ҁ
cherub. addon ҁ emmer. Et non potue
runt indicare domum patrиm suorum.
ҁ semen suum utrum ex israel esset. Fi
lij dalaиa. filij tobia filij necheodaa. de
cij. Et de sacerdotibus. filij abia. filij a
chos. filij berzellai. qui accepit de filiabus
berzellai galaaditis uxorem. ҁ uocatus
ē nomine eorum. Hij quesierunt scri
pturam suam inuenire. ҁ non inuenerit.
ҁ eiecti sunt de sacerdotio. Dixitq; athir
satha eis ut non manducarent de sanc
ctis sanctorum. donec staret sacerdos doctus ҁ
eruditus. Omnis multitudo quasi un
us xlij milia. cclx. absq; seruis ҁ
ancillis eorum. qui erant vij. milia. ccc.
xxxvij. Et inter eos cantores ҁ cantatri
ces. cc xlv. Cameli eorum cccc xxxv. ҁ
Asini eorum vj milia. dcxx. Quidam
autem de principibus familiarum dederunt
impensas in opus dei. Athirsatha dedit
in thesaurum auri dragmas mille. fia
las. quinquaginta. tunicas sacerdota
les. d. xxx. Et de principibus familiarum
dederunt in thesaurum operis auri dra
gmas xx. milia. ҁ argenti minas duo
milia. cc. Et quod dedit reliquus pls
auri dragmas xx. milia. ҁ argenti minas

duo milia. ҁ tunicas sacerdotales. lxvij.
habitauerunt autem sacerdotes ҁ leuite. ҁ
cantores ҁ cantores. ҁ de reliquum uulgi
ҁ nathinnei ҁ omnis israel in ciuitatibus
suis.

VIII

Cumq; uenisset mensis septi
mus. filij autem israel essent in ciui
tatibus suis. Congregatusq;
ē omnis populus quasi un
us ad plateam que ē ante portam
aquarum. Et dixerunt esdre scribe ut
afferret librum legis moysi. quam
precepit dominus israel. Attulit ergo
esdras sacerdos legem coram omni
multitudine uirorum ҁ mulierum. ҁ
omnibus qui poterant intelligere. In die p
ma mensis septimi. ҁ legit in eo ape
rte in platea. que erat ante portam aqua
rum. de mane usq; ad mediam diem.
in presentia uirorum ҁ mulierum ҁ sapi
entium. ҁ aures omnium erant erecte
ad librum. Stetit autem esdras scriba ҁ
super gradum ligneum quem fecerat
ad loquendum. ҁ steterunt iuxta eum
mathathias ҁ semeia. ҁ anmanias ҁ uri
as. ҁ helchias ҁ maasia ad dexteram. ҁ
ad sinistram. phadaia. misahel. ҁ mel
chias ҁ asum. ҁ esephbaama. zacharias
ҁ mosollam. Et aperuit esdras librum
coram omni populo. Superminens
quippe populum eminebat. Et cum
aperuisset eum. stetit omnis populus.
Et benedixit esdras domino deo. ma
gno. Et respondit omnis populus.
amen. amen. Eleuauerunt manus
suas ҁ incuruati sunt. ҁ adorauerunt de
um prone in terram. Porro iosue ҁ ba
ni ҁ serebia. iamin. accub. ҁ sephtai. hodi.
maasias. celita. azarias. iozabeth. ana
phalaia. leuite silentium faciebant in
populum ad audiendam legem. Populus
autem stabat in gradu suo. et legerunt in
libro legis dei. distincte ҁ aperte ad in
telligendum. ҁ intellexerunt cum lege
retur. Dixit autem nehemias ipse ē athir
satha. ҁ esdras sacerdos. ҁ scriba ҁ leuite in
terpretantes uniuerso populo. Dies
sanctificatus ē domino deo nro. Nolite
lugere. ҁ nolite flere. flebat enim omis
populus cum audirent uerba legis. et
dixit eis. Ite ҁ comedite pinguia ҁ bi

bite multum. ⁊ mittite partes ei qui
non preparauit sibi. quia sanctus dies d
nomini ē. ⁊ nolite contristari. Gaudium
enim ē fortitudo nr̃a. Leuite autē fa
ciebant silentium in omni populo. di
centes. Tacete quia dies sanctus ē. ⁊ no
lite dolere. Abierunt igit̃ omnis popul⁹
ut comederent ⁊ biberent. ⁊ mitterent par
tes. ⁊ facerent lętitiam magnam. quia i
tellexerant uerba que docuerat eos. Et
in die secunda congregati sunt principes
familiarum uniuersi populi sacerdo
tes ⁊ leuite ad esdram scribam. ut ut
pretaretur eis uerba legis. Et inuene
runt scriptum in lege precepisse dñs
in manu moysi. ut habitent filii isr̃l in
tabernaculis in die sollemni mēse vij.
Et ut predicent ⁊ omnigenti nocem
in uniuersis urbibus suis. ⁊ in hierusalem di
centes. Egredimini in montem. ⁊ af
ferte frondes oliue. ⁊ frondes ligni pul
cherrimi. frondes mirte ⁊ ramos palmā
rum. ⁊ frondes ligni nemorosi. ut fiāt
tabernacula sicut scriptum ē. Et egr̃s
sus ē omnis populus. ⁊ attulerunt. fe
cerunt̃q sibi tabernacula. unusq̃sq;
in tecto aule sue. ⁊ in atriis suis. ⁊ in atriis
domus dei. ⁊ in platea porte aquarum.
⁊ in platea porte ephraym. Fecit ergo
uniuersa ecclia eorum. qui reuersi sunt
de captiuitate tabernacula. habitauerūt
in tabernaculis. Non enim fecerant ita
lia filii isr̃l a diebus iosue filii nun. ⁊
usq; ad diem illum. Et fuit lętitia
magna nimis. Legerunt̃ esdras in li
bro legis dei. per dies singulos. a die p̃
mo usq; ad diem nouissimum. Et fe
cerunt sollemnitatem vij diebus. ⁊ in di
e octauo collectam iuxta ritum

IX

In die aut̃ uicesima q̃rta
mensis huius congregati
sunt filii isr̃l in ieiunio ⁊ in sac
cis. ⁊ humus super eos. Et
separatum ē semen filiorum isr̃l ab
omni filio alienigena. Et stetерunt ⁊
confitebantur peccata sua.
⁊ iniquitates patrum suorum. Et exsur
rexerunt ad standum. ⁊ legerunt in
uolumine legis domini dei sui. Quar
te. in die ⁊ quarte confitebantur. ⁊ adora
bant dominum deum suum. Surre
rexerunt autē super gradus leuitarum ⁊
iosue ⁊ bani cedmihel. sarebia
in ⁊ sabias bani ⁊ chanani. ⁊ clama
uerunt ad dominum deum suum. Et
dixerunt leuite iosue ⁊ cedmihel ⁊ bani
⁊ asebia sarebias ambia. odaia sebnia
fathaia. Surgite ⁊ benedicite dominō
deo uestro ab eterno ⁊ usq; in eternum.
Et benedicant nomini glorie tue ex
celso in omni benedictione ⁊ laude. ⁊
Tu ipse domine solus. tu fecisti celos
celorum. ⁊ omnem exercitum eorum.
terram ⁊ uniuersa que in ea sunt. ma
ria ⁊ uniuersa que in eis sunt. Et tu
uiuificas omnia hec. ⁊ exercitus celi
te adorat. Tu ipse domine deus. qui e
legisti abraam ⁊ eduxisti eum de igni
caldeorum. ⁊ posuisti nomē ei abraas
⁊ inuenisti cor eius fidele coram te. ⁊
Et percussisti cum eo fedus ut dares
ei terram chananei. ethei ⁊ amorrei. ⁊
pherezei ⁊ iebusei. gergesei. ut dares
semini eius. ⁊ implesti uerba tua. quo
iustus es. Et uidisti afflictionē patrū
nostrorum in egipto. clamoremq; eorū
audisti super mare rubrum. ⁊ dedisti
signa ⁊ portenta in pharaone ⁊ in uniuer
sis seruis suis. ⁊ in omni populo terre il
lius. Cognouisti enim quia superbe
egerunt contra eos. ⁊ fecisti tibi nomen
sicut in hac die. Et mare diuisisti ante
eos. ⁊ transierunt per medium maris
in siccō. persecutores autē eorum pro
iecisti in profundum quasi lapidem
in aquas uehemes. ⁊ in columna nubis
ductor eorum fuisti per diem. ⁊ in co
lumna ignis per noctem. ut appareret
eis uia per quam ingrederentur. Ad
montem quoq; sinai descendisti. ⁊ lo
cutus es eis de celo. ⁊ dedisti eis iudicia
recta ⁊ legem ueritatis. cerimonias ⁊
precepta bona. ⁊ sabbatum sanctificatum ante
disti eis. ⁊ mandata ⁊ cerimonias ⁊ le
gem precepisti eis in manu moysi fa
mulo tuo. Panem quoq; de celis dedisti e
is in fame eorum. ⁊ aquam de petra e
duxisti eis sitientibus. Et dixisti eis ut
ingrederentur ⁊ possiderent terram. su
per quam leuasti manum tuam. ut dares
eis. Ipsi uero ⁊ patres nr̃i superbe e
gerunt. ⁊ indurauerunt cervices suas.

tnon audierunt mandata tua. tno
luerunt audire: tnon sunt recordati
mirabilium tuorum que fecerat eis:
tindurauerunt ceruices suas. tdederit
caput ut reuerterentur ad seruitutem su
am quasi per oblationem. Tu autē
deus propitius clemens tmisericors. lō
ganimis tmultę misericordię. non de
reliquisti eos. Et quidem cum fecissēt
sibi imaginem olatilem. tdixissent: iste
ē deus tuus. qui eduxit te de egypto. t
facerent tibi blasphemias magnas. Tu
autē in misericordijs tuis multas non
dimisisti eos in deserto. Columna nu
bis non recessit ab eis per diem ut du
ceret eos in uiam: tcolumna ignis p
noctem. ut ostenderet eis uiā per quā
ingrederentur. Et spīm tuum bonus
dedisti eis. qui doceret eos. tmanna t
tuum non prohibuisti ab ore eorum.
taquā dedisti eis in sitī. Quadraginta
annis pauisti eos in deserto. tnichil eis
defuit. Vestimenta eorum non i
neterauerunt. tpedes eorum non fati
sunt. Et dedisti eis regna tpopulos.
tpartiris es eis sortes. Et possederunt
terram seon: tterram regis esebon. t
terram og regis basan. Et filios eorū
multiplicasti sicut stellas celi. tadu
xisti eos ad terram de qua dixeras pa
tribus eorum. ut ingrederentur tpossi
derent eam. Et ierunt filij tpossederunt
terram. thumiliasti coram eis habita
tores terre chananeorum. tdedisti eos i
manu eorum. treges eorum tpopulos
terre. ut facerent eis sicut placebat il
lis. Ceperunt ergo urbes munitas tbu
mum pinguem. tpossederunt domos
plenas omnis bonis. Cisternas ab alijs
fabricatas. uineas tolueta tligna po
mifera multa. Et comederunt tsatu
rati sunt timpinguati sunt. thabun
dauerunt deliciis in bonitate tua ma
gna. Proiecerunt autē retro uiam
tnecesserunt a te. tproiecerunt
legem tuam post terga sua. tprophe
tas occiderunt. qui obtestabantur eos
ut reuerterentur ad te. Fecerunt ergo a
blasphemias grandes. et dedisti eos i
manu hostium suorum. tafflixerunt
eos. Et in tp̄e tribulationis sue clamā
uerunt ad te. tu de celo audisti. Et
secundum miserationes tuas multas
dedisti eis saluatores qui saluarēt eos
de manu hostium suorum. Cumq; t
requieuissent reuersi sunt ut facerēt
malum in conspectu tuo. tdereliquisti e
os in manu inimicorum suorum. tpos
sederunt eos. Conuersiq; sunt. tclamā
uerunt ad te. tu autē de celo exaudisti.
tliberasti eos in misericordijs tuis multas
tp̄ibus. Et obtestatus es eos: ut reuerterē
tur ad legem tuam. ip̄i uero superbe e
gerunt tnon audierunt mandata tua.
tin iudicijs tuis peccauerunt. que fa
ciet homo t uiuet in eis. Et dederunt
humerum recedentem. tceruicē suā
indurauerunt. nec audierunt. Et p
traxisti super eos annos multos. tob te
status es eos in spīu tuo per manū pro
phetarum tuorum. tnon audierunt. t
Et tradidisti eos in manū populorū
terrarum. In misericordijs autē tuis pl̄i
mis non fecisti eos in consumatione. ñ
dereliquisti eos. qm̄ deus misericors
tclemens tu es. Numquid deus noster
magne fortis t terribilis custodiens
pactum tmisericordiam. ne auertas a facie t
ēm laborem qui inuenit nos. reges
nros tprincipes nros. tsacerdotes nros t sa
cerdotes nros. tprophetas nros. tom
populum tuum. a diebus regis assur. t
usq; ad diem hanc. Et tu iustus es in
omnibus que uenerunt super nos. quia
ueritatem fecisti nobis. set nos autē im
pie egimus. Reges nri tprincipes nri
sacerdotes nri tpatres nri non fecerunt
legem tuam. tnon attenderunt man
datis tuis. ttestimonia tua. que testifi
catus es in eis. Et ipi in regnis suis
bonis. tin bonitate tua multa quam
dedisti eis. tin terra latissima tpin
gui. quam tradidisti in conspectu eorū
non seruierunt tibi. nec reuersi sunt
a studijs suis pessimis. Ecce nos ipi
hodie serui sumus. tterra quam dedisti
patribus nris ut comederent panem. et
que bona sunt eius. tnos ipi serui sumus
in ea. tfruges eius multiplicantur re
gibus quos posuisti super nos pro pecca
tis nris. tcorporibus nris dominantur. tiumen
tis nris secundum uoluntatē suam. tin

ESDRAS

tribulatione magna nos sumus. Et
per omnibus ergo his nos pepigimus per cutum
fedus et scribimus. et signant principes
nri. leuite nri et sacerdotes nri.

XI

Signatores aut fuerunt ne
emias athersatha. filius ache
lay. et sedechias sarayas. a
zarias melchias. phesur. a
marya. ieremias. aechus. sebenia me
luc. arem. meremuth. obdias. daniel. e
theon. baruch mosollam. abia. miami
macia. belgai. semeia. hy sacerdotes.
Porro leuite. iosue filius azanie benui
de filiis enadad. cedmiel et fratres eorus
sechenias. odonia. celita. phalaia. ana
micha. roob. asebia. zachur. serebias. e
sabania. odia. bani. banui. Capita e
populi. pharos. phahmoab. sellam. zetu
bani. bonni. aggai. bebai. adonai. a
beggai. adin. ater. ezechia azur. odo
nia. asum. besai. arsa. anathot. nebai. e
methphia. mosollam. azu. mesizabel.
sadoch. geddua. phaltha. anan. anami.
osee. ananya. asub. aloes. phaca. sobec.
rum. arebna. madsya. arbaia. hanna
nami. melluchan. baana. et reliqui de
populo sacerdotes et leuite. cantores et
cantores. et nathinnei et omnes qui se
parauerunt de populis terrarum ad le
gem dei. uxores eorum et filii eorum et
filie eorum omnes qui poterant sapere
spondentes pro fratribus suis optimates e
eorum. et qui uenerabant ad pollicendu
et iurandum. ut ambularent in lege e
dei. quam dederat in manu moysi fa
mi dei. ut facerent et custodirent uniuersa
mandata domini dei nri. et iudicia eius
et ceremonias eius. et ut non daremus
filias nras populo terre. et filias eorum
non acciperemus filiis nris. Populi
quoque terre. qui important uenalia. et
omnia ad usum per diem sabbati. ut
uendant. non acciperemus ab eis in
sabbato. et in die sanctificata. Et dimittere
annum septimum. et exactionem uniuse
manus. Et statuimus super nos pre
cepta. ut demus tertiam partem sicli
per annum ad opus domus dei nri.
Ad panes propositionis. et ad sacrificium
sempiternum. et in holocaustum sem
piternum. et in sabbatis. et in kalendis. et

in solemnitatibus. et in sanctificatis et pro
pecco. ut exorarent pro israel. et in omne
usum domus dei nri. Sortes ergo a
misimus super oblationem lignorum
inter sacerdotes et leuitas et populos. ut
inferrentur in domum dei nri. per domos
patrum nostrorum. per tempora et per singulos an
nos usque ad annum. ut arderent super al
tare domini dei nri. sicut scriptum e
in lege moysi. Et ut afferrent primo
genita terre nre. et primitiua uniuersi
fructus omnis ligni. ab anno in an
num in domo domini. et primitiua fi
liorum nostrorum et pecorum nostrorum.
sicut scriptum e in lege. Et primiti
ua boum nostrorum. et ouium nrarum.
ut offerentur in domo domini dei nri.
sacerdotibus qui ministrant in domo e
domini dei nri. Et primitias ciborum
nostrorum et libaminum nostrorum. et pomo
omnis ligni. Vinum et oleum quoque et ole.
afferemus sacerdotibus ad gazophila
cium dei nri. et decimam partem terre
nre leuitis. Ipsi leuite decimas accipi
ant per omnes ciuitates operis nostri.
Erit autem sacerdos filius aaron cum
leuitis in decimis leuitarum. et leuite
offerent decimam partem decime e
sue in domo dei nri. ad gazophilacium
in domo thesauri. Ad gazophilacium enim
deportabant filii israel. et filii leui primi
tias frumenti. et musti et olei. et ibi ceteras
sanctificata. et sacerdotes et cantores et
ianitores et ministri. et non dimittes
domum dei nri.

XII

Habitauerunt autem principes populi in hierusalem. Reli
qua uero plebs misit sortem
ut tolleret unam partem
de decem qui habitarent in hierusalem in ci
uitate sancta. nouem uero partes in ciui
tatibus. Benedixerunt autem populus omni
bus uiris. qui se sponte obtulerant ut ha
bitarent in hierusalem. Hi sunt principes pro
uincie. qui habitauerunt hierusalem.
in ciuitatibus iuda. Habitauit autem unus
quisque in possessione sua. in urbibus
suis israel. Sacerdotes et leuite et nathi
nei. et filii seruorum salomonis. et in hie
rusalem habitauerunt de filiis iuda. et de
filiis beniamin. De filiis iuda. athaias.

filius azias. filius zacharie. filij amazi
filij saphatie. filij maleel. De filijs pha
res. amasia filius barue filius colozai
filius azia filius adaia. filius ioiarib.
filius zacharie. filius silonitis. Omes
filij phares qui habitauerunt in ierlim.
cccclxviij. uiri fortes. Hij sunt autes
filij beniamin. sellum filius mesollam.
filius iced. filius phadaia. filius colo
ia. filius maasia. filius ethiel. filius a
sia. Et post eum gebay selay. dcccxx
vij. Et iobel filius iehu principis e
orum. Et iudas filius semnua. super a
uitatem secundus. Et de sacerdotib
idaia filius ioarib. iachin. azaria filij
elchie. filius mesollam. filius sadoch.
filius meraioth. filius achitob princeps
domus dei. et fres eorum facientes opa
templi. dcccxxij. Et adaia filius mero
am. filius phelalia. filius amansi. filij
phesur. filius zacharie. filius melchie.
et fres eorum principes patrum. ccxlij. Et
amasia filius azriel. filius azi. filius
mosollamoth. filius emer. et fres eoꝝ
potentes nimis. cxxviij. et prepositus
eorum zabdiel. filius potentium. Et
de leuitis. sechemia filius asaph. filius
azaricham. filius asabia. filius bonni.
et sabthay. et iozabeth super omnia opa
que erant foris ecclesiam in domo dei a pri
cipib leuitarum. Et mathan filius a
micha. filius gebday. filius asaph. prin
cipes ad laudandum et confitendum in ora
tione. Et beth bethia secundus. de fri
bus eius. et abdaia filius sammue filius
galal. filius idithum. omnes leuite in
ciuitate sca. celxxxiiij. Et ianitores a
cub telmon et fres eorum qui custodie
bant hostia. cclxxij. Et reliqui erant isr'
sacerdotes et leuite in uniuersis ciuitat
bus iuda unusquisq; in possessione sua.
Et nathinnei qui habitabant in ofel. et
fuerat et gaspha. de nathinneis. Et ep's
leuitarum in ierlim. azi filius banni fili
asabie. filius mathanie. filius miche.
De filijs asaph cantores in ministerio
domus dei. Precepta quippe regis fr
eos erant. et ordo in cantoribus per dies sin
gulos. Et phadaia filius mosezebel. De
filijs zara. filij iuda in manu regis in e
omne uerbum populi. et in domibus per

omnes regiones eorum. De filijs iuda
habitauerunt in cariatharbe et in filiabus
eius. et in dibon. et in filiabus eius. et in cap
sehel. et in uiculis eius. et in iosue. et in mo
lada. et in bethphelet. et in asersual. et
in bersabee. et in filiabus eius. et in siceleg
et in machone. et in filiabus eius. Et in re
mon. et in saraa. et in iermuth. zanoa. o
dollam. et in villis earum. lachis. et in regio
nibus eius. ezecha et filiabus eius. Et ha
bitauerunt in bersabee. usq; ad uallē enon.
Filij aut beniamin a geba machmas. e
aia. et bethel et filiabus eius. anathot. nob.
anania. asor. rama. gethaim. anadid.
seboim. neballoth. et onou. alle artificū.
Et de leuitis portiones iude et beniamin.

XXIII

Ij aut sacerdotes
et leuite qui ascenderunt cū
zorobabel filio salathiel. Jo
sue. saraia. hieremias. esdr
amaria. melluch. attus. sechenie. rum
meremuth. addo. genthon. abia. miami
madaia. belga. semeia. ioarib. idaia. sel
lum. amoch. elcetia. idaia. Iste fuerunt pri
cipes sacerdotum et fres eorum. in dieb'
iosue. Porro leuite iesua. benuui. cad
mihel. sarebia. iuda. mathanias. super
hymnos ipi et fres eorum. et becchia. atq;
eccam et fres eorum unusquisq; in offio
suo. Josue aut genuit ioachim. et ioachi
genuit eliasib. et eliasib genuit ioada.
et ioada genuit ioathan. et ioathan gen
uit iaddua. In diebus aut ioachim erant sa
cerdotes et principes familiarum. sara
ie amaria. hieremie ananias. hesdre.
mosollam. amarie. ioannā. melico io
nathan. sebenie. ioseph. ararn nedua
marathoth. elchi addaie. zacharia. ge
thon. mosolam. abie. zethri. miamin.
et moadie. phelti belge. samua. semeie. io
nathan. ioiarib. mathania. iedaie. azi
sellaie. cellay. amoc. ebor. elchie. esebi.
idaie. nathanael. Leuite in diebus Eli
abib. et ioiada. et ionā. et iedoa. scripti
principes familiarum et sacerdotes in
regno darij persę. Filij leui principes
familiarum scripti in libro uerborum
dierum. usq; ad dies ionathan filij eli
asib. et principes leuitarum. asebia se
rabia et iosue filius cedmihel et fres eo
rum per uices suas. ut laudarēt et confi

rentur iuxta p:ceptum regis dauid
uiri dei. ꝛ obſeruarent eque p: ordine.
Mathania ꝛ helbecia. ꝛ obedia. moſſolla. ꝛ helmon. ꝛ accub. Cuſtodes por
tarum ꝛ ueſtibulorum ante portas. Ioy
in diebꝫ ioachim filij ioſue filij ioſe
dech. ꝛ in diebꝫ neemie ducis. ꝛ eſdre sa
cerdotis ſcribeqꝫ. In dedicatiõe aũt
muri ierlim. requiſierunt leuitas de
omnibꝫ locis ſuis. ut adducerent eos
in ierlim. ꝛ facerent dedicationem in
letitia. in actionem gratiarum. ꝛ in ci
thara ꝛ cymbalis. pſalterijs ꝛ citharis. Congregati ſunt ergo filij cantorum.
ꝛ de campeſtribꝫ circa ierlim. ꝛ de uillis
nethophatis. de domo galgal. ꝛ de re
gionibꝫ gabae ꝛ azmaneth. quoniã
uillas edificauerunt ſibi cantores in
circuitu ieruſalem. Et mundati ſunt
ſacerdotes ꝛ leuite. ꝛ mundauerunt po
pulum ꝛ portas ꝛ murum. Aſcendere
aũt fecit principes iuda ſuper murũ.
ꝛ ſtatuit duces choroꝝ magnos laudan
tium. Et ierunt ad dextram ſup mu
rum. ad portam ſterquilinij. Et ipſi
poſt eos oſaias. ꝛ media pars princip
iuda. ꝛ azarias eſdras. ꝛ moſollam. iu
da ꝛ beniamin. ꝛ ſemeia ꝛ ieremias. ꝛ de
filijs ſacerdotum in tubis. zacharias
filius ionathan. filij ſemeie. filij matha
ye. filij michaie filij zachur. filij aſaph
ꝛ fres eius. ſemeia ꝛ azarel. malalay ꝛ
mala ꝛ galay. ꝛ nathanahel ꝛ iuda. ꝛ a
nani in uasis cantici dauid uiri dei. ꝛ
eſdras ſcriba. ante eos in porta fontis
Et contra eos aſcenderunt in gradibꝫ
ciuitatis dauid. in aſcenſu muri ſup
domum dauid. uſqꝫ ad portã aquar
ad orientem. Et chorus ſecundus a
gebat confitentium ibat ex aduerſo. ꝛ
ego poſt eum. Et media pars popli
ſuper murum. ꝛ ſuper turrim furnoꝝ
uſqꝫ ad murum latiſſimum. ꝛ ſuper
portam ephraym. ꝛ ſuper portam ant
quam. ꝛ ſuper portam piſcium. ꝛ turrẽ
ananehel. ꝛ turrem emath. uſqꝫ ad
portam gregis. ꝛ ſteterunt in porta cu
ſtodie. Steterunt itaqꝫ duo chori laudan
tium in domo dei. Et ego ꝛ dimidia
pars magiſtratuum mecum. Et ſacer
dotes eliachim. maaſia. miniamin.
michea. elioenai. zacharia. ananias cũ
tubis. ꝛ maaſia. ꝛ ſemeia. ꝛ eleazar. ꝛ a
zi. ꝛ ionathã. ꝛ melchia. ꝛ elam. ꝛ eſer.
ꝛ cantores audiebant. ꝛ ipſe
prepoſitus. Et immolauerunt victimas
illa uictimas magnas. ꝛ letati ſunt.
Deus enim letificauerat eos letitia
magna. Et uxores eorum ꝛ liberi
gauiſi ſunt. ꝛ audita eſt letitia illa ie
roſolymis procul. Recenſuerunt quoqꝫ in die il
la uiros ſuper gazophilacia theſauro
libamina ac primitias. ac decimas.
ut congregarent de agris ciuita
tum. in decore gratiarum actionis ſa
cerdotes ꝛ leuitas. qua letatus eſt iuda i ſa
cerdotibꝫ ꝛ leuitis aſtantibꝫ. ꝛ cuſtodie
runt obſeruationem dei ſui. ꝛ obſerua
tionem expiationis. ꝛ cantores iuxta
preceptum dauid. ꝛ ſalomonis filij eius.
quia in diebꝫ dauid ꝛ aſaph ab exordio
erant principes eſtuum cantorum in car
mine laudantium ꝛ confitentium deo. Et
omnis iſrl in diebꝫ zorobabel. ꝛ in diebꝫ
neemie. dabant partes cantoribꝫ ꝛ lai
coribꝫ per dies ſingulos. ꝛ ſanctificabant
leuitas. ꝛ leuite ſanctificabant filios
aaron.

XIIII

In die autem illa lectum eſt in
uolumine moyſi audiente
populo. ꝛ inuentum eſt ſcrip
tum in eo. quod non deberent
ammonites. ꝛ moabites eccliam
dei uſqꝫ in eternum. eo quod non occur
rerint filijs iſrl cum pane ꝛ aqua. ꝛ mer
cede uocauerint contra eos balaam ut male
dicendum eis. ꝛ conuerterit deus ille ma
ledictionem in benedictionem. Cumque
audiſſent legem ſeparauerunt
omnem alienigenam ab iſrael. Et ſi
hoc erat diuiſio facientes. qui fuerat pre
poſitus in gazophilacio domus dei
nri. ꝛ proximus tobie. Et fuerat ei
gazophilacium grande. ubi antea
eum reponentes munera ture
ſa ꝛ decimas. frumentum. uinum. ꝛ oleum. p
tes leuitarum. ꝛ cantorum ꝛ ianitor.
ꝛ primitias ſacerdotales. In omnibꝫ
bis. non fui ierlim. quia in anno tri
ceſimo ſecundo artarerſis regis babilonis
uenit ad regem. Et in fine dierum re
gum regem. ꝛ rogem ierlim. Et inuen

ESDRE

lerit malum quod fecerat eliasib tobie.
ut faceret ei thalamum in ueſtibulis
tomus dei. & malum mihi uisum est
ualde. Et proiecta uasa tomus to
de gazophilacio. precepique. & mundā
ueruntur gazophilacium. Et retuli ibi
uasa tomus tommi sacrificiū & thus.
Et cogoni q̄ partes leuitarum nō fuis
sent date. & fugisset uniusquisq; in regi
onem suam de leuites & cantoribus
thus qui ministrabant. Et egi causa
aduersus magistratus. & dixi. Quare
derelinquimus tomum dei. Et ut
grauati ceci. & steterunt in stationib; suis.
Et omnis iuda asportabat decimas
frumenti. & olei in orrea. Et os
tituimus super omnia solemniam sacer
dotem. & fidoch scribam. & phadaiam
de leuites. & iuxta eos ana filiū zachū.
filium matthanie quoniam fideles
probati sunt. & ipis credite sunt par
tes fratrum suorum. Memento mei de
meus pro hoc. & ne deleas misericordiā
meā quas fecit in domo dei mei. & in
cōmoniis eius. In diebus illis uidi
uuas calcantes torcularia in sabbato
& portantes acerucos. & onerantes sup
asinos uinum. & uuas & ficos. & omne
onus inferentes in iherusalem in die sabbi.
Et protestatus sum eos ut in die qua
uenderent uiuerent uendentes. Et tyrii
habitauerunt in ea. inferentes pisces &
omnia uenalia. Et uendebant in die
sabbi filiis iuda & iherusalem. Et obiurgaui
optimates iuda & iherusalem. & dixi eis. Q
è hec res mala. quam facitis uos. & pro
phanatis diem sabbati. Nunquid nōb
fecerunt patres uri. & adduxit deus nr
super nos omne malum hoc & super ciui
tatem hanc. Et uos additis iracundiam
super ira israel. uiolando sabbatum. Cūq;
é umbre essent portæ iherusalem
die sabbati dixi. Claudantur ianuas. &
Et claudentur ianuae. Et precepi ut
non aperiantur eas usq; post sabbatum.
Et de pueris meis statui super portas
ut non introiret onus in die sabbati. Et mā
serunt negotiatores. & uendentes omne
uenale uenalia foris iherusalem semel & bis.
Et protestatus sum eos. & dixi eis. Q
manetis ex aduerso murum. Si secundo

hoc feceritis malum mittam in uos.
tinus ex tpe illo non uenerunt sabbo
Dixi quoq; leuitis ut mundarentur.
& uenirent ad custodiendas portas &
sanctificandum diem sabbati. Et pro hoc
memento mei deus meus. & parce mi
secundum multitudinem misericordiā
tuarum. Et in diebus illis uidi iudeos
duxisse uxores azotidas. & ammoni
das. & moabitidas. & filii eorum ex me
dia parte loquebantur azotice. & nesciē
bant loqui iudaice. & loquebantur iux
ta linguam populi. & populi. Et obiurga
ui eos. & maledixi. Et cecidi ex ipis in
ter. & decaluaui eos. & adiurauui in deo.
ut non darent filias suas filiis eorum.
& non acciperent de filiabus eorum filiis
suis. & sibi metipis dicens. Nunquid
non huiusmodi re peccauit salomō
rex israel. Et certe in gentibus multus
non erat rex similis ei. & dilectus deo
suo erat. Et posuit eum deus suum re
gem super omnem israel. Et ipsum
ergo ad peccatum adduxerunt mulie
res alienigene. Nunquid & nos non
audientes faciemus esse malum hoc
grande. ut preuaricemur in dominum
deo nostro. ut ducamus uxores pere
grinas. De filiis autem ioiada filii e
liasib sacerdotis magni. generi sanat
ballabalath horonites. quem fugaui
a me. Recordare domine deus meus
aduersus eos qui polluunt sacerdo
tium. uiolq; sacerdotale & leuiticum.
fgitur mundaui eos ab omnibus alie
nigenis. et constitui ordines sacer
dotum & leuitarum. unumquemq;
in ministerio suo & oblatione ligno
rum. in temporibus constitutis. & in
primitiis. Memento mei deus meus
in bonum. amen. Explicit liber ſs
esdre. Incipit tertius liber eiusdem.

ESDRE

Tfe
cit io
sias i
pasca
m ie
roso
lumq
dnmo. ꝛ immolauit phase quarta de
cima luna primi mensis. stantiens sac
dotes per uices dieꝝ. stolis amictos
in templo dnmi. Et dixit leuitis sa
cris seruis isrl. ut sanctificarent sese dño
in positione sce arce dnmi in domo q
quam edificauit salomon filius dauid
rex. Non erit uobis tollere super hu
meros cam. Et nunc deseruite dnmo
uro. ꝛ turbam agite gentis uestre isrl
et parate secundum patres. ꝛ tribus uras.
sedm scripturam dauid regis isrl. ꝛ fm
magnificentiam salomonis filij eius.
omnes in templo. ꝛ secundum partem
familiam principatus. paternam uiam eoꝝ
qui stant in ospectu fratrum filiorꝝ isrl
immolate pascha ꝛ sanctificia parate fratri
bus uestris. ꝛ facite secundum preceptum
dnmi quod datum e moysi.

Et donauit iosias in plebem
que inuenta e. oues agnos

tedoꝝ ꝛ capraꝝ. xxx milia. tri
ginta milia. hec de regalibus data
sunt secundum promissionem ipsoꝝ
sacerdotibus in pascha. Duces numero
duo milia ac trecenti. c. Et iechonias
ꝛ semeias ꝛ nathanael fratres. ꝛ asabias
ꝛ osibel ꝛ ozibayn principes duces. v milia
armentoꝝ. Et hi cum fecerunt diligenter
fecerunt sacerdotes ꝛ leuite hinc et
ma pueris. Et secundum partes a
principatus patrum in ospectu populi
offerebant dnmo. sicut scripta
sunt in libro moysi. Et assauerunt a
phase igni. prout oportebat. ꝛ hostias
coxerunt ahenis. ꝛ oll' cum benigno
lenitate. Et ministrauerunt omnibus qui erant
ex plebe. ꝛ post hec parauerunt sibi et
sacerdotibus. Sacerdotes enim offere
bant adipes usq; in noctem. Et
leuite parauerunt sibi ꝛ filiis suis fili
is aaron. Et sacri cantores filij asaph
offerebant super ordinem secundum
preceptum dauid ꝛ asaph ꝛ aseran ꝛ
iedithus qui erat a rege ꝛ hostiarij per si
nguas singulas. ita ut non preuaricare
tur unusquisq; suam. fides enim eorum
parauerunt illis. ꝛ consummata sunt. que
pertinebant ad sacrificium dnmi. in
illa die egerunt phase. ꝛ offerebant ho
stias super dnmi sacrificium. secundum
preceptum regis iosie. Et egerunt filij
isrl qui inuenti sunt in tpe illo pha
se. ꝛ diem festum azimorum per dies
vii. Et non e celebratum phase tale
isrl a tpribus samuel' prophe. ꝛ omnes
reges isrl. non celebrauerunt pascha
quale egit iosias ꝛ sacerdotes. ꝛ leuite ꝛ
uniuersi. ꝛ omnis isrl. qui inuenta sunt i
memoratione ierosolymis. Octauo
decimo anno regnante iosia. celebra
tum e phase. Et directa sunt opera
iosie in ospectu dnmi cum. in corde
pleno metuentia. ꝛ que circa illum q
dem scripta sunt in prioribus tpribus
de eis qui peccauerunt quoq; irreligio
si fuerunt in dnm pre omni gente. ꝛ qui
nō quieuerunt uba dnmi ex isrl.

Et post omnem actum hu
iosie. ascendit pharao rex
egipti. uolens abicere in
carchamis super euphraten.

Et exiuit in obuiam illi iosias. Et mi
sit rex egipti ad iosiam dicens. Quid
michi tibi è rex iude? Non sum mis
ad vō: Super eu fraten enim bellum
meum è. festinans descende. Et non
è reuersus iosias super eu rum. sed pug
nare eum conabatur. non attendens
uerbum prophe ex ore domini. sed stu
dens ad eum bellum in campo mageddo
Et descenderunt principes ad regem
iosiam. Et dixit rex pueris suis. Au
mouete me a prelio. infirmatus sum
enim ualde. Et statim amouerunt e
um pueri ipius de acie. Et ascendit
super eu rum secundarium suum. et p
uenies ierosolimā uita fungens est.
et sepultus è in patrno sepulcro. Et
in tota iudea lugebant iosiam. et qui p
fecerant cum uxoribus lamentabantur
eum usqs in hunc diem. et datum est hoc
fieri semper in omne genus isrl'. Hec
aut scripta sunt in libro hystoriarum
regum iude in singula gesta. actus i
osie eius gloriam. et intellectus eius in
lege domini. quia eque gesta sunt ab
eo. et que non scripta sunt in libro regū
isrl' et iude.

Et assumentes qui erant
de gente terre ioachim filium
iosie. constituerunt regē pro
iosia patre suo. cum esset an
norum xxv trium. Et regnauit super
isrl' mensibus tribus. Et amouit eū rex
egipti ne regnaret in ierosolimis. Mu
letauit gentem argenti talenta c.
et auri talentum unum. Et constituit
rex egipti ioachim fratrem ipius regem
iude et ierosolimis. et alligauit magnatis ioa
chim zameelem fratrem suum. apprehē
dens reduxit egipto. Annorum erat
ioachim. xxv. cum regnare cepit in terra
iuda et in ierosolimis. et fecit malum in conspec
tu domini.

Post hunc aut ascendit
nabuchodonosor rex babi
lonis. et alligans eum in ca
tena uinculo perduxit i
babilonem. et sacra uasa templi domi
cepit nabuchodonosor. et tulit et posuit
uit in templo suo in babilone. et fa
de immunditia illius et irreligiositate.

scriptum è in libro temporum regum.
Et regnauit ioachim filius eius pro
eo. Cum aut constitutus è esset annorum
octo. Regnauit aut menses tres. et di
es x. in ierlim. et fecit malum in conspec
tu domini. Et post annum mittens
nabuchodonosor transmigrauit i ba
bilonem. simul cum sacris uasis do.
Et constituit sedechiam regem iude i
ierlim. cum esset annorum xxi annus. et
regnauit aut annis xi. et fecit malum
in conspectu domini. et non è uerit a
uerbis que dicta sunt ab hieremia
propha ex ore domini. Et adiurauit
a rege nabuchodonosor per iurans di
cessit. Et indurauit cervice sua et cor
de suo transgressus è legitima domi
dei isrl'. et duces populi dui multa am
que gesserunt et impie egerunt super
omnes immunditias gentium. et pol
luerunt templum domini. quod sanc
erat ierosolimis. Et misit deus pa
tres suorum per angelum suum reuocare
eos propter q' parcerent illis et tabernaculo
suo. Ipi uero subsannabant angelis
eius. Et qua die locutus è dominus
erant illudentes prophetis eius. Do
nec usqs ad uindictam iratus est super
gentem suam. propter irreligiositatem
suam. precepit ascendere reges caldeo
rum. Hoc qui occiderunt iuuenes eo
rum gladio in circuitu sci templi eorum.
et non pepercerunt iuueni et uirgini et se
nio et adolescentula. sed omnes tradidit
in manus iporum. Et omnia sacra
uasa domini et regales apotheas re
sumentes tulerunt in babilonem. et
Et incenderunt domum domini. de
molierunt muros ierlim. et turres eius
incenderunt igne et consumauerunt.
Omnia honorifica eius ad nichilum
redegerunt. et reliquos a gladio in ba
bilonem. Et erant filii illius usqs dū
regnarent persis in repletione uerbi
domini in ore hieremie quousqs be
neplacitos fecit terra sabbata sua. Omni tpe
desolationis sue sabbatizauit in replicatōe
annorum lxx.

Regnante cyro persarum i
consummatione uerbi domi
ni in ore hieremie suscitauit

DES RE

dominus spm cyri regis persarum. t
predicauit in toto regno suo simul pr
scriptam: dicens. hec dicit cyr persa
rum. Me constituit regem orbis terraꝝ
dominus ihrl' dominus excelsus. Et si
gnificauit michi edificare sibi domus
in ierlm: que è in iudea. Siquis è ex gnie
uro dominus ipius cum eo sit. ascen
dat in ierlm. Quotquot ergo circa lo
ca habitant. adiuuent eum qui sunt in
loco ipo. in auro t argento in datoribus
cum equis t iumentis. cumqꝫ alijs que
secundum uota apponuntur in edem
dominj que è in ierlm. Et stantes pri
cipes tribuum pagorum iude ex ben
iamin. t sacerdotes t leuite. quos
excitauit dominus ascendere. t edifi
care dominum dominj que è in ierlm. t
qui erant in circuitu eorum adiuuerũt
in omni argento t auro eius. t iumen
tis t ouibus quam pluribus multa quorum
sensus excecatus è. Et rex cyrus pro
tulit uasa sacra dominj que transtulit
nabuchodonosor ex ierlm. t posuerat
ea in fano suo. Et proferens ea cyr
rex persarum tradidit mitridato. qui
erat super thesauros ipius. per hunc a
tradita sunt salmanasaro principi iu
dee. Horum aut hic numerus erat. li
bacena argentea duo milia quadrin
genta. athise argentee. xxx. phiale
auree xxx. item argentee duo milia
quadringente. talia uasa mille. Om
nia aut uasa aurea t argentea quattuor
milia cccclxvij. Et euacuata sunt
salmanasaro simul cum his que ex
ceperunt a babylone in ierlm domum.

VIII

Mortuo aut rege persarum cyro
successerunt ei. de his qui
habitabant in iudea. t in ierl
balsamus t mitridates t tabellius t ra
thumus. baldemus. samelius scriba.
t reliqui habitantes in samaria. t cete
teris subiectam epistam regi artarxersi
Domine pueri tui tibemus ab aqce
dentibus t tabellius scriba. t reliqui cu
rie mee iudices in celem syriam t fem
cen. Et nunc notum sit dño regi. q
quoniam uenerint a nobis ad
nos. uenientes in ierlm ciuitatem re

fugam t pessimam edificant. muros
ciuis. t statuunt muros t templum sub
struunt. Quod si ciuitas ipa t muri
fuerint. tributa non sustinebunt penden
dum. sed etiam regibus resistet.
Et quia id agitur. uestra templum. re
te hoc arbitrari. sumus non despicere
hoc ipm. sed notum facere domino regi
ut si uultis. legi. queratur in libris
patrum uestrorum. t inuenies in admoni
tionibus scripta de his. t scies quoniam ciui
tas ista fuit rebellis. t reges t ciuitates
afflictas. t iudei rebellabant. t prelia fiebant
in ea ab eterno. ob quam causam
ciuitas ista deserta est. Nunc ergo no
tum facimus domino nro. quoniam si ciui
tas ista edificata fuerit. t muri eius
recti fuerint. descensus tibi non erit
in celem syriam t femcen.

VIII

Tunc rescripsit rex nathu
quendam scribam accedentem. t
belemo t tabellio scribe. t
ceteris habitantibus. t habitan
tibus in samaria t phenice. ea que subiecta
sunt. Legi epistam quam misisti mihi
Precepi ergo inquiri. t inuentum est
quoniam ciuitas illa ab euo regibus resi
stens. t homines refugas. t prelia in ea
facientes. t reges fortissimi erant in
ierlm dominantes. t tributa exigentes a
celesyria t phenice. Nunc ergo pre
cepi prohibere homines illos predica
re ciuitatem t prohibere ne quid ulte
rius faciant. ser ne procedatur in plenum
et qua fiunt malitie in futurum regibus mo
lesta importetur. Tunc recitatis his
que a rege artarxerse scripta fuerant.
nathumus t tabellius scriba t qui cum
his erant. uingentes festinan
ter uenerunt in ierlm cum equitatu t
turba tagmine. t ceperunt prohibere
edificantes. Et quiescebant ab edifica
tione templi in ierlm usqꝫ secundo anno
regni regis persarum.

VIIII

Et darius fecit cenam ma
gnam omnibus gentibus cu
nis. t omnibus magnatibus
medie. t perside. t omnibus
purpuratis t pretoribus t satrapis t pfec
tis sub illo ab india usqꝫ ethiopia. cxxvij.
prouincijs. Et cum manducassent t

bibissent. lauari uidebantur. Tuc
dauus rex ascendit in cubiculo suo.
dormiuit & expergefactus é. Tunc illi
tres iuuenes corporis custodes qui
custodiebant corpus regis dixerunt
alter alteri. Dicamus unusquisq;
nim sermonem qui precellat. & cuius
q; apparuerit sermo sapientior alterius.
dabit illi dauus rex dona magna pu
pura coopertum auro bibere. & super
aurum dormire. & curum aureis fre
no & dorsarium byssinam & torquē aure
am circa collum. & sedebit a
dario propter sapiam suam. & cognatus a
dario uocabitur. Tunc scribentes sigil
sinum uerbum. signauerunt & posue
runt subtus cervical dary regis. & dixe
runt. Cum surrexerit rex dabunt illi
scripta sua. Et quicq; uicerit rex ei
bo. & magnatus persidis qui ue
bum eius sapientius é. ipi dabitur mi
tra. sicut scriptum é. Unus scripsit
fortius é uinum. Alius scripsit. for
tior é rex. Tertius scripsit. Fortiores
sunt mulieres. super omnia autem uincit
ueritas. Et cum surrexisset rex. acce
perunt scripta sua. & dederunt illi & le
git. Et mittens uocauit omnes ma
gistratus persarum. & medos. & primo
rites & pretores. & prefectos. & sedere fecit
in solio. & lecta sunt coram ipso. Et
dixit. Vocate adolescentes. & ipi iudica
bunt uerba sua. Et uocati sunt. & in
trauerunt. Et dixit illis. Proicite nobis
de his que scripta sunt. Et cepit pri
mus qui dixerat de fortitudine uini. & dixit.
Vini q; preualet unum omnibus hoib
qui bibunt illud. Seducit mentem.
Regis & orphani facit mentes
unam. Item facit omnem seruum liberum. pauperis ac
diuitis. & omnem mentem conuertit in letitiam & iocunditatem. & non memini
mus omnem tristitiam & debitum. Et omia
precordia facit honesta. & non memi
nit regem nec magistratum. & omnia op
ta facit loqui. & non memorem cum bi
berit amicitiam & fraternitatē. Et no
stri multam summam auri & argenti
& cum
anno meserunt & sumpserunt. nō me
minerunt que gesserunt. Quia non
precellit unum qui sic cogitat facere.

Et tacuit hoc dicto. & incohauit secūs
dicere. qui dixerat de fortitudine regis. &
O uiri non precellent homines qui &
ram & mare optinent. & omnia que sunt
in eis. Et super omnia precellit. & dñā
tur eorum. & omne quodcūq; dicerit
illis faciunt. Et si miserit illos ad bel
landum ibunt. & demolientur montes.
& muros & turres. Jugulabunt & iugulati
& regis uerbum non pretermittent. Si
si uincent afferunt regi omnia que
cunq; predati fuerint semper. & alia
omnia. Et quotquot non militant.
& nec pugnant & colunt terram. cum si
cum fuerint metentes afferunt tribu
ta regi. & ipe unus solus. Et si dixerit
occidite occidunt. dixerit remittere
remittunt. dixerit percutere percu
tiunt. dixerit exterminare exterminat.
dixerit edificare edificant. dixerit pla
tare plantant. Et omnis plebs. & mu
nitus cum audierint. & super hoc ipe
recumbet. & bibet & dormiet. Hoy aut
custodientes circuitū eius. & nō pos
sunt ire singuli facere opera sua. Sed
nec in dicto audientes sunt ei uni.
Quomodo non precellerint qui sic
affirmabit. Et tacuit. Tertius qui
dixerat de mulieribus & ueritate. hic é
zorobabel. cepit loqui. Nam nō magni
ter & multi homines nec unum pre
cellit. Quis é ergo qui dñabit eorū.

Omne mulieres
genuerunt regem & oēm
populum. Qui dominant
mari & terre exillis nati
sunt. & ipe educauerunt eos qui pla
tauerunt uineas ex quibus uinum
fit. & ipe faciunt stolas omnū hoīm
& ipe faciunt gloriam hominibus. & nō
possunt separari homines a mulieri
bus. Et si congregauerint aurum & ar
gentum & oēm rem speciosam. & uidē
sibi pulchram ex illis mulierem. quā
relinquentes ora
& aperto ore aspiciunt
eam allicunt magis q; aurum &
argentum & oēm rem speciosam. hom
suum plene relinquet qui eum amat
illum. & suam regionem. & uir mulier
iungetur cum muliere & non miserabi

ꝛ neq; priem memmit.ns mirm neq; regionem. Et hinc oportet nos scire
qm̃ mulieres dñantur uir-Nonne
Et accipit homo gladium suum ꝛ ua
dit in uia facere furta.ꝛ homicidia ꝛ ma
re nauigare ꝛ flumina ꝛ leonem uidere.
ꝛ in tenebris ingreditur.Et cum fu
rtum fecerit ꝛ fraudes ꝛ rapinas ama
bili sue aperit. Et iterum diligit ho
sua uxorem magis q; priem aurma
rem. Et multi dementes facti sunt
propter suas uxores.ꝛ sepe facti sunt
prop; illas.ꝛ multi perierunt ꝛ ingula
ti sunt.ꝛ peccauerunt prop; mulieres.
Et nunc credite michi quia magnus
est rex in potate sua. qm̃ omnes regiones
uerentur tangere eum. Videbam tam
apte filiam beccaeve mirifice exubi
nam regis. sedentem uxta regem ad
dexteram.ꝛ auferentem diadema de
capite regis.ꝛ imponentem sibi.ꝛ pal
mis cedebat regem de sinistra manu
ꝛ super hoc aperto ore intuebatur eam
ꝛ si adhuc esset et uideret. Nam si indigna
ta fuerit. et blandita: donec reconcilie
tur in gram. O uiri cui non sunt for
tiores mulieres. Magna est terra ꝛ excel
sum est celum que ista agit. Et nisi rex
ꝛ purpurati intuebantur in alterutrum
Et incipiunt loqui de ueritate. O uiri
nonne fortiores sunt mulieres. Mag
est terra ꝛ excelsum est celum ꝛ uelox cur
sus solis quia circuit in gyro celi in locum
suum in una die. Nonne magnificus
est qui hec facit. Et ueritas magna et
fortior pre omnibꝫ. Omnis terra uoca
tem invocat. celum etiam ipsam ben
dicit.ꝛ omnia opera mouentur.ꝛ tre
munt eam.ꝛ non est cum ea quicq; in
quum. (iniquum unum. iniquus rex
iniquæ mulieres. iniqui omnes filij ho
minum.ꝛ iniqua omnia illorum opa.
ꝛ non est in ipis veritas.ꝛ in sua iniqui
tate peribunt.ꝛ veritas manet.ꝛ in ua
lescit in eternum.ꝛ uiuit ꝛ optinet in
secula seculorum. Nec est apud eam acci
pere personas.nꝫ differentias.sꝫ que
iusta sunt facit omnibꝫ iustis ac a
maligms. Et omnes benignantur
in operibꝫ eius.ꝛ non est in iudicio eius
iniquum.ꝛ fortitudo ꝛ regnum ꝛ potes
tas omnium eorum. Benedictus deus veritatis. Et cessit loqn
do. Et omnes populi clamauerunt
ꝛ dixerunt. Magna veritas ꝛ prevа
let. Tunc rex ait illi. pete siquid ui
amplius quã que scripta sunt.ꝛ da
bo tibi secundum q̃ inuenius es sa
pientior.ꝛ proximus michi sedebis.
ꝛ cognatus meus uocaberis. Tunc ai
regi. Memor esto uoti quod uouisti e
dificare ierusalem.in die qua regnum ac
cepisti.ꝛ omnia uasa que accepta fue
rat ierusalem remittere que separauerat cyrus
quando migrauit babyloniam.ꝛ uo
luit remittere ea ibi. Et tu uoluisti
edificare templum quod incenderit
ydumea. quando exterminata est iudea
a caldeis. Et nunc ego hoc quod postulo
domine ꝛ quod peto. Hec est magestas
ate. ut notum facias quod uouisti re
gi celi ex ore tuo.

Tunc surgens darius rex
osculatus est illum. Et scripsit epistolas ad omnes dispen
satores.ꝛ prefectos ꝛ purpura
tos. ut deducerent eum.ꝛ eos qui cum
illo erant omnes ascendentes edifica
re ierusalem. Et omnibꝫ prefectis qui erat
in syria ꝛ phenice ꝛ libano scripsit epi
stolas ut mitterent ligna cedrina ali
bano in ierusalem. ut edificarent cum eis
ciuitatem. Et scripsit omnibꝫ iude
is qui ascenderant a regno in iudea
pro libertate omnem potatem ꝛ ma
gistratum ꝛ precipue non superuenire a
duces satrapas ipsorum.ꝛ omnem regiones
quam obtinuerant esse immunem eis ꝛ
ut eum relinquant castella que obti
nent ut ipsorum.ꝛ instructuram templi
dare per singulos annos talenta xx.
usq; dum edificaretur.ꝛ super sacrificia
holocaustomata offerre cotidie sic
hunt preceptum. alia talenta x. offer
re per singulos annos.ꝛ omnibꝫ qui
procedunt a babilonia edere ciuitatem.
ut esset libertas tam ipis q; filijs eorum.
ꝛ omnibꝫ sacerdotibꝫ qui procedunt.
Scripsit autem ꝛ quantitatem.ꝛ sacram
stolam qua deseruirent. Et leuitas sep
fieri dare precepta usq; in die qua domus
illa perficeretur. Et

omnib⁹ custodientib⁹ cunctis tem. sepsi
dare eis sortes 7 stipendia. Et dimisit
omnia vasa que seperauerat cyrus a
babilonia. 7 omnia quecūqs dixit cyr⁹
etiam ipe precepit fieri. 7 mittī ierlem.
Et cum processisset ille adolescens. ele
uans faciem in ierlim benedixit regi
celi. 7 dixit. Abste è victoria. 7 abste è
sapia 7 claritas. 7 ego seruus tuus sum.
Benedictus es qui dedisti michi sapiam
7 tibi confitor domine pium nostrum. Et
accepit eplas 7 profectus è in babilonia
7 uenit 7 nuntiauit fribus suis omnibus
qui fuerant in babilonia. Et benedixe
runt deum pium suorum. qm dedit ill'
remissionem 7 refrigerium. ut ascen
derent 7 edificarent ierlim 7 templum
ubi nominatum è nomen eius in ipo.
7 exultauerunt cum musicis 7 letitia
diebus septem.

XIII

Post hec aut̄ facta sunt ut
ascenderent principes pa
gorum per domos 7 p tri
bus suas 7 nutores illorum 7 filii
7 filie eorum. 7 seruī 7 ancille iporum. 7
pecora illorum. Et darius rex misit mi
tia cum eis equites mille. donec edu
cerent eos in ierlim cum pace. 7 cū mu
sicis 7 cum tympanis 7 tybijs. Et oēs
fres erant ludentes. 7 fecit eos ascendē
simul cum eis. Et hec sunt nomina vi
rorum qui ascenderunt in pagos su
os 7 in tribus. 7 in partem principatus.
iporum. Sacerdotes filii finees filii aa
ron. Ihs filius iosedech. ioachim filius
zorobabel. filii salathiel de domo dauid
ex progenie phares. tribu aut̄ iuda. qui
locutus sub dario rege persarum fmās
munificos. in secundo anno regni ipius
mense nisan primo. Sunt aut̄ hij qui
ex iudea ascenderunt de captiuitate tr̄ās
migrationis. quos transmigrauit na
buchodonosor rex babilonie in babilōē.
7 reuersus è in ierlim. 7 reliquit partem
uace. unusquisqs in ciuitatem suam. i
qui uenerunt cum zorobabel. 7 iesu ne
emias. azarias. raamias. naasson. mar
dochēo beelsarus. mesphar. tochae. chorē e
bona. unus de principibus eorum. 7 nūs
ab gentilibus eorum ex prepositis eorus.
filii phares duo milia cclxxij. filii aras
aria milia lvij. filii femo. cxlv. filii
iesu 7 noabes duo milia ccc. filii ḡmu
duo milia cccclxx. filii chomaba. ccv.
filii bania dcxvij. filii bebeth ccccxxiij.
filii azchad. cccxxxij. filii chan cxxxvij
filii zoram duo milia lxvij. filii adonī.
cccclxvj. filii agetheus. cxvj. filii euaso
7 celas. cxvij. filii azoroch. cccxxxviij.
filii iedaibone. cxxxij. filii anane. c
xxx. filii asom filii maisar. cccxxxij. fi
lii labanus xcv. filii sepolemon. cxxxij.
filii nepopas. lv. filii berbanatis. dxvij
filii zebarbamus. cxxxij. filii accaba
panes. qui enoca vies 7 modie. cccxxxij
qui ergamas 7 gabaa. cxxj. qui exbe
selon 7 ceaggee lxv. qui er battho. cxxij.
qui er beccetobes. lv. filii liphis. clv. filii
labomu. ccclvij. filii sicee. ccclxx. filii 7
sanson 7 chomus. cccl xxxvij. filii enē
duo milia cxlv. filii amaas. ccclxx. Sa
cerdotes filii iedus filii emer. filii e
lvasib. ccc lxxij. filii emmerus. cclij. fi
lii sasun. ccclxij. filii carec. cxxxvij. Le
uite filii iesu mardruel. 7 bannus. 7 sere
bias. 7 edias lxxiij. Omnis numer⁹
a duodecimo anno xxx milia cccclxxij
filii 7 filie 7 nutores omnis ꝓpuli. ij
cl. milia cclxj. Filii sacerdotum qui
psallebant in templo. filii asaph. cxx
viij. Hosthaij filii esmaam. filii ater. filii
amon. filii acuba topa. filii tobi omne
cxxxviij. Sacerdotes fruentes in tem
plo. filii sel filii casipa. filii tablot. filii
carme. filii su. filii lellu. filii labana. 7
filii acmatu. filii acub. filii utu. filii ce
ta. filii aggab. obai. filii anā. filii cami.
filii iedlu. filii au. filii radui. filii desa
num. filii netoba. filii caseba. filii ga
ze. filii ocui. filii finoe. filii atten. filii 7
bastem. filii asiana. filii manei. filii 7
nasisim. filii acufi. filii agista. filii ar
u. filii bacuc. filii hasalon. filii meeo
da. fusa. filii careth. filii barchus. filii 7
sisee. filii thoesy. filii naseth. filii agisth
filii pedō salomon filius eius. filii aso
photh. filii farida. filii celi. filii dedon.
filii gadalel. filii sephegi. filii aggia. filii
phacerer. filii sabathiam. filii sarothieth. fi
lii masie. filii ame. filii sephui. filii ad
dus. filii suba. filii ciza. filii rabocis. 7
filii saphat. filii malmon. Omnes sa

ESDRE

cio fuientes ꝛ pueri salomonis. cccc
lxxxij. Hy sunt filij qui ascenderunt
a thermel ꝛ thersa principes eorum.
Carmellam ꝛ thaareth non potuerunt
edicere ciuitates suas. ꝛ progenies. i
que madmodum fuit erisrael. filij
dalam. filij tubam. filij necodaꝫ. ccc lx
lacerdotibꝫ qui fungebantur sacerdo
tio non sunt inuenta. filij obia. filij a
chitob. filij sodai qui acceperunt uxorem
ininum. ex filiabꝫ zorzellaim. ꝛ uocati
sunt nomine eius. ꝛ horum quesiuit
generis scriptura impedauit. ꝛ non
est inuenta. ꝛ prohibiti sunt sacerdo
tio fungi. Et dixit illis nechemias ꝛ
athanas. ne participent sca. donec
exurgat pontifex doctus in ostensio
nem ꝛ ueritatem. Omnes aut simul
erant. exceptis finis ꝛ ancillis. xlij
milia cccl. Seruorum ꝛ ancillarum
vij milia cccxxxvij. Cantorum cc. et
cantatricum lxv. cameli cccc xxxv.
Equi vij milia xxxvj. Aduli ce mi
lia xlv. Subiugalia v milia xxv. ꝛ
de principibus ipis per pagos dum re
uerterent in templum dei. quod erat
ierlim. nouerunt ut susciterant templum
in loco suo secundum suam uirtu
tem in templum diuinatum opus
sacrum aurum minas viij milia. ꝛ ho
las sacerdotales c. Et habitauerunt
sacerdotes ꝛ leuite. et qui erant ex
plebe in ierlim ꝛ in regionem. ꝛ sacer
cantores ꝛ hostiarij. omnis isrl. in
regionibus suis. Instante aut septi
mense. cum essent filij israel in unoquo
que in urbibus suis. congregatum est omnium
in unum qđ erat ante portam orien
talem. ꝛ stantes iesus filius iosedech
ꝛ fres eius sacerdotes. ꝛ zorobabel fi
lius salathiel. ꝛ huius fres parauerunt
altare. ut offerent super illud holo
caustomata. secundum quod in libro
moysi hominis dei prescripta sunt. i
Et conuenerunt sibi ex aliis nationibꝫ
terre. ꝛ erexerunt altare in loco a
suo omnes gentes terre. ꝛ offerebant
hostias ꝛ holocaustomata domino a
matutina. ꝛ fecerunt scenophegia ex
diem solemnem. sicut preceptum e
in lege. ꝛ sacrificia cotidie sicut opor
tebat. Et post hec oblationes insti
tutas. ꝛ hostias sabbatorum. ꝛ neomenia
rum. ꝛ dierum sollemnium omnium
sanctificatorum ꝛ quorquot uouebant
domino. A neomenia septimi mensis
ceperunt hostias offerre deo. Et tẽ
plum domini nondum erat edifica
tum. Et dederunt pecuniam lapici
dis ꝛ fabris. ꝛ potum ꝛ escas ciꝫ gau
dio. Et dederunt cibaria syrorum ꝛ ty
rijs ut transferrent illis de libano i
tales ecdromas. ꝛ facerent rates in
pe portum. sm decretum quod scripsit
erat eis a cyro persarum rege.

XIII

Anno autem secundo
postquam uenerant in templum dei in ierlim i
mense secundo inchoauit
zorobabel filius salathiel
ꝛ iesus filius iosedech ꝛ fres eorum.
ꝛ sacerdotes ꝛ leuite. ꝛ omnes qui ad
uenerant de captiuitate in ierlim. ꝛ fi
nauerunt dei templum nouilunio
sedi mensis secundi anni. cum ue
nissent in untecam in ierlim. ꝛ statuerunt
leuitas a xx annis super opera domi.
Et stetit iesus ꝛ filius eius. ꝛ fres eius
leuite. ꝛ respiciantes ꝛ executores legis
ꝛ facientes opera in templo domini. i
Et steterunt sacerdotes hymnum stola
cum tubis. ꝛ leuite filij asaph hymnos
cymbala collaudantes dominum.
ꝛ benedicentes sedim dauid regẽ isrl.
Et canebant canticum domino. qm
ei dulcedo ꝛ honor in secula sup omnem
isrl. Et omnis populus tuba ceci
nerunt. ꝛ proclamauerunt uoce magna
collaudantes dim in suscitatione do
mus domini. Et uenerunt ex sacer
dotibꝫ ꝛ leuitis ꝛ principibus seediꝫ
patrum. senioribꝫ qui uiderant prioꝝ
templum. ꝛ ad huius edificationem i
cum clamore ꝛ planctu magno. ꝛ mul
ti cum tubis ꝛ gaudio magno. in tan
tum populus non audiret tubas pro
planctum populi. Tuba enim erat
tuba canens magnifice. ita ut longe i
audiretur.

XIIII

Audierunt inimici tribꝫ
iude ꝛ beniamin. ꝛ uenerunt
sciant que essent uoces tubarum.
Et cognouerunt qm qui

eiat er captiuitate edificant templu: dño dño ifrl. Et accedentes ad zorobabel ⁊ ihesum. ⁊ principes pagorum. dicebant eis. Edificabimus vobiscum. Similiter enim audiuimus dño vro sicut vos facimus: ⁊ immolamus victimas ei a diebus asbasareth regis assyriorum. qui transtulit nos hic. Et dixit illis zorobabel ⁊ ihesus ⁊ principes pagorum ifrl. Non è nobis ⁊ nobiscum edificare domum dei nri. Nos enim soli edificabimus domino ifrl. sicut precepit nobis cyrus rex persarum. Gentes aut terre incumbentes populo iude. ⁊ deterrentes eos ædificare templum. ⁊ corrumpentes consilium eorum omnibus diebus cyri regis. Et prorogatum est opus edificationis templi usq; ad annum secundum regni darii. XV.

In secundo aut anno regni darii. prophetauit aggeus ⁊ zacharias filius addo, principes apud iudeam. ⁊ in ierusalem. in nomine dñi dei ifrael super eos. Tunc stans zorobabel filius salathiel. ⁊ ihesus filius iosedech. inchoauerunt edificare domum dñi que è in ierusalem. cum adessent eis prophete dñi. ⁊ adiuuarent eos. In ipso tpre venerat ad illos sisennes sub regulus syrie ⁊ phenice. ⁊ satrobuzanes. ⁊ socii eius. ⁊ dixerunt eis. Quis precipit vobis domum hanc edificare ⁊ tectum istud. ⁊ alia omnia perficere. ⁊ qui sunt structores qui hec edificant. Et hucusq; gratis inquisitione facta super eos qui essent in captiuitate. ad omne consilium eorum. ⁊ non sunt impediti edificare. donec significaret dario de omnibus istis. ⁊ responsum accepissent. Exemplum eple quã miserunt dario. Sisennes sub regulus syrie. ⁊ phenice. ⁊ satrobuzanes. ⁊ socii eius in syria. ⁊ phenice presides regi dario salutem. Omnia nota sint dño nro regi. quia cum aduenissemus in regionem iudee ⁊ intrassemus in ierusalem. inuenimus edificantes domum dei magnam. ⁊ templum ex lapidibus politis. magnis ⁊ pretiosis materiis parietibus. ⁊ opera instanter fieri. ⁊ sufficienter ⁊ prospere ire in manibus eorum. ⁊ omni gloria diligentissime perfici. Tunc interrogauimus seniores dicentes. Quo permittente vobis edificatis domum istam. ⁊ opera hec. Deo aut interrogauimus eos. ut nomina faceremus tibi homines ⁊ principes Et nominum scripturam ppositorum postulauimus illos. Ut illi renuntiarent nobis dicentes. Nos sumus filii dñi. qui fecit celum ⁊ terram. ⁊ edificabat hec domus ante istos annos multos a rege ifrl magno ⁊ fortissimo. ⁊ cõsummata è. Et quoniam pcs nri. erant babites eiant. ⁊ peccauerunt ad deum ifrl. tradidit eos in manu nabuchodonosor regis babilonie regis caldeorum. Et domum istam demolientes incenderunt. ⁊ populum captiuum duxerit in babiloniam. XVI.

In primo anno regnante cyro rege babilonie. scripsit cyrus rex domum edificare. ⁊ illa sacra vasa aurea ⁊ argentea que extulerat nabuchodonosor de templo que è in ierlim. ⁊ posuerat ea in templo. iussit proferri ea cyrus rex de templo quod erat in babilonia. ⁊ tradita sunt zorobabel. ⁊ salmanasar sub regulo. ⁊ precepit eis. ut offerrent hec vasa. ut ponerentur in templo quod erat in ierlim. ⁊ templum dei edificare in loco suo. Tunc zorobabel salmanasar. iussit fundamenta domus domini que è in ierlim. ⁊ ex illo usq; nunc edificatur. ⁊ non acceperit consummationem. Nunc ergo si videtur regi. requiratur in regalibus bibliothecis regis que sunt in babilonia. Et si inuenitur fuerit ex iussu cyri regis ut templum dei in ierlim edificetur. ⁊ voluntas dñi nri. super hoc nobis. Tunc rex darius precepit inquiri in bibliothecis. ⁊ inuentus è in hecbatanis oppido. quod est in media regione loci unus in quo scripta erant ista. XVII

ESDRE

Anno primo regnante cy
ro. rex cyrus precep̃ dñi
dñmi que ē in ierlm edifi
care. ubi incendant̃ ignis a
siduo. cuius altitudo sit cubitorum .x.
7 latitudo sit latitudo cubitorum lx: qui
dratum lapidib⁹ politis trib⁹. 7 mem
bro ligno eiusdem regionis. 7 membrū
uno nouo. 7 impendia dari de domo cy
ri regis. 7 sacra uasa domus dñmi. q3
aurea q3 argentea. que extulit nabu
chodonosor in domum que ē in ierlm
ubi erant posita ut ponantur illic. Et
precepit ciram agere sisemnem sbre
gulum syrie 7 plemice. 7 stanabuzanaz
7 sodales eius. 7 qui ordinati erant in
syria 7 plemice p̃fectos. ut abstinerēt
se ab eodem loco. Et ego quoq3 precepi
in domum edificare. Et precepi ut ad
uuenit eos qui sunt ercaptiuitate iu
deorum. donec cōsumerent templum e
dis dñmi. 7 auertatione tributoriz
syrie. coele 7 plemice. diligent̃ quan
titatem dari his hominib⁹ ad sacrifici
um dñi. zorobabel p̃fecto. ad taurōs
7 ad arietes. 7 ad agnos. Similit̃ ar
7 frumentum 7 sal 7 uinum 7 oleum iuxta
ri p̃ singulos annos. p̃out sacerdo
tes qui sunt in ierlm. dixerint cō
sumi cotidie sine ulla dilatione. ut of
ferantur oblationes deo summo p̃ro
rege 7 pueris eius. 7 orent p̃ro ꝑ uita.
7 denunciem⁹. ut quicumq3 transgres
si fuerint aliquid ex his que scripta
sunt. aut p̃euerint. accipiatur lignū
de suis propriis. 7 suspendantur. 7 bo
na ꝑ eorum regi asscribantur. Propter 7 o
minus cuius nomen inuocatū ē ibi
exterminet eōm regem 7 gentem qui
manum suam extendere p̃hibuerit. 7
aut male tractare domum dñi illam.
quem ē in ierlm. Ego darius rex decer
ni. qua diligentissime fiat hec fieri. A

Anno XVIIII

sisemnes subregulus. coe
lem syrie 7 plemice. 7 stana
buzenes. 7 sodales obsecu
a his que a dario rege decreta erant.
sistebant sacro sctis operib⁹ diligentis
sime cooperantes cum senioribus iudeo
rum principib⁹ syrie. Et prosperata
sunt sacro sancta opera. prophetantibus
aggeo 7 zacharia prophetis. Et cōsuma
uerunt ea p̃ precepta dñmi dei
israel. 7 ex edicto cyri 7 darii 7 artaxer
sis regis persarum. 7 cōsumata ē domus
ista. usq3 ad tertiam 7 uicesimā diem
mensis adar. sexto anno darii regis.
Et fecerunt filii israel. 7 sacerdotes 7 le
uite 7 ceteri qui erant ex captiuitate.
qui apposita sunt secdm ea que scripta
sunt in libro moysi. Et obtulerunt
in dedicationem templi dñmi. cen
tos .x. arietes. cc. agnos. cccc. 7 edos. a
pro peccatis uniuersi israel. xij. secundū
numerum tribuum israel. Et steterunt
sacerdotes 7 leuite. amicti stollas p̃
tribus super opera domini dei israel. sdm
librum moysi. 7 hostiarij p̃ singulas
portas. Et egerunt filii israel cum hiis
qui erant ex captiuitate illū phase.
xiiij luna mensis primi. qñ sanctificati
sunt sacerdotes 7 leuite. Et omnes
filii captiuitatis non sunt simul sāc
tificati. quia leuite omnes simul sanc
tificati sunt. 7 immolauerunt phase uni
uersis filiis captiuitatis. 7 fratribus suis
sacerdotib⁹. 7 semetipsis. Et manducā
uerunt filii israel qui erant ex captiui
tate omnes qui remanserant ab
omnib⁹ exercitationib⁹ gentium terre
querentes dñm. 7 celebrauerunt di
em festum azimorum vij diebus epu
lantes in conspectu domini. qñ conuer
tit cor regis assyriorum in eis. 7 cō
tinuit manus eorum ad opera domini
dei israel. Et post hunc regnante ar
taxerxe persarum rege. accessit esdras
filius azarie filii helchie. filii salome.
filii sadduc. filii achitob. filii amarie. fi
lii azarie. filii hozee. filii abisue. filii fine
es. filii eleazari. filii aaron primi sa
cerdotis. hic esdras ascendit de babilonia
cum ceteris scribis. 7 ingeniosus in lege
moysi. que data ē a domino deo israel.
dicere 7 facere. Et dedit ei rex gloriā.
q3 inuenisset gratiam in omni dignitate
7 sapientia in conspectu eius. Et ascen
derunt simul cum ipso ex filiis israel.
7 sacerdotibus 7 leuitis. 7 sacris cantori
bus templi. 7 hostiariis. 7 seruis templi.
in ierusalem. Anno XVIIII

TERCIVS

Anno septimo regnante artaxerse quinto mense. hic annus septimus erat. Ascendentes enim de babilonia nouilunio v mensis. ut ne irritum faceret solimam. iuxta precepta illius prosperitatem inuenerit a domino ihõ. In his enim esdras magnam disciplinam optinebat. ne preteriret quicquã eorum que erant ex lege domini preceptis. docendo universum israhel omnem iustitiam iudicium. Accedentes autem qui scribebant scripturas regis. tradiderunt scriptas quod obuenerat ab artaxerse rege ad hesdram sacerdotem lectorem legis domini. cuius exẽplũ subiectũ est.

Ego artaxerses rex hesdre sacerdoti lectori legis domini salutem. Humanitatis ego iudicaui etiam beneficia. precepi ex his qui desiderant ex gente iudeorum ex sua sponte. et ex sacerdotibus leuitis qui sunt in regno meo. simul tecum in ierusalem. Quicunque ergo cupiunt ire tecum ueniant. proficiscantur sicut placuit michi. et vii amicis meis consiliariis. ut uisitent ea que aguntur sup iudeam et ierusalem. obseruantes sicut hẽs in lege domini. et ferant munera domino israhel. que uouit ego et amici ierusalem. et omne aurum et argentum quod inuenitur in regione babilonie domino in ierusalem. cum illo quod donatum est populo ipsa gente in templum dei eorum quod est in ierusalem. ut colligantur hec aurum et argentum. et tauros arietes et agnos et edos. et que his sunt agruenta. ut offerant hostias domino super altare domini dei eorum quod est in ierusalem. et omnia quecunque uolueris cum fratribus tuis facere auro et argento. perfice pro uoluntate tua sm precepta dei tui. et sacra sancta uasa que data sunt tibi ad opera domus domini dei tui que est in ierusalem. et cetera quecunque tibi subuenerint ad opera templi dei tui dabis de regali gazophilacio. Si uolueris cum fratribus tuis facere auro et argento perfice sm uoluntatẽ dei tui.

Et ego quidem rex artaxerses precipio custodibus thesaurorum syrie et fenicis. ut quecunque scripserit esdras sacerdos et lector legis domini diligenter det ei. usque ad argenti talenta. centum similiter et usque ad frumenti modios. c. et uini amphoras. c. et alia que cunque habundant sine taratione. dum sm legem dei fiant deo altissimo. ne forte eius ira grassetur in regno regis et filii et filiorum eius. Vobis autem dicimus. ut omnibus sacerdotibus et leuitis et sacris cantoribus et fabris templi et seruis templi huius. nullum tributum. neque ullo iudicio ingratis. Nec liceat cuiquã potestatem obicere eis quicquã. Tu autem esdras sm sapientiam dei constitue iudices et arbitros in tota syria et phenice. eos qui legem dei tui nouerunt docere. Et quos transgressi fuerint legem diligenter plectantur. siue morte siue ciriptiani. siue etiam pecunie mulctatione uel adductione.

XXI

Et dixit esdras scriba. Benedictus dominus deus patrum nostrorum qui dedit hec uoluntatem in cor regis. clarificare domum suam que est in ierusalem. et me honorificauit in conspectu regis et consiliariorum. et amicorum eius. et purpuratorum eius. Et ego confortatus sum sm opitulationem domini dei mei. Et congregaui ex israhel uiros. ut simul ascenderent mecum Et hi sunt principes sm suas patrias et principatus personales eorum qui mecum ascenderunt de babilonia in regno artaxersis. Ex filiis phares gersom ex filiis ithamar amenus filiorum danid. Actus filius seccheie. Ex filiis phares zacharias. et cum eo uiri sunt uiri. cl. Ex filiis ductorum moabitarum. zaraei. et cum ipso uiri cc l. Ex filiis zathoes. iecconias. iezrhieli. et cum ipso uiri cc l. Ex filiis salmasiai gotholie. et cum ipso uiri lxx. Ex filiis saphatie. zarias michaeli. et cum ipso uiri lxx. Ex filiis ioabiae iezeb. et cum ipso uiri cc xij. Ex filiis banie salimoth filius iosaphie. et cum ipso uiri clx. Ex filiis bee zacharias bebey.

ꝛ cum ipo mil. cc. viij. Et filij asadi
ca. anne. acare. ꝛ cum ipo mil. cc. x. Et
filij adonicam ipis postremis. Et hꝫ
sunt nomina eoꝝ. elyphalam fili
iebel ꝛ semeas. ꝛ cum ipo mil. lxx. Et
ꝛgirgant eos ad fluuium qui vocat
thia ꝛ metan illuc fluuius trauio. et
recognou eos. Et er filijs sacerdotuꝫ
ꝛ leuitaꝝ non inuenit illic. Et misi
ad eleazarum. ꝛ ecce ion ꝛ maasmá et
malobam. ꝛ encatam. ꝛ samea. ꝛ noubú
natam enagan. ꝛ ebanná ꝛ mosollamú
ipos ductores ꝛ peritos. Et dixi eis ut
uenirent ad ludeum qui erant apud
locum gazophilaci. Et mandaui eis
ut dicerent iedleo. ꝛ fribꝫ eius. ꝛ illis q
erant in gazophilacio ut mitterent
nobis eos qui sacerdotio fungerentur
in domo domini dei nri. Et adduxerit
nobis ꝑ manum ualidam dñi dei
nri uirum peritum ex filijs mooli filij
leui filij israel. sebebiam ꝛ filios ꝛ fres
qui erant xviij. asbiam ꝛ amnum. ꝛ
Et filijs filiorum chananei ꝛ filij eoꝝ
uiri xx. Et ex his qui in templo ser
uiebant. quos dedit dauid ꝛ pncipes
ad operationem leuitaꝝ templo
famulantium. cxx. omnium nomina
significata sunt in scripturis. Et no
ui illic ieiunium uouebo in conspectu
domini ut quereremus ab eo bonú iter
nobis ꝛ qui nobiscum erant. ꝛ filijs
ꝛ peconibꝫ propꝛ insidias. Erubui
enim petere a rege peditum ꝛ equitum
ut ꝓtegerent nos ꝛ tutelle gratia ꝓtra aduer
sarios nros. Dixeramus enim regi. qm
manus dei nri est cum eis qui mq
runt eum in omni affectu. XXVII

Et ait rursum de peccatis nostris
dñm deum nrm secundú h
quem ꝛ propitium habe
re potes dei summus deo nro
Et separauit ex plebe prepositos ꝛ sa
cerdotibꝫ templi nros xij. ꝛ tradebam ꝛ
asamiam. ꝛ cum eis ex filijs eoꝝ
nros x. ꝛ appendi eis argentum ꝛ au
rum ꝛ uasa sacerdotalia domus dñi
dei nri. quæ donauerat rex ꝛ consilia
eius. ꝛ pncipes ꝛ omnis isr. Et ut
appenderim eis argenti talenta
cc. ꝛ uasa argentea talenta cc. et
aurea talenta c. ꝛ uasorum aureorum
xx. et. ꝛ uasa ærea de bono æramento
splendentia ry. aurea spem meliora.
ꝛ dixi eis. Et uos sci estis domino. et
uasa sunt sancta. ꝛ aurum ꝛ argentum
uoluntarium ẽ domino deo patrum
Vigilate ꝛ custodite donec ponderetis co
plebis prepositis sacerdotibꝫ ꝛ leuit.
ꝛ principibꝫ familiarum isr. ꝛ cellis. in
ierusalem in templo domus dei nri. Et hꝫ qui
susceperunt sacerdotes ꝛ leuite aurum
argentum ꝛ uasa que erant in cellis
ut inferrent in templum domini. Et
profecti sumus a flumine thia die xij. m.
mensis primi. ut ꝛ quo ueniremus
in ierusalem. XXIII

Et cum scis fuisse me ter
dies. quarta aut die pon
derauimus aurum ꝛ argentum
traditum ẽ in domo domi
dei nri. Meremoth filio uriæ sacerdo
ti cum ipo erat eleazar filius finees. et
erant cum ipis iosabdus filius iesu. ꝛ
moeias ꝛ banni filius henadad ad nūm
ad pondus unumquodq. ꝛ scriptum est
pondus ipoꝝ omne eadem hora. Qui ad
uenerunt ex captiuitate obtulerunt
sacrificium domino isr. tauros xij ꝛ
pro omni isr. arietes xcvj agnos lxxij. hircos pro peccato xij. ꝛ
pro salute uniuersa xij. omnia in sacri
ficium domini. Et tradiderunt præce
regis regalibꝫ. dispensatoribꝫ ꝛ subre
gulis cœlen syrie. ꝛ phœnices. ꝛ bono
rificauerunt gentem ꝛ templum dñi.
Et consummatis XXIIII
his accesserunt ad me pre
positi. Non segregauerunt
gentes isr. ꝛ principes ꝛ sa
cerdotes ꝛ leuite. alienigenæ gentes
ꝛ nationes terræ immundicias suas. a
chananeis. et hetheis ꝛ pherezeis ꝛ iebuse
is ꝛ moabitis ægyptijs. ꝛ idumeis. ꝛ
Contulerunt enim filias eoꝝ
ꝛ filijs eoꝝ. ꝛ commixtum ẽ semẽ
sanctum alienigenis gentibꝫ terræ. Et
principes etiam prepositi ꝛ magistra
tus huius delicto ipsi in
quit. Et mortuum ab officio ne
fumentum ꝛ sacrum nuncupant. placens
capillos ꝛ barbam sed ꝛ solere ꝛ mœs

Et ecce venerunt ad me quicunq; timent
mouebantur in uerbo dñi dei israhel
me lugentem super iniquitate istam.
et sedebam tristis. usq; ad sacrificium
uespertinum. Et exurgens a ieiunio
scissa ueste mea. et pallio meo. et sacca
tunica. et extendens manus
ad dñm deum dicebam. Domine confusus
sum. et uerecundus sum ante faciem tuam.
quia delicta nra multiplicata sunt super
capita nra. et iniquitates nre exaltate
sunt usq; ad celum. ex patribus nris
nimium sumus in magno peccato usq;
in hunc diem. Et propter peccata nra et
patrum nrorum sumus nos cum fratribus
nris usq; in hunc diem. et cum sacerdotibus
nris. et regibus terre in gladium
et captiuitatem et depredationem et
confusione usq; in hodiernum diem. et
Et nunc quantum ad quid dicemus nobis
nisi abstulit deus meus. Derelinquentes
nobis radicem et nomen in loco sanc
tificationis sue. detegere luminare
nrm in domo dei nri dare nobis
escam in tpe seruitutis nre. Et cum
essemus non sumus derelicti a do
mino deo nro. Et obstruxit nos in gra
tiam regum persarum dare
escam. et exaltare templum dei
nri. et edificare desolata eius ut dare nobis
habitationem in iudea et hierusalem. Et nunc
quid dicemus deinceps fratres nri. Tibi
enim mandasti per manus puerorum tuorum. et
prophetarum dicens. Quam terram in qua
introitis possidere hereditatem eius.
terra polluta est coinquinationibus. et abo
minationibus. et immunditie eius
impleuerunt eam toto immunditia sua.
et nunc filias uras non dabitis filiis
eorum. et filias eorum non accipietis
filiis uris. et non inquiretis
pacem nec ut habeatis omni tpe. ut
roboremini. et comedatis omnia bona terre
et hereditatem possidendam filiis uris
usq; in eternum. Et post omnia que uenerunt nobis
propter opera nra mala.
et magna peccata nra. Et quidem nos
tales meruisti. et tantum reliquisti nobis
semen. si rursum uertentes mandata tua
misceamur populis abominationum earum.

tione huius. Domine ne irascaris nobis
perdere nos quo ad usq; non relinquas
reliquias et nomen nim. Domine deus israhel
uerax es. derelicta est enim radix usq;
in hodiernum diem. Ecce nunc sumus
in conspectu tuo in iniquitatibus nris. non
est enim nobis stare ante te in his. Et
cum adhuc ploraret et oraret esdras. flens
coram prostratus ante templum ad
gregata est ad eum ex israhel turba ma
gna nimis uiri et mulieres et iuuenes
et iuuenculi. flentes enim erat magis
in ipsa multitudine. Et cum clamasset
confessus esset esdras et filios israhel. dixit ei
dicens. Nos in dominum peccauimus
et collocauimus nobis in matrimo
nium mulieres alienigenas ex gentibus
terre. et nunc est super omnem israhel.
super nos ergo sit iurisiurandum a domino
expellere omnes uxores nras que
ex alienigenis sunt cum filiis earum
sicut tibi decretum est a maioribus nris et
legem domini. Exurgens explica.
ad te enim expectat hec negotium. et
nos tecum sumus. uiriliter fac. Et
exurgens esdras. adiurauit principes sacerdotum et leuitas et omnem israhel.
facere omnia hec. Et iurauerunt.
Et exurgens esdras ab ante atrium
templi abiit in pastophorium iohanan
filii eliasib. et hospitatus est illic. Non
gustauit panem nec aquam bibit si
quidem luctus multitudinis. Et facta est
predicatio in omni urbe iudee filiis
qui erant ex captiuitate congregati in
hierusalem. ut quicunq; non accurreret in
duo aut triduo secundum consilium principum
et seniorum tolleretur facultates eius. ipse alienus uocaretur ab
ecclesia captiuitatis. Et congregati sunt
omnes qui erant ex tribu iuda et beniamin
in tribus diebus in hierusalem. hic nimis
est nonus mensis. et sedit
omnis multitudo in area templi pro
hyeme presenti.

XXV

Exurgens esdras dixit ad
eos iniique fecistis collocando uobis in matrimo
nium uxores alienigenas
ut adderetis ad peccata israhel. Et nunc
date confessionem et magnificentiam

dño deo p̃rum nr̃orum. ꝛ perficite
uoluntatem ip̃ius. ꝛ diſcedite a gẽ̃ib̃
terre. ꝛ ab uxoribꝫ alienigenis. Et cõ
mauit omnis multitudo. ꝛ dixerunt ꝛ
uoce magna. Sicut dixiſti. faciemus
Sz qm̃ multitudo magna ẽ. ꝛ tp̃s hyb̃
num ꝛ non poſſumus in ſubſtãtia ſtare
ꝛ hec opus non ẽ nobis unius diei. ꝛ
nz bidui. multum enim in his peccã
uimus. ſtetit p̃epoſitꝰ multitudinis.
ꝛ omnes qui nobiſcum inhabitant. et
quotquot habent apud ſe uxores alie
nigenas. ꝛ aſſiſtant accepto tp̃e ex loi
loco p̃reſbiteri. ꝛ iudices uſqꝫ quo ſol
uant ira dñi huius negotij huius. Jo
nathas autẽ filius ezechi. ꝛ ezras thecã
ſuſceperunt ſm̃ h̃. ꝛ roborauerunt ſe. ꝛ
ſalechetes ſimul cooperati ſunt cum
illis. Et fecerunt ſm̃ h̃ omnia tran
ſeũtes qui erant ex captiuitate. Et ele
git ſibi uiros eſdras ſacerdotes p̃incipes
magnos de p̃ribꝫ eorum ſm̃ nomina.

Et cum ſederunt xxvi
nouilunio menſis decimi
examinare negotium iſtũ.
ꝛ determinatum ẽ de uiris
qui hẽbant uxores alienigenas. uſqꝫ
ad neomenia p̃mi menſis. ꝛ inuenti ſũt
ex ſacerdotibꝫ p̃euaricati qui habebant
uxores alienigenas uxores. ex filijs
ieſu filij iosedech. ꝛ fr̃ibꝫ eius maſeas
ꝛ eliezerus. ꝛ ioribꝫ. ꝛ ioadanus. Et iu
rauerunt manus ut ex pellerent uxores
ſuas. ꝛ ad luendum in arietem oue pro
pro ignorantia ſua. ꝛ ex filijs ſemeri. ꝛ
maſeas ꝛ aſſes. ꝛ ieelech. ꝛ azarias. Et ꝛ
ex filijs ſoſorelve. maſias. ꝛ ismah eius.
ꝛ nathanee uſſio iedeus ꝛ ralfas. Et ex
leuitis iozabdus. ꝛ ſemeis ꝛ colius. ꝛ ca
litas. ꝛ fatias ꝛ colias. ꝛ thonas ꝛ iacri
cantoribꝫ. eliaſubus. zaccurus. Et ex
hoſtiarijs. pſallumus ꝛ tolbanes. Et ꝛ
ex iſr̃l ex filijs forcoſy. ꝛ remias ꝛ geddi
as. ꝛ melchias ꝛ michelus. ꝛ eleazarus.
ꝛ gemechias ꝛ hannias. ꝛ ex filijs iolama
ni. thamias. ꝛ zacharias. ieiçel. ꝛ obdi.
ꝛ iermoth. ꝛ elias. Et ex filijs zamoth.
eliadas. ꝛ eliaſumus. ꝛ othias. ꝛ iarimo
ꝛ zabdis. ꝛ iebedias. Et ex filijs bebeio
hanes ꝛ amanias. ꝛ zabbias. ꝛ emeris.
Ex filijs hanni. olamus ꝛ malluchus.

ꝛ iebdeus. ꝛ iaſub. ꝛ aſabias. ꝛ ieremoth.
Et ex filijs adim. naathus. ꝛ moſi
ꝛ ialemus. ꝛ manas. ꝛ baſeas ꝛ matha
thias ꝛ beſeel. ꝛ bonnus ꝛ manaſſes. ꝛ
Et ex filijs mac. noneas ꝛ aſeas ꝛ mel
chias ꝛ ſemeas. ꝛ ſymon ꝛ beniamin. et
malchus ꝛ maxias. Et ex filijs aſom
camaneus. matathias. ꝛ bannus ꝛ ely
phalath. ꝛ manaſſes ꝛ ſemei. Et ex fi
lijs hanni. ieremias ꝛ moadias. ꝛ abra
mus. ꝛ iobel ꝛ thameas. ꝛ pelias. ꝛ ionas.
ꝛ marimoth. ꝛ eliaſib. ꝛ mathanneus. et
elyaſis. ꝛ oziias. ꝛ dielus. ꝛ ſamedius. ꝛ
ſambris. ꝛ ioſephus. Et filijs nobei.
vaelus. ꝛ mathanias. ꝛ labadius. ꝛ ſeele
da. ſedm. ꝛ ieſin. baneas. Omnes iſti
duxerunt ſibi uxores alienigenas.
ꝛ dimiſerunt eas cum filijs. xxvii

Et habitauerunt ſacerdotes
ꝛ leuite. ꝛ qui erant ex iſr̃l.
in ieſim. ꝛ in tota regione
una nouilunio menſis ſe
ptimi. Et erant filij iſr̃l in ꝓmotione
nibꝫ ſuis. Et aggregata eſt omnis mul
titudo ſimul in area que ẽ ab oriẽte
porte ſacre. ꝛ dixerunt eſdre ſacerdoti
ꝛ lectori. ut afferret legem moyſi. que
tradita ẽ a dño deo iſr̃l. Et attulit
eſdras ſacerdos legem coram omni multitu
dini eorum. a uiro uſqꝫ ad mulierem
ꝛ omnibꝫ ſacerdotibꝫ audire legem. no
uilunio menſis ſeptimi. Et legebat
in area que ẽ ante ſaciam portam tem
pli a prima luce uſqꝫ ad neſperam co
ram uiris ꝛ mulieribꝫ. Et dederunt
omnes ſenſum ad legem. Et ſtetit eſ
dras ſacerdos ꝛ lector legis ſuper lignã
um tribunal quod fabricatum erat. ꝛ
Et ſteterunt mathathias. ſamus ana
nias. azarias. urias. ezechias ad dex
teram. et ad ſiniſtram phaleus. miſael
malachias. abuſtaſſabi. nabadias. ꝛ
zacharias. Et aſſumpſit eſdras li
brum coram omni multitudine. pre
ſidebat enim in gloria in ſpectu oĩm.
Et cum abſoluiſſet legem omnes re
a ſtetерunt. Et benedixit eſdras dño
deum altiſſimum. deum ſabaoth omi
potentem. Et rñdit omnis populus
amen. Et eleuatis ſurſum manibus
p̃ſtrauerunt in terram adorauerunt ꝛ

dominum. Jesus thamacus. Iazabias
Iadonus. Iaccubus. Isabathes. Ioalit
des. Iazarias Ioiabdus. Iananias et
filias leuite qui dicebant legem. Im
mutatidine legebant legem domini.
Ipreferebant singuli ees qui intellige
bant lectionem. Et dixit atates et
die pontifici Iectori. Ileuitis qui docte
bant mutatidinem dicens. Dies hic
sctus e domino. Et omnes flebant cu
audissent legem. Et dixit esdras. In
gressi ergo manducate pinguissima
queqz. Ibibite dulcissima queqz. Imit
tite munera his qui non hent. Sctus
e enim hic dies domini. Et nolite
mesti ee. dominus enim clarificabit
uos. Et leuite demulcabant in publi
co omnibo dicentes. Dies hic sctus e.
nolite mesti ee. Et abierunt omnes
manducare Ibibere Iepulari. Idare
munera his qui non hent ut epulent
Magnifice enim sunt exaltati uerbis
quibo edocti sunt. Et congregati sunt u
niuersi in ierlim. celebrare letitiam fm
testamentum domini dei israel. Explic
lib ui esdre. Incip ptac sci iero i libri tobi

Ro
man
er eli
adoro
epis.
iero
nim
presbiter in domino salutem. Gratiarum
non desino exactionis uic instantia.
Origines enim ut librum caldeo sermo
ne scriptum. ad latinum stilum trahan.
Librum unqz tobie quem ebrei de ca
talogo diuinarum scripturarum secan
tes his que agiographa memorant ma
ciparunt. Rogati a desiderio uro. non
tamen meo studio. Arguunt enim
nos hebreorum studia. Iimputant nob
ota suum canonem latinis auribus

uita transferre. Si melius ee iudicant
pharisseorum displicere iudicio. Iepo
sitionib defuisse instar ponti. Et
quia uicina e chaldeorum lingua ser
moni hebraico utriusqz lingue peritis
simum loquacem reperiens. unius di
ei laborem arripui. Iquicquid michi
ille hebraicis uerbis expressit. hic ego
accito notario Imonib latinis expo
sui. Orationib uris mercedem huius
operis opensabo. cum gratum uobis
didicero me q' ulterius esse dignum co
plesse.

EXPLICIT PROLOGVS IN LIBRVM TOBIE

INCIPIT LIBER TOBIE

Obi
as er
tribu
Icum
tate
nepta
lum q

e in superioribo galilee supra naasson.p'
uiam que ducit ad occidentem. in simi
libo bene ciuitatem sepheth. Cum ca
ptus eet in diebo salmanasar regis assy
riorum. in captiuitate tamen positus.
uitam ueritatis non deseruit. Ita uero
que hic poterat. cotidie cum captiuis

TOBIE

filiis qui erant ex genere suo impurer.
Cumq; cæteri omnes de tribu a
neptalim. nichil tamen prauum gessir
in operi. Demq; cum uenirent omnes ad
uitulos aureos. quos ieroboam rex isr
fecerat. hic solus fugiebat sortia o
um: 7 pergebat ad templum
domini. 7 adorabat ibi deum isr
Omnia primitiua sua 7 decimas suas
fideliter offerens. ita ut in tertio ano
proselitis 7 aduenis ministraret omi
decimationem. Hec 7 his similia sed
legem dei prenimius obseruabat. Cum
uero fetus fuisset uir. accepit uxorem
annam de tribu sua. genuitq; ex ea
filium nomen suum imponens ei. 7
Quem ab infantia timere deum do
cuit. 7 abstinere ab omni pecco. Igit
cum per captiuitatem deuenisset cu
uxore sua 7 filio in ciuitatem cum o
tribu sua. 7 omnes ederem ex cibis ge
tilium. Iste custodiuit animam suam
7 nunq; contaminatus è in escis eo
Et qm memor fuit domini in toto
corde suo. deus illi deus gratum in ospe
ti salmanasar regis. 7 dedit potestatem
quecumq; uellet ire. Bene libertatem
quecumq; facere uoluisset. Peregebat
enim per omnes qui erant in captiu
tate. 7 monita salutis dabat eis. Cu
aut uenisset in regiones ciuitatem meto
nim. 7 ex bis quibo honoratus fuerat
a rege binis 7 talenta argenti. 7 cum
multa turba gentis sue gabelitum e
gentem uteret qui erat ex tribu eius.
sub cyrographo dedit illi memorati
pondus argenti. Post multum uero
tpis mortuo salmanasar rege. cum re
gnaret senacherib filius eius pro eo. 7
filios isr' eo fos haberet in despectu suo. 7
tobias coidie peregebat per omnem co
gnationem suam. 7 consolabatur eos. Di
uitebatq; unicuiq; prout poterat de
facultatibus suis. Crudientes aut ale
bat. nudisq; uestimenta prebebat. 7 mor
tuos atq; occisos sepulturam sollicit
exhibebat. Demq; cum reuersus esset
senacherib fugiens a iudea plaga qui
ex ea cum deus fecerat propter blasphe
miam suam. 7 multos interfecit
ex filiis isrl. tobias sepelichat corpa
eorum. At ubi nunciatum regi est
eum occisi. 7 tulit cum filiam eius. 7
Tobias uero cum filio suo 7 uxore
fugiens inopia laborat. quia multa
diligebant eum. Post dies uero xlv.
occiderunt regem filii ipius. 7 reuers
è tobias ad domum suam. Omissa
facultas eius restituta è ei.

Post hec uero cum esset di
es festus domini. 7 facti
esset prandium bonum in
domo tobie. dixit filio su
ade 7 adduc aliquos de tribu nra pau
res deum. 7 epulentur nobiscum. Cuq;
abisset. reuertens nunciauit ei unum
ex filiis isrl iugulatum in platea iacē
Statimq; exiliens de accubitu suo re
linquens prandium ieiunus peruene
rat ad corpus. tollensq; illum porta
uit ad domum suam occulte. ut cum
sol occubuisset caute sepeliret eum. Cū
q; occultasset corpus. manducauit pa
nem cum luctu 7 timore. memorās
illum sermonem quem dixit dominus
per amos prophām. Dies festi uest cō
uertentur in lamentationē 7 luctum
Cum uero sol occubuisset. abiit 7 sepe
liuit eum. Angebant aut illum pro
cumi sui. dicentes. Iam huius rei ca
uterifici iussius es. 7 uix effugisti mor
tis imperium. 7 iterum sepelis mortu
os. Et tobias plus timens deum q; re
gem rapiebat corpora occisorum. 7
occultabat in domo sua. 7 medys noc
tib sepeliebat ea. Contigit aut ut qu
dam die fatigatus a sepultura uenies
domum iacuisset se iuxta parietem. et
obdormiss. 7 ex nido hirundinum ca
dentia illi calida sterco ra infudēt
super oculos eius. fieretq; cecus. Hoc
aut temptationem ei permisit dus
euenire illi. ut posteris daret exem
plum patientie eius. sicut 7 sci tob. 7
Iam cum ab infantia sua semper de
um timuisset. 7 mandata eius custodi
isset. non è contristatus ani deum q; pla
ga cecitatis euenisset ei. Is immobilis in
timore dei permansit. agens gras deo
omnibo diebo uite sue. Iam sicut bio
tob insultabant reges. ita ut parētes
cognati eius. 7 irridebant uitam eius.

TOBIE

dicentes. Vbi ē spes tua. pro qua elimosinas ⁊ sepulturas faciebas? Tobias autē increpabat eos. dicens. Nolite ita loqui: quōn filij sōrum sumus. ⁊ uitam illam expectamus quam dō daturus ē his qui fidem suam nūq̄ mutauerūt ab eo. Anna uero uxor eius ibat ad textrinum opus quotidie. ⁊ de labore manuum suarum. uictui quem q̄ sequi potuisset deferebat. Vnde factum ē ut edum capretum accipiens dominus domi. Cumq; cum uocem balantis audisset. dixit. Videte ne furto sit furtiuus sit. reddite eum dominis suis. quia non licet nobis aut edere aut furto aliquid attingere. Ad hec uxor eius ita respondit. Manifestum fēta ē spes tua. ⁊ elymosine tue modo apparuerunt. Atq; his talibus ⁊ huiusce modi uerbis exprobrabat ei.

Tunc tobias ingemuit. ⁊ cepit orare cum lacrimis dicens. Iustus es domine. ⁊ omnia iudicia tua iusta sunt. ⁊ omnes uie tue misericordia ⁊ ueritas iudicium. Et nunc domine memor esto mei. ⁊ ne uindicte sumas de peccatis meis. neq; reminiscaris delicta mea. uel parentum meorum. qui non obediuimus preceptis tuis. Et tradidisti nos in direptionē ⁊ captiuitatem ⁊ mortem ⁊ in fabulam ⁊ in improperium omnibus nationibus in quibus dispersisti nos. Et nunc domine magna sunt iudicia tua. quia non egimus secundum precepta tua. ⁊ non ambulauimus sincere coram te. Et nunc domine secundum uoluntatem tuam fac mecum. ⁊ precipe in pace recipi spm meum. ⁊ expedit enim michi mori magis q̄ uiuere. Audiui itaq; die illo obprobria falsa filie raguel in rages ciuitate medorum. ⁊ ipsa autem improperium ab una earum cancellis prius fuit. quia traditi fuerant uiri. uni. ⁊ demon nomine asmodeus occidebat eos mox ut ingressi fuissent ad eam. q̄ cum pro culpis suis meretrix puellam. uidit ei dicēs. Amplius certe non occidamus filium aut filiam super terram. interfectrices unorum nostrorum. Nonquid ⁊ me uult

cidere ut istos. sicut enim uiros occidisti. Ad hanc uocem perrexit in superius cubiculum domus sue. ⁊ tribus diebus ⁊ tribus noctibus non manducauit nec bibit. sed in oratione persistens cum lacrimis deprecabatur dominum. ut ab isto improperio liberaret eam. Cumq; ē aute tercia die cum oratione benedicens dominum. dixit. Benedictum ē nomen tuum domine deus patrum nostrorum. qui cum iratus fueris misereris. ⁊ in tribulatione peccata dimittis his qui inuocant te. Ad te domine faciem meam conuerto. ad te oculos meos erigo. Precor domine ut de uinculo improperij huius absolui me aut certe desuper terram emittas me. Tu scis domine quia nunq̄ cōcupiui uirum. ⁊ mundam seruauit aiam meam ab omni cupiscentia. Nūq̄ cum lusoribus miscui me. nec cum his qui in lenitate ambulant participem me prebui. Virum autē cum timore tuo non cum libidine mea cōsensi suscepisse. Et aut ego indigna fui illis. aut illi forsitan michi digni non fuerunt. quia forsitan uno alio seruasti me. Non ē enim in hominis potestate obstinatum tuum. Hec autē pro eo hominis qui colit te. quia uita eius si probatione fuerit coronabitur. si autē in tribulatione fuerit liberabitur. ⁊ si in correptione fuerit ad misericordiam tuam peruenire licebit. Non enim delectaris in perditionibus nris. quia post tempestatem tranquillum facis. ⁊ post lacrimationem ⁊ fletum exultationem infundis. Sit nomen tuum deus israel benedictum in secula. In illo tpe exaudite sunt preces amborum in conspectu glorie summi dei. ⁊ missus ē angelus domini sanus inplastrari. curaturus eos ambos quorum uno tpe sunt orationes in conspectu dei recepte.

Factum: cum tobias pro uxore sua et filio orationem eius exaudiri ut mori potuisset. uocauit ad se tobiam filium suum. dixitq; ei. Audi fili mi uerba oris mei. et ea in corde tuo quasi fundamentum constitue. Cum acceperit deus animam

TOBIE

meam: corpus meum sepeli: honores exhibebis mihi nec. omnibus diebus vite tue. Memor esto dñm deum tuum: quia nolit ut peccando offendas eum: et quanta pericula passa propter te in utero. Cum autem tria complentur tempus vite tue sit sepelies eam circa me. Omnibus autem diebus vite tue in mente habeto deum: et cave ne aliquando peccato consentias tuo: transmittas precepta dei nri. Et iustis tuis fac elemosinas: et noli avertere faciem tuam ab ullo paupere. Sic enim fiet: ut nec ab te avertatur facies domini dei modo potueris ita esto misericors. Si mulatum tibi fuerit: habunde: tribue si exiguum fuerit tibi: etiam exiguus libenter: impertiri stude. Premium enim bonum tibi thesaurizas in die necessitatis. quoniam elemosina ab omni peccato et a morte liberat: et non patietur animam ire in tenebras. Fiducia magna erit coram summo deo elemosina omnibus facientibus eam. Attende tibi fili mi ab omni fornicatione. et preter uxorem tuam nunquam patiaris crimen scire. Superbiam nunquam in tuo sensu aut in tuo verbo dominari permittas. In ipsa enim initium sumpsit omnis perditio. Quin cumque aliquid tibi operatus fuerit: statim ei mercedem restitue: et merces mercenarii tui apud te omnino non maneat. Quod ab alio oderis tibi fieri: vide ne tu aliquando alteri facias. Panem tuum cum esurienti tibi tribue: et de vestimentis tuis nudo tege. Panem tuum et vinum tuum super sepulturam iusti constitue: et noli ea manducare et bibere cum peccatoribus. Consilium autem semper a sapiente perquire. Omni tempore benedic deum: et pete ab eo ut vias tuas dirigat: et omnia consilia tua in ipso permaneant. Iudico etiam tibi fili mi dedisse me: decem talenta argenti cum adhuc infantulus ees Gabelo in rages civitate medorum. et cirographum eius apud me teneo. Et vade perquire quomodo ad eum pervenias. et ab eo recipias sine ulla mora pondus argenti. et restituas ei cirographum suum. Noli timere fili mi. paupertatem quidem vitam gerimus sed multa bona habebimus si timuerimus deum. et recesserimus ab omni peccato et fecerimus bene.

IIIII

Tunc tobias respondit patri suo: et dixit. Omnia que precepisti michi faciam pater. Quomodo autem hanc pecuniam consequar: ignoro. Ille me non novit: et ego eum ignoro. Quod signum dabo ei: Sed ne viam perquirat: illuc aliquis cognomen. Tunc pater suus respondit illi: et dixit. Cognovi quidem virum: fratres meos tenuit. Sed perge nunc et inquire ubi aliquem fidelem virum. qui eat tecum. salua mercede tua. dum adhuc vivo. ut recipias eam. Tunc egressus tobias invenit juvenem stantem splendidum precinctum. et quasi preparatum ad ambulandum. et ignorans quod angelus dei esset. salutavit eum et dixit. Unde te genus bone juvenis: At ille respondit. Et filius israel. Et dixit ei tobias. Nosti inquit viam que ducit in regionem medorum. Cui respondit. Novi. et omnia itinera eius. frequenter abii eum. et mansi apud gabelum fratrem eius. qui moratur in rages civitate medorum. que posita est in monte ecbatanis. Cui tobias ait. Sustine me obsecro. donec hec ipse nuntiem patri meo. Tunc ingressus tobias dominum indicavit omnia verba filio suo. Super quo admiratus pater: rogavit ut introiret ad eum. Ingressus itaque salutavit eum et dixit. Gaudium tibi semper: ubi sit. Et tobias ait. Quale gaudium michi erit. qui in tenebris sedeo. et lumen celi non video. Cui ait juvenis. Habe animo esto. in proximo est ut a deo curreris. Dixit itaque illi tobias. Numquid potuisti perducere filium meum ad gabelum. in rages civitate medorum: Et cum redieris restituam tibi mercedem tuam. Et dixit ei angelus. Ego adducam et reducam eum tecum ad te. Cui tobias respondit. Rogo te indica michi de qua domo aut de qua tribu es tu. Cui raphael angelus dixit. Genus quaeris mercenarii. an ipsi mercenarium. qui cum filio tuo eat.

TOBIE

Sz ne forte solicitum te reddam. Ego sum azarias ananias magni filius. Ex magno genere es tu. Sz peto ne turberis quod voluerim cognoscere genus tuum. Dixit autē illi angelus. Ego sanum ducam. & sanum tibi reducam filium tuum. Ruthenus autē tobias air. Bene ambules. & sit tibi iter tuum. Et confortet te deus. & angelus eius comitetur tibi. Cum pararet omnibus quæ erant in via portanda fecit tobias vale pri suo. & matri sue. Et ambulauerunt ambo simul. Cumq; proficiscerent. cepit fleri mater eius. & diceret. Baculum senectutis nre tulisti. & nos misisti a nobis. Numq; erat ipsa pecunia pro qua misisti eum. Sufficiebat enim nobis paupertas nra. ut dimittas cō putare nos hoc quod videbamus filium nrum. Dixitq; ei tobias. Noli flere. Salvus perueniet filius tuus. & salvus reuertetur ad nos. & oculi tui videbunt eum. Certe enim q; angelus dei bonus comitetur ei. & bene disponet omnia quæ circa ipm geruntur: ita ut cum gaudio reuertatur ad nos. Ad hanc vocem cessauit fleri mater eius. & tacuit.

PRofectus è autē tobias. & canis secutus est eum. & mansit prima mansione iuxta fluuium tigris. Et exiuit ut lauaret pedes suos. & ecce piscis immanis exiuit ad deuorandum eum. Quem expauescens tobias. clamauit voce magna dicens. Domine iuuabit me. Et dixit ei angelus. Apprehende branchiam eius. & trahe eum ad te. Quod cum fecisset. attraxit eum in siccum. & palpitare cepit ante pedes eius. Tunc dixit ei angelus. Exenterа hunc piscem. & cor eius. & fel & iecur repone tibi. Sunt enim hæc necessaria ad medicamenta utilitera. Qđ cum fecisset assauit carnes eius & sec fustiles: unt in via. Cetera saliuerunt quæ sufficerent eis. quousq; perueniret in tagas ciuitatē medorum. Tunc interrogauit tobias angelum. & dixit eis. Obsecro te azaria frater. ut dicas mihi quod remedium habeant ista quæ de pisce fuerat iussisti. Respondens angelus dixit ei. Cordis eius parti cipatum. si super carbones ponas. fumus eius expellit omne genus demoniorum. siue a uiro siue a muliere. ita ut ultra non accedat ad eos. Et fel valet ad unguendum oculos. in quibus fuerit albugo. & sanabuntur. Et dixit ei tobias. Vbi uis ut maneamus. Respondens angelus air. Est hic raguel nomine tuus propinquus tuus de tribu tua. Et hic habet filiam nomine sarram. Sz non masculum nec feminam ullam hz aliam preter eam. Tibi debetur omnis substantia eius. & oportet te eā accipere uxorem. Pete ergo eam a patre eius. & dabit tibi eam uxorem. Tunc respondit tobias. & dixit. Audiui quia tradita est uiris vii. & mortui sunt. Sz hoc audiui. quia demonium illos occidit. Timeo ergo ne forte & michi hoc eueniat. cum sim unicus parentibus meis. deponam senectutem illorum cum tristitia ad inferos. Tunc angelus raphael dixit ei. Audi me. & ostendam tibi qui sunt. quibus prevalet a demonium. Sunt eos qui nuptias ita suscipiunt. ut deum a se & a sua mente excludant. & suę libidini ita uacent. sicut equus & mulus in quibus non est intellectus. hz potestatem demonium super eos. Tu autē cum acceperis eam. ingressus cubiculum. per tres dies proximos esto ab ea. & nichil aliud nisi orationibus uacabis cum ea. Ipsa autē nocte incensso iecore piscis. fugabitur demonius. Secunda uero nocte in copulatione sanctorum patriarcharum admitteris. Tertia uero nocte benedictionem sequētur. ut filii ex uobis incolumes procreētur. Transacta autē nocte tertia. accipies uirginem cum timore domini. amore magis q; libidinis ductus. ut semine abrae benedictionē in filiis consequaris.

VIII

IGressi sunt autē raguelem. & suscepit eos raguel cum gaudio. Intuēsq; tobiam raguel. dixit ux ori suę. Q; similis est iuuenis iste patruo meo. Et cum hec dixisset ait. Vnde es iuuenis frēs nr? At illi dixerūt.

TOBIE

Ex tribu neptalim fumus. ereptu
itate nimirc. Dicitq; illis raguel.
Hospes tobiam frem meum? Cui re
spondentes. Nouimus. Cumq; mul
ta bona loqueretur de eo. Dixit ange
lus ad raguel. Tobias de quo mul
tas. pater huius è. Tunc emisit se
raguel ad collum eius cum lacrimi
bus osculatus é eum. eploans super
collum eius dixit. Benedictio sit ab
filii mi. qua bono & potenti uiri filius
es. Et anna uxor eius & ipsa filiaq;
eorum lacrimare fecit. Posteq; autē
locum fecit. precepit raguel accele
rare & parare conuiuium. Cumq; co
gerentur eos discumbere ad pactum
tobias dixit. Ibo ego hospes non nisi
ducabo uxorē meā. nisi prius pecu
niam meam exigero. & promissa mi
hi uxore sarram filiam tuam. quo audi
to uerbo raguel erupuit. sciens quo
euenerit illi uir uiris qui ingressi fue
rat ad eam. & timere cepit. ne forte hunc
similiter occideret. Et cum intraret
& non haberet ullum ritum petens. dixe
rat angelus. Noli timere dare eam illi
Qui hunc timent deum debent cō
iungi filia tua. propter quā alius non po
tuit hic. Tunc dixit raguel. Nō du
bito q̄ deus preces & lacrimas meas
in conspectu suo admiserit. & ideo qui
ideo uos dominus ad me uenire. ut
& ista simul generetis: cognationem suā ex
legem mouisti. Et nunc noli dubitā
gerere. q̄ tibi eam tradam. Et appre
hendens dexteram filie sue. dedit ei to
bie tradidit dicens. Deus abraam &
deus ysaac & deus iacob uobiscum
sit. & ipse coniungat uos. impleatq; be
nedictionem suam in uobis. Et accep
ta carta. fecerunt conscriptionem con
iugij. Et post hec epulati sunt benedi
centes deum. Vocauitq; ad se anna
raguel uxorem suam. & precepit ei ut
pararet alterum cubiculum. Et in
troduxit in eo sarram filiam suam &
lacrimata è. Dixitq; ei forti animo
esto filia mi. deus celi det tibi gaudi
um pro tristitia quod propulsa es.

Postq; uero cenauerunt.
timuerunt introire puerum

eo eam. & ecce dracunculus exiuit de cubiculo & fugauit eum. Et ecce dracunculus itaq; tobias & simonum angelo. protulit de cassidi
bus suo partem iecoris. posuitq; eam super carbones unicos. Tunc raphael angelus apprehendit demonium. & uinxit eum in deserto superiore egipti.
Tunc coniugis è imaginem tobias do
mine & ait. Sana domine & miserere mei & precemur
deum hodie tecum. & omnes. quia a
ista tribu nobis bona coniungimur. Ter
tia autē nocte transacta. ut mos erat
coniugio. Filij seorum quippe sumus &
non possumus ut uiri coniungi. sicut ex
gentes que ignorant deum. Surgē
tes autē pariter orabant ambo simul. ut sanitas daretur eis. Dixitq; tobias. Domine deus pium. nos
benedicat celi & terre. maria & fontes
& flumina. & omnes creature tue que
in eis sunt. Tu fecisti adam & dixi
sti. dedisti q; ei adiutorium eam. Et
nunc domine tu scis. quia non luxurie
causa accipio sororem meam coniugē.
sed sola posteritatis dilectione. in qua
benedicatur nomen tuum in secula
seculorum. Dixit itaq; sara. Miserere
nobis domine miserere nobis. & sene
scamus ambo pariter sani. Et fecit
& cum pullorum cantum accessis
sent raguel seruos suos. & abierunt
cum eo ut foderent sepulcrum. Dice
bat enim ne forte simili modo eueniret ei
quod & ceteris uiris qui fuerant
ingressi ad eam. Cumq; parassent fos
sam. reuersus raguel ad uxorem suā
dixit ei. Mitte unam de ancillis tuis.
ut uocet uirum meum. ut sepeliam
eum antequā lucescat. Et misit una
de ancillis suis. Que ingressa inue
nit eos sanos. & in colloquio
secum pariter dormientes. Et nun
tiauit bonum nuntium. Et be
dixerunt deum raguel uocibus
& sarra uxor eius. & dixerunt. Bene
dicamus te domine deus isrl. quia non
euenit nobis quem admodum puta
bamus. Fecisti enim nobiscum mi
ram. & ecce filii nobis unicum
persequentes nos. Nobis autem
duobus eunuchis. fac eos domine mi
plenius benedicere te. & sacrificium

TOBIE

tibi laudis tue ⁊ fute sanitatis offe
re. ut cognoscat omnes gentes
quia tu es deus solus omnipotens
in. Omnes precepit seruis suis
ragiel ut impleremt domum sollici
quam fecerant priusq illuceseret
Vxori aut fue dixit ut sustineret
animam. ⁊ prepararet omnia que
in cibis ⁊ potibus agentibus necessaria.
Duas quoq; naccas pingues ⁊ qua
tuor arietes accepit fecit. ⁊ parari epu
las omnibus amicis suis. atq; am
cis. Et adunauit ragiel tobiam ⁊
ut duas eidomadas moraretur ap
ud eum. De omnibus aut que possi
debat ragiel. dimidiam partem accepit
tobie. ⁊ fecit hanc scripturam. ut re
dimidia que supererat. post obitum
eorum tobie deinuicto deuenirent.

VIIII

Dne nocturno ad se tobias angelum. ⁊
quem quidem hominem
estimabat. dixitq; ei. Sa
ria frater. peto ut audiatis uerba
mea. Si meipsum tradam tibi fuus
non ego exignus prouidentie tue.
Tamen obsecro te ut animas tibi
animalia fute seruitia. ut uadas ⁊
ad gabellum in rages cuius de me
dorum. reddas ei cirographu fuu
⁊ recipies ab eo pecuniam. ⁊ rogES
eum uenire ad nuptias meas. Sci
enim ipe q; numerat dies p̃ meos
⁊ si transuero unam die plus. contri
bitur anima eius. Et cernte uides q
modo ragiel adiurauerit me cui
adiuramentum spernere non possi.
Tunc emphabel assumens quatuor
er seruis ragielis. tonos camelos i
ages cuncta tem penetrit. Et uenit
eus gabelum dedit ei cirographus
fuum. ⁊ recepit ab eo pecuniam eis.
(nouicauitq; ei de tobia filio tobie. ⁊
omnia que gesta sunt. Secumq; eu
se duxit ad nuptias. Cumq;
ingressus est domum ragielis inue
nit tobiam discumbentem. ⁊ cellis
osculari sunt se inuicem. Et fleuit
gabelus. benedixitq; dominu. ⁊ die
Benedicat te dominus deus israel. q;
filius es uir optimi ⁊ iusti. ⁊ times

deum. ⁊ elemosinas faciens. ⁊ di
scant benedictio super uxorem tuã.
⁊ super parentes uros. ⁊ uideant filio
uos. ⁊ filios filiorum uorum. usq; i
tertiam ⁊ quartam generationem. ⁊
sit semen uum benedictum a deo isl'
qui regnat in seculo sclorum. Cumq;
omnes dirisissent amen. accessum. ⁊
ad nuptias. Erat autem tobias
nuptiarum dierum ebdomadam
sollicitus erat pr eius tobi
as. dicens. Putas quare
moratus filius meus. aut quare te
nentus est ibi. Putas ne gabelus mo
tuus est. ⁊ nemo illi reddit pecuniam.
Cepit aut contristari tunc ipe. ⁊ ma
ter eius cum eo. ⁊ ceperunt ambo
simul flere. eo q; die statuto non ue
nerat filius eorum ad eos. Ele
bat autem mater eius imprimis lacrimis
bus lacrimis. atq; dicebat. Heu heu
me fili mi. ut quid te misimus pere
grinari lumen oculorum nostrum. ⁊
baculum senectutis nre. solatium ⁊
uite nre. spem prosperitatis nre. Om
nia simul in te uno habentes. te non debui
mus mittere ut a nobis. Cui tobias ⁊
dicebat. Tace ⁊ noli turbari. sanus
est filius nr. Sanus fidelis est ut ille cui
quo misimus eum. Illa aut nullo
modo consolari poterat. sed cotidie exili
ens circumspiebat. ⁊ circumbat uias ⁊
omnes per quas spes reuertendi uide
batur. ⁊ procul uideret cum si fieri pos
set reuertentem. Ait uero ragiel dice
bat ad generum suum. Adane hic ⁊
ego mittam nuntium salutis de te ad
tobiam piem tuum. Cui tobias ait.
Ego noui quia pr meus ⁊ mater mea
modo dies computant. ⁊ cruciatus spus
eorum impedit. Cumq; uerb multis
rogaret ragiel tobiam. ille cum a
nulla ratione uelet audire. mandauit
ei sacram. ⁊ omnem partem omnis
substantie sue. in pueris. in puellis. in pecu
dibus in camelis ⁊ in naccis. ⁊ pecunia
multa. ⁊ salutem atq; gaudentem di
misit eum. a se dicens. Angelus dei
sociis sit in itinere uro. precedatq; uos

Tobie

incolumes. ⁊ multiplicatis omnia rec̃
circa parentes suos. ⁊ date eant oculi mi
filiæ suæ anteqũ moriar. Et apprehẽ
dentes parentes filiam suam. oscula
ti sunt eam ⁊ dimiserunt eam. monẽtes
eam honorare socerũ. diligere mari
tum. regere familiam. gubernare do
mum. ⁊ se ipam irreprehensibilẽ exhi
bere.

XI

Dumq; irrueretur per
ueneruntad caniam que
è in medio itinere. ortu mi
nuem undecimo die. Di
ritq; angelus. Tobia frater. scis quẽ
admodum reliquisti pirem tuum. Si
placet ritq; ibi. præcedamus. ⁊ leni
gradu sequantur uxor nim familiæ si
mul cum iuge tua. ⁊ cum animalib.
Cumq; hæc placuisset ita ut uxor. dixit
raphael angelus ad tobiam. Tolle te
cum ex felle piscis. eut enim necessariu
um. Tulit ritq; tobias ex felle illo. ⁊
abierunt. Anna uero sedebat secus u
iam cotidie in superciliu montis. unde
respicere poterat de longinquo. Et dũ
er eadem loco specularetur aduentum
eius. undi a longe. ⁊ illico cognouit
uenientem filium suum. Currensq;
nuntiauit uiro suo. dicens. Ecce fili
us uenit. Dixitq; raphael ad tobiã.
Ac ubi introieris domum tuam. statim
ador a dñm deum tuum. ⁊ gras age
ri. accede ad pirem tuum. ⁊ osculare e
um. statimq; lumen super oculos eius
ex felle isto piscis quod portas tecum
Scias enim quin aperientur oculi eius.
⁊ uidebit pir tuus lumen celi. ⁊ in aspe
ctu tuo gaudebit. Tunc præcurrit ca
nis qui simul fuerat in uia. ⁊ quasi nũcia
aduenies blandimẽto suæ caude gau
debat. Et erurgens cecus pater. cepit
offendens pedib⁹ currere. ⁊ data ma
pueri. occurrit obuiam filio suo. ⁊ su
scipiens osculatus è eum cum uxõe
sua. ⁊ ceperunt flere præ gaudio. Cũ
adorassent deum. ⁊ gras egissent. sede
runt. Tunc tobias sumens de felle
piscis. linuit oculos patris sui. Et sustẽ
tauit quasi dimidiam horam. cepit
q; albugo ex oculis eius quasi membra
na ouis egredi. Quam apprehendens

tobias. aprehendit oculis eius. ⁊ traxit
usum recepit. Et glificabant deum. ⁊
ipm uidelicet uxor eius. omnes qui
scientes eum. Dicebatq; tobias. Cõ
dico te domine deus isrl. qui me casti
gasti ⁊ sanasti me. Et ecce uideo tobi
am filium meum. Ingressa è etiam p̃
septem dies sara uxor filii eius. cũ ti
mine omnes. ⁊ pecora sua ⁊ cameli. et
pecunia multa uxoris. Scz ⁊ pecuniã
quam receperat a gabelo. Et narrauit
parentibus suis omnia beneficia dei. q̃
fecisset circa eum per hominem qui cũ
duxerat. Venerunt q; achior ⁊ nabath
æ cognati tobiæ gaudentes ad tobiam.
gratulantes ei de omnib⁹ bonis quæ
circa illum ostenderat deus. ⁊ per vii.
dies epulantes cum gaudio magno
gauisi sunt.

XII

Vocauit filium suum uocauit
ad se tobias. ⁊ dixit ei. Quid
possumus dare uiro isti sco
qui uenit tecum. Respõdẽs
tobias dixitq; patri suo. Pater quã mer
cedem dabimus ei. aut quid dignius
potest ee beneficijs eius. Me duxit ⁊
reduxit sanum. Pecuniam a gabelo ip
se suscepit. ⁊ uxorem ipse me hre fecit.
Demonium abegit ipse operatur. gaudi
um parentibus affert. me ipm a dete
statione piscis eripuit. Te quoq; fecit
uidere lumen celi. ⁊ bonis omnib⁹ per
cuncta replemur. Quid illi ad hæc
dignum poterimus dare. Scz peto te
pater ut rogemus eum. si forte dignabitur a
medietate de omnib⁹ quæcunq; alla
ta sunt sibi assumere. Et uocantes eũ
patre ⁊ filius. tulerunt eum in partem. ⁊
rogare eum cepertunt. ut dignaretur
dimidiam partem omnium quæ attulerat
acceptam hre. Tunc dixit eis occulte.
Benedicite deum celi. ⁊ coram omnib⁹
uiuentib⁹ confitemini ei. quia fecit uob
cum miam suam. et enim sacramentũ
regis abscondere bonum è. opera aũt
dei reuelare ⁊ confiteri honorificũ è. Bona
è oratio cum ieunio ⁊ elemosina magis
q; thesaurus auri abscondere. quã elemosina
a morte liberat. ⁊ ipa è que purgat pec
cata. ⁊ facit inuenire uitam eternam.
Qui aut faciunt peccatum ⁊ iniquitatẽ

hostes sunt mihi me. Manifesto g̃ nobis ueritatem: & non abscondam a uobis sermonem occultum. Quando orabas cum lacrimis & sepeliebas mortuos. & derelinquebas prandium tuum & mortuos abscondebas per diem in domo tua. & nocte sepeliebas. ego obtuli orationem tuam domino. Et quia acceptus eras deo. necesse fuit ut tẽptatio probaret te. Et nunc misit me dominus ut curarem te. & filiam filii tui a demonio liberarem. Ego enim sum raphael angelus. unus ex septem qui astamus ante dominũ. Cumq; hec audissent turbati sunt. & timentes ceciderunt super faciem suam. Dixitq; ei angelus. Pax uobis: nolite timere. Et cum ẽm nobiscum per uoluntatẽ dei. uidebar quidem uobiscum manducare & bibere. sed ego cibo inuisibili & potu qui ab hominibus uideri non potest utor. Tempus è ergo ut reuertar ad eum qui me misit. Vos autẽ benedicite deum. & enarrate omnia mirabilia eius. Ipm benedicite. & cantate ei. Et cum hec dixisset. ab aspectu eorum ablatus è. & ultra eum uidere non potuerunt. Tunc prostrati per horas tres in faciem benedixerunt deum. & Et exurgentes narrauerunt omnia mirabilia eius. XIII

Perens autẽ tobias seniori suum benedixit dñm. & dixit. Magnus es dñe in eternum. & in omnia secula regnum tuum. qm tu flagellas & saluas. deducis ad infernum & reducis. non è qui effugiat manum tuam. Confitemini domino filii israel. & in conspectu gentium laudate. qm ideo dispersit uos inter gentes que ignorant eum. ut uos enarretis mirabilia eius. & faciatis scire eos. quia non è alius deus omnipotens preter eum. Ipse castigauit nos propter iniquitates nras. & ipse saluabit nos propter miam suam. Aspicite ergo que fecit nobiscum. & cum timore & tremore confitemini illi. regique seculorum exaltate in operibus uris. Ego autẽ in terra captiuitatis mee cõfitebor illi. qm ostendit maiestatẽ suam in gentem peccatricem. Convertimini uos peccatores. & facite iustitiam coram deo. credentes q̃ faciet nobiscum miam suam. Ego autẽ & anima mea in eo letabimur. Benedicite dñm omnes electi eius. agite dies letitie. & confitemini illi. Jerusalem ciuitas dei castigauit te dominus in operibus manuum tuarum. Confitere domino in bonis. & benedic deum seculorum. ut reedificet in te tabernaculum suum. & reuocet ad te omnes captiuos tuos. & gaudeas in omnia secula seculorum. Luce splendida fulgebis. & omnes fines terre adorabunt te. Gentes ex longinquo ad te uenient. & munera deferentes adorabunt dñm in te. & terram tuam in sanctificatione hẽbunt. Nomen magnum inuocabunt in te. Et maledicti erunt qui odierint te. & damnati erunt qui blasphemauerint te. benedictique erunt qui edificauerint te. Tu autem letabris in filiis tuis. quoniam omnes benedicentur & congregabuntur ad dominum. Bti sunt omnes qui diligunt te. & qui gaudent super pace tua. Anima mea benedic dñm. qm liberabit Jerusalem ciuitatem suam a cunctis tribulationibus eius. dominus deus mr. Beatus ego si fuerit reliquie seminis mei. ad uidendam claritatem Jerusalem. porte Jerusalem ex saphiro & smaragdo edificabuntur. & omnis lapis pretiosus omnis circuitus muri eius. Et lapide candido & mundo omnes plateę eius sternentur. & per uicos eius alla canetur. Benedictus dominus qui exaltauit eam. ut sit regnum eius in secula seculorum super eam amen. XIIII

Et finiuntur sermones tobie. Et postquam illuminatus est. uixit annis xl duobus. & uidit filios nepotum suorum. Cõpletis utique annis c. duobus sepultus est honorifice in niniue. Quinquaginta namq; sex annorum erat qm lumen oculorum amisit. sed agens annos cxii recepit. Reliquum uero uite sue in gaudio fuit. & cum bono profectu bonis dei peregit in pace. Sed horum autem mortis fine uocauit ad se tobiam filium

ryq iuuenes filios eius nepotes suos
dixitq; eis. Prope est mortis mihi
te. non enim excidit verbum de ore
fris mei qui dispersi sunt a terra israel.
ruerterentur ad eam. Omnes aut̃ gen
ens deserta replebitur. tomus dei q̃
in ea incensa è. iterum redificabitur.
ibiq; reuertentur omnes timentes deũ.
Et relinquent omnes gentes vola
sua. tuenient in templo. tinhabitabunt
terram. tgaudebunt in ea omnes reges
terre adorantes regem israel. Audite ergo
filij mei. seruite domino in veritate. t
inquirite ut faciatis que placita sunt
illi. Et filios uros mandate ut faciãt
iustitias telemosinas. ut sint memo
res dei. benedicant deum in omni
tpe in veritate tin tota uirtute sua. t
Nunc igitur filij mei audite me. no
lite manere hic. sed quocũq; sepelieritis
mirem uiam cum matre uestra. nolite
er eo dimittere gressus uros ut peccetis
hinc. Video enim quia iniquitas eius
finem habitura est. Cum è aut̃ post obi
tum patris sui. tobias abscessit cum
matre sua. tfilius tfiliorum
filius. treuersus è ad socerum suum. In
ueneruntq; eos incolumes in senectute
bona. tcuram eorum gessit. Et ipse
clausit oculos eorum. tomnem hereditã
tem domus raguelis ipse percepit. Vi
ditq; quintam gñationem filiorũ fili
orum suorum. Et expletis annis no
naginta. tnouem in timore dñi cum
gaudio. sepelierunt eum omnis cog
natio eius. tomnis gñatio eius in bona
uita. tin sanctitudine permansit. ita
ut acceptus esset tam deo q̃ hominibus.
tomnibus habitatoribus terre.

auctoritatis ad roborandum illa que in
ptem nostrorum uenerunt. minus ydonei
iudicamur. Cabro in simone stephano.
inter vestras computamur. Sequa
bunc lectionum finitus nicena i illo
sanum scripturarum legam. quas
se. acquiescit postulationi mee. ut in oc
tonum. tse possim occupationibus. quibus
uelementer arabar. hunc mihi lucu
brationculam vedi. magis sensum er
sensu. qs exciso uerbum transferens
multorum codicum uaietate. mendosissimam amputaui. sola ea que intelli
genda integra in uerbis chaldeis ine
nire potui. Lunis expressi. Accipite iu
dith uiriliam castitatis exemplum. t
triumphali laude perpetuis canticis
celebrate. Quam equm non solum
feminis. sed tmultis imitabilem reddi
qui castitatis cure remuneratorem
tem talem et tantum. ut mulierem ab
omnibus hominibus unicum. tin sup
rabilem sperarent. Explicit prolog⁹
Incipit liber iudith.

Fuit be
bitoo lib
iudith i
tet apc̃
pha legi
tur. cui⁹

Ephra
sathei
qs ire
medoy.
subiuga
uerat.

IVDITH

multas gentes imperio suo. atq; edificauit ciuitatem pulcherrimam: quæ appellauit ecbatanis ex lapidibus quadris rectis. Fecit murum eius in altitudine cubitorum lxx. latum in latitudine cubitorum xxx. Turres vero eius posuit in altitudine cubitorum c. per quadrum vero earum latus trium cubitorum pedum spatio tenebatur. Posuitq; portas eius in altitudine ferrum. atq; glabatus: quasi potens in potentia exercitus sui. et in gloria quadrigarum suarum. Anno igitur duodecimo regni sui. nabuchodonosor rex assyriorum. qui regnabat in ninive ciuitate magna. pugnauit contra arphaxat et optriuit eum in campo magno. qui appellatur ragau. qui est in finibus ragau. et ugrim. et daalai in campo elvch. regis elymeorum. Tunc exaltatum est regnum nabuchodonosor. et cor eius elevatum est. Et misit ad omnes qui habitabant in cilicia. et damasco et libani. et ad gentes que sunt in carmelo et cedar. et habitantes galilæam. in campo magno esdrelon. et ad omnes qui erant in samaria. et trans flumen iordanis usq; ierusalem. et ad omnem terram gessen quousq; perueniunt ad montes ethiopie. Ad hos omnes misit nuncios nabuchodonosor rex assyriorum. Qui omnes uno animo uoluerunt animo. et remiserunt eos uacuos. ac sine honore abierunt. Tunc exardescente nabuchodonosor rex. contra omnem terram illam iurauit per regnum et thronum suum. quod ferret se ultionem de omnibus his.

In anno igitur duodecimo regni nabuchodonosor regis. undecima et decada die mensis primi. facum est in ecbatanis in tecto nabuchodonosor regis assyriorum ut epularetur et potaret cum omnes maiores nam omnes duces bellatores suos. habuit cum eis multum nimis sicut fuit. Exercitus expugnationem iam meditatus cum sapientia sua fuit. subiugauit enim omnem iram maris et harenam. et conculcauit cervices eorum. et ceciderunt in plagis suis. et interfecti sunt filii iris. et ceciderunt in conspectu eius. et captiui ducebantur in terram. Et extulit se spiritus eius. et obduratum est cor eius in superbia. et obliuiscens est imperium dei. et omnia que dixerat nabuchodonosor rex assyriorum. Et misit in omnem terram ad cambysen. et ad omnes qui habitabant circa occidentem. ad persidem. et ad omnes qui habitabant in finibus eius. ad occidentales. et ad omnes habitantes cilicem. et damascum. et libanum. et ad gentes que sunt in carmelo et cedar. et habitantes galilæam. in campo magno esdrelon. et ad omnes qui erant in samaria. et trans flumen iordanis usq; ierusalem. et ad omnem terram gessen. usq; dum ueniatur ad montes ethiopie. Ad omnes hos misit nuncios. et ad omnes habitantes in finibus eius. et ad omnes habitantes circa occidentem. ad persidem. et ad omnes qui habitabant in finibus eius. ad occidentales. et ad omnes habitantes cilicem. et damascum. et libanum. et ad gentes que sunt in carmelo et cedar. et habitantes galilæam. in campo magno esdrelon. et ad omnes qui erant in samaria. et trans flumen iordanis usq; ierusalem. et ad omnem terram gessen. usq; dum ueniatur ad montes ethiopie. Ad hos omnes misit nuncios. et ad omnes habitantes in finibus eius. et ad omnes habitantes circa occidentem. ad persidem. et ad omnes qui habitabant in finibus eius. ad occidentales. et ad omnes habitantes cilicem. et damascum. et libanum. et ad gentes que sunt in carmelo et cedar. et habitantes galilæam. in campo magno esdrelon. et ad omnes qui erant in samaria. et trans flumen iordanis usq; ierusalem. et ad omnem terram gessen. usq; dum ueniatur ad montes ethiopie. Ad hos omnes misit nuncios.

regem nabuchodonosor. et regis. undecima et decada die mensis primi. facum est in ecbatanis in tecto nabuchodonosor regis assyriorum ut epularetur et potaret cum omnes maiores nam omnes duces bellatores suos. habuit cum eis multum nimis sicut fuit. Exercitus expugnationem iam meditatus cum sapientia sua fuit. subiugauit enim omnem iram maris et harenam. et conculcauit cervices eorum. et ceciderunt in plagis suis. et interfecti sunt filii iris. et ceciderunt in conspectu eius. et captiui ducebantur in terram. Et extulit se spiritus eius. et obduratum est cor eius in superbia. et obliuiscens est imperium dei. et omnia que dixerat nabuchodonosor rex assyriorum. Et misit in omnem terram ad cambysen. et ad omnes qui habitabant circa occidentem. ad persidem. et ad omnes qui habitabant in finibus eius. ad occidentales. et ad omnes habitantes cilicem. et damascum. et libanum. et ad gentes que sunt in carmelo et cedar. et habitantes galilæam. in campo magno esdrelon. et ad omnes qui erant in samaria. et trans flumen iordanis usq; ierusalem. et ad omnem terram gessen. usq; dum ueniatur ad montes ethiopie. Ad hos omnes misit nuncios. et ad omnes habitantes in finibus eius. et ad omnes habitantes circa occidentem. ad persidem. et ad omnes qui habitabant in finibus eius. ad occidentales. et ad omnes habitantes cilicem. et damascum. et libanum. et ad gentes que sunt in carmelo et cedar. et habitantes galilæam. in campo magno esdrelon. et ad omnes qui erant in samaria. et trans flumen iordanis usq; ierusalem. et ad omnem terram gessen. usq; dum ueniatur ad montes ethiopie. Ad hos omnes misit nuncios. et ad omnes habitantes in finibus eius. et ad omnes habitantes circa occidentem. ad persidem. et ad omnes qui habitabant in finibus eius. ad occidentales. et ad omnes habitantes cilicem. et damascum. et libanum. et ad gentes que sunt in carmelo et cedar. et habitantes galilæam. in campo magno esdrelon. et ad omnes qui erant in samaria. et trans flumen iordanis usq; ierusalem. et ad omnem terram gessen. usq; dum ueniatur ad montes ethiopie. Ad hos omnes misit nuncios.

IVDITH

nem direxunt. Desinat indignatio
tua circa nos. Multis enim & ut nu
nc estamus nabuchodonosor re
gi magno. & subditi sumus ei. qui
morientes cum uxoribus nostris pul
sati sumus ne damna patiamur. Omis
cunctas res nras omnesq; possessio. omnes
montes & colles & campi arenti bous
greges ouium. camelorumq; tumulos facultates
nre atq; familie in conspectu eius sunt
sunt omnia nra sub lege tua. Ades et
& filij nri sui tui sumus. Nemo nobis
pacificus dominus. tuere sortem nr.
sicut placuerit tibi. Tunc descendit
de montibus cum equitibus cum ui
te magna. & obtinuit cunctatem & om
nem habitantem terram. Deuulsis ar
mis ibi assumpsit sibi auxiliatores u
ros fortes & electos ad bellum. Tant
q; mensis prouincias illis incubuit.
ut uniuersarum urbium habitatores &
principes & honorati simul cū poplis
exierint obuiam uenienti. excipiens
eum cum coronis & lampadibus duce
tes choros in tympanis. & tibijs & tympanis. & dec
ista cū facientes. fereciatem eius pre
teris mittere potuerunt. Illam & ci
uitates eorum destruxit. & lucos eorū
excidit. Preceperat enim illi nabuch
donosor rex. ut omnes deos terre ex
terminaret. ut soli ei seruirent. & ut omnes gentes
rent: deus ab his nationibus que po
tuissent olofernis potentia subiugā
ri. Perrexit iens autē holam. & sobal. et
omnem aparam. omnēq; mesopo
tamiam. uenit ad ydumeos in terra
gabaa. cepitq; ciuitates eorum. & sedi
ibi per xxx dies. in quibus dedicā
re precepit uniuersum exercitum ur
bium suę.

Hec audientes filij israel
qui habitabant terram iudę.
timuerunt ualde a facie eius.
Terrore etiam & horrore inua
sit sensus eorum. ne hoc faceret ierusalem
& templo domini. quod fecerat ante ci
uitatibus & templis earum. Et miserunt
in omnem samariam per circuitum usq; ie
richo. & preoccupauerunt omnes ascen
sus montium. & muris circumdederunt

uicos suos. & congregauerunt frumenta
in preparatione pugne. Sacerdos etiā
eliachim. scripsit ad uniuersos qui e
rant contra esdrelon. que est contra faciem ei
pi magni. uicta dothaim. & uniuersis
per quos transitus esse poterat. ut opti
nerent ascensus montium. per quos
uia esse poterat ad ierusalim. ut illic custodi
rent ubi angustiarum uie esse poterant in
montes. Et fecerunt filij israel secundū
quę constituerat eis sacerdos domini eliachim
Et clamauit omnis populus ad dñm
instantia magna. & humiliauerunt animas
suas in ieiuniis ipsi & mulieres eorum.
& induerunt se sacerdotes eiusdē. & sanc
tes prostrauerunt ante faciem templi
domini. & altare domini operuerunt ci
licio. Et clamauerunt ad dñm deum
israhel unanimiter. ne darentur in preda
infantes eorum & uxores in diuisione.
& ciuitates eorum in exterminium. & sanc
ta eorum in polutionem. Tunc eliachim
sacerdos domini magnus circuiit ex
ercitum israhel. allocutusq; eos dicens. Scitote
quia exaudiuit dominus preces uras.
si manentes permanseritis in ieiuniis
& orationibus in conspectu domini. Adhuc
estote memores in dominum. qui amalech
confidentem in uirtute sua & in exercitu
suo. & in clipeis suis. & in curribus suis &
in equitibus suis. non in ferro pugnando
sed precibus scis orando docuit. Sic erit
uniuersi hostes israhel. si perseueraueritis
in hoc opere quod cepistis. Ad hanc ig
tur exortationem eius deprecantes dñm
permanebant in conspectu dñi. ita ut et
hij qui holocausta domino offerebant
precem cilicij offerent sacrificia dñi.
Et erat cinis super capita eorum. et
ex toto corde suo omnes orabant deum
ut uisitaret populum suum israhel. V

Nuntiatumq; est olofer
principi militie assyriorum
q' filij israel preparauerint
se ad resistendum. ac mon
tium iter occlusissent. & summe
ex sit in exercitu magnam. Vocā
uitq; omnes principes moab. & duces
ammon. & dixit eis. Dicite michi quis
sit populus iste qui montana obsidet.
aut que & quales & quante sint ciuita

IOTH

tes eo:um. que etiam sit uitatis eo:ũ
aut que sit mutatio eo:um. uel q̃s
è rex multe eo:um. quare p:econsib
qui habitant in oriente. ush tempsert
me. t non exte:uit obuiam nobis i
uit susciperent nos cum pace. Tunc
achio: dux omnium filio:um amo
nitenis ait. Si dignet:is audire me
mi. dicam ue:itatem in ospecti tuo
de populo isto qui in montanis habit
t non egredient: ue:bum ex o:e meo
falsum. Populus iste est p:ogenie cal
deo:um è. Hic primum in mesopota
mia habitauit qm̃ noluer:unt sequi de
os p:ium suo:um qui e:ant in te:ra
chaldeo:um. Deserentes itaq; ce:imo
nias p:ium suo:um que in multitudi
ne deo:um e:ant. unum deum celi
colue:unt. qui t p:ecepit eis ut exi
rent inde t habitar:ent in charran. Cui
coope:untq; omnem te:ram fames
descende:unt in egyptum. illic pe:q
dringentos annos sic multiplicati sunt
ut dinume:ari eo:um non possit exe:
citus. Cumq; grauasset eos rex egyp
ti atq; in edificationib; u:bium tua:
m luto t later subiugasset eos. clama
ue:unt ad deum suum. t p:ecussit to
tam te:ram egyptu plagis uariis. Cui
eiecissent eos a se egyptii. t cessasset pla
ga ab eis. t ite:um uellent eos capere
t ad suum statum reuocare. fugient
bus deus celi mare ape:uit. ita ut hic
unde aque quasi mu:i solidarent:ur. t
ush pede sicco fundum maris pe:am
bulando transirent. In quo loco dum
innume:abilis exe:citus egyptio:um
eos pe:seque:etur. ita aquis coope:t
è. ut non remaneret uel unus qui fu
turis nunciaret. Egressus etiam
mare rubrum desita sunt montes acce
de:unt. in quib; nunq̃s habitare homo
potuit. uel filius hominis requieuit.
Illic fontes amaru obdulcati sunt eis
ad bibendum. t pe: annos xl. annona
de celo o:ta eis fuit. Ubicumq; igitur
sunt sine arcu t sagitta. t absq; scuto t
gladio deus eo:um p:o eis pugnauit.
t uicit. t non fuit qui insultaret popu
ush. nisi quando necessitas culpa dñi
dei fuit. Quotiescumq; aute p:ece

ptu deum suum alte:um colue:unt.
data sunt in p:edam t in gladium. t i
obp:obrium. Quotiens cumq; uero
pentiam:unt se recessisse a culpa sua dei
sui. dedit eis deus celi uirtutem resiste
di. Denique regem chananeum tiebu
seum. t pherezeum t hetheum t eueum.
t amo:reum. t omnes potentes in esse
bon ipi p:osternere:unt. t te:ras eo:u
t ciuitates eo:um ipi possedere:unt. tus
q; dum peccassent in ospectu dei sui e
rant cum illis bona. Deus enim illo:ũ
odit iniquitatem. Nam t ante hos a
nos cum recessissent a uia quam de
rat illis deus ut ambularent in ea ex
te:minati sunt p:elio a mulas natio
nib;. t plurimi eo:um capti ducti
sunt in te:ram non suam. Nunquid ut
re:uer:atur ad dñm deum suum ex dispe:
sione qua dispe:si fuer:ant ad unam st
t ascende:unt montana hec omnia.
t ite:um possideant ie:lim ubi sunt sca
eo:um. Nunc ergo domine mi p:eq̃r
si est aliqua iniquitas illo:um in cõ
spectu dei eo:um. Et ascendamus ad
illos. qm̃ tradens tradet illos deus eo:ũ
tibi. t subiugati e:unt sub iugo potẽ
tie tue. Si aut non è offensio popu
lus eo:um deo suo. non pote:imus
resistere illis. qm̃ deus eo:um defendet
illos. t e:imus in obp:obrium uniuse
te:re. Et fm̃ è cum cessasset loqui a
chio: ue:ba hec. irati sunt omnes ma
gnates holofe:nis. t cogitabant inter
ficere eum dicentes ad alte:utrum. t
Quis iste è qui filios isr̃l posse dicat
resistere regi nabuchodonoso:. t exer
citibus hominum ulle:imis. t sine uirtu
te. t sine peritia artis pugne. Ut e:go
cognoscat achio: qm̃ fallit nos ascen
damus in montana. t cum capti fue
:int potentes eo:um. tunc cum eis de
gladio transue:berabit:. ut sciat omis
gens qm̃ nabuchodonoso: dñ te:re è.
t p:ete:ipm alius non è.

VII.

Factum è aut̃ cum cessasset
loqui: indignatus holofe:nes
ue:hemente:. dixit ad achio:.
Qm̃ p:ophetasti nobis di
cens. q' gens isr̃l defendatur. ideo fili.
ut ostendam tibi q' non è deus nisi a

ITOTH

nabuchdonosor: cum percussemus
ees omnes sicut hominem unum. nec
ripe cum illis assyriorum gladio mu
bis. tomnio ihl' tecum peribis cū vi
rieris. probabis qm nabuchdonosor
tominus sit omnis terre. Tuncq;
gladius mihi ne meo manifeste per la
tus. tofortis caues sicut mulieratae
ihl'. tnon respuabis ulla tonec ex
minens cum illis. Porro aut superbia
tuam ēradicatas ueram. non cedat a
nullus tuus tpullos qui faciem tuas
obnubilabscedat atq; si uerba mea b
puerus impleri non posse. Ut aut no
ueris. quia simul cum illis hec expie
ris. ecce ex hac hora tilorum populo
sentaberis. ut dum dignas mei glad
penas exceperint. ipe simul ultiom ih
tacetas. Tunc holofernes precepit s
tus suis. ut apprehenderent achior. et
ducerent eum in bethuliam. tradēr
eum in manus filiorum ihl'. Et acci
pientes eum sicut holofernis. profec
sunt in campestria. Et cum appropi
quassent ad montana. exierunt eum
cēs fundibularij. sti aut diuertentes
a latere montis. ligauerunt achior
ad arborem manib; tpedib; tsic uic
tum de relinquo dimiserunt. treuersi st
ad dūm suum. Porro aut filij ihl' de
scendentes de bethulia. uenerunt ad e
um. Quem soluentes duxerunt ad
bethuliam. atq; in medio populi illu
stantes. percunctati sunt quid rei
cet. quillum umquam a fuga reliquisset
In diebus illis exant illic principes equ
filius michā de tribu symeon. tcha
mi qui tgothoniel. In medio itaq; se
niorum tun especu omnium achior
uirtutem omnia uerba que locutus fuer
ipe ad holofernē in tenebrarijs. tēqui
populi holofernis uoluisset propter
ce uerbum interficere eum. tquem
accubitum ipe holofernes tantis iuisse
circumstantibus hac de causa tradi
derunt eum filios ihl'. tunc etiā
ipm achior diuersis uinculis ligari in terra
supplicijs propter hoc q; uidisset deus co
li defensor eorum ē. Cumq; achior
expiatis uinculis omnis populus
cepisset in faciem adorantes dominū

tcorum laudatione tfletu. unanimes
preces fias domino effunderunt di
centes. Domine deus celi tterre. inte
superbiam illorum. trespice ad mise
humilitatem. tfaciem sanctorum tuo
rum. tnon quia non tecelunqui
presumentes de te. tpresumites de se
de sua uirtute gloriantes humilias.
Cunto itaq; fletu. per totum diem a
populorum oratione opleta. solati sūt
achior dicentes. Deus pium uirtus
cunus in uirtutem predicasti. ipe tibi
hanc dabit uictissimē. ut cognoscā
gie tui uirtutem uideas. Cum uero
dominus deus uirtutem hanc liberi
tatem suis fuis sit. tecum deus in
medio tui. ut sicut placuerit tibi cū
nis omnibus uiuentibus. Tunc ozias
finito orationis filio suscepit eū i domum suā.
tfecit cenam magnam. tuocatis ois
presbis simul expleto iciunio refec
erunt. Postea uero uocatis omnis
populus. per totam noctem in ecclia
orauerunt petentes auxilium a deo
tuo israel.

VII

Holofernes aut altera die
precepit exercitui suo ut
ascenderent ad bethuliam
Erant aut pedites bellā
torum. centū milia. tequites centū mi
lia. preter preparationes uxorum il
lorum quas occupauerat captiuitas.
tadducti fuerant de promuncijs tu
bis uniuersi inuenientes. Omnes
pariter parauerunt se ad pugnam ō
filios israel. uenerunt per ciuitatē
montis usq; ad aprica qui respicit
dothaym. a loco qui dr belma. usq; a
chelmon. qui ē contra esdrelon. Ipi aut
ihl' ut uiderunt multitudinem illo
prostrauerunt se super terram mitten
tes cinerem super capita sua. unani
mes orantes. ut deus israel miam suā
ostenderet super populum suum. Et ar
mantes arma sua bellica. sederunt per
loca. que angusta uidentes tamen dis
gnitates montiosa. tetiam custodi
entes ea. tota die tacte. Porro holo
fernes. dum circuiret per gnum. ut per
q; fons qui influebat in aque ductus
illorum a parte australi ō ciuitatē di

rigerit. ꝛ mecdi precepit aque ducti
eorum. Erant tamen non longe a
muris fontes. ex quibꝰ furtim uidebā
tur haurire aquam. ad refocilandum
potius q̄ ad potandum. Et filij am
mon ꝛ moab accesserunt ad holofernē
dicentes. Si filij israel non in lancea nr̄a
in sagitta confidunt. sed montes defendūt
illos ꝛ munimenta ipōꝝ colles in precipi
tio sitam. Ascendo sine questione pu
gnemus contra eos. ꝑ ne custo
des fontium ut non hauriant ex eis. ꝛ
sine gladio interficias eos. uel certe a
fame q̄m citius eos. ꝛ ciuitatem ipsam. qua
si ꝑ ueruecem montium possitam pu
tamus superari non posse. Et placuerit
uerba hec coram holoferne. ꝛ coram ci
nctis ministris eius. ꝛ stetit ꝑ gnum cen
turiones ꝑ singulos fontes. Cūq; si
sta custodia ꝑ dies xx finissꝫ expleta
defecerunt cysterne. ꝛ collectiones aq̄
rum omnibꝰ habitantibꝰ bethuliam.
ita ut non ēet unda ciuitatem unde
saltem unus ꝛ una die. q̄n ad minus
dabatur ꝑ populis aqua cotidie. Tunc
ad eam ingregati omnes uiri femine
q; iuuenes ꝛ paruuli. simul omnes ꝑ
una uoce dixerunt. Iudicet deus mr̄
nōs ꝛ te. q̄m fecisti in nōs mala. noles
loqui pacifice cum assiriis. Et ꝓp
hoc uendidit nos deus in manibꝰ eor.
ꝛ ideo non ē qui adiuuet. cum prostr
namur ante oculos ipsi ꝛ perditione
magna. Et nunc ingregate uniuscu
que in ciuitate sua. ut ꝙ ponte nos tr
damus omnes populo holoferni. ꝛ
Melius ē enim ut capti ab hostibus
simus uiuentes. q̄ moriamur. ꝛ simul
in ob probrium omni carni. cum in
captiuis uxores nr̄as. ꝛ infantes nr̄
rorum ante oculos nr̄os. Contestamur
hodie celum ꝛ terram. ꝛ deum primum
nr̄orum. qui ulciscitur nos secundum
peccata nr̄a. ut iam tardare ciuitatem
in manus nr̄as hodie holoferni. ut ferri
mus nr̄brevis in ore gladij q̄ longo
rem in ciuitate sua. Et cum hec
dicissent. fletus ē fletus ululatus in
ecclia omnibꝰ. ꝑ multis horis uni
uersi clamauerunt ad dñm. dicentes.
Peccauimus cum patribus nr̄is. iniusti

equitis iniquitatem fecimus. Tu
quia pius es misericors ut. tui tu ha
gello nr̄a iniquitates mitiga. ꝛ noli
auferre scientes te. ꝓpulo qui ignorat
te. ut non dicant gentes ubi est
deus eorum. Et cum fuissent in
clamoribus. hec facibus latius flam
marent. erat ozias aquas uehemens lacri
mis dixit. Quo animo estote fres
hec ꝛ hoc ꝙ dies expectemus adiutoriū
ꝙ forsitan cum impugnationem suā
abstulerit ꝛ dabit gloriam nomini suo.
Si aut transierint ꝙ dies nō uenerit
ad nos auxilium. faciemus hec uerba qui
locuti estis.

Iudith.

Et ut finiuit ē cum audisset hō
uerba uidit uidua que
erat filia merari filij idor
filij ioseph. filij ozie. filij
helay. filij iamnor. filij zedeon. filij
rafoim. filij achitob. filij melchie. fi
lij enam filij nathanie. filij salathiel.
filij symeon. filij ruben. Et uir eius
fuit manasses. ꝛ mortuus ē in diebꝰ
messis ordeacee. Insistebat enim sup
alligantes manipulos in campo. ꝛ ue
nit estus super caput eius ꝛ mortuꝰ
ē in bethulia ciuitate sua. ꝛ sepultus ē
illic cum patribus suis. Erat aut uidua
relicta eius uidua iam annis tribus.
ꝛ mensibus sex. Et in superioribꝰ domꝰ
sue fecit sibi secretum cubiculum mq
cum puellis suis clausa morabatur.
Et sac⁹ super lumbos suos cilicium.
ieiunabat omnibꝰ diebꝰ uite sue. p
sabbata ꝛ neomenias. ꝛ festa domus
israel. Erat aut elegans ꝛ aspectu
nimis. cui uir suus reliquerat diui
tias multas. ꝛ familiam copiosam ꝛ
ac possessiones armēta boum. ꝛ gre
gibꝰ omnium plenas. Erat hec in oībꝰ
famosissima qui timebat dñm valde.
nec erat qui loqueretur de ea malum
uerbum. Hec ita q; cum audisset qm
odias promisisset. q̄ manifestō die
mandaret ciuitatem. misit ad pbrem
clambri ꝛ channi. ꝛ uenerunt ad il
lam. ꝛ dixit eis. Quod ē hoc uerbū
in quo offendit ozias. ut tradere ciui
tatem assyrijs. si intra quinq; dies
non uenerit nobis auxilium? Et

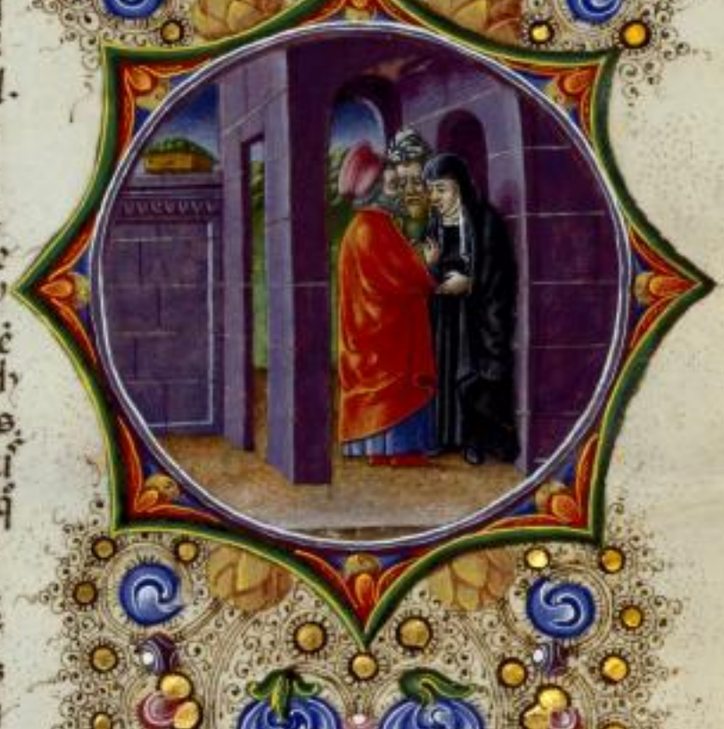

IVDITH

qui estis uos qui temptatis dominu?
Non è iste sermo qui mouet? ir
tutis qui uam excitet? furorem acce
dat. Posuistis uos tempus misericordi
domini. et arbitrio uio diem statuistis
et? Sz quia patiens dns è. ut hoc ipo
pemittamus. et indulgentiam eius fu
sis lacrimis postulemus. Non enim q
homo deus sic dominabitur. ns sicut
filius hominis ad uindictam instiga
bitur. Et ideo humiliemus illi a
nimas nras. et in spu contrito thumilia
to seruientes illi. dicamus flentes do
mino. ut fm uoluntatem suam fiat
faciat nobiscum mitem suam. ut sic
cognoscatur é cornutum in superbia cor
ura etiam de nra humiliatae gloriem.
Qm non secum fecimus pecca patrum
nrorum qui dereliquerunt deum su
um. et adorauerunt deos alienos. pro
quo sceleri dati sunt in gladium et in
rapinam. et in confusionem inimicis
suis. Nos aut alterum deum nescimus
preter ipm. Et pterimus humiles i
solationem eius. et requirit sanguinem
nrm. de afflictionibus inimicorum
nrorum. et humiliabit omnes gentes
quecumq insurgunt contra nos. et faci
et illas sine honore dominus deus nr.
Et nunc fres qui nos estis presbri in
populo dei. et ex nobis pendet anima
illorum. ad eloquium urm cor eorum illo
rum erigite ut memores sint quia te
ptant sunt pies nri. ut probentur si
uere colerent deum suum. Exemplo
ee debent quomodo pr nr abrahā tenta
tus è. et per multas tribulationes pro
batus dei amicus effectus è. Sic ysa
ac. sic iacob. sic moyses et omnes qui
placuerunt deo per multas tribulatio
nes transierunt fideles. Illi aut qui
temptationes non susceperunt cum
timore domini. et impatientiam suas.
et improperium murmurationis fece.
dominum promeruerunt. exterminati
sunt abexterminatore. et a serpentib perie
runt. et nos ergo non ulciscamur nos
pro his que patimur. sz reputantes
peccis nris hec pna minora ee supplici
a. flagella domini quasi fm quib
corripimur ad emendationem non ad
perditionem nram euenisse credamus.
Et dixerunt illi ozias et presbr. Oia
que locuta es uera sunt. et non è in ser
monib tuis ulla reprehensio. Nunc
ergo ora pro nobis. quia mulier sca
es. et timens dominum. Et dixit iudith.
Sicut quod locuti potui dei cē cognosca
tis. ita quod facere disposui probate si
er deo è. rogate ut firmum faciat? fili
um meum deus. Statuas uos ad por
tam noctis ista. et ego exeam cum ancil
mea. rogate ut sicut dixistis in diebz
quinq? respiciat dominus populu?
suum isr. Vos aut nolo ut scrutemini
actum meum. et usq? dus reuelet
nobis. nichil aliud fiat nisi oio pro mi.
ad dnm deum nrm. Et dixit ozias
princeps iudee. Vade in pace et domin?
sit tecum in ultionem inimicorū nro
rum. Et recedentes abierunt.

VIIII

Vibz absedentib? iudith
ingressa è oratorium suu.
et mouens cilicio se. posuit
cinerem super caput suu?.
et prostrata se domino. clamauit ad
dominum dicens. Domine deus pr?
mei symeon. qui dedisti ei gladium i
defensionem alieni genarum qui mo
latores exterruerunt in contaminatione
sua. et denudauerunt femur uirginis i
confusionem. et dedisti mulieres in predā
eorum. et filias eorum in captiuitatem.
et omnem predam in diuisionem fili?
tuis qui zelauerunt zelum tuum. sb
uenī quesō domine deus meus in mi
die. Tu enim fecisti priora. et illa pō
illa cogitasti. Et hoc factum è q ipe uo
luisti. Omnes enim uie tue preparate
sunt. et tua iudicia in prouidentia tua
posuisti. Respice castra assyriorum
nunc. sicut nunc castra egiptiorū unde
dignatus es. qui post fugam tuam ani
mi cucurrebant. Confidentes in quadri
gis et in equitatu suo. et in multitudie
bellatorum. Sz aspexisti super castra
eorum. et tenebre tangauerunt eos. i
tenuit pedes eorum abyssus. et aque
operuerunt eos. Sic fiant et isti die.
qui confidunt in multitudine sua. et im
manitate sua. et in curribz suis et in
equis suis. et in sagittis suis. et in lanceis i

IVDITH

sius gloriantur. ⁊ nesciunt quia tu es deus ni. qui cessare bella ab initio. ⁊ dominus nomen è tibi. Erige brachium tuum. sicut ab initio. ⁊ allide inimicos eorum in iracundia tua. Cadat iniquitas eorum in iracundia tua. qui promittunt se violare sca tua. ⁊ polluere tabernaculum nominis tui. ⁊ deicere gladio tuo cornua altaris tui. Specta domine ut gladio proprio eius superbia aputetur. Capiantur laqueo oculorum suorum in me. ⁊ percutiens cum eis labiis caritatis mee. Da michi in animo constantiam ut exterminem illum in iniquitate eius. ut eructam illum. Erit enim memoriale nominis tui. cum manus feminee deiecerit eum. Non enim in multitudine è uirtus tua. neqꝫ superbi ab initio placuerunt tibi. sed humiliuum ⁊ mansuetorum tibi semper placuit deprecatio. Deus celorum ⁊ creator aquarum dominus totius creature. exaudi me miseram te deprecantem. ⁊ de tua mia presumentem. Memento domine testi tui. ⁊ da uerbum in ore meo. ⁊ in corde meo consilium corrobora. ut domus tua in tua sanctificatione permaneat. ⁊ omnes gentes agnoscant. quia tu es deus. et alius non è preter te.

Factum è autem cum cessasset clamare ad dominum iuxta ⁊ de loco quo iacuerat prostratus domino. Vocauitqꝫ abram suam. ⁊ descendens in domum suam. ⁊ abstulit a se cilicium. ⁊ exuit se uestimentum uiduitatis sue. ⁊ lauit corpus suum ⁊ unxit se muro optimo. ⁊ diuisit crinem capitis sui. ⁊ imposuit mitram super caput suum. ⁊ induit se uestimentis letitie sue. induitqꝫ sandalia pedibꝰ suis. assumpsit dextrariola ⁊ ulla. ⁊ inposuit armillas. ⁊ dibꝰ ornamentis suis ornauit se. Cui etiam dominus prestitit speciem. quia omnis ista compositio non exhibidine. sed exuirtute pendebat. Et ideo dominus hanc in illa pulchritudinem ampliauit. ut incomparabili decore omnium oculis appareret. Imposuit ita abre sue ascopam unam. ⁊ uas olei. ⁊ pollentam ⁊ libpanes. ⁊ panes ⁊ caseum. ⁊ profecta è. Cui

uenissent ad portam ciuitatis. inuenerunt expectantem ostiam. ⁊ presbiteros ciuitatis. Qui cum uidissent eam admirantes mirati sunt nimis pulchritudinem eius. Sicbil tibi interrogantes eam dimiserunt eam transire dicentes. deus patrum nostrorum det tibi gratiam ⁊ omne consilium cordis tui sua uirtute corroboret. ⁊ glorietur super te ierlim. ⁊ sit nomen tuum benedictum in filios hominum ⁊ iustorum. Et dixerunt hi ⁊ qui illic erant omnes una uoce. Fiat fiat. Iudith uero orans dominum. tranquillitur per portas. ipa ⁊ ancilla eius. Cumqꝫ in ea cum descenderet de monte cacumen orum die. occurrerunt ei exploratores assyriorum. ⁊ tenuerunt eam dicentes. Unde uenis. aut quo uadis. Respondit. Filia sum hebreorum. ideo ego fugi a facie eorum. quia futurum agnoui q̃ dentur uobis in depredationem. pro eo q̃ exterminentes uos noluerunt ulla tradere scipsos. ut inuenirer mia in conspectu uro. Hac de causa cogitaui mecum dicens. Vadam ad faciem principis holofernis. ut indicem illi secreta illorum. ⁊ ostendam illi quo aditu possit optinere eos. ita ut non cadat unus de ceteris eius. Et cum audisset uba illi uerba eius. considerabant faciem eius. ⁊ erat in oculis eorum speciosa quam mirabantur pulchritudine eius nimis. ⁊ dixerunt ad eam. Confusa est anima tua. eo q̃ tale operata sit consilium. ut descenderes ad dominum nim. Hec autem scias quia cum steteris in conspectu eius bene tibi faciet. ⁊ eris gratissima in corde eius. Duxerunqꝫ illam ad tabernaculum holofernis. nuntiantes ei de ea. Cumqꝫ intrasset ante eius faciem. statim captus è oculis suis holofernes. Dixerunqꝫ ad eum satellites eius. Quis spernit populum hebreorum qui tam decoras habet mulieres. ut non pro his merito pugnare debeamus ꝰ eos. Videns itaqꝫ iudith holofernem sedentem in conopeo. q̃ erat ex purpura ⁊ auro ⁊ smaragdo ⁊ lapidibus pretiosis intertum. Et cum in faciem eius intendisset adorauit eum prostrata nens se super terram. Et leuauerunt

illam fem holofernis iubente domio suo.

XI

Dixit holofernes dixit ei. Equo animo esto. ⁊ nolit pauere in corde tuo. Quin ego nunq̃ nocui uiuenti qui uoluit seruire nabuchodonosor regi. Populus aut̃ tuus si non peccasset me. non leuassem lanceam meam super eum. Nunc aut̃ dic mihi qua ex causa recessisti ab illis. ⁊ placuit ẽ ut uenires ad nos. Et dixit iudith. Sume uerba ancille tue. quin si miseris tuus fueris uerba ancille tue. p̃ficiens faciet dominus tecum. Vlciscet dominus nabuchodonosor per te. ⁊ uindicta tua ex tui cius que ẽ in te. ad correptionem omnium animarum errantium. quin non solum homines seruiunt illi pro te. ⁊ bestie agri obtemperant illi. Nam ingenium enim industria animi tui uniuersis gentibus ⁊ iudicatum ẽ omni seculo quin tu solus bonus. ⁊ potens es in omni regno eius. ⁊ disciplina ẽ omnibus prouintijs predicatum. Nec hoc latet quod locutus ẽ achior. nec illud ignorant quod et tu fecisti eum. Constat enim uiri nimis sic peccatis offensum. ut mandauerit per prophetas suos ad populum q̃ tradat eum pro peccatis suis. Et quin sciunt se offendisse dominum deum suum. terrore tuus super ipsos ẽ. ⁊ super eos fames tua fecit eos. ⁊ ab angustiate aq̃ iam inter mortuos computantur. Deinq hoc ordinant ut interficiant pecora sua. ⁊ sanguinem eorum bibant. Et sca dominica res sunt que precepit deus non tangi. instrumento tuo nolẽ hoc cogitauerint impenetre. ⁊ nolunt assumere que nec manibus debeant contingere. Et ego quin hec faciunt. certus ẽ q̃ in perditionem dabuntur. Quod ego ancilla tua cognoscens fugi ab illis ⁊ misit me dominus hec opa nuntiare tibi. Ego enim ancilla tua uiuo colo. et iam nunc apud te. Et egredietur ancilla tua. ⁊ orabo deum ⁊ dicet mihi. quando egrediar pẽcm suum. Et nuntiabo tibi. ita ut ego adducam te per medium hierusalem. ⁊ habebis omnes ppl̃s

sicut oues que non ẽ pastor. Et non latrabit canis uel unus ex eis te. ⁊ quin hec mihi sunt per prouidentiam dei. Et quin tu amicus ẽ illis deus. hec opa missa sunt nuntiare tibi. Placuerunt aut̃ omnia uerba hec coram holofernis. ⁊ coram pueris eius. ⁊ mirabantur ad sapiam eius. Et dicebat alter ad alterum. Non ẽ talis mulier super terram in aspectu. in pulchritudine. ⁊ in sensu uerborum. Et dixit ad illam holofernes. Benefecit deus qui misit te ante populum tuum. ut des illum tuis in manus nris. Et quin bona ẽ confidentia tua. si fecerit mihi hec deus tuus cito. ⁊ habitabit deus tecum. Et tu in domo nabuchodonosor magna eris. ⁊ nomen tuum nominabitur in uniuersa terra.

XII

Iussit eam holofernes introire ubi repositum fuerat thalamus eius. ⁊ iussit illic manere eam. ⁊ statuit apparatum illi de conuiuio suo. Cui dixit iudith. ⁊ dixit. Hunc non potero manducare ex his que mihi precepisti ne ueniat super me offensio. Et his aut̃ que mecum detuli. manducabo. Cui holofernes ait. Si defecerint tibi ista. que tecum detulisti quis faciemus tibi. Et dixit iudith. Viuit anima tua domine meus. quin non expendet hec omnia ancilla tua. donec faciat deus in manu mea hec que cogitauit. Et introierunt illam famuli eius in tabernaculum quo preceperat. Et perrexit dormire. ut mane exiret et ea quam nocte tantum lucem gratulandi famulis ad orationem ⁊ deprecandi dominum. Et precepit cubiculario suo. ut ita placeret illi exire ⁊ nuntiare ad horam domino suo per triduum. Et egrediebatur nocte in uallem bethulie. ⁊ lauabatur se in fonte aque. ⁊ ut ascenderet orabat dominum deum israel. ut dirigeret uiam eius ad liberationem populi sui. ⁊ ingressa mundata manebat in tabernaculo. usq̃ dum acciperet escam suam in uespere. Et ecce die quarta. holofernes fecit cenam famulis suis. ⁊ dixit ad eunuchum. Vade ⁊ suade hebream illam ut

IVDITH

spoute ostenat habitare mecum. Sed dū
est enim apud assyrios. ut femina ui
rū arguat unum. agento ut immunis ma
neat ab eo. Tunc intromittuagato ad
uidit. et dixit ei. Ascendat ad me bon
puella mea ut adorem dominum meum.
ut honorificentur ante faciem eius. et
mandūcet cum eo. et bibat unum i
cundiate. Cui ait uidit. Qui
ego sum ut contradicam dño meo. Sc
quod cunq placuerit oculis eius bonum et
optimum faciam. Quicquid autem
placuerit illi. hoc mihi erit optimū
omnibus diebus uite mee. Et surrexit
et ornauit se uestimentis suis. et ingressa
stetit ante faciem eius. Cor autem
holofernis captū é. erat enim ardens
in cupiscentia eius. Et dixit ad eā
holofernes. Bibe nunc et accumbe mi
cundiate. quā etiam inuenisti coram
me. Et dixit iudith. Bibam dñe
quoniam magnificata é anima mea
hodie. pcedentibus diebus meis. Et ac
cepit et manducauit et bibit coram eo.
ea que preparauerat illi ancilla eius
Et iocundus factus é holofernes ad ei.
Bibitq unum multum nimis qui
tum unq biberat in uita sua. XIII

Factū é autē sexto die. festi
nauerunt famuli illius ad ho
spitia. et exclusit uagio ho
stia cubiculi et abijt. Erat
autē omnes fatigati a uino. Erat q
uidith sola in cubiculo. Porro holo
fernes iacebat in lecto. nimia ebrie
tate sopitus. Dixitq uidith puelle
sue ut staret foras ante hostium cu
biculi. et obseruaret. Stetitq uidith
ante lectum. orans cum lacrimis et
labiorum motu in silentio dicens.
Confirma me dñe deus israel. et re
spice in hac hora ad opera manuum
mearum. ut sicut promisisti ierusa
lem ciuitatem tuam eripias et hoc quod ci
genis per te posse fieri cogitam perfici
am. Et cum dixisset hec. accessit ad a
columnam que erat ad caput lecti
ei. et pugionem eius qui in ca liga
tus pendebat exsoluit. Cumq eu agi
tasset illum. apprehendit comam ca
pitis eius. et ait. Confirma me die

deus israel in hac hora. Et percussit bis
in ceruicem eius. et abscidit caput eius.
Et abstulit conopeum eius a colum
nis. et euolutū corpus eius truncum.
Et post pusillum exiuit. et tradidit
caput holofernis ancille sue. et iussit
ut mitteret illud in peram suam.
Et exierunt due sm̄ consuetudinē suā.
quasi ad orationem. et transierunt castra.
Et girantes uallem. uenerunt ad por
tam ciuitatis. Et dixit iudith a lon
ge custodibus murorum. Aperite porta
quā nobiscum é deus. qui fecit saluē
magna in israel. Et factum é cum audis
sent uocem eius. uocauerunt pre
sbiteros ciuitatis. et cucurrerunt ad eam
omnes a minimo usq ad maximum.
quā sperauerunt eam iam non ee uen
turam. Et accendentes luminaria. co
gregauerunt circa eam uniuersi. Illa
aut ascendens in eminentiorem locū
iussit fieri silentium. Cumq omnes
tacuissent. dixit iudith. Laudate do
minum deum nrm. qui non deserit
sperantes in se. et in me ancilla sua ad
implenit miam suam. quam promi
sit domui israel. et interfecit hostem ppli
sui in manu mea in hac nocte. Et pro
ferens de pera caput holofernis. ostē
dit illis dicens. Ecce caput holofer
nis principis militie assyriorum. et ec
ce conopeum eius in quo recumbebat
in ebrietate sua. ubi et per manū femi
ne percussit illum dominus deus nr.
Viuit aut dñs deus nr. qui
custodiunt angelus eius me. hinc eū
tem. et ibi comorantem. et inde huc reū
tem. et non permisit me ancillam
suam dominus coinquinari. Sed sine
pollutione pcti reduxit me uobis
gaudentem in uictoria sua in euasio
ne mea. et in liberatione mea. Confitemi
illi omnes qui bonus qui in seculum
mia eius. Omnes aut adorantes do
minum. dixerunt ad eam. Benedixit
te dominus in uirtute sua. quia per
te redegit ad nichilum inimicos nros.
Porro ozias princeps populi israel. dix
ad eam. Benedicta es tu filia a deo
excelso. pre omnibus mulieribus
super terram. Benedictus dñs qui

IVDITH

ciauit celum ⁊ terram qui te duxit
in uulnera capitis principis inimico
rum meorum. quia hodie nomen tuū
ita magnificauit. ut non recedat laus
tua de ore hominum qui memores
fuerint uirtutis domini in eternum. p
quibus non pepercisti anime tue. propter
angustias ⁊ tribulationes generis tui
⁊ subueniste nutui ante conspectum dei
nri. Et dixit omnis populus. fiat. fiat.
Ioiada achior uocatis uenit. ⁊ di
xit ei iudith. Deus isrl cui tu testimoi
um dedisti q̄ ulciscatur se de inimicis
suis. ipe caput omnium incredulo
rum cidit in hac nocte in manu mea. ⁊ ui
uit populus quia ita e. ecce caput holofer
nis. qui tempore superbie sue. deum
israel spreuit. ⁊ ibi mentitum minā
batur dicens. Cum captus fuerit po
pulus isrl. gladio perforari precipi
later tua. Videns aut achior caput
holofernis angustiatus pre pauore
cecidit in faciem suam super terram.
⁊ exhanimatus anima eius. Postq̄ uero
resumpto spiritu coram e. procidit ad
pedes eius ⁊ adorauit eam. ⁊ dixit. Benedicta
dicta tu a deo tuo in tabernaculo tuo.
quia in omni gente que audierit nomen
tuum. magnificabitur deus isrl super
(ra autem
iudith ad omnem populum
Audite me filii. suspendite
hoc caput super muros nostros
et erit cum exierit sol accipiat unus
quisq̄ arma sua. ⁊ exite cum impetu
non ut descendatis deorsum. sed quasi
impetum facientes. Tunc explorato
res necesse erit. ut fugiant ad principes
suum exitandum ad pugnam. et
Cumq̄ duces eorum exierint ad ta
bernaculum holofernis. ⁊ inuenerint
eum truncum in suo sanguine uolu
tatum. accidet super eos timor. Cū
cognouerint fugere illos. ite post eos
secuti. quia dominus conteret eos sub pe
dibus uris. Tu achior uidens uirtutē
quam fecit deus in isrl. relicto gentilita
tis tue. credidit deo. ⁊ circumcidit
carnem preputii sui. Et apposita e
ad populum dei isrl. omnis successio
generis eius. usq̄ in hodiernum diem.

Dor autem orta die. suspenderūt
super murum caput holofernis. Accepit
q̄ unusquisq̄ ut arma sua. ⁊ egres
si sunt cum grandi strepitu. ululatu.
Quod uidentes exploratores. ad taber
naculum holofernis cucurrerunt. A
dorso hi qui in tabernaculo erant ue
nientes. ⁊ ante ingressum cubiculi p
strepentes excitandi gratia. inquietudi
nem arte molichantur. ut non ab ex
citantibus assonantibus holofernes e
uigilaret. Nullus enim audebat tabernaculum uirginis assyriorum pulsan
do aut intrando aperire. Sed cum uidis
sent duces eius ⁊ tribuni. uniuersi
maiores exercitus regis assyriorum.
dixerunt cubiculariis. Intrate ⁊ excita
te illum. qui egressi muros decen
nis sunt prouocare nos ad
prelium. Tunc ingressus uagao cu
biculum eius stetit ad cortinam. et
plausum fecit manibus suis. suspica
batur enim illum dormire cū iudith.
Sed cum nullum motum iacentis sen
sisset animum percipere. accessit propius
ad cortinam. ⁊ releuans eam. uidensq̄
caput. abscisso capite holofernis i su
sanguine tabefactum iacere super terram.
exclamauit uoce magna cum fletu ⁊
scidit uestimenta sua. Et ingressus ta
bernaculum iudith. non inuenit eam.
Et exiliuit foras ad populum. ⁊ dixit.
Una mulier hebrea fecit confusionem i
domo regis nabuchodonosor. Ecce
enim holofernes iacet in terra. ⁊ caput
ipius non est in ipo. Quod cum audis
sent principes uirginis assyriorum. sci
derunt omnes uestimenta sua. ⁊ intolle
rabilis timor ⁊ tremor cecidit super eos.
Et turbata sunt animi eorum ualde.
⁊ fetus est clamor incomparabilis in me
dio castrorum eorum.

XV

Omnis omnis exercitus i
decollatum holofernē au
disset. fugit mens ⁊ silui
ab eis. ⁊ solo tremore ex
menti agitata. fuge presidium sumit
ita ut nullus rerum queretur cum pri
mo suo. sed inclinato capite relictis
omnibus cuiuscunque hebreos quos arma
tos uenire super se audierant conatem

ni: fugientes. per uias camporum 7
semitas collium. Videntes itaq; filij
isrl' fugientes secuti sunt illos. descé
dentes. clangentesq; tubis. 7 ululate
postillos. Et quoniam assyrij non a
dunati in fugam ibant precipites. Si
lij aut isrl' impio agmine persequentes
debilitabant omnes quos inuenire
potuissent. Misitq; ocias nuntios p
omnes ciuitates ac regiones isrl'. Vt
itaq; regio omnisq; urbs electum iu
uenemtem mitteret post eos. 7 persecu
tum eos in ore gladij. quousq; uenie
rent ad extremitatem finium suoru.
Reliqui autem qui erant in bethulia
ingressi sunt castra assyriorum. 7 pre
dam quam fugientes assyrij reliquis
runt abstulerunt. 7 onusti sunt ualdo
Hij uero qui uictores extiterunt rei
qui sunt ad bethuliam omnia que erat
illorum abstulerunt secum. ita ut in
esset numerus in pecoribus 7 in iumen
tis 7 in uniuersis mobilibus eorum. ut a
minimo usq; ad magnum omnes
diuites fierent de predationibus eorum
Ioachim aut summus pontifex de
ierlim. uenit in bethuliam cum uniu
sis presbitis suis ut uideret iudith. Q
cum esset ad illum. benedixerunt eam
illam. una uoce dicentes. Tu gloria
ierlim. tu letitia isrl'. tu honorificentia
populi nri. quia fecisti uiriliter. 7 con
fortatum est cor tuum. eo q' castitatem
amauerit. 7 post uirum tuum alteri
nescierit. Ideo 7 manus domini confor
tauit te. 7 ideo eris benedicta in eternu.
Et dixit omnis populus fiat fiat. Per
dies aut xxx. uix collecta sunt spolia
assyriorum a populo isrl'. Porro autem
unum ex his que holofernis peculiaria fu
isse probata sunt detulerunt iudith in
auro 7 argento. 7 uestibus 7 gemmis. et
omni supellectili. 7 tradita sunt illi a
populo. Et omnes populi gaudebant
cum mulieribus. 7 uirginibus 7 iuuenib'
in organis 7 citharis.

XVI

HOnc cantauit canticum
hoc domino iudith. dicens.
Incipite domino in tym
panis. Cantate dño cym
balis. modulamini illi psalmu nouu.
exultate 7 inuocate nomen eius. Dns
conterens bella. dominus é nomen illi.
Qui posuit castra sua in medio popli
sui: ut eriperet nos de manu omnium
inimicorum nrorum. Venit assur ex mó
tibus ab aquilone in multitudine for
titudinis sue. cuius multitudo obtu
rauit torrentes. 7 equi eorum cooperue
runt ualles. Dixit se incensurum fines
meos. 7 iuuenes meos occisurum gla
dio. Infantes meos dare in predam. 7
uirgines in captiuitatem. Dominus au
omnipotens nocuit eum. 7 tradidit illum
in manus femine. 7 fudit eum. Non
enim cecidit potens eorum a iuuenib'
nec filij titan percusserunt eum. nec
excelsi gigantes inposuerunt se illi.
sed iudith filia merari in specie faciei sue
dissolut eum. Exuit enim se uestimento
uiduitatis. 7 induit se uestimen
to letitie in exultatione filiorum isrl'.
Unxit faciem suam unguento. colligu
rit crines suos mitra. ad decipien
dum illum. Sandalia eius rapuerunt
oculos eius. pulchritudo eius captiuam
fecit animam eius. Amputauit etiam
eius pugione. horruerunt persi isti
tiam eius. 7 medi audaciam eius. Ex
Tunc ululauerunt castra assyrio
rum. qñ apparuerunt humiles mei
arescentes in fin. Filij puellarum co
punxerunt eos. 7 sicut pueros fugien
tes occiderunt eos. perierunt in prelio
a facie domini mei. hymnum cante
mus domino. hymnum nouum can
temus deo nro. Adonay domine deus
magnus es tu. 7 preclarus in uirtute
tua. 7 quem superare nemo pot. Tibi
seruiat omnis creatura tua. quia dixi
sti 7 facta sunt. misisti spm tuum 7 cre
ata sunt. 7 non é qui resistat uoci tue.
Montes a fundamentis mouebunt
cum aquis. petre sicut cera liquescent
ante faciem tuam. Qui aut timent
te magni erunt apud te per omnia.
Ve gentu insurgentu super genus mei
Dominus enim omnipotens ultionem
in eis in die iudicij uisitabit illos. Ad
dabit enim ignem 7 uermes in carnes
eorum. ut uratur 7 sentiant usq; in
sempiternum. Et factum é post hec

omnis populus post victoriā uenit
ad uesp̄m adorare dominum. Et mox
ut purificati sunt. obtulerunt omes
holocaustomata. uota. et promissi
ones suas. Porro iudith omnia ua
sa bellica holofernis que dedit ei pplꝰ
et copertum quod ipa substulerat in
anathema oblitionis. Erat aut pplꝰ
lætabundus secundum faciem seorum.
et per tres menses gaudium huius uic
torie celebratum est cum iudith. Post
dies aut illos. unusquisq; rediit in
sua. Et iudith magna fa ē in bethu
lia. et preclara erat uniuerse terre fil.
Erat etiam uirtus castitatis adiuncta
ita ut non cognosceret uirum omni
bus diebus uite sue. ex quo defuncto ē ma
nasses uir eius. Erat aut festus dieb
præcedens cum gloria magna. Ad
fuit aut in domo uiri sui annos c.v. et
dimisit ancillam suam liberam. Et de
functa ē. ac sepulta cum uiro suo in
bethulia. Luxitq; illam omnis po
pulus diebus vij. In omni aut spatio
uite eius. non fuit qui perturbaret fil.
et post mortem eius annis multis.
Dies aut uictorie huius festiuitatis
ab ebreis accipitur in numero dieꝝ
seorum. et colitur a ebreis ex illo tpe.
usq; in presentem diem. Explicit liber
iudith. Incipit plogꝰ sci ieroi i librū hester.

Omnia quæ scripta sunt. ex tpe dici poterant et audiri. sicut
solitum ē scolaribus discipulis. sup to
thema excogitare quibus uerbis un
quisq; uim suam posset ostendere. ut ille
qui imitatum fecit. Hoc aut o paula
et eustochium. que et bibliothecas he
breorum studiosissime imitare. et inter
pretum certamina probastis. tenentes
hester hebraicum librum per singla
uerba nram translationem aspicite.
ut possitis agnoscere me nichil ei ad
augmentasse addendo. sed fideli testimo
nio simpliciter sicut in hebreo hētur
historiam hebraicam latine lingue
tradidisse. Nec affectamus laudes
hominum. nec uituperationes expa
uescimus. Deo enim placere cupian
tes. minas hominum penitus non
timemus. quoniam deus dissipatoꝝ
sa eorum qui hominibus placere de
derant. et secundum apm. qui hui
modi sunt seu. xpi ce non possunt.
Explicit plogꝰ. Incipit argumentum
Prium in
libro hester
alphabeti
ex multo
usq; ad de
cem litteram fecimus diuersis in loc
uolentes feliciter septuaginta interp
tum ordinem per hoc insinuare studio
so lectori. Hoc enim uetera morem he
breorum ordine prosequi etiam in sep
tuaginta editione maluimus. Ex
plicit argumentum. Incipit liber hester.

Sbri
hest
uarꝰ
trans
lato
mbꝰ
ostar
ce uinatum: quem ego de archiuis
hebreorum uelut ueneno uerbum ex ue
bo expressum transtuli. Quem libri
edito uitiata lacunosis hinc inde
uerborum sinubꝰ habet. addens eaq

Wells
dieb⁹
assue
ri re
gio r
qui y
regi⁹

uit ab india usq; ethiopiam. sup⁹ c
xxvij prouincias. quib⁹ fedit in soli
regni sui. sulsa cunctas erorum reg
ens fuit. Anno igit̄ tertio impij
ij fecit grande cunctorum ex⁹ princi
pib⁹ ꝓceres suos fortissimos persaꝝ
ꝙ medorum. milites ꝙfectos prouin
ciarum coram se. ut oⁱtenderet diuitias
gloriæ regni sui. ac magnitudinem ꝙ
atq; iactantiam potentie sue. multo
tpe ꝯ.mutuerat ꝙ cognita dieb⁹. Cū
impleretur dies cuiusq; conuocauit cō
populum qui inuentus ē in susis ama
xumo usq; ad minimum. ꝙ vij. diebꝫ
uulsit omnium preparari in nestublo
ori. ꝙ memorie. quod regio cultu. ꝙma
nu ostentum erat. Et pendebant ex
omni parte tentoria aciei colores. ꝯca
tim. ꝙ lectuli. substernebantur fulti
bꝫ byssinis ac purpureis. qui eburne

is circulis inserti erant. ꝙ columnis ꝑ
marmoreis fulciebantur. Lecti q̄s
aurei ꝙ argentei super pauimentum
smaragdino ꝙ pario stratum lapidem
dispositi erant. quod mira varietate
picturꝫ decorabat. Bibebant aut̄ qui
muntur erant aureis poculis. ꝙ alijs
atq; alijs vasis cibi inferebantur. Vinū
quoq; ut magnificentia regia digna
erat humanꝫ. ꝙ precipuum ponebat
Nec erat qui nolentes cogeret ad bi
bendum. sed sicut rex statuerat ꝑpo
nere mensis singulos de principib⁹
ut sumeret unusquisq; qđ uellet.
Vasthi quoq; regina. fecit conuiuium
femineum in palatio ubi rex assue
tus manere ꝙsueuerat. Itaq; die vij.
cum rex hilaris ee. ꝙ posset mitiam po
tationem mandasset mero precepit ꝙ
mauman. ꝙ bazatha. ꝙ harbona. ꝙ bagathꝫ
ꝙ abgatha. ꝙ zarathꝫ ꝙ carcas. vij eunu
chis qui in ospectu eius ministrabant
ut introducerent reginam vasthi coꝝ
rege. posito super caput eius diadema
te. ut ostenderet cūctis populis ꝙ prici
pib⁹ pulchritudinem. Erat enim pul
chra valde. Quę introiit ꝙ regis i
perium. qđ per eunuchos mandauerat
nequiuit ꝙpleuit. Vnde iratus rex ꝙ
mio furore succensus interrogauit sa
pientes qui erant more regio ei semper
adesse. ꝙ cuncta facienda ꝙsilio
scientium legis ac iuris maiorum. E
rant aut̄ primi ꝙ proximi charsena ꝙ
setha. ꝙ admatha. ꝙ tharsis ꝙ mares. ꝙ
marsena. ꝙ mamucha. vij duces persaꝝ
atq; medorum qui videbant faciem
regis ꝙ primi post eum residere solitꝫ
erant. cui sententie vasthi regina sꝫ ia
cere. que assuerat regis imperium. qđ
per eunuchos mandauerat facere no
luisset. Iratus mamucha audientꝫ
regem atq; principib⁹ ait. Non solum reg⁹
lesit regina vasthi. sed ꝯmnes principes
ꝙ populos. qui sunt in cūctis prouinciis
regis assueri. Egressus enim sermo
regine ad omnes mulieres. ut ꝙtemꝑ
nant viros suos ꝙ dicant. Rex assue
rus iussit ut regina vasthi introiret
ad eum. nulla uoluit. Itaq; hac exēplo
omnes principum uxores persarum

fidō

atq; medorum paruipendẽte imperia
maritorum. Vnde regis uirtus è uulgata
no. Si placet tibi egrediatur edictis
a facie tua. ꝛseruabit uirtus legem pe
sarum atq; medorum quam preter
illicitum è. ut nequaq; ultra uadat
ingrediatur ad regem. ꝛ regnum illi
altera que è melior illa accipiat. Et
hoc in omne quod latissimum è prouin
ciarum ciarum diuulgetur imperii.
ut exte uxores tam maiorum q; mi
norum deferant honorem
Placuit consilium eius regi. ꝛ principi
bus. Fecitq; rex uirta consilium mar
chan. ꝛ misit epistolas ad uniuersas pro
uincias regni sui. ut queq; gens au
diret ꝛ legere poterat. diuersis linguis
ꝛ litteris cẽ uiros principes ac mãcẽs
in domibus suis. ꝛ hoc per exactos populos
diuulgari

Hiis itaq; gestis. postq; ira
regis assuerus defẽbuerat. re
cordatus est
Vasthi. atque fecisset. atque
passa cẽt. Dixerunt q; pueri regis. ac
ministri eius. Quaerantur regi puel
le uirgines ac speciose. ꝛ mittantur q
constituant per uniuersas prouincias
puellas speciosas ꝛ uirgines. ꝛ adu
cant eas ad cuitatem susan. ꝛ tradat
eas in domum feminarum sub ma
nu egei eunuchi. qui è prepositus ꝛ
custos mulierum regiarum. ꝛ accipi
ant mundum muliebrem ꝛ cetera q
usus necessaria. ꝛ quecunq; inter oẽs
oculos regis placuerit ipsa regnet pro
Vasthi. Placuit consilio regi. ꝛ ita ut fe
cerunt. Fuit autem uir
iudeus in susis cuitate uocabulo mar
dochetus filius iair filij semei filij cys
de stirpe gemini. qui translatus fuerat
de ierusalem. eo tpore quo iechoniam regem
iuda nabuchodonosor rex babilonis
transtulerat. qui fuit nutricius filie
fris sui edisse que altero nomine he
ster uocabatur. ꝛ cuius q; parentem
amiserat. pulcra nimis ꝛ decora facie.
Quam cum q; patre eius ac matre. mar
dochetus sibi eam adoptauit in filiam.
Cumq; peruenisset regis imperium
ꝛ iuxta mandatum regis multe uir

gines pulchre adducerentur susam.
ꝛ egeo traderentur. eunucho. Hester q;
inter ceteras puellas ei tradita è. ut
traderetur in numero feminarum. Q;
placuit ei. ꝛ inuenit gratiam in conspectu
illius ut accelerret mundum muliebrem. ꝛ
cibos. ꝛ traderet ei partes suas. ꝛ vii. ꝛ
puellas spectosissimas de domo regis.
ꝛ tam ipsam q; ministeriis eius ornatiorem
fecerit. Que noluit ei indicare
populum. ꝛ patriam suam. Mardochei
enim precepserat ei. ut de hac re omnino
taceret. Qui deambulabat cotidie
ante uestibulum domus. in qua electe uirgines seruabantur curam agens
saluus hester. ꝛ scire uolens quid ei
accideret. Cum autem uenisset tempus
singularum per ordinem puellarum
ut introirent ad regem expletis omnibus
que ad cultum muliebrem pertinebat
mensis duodecimus uertebatur. iuxta
dum tarat. ut ser mensibus oleo un
gerentur murrino. ꝛ alijs ser quibusdam
pigmentis ꝛ aromatibus utierentur. In
gredientesq; ad regem. quicquid po
stulassent ad ornatum pertinens ei
accipiebant ꝛ ut eis placuerat. exi
te de triclinio feminarum ad regis
cubiculum transibant. Et que intra
uerat uespere egrediebatur mane. at
q; inde in secundas edes deducebatur.
que sub manu saasagasi eunuchi e
rant qui xubinis regis presidebat.
Nec habebat potestatem ad regem ultra
redeundi. nisi uoluisset rex. ꝛ eam ue
nire iussisset ex nomine. Cuiuscumq; autem
prime per ordinem. instabat dies quo
hester filia abyhel fratris mardochei qui
sibi adoptauerat in filiam uenire de
beret ad regem. Que non quesiuit
muliebrem cultum. sed quecunq; uo
luit egeus eunuchus custos uirginum
hei et ad ornatum dedit. Erat enim
formosa ualde. ꝛ incredibili pulchri
tudine. omniumq; oculis gratiosa ꝛ
amabilis uidebatur. Ducta è itaq;
ad cubiculum regis assuerum mense
decimo. qui uocatur thebeth septimo
anno regni eius. ꝛ amauit eam rex
plusq; omnes mulieres. habuitq; gra
tiam coram eo plusq; omnes mu

lieris. ꝛ posuit diadema regni in capi
te eius. fecitq; eam regnare in loco
uasthi. Et iussit omnium preparari
per magnificum ex his principibꝰ ꝛ ser
uis suis. pro coniunctione ꝛ nuptijs hest
Et dedit requiem uniuersis. ꝛ dona i
largitus è. iuxta magnificentiã prin
cipalem. Cumq; secundo queriretur
uirgines ꝛ congregarentur: mardocheus
manebat ad regis ianuam. Nec dum
prodierat hester populum suum ꝛ pri
am suam. iuxta mandatum eius. Ne
quid enim ille precipiebat obtemperabat
hester. ꝛ ita ex his faciebat. ut eo tpe so
lita erat. quo eam parnulam nutriebat.
Eo igitur tpe quo mardocheus ad regis
ianuam morabatur: irati sunt bagathi
thares duo eunuchi regis qui ianito
res erant. ꝛ in primo palatij limine resi
debant. uoluerunt q; insurgere in regẽ
ꝛ occidere eum. Quod mardocheum ni
latuit. Et nunciauit regine hes
ter. illa regi ex nomine mardochei q
ad se rem detulerat. Quesitum est ex
inuentum. ꝛ appensus è uterq; eorum
in patibulo. mandatumq; è hystoris
ꝛ annalibꝰ traditum coram rege.

Post hec ingressus est rex assuerus ex al
tare aman filium amadathi. qui erat de stirpe agag
ꝛ posuit solium eius super
omnes principes quos habebat. Cunctis
q; sui regis qui in foribꝰ palatij erant
bantur: flectebant genua ꝛ adorabant a
man. Sic enim eis precepserat imperator. Solus autẽ mardocheus non flectebat genu. nec adorabat eum. Cui dixerunt regis pueri. qui ad fores palatij prestolabant. Cur preter ceteros non obseruas mandata regis. Cumq; hec crebrius dicerent. ꝛ ille nollet audire: nunciauerunt aman. scire cupientes utrum perseueraret in sententia. dixerat enim eis. se ee iudeum. Quod cum audisset aman. ꝛ experimento probasset q; mardocheus sibi non flecteret genu. nec se adoraret: iratus è ualde. Et pro nichilo duxit in unum mardocheum mittere manus suas. Audierat enim q; eet gentis iudee. magis quoq; odiuit omnem iudeorum qui erant in regno assuerj perdere nationem. Extremo
se primo cuius uocabulum è nisan an
no duodecimo regni assuerj missa est
sors in urnam. que hebraice dicitur
phur coram aman. quo die ꝛ quo mẽ
se gens iudeorum deberet interfici. Et
exiuit mensis duodecimus qui uoca
tur adar. Dixitq; aman regi assuero.
Est populus per omnes prouincias
regni tui dispersus. ꝛ a se mutuo sepa
ratus. nouus ritus legibꝰ ꝛ cerimoniis
ꝛ regis contemnens statuta. Et
opportune nosti q; non expediat regno
tuo. ut insolescat per licentiam. Si ti
placet decerne ut pereat. ꝛ mille ta
lenta argenti appendam arcariis gaze
rie. Tulit ergo rex annulum quo utebatur de manu sua. ꝛ dedit eum aman
filio amadathi de progenie agag hos
ti iudeorum. dixitq; ad eum. Argen
tum quod polliceris tuum sit. de pplo
autẽ age quod tibi placet. Vocatiq; sunt
scribe regis mense primo nisan. tertia
decima die eiusdem mensis. ꝛ scriptum
è ut iusserat aman ad omnes satrapas
regis. ꝛ iudices prouinciarum diuersarumq; gentium. ut queq; gens legeret po
terat. ꝛ audire pro uarietate linguarum.
ex nomine regis assuerj. ꝛ literis signatis
te ipius anulo misse sunt per cursores
regis ad uniuersas prouincias suas.
ut occiderent ꝛ delerent omnes iudeos.
a pueris usq; ad senem parnulos et
mulieres uno die. hec è tertiadecimo
die mensis duodecimi. qui uocatur
adar. ꝛ bona eorum direperent. Sum
ma autẽ ephemeridum fuit hec. ut omnes
prouincie scirent. ꝛ prepararent se ad
predictam diem. Festinabantq; cursores qui missi erant explere regis imperium. Statimq; in sufis pependit edictum. rege ꝛ aman celebrante conuiuium.
ꝛ urbs iudeis qui in ea erant flebi.

Vt cum audisset mardocheus scidit uestimenta sua. ꝛ indutus è sacco. ꝛ
in platea ciuitatis. uoce
magna clamabat. odiens amaritudinem animi sui. ꝛ hec eiulans usq; ad
fores palatij gradiens. Non enim erat
licitum indutum sacco aulam regis i

HES

mare. ꝓ omnibꝫ quoqꝫ ꝓuincijs oppidis ꝛ locis ad que crudele regis ꝺogma peruenerat. plancte mgens erat apud uniꝯos. ſeminum ululatꝰ ꝛ fletus facco ꝛ cinere multos ꝓſtꝛato uteretur. ſ ingreſſe ſunt aut puelle heſter ꝛ eunuchi. nuntiauerunq; ei. Quod audiens ꝓturbata è. ꝛ miſit heſtem ut ablato ſacco induceret eam. Quam accipere noluit. Accitoq; athac eunucho. quem ipe miſerat ei dederat. ꝓcepit ut iret ad mardocheum. ꝛ diſceret ab eo cur hoc faceret. Egreſſuſq; athac. iuit ad mardocheum ſtantem in platea ciuitatis. ante hoſtium palatij. Qui indicauit ei omnia que acciderant: quomodo aman ꝓmiſiſſet ut in thaurꝫ regis ꝓ uniꝯis necem inferret argenti. Exemplar quoq; edicti quod penderat in ſuſis dedit ei. ut regine oſtenderet. ꝛ moneret eam. ut ingrederet ad regem. ꝛ deprecaretur eum ꝓ ꝓplo ſuo. Egreſſus athac. nuntiauit heſter omnia que mardocheus dixerat. Que rndit ei. ꝛ iuſſit ut diceret mardocheo. Omnes ſerui regis. ꝛ cuncte que ſub dictione eius ſunt nouerunt ꝓuincie. q̃ ſiue uir ſiue mulier non uocatus intrauerit atrium regis interioris. uenit. abſq; ulla exceptione ſtatim interficiatur. niſi forte ei aurꝫ ingreſſo ad eum tetenderit ꝓ ſigno clemẽtie atq; ita poſſit uiuere. Ego igit quomodo ad regem ingrediar. que iam xxx diebꝰ non ſum uocata ad eum. Quod cum audiſſet mardocheus. iterum mandauit heſter dicens. Ne putes q̃ animam tuam ſis tantum liberes. quia in domo regis es ꝓ cunctis iudeis. Si enim nunc ſilueris. per aliam occaſionem liberabuntur iudei. ꝛ tu ꝛ domus tua peribitis. Et quis nouit utrum ideo ad regnum uenerit. ut tali tpe pareris. Exaudiuit heſter hec mardocheo uerba mandauit. Vade ꝛ cõgrega omnes iudeos que in ſuſis reperiris. ꝛ orate ꝓ me. Non comedatis nec bibatis tribꝰ diebꝰ ac noctibꝰ. ego cum ancillis meis ſimiliter ieiunabo. Et tunc ingrediar ad regem extra legem faciens nõ ꝛo cata. tradensq; me morti ꝛ periculo. Iuit itaq; mardocheus. ꝛ fecit omnia que heſter ei ꝓceperat.

V

Die aũt tertio induta eſt heſter regalibꝰ ueſtimẽtis. ꝛ ſtetit in atrio domus regie. quod erat interius ꝓ ꝺomꝰ baſilicam regis. At ille ſedebat ſuper ſolium ſuum in oſtio ꝓtorio palatij ꝓ xoſtium domus. Cumq; uidiſſet heſter reginam ſtantẽ placuit oculis eius. ꝛ extendit ꝓtra eam uirgam auream. quam tenebat in manu. Que accedens oſculata è ſummitatem uirge eius. Dixitq; ad eam rex. Quid uis heſter regina. que eſt petitio tua. Etiam ſi dimidia pars regni mei petenda ſit. dabitur tibi. At illa rndit. Si regi placet obſecro ut ueniat ad me hodie ꝛ aman tecum ad conuiuium quod paraui. Statimq; rex. uocate inquit cito aman. ut heſter obediat uoluntati. Veneruntq; ambo rex ꝛ aman ad conuiuium quod ei regina parauerat. Dixitq; ei rex poſtq̃ uinum biberat lẽtanter. Quid petis ut detur tibi. ꝛ ꝓ qua re poſtulas. Etiam ſi dimidiam partem regni mei petieris impetrabis. Cui reſpondit heſter. Petitio mea ꝛ ꝓpoſitum ſi inuenit gratiam in oculis regis. ꝛ ſi regi placet ut det michi q̃ poſtulo. ꝛ meam impleat petitionem. ueniat rex ꝛ aman ad conuiuium q̃ parabo eis. ꝛ cras regi aperiam uoluntatem meam. Egreſſus itaq; ille die illo hilaris ꝛ lete ſalutis. Cumq; uidiſſet mardocheum ſedentem ante fores palatij. ꝛ non ſolum non aſſurrexiſſe ſibi. ſ nec motum quidem de loco ſeſſionis ſue. indignatus è ualde. Et diſſimulata ira reuerſus è in domꝫ ſuam. Conuocauit ad ſe amicos. ꝛ uxorem ſuam. ꝛ expoſuit illis magnitudinem diuitiarum ſuarum. filiorumq; turbam. ꝛ quanta cum gla ſuper omnes principes ꝛ ſeruos ſuos rex eleuaſſet. Et poſt hec ait. regina quoq; heſter neminem alium uocauit

TER

cum rege ad ꝯuiuium preter me. ap
quam eras cum rege pranditurus sum.
Et cum hec omnia habeam nichil me
hic puto. qđ dum mardocheum uide
uidero sedentem ante fores regias. ¶
Rndeuntq; ei fames uxor eius. et ami
ci. Jube paran excelsam trabem
bentem altitudine. l. cubitoꝝ. et dic
mane regi. ut appendatur mardoche
super eam. et sic ibis cum rege letus.
ad ꝯuiuium. Placuit ei ꝯsilium. et
iussit excelsam parari crucem.

VII

Nocte illam rex ducere
lompnem. ussitq; sibi af
ferri hystorias annales
priorum temporum. Qđ
cum illo presente legerentur. uenit
ē ad eum locum ubi scriptum erat. q
modo nuntiasset mardocheus insidias
bagathan et thares eunuchoꝝ regem
assuerum ingulare cupientium. Qđ
cum rex audisset. ait. Quid pro hac
re honoris ac premii ꝯsecutus ē mar
decheus. Dixerunt q; ei famuli ꝯmi
nistri. Nichil omnino meruit. Quod
audiens rex. Quis in atrio. Aman quippe intrauerat atrium
domus regie ut rogaret regem ut preciperet mardocheum affigi in
patibulo. quod ei fuerat preparatum.
Rndeuntq; ei pueri. Aman stat in
atrio. Dixitq; rex. ingrediatur. Cui
cum ingressus fuisset. ait illi. Quid debet fieri uiro quem rex honorare desiderat. co
gitans Aman in corde suo. et putans
q; nullum alium rex nisi se uellet
honorare. respondit. Homo quem rex ho
norare cupit. debet indui uestibus re
gis. et imponi super equum qui de sel
la regia ē. et accipere diadema regium
super caput suum. et primus de regis
principibus ac tyrannis teneat equum
eius. et per plateam ciuitatis incedens
clamet et dicat. Sic honorabitur quem
cunq; rex uoluerit honorare. Dixit
q; ei rex. Festina et sumpta stolla et
equo. fac ut locutus es mardocheo iu
deo. qui sedet ante fores palatii. Ca
ue ne quicq; de his que locutus es
pretermittas. Tulitq; amam sto
lam et equum. indutumq; mardoche

lum qui sedebat in platea ciuitatis. et
imposuit equo precedebatq; cla
mabat. Hec honore dign⁹ ē. quem
cunq; rex uoluerit honorare. Re
uersusq; ē mardocheus ad ianuam pala
tii. et aman festinauit ire in domum
suam lugens. et cooperto capite. Na
rranitq; fames uxori sue et amicis e
que euenissent sibi. Cui inter cunc
sapientes quos habebat in ꝯsilio. et uxor
eius. Si de semine iudeoꝝ ē mar
decheus. ante quem cepisti cadere
non poteris ei resistere. sed cades in
spectu eius. Adhuc illis loquentibus.
ueneruꝝ duo eunuchi regis. et ci
cum ad ꝯuiuium quod regina para
uerat perrexerunt.

VII

Illatumq; rex et amā
ut biberent cum regina.
Dixitq; ei rex etiam in die
secundo. postq; uino in
calueram. Que ē petitio tua hester. ut
detur tibi. et quid uis fieri tibi. Etiā
si dimidiam partem regni mei petie
ris impetrabis. Ad quem illa inquit.
Si inuenj gratiam in oculis tuis o rex
et si tibi placet. dona michi animam
meam pro qua rogo. et populū meum
pro quo obsecro. Tradita enim sum
ego et populus meus. ut occidamur et
ingulemur. et pereamus. Atq; utinam
in seruos et in famulas uenderemur.
certe tolerabile malum. et gremens
tacerem. Hunc aut hostis nr est. cu
ius crudelitas redundat in regem. Ar
densq; rex assurrexit. ait. Quis ē iste
et cuius potentie ut hec audeat facere.
Dixitq; hester. Hostis et inimicus nr
pessimus ē iste aman. Quod ille au
diens illico obstupuit. multum regis
ac regine ferre non sustinens. Et exi
ens furibundus. et de loco ꝯuiuij in
mantum in ortum arboribus ꝯsitum. Ama
quoq; surrexit ut regine hester regi
nam pro anima sua. Intellexerat enim
a rege sibi paratum malum. Qui cus
todiens ceruicem de orto nemoribus ꝯsito.
et intrauit ꝯuiuij locum. reperit ama
sup lectulum corruisse in quo iace
bat hester. et ait. Etiam reginā uult
oppremere me presente in domo mea.

HES

Lec dum uerbum dei ore regis erie:t
t stratam operuerunt faciem eius. Dix
qz arbona unus de eunuchis. qui sta
bant in ministerio regis. Et lignu
quod parauerat mardocheo. qui locu
tus è pro rege stat in domo aman ha
bens altitudinis cubitos.l. Cui dix
rex. Appendite eum in eo. Suspensus
è itaqz aman in patibulo quod para
uerat mardocheo. t regis ira quieuit

Ille autē illo. VIII
die adiit regina assuerus hester
regine domum aman ad
uersariu iudeorum. t mar
docheus ingressus eo ante faciem re
gis. Confessa est enim hester ei q̄ esset
patruus eius. Tulitqz rex anulum
quem ab aman receperat. t tra
didit mardocheo. hester autē constituit
mardocheum super domum suam. Sē
bis orauit procidit ad pedes regis fle
uitqz t locuta ad eum orauit. ut mali
tiam aman agagite. t machinationes
eius pessimas. quas cogitauerat ad
uersus iudeos inducere ueritas fieret. At ille ex
more sceptrum aureum protendit m
manu. quo signum clemētie ostē
debat. Illaqz consurgens. stetit ante eū
t ait. Si placet regi. t si inuenerit gratiam
in oculis eius. t de precatio mea nō ei
uidetur esse contraria. obsecro ut nouis
epls ueteres aman littere infidiatoris
t hostis iudeorum quibus eos in cūctis
regis prouincijs perire precepera. cō
prehendat. Quomodo enim potero su
stinere necem. t interfectionem popli
mei. Rndit rex assuerus hestere re
gine t mardocheo iudeo. Domū aman
dedi hester. t ipm precepi affigi cruci.
qui ausus è mittere manum in iudeos.
Scribite ergo iudeis sicut uobis pla
cet ex regis nomine. signantes litteras
anulo meo. Hec enim consuetudo erat
ut epla que ex regis nomine mittebā
tur. t illius anulo signate erant. nemo
auderet contradicere. Accitisqz scribis
t librarijs regis. erat aut tempus tertij
mensis qui appellatur si ceslimus
t tertia illius die scripte sunt epla ut
mardocheus uoluerat. ad iudeos t ad
principes prouinciarum. et iudices q

c. xx t vij. prouincie ab india usqz e
thiopiam presidebant. prouincie au
prouincie. populo t populo uerta lin
uas t litteras suas t iudeis ut legere
tere aut audire. Ipe qz epla que ex
regis nomine mittebantur. anulo ei
signate sunt. t misse per uelocia dromos q
per omnes prouincias discurrentes.
ueteres litteras nouis nuntijs preue
nirent. Quibus imperauit rex ut no
uerint iudeos per singulas ciuitates
t in unum precipererit aggregari. ut sta
rent pro animabus suis. ut omnes in
micos suos cum coniugibus ac liberis et
uniuersis domibus interficerent atqz
delerent. Et constituta è per omnes pro
uincias una ultionis dies. i. tertia de
cima die mensis duodecimi adar. Cū
maqz epla hec fuissent ut omnibus tri
ac populis qui regis assuerus imperio
subiacebant. notum fieret paratos ee
iudeos ad capiendam uindictam cū
hostibus suis. Egressiqz sunt uelocia
ri. celeres nuntios perferentes. Et e
dictum regis pependit in susis. Ador
docheus aut de palatio t de conspectu re
gis egrediens fulgebat in uestibus
regijs. iacynthinis uidelicet t linis
coronam auream portans in capite.
t amictus pallio serico. atqz purpu
reo. Omissaqz cunctis exultauit atqz
letata è. Iudeis aut nouus hic ortus in
sa è. gaudium honor t tripudium ap
omnes populos. urbes atqz prouincias
quacumqz regis iussa uenerabant. in
ra exultatio epla atqz conuiua t festus
dies. in tantum ut plures alienus gen
t secte. eorum religionem t cerimonias
iungerentur. Grandis enim cunctos
iudaici nominis timor inuaserat.

Hitur duodecimi IX
mensis quem ador uocant
ante iam diximus. tertia
decima die. quando oib
iudeis interfecto parabatur. t hostes
eorum insidiabantur sanguini. uesa
nice iudei superiores ee ceperunt. t se
de aduersarijs uindicare. Congrega
tiqz sunt per singulas ciuitates oppi
t loca. ut extenderent manus sup in
micos t persecutores suos. Nullusqz

TER

ausus ẽ resistere. eo q̃ omnes pop̃l̃ magnitudinis eorum formidine pene
rat. Nam ꝑ pronunciarum iudices du
ces ꝑ procuratores omnisq; dignitas
que singularis locis ꝑ operibus p̃ecat
extolleba iudeos. timore mardochei
quem principem ee palatij. ꝑ plurimu
posse cognouerant. Fama quoq; nois
eius crescebat quotidie. ꝑ per orbem
ora uolitabat. (itaq; percusserunt iudei
inimicos suos plaga magna. ꝑ occider
eos rebelles eis quod sibi parauerat
facere. in tantum ut etiam in susis qn
gentos uiros occiderent. extra x. filios
aman agagite hostis iudeorum. Qui
sta sunt nomina. Pharsa datha. ꝑ dal
phon. ꝑ aspbatha. ꝑ forotha. ꝑ adalia. ꝑ
aridatha. ꝑ ephermestha. ꝑ arisay. ꝑ ari
day. ꝑ uayzatha. Quod cum accidisset.
predas ꝑ substias eorum agere noluerit
Statimq; numerus eorum qui occisi
erant in susis. ad regem relatus ẽ. Q
dixit regine. In urbe susis interfecerunt
iudei quingentos uiros. ꝑ alios decem
filios aman. Quantam putas eos ẽ
cere cedem. in ceteris prouinciis. J
Quid ultra postulas. ꝑ quid tibi ut fie
ri iubeam. Cui illa respondit. Si regi pla
cet detur potestas iudeis. ut sicut hodie
fecerunt in susis. sic ꝑ omnes faciant
ꝑ x. filij aman in patibulis suspendãt.
Precepitq; rex ut ita fieret. Statimq;
in susis pependit edictum. ꝑ x. filij a
man suspensi sunt. Congregatis iu
deis quartadecima die mensis adar.
interfecti sunt in susis. ccc. lxxi. nec eo
rum ab illis direpta substãa ẽ. Ceteri
omnes prouinciarum. que dicione regi
subiacebat. pro animabus suis steterũt
iudei. interfectis hostibus ac persecuto
ribus. in tantum ut lxxv. milia occisorũ
implerentur. ꝑ nullius de rebus eorum
quicq; attingerent. Dies autem tertius de
cimus mensis adar. unus apud eos
interfectionis fuit. ꝑ quartusdecimus
die cessare decreuerunt. Quem statuerũt
ee sollemnem. ut in eo ceteris omni
anno uacarent epulis gaudio ꝑ iucun
Ar hij qui in urbe susis eodem exercit.
cui. ꝑ xiiij eiusdem mensis die. in eo
uersati sunt. xv. autem die perexterre

decerunt. ꝑ idcirco eundem diem sibi
ere solemnem epularum atq; letitie. hy
ueio uideri qui in oppidis non murat
ac uicinis morabantur. quarumdeci
mum diem mensis adar. gaudiorum
ꝑ gaudij decreuerunt. ita ut exultent
in eo. ꝑ mittant sibi mutuo partes epu
rum ꝑ cibarum. Scripsitq; mardo
chеus omnia hec. ꝑ litteras ꝑplenas
misit ad iudeos qui in omnibus prouin
cijs regis morabantur. tam in uicinis
positis q̃ procul. ut quartamdecimã
ꝑ quintamdecimã diem mensis adar.
pro festis susciperent. ꝑ reuertente sẽp
anno solemni honore celebrarent. q
in ipsis diebus se ulti sunt iudei de in
imicis suis. ꝑ luctus atq; tristitia in le
titiam ꝑ gaudium q̃ uersa sunt. ce
ntq; ut dies epularum atq; letitie.
ꝑ mitterent sibi inuicem cibarum par
tes ꝑ pauperibus munuscula largirent.
Susceperunt q̃ iudei in solemnem ri
tum acta que eo ꝑpe facere ceperant. ꝑ
que mardocheus litteris faciendã ma
dauerat. Aman enim filius amadathi
stirpis agag. hostis ꝑ aduersarius iudeo
rum cogitauerat contra eos malum. ut occi
deret illos atq; deleret. Et miserat sors q
dicta lingua uestra pur in sortem. Et pe
ingressus ẽ hester ad regem obsecrans q
ut conatus eius litteris regis irriti fie
rent. ꝑ malum quod contra iudeos cogita
uerat reuerteretur in caput eius. Dem
q; ꝑ pendere ꝑ filios eius affixerunt cruci.
atq; ex illo ꝑpe dies isti appellati sunt
phurim. i. sortium. eo quod fuerit. i. sors
in uicem missa fuerit. ꝑ acta que gesta
sunt eple. i. liber huius uoluminis cõ
mentus. queq; subsecuerunt. ꝑ que i
dem ceperunt immutata sunt. susceperunt iu
dei super se ꝑ super semen suum. ꝑ super
eos qui religionem eorum uoluerant
copulari. ꝑ nulli liceat hos dies duos i
absq; sollemnitate transigere quos sc
ptura testatur. ꝑ certa experiunt ꝑpe. a
nis sibi ingerit. succedentibus. (sic sunt
dies quos nulla unq̃ delebit oblitio.
ꝑ per singulas generationes ecclie uni
uersi orbis ꝑ omnes celebrabuntur. Nec è
ulla ciuitas in qua dies phurim. i. sor
tium non obseruentur a iudeis ꝑ ab

eorum progenie que, bus ceremonij
obligata ē. Scripseruntq; in regia le
ge: filia abyhail t mardocheus uterq;
etiam secundam ep'lam: ut omni studi
dies ista solemnis sanciretur in poster.
Et miserunt ad omnes iudeos qui in
c.xxvij prouincijs regis assueri uerba
bantur. ut brent pacem t susciperent
ueritatem obseruantes dies sortium
t suo tpe cum gaudio celebrarent: sic
ut statuerant mardocheus t hester. tanq;
obseruanda suscepissent a se t a semine
suo ieunia atq; clamores t sortium
dies. t omnia que libri huius ordo
catus hester hystoria retinent. X

Rex uero assuerus omnes
terram. t ras maris insu
las fecit tributarias. cui
fortitudo t imperium t di
gnitas atq; sublimitas qua exaltatus
mardocheum scripta sunt in libris me
dorum atq; persarum. t quonio mar
docheus iudeus gener secundus a rege
assuero fuerat. t magnus apud iudeos
t acceptabilis plebi frium suorum. que
rens bona populo suo. t loquens ea q̄
ad pacem sui seminis pertinerent. a
Ieronimus. Que habentur in hebreo
plena fide exposui. hec autem que
secuntur scripta reperi in editione
uulgata que grecorum lingua et
litteris continentur. Et interim
post finem libri hoc capitulum fere
batur: quod iuxta consuetudinem
nostram. obelo. ueru prenotauimus.

Dixitq; mardocheus. Ec deus fecisti
sta. Recordatus sum somnij quod in
terim hec eadem significantis: nec eo
rum quicq̄ irritum fuit. Parvus fons
qui creuit in fluuium. t in lucem solis
q; uersus é. t in aquas plurimas re
dundauit. hester é quam uxor accepit
uxorem. t uolunt ee reginam. Duo
dracones ego sum t aman. Gen
tes que congregate sunt qui dele
nomen iudeorum. Gens
mea israel é. Que clamauit ad
dñm. t saluum fecit dominus ppli
suum. liberauitq; nos de omnib; mal'
t fecit signa magna t portenta inter

gentes. t duas sortes ee precepit. una
populi dei. alteram cteras gentium
Venitq; uterq; sors in statutum ei illo
tam tpe diei coram dño uniuersis
gentib;. Et recordatus é dominus po
pulo suo. ac miseritus hereditati sue. t
Et obseruabuntur dies isti in mense
adar. xiiij t xv die mensis eiusdem cu
omni gaudio t studio in unum ceteris
populi aggregati in cetas temporis gñā
tionis populi israel. XI

Anno quarto regnante
ptolomeo t cleopatra ami
serunt dositheus. qui se sa
cerdotem t leuitam genere
profitebat. t ptolomeus filius eius
hanc ep'lam plurium quam dicuntur
interpretatum ce lxx. in alexandria ptolomei
filium in ierlm. Ieronimus hoc q̄ prius
qui erat in editione uulgata q̄ nec in
hebreo nec apd' ullum ferme interpretes.
Anno secundo regnante artaxerse ma
gno primo die mensis nisan. uidit
somnium mardocheus filius iairi filii
semei filij eys de tribu beniamin. homo
iudeus qui habitabat in urbe susis. uir
magnus t inter primos aule regie. Fuit
autem de captiuorum numero quos
transtulerat nabuchodonosor rex ba
bilonis de ierlm cum iechonia rege iu
dee. t hec eius somnium fuit. Apparue
runt uoces t tonitrua. t tumultus ter
remotus. t conturbatio super terram. Et
ecce duo dracones magni parati q̄ ce
se in prelium. ad quorum clamorem
exte exitate sunt nationes ut pugna
rent contra gentem iustorum. Quarq; di
es illa tenebrarum t caliginis tribu
lationis t angustie. surgens fons de
super terram. Conturbatq; est gens
iustorum timentium mala sua t preparata
ad mortem. clamauerunt ad dñm.
Et illis uociferantibus. fons parvus
creuit in fluuium maximum. ti aq̄s
plurimas redundauit. Lux t sol ori
é. t humiles exaltati sunt t deuorauerunt
inclitos. Quod cum uidisset mar
docheus. t surrexisset de stratu suo. cogi
tabat quid deus facere uellet. t ficeba
tur in animo suo cupiens quid si
gnificaret somnium. XII

Quebatur autē co tp̄e i
aula regis cum bagathat
thane eunuchis regis. qui
ianitores erant palatij. Cū
q; intellexiss cogitationes eorum. et
curas diligentius p̄tendiss. didicit
q; conarentur in regem artaxersen ma
num mittere. r munitauit sup̄ eo regi.
Qui de utroq; hac questione. confes
duci ussita mortem. Ker autē quod
gestum erat scripsit in ementariis.
Qs r mardochens rei memoriam lit
tradidit. Precepitq; ei rex ut in aula
palatij moraretur. datis ei p̄o delatōe
muneribꝰ. Aman uero filius amada
thi bugeus erat gl̄iosissimus erat co
ram rege. Et uoluit nocere mardoch
r populo eius p̄o duobꝰ eunuchis re
gis qui fuerant interfecti. Jeronimus
huc usq; phemii. Que ait secutus: meo
loco posita erat ubi sēptum ē in uolu
mine. r nō diripuerunt bona nl̄ subas
eor: que in sola editione uulgata reper
ēple autē hec exemplaria fiunt.

Ker maximus XIII
anta rexes. ab india usq;
ethiopiam. c. xxvij. prin
cipatuum principibꝰ r duc
bꝰ. qui eius imperio subiecti fuere. sa
lutem dicit. Cum plurib⁹ gentibus
imperarem. r unuersum orbem mee
dictioni subiugassem. uolui nequa
q̄ magnitudine abusi potentie. sed
clemētia r lenitate gubernare subiectos
ut absq; ullo terrore uitam silentio
transigentes. optatam cunctis mortalibꝰ
pacem frueremur. Querente autē me a
filijs meis. quomodo hec posteri
pleri possent. unus qui sapiēs r fide celeberr
celebat. r erat secundus post regem.
aman nomine. ut dicamus michi intole
to orbe terrarum populum ee diuersum
qui nomis uteretur legibꝰ. cūctis olim
gentium faciens obtemperare regum
iussa pernicies. r uniuersarum pro
uinciarum nationum. sua diffinitōe uiola
ret. Quod cum audissemus uidentes
unam gentem rebellem aduersus
omne hominum genus peruersis u
r legibꝰ. uarijsq; institutionibꝰ uiuere. r mi
bare subiectarum nobis prouinciarum

pacem exoptatam. ut finimus. ut q̄sq;
aman qui omnibꝰ p̄uincijs p̄epo
situs ē. r secundus a rege. r qui p̄ri
loco colimus mōstrauit ē. quibus
ac libertis deleantur. ab inimicis suis.
nullusq; eorum misereatur. quarto de
cimo die mensis decimi adar. anni
presentis. ut nephandi homines. uno
die ad infernos descendentes. reddant
imperio nro pacem quā turbauerant.
Seronimus huc usq; exemplar. ep̄le q̄
fecimus. p̄o eum locum sēpta repi ubi le
gitur. Agensq; mardoche" fecit oīa q̄ et mar
dauit hest. nec in hēntur in hebraico.
r apl' nullum penitus fecisse inuenti
Mardocheus autē deprecatus ē dñm.
memor oīum operum eius. r dixit. Do
mine rex omnipotēs. in ditione tua cūcta
sunt posita. r non ē qui tue possit resi
stere uoluntati. Si decreueris saluare
isrl'. Tu fecisti celum r terram. r quic
quid celi ambitu continentur. Dominꝰ
oīum es. nec ē qui resistat maiestati
tue. Cuncta nosti r scis. quia nō p̄o
superbia tumoris. aliqua cupiditā
te glorie fecerim hec. ut non adorarem
rim aman superbissimū. Libenter eiā
p̄o salute isrl'. etiam uestigia pedum
eius deosculari paratus eēm. s timui
ne honorem dei mei transferrem ad ho
minem. r nequaq̄ adorarem excepto
deo meo. Et nunc dñe rex deus
abraam miserere populi tui. quia uo
lunt nos inimici uri perdere. r hereditā
tem tuam delere. Ne despicias p̄tem
tuam. quam redemisti tibi de egipto.
Exaudi deprecationem meam. r p̄o
pitius esto sorti r funiculo tuo. Et
uertere luctum nrm in gaudium. ut uiuē
tes laudemus nomen tuū dñe. r
non claudas ora canentium te. Omnis
quoq; isrl'. pari mente r obsecratione
clamauit ad dominum. eo q̄ eis cer
ta mors impenderet. XIIII

Ester quoq; regina confu
git ad dominum. pauen
periculum quod imminebat
Cumq; depositis uestibꝰ
regijs. fletibꝰ r luctu aptis uestimē
tis. suscepit. Et p̄o unguentis uarijs
cinere r stercore impleuit caput. r cor

HES

pus suum humiliauit ieunijs. Oi
qs loca in quibs ante letau ꝓsueuerat
erinnum lacerationeꝫ opleuit. Et dep
cabatur dominum deum isrl dicens.
Domine mi qui rex ni ces solus adiu
ua me solitariam. 7 cuius pter te nul
lus auxiliator ē alius. Periculū meū
in manibs meis ē. Audiui a pre meo.
q tu domine cuncissimus isrl de cunctis gētib
7 pces nias. ex omnibs regno maioribs
suis. ut possideres hereditatem sempi
ternam. Fecisti qs eis sicut locutus es
Peccauimus in ꝓspectu tuo. 7 ideo tra
didisti nos in manibs inimicoꝝ nro
rum. Coluimus enim deos eoꝝ
Justus es domine. 7 nunc non est suf
ficit q duriissima nos oppriminit cala
mitate. sed robur manuum suarum pu
tantes uoluntati
tua mutare promissa. 7 delere hereditatem tuam. 7 claudere ora te laudantium. atqs extinguere gliam templi
7 altaris tui. ut aperiant ora gentium.
7 laudent uocalium fortitudinem. 7 pdicent carnalem regem in sempiternū.
Ne tradas domine sceptrum tuum
his qui non sunt. ne rideant ruinā
nram. sed conuerte consilium eoꝝ super
eos. 7 eum qui in nos cepit seuire di
spice. Memento domine 7 ostende te no
bis in tpe tribulationis nre. 7 mihi
da fiduciam domine rex deorum 7 dum
nator potestas. Tribue sermonem ꝓpositum in ore meo in ꝓspectu leonis. 7 trans
fer cor illius in odium hostis nri. ut
ipe pereat 7 ceteri qui ei ꝓsentiunt. Nos
aut libera in manu tua. 7 ad uenia me
nullum aliud habentem auxilium nisi
te domine. qui scis omnium scientiam.
nosti quia odium iniquoꝝ. 7 detestor cubile incircumcisoꝝ 7 oīs
alienigene. Tu scis necessitatē meā
7 q abhomine signum superbie 7 glo
rie mee. quod ē super caput meum in
diebs ostentationis mee. 7 detestor il
lud quasi pannum menstruate. 7 non
portem in diebs silentij mei. 7 q nō co
medam in mensa aman. nec michi
placeant ꝓuentus regis. 7 nō bibam
uinum libaminum. 7 numqs letata sit
ancilla tua ex quo huc translata sum.
usqs in presentem diem nisi in te dne
deus abraam deus fortis super omnes.
exaudi uocem eoꝝ qui nullam aliā
spem habent. 7 libera nos de manu iniqꝝ.
7 erue me a timore meo. Jeronim' h qs
addita repti i edicione uulgata

XV

Et mandauit ei aut dubi
um quin hester mardochē
ingredereꝫ ad regem. 7 ro
garet pro populo suo 7 pro
pria sua. Memor esto inquit dei
humilitatis tue. quomodo nutrita sis
in manu mea. quia aman secundus a re
ge estimatus. locutus ē contra nos in mo
rtem. Et tu inuoca dominum. 7 loquē
regi pro nobis. 7 libera nos de morte.
Jeronimus. Hec. non 7 ista que sunt
dicta sunt reperta in editione uulgata.
Dicant certo depositum uestimenta ornatus sui. 7 circumdata ē gloria sua. Cū
regio fulgeret habitu. 7 inuocasset omnium
rectorem 7 saluatorem deum. assumpsit duas famulas. 7 super una quidē
innitebatur. quasi pudicus 7 mollitie
nitidine corpus suum ferme nō sustinens. Altera aut famularum sequebatur. diam. defluentia in humum in
dumenta substentans. Ipa aut roseo 7
multum colore perfusa gratus ac niten
tibs oculis. tristem celabat animum. 7
animo timore contractum. Ingressa igit
exta per ordinem hostia stetit contra regē
ubi ille residebat super solium regni su
i. indutus uestibs regijs. auroqs fulgens
7 pretiosis lapidibs. eratqs terribilis a
spectu. Cumqs eleuasset faciem. 7 ardē
tibs oculis furorem pectoris indicasset.
regina corruit. 7 in pallorem colore. 7
mutato. lapsum super ancillam reclinauit caput. Conuertitqs deus spm
regis in mansuetudinē. 7 festinus ac
mitigans exiluit de solio suo. 7 substi
tans eam in ulnis suis. donec reduret
ad se. his uerbis blandiebatur. Quid
hēs hester? Ego sum frater tuus. Noli metuere. non morieris. Non enim
pro te. sed pro omnibs hec lex constituta ē
Accede igitur 7 tange sceptrum. Cuique
illa respondit tibi domina uidi. et
posuit super colum eum. 7 osculata te
ē eam. 7 ait. Cur michi non loqueris?

TER

Que rndit. Vidi te dñe quasi an
gelum dei. ⁊ conturbatum ẽ cor meum. a
more glorie tue. Valde enim mira
bilis es dñe. ⁊ facies tua plena ẽ
gratiarum. Cumq; loqueretur. iusus
corruit. ⁊ pene examinata ẽ. Rex ⁊
turbabatur. ⁊ omnes ministri eius
solabantur eam. Ieronim. excplat epli
regis arthaxsis qua pro iudeis ad tota
reg sua prouincias misit. qđ ⁊ ipm in he
breo uoluie non lẽtur. XVI

Rex magnus artaxerses.
ab india usq; ethiopiaz.
c. xxvij prouinciarum
dicebat ac principibus
qui mihi obediunt iussiom salutẽ dici.
Nulla bonitate principum ⁊ honore.
qui in eos collatis ẽ abusi sunt in su
perbiam. ⁊ non solum subiectos regib
nituntur opprimere. sz datam sibi glã
non ferentes. in ipos qui dederunt mo
liuntur insidias. Nec ꝓtenti sunt gra
non agere benficijs ⁊ humanitatis in
se iura uiolare. sz dei quoq; xta cre
tis arbitrantur se fugere posse sentẽ
tiam. Et in tm uesanie prorupernt.
ut eos qui credita sibi officia diligẽt
obseruant. ⁊ ita xta agunt. ut omiũ
laude digni sint. mendaciorum fiũ
culis consentiũ subuertere. dum ami
principum simplices ⁊ ex sua natura
alios estimantes. calida fraude decipi
unt. Que ita ⁊ ex ueteribꝫ probatur
hystorijs. ⁊ ex his que geruntur cot
die. quomodo malis quorumdã sub
gestionib. regum studia depranent.
Vnde prouidendum ẽ paci omnium
prouinciarum. nec putare debetis si
diuersa uideamus. et animi nri leui
tate uenire. sz pro qualitate ⁊ necessi
tate ꝙrum. ut ri publice possit utili
tas ferre sententiam. Et ut manife
stius quod dicimus intelligatis. ami
filius amadathi. animo ⁊ gente mace
do. alienus q; persarum sanguine. ⁊ pie
tatem nram sua crudelitate ꝙmaculãs
peregrinus a nobis susceptus ẽ. ⁊ tam
tam expertus in se humanitatem. ut
pr nr uocaretur. ⁊ adoraretur ab omib
post regem secdus. Qui in tantum a
rogantie tumore sublatus ẽ. ut nos re
gno priuare niteretur ⁊ spũ. Nam mar
dochеum cuius fide ⁊ beneficijs uita
⁊ sortem regni nri hester cum omni
gente sua. nouis quibusdam atq; in
audits machinis expetuit in mortẽ.
hec cogitans ut illis interfectis. insidi
aretur nre solitudini. ⁊ regnum per
sarum transferret in macedonas. Nos
aut a pessimo mortaliũ uidecet nec
destinatos in nulla penitus culpa repe
rimus sz contra uos uestros legib.
⁊ filios altissimi. ⁊ maximi. semp; q;
uiuentis dei. cuius beneficio. ⁊ pri nris
⁊ nobis regnum ẽ traditum. ⁊ ius
q; hodie custoditur. Vnde eas litteras
quas sub nomine nro ille direxerat.
scitis irritas ee. pro quo scelere ante
portas urbis huius. ⁊ sursis. ⁊ ipe qui a
machinatus ẽ. ⁊ omnis cognatio eius
periret in patibulis. non nobis sz deo.
ei rectore quod metuit. hoc aut edicto
quod mittimus. nunc in xtis urbibꝫ
proponatur. ut liceat iudeis uti legib
suis. quibꝫ debetis ee adiumento. ut
eos qui se ad necem eorum parauerit.
possint interficere tertiadecimo die mẽ
sis duodecimi qui uocatur adar. huic
enim diem omnipotens deus meroris et
luctus eis uertit in gaudium. Vnde ⁊
uos inter ceteros festos dies hanc here
te diem. ⁊ celebrate eam cum omni le
titia. ut ⁊ in posterum cognoscant ees
qui fideliter persis obediunt. dignam
pro fide recipere mercedem. Qui aut
insidiantur regno eorum perire pro ꝑ
scelere. Omnis aut prouincia ⁊ ciui
tas que noluerint solemnitatis huius
ee principes. gladio ⁊ igne pereant. ⁊
sic deleantur. ⁊ non solum hominibꝫ
sz etiam bestijs inuisa sint in sempiter
num. pro exemplo ꝓtemptis. ⁊ inobe
dientie. Amen. Explicit lib hester. Incipit ꝓfatio
in librum tob.

Iam terra quat
bitasse iob usi
tate in finibus
ydumee ⁊ ambi

rez:ar et antea nomen iobab. Et acce
pit uxorem arabissam: z genuit filiu
quē uocauit emon. Erat aut filius q
dem zareth de esau filys filius de mi
nerua bosra. z ita usq; quintus ab abra. ā.
Et hy sunt reges qui regnauerunt i
edom. in qua z ipe regnauit. & primus
in ea regnauit balach. filius beor. z no
men ciuitatis eiusdem nadaiba. Post
hunc aut balach. post eum iobab qui
uocatus iob. Post iob aut chusam. qui
erat dux de themanorum regione. Et
post illum regnauit adad filius beath.
qui percussit madiam in campo moab.
z nomen ciuitatis eius. cethaim. Mth. ¶
Explicit prephō. Incipit prologus sci
ronymi phbi in libru iob.

Ego: per ſ
ſingu
los ꝺ
ſcrip
ture
ꝺum
ne libros aduersariorum rideare male
dictus. qui interpretationem meam
reprehensionem lex interpretum cri
minantur. quasi non z apud grecos a
quila symachus z theodotion uel ubi
que uerbo. uel sensum e sensu. uel eru
qz commatum. z medie temperati gen
translationis exprimerent. z omnia
ueteris instrumenti uolumina origene
obelis asterisqz distinxerint. quod
uel additos. uel de theodotione sup
translationi antique miserint. probā
de fuisse quod additum e. Discant rgi
o detractores mei recipere in toto qō
in parabo susceperunt. aut interpret
tionem meam cum asterisci sui ma
dere. sic qz enim fieri potuit ut quos e
plura interemisse prosperentur. nō
eosdem etiam in quibusdam erasse
fateantur. precipue in iob. Cum si ea
que sub asterisci additi sunt subtra
rere. pars maxima uoluminis de
truncabitur. z hec dum tacet apud
grecos. Ceterum z apud latinos. ali
am translationem quam sub asteri
scis. z obelis nuper edidimus. septua
gena ferme. aut octuagēa uersus de
sunt ut decentatus z laceratus corpo
susqz libet. fecditatem sui publice legē
tibus prebeat. Hec aut translato. nullū
de ueteribus sequitur interpretem. sed ipo
hebraico arabicoqz fmone. z interdū
syro. nunc uerba nunc sensus. nunc
simul utrumqz resonabit. Obliqui
enim etiam apud hebreos totis libris
fertur. z lubricus. z quod greci metho
dicam uocant scematis menos. dumqz aliud
loquitur. aliud agit. ut si uelis anguil
lam aut murenam uillam strictis tenere
manibus. quanto fortius premseris. tanto
citius elabitur. Nemini ob intelligē
tiam huius uoluminis inuideam qui
dam preceptorem. qui apud hebreos
primus heri putabatur. non parui
rem emisse nummis. cuius doctrina an
aliquid profecerim nescio. hoc unum
scio non potuisse me interpretari. nisi
quod ante intellexerim. A principio
usqz ad uerba iob
apud hebreos prosa oio e. pdixa aūb
iob in quibus ait. pereat dies in qua na
tus sum. z nox in qua dictum e. cepi
e homo. usqz ad eum locum. ubi ante
finem uoluminis scriptum e. ideo co
ipse me reprehendo z ago penitentiam
in fauilla z cinere examen uestis
sumpt. Datilo sponteqz currentes. et
propter lingue ydioma. crebro recipie
tes z alios pedes. non eosdem filla
barum. s eosdem ppm. Interdū
quoqz inuenimus ipe duleis z numu
lus fertur. nūs lege solutus. q̄ metri
ci magis q̄ simpler lector intelligit
ā supradicto autem uersu. usqz ad finē
libri paruum comma q̄ remanet prosa
oratione pertexit. Quod si cui uidear
meretricium. metra. s. cie ap hebreos. z
in morem nri flacci greciqz pindari
z bacchei. z saffo. uel psalterium uel la
mentationes hyeremie. uel omnia
fere me scripturarum cantica compe

hendi. legat phylonem. iosephum
origenem. cesarien̄sem. eusebium
eorum testimonio me uerum dicere
probabit. Audiant qua propter cane
mei. ideo me in hoc uolumine labo
rasse. non ut interpretationē antiq̄
reprehenderem. ſ ut ea que in illa ob
scura sunt. aut omissa. aut cetera
scriptorum uitio depranata. manife
stiora in interpretatione fierent. Q
hebreum simonem ex parte didici
7 in latino. pene ab ipis cunabulis
inter grammaticos 7 rethores 7 philo
sophos uersum sumus. Quod si apud
grecos post lxx. editionem iam ꝛpi
euangelio coruscante. iudeus aqla
7 symachus ac theodotion iudaizan
tes heretici sunt reperti. qui multa my
steria saluatoris subdola interpreta
tione celarunt. 7 tamen in exaplis
habitu apud ecclias. 7 explanantur a
ab ecclia sticis uiris. quanto magis
ego ꝛpianus. de patrimonio ꝛpianis
manus. 7 uerum crucis in mea fron
te portans. cuius studium fuit om
missa repetere. depranata corrigere.
sacramenta ecclie. puro 7 fideli aperire
sermone. uel a fastidiosis. uel a malig
lectoribus non dubito reprobari. habeant
qui uolunt uetera libros. uel in membra
nis purpureis. auro argentoq̄ descri
ptos. uel mutatis ut uulgo aiunt lit
teris. honesta magis exemplaria q̄s co
dices. dum modo michi meisq̄ per
mittant pauperes hic cedulas. 7 no
tam pulchros codices q̄s emendatos.
Verumq̄ aut̄ edito 7 lxx. interpretū greco
7 mea. uel ea hebraica in latinum. mo
labore translata è. Illigat unusq̄sq
quod uult. 7 studiosum se magis q̄
maliuolum probet. Iſte alius prologꝰ

Iam uideo
tertiam. aut
palmarum
folia aplica

rem. ut in fauore uitalis mel come
derem panem. 7 uentris opus solli
cita mente tractarem. nullus mor
der neminem reprehenderet. Nunc aut
quia uirtus sententiam saluatoris
uolo operari cibum qui non perit
7 aurum auro nitidius uolumina
nam sentabo unguibus q̄ purgare
erui michi geminus ungitur. co
recto: uitiorum falsarius uocor. 7 er
ror non auferet. ser seret. Tanta
é enim uemitans ꝑfectio. ut etiam
ꝑfessaq̄ plurimusq̄ uitia placeant
dum magis pulcre hic uolunt co
dices. q̄s emendate. Quapropter o
fices dilectissimi. amicum nobilium
exemplar. pro flabello calathis spor
tulisq̄ monachorum spiritalia dec. et
manuum dona suscipite. ac beatum
iob. qui adhuc apud latinos iacebat
in stercore. 7 uermibus scatebat erro
integrum immaculatumq̄ gaudete.
Quomodo enim post probationes
atq̄ uictoriam duplicia et omnia
sunt reddita. ita ego in lingua nostra
ut audacter loquar. feci eum habere
que amiserat. Igitur 7 uos 7 unum
quemq̄ lectorem solita prefatione
monco. 7 in principijs librorum
eadem semper adnectere. rogo ut u
bicumq̄ semper precedentes uirgu
las uideritis. sciatis ea que subiecta
sunt in hebraicis uoluminibus non
haberi. ꝺorum ubi stelle ymago per ful
serit. ex hebraico in nostrum sermone ad
dita sunt. necnon 7 illa que habentur
uidebantur in greco. 7 ita comprta
erant. ut sensum legentibus tolleret.
exantlabo uobis magno labore cor
rui. magis utile quidem ex otio meo
ecclesijs xpi euenturum uar q̄s ex ali
orum negotio Explicit prologus
Incipit liber iob.

Ir e

erat

un ẽ

ri ꝙ

bus

noie

iob.

Et erat un ille simplex ⁊ rectus ac ti
mens deum: ⁊ recedens a malo. Nati
q; sunt ei vij. filij: ⁊ tres filie. Et fuit
possessio eius vij milia ouium. ⁊ tria
milia camelorum. quingenta quoq;
iuga boum. ⁊ quingente asine. ac fa
milia multa nimis. Eratq; ut ille ex
magnus inter omnes orientales. Et
ibant filij eius. ⁊ faciebant convivium p
domos unusquisq; in die suo. Et mit
tentes vocabant tres sorores suas. ut
comederent ⁊ biberent cum eis. Cũ
in ordem transissent dies convivij. mit
tebat ad eos iob. ⁊ sanctificabat illos. Cõ
surgens q; diluculo. offerebat holocau
sta per singulos. Dicebat enim. Ne
forte peccaverint filij mei. ⁊ benedixe
rint deo in cordibus suis. Sic faciebat
iob cunctis diebus. Quadam autem die
cum venissent filij dei ut assisterent
coram domino. affuit inter eos ⁊ sathan

Dixit dominus. Unde venis: Qui
rndens: ait. Circuivi terram. ⁊ perambulavi eam. Dixitq; dominus ad eũ.
Numquid considerasti servum meum iob.
q̃ non sit similis ei in terra. homo simplex rectus ac timens deum. recedens
a malo: Cui respondens sathan: ait. Numquid iob frustra timet deum: Nonne
tu vallasti eum ac domum eius universam
quoq; substantiam eius per circuitum: Opera
manuum eius benedixisti: ⁊ possessio eius crevit in terra. Sed extende
paululum manum tuam. ⁊ tange cuncta
que possidet. nisi in facie benedixerit. Dixit ergo dominus ad sathan. Ecce
universa que habet sunt in manu tua. tm
in eum ne extendas manum tuam. Et
Egressusq; est sathan a facie domini. Cũ
autem quadam die. filij ⁊ filie eius come
derent ⁊ biberent vinum in domo fratris
sui primogeniti. nuntius venit ad iob
qui dixerit. Boves arabant. ⁊ asine pascebantur juxta eos. ⁊ irruerunt sabei.
tulerunt cuncta omnia. ⁊ pueros percusserunt
gladio. ⁊ evasi ego solus ut nuntiarem
tibi. Cumq; adhuc ille loqueretur. ve
nit alter ⁊ dixit. Ignis dei cecidit de ce
lo. ⁊ tactas oves pueros q; consumpsit.
⁊ effugi ego solus ut nuntiarem tibi:
Sed adhuc illo loquente. venit alius ⁊
dixit. Chaldei fecerunt tres turmas.
⁊ invaserunt camelos. ⁊ tulerunt eos. ⁊
necnon ⁊ pueros percusserunt gladio.
⁊ fugi ego solus ut nuntiarem tibi. Adhuc loquebatur: ille. ⁊ ecce alius intrat
⁊ dixit. Filij tui ⁊ filiæ vescebantur
⁊ bibebant vinum in domo fratris
sui. repente ventus vehemens irruit
a regione deserti. ⁊ contulit quatuor an
gulos domus. que corruens oppressit
liberos tuos ⁊ mortui sunt. ⁊ effugi ego
solus ut nuntiarem tibi. Tunc surre
xit iob ⁊ scidit tunicam suam. ⁊ tonso
capite corruens in terram adoravit ⁊
dixit. Nudus egressus sum de utero
matris mee. ⁊ nudus revertar illuc.
Dominus dedit dominus abstulit. ⁊
sicut domino placuit ita factum est. sit
nomen domini benedictum. In omnibus
his non peccavit iob. neq; stulte quid
contra deum locutus est.

IOB

Factum ē aut cum quadi
die uenissent filij dei.7 sta
rent coram dño.uenit
quoq; sathan inter eos.et
staret in ꝓspectu eius ut diceret dñs
ad sathan. Unde uenis. Qui rñdens
ait. Circuiui terram 7 peruambulaui
eam. Et dixit dominus ad sathan. 7
Numquid ꝓsiderasti seruum meum iob.
q' non sit illi similis in terra. uir simplex
rectus timens deum. ac recedens a
malo.7 adhuc tenens innocentiam.
Tu aut cómouisti me aduersus eum.
ut affligerem illum frustra. Cui rñ
dens sathan ait. Pellem pro pelle.et
cuncta que hñt homo dabit pro anima
sua. Uerumtamen mitte manum tuam.7
tange os eius 7 carnem.7 tunc uidebis
q' ui faciem benedicat tibi. Dixit ergo
dominus ad sathan. Ecce in manu tua
ē. ueruntamen animam illius serua.
Egressus itaq; sathan a facie dñi.
percussit iob ulcere pessimo. a planta
pedis usq; ad uerticem. Qui tenta ba
mem radebat sedens in sterquilinio.
Dixit aut illi uxor sua. Adhuc tu per
manes in simplicitate tua? Benedic
deo 7 morere. Qui ait ad illam. Qua
si una ex stultis mulieribus locuta es.
Si bona suscepimus de manu dñi.
mala aut quare non sustineamus. In
omnibus his non peccauit iob labiis
suis. Igitur audientes tres amici iob.
omne malum quod acciderat ei. uene
runt singuli de loco suo. eliphaz thema
nites. baldad suites. sophar naamathi
tes. Conuenerant enim sibi. ut pariter
uenientes uisitarent eum 7 consolarent
Cumq; eleuassent procul oculos suos
non cognouerunt eum. 7 clamantes
plorauerunt. Scissisq; uestibus. sparse
runt puluerem super caput suum in
celum. 7 sederunt cum eo in terra. vij.
diebus 7 vij. noctibus. Et nemo loquebat
ei uerbum. uidebant enim dolorem
ee uehementem.

Post hec aperuit iob os suum. 7 maledixit diei suo.
7 locutus ē. Pereat dies in
qua natus sum. 7 nox in
qua dictum ē conceptus ē homo. Dies
ille uertatur in tenebras. Non requirat
eum deus desuper. 7 non fulgur inradiet
super eum. 7 non illustret lumine. Obscu
rent eum tenebre tenebre umbra. occupet e
um caligo. 7 inuoluatur amaritudine
Noctem illam tenebrosus turbo possi
deat. Non deputetur in diebus anni. nec
numeretur in mensibus. Sit nox illa so
litaria. nec laude digna. Maledicat
ei qui maledicunt diei. qui parati sunt
suscitare leuiathan. Obtenebrentur
stelle caligine eius. Expectet lucem
7 non uideat. nec ortum surgentis au
rore. quia non clusit hostia uentris
qui portauit me. nec abstulit mala ab
oculis meis. Quare non in uulua mor
tuus sum. egressus ex utero non sta
tim perij? Quare exceptus genibus?
Cur lactatus uberibus? Nunc enim dor
miens silerem. 7 somno meo requie
scerem cum regibus 7 consulibus terre. qui
edificant sibi solitudines. aut cum
principibus qui possident aurum. 7 re
plent domos suas argento. Aut sicut
absconditum abortiuum non subsi
sterem. uel qui cepti non uiderunt
lucem. Ibi impij cessauerunt a tumul
tu. ibi requieuerunt fessi robore. 7 qui
dam uincti pariter sine molestia. non
audierunt uocem exactoris. Parui
7 magnus ibi sunt. 7 seruus liber a do
mino suo. Quare data ē misero lux.
7 uita his qui in amaritudine anime
sunt? Qui expectant mortem 7 non
uenit. quasi effodientes thesaurum. ga
udent q; uehementer: cum sepulerint
inuenerint? Uiro cuius abscondita ē
uia. 7 circumdedit eum deus tenebris.
Ante q; comedam suspiro. 7 quasi inun
dantes aque sic rugitus meus. quia
timor quem timebam euenit michi. 7
quod uerebar accidit. Nonne dissimu
laui? Nonne silui? Nonne quieui?
Et uenit super me indignatio.

Respondens aut eliphaz the
manites. dixit. Si cepe
rimus loqui tibi. forsitan
moleste accipies. Sed con
temptum simonem tenere quis possit?
Ecce docuisti plurimos. 7 manus lan
guidas roborasti. Uacillantes confirmauit

sermones tui. ⁊ gemma nouella oportasti. Nunc autem uenit super te plaga ⁊ defecisti. tetigit te ⁊ conturbatus es. Vbi est timor tuus. fortitudo tua. patientia tua ⁊ perfecto uiarum tuarum? Recordare obsecro te quis unquam innocens periit. aut quando recti deleti sunt. Quin potius uidi eos qui operantur iniquitatem. ⁊ seminant dolores ⁊ metunt eos. flante deo perisse. ⁊ spiritu ire eius consumptos. Rugitus leonis ⁊ uox leene. ⁊ dentes catulorum leonum contriti sunt. Leo perijt eo quod non haberet predam. ⁊ catuli leonis dissipati sunt. Verbum autem mihi dictum est uerbum absconditum. ⁊ quasi furtiue suscepit auris mea uenas susurri eius. In horrore uisionis nocturne. quando solet occupare homines pauor. contremuit me ⁊ tremor. et omnia ossa mea perterrita sunt. Et cum spiritus me preteriret. inhorruerunt pili carnis mee. Stetit quidam cuius non agnoscebam uultum. imago coram oculis meis. ⁊ uocem quasi aure lenis audiui. Numquid homo deo iustificabitur. aut factore suo purior erit uir. Ecce qui seruunt ei non sunt stabiles. in angelis suis reperit prauitatem. Quanto magis qui habitant domos luteas. qui terrenum habent fundamentum. et a facie tinee uelut a uentilabro conterentur. De mane usque ad uesperam succidentur. ⁊ quia nullus intelligit in eternum peribunt. ⁊ Qui aute reliqui fuerint auferentur eis. morientur. ⁊ non in sapientia.

VOca ergo qui tibi respondeat. ⁊ ad aliquem sanctorum conuertere. Virum stultum interficit indignatio. ⁊ parunulum occidit inuidia. Ego uidi stultum firma radice. ⁊ maledixi pulchritudini eius statim. Longe sint filii eius a salute. ⁊ conterantur in porta. ⁊ non erit qui eruat. Cuius messem famelicus comedet. ⁊ spinis inplicabitur. ⁊ rapientes sitientes diuitias eius. Nichil in terra sine causa fit. ⁊ de humo non egredietur dolor. ⁊ homo ad laborem nascitur. ⁊ auis ad uolandum. Quamobrem ego depre-

cabor dominum. ⁊ ad dominum meum ponam eloquium meum. qui facit magna ⁊ inscrutabilia. ⁊ mirabilia. ⁊ absque numero. Qui dat pluuiam super faciem terre. ⁊ mittit aquas inundantes. Qui ponit humiles in sublime. ⁊ merentes erigit sospitate. Qui dissipat cogitationes malignorum. ne possit implere manus eorum quod ceperat. Qui apprehendit sapientes in astutia eorum. ⁊ consilium prauorum dissipatur. per diem incurrunt tenebras. ⁊ quasi in nocte sic palpabunt in meridie. Et posuit saluum facit egenum a gladio oris eorum. ⁊ de manu uiolenti pauperem. Et erit egeno spes. iniquitas autem obstruet os suum. Beatus homo qui corripitur a domino. increpationem omnium ne reprobes. qui ipse uulnerat ⁊ medetur. percutit ⁊ manus eius sanabunt. In sex tribulationibus liberabit te. ⁊ in septima non tanget te malum. In fame eruet te de morte. ⁊ in bello de manu gladii. A flagello lingue abscondens. ⁊ non timebis calamitatem cum uenerit. In fame ⁊ in fame ridebis. ⁊ bestiam terre non formidabis. Et cum lapidibus agri pactum tuum. ⁊ bestie terre erunt tibi pacifice. Et scies quod pacem habet tabernaculum tuum. ⁊ uisitans speciem tuam non peccabis. Et scies quoniam multiplex erit semen tuum. ⁊ progenies tua quasi herba terre. Ingredieris in sepultura sepulchrum sicut infertur acerbus tritici in tempore suo. Ecce hoc inuestigauimus ita est. quod audiuimus et mente pertractemus.

RESpondens autem iob dixit. Vtinam appenderentur peccata mea quibus irascor mei. et calamitas quas patior in statera. Quasi harena maris hec grauior apparebit. Vnde uerba mea dolore sunt plena. quia sagitte domini in me sunt. quarum indignatio ebibit spiritum meum. ⁊ terrores domini militant contra me. Numquid rugiet onager cum herbam uidebit. aut boues mugient cum ante presepe plenum astiterint. Aut poterit insulsum come-

IOB

di. quod non è sale edinum? Aut pò aliquis cusbare quod cusbanum affert mortem? Que prius tangere nolebat anima mea. Hunc pre angustia cibi mei sunt. Quis det me ut ueniat petitio mea. et quod expecto tribuat michi deus? Qui cepit ipse me ꝺtere. soluat manum suam. et succidat me. Et hec michi sit ꝺsolatio ut affligens me dolore non parcat. nec ꝺtradicam sermonibꝰ sci. Que est enim fortitudo mea. ut sustineam? Aut quis finis meus est. ut patienter agam? Nec fortitudo lapidum. fortitudo mea. nec caro mea enea è. Nec non è auxilium michi in me. et necessia ꝙ quoq; mei recesserunt a me. Qui tollit ab amico suo mïam. timorem domum derelinquit. Hiès mei preterierunt me. sicut torrens qui rapidus transfit in quolibꝫ. Qui timent pruinam. ruet super eos nix. Tempore quo fuerint dissipati peribunt. et sicut calefacti. soluentur de loco suo. Inuolute sunt semite gressuum eorum. ambulabunt in uacuum et peribunt. Considerate semitas theman. itinera saba. et expectate paululum. Confusi sunt. quia speraui. Veneunt quoq; usq; ad me. et pudore cooperti sunt. Nunc uenistis. et modo uidentes plagam meam timetis. Numquid dixi. affer te michi. et de substantia tua donate mihi. uel liberate me de manu hostis. et de manu robustorum eruite me? Docete me et ego tacebo. et si quid forte ignorans instituere me. Quare de ueritate sermonibus uestris arguitis. cum eos nullius sit qui possit arguere me? Ad mentem pro uerum sermones eloquia animantis. cum uentum uerba proferuntur. Super pupillum ruunt. et subuertere amicum uestrum quod cepistis cepleti. Precedite autem. et circumdate eum mentiri. Respondete obsecro absque contentione. et loquentes id quod iustum est iudicate. et non inueniemini in me iniquitatem. nec in sermonibus meis stultitia personabit.

VII

Numquid non militia est homini super terram. et sicut mercenarii dies eius? Sicut seruus desiderat umbram. et sicut mercenarius prestolatur finem operis sui. sic ego habui menses uacuos. et noctes laboriosas enumeraui michi. Si dormiero. dicam quando surgam? Et rursus expectabo uesperam. et replebor doloribus usq; ad tenebras. Induta est caro mea putredine. et sordibus pulueris. Cutis mea aruit. et contracta est. Dies mei uelocius transierunt. q̃s a texente tela succiditur. et consumpti sunt absq; ulla spe. Memento quia uentus est uita mea. et non reuertetur oculus meus ut uideat bona. nec aspiciet me uisus hominis. Oculi tui in me. et non subsistam. Sicut consumitur nubes et pertransiit. sic qui descenderit ad inferos non ascendet. nec reuertetur ultra ad domum suam. neq; cognoscet eum amplius locus eius. Quapropter ego non parcam ori meo. Loquar in tribulatione spiritus mei. et amaritudine anime mee. Numquid mare sum ego aut cetus. quia circumdedisti me carcere? Si dixero. consolabitur me lectulus meus. et releuabor loquens mecum in stratu meo. terrebis me per somnia. et per uisiones horroribus exterres. Quamobrem elegit suspendium anima mea. et mortem ossa mea. Desperans nequaquam ultra iam uiuam. parce michi. nichil enim sunt dies mei. Quid est homo quia magnificas eum. aut quid apponis erga eum cor tuum? Uisitas eum diluculo. et subito probas illum. Usq; quo non parcis michi. nec dimittis me ut glutiam saliuam meam? Peccaui. Quid faciam tibi o custos hominum? Quare me posuisti contrarium tibi. et factus sum michi metipsi grauis? Cur non tollis peccatum meum. et quare non aufers iniquitatem meam? Ecce nunc in puluere dormiam. et si mane me quesieris non subsistam.

VIII

Respondens autem baldad suhites dixit. Usq; quo

laqueis talia.7 spius multiplex fmo
nis oris tui? Usquequo deus supplan
tat iudicium.7 omnis subuertat quo
iustum è. Etiam si filij tui peccauer
et.7 dimisit eos in manu iniquitatis
eorum. tu tamen si diluculo ad deum 7 omnipotentem fueris
deprecatus. si mundus 7 rectus incef
seris. statim euigilabit ad te 7 pacifi
cabit habitaculum iustitie tue. 7 fin
ut prioza tua fuerint parua. 7 nouissi
ma tua multiplicentur nimis. Interro
ga enim generationem pristinam. 7 dili
genter inuestiga patrum memoriá. Xx
stern quippe sumus 7 ignoramus. qm
sicut umbra dies nri sunt super terra.
Nonne ipsi docebunt te. 7 loquentur tibi. 7 de
corde suo proferent eloquia. Numquid
uiuere potest carpus absq; humore. aut
crescere carectum sine aqua. Cum adhuc
adhuc sit in flore. nec carpatur manu
ante omnes herbas arescit. Sic uie
omnium qui obliuiscuntur deum. 7
spes ypocrite peribit. Non ei placebit
uecordia sua. 7 sicut tela aranearum
fiducia eius. Innitetur super domum
suam 7 non stabit. fulciet eam 7 non
consurget. Humectus uidetur antequ
ueniat sol. 7 in ortu suo germen eius
egredietur. Super acervum petrarum
radices eius densabuntur. 7 inter la
pides commorabitur. Si absorbuerit eū
de loco suo. negabit eum 7 dicet. Nō
noui te. Hec è enim letitia uie eius.
ut rursum alij de terra germinentur.
Deus non proiciet simplicem. nec por
riget manum malignis. donec impleat
risum ostium. 7 labia tua iubilo.
Qui oderunt te induentur confusione.
7 tabernaculum impiorum non subsistet.

Respondens iob dixit. Vere scio q̄ ita sit. 7 q̄
non iustificetur homo cō
paratus deo. Si uoluerit cō
tendere. non poterit respondere ei unum
pro mille. Sapiens corde è. 7 fortis ro
bore. Quis restitit ei 7 pacem habuit? 7
Qui transtulit montes. 7 nescierunt
hoy quos subuerterit in furore suo. com
mouens terram de loco suo. 7 columne
eius extimescunt. Qui precipit soli et
non oritur. 7 stellas claudit quasi sub
signaculo. Qui extendit celos solus.
7 graditur super fluctus maris. Qui
facit arcturum 7 hiadas. 7
interiora austri. Qui facit magna 7 i
scrutabilia. 7 mirabilia quorum non
è numerus. Si uenerit ad me non ui
debo eum. si abierit non intelligam. 7
Si repente interficiet. quis inuocabit eum?
Vel quis ei dicere potest cur ita facis? Dē
cuius resistere uoluntati nemo potest. sub quo
curuantur qui portant orbem. Quanto
ergo ego sum qui respondeam ei. 7 loquar
uerbis meis cum eo? Qui etiam si habe
buero quippiam iustum non respondebo.
sed meum iudicem deprecabor. Et cum
inuocanti me exaudierit me. non credo
quod exaudierit uocem meam. Presertim
cum in turbine conterat me. 7 multiplicabit
uulnera mea etiam sine causa. Non
concedit requiescere spiritum meum. 7 implet
me amaritudinibus. Si fortitudo quere
tur. robustissimus è. Si equitas iudicij. nemo prorsus audet testimonium
perhibere. Si iustificare me uoluerit os
meum condemnabit me. si innocentem
ostendero. prauum me comprobabit. Et
etiam si simplex fuero hoc ipsum ignorabit
anima mea. 7 taedebit me uite
mee. Unum è quod locutus sum. innocentē
7 impium ipse consumit. Si flagellat occi
dat semel. 7 de penis innocentium non
ridebit. Terra data è in manus impij
uultum iudicum eius operit. Quod
si non ille è. quis ergo è? Dies mei
uelociores fuerunt cursore. fugerunt
7 non uiderunt bonum. Pertransierunt
quasi naues poma portantes. sicut
aquila uolans ad escam. Cum dixero
nequaquam loquar. commuto faciem
meam. 7 dolore torqueor. Verebar omnia
opera mea. sciens q̄ non parceres de
linquenti. Si autem sic impius sum.
quare frustra laboraui? Si lotus fuero
quasi aquis niuis. 7 fulserint quasi
mundissime manus mee. tu sordibus
intinges me. 7 abhominabuntur me
uestimenta mea. Neq; enim uir q̄
similis mei è. respondebo nec qui mecum
in iudicio ex equo possit audire. Nec
è qui utrumq; valeat arguere. 7 po

HOB

neit manum suam in ambob⁹. Auferat
ame in⁹gam suam. ⁊ pauo⁹ eius non
me terreat. Loquar ⁊ non timebo eum:
neq; enim possum metuens iudicari.

X

Oret animam
mea⁊ mee: dimitta
aduersum me eloquium
meum. Loquar in amari
tudine anime mee: dicam deo. Noli
me damnare. Indica mihi cur me ita
iudices. Numquid bonum tibi uideꝛ
si calumnieris. ⁊ opprimas me opus
manuum tuarum. ⁊ consilium impio⁹
adiuues? Numquid oculi carnei tibi
sunt. aut sicut uidet homo. ⁊ tu uideb⁹?
Numquid sicut dies hominis dies tui
⁊ anni tui sicut humana sunt tpa.
Vt quaeras iniquitatem meam. ⁊ pecca
tum sciueris. ⁊ scias quia nichil impiu
pium fecerim. cum sit nemo qui de
manu tua possit eruere? Manus tue
fecerunt me ⁊ plasmauerunt me totum
in circuitu. ⁊ sic repente precipitas me?
Oramento queso q; sicut lutum feceris
me. ⁊ in puluerem reduces me. Nõne
sicut lac mulsisti me. ⁊ sicut caseum
me coagulasti? Pelle ⁊ carnibꝫ uestisti
me. ossibꝫ ⁊ neruis consepsisti me. Vitam
⁊ miam tribuisti michi. ⁊ uisitatio tua
custodiuit spm meum. Licet hec celeꝫ
in corde tuo. tamen scio q; uniuersoꝝ
memineris. Si peccaui. ⁊ do⁹ am pe
percisti michi. cur ab iniquitate mea
mundum me ce non pateris? Et si impi
fuero ue michi e. ⁊ si iustus non leua
bo caput. saturatus afflictione ⁊ miseꝛ.
Et propꝛ superbiam quasi leenam ca
pies me. ⁊ uersus mirabiliter me
cruciabis. Instauras testes tuos ꝺ̄ me.
⁊ multiplicas iram tuam aduersum
me. ⁊ pene militant in me. Quare de
uulua eduxisti me? Quis utinam con
sumptus ce̅m. ne oculus me uideret. ⁊
fuissem quasi non ce̅m de utero trans
latus ad tumulum. Numquid non
paucitas dieꝝ meoꝝ finietur bre
uis? Dimitte ergo me ut plangam pau
lulum dolorem meum. antequa̅ uadam
⁊ non reuertar ad terram tenebrosam.
⁊ opertam mortis caligine. terram miseꝛie
⁊ tenebraꝝ. ubi umbra mortis. ⁊ nul
lus ordo. ⁊ sempiternus horꝝ inhabi
tans.

XI

Respondens aut̃ sophar
naamathites. dixit. Nu
quid qui multa loquitur
non ⁊ audiet. aut uir uer
bosus iustificabitur? Tibi soli tacebit
homines. ⁊ cum ceteros irrideris. nul
lo confutabꝫ. Dixisti enim. Purus e
simo meus. ⁊ mundus sum in ꝺ̄spectu
tuo. Atq; utinam deus loqueꝛet. ⁊ re.
aperiret labia sua tibi. ut ostenderet
tibi secreta sapientie. ⁊ q; multiplex sit
lex eius. ⁊ intelligens q; multo minꝰ
ra exigaris a deo quam meruit iniqui
tas tua. Forsitan uestigia dei ꝺ̄prehen
des. ⁊ usq; ad perfectum omnipotentẽ
reperies. Excelsior e celo. ⁊ quid face
es? Profundior inferno. ⁊ unde cogni
sces? Longior terra mensura eius. ⁊ la
tior mari. Si subuerterit omnia. uel i
unum coartauerit. quis ꝺ̄uertere et.
uel quis dicere ei pot̃ cur ita facis? I
Ipe enim nouit hominum uanitates.
⁊ uidens iniquitatem nonne ꝺ̄siderat?
Vir uanus in superbiam erigitur. ⁊ tam
q; pullum onagri natum se liberum pu
tat. Tu aut̃ firmasti cor tuum. ⁊ expa
disti ad deum manus tuas. Si iniqui
tatem que e in manu tua abstuleris a
te. ⁊ non permanserit in tabernaculo t̃
uo iustitia. tunc leuare poteris faciem t
tuam absq; macula. ⁊ eris stabilis ⁊ ñ
timebis. Obliuiscereq; aquaꝝ que preteꝛierunt recor
dabeꝛis. Et quasi meridianus fulgor
ꝺ̄surget tibi ad uesperam. ⁊ cum te cõ
sumptum putaueris. orieꝛis ut lucifer. Et habebis fiduciam propositi tui
spe. ⁊ defossus securus dormies. Re
quiescens ⁊ non erit qui te exterreat. ⁊
deprecabuntur faciem tuam plurimi.
Oculi aut̃ impiorum deficient. ⁊ effu
gium peribit ab eis. ⁊ spes eoꝝ ab
hominatio anime.

XII

Respondens aut̃ iob. dixit.
Ergo uos estis soli homines
⁊ uobiscum morietur sa
pientia? Et michi e cor
sicut ⁊ uobis. nec infeꝛior uiri sum. q;
enim hec que nostis ignoꝛat? Qui

LIB

ab amico suo recedent: sicut ego. i
uocabit deum 7 exaudiet eum. De
udent: enim uiri simplicitas. lam
pas contempta apud cogitationes
diuitum. parata ad tempus sham
tum. Inundant tabernacula prædo
num. 7 audacter prouocant deum. q
cum ipe dederit omnia in manibus
eorum. Illumium interroga iumenta
docebunt te: 7 volatilia cæli. 7 indica
bunt tibi. Loquere terræ 7 respondebit ti
7 narrabunt ei pisces maris. Quis
ignorat. q' omnia hæc manus dñi
fecerit. in cuius manu anima omnis
uiuentis. 7 spus uniuerse carnis hu
manæ. Numquid auris verba dijudi
cat. 7 fauces comedentis saporem.
In antiquis é sapientia. 7 in multo
tpe prudentia. Apud ipm é sapia 7
fortitudo. ipe hr consilium 7 intelligen
tiam. Si destruxerit nemo é qui ædi
ficet. 7 si incluserit hominem. nullo
é qui aperiat. Si continuerit aquas. 7
omnia siccabuntur. 7 si emiserit ea
subuertent terram. Apud ipm é for
titudo 7 sapia. ipe nouit decipientem.
7 eum qui decipitur. Adducit consilia
ros in stultum finem. 7 iudices istu
pore. Balteum regum dissoluit. 7
præcingit femine renes eorum. Ducit
sacerdotes inglorios. 7 optimates sup
plantat. Commutans labium uerace.
7 doctrinam senum auferens. Effun
dit despectionem super principes. et
eos qui oppressi fuerant releuat. Re
uelat profunda de tenebris. 7 pro
ducit in lucem umbram mortis. Q
multiplicat gentes 7 perdit eas. 7 sti
uersas in integrum restituit. Qui
immutat cor principum populi terræ.
7 decipit eos ut frustra incedant per i
uium. palpabunt quasi in tenebris
7 non in luce 7 errare eos facit quasi
ebrios.

XIII

ECce omnia uidit oculus
meus 7 audiuit auris mea
7 intellexi singula sedu
lo apud me. Secundum scientiam meam. ego noui
et uos non minores me sum. Sed ad omnipo
tentem loquar. 7 disputare cum deo
cupio. Vos autem fabricatores
ires mendaces 7 cultores pariter insi
pientiæ. Atque utinam taceretis
ut putaremini esse sapientes. Audite
ergo correptiones meas. 7 iudicium
labiorum meorum attendite. Num
quid deus indiget uestro mendacio.
ut pro illo loquamini dolos. Num
quid faciem eius accipitis. 7 pro eo
iudicare uultis. aut placebit ei
quem celare nichil potest. Aut decipi
eum ut homo uos fallacissimus. ape
ruos arguet. qui in abscondito facie
eius abscondetis. Et timor eius ir
ruet super uos. Memoria uestra com
parabitur cinerи. 7 redigentur in lutu
ceruices uestræ. Tacete paulisper ut lo
quar: quodcumque michi mens sug
gesserit. Quare lacero carnes meas
dentibus meis. animam meam ponam
in manibus meis. Etiam si occiderit
me in ipso sperabo. Verumtamen uias me
as in conspectu eius arguam. 7 ipse erit
saluator meus. Non enim ueniet i
conspectu eius omnis hypocrita. Audite
sermonem meum. 7 enigmata percipite
auribus uestris. Si ecce iudicium
seco quis mihi contradicat. Quis est qui
iudicetur mecum. Veniat. Quare 7
tacens consumor. Duo tantum ne facias
michi. 7 tunc a facie tua non abscon
dar. Manum tuam longe fac a me
7 formido tua non me terreat. Voca me
7 respondebo tibi. aut certe loquar. 7 tu re
sponde michi. Quantas hæc iniquita
tes 7 peccata. scelera mea 7 delicta osten
de michi. Cur faciem tuam abscondis.
7 arbitraris me inimicum tuum. Con
tra folium quod uento rapitur ostende
dis potentiam tuam. 7 stipulam siccam
persequeris. Scribis enim contra me
amaritudines. 7 consumere me uis pec
cata adolescentiæ meæ. Posuisti in
nervo pedem meum. 7 obseruasti omnes
semitas meas. 7 uestigia pedum meorum
considerasti. Qui quasi putredo consu
detur sum. 7 quasi uestimentum quod
comedit tinea. Homo natus de
muliere breui uiuens tpe. repletus
multis miseriis. Qui quasi flos egre
diturr 7 conteritur. 7 fugit uelut umbra.

IOB

ꝛ nūmq̄ in eodem statu permanet.ꝛ
dignum duxis super huiusce modi a
perire tuos.ꝛ adducere eum tecum in
iudicium. Quis pōt facere mundū
de immundo conceptum semine? Nonne
tu qui solus es.

XIIII

Breues dies hominis sūt.
numerus mensium eius
apud te è. Constituisti ẽ
minos eius qui preterire
non poterunt. Recede paululum ab
eo ut quiescat.donec optata ueniat.
Sicut mercenarij dies eius. Lignū
hꝫ spem si precisum fuerit rursum ui
rescet.ꝛ rami eius pullulant. Si se
nuerit in terra radix eius.ꝛ in puluere
mortuus fuerit truncus illius. ad odo
rem aque germinabit.ꝛ faciet comā.
quasi cum primum plantatum è. ho
mo uero cum mortuus fuerit ꝛ nudatus.
atq; consumptus. ubi queso è. Quomo
do si recedant aque de mari ꝛ fluuius va
cue siccus arescat. sic homo cum dormi
erit non resurget donec atteratur ce
lum non euigilabit. nec consurget de
somno suo. Quis michi hoc tribuat.
ut in inferno protegas me. ut abscon
das me.donec pertranseat furor tuus.
ꝛ constituas michi tps in quo recorderis
mei? Putasne mortuus homo rursus
uiuat? Cunctis diebus quibus nunc mi
lito expecto donec ueniat immutatio
mea. Vocabis me ꝛ ego respondebo tibi. opi
ficium manuum tuarum porriges dextram
Tu quidem gressus meos dinumera
sti.sed parces peccatis meis. Signasti ei
in saculo delicta mea.sed curasti inqꝭ
tem meam. Mons cadens defluet ꝛ
transferetur de loco suo. Lapides excauat
aque.ꝛ alluuione terra consumitur. sic
mineꝫ ergo similiter pereces. Roborasti
eum paululum. ut in perpetuum p
transiret. Immutabis faciem eius.ꝛ ex
mittes eum. Siue nobiles fuerint
filij eius. siue ignobiles. non intelli
get. Attamen caro eius dum uiuet
dolebit.ꝛ anima illius super semetipso luget

Respondit. XV

autē Eliphaz themanites:
dixit. Numquid sapiens
respondebit quasi in uentum
loquens.ꝛ implebit ardore stomachus
suum. Arguis uerbis eum qui non è
equalis tui.ꝛ loqueris quod tibi non
expedit. Quānimo te è euacuasti ti
morem.ꝛ tulisti preces coram domino.
Docuit enim iniquitas tua os tuum.ꝛ
imitaris linguas blasphemantium. Cō
demnabit os tuum.ꝛ non ego.ꝛ labia
tua respondebunt tibi. Numquid primus
homo tu natus es.ꝛ ante colles formā
tus. Numquid consilium dei audisti.ꝛ in
feriorē te fecit eius sapia. quid nosti qō
ignoremus. quid intelligis quod ne
sciamus.ꝛ senes tam qui sunt i nob
multo uetustiores qꝫ pres tui. Num
quid grande è. ut consoletur te deus. ser
uerba tua praua hec prohibent. Qui
te eleuat cor tuum.ꝛ quasi magna co
gitans attonitos hꝫ oculos. Quid tu
quod ira deum spūs tuus. ut proferas
de ore tuo huiusce modi sermones. Quid
è homo qui immaculatus sit.ꝛ ut iustus
appareat natus de muliere. ecce inter
seos eius nemo immutabilis.ꝛ celi nō
sunt mundi in conspectu eius. quanto
magis abhominabilis ꝛ inutilis ho.
qui bibit quasi aquam iniquitatem
Ostendam tibi audi me. quod uidi
narrabo tibi. Sapientes consitentur.ꝛ
non abscondunt patres suos quibus so
lis data è terra.ꝛ non transibit alien
per eos. Cunctis diebus suis impius
superbit.ꝛ numerus annorum incertus
è tyrannidis eius. Sonitus terroris
semper in auribus illius.ꝛ cum par sit
ille semper insidias suspicatur. Non
credit q̄ reuertī possit de tenebris ad
lucem. circumspectans undiqꝫ gladi
um. Cum se mouerit ad querendū
panem. nouit q̄ paratus sit in manu
eius tenebrarum dies. Terrebit eum
tribulatio.ꝛ angustia uallabit eum.
sicut regem qui preparatur ad prelium.
Terrebit enim aduersum deum ma
num suam.ꝛ contra omnipotentē robo
ratus è. Cucurrit aduersum eum e
recto collo.ꝛ pinguedine armatus
è. Operuit faciem eius crassitudo.ꝛ
de lateribus eius adunca dependit. ha
bitabit in ciuitatibus.ꝛ in domibus de
seris que in tumulos sunt redacte.

Non vitabit: nec perfcue:abit fuba
cus. nec mittet in terra radicem fua:.
Non recedet de tenebris. ramos eius
arefaciet flãma. 7 auferet: fpꝰ oris e
fui. Non credat fruſtra error decepti
q̃ aliquo pretio redimdus fit. Antecꝫ
dies eius implebunt: peribit. 7 manꝰ
eius arefcent. Decerp: quaſi uinea ip
flore botrus eius. 7 quaſi oliua proiici
ens flore fuum. Congregatio enim
ypocrite ſterilis. 7 ignis deuo:abit tab
nacula eo:um qui munera libenter: ac
cipiunt. Concepit dolorem 7 peper:it iniq
tatem. 7 uter: eius preparauit dolos.

XVII

Respondens
autem iob: dixit. Audiui
frequenter: talia. Consolato
res onero:i omnes uos
eſtis. Vſquequo lębunt finem uer:bo
uentoſi. aut aliquid tibi moleſtum e
ſi loquar:is. Potera:m 7 ego ſimilia uo:
loqui. Atq; utinam ceꝛ anima uice pro
anima mea. 7 conſolari: ego uos ſermoni
7 moueren: caput meum ſuper: uos. 7
Roborarem uos ore meo. 7 moueren: i
labia quaſi parcens uobis. Si quid
agam: Si loquens fuero. non requieſcet
dolor meus. 7 ſi tacuero non recedet a
me. Nunc autem oppreſſit me dolor meus.
7 in nichilum redacti ſunt omnes artus
mei. Rugę mee teſtimonium dicunt.
7 ꝛ̃ia me 7 ſuſcitauit: falſiloquus aduerſꝰ
faciem meam 7 ꝛ̃adicens michi. Col
legit furorem ſuum in me. 7 cõminaꝰ
michi. infremuit ꝛ̃a me dentibus ſuis.
hoſtis meus terribilibus oculis me intue
tus e. aperuerunt ſuper: me oꝛa ſua. 7 ex
probrantes percuſſerunt maxillã mea.
Satiati ſunt penis meis. Conclusit me
deus apud iniquum. 7 manibus ipioꝝ
me tradidit. Ego ille quondã opulẽ
repente contritus ſum. tenuit ceruicem
meam 7 confregit me. 7 poſuit me quaſi ſi
gnum. Circumdedit me lanceis ſuis 7
uulnerauit lumbos meos: non pepe
cit. 7 effudit in terra uiſcera mea. Co
ſcidit me uulnere ſuper: uulnus: irruit
in me quaſi gigas. Saccum 7 ſuit ſup
cutem meam. 7 operuit cinere carnes
meam. Facies mea intumuit a fletu:
7 palpebre mee caligauerunt. Hec paſ
ſus ſum abſq; iniquitate. manibus mee
cum lẽtem mundas ad deum preces.
Terra ne operias ſanguinem meum.
7 non inueniat locum interlatendi clamo
meus. Ecce enim in celo teſtis meus.
7 conſcius meus in excelſis. Verbosi mi
amici mei ad deum ſtillat oculus meus.
Atq; utinam ſic iudicaret: uir cum
deo. quomodo iudicatur filius homis
cum collega ſuo. Cum enim breues
anni tranſierint: 7 ſemitam per: quam n
reuertar: ambulo.

XVIII

Spiritus meus attenuabi
dies mei breuiabuntur: 7
ſolum michi ſuperest ſe
pulcrum. Non peccaui
7 in amaritudinibꝰ morabitur oculus
meus. Libera me domine. 7 pone me iu
xta te. 7 cuius uis manus pugnet cõtra
me. Cor eorum longe feciſti a diſcipli
na. 7 propter ea non exaltabuntur. Predã
pollicetur: ſocijs. 7 oculi filiorum eius
deficient. Poſuit me quaſi in prouer:
bium uulgi. 7 exemplum ſuum coram
eis. Caligauit ab indignatione oculus
meus. 7 membra mea quaſi in nichilũ
redacta ſunt. Stupebunt iuſti ſuper: hoc.
7 innocens contra hypocritam ſuſcitabꝰ
Et tenebit iuſtus uiam ſuam. 7 mun
dior manibꝰ addet fortitudinem. Igitur
uos omnes conuerſi uenite. 7 non
inueniam in uobis ullum ſapientem.
Dies mei tranſierunt. cogitationes me
diſſipate ſunt torquentes cor: meum.
Noctem uer:tunt in diem. 7 rurſum a
poſt tenebras ſpero lucem. Si ſuſtinu
ero infernus domus mea e. in tenebris
ſtraui lectulum meum. Putredini di
xi pater meus es. mater: mea 7 ſoror: mi
ue:mihi. Vbi e ergo nunc preſtolatio
mea. 7 patientiam quis conſideraꝛ. In pro
fundiſſimum infernum deſcendent. a
omnia mea. Putasne ſalam ibi exire
quies mihi.

XVIIII

Respondens autem baldad
ſuites. dixit. Vſq; adquo
finem uerba iactabis. In
telligite prius 7 ſic loqua
mur. Quare reputati ſumus ut iumẽta
7 ſordescimus coram te. quid prodis ani
mam in furore tuo. Numquid propter

IOB

te derelinquent: terra. ⁊ transferentur
ut pes de loco suo. Nomen eius impij
erranguent: nec splendebit flamma ignis
eius. Lux obtenebrescet in tabernac
culo illius. ⁊ lucerna que super eum e
rranguent: Arctabuntur gressus vir
tutis eius. ⁊ precipitabit eum consilius
suum. Immittit enim in rete pedes suos
⁊ in maculis eius ambulat. Tenebi
plantā illius laqueo. ⁊ erabescet sit
eum sitis. Abscondita e in terra pedi
ca eius. ⁊ decipula illius super semitā
Undiqz terrebunt eum formidines:
⁊ inuoluent pedes eius. Attenuetur fami
robur eius. ⁊ medullā uuadat costas il
lius. Deuoret pulchritudinem cutis
eius. consumat brachia illius primoge
nita mors. Auellatur de tabernaculo
suo fiducia eius. ⁊ calcet super eum
quasi rex interitus. Habitent in tabna
culo illius socij eius. qui non e aspe
gatur in tabernaculo eius sulphur. ⁊
Deorsum radices eius siccentur. sur
sum autē arescat messis eius. Me
moria illius pereat de terra. ⁊ non ce
lebretur nomen eius in plateis. Expel
let eum de luce in tenebras. ⁊ de orbe
transferet eum. non erit semen eius
nec progenies in populo suo. nec ulle
reliquie in regionibus suis. In diebus ei
stupebunt nouissimi ⁊ primos inua
debit. Hec sunt ergo tabernacula iniqui
⁊ iste locus eius qui ignorat deum.

XIX

Respondens autem Iob. dixit. Usqz quo
affligitis animam meam.
⁊ atteritis me sermonibus
Ecce decies confunditis me. ⁊ non erubes
citis opprimentes me. Nempe ⁊ si ig
ranter mecum egi: ignorantia mea. Ap
ud me ergo manet. Si gloriamini contra me
obprobriis meis. Saltem nunc intelli
gite. quia deus non ego iudicio affli
xerit me. ⁊ flagellis suis me circumdederit.
Ecce clamabo uim patiens. ⁊ nemo
audiet. uociferabor. ⁊ non e qui iudicet.
Semitam meam circumsepsit ⁊ trans ire
non possum. ⁊ in calle meo tenebras
posuit. Spoliauit me gloria mea. ⁊ ab
stulit coronam de capite meo. Destru
xit me undiqz ⁊ pereo. ⁊ quasi euulsi

arbores abstulit spem meam. Iratus e
rga me furor eius. ⁊ sic me habuit a
hostem suum. simul uenerunt latrones
eius. ⁊ fecerunt sibi uiam per me. ⁊ ob
sederunt in gyro tabernaculum meū
Fres meos longe fecit a me. ⁊ noti mei
quasi alienum recesserunt a me. Derelic
que sunt me propinqui mei. ⁊ qui me
nouerant obliti sunt mei. Inquilini
domus mee ⁊ ancille mee sicut alienū
habuerunt me. ⁊ quasi peregrinus fui i
oculis eorum. Seruum meum uocaui
⁊ non rndit. Ore proprio deprecabar
illum. Alitum meum exosum habui uxo
mea. ⁊ orabam filios uteri mei. Stulti
quoqz despiciebant me. ⁊ cum ab eis
recessissem detrahebant michi. Abho
minati me sunt omnes consiliarij mei. ⁊
quem maxime diligebam aduersati
e michi. Pelli mee consumpte carnibz
adhesit os meum. ⁊ derelicta sunt tantū
modo labia circa dentes meos. Miseri
mini mei miserimini mei saltem uos
amici mei quia manus domini tetigit
me. Quare persequimini me sicut deus
⁊ carnibz meis saturamini. Quis mi
hi tribuat ut scribantur sermones mei. quis
michi det ut exarentur in libro stilo
ferreo ⁊ plumbi lamina. uel certe sculpantur
in silice. Scio enim quod redemptor meus uiuit. ⁊ in nouissimo de
terra surrecturus sum. ⁊ rursum circumda
bor pelle mea. ⁊ in carne mea uidebo de
um. quem uisurus sum ego ipse. ⁊ oculi
mei conspecturi sunt. ⁊ non alius. reposita
e hec spes mea in sinu meo. Quare
ergo nunc dicitis persequamur eum.
⁊ radicem uerbi inueniamus contra eum.
Fugite ergo a facie gladij. quia ultor
iniquitatum gladius e. ⁊ scitote esse
iudicium.

XX

Respondens autem Sophar Na
amathites. dixit. Secreta co
gitationes mee uarie
succedunt sibi. ⁊ mens in
diuersa rapitur. Doctrinā qua me ar
guis audiam. ⁊ spūs intelligentie re
spondebit michi. Hoc scio a principio
ex quo positus e homo super terram.
quod laus impiorum breuis sit. ⁊ gaudi
um ypocrite ad instar puncti. Si ascē

dent usq; in celum superbia eius. et caput eius nubes tangent. quasi sterquilinium in fine perdetur. et qui eum uiderant dicent ubi e. Velut somnium auolauit non inuenietur. transierit sicut uisio nocturna. Oculus enim qui eum uiderat non uidebit. nec ultra intuebitur eum locus suus. Filii eius attenuentur egestate. et manus illius reddent et dolorem suum. Ossa eius implebuntur uitijs adolescentie eius et cum eo in pulueren dormient. Cui enim dulce fuerit in ore eius malum. abscondet illud sub lingua sua. parcet illi et non derelinquet illum. et celabit in gutture suo. Panis eius in uentre illius uertetur in fel aspidum intrinsecus. Diuitias quas deuorauit euomet. et de uentre illius extrahet eas deus. Caput aspidum suget. occidet eum lingua uipere. Non uidebit riuulos fluminis. torrentes mellis et butyri. Luet que fecit omnia. nec consumetur. iuxta multitudinem adinuentionum suarum. sic et substinebit. qui confringens non edificabit pauperes. Domum rapuit et non edificauit eam. nec est satiatus uentre eius. Et cum bonis suis non estuabit. et omnis escarum eius non remanebit cibus. Propterea nichil remanebit de escis eius. Cum sanatus fuerit estuabit. et omnis dolor irruet in eum. Vbi iam impleatur uentri eius. immittat in eum iram furoris sui. et pluat super illum bellum suum. Fugiet arma ferrea. et superet eum arcus eneus. Educetur et egredietur de uagina sua. et fulgur ensis in amaritudinem eius. Vadet et uenient super eum horribiles omnes tenebre. abscondite sunt in occultis eius. Deuorabit eum ignis. qui non succensus est. et affliget reliquias in tabernaculo suo. Reuelabunt celi iniquitatem eius. et terra consurget aduersus eum. Apertum est germen domus eius. reuelatum in die furoris dei. Hec est pars hominis impij apud deum. et hereditas uerborum eius a deo.

XXII

Respondens autem iob dixit. Audite queso sermones mei. et agite penitentiam. Sustinete me ut ego loquar. et post mea si uidebitur uobis irridete. Numquid ad hominem uox mea est. ut merito non debeam angustiari. Attendite me et obstupescite. et superponite digitum ori uestro. ego enim recordatus fugio pertimesco. et contremiscit caro mea tremore. Quare ergo impij uiuunt subleuati sunt. confortatique diuitijs. Semen eorum permanet coram eis. propinquorum turba et nepotum in conspectu eorum. Domus eorum secure sunt et pacate. et non est uirga dei super illos. Bos eorum concepit et non abortiuit. uacca peperit et non est priuata fetu suo. Egredientur sicut greges paruuli eorum. et infantes eorum exultabunt lusibus. Tenent tympanum et citharam. et gaudebunt ad sonum organi. Ducunt in bonis dies suos. et in puncto ad inferna descendunt. Qui dixerunt deo recede a nobis. et scientiam uiarum tuarum nolumus. Quid est omnipotens ut seruiamus ei. et quid nobis prodest si orauerimus illum. Verumtamen quia non sunt in manu eorum bona sua. consilium impiorum longe sit a me. Quotiens lucerna impiorum extinguetur. et superueniet eis inundatio et dolores diuidet furoris sui. Erunt sicut palee ante faciem uenti. et sicut fauilla quam turbo dispergit. Deus seruabit filijs illius dolorem patris. et cum reddiderit tunc sentiet. Videbunt oculi eius interfectionem suam. et de furore omnipotentis bibet. Quid enim ad eum pertinet de domo sua post se. et si numerus mensium eius dimidietur. Numquid deum quisquam docebit scientiam. qui excelsos iudicat. Iste moritur robustus et sanus. diues et felix. Viscera eius plena sunt adipe et medullis ossa illius irrigantur. Alius autem mortitur in amaritudine anime absque ullis opibus. Et tamen simul in puluere dormient. et uermes operient eos. Scio cogitationes uestras. et sententias quas in me iniuste. Dicitis enim ubi est domus principis. et ubi tabernacula impiorum. Interrogate quemlibet de uiatoribus. et hec eadem eum in

IOB

elligere cognoscetis. quia in diem p
ditionis seruabitur malus. et ad diem
furoris ducetur. Quis arguet coram
co uiam eius. et quæ fecit quis retribuet
illi. Ipse ad sepulcra ducetur. et in con
gerie mortuorum uigilabit. Dulcis
sunt glareis cocyti. et post se omnem
hominem trahet. et ante se innumera bi
les. quomodo igitur consolamini me a
frustra cum responsio uestra repugnans
ostensa sit uobis.

XXII

Respondens autem eliphaz
themanites. dixit. Numquid
deo aptari potest homo. et
cum perfecte fuerit sciet?
Quid prodest deo si iustus fueris. aut
quid ei offers si immaculata fuerit uia
tua. Numquid timens arguet te. et
ueniet tecum in iudicium. et non ppter
malitiam tuam plurimam. et infinitas
iniquitates tuas. Abstulisti enim pig
nus fratrum tuorum sine causa. et
nudos spoliasti uestibus. Aquam las
so non dedisti. et esurienti subtraxisti
panem. In fortitudinem brachii pos
sidebas terram. et potentissimus ob
tinebas eam. Viduas dimisisti uacuas. et brachia pupillorum comminuisti
Propterea circumdantes es laqueis. et
conturbat te formido subitanea. et pu
bas et tenebras non uidentium. et ope
ri aquarum inundantium non oppri
mum te. An cogitas quod deus excelsior
celo sit. et super stellarum uerticem sublimetur. Et dicis. Quid enim nouit
deus. Et quasi per caliginem iudicet.
Nubes latibulum eius. nec nos consideret. et circa cardines celi late perambulat. Numquid semitam seculi
custodire cupis. quam calcauerunt
uiri impii. qui sublati sunt ante tpm
suum. Et fluminis subuersi sunt fundamentum eorum. Qui dicebant deo
recede a nobis. et quasi nichil possit
facere omnipotens estimabant eum. cui
ille implesset domus eorum bonis. quorum sententia longe sit a me. Videbunt iusti et letabuntur. et innocens subsannabit eos. Nonne succisa est erecto eorum. et reliquias eorum deuorabit ignis.
Acquiesce igitur ei et habeto pacem. per
hæc bonis fructus optimos. Suscipe
ex ore illius legem. et pone sermones eius in corde tuo. Si reuertens ad omnipotentem edificaberis. et longe facies iniquitatem a tabernaculo tuo. Dabit pro terra silicem. et pro silice torrentes aureos. Erit quoque omnipotens contra hostes tuos. et argentum coacervabitur tibi. Tunc super omnipotente deliciis affluces. et eleuabis ad deum faciem tuam. Rogabis eum et exaudiet te. et uota tua reddes. Decernes rem et uenient tibi. et in uiis tuis splendebit lumen. quoniam humiliatus fuerit erit enim gloria. et qui inclinauerit oculos ipse saluabitur. Saluabitur innocens. saluabitur autem in
munditia manuum suarum.

XXIII

Respondens autem iob. ait.
Nunc quoque in amaritudine est sermo meus. et manus plagæ meæ aggrauata
est super gemitum meum. Quis mihi tribuat ut cognoscam et inueniam illum.
et ueniam usque ad solium eius. Ponam
coram eo iudicium. et os meum replebo increpationibus. ut sciam uerba quæ
mihi respondeat. et intelligam quid loqui
mihi. Nolo multa fortitudine prædar
me nec magnitudinis sue mole
premat. Proponat equitatem cum
me. et perueniet ad uictoriam iudicii
mei. Si ad orientem iero. non apparet. et si ad occidentem non intelliga
eum. Si ad sinistram. quid agam. et
non apprehendam eum. Si me uertam
ad dexteram non uidebo illum. Ipse
uero scit uiam meam. et probabit me
quasi aurum quod per ignem transit. Ve
stigia eius secutus est pes meus. uiam
eius custodiui. et non declinaui ex ea.
A mandatis labiorum eius non recessi. et in sinu meo abscondi uerba oris
eius. Ipse enim solus est. et nemo auertet
eum. et anima eius
quodcumque uoluit hoc fecit. Cum
expleuerit in me uoluntatem suam.
et alia multa similia præsto sunt ei. et
ideo a facie eius turbatus sum. et
si considerauero eum timore sollicitor. Deus
mollitus est cor meum. et conturbauit me. Non enim per
ibi propter imminentes

tes tenebras. nec faciem meam operuit caligo.

XXIIII

A Omnipotente non sunt abscondita tpa. qui autem noverunt eum. ignorant diem illius. Alii terminos transtulerunt. diripuerunt greges et pauerunt eos. Asinum pupillorum abigerunt. et abstulerunt pro pignore bouem uidue. Subuerterunt pauperum iudicium. et oppresserunt pariter mansuetudine. Alii quasi onagri in deserto egrediuntur ad opus suum. uigilantes ad predam. preparant panem liberis. Agri non suum demetunt. et uineam eius aquem oppresserunt uindemiant. Nudos dimittunt homines indumenti. et tollentes. quibus non est indumentum in frigore. quos imbres montium rigat et non habentes uelamen amplexantur lapides. Vim fecerunt depredantes pupillos. et nudus pauperum spoliauerunt. Nudis et incedentibus absq; uestitu. et esurientibus tulerunt spicas. Inter aceruos eorum medium fecerunt. qui calcatis torcularibus sitiunt. De ciuitatibus fecerunt uiros gemere. et anime uulneratorum clamabunt. et deus in ultum abire non patitur. Ipsi fuerunt rebelles lumini. nescierunt uias eius. nec requieuerunt per semitas illius. Mane primo consurgit homicida. interficit egenum et pauperem. per noctem uero quasi fur. Oculus adulteri obseruat caliginem. dicens. Non me uidebit oculus. et operuit uultum suum. perfodit in tenebris domos. sicut in die absconderunt sibi. ignorauerunt lucem. Si subito apparuerit aurora. arbitrantur umbram mortis. et sic in tenebris quasi in luce ambulat. Leuis est super faciem aque. Maledicta sit pars eius in terra. nec ambulet per uiam uinearum. Ad nimium calorem transeat ab aquis niuium. et usq; ad inferos peccatum illius. Obliuiscatur eum misericordia dulcedo illius uermis. Non sit in recordatione. sed conteratur quasi lignum infructuosum. Pauit enim sterilem. et que non parit. et uidue bene non fecit. Detraxit fortes in fortitudine sua. et cum steterit non credet uite sue. Dedit

dit ei deus locum penitentie. et ille abutitur eo in superbia. Oculi autem eius sunt in uias illius. Eleuati sunt ad modicum et non subsistent. et humiliabuntur sicut omnia et auferentur. et sicut sumitates spicarum conterentur. Quod si non est ita quis me potest arguere et ponere ante deum uerba mea.

XXV

RESpondens baldad suites dixit. Potas et terror apud eum est. qui facit concordiam in sublimibus suis. Numquid est numerus militum eius. et super quem non surget lumen illius. Numquid iustificari potest homo. comparatus deo. Aut apparere mundus natus de muliere. Ecce etiam luna non splendet. et stelle non sunt munde in conspectu eius. Quanto magis homo putredo. et filius hominis uermis.

XXVI

RESpondens autem iob. dixit. Cuius admodum es. Numquid imbecillis. et sustentas brachium eius qui non est fortis. Cui dedisti consilium. Forsitan illi qui non habet sapiam. et prudentiam multam ostendisti plurimam. Aut quem docere uoluisti. nonne eum qui fecit spiramentum. Ecce gigantes gemunt sub aquis. et qui habitant cum. Nudus est infernus coram illo. et nullum est operimentum perditioni. Qui extendit aquilonem super nichilum. et appendit terram super nichilum. Qui ligat aquas in nubibus suis. ut non erumpant pariter deorsum. Qui tenet uultum throni sui. et expandit super illum nebulam suam. Terminum circumdedit aquis usq; dum finiatur lux et tenebre. Columpne celi contremiscunt. et pauent ad nutum eius. In fortitudine illius repente maria congregata sunt. et prudentia eius percussit superbum. Spiritus eius ornauit celos. et obstetricante manu eius. eductus est coluber tortuosus. Ecce hec ex parte dicta sunt uiarum eius. et cum uix paruam stillam sermonis eius audierimus. Quis potest tonitruum magnitudinis illius intueri.

XXVII

IOB

Addidit quoq; iob. assu
mens parabolam suam
& dixit. Vinit deus qui
abstulit iudicium meum
& omnipotens qui ad amaritudinem adduxit animam meam. quia donec superest halitus in me. & spiritus dei in naribus meis. non loquentur labia mea iniquitatem. nec lingua meditabitur figmentum. Absit a me ut iustos uos esse iudicem. donec deficiam non recedam ab innocentia mea. iustificationem meam quam cepi tenere non deseram. nec enim reprehendit me cor meum in omni uita mea. Sicut impius inimicus meus. & aduersarius meus quasi iniquus. Que enim spes est hypocrite. si auare rapiat. & non liberet deus animam eius? Numquid clamorem eius audiet deus: cum uenerit super eum angustia? Aut poterit in omnipotente delectari. aut inuocare deum in omni tempore? Docebo uos per manum dei que omnipotens est. nec abscondam. Ecce uos omnes nostis. & quid sine causa loquimini? Hec est pars hominis impij apud deum & hereditas violentorum. quam ab omnipotente suscipient. Si multiplicati fuerint filij eius. in gladio erunt. & nepotes eius non saturabuntur pane. Qui reliqui fuerint ex eo. sepelientur in interitu. & uidue illius non plorabunt. Si congregauerit quasi terram argentum. & sicut lutum preparauerit uestimenta. preparabit quidem. sed iustus uestietur illis. & argentum innocens diuidet. Edificauit sicut tinea domum suam. & sicut custos fecit umbraculum. Dives cum dormierit. nichil secum asportabit. aperiet oculos suos & nichil inueniet. Apprehendet eum quasi aqua inopinate opprimet eum tempestas. Tollet eum uentus uren⁹. & auferet. et uelut turbo rapiet eum de loco suo. & mittet super eum. et non parcet de manu eius fugiens fugiet. & stridebit super eum manus suas. & sibilabit super illum intuens locum eius.

XXVIII

Habet argentum uenarum suarum principia. & auro locus est. in quo conflatur. ferrum de terra tollitur. & lapis solutus calore in aes uertitur. Tempus posuit tenebris. & uniuersorum finem ipse considerat. Lapidem quoq; caliginis. & umbram mortis diuidit torrens a populo peregrinante. eos quos oblitus est pes egentis hominis & inuius. Terra de qua oriebatur panis in loco suo igne subuersa est. Locus saphyri lapides eius. & glebe illius aurum. Semitam ignorauit auis. nec intuitus est eam oculus uulturis. Non calcauerunt eam filij institorum. nec pertransiuit per eam leena. Ad silicem extendit manum suam. subuertit ab radicibus montes. In petris riuos excidit. & omnem pretiosum uidit oculus eius. Profunda quoq; fluminum scrutatus est. & abscondita produxit in lucem. Sapientia uero ubi inuenitur. & quis est locus intelligentie? Nescit homo pretium eius. nec inuenitur in terra suauiter uiuentium. Abyssus dicet non est in me. & mare loquetur non est mecum. Non dabitur aurum obrizum pro ea. nec appendetur argentum in commutatione eius. Nec ponetur tinctis in die coloribus. nec lapidi sardonico pretiosissimo uel saphyro. Non adequabitur ei aurum uel uitrum. nec commutabuntur pro ea uasa auri excelsa et eminentia non memorabuntur. comparatione eius. Trahitur autem sapientia de occultis. Non adequabitur ei topazium de ethyopia. nec tincture mundissime ponentur. Unde ergo sapientia uenit. & quis est locus intelligentie. Abscondita est ab oculis oculis omnium uiuentium. uolucres quoq; celi latent. perdito & mors dixerunt. Auribus nris audiuimus famam eius. Deus intelligit uiam eius. & ipse nouit locum illius. Ipse enim fines mundi intuetur. & ea que sub celo sunt respicit. Qui fecit uentis pondus. & aquas appendit in mensura. Quando ponebat pluuijs legem. & uiam procellis sonantibus. Tunc uidit illam & enarrauit. & preparauit & inuestigauit. & dixit homini. Ecce timor domini ipsa est sapientia. & recedere a malo intelligentia.

Adhuc iob XXIX
quoq; assumens parabolam suam dixit. Quis
mihi tribuat ut sim iux
menses pristinos. secundum dies q
by deus custodiebat me? Quando l
splendebat lucerna eius super caput
meum. et ad lumen eius ambulabam
in tenebris sicut fui in diebus adolescē
tie mee. quando secreto deus erat in
tabernaculo meo. qñ erat omnipotens me
cum. et in circuitu meo pueri mei. I
Quando lauabam pedes meos butyro. et petra fundebat mihi riuos olei
Qñ procedebam ad portas ciuitatis.
et in platea parabant cathedrā mihi.
Videbant me iuuenes et abscondebāt
et senes assurgentes stabant. Principes
cessabant loqui. et digitum super po
bant os suu. Vocem meam cohibebat
duces. et lingua eorum gutturi suo
adhesrebat. Auris audiens beatificabā
me. et oculus videns testimonium
reddebat mihi. eo q liberassem pau
perem uociferantē. et pupillum cui nō
erat adiutor. Benedictio perituri sup
me veniebat. et cor uidue consolatus fu
iustitia indutus sum. et uestiui me sic
ut uestimento. et diademate iudicio meo.
Oculus fui ceco. et pes claudo. Pater
eram pauperum. et causam quam nesciebam diligentissime inuestigabam. et
conterebam molas iniqui. et de dentibus
illius auferebam predam. Dicebam
q; in nidulo meo moriar. et sicut pal
ma multiplicabo dies. Radix mea
aperta e secus aquas. et ros morabi
tur in messione mea. Gloria mea se
per innouabitur. et arcus meus in ma
nu mea instaurabitur. Qui me au
diebant expectabant sententiam meam.
et intenti tacebant ad consilium meum.
Verbis meis addere nichil audebant.
et super illos stillabat eloquium meū.
Expectabant me sicut pluuiam. et
os suum aperiebant quasi ad vmbrē
serotinum. Si qñ ridebam ad eos nō
credebant. et lux uultus mei non ca
debat in terra. Si uoluissem ire ad
eos sedebam primus. Cumq; sederē
quasi rex circumstante exercitu. eram

tamen merentium consolator. XXX
Nunc autē derident me iu
niores populi. quorum
non dignabar ponere par
tes cum canibus gregis mi.
quorum inutilis manuum erat mihi
pro nichilo. et tota ipa putabantur ig
gni. egestate. et fame steriles. Qui
rodebant in solitudine squalentes ca
lamitate et miseria. et mandebant ba
et cortices arborum. et radix iuniperoꝝ
erat cibo eorum. Qui de quibus ista
rapientes cum singula reperissent ad
ea cum clamore currebant. quasi de fu
gitiuis latronum. aut canentis
tente. uel super glaream. Quo inter
horum scemata lētabantur. et cū subsen
sibo deridebar. proputabant. Gly stultor
et ignobilium. tum terra penitus ap
rientes. Nunc autē in eorum carmen
uersus sum. et factus sum eis proūbium.
Abhominantur me. elongant fugiunt
ame. et faciem meam conspicere non ve
rentur. Funem enim suum aperuit.
et afflixit me. et frenum posuit in os me
um. Ad dexteram orientis calamitati
mee illico surrexerunt. Pedes meos
subuerterunt. et oppresserunt quasi
fluctibo semitas suas. Dissipauerunt i
tinera mea insidiati sunt mihi et pre
ualuerunt. et non fuit qui ferret auxi
lium. Quasi rupto muro. et aperta ia
nua. irruerunt super me. et ad meas
miserias deuoluti sunt. Redactus
sum in nichilū. Abstulisti quasi uentus
desiderium meum. et velut nubes pe
transiit salus mea. Nunc autē in me
metipo marcescit anima mea. et pos
sident me dies afflictionis. Nocte os
meum perforatur doloribus. qui me
comedunt non requiescunt. In multi
tudine enim fortitudinis uestimentum
meum. et quasi capitio tunice circum
dederunt me. Comparatus sum luto
et assimilatus sum fauille et cinori. Cla
mo ad te et non exaudis me. sto. et nō
respicis me. mutatus es michi in cru
delem et in duritia manus tue aduer
saris mihi. Eleuasti me et quasi sup
ponens conflasti me ualide. Sa
o quia mors non est memor mei nec in inferno

tomus ē omni iniqua. Decumbi
non ad assumptionem eorum cum
no manum meam. si corruerunt ipē
salvabis. Flebam quondā super eo
qui afflictus erat. et opinebatur ani
mea paupi. Expectabam bona et
venerunt mihi mala. prestolabar.
lucem. tenebrarum tenebre. Interio
ra mea effervuerunt absq; ulla re
quie. preoccupaverunt me dies afflictio
nis. meerens incedebam sine furore.
exurgens in turba clamabam. Frater
fui draconum. et socius struthionum.
Cutis mea denigrata ē super me. et
ossa mea aruerunt pre caumate. Ver
sa ē in luctum cithara mea. et organ
meum in vocem flentium.

XXXI

Pepigi fedus cum oculis
meis. ut ne cogitarē quidē
de virgine. Quam enim
partem habet deus in me
desuper. et hereditatem omnipotens de
excelso. Nunquid non perditio ē ini
quo. et alienatio operantibus iniusti
tiam. Nonne ipe videt vias meas.
et cuncta gressus meos dinumerat. Si
ambulavi in vanitate et festinavit in
dolo pes meus. appendat me in statera
iusta. et sciet deus simplicitatē meā.
Si declinavit gressus meos de via. si
secutus ē oculus meus cor meum. et
in manibus meis adhesit macula. Be
lam et alius comedat. et progenies
mea eradicetur. Si deceptum ē cor
meum super mulierem. et si ad hostium
amici mei insidiatus sum. fcoram si
milibus uxor mea. et super illam incur
vem alii. hec enim nefas ē. et iniqui
tas maxima. Ignis ē usq; ad perditio
nem devorans. et omnia eradicans
genimina. Si ex templi subiit indi
gnū cum famulo meo. et ancille mee cū
disceptarent audivi me. Quid
enim faciam cum surrexerit deus ad
vocabitur. et cum quesierit quid re
spondebo illi. nunquid non in utero fe
cit me qui et illum operatus ē. et formā
unus me in vulva matris. Si negavi
quod volebant pauperibus. et viduas ui
due expectare fecī. Si comedi buccel
lam meam solus. et non comedit pu
pillus ex ea. quia ab infantia mea
crevit mecum miseratio. et de utero ma
tris mee egressa ē mecum. Si despexi
prereuntem eo q; non habuit indu
mentum. et absq; operimento pauperem.
Si non benedixerunt michi latera ei.
et de vellibus ovium mearum calefactus ē
Si levavi super pupillum manū me
am etiam cum viderem me in porta i
superiorem. humerus meus a iunctura
sua cadat. et brachium meum cū ossib⁹
suis confringatur. semper enim quasi ma
menter super me fluctus timui deum
et pondus eius ferre non potui. Si pu
tavi aurum robur meum. et obrizo di
xi fiducia mea. Si letatus sum super
multis divitiis meis. et quia plurima
reperit manus mea. Si vidi solē cū
fulgeret. et lunam incedentem clare.
et letatum ē in abscondito cor meum.
et osculatus sum manum meā ore
meo que ē iniquitas maxima. et mega
lo deum deum altissimum. Si gavisus
sum ad ruinam eius qui me oderat.
exultavi q; invenit eum malum. Non
enim dedi ad peccandum guttur me
um. ut expetirem maledicens animam
eius. Si non dixerunt viri tabernacli
mei. quis det de carnibus eius ut saturemur. Foris non mansit peregrinus
ostium meum viatori patuit. Si ab
scondi quasi homo peccatum meum. et
celavi in sinu meo iniquitatē meam.
Si exhorui ad multitudinem nimiam.
et despectio propinquorum terruit me.
et non magis tacui. nec egressus sum
ostium. Quis michi tribuat auditō
rem ut desiderium meum omnipotens au
diat. et librum scribat ipe qui iudicat.
ut in humero meo portem illum. et cir
cumdem illum quasi coronam michi.
per singulos gradus meos pronuntia
bo illum. et quasi principi offeram ei.
Si adversum me terra mea clamat. et
cum ipa sulci eius deflent. Si fruges
eius comedi absq; pecunia. et animā
agricolarum eius afflixi. pro frumento
oriatur michi tribulus. et pro ordeo spi

XXXII

Cessarunt tres viri ut
serunt ante eos ut ne
sponderet Iob eo q; sibi vide

LIB

sibi irascerentur. Et iratus indignatq; helyu filius barachel buzites de cognatione ram. Iratus è autē aduersū iob eo q; iustum cē se diceret coram deo. Porro aduersum amicos eius indignatus è. eo q; non inuenissent responsionem rationabilem. & tñ damnassent iob. Iratus helyu expectauit iob loquentem. eo q; seniores ipsi erant qui loquebantur. Cum aut uidisset q; increpare non potuissent iratus è uehementer. Respondensq; helyu filius barachel buzites. dixit. Iunior sum ego. uos aut antiquiores. idcirco demisso capite ueritus sum indicare uobis sententiam meam. Speraba enim q; etas prolixior loqueretur. et annorum multitudo doceret sapiam. Sed ut video spūs é in hominib; et inspiratio omnipotentis dat intelligentiam. Non sūt longeui sapientes. nec seniores intelligunt iudicium. Ideo dicam audite me. ostendam uobis etiam ego sapiam meam. Expectaui enim sermones uestros audiui prudentiam uiam. donec dispicerem quid scripturi essetis. Et donec putabam uos aliquid dicere considerabam. Et ut uideo non è qui arguere possit iob. et respondere ex uobis sermonibus eius. ne forte dicatis inuenimus sapientiam. Deus proiecit eum. non homo. Nichil locutus è mihi. et ego non sermones uestros rependebo illi. Exhorruerunt et nō responderunt ultra. abstulerunt quoq; ab se eloquia. Quoniam igitur expectaui et non sunt locuti. steterunt nec respondent ultra. respondebo et ego partem meam et ostendam scientiā meam. Plenus sum sermonibus. et coartat me spūs uteri mei. En uenter meus quasi mustum absq; spiraculo. quod lagunculas nouas dissumpit. Loquar et respirabo paululum. aperiam labia mea et respondebo. Non accipiam personam uiri. et deum homini non equabo. Nescio enim q; diu subsistam. et si post modicum tollat me factor meus.

XXXIII

Audi igitur iob eloquia mea. et omnes sermones meos ascolta. Ecce aperui os meum. loquatur lingua

mea in faucibus meis. Simplici corde meo sermones mei. et sententiam labia mea puram loquentur. Spūs dei fecit me. et spiraculum omnipotentis uiuificauit me. Si potes rende michi. et adhuc stans contra faciem meam ostende. Ecce et me sicut et te fecit deus. et de eodem luto ego quoq; formatus sum. Verumtamen miraculum meum non te terreat. et eloquentia mea non sit tibi grauis. Dixisti ergo in auribus meis. et uocem uerborum audiui. Mundus sum ego absq; delicto. immaculatus et non est iniquitas in me. quia querelam in me reperit. et arbitratus est me inimicum sibi. posuit in nervo pedes meos. custodiuit oēs semitas meas. Hoc est ergo in quo non es iustificatus. Respondebo tibi. quia maior sit deus homine. Aduersum eum contendis. q; non ad omnia uerba rendat tibi. Semel loquitur deus. et secundo idipsum non repetet. per somnium in uisione nocturna. qñ ruit sopor super homines. et dormiunt in lectulo. tunc aperit aures uirorum. et erudiens eos instruit disciplina. ut auertat hominem ab his que facit. et liberet eum de superbia. eruens animam eius a corruptione. et uitam illius ut non transeat in gladium. Increpat quoq; per dolorem in lectulo. et omnia ossa eius marcescere facit. Abhominabilis ei fit in uita sua panis. et anime illius cibus ante desiderabilis. Tabescit caro eius et ossa que tecta fuerant nudabuntur. Appropinquauit corruptioni anima eius. et uita illius mortiferis. Si fuerit pro eo angelus loquens. unus de milibus. ut annuntiet hominis equitatem. miserebitur eius et dicet. libera eum ut non descendat in corruptionem. Inueni in quo ei propitiet. Consumpta è caro eius a supplicijs. reuertatur ad dies adolescentie sue. Deprecabitur deum. et placabilis ei erit. et uidebit faciem eius in iubilo. et reddet homini iustitiam suam. Respiciet homines et dicet. peccaui et uere deliqui. et ut ea dignus non recepi. Liberauit animam suam. ne pergeret in interitum. et uite lucem uideret. Ecce hec omnia opa

IOB

tu: deus tribo uicibo pr: singulos. ut r
reuocet animas eo:um a co:ruptione.
t illuminet luce uiuentium. Attende
iob. audi me. t tace dum ego loquo:.
Si aut hꝫ qd loquar:is. rnde michi. Lo
quere. Volo enim te apparere iustum.
Quod si non hꝫs audi me. tace t dabo
bo te sapiam. XXXIIII

Pro:mians itaq; heliu
etiam hec locutus é. Audi
te sapientes uerba mea. t
eruditi ascultate me. Au
ris enim uerba probat. t guttur escas
gustu diiudicat. Iudicium eligamus
nobis. t inter nos uideamus quid sit
melius. quia dixit iob iustus sum. et
deus subuertit iudicium meum. In iu
dicando enim me mendacium é. uio
lenta sagitta mea. absq; ullo peccato.
Quis é uir ut é iob. qui bibit subsan
nationem quasi aquam. qui graditur
cum operantibꝫ iniquitatem. t ambu
lat cum uiris impijs. Dixit enim nõ
placebit uiro deo. etiam si cucurrerit cũ
eo. Ideo uiri pr:udentes audite me. Ab
sit a deo impietas. t ab omnipotente
iniquitas. Opus enim hominis reddet
ei. t uita uias singulo:um restituet.
Vere enim deus non condemnabit frustra
nec omnipotens subuertet iudicium. Quis
constituit alium super terram. aut quis
posuit super orbem quem fabricatus
é. Si direxerit ad eum cor suum spm
illius t flatum ad se trahet. Deficeret
omnis caro simul. t homo in cinerem
uertetur. Si ergo hꝫs intellectum. au
di quod dicam. t asculta uocem eloqui
mei. Numquid qui non amat iudici
um sanare pot:. et quomodo tu eum q
iustus é in tantum condemnas. Qui di
cit regi apostata. qui uocat impios duces.
qui non accipit personas principũ
nec cognouit tyrannum cum discep
tauerit contra pauperem. Opus enim ma
nuum eius sunt uniuersi. Subito mo
rientur. t in media nocte turbabuntur
populi. t pertransibunt t auferent tuo
lentum absq; manu. Oculi enim eius
super uias hominum. t omnes gressus
eo:um conspicit. Non sunt tenebre et
non é umbra mortis. ut abscondant
ibi qui operantur iniquitatem. Neq;
enim ultra in hominis potestate. ut ue
at ad deum in iudicio. Conteret mul
tos t innumerabiles. t stare faciet alios
pro eis. Nouit enim opera eo:um. t id
circo inducet noctem t conterentur. Qui
impios percussit eos in loco uidentium.
qui quasi de industria recesserunt ab eo.
t omnes uias eius intelligere noluer.
ut pervenire facerent ad eum clamo
rem egeni. t audiret uocem pauperum.
Ipse enim concedente pacem. quis é qui
condemnet? Et quo abscondente uultum.
quis é qui contemplet eum? Et super
gentem t super omnes homines qui
regnare facit hominem hypocritam. t
propter peccata populi. Quia ergo ego
locutus sum ad deum. te quoq; non
prohibeo. Si erraui tu edoce me. si iniq
tatem locutus sum ultra non addam. t
Numquid ante deum expetet eam. qui
displicuit tibi. Tu enim cepisti loqui
t non ego. Quod si quid nosti melius
loquere. Viri intelligentes loquantur
michi. t uir sapiens audiat me. Iob
stulte locutus é. t uerba illius non so
nant disciplinam. Pater mi probetur
iob usq; ad finem. Ne desinas ab ho
mine iniquitatis. quia addit si pecca
ta sua blasphemiã. Ante nos interim exti
gatur. t tunc ad iudicium prouocet f
mones suos deum. XXXV

Ipse uir heliu. hec mihi sum lo
cutus é. Numquid equa t
uretur tua cogitatio. ut
diceres iustior deo sum? t
Dixisti enim. non tibi placet quod rec
tum é. uel quid tibi prodest si ego pec
cauero. Itaq; ego rndebo sermonibus
tuis. t amicis tuis tecum. Suspice ad
celum t intuere. t contemplare etherea. q
altior te sit. si peccaueris quid ei nocebis?
Et si multiplicate fuerint in
quitates tue. quid facies contra eum?
Porro si iuste egeris. quid donabis ei.
aut quid de manu tua accipiet? Homi
qui similis tui é nocebit impietas tua.
t filium hominis adiuuabit iustitia
tua. Propter multitudinem é calumniator
clamabunt t eiulabunt. propter uim
brachij tyrannor. Et non dicit ubi

LIB

è deus qui fecit me. qui dedit carmina in nocte. qui docet nos super iumenta terre. & super uolucres celi erudiet nos Ibi clamabunt & non exaudiet propè superbiam malorum. Non ergo frustra exaudiet deus & omnipotens singulorum causas intuebitur. Etiam cum dicis non considerat. iudicare coram eo. & expecta eum. Nunc enim non infert furor suum nec ultionem sceleris valde. Ergo iob frustra aperuit os suum. & absque scientia uerba multiplicat.

XXXV

Addens quoque heliu. hec locutus è. Sustine me paululum. & ostendam tibi. Adhuc enim habeo quod pro deo loquar. Repetam scientiam meam a principio. & operatorem meum probabo iustum. uere enim absque mendacio sermones mei. & perfecta scientia probabitur tibi. Deus potentes non abicit cum & ipse sit potens. & non saluat impios. & iudicium pauperibus tribuit. Non auferet a iusto oculos suos. & reges in solio collocat in perpetuum. & sublimes exaltat. Et si fuerint in catenis & constringantur funibus paupertatis mostrabit eis opera eorum. & scelera eorum. quia violenti fuerunt. Revelabit quoque aurem eorum ut corripiat & loquetur. ut revertantur ab iniquitate. Si audierint & observauerint dies suos in bono. & annos suos in gloria. Si autem non audierint. transibunt per gladium. & consumentur in stultitia. Simulatores & callidi provocant iram dei. neque clamabunt cum vincti fuerint. Morietur in tempestate anima eorum. & vita eorum inter effeminatos. Eripiet pauperem de angustia sua. & revelabit in tribulatione aurem eius. Igitur salvabit te de ore angusto latissime. & non habens fundamentum subter se. Requies autem mense tue. erit plena pinguedine. Causa tua quasi impii iudicata è. causam iudiciumque recipies. Ne te ergo superet ira. ut aliquem opprimas. nec multitudo donorum inclinet te. Depone magnitudinem illam absque tribulatione. & omnes robustos fortitudine. Ne protendas noctem. ut ascendant populi pro eis. Cave ne declines ad iniquitatem. hanc enim cepisti sequi post miseriam. Ecce deus excelsus in fortitudine sua. & nullus ei similis in legislatoribus. Quis potest scrutari vias eius. aut quis audet dicere operatus es iniquitatem? Memento ut ignores opus eius de quo cecinerunt viri. Omnes homines vident eum. & unusquisque intuetur procul. Ecce deus magnus vincens scientiam nostram. numerus annorum eius est inestimabilis. Qui auferet stillas pluvie. & effundet imbres ad instar nubium gurgitum. qui de nubibus fluunt. que prætexunt ex alto de super. Si voluerit extendere nubes quasi tentorium suum. & fulgurare lumine suo desuper. cardines quoque maris operit. per hec enim judicat populos. & dat escas multis mortalibus. In manibus abscondit lucem. & præcipit ei ut rursus adveniat. Annuntiat de ea amico suo. quod possessio eius sit. & ad eam possit ascendere.

XXXVII

Super hec expavit cor meum. & motum est de loco suo. Audite auditionem in terrore vocis eius. & sonum de ore illius procedentem. Subter omnes celos ipse considerat. & lumen illius super terminos terre. Post eum rugiet fremitus tonabit voce magestatis sue. & non investigabitur cum audita fuerit vox eius. Tonabit deus in voce sua mirabiliter. qui facit magna & inscrutabilia. qui præcipit nivi descendere super terram. & hiemis pluvias & imbres fortitudinis sue. Qui in manu omnium hominum signat. ut noverint singuli opera sua. ingredietur bestia latibulum. & in antro suo morabitur. Ab interioribus egredietur tempestas. & ab arcturo frigus. flante deo crescit gelu. & rursum latissime funditur aqua. & omne pondus densissimum tenebrat nubes. & nubes spargunt lumen suum. que lustrantur circa per circuitum quocumque eas voluntas gubernantis dirigat. Ad omne quod præceperit illis super faciem orbis terre

IOB

rarum. siue in una tribu. siue in ter-
ra sua. siue in quocumq; loco misc sue
rit inuenit. Audiens audi uocem dei.
sta & stupenda mirabilia dei. Numq;
scis quando præceperit deus pluui-
is ut ostenderet lucem nubium ei?
Nunquid nosti semitas nubium &
magnas. & perfectas scias. Nonne
uestimenta tua calida sunt. cum pe-
flata fuerit terra austro. Tu forsitan
cum eo fabricatus es celos. qui solidi
simi. quasi ere fusi sunt. Ostende no
bis quid dicamus illi. Aut quippe i
noluntur tenebris. Quis narrabit
que loquor. Etiam si loquens fuerit
homo deuorabitur. Attamen non ui-
dent lucem. Subito aer coget in
nubes. & uentus transiens fugabit
eas. Ab aquilone aurum uenit. et a
deo formidolosa laudatio. Digne eum
inuenire non possumus. Magnus
fortitudine & iudicio & iustitia enar-
rari non potest. Ideo timebunt eum
uiri. & non audebunt contemplari eos
qui sibi uidentur esse sapientes.

XXXVII

Respondens autem dominus Iob de tem-
pestate. dixit. Quis est iste
inuolues sententias
sermonibus imperitis. Accinge sicut uir
lumbos tuos. & interrogabo te & tu re-
spondebis mihi. Vbi eras quando ponebam
fundamenta terre. Indica mihi. si habes
intelligentiam. Quis posuit mensu-
ras eius. si nosti uel quis tetendit
super eam lineam. super quo bases
illius solidate sunt. Aut quis demi-
sit lapidem angularem eius. Cum
me laudarent simul astra matutina
& iubilarent omnes filii dei. Quis
clausit hostio mare quando rumpebat
quasi de utero procedens. cum po-
nerem nubem uestimentum eius. &
caligine illius quasi pannis infantiam
obuoluerem. Circumdedi illud ter-
minis meis. & posui uectem & ostia.
& dixi. Usq; huc uenies. & non procede
des amplius. & hic confringes tumentes
fluctus tuos. Nunquid post ortum
tuum. præcepisti diluculo. & ostendi
sti auroræ locum suum. Nunquid
tenuisti extrema terre. & excussisti impios ex ea. Restituetur ut lutum
signaculum. & stabit sicut uestimentum.
Auferetur ab impiis lux sua. & brachi-
um excelsum confringetur. Numquid
ingressus es profunda maris. & in no-
uissimo abyssi deambulasti. Numquid
aperte tibi sunt portæ mortis. & ostia
tenebrosa uidisti. Numquid considera-
sti latitudinem terre. Indica michi si no
sti omnia. in qua uia habitet lux. & ten
brarum quis locus sit. ut ducas unu-
quemq; ad terminos suos. & intelli-
semitas domus eius. Sciebas tunc
q; nascituras eas. & numerum dierū
morum noueras. Numquid ingressus
es thesauros niuis. aut thesauros grādi
nis aspexisti. quæ præparaui in tpus
hostis. in diem pugnæ & belli. Per quā
uiam spargitur lux. diuidit. estus
super terram. Quis dedit uehementis
simo imbri cursum. & uiam sonāti
tonitrui ut plueret super terram ab
sq; homine in deserto. ubi nullus
mortalium commoratur. ut impleret
inuia. & deserta. & produceret herba
uirentes. Quis est pluuie pater. uel
quis genuit stillas roris. De cuius
utero egressa est glacies & gelu de celo.
quis genuit. In similitudinem lapidis.
aque durantur. & superficies abyssi
stringitur. Numquid coniungere ualebis
micantes stellas plyades. aut gy-
rum arcturi poteris dissipare. Numq
produces luciferum in tpe suo. & ue
sperum super filios terre consurgere faci
es. Numquid nosti ordinem celi. et
pones rationem eius in terra. Numq
eleuabis in nebulam uocem tuam. &
impetus aquarum operiet te. Numqd
mittes fulgura & ibunt. & reuertentia
dicent tibi assumus. Quis posuit i
uisceribus hominis sapientiam. uel quis
dedit gallo intelligentiam. Quis e
narrabit celorum rationem. & sen-
sum celi quis dormire faciet. Quā
do fundebatur puluis in terram. & gle
be conglutinabantur. Numquid capies
leene predam. & animam catulorum
eius implebis qñ cubant in antris &
in speluncis insidiantur. Quis pre

parat corno escam suam qñ pulli ei
ad deum clamant vagantes eo q' n
hēant cibos

XXXVIIII

Unquid nosti tempus p
parturis ibi cum in petris
ntificat uel parturientes
ceruas obstetrasti. Dinu
merasti menses expletos earum. tsci
sti tempus partus earum. Incuruantur
ad fetum t parium t fugitiuis emittit
Separantur filij earum t pergunt ad
pastum. egredientur t non reuertent
ad eas. Quis dimisit onagrum liberum. t uincula eius quis solui? Cui
dedi in solitudine domum. t tabernacula
eius in terra salsuginis. Contemnit
multitudinem ciuitatis. clamorem
exactoris non audit. Circumspicit
montes pascue sue. t uirentia quequ
perquirit. Numquid uolet rinoceros
seruire tibi. aut morabitur ad presepe
tuum? Numquid alligabis rinoceron
tem ad arandum loro tuo. aut confrin
get glebas uallium post te? Nūqd
fiduciam habebis in magna fortitudine
eius. t derelinques ei labores tuos. t
Numquid credes ei. qm reddat semen
tibi. t aream tuam aggreget? Penna s
truthionum similis e pennis herodii
t accipitris que derelinquit in terra o
ua sua. in puluere calefacies ea. Obliuiscitur q' pes conculcet ea.
aut bestie agri conterant. Duratus est
filiis tuis quasi non sint sui. Frustra
laborauit. nullo timore cogente. Priuauit enim eam deus sapia. nec dedit illi intelligentiam. Cum tpus fuerit ri
gatum alas erigit. deridet equum t a
scensorem eius. Numquid prebebis
equo fortitudinem. aut circumdabis
collo eius mmitem? Numquid suscitabis eum. quasi locustas? Gloria nari
um eius terror. Terram ungula fodit.
exultat audacter. in occursum pergit
armatis. Contemnit pauorem. nec
cedit gladio. Super ipm sonabit faretra. mminabit hasta t clipeus feruens.
t fremens sorbet terram. nec reputat
tube sonare clangorem. Vbi audierit
buccinam dicit ua. procul odorat bel
lum exortationem ducum t ululatum exercitus. Numquid per sapientiam plumescit accipiter. expandens
alas suas ad austrum? Aut ad preceptum tuum eleuabitur aquila. t ma
dabit ponet nidum suum? In petris ma
net t in preruptis silicibus commorat. t
atq; inaccessis inde contemplat
escam. t de longe oculi eius prospiciunt
Pulli eius lambent sanguinem. t ubi
cumq; cadauer fuerit statim adest. Et
adiecit dominus t locutus e ad iob. t
Numquid qui contendit cum deo tam facile acquiescit? Vnq; qui arguit deus
debet respondere ei. Respondens aut iob
domino. dixit. Quia leuis locutus sum
quid respondeam tibi. Manum meam
ponam super os meum. Vnum locutus
sum quod utinam non dixissem. t al
terum quibus ultra non addam.

XL

Respondens aut dominus
iob de turbine air. Accinge
sicut uir lumbos tuos. interrogabo te. t indica mihi. t
Numquid irritum facies iudicium meum
t condemnabis me. ut tu iustificeris? Et
si brachium sicut deus. t si uoce simi
li tonas. circumda tibi decorem t sublimitatem erige. t esto gloriosus. t spleno
sis induere uestibus. Disperge superbos
in furore tuo. t respiciens omnem arrogantem humilia. Respice cunctos superbos t confunde eos. t tere impios in loco
suo. Abscondе eos in puluerem simul. t
facies eorum demerge in foueam. et ego confitebor q' saluare te possit dextera
tua. Ecce behemoth quem feci tecum.
fenum quasi bos comedet. Fortitudo
eius in lumbis eius. t uirtus illius in
umbilico uentris eius. Constringit
caudam suam quasi cedrum. nervi t
testiculorum eius perplexi sunt. Ossa eius uelut fistule ere. cartillago illius quasi lamine ferree. Ipe principium uiarum dei. Qui fecit eum applicabit gladium eius. Hunc montes
herbas ferunt. omnes bestie agri ludent
ibi. Sub umbra dormit in secreto ca
lami t loco humentibus. Protegunt umbre umbram eius circumdabunt t
cum salices torrentis. Ecce absorbebit fluuium. t non mirabitur. habet fidu

nam q̄ influat iordanis in os eius. ſi
oculis eius quasi hamo capiet eum.
7 in furibo perforabit nares eius. An
extrahere poteris leuiathan hamo. 7 fi
ne ligabis linguam eius. Numquid
pones circulum in naribo eius. 7 armil
la perforabis maxillam eius. Nūquid
multiplicabit ad te preces. aut loque
tur tibi mollia. Numquid feriet tecū
pactum. 7 accipies eum seruum sempi
ternum. Numquid illudes ei quasi a
ui. aut ligabis illum ancillis tuis.
Concident eum amici. diuident illū
negociatores. Numquid implebis fa
genas pelle eius. 7 gurgustium piscū
capite illius. pone super eum manum
tuam.

XLI

Memento belli. nec ultra
addas loqui. Ecce spes eius
frustrabitur eum. 7 uidentibus cunctis precipitabitur.
Non quasi crudelis suscitabo eum. Qs
enim resistere potest ultioni meo? Et q̄s
ante dedit mihi ut retribuam ei? Omnia
que sub celo sunt mea sunt. Non pa
cem eius uerbis potentibus. 7 ad deprecandum
compositus. Quis reuelauit faciem
indumenti eius. 7 in medium oris eius
quis introibit? portas uultus eius
quis aperiet. per gyrum dentium eius
formido. Corpus illius quasi scuta
fusilia. 7 compactum squamis se premē
tibus. Una una coniungitur. 7 nec spiritus
lum quidem incedit per eas. Una alteri
adherebunt. 7 tenentes se nequaq̄ se
parabuntur. Sternutatio eius splen
dor ignis. 7 oculi eius ut palpebre di
luculi. De ore eius lampades procedūt
sicut tede ignis accense. De naribus eius
procedit fumus. sicut olle succense atq̄
feruentis. Anhelitus eius prunas ardere
facit. 7 flamma de ore eius egreditur. In
collo eius morabitur fortitudo. 7 facies
eius precedet egestas. Umbra ca
um eius colligentia sibi mittet contra
eum fulmina. 7 ad locum alium non
ferentur. Cor eius indurabitur quasi
lapis. 7 stringetur quasi maleatoris mo
lis. Cum sublatus fuerit timebunt
angeli. 7 territi purgabuntur. Cum a
pprehenderit eum gladius subsistere
non poterit. neq̄ hasta. neq̄ thorax. Re
putabit enim quasi paleas ferrum. et
quasi lignum putridum es. Non fu
gabit eum uir sagittarius. In stipulam
uersi sunt ei lapides fundē. Quasi stī
pulam estimabit malleum. 7 deridebit
uibrantem hastam. Sub ipō erunt ra
dij solis. sternet sibi aurum quasi lu
tum. Feruescere facit quasi ollam pro
fundum mare. 7 ponet quasi cum un
guenta bullunt. Post eum lucebit se
mita. estimabit abyssum quasi sene
scentem. Non ē super terram. potas q̄
pareat ei. Qui factus ē ut nullum ti
meret. Omne sublime uidet. ipe ē rex
super omnes filios superbie. XLII

Respondens aut iob dño.
dixit. Scio quia omnia
potes. 7 nulla te latet cogi
tatio. Quis ē iste qui ce
lat consilium absq̄ scia? Ideo insipienter
locutus sum. 7 que ultra modum excē
derent sciam meam. Audi 7 ego loquar.
interrogabo 7 ostende michi. Auditu au
ris audiui te. nunc aut oculus meus
uidet te. Idcirco ipe me reprehendo. 7 ago
penitentiam in fauilla 7 cinere. Postq̄
aut locutus ē dominus uerba hec ad
iob. dixit ad eliphaz themanitē. Iratus
ē furor meus in te. 7 in duos amicos tuos.
quia non estis locuti coram me re
ctum sicut puer meus iob. Sumite ḡ
uobis septem thauros 7 septem aries
tes. 7 ite ad seruum meum iob. 7 offerte
holocaustum pro uobis. Iob aut serui
meus orabit pro uobis. faciem eius
suscipiam. ut non uobis imputetur
stultitia. Neq̄ enim locuti estis co
ram me rectum sicut puer meus iob. Abi
erunt ergo eliphaz themanites 7 bal
dad suites. 7 sophar naamathites. 7 fe
cerunt sicut locutus fuerat ad eos dns.
Et suscepit dominus faciem iob. Do
minus quoq̄ uersus ē ad penitētiā
iob. cum oraret ille pro amicis suis.
Et addidit dominus omnia q̄ fuerāt
iob duplicata. Venerunt aut ad eum
omnes fres sui. 7 uniuerse sorores sue
7 cti qui nouerant eum prius. 7 come
derunt cum eo panem in domo eius.
7 mouerunt super eum caput. 7 cōsola

a sunt eum super omni malo quod inu
lerat dominus super eum. Et dederunt
ei unusquisq; ouem unam. 7 in auri
auream unam. Dominus aut benedi
xit nouissimis iob. magis q̄ principi
um eius. 7 fcta sunt ei quatuordecim
milia ouium. 7 sex milia camelorum.
7 mille iuga boum. 7 mille asine. Et
fuerunt ei septem filij. 7 filie tres. Et
uocauit nomen unius diem. 7 nomen
cassiam. 7 nomen tertie cornustibij. Nō
sunt aut inuente mulieres speciose si
cut filie iob in uniuersa terra. Dedit q
eis pater suus hereditatem inter fres
carum. Vixit aut iob post hec centis
quadraginta annis. 7 uidit filios suos
7 filios filiorum suorum. usq; ad quar
tam generationem. 7 mortuus est ien
7 plenus dierum. Explicit iob. Incipit oro manasse

Omine omnipotens
pium uiorum abra
am ysaac 7 iacob. 7
semini eorum iusto.
qui fecisti celum et
terram cum omni
ornatu eorum. qui
cluisti abyssum. 7 signasti terribili 7
laudabili nomini tuo. quia omnes ti
pauent 7 tremunt a uultu uirtutis tue.
7 insustentabilis ira super peccatores cō
minationis tue. Immensa uero 7 inue
stigabilis mia promissionis tue. qm
tu es dominus altissimus super omnē
terram. longanimis 7 multum miseri
cors. 7 penitens super malitias hominū
Tu aut domine secundum bonitatem tuā
promisisti penitentiam remissionem pecco
Et tu deus iustorum. non posuisti pe
nitentiam iustis. abraam ysaac 7 iacob.
his qui tibi non peccauerunt. Quia
peccaui super numerum arene maris.
multiplicate sunt iniquitates mee. In
curuatus sum multo uinculo ferri. 7
non est requies michi. quia exacerbaui
uindictam tuam. 7 malum coram te
feci. fetentes abhominationes. 7 mul
tiplicate offensiones. Et nunc flecto
genua cordis mei. precans a te bo
nitatem tuam. Peccaui domine peccaui

ui. 7 iniquitatem meam agnosco. Pe
to ergo a te ueniam. Dimitte michi
domine michi. ne simul perdas me cū
iniquitatibus meis. ne in eternum reser
ues mala michi. Quia inuisibilium fal
labie me. sm magnam miam tuam.
7 laudabo te semper omnibus diebus uite
mee. qm te laudant omnes uirtutes celo
rum. 7 tibi ē gloria in secula seculoy amē
Explicit oro. Incipit prefatio sancti
ieronimi in libro psalmorum.

Psalterium
iuxta hebreos
positum em
dauimus. 7 ui
xta hec mi
pretes lect
cursim. ma
gna illius ex
parte cor
rexim. Quo
niam uidem
musum 7 paula 7 eustochium scripsis
uno depranatum. plusq; aut quum
exorem q̄ nouam emendationem
ualere. cogitis ut uetusti quodam no
uali scissum tam arduum exercam. 7
obliquis sulcis renascentes spinas e
radicem. equum ē dicentes. ut q̄ cir
bro pululat crebrius succrescunt. Vi
sueta prefatione omoneo. tam uos
quibus labor iste desudat. q̄s eos qui cre
brius ishusmodi hic uoluerunt. ut qui
diligentius emendatum. cum cura 7 dili
gentia transcribantur. Noverit sibi un
quisq; uel iacentem lineam ÷ uel sig
nificantia ÷ uel obelus ÷ uel asterisc
7 ubicumq; uiderint uirgulam prece
dentem a deo usq; ad duo puncta q
imprestimus. sciat in hoc translatio
bus plus hīe. Vbi aut stelle similitudi
nem perspexerint ex obelo uoluminibus
additum nouerint. que usq; ad duo
puncta. aurea theodotionis editionem
editionem. q̄ simplicitate sermonis a
lex interpretibus non discordat hec q̄
uobis 7 studioso cuiq; facile me fa
cere non ambigo multos esse. qui ul
timum uel spretio molestum uitare
uitare proclamat q̄ discere. 7 tribulento
magis uno. q̄ re purissimo fonte po

PSALTERIUM

tam.

INCIPIT·LI BER PSAL MORVM

Ea
ista
rum
qui
non
abi
in
cō

silio impiorum. rin via peccatorum
non stetit. rin cathedra pestilentie n
sedit. Sed in lege domini voluntas
tas eius. rin lege eius meditabitur
die ac nocte. Et erit tanq̃ lignū
quod plantatum est secus decursus aq̃
rum. qui fructum suum dabit in
tempore suo. Et folium eius non defe
cet. romnia quecunq̃ faciet prospe
rabuntur. non sic impii non sic
sed tanq̃ pulvis quem proicit ventus
a facie terre. Ideo non resurgunt
impii in iudicio. neq; peccatores in consilio
iustorum. Quoniam novit dominus
viam iustorum. riter impiorum pe
ribit.

Psalmus secundus.

Quare fremuerunt gentes
et populi meditati sunt inania. Astiterunt reges
terre. et principes ueneru

mumum. aduersus vim. et aduersus
eius. Rumpamus vincla
eorum. et proiciamus a nobis iugum
ipsorum. Qui habitat in celis irridebit
eos. et dominus subsannabit eos. Tunc
loquetur ad eos in ira sua. et in furore
suo conturbabit eos. Ego autem constitu
tus sum rex ab eo super sion montem
sanctum eius. predicans preceptum eius.
Dominus dixit ad me filius meus
es tu. ego hodie genui te. Postula
me et dabo tibi gentes hereditatem tuam
et possessionem tuam terminos terre. Re
ges eos in uirga ferrea. et tanq̃
uas figuli confringes eos. Et nunc
reges intelligite. erudimini qui iudi
catis terram. Seruite domino in
timore. et exultate ei cum tremore. Ap
prehendite disciplinam. ne quando irascatur
dominus. et pereatis de uia iusta. Cum
exarserit in breui ira eius. Beati omnes
qui confidunt in eo.

Psalmus tertius. David cum fugeret a facie Absalon filii sui.

Domine quid multiplicati
sunt qui tribulant me.
multi insurgunt aduersum
me. Multi dicunt anime
mee. non est salus ipsi in deo eius. Tu
autem domine susceptor meus es. gloria
mea et exaltans caput meum. Voce
mea ad dominum clamaui. et exaudiuit
me de monte sancto suo. Ego dormiui
et soporatus sum. et resurrexi. quia dns
suscepit me. Non timebo milia po
puli circumdantis me. exurge domine
salum me fac deus meus. Quoniam tu
percussisti omnes adversantes michi
sine causa. dentes peccatorum contrusisti.
Domini est salus. et super populum tuum
benedictio tua.

Psalmus quartus.

Cum invocarem exaudiuit
me deus iustitie mee. in tri
bulatione dilatasti mihi. Miserere
mei. et exaudi orationem
meam. Filii hominum usquequo
gravi corde. ut quid diligitis vanitatem
et queritis mendacium. Et scitote quoniam
mirificauit dominus sanctum suum. dominus
exaudiet me cum clamauero ad eum.
Irascimini et nolite peccare. que
dicitis in cordibus vestris. in cubilibus

DAVID

PSAL

uris oppugnamini. Sacrificate sacrificium iustitie & sperate in domino. Multi dicunt quis ostendit nobis bona.

Signatum est super nos lumen vultus tui domine. dedisti letitiam in corde meo. A fructu frumenti vini & olei sui. multiplicati sunt. In pace in idipsum. dormiam & requiescam. Quoniam tu domine singulariter in spe. constituisti me. In finem pro ea que hereditatem consequitur psalmus David.

Verba mea auribus percipe domine. intellige clamorem meum. Intende voci orationis mee. rex meus & deus meus. Quoniam ad te orabo domine. mane exaudies vocem meam. Mane astabo tibi & videbo. quoniam non deus volens iniquitatem tu es. neque habitabit iuxta te malignus. neque permanebunt insipientes ante oculos tuos. Odisti omnes qui operantur iniquitatem. perdes omnes qui loquuntur mendacium. virum sanguinum & dolosum abominabitur dominus. Ego autem in multitudine misericordie tue introibo in domum tuam. adorabo ad templum sanctum tuum in timore tuo. Domine deduc me in iustitia tua propter inimicos meos. dirige in conspectu tuo viam meam. Quoniam non est in ore eorum veritas. cor eorum vanum est. Sepulchrum patens est guttur eorum. linguis suis dolose agebant iudica illos deus. Decidant a cogitationibus suis. secundum multitudinem impietatum eorum expelle eos. quoniam irritauerunt te domine. Et letentur omnes qui sperant in te in eternum exultabunt & habitabis in eis. Et gliabuntur in te omnes qui diligunt nomen tuum. quoniam tu benedices iusto. Domine ut scuto bone voluntatis tue coronasti nos. In finem in psalmis pro octava. Psalmus.

Domine ne in furore tuo arguas me. neque in ira tua corripias me. Miserere mei domine quoniam infirmus sum. sana me domine quoniam conturbata sunt ossa mea. Et anima mea turbata est valde. Et tu domine usquequo. Convertere domine & eripe animam meam. Salvum me fac propter misericordiam tuam. Quoniam non est in morte qui memor sit tui. In inferno autem quis confitebitur tibi. Laboravi in gemitu meo. Lavabo per singulas noctes lectum meum. Lacrimis meis stratum meum rigabo. Turbatus est a furore oculus meus. inveteravit inter omnes inimicos meos. Discedite a me omnes qui operamini iniquitatem. quoniam exaudivit dominus vocem fletus mei. Exaudivit dominus deprecationem meam. dominus orationem meam suscepit. Erubescant & conturbentur vehementer omnes inimici mei. convertantur & erubescant valde velociter.

In finem pro ea que hereditatem consequitur ipsi David psalmus.

Domine deus meus in te speravi. Salvum me fac ex omnibus persequentibus me. & libera me. Nequando rapiat ut leo animam meam. dum non est qui redimat. neque qui salvum faciat. Domine deus meus si feci istud. si est iniquitas in manibus meis. Si reddidi retribuentibus mihi mala. decidam merito ab inimicis meis inanis. Persequatur inimicus animam meam & comprehendat. & conculcet in terra vitam meam. & gloriam meam in pulverem deducat. Exurge domine in ira tua. & exaltare in finibus inimicorum meorum. Et exurge domine deus meus in precepto quod mandasti. & synagoga populorum circumdabit te. Et propter hanc in altum regredere. dominus iudicat populos. Iudica me domine secundum iustitiam meam. & secundum innocentiam meam super me. Consumetur nequitia peccatorum. & dirigetur iustum scrutans corda & renes deus. Justum adiutorium meum a domino. qui salvos facit rectos corde. Deus iudex iustus & fortis & patiens. numquid irascitur per singulos dies. Nisi conversi fueritis gladium suum vibrabit. arcum suum tetendit & paravit illum. Et in eo paravit vasa mortis. sagittas suas ardentibus effecit. Ecce parturit iniustitiam. & concepit dolorem & peperit iniquitatem

MISTA

quitatem. Lacum aperuit & effo
dit eum. & incidit in foueam quã fecit.
Conuertetur dolor eius in caput
eius. & in uertice ipius iniquitas ei
descendet. Confitebor domino secundũ
iustitiam eius. & psallam nomi domi
altissimi. In finem pro torcularibus
Omine psalmus dauid
Omine dominus nr. qm admirabi
le ẽ nomen tuum in uniu
sa terra. Quia elevata ẽ
magnificentia tua. supr celos. Ex
ore infantium & lactentium perfecisti
laudem propr inimicos tuos. ut destru
as inimicum & ultorem. Quoniã uide
bo celos tuos opera digitorum tuorũ
lunam & stellas que tu fundasti. Quid
ẽ homo quod memor es eius. aut filius
hominis quoniã uisitas eum. Minuisti
eum paulominus ab angelis gla & ho
nore coronasti eum. & constituisti eum
super opera manuum tuarum. Omnia
subiecisti sub pedibus eius. oues & bo
ues uniuersas insuper & pecora campi.
Uolucres celi & pisces maris qui per
ambulant semitas maris. Domine
dominus nr. qm admirabile ẽ nomen
tuum in uniuersa terra. In finem pro
occultis filii psalmus dauid.
Confitebor tibi domine in
toto corde meo. narrabo
omnia mirabilia tua.
Letabor & exultabo in te
psallam nomini tuo altissime. In
uertendo inimicum meum retrorsum.
infirmabuntur & peribunt a facie tua. Quo
niam fecisti iudicium meum & cãm
meam. sedisti super thronum qui iudi
cas iustitiam. Increpasti gentes & peri
bit impius. nomen eorum delesti in
eternum & in seculum seculi. Inimici
defecerunt framee in finem. & ciuita
tes destruxisti. Periit memoria co
rum cum sonitu. & dominus in eternũ
permanet. Parauit in iudicio thronum
suum. & ipe iudicabit orbem terre
in equitate. iudicabit populos in iu
stitia. Factus ẽ dominus refugium
pauperi. adiutor in opportunitatibus in
tribulatione. Et sperent in te qui
nouerunt nomen tuum. quoniam non de
linquisti querentes te domine. Psal
lite domino qui habitat in sion. annuncia
te inter gentes studia eius. Quoniã re
quirens sanguinem eorum recordatus
est. non est oblitus clamorem pauperum.
Miserere mei domine uide humilita
tem meam de inimicis meis. Qui
exaltas me de portis mortis. ut annun
tiem omnes laudationes tuas. in por
tas filie sion. Exultabo in salutari
tuo. infixe sunt gentes in interitu quẽ
fecerunt. In laqueo isto quem abs
conderunt comprehensus est pes eorum.
Cognoscetur dominus iudicia faci
ens. in operibus manuum suarum cõ
prehensus est peccator. Convertantur
peccatores in infernum. omnes gentes
que obliuiscuntur deum. Quoniam non
in finem oblivio erit pauperis. patien
tia pauperum non peribit in finem. Exur
ge domine non confortetur homo.
iudicentur gentes in conspectu tuo. Con
stitue domine legislatorem super eos.
sciant gentes quoniam homines sunt.
Ut quid domine recessisti longe. des
picis in opportunitatibus in tribulatione.
Dum superbit impius incenditur
pauper. comprehendantur consilys quibus co
gitant. Quoniam laudatur peccator in desi
deriis anime sue. & iniquus benedicit.
Exacerbauit dominum peccator. secun
dum multitudinem ire sue non querer. Deus
est deus in conspectu eius. inquinate sunt
uie illius in omni tpe. Auferuntur
iudicia tua a facie eius. omnium inimi
corum suorum dominabitur. Dixit
enim in corde suo. non mouebor a
generatione in generationem sine malo.
Cuius maledictione os plenum est.
& amaritudine & dolo. sub lingua eius
labor & dolor. Sedet in insidijs cum
diuitibus in occultis. ut interficiat inno
centem. Oculi eius in pauperem re
spiciunt. insidiatur in abscondito sicut
leo in spelunca sua. Insidiatur ut
rapiat pauperem. rapere pauperem dum
attrahit eum. In laqueo suo humi
liabit eum. inclinabit se & cadet cum
dominatus fuerit pauperum. Dixit
enim in corde suo. oblitus est deus. auer
te faciem suam ne uideat in finem.

PSAL

Exurge dñe deus exaltet̄ manꝰ
nus. ne obliuiscaris pauperum. ℣ Ꝓ
pter quid irritauit impius deꝫ. dixit
enim in corde suo non requiret̄.
des qñ ut laborem & dolorem aspi-
cias. ut tradas eos in manus tuas.
bi derelictus ẽ pauper: orphano tu
es adiutor. Contere brachium
peccatoris & maligni: querent̄ pec-
illius & non inuenient̄. Dñs
regnabit in eternum & in seculū sec
pibitis gentes de terra illius
fidentium pauperum exaudiuit de
preparationem cordis eorum exaudi
uit aurem tuā. Iudicare pupillo
& humili. ut non apponat ultra ma
gnificare se homo super terram. ℣

In dño confido quomō
dicitis anime mee. tran
migra in montem sicut pas
ser. Quoniam ecce peccatores
intenderunt arcum paraverunt sagit
tas suas in pharetra. ut sagittent in
obscuro rectos corde. Quoniam quę
perfecisti destruxerunt: iustus autem
quid fecit. Dominus autem in templo
sco suo: dominus in celo sedes eius.
culi eius in pauperem respiciunt
palpebre eius interrogant filios hom
Dominus interrogat iustum & impi
um: qui autem diligit iniquitatem odit
animam suam. Pluit super peccato
res laqueos ignis sulphur & spūs pro
cellarum pars calicis eorum. Quo
niam iustus dominus iustitias dilexit: equi
tatem vidit vultus eius. In finem
Pro octava. psalmus dauid.

Usquam me fac dñe re
quid recedat scius: quid dimit
tis fiunt veritates a filiis
hominum. Vana locut
sunt unusquisq; ad proximum suum
labia dolosa in corde & corde locuti sunt.
perdat dominus universa labia
dolosa: & linguam magniloquam. Qui
dixerunt linguam nostram magnificabi
mus. labia nra apud nos sunt: quis
noster dominus ẽ. Propter miseriam mo
pum & gemitum pauperum. nunc exur
gam dicit dominus. Ponam in sa
lutari fiducialiter agam in eo. Elo

qnia domini eloquia casta. argentum
ignitum examinatum probatum terre
purgatum septuplum. Tu domine
seruabis nos: & custodies nos a gñatiõe
hac in eternum. In circuitu impi
ambulabant: secundum altitudinem tuam
multiplicasti filios hominum. ℣ dñe.

Usq; quo dñe oblivi
sceris me in finem: usq; quo
auertis faciem tuā a me.
Quam diu ponam cōsilia in anima mea: dolorem in corde
meo per diem. Usq; quo exaltabit
inimicus meus super me: respice et
exaudi me dñe deus meus illumina
lumina oculos meos ne unq; obdor
miam in morte: ne quando dicat inimicus
meus prevalui adversus eum. Qui
tribulant me exultabunt si mouear.
Ego autem in misericordia tua speraui.
exultabit cor meum in salutari tuo.
cantabo domino qui bona tribuit mi
& psallam nomini dñi altissimi. ℣

Dixit insipiens in corde suo
non ẽ deus. Corrupti
sunt & abominabiles facti
sunt in studiis suis: non
ẽ qui faciat bonum non ẽ usq; ad u
num. Dominus de celo prospexit
super filios hominum. ut videat si e
intelligens aut requirens deum. Om
nes declinauerunt: simul inutiles facti sunt: non ẽ qui faciat bonum
non ẽ usq; ad unum. Sepulcrum
patens ẽ guttur eorum. linguis suis
dolose agebant. venenum aspidum
sub labiis eorum. Quorum os ma
ledictione & amaritudine plenum ẽ.
veloces pedes eorum ad effundendum
sanguinem. Contritio & infelici
tas in viis eorum. & viam pacis non
cognouerunt: non ẽ timor dei ante
oculos eorum. Nonne cognoscent
omnes qui operantur iniquitatem.
qui devorant plebem meam sicut
escam panis. Dominum non invo
cauerunt: illic trepidauerunt timore
ubi non erat timor. Quoniam dominus
in generatione iusta ẽ consilium inopis
confudistis. quoniam dominus spes eius ẽ.
Quis det ex sion salutare israel.

cum dormitte ne forte capiantur plebis tue. circuibunt nos & leuabit illos. Psalmus dauid

OMine quis habitabit in tabernaculo tuo aut quis requiescet in monte scto tuo. Qui ingreditur sine macula. & operatur iustitiam. Qui loquitur veritatem in corde suo qui non egit dolum in lingua sua. Nec fecit proximo suo malum. & opprobrium non accepit aduersus proximos suos. Ad nichilum deductus est in conspectu eius malignus. timentes autem dominum glorificat. Qui iurat proximo suo & non decipit. Qui pecuniam suam non dedit ad usuram. & munera super innocentem non accepit. Qui facit hec non commouebitur in eternum. Initius ispnois ipi dc.

COnfitebor tibi domine quoniam exaudisti me. & factus es mihi in salutem. Gaudebit cor meum & in lege tua exercebor semper. Quoniam & cognouisti humilitatem meam. Consolatus es animam meam. Non concludes me in manibus inimici. Statuisti pedes meos in loco spacioso. Miserere mei domine quoniam infirmor. Sana me domine quoniam conturbata sunt ossa mea. & anima mea turbata est ualde. Sed tu domine usquequo. Conuertere domine & eripe animam meam. Saluum me fac propter misericordiam tuam. Quoniam non est in morte qui memor sit tui. In inferno autem quis confitebitur tibi. Laboraui in gemitu meo. Lauabo per singulas noctes lectum meum. Lacrimis meis stratum meum rigabo. Turbatus est a furore oculus meus. Inueteraui inter omnes inimicos meos. Discedite a me omnes qui operamini iniquitatem. Quoniam exaudiuit dominus uocem fletus mei. Exaudiuit dominus deprecationem meam. Dominus orationem meam suscepit. Erubescant & conturbentur inimici mei omnes. Conuertantur & erubescant ualde inimici mei. Psalmus dauid.

DOmine ne in furore tuo arguas me. neque in ira tua corripias me. Quoniam sagitte tue infixe sunt mihi. & confirmasti super me manum tuam. Non est sanitas in carne mea a facie ire tue. Non est pax ossibus meis a facie peccatorum meorum. Quoniam iniquitates mee supergressse sunt caput meum. & sicut onus graue grauate sunt super me. Putruerunt & corrupte sunt cicatrices mee a facie insipientie mee. Miser factus sum & curuatus sum nimis. Tota die contristatus ingrediebar. Quoniam lumbi mei impleti sunt illusionibus. & non est sanitas in carne mea. Afflictus sum & humiliatus sum nimis. Rugiebam a gemitu cordis mei. Domine ante te omne desiderium meum. & gemitus meus a te non est absconditus. Cor meum conturbatum est. Dereliquit me uirtus mea. & lumen oculorum meorum & ipsum non est mecum. Amici mei & proximi mei aduersum me appropinquauerunt. & steterunt. Et qui iuxta me erant de longe stabant. Et uim faciebant qui querebant animam meam. Et qui inquirebant mala mihi locuti sunt. & dolos tota die meditabantur. Ego autem tanquam surdus non audiebam. & sicut mutus non aperiens os suum. Factus sum sicut homo non audiens. & non habens in ore suo redargutiones. Quoniam in te domine speraui. Tu exaudies me domine deus meus. Quia dixi nequando supergaudeant inimici mei mihi. Et dum commouentur pedes mei in me magna loquuntur. Quia ego in flagella paratus sum. & dolor meus in conspectu meo semper. Quoniam iniquitatem meam annuntiabo. & cogitabo pro peccato meo. Inimici autem mei uiuunt & confirmati sunt super me. Et multiplicati sunt qui oderunt me inique. Qui retribuunt mala pro bonis detrahebant mihi. quoniam sequebar bonitatem. Ne derelinquas me domine deus meus. ne discesseris a me. Intende in adiutorium meum domine uirtutis salutis mee. Psalmus dauid.

BEati quorum remisse sunt iniquitates. & quorum tecta sunt peccata. Beatus uir cui non imputauit dominus peccatum. nec est in spiritu eius dolus. Quoniam tacui inueterauerunt ossa mea. dum clamarem tota die ingemiscebam. Quoniam die ac nocte grauata est super me manus tua. conuersus sum in erumpna mea dum configitur spina. Delictum meum cognitum tibi feci. & iniustitiam meam non abscondi. Dixi confitebor aduersum me iniustitiam meam domino. & tu remisisti impietatem peccati mei. Pro hac orabit ad te omnis sanctus in tempore opportuno. Verumtamen in diluuio aquarum multarum ad eum non approximabunt. Tu es refugium meum a tribulatione que circumdedit me. exultatio mea erue me a circumdantibus me. Intellectum tibi dabo & instruam te in uia hac qua gradieris. firmabo super te oculos meos. Nolite fieri sicut equus & mulus quibus non est intellectus. In camo & freno maxillas eorum constringe qui non approximant ad te. Multa flagella peccatoris. sperantem autem in domino misericordia circumdabit. Letamini in domino & exultate iusti. & gloriamini omnes recti corde. Psalmus dauid.

EXaudi domine iustitiam meam. intende deprecationem meam. Auribus percipe orationem meam non in labiis dolosis. Ex uultu tuo iudicium meum prodeat. oculi tui uideant equitatem. Probasti cor meum & uisitasti nocte. igne me examinasti. & non est inuenta in me iniquitas. Ut non loquatur os meum opera hominum. propter uerba labiorum tuorum ego custodiui uias duras. Perfice gressus meos in semitis tuis. ut non moueantur uestigia mea. Ego clamaui quoniam exaudisti me deus. Inclina aurem tuam mihi & audi uerba mea. Mirifica misericordias tuas. qui saluos facis sperantes in te. A resistentibus dextere tue custodi me. ut pupillam oculi. Sub umbra alarum tuarum protege me. A facie impiorum qui me afflixerunt. Inimici mei animam meam circumdederunt. adipem suum concluserunt. Os eorum locutum est superbiam. Proicientes me nunc circumdederunt me. oculos suos statuerunt declinare in terram. Susceperunt me sicut leo paratus ad predam. & sicut catulus leonis habitans in abditis. Exurge domine preueni eum. & supplanta eum. & eripe animam meam ab impio. framea tua ab inimicis manus tue. Domine a paucis de terra diuide eos in uita eorum. de absconditis tuis adimpletus est uenter eorum. Saturati sunt filiis. & dimiserunt reliquias suas parulis suis. Ego autem in iustitia apparebo conspectui tuo. satiabor cum apparuerit gloria tua. In finē psō dō dauid q̄ locutꝰ est dō uba cātici huius i die q̄ eripuit eū dūs de manu oīū inimicoꝝ eius & de manu saul & dixit

FLigam te domine fortitudo mea. dominus firmamentum meum & refugium meum & liberator meus. Deus meus adiutor meus. & sperabo in eum. Protector meus & cornu salutis mee. & susceptor meus. Laudans inuocabo dominum. & ab inimicis meis saluus ero. Circumdederunt me dolores mortis. & torrentes iniquitatis conturbauerunt me. Dolores inferni circumdederunt me. preoccupa

PS AL

uerunt me laquei mortis. In tribu
latione mea inuocaui dominum. & ad
deum meum clamaui. Et audiuit
de templo sco suo uocem meam. & cla
mor meus in conspectu eius introuuit i
aures eius. Q. Commota & contremuit
terra. fundamenta montium conturba
ta sunt. & commota sunt quoniam iratus est eis.
Ascendit fumus in ira eius. & ignis
a facie eius exarsit carbones succensi
sunt ab eo. Inclinauit celos & descen
dit & caligo sub pedibus eius. Et ascen
dit super cherubin & uolauit. uolauit
super pennas uentorum. Et posuit
tenebras latibulum suum. in circuitu
eius tabernaculum eius. tenebrosa aq
in nubibus aeris. Pre fulgore in con
spectu eius. nubes transierunt grando &
carbones ignis. Et intonuit dominus in
celis & altissimus dedit uocem suam.
grando & carbones ignis. Et misit sagittas
suas & dissipauit eos. fulgura multipli
cauit & conturbauit eos. Et apparuerunt
fontes aquarum. & reuelata sunt fun
damenta orbis terrarum. Ab increpa
tione tua domine. ab inspiratione
spus ire tue. Q. Misit de summo & accepit
me. & assumpsit me de aquis multis.
Eripuit me de inimicis meis fortis
simis. & ab his qui oderunt me. quia
fortior sunt super me. Preuenerunt
me in die afflictionis mee. & factus est do
minus protector meus. Et eduxit
me in latitudinem. saluum me fecit.
quoniam uoluit me. Et retribuit michi
dominus secundum iustitiam meam. & secun
dum puritatem manuum mearum retribu
et michi. Quia custodiui uias domini.
nec impie gessi a deo meo. Quoniam omnia
iudicia eius in conspectu me. & iustitias
eius non repuli a me. Et ero immacu
latus cum eo. & obseruabo me ab ini
quitate mea. Et retribuet michi dominus
secundum iustitiam meam. & secundum puritatem manuum mearum in conspectu oculorum eius. Cum sancto
sanctus eris. & cum uiro innocente innocens
eris. Et electo electus eris. & cum
peruerso peruerteris. Quoniam tu
populum humilem saluum facies. et
oculos superborum humiliabis. Quo
niam illuminas lucernam meam domine.
deus meus illumina tenebras meas.

Quoniam in te eripiar a tentatione. et in
deo meo transgrediar murum. Q. Deus
meus impolluta uia eius. eloquia dni
igne examinata. protector est omnium
sperantium in se. Quoniam quis deus prae
ter dnm. aut quis deus praeter deum
nrm. Deus qui precinxit me uirtute
te. & posuit immaculatam uiam meam.
Quoniam perfecit pedes meos tanquam cer
uorum. & super excelsa stantem me. Q
Qui docet manus meas ad proelium.
& posuisti ut arcum aereum brachia mea.
Et dedisti michi protectionem sa
lutis tue. & dextera tua suscepit me. &
disciplina tua correxit me in fi
nem. & disciplina tua ipsa me docebit.
Dilatasti gressus meos subtus me.
& non sunt infirmata uestigia mea. Q
Persequar inimicos meos & prehen
dam illos. & non conuertar donec deficiant.
Confringam illos donec non possint
stare. cadent subtus pedes meos. Et
precinxisti me uirtute ad bellum. & supe
plantasti insurgentes in me subtus me.
Et inimicos meos dedisti michi dor
sum. & odientes me disperdidisti. Cla
mauerunt nec erat qui saluos faceret ad
dnm. nec exaudiuit eos. Et comminu
am eos ut puluerem ante faciem uenti.
ut lutum platearum delebo eos. Eri
pies me de contradictionibus populi. constitues
me in caput gentium. Populus quem
non cognoui seruiuit michi. In
auditu auris obediuit michi. Filii
alieni mentiti sunt michi. filii alieni
inueterati sunt. & claudicauerunt a se
mitis suis. Quia dominus & benedictus
deus meus. & exaltetur deus saluator me.
Deus qui das ultiones michi. & subdis
populos sub me. liberator meus de
inimicis meis iracundis. Et ab insur
gentibus in me exaltabis me. A
propterea confitebor tibi in nationibus do
mine. & nomini tuo psalmum dicam. Ma
gnificans saluationes regis eius. & faciens
misericordiam christo suo dauid. & semini eius
usque in seculum. In finem ps dauid.

Celi enarrant gloriam dei.
& opera manuum eius an
nuntiat firmamentum. Q
Dies diei eructat uerbum

MI STA

7 nox nocti indicat sciam. Non sunt loquelle neq; sermones quorum non audiantur voces eorum. In omnem terram exiuit sonus eorum. 7 in fines orbis terre verba eorum. In sole posuit tabernaculum suum: 7 ipe tamq; sponsus procedens de thalamo suo. Exultauit ut gigas ad currendam viam: a summo celo egressio eius. Et occursus eius usq; ad summum eius. nec e qui se abscondat a calore eius. Lex dñi immaculata conuertens animas. testimonium domini fidele. sapientia prestans parvulis. Iustitie domini recte letificantes corda. precepti dñi lucidum illuminans oculos. Timor domini sanctus permanet in seculum seculi. iudicia dñi vera iustificata in semetipsa. Desiderabilia super aurum 7 lapidem pretiosum multum. 7 dulciora super mel 7 fauum. Etenim seruus tuus custodit ea. in custodiendis illis retributio multa. Delicta quis intelligit. ab occultis meis munda me domine. 7 ab alienis parce seruo tuo. Si mei non fuerint dominati tunc immaculatus ero. 7 emundabor a delicto maximo. Et erunt ut placeant eloquia oris mei. 7 meditatio cordis mei in conspectu tuo semper. Domine adiutor meus 7 redemptor meus.

In finem pro dauid

Exaudiat te dominus in die tribulationis: protegat te nomen dei iacob. Mittat tibi auxilium de sco. 7 de sion tueatur te. Memor sit omnis sacrificii tui: 7 holocaustum tuum pinguе fiat. Tribuat tibi secundum cor tuum. 7 omne consilium tuum confirmet. Letabimur in salutari tuo. 7 in nomine dei nri magnificabimur. Impleat dominus omnes petitiones tuas. Nunc cognoui quia saluum fecit dominus xpm suum. Exaudiet illum de celo sco suo: in potentatibus salus dextere eius. Hi in curribus 7 hi in equis: nos autem in nomine dei nri inuocabimus. Ipsi obligati sunt 7 ceciderunt: nos autem surreximus 7 erecti sumus. Domine saluum fac regem: 7 exaudi nos in die qua inuocauerimus te. In finem ps

Omne in uirtute tua letabitur rex: 7 super salutare tuum exultabit uehemẽter. Desiderium cordis eius tribuisti ei: 7 uoluntate labiorum eius non fraudasti eum. Quoniam preuenisti eum in benedictionibus dulcedinis. posuisti in capite eius coronam de lapide pretioso. Uitam petiit a te tribuisti ei: longitudinem dierum in seculum 7 in seculum seculi. Magna est gloria eius in salutari tuo. gloriam 7 magnum decorem impones super eum. Quoniam dabis eum in benedictionem in seculum seculi: letabis eum in gaudio cum uultu tuo. Quoniam rex sperat in dño: 7 in misericordia altissimi non commouebitur. Inueniatur manus tua omnibus inimicis tuis: dextera tua inueniat omnes qui te odierunt. Pones eos in clibanum ignis in tempore uultus tui. dominus in ira sua conturbabit eos. 7 deuorabit eos ignis. Fructum eorum de terra perdes. 7 semen eorum a filiis hominum. Quoniam declinauerunt in te mala. cogitauerunt consilia que non potuerunt stabilire. Quoniam pones eos dorsum. in reliquiis tuis preparabis uultum eorum. Exaltare domine in uirtute tua. cantabimus 7 psallemus uirtutes tuas.

In finem pro assumptione matutina. ps dauid.

Deus deus meus respice in me: quare me dereliquisti longe a salute mea. uerba delictorum meorum. Deus meus clamabo per diem 7 non exaudies: 7 nocte 7 non ad insipientiam mihi. Tu autem in sco habitas. laus israel. In te sperauerunt patres nri: sperauerunt 7 liberasti eos. Ad te clamauerunt 7 salui facti sunt. in te sperauerunt 7 non sunt confusi. Ego autem sum uermis 7 non homo. opprobrium hominum 7 abiectio plebis. Omnes uidentes me deriserunt me: locuti sunt labiis 7 mouerunt caput. Sperauit in domino eripiat eum: saluum faciat eum quoniam uult eum. Quoniam tu es qui extraxisti me de uentre. spes mea ab uberibus matris mee: in te proiectus sum ex utero. De uentre matris mee

PSALM

deus meus es tu ne discesseris a me. I
Q ui tribulant proximi mei: qui non
e quiescunt. Q uoniam sagittæ tuæ infixæ sunt mihi: et confirmasti super me manum tuam.
H Non est sanitas in carne mea a facie
ire tuæ: non est pax ossibus meis a facie peccatorum meorum.
H Quoniam iniquitates meæ supergressæ sunt caput meum: et sicut onus grave gravatæ sunt super me.
H Putruerunt et corruptæ sunt cicatrices meæ a facie insipientiæ meæ.
H Miser factus sum et curvatus sum usque in finem: tota die contristatus ingrediebar.
Q uoniam lumbi mei impleti sunt illusionibus: et non est sanitas in carne mea.
H Afflictus sum et humiliatus sum nimis: rugiebam a gemitu cordis mei.
H Domine ante te omne desiderium meum: et gemitus meus a te non est absconditus.
H Cor meum conturbatum est: dereliquit me virtus mea: et lumen oculorum meorum et ipsum non est mecum.
Q ui amici mei et proximi mei: adversum me appropinquaverunt et steterunt.
H Et qui juxta me erant de longe steterunt: et vim faciebant qui quærebant animam meam.
H Et qui inquirebant mala mihi locuti sunt vanitates: et dolos tota die meditabantur.
H Ego autem tamquam surdus non audiebam: et sicut mutus non aperiens os suum.
H Et factus sum sicut homo non audiens: et non habens in ore suo redargutiones.
Q uoniam in te Domine speravi: tu exaudies me Domine deus meus.
Q uia dixi nequando supergaudeant inimici mei mihi: et dum commoventur pedes mei super me magna loquebantur.
Q uia ego in flagella paratus sum: et dolor meus in conspectu meo semper.
Q uoniam iniquitatem meam annuntiabo: et cogitabo pro peccato meo.
I nimici autem mei vivunt et confirmati sunt super me: et multiplicati sunt qui oderunt me inique.
Q ui retribuunt mala pro bonis detrahebant mihi: quoniam sequebar bonitatem.
N e derelinquas me deus meus: ne discesseris a me.
I ntende in adjutorium meum: Domine virtutis meæ.

Tituli ps dauid.

O mnia tegit me tenebrosa nox: et non est qui respiciat me. Non est locus fugiendi a me: et non est qui requirat animam meam.
O ccurrite et videte me: quoniam ecce video populum multum circumdantem me.
O mnes qui tribulant me: ipsi infirmati sunt et corruerunt

MISTA

In finem ps dauid

Ps. 25

PS

...do te. miserere mei ⁊ exaudi me.

Tibi dixit cor meum exquisiuit te facies mea: faciem tuam domine requiram. Ne auertas faciem tuā ame. ne declines in ira a seruo tuo. Adiutor meus esto ne derelinquas me: neq; despicias me deus saluatoris mi. Quoniam pater meus ⁊ mater mea dereliquerunt me: dominus aut assumpsit me. Legem pone michi domine in uia tua. ⁊ dirige me in semita recta propt inimicos meos. Ne tradideris me in animas tribulantium me. quoniam insurrexerunt in me testes iniq. ⁊ mentita est iniquitas sibi. Credo uidere bona domini: in terra uiuentiu. Expecta dominum uiriliter age. ⁊ confortetur cor tuum ⁊ sustine dñm.

In finē pro hunc dct'.

Ad te domine clamabo deus meus ne sileas ame. ⁊ assimilabor descendentibus in lacum. Exaudi domine uocem deprecationis mee dum oro ad te. dum extollo manus meas ad templū sanctum tuum. Ne simul trahas me cū peccatoribus. ⁊ cum operantibus iniquitatem ne tradas me. Qui loquuntur pacem cum proximo suo: mala autē in cordibus eorum. Da illis secundum opera eorum. ⁊ secundum nequitias adinuentionum ipsorum. Secundū opera manuum eorum tribue illis. redde retributionem eorum ipsis. Quoniā non intellexerunt opera domini. ⁊ in opera manuum eius destrues illos. ⁊ edificabis eos. Benedictus dñs: quoniam exaudiuit uocem deprecationis mee. Dominus adiutor meus ⁊ protector meus. in ipso speauit cor meum. ⁊ adiutus sum. Et refloruit caro mea. ⁊ ex uoluntate mea confitebor illi. Dominus fortitudo plebis sue. ⁊ protector saluationum xpi sui est. Saluum fac populum tuum domine: et benedic hereditati tue. ⁊ rege eos ⁊ extolle illos usq; in eternum. In finem pro dauid in consummatione

Afferte domino filii dei. afferte domino filios arietum. Afferte domino gloriam ⁊ honorem. afferte domino gloriam nomini eius: adorate dominum in atrio sco eius. Vox domini super aquas. deus maiestatis intonuit. dominus super aquas multas.

Vox domini in uirtute. vox domini in magnificentia. Vox domini confringentis cedros. ⁊ confringet dominus cedros libani. Et comminuet eos tanquam uitulum libani. ⁊ dilectus quemadmodum filius unicornium. Vox domini intercidentis flammā ignis. vox domini concutientis desertum: ⁊ commouebit dñs desertum cades. Vox domini preparantis ceruos. ⁊ reuelabit densa: ⁊ in templo eius omnes dicent gloriam. Dominus diluuium inhabitare facit. ⁊ sedebit dñs rex in eternum. Dominus uirtutem populo suo dabit: ⁊ dominabitur benedicet populo suo in pace. In finem pro canticū in dedicatione domus dauid.

Exaltabo te domine quoniam suscepisti me. nec delectasti inimicos meos super me. Domine clamaui ad te. ⁊ sanasti me. Domine eduxisti ab inferno animam meam: ⁊ saluasti me a descendentibus in lacum. Psallite domino sci eius. ⁊ confitemini memorie sanctitatis eius. Quoniam in ira in indignatione eius: ⁊ uita in uoluntate eius. Ad uesperum demorabitur fletus. ⁊ ad matutinum letitia. Ego dixi autē diri in abundantia mea: non mouebor in eternum. Domine in uoluntate tua: prestitisti decori meo uirtutem. Auertisti faciem tuam a me. ⁊ factus sum conturbatus. Ad te domine clamabo. ⁊ ad deum meum deprecabor. Que utilitas in sanguine meo: dum descendo in corruptionem. Numquid confitebitur tibi puluis. aut annuntiabit ueritatem tuam. Audiuit dominus ⁊ misertus est mei: dominus factus est adiutor meus. Conuertisti planctum meum in gaudium mihi. conscidisti saccum meum. ⁊ circumdedisti me letitia. Ut cantet tibi gloria mea. ⁊ non compungar: domine deus meus. in eternum confitebor tibi.

In finem pro dd' pro extasi.

MI

In te domine speraui non confundar in eternum: in iustitia tua libera me. Inclina ad me aurem tuam: accelera ut eruas me. Esto michi in deum protectorem & in domum refugii: ut saluum me facias. Quoniam fortitudo mea & refugium meum es tu: & propter nomen tuum deduces me & enutries me. Educes me de laqueo hoc quem absconderunt mihi: quoniam tu es protector meus. In manus tuas commendabo spiritum meum: redemisti me domine deus veritatis. Odisti obseruantes uanitates supervacue. Ego autem domino speraui: exultabo & letabor in misericordia tua. Quoniam respexisti humilitatem meam: saluasti de necessitatibus animam meam. Nec conclusisti me in manibus inimici: statuisti in loco spatioso pedes meos. Miserere mei domine quoniam tribulor: conturbatus est in ira oculus meus. Anima mea & uenter meus. Quoniam defecit in dolore uita mea: & anni mei in gemitibus. Infirmata est in paupertate uirtus mea: & ossa mea conturbata sunt. Super omnes inimicos meos factus sum: opprobrium uicinis meis & ualde timor notis meis. Qui uidebant me foras fugerunt a me. Obliuioni datus sum tanquam mortuus a corde. Factus sum tanquam uas perditum: quoniam audiui uituperationem multorum commorantium in circuitu. In eo dum conuenirent simul aduersum me: accipere animam meam consiliati sunt. Ego autem in te speraui domine: dixi deus meus es tu. In manibus tuis sortes mee. Eripe me de manu inimicorum meorum: & a persequentibus me. Illustra faciem tuam super seruum tuum: & saluum me fac in misericordia tua. Domine non confundar quoniam inuocauit te. Erubescant impii & deducantur in infernum: muta fiant labia dolosa. Que loquuntur aduersus iustum iniquitatem in superbia & in abusione. Quam magna multitudo dulcedinis tue domine: quam abscondisti timentibus te. Perfecisti eis qui sperant in te: in conspectu filiorum hominum. Abscondes eos in abscondito

STA

dito faciei tue a conturbatione hominum. Protteges eos in tabernaculo tuo: a contradictione linguarum. Benedictus dominus: quoniam mirificauit misericordiam suam michi in ciuitate munita. Ego autem dixi in excessu mentis mee: proiectus sum a facie oculorum tuorum. Ideo exaudisti uocem orationis mee dum clamarem ad te. Diligite dominum omnes sancti eius: quoniam ueritatem requirit dominus & retribuet abundanter facientibus superbiam. Viriliter agite & confortetur cor uestrum: omnes qui speratis in domino.

Hic est intellectus dauid.

Beati quorum remisse sunt iniquitates & quorum tecta sunt peccata. Beatus uir cui non imputauit dominus peccatum: nec est in spiritu eius dolus. Quoniam tacui inueterauerunt ossa mea: dum clamarem tota die. Quoniam die ac nocte grauata est super me manus tua. Conuersus sum in erumpna mea: dum confringitur spina. Delictum meum cognitum tibi feci: & iustitias meas non abscondi. Dixi confitebor aduersum me iniustitiam meam domino: & tu remisisti impietatem peccati mei. Pro hac orabit ad te omnis sanctus. In tempore opportuno. Verumtamen in diluuio aquarum multarum: ad eum non approximabunt. Tu es refugium meum a tribulatione que circumdedit me. Exultatio mea erue me a circumdantibus me. Intellectum tibi dabo & instruam te in uia hac qua gradieris: firmabo super te oculos meos. Nolite fieri sicut equus & mulus: quibus non est intellectus. In camo & freno maxillas eorum constringe qui non approximant ad te. Multa flagella peccatoris: sperantes autem in domino misericordia circumdabit. Letamini in domino & exultate iusti: & gloriamini omnes recti corde.

In finem psalmus dauid.

Exultate iusti in domino: rectos decet laudatio. Confitemini domino in cithara: in psalterio decem cordarum psallite illi. Cantate ei canticum nouum bene psallite ei in

PS

nocifrationes. Quia rectum é verbū dñi: & omnia opera eius in fide.
Diligit miam & iudicium: miā dñi plena est terra. Verbo dñi cel firmati sunt: & spū oris eius omnis virtus eorum. Congregans sicut in utre aquas maris: ponens in thesauris abyssos. Timeat dñm omnis terra: ab eo aut̄ commoueant̄ omnes inhabitantes orbem. Quia ipe dixit & facta sunt: ipe mandauit & creata sunt.
Dominus dissipat consilia gentium: reprobat aut̄ cogitationes populorum & reprobat consilia principum. Consilium aut̄ dñi manet in eternum: cogitationes cordis eius in generatione & generationē. Beata gens cuius est dominus deus eius: populus quem elegit in hereditatem sibi. De celo respexit dominus: vidit omnes filios hominum. De preparato habitaculo suo: respexit super omnes qui habitant terram. Qui finxit sigillatim corda eorum: qui intelligit omnia opera eorum. Non saluatur rex per multam virtutem: & gigas non saluabitur in multitudine virtutis sue. Fallax equus ad salutem: in habundantia aut̄ virtutis sue non saluabitur. Ecce oculi domini super metuentes eum: & in eis qui sperant super misericordia eius. Ut eruat a morte animas eorum: & alat eos in fame. Anima nra sustinuit dominum: quia adiutor & protector nr̄i est. Quia in eo letabitur cor nr̄m: & in nomine sco eius speravimus. Fiat misericordia tua domine super nos: quemadmodum speravimus in te. Ps dd cum mutaret vultum suum coram abimelech & dimisit eum & abiit

Benedicam dominum in omni tpe: semper laus eius in ore meo. In domino laudabitur anima mea. Audiant mansueti & letentur. Magnificate dominum mecum: & exaltemus nomen eius in idipm. Exquisiui dominum & exaudiuit me: & ex omnibus tribulationibus meis eripuit me. Accedite ad eum & illuminamini: & facies vre non confundentur. Iste

pauper clamauit & dñs exaudiuit eū: & de omnibus tribulationibus eius saluauit eum. Immittit angelus dñi in circuitu timentium eum: & eripiet eos. Gustate & videte quoniam suauis est dominus: beatus vir qui sperat in eo. Timete dominum omnes sci eius: quoniam non est inopia timentibus eum. Divites egueruerunt & esurierunt: inquirentes aut̄ dominum non minuentur omni bono. Venite filii audite me: timorem domini docebo vos. Quis est homo qui vult vitam: diligit dies videre bonos. Prohibe linguam tuam a malo: & labia tua ne loquantur dolum. Declina a malo & fac bonum: inquire pacem & persequere eam. Oculi domini super iustos: & aures eius in preces eorum. Vultus aut̄ domini super facientes mala: ut perdat de terra memoriam eorum. Clamauerunt iusti & dominus exaudiuit eos: & ex omnibus tribulationibus eorum liberauit eos. Iuxta est dominus his qui tribulato sunt corde: & humiles spū saluabit. Multe tribulationes iustorum: & de omnibus his liberauit eos dominus. Custodit dominus omnia ossa eorum: unum ex eis non conteretur. Mors peccatorum pessima: & qui odierunt iustum delinquent. Redimet dns animas seruorum suorum: & non delinquent omnes qui sperant in eo.

Psalmus i finē ps ipi dauid.

Iudica domine nocentes me: expugna impugnantes me. Apprehende arma & scutum: & exurge in adiutorium mihi. Effunde frameam & conclude aduersus eos qui persequuntur me. Dic anime mee: salus tua ego sum. Confundantur & reuereantur: querentes animam meam. Auertantur retrorsum & confundantur: cogitantes mihi mala. Fiant tanquam pulvis ante faciem venti: & angelus domini coartans eos. Fiat via illorum tenebre & lubricum: & angelus domini persequens eos. Quoniam gratis absconderunt mihi interitum laqueum suum: supervacue exprobrauerunt animam

MI STA

meam. Et ceciderunt laqueus quem
ignorat. & captus quam abscondit ap
prehendat eum: & in laqueo cadat
in ipsum. Anima autem mea exultabit
in domino: & delectabitur super salutā
ri suo. Omnia ossa mea dicent do
mine quis similis tibi. Qui eripis
inopem de manu fortiorum eius. e
genum & pauperem a rapientibus
eum. Surgentes testes iniqui q
ignorabam interrogabant me. Re
tribuebant mihi mala pro bonis:
sterilitatem animae meae. Ego au
cum mihi molesti essent: induebar
cilicio. Humiliabam in ieiunio a
nimam meam: & oratio mea in sinu
meo conuertetur. Quasi proximus
quasi fratri nostro ita placebam: qui
lugens & contristatus sic humiliabar.
Quia aduersum me loquebantur qui
sedebant in porta: & adorabant me
in me psallentes. Gregatae sunt super me
flagella & ignorabam. Dissipatae sunt
nec compunctus intelligebam me. Subsi
bilauerunt me subsannatione sua de
mum super me dentibus suis. Quie
quo respicies domine animam meam
a malignitate eorum a leonibus unicam
meam. Confitebor tibi in ec
clesia magna: in populo graui laudā
bo te. Non supergaudeant mihi qui
aduersantur mihi inique qui oderunt
me gratis. & annuunt oculis. Qui non
mihi quidem pacifice loquebantur: &
in mundia terre loquentes dolos co
gitabant. Et dilatauerunt super
me os suum: dixerunt euge euge. Vi
derunt oculi mei. Vidisti domine
ne sileas. Domine ne discedas
a me. Exurge & intende
iudicio meo. Deus meus & dominus meus
in causam meam. Iudica me secun
dum iustitiam tuam domine deus meus.
& non supergaudeant mihi. Non
dicant in cordibus suis euge euge ani
mae. nec dicant deuorauimus eum.
Erubescant & reuereantur simul:
qui gratulantur malis meis. Indu
antur confusione & reuerentia: qui
magnia loquuntur super me. Exul
tent & letentur qui uolunt iustitiam
meam. Et dicant semper magnificetur

dominus qui uolunt pacem serui eius.
Et lingua mea meditabitur iustitiam
tuam: tota die laudem tuam. Ti
mulus in finem pro dauid.
Quirumnistis ne delinquat
in semetipso: non est timor dei
contra ante oculos eius.
Quoniam dolose egit in conspectu
eius: ut inueniatur iniquitas eius
ad odium. Verba oris eius iniqui
tas & dolus: noluit intelligere ut bene
ageret. Iniquitatem meditatus est
in cubili suo. Astitit omni uie non
bone: malitiam autem non odiuit. Do
mine in celo misericordia tua: & ueritas tua
usque ad nubes. Iustitia tua sicut
montes dei: iudicia tua abyssus mul
ta. Homines & iumenta saluabis
domine. quemadmodum multiplica
sti misericordiam tuam deus. Filii autem
hominum. in tegmine alarum tuarum
sperabunt. Inebriabuntur ab ubi
tate domus tue: & torrente uoluptā
tis tue potabis eos. Quoniam apud te
est fons uite. & in lumine tuo uidebi
mus lumen. Protende misericordiam tuam
scientibus te. & iustitiam tuam his q
recto sunt corde. Non ueniat mihi pe
des superbie: & manus peccatoris non
moueat me. Ibi ceciderunt qui
operantur iniquitatem: expulsi sunt
nec potuerunt stare. Et tulius pro
Oli dauid.
Noli emulari in malignantibus
neque zelaueris facientes
iniquitatem. Quoniam tanquā
fenum uelociter arescent: & quemad
modum olera herbarum cito decident.
Spera in domino & fac bonitatem
& inhabita terram: & pascere in diuitiis
eius. Delectare in domino: & dabit
tibi petitiones cordis tui. Reuela
domino uiam tuam & spera in eo: et
ipse faciet. Et educet quasi lumen
iustitiam tuam. & iudicium tuum tanquā
meridiem: subditus esto domino et
ora eum. Noli emulari in eo qui p
speratur in uia sua: in homine facie
te iniustitias. Desine ab ira & de
relinque furorem: noli emulari ut ma
ligneris. Quoniam qui malignantur

PSALM

ertetmmabuntur. sustinentes aut dñm
ipi hereditabunt terram. Et adhuc
pusillum & non erit peccor. & quæres lo
cum eius & non inuenies. Mansue
ti aut hereditabunt terram: & delecta
buntur in multitudine pacis. Obser
uabit peccor iustum: & dentes suos
stridebit super
eum dentibus suis. Dominus aut
irridebit eum. quia prospicit quod ueniet
dies eius. Gladium euaginauerunt
peccores: intenderunt arcum suum. ut
decipiant pauperem & inopem.
ut trucident recto corde. Gladius
eorum intret in corda ipsorum: & arcus
eorum confringatur. Melius est modi
cum iusto: super diuitias peccorum multas.
Quia brachia peccorum conterentur
confirmat autem iustos dominus. Nouit
dominus dies immaculatorum: & hereditas
eorum in eternum erit. Non confun
dentur in tempore malo. & in diebus famis
saturabuntur. quia peccores peribunt.
Inimici uero domini mox honorifi
cati sunt & exaltati: deficientes sicut fu
mus deficient. Mutuabitur peccor & non soluet. Iu
stus autem miseretur & tribuet. Be
benedicentes ei hereditabunt terram.
maledicentes autem ei disperibunt. A
deo uiri gressus hominis dirigetur.
& uiam eius uolet. Cum ceciderit
non collidetur: quia dominus suppo
nit manum suam. Iuuenis fui etenim &
senui. & non uidi iustum derelictum.
nec semen eius quærens panem. Tota
die miseretur & commodat. & semen illius
in benedictione erit. Declina a ma
lo & fac bonum. & inhabita in sæculum sæculi.
Quia dominus amat iudicium. &
non derelinquet sanctos suos. In æternum
conseruabuntur. Iniusti punientur.
& semen impiorum peribit. Iusti au
hereditabunt terram: & inhabitabunt in
seculum seculi super eam. Os iusti
meditabitur sapiam. & lingua eius lo
quetur iudicium. Lex dei eius in
corde ipsius. & non supplantabuntur gres
sus eius. Considerat peccator
iustum. & quærit mortificare eum. Do
minus autem non derelinquet eum
in manibus eius. nec damnabit eum cum

cum iudicabitur. Illi expecta dñm
& custodi uiam eius. & exaltabit te ut
hereditate capias terram: cum pere
unt peccores uidebis. Vidi impium
super exaltatum. & elatum sicut ce
dros libani. Et transiui & ecce non
erat. & quæsiui eum & non est inuentus
locus eius. Custodi innocentiam et
uide equitatem: quia sunt reliquiæ
homini pacifico. Iniusti autem disper
ibuntur simul reliquiæ impiorum in
ibunt. Salus autem iustorum a dño.
& protector eorum in tempore tribulationis
& adiuuabit eos dominus & liba
bit eos: & eruet eos a peccoribus & salua
bit eos quia speranerunt in eo. Titul'
p̃s dd' in rememorationē sabbati.

Domine ne in furore tuo ar
guas me. neq; in ira tua
corripias me. Quoniam sagit
tæ tuæ infixæ sunt mihi. & confirmasti super me manum tuam. Non
est sanitas in carne mea a facie iræ tuæ.
non est pax ossibus meis a facie peccorum
meorum. Quoniam iniquitates meæ super
gressæ sunt caput meum: sicut onus grane
grauatæ sunt super me. Putruerunt
& corrupte sunt cicatrices meæ a
facie insipientiæ meæ. Miser factus
sum & curuatus sum usq; in finem. to
ta die contristatus ingrediebar. Quoniam
lumbi mei impleti sunt illusionibus.
& non est sanitas in carne mea. Afflictus
sum & humiliatus sum nimis. Ru
giebam a gemitu cordis mei. Domine
ante te omne desiderium meum. & gemi
tus meus a te non est absconditus.
Cor meum conturbatum est. derelinquit me
uirtus mea. & lumen oculorum meorum
& ipsum non est mecum. Amici mei &
proximi mei aduersum me appropin
quauerunt & steterunt. Et qui iuxta
me erant de longe steterunt. & uim fa
ciebant qui quærebant animam meam.
Et qui inquirebant mala mihi lo
cuti sunt insidias. & dolos tota die
meditabantur. Ego autem tanquam sur
dus non audiebam. & sicut mutus non
aperiens os suum. Et factus sum sic
homo non audiens. & non habens in ore
suo redargutiones. Quoniam in te dne

spe:aui: tu exaudies dñe deus i
meus Quia dixi ne quando sup:
gaudeant michi inimici mei. tdum
ꝯmouentur pedes mei sup: me ma
gna locuti sunt: Qm ego in flagel
la paratus sum: tdolo: meus in con
spectu meo semp: Qm iniquita
tem meam annuntiabo. tcogitabo p
peccto meo Inimici aut mei uiuunt
tꝯfirmati sunt sup: me. t multiplica
ti sunt qui oder:unt me inique Qui
retribuunt mala pro bonis detrahe
bant michi: qm sequebar bonitatem.
Ne derelinquas me dñe deus
meus. ne discesseris a me Intēde
in adiutoriu meum: dñe deus
salutis mee. Titul' i finē cātai dd' p ydi
thun

(xri
eu
sto
dia
uias
me
is:

ut non delinquam in lingua mea.
Posui os meo custodiam: cum ꝯsi
steret peccor aduersum me Obmu
tui thumiliatus sum tsilui a bonis: t
dolo: meus renouatus è. Concala
uit cor meum intra me: tin medita
tione mea exardescet ignis. Locut'
sum in lingua mea: notum fac michi
dñe finem meum. Et numer
dierum quis è ut sciam quid desit m̃.
Ecce mensurabiles posuisti dies
meos. tsba mea tanq̃s nichilum ante
te. tamen uniuersa uanitas: omnis
homo uiuens Qtamen uniuersa
uanitas transit homo: sz tfrustra tur
batur Thesaurizat tignorat cui ꝯgre
gabit ea. tnunc que è expectatio mea
nonne dominus: tsba mea apud te è.
Ab omnibꝫ iniquitatibꝫ meis eruе

me: obprobriu insipienti dedisti m̃.
Obmutui tnon aperui os meum
quoniam tu fecisti Amoue a me plagas tuas.
A fortitudine manus tue ego defe
ci in increpationibꝫ propt iniquitatem
corripuisti hominem Et tabescere
fecisti sicut aranea animam eius. ue
rumtamen uane conturbatur omnis homo. t
Exaudi oronem meam dñe et
deprecationem meam: auribꝫ percipe
lacrimas meas Ne sileas quoniam aduе
na ego sum apud te. tperegrinus sic
omnes patres mei Remitte michi ut
refrigerer: priusquam abeam. tamplius
non ero. Titulus in finē pro dd'.

Expectans expectaui dñm.
tintendit michi Et exaudiuit preces meas. et
eduxit me de lacu miserie
tde luto fecis Et statuit supra pe
tram pedes meos: tdirexit gressus me
os Et immisit in os meum canticum
nouum: carmen deo nro Videbꝫ
multi ttimebunt: tsperabunt in dño.
Beatus uir cuius è nomen dñs spes
eius: tnon respexit in uanitates tinsa
nias falsas. Multa fecisti tu dñe
deus meus mirabilia tua. tcogitatio
nibꝫ tuis non è qui similis tibi Annun
tiaui tlocutus sum: multiplicati
sunt super numerum Sacrificium
toblationem noluisti: aures autem
perfecisti michi Holocaustum tpro
peccto non postulasti: tunc dixi ecce ue
nio In capite libri scriptum è
de me: ut facerem uoluntatem tuam
deus meus uolui: tlegem tuam in me
dio cordis mei Annuntiaui iusti
tiam tuam in ecclia magna: ecce labi
mea non prohibebo dñe. tu scisti Iu
stitiam tuam non abscondi in corde
meo. ueritatem tuam tsalutare tuum
dixi. Non abscondi miam tuam
tueritatem tuam: a concilio multo. Tu
autē dñe ne longe facias miserati
ones tuas a me: mia tua tueritas tua
semper suscepерunt me. Quoniam circũ
dederunt me mala quorum non è nu
merus. oprehenderunt me iniquitates
mee. tnon potui ut uiderem. Mul
tiplicate super capillos capitis mei. t

cor meum dereliquit me. Q. oplacet tibi domine ut eruas me: domine
ad adiuuandum me respice. Q. confundantur: et reuereantur: simul. qui
querunt animam meam ut auferat
eam. Q. conuertantur retrorsum et
reuereantur: qui uolunt mihi mala
H. et ramo confusionem suam.
qui dicunt mihi euge euge. et
tent et letentur super te omnes que
rentes te. et dicant semper magnifi
tur dominus qui diligunt salutare
tuum. Ego aut mendicus sum et
pauper: dominus solicitus est
iutor meus et protector meus es tu.
deus meus ne tardaueris. Titulus
In finē psalmus dauid.

B. Eatus qui intelligit super
egenum et pauperem: in die
mala liberabit eum dns.
O. dominus conseruet eum
et uiuificet eum: et beatum faciet eum in
terra: et non tradat eum in animam
inimicorum eius. O. dominus o
pem ferat illi super lectum doloris
eius: uniuersum stratum eius uersa
sti in infirmitate eius. Ego dixi
domine miserere mei: sana animam me
am quia peccaui tibi. Inimici mi
dicerent mala mihi: quando morietur et
peribit nomen eius. Et si ingredie
bantur ut uiderent uana loquebantur: cor
eius congregauit iniquitatem sibi. egre
diebantur foras et loquebantur in idipsum.
H. Aduersum me susurrabant omes
inimici mei. aduersum me cogitabant
mala. Verbum iniquum statuerunt
aduersum me: nunquid qui dormit
non adiciet ut resurgat. Et enim
homo pacis mee in quo speraui: qui
edebat panes meos magnificauit
super me supplantationem. Tu aut
domine miserere mei. et resuscita me:
et retribuam eis. In hoc cognoui
quoniam uoluisti me: quoniam non gaudebit
inimicus meus super me. Me aut
propter innocentiam meam suscepi
sti: et confirmasti me in conspectu tuo me
ternum. B. enedictus dominus deus
israel a seculo et in seculum: fiat fiat.

Q. Vemadmodum desiderat
cervus ad fontes aquarum
ita desiderat anima mea
ad te deus. O. mnes ani
mea ad deum fontem uiuum: quando ue
niam et apparebo ante faciem dei. F.
uerunt mihi lacrime mee panes die
ac nocte. dum dicitur mihi quotidie
ubi est deus tuus. Hec recordatus
sum et effudi in me animam meam.
quoniam transibo in locum tabernaculi
admirabilis usque ad domum dei.
In uoce exultationis et confessionis.
sonus epulantis. Q. uare tristis es
anima mea et quare conturbas me. Spera
pera in domino quoniam adhuc confitebor illi:
salutare uultus mei et deus meus.
H. o meipsum anima mea conturbata
est propterea memor ero tui de terra lor
danis et hermoniim a monte modico.
Abyssus abyssum inuocat in uo
ce cataractarum tuarum. Q. mia
excelsa tua et fluctus tui super me
transierunt. In die mandauit do
minus misericordiam suam. et nocte canticum
eius apud me. oratio deo uite mee.
dicam deo susceptor meus es. Ut
quid oblitus es mei. et quare contristatus
ego dum affligit me inimicus.
Dum confringuntur ossa mea exp
robrauerunt mihi qui tribulant me
inimici mei. Dum dicunt mihi
per singulos dies ubi est deus tuus.
quare tristis es anima mea et quare
conturbas me. Spera in deo quoniam ad
huc confitebor illi: salutare uultus mei
et deus meus. Titulus in finem
psalmus dauid.

I. Udica me deus et discerne causam
meam de gente non sancta. ab
homine iniquo et doloso
eripe me. Quia tu es deus fortitu
do mea: quare me reppulisti et quare
tristis incedo dum affligit me inimi
cus. Emitte lucem tuam et ueritatem
tuam. ipsa me deduxerunt et ad
duxerunt in montem sanctum tuum et
in tabernacula. Et introibo ad al
tare dei. ad deum qui letificat iuuen
tutem meam. Confitebor tibi in

MIST A

cutiora tua deus deus meus quare tu
fugis a anima mea tquare ombas
me a pra mea qñ adhuc sti
culor illi. Salutare vultus mei tdeus
meus. Titul' in finē pro filijs chore
ad intellectum.

Deus auribus nris audiuimus.
pres nri annūciauerunt
nobis a opus quod o
peratus es in diebus eorum tin diebus
antiquis a manus tua tgentes di
sperdisti tplantasti eos afflixisti po
pulos texpulisti eos a Nec enim in
gladio suo possederunt terram. tbra
chium eorum non saluauit eos
sed dextera tua tbrachium tuum tillu
minatio vultus tui. qm complacuisti i
eis. Tu es ipe rex meus tdeus me
qui mandas salutes iacob. In te
inimicos nros ventilabimus cor
nu tuo spernemus insurgē
tes in nobis. Non enim in arcu
meo sperabo tgladius meus non
saluabit me. Saluasti enim nos
de affligentibus nos tconfundentes nos
omnes. In deo laudabimur tot
die tnomine tuo confitebimur in
secula. Nunc autē reppulisti et
confudisti nos tnon egredieris deus
in virtutibus nris. Auertisti nos
retrorsum post inimicos nros. tdi
ripiebant sibi eos. Dedisti
nos tanq̄ oues escarum. tdisper
sisti nos in gentibus. Vendidisti
populum tuum sine pretio. tnō fuit
multitudo in commutationibus eorum.
Posuisti nos opprobrium vicinis
tra nostris subsannationem et de
risum his qui in circuitu nro sunt.
Posuisti nos in similitudinem gentibus
motionem capitis in populis. To
ta die verecundia mea contra me est.
Confusio faciei mee cooperuit me. a
Ab exprobrantis et obloquentis
a facie inimici et persecutoris
Omnia hec venerunt super nos tnō
obliti sumus te nec inique egimus in
testamento tuo tnon recessit re
tro cor nr tneq̄ declinauerunt semite nre
a via tua. Quoniam humiliasti
nos in loco afflictionis tnos cooperuit

mors umbra mortis. Si oblin ius
nomen dei nri. tsi expandimus
manus nras ad deum alienum.
Nonne deus requiret ista ipe enim
nouit abscondita cordis a Quoniam
propter te mortificamur tota die. est
imati sumus sicut oues occisionis.
Exurge quare obdormis dne. exur
ge tne repellas in finem a Quare
faciem tuam auertis. oblisceris
inopie nre a Quoniam humiliata est in
puluere anima nra. agglutinatus est
in terra venter nr. Exurge dne
adiuua nos. tredime nos propter no
men tuum. Titulus in finē pro hijs q
commutabūtur: filijs dore ad intellectū cantici p
dilecto.

Eructauit cor meum verbum bonum. dico ego
opera mea regi. Lingua
mea calamus scribe ne
velociter scribentis a Speciosus for
ma prefilijs hominum. effusa est gra
tia in labijs tuis propterea be
nedixit te deus in eternum. Accin
gere gladio tuo super femur tuum
potentissime a Specie tua tpulcri
tudine tua intende prospere procede
et regna. Propter veritatem t
mansuetudinem tiustitiam. tdedu
cet te mirabiliter dextera tua a
gant tue acute. populi sub te cadent
in corda inimicorum regis a Sedes
tua deus in seculum seculi. virga di
rectionis virga regni tui a Dilexi
sti iustitiam t odisti iniquitatem. i
propterea unxit te deus deus tuus
oleo letitie prec consortibus tuis a
ex eburneis. ex quibus delectā
verunt te filie regum in honore tuo.
Astitit regina a dextris tuis. in
deaurato circumdata varietate
Audi filia et vide t inclina aurem
tuam. et obliuiscere populum tuum
et domum patris tui a et concupiscet
rex decorem tuum. quoniam ipse est
dns tuus et adorabunt eum. et filie
tyri in muneribus. vultum tuum de
precabuntur omnes divites plebis.
Omnis gloria eius filie regis ab
intus in fimbrijs aureis circūamic

PSALM

ta uanietatib⁹ Adducent⁹ regi uir
gines post eam: proxime eius afferē
tur ei. Afferent⁹ in leticia 7 exultatiō
ne. adducent⁹ in templum regis.
Pro patrib⁹ tuis nati sunt tibi filij:
constitues eos principes super om̄em terrā.
Memor ero nominis tui in omni
generatione 7 generationē. Propter
ea populi confitebunt⁹ tibi in ęter
num 7 in seculum seculi. Titulus in finem
filius chore pro ad⁹ proarchamis.

DEus noster refugium 7 uir
tus. adiutor in tribulatio
nib⁹ que inuenerunt nos
nimis. Propterea non
timebimus dum turbabitur terra. 7
transferentur montes in cor maris.
Sonuerunt 7 turbate sunt aque eo
rum. conturbati sunt montes in for
titudine eius. Fluminis impetus le
tificat ciuitatem dei. sanctificauit tabna
culum suum altissimus. Deus in
medio eius non cōmouebitur. adiu
uabit eam deus mane diluculo.
conturbate sunt gentes. 7 inclinata sūt
regna. dedit uocem suam mota est terra.
Dominus uirtutum nobiscum. sus
ceptor noster deus iacob. Venite 7 vi
dete opera domini que posuit prodigia
super terram. auferens bella usq; ad
fines terre. Arcum conteret 7 confrin
get arma. 7 scuta comburet igni. Vacate
7 videte quoniam ego sum deus. exaltabor
in gentib⁹ 7 exaltabor in terra. Dñs
uirtutum nobiscum. susceptor noster deus
iacob. Titulus in finem pro dauid
pro filijs chore.

OMnes gentes plaudite
manib⁹. iubilate deo in uo
ce exultationis. Quoniam
excelsus. terribilis. rex ma
gnus super omnem terram. Subiecit
populos nobis. 7 gentes sub pedib⁹
nostris. Elegit nobis hereditatem su
am. speciem iacob quem dilexit. Ascē
dit deus in iubilo. 7 dominus in uoce
tube. Psallite deo nostro psallite. psal
lite regi nostro psallite. Quoniam rex omnis
terre deus. psallite sapienter. Regnā
bit deus super gentes. deus sedet super
sedem sanctam suam. Principes populo
rum congregati sunt cum deo abraam. quoniam dij
fortes terre uehementer elevati sunt.
Titulus psalmi cantici filioꝝ core uel filijs
chore secunda sabbati.

MAgnus dominus 7 laudabilis nimis. in ciuitate dei
nostri in monte sancto eius.
Fundatur exultatione uniuerse terre. mons syon latera aqlo
nis ciuitas regis magni. Deus in do
mibus eius cognoscetur. cum suscipiet eam. Quoniam ecce reges terre
congregati sunt. conuenerunt in unum.
Ipsi uidentes sic admirati sunt. conturbati sunt. commoti sunt. tremor apprehendit eos. Ibi dolores ut parturientis.
in spiritu uehementi conteres naues thar
sis. Sicut audiuimus sic uidimus
in ciuitate dñi uirtutum in ciuitate dei
nostri. deus fundauit eam in eternum.
Suscepimus deus misericordiam tuam in
medio templi tui. Secundum no
men tuum deus. sic 7 laus tua in fines
terre. iustitia plena est dextera tua. Lete
tur mons syon 7 exultent filie iudee
propter iudicia tua domine. Circum
date syon 7 amplectimini eam. narrate
in turribus eius. Ponite corda uestra i
uirtute eius. 7 distribuite domos eius
ut enarretis in generatione altera.
Quoniam hic est deus deus noster in eternus.
7 in seculum seculi. ipse regit nos in scla.
Titul⁹ in finem pro dauid filijs chore.

OMnes gentes plaudite manibus: iubilate deo in uoce exultationis. Quoniam deus excelsus: terribilis: rex magnus super omnem terram. Subiecit populos nobis: 7 gentes sub pedibus nostris. Elegit nobis hereditatem suam: speciem iacob quem dilexit. Ascendit deus in iubilo: 7 dominus in uoce tube. Psallite deo nostro psallite: psallite regi nostro psallite. Quoniam rex omnis terre deus: psallite sapienter. Regnabit deus super gentes: deus sedet super sedem sanctam suam. Principes populorum congregati sunt cum deo abraam: quoniam dij fortes terre uehementer elevati sunt.
Titulus psalmi cantici filioꝝ core uel filijs chore secunda sabbati.

MAgnus dominus 7 laudabilis nimis: in ciuitate dei nostri in monte sancto eius.
Fundatur exultatione uniuerse terre: mons syon latera aquilonis ciuitas regis magni. Deus in domibus eius cognoscetur: cum suscipiet eam. Quoniam ecce reges terre congregati sunt: conuenerunt in unum.
Ipsi uidentes sic admirati sunt: conturbati sunt: commoti sunt: tremor apprehendit eos. Ibi dolores ut parturientis: in spiritu uehementi conteres naues thar sis. Sicut audiuimus sic uidimus in ciuitate dñi uirtutum in ciuitate dei nostri: deus fundauit eam in eternum.
Suscepimus deus misericordiam tuam in medio templi tui. Secundum nomen tuum deus. sic 7 laus tua in fines terre. iustitia plena est dextera tua. Lete tur mons syon 7 exultent filie iudee propter iudicia tua domine. Circumdate syon 7 amplectimini eam. narrate in turribus eius. Ponite corda uestra in uirtute eius. 7 distribuite domos eius ut enarretis in generatione altera.
Quoniam hic est deus deus noster in eternus. 7 in seculum seculi. ipse regit nos in scla.
Titul⁹ in finem pro dauid filijs chore.

AUdite hec omnes gentes. auribus percipite omnes qui habitatis orbem. Quique terrigene. 7 filij hominum. simul in unum diues 7 pauper. Os meum loquetur sapientiam. 7 meditatio cordis me prudentiam. Inclinabo in parabolam aurem meam. aperiam in psalterio propositionem meam. Quare timebo in die mala. iniquitas calcanei mei circumdabit me. Qui confidunt in uirtute sua. 7 in multitudine diuitiarum suarum gloriantur. Frater non redimit redimet homo. non dabit deo placationem suam. 7 pretium redemptionis anime sue. 7 laborabit in eternum. 7 uiuet adhuc in finem. Non uidebit interitum cū

MISTA

uærunt sapientes morientes: simul
insipiens & stultus peribunt. & re
linquent alienis diuitias suas. & se
pulchra eorum domus illorum in ęr
num tabernacula eorum in pro
genie in progenie. uocauerunt noia
sua in terris suis. & homo cum i
honore esset non intellexit. comparatus
est iumentis insipientibus. & similis factus est
illis. hec uia illorum scandalum
ipis. & postea in ore suo complacebunt.
Sicut oues in inferno positi sunt.
mors depascet eos. & dominabuntur
eorum iusti in matutino. & auxilium
eorum ueterascet in inferno a gloria
eorum. Verumtamen deus redimet
animam meam de manu inferi. cum
acceperit me. Ne timueris cum di
ues factus fuerit homo. & cum multipli
cata fuerit gloria domus eius. Quo
niam cum interierit non sumet omnia. nec
descendet cum eo gloria eius. Quia
anima eius in uita sua benedicet
sibi confitebitur tibi cum bene feceris ei.
Trahet usque in progenies patrum
suorum. & usque in ęternum non uidebit
lumen. Homo cum in honore
ęt non intellexit. comparatus est iumen
tis insipientibus. & similis factus est illis. Ti
tulus pś asaph.

Deus deorum dominus
locutus est. & uocauit terram
solis ortu usque ad oc
casum. ex sion species de
corис eius. Deus manifeste ue
niet. deus noster & non silebit. Ignis
in conspectu eius exardescet. & in circuitu eius
tempestas ualida. Diuocauit cęlum
desursum. & terram discernere populum
suum. Congregate illi sanctos eius.
qui ordinant testamentum eius super
sacrificia. Et annuntiabunt cęli
iustitiam eius. quoniam deus iudex est.
Audi populus meus & loquar tibi. & te
stificabor tibi. deus deus tuus ego sum.
Non in sacrificiis tuis arguam te. holo
causta autem tua in conspectu meo sunt
semper. Non accipiam de domo tua
uitulos. nec de gregibus tuis hircos.
Quoniam mee sunt omnes ferę siluarum.
iumenta in montibus & boues. cogno

ui omnia uolatilia cęli. & pulchritudo
agri mecum est. Si esuriero non di
cam tibi. meus est enim orbis terrę et
plenitudo eius. Numquid manducabo carnes taurorum. aut sanguinem
hircorum potabo. Immola deo sacrificium laudis. & redde altissimo uota
tua. Et invoca me in die tribulationis tuę. eruam te & honorificabis me.
Peccatori autem dixit deus. quare tu enarras iustitias meas. & assumis te
stamentum meum per os tuum. Tu
uero odisti disciplinam. & proiecisti ser
mones meos retrorsum. Si uidebas
furem currebas cum eo. & cum adul
tero portionem tuam ponebas. Os
tuum habundauit malitia. & lingua tua
circumdabat dolos. Sedens aduersus
fratrem tuum loquebaris. & aduersus fi
lium matris tuę ponebas scandalum.
hęc fecisti & tacui. Existimasti iniq
que eo tui similis. arguam te & statuam
contra faciem tuam. Intelligite hęc
qui obliuiscimini deum. ne quando
rapiat & non sit qui eripiat. Sacrificium laudis honorificabit me. & illic iter quo ostendam
illi salutare dei. Tit̄ulus pś dauid
cū uenit ad eū nathā propha. q̄n ier
sierit uit ad bersabee.
Miserere mei deus secundum magnam misericordiam tuam. Et secundum
multitudinem miserationum tuarum. dele iniquitatem meam. Amplius laua me ab iniquitate mea. et
a peccato meo munda me. Quoniam iniquitatem meam ego cognosco. & peccatum meum contra est semper. Tibi soli peccaui & malum coram te feci. ut iustificeris in sermonibus tuis. & uincas cum
iudicaris. Ecce enim in iniquitatibus conceptus sum. & in peccatis concepit me
mater mea. Ecce enim ueritatem dilexisti. incerta & occulta sapientię tuę manifestasti mihi. Asperges me hys
sopo & mundabor. Lauabis me & super niuem dealbabor. Auditui meo dabis
gaudium & lętitiam. & exultabunt ossa
humiliata. Auerte faciem tuam a
peccatis meis. & omnes iniquitates me
as dele. Cor mundum crea in me
deus. & spiritum rectum innoua in uisce

ubo meis. De proiectis meis fuic
tus: & spiritum sanum ne auferas ame
Redde mihi letitiam salutaris tui
& spiritu principali confirma me. Do
cebo iniquos vias tuas: & impii ad te
convertentur. Libera me de sanguini-
bus deus deus salutis meæ: exul
tabit lingua mea iustitiam tuam. D
Domine labia mea aperies: & os
meum annuntiabit laudem tuam.
Quoniam si voluisses sacrifici
um dedissem utique holocaustis non de
lectaberis. Sacrificium deo spiritus
tribulatus: cor contritum & humi
liatum deus non despicies. Bene
fac domine in bona voluntate
tua sion: ut ædificentur muri hierusa
lem. Tunc acceptabis sacrificium iu
stitiæ oblationes & holocausta: tunc
imponent super altare tuum vitulos

Tituli i finē intellectus ad eū qui uenit
ad hec ydume⁹ & nūtiauit sauli ueni ad
Dixit autem dom⁹ abimelē
in malitia quid gloriaris
in iniquitate. Tota
meditata est lingua tua sicut nouacula acuta fe
cisti dolum. Dilexisti malitiam super
benignitatem: iniquitatem magis quā
loqui equitatem. Dilexisti omnia
verba precipitationis: lingua dolo
sa. Propterea deus destruet te in
finem: evellet te & migrabit te de
tabernaculo tuo: & radicem tuam de
terra viventium. Videbunt iusti
& timebunt: & super eum ridebunt &
dicent: ecce homo qui non posuit
deum adiutorem suum: sperauit
in multitudine divitiarum suarum:
& prevaluit in vanitate sua.
Ego autem sicut oliua fruc
tifera in domo dei: speraui in miseri
cordia dei mei in eternum & in seculum
seculi. Confitebor tibi in seculum
quia fecisti: & expectabo nomen tuū
quoniam bonum est in conspectu sanc
torum. Titulus in finem intel
lectus pro amalech.

Corrupti sunt & abominabiles
facti sunt in iniquitatibus: non est qui fa
ciat bonum. Deus de celo prospexit
super filios hominum: ut videat si est
intelligens aut requirens deum. O
mnes declinauerunt simul inutiles facti sunt
non est qui faciat bonum non est usque
ad unum. Nonne scient omnes
qui operantur iniquitatem: qui de
vorant plebem meam escam panis
deum non invocauerunt. Illic
trepidauerunt timore ubi non erat
timor. Quia deus dissipauit ossa eorum
qui hominibus placent confusi sunt
quoniam deus spreuit eos. Quis dabit
ex syon salutare israel: cum averte
rit deus captivitatem plebis sue exul
tabit iacob & letabitur israel. Tituli i
finē i carminibus intellectus ad eū ve
nerunt zyphei ad saul & nonne
Deus ad abscondendum e apd nos
in nomine tuo salvum me
ca me
orationem meam auribus percipe
ba oris mei
cum alienis iniqui
& fortes quesie
runt animam meam & non proposue
runt deum ante conspectum suum.
Ecce enim deus adiuvat me
minus susceptor est anime mee
mala inimicis meis & in veri
tate tua disperde illos. Voluntarie
sacrificabo tibi & confitebor nomini tuo
domine quoniam bonum est quoniam ex o
mni tribulatione eripuisti me & super
inimicos meos despexit oculus meus.

Tituli in fine in caminibo ul' ymnis

Canor intellectus dd'

Deus exaudi meam et ne despexeris deprecationem meam: intende mihi et exaudi me. Contristatus sum in exercitatione mea et conturbatus sum a voce inimici et a tribulatione peccatoris. Quoniam declinaverunt in me iniquitates. Et in ira molesti erant mihi. Cor meum conturbatum est in me et timor mortis cecidit super me. Timor et tremor venerunt super me et contexerunt me tenebre. Et dixi quis dabit mihi pennas sicut columbe et volabo et requiescam? Ecce elongavi fugiens et mansi in solitudine. Expectabam eum qui salvum me fecit a pusillanimitate spiritus et tempestate. Precipita domine divide linguas eorum quia vidi iniquitatem et contradictionem in civitate. Die ac nocte circumdabit eam super muros eius iniquitas et labor in medio eius et iniustitia. Et non defecit de platea eius usura et dolus. Quia si inimicus meus maledixisset mihi sustinuissem utique et si is qui oderat me super me magna locutus fuisset abscondissem me forsitan ab eo. Tu vero homo unanimis dux meus et notus meus qui simul mecum dulces capiebas cibos in domo dei ambulavimus cum consensu. Veniat mors super illos et descendant in infernum viventes quoniam nequitie in habitaculis eorum in medio eorum. Ego autem ad deum clamavi et dominus salvabit me. Vespere mane et meridie narrabo et annuntiabo et exaudiet vocem meam. Redemit in pace animam meam ab his qui appropinquant mihi qui inter multos erant mecum et audiet deus et humiliabit illos qui est ante secula. Non enim est illis commutatio et non timuerunt deum. Extendit manum suam in retribuendo eo. Contaminaverunt testamentum eius. Divisi sunt ab ira vultus eius et appropinquaverunt cor illius mollita sunt

ti sunt sermones eius super oleum et ipsi sunt iacula. Jacta super dominum curam tuam et ipse te enutriet. Non dabit in eternum fluctuationem iusto. Tu vero deus deduces eos in puteum interitus viri sanguinum et dolosi non dimidiabunt dies suos ego autem sperabo in te domine. Tituli i fi. pro ppto qui a scis lage fes e inuli i scripte ipi dd' ai tenuerit eu allophili

Miserere mei deus in gerb

qm conculcavit me homo tota die impugnans tribulavit me. Conculcaverunt me inimici mei tota die qm multi bellantes adversum me. Ab altitudine diei timebo ego autem in te sperabo. In deo laudabo sermones meos in deo speravi non timebo quid faciat mihi caro. Tota die verba mea execrabantur. Adversum me omnes cogitationes eorum in malum. Inhabitabunt et abscondent ipsi calcaneum meum observabunt. Sicut sustinuerunt animam meam pro nichilo salvos facies illos in ira populos confringes. Deus vitam meam annuntiavi tibi posuisti lacrimas meas in conspectu tuo sicut et in promissione tua. Tunc convertentur inimici mei retrorsum in quacumque die invocavero te. Ecce cognovi quoniam deus meus es in deo laudabo sermonem. In deo speravi non timebo quid faciat mihi homo. In me sunt deus vota tua quae reddam laudationes tibi quoniam eripuisti animam meam de morte et pedes meos de lapsu ut placeam coram deo in lumine viventium. Tituli in fi. ne corrumpas ul' disperdas david i tituli iscripte cum fugeret a facie saul

Miserere mei in spelunca.

deus miserere mei quoniam in te confidit anima mea et in umbra alarum tuarum sperabo donec transeat iniquitas. Clamabo ad deum altissimum deum qui benefecit mihi misit de celo et liberavit me dedit in opprobrium

P S A L

xulcantes me. Quis deus similis tibi qui
suam tuentem suam: animã mea
eripuit de medio catulorum leonum:
dormiui conturbatus: dum hominum
dentes eorum: arma et sagitte: et lin
eorum gladius acutus. Exaltare
super celos deus: et super omnem ter
gloria tua. Laqueum parauerunt
pedibus meis: et incurbauerunt animã
meam. Foderunt ante faciem meam
foueam: et ceciderunt in eam. Para
ratum cor meum deus paratum cor
meum: cantabo et psalmum dicam.
Exurge gloria mea. exurge psal
terium et cithara: exurgam diluculo.
Confitebor tibi in populis domine.
et psalmum dicam tibi in gentibus.
Quoniam magnificata est usq; ad celos
misericordia tua: et usq; ad nubes ueritas tua.
Exaltare super celos deus. et super
omnem terram gloria tua. Titulus in-
scriptionis ostendit dispositionem dauid in tem
pore huius inscriptionis.

Serua me domine a peccatore: et
a uiris sanguinum saluum me
fac. Quia ecce ceperunt animam meam: irruerunt
in me fortes. Neq; iniquitas mea
nec peccatum meum domine. sine iniq-
uitate cucurri et direxi. exurge in
occursum meum et uide: et tu domine
deus uirtutum deus israel intende
ad uisitandas omnes gentes: non
miserearis omnibus qui operantur
iniquitatem. Obscurentur ad ue
spertam. et famem patientur ut canes:
et circuibunt ciuitatem. Ecce loquun-
tur in ore suo. et gladius in labiis eorum.
quoniam quis audiuit. Et tu domine
deridebis eos. et ad nichilum deduces
omnes gentes. Fortitudinem meam
ad te custodiam: quia deus susceptor
meus. deus meus misericordia eius preueniet
me. Deus ostendit mihi super i
micos meos. ne occidas eos: ne qñ
obliuiscantur populi mei. Dispe-
ge illos in uirtute tua. et depone eos. p
tector meus domine. Delictum oris
eorum sermonem labiorum iporum. et
apprehendantur in superbia sua. et
de execratione et mendacio annuntia
buntur in consummatione: in ira consum
mationis et non erunt. Et scient quia
deus dominabitur iacob. et finium terre.
Conuertentur ad uesperam et fame
patientur ut canes. et circuibunt ciui
tatem. Ipsi dispergentur ad man
ducandum: si uero non fuerint satu
rati murmurabunt. Et go autem can
tabo fortitudinem tuam: et exultabo
mane misericordiam tuam. Quia factus es
susceptor meus et refugium meum in
die tribulationis mee. Ad te adiutor me
psallam. quia deus susceptor meus
es. deus meus misericordia mea. Titulus. p hiis
qui commutabuntur in tituli inscriptione pro de
cui succedit mesopotamia syrie ad syriã
et syriã soba et uersus ioab et percussit edom in valle salinarum
duodecim milia.

Deus repulisti nos et destruxisti nos: iratus es
et misereris nobis. Co
mouisti terram et conturba
sti eam: sana contritiones eius quia co
mota est. Ostendisti populo tuo duram

MISTA

portasti nos uno oppunctionis. Oditus metuentibus te significationem.
ut fugiant a facie arcus. Ut liberen
tur dilecti tui: salvum fac dextera tua
et exaudi me. Deus locutus est in sco
suo. Letabor: et partabor: dividam. et val
lem tabernaculorum metibor. Meus
est galaad et meus est manasses: et effortis
tudo capitis mei. Juda rex
meus: moab olla spei mee. In idu
meam extendam calciamentum meum:
mihi alienigene subditi sunt. Quis
deducet me in civitatem munitam: a
quis deducet me usque in idumeam.
Nonne tu deus qui repulisti nos:
et non egredieris deus in virtutibus nos
tris. Da nobis auxilium de tribulatione:
quia vana salus hominis. In deo faciet
mus virtutem: et ipse ad nichilum dedu
cet tribulantes nos. Titulus in fine
in ymnis psalmus david.

Exaudi deus deprecationem
meam: intende orationi
mee. A finibus terre ad
te clamavi: dum anxiaretur
cor meum. in petra exaltasti me.
Deduxisti me quia factus es spes mea
turris fortitudinis a facie inimici. In
habitabo in tabernaculo tuo in secula: pro
tegar in velamento alarum tuarum. Quo
niam deus meus exaudisti orationem mea
dedisti hereditatem timentibus nomen
tuum. Dies super dies regis adicies:
annos eius usque ad diem generationis
et generationis. Permanet in eternum
in conspectu dei: misericordiam et veritatem eius
quis requiret. Sic psalmum dicam
nomini tuo in seculum seculi: ut red
dam vota mea de die in diem. Titulus
in finem pro ydithum psalmus
David.

Nonne deo subiecta erit anima mea.
ab ipso enim salutare meum.
Nam et ipse deus meus
et salutaris meus: susceptor meus no
mouebor amplius. Quousque usque
tas in hominem. interficitis universi vos
tamquam parieti inclinato et macerie depul
se. Verumtamen cogitaverunt in principio suo
benedicere: ore suo maledicebant.
Verumtamen deo subiecta esto anima mea:
quoniam ab ipso patientia mea. Quoniam ipse
deus meus et salutaris meus: susceptor meus non emi
grabo. In deo salutare meum et gloria
mea: deus auxilii mei et spes mea in deo
est. Sperate in eo omnis congregatio
populi: effundite coram illo corda vestra
deus adiutor noster in eternum. Verumtamen
vani filii hominum. mendaces filii
filii hominum in statheris. ut decipiant
ipsi de vanitate in ipsum. Nolite sperare
in iniquitate: et rapinas nolite co
cupiscere. divitie si affluant nolite ap
ponere cor. Semel locutus est deus.
duo hec audivi: quia potestas dei est: et
tibi domine misericordia. quia tu reddes unicuique
iuxta opera sua. Titulus psalmus david
cum esset in deserto ydumee.

Deus deus meus
ad te de luce vigilo. Sitivit
anima mea: quam multipliciter tibi caro mea.
In terra deserta et invia et inaquosa. sic
in sancto apparui tibi. ut viderem virtutem
tuam et gloriam tuam. Quoniam melior
est misericordia tua super vitas: labia mea lau
dabunt te. Sic benedicam te in vi
ta mea. et in nomine tuo levabo manus me
as. Sicut adipe et pinguedine repleatur
anima mea: et labiis exultationis
laudabit os meum. Si memor fui
tui super stratum meum. in matutinis
meditabor in te quia fuisti adiutor meus.
Et in velamento alarum tuarum exul
tabo. adhesit anima mea post te. me
suscepit dextera tua. Ipsi vero in va
num quesierunt animam meam introi
bunt in inferiora terre tradentur in manus
gladii. partes vulpium erunt. Rex ve
ro letabitur in deo. laudabuntur omnes
qui iurant in eo: quia obstructum est
os loquentium iniqua. Titulus in
finem psalmus david.

Exaudi deus orationem mea
cum deprecor: a timore inimici eripe animam meam.
Protexisti me a conventu
malignantium: a multitudine operantium
iniquitatem. Quia exacuerunt
ut gladium linguas suas intenderunt
arcum rem amaram: ut sagittent in
occultis immaculatum. Subito sa

PSAL

gitabiunt eum: non timebunt. fi: mancant sibi: simonem nequam. A

Inuenerunt ut absconderent la
queos: dixerunt quis uidebit eos. I
niquitates: scrutati sunt inquirentes: defe
cerunt scrutantes scrutinio. Accedet ho
mo ad cor altum: et exaltabitur deus.
gitte parulorum: fe sunt plage eo:
sunt infirmate sunt contra eos lingue eoꝝ.

Confundantur sunt omnes qui uide
bant eos: et timuit omnis ho
minum: et annunciauerunt opera dei: et facta eius i
tellexerunt. Letabitur iustus in do
mino: et sperabit in eo: et laudabuntur
omnes recti corde. Titulus in fi. ps̄ ad
canticū ieīme: aggei: uel ezechiel de u
ba ueritatis: uel de ypolo martiriꝫ

Cum inceperint psallere
dextera domini fecit uirtutem: dextera domini exaltauit me: non
moriar sed uiuam: et narrabo opera dei. Castigans castigauit me dominus: et
morti non tradidit me. Aperite mihi portas iustitie: ingressus in eas confitebor
domino: hec porta domini: iusti intrabunt in eam. Confitebor tibi quoniam exaudisti me: et factus es mihi in salutem. Lapidem quem reprobauerunt edificantes: hic factus est in caput anguli. A domino factum est istud: et est mirabile in oculis nostris. Hec est dies quam fecit dominus: exultemus et letemur in ea. O domine saluum me fac: o domine bene prosperare. Benedictus qui uenit in nomine domini: benedixi
mus uobis de domo domini. Deus dominus et illuxit nobis: constituite diem solemnem in condensis: usque ad cornu altaris. Deus meus es tu: et confitebor tibi: deus meus es tu: et exaltabo te. Confitemini domino quoniam bonus: quoniam in seculum misericordia eius. Titulus in finem ps̄ resurrectionis

Tibilate deo omnis terra: p
salmum dicite nomini
eius: date gloriam laudi
Dicite deo q̄m terribilia sunt opera tua domine: in multitudine uirtutis tue mentientur tibi inimici tui. Omnis terra adorabit te: et psallet tibi: psalmum dicat nomini tuo. Venite et uidete opera dei: terribilis in consiliis super filios hominum. Qui uertit mare in aridam: in flumine pertransibunt pedibus: ibi letabimur in ipso. Qui dominatur in uirtute sua in eternum: oculi eius super gentes respiciunt: qui exasperant non exaltentur in semetipsis. Benedicite gentes deum nostrum: et auditam facite uocem laudis eius. Qui posuit animam meam ad uitam: et non dedit commotionem pedibus meis. Quoniam probasti nos deus: igne nos examinasti sicut examinatur argentum. Introduxisti nos in laqueum: posuisti tribulationes in dorso nostro. Imposuisti homines super capita nostra: transiuimus per ignem et aquam: et eduxisti nos in refrigerium. Introibo in domum tuam in holocaustis: reddam tibi uota mea que distinxerunt labia mea: et locutum est os meum: in tribulatione mea. Holocausta medullata offeram tibi: cum incenso arietum: offeram tibi boues cum hircis. Venite audite et narrabo omnes qui timetis deum: quanta fecit anime mee. Ad ipsum ore meo clamaui: et exaltaui sub lingua mea. Iniquitatem si aspexi in corde meo: non exaudiet dominus. Propterea exaudiuit me deus: et intendit uocem deprecationis mee. Benedictus deus qui non amouit orationem meam: et misericordiam suam a me. Titulus in finem in ymnis ps̄ canticum dauid

Deus misereatur nostri et benedicat nobis: illuminet uultum suum super nos: et misereatur nostri. Ut cognoscamus in terra uiam tuam: in omnibus gentibus salutare tuum. Confiteantur tibi populi deus: confiteantur tibi populi omnes. Le

MISSA

Tinulus in finem psalm⁹ cantici dauid.

Cantate deo psalmum dicite nomini eius exaltate eum qui ascendit super occasum: dominus nomen illi exultate in conspectu eius turbabuntur a facie eius

Benedicite deo in ecclesiis benedicite deo domino de fontibus israel ibi benjamin adolescentulus in mentis excessu principes iuda duces eorum principes zabulon principes nepthalim mandauit deus uirtuti tue hoc confirma deus hoc quod operatus es in nobis a templo tuo in iherusalem tibi offerent reges munera

Tibi p hyeq commutabit pe[illegible] illuminet vultum suum super nos et misereatur nostri

PSALM

Infixus sum in limo profundi: & non est substantia. Veni in altitudinem maris: & tempestas demersit me.

Laboravi clamans raucae factae sunt fauces meae: defecerunt oculi mei dum spero in deum meum. Multiplicati sunt super capillos capitis mei: qui oderunt me gratis. Confortati sunt qui persequuti sunt me inimici mei iniuste: quae non rapui tunc exsolvebam.

Deus tu scis insipientiam meam: & delicta mea a te non sunt abscondita. Non erubescant in me qui exspectant te domine: domine virtutum. Non confundantur super me: qui quaerunt te deus israhel. Quoniam propter te sustinui opprobrium: operuit confusio faciem meam. Alienus factus sum fratribus meis: & peregrinus filiis matris meae.

Quoniam zelus domus tuae comedit me: & opprobria exprobrantium tibi cecide runt super me. Et operui in ieiunio animam meam: & factum est in opprobrium mihi. Et posui vestimentum meum cilicium: & factus sum illis in parabolam. Adversum me loquebantur qui sedebant in porta: & in me psallebant qui bibebant vinum. Ego vero orationem meam ad te domine: tempus beneplacitum deus. In multitudine misericordiae tuae exaudi me: in veritate salutis tuae. Eripe me de luto ut non infigar: libera me ab his qui oderunt me: & de profundis aquarum. Non me demergat tempestas aquae: neque absorbeat me profundum: neque urgeat super me puteus os suum. Exaudi me domine quoniam benigna est misericordia tua: secundum multitudinem miserationum tuarum respice in me. Et ne avertas faciem tuam a puero tuo: quoniam tribulor velociter exaudi me. Intende animae meae & libera eam: propter inimicos meos eripe me. Tu scis improperium meum & confusionem meam & verecundiam meam. In conspectu tuo sunt omnes qui tribulant me: improperium exspectavit cor meum & miseriam. Et sustinui qui simul contristaretur & non fuit: & qui consolaretur & non inveni. Et dederunt in escam meam fel: & in sitim meam

meae porro venerunt me accecidit confusio mea coram ipsis in laqueum & in retributiones & in scandalum. Obscurentur oculi eorum ne videant: & dorsum eorum semper incurva. Effunde super eos iram tuam: & furor ire tuae comprehendat eos. Fiat habitatio eorum deserta: & in tabernaculis eorum non sit qui inhabitet. Quem tu percussisti persecuti sunt: & super dolorem vulnerum meorum addiderunt.

Appone iniquitatem super iniquitatem eorum: & non intrent in iustitiam tuam. Deleantur de libro viventium: & cum iustis non scribantur. Ego sum pauper & dolens: salus tua deus suscepit me. Laudabo nomen dei cum cantico: & magnificabo eum in laude. Et placebit deo super vitulum novellum: cornua producentem & ungulas. Videant pauperes & laetentur: quaerite deum & vivet anima vestra. Quoniam exaudivit pauperes dominus: & vinctos suos non despexit. Laudent illum caeli & terra: mare & omnia reptilia in eis. Quoniam deus salvam faciet sion: & aedificabuntur civitates iudae. Et inhabitabunt ibi: & hereditate acquirent eam. Et semen servorum eius possidebit eam: & qui diligunt nomen eius habitabunt in ea.

Titulus ps̄ dauid in rememorationem de sabbato.

Deus in adiutorium meum intende: domine ad adiuvandum me festina.

Confundantur & revereantur qui quaerunt animam meam. Convertantur retrorsum & erubescant qui volunt mihi mala. Avertantur statim erubescentes: qui dicunt mihi euge euge. Exultent & laetentur in te omnes qui quaerunt te: & dicant semper magnificetur dominus qui diligunt salutare tuum. Ego vero egenus & pauper sum: deus adiuva me. Adiutor meus & liberator meus es tu: domine ne moreris.

Titulus ps̄ dauid filiorum ionadab & priorum captivorum.

MISTA

In te domine speraui. non confundar in eternum: in iustitia tua libera me. et eripe me. Inclina ad me aurem tuam. et salua me. Esto mihi in deum protectorem et in locum munitum: ut saluum me facias. Quoniam firmamentum meum: et refugium meum es tu. Deus meus eripe me de manu peccatoris. et de manu contra legem agentis et iniqui. Quoniam tu es patientia mea domine: domine spes mea a iuuentute mea. In te confirmatus sum ex utero. de ventre matris mee tu es protector meus. In te canticum meum semper: tanquam prodigium factus sum multis. et tu adiutor fortis. Repleatur os meum laude: ut cantem gloriam tuam: tota die magnitudinem tuam. Ne proicias me in tempore senectutis. cum defecerit virtus mea ne derelinquas me. Quia dixerunt inimici mei mihi: et qui custodiebant animam meam consilium fecerunt in unum. Dicentes deus derelinquit eum. persequimini et comprehendite eum: quia non est qui eripiat. Deus ne elongeris a me. deus meus in auxilium meum respice. Confundantur et deficiant detrahentes animee. operiantur confusione et pudore qui quærunt mala mihi. Ego autem semper sperabo. et adiciam super omnem laudem tuam. Os meum annuntiabit iustitiam tuam: tota die salutare tuum. Quoniam non cognoui litteraturam introibo in potentiam domini: domine memorabor iustitie tue solius. Deus docuisti me a iuuentute mea: et usque nunc pronuntiabo mirabilia tua. Et usque in senectam et senium. deus ne derelinquas me. Donec annuntiem brachium tuum: generationi omni que uenturaest potentiam tuam et iustitiam tuam deus. usque in altissima que fecisti magnalia: deus quis similis tibi. Quantas ostendisti mihi tribulationes multas et malas. et conuersus uiuificasti me. et de abyssis terre iterum reduxisti me. Multiplicasti magnificentiam tuam

et conuersus consolatus es me. Nam et gratias egi tibi in uasis psalterii confitentes tuam deus. psallam tibi in cythara sanctum israel. Exultabunt labia mea cum cantauero tibi: et anima mea quam redemisti. Sed et lingua mea meditabitur iustitiam tuam. cum confusi et reuerti fuerint qui quærunt mala mihi.

Titulus in salomonem.

Deus iudicium tuum regi da: et iustitiam tuam filio regis. Iudicare populum tuum in iustitia: et pauperes tuos in iudicio. Suscipiant montes pacem populo: et colles iustitiam. Iudicabit pauperes populi: et saluos faciet filios pauperis: et humiliabit calumniatorem. Et permanebit cum sole et ante lunam. in generatione et generationem. Descendet sicut pluuia in uellus: et sicut stillicidia stillantia super terram. Orietur in diebus eius iustitia et abundantia pacis: donec auferatur luna. Et dominabitur a mari usque ad mare: et a flumine usque ad terminos orbis terrarum. Coram illo procident ethiopes: et inimici eius terram lingent. Reges tharsis et insule munera offerent: reges arabum et saba dona adducent. Et adorabunt eum omnes reges: omnes gentes seruient ei. Quia liberabit pauperem a potente: et pauperem cui non erat adiutor. Parcet pauperi et inopi: et animas pauperum saluas faciet. Ex usuris et iniquitate redimet animas eorum: et honorabile nomen eorum coram illo. Et uiuet et dabitur illi de auro arabie: et adorabit de ipso semper. tota die benedicent ei. Erit firmamentum in terra in summis montium. super extollentur super libanum fructus eius: et florebunt de ciuitate sicut fenum terre. Sit nomen eius benedictum in secula: ante solem permanet nomen eius. Et benedicentur in ipso omnes tribus terre: omnes gentes magnificabunt eum. Benedictus dominus deus israel: qui facit mirabilia solus. Et benedictum nomen maiestatis eius

PSALM

in eternum. & replebitur maiestate eius
omnis terra fiat fiat. Titulus in ps.
Defecerunt laudes uel ymni dauid fi
lii iessé. p̄ asaph.

QUam bonus israel deus:
his qui recto sunt corde. p
Mei autē pene mouti sunt
pene effusi sunt gressus
mei. Quia zelauī super iniquos: p
pacem peccatorum uidens. Quia n
est respectus mortis eorum: & firmamentū
in plaga eorum. In labore hominum
non sunt: & cum hominibus flagella
buntur. Ideo tenuit eos superbia
operti sunt iniquitate & impietate
sua. Prodiit quasi ex adipe iniq
tas eorum. Transierunt in affectus
cordis. Cogitauerunt & locuti sunt
nequitiam: iniquitatem in excelso
locuti sunt. Posuerunt in celum
os suum: & lingua eorum transiit i
terra. Ideo conuertetur populus me
us hic: & dies plenos inuenient in eis
& dixerunt quomodo scit deus
& si est scia in excelso. Ecce ipsi pecco
res & habundantes in seculo: obtinuerūt
diuitias. Et dixi ergo sine causa i
ustificaui cor meum: & laui inter in
nocentes manus meas. Et fui fla
gellatus tota die: & castigatio mea in
matutinis. Si dicebam narrabo s
sic: ecce nationem filiorum tuorum
reprobaui. Et existimabam ut cog
noscerem hoc labor est ante me. Do
nec intrem in sanctuarium dei: & intelligam
in nouissimis eorum. Verumtamen
propter dolos posuisti eis. Deiecisti e
os dum allenarentur. Quomodo
facti sunt in desolationem subito defe
cerunt. perierunt propter iniquitat
suam. Velut somnium surgentiū
domine in ciuitate tua imaginē ipo
ad nichilum redigues. Quia mīa
matum est cor meum: & renes mei com
mutati sunt. & ego ad nichilum red
tus sum & nescīui. Iumentum fac
sum apud te: & ego semper tecu
nuisti manum dextram meam: & in
uoluntate tua deduxisti me: & cum
gloria assumpsisti me. Quid enim mi
est in celo: & a te quid uoluī super ter
ram.

Defecit caro mea & cor meum: de
us cordis mei: & pars mea deus in etnū.
Quia ecce qui elongant se a te pe
ribunt: perdidisti omnes qui fornī
cantur abs te. Mihi autē adherere
deo bonum est. ponere in domino deo
spem meam. ut annuntiem omnes
predicationes tuas. in portis filie ih
on. Titulus intellectus asaph p
cum aperuerit.

UT quid deus repulisti in
finem iratus est furor tu
us super oues pascue tue. m
emor esto congregatio
nis tue quam possedisti ab initio.
Redemisti uirgam hereditatis tue
mons syon in quo habitasti in eo. Le
ua manus tuas in superbias eorum
in finem. quanta maligniatus est in
micus in sco. Et gloriati sunt q
oderunt te. in medio solemnitatis tu
Posuerunt signa sua signa: & non
cognouerunt sicut in exitu super su
mum. Quasi in silua lignorum se
cum bipenibus exciderunt ianuas eius in id
ipsum. in securi & ascia deiecerunt ea.
Incenderunt igni sanctuarium tu
um in terra: polluerunt tabernaculum
nominis tui. Dixerunt in corde
suo cognatio eorum simul. quiescē
facere omnes dies festos dei a
terra. Signa nra non uidimus iam
non est propheta. & nos non cognoscet
amplius. Usq quo deus improp
erabit inimicus: irritat aduersarius
nomen tuum in finem. Ut quid
auertis manum tuam & dexteram tua
de medio sinu tuo in finem. Deus
autē rex noster ante secula operatus es
salutem in medio terre. Tu confir
masti in uirtute tua mare: tu contribulasti ca
pita draconum in aquis. Tu con
fregisti capita draconis: dedisti eum
escam populis ethyopum. Tu di
supasti fontes & torrentes. tu siccasti
fluuios ethan. Tuus est dies & tu
a nox: tu fabricatus es auroram & so
lem. Tu fecisti terminos omnes
terre: estatem & uer tu plasmasti ea.
Memor esto huius inimicus ipro
perauit dominus. & populus insipiens

MI SSTA

meamur nomen nuum. Ne tra
das bestijs animas confitentes tibi: et
animas pauperum tuorum ne obliuis
cas in finem. Respice in testamen
tum tuum: quia repleti sunt qui obscura
ti sunt terre domibus iniquitatum.
Ne auertatur humilis factus confusus:
pauper et inopes laudabunt nomen tuum.
Exurge deus iudica causam tuam: me
mor esto improperiorum tuorum
eorum que ab insipiente sunt tota
die. Ne obliuiscaris uoces tuas:
superbia eorum qui te oderunt ascendit semper.

In finem ne disperdas nel corrumpas
De cantici ipsi asaph.

Confitebimur tibi deus
confitebimur: et inuocabi
mus nomen tuum. Nar
rabimus mirabilia tua:
cum accepero tps ego iustitias iudi
cabo. Liquefacta est terra et omnes q
habitant in ea: ego confirmaui columnas
eius. Dixi iniquis nolite inique
agere: et delinquentibus nolite exaltare
cornu. Nolite extollere in altum cornu
uestrum: nolite loqui aduersus deum
iniquitatem. Quia neq; ab
oriente neq; ab occidente neq; a de
serto montes: quoniam deus iudex est.
Hunc humiliat et hunc exaltat: quia
calix in manu domini uini meri ple
nus mixto. Et inclinauit ex hoc
in hoc: uerumtamen fex eius non est exi
nanita. Bibent omnes peccatores ter
re. Ego autem annuntiabo in seculum
cantabo deo iacob. Et omnia cor
nua peccatorum confringam: et exaltabi
tur cornu iusti. In finem in
In carminibus cantici ipsi asaph
psalmus asaph

Notus in iudea deus
magnum nomen eius
Et factus est in pace locus
eius: et habitatio eius in syon.
Ibi confregit potentias arcum scutum gla
dium et bellum. Illuminans tu mi
rabiliter a montibus eternis: turbati
sunt omnes insipientes corde.
Dormierunt somnum suum: et nichil inue
nerunt omnes uiri diuitiarum in ma

mibus suis. Ab increpatione tua deus
iacob dormitauerunt qui ascenderit
equus et quadriga. Tu terribilis es: et quis re
sistet tibi. Ex tunc ira tua. De celo
auditum fecisti iudicium: terra tre
muit et quieuit. Cum exurgeret
in iudicio deus: ut saluos faceret om
nes mansuetos terre. Quoniam cogitatio
hominis confitebitur tibi: et reliquie
cogitationis diem festum agent tibi.
Vouete et reddite domino deo uro
omnes qui in circuitu eius affertis
munera. Terribili et qui aufert
spiritum principum: terribilis apud reges
terre. In finem ydithum
psalmus asaph.

Voce mea ad dominum
clamaui: voce mea ad deum
et intendit mihi. In
die tribulationis mee
deum exquisiui manibus meis nocte co
ram eo: et non sum deceptus. Renuit
consolari anima mea: memor fui dei
et delectatus sum: et defecit spiritus meus.
Anticipauerunt uigilias oculi mei:
turbatus sum et non sum locutus.
Cogitaui dies antiquos: et annos
eternos in mente habui. Et meditatus
sum nocte cum corde meo: et exercitabar et scopebam spiritum meum.
Numquid in eternum proiciet deus: aut
non apponet ut complacitor sit adhuc.
Aut in finem misericordiam suam abscindet a
generatione in generationem? Aut
obliuiscetur misereri deus: aut continebit
in ira sua misericordias suas? Et dixi
nunc cepi hec mutatio dextere excelsi.
Memor fui operum domini: quia
memor ero ab initio mirabilium tuo
rum et meditabor in omnibus operibus
tuis: et in adinuentionibus tuis exercebor.
Deus in sancto uia tua. Quis
deus magnus sicut deus noster? Tu es
deus qui facis mirabilia. Notum
fecisti in populis uirtutem tuam. Re
demisti in brachio tuo populum tuum:
filios iacob et ioseph. Viderunt te
aque deus: uiderunt te aque et timue
runt et turbate sunt abyssi. Multitudo
sonitus aquarum. Vocem dederunt
nubes. Etenim sagitte tue

transeunt: nor tonitrui tui in rota.
Illuserunt coruscationes tue orbi
terre: commota è & contremuit terra. In
mari via tua. & semite tue in aquis mul
tis: & vestigia tua non cognoscentur.
Deduxisti sicut oues populum tu
um: in manu moysi & aaron. Tituli
intellectus asaph.

Attendite populus meus
legem meam: inclinate a
urem vestram in verba or
mei. Aperiam in para
bolis os meum: loquar propositiones
ab initio. Quanta audivimus et
cognovimus ea: & patres nri narraue
runt nobis. Non sunt occultata a filiis
eorum: in generatione altera. Nar
rantes laudes domini & virtutes eius
& mirabilia eius que fecit. Et susce
pit testimonium in iacob: & legem
posuit in israel. Quanta mandauit a
patribus nris notas facere ea filiis suis: ut
cognoscat generatio altera. Filii q
nascentur & exurgent: & narrabunt fi
liis suis. Et ponant in deo spem su
am: & non obliuiscantur operum dei.
& mandata eius exquirent. Ne fiat
sicut patres eorum: generatio prava et
exasperans. Generatio que non di
rexit cor suum: & non è creditus cum do
spiritu eius. Filii effrem intendentes
& mittentes arcum: conuersi sunt in die
belli. Non custodierunt testamentum
dei: & in lege eius noluerunt ambulare.
Et obliti sunt beneficiorum eius: &
mirabilium eius que ostendit eis. Co
ram patribus eorum fecit mirabili
in terra egipti: in campo tanei. Di
rupit mare & perduxit eos: & statuit
aquas quasi in utre. Et deduxit eos
in nube diei: & tota nocte in illuminatio
ne ignis. Interrupit petram in de
serto: & adaquauit eos sicut in abis
so multa. Et eduxit aquam de pe
tra: & deduxit tanquam flumina aquas.
Et apposuerunt adhuc peccare ei:
in ira exacerbauerunt excelsum in ina
quosso. Et tentauerunt deum in cor
dibus suis: ut peterent escas animab
suis. Et male locuti sunt de deo: di
xerunt numquid potest deus parare
mensam in deserto. Quoniam percussit
petram & fluxerunt aque: & torrentes
inundauerunt. Numquid & panem
potest dare: aut parare mensam po
pulo suo. Ideo audiuit dominus
& distulit: & ignis accensus è in iacob
& ira ascendit in israel. Quia non cre
diderunt in deo: nec speraverunt in
salutari eius. Et mandauit nubi
bus desuper: & ianuas celi aperuit.
Et pluit illis manna ad manducan
dum: & panem celi dedit eis. Panem
angelorum manducauit homo
cibaria misit eis in habundantia. Tra
stulit austrum de celo: & induxit in
virtute sua affricum. Et pluit super
eos sicut pulueren carnes: & sicut a
renam maris uolatilia pennata. Et
ceciderunt in medio castrorum eorum:
circa tabernacula eorum. Et man
ducauerunt & saturati sunt nimis: &
desiderium eorum attulit eis. Non fue
runt fraudati a desiderio suo. Adhuc esca
eorum erat in ore ipsorum: & ira dei
ascendit super eos. Et occidit pin
gues eorum: & electos israel impedi
uit. In omnibus his peccauerunt adhuc
& non crediderunt in mirabilibus eius.
Et defecerunt in vanitate dies eo
rum: & anni eorum cum festinatione. Cum
occideret eos querebant eum: & reuer
tebantur: & diluculo veniebant ad eum.
Et recordati sunt quia deus ad
iutor è eorum: & deus excelsus redem
ptor eorum è. Et dilexerunt eum
in ore suo: & lingua sua mentiti
sunt ei. Cor autem eorum non erat
rectum cum eo: nec fideles habiti sunt
in testamento eius. Ipse autem è
miserator: & propitius fiet peccatis eo
rum & non disperdet eos. Et habundauit
ut auerteret iram suam: & non accendit
omnem iram suam. Et recordatus
è quia caro sunt: spiritus vadens & non
rediens. Quotiens exacerbauerunt
eum in deserto: in ira concitauerunt eum
in inaquoso. Et conuersi sunt & tem
tauerunt deum: & eum israel exacer
bauerunt. Non sunt recordati ma
nus eius die qua redemit eos de ma
nu tribulantis. Sicut posuit egip

to signa sua. ⁊ prodigia sua in campo
thanneos. Et conuertit in sanguinem
flumina eorum. ⁊ imbres eorum ne
biberent. Et misit in eos cynomiam
⁊ comedit eos. ⁊ ranā ⁊ disperdidit eos.
Et dedit erugini fructus eorum.
⁊ labores eorum locuste. Et occidit
in grandine uineas eorum. ⁊ moros
eorum in pruina. Et tradidit gram
dini iumenta eorum. ⁊ possessionem eo
rum igni. Misit in eos iram indigñ
tionis sue. indignationem ⁊ iram ⁊
tribulationem. immissiones per an
geloꝝ malos. Viam fecit semite i
ra sue. non pepercit a morte animarum
eorum. ⁊ iumenta eorum in morte exclu
sit. Et percussit omne primogenitum
in terra egypti. primitias omnis labo
ris eorum in tabernaculis cham. Et
abstulit sicut oues populum suum.
⁊ perduxit eos tanqꝫ gregem in deser
to. Et deduxit eos in spe ⁊ non timuerūt.
⁊ inimicos eorum operuit mare. Et in
duxit eos in montem sanctificationis sui
montem quem acquisiuit dextera eius.
Et eiecit a facie eorum gentes. et
sorte diuisit eis terram in funiculo di
stributionis. Et habitare fecit in tab
naculis eorum. tribus israel. Et tem
tauerunt ⁊ exacerbauerunt deum ex
celsum. ⁊ testimonia eius non custo
dierunt. Et auersi sunt ⁊ non ser
uauerunt pactum quemadmodum
patres eorum conuersi sunt in arcū pra
uum. In ira excitauerunt eum in
collibus suis. ⁊ in sculptilibus suis ad e
mulationem eum prouocauerunt.
Audiuit deus ⁊ spreuit. ⁊ ad nichi
lum redegit ualde israel. Et repulit
tabernaculum silo. tabernaculū suum
ubi habitauit in hominibus. Et tra
didit in captiuitatem uirtutem eorum.
⁊ pulchritudinem eorum in manus ini
mici. Et conclusit in gladio populum
suum. ⁊ hereditatem suam spreuit.
Iuuenes eorum comedit ignis. ⁊
uirgines eorum non sunt lamentate
Sacerdotes eorum in gladio cecidi
derunt. ⁊ uidue eorum plorabunt. Et
Et excitatus est tanqꝫ dormiens do
minus. tanqꝫ potens crapulatus a

uino. Et percussit inimicos suos in
posteriora. opprobrium sempiternum
dedit illis. Et reppulit tabernaculum
ioseph. ⁊ tribum effrem non elegit. ⁊
Sed elegit tribum iuda. montem
syon quem dilexit. Et edificauit
sicut unicornium sanctificium suum. in
terra quam fundauit in seculum. Et e
legit dauid seruum. ⁊ sustulit eum
de gregibus ouium. de post fetantes ac
cepit eum. Pascere iacob seruum
suum. ⁊ israel hereditatem suam. Et
pauit eos in innocentia cordis sui. ⁊ in
tellectibus manuum suarum deduxit
eos. Psalmus pe asaph.
Deus uenerunt gentes i
hereditatem tuam. polluc
runt templum sanctum
posuerunt hierusalem in pomo
rum custodiam. Posuerunt mortalia
seruorum tuorum escas uolatilibus cel.
carnes sanctorum tuorum bestiis terre.
Effuderunt sanguinem eorum tan
qꝫ aquam in circuitu hierusalem. ⁊ non erat
qui sepeliret. Facti sumus opprobrium
uicinis nris. subsannatio ⁊ il
lusio his qui in circuitu nro sunt. Usq
qꝫ quo domine irascetis in finem. ac
cendetur sicut ignis zelus tuus. Effunde
iram tuam in gentes que te non
nouerunt. ⁊ in regna que nomen tuum
non inuocauerunt. Quia comederunt
iacob. ⁊ locum eius desolauerunt.
Ne memineris iniquitatum nrarum
antiquarum. cito anticipent nos mise
rie quia pauperes facti sumus nimis.
Adiuua nos deus salutaris noster
⁊ propter gliam nominis tui domine
libera nos. ⁊ propitius esto peccatis nris
propter nomen tuum. Ne forte dicat
in gentibus ubi est deus eorum. ⁊ innote
scat in nationibus coram oculis nris. ⁊
Sanguinis seruorum tuorum
qui effusus est. introeat in conspectu tuo
gemitus compeditorum. Secundum
magnitudinem brachii tui. possidefi
lios mortificatorum. Et redde uici
nis nris septuplum in sinum eorum. i
properium ipsorum quod exprobrauerunt
tibi domine. Nos autem populus
tuus et oues pascue tue confitebimur tibi in

seculum. In generatione & generatione annunciabimus laudem tuam. Tim lus in finem pro hys annurabitur: & pro assyrijs testimonium asaph.

Qui regis israel intende: qui deducis velut ouem ioseph. Qui sedes super cherubin. manifesta te coram ephraim benjamin & manasse. Excita potentiam tuam & veni: ut salues facias nos. Deus converte nos & ostende faciem tuam & salui erimus. Domine deus virtutum: quousq; irasceris super orationem serui tui. Cibabis nos pane lacrimarum: & potum dabis nobis in lacrimis in mensura. Posuisti nos in contradictionem vicinis nris. & inimici nri subsannauerunt nos. Deus virtutum converte nos: & ostende faciem tuam & salui erimus. Vineam de egypto transtulisti. eiecisti gentes & plantasti eam. Dux itineris fuisti in conspectu eius & plantasti radices eius & impleuit terram. Operuit montes umbra eius & arbusta eius cedros dei. Extendit palmites suos usq; ad mare & usq; ad flumen propagines eius. Ut quid destruxisti maceriam eius & vindemiant eam omnes qui pretergrediuntur viam. Exterminauit eam aper de silua & singularis ferus depastus est eam. Deus virtutum convertere. respice de celo & vide & visita vineam istam. Et perfice eam quam plantauit dextera tua & super filium hominis quem confirmasti tibi. Incensa igni & suffossa ab increpatione vultus tui peribunt. Fiat manus tua super virum dextere tue. & super filium hominis quem confirmasti tibi. Et non discedimus a te: vivificabis nos & nomen tuum invocabimus. Domine deus virtutum converte nos. & ostende faciem tuam & salui erimus. Tim lus in finem pro torcularibus psalmus ipsi asaph quinta sabbati.

Exul
tate
deo
adiu
vanti
nos:
jubi

late deo iacob. Sumite psalterium & date tympanum: psalterium iocundum cum cythara. Buccinate in neomenia tuba in insigni die solemnitatis vestre. Quia preceptum israel est & iudicium deo iacob. Testimonium in ioseph posuit illud cum exiret de terra egypti: linguam quam non noverat audiuit. Divertit ab honeribus dorsum eius. manus eius in cophino fuerunt. In tribulatione invocasti me & liberavi te. exaudivi te in abscondito tempestatis: probavi te apud aquam contradictionis. Audi populus meus & contestabor te israel si audieris me. non erit in te deus recens. neq; adorabis deum alienum. Ego enim sum dominus deus tuus qui eduxi te de terra egypti: dilata os tuum & implebo illud. Et non audivit populus meus vocem meam & israel non intendit. Et dimisi eos secundum desideria cordis eorum. ibunt in adinventionibus suis. Si populus meus audisset me: israel si in viis meis ambulasset. Pro nichilo forsitan inimicos eorum humiliassem: & super tribulantes eos misissem manum meam. Inimici domini mentiti sunt ei: & erit tempus eorum in seculum. Et cibabit illos ex adipe frumenti & de petra melle saturabit eos. Tim lus psalmus asaph.

Deus stetit in synagoga deorum: in medio autem deos dijudicat. Usq; quo iudicatis iniquitatem: & facies

MISTA

pcconum sumitio. Invocate eg̃m
z pupillo humilem z pauperem iusti
ficate. Eripite pauperem: z egenu:
de manu pccoris liberate. Nesci
unt neq; intelligunt: in tenebris
ambulant: mouebuntur omnia fu
damenta terre. Ego dixi dij estis
z filij excelsi omnes. Vos autẽ sicut
homines moriemini: z sicut unus de
principibus cadetis. Surge deus iu
dica terram: quo tu hereditabis in om
nibꝫ gentibꝫ. Titulus canticum ps
asaph.

Deus quis similis erit tibi
ne taceas neq; sedeas deus
Quo in ecce inimici
tui sonauerunt: z qui te
odierunt extulerunt caput. Super
populum tuum malignauerunt consi
lium: z cogitauerunt aduersus sanc tu
os. Dixerunt venite z disperdamus
eos de gente: z non memoretur nomen
israel vltra. Quo cogitauerunt unani
mes simul aduersum te testamentum
parauerunt. Tabernacula idumeorum
z ismaelite. Moab z agareni. Gebal
z ammon z amalech alienigene cum ha
bitantibꝫ tyrum. Etenim assur ue
nit cum illis: facti sunt in adiutorium
filijs loth. Facito illis sicut madian z
sisare: sicut iabin in torrente cison. Di
sperierunt in endor: facti sunt ut
stercus terre. Pone principes eorꝫ
sicut oreb z zeb: z sicut zebee z salmana.
Omnes principes eorum qui dixe
runt hereditate possideamus nos sanctu
arium dei. Deus meus pone illos ut rotã
z sicut stipulam ante faciem venti.
Sicut ignis qui obuurit siluam: et
sicut flamma comburens montes. Ita
persequeris illos in tempestate tua: z
in ira tua turbabis eos. Implefac
ce eorum ignominia: z querent no
men tuum domine. Confundantur z
conturbentur in seculum seculi: z
confusi z pereant. Et cognoscant quia
nomen tibi dns: tu solus altissimus
in omni terra. Titulus in finem
pro torcularibꝫ filijs core
Quam dilecta ne pͤ.
tabernacula tua domine

uirtutum: concupiscit z defecit anima
mea in atria domini. Cor meum
z caro mea: exultauerunt in deum
uiuum. Etenim passer inuenit sibi
domum: z turtur nidum ubi ponat
pullos suos. Altaria tua domine
uirtutum: rex meus z deus meus. Be
ati qui habitant in domo tua: in secla sclo
rum laudabunt te. Beatus uir cui
est auxilium abste. Ascensiones in cor
de suo disposuit in valle lacrimarum.
in loco quem posuit. Etenim be
dictionem dabit legis lator: ibunt de
uirtute in uirtutem: videbitur deus
deorum in sion. Domine deus
exaudi orationem meam: auribꝰ
percipe deus iacob. Protector no
aspice deus: z respice in faciem xpi tu
Quia melior est dies una in atriis
tuis: super milia. Elegi abiectus
esse in domo dei mei magis q habitare
in tabernaculis peccatorum. Quia
miam z clementem dominus deus: gra
z gloriam dabit dominus. Non pri
uabit bonis eos qui ambulant in inno
centia: domine uirtutum beatus homo
qui sperat in te. Titulus psalmus
in finem filijs core.

Benedixisti domine terram
tuam: auertisti captiuitatem
iacob. Remisisti iniqui
tatem plebis tue: operuisti
omnia peccata eorum. Mitigasti om
nem iram tuam: auertisti ab ira indigna
tionis tue. Conuerte nos deus sa
lutaris noster: z auerte iram tuam a no
bis. Numquid in eternum irasceris nobis: aut
extendes iram tuam a generatione in
generationem. Deus tu conuersus
uiuificabis nos: z plebs tua letabitur
in te. Ostende nobis domine misericor
diam tuam: z salutare tuum da nobis. Au
diam quid loquatur in me dominus
deus: quoniam loquetur pacem in plebem
suam z super seos suos: z in eos qui
uertuntur ad cor. Verumtamen pro
pe timentes eum salutare ipsius: ut habi
tet gloria in terra nostra. Misericordia z ueritas
obuiauerunt sibi: iustitia z pax oscu
late sunt. Veritas de terra orta e:
z iustitia de celo prospexit. Etenim

dominus dabit benignitatem. & terra nra dabit fructum suum. Iustitia ante eum ambulabit. & ponet in via gressus suos. Oratio dauid

Inclina domine aurem tuam & exaudi me: quia inops & pauper sum ego. Custodi animam meam quia sanctus sum. saluum fac seruum tuum deus meus sperantem in te. Miserere mei domine quia ad te clamaui tota die. letifica animam serui tui: quia ad te domine animam meam leuaui. Quia tu domine suauis & mitis. & multe misericordie omnibus inuocantibus te. Auribus percipe domine orationem meam. & intende voci orationis mee. In die tribulationis mee clamaui ad te: quia exaudisti me. Non est similis tui in diis domine. & non est secundum opera tua. Omnes gentes quascumque fecisti: uenient & adorabunt coram te domine. & magnificabunt nomen tuum. Quia magnus es tu & faciens mirabilia: tu es deus solus. Deduc me domine in uia tua. & ingrediar in ueritate tua. Letetur cor meum ut timeat nomen tuum. Confitebor tibi domine deus meus in toto corde meo. & glorificabo nomen tuum in eternum. Quia misericordia tua magna est super me. & eruisti animam meam ex inferno inferiori. Deus iniqui insurrexerunt super me. & synagoga potentium quesierunt animam meam. & non proposuerunt te in conspectu suo. Et tu domine deus miserator & misericors: patiens & multe misericordie & verax. Respice in me & miserere mei. da imperium puero tuo. & saluum fac filium ancille tue. Fac mecum signum in bonum. ut uideant qui oderunt me & confundantur: quoniam tu domine adiuuasti me & consolatus es me. Tribus ꝑ cantica filius chore

Fundamenta eius ꝑ. in montibus sanctis: diligit dominus portas sion. super omnia tabernacula iacob. Gloriosa dicta sunt de te: ciuitas dei. Memor ero rahab & babilonis: scientium me. Ecce alienigene et

nitus & populus ethiopum: hi fuerunt illic. Numquid sion dicet homo. & homo natus est in ea. & ipse fundauit eam altissimus. Dominus narrabit in scripturis populorum. & principum horum qui fuerunt in ea. Sicut letantium omnium habitatio in te. Tribus cantucum ꝑ filius chore in finem pro maleth ad respondendum intellectus

Oratio eman israelite ipsi.

Domine deus salutis mee: in die clamaui & nocte coram te. Intret in conspectu tuo oratio mea. Inclina aurem tuam ad precem meam. Quia repleta est malis anima mea: & uita mea inferno appropinquauit. Estimatus sum cum descendentibus in lacum: factus sum sicut homo sine adiutorio: inter mortuos liber. Sicut uulnerati dormientes in sepulcris. quorum non es memor amplius. & ipsi de manu tua repulsi sunt. Posuerunt me in lacu inferiori. in tenebrosis & in umbra mortis. Super me confirmatus est furor tuus. & omnes fluctus tuos induxisti super me. Longe fecisti notos meos a me: posuerunt me abhominationem sibi. Traditus sum & non egrediebar: oculi mei languerunt pre inopia. Clamaui ad te domine: tota die expandi ad te manus meas.

Numquid mortuis facies mirabilia. aut medici suscitabunt confitebuntur tibi. Numquid narrabit aliquis in sepulchro misericordiam tuam. & ueritatem tuam in perditione. Numquid cognoscentur in tenebris mirabilia tua. & iustitia tua in terra obliuionis. Et ego ad te domine clamaui. & mane oratio mea preueniet te. Ut quid domine repellis orationem meam. auertis faciem tuam a me. Pauper sum ego & in laboribus a iuuentute mea: exaltatus autem humiliatus sum & conturbatus. In me transierunt ire tue. & terrores tui conturbauerunt me. Circumdederunt me sicut aqua tota die. circumdederunt me simul. Elongasti amicum & proximum. & notos meos a miseria.

Misericordias domini in eternum cantabo. In generatione et generationem annuntiabo veritatem tuam in ore meo.
Quoniam dixisti in eternum misericordia edificabitur in celis preparabitur veritas tua in eis.
Disposui testamentum electis meis iuravi david servo meo usque in eternum preparabo semen tuum.
Et edificabo in generatione et generationem sedem tuam.
Confitebuntur celi mirabilia tua domine etenim veritatem tuam in ecclesia sanctorum.
Quoniam quis in nubibus equabitur domino similis erit domino in filiis dei.
Deus qui glorificatur in consilio sanctorum magnus et terribilis super omnes qui in circuitu eius sunt.
Domine deus virtutum quis similis tibi potens es domine et veritas tua in circuitu tuo.
Tu dominaris potestati maris motum autem fluctuum tuorum mitigas.
Tu humiliasti sicut vulneratum superbum in brachio virtutis tue dispersisti inimicos tuos.
Tui sunt celi et tua est terra orbem terre et plenitudinem eius tu fundasti aquilonem et mare tu creasti.
Thabor et hermon in nomine tuo exultabunt brachium cum potentia.
Firmetur manus tua et exaltetur dextera tua iustitia et iudicium preparatio sedis tue.
Misericordia et veritas precedent faciem tuam.
Beatus populus qui scit jubilationem.
Domine in lumine vultus tui ambulabunt et in nomine tuo exultabunt tota die et in iustitia tua exaltabuntur.
Quoniam gloria virtutis eorum tu es et in beneplacito tuo exaltabitur cornu nostrum.
Quia domini est assumptio nostra et sancti israel regis nostri.
Tunc locutus es in visione sanctis tuis et dixisti posui adiutorium in potente et exaltavi electum de plebe mea.
Inveni david servum meum oleo sancto meo unxi eum.
Manus enim mea auxiliabitur ei et brachium meum confortabit eum.
Nichil proficiet inimicus in eo et filius iniquitatis non apponet nocere ei.
Et excidam a facie ipsius inimicos eius et odientes

eum in fugam vertam.
Et veritas mea et misericordia mea cum ipso et in nomine meo exaltabitur cornu eius.
Et ponam in mari manum eius et in fluminibus dexteram eius.
Ipse invocabit me pater meus es tu deus meus et susceptor salutis mee.
Et ego primogenitum ponam illum excelsum prae regibus terre.
In eternum servabo illi misericordiam meam et testamentum meum fidele ipsi.
Et ponam in seculum seculi semen eius et thronum eius sicut dies celi.
Si autem dereliquerint filii eius legem meam et in iudiciis meis non ambulaverint.
Si iustitias meas profanaverint et mandata mea non custodierint.
Visitabo in virga iniquitates eorum et in verberibus peccata eorum.
Misericordiam autem meam non dispergam ab eo neque nocebo in veritate mea.
Neque profanabo testamentum meum et quae procedunt de labiis meis non faciam irrita.
Semel iuravi in sancto meo si david mentiar semen eius in eternum manebit.
Et thronus eius sicut sol in conspectu meo et sicut luna perfecta in eternum et testis in celo fidelis.
Tu vero repulisti et despexisti distulisti christum tuum.
Evacuasti testamentum servi tui profanasti in terra sanctuarium eius.
Destruxisti omnes sepes eius posuisti firmamentum eius formidinem.
Diripuerunt eum omnes transeuntes viam factus est opprobrium vicinis suis.
Exaltasti dexteram deprimentium eum letificasti omnes inimicos eius.
Avertisti adiutorium gladii eius et non es auxiliatus ei in bello.
Destruxisti eum ab emundatione et sedem eius in terra collisisti.
Minorasti dies temporis eius perfudisti eum confusione usquequo domine avertis in finem exardescet sicut ignis ira tua.
Memorare quae mea substantia numquid enim vane constituisti omnes filios hominum.
Quis est homo qui vivet et non videbit mortem eruet animam suam de manu inferi.
Ubi sunt misericordie tue antique domine sicut juravisti david in veritate tua.
Memor esto domine oppro

P S A L

hij fratrum meorum. quia ego humilis sum nimis. Medius inter eos qui exprobrauerunt mihi. Et dixerunt mihi ubi est deus tuus. Quia exprobrauerunt humiliationem meam. Benedictus dominus in eternum fiat fiat.

Psalmus xxxix. Expectans expectaui dominum.

Domine deus refugium factus es nobis a generatione in generationem. Priusquam montes fierent. aut formaretur terra et orbis. a seculo et usque in seculum tu es deus. Ne auertas hominem in humilitatem. et dixisti conuertimini filij hominum. Quoniam mille anni ante oculos tuos. tanquam dies ester quę preterijt. et custodia in nocte quę proximo huic. Nisi quod initium eorum abstulisti. somnium erunt. mane sicut herba transeat. mane floreat et transeat. uespere decidat indurescat et arescat. Quia defecimus in ira tua. et in furore tuo turbati sumus. Posuisti iniquitates nostras in conspectu tuo. seculum nostrum in illuminatione uultus tui. Quoniam omnes dies nostri defecerunt. et in ira tua defecimus. Anni nostri sicut aranea meditabuntur. Dies annorum nostrorum in ipsis septuaginta anni. Si autem in potentatibus octoginta anni. et amplius eorum labor et dolor. Quoniam supuenit mansuetudo. et corripiemur. Quis nouit potestatem ire tuę. et prę timore tuo iram tuam dinumerare. Dextram tuam sic notam fac. et eruditos corde in sapientia. Conuertere domine usquequo. et deprecabile esto super seruos tuos. Repleti sumus mane misericordia tua. et exultauimus et delectati sumus in omnibus diebus nostris. Letati sumus pro diebus quibus nos humiliasti. annis quibus uidimus mala. Respice in seruos tuos et opera tua. et dirige filios eorum. Et sit splendor domini dei nostri super nos. et opera manuum nostrarum dirige super nos. et opus manuum nostrarum dirige.

Psalmus xl. Qui habitat in adiutorio altissimi.

Qui habitat in adiutorio altissimi. in protectione dei cęli commorabitur. Dicet domino susceptor meus

es tu. et refugium meum. deus meus sperabo in eum. Quoniam ipse liberauit me de laqueo uenantium. et a uerbo aspero. Scapulis suis obumbrabit tibi. et sub pennis eius sperabis. Scuto circumdabit te ueritas eius. non timebis a timore nocturno. A sagitta uolante in die. a negotio perambulante in tenebris. ab incursu et demonio meridiano. Cadent a latere tuo mille et decem milia a dextris tuis. ad te autem non appropinquabit. Uerumtamen oculis tuis considerabis. et retributionem peccatorum uidebis. Quoniam tu es domine spes mea. altissimum posuisti refugium tuum. Non accedet ad te malum. et flagellum non appropinquabit tabernaculo tuo. Quoniam angelis suis mandauit de te. ut custodiant te in omnibus uijs tuis. In manibus portabunt te. ne forte offendas ad lapidem pedem tuum. Super aspidem et basiliscum ambulabis. et conculcabis leonem et draconem. Quoniam in me sperauit liberabo eum. protegam eum. quoniam cognouit nomen meum. Clamabit ad me et exaudiam eum. cum ipso sum in tribulatione. eripiam eum et glorificabo eum. Longitudine dierum replebo eum. et ostendam illi salutare meum.

Psalmus xci. Bonum est confiteri domino.

Bonum est confiteri domino. et psallere nomini tuo altissime. Ad annuntiandum mane misericordiam tuam. et ueritatem tuam per noctem. In decacordo psalterio cum cantico. in cithara. Quia delectasti me domine in factura tua. et in operibus manuum tuarum exultabo. Quam magnificata sunt opera tua domine. nimis profunde facte sunt cogitationes tue. Uir insipiens non cognoscet. et stultus non intelliget hec. Cum exorti fuerint peccatores sicut fenum. et apparuerint omnes qui operantur iniquitatem. ut intereant in seculum seculi. tu autem altissimus in eternum domine. Quoniam ecce inimici tui domine. quoniam ecce inimici tui peribunt. et dispergentur omnes

qui operantur iniquitatem. Et ce
ciderunt sicut unicornis cornua me
um. & senectus mea in misericordia. Obs
pexit oculus meus inimicos meos.
& insurgentes in me malignantes audi
vit auris mea. Iustus ut palma
florebit. sicut cedrus libani multipli
cabitur. Plantata in domo domini.
in atriis domus dei nri florebunt.
Adhuc multiplicabuntur in senec
ta uberi. & bene patientes erunt ut an
nuntient. Quoniam rectus dominus de
us noster. & non est iniquitas in eo. Titulus
Laus cantici dauid in die ante sabbm
quando fundata est terra.

Dominus regnauit decorem
indutus est. indutus est dns
fortitudinem & precinxit
se. Etenim firmauit
orbem terre. qui non commouebitur.
Parata sedes tua ex tunc. a seculo tu es.
Eleuauerunt flumina domine. e
leuauerunt flumina uocem suam.
Eleuauerunt flumina fluctus su
os. A uocibus aquarum multarum. Mi
rabiles elationes maris. mirabilis in
altis dominus. Testimonia tua
credibilia facta sunt nimis domui tue
decet sanctitudo domine in longitudinem
dierum. Titulus psalmus dauid
quarta sabbati.

Deus ultionum dominus
deus ultionum libere egit
Exaltare qui iudicas
terram. redde retributio
nem superbis. Usq; quo peccatores
domine. usq; quo peccatores gliabun
tur. effabuntur & loquentur iniq
tatem. loquentur omnes qui operan
tur iustitiam. Populum tuum
domine humiliauerunt. & hereditatem
tuam uexauerunt. Uiduam et
aduenam interfecerunt. & pupillos
occiderunt. Et dixerunt non in
uidebit dominus. nec intelliget deus
iacob. Intelligite insipientes in
populo. & stulti aliquando sapite.
Qui plantauit aurem non audiet. aut qui
finxit oculum non considerat. Qui
corripit gentes non arguet. qui docet
hominem scientiam. Dominus scit

cogitationes hominum. quoniam sunt.
Beatus homo quem tu erudieris
domine. & de lege tua docueris eum.
Ut mitiges ei a diebus malis. donec
fodiatur peccatori fouea. Quia non
repellet dominus plebem suam. & he
reditatem suam non derelinquet. Do
nec usq; iustitia conuertatur in iudicium.
& qui iuxta illam omnes qui recto sunt
corde. Quis consurget michi aduersus
malignantes. aut quis stabit aduersus
operantes iniquitatem. Nisi quia
dominus adiuuabat me. paulominus
habitasset in inferno anima mea. Si
dicebam motus est pes meus. misericordia
domine adiuuabat me. Secundum
multitudinem dolorum meorum in
corde meo. consolationes tue letificaue
runt animam meam. Numquid
adduxerit ab eis sedes iniquitatis. que
fingis laborem in precepto. Captabunt
in animam iusti. & sanguinem
innocentem condemnabunt. Et fac
tus est michi dominus in refugium. & deus
meus in adiutorium spei mee. Et
reddet illis iniquitatem ipsorum. & in
malitia eorum disperdet eos. disperdet
illos dominus deus nr. Titulus
Laus cantici ipsi dauid.

Venite exultemus domino
iubilemus deo saluta
ri nro. Preoccupemus fa
ciem eius in confessione. &
in psalmis iubilemus ei. Quoniam
magnus dominus & rex magnus super
omnes deos. Quia in manu eius fi
nes terre. & altitudines montium ipse
conspexit. Quoniam ipsius est mare & ipse fecit
illud. & siccam manus formauerunt.
Venite adoremus & procidamus
& ploremus ante deum qui fecit nos.
quia est deus noster. Et nos populus
pascue eius. & oues manus eius. Ho
die si uocem eius audieritis nolite
obdurare corda uestra. Sicut in irrita
tione secundum diem temptationis in
deserto. ubi temptauerunt me patres
uestri. probauerunt & uiderunt opera
mea. Quadraginta annis offen
sus fui generationi illi. & dixi semper
errant corde. Et isti non cognouе

:unt uias meas. ut uiuam in ea mi-
si introibunt in requiem meam. T
ailus ꝑ dauid qñ domus dñi edifi
cabat: post captiuitatem.

Antate domino canticu
nouum. cantate domino
omnis terra. cantate
domino 7 benedicite nomi
ei⁹. annunciate de die in diem salu
tare ei⁹. annunciate inter gtes
gloriam ei⁹. in omnib⁹ popul⁹ mi-
rabilia ei⁹. quñ magnus dñs
minus 7 laudabilis nimis. terribilis
e sup̃ omnes deos. quñ omnes
dii gentium demonia. dominus au
celos fecit. confessio 7 pulchritu
do in conspectu ei⁹. sanctimonia 7 mag
ficentia in sanctificatione ei⁹. affer-
te domino ꝓle gentium. afferte dño
gliam 7 honorem. afferte domino
gloriam nomini ei⁹. tollite hos
tias 7 introite in atria ei⁹. adorate
dominum in atrio scō ei⁹. com
moueatur a facie ei⁹ uniuersa ter-
dicite in gentib⁹ quia dominus regn̄
uit. etenim correxit orbem qui
non commouebitur. iudicabit popl⁹
in equitate. letent celi 7 exultet
terra. commoueatur mare 7 plenitudo
ei⁹. gaudebunt campi 7 omnia q
in eis sunt. tunc exultabunt o
mnia ligna siluarum a facie domi
qua uenit. quñ uenit iudicare ter-
iudicabit orbem terre in equita
te. 7 populos in ueritate sua. Tituly
ꝑ dauid quando terra ei⁹ resti
tuta est ei.

Dominus regnauit exul
tet terra. letentur insule
multe. nubes 7 caligo
in circuitu ei⁹. iustitia
7 iudicium correctio sedis ei⁹. i
gnis ante ipm precedet. 7 inflamma
bit in circuitu inimicos ei⁹. illu
xerunt fulgura ei⁹ orbi terre. vi
dit 7 commota e terra. montes sicut
cera fluxerunt a facie domini. a facie
domini omnis terra. annunciaue
runt celi iustitiam ei⁹. 7 uiderunt
omnes populi gloriam ei⁹. o
fundamini omnes qui adorant sculp-
tilia. qui gloriamini in simulacris ue-
stris. adorate eum omnes angeli
eius. audiuit 7 letata e sion. e
exultauerunt filie iude ꝓpter iudicia
tua domine. quñ tu dominus altis
simus super omnem terram. nimis e
exaltatus es super omnes deos.
diligitis dominum odite malum. custo
dit dominus animas sanctorum suorum.
de manu peccatoris liberabit eos. lu
orta e iusto. 7 rectis corde letitia.
tamini iusti in domino. 7 confitemini
memorie sanctificationis ei⁹. Ti ꝑ dd

Antate
te do
mino
cantate
cum
nouum
quia
mirabilia fecit. operatum est sibi dex
tera ei⁹. 7 brachium sanctum ei⁹.
notum fecit dominus salutare su
um. in conspectu gentium reuelauit
iustitiam suam. recordatus e misericor
die sue 7 ueritatis sue domui israel.
derunt omnes termini terre. salutare
dei nr̄i. iubilate domino omnis
terra. cantate 7 exultate 7 psallite.
psallite domino in cythara 7 uoce
psalmi. in tubis ductilibus 7 uoce tu
be cornee. iubilate in conspectu re
gis domini. moueatur mare 7 plenitu
do ei⁹. orbis terrarum. 7 qui habi
tant in eo. flumina plaudent manu
sumul montes exultabunt a conspectu
domini. quñ uenit iudicare terram.
iudicabit orbem terrarum in iu
stitia. 7 populos in equitate. Tituly

O psalmus dauid.

Dominus regnauit irascantur
populi. qui sedes sup che
rubim moueatur terra.

MISTA

Dominus in syon magnus: et excelsus super omnes populos. Qui confitentur nomini tuo magno quoniam terribile et sanctum est: et honor regis iudicium diligit. Tu parasti directiones: iudicium et iustitiam in iacob tu fecisti. Exaltate dominum deum nostrum: et adorate scabellum pedum eius quoniam sanctum est. Moyses et aaron in sacerdotibus eius: et samuel inter eos qui invocant nomen eius. Invocabant dominum et ipse exaudiebat eos. In columna nubis loquebatur ad eos. Custodiebant testimonia eius: et precepta quae dedit illis. Domine deus noster tu exaudiebas eos. deus tu propitius fuisti eis: et ultionem omnium adinventionum eorum. Exaltate dominum deum nostrum: et adorate in monte sancto eius. quoniam sanctus dominus deus noster. Titulus ps̄ in confessione.

Iubilate deo omnis terra: servite domino in letitia. Introite in conspectu eius in exultatione. Scitote quoniam dominus ipse est deus. ipse fecit nos et non ipsi nos. Populus eius et oves pascue eius. introite portas eius in confessione: atria eius in hymnis confitemini illi. Laudate nomen eius quoniam suavis est dominus. in eternum misericordia eius. et usque in generationem et generationem veritas eius. Titulus psalmus ipsi dauid.

Misericordiam et iudicium cantabo tibi domine. psallam et intelligam in via immaculata. quando venies ad me. Perambulabam in innocentia cordis mei: in medio domus mee. Non proponebam ante oculos meos rem iniustam: facientes prevaricationes odivi. Non adhesit mihi cor pravum: declinantem a me malignum non cognoscebam. Detrahentem secreto proximo suo. hunc persequebar. Superbo oculo et insatiabili corde: cum hoc non edebam. Oculi mei ad fideles terre. ut sedeant mecum: ambulans in via immaculata hic michi ministrabat. Non habitabit in medio domus mee qui facit superbiam: qui loquitur iniqua non dirigit in conspectu oculorum meorum.

In matutino interficiebam omnes peccatores terre: ut disperdam de civitate domini omnes operantes iniquitatem. Titulus oratio pauperis cum anxiaretur: et in conspectu dñi effundit

Domine exaudi preces meas. oratio mea: et clamor meus ad te veniat. Non avertas faciem tuam a me. In quacumque die tribulor: michina ad me aurem tuam. In quacumque die invocavero te. velociter exaudi me. Quia defecerunt sicut fumus dies mei: et ossa mea sicut cremium aruerunt. Percussus sum ut fenum et aruit cor meum: quia oblitus sum comedere panem meum. A voce gemitus mei adhesit os meum carni mee. Similis factus sum pellicano solitudinis. factus sum sicut nycticorax in domicilio. Vigilavi et factus sum sicut passer solitarius in tecto. Tota die exprobrabant michi inimici mei: et qui laudabant me adversum me iurabant. Quia cinerem tanquam panem manducabam. et potum meum cum fletu miscebam. A facie ire indignationis tue. quia elevans allisisti me. Dies mei sicut umbra declinaverunt. et ego sicut fenum arui. Tu autem domine in eternum permanes. et memoriale tuum in generationem et generationem. Tu exurgens misereberis syon. quia tempus miserendi eius. quia venit tempus. Quoniam placuerunt servis tuis lapides eius. et terre eius miserebuntur. Et timebunt gentes nomen tuum domine. et omnes reges terre gloriam tuam. Quia edificavit dominus syon. et videbitur in gloria sua. Respexit in orationem humilium. et non sprevit preces eorum. Scribantur hec in generatione altera. et populus qui creabitur laudabit dominum. Quia prospexit de excelso sancto suo. dominus de celo in terram aspexit. Ut audiret gemitus compeditorum. ut solveret filios interemptorum. Ut

PSALM

annuntient ui ſyon nomen dñi
7 laudem eius in ierlm. In uoci
eidō populos in unum 7 reges ut ſer
uiant dño. Respondit ei ui uſ
in itinere uie. paucitatem dierum me
orum nuncia mihi. Ne revoces
me in dimidio dierum. ui generatō
ne 7 generationē anni tui. Initio
tu dñe terram fundasti. 7 opera
manuum tuarum sunt celi. Ipſi pe
ribunt. tu aūt permanes. 7 omnes si
cut uestimentum ueterascent. Et
sicut operimentum mutabis eos 7 mu
tabuntur. tu aūt idem ipſe es. 7 anni
tui non deficient. Filij ſuorum
norum habitabunt. 7 semen eorum i
seculum dirigetur. Cantus pe
ipſi dauid

Benedic anima mea dño
7 omnia que intra me ſunt
nomini ſcō eius. Be
dic anima mea dño. et
noli obliuiſci omnes retributiones
eius. Qui propitiatur omnibus in
quitatibus tuis. qui ſanat omnes in
firmitates tuas. Qui redimit de in
teritu uitam tuam. qui coronat te in
ia 7 miſerationibus. Qui replet in
bonis desiderium tuum. renouabitur
ut aquile iuuentus tua. Faciens
ias dominus 7 iudicium. omnibus
iniuriam patientibus. Notas fecit
uias suas moyſi. filijs iſrl uoluntates
suas. Miſericors 7 miſericors do
minus. longanimis 7 multum miſe
ricors. Non in perpetuum irascetur
neq; in eternum comminabitur. Non
fecit peccata nra secundum nobis. nec
secundum iniquitates nras retribuit nobis. Quo
niam secundum altitudinem celi
a terra. corroborauit miam super ti
mentes te. Quantum distat ori
ab occidente. longe fecit a nobis in
quitates nras. Quomodo miſe
retur pater filiorum. miſertus e dominus
timentibus se. quoniam ipſe cognouit
figmentum nrm. Recordatus est
quoniam pulvis sumus. homo sicut
fenum dies eius tanq; flos agri sic
florebit. Quia spūs pertransibit in
illo 7 non subsistet. 7 non cognoscet

amplius locum suum. Misericordia dñi
domini ab eterno 7 usq; in eternum
super timentes eum. Et iustitia il
lius in filijs filiorum. his qui seruant
testm eius. 7 memores esse mandata
ipsius ad faciendum ea.
Dominus in celo paravit sedem suā
7 regnum ipsius omnibus dñabitur.
Benedicite dño omnes angeli
eius potentes uirtute. facientes uer
bum illius ad audiendum uocem
sermonum eius. Benedicite dño
omnes uirtutes eius. ministri eius
qui facitis uoluntates eius. Be
dicite dño omnia opera eius. in
omni loco dominationis eius bene
dic anima mea dño.

Benedic anima mea dño
domine deus meus mag
nificatus es uehementer. Con
fessionem 7 decorem induisti. Amictus lumine sicut
uestimento. Extendens celum si
cut pellem. qui tegis aquis superiora
eius. Qui ponis nubem ascensum
tuum. qui ambulas super pennas
uentorum. Qui facis angelos tuos
spūs. 7 ministros tuos ignem urentē.
Qui fundasti terram super stabili
tatem suam. non inclinabitur in seculum
seculi. Abyssus sicut uestimentum
amictus eius. super montes stabunt
aque. Ab increpatione tua fugi
ent. A uoce tonitrui tui formidabunt.
Ascendunt montes. 7 descendunt
campi. in locum quem fundasti eis.
Terminum posuisti quem non
transgredientur. neq; uertentur o
perire terram. Qui emittis fontes
in conuallibus. inter medium montium
pertransibunt aque. Potabunt
omnes bestie agri. expectabunt onagri
in sitim suam. Super ea uolucres
celi habitabunt. de medio petrarum
dabunt uoces. Rigans montes
de superioribus suis. de fructu operum
tuorum satiabitur terra. Producens
fenum iumentis. 7 herbam seruituti
hominum. Ut educas panem de
terra. 7 uinum letificet cor hominis.

MISTA

Ut exultent facies in oleo. & pa
cor hominis confirmet. Exaltabū
tur ligna campi. & cedri libani quas
plantauit. illic passeres nidificabūt
Herodij domus dux est eorum. mō
tes excelsi cervis petra refugium er
naciis. Fecit lunam in tempora. sol
cognouit occasum suum. Posuis
ti tenebras & fit nox. in ipa pertrā
sibunt omnes bestie silue. Catu
li leonum rugientes ut rapiant. &
querant a deo escam sibi. Ortus
est sol & congregati. & in cubilibus suis co
locabuntur. Egredit homo ad op⁹
suum. & ad operationem suam usq;
ad vesperam. Quā magnificata
sunt opera tua dñe. omnia in
sapientia fecisti. impleta est terra po
sessione tua. Hoc mare magnum
& spatiosum manibus. illic reptilia q̄
rum non est numerus. Animalia
pusilla cum magnis. illic naues p
pertransibunt. Draco iste quem
formasti ad illudendum ei. omnia
a te expectant ut des illis escam in
tempore. Dante te illis colligent. a
periente te manum tuam omnia i
plebuntur bonitate. Auertente
autē te faciem turbabuntur. aufēs
spiritum eorum & deficient. & in pulue
suum reuertentur. Emitte spiritum
tuum & creabuntur. & renouabis fa
ciem terre. Sit gloria domini in se
culum. letabitur dominus in operib⁹
suis. Qui respicit terram & facit
eam tremere. qui tangit montes &
fumigant. Cantabo domino in
vita mea. psallam deo meo q̄diu
sum. Jocundum sit ei eloquium
meum. ego vero delectabor in dño.
Deficiant peccatores a terra. & iniq
qui ut non sint. benedic anima mea
dño.

Confitemini domino &
invocate nomen eius. Ad
nuntiate inter gentes o
pera eius. Cantate
ei & psallite ei. narrate omnia mira
bilia eius. Laudamini in nomi
ne sco eius. letetur cor querentium dñm.
Querite dñm & confirmamini. quite

tiam eius semper. Memento⁹ e⁹
mirabilium eius que fecit. prodigia
& iudicia oris eius. Semen abrā
fili eius. filij iacob electi eius. Ipe
dominus deus nr. in universa terra
iudicia eius. Memor fuit in sclm
testamenti sui. verbi quod mandauit
in mille generationes. Quod di
sposuit ad abraam. & iuramenti sui
ad ysaac. Et statuit illum iacob
in preceptum. & israel in testamentum
eternum. Dicens tibi dabo terrā
chanaan. funiculum hereditatis vre
strum. Cum essent in numero breui. pau
cissimi & incole eius. Et pertran
sierunt de gente in gentem. & de reg
ad populum alterum. Non reli
quit hominem nocere eis. & corripuit
pro eis reges. Nolite tangere xpos
meos. & in prophetis meis nolite ma
lignari. Et vocauit famē sup̄ ter
ram. omne firmamentum panis con
triuit. Misit ante eos virum. in se
rvum venundatus est ioseph. Cui
haserunt in pedibus pedes eius. ferrus
pertransiit animam eius. donec ve
niret verbum eius. Eloquium d̄
dominum inflammauit eum. misit rex &
soluit eum. princeps populorum et
dimisit eum. Constituit eū dñm
domus sue. & principem omnis pos
sessionis sue. Ut erudiret principes eius
sicut semetipm. & senes eius
prudentiam docere. Et intrauit
israel in egiptum. & iacob accola fu
it in terra chām. Et auxit populū
suum uehementer. & firmauit super
eum inimicos eius. Conuertit
cor eorum ut odirent populum eius.
& dolum facerent in seruos eius. Mi
sit moysen seruum suum. aaron quē
elegit ipm. Posuit in eis verba
signorum suorum. & prodigiorum in
terra chām. Misit tenebras & obs
curauit. & non exacerbauerunt sermo⁹
suos. Conuertit aquas eorum in
sanguinem. & occidit pisces eorum.
Dedit terra eorum ranas. in pe
netralibus regum ipsorum. Dixit
& venit cynomia & sciniphes in om̄
finibus eorum. Posuit pluuias

PSALM

corum grandinem: ignem obuerit
tem in terra iporum. Et percussit
uineas eorum & ficulneas eorum. &
contriuit lignum finium eorum. Dixit
& uenit locusta & bruchus: cuius non erat
numerus. Et comedit omne fenum
in terra eorum: & comedit omne fruc
tum terre eorum. Et percussit omne
primogenitum in terra eorum: primi
tias omnis laboris eorum. Et eduxit
eos cum argento & auro. & non erat
in tribubz eorum infirmus. Letata
est egyptus in profectione eorum:
quia incubuit timor eorum super eos
Expandit nubem in protectionem
eorum: & ignem ut luceret eis per no
tem. Petierunt & uenit coturnix.
& pane celi saturauit eos. Dirupit
petram & fluxerunt aque: abierunt in
ficco flumina. Quia in memor fuit ui
bi sancti sui: quod habuit ad abraam
puerum suum. Et eduxit populum
suum in exultatione: & electos suos in
letitia. Et dedit illis regiones gen
tium: & labores populorum possederunt
Ut custodiant iustificationes eius
& legem eius requirant. Titulus

Confitemini domino quoniam bonus.
quoniam in seculum misericordia eius.
Quis loquetur potentias
domini: auditas faciet omnes laudes
eius. Beati qui custodiunt iudicium.
& faciunt iustitiam omni tempore.
Memento mei domine in beneplacito po
puli tui: visita nos in salutari tuo. Ad
Ad uidendum in bonitate electo
rum tuorum. ad letandum in letitia gen
tis tue: ut laudem cum hereditate tua.
Peccauimus cum patribus nris: iniq
uitatem fecimus. Iniuste egimus
Patres nri in egypto non intelle
xerunt mirabilia tua: non fuerunt
memores multitudinis misericordie tue
Et irritauerunt ascendentes in mari ma
re rubrum. Et saluauit eos propter
nomen suum: ut notam faceret po
tentiam suam. Et increpauit ma
re rubrum & siccatum est: & deduxit eos
in abyssis sicut in deserto. Et salua
uit eos de manu odientium. & redemit

eos de manu inimici. Et operuit
aqua tribulantes eos: unus ex eis non
remansit. Et crediderunt in uerbis
eius: & laudauerunt laudem eius.
Cito fecerunt obliti sunt operum ei⁹.
& non sustinuerunt consilium eius. Et
concupierunt concupiscentiam in deserto.
& tentauerunt deum in inaquoso.
Et dedit eis petitionem iporum: &
misit saturitatem in animas eorum.
Et irritauerunt morsen in castris
aaron sanctum domini. Aperta est terra
& deglutiuit dathan. & operuit super
congregationem abyron. Et exarsit
ignis in synagoga eorum: flamma com
busit peccatores. Et fecerunt uitu
lum in oreb: & adorauerunt sculptile.
Et mutauerunt gloriam suam: in
similitudinem uituli comedentis fe
num. Obliti sunt deum qui saluauit
eos: qui fecit magnalia in egypto
mirabilia in terra cham: terribilia in
mari rubro. Et dixit ut disperderet
eos: si non moyses electus eius
stetisset in confractione in conspectu eius.
Ut auerteret iram eius ne disper
deret eos: & prouidit nichilo habuerunt ter
ram desiderabilem. Non crediderunt ui
bo eius. & murmurauerunt in tabernacu
lis suis: non exaudierunt uocem
domini. Et eleuauerunt manum
suam super eos: ut prosternerent eos in
deserto. Et ut dispergerent semen eorum
in nationibz: & dispergerent eos in re
gionibz. Et initiati sunt beelphe
gor: & comederunt sacrificia mortuo
rum. Et irritauerunt eum in adi
nentionibz suis: & multiplicata est in
eis ruina. Et exarsit furor domini
in populum suum: & abominatus est hereditatem
suam. Et tradidit eos in manum gentium:
& dominati sunt eorum qui oderunt eos.
& afflixerunt eos inimici eorum: & humiliati sunt
sub manibus eorum. Multis uicibus liberauit eos
ipsi autem exacerbauerunt illum in consilio suo
& humiliati sunt in iniquitatibus suis. Et uidit
cum tribularentur: & audiret orationem eorum
& memor esset testamenti sui. Et propitiatus est
secundum multitudinem misericordie sue: & dedit
eos in miserationes coram omnibus qui tenuerunt eos
captiuos. Saluos nos fac domine deus noster: & congrega
nos de nationibz. Ut confiteamur nomini sancto tuo:
& gloriemur in laude tua. Benedictus dominus deus
israel ab eternitate usque in eternum. Et dicet omnis
populus fiat fiat.

Confitemini domino quoniam bonus.
quoniam in seculum misericordia eius.
Et dicant qui redempti sunt a domino: quos
de manu inimici redemit. & de regionibz congregauit
eos: a solis ortu & occasu: ab aquilone & mari.
Erraberunt in solitudine in inaquoso: uiam ciuitatis
habitaculi non inuenerunt. Esurientes & sitientes:
anima ipsorum in ipsis defecit. Et clamauerunt ad
dominum cum tribularentur: & de necessitatibus
suis eripuit eos. Et deduxit eos in uiam rectam:
ut irent in ciuitatem habitationis. Confiteantur
domino misericordie eius: & mirabilia eius filiis
hominum. Quia satiauit animam inanem: & animam
esurientem satiauit bonis. Sedentes in tenebris &
umbra mortis: uinctos in mendicitate & ferro.
Quia exacerbauerunt eloquia dei: & consilium
altissimi irritauerunt. Et humiliatum est in laboribz
cor eorum: infirmati sunt & non fuit qui adiuuaret.
Et clamauerunt ad dominum cum tribularentur:
& de necessitatibus eorum liberauit eos. Et eduxit
eos de tenebris & umbra mortis: & uincula eorum
disrupit. Confiteantur domino misericordie eius:
& mirabilia eius filiis hominum. Quia contriuit
portas ereas: & uectes ferreos confregit. Suscepit
eos de uia iniquitatis eorum. propter enim iniqui
tates suas humiliati sunt. Omnem escam abhominata
est anima eorum: & appropiauerunt usque ad portas
mortis. Et clamauerunt ad dominum cum tribularentur:
& de necessitatibus eorum liberauit eos. Misit uerbum
suum & sanauit eos: & eripuit eos de interitionibz
eorum. Confiteantur domino misericordie eius:
& mirabilia eius filiis hominum. Et immolent

immolauerunt filios suos & filias suas
demonijs. Et effuderunt sanguinem
innocentem. sanguinem filiorum suo-
& filiarum suarum: quas sacrificauer
sculptilibus chanaan. Et interfecta
est terra in sanguinibus. & polluta est
in operibus eorum: & fornicata sunt in
adinuentionibus suis. Et iratus est
furore dominus populum suum: et
abhominatus est hereditatem suam.
Et tradidit eos in manus gentium.
& dominati sunt eorum qui oderunt
eos. Et tribulauerunt eos inimici
eorum. & humiliati sunt sub manibus
eorum: sepe liberauit eos. Ipi au
exacerbauerunt eum in consilio suo. et
humiliati sunt in iniquitatibus suis.
Et vidit cum tribularentur: & au
diuit orationem eorum. Et memor
fuit testamenti sui: & penituit eum
sm multitudinem miē sue. Et de
dit eos in miās. in conspectu omnium
qui ceperant eos. Saluos fac nos
dne deus noster: & congrega nos de na
tionibus. Confitemur nomini sco
tuo. & gloriemur in laude tua. Benē
dictus dominus deus israel. a seculo
& usq; in seculum. & dicet omnis ppls
fiat fiat. Tractus alla alla.

Confitemini
domino quoniam bonus: quoniam i
seculum miā eius. Dicant qui redempti sunt a
domino. quos redemit de manu ini
mici. & de regionibus congregauit eos:
solis ortu & occasu. ab aquilone & ma
ri. Errauerunt in solitudine in
aquoso: viam ciuitatis habitaculi non
inuenerunt. Esurientes & sitientes
anima eorum in ipsis defecit. Et
clamauerunt ad dnm cum tribula
rentur: & de necessitatibus eorum eripu
it eos. Et reduxit eos in viam rec
tam: ut irent in ciuitatem habitatois.
Confiteantur domino miē eius. &
mirabilia eius filijs hominum. Quia
satiauit animam inanem: & animam es
surientem satiauit bonis. Sedentes
in tenebris & umbra mortis: vin
ctos in mendicitate & ferro. Quia
exacerbauerunt eloquia dei: & consilium
altissimi irritauerunt. Et humilia
tum est in laboribus cor eorum. & infirm
ati sunt nec fuit qui adiuuaret. Et
clamauerunt ad dominum cum tri
bularentur: & de necessitatibus eorum li
liberauit eos. Et eduxit eos de tene
bris & umbra mortis. & uincula eorum
dirupit. Confiteantur domino miē
eius. & mirabilia eius filijs hominum.
Quia contriuit portas ereas. & ferreos
ferreos confregit. Susceptit eos de via
iniquitatis eorum. propter iustificati
enim sunt humiliati sunt. Omnem
escam abhominata est anima eorum. &
appropinquauerunt usq; ad portas
mortis. Et clamauerunt ad dnm cum
cum tribularentur. & de necessitatibus
eorum liberauit eos. Misit verbum
suum & sanauit eos. & eripuit eos de int
rationibus eorum. Confiteantur domino
miē eius. & mirabilia eius filijs hominum.
Et sacrificent sacrificium laudis. &
annuntient opera eius in exultatione.
Qui descendunt mare in nauibus: fa
cientes operationem in aquis multis.
Ipi viderunt opera domini. & mira
bilia eius in profundo. Dixit & ste
tit spūs procelle. & exaltati sunt fluctus
eius. Ascendunt usq; ad celos: & de
scendunt usq; ad abyssos. anima eo-
rum malis tabescebat. Turbati sunt &
moti sunt sicut ebrius. & omnis sapia
eorum deuorata est. Et clamauerunt
ad dominum cum tribularentur. & de
necessitatibus eorum eduxit eos. Et
statuit procellam eius in auram. & silu
erunt fluctus eius. Et letati sunt
quia siluerunt. & deduxit eos in portum
voluntatis eorum. Confiteantur
domino miē eius. & mirabilia eius fi
lijs hominum. Et exaltent eum in
ecclesia plebis. & in cathedra seniorum
laudent eum. Posuit flumina in
desertum. & exitus aquarum in sitim.
Terram fructiferam in salsugines
a malitia inhabitantium in ea. Posu
it desertum in stagna aquarum. & ter
ram sine aqua in exitus aquarum. Et
collocauit illic esurientes. & constituerunt
ciuitatem habitationis. Et semina
uerunt agros. & plantauerunt uineas.

7 fecerunt fructum nouissimum. Et benedixit eis 7 multiplicati sunt nimis: 7 jumenta eorum non minuit. Et pauca fuerunt 7 vexata sunt a tribulatione malorum 7 dolore. Effusa est contemptio super principes 7 errare fecit eos 7 non in via. Et exaltavit pauperem de inopia: 7 posuit sicut oves familias. Videbunt recti 7 lætabuntur: 7 omnis iniquitas oppilabit os suum. Quis sapiens 7 custodiet hæc 7 intelliget misericordias domini. Titulus canticum psalmi ipsi dauid.

Paratum cor meum deus paratum cor meum: cantabo 7 psallam in gloria mea. Exurge psalterium 7 cithara: exurgam diluculo. Confitebor tibi in populis domine: 7 psalliam tibi in nationibus. Quia magna est super cælos misericordia tua: 7 usque ad nubes veritas tua. Exaltare super cælos deus: 7 super omnem terram gloria tua: ut liberentur dilecti tui. Salvum fac dextera tua 7 exaudi me. Deus locutus est in sancto suo. Exultabo 7 dividam sicimam: 7 convallem tabernaculorum dimetiar. Meus est galaad 7 meus est manasse: et effortium susceptio capitis mei. Juda rex meus. Moab lebes spei mee. In idumeam extendam calciamentum meum: mihi alienigene amici facti sunt. Quis deduceret me in civitatem munitam: aut quis deduxit me usque in idumeam. Nonne tu deus qui repulisti nos: 7 non exibis deus in virtutibus nostris. Da nobis auxilium de tribulatione: quia vana salus hominis. In deo faciemus virtutem: et ipse ad nichilum deducet inimicos nostros. Titulus in finem psalmus dauid.

Deus laudem meam ne tacueris: quia os peccatoris 7 os dolosi super me apertum est. Locuti sunt adversum me lingua dolosa: et sermonibus odii circumdederunt me: 7 expugnabant me gratis. Pro eo ut me diligerent detrahebant mihi:

ego autem orabam. Et posuerunt adversum me mala pro bonis: 7 odium pro dilectione mea. Et tu domine deus meus propter nomen tuum: quia suavis est misericordia tua: libera me. Quoniam inopes 7 pauper ego sum: 7 cor meum conturbatum est intra me. Sicut umbra cum declinat ablatus sum: 7 excussus sum sicut locusta. Genua mea infirmata sunt a ieiunio: 7 caro mea immutata est propter oleum. Et ego factus sum opprobrium illis: viderunt me 7 moverunt capita sua. Adiuva me domine deus meus: salvum me fac secundum misericordiam tuam. Et sciant quia manus tua hec: 7 tu domine fecisti eam. Maledicent illi 7 tu benedices: qui

misungunt ut nec effugiant: fiat
autem mihi letabitur: ⁊ inuidiant
tur qui tetrabuntur michi putoret
operiantur: sicut diplone confusione
sua. Confitebor: domino nimis i
ore meo: ⁊ in medio multorum lau
dabo eum. Quia astitit a dextris a
pauperis: ut saluam faceret a perse
quentibus animam meam. Ti. ps dd

Dixit
dns
dño
meo
sede
ad dex
tris
meis. Donec ponam inimicos t
tuos: scabellum pedum tuor. Vir
gam uirtutis tue emittet dominus
ex sion: dominare in medio inimicor
tuorum. Tecum principium in die
uirtutis tue in splendoribus sanctorum: t
ex utero ante luciferum genui te.
Juravit dominus ⁊ non penitebit
eum: tu es sacerdos in eternum secun
ordinem melchisedech. Dominus
a dextris tuis: confregit in die ire sue re
ges. Judicabit in nationibus iple
bit ruinas: conquassabit capita in ter
multorum. De torrente in via bi
bet: propterea exaltabit caput.

Titulus alla alla.

Confitebor tibi domine i
toto corde meo: in consilio
iustorum ⁊ congregatione.
Magna opera dominj:
exquisita in omnes uoluntates eius.
Confessio ⁊ magnificentia opus
eius: ⁊ iustitia eius manet in seculi
seculi. Memoriam fecit mirabilium
suorum: misericors ⁊ miserator dominus
escam dedit timentibus se. Memor
erit in seculum testamenti sui: virtu
tem operum suorum annunciabit po
pulo suo. Ut det illis hereditatem
gentium: opera manuum eius. Veritas
⁊ iudicium. Fidelia omnia man
data eius. confirmata in seculum seculi
facta in veritate ⁊ equitate. Redemp
tionem misit populo suo: mandauit
in eternum testamentum suum. Sanc
tum ⁊ terribile nomen eius: initium
sapie timor domini. Intellectus bo
nus omnibus facientibus eum.
laudatio eius manet in seculum seculi.

Titulus alla reuersionis aggei et
Iohannis zacharie.

Beatus qui timet dominum:
in mandatis eius cupit nimis. Potens in ter
ra erit semen eius: generatio rectorum
benedicetur. Gloria ⁊ diuitie in do
mo eius: ⁊ iustitia eius manet in seculum
seculi. Exortum est in tenebris lumen
rectis: misericors ⁊ miserator ⁊ iustus.
Jocundus homo qui miseretur ⁊
commodat: disponet sermones suos in
iudicio: quia in eternum non commo
uebitur. In memoria eterna erit
iustus: ab auditione mala non time
bit. Paratum cor eius sperare in
domino: confirmatum est cor eius: non
mouebitur donec despiciat inimicos
suos. Dispersit dedit pauperibus: iu
stitia eius manet in seculum seculi:
cornu eius exaltabitur in gloria. Pec
cator videbit ⁊ irascetur: dentibus suis
fremet ⁊ tabescet: desiderium pecco
rum peribit. Titulus alla.

Laudate pueri dominum:
laudate nomen domini. Sit
nomen domini benedictum: ex hoc nunc ⁊ usq;
in seculum. A solis ortu usq; ad
occasum: laudabile nomen domini.
Excelsus super omnes gentes do
minus: ⁊ super celos gloria eius. Quis
sicut dominus deus noster qui in alti
bitat: ⁊ humilia respicit in celo ⁊ in
terra. Suscitans a terra inopem:
⁊ de stercore erigens pauperem. Ut
collocet eum cum principibus: cum
principibus populi sui. Qui habitare
facit sterilem in domo matrem filio

letantem. Titulus alla.

In exitu israel de egipto: domus iacob de populo barbaro. Facta est iudea sanctificatio eius israel potestas eius. Mare vidit et fugit: iordanis conversus est retrorsum. Montes exultaverunt ut arietes: et colles sicut agni ovium. Quid est tibi mare quod fugisti: et tu iordanis quia conversus es retrorsum. Montes exultastis sicut arietes: et colles sicut agni ovium. A facie domini mota est terra: a facie dei iacob. Qui convertit petram in stagna aquarum: et rupem in fontes aquarum. Non nobis domine non nobis: sed nomini tuo da gloriam. Super misericordia tua et veritate tua: ne quando dicant gentes ubi est deus eorum. Deus autem noster in celo: omnia quecumque voluit fecit. Simulacra gentium argentum et aurum: opera manuum hominum. Os habent et non loquentur oculos habent et non videbunt. Aures habent et non audient: nares habent et non odorabunt. Manus habent et non palpabunt pedes habent et non ambulabunt et non clamabunt in gutture suo. Similes illis fiant qui faciunt ea: et omnes qui confidunt in eis. Domus israel speravit in domino: adiutor eorum et protector eorum est. Domus aaron speravit in domino: adiutor eorum et protector eorum est. Qui timent dominum speraverunt in domino: adiutor eorum et protector eorum est. Dominus memor fuit nostri: et benedixit nobis. Benedixit domui israel benedixit domui aaron. Benedixit omnibus qui timent dominum: pusillis cum maioribus. Adiciat dominus super vos: super vos et super filios vestros. Benedicti vos a domino qui fecit celum et terram. Celum celi domino terram autem dedit filiis hominum. Non mortui laudabunt te domine: neque omnes qui descendunt in infernum. Nos qui vivimus benedicimus domino: ex hoc nunc et usque in seculum. Titulus alla.

Dilexi quoniam exaudiet dominus vocem orationis mee. Quia inclinavit aurem suam mihi: et in diebus meis invocabo. Circumdederunt me dolores mortis et pericula inferni invenerunt me. Tribulationem et dolorem invenim: et nomen domini invocavi. O domine libera animam meam. Misericors dominus et iustus: et deus noster miseretur. Custodiens parvulos dominus. Humiliatus sum et liberavit me. Convertere anima mea in requiem tuam: quia dominus benefecit tibi. Quia eripuit animam meam de morte. Oculos meos a lacrimis pedes meos a lapsu. Placebo domino in regione vivorum. Titulus alla.

Credidi propter quod locutus sum: ego autem humiliatus sum nimis. Ego dixi in excessu meo: omnis homo mendax. Quid retribuam domino: pro omnibus que retribuit mihi. Calicem salutaris accipiam: et nomen domini invocabo. Vota mea domino reddam coram omni populo eius: pretiosa in conspectu domini mors sanctorum eius. O domine quia ego servus tuus: ego servus tuus et filius ancille tue. Dirupisti vincula mea: tibi sacrificabo hostiam laudis: et nomen domini invocabo. Vota mea domino reddam in conspectu omnis populi eius: in atriis domus domini in medio tui hierusalem. Titulus alla.

Laudate dominum omnes gentes laudate eum omnes populi. Quoniam confirmata est super nos misericordia eius: et veritas domini manet in eternum. Titulus alla.

Confitemini domino quoniam bonus: quoniam in seculum misericordia eius. Dicat nunc israel quoniam bonus: quoniam in seculum misericordia eius. Dicat nunc domus aaron quoniam bonus: et quoniam in seculum misericordia eius. Dicant nunc qui timent dominum: quoniam in se

culum mīa eius. De tribulatione
mea clamaui ad dominum: & exaudiuit me
In latitudine dominus. Dominus
michi adiutor: non timebo quid fa
ciat michi homo. Dominus mi
adiutor: & ego despiciam inimicos
meos. Bonum est confidere in dño:
q3 confidere in homine. Bonum est
sperare in domino: q3 sperare in prin
cipibus. Omnes gentes circumie
me: & in nomine domini quia ultus
sum in eos. Circumdantes circum
dederunt me: & in nomine domini
quia ultus sum in eos. Circumde
derunt me sicut apes & exarserunt
sicut ignis in spinis: & in nomine dñi
quia ultus sum in eos. Impulsus
euersus sum ut caderem: & dominus
suscepit me. Fortitudo mea & laus
mea dominus: & factus est michi in salu
tem. Vox exultationis & salutis: in
tabernaculis iustorum. Dextera
domini fecit uirtutem: dextera dñi e
xaltauit me: dextera domini fecit
uirtutem. Non moriar sed uiuam:
& narrabo opera domini. Castigans
castigauit me dominus: & morti no
tradidit me. Aperite michi portas
iustitie: & ingressus in eas confitebor do
mino: hec porta domini iusti intrabunt
in eam. Confitebor tibi quoniam exau
diisti me: & factus es michi in salutem.
Lapidem quem reprobauerunt
edificantes: hic factus est in caput an
guli. A domino factum est istud: & est
mirabile in oculis nris. Hec dies
quam fecit dominus: exultemus &
letemur in ea. O domine saluum
me fac. O domine bene prosperare: &
benedictus qui uenturus est in nomine
Benedximus uobis de domo
domini: deus dominus & illuxit no
bis. Constituite diem solemnem
in condensis: usq3 ad cornu altaris.
Deus meus es tu & confitebor tibi,
deus meus es tu & exaltabo te. Con
fitebor tibi quoniam exaudisti me: &
factus es michi in salutem. Con
fitemini domino quoniam bonus, &
quoniam in seculum misericordia
eius. Tenuerunt alla aleph

Beati immaculati in via: q-
ambulant in lege domi-
Beati qui scrutantur te-
stimonia eius: in toto co
de exquirunt eum. Non enim q-
operantur iniquitatem: in uiis eius
ambulauerunt. Tu mandasti mi
data tua custodiri nimis. Utinam
dirigantur uie mee: ad custodiendas
iustificationes tuas. Tunc non co
fundar: cum prospexero in omnibus
mandatis tuis. Confitebor tibi i
directione cordis: in eo q3 didici in
dicia iustitie tue. Iustificationes
tuas custodiam: non me derelinq3
usq3 quaq3. Beth.

In quo corrigit adolescen
tior uiam suam: in custo
diendo sermones tuos. In
toto corde meo exquisiui
te: ne repellas me a mandatis tuis. In
corde meo abscondi eloquia tua:
ut non peccem tibi. Benedictus
es domine: doce me iustificationes tu
as. In labiis meis: pronuntiaui
omnia iudicia oris tui. In uia te
stimoniorum tuorum delectatus sum:
sicut in omnibus diuitiis. In manda
tis tuis exercebor: & considerabo uias tu
as. In iustificationibus tuis medi
tabor: non obliuiscar sermones tuos.

Gimel.

Retribue seruo tuo uiuifica
me: & custodiam sermo
nes tuos. Revela oculos
meos: & considerabo mirabilia de lege
tua. Incola ego sum in terra: non
abscondas a me mandata tua. Con
cupiuit anima mea desiderare iustifi
cationes tuas: in omni tempore. Increpa
sti superbos: maledicti qui declinant a mandatis tuis. Aufer a
me obprobrium & contemptum: q3
testimonia tua exquisiui. Etenim
sederunt principes: & aduersum me
loquebantur: seruus autem tuus exer
cebatur in iustificationibus tuis. Nam
& testimonia tua meditatio
mea est: & consilium meum iustifica
tiones tue. Daleth.

Adhesit pauimento aia mea: uiuifica me secdm uerbum tuum. Uias meas annuntiaui 7 exaudisti me: doce me iustificationes tuas. Uiam iustificationum tuarū instrue me: 7 exercebor in mirabilibus tuis. Dormitauit anima mea pre tedio: confirma me in uerbis tuis. Uiam iniquitatis amoue a me: 7 de lege tua miserere mei. Uiam ueritatis elegi: iudicia tua non sum oblitus. Adhesi testimoniis tuis dñe noli me confundere. Uiam mandatorum tuorum cucurri: cum dilatasti cor meum. Ix

Egem pone mihi dñe 7 uiam iustificationū tuarū 7 exquiram eam semper. Da mihi intellectum 7 seruabo legem tuam: 7 custodiam illam in toto corde meo. Deduc me in semitam mandatorum tuorum: quia ipsam uolui. Inclina cor meum in testimonia tua: 7 non in auaritiam. Auerte oculos meos ne uideant uanitatem: in uia tua uiuifica me. Statue seruo tuo eloquium tuum: in timore tuo. Amputa obprobrium meum quo suspicatus sum: quia iudicia tua iocunda. Ecce concupiui mandata tua: in equitate tua uiuifica me. Vau.

Et ueniat super me misericordia tua dñe: salutare tuum secundum eloquium tuum. Et respondebo exprobrantibus mihi uerbum: quia speraui in sermonibus tuis. Et ne auferas de ore meo uerbum ueritatis usquequaque: quia in iudicijs tuis supersperaui. Et custodiam legem tuam semper in seculum et in seculum seculi. Et ambulabam in latitudine: quia mandata tua exquisiui. Et loquebar de testimonijs tuis in conspectu regum: et non confundebar. Et meditabar in mandatis tuis: quae dilexi. Et leuabo manus meas ad mandata tua quae dilexi: 7 exercebor in iustificationibus tuis. Zai

Memor esto uerbi tui seruo tuo: in quo mihi spem dedisti. Haec me consolata est in humilitate mea: quia eloquium tuum uiuificauit me. Superbi inique agebant usque quaque: a lege autem tua non declinaui. Memor fui iudiciorum tuorum a seculo dñe: 7 consolatus sum. Defectio tenuit me: pro peccatoribus derelinquentes legem tuam. Cantabiles mihi erant iustificationes tuae: in loco peregrinationis meae. Memor fui nocte nomen tui dñe: 7 custodiui legem tuam. Haec facta est mihi: quia iustificationes tuas exquisiui. Heth

Ors mea dñe: dixi custodire legem tuam. Deprecatus sum faciem tuam in toto corde meo: miserere mei secundum eloquium tuum. Cogitaui uias meas: 7 conuerti pedes meos in testimonia tua. Paratus sum 7 non turbatus: custodire mandata tua. Funes peccatorum circumplexi sunt me: 7 legem tuam non sum oblitus. Media nocte surgebam ad confitendum tibi: super iudicia iustificationis tuae. Particeps ego sum omnium timentium te: 7 custodientium mandata tua. Misericordia tua dñe plena est terra: iustificationes tuas doce me. Teth.

Bonitatem fecisti cum seruo tuo dñe: secundum uerbum tuum. Bonitatem disciplinam 7 scientiam doce me: quia mandatis tuis credidi. Priusquam humiliarer ego deliqui: propterea eloquium tuum custodiui. Bonus es tu: 7 in bonitate tua doce me iustificationes tuas. Multiplicata est super me iniquitas superborum: ego autem in toto corde meo scrutabor mandata tua. Coagulatum est sicut lac cor eorum: ego uero legem tuam meditatus sum. Bonum mihi quia humiliasti me: ut discam iustificationes tuas. Bonum mihi lex oris tui:

sitet: multa autē tribulant. Loth.

MANus tue fecerunt me & plasmauerunt me: da mihi intellectum ut discā mā data tua. Qui timent te uidebunt me & letabuntur: quia in uerbū tuū supersperaui. Cognoui domine quia equitas iudicia tua & in ueritate tua humiliasti me.

Fiat mīa tua ut consoletur me: sm eloquium tuum seruo tuo. Veniant mihi miserationes tue & uiuam: quia lex tua meditatio mea est. Confundantur superbi quia iniquitatem fecerunt in me: ego autē exercebor in mandatis tuis. Conuertantur mihi timentes te: & qui nouerunt testimonia tua. Fiat cor meum imaculatum in iustificationibus tuis: ut non confundar. Caph.

DEficit in salutare tuum anima mea: & in uerbum tuum supersperauit. Defecerunt oculi mei in eloquium tuum: dicentes quando consolaberis me. Quia factus sum sicut uter in pruina: iustificationes tuas non sum oblitus. Quot sunt dies serui tui: quando facies de persequentibus me iudicium. Narrauerunt mihi iniqui fabulationes: sed non ut lex tua. Omnia mandata tua ueritas. Iniqui persecuti sunt me adiuua me. Paulominus consummauerunt me in terra: ego autem non dereliqui mandata tua. Secundum misericordiam tuam uiuifica me: & custodiam testimonia oris tui. Lamech.

IN eternum domine uerbum tuum permanet in celo. In generatione & generationem ueritas tua: fundasti terram & permanet. Ordinatione tua perseuerat dies: quia omnia seruiunt tibi. Nisi quod lex tua meditatio mea est: tunc forte perissem in humilitate mea. In eternum non obliuiscar iustificationes tuas: quia in ipsis uiuificasti me. Tuus sum ego saluum me fac: quia iustificationes tuas exquisiui. Me expecta

uerunt peccatores ut perderent me. Testimonia tua intellexi. Omnis consummationis uidi finem: latum mandatum tuum nimis. Mem.

QUomodo dilexi legem tuam domine: tota die meditatio mea est. Super inimicos meos prudentem me fecisti mandato tuo: quia in eternum mihi est. Super omnes docentes me intellexi: quia testimonia tua meditatio mea est. Super senes intellexi: quia mandata tua exquisiui. Ab omni uia mala prohibui pedes meos: ut custodiam uerba tua. A iudiciis tuis non declinaui: quia tu legem posuisti mihi. Quam dulcia faucibus meis eloquia tua: super mel ori meo. A mandatis tuis intellexi: propterea odiui omnem uiam iniquitatis. Nun.

LUcerna pedibus meis uerbum tuum: & lumen semitis meis. Iuraui & statui: custodire iudicia iustitie tue. Humiliatus sum usquequaque domine: uiuifica me secundum uerbum tuum. Voluntaria oris mei beneplacita fac domine: & iudicia tua doce me. Anima mea in manibus meis semper: & legem tuam non sum oblitus. Posuerunt peccatores laqueum mihi: & de mandatis tuis non erraui. Hereditate acquisiui testimonia tua in eternum: quia exultatio cordis mei sunt. Inclinaui cor meum ad faciendas iustificationes tuas in eternum propter retributionem. Samech.

INiquos odio habui: & legem tuam dilexi. Adiutor & susceptor meus es tu: & in uerbum tuum superspe-

rauit. Declinate a me maligni: & scrutabor mandata dei mei. Suscipe me secundum eloquium tuum & uiuam: & non confundas me ab expectatione mea. Adiuua me & saluus ero: & meditabor in iustificationibus tuis semper. Spernisti omnes discedentes a iudiciis tuis: quia in

ustra cogitatio eorum. Quia prevaricantes reputasti omnes peccatores terre. ideo dilexi testimonia tua. Confige timore tuo carnes meas. a iudiciis enim tuis timui. Ayn.

Feci iudicium & iustitiam. non tradas me calumniantibus me. Suscipe fidem pro bonum. & no calumnientur me superbi. Oculi mei defecerunt in salutare tuum. & in eloquium iustitie tue. Fac cum servo tuo secundum misericordiam tuam. et iustificationes tuas doce me. Servus tuus sum ego. da michi intellectum ut sciam testimonia tua. Tempus faciendi domine. dissipauerunt legem tuam. Ideo dilexi mandata tua. super aurum & topazium. Propterea ad omnia mandata tua dirigebar. omnem viam iniquam odio habui. Phe.

Mirabilia testimonia tua. ideo scrutata est anima mea. Declaratio sermonum tuorum illuminat. & intellectum dat parvulis. Os meum aperui & attraxi spiritum. quia mandata tua desiderabam. Aspice in me & miserere mei. secundum iudicium diligentium nomen tuum. Gressus meos dirige sm eloquium tuum. & non dominetur mei omnis iniustitia. Redime me a calumniis hominum. ut custodiam mandata tua. Faciem tuam illumina super servum tuum. & doce me iustificationes tuas. Exitus aquarum deduxerunt oculi mei. quia non custodierunt legem tuam. Sade.

Iustus es domine. & rectum iudicium tuum. Mandasti iustitiam testimonia tua. & veritatem tuam nimis. Tabescere me fecit zelus meus. quia obliti sunt verba tua inimici mei. Ignitum eloquium tuum vehementer. & servus tuus dilexit illud. Adolescentulus sum ego & contemptus. iustificationes tuas non sum oblitus. Iustitia tua iustitia in eternum. & lex tua veritas. Tribulatio & angustia

sha inuenerunt me. & mandata tua meditatio mea est. Equitas testimonia tua in eternum. intellectum da michi & viuam. Coph.

Clamaui in toto corde meo. exaudi me domine. iustificationes tuas requiram. Clamaui ad te. & saluum me fac. ut custodiam mandata tua. Preuenti in matutinis & clamaui. quia in verba tua supersperaui. Preuenerunt oculi mei ad te diluculo. ut meditarer eloquia tua. Vocem meam audi sm miam tuam domine. & sm iudicium tuum vuifica me. Appropinquauerunt persequentes me iniquitati. a lege autem tua longe facti sunt. Prope es tu domine. & omnes vie tue veritas. Initio cognoui de testimoniis tuis. quia in eternum fundasti eam. Res.

Vide humilitatem meam & eripe me. quia legem tuam non sum oblitus. Iudica iudicium meum & redime me. propter eloquium tuum vuifica me. Longe a peccatoribus salus. quia iustificationes tuas non exquisierunt. Misericordie tue multe domine. sm iudicium tuum vuifica me. Multi qui persecuntur me & tribulant me. a testimoniis tuis non declinaui. Vidi prevaricantes & tabescebam. quia eloquia tua non custodierunt. Vide quoniam mandata tua dilexi domine. in misericordia tua vuifica me. Principium verborum tuorum veritas. in eternum omnia iudicia iustitie tue. Syn.

Principes persecuti sunt me gratis. & a verbis tuis formidauit cor meum. Letabor ego super eloquium tuum. sicut qui invenit spolia multa. Iniquitatem odio habui & abhominatus sum. legem autem tuam dilexi. Septies in die laudem dixi tibi. super iudicia iustitie tue. Pax multa diligentibus legem tuam. & non est illis scandalum. Exspectabam salutare tuum domine. & mandata tua dilexi. Custodiuit anima mea testimonia

tia: ꝙ dilexit ea uehementer. Beati
uani mandata tua ꝙ testimonia tua:
quia omnes uie mee in ꝓspectu tuo.

Appropinquet Tau.

Hdeprecatio mea in ꝓspectu
tuo dñe: iuxta eloquium
tuum da michi intellectum. Intret postulatio mea in ꝓspectu t
fm eloquium tuum eripe me. Eructabunt labia mea hymnum cum do
cueris me iustificationes tuas. Pro
nuntiabit lingua mea eloquium tuu.
quꝫ omnia mandata tua equitas.
Fiat manus tua ut saluet me: quꝫ
mandata tua elegi. Concupiui t
saluare tuum dñe: ꝙ lex tua medi
tatio mea est. Viuet anima mea et
laudabit te: ꝙ iudicia tua adiuuabunt
me. Erraui sicut ouis que perijt:
quere seruum tuum quia mandata t
non sum oblitus Titulus cantu
cum graduum.

Hd dominum cum tribu
lari: clamaui: ꝙ exaudiui
me. Domine libera aiam
meam a labijs iniquis: ꝙ
a lingua dolosa. Quid detur tibi ꝙ
aut quid apponatur tibi: ad linguam
dolosam. Sagitte potentis acute:
cum carbonibus desolatoriis. Heu t
michi quia incolatus meus prolonga
tus est. habitaui cum habitantibꝫ cedar: mul
tum incola fuit anima mea. Cum
his qui oderunt pacem eram pacifi:
cum loquebar illis impugnabant me
gratis. Titulus canticum graduꝫ

Leuaui oculos
meos ad montes: unde a
ueniet auxilium michi.
Auxilium meum a dño
mino: qui fecit celum ꝙ terram. Non
det in cõmotionem pedem tuum: ne
dormiat qui custodit te. Ecce non
dormitabit neqꝫ dormiet: qui custo
dit israel. Dominus custodit te dñs
protectio tua: super manum dexteram
tuam. Per diem sol non uret te: ne
luna per noctem. Dominus custo
dit te ab omni malo: custodiat aiam
tuam dominus. Dominus custo
diat introitum tuum ꝙ exitum tuu:
ex hoc nunc ꝙ usqꝫ in seculum. Tertius

Titulus canticum gradum

Letatus sum in his que
dicta sunt mihi: in domꝰ
domini ibimus. Stantes
erant pedes nri: in atriis
tuis ierlm. Ierlm que edificatur ut
ciuitas: cuius participatio eius i
idipm. Illuc enim ascenderunt tri
bus tribus dñi: testimonium israel:
ad confitendum nomini dñi. Quia
illic sederunt sedes in iudicio: sedes
super domum dauid. Rogate que
ad pacem sunt ierlm: ꝙ abundantia di
ligentibus te. Fiat pax in uirtute t
ꝙ abundantia in turribus tuis. Pro
pter fres meos ꝙ proximos meos: loq
bar pacem de te. Propter domum
dñi dei nri: quesiui bona tibi.

Titulus canticum graduum.

Hd te leuaui oculos meos.
qui habitas in celis. Ecce
sicut oculi seruorum in
manibꝰ dominorum suorum.
Sicut oculi ancille in manibꝰ do
mine sue: ita oculi nri ad dominꝫ de
um nrm: donec misereatur nri. Mi
serere nri dñe miserere nri: quia
multum repleti sumus despectione.
Quia multum repleta est anima nra
obprobrium habentibꝰ ꝙ despectio
superbis. Titulus canticum gra

Si quia dñs dum.
erat in nobis dicat nunc
israel: nisi quia dominus
erat in nobis. Cum
exurgerent homines in nos. forte u
nos deglutissent nos. Cum irasce
retur furor eorum in nos: forsitan aq̃
obsorbuissꝫ nos. Torrentem pe
transiuit anima nra: forsitan pertran
sissꝫ anima nra aquam intolerabilem.
Benedictus dominus qui non t
dedit nos in captionem dentibus eor.
Anima nostra sicut passer erepta
est de laqueo uenantium. Laqueus
contritus est: ꝙ nos liberati sumus.
Adiutorium nostrum in nomi
ne domini: qui fecit celum ꝙ terram.

Titulus canticum graduum.

Qui confidunt in dominum sicut mons syon: non commouebitur in eternum qui habitat in hierusalem. Montes in circuitu eius: et dominus in circuitu populi sui ex hoc nunc et usque in seculum. Quia non relinquet dominus virgam peccatorum super sortem iustorum. ut non extendant iusti ad iniquitatem manus suas. Benefac domine bonis et rectis corde. Declinantes autem in obligationes adducet dominus cum operantibus iniquitatem. pax super israel. Titulus cantici graduum.

In conuertendo dominus captiuitatem syon: facti sumus sicut consolati. Tunc repletum est gaudio os nostrum: et lingua nostra exultatione. Tunc dicent inter gentes. magnificauit dominus facere cum eis. Magnificauit dominus facere nobiscum: facti sumus letantes. Conuertere domine captiuitatem nostram sicut torrens in austro. Qui seminant in lacrimis: in exultatione metent. Euntes ibant et flebant: mittentes semina sua. Venientes autem uenient cum exultatione: portantes manipulos suos. Titulus cantici graduum salomonis.

Nisi dominus edificauerit domum: in uanum laborauerunt qui edificant eam. Nisi dominus custodierit ciuitatem: frustra uigilat qui custodit eam. Vanum est uobis ante lucem surgere: surgite postquam sederitis. qui manducatis panem doloris. Cum dederit dilectis suis somnum: ecce hereditas domini filii: merces fructus ventris. Sicut sagitte in manu potentis: ita filii excussorum. Beatus uir qui implebit desiderium suum ex ipsis: non confundetur cum loquetur inimicis suis in porta. Titulus canticum graduum omnes qui timent dominum: qui ambulat in uiis eius. Labores manuum tuarum quia manducabis beatus es et bene tibi erit. Uxor tua sicut uitis habundans in lateribus domus tue. Filii tui sicut nouelle oliuarum in circuitu mensse tue. Ecce sic benedicetur homo qui timet dominum. Benedicat tibi dominus ex syon: et uideas bona hierusalem omnibus diebus uite tue. Et uideas filios filiorum tuorum: pacem super israel. Titulus canticum graduum.

Sepe expugnauerunt me a iuuentute mea: dicat nunc israel. Sepe expugnauerunt me a iuuentute mea: etenim non potuerunt michi. Supra dorsum meum fabricauerunt peccatores: prolongauerunt iniquitatem suam. Dominus iustus concidit cervices peccatorum. confundantur et conuertantur retrorsum omnes qui oderunt syon. Fiant sicut fenum tectorum quod priusquam euellatur exaruit. De quo non implebit manum suam qui metit: et sinum suum qui manipulos colligit. Et non dixerunt qui preteribant benedictio domini super uos: benedicimus uobis in nomine domini. Titulus canticum graduum.

De profundis clamaui ad te domine: domine exaudi uocem meam. Fiant aures tue intendentes in uocem deprecationis mee. Si iniquitates obseruaueris domine quis sustinebit. Quia apud te propitiatio est: propter legem tuam sustinui te domine. Sustinuit anima mea in uerbo eius: sperauit anima mea in domino. A custodia matutina usque ad noctem: speret israel in domino. Quia apud dominum misericordia: et copiosa apud eum redemptio. Et ipse redimet israel ex omnibus iniquitatibus eius. Titulus canticum graduum.

Domine non est exaltatum cor meum: neque elati sunt oculi mei. Neque ambulaui in magnis: neque in mirabilibus super me. Si non humiliter sentiebam: sed exaltauit

militez sentiebam: se exaltauit alas meas. Sicut rablactauis super matrem suam: ita retributio in aia mea. Speret isrl in dominoz: ex hoc nunc z usqz in seculum. Titulus cantucum graduum.

Memento domine dauid z omnis mansuetudinis eius. Sicut iurauit domino: votum uouit deo iacob. Si introiero in tabernaculum domus mee. si ascendero in lectum stratus mei. Si dedero somnum oculis meis. z palpebris meis dormitationem. et requiem tpibus meis. donec inueniam locum domino. tabernaculum deo iacob. Ecce audiuimus eum in effrata: inuenimus eum in campis silue. Introibimus in tabernaculum eius: adorabimus in loco ubi steterunt pedes eius. Surge domine in requiem tuam: tu z arca sanctificationis tue. Sacerdotes tui induantur iustitia: z sci tui exultent. Propter dauid seruum tuum. non auertas faciem xpi tui. Iurauit dominus dauid veritatem: z non frustrabitur eum: de fructu uentris tui ponam super sedem tuam. Si custodierint filii tui testamentum meum. z testimonia mea hec que docebo eos. z filii eorum usqz in seculum. sedebunt super sedem tuam. Quoniam elegit dominus syon: elegit eam in habitationem sibi. Hec requies mea in seculum seculi: hic habitabo quoniam elegi eam. Viduam eius benedicens benedicam: pauperes eius saturabo panibus. Sacerdotes eius induam salutari: z sci eius exultatione exultabunt. Illuc producam cornu dauid: parau lucernam xpo meo. Inimicos eius induam confusione: super ipm aut florebit sanctificatio mea. Titulus canticum graduum.

Ecce qd bonum z qd iocundum: habitare fres in unum. Sicut unguentum in capite: qd descendit in barbam barbam aaron. Quod descendit in oram uestimenti eius. sicut ros hermon qui descendit in montem syon. Quoniam illuc mandauit dominus benedictionem: z uitam usqz in seculum. Titulus cantucum graduum.

Ecce nunc benedicite dominum: omnes serui domini. Qui statis in domo domini: in atriis domus dei nri. In noctibus extollite manus uras in sca: z benedicite dominum. Benedicat te dominus ex syon: qui fecit celum z terram. Titulus

Alla.

Laudate nomen domini laudate serui dominum. Qui statis in domo domini: in atriis domus dei nostri. Laudate dominum quia bonus dominus: psallite nomini eius quoniam suaue. Quoniam iacob elegit sibi dominus: israel in possessionem sibi. Quia cognoui q magnus e dominus: et deus noster pre omnibus dis. Omnia quecunqz uoluit dominus fecit in celo z in terra: in mari z in omnibus abissis. Educens nubes ab extremo terre: fulgura in pluuiam fecit. Qui producit uentos de thesauris suis. qui percussit primogenita egypti. ab homine usqz ad pecus. Et misit signa z prodigia in medio tui egypte. in pharaonem z in omnes seruos eius. Qui percussit gentes multas: z occidit reges fortes. Sehon regem amorreorum. z og regem basan. z omnia regna chanaan. Et dedit terram eorum hereditatem. hereditatem isrl populo suo. Domine nomen tuum in eternum: domine memoriale tuum in generatione z generationem. Quia iudicabit dominus populum suum: z in seruis suis deprecabitur. Simulacra gentium argentum z aurum: opa manuum hominum. Os habent z non loquentur: oculos habent z non uidebunt. Aures habent z non audient: neqz enim est spiritus in ore ipso

Simules illis fiant qui faciunt eꝫ
omnes qui confidunt in eis. Do-
mus isrl benedicite dominꝫ. domus aaron
benedicite dominꝫ. Domus leui
benedicite dominꝫ. qui timetis dñm
benedicite dominꝫ. Benedictus
dominus ex sion. qui habitat in ierlim.

Titulus alla.

Confitemini dño qm bonꝫ.
qm in seculum mia eius.
Confitemini deo deorꝫ.
confitemini domino
dominorum. Qui facit magna solꝫ
Qui fecit celos in intellectu. Qui
firmauit terram super aquas. Qui
fecit luminaria magna. Solem in
potestatem diei. Lunam & stellas in
potestatem noctis. Qui percussit egy
ptum cum primogenitis eorum. Qui
eduxit isrl de medio eorum in ma
nu potenti & brachio excelso. Qui
diuisit mare rubrum in diuisiones.
Qui eduxit isrl per medium eius.
Excussit pharaonem & virtutem
eius in mari rubro. Qui traduxit
populum suum per desertum. Qui
percussit reges magnos. Qui occi
dit reges fortes. Sehon regi amo
reorum. Et og regem basan. Et
dedit terram eorum hereditatem.
Hereditatem isrl seruo suo. Qꝫ
in humilitate nra memor fuit nostri.
Et redemit nos ab inimicis nostris.
Qui dat escam omni carni. Con
fitemini deo celi. Confitemini do
mino dominorum. quoniam in eternum
mia eius. Titulus psalmus dauid
pro ieremia.

Super flumina babilonis
illic sedimus & fleuimus.
dum recordaremur sion.
In salicibus in medio ei
eius. suspendimus organa nra
illic interrogauerunt nos. qui captiui
duxerunt nos. verba cantionis. Et
qui adduxerunt nos. hymnꝫ cantate
nobis de canticis sion. Quomodo
cantabimus canticum dni in terra
aliena. Si oblitus fuero tui ierlm.
obliuioni detur dextera mea. Adhe
reat lingua mea faucibus meis. si non
prepositi ierlim. in principio letitie
mee. Memor esto domine filioꝝ
edom. in die ierlim. Qui dicunt e
xinanite exinanite. usqꝫ ad fundamen
tum in ea. Filia babilonis misera
bilis qui retribuet tibi retributionem
tuam quam retribuisti nobis. Beatus
qui tenebit & allidet parvulos tuos
ad petram. Titulus psalmus ipsi
dauid.

Confitebor tibi domine in
toto corde meo. qm audi
sti verba oris mei. In
conspectu angelorum psal
lam tibi. adorabo ad templum sancꝫ
tuum & confitebor nomini tuo. Super
misericordia tua & veritate tua. qm magnifi
casti super omne nomen sanctum tuum.
In quacumqꝫ die invocauero te
exaudi me. multiplicabis in anima
mea virtutem. Confiteantur tibi
domine omnes reges terre. quia au
dierunt omnia verba oris tui. Et
cantent in viis domini. qm magna
est gloria domini. Quoniam excelsus do
minus & humilia respicit. & alta a lon
ge cognoscit. Si ambulauero in
medio tribulationis vivificabis me.
& super iram inimicorum meorum
extendisti manum tuam. & salvum
me fecit dextera tua. Dominus re
tribuet pro me. domine misericordia tua in se
culum. opera manuum tuarum ne de
spicias. Titulus in finem psalꝫ
Domine dauid

Probasti me & cognouisti
me. tu cognouisti sessionem
meam & resurrectionem me
am. Intellexisti cogitationes me
as de longe. semitam meam & fini
culum meum investigasti. Et om
nes vias meas previdisti. quia non est ser
mo in lingua mea. Ecce domine
tu cognouisti omnia novissima & an
tiqua. tu formasti me & posuisti super me
me manum tuam. Mirabilis fac
ta est scientia tua ex me. confortata est & non
potero ad eam. Quo ibo a spiritu tuo.
& quo a facie tua fugiam. Si ascen
dero in celum tu illic es. si descendero
in infernum ades. Si sumpsero pe

nas meas diluculo. ⁊ bitanneio in
extremis maris. ⁋ Etenim illuc
manus tua deducet me. ⁊ tenebit me
dextera tua. ⁋ Et dixi forsitan tene
bre cooperient me. ⁊ nox illuminatio
mea in deliciis meis. ⁋ Quia tene
bre non obscurabuntur a te. ⁊ nox si
cut dies illuminabitur: sicut tenebre
eius ita ⁊ lumen eius. ⁋ Quia tu
possedisti renes meos: suscepisti me
de utero matris mee. ⁋ Confitebor
tibi quia terribiliter magnificatus e
es: mirabilia opera tua. ⁊ anima mea
cognoscet nimis. ⁋ Non est occultatum
os meum a te quod fecisti in occulto.
⁊ sba mea in inferioribus terre. ⁋ Im
perfectum meum viderunt oculi tui. ⁊
in libro tuo omnes scribentur: dies for
mabuntur: ⁊ nemo in eis. ⁋ Michi
autem nimis honorificati sunt amici
tui deus: nimis confortatus est principa
tus eorum. ⁋ Dinumerabo eos ⁊ super
arenam multiplicabuntur: exurrexi
⁊ adhuc sum tecum. ⁋ Si occideris
deus peccatores: viri sanguinum declina
te a me. ⁋ Quia dicitis in cogitatione
accipient in vanitate civitates
tuas. ⁋ Nonne qui oderunt te domine o
deram. ⁊ super inimicos tuos tabescebam.
⁋ Perfecto odio oderam illos.
⁊ inimici facti sunt michi. ⁋ Proba
me deus ⁊ scito cor meum: interroga
me ⁊ cognosce semitas meas. ⁋ Et
vide si via iniquitatis in me est. ⁊ deduc
me in via eterna. Titulus in fine
psalmus dauid.

Eripe me domine ab ho
mine malo: a viro iniquo
eripe me. ⁋ Qui cogita
verunt iniquitates in
corde. tota die constituebant prelia.
Acuerunt linguas suas sicut ser
pentes. venenum aspidum sub labi
is eorum. ⁋ Custodi me domine de
manu peccatoris: ⁊ ab hominibus iniquis
eripe me. ⁋ Qui cogitaverunt ut
supplantare gressus meos: absconde
runt superbi laqueum michi. ⁊ re
funes extenderunt in laqueum: iuxta
iter: scandalum posuerunt michi. ⁋ Di
xi domino deus meus es tu: exaudi

domine vocem deprecationis mee. ⁋
Domine domine virtus salutis
mee: obumbrasti super caput meum
in die belli. ⁋ Non tradas me de
desiderio meo peccatori: cogitaverunt
contra me. ne derelinquas me. ne forte
exaltentur. ⁋ Caput circuitus eorum:
labor labiorum ipsorum operiet eos. ⁋
Cadent super eos carbones. in igne
dejicies eos: in miserias non subsistent.
⁋ Vir linguosus non dirigetur in ter
ra. virum iniustum mala capient in in
teritu. ⁋ Cognovi quia faciet dominus
iudicium inopis: ⁊ vindictam pauperum
⁋ Verumtamen iusti confitebuntur nomi
ni tuo: ⁊ habitabunt recti cum vultu tuo.
Titulus ps dauid.

Domine clamavi ad te ex
audi me. intende voci mee
cum clamavero ad te. ⁊
dirigatur oratio mea sicut incen
sum in conspectu tuo: elevatio manuum
mearum sacrificium vespertinum.
⁋ Pone domine custodiam ori meo.
⁊ ostium circumstantie labiis meis. ⁋
Non declines cor meum in verba
malitie: ad excusandas excusationes
in peccatis. ⁋ Cum hominibus operantibus
iniquitatem: ⁊ non communicabo cum
electis eorum. ⁋ Corripiet me iustus
in misericordia ⁊ increpabit me: oleum autem
peccatoris non impinguet caput meum.
⁋ Quoniam adhuc ⁊ oratio mea in beneplaci
tis eorum: absorpte sunt juncte petre iu
dices eorum. ⁋ Audient verba mea
quoniam potuerunt. sicut crassitudo terre
erupta est super terram: dissipata os
sa nostra secus infernum: quia ad te
domine oculi mei: in te speravi non a
auferas animam meam. ⁋ Custodi
me a laqueo quem statuerunt michi
⁊ a scandalis operantium iniquitatem.
⁋ Cadent in retiaculum eius peccatores.
singulariter: quousque transeam.
Titulus intellectus dd' cum esset in
spelunca. oratio.

Voce mea ad dominum clama
vi: voce mea ad dominum
deprecatus sum. ⁋ Effundo
in conspectu eius oronem meam: ⁊ tri
bulationem meam ante ipsum pronun

ao. In deficiente ex me spīm meū
tu cognouisti semitas meas. In
uia hac qua ambulabam: absconde
runt laqueum mihi. Considerabā
ad dexteram ⁊ uidebam: ⁊ non erat
qui cognosceret me. Perijt fuga
a me: ⁊ non ē qui requirat aiam
meam. Clamaui ad te dñe. dixi
tu es spes mea: portio mea in ter
ra uiuentium. Intende ad dep
cationem meam: quia humiliatus
sum nimis. Libera me a perse
quentibus me: quia confortati sunt su
per me. Educ de custodia aiam me
am ad confitendum nomini tuo. me
expectant iusti donec retribuas mi
hi.

Psalmus qui pscḃat ejus filius Domine siuus absalon.

Exaudi oronem meam ⁊
auribus percipe obsecrationē
tuam. exaudi me in tua
iustitia. Et non intres in iudici
um cum seruo tuo: quia non iustifi
cabitur in conspectu tuo omnis uiuēs
Quia persecutus ē inimicus aiam
meam: humiliauit in terra uitam me
am. Collocauit me in obscuris sic
mortuos seculi. ⁊ anxiatus ē super
me spūs meus: in me turbatum est
cor meum. Memor fui dierum an
tiquorum. meditatus sum in omni
bus operibus tuis. ⁊ in factis manuum tua
rum meditabor. Expandi manus
meas ad te. anima mea sicut terra
sine aqua tibi. Velociter exaudi
me domine. defecit spūs meus.
Non auertas faciem tuam a me
⁊ similis ero descendentibus in lacum.
Auditam fac mihi mane misericordiam tuam: quia in te speraui. Notam
fac mihi uiam in qua ambulem:
quia ad te leuaui aiam meam.
Eripe me de inimicis meis domine
ad te confugi: doce me facere uoluntatem tuam. quia deus meus es tu.
Spūs tuus bonus deducet me
in terram rectam propter nomen
tuum domine uiuificabis me in
equitate tua. Educes de tribula
tione aiam meam: ⁊ in misericordia tua
disperdes inimicos meos. Et perde

nes omnes qui tribulant animam
meam: quoniam ego seruus tuus sum.

Titulus de dauid ad goliam.

Benedictus dominus de
us meus qui docet manus
meas ad prelium: ⁊ digi
tos meos ad bellum. Mi
sericordia mea ⁊ refugium meum.
susceptor meus ⁊ liberator meus. ⁊
protector meus ⁊ in quo speraui
qui subdit populum meum sub me
Domine quid ē homo quia in
notuisti ei. aut filius hominis quia
reputas eum. Homo uanitati
similis factus ē. dies eius sicut um
bra pretereunt. Domine inclina
celos tuos ⁊ descende. tange montes
⁊ fumigabunt. Fulgura ⁊ dissipabis eos. emitte sa
gittas tuas. ⁊ conturbabis eos. Emi
te manum tuam de alto. eripe me ⁊
libera me de aquis multis. ⁊ de manu
filiorum alienorum. Quorum os
locutum ē uanitatem: ⁊ dextera eo
rum dextera iniquitatis. Deus can
tum nouum cantabo tibi: in psalte
rio decacordo psallam tibi. Qui
das salutem regibus. qui redemisti
dauid seruum tuum: de gladio mali
gno eripe me. ⁊ erue me de ma
nu filiorum alienorum. quorum os
locutum ē uanitatem. ⁊ dextera eorum
dextera iniquitatis. Quorum fi
lii sicut nouelle plantationes: aui
uentute sua. Filie eorum compositi
circumornate ut similitudo templi.
Promptuaria eorum plena. eruc
tantia ex hoc in illum. Oues eo
rum fetose. habundantes in egressibus
suis: boues eorum crassi. Non ē
ruina maceries: non transitus: non clā
mor in plateis eorum. Beatum
dixerunt populum. cui hec sunt. Beā
tus populus cuius dominus deus
eius. **Titulus laudatio dauid.**

Exaltabo te deus meus
rex. ⁊ benedicam nomi
ni tuo in seculum. ⁊ in se
culum seculi. Per sin
gulos dies benedicam tibi: ⁊ laudabo nom
en tuum in seculum. ⁊ in seculum seculi.

Magnus dominus et laudabilis nimis: et magnitudinis eius non est finis. Generatio et generatio laudabit opera tua: et potentiam tuam pronuntiabunt. Magnificentiam gloriae sanctitatis tuae loquentur: et mirabilia tua narrabunt. Et virtutem terribilium tuorum dicent: et magnitudinem tuam narrabunt. Memoriam abundantiae suavitatis tuae eructabunt: et iustitia tua exultabunt. Miserator et misericors dominus patiens et multum misericors. Suavis dominus universis: et miserationes eius super omnia opera eius. Confiteantur tibi domine omnia opera tua: et sancti tui benedicant tibi. Gloriam regni tui dicent: et potentiam tuam loquentur. Et notam faciant filiis hominum potentiam tuam: et gloriam magnificentiae regni tui. Regnum tuum regnum omnium saeculorum: et dominatio tua in omni generatione et generationi. Fidelis dominus in omnibus verbis suis: et sanctus in omnibus operibus suis. Allevat dominus omnes qui corruunt: et erigit omnes elisos. Oculi omnium in te sperant domine: et tu das escam illorum in tempore opportuno. Aperis tu manum tuam: et implens omne animal benedictione. Iustus dominus in omnibus viis suis: et sanctus in omnibus operibus suis. Prope est dominus omnibus invocantibus eum: omnibus invocantibus eum in veritate. Voluntatem timentium se faciet: et deprecationem eorum exaudiet: et salvos faciet eos. Custodit dominus omnes diligentes se: et omnes peccatores disperdet. Laudationem domini loquetur os meum: et benedicat omnis caro nomini sancto eius in aeternum et in saeculum saeculi.

Titulus alla.

Lauda anima mea dominum: laudabo dominum in vita mea: psallam deo meo quamdiu fuero. Nolite confidere in principibus: nec in filiis ho-

minum: in quibus non est salus. Exibit spiritus eius: et revertetur in terram suam. In illa die peribunt omnes cogitationes eorum. Beatus cuius deus iacob adiutor eius: spes eius in domino deo ipsius. qui fecit caelum et terram: mare et omnia quae in eis sunt. Qui custodit veritatem in saeculum: facit iudicium iniuriam patientibus: dat escam esurientibus. Dominus solvit compedites: dominus illuminat caecos. Dominus erigit elisos: dominus diligit iustos. Dominus custodit advenas: et pupillum et viduam suscipiet: et vias peccatorum disperdet. Regnabit dominus in saecula deus tuus sion: in omnem generationem et generationes.

Titulus alla.

Laudate dominum quoniam bonus est psalmus deo nostro sit iucunda decora laudatio. Aedificans hierusalem dominus: dispersiones israhel congregabit. Qui sanat contritos corde: et alligat contritiones eorum. Qui numerat multitudinem stellarum: omnibus eis nomina vocat. Magnus dominus noster et magna virtus eius: et sapientiae eius non est numerus. Suscipiens mansuetos dominus: humilians autem peccatores usque ad terram. Incipite domino in confessione: psallite deo nostro in cithara. Qui operit caelum nubibus: et parat terrae pluviam. Qui producit in montibus fenum: et herbam servituti hominum. Qui dat iumentis escam ipsorum: et pullis corvorum invocantibus eum. Non in fortitudine equi voluntatem habebit: nec in tibiis viri beneplacitum erit ei. Beneplacitum est domino super timentes eum: et in eis qui sperant super misericordia eius. Titulus alla. aggei et zacharie.

Lauda hierusalem dominum: lauda deum tuum sion. Quoniam confortavit seras portarum tuarum: benedixit filiis tuis in te. Qui posuit

ir fines tuos pacem: t adipe frumen
tat te. Qui emittit eloquium
suum terre: uelociter currit sermo
eius. Qui dat niuem sicut lanā
nebulam sicut cinerem spargit.
Mittit crystallum suum sicut bu
cellas: ante faciem frigoris eius qs
sustinebit. Et mittet uerbum suū
t liquefaciet ea: flabit spūs eius t
fluent aque. Qui annuntiat uer
bum suum iacob: iustitias t iudicia
sua israel. Non fecit taliter omni
nationi: et iudicia sua non manifestauit eis. Tinitus alla
alleluia et zacharie.

Laudate dominum de ce
lis: laudate eum in excel
sis. Laudate eum oēs
angeli eius: laudate eum
omnes uirtutes eius. Laudate e
um sol t luna: laudate eum omnes
stelle t lumen. Laudate eum celi
celorum: t aque que super celos sunt
laudent nomen domini. Quia ipe
dixit t facta sunt: ipe mandauit t creā
ta sunt. Statuit ea in eternum t
in seculum seculi: preceptum posu
it t non preteribit. Laudate do
minum de terra: dracones t omnes
abyssi. Ignis grando nix glaci
es: spūs procellarum que faciunt
uerbum eius. Montes t omnes
colles: ligna fructifera t omnes ce
dri. Bestie t universa pecora: ser
pentes t uolucres pennate. Reges
terre t omnes populi: principes t oēs
iudices terre. Iuuenes t uirgines
senes cum iunioribus laudent nomen
domini: quia exaltatum est nomen
eius solius. Confessio eius super
celum t terram: exaltabit cornu po
puli sui. Hymnus omnibus sanc
tis eius: filiis israel populo appropiāns
ei sibi. Tinitus alla.

Cantate domino canticum
nouum: laus eius in ec
clesia sanctorum. Letetur
israel in eo qui fecit eum: t
filie sion exultent in rege suo. Lau
dent nomen eius in choro: in tym
pano t psalterio psallant ei. Quia
beneplacitum est domino in populo
suo: t exaltabit mansuetos in salu
tem. Exultabunt sancti in gloria:
letabuntur in cubilibus suis. Exal
tationes dei in gutture eorum: t gla
dii ancipites in manibus eorum.
Ad faciendam uindictam in na
tionibus: increpationes in populis.
Ad alligandos reges eorum in com
pedibus: t nobiles eorum in manicis
ferreis. Ut faciant in eis iudici
um conscriptum: gloria hec est omnibus
sanctis eius. Tinitus alla.

Laudate dominum in sanc
tis eius: laudate eum in fir
mamento uirtutis eius.
Laudate eum in uir
tutibus eius: laudate eum secundū
multitudinem magnitudinis eius.
Laudate eum in sono tube: lau
date eum in psalterio t cithara.
Laudate eum in tympano t chō.
laudate eum in cordis t organo: t
laudate eum in cymbalis bene
sonantibus: laudate eum in cymba
lis iubilationis omnis spūs lau
det dominum. Explicit liber psalmorum.
Incipit prologus sancti ieronimi presbyteri in
libros salomonis.

Ro
mam
t ecle
siam
epis
copum
iero
nimus.

Suscipiat ep̄la quos unxit sacerdotii
unxio: carta non diuidat. quos xpi
sanguis amor. Commentarios in osee.
amos. zachariam t malachiam. qs
poscens scripsisses: si licuisset presu
lis unde. Omnis solatia sumptuū
notarios uires t librarios sustentatis.
ut uobis potissimum unum desuper
ingenium. Et ecce ex latere fremēs
turba diuersa poscentium: quasi an

equum sit me uobis cluxisse. et
alijs laborare. aut in rone dari ac
cepti. cuiqꝫ prestet uos obnoxius si
straqꝫ longa egritudine factus. ne
penitus hoc anno reticerem. et apud
uos mutus essem. triduu opus nomi
uiq; obsecraui. interpretationem u
delicet trium salomonis uoluminu
num. Masloth. quas hebrei para
bolas: uulgata aut editio prouerbia
uocat. Coheleth. quam greci eccle
sten: latine oratorem possumus
dicere. Breuiarium. quod in niam li
guam uertunt: canticum canticoru.
Sapientia. et panaretos iesu filij sirach.
liber. et alius pseudographus. qui sa
pientia salomonis inscribitur. Quor
porem hebraicum reperi. in ecclesiasti
cum ut apud latinos. sic parabolas
prenotatum. Cum uncta essent ec
clesiastes et canticum canticoru.
ut similitudinem salomonis non
solum librorum numero. sic etiam
materiarum genere coæquaret. Se
cundus apud hebreos liber nusquã
est. quia et ipse philus grecam eloquen
tiam redolet. et nonnulli scriptoru
ueterum hunc esse uolunt philonis af
firmant. Sicut ergo iudith et tobie
et machabeorum libros legit quidem
eos eccla. sic inter canonicas scriptu
ras non recipit. sic et hec duo uolu
mina legat ad edificationem plebis.
non ad auctoritatem ecclesiasticoru
dogmatum confirmandam. Sicut sa
ne septuaginta interpretum magis
editio placet. liber a nobis olim eas
emendatam. Neqꝫ enim sic noua
cudimus: ut uetera destruamus. et
Et si cum diligentissime legerit.
sciat magis nostra intelligi. quem
in ternum uas transfusa coacuerit.
Sic statim de pelio purissime condi
ta teste suum sapore seruauerunt.

Incipit prologus.

Tribus nominibus
uocatum salomonem
fuisse scripturis
manifestissime
docent: pacificum
s. salomonem.

uoluit hoc e dilectum dominum. et quod
nunc dicam: coheleth. i. ecclesiasten.
Ecclesiastes aut greco sermone e appel
latus. quia cetum s. ecclesiam congre
get. quem uos nuncupare possumus
concionatorem. eo quod loquatur ad
populum. Et sermo eius non spaliꝫ
ad unum. sed ad uniuersos generaliter
dirigatur. Quomo pacificus et dilectus
dominus ab eo quod in regno eius a
par fuerit. et cum dominus dilexit
appellatus e. Nam et psalmus cuius.
et versus. dilexi et pacifici nullo prenos
tantur. Qui tamen etsi ad prophe
am xpi ecclieqꝫ pertinentes felicita
tem. tutiores salomonis excedunt. a
tin fine hystoriam super salomones
scripti sunt. itaqꝫ uirtus numerus
uocabulorum tria uoluminia edidit.
prouerbia ecclesiasten. canticum can
ticoru. In prouerbijs parabolam
et quasi de officijs personas eru
dientis. unde et ad filium sermo dirigi
tur. In ecclesiasten uero materiam
uanum esse mundi. ne quicqꝫ
immundi rebus putet esse perpetuum. sed
caduca et breuia uniuersa que cernu
mus. Ad extremum tam consummatus
uirum et calcato seculo preparatum.
in canticis canticoru. sponse ut un
gat amplexibus. Nihil enim prius
reliquerunt uitia. et propis seculum
uanitatibus. expeditos nos ad aduen
tum preparauimus. non possumus
cantare canticum canticoru. Sed et
hoc diligentius attendendum ne
libros auctore diuerso esse putatos.
In prouerbijs enim. notantur prouer
bia salomonis filij dauid regis israel.
In ecclesiasten uero. uerba ecclesiastes
filij dauid regis ierusalem. Superfluus
quippe e israel hic. quod male in grecis et
latinis codicibus inuenitur. In can
co autem canticoru. nec filius dauid.
nec rex israel siue ierusalem prescribitur.
Sed tantum canticum canticoru
salomonis. sicut enim prouerbia.
et duos institutio ad duodecim tribus
ad totum pertinet israel. et quo omnis
mundi non nisi metropolitanus
quaerit. hoc e hierusalem. ita et

tcum canticorum ad eos pro-
prie-
tinet. qui tantum supna desi-
derant. Ad incipientes 7 proficientes
7 patrem dignatus 7 virgu propri-
merito benedicam auctoritas. Ad
perfectos ubi non timore emulum fa
amore proprium nomen sufficiat. 7
equalis magister é. 7 nescat cè se re
gem. ¶ Item alius prologus.

Ecce
libros
salomo
i. proū
bia ec
cliasten

Am
bole
salo
mo
nis
filij
dauid

7 canticum canticorum nec ita lec-
torem capiunt auctoritati reddidi. ut
antepositis luteis. Superflua quaq;
designans. uel stellis titulo prenota
tis. ea que minus habebantur intexe
rens. ut plenius paula. 7 eustochiū
cognoscatis. quid in libris nris mutū
sit. quidue reduntet. ¶ Necnon etiā
illa. que imperiti translatores male
in linguam nrām de greco trasmone-
tent obliterans 7 antiquans. cum o
stissima uetustate conteri. Et ubi ppo
sito ordine atq; peruerso. sententia
rum fuerat lumen ereptum. suis lo
cis restituens. frei intelligi quod la
tebat. ¶ Dixi in eo libro qui ample
xusq; sapientia salomonis inscribi-
tur in ecclesiastico quem ce iesu filij sy
rach nullus ignorat. calamum te
perans. tantum modo canonicas sc̄
ptuas uobis emendare desiderās.
7 studium meum certis magisq; a
dubijs emendare. ¶ Deo greco 7 he
braico prefaciuncula utraq; in libro
premissa é. Quia nonnulla de gre
co hoc ad illuminationem sensus 7
legentis edificationem. uel inscien
hebraice translationi. uel extrinsec
umenta sunt. Et necesse qui legis 7
semper peregrina memento.

regis israel. ad sciendam sapientiā
7 disciplinam. ad intelligenda ūba
prudentie. 7 suscipiendam eruditio
nem doctrine. iustitiam 7 iudicium
7 equitatem. ut detur parvulis astu
tia. adolescenti scientia 7 intellectū
Audiens sapiens sapientior erit
7 intelligens gubernacula possidebit.
Animadvertet parabolam 7 interpre
tationem uerba sapientium 7 enig
mata eorum. Timor domini prin
cipium sapientie. Sapiam atq; doc
trinam. stulti despiciunt. Audi fili
mi disciplinam patris tui. 7 ne dimit
tas legem matris tue. ut addatur
gratia capiti tuo. 7 torques collo tuo.
Fili mi si te lactauerint peccatores. ne
acquiescas eis. Si dixerint uenī
nobiscum. insidiemur sanguini. ab
sconda mus tendiculas sine insonti

fructu. cognoscamus eum sicut in-
ventus inveniem & integrum quasi
velociter in lacum. omnem pre-
tiosam substantiam reperiemus. impleb
mus domos nras spoliis forte mul-
ta nobilem. unus ex nobis omnium sit
communis. fili non ambules
cum eis. prohibe pedem tuum a se-
mitis eorum. pedes enim eorum ad
malum currunt festinant ut effun-
dant sanguinem. frustra autem
iacitur rete ante oculos pennatorum.
ipsi quoque contra sanguinem suum in-
sidiantur. & moliuntur fraudes contra
animas suas. Sic semite omnis auari
ad animas possidentium rapiunt. &
Sapientia foris predicat. in plateis
dat vocem suam. In capite turbarum
clamitat. In foribus portarum urbis
profert verba sua dicens. Usquequo
parvuli infantes. & stulti
ea que sibi sunt nociva cupient. & im-
prudentes odibunt scientiam. Convertimini
ad correptionem meam. ecce
proferam vobis spiritum meum. & osten-
dam verba mea vobis. Quia vocavi &
renuistis. extendi manum meam. & non
fuit qui aspiceret. Despexistis omne
consilium meum. & increpationes me-
as neglexistis. Ego quoque in in-
teritu vestro ridebo. & subsannabo cum vo-
bis quod timebatis advenerit. cum ir-
ruerit repentina calamitas. & interi-
tus quasi tempestas ingruerit. quando
venerit super vos tribulatio & angu-
stia. Tunc invocabunt me non ex-
audiam. mane consurgent & non in-
venient me. eo quod exosam habuerint
disciplinam. & timorem domini non
susceperint. nec acquieverint consilio
meo. & detraxerint universe correc-
tioni mee. Comedent igitur fructus vie
sue. & suis consilys saturabuntur. Aver-
sio parvulorum interficiet eos. & pros-
peritas stultorum perdet eos. Qui
autem audierit absque terrore requie-
scet. & abundantia perfruetur. malo
timore sublato.

Fili mi si susceperis sermones
meos. & mandata mea abs-
condita apud te. ut audiat

vias sapientium aures tue. inclina
cor tuum ad cognoscendam prudentiam.
Si enim sapiam invocaveris
& inclinaveris cor tuum prudentie. si quæ
eris eam quasi pecuniam. & sicut
thesauros effoderis illam. tunc intelli
ges timorem domini. & scientiam dei in
venies. quia dominus dat sapientiam
& ex ore eius prudentia & scientia. Custodi
et rectorum salutem. & protector gra
dientes simpliciter. servans semitas
iustitie. & vias sanctorum custodiens. &
Tunc intelliges iustitiam & iudici
um & equitatem. & omnem semitam
bonam. Si intraverit sapia cor tuum.
& scientia animæ tue placuerit. consilium
custodiet te. & prudentia servabit te
ut eruaris a via mala. ab homine
qui perversa loquitur. Qui relinquunt
iter rectum. & ambulant per vias te
nebrosas. qui lætantur cum malefe-
cerint. & exultant in rebus pessimis.
Quorum vie perverse sunt. & infames
gressus eorum. Ut eruaris ab alie-
na. & ab extranea que mollit sermo
nes suos. & relinquit ducem pubertа
tis sue. & pacti dei sui oblita est. Inclu
nata est enim ad mortem domus eius.
& ad inferos semite ipsius. Omnes
qui ingrediuntur ad eam non revo-
cabuntur. nec apprehendent semitas
vite. Ambulabis in via bona. & cal-
les iustorum custodies. Qui enim re-
cti habitabunt in terra. & simplices
permanebunt in ea. impii vero de ter
ra perdentur. & qui inique agunt tran
sferentur ex ea.

Fili mi ne obliviscaris le
gis mee. & precepta mea
custodiat cor tuum. Longi
tudinem enim dierum
& annos vite. & pacem apponent tibi
Misericordia & veritas non te dese
rant. circumda eas gutturi tuo. & scri
be in tabulis cordis tui. & invenies
gratiam & disciplinam bonam coram
deo & hominibus. Habe fiduciam in do
mino ex toto corde tuo. & ne innitaris
prudentie tue. In omnibus vijs tuis
cogita illum. & ipse dirigit gressus
tuos. Ne sis sapiens apud temet

PARABOLE SALAMONIS

ipm. Time dominum ⁊ recede a malo. Sanitas quippe est umbilico tuo ⁊ irrigatio ossium tuorum. Honora deum de tua substantia. ⁊ de primitiis omnium frugum tuarum. ⁊ implebuntur horrea tua saturitate. ⁊ mino torcularia redundabunt. Disciplinam domini fili mi ne abicias. nec deficias cum ab eo corriperis. Quem enim diligit deus corripit. ⁊ quasi pater in filio sibi placet sibi. Beatus homo qui invenit sapiam. ⁊ qui affluit prudentia. Melior est acquisitio eius argento ⁊ aurum primum ⁊ purissimum fructus eius. pretiosior est cunctis opibus. omnia quæ desiderantur huic non valent comparari. Longitudo dierum in dextera eius. ⁊ in sinistra illius divitie ⁊ gloria. Vie eius vie pulchre. ⁊ omnes semite illius pacifice. Lignum vite est his qui apprehenderint eam. ⁊ qui tenuerit eam beatus. Dominus sapia fundavit terram. stabiliuit celos prudentia. Sapia illius eruperunt abyssi. ⁊ nubes roris eruescunt. Fili mi ne effluant hec ab oculis tuis. Custodi legem atq; consilium meum. ⁊ erit vita animæ tue. ⁊ gratia faucibus tuis. Tu ambulabis fiducialiter in via tua. ⁊ pes tuus non impinget. Si dormieris non timebis. quiesces ⁊ suavis erit somnus tuus. Ne paveas repentino terrore. ⁊ irruentes tibi potentias impiorum. Dominus enim erit in latere tuo. ⁊ custodiet pedem tuum ne capiaris. Noli prohibere beneficere eum qui potes. si vales ⁊ ipse benefac. Ne dicas amico tuo vade ⁊ revertere ⁊ cras dabo tibi. cum statim possis dare. Ne moliaris amico tuo malum. cum ille in te habeat fiduciam. Non prendas adversus hominem frustra. cum ipse tibi nichil malefecerit. Ne emuleris hominem iniustum. nec imiteris vias eius. quia abhominatio domini est omnis illusor. ⁊ cum simplicibus sermocinatio eius. ⁊ Egestas a domino in domo impii. habitacula autem iustorum benedicentur. Illusores ipse deludet. ⁊ mansuetis gratiam prebibet. Gloriam sapientes possidebunt. stultorum exaltatio ignominia.

Audite filii disciplinam patris. ⁊ attendite ut sciatis prudentia. Donum bonum tribuam vobis. legem meam ne derelinquatis. Nam ⁊ ego filius fui patris mei tenellus. ⁊ unigenitus coram matre mea. ⁊ docebat me atq; dicebat. Suscipiat verba mea cor tuum. custodi precepta mea ⁊ vives. Posside sapiam posside prudentiam. ne oblivisearis neq; declines a verbis oris mei. Ne dimittas eam ⁊ custodiet te. dilige eam ⁊ servabit te. Principium sapientie posside sapiam. ⁊ in omni possessione tua acquire prudentiam. Arripe illam ⁊ exaltabit te. et glorificaberis ab ea. cum eam fueris amplexatus. Dabit capiti tuo augmenta gratiarum. ⁊ corona inclita protegat te. Audi fili mi ⁊ suscipe verba mea. ut multiplicentur tibi anni vite. Viam sapie monstrabo tibi. ducam te per semitas equitatis. quas cum ingressus fueris non arctabuntur gressus tui. ⁊ currens non leberis offendiculum. Tene disciplinam ne dimittas eam. custodi illam quia ipsa est vita tua. Ne delectaris semitis impiorum. nec tibi placeat malorum via. Fuge ab ea nec transeas per illam. declina ⁊ devita eam. Non enim dormiunt nisi malefecerint. nec rapitur somnus ab eis nisi supplantaverint. Comedunt panem impietatis. ⁊ vinum iniquitatis bibunt. Justorum autem semita quasi lux splendens procedit. ⁊ crescit usq; ad perfectum diem. Via impiorum tenebrosa. nesciunt ubi corruant. Fili mi ascultа sermones meos. ⁊ ad eloquia mea inclina aurem tuam. Ne recedant ab oculis tuis. custodi ea in medio cordis tui. Vita enim sunt inuenientibus ea. ⁊ universe carni sanitas. Omni custodia serva cor tuum. quia ex ipso vita procedit. Remove a te os pravum. ⁊ detrahentia labia sint procul a te. Oculi tui recta videant. ⁊ palpebre tue precedant gressus tuos. Dirige semi-

BVLE

tas pedib⁹ tuis: ⁊ omnes uie tue stabi
lient⁹. ℔ Ne declines ad dexteram neq;
ad sinistram. Auerte pedem tuum a ma
lo. Vias enim que ad dextris sunt nou
it dominus: peruerse uero sunt que a si
nistris sunt. Ipe autem rectos faciet
gressus tuos: semita autem tua in pa
ce producet. V

Fili mi attende sapientie
meam: ⁊ prudentie mee i
clina aurem tuam: ut cu
stodias cogitationes ⁊ di
sciplinam labia tua obseruet. ℔ Ne inte
dere falla⁹ mulieris. Fauus enim
distillans labia meretricis: ⁊ nitidius
oleo guttur eius. ℔ Nouissima autem
illius amara quasi absinthium: ⁊ li
gua eius exacuta quasi gladius a
bicipes. Pedes eius descendunt in
mortem: ⁊ ad inferos gressus eius
penetrant. Ne forte semitam uite non a
bulant: uagi sunt gressus eius ⁊ in
uestigabiles. ℔ Nunc ergo fili mi au
di me: ⁊ ne recedas a uerbis oris mei.
Longe fac ab ea uiam tuam: ⁊ ne a
appropinques foribus domus eius.
℔ Ne des alienis honorem tuum: ⁊ an
nos tuos crudeli: ne forte impleantur i
extranei uiribus tuis: ⁊ labores tui sint i
domo aliena: ⁊ gemas in nouissimis: ⁊
cū consumpseris carnes tuas ⁊ corpus
tuum ⁊ dicas. Cur detestatus sum a
disciplinam: ⁊ increpationibus non ac
quieuit cor meum: nec audiui uocem
docentium me: ⁊ magistris non inclina
ui aurem meam: ℔ Pene fui in omni
malo: in medio ecclie ⁊ synagoge. Bi
be aquam de cisterna tua: ⁊ fluenta de
puteo tuo. Deriuentur fontes tui foras:
⁊ in plateis aquas tuas diuide. Habeto
eas solus: nec sint alieni participes cum
tui. Sit uena tua benedicta: ⁊ letare
cum muliere adolescentie tue. Cerua
carissima: ⁊ gratissimus hinnulus. Vbe
ribus eius inebrient te omni tpe: ⁊ in amo
re eius delectare iugiter. Quare se
duceris fili mi ab aliena: ⁊ foueris i
sinu alterius? Respicit dominus uias
hominis: ⁊ omnes gressus eius i
considerat. Iniquitates sue capiunt im
pium: ⁊ funibus peccatorum suorum stri

gitur. Ipe morietur: quia non habuit di
sciplinam: ⁊ in multitudine stultitie sue
decipietur. VI

Fili mi si spoponderis pro
amico tuo: defixisti apud
extraneum manum tuam.
Illaqueatus es uerbis oris
tui: ⁊ captus propriis sermonibus. Fac
ergo quod dico fili mi: ⁊ temetipm li
bera: quia incidisti in manum proxi
mi tui. Discurre festina: suscita ami
cum tuum. ℔ Ne dederis somnum o
culis tuis: nec dormitent palpebre tue.
Erue quasi damula de manu: ⁊ qui
basi de uenatoris laqueo. Vade ad for
micam o piger: ⁊ considera uias eius: ⁊
disce sapiam. que cum non habeat du
cem: nec preceptorem nec principem.
parat estate cibum sibi: ⁊ congregat in mes
se quod comedat. Vsq; quo piger dor
mies? Quando consurges de somno tuo?
Paululum dormies. paululum dormi
bis. paululum seres manus tuas ut
dormias: ⁊ ueniet tibi quasi uiator e
gestas. ⁊ pauperies quasi uir armatus.
Si uero impiger fueris: ueniet ut fons
messis tua: ⁊ egestas longe fugiet a
te. Homo apostata uir inutilis: gradi
tur ore peruerso. annuit oculis. terit
pede. digito loquitur: prauo corde ma
chinatur malum: ⁊ in omni tpe uir⁹ se
minat. Huic ex tempore ueniet pe
ditus suus: ⁊ subito conteretur: nec habe
bit ultra medicinam. Sex sunt q odit
dominus: ⁊ septimum detestatur ani
ma eius. Oculos sublimes. linguam me
dacem. manus effundentes innocuum
sanguinem. cor machinans cogita
tiones pessimas. pedes ueloces ad cur
rendum in malum proferentem men
dacia testem fallacem. ⁊ eum qui se
minat inter fres discordias. Conser
ua fili mi mandata patris tui: ⁊ ne di
mittas legem matris tue. Liga ea i
corde tuo iugiter: ⁊ circumda gutturi
tuo. Cum ambulauerit: gradiantur
tecum. cum dormieris custodiant te.
⁊ euigilans loquere cum eis. quia
mandatum lucerna est. ⁊ lex lux. ⁊ via
uite increpatio discipline. ut custodi
ant te a muliere mala. ⁊ a blanda lin

gia eruance. Non capiscat pul
chritudinem eius cor tuum: ne capi
ant nutibus illius. Pretium enim vix
ti unius è panis. Mulier autē
uirum pretiosam animam capit. Num
quid abscondere potest homo ignem i
sinu suo ut uestimenta illius non
ardeant. aut ambulare super prunas
non uburit plantas suas? Qui
ingreditur ad mulierem proximi su
non erit mundus cum tetigerit ei.
Non grandis è culpa cum quis fu
rtum fecerit. furatus enim ut esuri
entem implet animam. Deprehen
sus quoq; reddet septuplum: et cũ
substantiam suam tradet. Qui aut adulter
è: propter cordis inopiam perdet a
nimam suam. Turpitudinem et ig
nominiam congregat sibi. et obprobrium
illius non delebitur: quia zelus et furo
ris uiri non parcet: nec iudicabit cum
acquiescet cuiusq; precibus: nec suscipiet
pro redemptione dona plurima.

VII

Fili mi custodi
sermones meos: et precepta
mea recondite tibi. Serua
mandata mea et uiues: et
legem meam quasi pupillam oculi
tui. Liga eam in digitis tuis: scribe
illam in tabulis cordis tui. Dic sapi
entie soror mea es: et prudentiam no
ca amicam tuam. ut custodiat te a
muliere extranea. et ab aliena que uer
ba sua dulcia facit. De fenestra enim
domus mee per cancellos prospexi et
uidi parulos. Contuitus sum inter
iuuenes. qui transibat per plateas iu
xta angulum. et prope iter domus il
lius gradiebatur in obscuro ad uesperã
scente die: in noctis tenebris et caligi
ne. Et ecce mulier occurrit illi ornata
ut meretricio. preparata ad capiendas
animas. Garrula et uaga. quietis i
patiens. nec ualens in domo consistere
pedibus suis. nunc foris nunc in pla
teis. nunc iuxta angulos insidians.
Apprehensumq; deosculatur iuuenẽ
et procaci uultu blandiens dicens. Vic
timas pro salute debui: hodie reddi
di uota mea. ideo egressa sum in occur
sum tuum. desiderans te uidere. et rep
peri. Intexui funibus lectum meum:
stratum tapetibus pictis ex egypto. Aspe
rsi cubile meum murra. et cin
namomo. Veni inebriemur uberibus. et
fruamur cupite amplexibus donec
illucescat dies. Non enim è uir in
domo sua. abiit uia longissima. sac
cum pecunie secum tulit. in die ple
ne lune reuertetur in domum suam.
Irretiuit eam multis sermonibus. et blã
dimentis labiorum protraxit illum.
Statim eam sequitur quasi bos ad
victimam ducitis. et quasi agnus lasciuiens et ignorans quod ad uincla
stultus trahatur. donec transfigat
sagitta iecur eius. uelut si auis festi
net ad laqueum. et nescit quia de
periculo anima illius agitur. Nunc
ergo fili audi me. et attende uerbis
oris mei. ne abripiatur in uia mens tua
lius mens tua: neq; decipiaris se
mitis eius. Multos enim uulnerauit
et fortissimi quiq; interfecti
sunt ab ea. Uie inferi domus eius
penetrantes in interiora mortis.

VIII

Nonne sapia clamitat: et pru
dentia dat uocem suam?
In summis excelsisq; uerti
ce super uiam in mediis semitis
iuxta portas ciuitatis: in ipsis fori
bus loquitur dicens. O uiri ad uos cla
mito: et uox mea ad filios hominum.
Intelligite paruuli astutiam: et insipi
entes animaduertite. Audite quia
de rebus magnis locturus sum: et labi
a mea aperientur ut recta predicent.
Veritatem meditabitur guttur meum.
et labia mea detestabuntur impium.
Iusti sunt omnes sermones mei. non
est in eis prauum quid neq; peruer
sum. Recti sunt intelligentibus. et eq
uum inuenientibus scientiam. Accipite eru
ditionem meam et non pecuniam. et
scientiam magis eligite quam auru
m. Melior enim è sapia cunctis opibus pretio
sissimis. et omne desiderabile non po
test ei operari. Ego sapia habito in consilio
et eruditis intersum cogitationibus. Ti
mor domini odit malum. Arrogantiã
et superbiam et uiam prauam et os bi

lingue. tercitor. ¶Deum & timuit
& timuit & equitas. mea & pudici
tia. mea & fortitudo. ¶Per me reges
regnant. & legum conditores iusta de
cernunt. ¶Per me principes imperant
& potentes decernunt iustitiam. ¶Ego
diligentes me diligo. & qui mane
vigilauerint ad me. inuenient me
¶Deum sunt diuitie & gloria. opes
superbe & iustitia. ¶Melior & fructus
meus auro & lapide pretioso. & gen
mina mea argento electo. ¶In uijs
iustitie ambulo. in medio semitarum
inieci. ut ditem diligentes me. &
thesauros eorum repleam. ¶Dominus
possedit me in initio uiarum suarum
antequā quicquā faceret a principio.
¶Ab eterno ordinata sum & ex antiq
antequā terra fieret. ¶Nec dum erant
abyssi. & ego iam concepta eram. ¶Nec
dum fontes aquarum eruperant.
nec dum montes gravi mole constiti
erant. ante colles ego parturiebar.
adhuc terram non fecerat. & flumi
na & cardines orbis terre. ¶Quando p
parabat celos aderam. qui certa lege
& gyro vallabat abyssos. quando eth
ra firmabat sursum. & librabat fon
tes aquarum. ¶Quando circumdab
mari terminum suum. & legem pone
bat aquis ne transirent fines suos.
Quando appendebat fundamenta
terre. cum eo eram cuncta componens.
Et delectabar per singulos dies. lu
dens coram eo omni tempore. ludens
in orbe terrarum. & deliciæ meæ eē
cum filijs hominum. ¶Nunc ergo fi
lij audite me. beati qui custodiunt
vias meas. Audite disciplinam &
estote sapientes. & nolite abicere eā.
Beatus homo qui audit me. qui vi
gilat ad fores meas cotidie. & obser
uat ad postes hostij mei. Qui me
inuenerit inueniet vitam. & hauriet
salutem a domino. Qui autē in me
peccauerit lesit animam suā. Omnes
qui me odiunt. diligunt mortem

SAPIENTIA XIX

edificauit sibi domum. &
excidit columnas septē
immolauit victimas su

as. miscuit vinum & proposuit mensā
suam. ¶Misit ancillas suas. ut vocā
rent ad arcem. & ad menia ciuitatis
Si quis est parvulus veniat ad me. &
insipientibus locuta est. ¶Venite com
medite panem meum. & bibite vinū
quod miscui vobis. ¶Relinquite in
fantiam & vivite. & ambulate viam
prudentie. ¶Qui erudit derisorē ipse
sibi iniuriam facit. & qui arguit im
pium generat maculam sibi. ¶Noli
arguere derisorem. ne oderit te. ar
gue sapientem & diligit te. ¶Da sa
pienti occasionem. & addet ei sapi
entiam. ¶Doce iustum & festinabit acci
pere. ¶Principium sapientie timor
domini. & scientia sanctorum prudē
tia. ¶Per me enim multiplicabuntur di
es tui. & addentur tibi anni vite. ¶Si
sapiens fueris. tibi metipsi eris. sin
autē illusor solus portabis malum.
¶Mulier stulta & clamosa plenaque il
lecebris. & nichil omnino sciens se
dit in foribus domus sue super sellam
in excelso urbis loco. vocans transeun
tes viam. & pergentes iuste suo.
Quis est parvulus declinet ad me.
& vecordi locuta est. ¶Aque furtive dul
ciores sunt. & panis absconditus
suauior. ¶Et ignorauit quod gigantes
ibi sint. & in profundis inferni con
uiue eius.

NOn
(lis sapiens letificat pa
trem. filius vero stultus
mestitia est matris sue. ¶Non proficiunt thesauri i
pietatis. iustitia vero liberabit a
morte. ¶Non affliget dominus fa
mem animam iusti. & insidias impio
rum subuertet. ¶Egestatem operata est
manus remissa. manus autē fortiū
divitias parat. Qui auget vinum &
dadcipsa hic pascit nequitias. eadem sequē
tes volantes. Qui congregat in mes
se filius sapiens est. qui autem stertit
estate filius confusionis. Benedictio
super caput iusti. os autē impiorum
operit iniquitate. ¶Memoria iusti
cum laudibus. & nomen impiorum
putrescet. ¶Sapiens corde precepta
suscipiet. stultus cedit labijs. &

ASTICVS

Qui ambulat simplicit. ambulat confidenter. qui aut depranat vias suas manifestus erit. Qui annuit oculo dabit dolorem. stultus labijs verberabitur. Vena vite os iusti. et os impiorum operit iniquitatem. Odium suscitat rixas. et universa delicta operit caritas. In labijs sapientis inuenitur sapientia. et virga in dorso eius qui indiget corde. Sapientes abscondunt sapientiam. os aut stulti confusioni proximum est. Substantia divitis urbs fortitudinis eius. pauor pauperum egestas eorum. Opus iusti ad vitam. fructus aut impij ad peccatum. Via vite custodiens disciplinam. qui aut increpationes relinquit errat. Abscondunt odium labia mendacia. qui profert contumelias insipiens est. In multa loquio peccatum non deerit. qui aut moderatur labia sua. prudentissimus est. Argentum electum lingua iusti. cor impiorum pro nichilo. Labia iusti erudiunt plurimos. qui aut indocti sunt in cordis egestate morientur. Benedictio domini divites facit. nec sortabitur eis affliction. Qui perpetrat stultas operatur scelus. sapientia aut est viro prudentia. Quod timet impius veniet super eum. desiderium suum iustis dabitur. Quasi tempestas transiens non erit impius. iustus aut quasi fundamentum sempiternum. Sicut acetum dentibus et fumus oculis. sic piger his qui miserunt eum. Timor domini apponet dies. et anni impiorum abbreuiabuntur. Expectatio iustorum letitia. spes autem impiorum peribit. Fortitudo simplicis via domini. et pauor his qui operantur malum. Justus in eternum non commouebitur. impij aut non habitabunt super terram. Os iusti parturiet sapiam. lingua prauorum peribit. Labia iusti considerant placita. et ora impiorum peruersa.

XI

Statera dolosa abhominatio est apud deum. et pondus equum voluntas eius. Vbi fuerit superbia. ibi erit et contumelia. ubi aut humilitas ibi et sapia. Simplicitas iustorum dirigit eos. et supplantatio peruersorum vastabit illos. Non proderunt divitie in die ultionis. iustitia liberabit a morte. Justitia simplicis dirigit viam eius. et in impietate sua corruet impius. Justitia rectorum liberabit eos. et in infidis suis capientur iniqui. Mortuo homine impio nulla erit ultra spes. et expectatio solicitorum peribit. Justus de angustia liberatus est. et tradetur impius pro eo. Simulator ore decipit amicum suum. iusti aut liberabuntur scia. In bonis iustorum exaltabitur ciuitas. et in perditione impiorum erit laudatio. In benedictione iustorum exaltabitur ciuitas. et in ore impiorum subuertetur. Qui decipit amicum suum. indigens corde est. vir autem prudens tacebit. Qui ambulat fraudulenter revelat archana. qui aut fidelis est celat amici commissum. Vbi non est gubernator populus corruet. salus aut ubi multa consilia. Affligetur malo qui fidem facit pro extraneo. qui aut cauet laqueos securus erit. Mulier gratiosa inuenit gloriam. et robusti habebunt diuitias. Benefacit anime sue vir misericors. qui aut crudelis et proximos abicit. Impius facit opus instabile. seminanti aut iustitiam merces fidelis. Clementia preparat vitam. et sectator malorum mortem. Abhominabile domino cor prauum. et voluntas eius in his qui simpliciter ambulant. Manus in manu non erit innocens malus. semen aut iustorum saluabitur. Circulus aureus in naribus sus. mulier pulcra et fatua. Desiderium iustorum omne bonum est. prestolatio impiorum furor. Alij diuidunt propria et ditiores fiunt. alij rapiunt non sua et semper in egestate sunt. Anima que benedicit impinguabitur. et qui inebriat ipse quoque inebriabitur. Qui abscondit frumenta maledicetur in populis. et benedictio aut super caput venditoris. Bene surgit diluculo qui querit bona. qui autem inuestigator malorum est. opprimetur ab eis. Qui confidit in divitijs suis corruet. iustus aut quasi

uiens solum germinabit. Qui co
turbat domum suam possidebit uen
tos. & qui stultus è fuiet sapiens. Stul
tis uisi lignum uitæ: & qui suscipit a
nimas sapiens è. Stultus in terra
recipit: quam iustus impius & pec
cator.

XII

Qui diligit disciplinam a
diligit scientiam. qui autem
odit increpationes insipi
ens è. Qui bonus è hau
riet a domino gratiam: qui autè affidit
in cogitationibus suis impie agit. Non
roborabitur homo ex impietate. & ra
dix iustorum non emouebitur. Mu
lier diligens corona è uiro suo: & pu
tredo in ossibus eius quæ confusione ig
dignas gerit. Cogitationes iusto
rum iudicia: & consilia impiorum fraudu
lenta. Verba impiorum insidiantur
sanguinem: os iustorum liberabit eos.
Verte impios & non erunt: domus au
tem iustorum permanebunt. Doctrina sua
noscetur uiri. qui autè uanus & cordis
è. patebit contemptui. Melior è pauper
& sufficiens sibi: quã gloriosus & indi
gens pane. Novit iustus animas ia
mentorum suorum: uiscera autem im
piorum crudelia. Qui operatur terram
suam saturabitur panibus: qui autem
sectatur otium stultissimus è. Desi
derium impij monimentum è pessimo
rum: audire autè iustorum proficiet. Propter
peccata labiorum ruina proximat malo.
effugiet autè iustus de angustia. De
fructu oris sui unusquisq; replebitur
bonis: & merces operum manuum retribue
tur ei. Via stulti recta in oculis eius:
qui autè sapiens è audit consilia. Pa
tiens statum indicat prudentiam suam: qui
autem dissimulat ignominiam callidus
è. Qui quod nouit loquitur ueritatem
iustitiæ è: qui autè mentitur testis est
fraudulentus. Est qui promittit: et
quasi gladio pungitur: sciens: lingua
autè sapientium sanitas è. Labium
ueritatis firmum erit in perpetuum:
qui autè testis è repentinus eximatur
linguam mendacij. Dolus in corde
cogitantium mala: qui autè ineunt
pacis consilia. sequitur eos gaudium.

Non contristabit iustum quicquid ei ac
ciderit: impij autem replebuntur ma
lo. Abhominatio è domino labia mẽ
dacia: qui autem fideliter agunt pla
cent ei. Homo uerecundus celat scien
tiam: & cor insipientium prouocat stultitias.
Manus fortium dominabitur: quæ aũt
remissa è tributis erit. Mœror in cor
de uiri humiliabit illum: & sermone bo
no lenificabitur. Qui negligit damnum
propter amicum suum. iustus è: uiæ aũt
impiorum decipient eos. Non inuenie
et fraudulentus lucrum: & substantia homi
nis aurum pretiosum. In semita iustitiæ ui
tam: iter autè deuium ducit ad mortem.

XIII

Filius sapiens doctrina patris. qui autem
illusor è non audit cum
arguitur. De fructu oris
sui homo saturabitur bonis. anima aũt
impiorum iniqua. Qui custodit os
suum. custodit animam suam: qui i
autem inconsideratus è ad loquendũ
sentiet mala. Vult & non uult piger.
anima autè operantium impinguabi
tur. Verbum mendax iustus detes
tabitur: impius autem confundit et
confundetur. Iustitia custodit innocẽ
tum: impietas uero peccatorem sup
plantat. Est quasi diues cum nichil
habeat. & est quasi pauper cum in multis
diuitijs sit. Redemptio animæ uiri i
diuitijs suæ: qui autè pauper è increpa
tionem non sustinet. Lux iustorum
letificat: lucerna autem impiorum
extinguetur. Inter superbos semper i
urgia sunt: qui autè acta cum consilio
aguntur regentur sapia. Substantia festina
ta minuetur: quæ autè paulatim colli
gitur manu multiplicabitur. Spes q̃
differtur affligit animam. lignum au
tem desiderium ueniens. Qui detra
hit alicui rei ipse se in futurum obli
gat: qui autem timet præceptum in
pace uersabitur. Fons sapientiæ fons
uitæ: ut declinet a ruina mortis. Doc
trina bona dabit gratiam in inuenie
ptorum uoragio. Astutus omnia agit
cum consilio: qui autem fatuus è aperi
et stultitiam. Nuntius impij cadet i
malum: legatus fidelis sanitas. Egc

stas ꝛ ignominia ei qui defert disci
plinam: qui aut acquiescat arguẽn
gloriabitur. Desiderium ꝺ opleatur
delectat animam detestantur stulti eos
qui fugiunt mala. Qui cum sapien
tibꝰ graditur sapiens erit: amicus ꝛ
stultorum efficietur similis. Peccores
persequentur malum: ꝛ iustis retribuẽ
entur bona. Bonus relinquet hæres
filios ꝛ nepotes: ꝛ custoditur iusto ꝛ
sba peccatoris. Multa cibi in novalib
pium: ꝛ alijs congregantur absq; iudi
cio. Qui parcit virge odit filium su
um: qui autem diligit illum instãter
erudit. Justus comedit ꝛ replet aiam
suam: uenter autem impiorum in
fabricabilis

XIIII

Sapiens mulier edificat
domum suam: insipiens
extructam quoq; destru
et manibꝰ. Ambulans ꝛ
recto itinere ꝛ timens deum: despici
tur ab eo qui infami graditur via.
In ore stulti virga superbie: labia ꝛ
sapientum custodiunt eos. Ubi nõ
sunt boues presepe vacuum ẽ: ubi
autem plurime segetes ibi manife
sta fortitudo bouis. Testis fidelis ꝛ
non mentietur: proferet aut mẽdacia
testis dolosus. Querit derisor
sapiam ꝛ non invenit: doctrina pru
dentium facilis. Vade contra virum stul
tum ꝛ nescies labia prudentie sapia.
Callidi ẽ intelligere viam suam:
ꝛ imprudentia stultorum errans. ꝛ
Stultus illudit pecc̃m: ꝛ inter iustos
morabitur gra. Cor quod novit a
maritudinem anime sue: in gaudi
eius non miscebitur extraneus. ꝛ
Domus impiorum delebitur: tabe
nacula vero iustorum germinabũt.
Est via que videtur homini iusta.
novissima aut eius deducunt ad
mortem. Risus dolore miscebitur:
ꝛ extrema gaudij luctus occupat. ꝛ
Vijs suis replebitur stultus: ꝛ super
eum erit vir bonus. Innocens cre
dit omni verbo: astutus considerat gs
sus suos. Sapiens timet ꝛ declinat
a malo: stultus transilit ꝛ confidit. Im
patiens operabitur stulticiam: ꝛ vir

uersutus odiosus ẽ. Possidebunt pa
rvuli stulticiam: ꝛ astum expectabit
scientia. Incident mali ante bonos: ꝛ
impij ante portas iustorum. Etiã
proximo suo pauper odiosus erit: ꝛ
amici divitis plurimi multi. Qui de
spicit proximum suum peccat: qui
aut miseretur pauperi beatus erit. Qui
credit in domino misericordiam diligit: erra
qui operantur malum. Scientiã vide
bunt prudentes bona. In omni ope
bono erit habundantia: ubi aut ver
ba sunt plurima ibi frequenter egestas.
Corona sapientium divitie eorum:
fatuitas stultorum imprudentia. Li
berat animas testis fidelis: ꝛ proferet
veritatem mendacia. In timore dñi
fiducia fortitudinis: ꝛ filijs eius erit
spes. Timor domini fons vite: ut declinet a laqueis mortis. In mul
titudine populi dignitas regis: in
paucitate plebis ignominia principis. Qui patiens ẽ multa gubernã
tur prudentia: qui aut impatiens ẽ
exaltat stulticiam suam. Vita carnium
sanitas cordis: putredo ossium
invidia. Qui calumniantur egenũ
exprobrant factori eius. honorat autẽ
eum qui miseretur pauperis. In ma
litia sua expellitur impius: sperat ꝛ
aut iustus in morte sua. In corde
prudentis requiescet sapientia: in
medio autem imprudentium nõ
cognoscet. Justitia elevat gentem. miseros facit populos
peccare. Acceptus ẽ regi minister in
telligens: maledictum eius invalidꝰ
subsistet.

XV

Responsio mollis frangit
iram: sermo durus suscitat
furorem. Lingua sapien
tium ornat sapiam: os fa
tuorum ebullit stulticiam. In omni
loco oculi domini contemplantur bonos
ꝛ malos. Lingua placabilis lignum
vite: que autem immoderata ẽ contri
tionem. Stultus audet disciplinam
patris sui: qui aut custodit increpatio
nes astutior fiet. In habundanti iusti
tia virtus maxima ẽ: cogitationes
aut impiorum extirpabuntur. ꝛ
Domus iusti plurima fortitudo: ꝛ

fructibo impij conturbatio. Labia sapientium disseminabunt scientiam: cor stultorum dissimile erit. Victime impiorum abhominabiles communi. nota iustorum placabilia. Abhominatio è domino via impij. qui sectat iustitiam diligetur ab eo. Doctrina mala deserenti viam iure: qui increpationes odit morietur. Infernus et perditio coram domino. quanto magis cor da filiorum hominum. Non amat pestilens eum qui se corripit nec ad sapientes gradietur. Cor gaudens exhilarat faciem: in mestitia animi spiritus. Cor sapientis quaeret doctrinam: et os stultorum pascetur imperitia. Omnes dies pauperis mali sectima mens quasi iugis epulonum. Melius è parum cum timore domini: quam thesaurus magnus et insatiabilis. Melius è accetare ad olera cum caritate: quam ad vitulum saginatum cum odio. Vir iracundus suscitat rixas: qui patiens è mitigat suscitatas. Semita impiorum quasi sepis spinarum: via iustorum absque offendiculo. Filius sapiens letificat patrem: et stultus homo despicit matrem suam. Gaudium fatuo doctrina stulto: et vir prudens dirigit gressus suos. Dissipantur cogitationes ubi non è consilium: ubi autem plurimi sunt consiliarij confirmantur. Letatur homo in sententia oris sui: et sermo opportunus è optimus. Semita vite sursum ad eruditum: ut declinet de inferno novissimo. Domum superborum demolietur dominus: et firmos faciet terminos viduae. Abhominatio domini cogitationes malae: et purus sermo pulchritudinis firmabitur ab eo. Conturbat domum suam qui sectatur avaritiam: qui autem odit munera vivet. Deus iusti meditatur obedientiam: mens impiorum redundabit in malis. Longe è dominus ab impiis: et orationes iustorum exaudiet. Lux oculos letificat animam: fama bona impinguat ossa. Auris quae audit increpationes vite: in medio sapientium commorabitur. Qui abicit disciplinam despicit animam suam:

qui autem acquiescit increpationibus possessor è cordis. Timor domini disciplina sapie: et gloriam precedit humilitas.

XVI

Hominis è preparare animum: et dei gubernare linguam. Omnes vie hominum patent oculis eius: spirituum ponderator è dominus. Revela domino opera tua: et cogitationes tue. Universa propter semetipsum operatus è dominus: ipsum quoque ad diem malum. Abhominatio domini è omnis arrogans: etiam si manus ad manum fuerit non erit innocens. Initium vie bone facere iustitiam: accepta è apud deum magis quam immolare hostias. Abstinentia et veritate redimitur iniquitas: et timore domini declinatur omnis malum. Cum placuerint domino vie hominis: inimicos quoque eius convertet ad pacem. Melius è parum cum iustitia: quam multi fructus cum iniquitate. Cor hominis disponit viam suam: sed dirigit gressus eius. Divinatio è in labiis regis: in iudicio non errabit os eius. Pondus et statera iudicia domini sunt: et opera eius omnes lapides sacculi. Abhominabiles regi qui agunt impie: quia iustitia firmatur solium. Voluntas regum iustum labia: qui recta loquitur diligetur. Indignatio regis nuntius mortis: et vir sapiens placabitur eum. In hylaritate vultus regis vita: et clementia quasi imber serotinus. Possidet sapientiam qui habet melior è: et acquirit prudentiam qua pretiosior è argento. Semita iustorum declinat malum: custos animae suae servat viam suam. Contritionem superbia precedit: et ante ruinam exaltatur spiritus. Melius è humiliari cum mitibus quam dividere spolia cum superbis. Qui corde intelligit bonum: et qui credit in domino letabitur. Sapiens è cor: et ad appellabitur prudens: et qui dulcis eloquio maiora percipiet. Fons vite intelligenti possidenti: doctrina stultorum fatuitas. Cor sapientis eru

PARA

dict æ eius. ⁊ labys illius ædificat gratiam. Fauus mellis uerba ꝓposita: dulcedo animæ eius sanitas ossium. Est uia quæ uidetur homini recta. ⁊ nouissimum eius ducit ad mortem. Anima laborantis laborat sibi: quia ꝓpulit eum æ suum. Vir impius fodit malum: ⁊ in labys eius ignis ardescit. Homo peruersus suscitat lites. ⁊ uerbosus separat principes. Vir iniquus lactat amicum suum. ⁊ ducit eum per uiam non bonam. Qui annuit oculis cogitat prauа. mordens labia sua perficit malum. Corona dignitatis senectus: quæ in uijs iustitiæ reperietur. Melior ẽ patiens uiro forti. ⁊ qui dñatur animo suo expugnatore urbium. Sortes mittuntur in sinum: sed a dño temperantur.

XVII

Melior ẽ buccella sicca cum gaudio: q̃ domus plena uitimis cum uitulo. Seruus sapiens dñabitur filijs stultis: ⁊ inter fres hereditatem diuidet. Sicut igni probatur argentum. ⁊ aurum camino: ita corda probat dominus. Malus obedit linguæ iniquæ: ⁊ fallax obtẽperat labijs mendacibꝫ. Qui despicit pauperem exprobrat factori eius: ⁊ qui gaudet ruinis alterius non erit impunitus. Corona senum filij filiorum. ⁊ gloria filiorum pres eorum. Non decent stultum uerba ꝓposita: nec principem labium mendax. Gemma gratissima expectanti prestolantes: quocumq̃ se uerterit prudenter intelliget. Qui celat delictum quærit amicitias: qui altero sermone repetit separat fœderatos. Plus proficit correctio apud prudentem: q̃ centum plagæ apud stultum. Semper uirgula quærit malus: angelus aũt crudelis mittetur ꝓtra eum. Expedit magis ursæ occurrere raptis fetibꝫ: q̃ fatuo confidenti sibi in iustitia sua. Qui reddit mala pro bonis: non recedet malum de domo eius. Qui dimittit aquam caput ẽ uigorum. ⁊ antequam patiatur: ꝓcul iudicium desinit. Et qui iustificat impium. ⁊ qui condemnat iustum

abhominabilis ẽ uterq; apud deum. Qui altam facit domum suam. qrit ruinam. ⁊ qui cultat disciplinam inueniet mala. Quid prodest stulto diuitiæ cum sapiam non possit emere. Omni tpe diligit qui amicus ẽ: et frater in angustijs ꝓbatur. Homo stultus plaudet manibus: cum spondet pro amico suo. Qui meditatur discordias diligit rixas. ⁊ qui exaltat æ suum quærit ruinam. Qui peruersi cordis ẽ non inueniet bonum. ⁊ qui uertit linguam incidet in malum. Natus ẽ stultus in ignominiam suã: et non patet in fatuo letabitur. Animus gaudens etatem floridam facit: spiritus tristis exsiccat ossa. Munera de sinu impius accipit. ut peruertat semitas iudicij. In facie prudentis lucet sapientia: oculi stultorum in finibus terræ. Ira pris filius stultus ẽ. ⁊ dolor matris que genuit eum. Non ẽ bonum dare pnum infeme iusto. nec percutere principem qui recta iudicat. Qui moderatur sermones suos doctus ⁊ prudens ẽ. ⁊ pretiosi spiritus ut eruditus. Stultus quoq; si tacuerit sapiens reputabitur. ⁊ si compresserit labia sua intelligens.

XVIII

Occasiones quærit qui cupit recedere ab amico. Omni tpe erit exprobrabilis. Non recipit stultus uerba prudentiæ. nisi ea dixerit que uersantur in corde eius. Impius cum in profundum uenerit peccatorum contemptor. ⁊ sequitur eum ignominia ⁊ obprobrium. Aqua profunda eloquia. ⁊ torrens redundans fons sapientiæ. Accipere personam impij in iudicio non ẽ bonum. ut declines a ueritate iudicij. Labia stulta miscent se rixis. ⁊ os eius uirgas prouocat. Os iusti ꝓpinquo ẽ eius. ⁊ labia eius ruina animæ eius. Verba bilinguis quasi simplicia. ⁊ ipa perueniunt usq; ad interiora uentris. Pigrum decet timor. animæ aũt effeminatorum cruciatus. Qui mollis ⁊ dissolutus ẽ in opere suo. frater ẽ sua opera dissipantis. Turris fortissima nomen do

BVLE

mum: ad ipam cumt iustus 7 exalta
bitur. Sub3 diuine urbs roborois
eius. 7 quasi murus ualidus circū
dans eum. Antequ3 exaltet
cor hominis. 7 antequ3 glorificetur. i
humiliatur. Qui prius inter q3 au
diat: stultum se ee demonstrat. 7 cō
fusione dignum. Spūs uir sustē
tat infirmitatem suam: spūm uero
ad iracundiam facilem quis potest
sustinere. Cor prudens possidebit
sciam: 7 auris sapientium quesit doc
trinam. Donum hominis dilatat ui
am eius. 7 ante principes spatiū
ei facit. Iustus prior ē accusator sui
uenit amicus eius 7 inuestigabit eū.
Contradictiones odit mitis. 7 inter
potentes quasq3 diiudicat. Frater qui
adiuuatur a fratre quasi ciuitas firma.
7 iudicia quasi uectes urbium. De
fructu oris uiri replebitur uenter eius
7 genimina labiorum ipius saturabit
eum. Mors 7 uita in manibus lingue:
qui diligunt eam comedent fructus
eius. Qui inuenit mulierem bonā
inuenit bonum: 7 hauriet iocunditā
tem a domino. Qui expellit mulierē
bonam expellit bonum: qui autē te
net adulteram stultus ē 7 insipiens.
Cum obsecrationibus loquetur pau
per 7 diues effabitur rigide. Vir amicabi
lis ad societatem magis amicus erit
quā frater.

MELIOR ē pauper qui am
bulat in simplicitate sua.
quā dives torquens labia
insipiens. Vbi non ē scia
anime non ē bonum: 7 qui festinus
ē pedibus offendit. Stultitia hominis
supplantat gressus eius. 7 contra deum
fremet suo animo. Diuitie addunt a
micos plurimos: a paupere autē 7 hi
quos habuit separantur. Testis falsus
non erit impunitus: 7 qui mendacia lo
quitur non effugiet. Multi colunt i
personam potentis: 7 amici sunt do
na tribuentis. Fratres hominis pau
peris oderunt eum: insuper 7 amici l
longe recesserunt ab eo. Qui tantum
uerba sectatur nichil habebit. qui autē
possessor ē mentis diligit animā suam.
7 custos prudentie inuenietur bona. Te
stis falsus non erit impunitus: 7 qui
loquitur mendacia peribit. Non de
cent stultum deliciē: nec seruum dñari
principibus. Doctrina uiri per patientiā
noscitur: 7 gloria eius ē iniqua preter
gredi. Sicut fremitus leonis ita ira
regis: 7 sicut ros super herbam ita 7 hy
laritas eius. Dolor patris filius stultus
ē 7 tecta litigiosa pestilentia mulier. Domus 7 diuitie dantur a pa
rentibus: a domino autē proprie uxor
prudens. Pigredo immittit soporem:
7 anima dissoluta esuriet. Qui custo
dit mandatum custodit animā suam:
qui autē negligit uiam suam mortifi
cabitur. Feneratur domino qui miseret
tur pauperis: 7 uicissitudinem suam
reddet ei. Erudi filium tuum ne de
speres: ad interfectionem autē eius a
ne ponas animam tuam. Qui impa
tiens ē sustinebit damnum: 7 cum ra
puerit aliud apponet. Audi filium 7
suscipe disciplinam: ut sis sapiens in
nouissimis tuis. Multe cogitationes
in corde uiri: uoluntas autē domini p
manebit in eternum. Homo indigēs
mirificor ē: 7 melior ē pauper q3 uir i
mendax. Timor domini ad uitam: 7
in plenitudine cōmorabitur: absq3 u
isitatione pessima. Abscondit piger
manum suam sub ascella: nec ad os
suum applicabit eam. Pestilente fla
gellato: stultus sapientior erit: si autē
corripueris sapientem: intelliget di
sciplinam. Qui affligit patrem 7 fugat
matrem: ignominiosus erit 7 infelix.
Non cesses fili audire doctrinam: nec
ignores sermones scientie. Testis im
quus derider iudicium: 7 os impiorum
deuorat iniquitatem. Parata sunt de
risoribus iudicia: 7 malleus percutientes
stultorum corporibus.

VINVM luxuriosa res uinum: 7 ti
multuosa ebrietas: quicq3
his delectatus non erit sa
piens. Sicut rugitus leo
nis. ita 7 terror regis: qui prouocat eū
peccare in animam suam. Honor ē hoi
qui separat se a contentionibus: omnes
autē insipientes immiscebuntur. Propter

PARA

frigus pigeꝛ arare noluit. mendicabi
ergo eſtate. non dabitur ei. Sicut a
qua profunda ſic conſilium in corde uiꝛ
ſi homo ſapiens exhauriet illud. A
gnulu hominem miſericordes uocantur
unum autē fidelem quis inueniet.
Juſtus qui ambulat in ſimplicitate
ſua: beāti poſt ſe derelinquet filios. I
Rex qui ſedet in ſolio iudicij: diſſi
pat omne malum intuitu ſuo. Qis
poſt dicere mundum é cor meum: I
purus ſum a pēcto: ponꝰ ⁊ pōdꝰ
menſura ⁊ menſura: utrumq; abho
minabile é apud deum. Ex ſtudijs
ſuis intelligitur puer. ſi munda ⁊ rē
ta opera eius ſunt. Aurem audiente
⁊ oculum uidente: dominus fecit
utrumq;. Noli diligere ſomnum. I
ne te egeſtas opprimat: aperi oculos
tuos ⁊ ſatiare panibꝰ. Malum eſt hi
malum é dicit omnis emptor: ⁊ cū
receſſerit tunc gloriabitur. Eſt auꝝ
⁊ multum auro gēmanum. ⁊ labia pcio
ſum labia ſcientie. Tolle neſtimoniū
eius qui fideiuſſor eſſe uult alieni: ꝙ
extraneis auferet ab eo pignus. Gui
uis é hominis panis mendax: ⁊ pōſt
implebitur os eius calculo. Cogita
tiones ſtulti nolorantur: ⁊ gubernacu
lis tractanda ſunt bella. Qui re
uelat miſteria ⁊ ambulat fraudulēt
⁊ dilatat labia ſua ne comiſceaꝛis. I
Qui maledicit pri ſuo ⁊ mri: extingui
tur lumen eius in medijs tenebris.
Hereditas ad quam feſtinatur in prin
cipio: in nouiſſimo benedictione ca
rebit. Ne dicas reddam malum pro
malo: expecta dominum ⁊ liberabit
te. Abhominatio é apud deum pond⁹
⁊ pondus: ſtatera dolosa non é bona.
A domino dirigunt greſſus uiri:
quis autē hominum intelligere poteſt
uiam ſuam. Ruina homini é deuo
rare ſcōs: ⁊ poſt uota retractare. Diſ
ſipat impios rex ſapiens: ⁊ inducit ſu
per eos fornicem. Lucerna domini
ſpiraculum hominis que inueſtigat
omnia ſecreta uentris. Mia ⁊ ueritas
cuſtodiunt regem: ⁊ roborant⁹ clemē
tia thronus eius. Exultatio iuuenū
fortitudo eorum: ⁊ decus ſenum ſ

cannues. Lauor uniuerſa abſterget
malū: ⁊ plage in ſecreta uentris.

XXI

Sicut diuiſiones aquarum. ita cor regis in
manu domini: quocūq; uoluerit inclinabit illud.
Omnis uia uiri recta ſibi uidetur: ap
pendit aūt corda dominus. Facere
iuſtitiam ⁊ iudicium magis placet do
mino q̄ uictime. Exaltatio oculoꝝ.
⁊ dilatatio cordis: lucerna impioꝝ
pecm. Cogitationes robuſti ſemper
in habundantia: omnis aūt piger ſep
é in egeſtate. Qui congregat theſauꝝ
lingua mendax: uanus ⁊ excors é.
⁊ impingent ad laqueos mortis. I
Rapine impiorum deterrebunt eos: q̄
noluerunt facere iudicium. peruerſa
uia uiri aliena é: qui aūt mundus
é rectum é opus eius. Melius é ſe
dere in angulo tegminis. q̄ cū mu
liere lingoſa. ⁊ in domo communi. I
Anima impij deſiderat malum: nō
miſerebitur proximo ſuo. Multato
peſtilentie. ſapientior erit parꝰulus
⁊ ſi ſectetur ſapientem ſumet ſcientiam.
Execcatur uultus de domo impij: ut
dirigatur impios a malo. Qui obtu
rat aures ſuas ad clamorem pauꝑis
⁊ ipſe clamabit ⁊ non exaudietur. I
Munus abſconditum extinguit iras
⁊ donum in ſinu indignationē maxi
mam. Gaudium iuſto é facere iu
dicium: ⁊ pauor operantibus iniqui
tatem. Vir qui errauerit a uia doctri
ne: in cetu gigantum requieſcet.
Qui diligit epulas in egeſtate erit:
qui amat uinum ⁊ pinguia non ditabitur. Pro iuſto dabitur impius:
⁊ pro rectis iniquus. Melius é habi
tare in terra deſerta q̄ cum muliere ro
ſa. ⁊ iracunda. Theſaurus deſiderabi
lis ⁊ oleum in habitaculo iuſti: ⁊ ipru
dens homo diſſipabit illud. Qui ſe
quitur iuſtitiam ⁊ miam inueniet
uitam ⁊ gloriam. Ciuitatem fortiꝝ
aſcendit ſapiens: ⁊ deſtruxit robur fiducie eius. Qui cuſtodit os
ſuum ⁊ linguam ſuam: cuſtodit ab
angustijs animam ſuam. Superbus
⁊ arrogans uocatur inſipiens. qui in

BAVLEN

ua operatur superbiam. Desideria oc
cidunt pigrum: noluerunt enim q̃c
q̃ manus eius operari. Tota die cõ
cupiscit r desiderat: qui aut iustus è
tribuet r non cessabit. Hostie impio
rum abhominabiles. que offeruntr
ce scelere. Testis mendax peribit:
uir obediens loquetur victorias. Vu
ltus impius obfirmat ultium suum: qui
aut rectus è corrigit uiam suam. Nõ
è sapia r non è prudentia non è consi
lium. contra dominum. Equus paratus
ad diem belli: dominus aut salutem
tribuet. XXII

Melius è nomen bonũ: q̃
diuitie multe. super enim
argentum r aurum gratia
bona. Duces r pauper ob
uiauerunt sibi: utriusq; operator est
dominus. Callidus uidet malum et
abscondit se: innocens pertransiit et
afflictus è damno. Finis modestie
timor domini. diuitie r gloria r uitã
Anima r gladii in uia pessimi: custos
aut animẽ sue longe recedet ab eis.
Prouerbium è. adolescens iuxta ui
am suam: etiam cum senuerit non
recedet ab ea. Dives pauperibus ipar
r qui accipit mutuum fenus è fene
ratore. Qui seminat iniquitatẽ me
tet malaz r uirga ire sue cõsumabit.
Qui pronus è ad miam benedicetur:
dedit enim pauperi de panibus suis.
Victoriam r honorem acquiret qui
dat munera: animam aut auferet r
accipientium. Eice derisorem r exi
bit cum eo iurgium: cessabunt cau
se r contumelie. Qui diligit corditis g
mundiciam propter gratiam labioz
suorum habebit amicum regem. Oculi
domini custodiunt sciam: r supplã
tabit uerba iniqui. Dicit pigeri
leo è foris in medio platearum occi
dendus sum. Fouea profunda os a
lienum cui iratus è dominus incidet
in eam. Stultitia alligata è in corde
pueri: uirga discipline fugabit eã.
Qui calumniatur pauperem ut au
geat diuitias suas: dabit ipse diui
r tegetur. Inclina aurem tuã.
r audi uerba sapientium. Appone ad
cor ad doctrinam meam: que pulchra
erit tibi. cum suaueris eam in uentre
tuo: r redundabit in labijs tuis. ut sit
in domino fiducia tua. Vnde r ostendi
eam tibi hodie. Ecce descripsi eam t
tripliciter: in cogitationibus r sciã. ut
ostenderem tibi firmitatem r eloquia
ueritatis. ut respondere uerbis illis qui t
miserunt te. Non facias violentiam
pauperi quia pauper è: neq; atteras
egenum in porta. quia dominus iu
dicabit causam eius. r affliget eos qui
affligunt animam eius. Noli eẽ am
icus homini iracundo. nec ambules
cum uiro furioso: ne forte discas sẽi
tas eius. ut sumas scandalum aie tue.
Noli eẽ cum his qui defigunt manus
suas. r qui uades se offerunt pro de
bitis. Si ens non hꝫ unde restituat.
quid causse è ut tollat operimentum
de cubili tuo. Ne transgrediaris ter
minos antiquos: quos posuerunt pres
tres. Vidisti uirum uelocem in opere
suo. coram regibus stabit. nec erit an
te ignobiles. XXIII

Quando sederis ut come
das cum principe: diligẽ
ter attende. que posita sit
ante faciem tuam. r ista
tue cultrum in gutture tuo: si tamen
hẽs in potestate animam tuam. Ne de
sideres de cibis eius in quo è panis
mendacij. Noli laborare ut diteris:
s prudentie tue pone modum. Ne e
rigas oculos tuos ad opes quas hẽre
non poteris: quia facient sibi pennas
quasi aquile r uolabunt in celũ. Ne
comedas cum homine maligno: r ne
desideres cibos eius. qui in similitudine
animi r electoris estimat quod ingeritur.
Comede r bibe dicet tibi: r mens eius
non è tecum. Cibos quos comedere
euomes: r perdes pulchros sermones
tuos. In auribus insipientium ne loqũ
ris: quia despicient doctrinã eloquij
tui. Ne assumas terminos paruulo
r agrum pupillorum ne intrederis. Pro
pinquus enim eorum fortis è: r ipse
iudicabit contra te causam illorum. In
gredere uias ad doctrinam cor tuum: et
aures tue ad uerba sapie. Noli subtr

here a puero disciplinam: si enim percos
seris eum uirga non morietur. Tu uir-
ga percutis eum: & animam eius de in
fernо liberabis. Fili mi si sapiens fuerit
animus tuus gaudebit tecum cor me
um: & exultabunt renes mei cum lo-
cuti fuerint recta labia tua. Non emu-
letur cor tuum peccatores: sed in timore do
mini tota die. quia habebis spem in nouis
simo: & prestolatio tua non auferetur. Au
di fili mi & esto sapiens: & dirige in
via animum tuum. Noli esse in conui
uiis potatorum. nec in comessationibus eorum
qui carnes ad uescendum offerunt: glu
tientes potibus & dantes symbola ori
mentur: & uestientur pannis dormitando.
Audi patrem tuum qui te genuit: & ne
contemnas cum senuerit mater tua. Ve
ritatem eme: & noli uendere sapientiam
& doctrinam & intelligentiam. Exultet
gaudio pater iusti: qui sapienter genuit
letabitur in eo. Gaudeat pater tuus &
mater tua: & exultet qui te genuit. Præ
be fili mi cor tuum michi: & oculi tui
uias meas custodiant. Fouea enim pro
funda est meretrix: & puteus angustus
aliena. Insidiatur in uia quasi latro: &
quos incautos uiderit interficiet. Cui
ue: Cuius pii ue: Cui rixe: cui fouee
cui sine causa uulnera. cui suffusio ocu
lorum: Nonne his qui cómorantur i
uino: & student calicibus epotandis:
Non intuearis uinum cum flauescit:
cum splenduerit in uitro color eius.
ingreditur blande: sed in nouissimo
mordebit ut coluber: & sicut regulus
uenena diffundet. Oculi tui uidebunt
extraneas: & cor tuum loquetur peruersa.
Et eris sicut dormiens in medio ma
ri: & quasi sopitus gubernator: amisso
clauo & dices. Verberauerunt me & no
uolui: traxerunt me & ego non sensi.
Quando euigilabo: & iterum uina re
periam.

XXIIII

Non æmuleris uiros malos:
nec desideres esse cum eis.
quia rapina meditatur
mens eorum: & fraudes
loquuntur labia eorum. Sapientia ædi
ficabitur domus: & prudentia roborа
bitur. In doctrina replebuntur cellæ
tua uniuersa substantia pretiosa & pulcherri
ma. Vir sapiens fortis est: & uir doctus ualido
& robustus: quia cum dispositione mi
tur bellum. & ubi salus ubi multa consili
sunt. Excelsa stulto sapientia. non poterit in
aperiet os suum. Qui cogitat malum
facere: stultus uocabitur. Cogitatio
stulta peccatum est: & abhominatio homi
detractor. Si desperaueris lassus in die
angustie: imminuetur fortitudo tua. Eru
ue eos qui ducuntur ad mortem: et
qui trahuntur ad interitum liberare ne
cesses. Si dixeris uires non suppetunt
qui inspector cordis ipse intelligit: &
custodiem animæ tuæ nichil fallit: red
detque homini iuxta opera sua. Come
de fili mel quia bonum est: & fauum dul
cissimum guttur tuo. Sic & doctrina
sapientie animæ tuæ: quam cum inue
neris habebis in nouissimis spem: et
spes tua non peribit. Ne insidieris et
quæras impietatem in domo iusti: &
uastes requiem eius. Septies enim
cadet iustus & resurget: impij autem
corruent in malum. Cum ceciderit
inimicus tuus ne gaudeas. & in ruí
eius ne exultet cor tuum. ne forte ui
deat dominus & displiceat ei. & auferat
ab eo iram suam. Ne æmuleris uiros
pessimos. nec emuleris impios: quia non
habent substantiam mali. & lucerna
impiorum extinguetur. Time deum
fili mi & regem. & cum detractoribus ne
commiscearis: quia repente consurget per
ditio eorum. & ruinam utriusque quis
nouit. Hæc quoque sapientibus. cognos
cere personam in iudicio non est bo
num. Qui dicunt impio iustus es: &
maledicent eis populi. & detestabuntur
eos tribus. Qui arguunt laudabuntur
& super eos uenient benedictiones. Labia
deosculabitur: qui recta uerba respondet.
Præpara foris opus tuum. & diligenter
exerce agrum tuum: ut postea ædifi
ces domum tuam. Ne sis testis frustra
contra proximum tuum. nec lactes quem
quam labiis tuis. Nec dicas. quomodo
fecit michi. sic faciam ei. reddam unu
cuique secundum opus suum. Per agrum pi
gri hominis transiui. & per uineam stulti
& ecce totum repleuerant urticæ. & ope

ruerant superficiem eius spine. 7 ma
certa lapidum destructa erat. Quod
cum uidissem. posui in corde meo 7 exe
plo didici disciplinam. Vsq; quo pig
dormis? Vsq; quo de somno surge
Parum inquam dormies modicum
dormitabis. paucillum manus sic
ut quiescas. 7 ueniet quasi cursor e
gestas tua. 7 mendicitas quasi uir

armatus. XXV

Hec quoq; parabole salo
monis. quas transtulerunt
uiri ezechie regis iuda. a
Gloria dei è celare uerbū.
7 gloria regum inuestigare sermonem.
Celum sursum 7 terra deorsum. 7 cor
regum inscrutabile. Aufer rubiginem
de argento. 7 egredietur uas purissi
mum. Aufer impietatem de uultu re
gis. ut firmabitur iustitia thronus eius.
Ne gloriosus apparas coram rege. 7
in loco magnorum ne steteris. Melius
è enim ut dicatur tibi ascende huc. q̄m
ut humilieris coram principe. Que
uiderunt oculi tui ne proferas in iur
gio cito. ne postea emendare non pos
sis. cum dehonestaueris amicū tuū.
Causam tuam tracta cum amico tu
7 secretum extraneo non reueles. ne
forte insultet tibi cum audierit. 7 ex
probrare non cesset. Gratia 7 amicia
liberant quas tibi serua. ne exproba
bilis fias. Mala aurea in lectis argē
teis. qui loquitur uerbum in tempore suo.
Inaures aurea 7 margaritum fulgēs.
qui arguit sapientem 7 aurem obe
dientem. Sicut frigus nimis in die
messis. ita legatus fidelis ei qui mi
sit eum. animam illius requiescere
facit. Nubes 7 uentus 7 pluuia non
sequentes. ubi gloriosus 7 promissa
non ꝑplens. Patientia lenietur prin
cipes. 7 lingua mollis confringet duri
tiam. Mel inueniens comede quod
sufficit tibi. ne forte saturatus euo
mas illud. Subtrahe pedem tuum
a domo proximi tui. ne q̄n satiatus
oderit te. Jaculum 7 gladius 7 sagitta
acuta. homo qui loquitur contra proxi
mum suum testimonium falsum. 7
Dens putridus 7 pes lapsus. qui spe

super infidelem in die angustie. 7 amic
tus pallium in die frigoris. Acetum i
uitro 7 qui cantat carmina cordi pes
simo. Sicut tinea uestimento. 7 ue
mis ligno. ita tristitia uiri nocet cor
di. Si esurierit inimicus tuus ciba
illum. si sitierit da ei aquam bibere.
Prunas aut congregabis super caput
eius. 7 dominus reddet tibi. Ventus
aquilo dissipat pluuias. 7 facies tri
stis linguam detrahentem. Melius
è sedere in angulo domatis. q̄m cum
muliere lingtosa in domo communi. 7
Aque frigide animę sitienti. 7 nuntius
bonus de terra longinqua. Fons tur
batus pede 7 uena corrupta. iustus ca
dens coram impio. Sicut qui mel mul
tum comedit non è ei bonum. sic q̄
scrutator è maiestatis opprimetur a
gloria. Sicut urbs patens 7 absq; mu
rorum ambitu. ita uir qui nō potest
in loquendo cohibere spiritum suum.

Vomodo XXVI

nix estate. 7 pluuia in mes
se. sic indecens è stulto gloria
Nam sicut anus ad alterā
transuolans. 7 passer quolibet uagans.
sic maledictum frustra prolatum in
quempiā superuenit. Flagellum e
quo 7 camus asino. 7 uirga in dorso
imprudentium. Ne respondeas stulto ux̄
stultitiam suam. ne efficiaris ei silis.
Respode stulto iusta stultitiam suam. 7
ne sibi sapiens è uideatur. Claudus
pedibus 7 iniquitatem bibens. qui mit
tit uerba per nuntium stulti. Quo
modo frustra pulchras habet claudus
tibias. sic indecens è in ore stultorum
parabola. Sicut qui mittit lapides i
acerruum mercurij. ita qui tribuit i
sipienti honorem. Quomodo si spi
na nascatur in manu temulenti. sic pa
bola in ore stultorum. Iudicium dei
minat causas. 7 qui imponit stulto si
lentium uas mingat. Sicut canis
qui reuertitur ad uomitum suum. sic
stultus qui iterat stultitiam suam. Vi
disti hominem sapientem sibi uide
magis illo spem habebit stultus. Dicit
piger. leo è in uia. leena in semitis.
Sicut ostium uertitur in cardine si

PARA

ra pige: in lectulo suo. Abscondit pige: manus sub ascellas suas. 7 labo rat si ad os suum eas queret. Sa piens: sibi pige: videt: sep̃ uis laqueabo sententias. Sicut qui ap prehendit canibo: canem: sic qui tra sit: 7 impatiens ymiscet: rixe alteri. Sicut vortus è qui mittit lanceas in mortem 7 sagittas. sic vir qui no cet fraudulenter amico suo. 7 cum fuerit deprehensus dicit ludens feci. Cum defecerint ligna. extinguit ignis: 7 susurrone subtracto tacia quiescit. Sicut carbones ad pru nas 7 ligna ad ignem: sic homo ira cundus suscitat rixas. Verba susur ronis quasi simplicia. 7 ipa pertem unt ad intima ventris. Quomodo si argento fictili ornate velis vas fictile. sic labia tumentia cum pessi mo corde fornata. Labia suis in odi gium: inimicus: cum in corde tractat uerit dolos. Quando submiserit vo cem suam. ne credideris ei. quoniã septem nequitie in corde illius. Qui operit odium fraudulenter: revelabi tur: malitia eius in populo. Qui fo dit foueam incidet in eam. 7 qui vol uit lapidem revertetur ad eum. Lin gua fallax non amat veritatem. 7 os lubricum operatur ruinas.

XXVII

Noli gloriari in crastinum ignorans quid superue nerit diei. Laudet te alienus. 7 non os tuum: extraneus 7 non labia tua. Grane è saxum. 7 ponderosa è harena: sed stulti utroq; è grauior. Iracundia habet mãm. nec erumpens furor: 7 impetum vicium ferre quis potest. Melior est manifesta correptio: quã amor ab sconditus. Melioza sunt vulnera diligentis: qs fraudulenta oscula odientis. Anima saturata calcabit fauum: anima vero esurientis etiã amarum pro dulci sumet. Sicut a vis transmigrans de nido suo. sic vir qui relinquit locum suum. Vn guentum 7 varie odoribo delectatur cor: tiones amici. vilius anima dul cedine. Amicum tuum 7 amicum

pris tui. ne dimiseris. 7 domũ fris tri ne ingrediaris in die afflictionis tue. Melior è vicinus iuxta. qz fr̃ longe procul. Stude sapiẽ fili mi: 7 letifica cor meum. ut possis exprobrãtem sermone. Astutus videns malum abscondit se. parvuli vero pertransierunt. 7 sustinuerunt detrimenta. Tolle vestimentum eius qui spondet pro extraneo: 7 pro alienis aufer pignus ab eo. Qui benedicit proximo suo voce grandi de nocte surgens: maledicenti similis erit. Tecta perstillantia in die frigoris. 7 litigiosa mulier equiparantur. Qui re tinere eam quasi qui ventum tenet. 7 oleum dextere sue evitauerit. fe rrum ferro acuitur: 7 homo exacuit faciem amici sui. Qui custodit ficum comedet fructus eius: 7 qui custos è domini sui glificabitur. Quomodo in aquis resplendent vultus prospi cientium. sic corda hominum manifesta sunt prudentibus. Infernus et perditio non replebuntur: similiter 7 oculi omnium insatiabiles. Quo probatur in flatorio argentum. 7 fornace aurum. sic probatur homo ore laudantis. Cor iniqui exquirit mala. cor autem rectum exquirit scia. Si contuderis stultum in pila. quasi pisanas fruente de super pilo: non auferetur ab eo stultitia eius. Oves gregem cognosce multum pecoris tui. tuosq; greges 7 vitera. Non enim hb̃ ditatem potestatem. 7 corona tribuet tibi in generationem generationum. Aperta sunt prata 7 apparuerunt he rbe virentes: 7 collecta sunt fena de montibus. Agni ad vestimenta tua. 7 edi agri pretium. Sufficiat tibi lac capr̃arum in cibos tuos. 7 in ne cessaria domus tue. 7 ad victum an cillis tuis.

XXVIII

Fugit impius nemine persequente. iustus autem quasi leo confidens absq; terrore erit. Propter peccata terre multi principes eius. 7 propter hoiem sapiẽtem 7 bonum sciam que dicuntur. Dux egenus: egens prudens

calumnians paupere similꝫ è imbri
ne plenũ. in quo parant fimes. Q
derelinquunt legem laudant ipiũ
qui custodiunt succendunt ira
cum. Viri mali non cogitant iudicia
um. qui aũt requirunt dominum
animadvertit omnia. Melior è pau
per ambulans in simplicitate sua. q
ditues prauus inuenit. Qui custo
dit legem filius sapiens è. qui aũt
comessatores pascit. confundit patrem
suum. Qui coacervat diuitias usꝫ
fenore liberali. in pauperes congre
cas. Qui declinat aures suas ne au
diat legem. oro eius erit execrabilis
Qui decipit iustos in via mala in ꝯ
ti suo corruet. simplices possidebũt
bona eius. Sapiens sibi videtur in su
dices. pauper aũt prudens scruta
bitur eum. In exultatione iustorũ
multa gloria è. regnantibꝫ impiis
ruine hominum. Qui abscondit
scelera sua non dirigentur. qui aũt
confessus fuerit & reliquerit ea mia
sequetur. Beatus homo qui semper
è pauidus. qui uero mitis è durabit
corruet in malum. Leo rugiens &
ursus esuriens. princeps impius
super populum pauperem. Dux in
digens prudentia. multos opprimet
per calumniam. qui aũt odit auari
tiam longi fient dies eius. Homi
qui calumniatur animę sanguinẽ
fluvius ad lacum fugerit nemo su
stinebit. Qui ambulat simpliciter
saluus erit. qui perversis graditur
uiis corruet semel. Qui operatur t
rram suam sanabitur panibꝫ. qui a
uero sectatur otium replebitur e
gestate. Vir fidelis multum laudabi
bitur. qui aũt festinat ditari nõ eri
mocens. Qui cognoscit faciẽ in iu
dicio non facit bene. iste & pro bu
cella panis deserit ueritatem. Vir
qui festinat ditari & alijs inuidet. i
gnorat q egestas superuenturꝰ est.
Qui corripit hominem gratiã poste
inuenerit apud eum. magis q ille
qui per linguę blandimenta decipit. Qui subtrahit aliquid a pre
suo. & amice. & dicit hoc non ẽ peccꝫ
particeps homicide è. Qui se iactat
& dilatat incitat rixas. Qui sperat i
domino sanabitur. Qui confidit i cor
de suo stultus è. qui aũt graditur
sapienter ipe laudabitur. Qui dat
pauperi non indigebit. qui despicit
deprecantem sustinebit penuriam.
Cum surrexerint impij abscondent
homines. cum illi perierint multi
plicabuntur iusti. XXVIIII.
Homo qui corripientem dura ceruice contemnit. repen
tinus et supervenient ruine. & cum sanitas nõ se
quetur. In multiplicatione iustorũ
letabitur uulgus. cum impius sumpse
rit principatum. gemet populus.
Vir qui amat sapiam letificat patrem
suum. qui aũt nutrit scortum perdet
substantiam. Rex iustis erigit terram.
vir auarus destruet eam. Homo q
blandis fictisq sermonibꝰ loquitur
amico suo. rete expandit gressibus
suis. Peccantem virum uiciosum i
uoluet laqueus. & iustus laudabit
atq gaudebit. Novit iustus causam
pauperum. impius ignorat scientiam.
Homines pestilentes dissipant ciui
tatem. sapientes uero auertunt fu
rorem. Vir sapiens si cum stulto cum
dederit siue irascatur siue rideat. non i
uenient requiem. Viri sanguinum o
derunt simplicem. iusti aũt querunt
animam eius. Totum spiritum suum
profert stultus. sapiens differt & re
servat in posterum. Princeps qui li
benter audit uerba mendacij. omes
ministros habet impios. Pauper & cre
ditor obviauerunt sibi. utrumq illu
minator è dominus. Rex qui iu
dicat in veritate pauperes. thronus
eius in eternum firmabitur. Virga &
arguo tribuit sapiam. puer
aũt qui dimittitur voluntarius confun
dit matrem suam. In multiplica
tione impiorum multiplicabuntur
scelera. & iusti ruinas eorum videbũt.
Erudi filium tuum & refrigerabit
te. & dabit delicias anime tue. Cum
prophita defecerit dissipabitur pꝰ
qui aũt custodit legem beatus est.

Secunus uerbis non potest erudiri: q̃
quod dicis intelligit: & tacere potest
nit. Vidisti hominem uelocem ad lo
quendum. stultitia magis speranda
est q̃ illius correctio. Qui delicate a
pueritia nutrit seruum suum: postea
illum sentiet contumacem. Vir iracũdꝰ
prouocat rixas: & qui ad indignandũ
facilis est: erit ad peccandũ promptior. Su
perbum sequitur humilitas: & humi
lem spũ suscipiet gloria. Qui cum
fure participat odit animam suam:
adiurantem audit & non indicat. Ti
mor hominem cito corruet: qui au
tem confidit in domino sublimabitur. Mul
ti requirunt faciem principis: & a do
mino egreditur iudicium singulor.
Abhominatio iusti uirum impius:
& abhominatio est impijs eos qui in recta
sunt uia.

XXX

Verba congregantis filij uisio
nis. Visio quam locutus est
uir cum quo est deus: & qui
cum eo secum morante potes
tatis air. Stultissimus sum uirorũ:
sapia hominũ non est mecum. Non
didici sapiam: & noui scientiam sanctorum.
Quis ascendit in celũ atq; descendit:
Quis continuit spũm in manibꝰ suis:
colligauit aquas quasi in uestimẽto:
Quis suscitauit omnes terminos ter
re: Quod nomen eius: & quod nomen
filij eius si nosti. Omnis sermo dei ig
nitus. clipeus est omnibus sperantibus se.
Ne addas quicq̃ uerbis illius: & ar
guatis inuentaris mendax. Duo
rogaui te: ne deneges mihi anteqũ
moriar. Vanitatem & uerba mendacii
longe fac a me: mendicitatem & diui
tias ne dederis mihi. Tribue tantũ
uictui meo necessaria: ne forte satiatꝰ
illiciar ad negandum. & dicam quis
est dominus. & egestate compulsus furer
& periurem nomen dei mei. Ne accu
ses seruum ad dominũ suum. ne forte
maledicat tibi & corruas. Generatio
que maledicit patri suo: & que mi
non benedicit. Generatio que sibi a
munda uidetur: & tñ non est lota sordi
bus suis. Generatio cuius excelsi sunt
oculi. & palpebre eius in altum sublecte.

Generatio que pro dentibꝰ hꝫ gladios. & cum mandit molaribus suis. ut comedat inopes de terra. & pauperes ex hominibus. Sanguisuge due sunt filie: dicentes affer affer. Tria sunt insatiabilia: & quartum quod nũq̃ dicit sufficit. Infernus. & os uulue: & terra que non satiatur. Ignis nunq̃ dicit sufficit. Oculum qui subsannat patrem & despicit matris sue partum: effodiant eum corui de torrentibus. & comedant eum filij aquile. Tria sunt difficilia michi: & quartum penitus ignoro. Viam aquile in celo. uie colubri super petram. Viam nauis in medio mari: & uiam uiri in adolescẽtia. Talis est & uia mulieris adultere que comedit. & tergens os suum dicit. Non feci operata malum. Per tria mouetur terra: & quartum non potest sustinere. Per seruum cum regnauerit. per stultum cum saturatus fuerit cibo. per odiosam mulierem cum in matrimonium fuerit assumpta. & per ancillam cum fuerit heres domine sue. Quatuor sunt minima terre: & ipsa sunt sapientiora sapientibus. Formice populus infirmus. qui preparat in messe cibum sibi. Lepusculus. plebs infirma: que collocat in petra cubile suum. Regem locusta non habet & egreditur uniuersa per turmas. Stellio manibus nititur: & morabitur in edibꝰ regum. Tria sunt que bene gradiuntur: & quartum quod incedit feliciter. Leo fortissimus bestiarum. ad nullius pauebit occursum. Gallus succinctis lumbis & aries: nec est rex qui resistat ei. Et qui stultus apparuerit: postq̃ elatus est in sublime. Si enim intellexisti: ori suo imposuisti manum. Qui aut̃ fortiter premit ubera ad elicendum lac. exprimit butirum: et qui uehementer emungit. elicit sanguinem. et qui prouocat iras producit discordias. Verba lamuelis regis. Visio qua

XXXI

erudiuit eum mater sua. Quid dilecte mi: Quid dilecte uteri mei: Quid dilecte uotorum meorum: Ne dede

us mulieribꝫ fuibam nam. 7 domuꝫ
nas ad delendos reges. Holi regibꝫ
o lamuel: holi regibꝫ date uinum.
quia nullum secretum è ubi regnat
ebrietas: ne forte bibant 7 obliuiscã
tur iudiciorum: 7 mutent causam fi
liorum paupꝝ. Date siceram mę
rentibꝫ: 7 uinum his qui amaro sũt
animo. Bibant 7 obliuiscantur egę
statis sue: 7 doloris sui non recordẽ
tur amplius. Aperi os tuum muto.
7 causis omnium filiorum qui pe
transeunt. Aperi os tuum. decerne
quod iustum è: 7 iudica inopem 7 pa
uperem. Alep. Mulierem fortem
quis inueniet? procul 7 de ultimis
finibꝫ pretium eius. Beth. Confi
dit in ea cor uiri sui: 7 spolys non i
digebit. Gimel. Reddet ei bonum
7 non malum: omnibꝫ diebꝫ uite sũ.
Deleth Quesiuit lanam 7 linum: et
operata è consilio manuum suarũ. He
Facta è quasi nauis institoris de lon
ge portans panem suum. Vay Et
de nocte surrexit: deditqꝫ predam do
mesticis suis: 7 cibaria ancillis suis.
Çay. Considerauit agrum 7 emit
eum: de fructu manuum suarũ plan
tauit uineam. Heth. Accinxit for
titudine lumbos suos. 7 roborauit bra
chia sua. Teeth Gustauit 7 uidit quia bona
è negotiatio eius: non extinguetur
in nocte lucerna eius. Joth. Manũ
suam misit ad fortia: 7 digiti eius ap
prehenderunt fusum. Caph Manũ
suam aperuit inopi: 7 palmas suas ex
tendit ad pauperem. Lamech Non ti
mebit domui sue a frigoribꝫ niuis: oẽs
enim domestici eius uestiti sunt du
plicibꝫ. Men Stragulatam uestem fe
cit sibi: byssus 7 purpura indumen
tum eius. Nun Nobilis in portis ui
ri eius: qñ sederit cum senatoribus
terre. Samech Sindonem fecit 7 ue
didit: 7 cingulum tradidit chananeo.
Ayn. Fortitudo 7 decor indumentum
eius: 7 ridebit in die nouissimo. Phe
Os suum aperuit sapiẽ: 7 lex clemẽ
tie in lingua eius. Sade Considera
uit semitas domus sue: 7 panem o
tiosa non comedit. Coph Surrexe
runt filij eius: 7 beatissimam predica
uerunt. uir eius 7 laudauit eam. Res
Multe filie congregauerunt diuitias: 7
tu supergressa es uniuersas. Syn. Fal
lax gratia 7 uana è pulcritudo: mulier
timens deum ipsa laudabitur. Date ei
de fructu manuum suarum: 7 laudent
eam in portis opera eius. Explicit parabole salomõis
Incipit prologus beati ieronimi
In ecclesiastes.

Animum me ante
hec ferme qui
quennium cus
adhuc puerum
essem: 7 eccle
sten sancte bi
bille legerem.
ut eam ad extremum huius seculi
prouocarem. 7 omne quod in mundo
cerneret putaret esse pro nichilo: 7
negatum ab ea ultimum mortem comen
tatioli obscura quesq; dissererem: 7
ut absq; me posset intelligere quod
legebat. Itaq; quoniam in proxime
ti nostri operis subita morte subtrẽ
ta est. 7 non meminimus opaula et
eustochium talem uite nostre habẽ
consortem: tantoq; uulnere tunc a
percussus obmutui. Nunc in beth
leem positus angustiore uidelicet
ciuitate. et illius memorie 7 uobis
reddito quod debeo hec breuiter ad mo
nens. q̃ nullius auctoritatem secu
tus sum. sed de hebreo transferens
magis me septuaginta interpreti
consuetudini coaptaui. in his diu
turcar que non multum ab hebraï
cis discrepabant. Interdum aquile
quoq; 7 symachi. 7 theodotionis re
cordatus sum. ut nec nouitate mi
mia lectoris studium detererem. 7
nec rursum contra conscientiam 7
meam fonte ueritatis omisso. opi
nionum rumulas consectarer. Ex
plicit prologus. Incipit liber ecclesie

Incipit liber Ecclesiastes.

Er
ba
ecclē
siastē
filij
dauid
regis

ierusalem. Vanitas uanitatum di
cit ecclāstes uanitas uanitatum
omnia uanitas. Quid hr amplius
homo de uniuerso labore suo qui
laborat sub sole. Generatio pterit
generatio aduenit, terra uero in ē
ternum stat. Oritur sol occidit et
ad locum suum reuertitur. ibiq; re
surgens gyrat per meridiem: flectit
tur ad aquilonem. Lustrans uni
uersa in circuitu pergit spūs. et in cir
los suos reuertitur. Omnia flumina
intrant in mare: et mare non redun
dat. Ad locum unde exeunt flumina
reuertuntur: ut iterum fluant. Cūc
te res difficiles: non potest homo
eloqui sermone. Non saturabitur o
culus uisu: nec auris impletur au
ditu. Quid ē quod fuit: ipm quod
futurum ē. Quid ē quod factum est:
ipm quod faciendum ē. Nichil sub

iole nouum. nec ullr quidq; dicat
ecce hoc recens ē. Jam enim precessit
in seculis que fuerunt ante nos. Nō
ē priorum memoria: sed nec eorum
quidem que posteri futura sunt
recordatio. apud eos qui futuri sunt
in nouissimo. Ego ecclastes fui rex
isrl in ierusalem. proposui in animo
meo querere et inuestigare sapien
tr de omnibus que fiunt sub sole. hanc
occupationem pessimam dedit deus
filijs hominum ut occuparentur i
ea. Vidi cuncta que fiunt sub sole: et
ecce uniuersa uanitas. affrictio
spūs. Peruersi difficile corriguntur:
et stultorum infinitus ē numerus. lo
cutus sum in corde meo dicens. Ec
ce magnus efficor et sapientia cūctos
qui fuerunt ante me in hierusalem. et
mea mens contemplata ē multam
sapientiam et scientiam. Et dedi cor
meum ut scirem prudentiam atq; do
ctrinam. erroresq; et stultitiam. Et
agnoui quod in his quoq; sit labor affli
ctio spūs. eo q; in multa sapia multa
inseratur indignatio. et qui addit scām addit
ad laborem.

Qui
quoq; de corde meo
locutus sum dicens, ecce magnus effi
ciar et superem omnes qui fuerunt
ante me in hierusalem. et cogitatus
sum plurima sapienter. et callide: et
tradidi cor meum ut scirem sapien
tiam atq; prudentiam. errores atq;
stultitias. agnouique quod in his quo
que esset labor et afflictio spūs. eo
quod in multa sapientia multa sit
indignatio. et qui addit scām addit
dolorem. Dixi ego in corde meo. Va
dam et affluam deliciis. et fruar bo
nis. et uidi quod hoc quoq; esset
uanitas. Risum reputaui errorem. et
gaudio dixi. Quid frustra decipe
ris. Cogitaui in corde
meo abstrahere a uino carnem mea
ut animum meum transferrem ad sa
pientiam. et uitarem stultitiam. et
nosce rursum quod esset unum filios
hominum. quo ferc opere sub sole
numerus esset dierum uite sue. Magnifi
caui opera mea. Edificauit mihi do
mos. plantauit uineas. feci hortos
et pomeria: et consevi ea cuncti generis ar
borum. Et rursum multiplicatas
aquarum. irrigare silua
germinantia pomifer fetus et
las. multamq; turbam hominū ami
ci quoq; et magnates ex omni terra
ulca possessiones quas nullus ante
terfin exercitum auri et argenti
tarum. et fabris lignariis et ferra
rum. Feci mihi cantores et cantri

cco. ꝛ celum ac filiorum hominum.
Sapiẽs oculus ei⁹ in capite ei⁹. ꝛ stultus in tenebris ambulat. Et didici q̃ unus utriusq; eorum interibit. Et dixi in corde meo. Si unus ꝛ stulti ꝛ mihi⁹ casus erit ⁊ meus. Quare michi prodest q̃ maiorẽ sapiẽtie dedi operam. Locutusq; cum mente mea animaduerti q̃ hoc & ipsum esset vanitas. Non enim est memoria sapientis similiter ut stulti in perpetuum. ꝛ futura ꝑdi⁹ oblivione omnia pariter operient. Moritur doctus similiter ꝛ indoctus. Et ideo taedui me vite mee. videntẽ mala omnia que fiunt sub sole. ꝛ omnia vanitas ꝛ afflictio animi. Cuncta que fecerant manus meę. ꝛ in labore quo frustra sudaui. Rursum intuenti mihi vanitates. ꝛ afflictionem animi. ꝛ nichil permanere sub sole. Transiui ad contemplandam sapiam. erroresq; ꝛ stultitiam. Quis enim homo qui sequi possit regem factorem suum. Et vidi q̃ tantum precederet sapientia stultitiam. quantum differt lux a tenebris. Sapientis oculi in capite eius. stultus in tenebris ambulat. Et dixi q̃ unus utriusq; eorum interibit. Et dixi in corde meo. Si unus ꝛ stulti ꝛ mihi⁹ casus erit & meus. quare michi prodest q̃ maiorẽ sapiẽtie dedi operam. Locutusq; cum mente mea animaduerti q̃ hoc & ipsum esset vanitas. Non enim est memoria sapientis similiter ut stulti in perpetuum. ꝛ futura ꝑdi⁹ oblivione omnia pariter operient. Moritur doctus similiter &

ECL

ESI

ē ipm̄ permanet. que sunt iam finierūt
7 deus instaurat quod abijt. Vidi sub
sole in loco iudicij impietatem: 7 in
iustitie iniquitatem. Et dixi in cor
de meo. Justum 7 impium iudicabit
dominus: 7 tempus omnis rei tunc
erit. Dixi in corde meo de filijs hoim.
ut probaret eos deus: 7 ostenderet
similes ee bestijs. Idcirco unus mō
tis ē hominis 7 iumentorum: 7 equa
lis utriusq; ad ritū. Sicut morit̄ ho
sic 7 illa moriunt̄. Similiē spirāt
omnia. 7 nichil hēt homo iumento
amplius. Cuncta subjacent uani
tati: 7 omnia pergunt ad unū locū.
De terra fca sunt. 7 in terra pariter re
uertentur. Quis nouit si spūs filio
rum adam ascendat ipse sursum. 7 si spūs
iumentorum descendat deorsum? Et
deprehendi nichil ee melius q̄z letari
hominem in operib⁹ suis. 7 hanc ee par
tem illius. Quis enim eum adducet
ut post se futura cognoscat.

Q Erā me ad alia. 7 uidi
calumnias que sub sole
gerunt̄. 7 lacrimas inno
centum. 7 consolatorem ne
minem. nec posse resistere eorum uio
lentie. extorum auxilio destitutos. 7
Et laudauī magis mortuos q̄z uiuē
tes. 7 feliciorem utroq; iudicauī. qui
nec dum natus ē. nec uidit malā q̄ sub
sole fiunt. Rursus ꝑspexi labores
omnes laborū hominum. 7 industrias animaduerti patere inuidie pro
rimi. Et in hoc ergo uanitas. 7 cura
superflua ē. Stultus ꝯplicat manus
suas. 7 comedit carnes suas dicens.
Melior ē pugillus cum requie. q̄z
plena utraq; manus cum labore et
afflictione animi. Conspexi re
rsus aliam uanitatem sub sole. Vn⁹
ē 7 fm̄ non habet. non filium non fra
trem. 7 tamen laborare non cessat. nec
saturantur oculi eius diuitijs. nec re
cogitat dicens. Cui laboro 7 fraudo
animam meam bonis? In hoc quoq;
ē uanitas 7 afflictio pessima. Melius
ē ergo duos simul ee q̄z unum. hēnt
enim emolumentum societatis sue. Si
unus ceciderit ab altero fulciet̄. Ve
soli: quia cum ceciderit non habet
subleuantem se. Et si dormierint duo
fouebunt̄ mutuo. Vnus quomodo
calefiet? Et si quispiam preualuerit
ꝓ uno: duo resistunt ei. Funi
culus triplex difficile rumpit̄. Me
lior ē puer pauper 7 sapiens. rege se
ne 7 stulto. qui nescit prouidere i po
sterum. q̄ 7 de carcere catenisq; in
dium quis egrediat̄ ad regnum. 7
alius natus in regno. inopia ꝓsumā
tus. Vidi cūctos uiuentes qui ambulāt
sub sole. cum adolescente secūdo qui
surget pro eo. Infinitus numerus
ē populi omnium qui fuerunt ante
eum. 7 qui postea futuri sunt non le
tabunt̄ in eo. Sed 7 hoc uanitas et
afflictio spūs. Custodi pedem tuum
ingrediens domum dei. 7 appropin
qua ut audias. Melius enim melior
ē obedientia. q̄z stultorum uictima
qui nesciunt quid faciant mali.

Ne temere quid loquaris.
neq; cor tuum sit uelox
ad proferendum sermōes
coram deo. Deus enim
in celo 7 tu super terram. Ideo sint
pauci sermones tui. Multas curas se
quuntur somnia. 7 in multis sermonib⁹
inueniunt stultitia. Si quid uouisti
deo ne moreris reddere. Displicet ei
et infidelis. 7 stulta promissio. Sed q
quodcumq; uoueris. redde. Multo
q̄z melius ē non uouere. q̄z post uo
tum promissa non reddere. Ne dare
os tuum. ut peccare facias carnem
tuam. neq; dicas coram angelo. non
ē prouidentia. ne forte iratus deus
super sermones tuos. dissipet cuncta opa
manuum tuarum. Vbi multa sunt
somnia. plurime uanitates. 7 sermōes
innumeri. Tu uero deum time. Si iu
dex calumnias egenorum. 7 uiolen
ta iudicia. 7 subuersiones rationabilium
uideris in prouincia. non mireris super hoc negotio.
quia excelso excelsior ē alius. 7 super
hos quoq; eminentiores sunt alij. 7
insuper uniuersē terre rex imperat se
ruienti. Auarus non implebit pecu
nia. 7 qui amat diuitias. fructus nō
capiet ex eis. Et in hoc ergo uanitas.

ASTES

Obi multe sunt opes: multa ꝙ qui
comedunt eas. Et quid prodest pos
sessori: nisi q̄ cernit diuitias oculis
suis. Dulcis ē somnus operanti: siue
parum siue multum comedat. Sa
turitas aut̄ diuitis. non sinit dormi
re eum. Et ꝙdā infirmitas pessimā
quam uidi sub sole. Dominē ꝑseruā
te in malum hominī sui. pereunt ei
in afflictione pessima. Generauit fi
lium: qui in summa egestate erit. Sic
egressus ē nudus de utero matris
sue. sic reuertetur: nichil auferet sec̄
de labore suo. Miserabilis prorsus i
firmitas. Quomodo uenit sic reuer
tetur. Quid ergo prodest ei. q̄ labo
rauit in ventum: Cunctis diebus
uite sue comedit in tenebris. ꝛ curꝰ
multas: ꝛ in erumpna atq; tristitia.
Hec itaq; michi uisum ē bonum ut
comedat quis ꝛ bibat. ꝛ fruatur lētꝰ
ꝛ labore suo quod laborauit sub
sole. numero dierum uite sue quas
dedit ei deus: ꝛ hec ē pars illius. Et
omni homini cui dedit deus diuiti
atq; substantiam. potestatemq; ei tribuit
ut comedat ex eis ꝛ fruatur parte sua.
ꝛ letetur de labore suo. Hec ē donum
dei. Non enim satis recordabitur die
rum uite sue: eo quod deus occupet
delitijs cor eius.

V

Est ꝛ aliud malum quod
uidi sub sole: ꝛ quidē fre
quens apud homines. ꝛ
Vir: cui dedit deus diuitias. ꝛ substantiam ꝛ honorem. ꝛ nichil deest
animę suę ex omnibus que desiderat.
nec tribuit ei deus potestatem ut comedat ex eo. Sed homo extraneus uorabit
illum. Hec uanitas ꝛ magna miseria
ē. Si genuerit quispiam centum li
beros. ꝛ uixerit multos annos. ꝛ plures
dies etatis huius. ꝛ anima illius non
utatur bonis suis sepulturaq; ca
rebit. de hoc ego pronuntio q̄ melior
illo sit abortiuus. Frustra enim uenit
ꝛ pergit ad tenebras. ꝛ oblitione delebitur nomen eius. Non uidit solem
neq; cognouit distantiam boni ꝛ ma
li. Etiam si duobus milibus annis uixerit. ꝛ non fruerit bonis.
Nonne ad unum locum properant
omnia: Omnis labor hominis more
eius: ⁊ anima illius non implebitur.
Quid hēt amplius a stulto sapiens.
ꝛ quid pauper: nisi ut pergat illuc ubi
est uita. Melius ē uidere quod cupias:
q̄ desiderare quod nescias. Sed hoc ua
nitas ē ꝛ presumptio spūs. Qui fi
nitus ē tam uocatum ē nomen eius.
ꝛ scitur quod homo sit. ꝛ non possit ꝯ
tra fortiorem se in iudicio ꝓtendere.
Verba sunt plurima. multamq; uani
tatē sputanto hinc uanitatē.

VIII

Quid necesse ē homini maio
ra sequerere. cum ignoret
quid expediat sibi in uita sua.
numero dierum peregri
nationis sue. ꝛ quę quasi umbra
pertransit: Aut quis ei poterit ostendere quid post
eum futurum sub sole sit: Melius ē
nomen bonum q̄ unguenta pretiosa.
ꝛ dies mortis die natalitijs. Melius
ē ire ad domum luctus q̄ ad domum
potus. (in illa enim cunctorum finis
admonetur hominis. ꝛ uiuens cogi
tat quid futurum sit. Melior ē ira ri
su: quia per tristitiam uultus. corrigitur animus delinquentis. Cor sa
pientium ubi tristitia ē. ꝛ cor stultorum
ubi letitia. Melius ē a sapiente corripi. q̄ stultorum adulatione decipi.
quia sicut sonitus spinarum ardentium
sub olla. sic risus stulti. Sed ꝛ hec uanitas. Calumniam patitur sapientem.
ꝛ perdet robur cordis illius. Melior ē
finis orationis q̄ principium. Melior
ē patiens. arrogante. Ne uelox sis ad
ascendendum: quia ira in sinu stulti requiescit. Ne dicas. quid putas causę
ē. quod priora tempora meliora fuerint q̄ nunc sunt. Stulta ē huiuscemodi interrogatio. Melior ē sapientia cum diuitijs: ꝛ magis prodest uidentibus solem.
Sicut enim protegit sapia. sic protegit pecunia. Hec autē plus hīt eruditionis et
sapia. q̄ uitam tribuunt possessori suo.
Considera opera dei: q̄ nemo possit
corrigere. quem ille despexerit. In die
bona fruere bonis. ꝛ malam diem precaue. Sicut enim hanc sic ꝛ illā fecit
deus. ut non inueniat homo contra eū

uitas quærimonias. Exce quoq; uidi
in oculo uanitatis meæ. Iustus perit
in iustitia sua. & impius multo uiuit
tempore in malitia sua. Noli esse iust⁹
multum: neq; plus sapias qm̃ necesse
sit ne obstupescas. Ne impie agas
multum. & noli esse stultus ne moriaris
in tempore non tuo. Bonum est te
sustentare iustum. & ab illo ne sub
trahas manum tuam. quia qui de
um timet nichil negligit. Sapien
tia confortauit sapientem: super decem
principes ciuitatis. Non est homo in
stus in terra qui faciat bonum & non
peccet. Sed & cunctis sermonibus qui dicun
tur ne accedas cor tuum. ne forte &
audias seruum tuum maledicentem
tibi. Scit enim conscientia tua. quia
& tu crebro maledixisti alijs. Cuncta
tentauit in sapia. & dixi sapiens ef
ficiar: ut ipsa longius recessit a me
multo magis qm̃ erat. Et alta pro
funditas quis inueniet eam? Lustra
ui uniuersa animo meo. ut scirem
& considerarem & quærerem sapien
tiam & rationem. ut cognoscerem impietatem
stultitie & errorem imprudentie. Et in
uenio amariorem morte mulierem.
que laqueus uenatorum est. & sagena
cor eius: uincula sunt manus illius.
Qui placet deo effugiet eam. qui au
tem peccator est capietur ab illa. Ecce
hoc inueni dixit ecclesiastes unum & al
terum. ut inuestigem rationem quam
adhuc quærit anima mea & non inue
ni. Virum de mille inueni rectum. &
mulierem ex omnibus non inueni.
Solummodo hoc inueni quia fecit
deus hominem rectum. ipse autem infini
tis se miscuerit quæstionibus. Quis
talis ut sapiens est? Quis nouit
solutionem uerbi?

VIII

Sapientia hominis lucet
in uultu eius. & potentissimus
faciem eius immu
tabit. Ego os regis obser
ua. & præceptum iuramenti dei. Ne fe
stines recedere a facie eius. neque
permaneas in opere malo. quia ómne
quod uoluerit faciet. & sermo illius
potestate plenus est. nec dicere ei qs̃

por quare ita facis. Qui custodit præ
ceptum: non experietur quicq̃ mali.
Tempus & responsionem cor sapientis in
telligit. Omni negotio tempus est &
opportunitas: & multa hominis affli
ctio. qui ignorat preterita & futura &
nullo pot̃ scire nuntio. Non est in hois
dispositione prohibere spm. nec hr potes
tatem in die mortis. nec finitur quie
scit in instante bello: neq; saluabit
impietas impium. Omnia hec consi
deraui. & dedi cor meum in cunctis ope
ribus que fiunt sub sole. Interdum do
minatur homo homini in malum &
suum. Vidi impios sepultos qui & cum
adhuc uiuerent in loco sco erant.
& laudabantur in ciuitate quasi iusto
rum operum. Sed & hoc uanitas est. Et
enim quia non profertur cito sen
tentia. absq; ullo timore
filij hominum perpetrant mala. At
tamen peccator ex eo q̃ centies facit malum
& per patientiam sustentatur ego
cognoui q̃ erit bonum timentibus
deum. qui uerentur faciem eius. &
non sit bonum impio. nec prolon
gentur dies eius. & quasi umbra
transeant qui non timent faciem dei.
Est & alia uanitas que fit super ter
ram. Sunt iusti quibus multa proueniunt.
quasi opera egerint impiorum. Et
sunt impij qui ita securi sunt quasi
iustorum facta hꝫant. Sed & hoc ua
nissimum iudico. Laudaui igitur
lætitiam q̃ non est homini bonum
sub sole. nisi comedere & bibere at
que gaudere. & hoc solum secum auferre
de labore suo in diebus uite quos dedit
ei deus sub sole. Et applicui cor meum
ut scirem sapientiam & intelligerem
distinctionem que nescitur in ter
ra. Est homo qui diebus ac nocte somnum
oculis non capit. Et intelleri
q̃ omnium operum dei nullam pos
sit inuenire homo rationem eorum q̃
fiunt sub sole. Et quanto plus labo
rauerit ad quærendum tanto minus
inueniet. Etiam si dixerit sapiens
se nosse non potest reperire. Omnia
hec tractaui in corde meo ut curiose
intelligerem.

VIIII

ECCLESIASTES

Vnt iusti atq; sapiētes. 7 opera eorum in manu dei. 7 tamen nescit hō u trum amore an odio di gnus sit. ſ omnia in futurum ſua ſint: incerta. eo q; unicuſq; eque eue niant iusto 7 impio. bono 7 malo. 1 immundo 7 immundo. immolanti uictimā 7 sacrificia abhominanti. Sicut bonus sic 7 peccator ut periurus. ita 7 ille qui uerum reuerat. Et hoc ē pessimum inter omnia que sub sole fiunt: quī eadem cūcte eueniant. Inde 7 corda filiorum hominum implentur mali tia 7 erumpūt in uita sua. 7 post hec ad inferos deducentur. Nemo ē qui semper uiuat: 7 qui huius rei hēat fiduciam. Melior ē canis uiuus: leo ne mortuo. Viuentes enim sciunt se ē morituros. mortui uero nichil no uerunt amplius. nec ulla hēnt mercedem. quia oblionis tradita ē memoria eorum. Amor quoq; 7 odium 7 inuidie simul perierunt. nec hēnt partem in hoc seculo. 7 in opere quod sub sole geritur. Vade ergo 7 comede in letitia panem tuum. 7 bibe cum gaudio uinum tuum. quia deo placent opera tua. Omni tpe sint uestimenta tua candida. 7 oleum de capite tuo non deficiat. Perfruere uitā cum uxore quam diligis: cūctis diebus instabilitatis tue. qui dati ſ sunt tibi sub sole. omni tpe uanitatis tue. hec ē enim pars in uita tua 7 labore tuo. quo laboras sub sole. Quodcumq; potuerit manus tua instanter operare. quia nec opus ſ ratio. nec sapiā nec scia erunt apud inferos quo tu properas. Verti me ad alia uidi q; sub sole. nec uelocium ē cursus. nec fortium bellum. nec sapientium panes. nec uerorum ſ diuitie. nec artifcum gratia: ſ tpi casus in omnibus affert homo ſ finem suum. ſ sicut pisces capiūt hamo. 7 sicut aues laqueo. sic capiuntur homines tpi malo cum eis extemplo superuenit hanc quoq; uidi sub sole sapiam. 7 probaui maximam. Ciuitas pa ua. 7 pauci in ea uiri. Venit contra eam rex magnus 7 uallauit eam: extruxitq; munitiones per gyrum. 7 pfecta ē obsidio. Inuentusq; in ea pauper uir 7 sapiens liberauit urbem per sapiam suam. 7 nullus deinceps recordatus ē hominis illius pauperis. Et dicebam ego meliorem ē sapiam fortitudine. Quomodo ergo sapia pauperis 7 temptā ē. 7 uerba eius non sunt audita? Verba sapientium audiuntur in silentio: plusq; clamor principis inter stultos. Melior ē sapientia q; arma bellica. 7 qui unum peccatorem multa bona perdet.

X

Muscę morientes perdunt suauitatem unguenti. Pretiosior ē sapia parua q; glia ad tempus stulti ne. Cor sapientis in dextera eius. 7 cor stulti in sinistra illius. Et 7 insuper stultus ambulans. cum tpe insipiens sit omnes stultos estimat. Si spiritus potestatem hēntis super te ascenderit. locum tuum ne dimiseris. quia curatio cessare faciet peccata maxima. Est et malum quod uidi sub sole: quasi per errorem egrediens a facie principis. positum stultum in dignitate sublimi. 7 diuites sedere deorsum. Vidi seruos in equis. 7 principes ambulantes quasi seruos super terram. Qui fodit foueam incidet in eam. 7 qui dissipat sepem mordebit eum coluber. Qui transferit lapides affligetur in eis. 7 qui scindit ligna. uulnerabitur ab eis. Si retusum fuerit ferrum. 7 hoc non prius ut prius fuerit tetrum fuerit multo labore exacuent. 7 post industriam sequitur sapientia. Si mordeat serpens in silentio: nichil eo minus habet qui occulte detrahit. Verba oris sapientis gratia. 7 labia insipientis precipitabunt eum. Initium uerborum eius stultitia. 7 nouissimum oris illius error pessimus. Stultus uerbis multiplicat. Ignorat homo qui ante se fuerit. 7 qualis post futurus ē. quis illi poterit indicare? Labor stultorum affliget eos. qui nescierunt in urbe per

gere. Ve tibi terra cuius rex é puer
t cuius principes mane comedunt
Bta terra cuius rex nobilis é. t cui
principes uescuntur in tpe suo ad re
ficiendum t non ad luxuriam. In pig
ris humiliabitur aggnatio. t in fasti
tate manuum perstillabit domus. In
ssu facient panem ac uinum. ut repl
lentur bibentes. Et pecunie obedie
omnia. In cogitatione tua regi ne de
trahas. t in secreto cubili tui. ne ma
ledixeris diuiti. quia t aues cel po
tabunt uocem tuam. t qui hnt pen
annuntiabit sententiam. VI

Mitte panem tuum sup
transeuntes aquas. qui
post multa tpa inuenie
illum. Da partem septe
necnon t octo. quia ignoras quid fu
turum sit malu super terram. Si ple
te fuerint nubes. imbrem super ter
effundent. Si ceciderit lignum ad
austrum aut ad aquilonem in quo
cumq; loco ceciderit ibi erit. Qui
observat uentum non seminat. t q
respicit nubes nunq; meter. Sicut
modo ignoras que sit uia spus. t qu
one opingantur ossa in uentre pre
gnantis. sic nescis opera dei. qui fa
bricator é omnium. Mane semina
semen tuum. t uespere ne cesset ma
tua. quia nescis q magis oriatur h
aut illud. t si utrumq; simul melius
erit. Dulce lumen t delectabile é oc
lis uidere solem. Si annis multis
uixerit homo. t in his omnib letis
fuerit meminisse debet tenebrosi te
poris. t dierum multorum. qui cum
uenerint uanitatis arguuntur preti
ta. Letare ergo iuuenis in adolescen
tia tua. t in bono sit cor tuum in die
iuuentutis tue. t ambula in uijs co
dis tui. t in intuitu oculorum tuo
t scito q pro omnib his adducat te
deus in iudicium. Aufer iram a cor
de tuo. t amoue malitiam a carne t
Adolescentia et uoluptas uana sunt

Memento XII
creatoris tui in diebus iu
uentutis tue. anteq; ueni
at tpus afflictionis tue.

et appropinquent anni de quib di
cas. non mihi placent. Anteq; te
nebrescat sol. t lumen t luna t stelle
t reuertantur nubes post pluuiam. t
Quando cotremuerint custodes
domus t nutabunt uiri fortissimi. t
otiose cessant molentes in minuto
numero. t tenebrescent uidentes p
foramina. t claudent hostia in plate
in humilitate uocis molentis. t con
surgent ad uocem uolucris. t obsur
descent omnes filie carminis. Excel
sa quoq; timebunt. t formidabunt
in uia. Florebit amigdalus impin
guabitur locusta. t dissipabitur cap
paris. quoniam ibit homo in domum
eternitatis sue. t circuibunt in platea
plangentes. Anteq; rumpatur fimi
argenteus. t recurrat uitta aurea. t
conteratur hydria super fontem. t con
frangatur rota super cisternam. t re
uertatur puluis in terram suam un
de erat. t spus redeat ad deum qui
dedit illum. Vanitas uanitatum di
xit ecclastes. t omnia uanitas. Cu
q; esset sapientissimus ecclesiastes
docuit populum t enarrauit que i
fecerat. t inuestigans composuit pa
bolas multas. Quesiuit uerba ut
lia. conscripsit sermones rectissimo
ac ueritate plenos. Verba sapientiu
sicut stimuli. t quasi claui in altum
defixi. que per magiorum consiliu
data sunt a pastore uno. Hec ampli
fili mi ne requiras. Faciendi plur
libros nullus é finis. frequensq; me
ditatio carnis afflictio é. Finem lo
quendi. omnes pariter audiamus.
Deum time. t mandata eius obser
Hoc é enim omnis homo. Cuncta
que fiunt adducet deus in iudicium
pro omni errato. sive bonum sive
malum sit. Explicit liber ecclastes
Incipit canticum canticor salomonis.

CANTICA CANTICORUM

ne uagari incipiam post greges sodalium tuorum. Vox xpi. Si ignoras te o pulchra inter mulieres egredere. tabi post uestigia gregum. ↄ pasce edos tuos iuxta tabernacula pastorum. Equitatui meo in curribus phaonis assimilaui te amica mea. Vox adolescentule ad sponsum. Pulchre sunt gene tue sicut turturis: collum tuū sicut monilia. Vox ad amicas. Armillas aureas faciemus tibi. cum culatas argento. Vox ecclesie. Dū esset rex in accubitu suo. nardus mea dedit odorem suum. Fasciculus mur dilectus meus michi inter ubera mea commorabitur. Botrus cipri dilectus meus michi in uineis engaddi. Vox xpi. Ecce tu pulcra es amica mea. ecce tu pulcra. oculi tui columbarum. Vox ecclesie. Ecce tu pulcer es dilecte mi. ↄ decorus. Lectulus noster floridus. Tigna domorum nostrarum cedrina. laquearia nra cypressina. Vox xpi

Go uos campi. ↄ lilium conuallium. Sicut lilium inter spinas. sic amica mea in filias. Vox eccle. Sicut malus inter ligna siluarum. sic dilectus meus inter filios. Subumbra illius quem desideraueram sedi. ↄ fructus eius dulcis gutturi meo. Introduxit me rex in cellam uinariam. ordinauit me caritatem. Fulcite me floribus stipate me malis. quia amore langueo. Leua eius sb capite meo. ↄ dextera illius amplexabitur me. Vox xpi. Adiuro uos filie ierlim per capreas cernosq; camporum ne suscitetis. neq; euigilare faciatis dilectam. quo ad usq; ipsa uelit. Vox ecclesie Vox dilecti mei. Ecce iste uenit saliens in montibus. transiliens colles. Similis e dilectus meus capree. hinuloq; cernorum. En ipse stat post parietem nrm. respiciens per fenestras prospiciens per cancellos. En dilectus meus loquitur mi. Vox christi. Surge propera amica mea. columba mea. formosa mea. et ueni. Jam enim hyems transiit umb

CANTICA

abijt ⁊ recessit. Flores apparuerũt in terra nra: tempus putationis ad uenit. Vox turturis audita ẽ in terra nra. Ficus protulit grossos suos nunc florentes dederunt odorem suum. Vox xpi. Surge amica mea. speciosa mea ⁊ ueni. columba mea i foraminibꝰ petre. in cauerna macerie. Ostende michi faciem tuam: sonet vox tua in auribꝰ meis. Vox enim tua dulcis: ⁊ facies tua decora. Vox ad̃ suas herses. Capite nobis uulpes i paruulas que demolimur uineas. nam uinea nra floruit. Vox eccle. Dilectus meus michi ⁊ ego illi. qui pascitur inter lilia. donec aspiret dies ⁊ inclinentur umbre. Reuertere similis esto dilecte mi: capree hynuloq; cernorum. super montes bether. Vox eccle electe de gentibꝰ

In lectulo meo per noctes quesiui: quem diligit anima mea. Quesiui illum: ⁊ non inuenj. Surgam ⁊ circuibo ciuitatem per uicos ⁊ plateas: quetam quem diligit anima mea. Quesiui illum ⁊ non inuenj. Inuenerunt me uigiles: qui custodiunt ciuitatem Eccliã de xp̃o dicit. Cum quem diligit anima mea uidissẽ: paululum cum pertransissẽ eos. inuenj quem diligit anima mea. Tenui eum nec dimittam: donec introducam illum in domum matris mee. ⁊ in cubiculum genitricis mee. Adiuro uos filie hierusalem. per capreas cernorum. ne suscitetis. nec euigilare faciatis dilectam. donec ipsa uelit. Synagoga ad̃ eccã. Que est ista que ascendit per desertum sicut uirgula fumi ex aromatibꝰ murre et thuris. ⁊ uniuersi pulueris pigmentarij. Vox eccle. En lectulum salomonis. sexaginta fortes ambiunt ex fortissimis israel. omnes tenentes gladios. ⁊ ad bella doctissimi. Vnusquisq; ensis super femur suum. propter timores nocturnos. De xp̃o dicẽ eccliã Ferculum fecit sibi rex salomon. de lignis libani. columnas eius fecit argenteas: reclinatorium aureum. ascensum purpureum. media caritate constrauit. propter filias hierusalem. Vox eccẽ de christo. Egredimini ⁊ uidete filie syon regem salomonẽ in diademate quo coronauit eum mater sua. in die desponsationis illius. ⁊ in die letitie cordis eius.

Quam pulcra es amica mea quam pulcra es: oculi tui columbarum. absq; eo quod intrinsecꝰ latet. Capilli tui sicut greges caprarum que ascenderunt de monte galaad. Dentes tui sicut greges tonsarum. que ascenderunt de lauacro. Omnes gemellis fetibꝰ: ⁊ sterilis non ẽ inter eas. Sicut uitta coccinea labia tua. ⁊ eloquium tuum dulce. Sicut fragmen mali punicei. ita gene tue: absq; eo quod intrinsecus latet. Sicut turris dauid collum tuum: que edificata ẽ cum propugnaculis. Mille clipei pendent ex ea: omnis armatura fortium. Duo ubera tua. sicut duo hynuli capree gemelli. qui pascunt in liliis: donec aspiret dies ⁊ inclinentur umbre. Sponsus de sponsa dicit. Vadam ad montem murre. ⁊ ad collem thuris. Sponsus ad sponsã. Tota pulcra es amica mea. ⁊ macula non ẽ in te. Tecum de libano sponsa. tecum de libano uenj. Coronaberis de capite amana. de uertice sanir ⁊ hermon. de cubilibꝰ leonum. de montibꝰ pardorum. Vulnerasti cor meum soror mea sponsa. uulnerasti cor meum in uno oculorum tuorum. ⁊ in uno crine colli tui. Quam pulchre sunt mamme tue soror mea sponsa. pulciores sunt ubera tua uino. ⁊ odor unguentorum tuorum super omnia aromata. Fauus distillans labia tua sponsa. mel ⁊ lac sub lingua tua. ⁊ odor uestimentorum tuorum sicut odor thuris. Hortus conclusus soror mea sponsa. hortus conclusus fons signatus. Emissiones tue paradisus malorum punicorum. cum pomorum fructus. Cypri cum nardo. nardus ⁊ crocus. fistula ⁊ cynamomum cum uniuersis lignis libani. myrra ⁊ aloe cum om-

CANTICUM CANTICORUM

nibꝰ unguentis primis. fons ortoꝝ puteus aquarum viuentium: que fluunt impetu de libano. Vox ecclesie ꝑs dona tribuit. Surge aquilo et veni auster: perfla ortum meum: et fluent aromata illius. Ecclesia de Christo dicit. Vox xpi ad ecclesiam. Ego dilectus meus michi: et ego illi: qui pascitur inter lilia. Vox ecclesie. Donec aspiret dies: et inclinentur umbre: circumda similis esto dilecte mi: capreis hinnuloque montium. Per noctem quesiui quem diligit anima mea: quesiui illum: et non inueni. Surgam et circuibo ciuitatem: per vicos et plateas: quesiam quem diligit anima mea: quesiui illum: et non inueni. Inuenerunt me vigiles qui custodiunt ciuitatem: numquid quem diligit anima mea vidistis eum? Paululum cum pertransissem eos: inueni quem diligit anima mea: tenui eum: nec dimittam donec introducam illum in domum matris mee: et in cubiculum genitricis mee. Vox ecclesie. Adiuro vos filie ierusalem: si inueneritis dilectum meum: ut nuncietis ei quia amore langueo. Vox synagoge. Qualis est dilectus tuus ex dilecto o pulcherrima mulierum: Qualis est dilectus tuus ex dilecto: quia sic adiurasti nos? Vox ecclesie. Dilectus meus candidus et rubicundus: electus ex milibus. Caput eius aurum optimum: come eius sicut elate palmarum: nigre quasi corvus. Oculi eius sicut columbe super rivulos aquarum: que lacte sunt lote: et resident iuxta fluenta plenissima. Gene eius sicut aromate consite a pigmentariis. Labia eius labia distillantia murram primam. Manus illius tornatiles auree plene iacinctis. Venter eius eburneus distinctus sapphiris. Crura illius columne marmoree: que fundate sunt super bases aureas. Species eius ut libani: electus ut cedri. Guttur illius suavissimum: et totus desiderabilis. Talis est dilectus meus: iste est amicus meus filie ierusalem. Vox synagoge ad ecclesiam. Quo abiit dilectus tuus o pulcherrima mulierum? Quo declinauit dilectus tuus: et quesiemus eum tecum? Vox ecclesie. Dilectus meus descendit in ortum suum ad areolam aromatum: ut pascatur in hortis: et lilia colligat. Ego dilecto meo: et dilectus meus michi: qui pascitur inter lilia. Vox xpi ad ecclesiam. Pulchra es amica mea suavis et decora sicut ierusalem: terribilis ut castrorum acies ordinata. Auerte oculos tuos a me: quia ipsi auolare me fecerunt. Capilli tui sicut greges caprarum: qui apparuerunt de galaad. Dentes tui sicut greges ouium que ascenderunt de lauacro. Omnes gemellis fetibꝰ: et sterilis non est in eis. Sicut cortex mali punici: sic gene tue absque ar cultu tuo. Sexaginta sunt regine et octoginta concubine: et adolescentularum non est numerus. Una est columba mea: perfecta mea. una est matris sue: electa genitrici sue. Viderunt eam filie: et beatissimam predicauerunt: regine et concubine: et laudauerunt eam. Que est ista que progreditur quasi aurora consurgens: pulchra ut luna: electa ut sol: terribilis ut castrorum acies ordinata. Vox ecce ad synagogam. Descendi ad ortum nucum: ut videm poma convallium: ut inspicerem si floruisset vinea: et germinassent mala punica. Vox synagoge. He

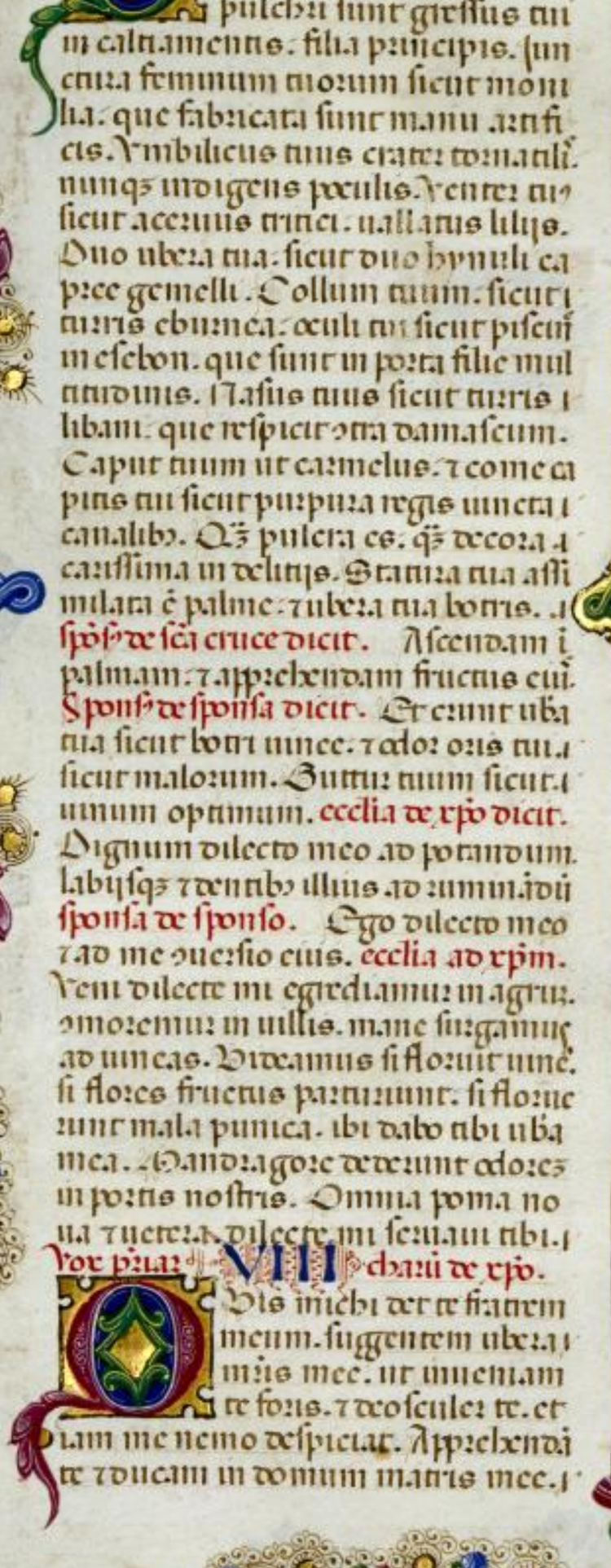

scum ⁊amma mea ꝯtribauit me.ꝑ ꝑ quadrigas aminadab. synagoga dic̄. Reuertere reuertere sulamitis. reuertere reuertere ut intueamur te. VIII

Vox synagoge.

Quid uidetis in sulamite: nisi choros castrorum. Vox xpi ad eccliam. Quam pulchra sunt gressus tui in calciamentis: filia principis. iuncture femorum tuorum sicut monilia: que fabricata sunt manu artificis. Umbilicus tuus crater tornatilis. numq̄ indigens poculis. Venter tuus sicut acervus tritici. uallatus liliis. Duo ubera tua: sicut duo hinuli capree gemelli. Collum tuum: sicut turris eburnea: oculi tui sicut piscine in esebon. que sunt in porta filie multitudinis. Nasus tuus sicut turris libani: que respicit contra damascum. Caput tuum ut carmelus. ⁊ come capitis tui sicut purpura regis uincta canalibꝫ. Q̄ pulcra es. q̄ decora amantissima in deliciis. Statura tua assimilata è palme: ⁊ ubera tua botris. Ad sponsꝫ de scā cruce dicit. Ascendam in palmam: ⁊ apprehendam fructus eius. Sponsꝫ de sponsa dicit. Et erunt ubera tua sicut botri uuee: ⁊ odor oris tui sicut malorum. Guttur tuum sicut uinum optimum. ecclia de xpo dicit. Dignum dilecto meo ad potandum. labiisq̄ ⁊ dentibꝫ illius ad ruminandū sponsa de sponso. Ego dilecto meo ⁊ ad me conuersio eius. ecclia ad xpm. Veni dilecte mi egrediamur in agrum. commoremur in uillis. mane surgamus ad uineas. Videamus si floruit uinea. si flores fructus parturiunt. si floruerunt mala punica. ibi dabo tibi ubera mea. Mandragore dederunt odores in portis nostris. Omnia poma noua ⁊ uetera dilecte mi seruaui tibi. ⁊

Vox ꝑsone VIII ecclie ad xpo.

Quis michi det te fratrem meum. suggentem ubera matris mee. ut inueniam te foris. ⁊ deosculer te. et iam me nemo despiciat. Apprehendam te ⁊ ducam in domum matris mee. ⁊ ibi me docebis. ⁊ dabo tibi poculum ex uino odoris. ⁊ mustum malorum granatorum meorum. Leua eius sub capite meo. ⁊ dextera illius amplexabitur me. Vox xpi. Adiuro uos filie ierusalem ne suscitetis neq̄s euigilare faciatis dilectam donec ipsa uelit. Vox synagoge ad eccliam. Que è ista que ascendit de deserto deliciis affluens. innixa super dilectum suum. Vox sponse ad synagogā. Sub arbore malo suscitauit te. ibi corrupta è mater tua. ibi uiolata è genitrix tua. Eccla ad xpm dicit. Pone me ut signaculum super cor tuum. ⁊ signaculum super brachium tuum. quia fortis è ut mors dilectio. dura sicut infernus emulatio. Lampades eius lampades ignis atq̄ flamarum. Aque multe non potuerunt extinguere caritatem: nec flumina obruent illam. Si dederit homo omnem substantiam domus sue pro dilectione: q̄ui nichil despiciet eam. Xp̄s ad synagogam de eccla. Soror nra parua: et ubera non hēt. Quid faciemus sorori nre in die quando alloquenda è? Xp̄s sibi respondit. Si murus è. edificemus super eum propugnacula argentea. Si ostium è. ꝯpungamus illud tabulis cedrinis. Respondet eccla. Ego murus ⁊ ubera mea sicut turris. ex q̄ facta sum. coram eo quasi pacem reperiens. sinagoga ad ecclesiam dicit. Vinea fuit pacifico in ea que hēt pplos. Tradidit eam custodibus. Vir affert pro fructu eius mille argenteos. Xp̄s dicit. Vinea mea coram me è. Mille tibi pacifici. ⁊ ducenta his qui custodiunt fructus eius. Ad ecclesiam dicit. Que habitas hortis amici ascultant. fac me audire uocem tuā. Vox ecce ad xpm. Fuge dilecte mi. ⁊ assimilare capree hinuloq̄ ceruorum. super montes aromatum. Explicuit cantica canticorū. Incipit prologus in librum sapientie.

Liber sapie apud hebreos nusq̄ è. unde tipe

sillus grecam magi

eloquentiam revoler. Hunc inter phy
lonis cē affirmant. Qui primitē sa
pientie nominant. quia in eo xpi ad
ventus qui ē sapia prīs. ⁊ passio eius
euidenter exprimitur. Explicit prologus

Incipit liber sapiencie.

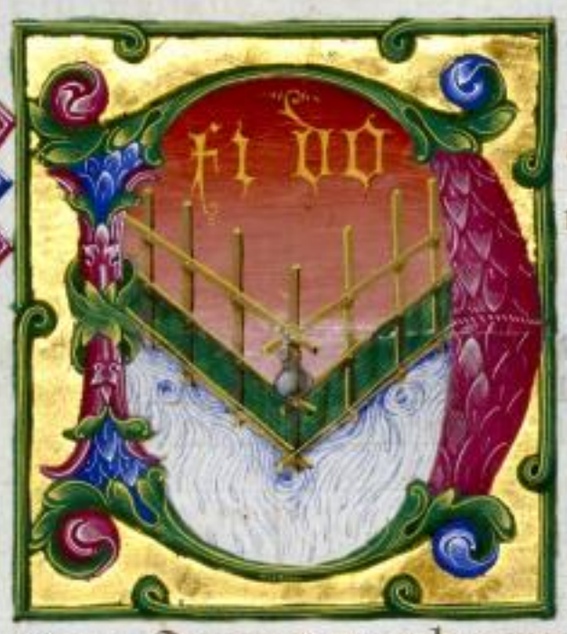

Iustitia

gite

ustis

nas

qui

inter

cati

terram. Sentite de deo in bonitate. ⁊ in
simplicitate cordis querite illum. qm
inuenitur ab his qui non tentant illū.
apparet autē illis qui fidem habent in
illum. Peruerse enim cogitationes se
parant a deo. probata enim uirtus cor
ripit insipientes. Quoniam in malī
volam animam non introibit sapia. ⁊
nec habitabit in corpore subdito peccatis
Spūs enim sēctus disipline effugiet fi
ctum. ⁊ auferet se a cogitationibus q̄
sunt sine intellectu. ⁊ corripietur a su
perueniente iniquitate. Benignus ē
enim spūs sapie. ⁊ non liberabit ma
ledictum a labijs suis. qm renū illius

testis ē deus. ⁊ cordis eius scrutator ē
uerus. ⁊ lingue illius auditor. Qm
spūs domini replevit orbem terrarum.
⁊ hoc quod continet omnia scientiam habet
uocis. Propter hoc qui loquitur iniquū
non pōt latere. nec preterit illum cor
rigens iudicium. In cogitationibus enim
impij interrogatio erit. Sermonū aūt
illius auditio ad deum ueniet. ⁊ ad cor
rectionem iniquitatum illius. qm ⁊
auris zeli audit omnia. ⁊ tumultus
murmurationū non absconditur. Cu
stodite ergo uos a murmuratione. q̄
nichil prodest. ⁊ detractione parcite
lingue. qm sermo obscurus iniquita
tem non ibit. Os aūt quod mentitur
occidit animam. Nolite zelare mortē
in errore uite uestre. neq; acquiratis p
ditionem in operibus manuū uestrarum.
qm deus mortem non fecit. nec letatur
in perditione uiuorum. Creauit
enim ut essent omnia. ⁊ sanabiles fe
cit nationes orbis terrarum. Non enim
est in illis medicamentum exterminij. nec
inferorum regnum in terra. Justitia enim
perpetua est. ⁊ immortalis. Iniustitia aūt
mortis est acquisitio. Impij aūt manibus
⁊ uerbis accesserunt illam. ⁊ estimantes
illam amicam defluxerunt. ⁊ spōsiones posuerunt ad illam. qm mor
tis digni sunt. qui sunt ex parte illius. ⁊

Dixerunt enim
impij apud se cogitantes
non recte. Exiguum et
cum tedio uite nre. ⁊ nō
est refrigerium in fine hominis. ⁊ non est
qui agnitus sit reuersus ab inferis. ⁊
Quia ex nichilo nati sumus. ⁊ post
hec erimus tanq̄ si non fuerimus. ⁊
Quoniam fumus afflatus est in nari
bus nris. ⁊ sermo scintille ad mouen
dum cor nrm. qua extincta cinis e
rit corpus nrm. ⁊ spūs diffundetur ⁊
tanq̄ mollis aer. Et transiet uita
nra tanq̄ uestigium nubis. ⁊ sicut
nebula dissolvetur que effugata est
radijs solis. ⁊ calore illius aggrauā
ta. Et nomen nrm obliuionem acci
piet per tempus. ⁊ nemo memoriam
habebit operum nrorum. Umbre enim
transitus est tempus nrm. ⁊ non est reu

LIBER

sio finis nr̃. qñ ꝓsignata ẽ 7 nemo
reuertetur. Veniat ergo 7 fruamur bo
nis que sunt. 7 utamur creatura ci
q̃s in momento celeuter. Vnde ꝓfecto
7 unguentis nos ungamus. 7 non
pretereat nos flos tp̃is. Coronemꝰ
nos rosis ante q̃s marcescant. nullꝰ
pratum sit q̃ non pertranseat luxu
ria nr̃a. Nemo uim sibi faciat luxu
rie nr̃e. Vbiq; relinquamus signa
letitie. qñ hec ẽ pars nr̃a 7 hec ẽ sors
Opprimamus pauperem iustum.
7 non parcamus uidue. ne uetera
uenerabilis canos multi temporis.
Sit autẽ fortitudo nr̃a lex iustitie.
Quod enim infirmum ẽ emollescit
uenit. Circumueniamus ergo iu
stum. qñ inutilis ẽ nobis. 7 ꝯtrarius
ẽ operibꝰ nr̃is. 7 improperat nobiꝫ
peccata legis. 7 diffamat in nos pec
cata discipline nr̃e. Promittit se scꝫ
entiam dei habere. 7 filium dei se nom
inat. Factus ẽ nobis in traductione cogita
tionum nr̃arum. Grauis ẽ etiam. 7
nobis ad uidendum. qñ dissimilis
ẽ aliis uie illius. 7 immutate sunt ui
ie eius. Tanq̃m nugaces estimamur ab
illo. 7 abstinet se a uijs nr̃is. tanq̃
ab immundis 7 præfert nouissima
iustorum. 7 gloriatur patrem se dei habe
re. Videamus ergo si sermones illius
ueri sunt. 7 temptemus que ꝓueniẽt
sunt illi. 7 sciemus que erunt nouis
sima illius. Si enim ẽ uerus dei fi
lius. suscipiet illum. 7 liberabit eum
de manu aduersantium. Contumelijs
7 tormento interrogemus illum. ut
sciamus reuerentiam illius. et
probemus patientiam eius. Morte
turpissima condemnemus eum. erit
enim respectus ex sermonibus illius.
hec cogitauerunt 7 errauerunt. ex
cecauit enim illos malitia eorum.
Et nesciunt sacramenta dei. nec
mercedem sperauerunt iustitie. nec
iudicauerunt honorem animarum sã
arum. qñ deus creauit hominem i
exterminabilem. 7 ad imaginem simi
litudinis sue fecit illum. ꝓuidia au
tem diaboli mors introiuit in orbem ter
rarum. imitantur autem illum qui

sunt ex parte illius.

III

Iustorum aũt animæ in
manu dei sunt. 7 non tan
get illos tormentum mor
tis. Visi sunt oculis insipien
tium mori. 7 estimata ẽ afflictio exi
tus illorum. 7 quod a nobis ẽ iter ex
terminij. illi aũt sunt in pace. Etsi co
ram hominibꝰ tormenta passi sunt. 7
spes illorum immortalitate plena est.
In paucis uexati in multis bene disꝑ
nentur. qñ deus temptauit illos. 7
inuenit illos dignos se. Tanq̃m au
rum in fornace probauit illos. 7 q̃si ho
locausti hostiam accepit illos. 7 in
tempore respectus illorum. fulgebunt
iusti. 7 tanq̃m scintille in arundineto
discurrent. Iudicabunt nationes 7
dominabuntur populis. 7 regnabit
dominus illorum in perpetuum. Qui
confidunt in eo intelligent ueritatem.
7 fideles in dilectione acquiescent ei
illi. qñ donum 7 pax ẽ electis eius. Im
pij aũt secundum quæ cogitauerit
correptionem habebunt qui neglexerit
iustum 7 a deo recesserunt. Sapiã
enim 7 disciplinam qui abiecit infe
lix ẽ. 7 uacua ẽ spes illorum. 7 labores
sine fructu. 7 inutiles opera illo
rum. Mulieres eorum insensate sunt. 7
nequissimi filij illorum. Maledicta
creatura illorum. qñ felix sterilis 7
inquinata quæ nescit thorum
in delicto. habebit fructum in respi
cione animarum sanctarum. Et ipse
qui non operatus ẽ per manus suas
iniquitatem. nec cogitauit aduersꝰ
deum nequissima. Habitus enim illi
ficti totum electum. 7 sors in templo
uiri acceptissima. Honorem enim
laborum gloriosus ẽ fructus. 7 que ꝓ
xima radix sapie. Filij enim multo
rum in ꝓfanationes eorum. 7 ab iniq̃
thoro semen exterminabitur. Etsi
quidem longeuus erit cum nichilꝫ
computabitur. 7 sine honore erit
nouissima senectus illorum. Et si
celeriter defunctus fuerit non habe
bunt spem. nec in die agonis 7
allocutionem. Iustorum enim iniq̃
orum sunt ꝓfanationes.

PIEN CIE

Quam pulcra ⁊ casta gene
ratio cum claritate. ⁊ immo
nes ē enim memoria illius.
quia ⁊apud deum nota est
⁊apud homines. Cum presens est
imitantur illam ⁊ desiderant eam cū
se eduxerit. ⁊in perpetuum coronat
triumphat. inconquinatorum cer
taminum incerta premium. Ad
ulterina autē impiorum multitudo nō
erit utilis. Et spuria uitulamina no
dabunt radices altas. nec stabile fū
damentum colocabunt. Et si in ra
mis in tēpore germinauerint. infirm
te: posite a uento cōmouebuntur. ⁊
a turbine eradicabū
tur. Confringentur enim ramum
consumati. ⁊ fructus illorum inu
les. ⁊acerbi ad manducandum. ⁊
ad nichilum apti. Ceteri quidē cū
omnes filij qui nascuntur: reates ſ
nequitie sue: sus parentes in cō
gratione sua. Justus autē si morte pre
occupatus fuerit: in refrigerio erit. Se
nectus enim uenerabilis ē. nō di
turna: neq; numero annorum computa
ta. Cani sunt autē sensus hominis
⁊ etas senectutis uita immaculata. ⁊
Placens deo factus dilectus: ⁊ uiuens
inter peccatores translatus ē. Raptus
ē ne malitia mutaret intellectum ei
ejus: aut ne ficta loquerentur animas
illius. Fascinatio enim nugacitatis
obscurat bona. ⁊ inconstantia concupis
centie transuertit sensum sine malitia. ⁊
Consummatus in breui explenit mul
ta tempora: placita enim erat deo a
nima illius. propter hoc properauit
educere illum de medio iniquitatis.
Populi autē uidentes ⁊ non intelligē
tes. nec ponentes in precordijs talia.
quia gratia dei ⁊ misericordia ē in sanctos eius. et re
spectus in electos illius. Condemnat
autē iustus mortuus uiuos impios.
⁊ iuuentus celerius consummata longi
uitatem iniusti. Videbunt enim finē
sapientis. ⁊ non intelligent quid
cogitauit de illo deus. ⁊ quare mu
nierit illum dominus. Videbunt et
⁊ contemnent: illos autē dominus ir
debit. Et erunt post hec decidentes
sine honore. ⁊ in contumelia inter mor
tuos in perpetuum. Quoniam uis
rumpet illos inflatos sine uoce. ⁊ cō
mouebit illos a fundamentis. ⁊ usq;
ad supremum desolabuntur. ⁊ ipsi
gementes. ⁊ memoria illorum perdet.
Venient in cogitatione peccatorum suo
rum timidi. ⁊ traducent illos ex aduerso
iniquitates ipsorum.

V

Tunc habebunt iustum in ma
gna constantia aduersus e
os qui se angustiauerunt.
⁊ qui ablata fecerunt labores
illorum. Videntes turbabuntur tim
re horribili. ⁊ mirabuntur in subita
tione insperate salutis. gementes p
angustia spūs dicent intra se pentiz
agentes ⁊ preangustia spūs gemen
tes. hij sunt quos aliquando habuimus
derisum. ⁊ in similitudinem iprope
rij. Nos insensati uitam illorum estima
bamus insanam. ⁊ finem illorum
sine honore. Quomodo ergo computa
ti sunt inter filios dei. ⁊ inter sanctos sors
illorum est. Ergo erramus a uia
ueritatis. ⁊ iustitie lumen non luxit
nobis. ⁊ sol intelligentie non ē ortus
nobis. Lassati sumus in uia perditio
nis ⁊ iniquitatis. ⁊ ambulauimus
uias difficiles. uiam autē domini ig
nouimus. Quid nobis profuit sup
bia. aut quid diuitiarum iactantia
contulit nobis. Transierunt omnia
illa tanq̄ umbra. ⁊ tanq̄ nuntius
precurrens. ⁊ tanq̄ nauis que per
transit fluctuantem aquam. cuius
cum preterierit non ē uestigium in
uenire. neq; semitam carine illius
in fluctibus. Aut auis que transuolat
in aere. nullum inuenitur argumēti
uestigium illius. ſ tantum sonitus ala
rum uerberans leuem uehemm. ⁊ scin
dens per uim tamen aerem. Cōmo
tus alis transuolauit. ⁊ post hec nul
lum signum inuenitur illius
Aut tanq̄ sagitta emissa in locum
destinatum. diuisus aer statim re
clusus ē. ut ignoretur transitus
illius. Sic ⁊ nos nati statim desini
ce. ⁊ uirtutis quidem signum nullū
habuimus ostendere. ſ malignitate

LIBER SAPIENTIE

aue mia ꝯsumpti sumus. Talia di
xerunt in infeno hy qui peccauerut.
quoniam spes impi tanq̃ lanugo
e que a uento tollitur. 7 tanq̃ spuma
gracilis que a procella dispergitur.
7 tanq̃ fumus qui a uento diffusus
e. 7 tanq̃ memoria hospitis unius
diei ptereuntis. Iusti aut in pe:pe
tuum uiuent. 7 apud dominum est
me:ces eo:um. 7 cogitatio illo:um ap
altissimum. Ideo accipient regnum
deco:is. 7 diadema spei de manu dei
sui. quoniam dextera sua teget eos. 7
brachio scō suo defendet illos. Et ac
cipiet armaturam zelus illius. 7 arma
bit creaturam ad ultionem inimico:.
Induet pro thorace iustitiam. 7 acci
piet pro galea iudicium ce:tum. Su
met scutum inexpugnabile equita
tem. Acuet aut diram ira in lan
ceam. 7 pugnabit cum illo orbis te:
rarum ira insensatos. Ibunt directe
emissiones fulgo:um. 7 tanq̃ ab arcu
curuato arcu nubium ex:imabunt.
7 ad ce:tum locum insilient. Et a pe
tulca ira plena mittentur grandines.
7 candescet in illis aqua maris. 7 flu
mina exurent diuite:. Contra illos
stabit spus uirtutis. 7 tanq̃ turbo ne
ti diuidet illos. 7 ad heremum pe:du
cet omnem te:ram iniquitatis illo:.
7 malignitas euertet sedes potenti.
Melio:e e sapia q̃ uires. 7 uir pude:
ne melio:e q̃ fortis. VII

Audite ergo reges 7 intelli
gite. discite iudices finiu
m te:re. Prebete aures uos i
qui ꝯtinetis multitudines.
7 placetis uobis in turbis nationu.
Quoniam data e a domino potestas
uobis. 7 uirtus ab altissimo. qui int
rogabit opera ura. 7 cogitationes scru
tabitur. Quoniam cum ee:is ministri
regis illius. non recte iudicastis. ne
custodistis legem iustitie. ne secundu
uoluntatem dei ambulastis. Horride
7 cito apparebit uobis. quia iudicium
durissimum in bis qui presunt fiet.
Exiguo enim conceditur misa. potentes
aut potenter tormenta patientur. 7
Non enim subtrahet personam cui
quam dominus. nec uerebitur magni
tudinem cuiusq̃. quia pusillum 7 ma
gnum ipe fecit. 7 equaliter cura e illi
de omnib. Sortionib aut fortior in
stat cruciat. Ad uos ergo reges sunt
hy sermones mei. ut discatis sapiam
7 ne exce:tis. Qui enim custodie
rit iustitiam. iuste iudicabuntur. et
qui didice:int iusta inuenient quid
respondeant. Concupiscite ergo ser
mones meos. 7 diligite illos 7 erudi
emini disciplinam. Clara e 7 que numq̃ 4
marcescet sapia. 7 facile uidet a
bis qui diligunt eam. 7 inuenitur ab
bis qui que:unt illam. Preoccupat
qui se cupiscunt. ut illis se prio:
stendat. Qui de luce uigilauerit ad
illam non laborabit. assidentem enim
illam foribus suis inueniet. Cogitatio
ergo de illa sensus e ꝯsummatus. 7 qui
uigilauerit propt illam. cito curam
habebit. quoniam dignos se ipa circuit
querens. 7 in uijs suis ostendet se ille
brans. 7 in omni prouidentia o
curret illis. Initium enim illius ue
rissima e discipline cupiscentia. Cu
ra ergo discipline dilectio e. 7 dilec
tio custodia legum illius. Custodia
aut legum. ꝯsummatio incorruptionis
e. Incorruptio aut facit e proximu
deo. Concupiscentia itaq̃ sapiencie.
reducet ad regnum perpetuum. Si
ergo delectamini sedibus 7 sceptris. re
ges populi. diligite sapiam. ut in p
petuum regnetis. Diligite lumen
sapie. omnes qui preestis populis.
Quid e aut sapia. 7 quem admodu
facta sit referam. 7 non abscondam
a uobis sacramenta dei. sed ab initio na
turalis inuestigabo. Et ponam in
lucem scia illius. 7 non pteribo
ueritatem. neq̃ cum inuidia tabe
scente tali bono. quoniam talis bo
non est particeps sapie. Multitudo
aut sapientium sanitas e orbis ter
rarum. 7 rex sapiens populi stabili
mentum e. Ergo accipite disciplinam
per sermones meos. 7 proderit uobis.
Dm quidem VIII
7 ego mortalis homo. similis
omnibus. 7 ex gene terreni illi

PIENCIE

qui prior factus ē. Tm uenit de matris
figuratis sum cauo. Decem mensium te
pore coagulatus sum in sanguine. ex
semine hominis. Tdelectamento som
ni superuenient. Et ego natus accepi
communem aerem. Tin similem fēam
decidi terram. Tprimā uocem simile
omnib⁹ emisi plorans. In nutrimē
tis nutritus sum. Tcunis magnis. Ne
mo enim ex regib⁹ aliud habuit natus
initium. Vnus ergo introitus ē omib⁹
ad uitam. Tsimilis exitus. Propter
hoc optaui Tdatus ē mihi sensus.
inuocaui Tuenit in me spūs sapientie
Et preposui illam regnis Tsedibus
Tdiuitias nichil ēē dixi in comparatiōe
illius. Nec comparaui illi lapidem pre
tiosum. quoniam omne aurum in
conspectu illius arena ē exigua. Et
tamq̄ lutum estimabitur argentum
in conspectu illius. Super salutē Tspēm
dilexi illam. Tproposui pro luce hīe
illam. quoniam inextinguibile ē lu
men illius. Venerunt autem mihi
omnia bona pariter cum illa. Tinnu
merabilis honestas per manus illius.
Et letatus sum in omnib⁹. quoniam
antecedebat me ista sapientia. Tignio
gām omnium horum mater ē. Quam
sine fictione didici. Tsine inuidia cōmu
nico. Thonestatem illius non abscondo.
Infinitus enim thesaurus ē hominibus
quo qui usi sunt. participes dei sunt
amicitie dei. propter discipline dona co
mendati. Michi autem dedit deus dicē
ex sententia. Tpresumere digna horū
que mihi dantur. quoniam ipse sapi
entie dux ē. Tsapientium emendatō.
In manu enim illius Tnos Tsermones
nri. Tomnis sapia. Toperum scientie
disciplina. Ipse enim dedit michi hor
que sunt scientiam ueram. ut sciam
dispositionem orbis terrarum. Tuir
tutem elementorum. initium Tcō
mutationem Tmedietatem temporum.
uicissitudinum permutationes. Tcōsu
mationes rerum. morum mutatio
nes. Tdiuisiones temporum. anni cur
sus Tstellarum dispositiones. natu
ras animalium Tiras bestiarum. Tim
petuorum Tcogitationes hominum

differentias uirgultorum Tuirtutes
radicum. Tquecunq̄ sunt abscon
ta Timprouisa didici. Omnium enim
artifex docuit me sapiam. Est enim in il
la spūs intellectus. sanctus. unicus. mul
tiplex. subtilis. mobilis. incoinquinatus. certus. suā
uis. amans bonum acutum. qui nullis
retat benefacere. humanus. benignus
stabilis. certus. securus. omnem uir
tutem habens. omnia prospiciens. Tq
capiat omnes spūs intelligibiles. Tpu
rissimos subtilissimos. Omnib⁹ enim mo
bilib⁹ mobilior ē sapientia. Attingit
autem ubiq̄ propter suam munditiam.
Vapor ē enim uirtutis dei. Temanatio
quedam ē claritatis omnipotentis
dei sincera. Tideo nichil inquinatum
in illam incurrit. Candor ē enim lu
cis eterne. Tspeculum sine macula
dei maiestatis. Tymago bonitatis illi.
Et cum sit una omnia pot. Tin se p
manens. omnia innouat. Tper nationes
in animas sanctas se transfert. Amicos
dei Tprophetas constituit. Neminem enim
diligit deus. nisi eum qui cum sapia
habitat. Est enim hec speciosior sole.
Tsuper omnem stellarum dispositionē.
Luci comparata prior inuenitur. Illi enim
succedit nox. sapiam autem non uincit
malitia. Attingit ergo a fine usq̄ ad
finem fortiter. Tdisponit omnia suauiter.

Hanc amaui Texquisiui eam a iuuentute
mea. Tquesiui sponsam mi
hi assumere. Tamator factus sum
forme illius. Generositatem illius
glorificat conuersatio dei. Tet
omnium dominus dilexit illam. Doc
trix enim discipline dei Telectrix op
um illius. Et si diuitie appetuntur in
uita. quid sapia locupletius que omnia
operatur? Si autem sensus operatur. qs
horum que sunt magis illa ē artifex? Et si iustitiam quis diligit. labo
res huius magnas habent uirtutes. So
brietatem enim Tsapiam docet. Tiusti
tiam Tuirtutem quib⁹ utilius nichil
ē in uita hominib⁹. Et si multam scien
tiam desiderat quis scit preterita. Tde fu
turis estimat. Scit uersutias sermonū

LIBER SAPIENTIE

7 dissolutiones argumentorum. Signa 7 monstra fac anteqū fiant: 7 eventus temporum 7 seculorum. Proposui ergo 1 hanc adducere michi ad iucundum. sciens quō cohabitat mecum bonus 7 erit assiduus cogitationis 7 tedij 2 mei. habebo propter hanc claritatem ad turbas 7 honorem apud seniores. iuuenis 7 acutus inueniar in iudicio 7 in aspectu potentium admirabilis ero 7 facies principum mirabuntur me. Tacentem me sustinebunt: 7 loquēte me respicient: 7 si multa loquente me plura: manus on suo imponent: Propterea habebo per hanc immortalitatem. 7 memoriam eternam. his qui post me futura sunt relinquam. Disponam populos 7 nationes michi esse subiectas. Timebunt me audientes reges horribiles: 7 in multitudine bonus inuenior 7 in bello fortis. Intrans in domum meam requiescam cum illa. Nō enim habet amaritudinem conuictus illius: nec tedium conuictus ipsius: sed letitiam 7 gaudium. Hec cogitans apud me. 7 memorans in corde meo. quōd immortalitas sit in cognatione sapie. 7 in amicitia illius delectatio bona. 7 in operibus manuum illius honestas sine defectione. 7 in exercitatione loquele illius sapientia. 7 predicatio in cōfessione nominum ipsius: circuibam querens ut mihi illam assumerē. Puer autē eram ingeniosus. 7 sortitus sum animam bonam. Et cum ēm magis bonus venirem ad corpus inquinatum. Et ait scim quō aliter nō possim ēe continens: nisi deus det. et hoc ipm erat sapie. scire cuius esset hoc donum. adij dominum 7 deprecatus sum illum. 7 dixi ex toto corde meo:

VIII

Deus patrum meorum 7 dō misericordie. qui fecisti oīa verbo tuo. 7 sapia tua formasti hominem. ut dominaretur creature tue. que a te facta est. ut disponat orbem terrarum in equitate 7 iustitia. 7 in directione cordis iudicium iudicet: da mihi sedium tuarum assistricem sapiam. 7 noli me reprobare a pueris tuis. quia seruus tuus sum ego. 7 filius ancille tue. homo infirmus 7 exiguus 7 minor ad intellectum iudicij 7 legum. Et si quis 2 erit consummatus inter filios hominum. si a te fuerit sapia tua. in nichilum reputabitur. Tu aut̄ me elegisti regem populo tuo. 7 iudicem filiorum 7 filiarum. 7 iussisti edificare templum in monte sc̄o tuo. 7 in ciuitate habitationis tue altare. similitudinem tabernaculi sc̄i tui quod preparasti ab initio. 7 tecum sapia que nouit opera tua. que 7 affuit tecum cū orbem terrarum faceres. 7 sciebat quod placuit oculis tuis. 7 quod recta sunt mandatis tuis. Mitte illam de sedibus sc̄is tuis. 7 a sede magnificentie tue. ut mecum sit. 7 mecum laboret. 7 sciam quid acceptum sit apud te. Scit enim illa omnia 7 intelligit. 7 deducet me in operibus meis sobrie. et custodiet me in sua potentia. Et erunt accepta opera mea. 7 disponā populos tuos. 7 ero sine reprehensione sedium 2 pris mei. Quis enim hominū potest scire consilium dei? Aut quis poterit cogitare quid velit deus? Cogitationes enim mortalium timide 7 incerte prouidentie nre. Corpus 2 enim quod corrumpitur aggrauat animā. 7 deprimit terrena mens sensum multa cogitantem. Et difficile estimamus que in terra sunt. 7 que in prospectu sunt inuenimus cum labore. Que aut̄ in celis sunt. quis inuestigabit? Sensum autem tuum quis sciet. nisi tu dederis sapientiam. 7 miseris spm̄ scm̄ tuum de altissimis? Et sic correcte sunt semite eorum qui terris sunt. 7 que placent dñe. discent homines. Iam per sapiam sanati sunt quicumq; placuerunt tibi domine a principio.

X

Et ille qui primus formatus est a deo. pater orbis terrarum. cui solus erat creatus custodiuit 7 eduxit illum a delicto suo. 7 eduxit illum de limo terre. 7 dedit illi uirtutem omnium. Ad hec ut

PIE N CIE

recessit impiustus in via sua ⁊ pessimus
hominibus fraterminis repperit. Propter quod cum aqua deleret terram
iterum sanauit sapia per stempabile
lignum iustum gubernante. Nec cum
consensu superbie cum se nationes
extulissent. scivit iustum ⁊ seruauit
sine querela deo ⁊ cum filio suum in
stodium fortem. Ab iustum a parentibus
impijs liberauit fugientem descendentem
igne in pentapolim. quibus in testi
monium nequitie fumigabunda cō
stat terra deserta. ⁊ incredibilis arbores
memoria stans stigmatum talis. Sa
pientiam enim preterierunt. nō tm
in hoc lapsi sunt ut ignorantiam haberent
s et insipientie sue reliquerunt ho
minibus memoriam. ut nihil his que
peccauerunt latere possent. ⁊
Sapia aut hos qui se observauerat do
lonibus liberabit. Hec aut prosperum
ue fecit iustum cedentem per mala nec
tata. ⁊ ostendit illi regnum dei. ⁊ de
dit illi scientiam sanctorum. honestauit il
lum in laboribus. ⁊ complut labores illi
in fraude circumuenientium illi affui
⁊ honestum fecit illum. Custodiuit
illum ab inimicis. ⁊ a seductoribus
tutauit illum. Et certamen forte
dedit illi ut vinceret. sciunt quia o
mnium potentior est sapia. hec venditum
iustum non derelinquit. sed a peccato
ribus liberauit eum. Descendit quoque cum
illo in foueam. ⁊ in vinculis non dereliq
illum donec afferret illi sceptrum re
gni ⁊ potestatem aduersus eos qui e
um deprimebant. Et mendaces o
stendit qui maculauerunt eum ⁊
dedit illi claritatem eternam. Hec
populum iustum ⁊ semen sine querela
liberauit a gentibus que illum oppri
merant. Intrauit in animam serui dei
⁊ stetit contra reges horribiles in porten
tis ⁊ signis. Et reddidit iustis mercē
dem laborum suorum. ⁊ deduxit illos
in via mirabili. Et fuit illis in tegumento
in die. ⁊ in lumine stellarum nocte.
Transtulit illos per mare rubrum.
⁊ transiuxit illos per aquam multam.
Inimicos autem illorum demersit. ⁊ ex
inde eos a profundo inferorum eduxit
illos. Ideo iusti tulerunt spolia impio
rum. decantauerunt domine nomen sanc
tum tuum. ⁊ victricem manum tuam laudauerunt pariter. Quoniam sapia
aperuit os mutorum. ⁊ linguas infan
tium fecit disertas.

Direxit opera illorum in manu
prophete sci fecerunt
iter per desertum que non bi
bebantur. ⁊ in locis desertis
fixerunt tabernacula. Steterunt contra hostes
⁊ de inimicis se ultionem fecerunt. Si
tiuerunt ⁊ inuocauerunt te. ⁊ data est
illis aqua de petra altissima. ⁊ requiem
sitis de lapide duro. Per que enim pe
nas passi sunt inimici illorum a te
fectione potus sui. ⁊ cum indigerent bibe
bant aliquid letari sunt. per hec ⁊
cum illis decisset. bene cum illis actum
est. Iam pro fonte quidem semper
fluminis humanum sanguinem de
disti iniuste. Qui cum minuerent
in traductione infantium accessum
dedisti illis bibendam aquam in
speratam ostendens per sitim que tunc
fuit quem admodum tuos exaltasti. ⁊
tradidisti aduersarios illorum necari.
Cum enim temptati sunt ⁊ quidem cum
mia disciplinam accipientes. scierit
quem admodum cum iratus iudicans i
pij tormenta paterentur. Hos quidem tan
quam pater monens probasti. illos
tanquam durus rex minorans ademi
sti. Absentes enim ⁊ presentes simili
ter inquietabantur. Duplex enim illos ac
cepit dolorem. ⁊ gemitus cum me
moria preteritorum. Cum enim audirent
per sua tormenta bene secum agi. cō
memorati sunt dominum admirate
sunt in fine exitus. Quem enim in expo
sitione pene a proiectum derisissent. i
finem eventus mirati sunt. Non sibi
ipsis faciens. pro cognitione habuit
insensatas. inquitates illorum. Qui
quidam cum mutos colebant mutos. ⁊
serpentes ⁊ bestias supervacuas. im
isisti illis in ultionem multitudinem mutorum ad ali
um in iudicium. ut scirent quia p
que peccat per hec ⁊ torquet. Non
enim impossibilis erat omnipotens manus

tia que creauit orbem terrarum erumpent mittet illis multitudinem ursorum. aut audaces leones. aut nouos generis tui plenas tigribus bestias. aut draconem igneum spirantes. aut odorem fumi proferentes. aut horribilis ab oculis scintillas emittentes. quarum non solum lesio poterit illos exterminare sed aspectus per timorem occidere. Nam et sine his uno spiritu occidi poterunt. persecutionem passi ab ipsis seruis suis. et dispersi per spiritum uirtutis tue. sed omnia in mensura et numero et pondere disposuisti. Multum enim ualet tibi solum posse semper et uirtutis brachium tui. et quis resistet. Quoniam tanquam momentum statere. sic ante te est orbis terrarum. et tanquam gutta roris ante lucem que descendit in terram. Sed misereris omnium. quia omnia potes. et dissimulas peccata hominum propter penitentiam. Diligis enim omnia que sunt. et nichil odisti eorum que fecisti nec enim odiens aliquid constituisti. aut fecisti. Quomodo autem posset aliquid permanere. nisi tu uoluisses. aut quod a te uocatum non esset seruaretur. parcis autem omnibus quia tua sunt domine qui amas animas.

XII

Quoniam bonus et iustus est spiritus tuus in nobis. propterea non quem erexerunt parentibus corporis. et de quibus peccauit. Animones allaqueris. ut relicta malitia credant in te domine. illos enim antiquos inhabitatores sancte tue odisti. quoniam operibus execrationis. quia uenefitia tibi operabantur. et medicamina et sacrificia iniusta. et filiorum suorum necatores. et sine mia et comestores uisceribus hominum. et deuoratores sanguinis. et auctores parentes animarum manibilium. perdere uoluisti. a medio sacramento tuo et manus parentum nostrum. ut digna perciperent peregrinationem populorum dei. que tibi omnium carior est terra. Et tibi tanquam hominibus pepercisti. et misisti antecessores exercitus tui uespas ut illos paulatim exterminarent. non quia impotens eras in bello subicere impios iustis aut bestiis seuis. aut uerbo duro simul exterminare. sed partibus iudicans dabas locum penitentie. non ignorans quia malignus est natio eorum. et naturalis malitia illorum. et quia non poterat mutari cogitatio cordis illorum in perpetuum. Semen enim erat maledictum ab initio. nec timens alicuius uenias dabas peccata illorum Quis enim dicet tibi quid fecisti. Aut quis stabit contra iudicium tuum. Aut quis in conspectu tuo ueniet uindex iniquorum hominum. Aut quis tibi imputabit si perierint nationes quas tu fecisti. Nec enim est alius deus quem tui. cui cura est de omnibus. ut ostendas quia non iniuste iudicas iudicium. Neque rex neque tyrannus in conspectu tuo inquirit de his quos perdidisti. Cum sis ergo iustus. iuste omnia disponis. spiritum quoque qui non debet puniri aspernaris. et fortitudinem es nam iustitie infirmum est. et ob hoc quos omnium dominus es. ex omnibus te parcere facis. Virtutem enim tuam ostendis. tu qui non credentes es in uirtute sua manifestis. et hos qui te nesciunt in audacia traducis. Tu autem dominator iustitie cum tranquillitate iudicas. et cum magna reuerentia disponis nos. Subest enim tibi. cum uolueris posse. Docuisti enim populum tuum per talia opera. quoniam oportet iustum esse humanum et bene spei fecisti filios tuos. quia iudicans das locum ut peccatis penitentiam. Si enim inimicos filiorum tuorum et debitos morti cum tanta cruciasti attentione. et liberasti dans tempus et locum per quem possunt mutari a malitia. cum quanta diligentia iudicasti filios tuos. quorum parentibus iuramenta et conuentiones a dedisti bonarum promissionum. Cui ergo nobis disciplinam das. inimicos nostros multipliciter flagellas. ut bonitatem tuam cogitemus iudicantes. et cum de nobis iudicatur speremus misericordiam tuam. Unde et illis qui iuxta sua insensatie et iniuste uixerunt. per hec que colebant dedisti summa

tormenta. Et enim in eorum ira di
uinus exanimat. deos estimantes. q
que in animalib⁹ sunt superuacua. i
tantum insensatorum more uiuentes.
Propt hec tanq̃ pueris insensatis iudi
cium irrisum deduxit. Qui autē lu
dibrijs t increpationib⁹ non correpti
sunt. digno dei iudicio experti
sunt. In his enim que patiebantur. a
molestie ferebant. in quib⁹ patientes
indignabantur. Per hec quos putabāt
deos in pijs cum exterminarentur. in
dentes illum quem olim negabant
se nosse. uerum deum agnouerunt. t
Propt quod t finis extremationis illo
rum uenit super illos.

XIII

Vani sunt autē omnes homi
nes in quib⁹ non subest scia di.
t de his que uidentur bona
non potuerunt intelligere
eum qui est. neq; operib⁹ attendentes
cognouerunt quis eēt artifex. Sed aut i
gnem. aut spūm. aut citatum aerem.
aut gyrum stellarum. aut nimiam a
quam. aut solem. aut lunam rectores
orbis terrarum deos putauerunt. Si
rum si spē delectati deos putauerunt.
sciant quanto his dominator eorum
speciosior est. Genēsis enim genitor. hec
omnia constituit. Aut si uirtutem t opa
eorum mirati sunt intelligant ab ipō.
quoniam qui hec constituit fortior est illis.
A magnitudine enim spēi t creature
cognoscibiliter potenter horum creator
uidet. Sed tamen adhuc in his minor
est querela. Et enim forte aberrant.
deum querentes t uolentes inuenire.
Et enim cum in operib⁹ illius conuer
santur. inquirunt t persuasum habent quā
bona sunt que uidentur. Iterum autē
nec his debet ignosci. Si enim in tan t
potuerunt scire ut possent estimare se
culorum. quomodo huius dominum fa
cilius non inuenerunt? Infelices autē
sunt. t inter mortuos spes illorum est.
qui appellauerunt deos opera manu
um hominum. aurum t argentum ad
inuentionem. t similitudines animalium.
aut lapidem inutilem. opus manus
antique. Aut siquis artifex faber de sil
ua lignum rectum secauerit. t huius

dere eradat omnem cortecem. t arte sū
sus diligenter fabricet uas in utile m
inisterium uite. reliquias autem t
huius operis ad preparationem esce
abutatur. t reliquum horum q̃ ad nl
los usus facit. lignum curuum t nod
osum plenum sculptat diligenter. pe t
uacuitatem suam. t pe sciam artis sū
figuret illud. t assimilet ymagini hois.
aut alicui ex animalib⁹ illud depaingat p
limens lubrica t ubicumdum faciēs
fuco colorem illius. t omnem macla
que in illo ē. perlimens t faciat digna
ei habitationem in pariete ponens illud
t confirmans ferro ne forte cadat. prouida
ens illi sciens quia non potest se adiuua
re. Ymago enim ē t opus ē illi adiu
torium. Et de substantia sua t de filijs suis
t de nuptijs curam faciens. inquirit.
Non erubescit loqui cum illo qui sine
anima ē. t pro sanitate quidem infirmū
deprecatur. t pro uita mortuum rogat.
t adiutorium inutilem inuocat. t pro
itinere petit ab eo qui ambulare non
potest. t de acquirendo. t de operando. et
de omnium rerum euentu petit ab eo
qui in omnib⁹ est inutilis.

XIIII

Terum alius nauigare co
gitans. t per feruos fluctus
incipiens iter facere. ligni
portamen se fragilius ligni
inuocat. Illud enim cupiditas acqui
rendi excogitauit. t artifex sapiens fa
bricauit. tua autē pater gubernat. t
prouidentia. Quoniam dedisti in mari
uiam. t inter fluctus semitam firmissi
mam: ostendens quia potens es ex omnib⁹
saluare. etiam si sine arte quis adeat
mare. Sed ut non essent uacua sapie tū
opera propt hec etiam exiguo ligno
credunt homines animas suas. t tran
seuntes mare per ratem liberati sunt.
Sed ab initio cum perirent superbi gi
gantes. spes orbis terrarum ad ratem
confugiens remisit seculo semen na
tiuitatis que manu tua est gubernata
Benedictum ē enim lignum per quod
fit iustitia. Per manus autē quod fit
uolum maledictum ē. t ipm t qui fe
cit illud: quia ille quidem operatus ē.
illud autē cum eēt fragile. deus cogno

mutatis è. Similiter aut alio sunt deo. impius ⁊ impietas eius. Et eis quod factum è cum illo qui fecit: menta patietur. Propter hec vtilis natorum non est respectus: quū creature dei in odium facte sunt. ⁊ i temperatione animę hominum ⁊ in mutatione pedibus insipientium. Initium enim fornicationis exquisitio vtilium è. ⁊ adinuentio illoꝝ corruptio una è. Non enim erāt ab initio. neq; erunt in perpetuum. Superbia enim hominum hoc adinuenit in orbem terrarum. ⁊ ideo ⁊ breuis illorum finis inuentus est. Acerbo enim luctu dolens pater. cito sibi rapti filij fecit ymaginem. ⁊ illū qui tunc quasi homo mortuus fuerat. nunc tanq; deum colere cepit. ⁊ constituit inter seruos sua sacra ⁊ sacrificia. Deinde inualescente impia consuetudine. hic error tanq; lex custodiebat̄. ⁊ tyrannorum imperio celebrabant figmenta. Deq; quos in palam homines honorare non poterant. propter quod longe essent. ⁊ longinquo figura illorum absentem ymaginem regis quem honorare volebant fecerunt. ⁊ illum qui aberat tanq; presentem colerent sua sollicitudine. Prouexit aut ad horum cultum ars. ⁊ hos quoq; rabant artifices exuma diligentia. ⁊ ille enim volens plus placere illi q se assumpsit. ⁊ laborauit arte sua. ut similitudinem in melius figuraret. Quantum aut hominum adducta persp̄em operis eum qui ante tp̄s tanq; homo honorandus fuerat. nec deum estimauerunt. Et hec fuit humane vite reception. quoniam aut affectu. aut regibus deficientes. hoc incommunicabile nomen lapidibus ⁊ ligno imposuerunt. Et non sufficeret errasse eos circa dei scientiam. sed ⁊ magno viuentes in scie bello tot̄ā magna mala pacem appellant. Aut enim filios suos sacrificantes. aut obscura sacrificia facientes. aut insane plenas vigilias habentes. nō mutant nupcias inuenias tam custodiūt

is alius alium per inuidiam occidit. aut adulterans contristat. omnia o mixta sunt. sanguis. homicidium. furtum. ⁊ fictio. corruptio. infidelitas. turbatio. periurium. tumultus. bonorum oblitio. animarum inquinatio. nature immutatio. ⁊ nuptiarum inconstantia. inordinatio. mechie. ⁊ impudicitie. Infandoꝝ enim voluptatum cultura. omnia mali causa est. ⁊ initium ⁊ finis. Aut enim dum letantur. insaniunt. aut certe uaticinantur falsa. aut viuunt iniuste. aut periurant cito. Quum enim confidunt in ydolis que sine intellectu ⁊ sine anima sunt. male iurantes se nocere non speratur. Iustus ergo ultionem consequetur. quoniam male sentientes deos aut intendentes ydolis. et iniuste iurauerunt. ⁊ in dolo obtemperantes iusticiam. Non enim tuitantium est. sed peccantium pena. Perambulat semper per iniustos prevaricationem.

NV

Deus autem noster iustus ⁊ uerus es. patiens ⁊ misericordia dispones omnia. Etenim si peccauerimus tui sumus scientes magnitudinem tuam. Et si non peccauerimus. scimus te esse apud nos computati. Nosse enim te consummata iustitia. ⁊ scire iustitiam tuam radix est immortalitatis. Non enim mentiti sumus nos hominum malearum excogitatio. nec umbra picture. labor sine fructu. effigies sculpta per uarios colores. Cuius aspectus insensato desiderium concupiscentiam. trahit mortue ymaginis effigiem sine anima. Amatores horum amatores digni sunt habere. quem spem in talibus habent. ⁊ qui faciunt illos. ⁊ qui fugiunt. ⁊ qui colunt. ⁊ figulus molliter terram premens laboriose fingit ad usus nostros unumquodq; uas. ⁊ de eodem luto fingit que mundos fiunt in usum nostrum similiter. ⁊ que his sunt contraria. horum aut uasorum quis sit usus. iudex est figulus. Et cum labore uano deum fingit de eodem luto. ⁊ die qui paulo

PIENCIE

ante te terra faciens fuerat post pu
sillum dicit se unte acceptus ē: sep
tuus anime debitum quam lebat.
Os illi ē cura. non quia laboramus i
nec qñ breuis ē uita illi. sz certam: 7
aurificibo tangentes: sz 7 emunctos
mirantur: 7 gloriam prefert. qñ rs fi
pernacias fingit. Cmis ē cor eius. 7
terra supernacia spes illius. 7 into u
lio: uita illius: qñ ignorant qui sc
fincerit. 7 qui inspiauit illi anima:
7 amat que operatus ē: 7 qui insuf
lauit ei spm uitalem. Os cibum me
runt luium cē uitam mām. 7 ouersa
tionem uite oppositam ad lucrum: et
oportere undecumq; etiam ex malo
acquirere. hic enim super omnes sc
se delinquere qui ex terre materia fra
gilia uasa 7 sculptilia fingit. Omnes
enim insipientes 7 infelices supba no
dum anime sue superbi sunt. inimici
populi tui et imperantes illi. Quom
am omnia uana natorum dcs ch
manerunt. quibus rs oculorum usus
ē ad uidendum. rs nares ad percipi
endum spm. rs aures ad audiēdū il.
rs digiti manuum ad tractandum:
sz 7 pedes eorum pigri ad ambulādū
homo enim fecit illos. 7 qui spm ins
muatus ē. his fincerit illos. Nemo
enim simulem sibi homo poterit deū
fingere. Cum sit enim mortalis mor
tuum fingit manibus iniquis. Melio
ē enim ipe bis que colit. quia ipsi
quidem uixit cum cēt mortalis illu
aut nunqz. Os 7 animalia miserum
colunt. Insensata enim operata bis
illis sunt detestabilia. Os nec aspectu ali
qua ex bis animalibus bona potest spi
cere. Effugerunt enim dei laudem 7
benedictionem eius.

XVI

Propter hec bis simulacra
passi sunt digne tormēta
7 per multitudinem bestiā
arum exterminari sunt.
Pro quibus tormentis beneficiosius
populum tuum. quibus dedisti xupi
scentiam delectamenti sui nouum 7
saporem: escam parans ei ex ingenio
rum. ut illi quidem xupiscentes e
scam propterea que illis ostensa et
musca sunt etiam a necessaria xupi
scentia auerterentur. hy aut in bre
ui inopes fci. nouam gustauerunt
escam. Oportebat enim illis quidē
sine excusatione superuenire inimi
exercentibus tyrannidem. bis autē
tantum ostendere. quemadmodum
inimici illorum exterminabantur. 7
Et enim cum superuenirent illis seua
bestiarum ira. morsibus peruersorum
colubrorum exterminabantur. Set
non in perpetuum permansit ira tua.
sz ad correptionem in breui turban
sunt. signum bētes salutis ad me
morationem mandati legis tue. Q
enim querens ē. non per hoc quod ui
debat sanabatur. sz per te omnium sal
uatorem. In hoc aut ostendisti inimi
cis nris: quia tu es qui liberas ab oi
malo. illos enim locustarum 7 muscā
rum occidere mortis. 7 non ē inuē
ta sanitas anime illorum. quia dig
erant ab huiusmodi exterminari. Si
bos aut tuos. nec draconum nec ne
nenatorum uicerunt dentes. mīa ei
tua aduenies sanabat illos. In me
moria enim sermonum tuorum exā
minabantur: 7 sanabantur. ne in alti
incidentes oblionem non possent
tuo uti adiutorio. Et enim neq; bba.
ns malagma sanauit illos. sz tuus do
mine sermo qui sanat omnia. Tu es
domine qui uite 7 mortis bes potēte:
7 deducis usq; ad portas mortis 7 re
ducis. homo aut occidit quidem pe
malignam animam suam. 7 cum exie
rit spus non reuertetur. nec reuocab
animam que recepta ē: sz tuam ma
num effugere impossibile ē. Negatē
enim nosse te impij per fortitudinem
brachij tui flagellati sunt. Mouis a
quis 7 grandinibus 7 pluuijs persecu
tionem passi sunt: 7 per ignem consupti
Quod enim mirabile erat: in aqua
que omnia extinguit. plus ignis ua
lebat. Virtus ē enim orbis nisforus.
Quodam enim tpe mansuetabat
ignis. ne obnirentur que ad impios
missa erant animalia. sz ut ipi uide
res scirent qñ dei iudicio patiuntur
persecutionem. Et quodam tpe in

LIB SA

aqua supra ignem ardebat/ undiq; ut uniquam terre nationem ex terminaret. Pro quibo angelorum esca nutristi populum tuum. & paratum panem de celo prestitisti illis sine labore: omne delectamentum in se habentes. & omnis saporis suauitatem. Subam enim tuam & dulcedinem tuam quam in filios tos ostendebas: & deseruiens uniuscuiusq; uoluntati ad quod q̃q; uolebat hoc mutabat. Nix aut & glacies sustinebat ignis. & non tabescebat. ut sciret quoniam fructus inimicos exterminabat ignis ardens. in grandine & pluuia coruscans. Hoc aut ideo ut nutrirentur iusti. etiam sue utiq; oblitus e. Creatura enim tibi factori deseruiens exardescit in tormentum. & adhuc suis inuictos: & leuior fit ad bene faciendum pro his qui in te confidunt. Propt hoc & tunc in omnia transfigurata omnium nutrix gr tue deseruiebat ad uoluntatem eorum qui ate desiderata sunt. ut sciant filij tui quos dilexisti domine. q̃ non natiuitatis fructus pascunt homines. sed sermo tuus bo qui in te credentes conseruat. Quod enim ab igne non poterat exterminari statim ab exiguo radio solis calefactum tabescebat. ut notum omnib sit. quoniam oportet preuenire solem ad benedictionem tuam. & ad ortum lucis te adorare. Spes gratum enim spes tamq; hiemalis glacies tabescet. & diffluet tamq; aqua super nacua.

XVII

Magna enim sunt iudicia tua domine. & inenarrabilia uerba tua. Propter hoc indisciplinate anime erranuerunt. Dum enim putauerunt licentiam quidam posse dominari gentem sancti culis tenebrarum. & longe nocturne expediti. inclusi sub tectis. fugitiui perpetue prouidentie latuerunt. Et dum putant se latere in obscuris peccatis tenebrosi oblitionis uelamento dispersi sunt. Pauentes horrende. & cum admiratione nimia perturbati. Neq; enim que continebat illos spelunca sine timore custodiebat. quin sonitus descendens perturbabat illos. & personae tristes illis appa-

rentes pauorem illis prestabant. Et ignis quidem nulla uis poterat illis lumen prebere. nec siderum limpide flamme illuminare poterant illam noctem horrendam. Apparebat autem illis subitaneus ignis timore plenus. & timore percussi illius que non uidebat faciei. estimabant deteriora ee que uidebant. Et magice artis appositi erant derisus & sapie gloria correpto cum promiserat. Illi enim qui promittebant timores & perturbationes expellere se ab anima languente. hi cum derisu plem timore languebant. Nam & si nichil illos ex monstris perturbabat. transitus animalium & sepentium sibilatione emortui tremebundi peribant. & aerem quem nulla ratione quis effugere posset negantes se uidere. Frequenter enim pocupant pessima reddi gentes scia. Cum sit enim animida nequitia data testimonium condemnata. Semper eis presumit seua perturbata sciia. Nichil enim e timor: nisi prodicionis adiutorium. prodito cogitationis auxilio. Et dum ab intimo minor est expectatio. maiorem putat potentiam cuius causse de qua tormentum patiat. Illi aut qui impotentem uere noctem & ab infimis & ab altissimis superuenientem eundem somnum dormiente. aliqui monstrorum exagitabantur timore. aliqui anime deficiebant timiditate. Subitaneus enim illis & insperatus timor superuenerat. Deinde si quisq; ex illis declinasset custodiebatur in carcere sine ferro reclusus. Si enim uilicus quis erat aut pastor. aut agri laborum operarius precepti sit. inexcusabilem sustinebat necessitate. Una enim catena tenebrarum omnes erant colligati. sine spus sibilans. aut inter spissos ramos animum soni suauis. aut uis aque decurrens impetuum. aut sonus ualidus precipitatarum petrarum. aut lucentium animalium cursus inuisus. aut mugiens ualida bestiarum uox. aut resonans de altissimis montibus echo. deficiens faciebat illos pre timore. Omnis enim orbis terrarum limpido illuminabatur

ENCOENIA

lumine. 7 non impedins operib⁹ oñm
bant. Solis aut illis superposita e
rat grauis nox. vmago tenebrarum
que superuenerat illis erat. sp̃i ergo
sibi erant grauiores tenebre.

XVIII

Sanctis aut̃ tuis maxima
erat lux. 7 horum quidem
uocem audiebant. 5 figu
ram non uidebant. Et q;
non 7 ipi eadem passi erant magnifi
cabant. 7 qui ante lesi erant. quia nõ
lenebantur: gr̃as agebant tibi. 7 ut cer
differentia deum patebant. Propter
quod ignis ardentem columnam du
cem hñerunt ignote uie. 7 solem sñ
lesura hom hospitij prestitit. Dignũ
quidem illi carcer luce. 7 pena carcẽ
tenebrarum. qui incluses custodie
bant filios tuos. per quos mundabat
inco:ruptum legis lumen sclo dari. 7
Cum cogitarent ustorum occidere in
fantes. 7 uno exposito filio. 7 liberato
in traductionẽ illorum multitudinẽ
filiorum abstulisti. 7 pariter illos per
disti in aqua ualida. (lla enim nox ãm
cognita ẽ a patrib⁹ suis. ut ueris fa
cinores quib⁹ uir̃tas credidissent ai
equiores ẽent. Suscepta ẽ autem a
populo tuo sanitas quidem ustorum.
interitus aut̃ exterminatio. Sicut
enim lesisti aduersarios nros. sic nos
prouocans magnificasti. Abscondi
enim sacrificabant usti pueri bono
7 usitate legem in concordia disposue
runt. similiter bona 7 mala percipere
ustos pr̃i omnium decantantes lau
des. Resonabat aut̃ inconuenies
inimicorum uox. 7 flebilis audieba
tur planctus ploratorum infantius.
Simili aut̃ pena finis cum dominꝰ
afflictis ẽ. 7 populatis homo regi si
milia passus. Similiter ergo omnes
uno nomine mortis. mortuos hẽbat
innumerabiles. Nec enim ad sepelien
dum unũ sufficiebant. quia uno mo
mento que erat preclarior natio ilor
exterminata ẽ. De omnib⁹ enim nõ
circentes p̃ro beneficia. tunc cum
primum finit exterminium primogẽ
nitorum sponderunt populum dei
se ẽe. Cum enim quietum silentium
omnia cursum
medium uteꝛ hẽret. omps sermo tuꝰ
domine de celo a regalib⁹ sedib⁹ dure
bellator in mediam exterminij ter
ꝛ prosiluit. gladius acutus in simula
tum imperium tuum portans. 7 sta
repleuit omnia morte. 7 usq; ad celi
attingebat stans in terra. Tunc omñ
ustus somniorum malorum turbaue
runt illos. 7 timores superuenerunt i
spectati. Et alius alibi proiectus sem
iuuus p̃o quam moriebatur: cãm
demonstrabat mortis. Visiones enĩ
que illos turbauerunt hec premebãt
ne ignq; quare mala paterentur: pe
rirent. Tangit aut̃ tunc 7 ustos tenta
tio mortis. 7 motio in heremo facta
ẽ multitudinis. Ds non diu permãsit
ira tua. Properans enim homo sine
querela deprecatꝰ pro populis. profe
rens seruitutis sue scutum oronem p
incensum deprecationis allegans. re
stitit ire. 7 finem imposuit necessitati.
ostendens quoniam tuus ẽ famulus.
Vicit aut̃ turbas non in uirtute corpoꝝ
nec armatura potentie. 5 uerbo illum
qui se uexabat subiecit iuramenta pa
trum 7 testamentum p̃memorans.
Cum enim iam acciuatum cecidissent.
super alterutrum mortui uter: stent et
amputauit impetum. 7 diuisit illã que
ad uitus ducebat uiam. (n ueste enĩ
podens quam hẽbat totus erat orbis
terrarum. 7 parentum magnalia in uij
ordinib⁹ lapidum erant sculpta 7 ma
gnificentia tua. in diademate capitis
illius erat scripta. His aut̃ cessit qui
exterminabat. 7 horruit. Erat enĩ
sola tentatio ire sufficiẽs.

XIX

Hostis aut̃ usq; in nouissi
mum fine mira ira superuenit.
Precedebat enim 7 furtiua illoꝝ
qui cum ipi uenerant. 7
permisissent ut seducerent. 7 cum ma
gna solicitudine premunissent illos. q
sequebãtur illos penitentie actus. Ad
huc enim inter manus hentes luctũ.
7 deplorantes ad monumẽta mortuo
rum. aliam sibi assumpserunt cogita
tionem in scie. 7 quos rogantes proie
cerant. hos tunq; fugitiuos psequebãt.

Ducebat enim illos ad hunc finem
digni necessitas. Et horum que acci
derant omemorationem amittebant
ut que deerant tormentis repleret mi
nistro. Populus quidem tuus mirabi
liter transiret. Illi autē nouam mor
tem inuenerunt. Omnis enim creatura
ad suum genus ab initio reffigurabat
ur seruiens tuis preceptis: ut puer tu
custodiretur illesi. Nam nubes cast
orum obumbrabat. Et ex aqua que
ante erat terra arida apparuit. Et ma
re rubrum in fine immenso. Et campū
germinans de profundo immenso per
quem omnis natio transiuit. que te
gebatur tua manu. videntes tua mi
rabilia et mensi sunt. Tanquā equi enim
de pascuis. et tanquā agni exultauerūt
magnificantes te domine. qui liberas
sti illos. Memores enim adhuc eo
rum que in incolatu illorum facta
fuerant. quemadmodum pro natura
animalium ederent tenta muscas. et
pro pisabo emebant fluuius multi
tudinem inutilium. Horribiliter autē
uindicatum est non habentibus mise
rationem. cum abhinc cupiditatis posthabue
runt ciuis epulationis. In allocutione
enim rebelli accidit illis de inaudi
ta ongomera. et uexatione peregrinorū
superuenerunt. non sine illis que ani
ma erant argumentis per unum fulmi
num. Iuste enim patiebantur. secun
dum suas nequitias. Et enim detestabi
liorem in hospitalitatem assumebat.
Alii quidem ignotos non receperūt
aduenas. Alii autē bonos hospites in
seruitutem redigebant. Et non soli
hec. Sed alius quidem respectus eorū
illorum. qui iniuria receperūt pri
mos. Quidam enim hospitio
susceptos. postea uero ut conseruos
cum conuiuiis grauissimis afflixerunt. Et
cum priuilegio. Illi quidem ceci
derunt in inferiam. Et circumstabi
lis ignis in horum domibus. Alii quidem
enim in aquatica mentebantur. et que
cunque erant natatilia in unum mi
sibant. Ignis in aqua ardebat supra
aquam uincens. et aqua extinguentis
natura obliuiscebatur. Alme econtra
rio corruptibilium animalium non
mutauerunt carnes. Coambulantium
nec dissoluebantur. Illam que facile dis
soluebatur. sicut glacies bonam escam.
In omnibus enim domine magnificā
sti populum tuum. et honorasti. et non
despexisti in omni tpe. et in omni lo
co assistens eis. Explicit lib sapie. In
cipit plagis sci ieronimi in ecclesiasten eius.

Olim
tum
nob
et ma
gno
tum
per

legem et prophetas. aliosq; qui secun
dum illos. sapiā demonstrata ē. in q̄b⁹
oportet laudari israel. deinde et sapie
causa. qua non solum illos loquacitas
necesse ē pensare. Se etiam extraneos
posse et discentes et scribentes accusti
mos fieri. Nunc meus ictus postq̄s
se amplius ad studium diligentiam lec
tionis legis et prophetarum. et aliorum
librorum. qui nobis apparent ab ipsis
patrum iuste. nolim uos scribere aliq̄d
bonum que ad eruditionem et sapientiā
pertinent. ut deficientes uos ipsos. et
illorum pene fiem magis magisq;
attentiorem animo ad suscipiendā ad
legumenam mihi doctrinam. Deum unde uel
ne uos cum benuolentia. attentiorem
studio lectionem facere. et nam
dare in illo magnificentiam. sequē
ter sapientiam. et fiducie ut ip
sorum aperiatur. Nam deficientes
bus hebraica q̄ translata fuerunt ad
alteram linguam. Non solum autē

PROLOGVS ECLESIASTICVS

lxx. ſ 7 ꝓphe 7 ꝓphete. ceteraq; li
broꝝ. non paruam habent differẽ
tiam: quãdo inter ſe vicinia. Nam i
octauo 7 nicesimo anno ꝓtuby ꝓpho
mei electꝰ regis poſtq̃ peruen
egyptum. 7 cum multum ꝓfis ibi fe
ciſſem. inuenꝭ ibi libꝝ relictꝝ non
parue neq; exiguitatis de numꝰ ſtaq;
bonum 7 neceſſarium pentateu. 7 ꝑe al
quam audens diligentiam 7 labore
interpretandi iſtum librum. Et mul
ta vigilia anuꝫ decretam̃ in ſpatio
ꝑſis ad ipſa que ad finem ducunt le
bium oare 7 illis qui nolunt animũ
intendere 7 ꝓficere quemadmodum
oꝑtet uiuere moꝝ. qui ſecũdum
legem dei ꝓponere unt uita age

Explicat ꝓlogꝰ ſancti libꝝ eccliaſtici.

ſemper: 7 eſt ante eum. Arenam mari
7 pluuie guttas 7 dies ſeculi quis di
numerauit. Altitudinem celi 7 latitu

dinem terre 7 profundum abyſſi quis
comenſus ẽ? Sapiam dei precedẽte
omnia: quis inueſtigauit? Prior oñi
creata ẽ ſapia: 7 intellectus prudentie
ab euo. Fons ſapie. uerbum dei in ex
celſis: 7 ingreſſus illius mandata ẽ
na. Radix ſapie cui reuelata ẽ. aſtu
cias illius quis agnouit? Diſciplina
ſapientie cui reuelata ẽ 7 manifeſta.
7 multiplicationem ingreſſus illius
quis intellexit? Vnus ẽ altiſſimus
creator omnipotẽs. rex potens. et
metuendus nimis. ſedens ſuper thro
num illius. 7 dominans deus. ipſe
creauit illam ſpiritu ſcõ. 7 uidit 7 di
numerauit 7 menſus ẽ. 7 effudit illã
ſuper omnia opera ſua. 7 ſuper omnẽ
carnem. Secundum datum ſuum. ꝑ
bet illam diligentibꝰ ſe. Timor dñi
gla 7 gliatio. 7 letitia 7 corona exulta
tionis. Timor domini delectabit cor
7 dabit letitiam 7 gaudium in longi
tudinem dierum. Timenti dñm be
neerit in extremis. 7 in die defunctio
nis ſue benedicetur. Dilectio dei hono
rabilis ſapia. quibꝰ aũt apparuerit i
uiſu diligunt eam in viſione. 7 in ag
none magnalium ſuorum. Initium
ſapie timor domini. 7 cum fidelibꝰ in
utero creatus ẽ. 7 cum electis fermi
nauit. 7 cum uſtis 7 fidelibꝰ agno
ſcitur. Timor domini. ſcie religio
ſus. Religioſitas cuſtodiet iuſtificã
bit cor. 7 exultationem 7 gaudium da
bit. Timenti dominum bene erit. in
diebꝰ ſuis benedicetur. Ad
Plenitudo ſapie timere deum. 7 plen
titudo a fructibꝰ illius. Omnem do
mum illius implebit a generationibꝰ
7 receptacula a thauris illius. Co
na ſapie timor domini. repletis pace
7 ſalutis fructum. 7 ipſum 7 dinumera
uit eam. Verũtamen aũt ſunt dona dei.
Et ciam 7 intellectum prudentie ſapia
7 gloriam tenentium. ſcientiã
rat. Radix ſapie ẽ timere deum. ramꝰ
enim illius longeui. In thauris ſapie
intellectus 7 ſcie religioſitas. execra
tur peccatꝰ ſapia. Timor domini
expellit peccm. Nam qui ſine timore
ẽ non poterit iuſtificari. Iracundia ei

ECCLESIA

ammoſitans illius ſubuerſio illius
ē. Vſqs in tpus ſuſtinebit patiens: et
poſtea redditio iocunditans. Bonus
ſenſus uſqs in tpus abſcondet uerba
illius. ⁊ labia multorum enarrabunt
ſenſum illius. In thesauris ſapie ſigni
ficatio diſcipline: execratio aūt pecca
ti cultura dei. Fili ſuſcipiens ſapiam
ſcetura uſtitiam: ⁊ deus prelebit ul
tibi. Sapia enim ⁊ diſciplina timor
domini. ⁊ quod beneplacitum ē illi. fi
des ⁊ manſuetudo. ⁊ adimplebit thesau
ros illius. Non ſis incredibilis timori
domini: ⁊ ne accedas ad illum duplici
corde. Ne ficte ypocrita in ſpectu
hominum: ⁊ non ſcandalizeris in labi
is tuis. Attende in illis ne forte cadas.
⁊ adducas animā tuā in confuſiones.
⁊ reuelet deus abſcondita tua. ⁊ in me
dio ſinagoge elidat te. quoniam acceſ
ſiſti malignie ad dominum. ⁊ cor tuus
plenum ē dolo ⁊ fallacia.

Hſli accedens ad ſiniſtrem
dei. ſta in uſtitia ⁊ timore.
⁊ prepara animam tuam
ad tentationem. Depme
cor tuum ⁊ ſuſtine. ⁊ inclina aurem tu
am ⁊ cipe uerba intellectus. ⁊ ne feſtines in tpore obductionis. Suſtine
ſubſtentationes dei. ⁊ iungere deo ⁊ ſu
ſtine. ut crescat in nouiſſimo uita tua
Omne quod tibi applicatum fuerit ac
cipe. ⁊ in dolore ſuſtine. ⁊ humiliate ē
patientiam habe. quia in igne probā
aurum ⁊ argentum. homines uero re
cipibiles in camino humiliationis.
Crede deo ⁊ recuperabit te. ⁊ dirige
uiam tuam. ⁊ ſpera in illum. Serua ti
morem illius. ⁊ in illo ueturaſce. Ad
entes deum ſuſtinete miam eius. ⁊ no
deflectatis ab illo ne cadatis. Qui ti
metis deum credite illi. ⁊ non euacua
bitur merces uīa. Qui timetis dīm ⁊
ſperate in illum. ⁊ in oblectatione uen
et uobis mīa. Qui timetis dominum
diligite illum. ⁊ illuminabuntur cor
uīa. Reſpicite filij nationes hoīum
⁊ ſcitote quia nullus ſperauit in dño
⁊ confuſus ē. Quis permanſit in mā
tis eius. ⁊ derelictus ē? Aut quis inuo
cauit illum. ⁊ deſpexit eum? Quoniā
pius ⁊ miſericors ē deus. ⁊ remittit in
tempore tribulationis peccā. ⁊ protec
tor ē omnibus inquirentibus ſe in uerita
te. Ve duplici corde ⁊ labijs ſceleſtibus
⁊ manib⁹ calefacientib⁹. ⁊ peccatori terre
ingredienti duabus uijs. Ve diſſoluto
corde. qui non credunt deo. ⁊ ideo nō
protegentur ab eo. Ve his qui perdide
runt ſuſtinentiam. ⁊ qui derelinquunt
uias rectas. ⁊ diuerterunt in uias pra
uas. Et quid facient cum inſpicere
ceperit dominus? Qui timent dīm
non erunt incredibiles uerbo illius. ⁊
qui diligunt illum ſeruabunt uiam
illius. Qui timent dominum. inqui
rent que beneplacita ſunt illi. ⁊ qui di
ligunt eum replebuntur lege ipſius.
Qui timent dominum preparabunt
corda ſua. ⁊ in ſpectu illius ſcificabūt
animas ſuas. Qui timent dominum
cuſtodiunt mandata illius. ⁊ patientiā
habebunt uſqs ad inſpectionē illius
dicentes. Si penitam non egerimus.
incidemus in manus domini. ⁊ non in
manus hominum. Secundum enim
magnitudinem illius: ſic ⁊ miā ipſius
cum ipō eſt.

Hſli ſapie eccleſie uſtorum.
⁊ natio illorum obedientia
⁊ dilectio. Iudicium patris
audite filij dilecti. ⁊ ſic facite
ut ſalui ſitis. Deus enim honorauit
patrem in filijs. ⁊ iudicium matris cer
tos firmauit in filios. Qui diligit
deum exorabit pro peccatis. ⁊ prohibebit ſe
ab illis. ⁊ in oratione dierum exaudie
tur. Et ſicut qui thesaurizat: ita ⁊ qui
honorificat matrem ſuam. Qui honorat
patrem ſuum iocundabitur in filijs. ⁊ i
die oronis ſue exaudietur. Qui hono
rat patrem ſuum uita uberi longiore. ⁊
qui obedit patri. refrigerabit matrem.
Qui timet dominum honorat parentes. ⁊ quaſi dominis ſeruiet his qui
ſe genuerunt in opere. ⁊ ſermone ⁊ in oi
patientia. Honora patrem tuum. ut ſuper
ueniat tibi benedictio a deo. ⁊ benedic
tio illius in nouiſſimo manet. Bene
dictio patris firmat domos filiorum. ⁊
maledictio autem matris eradicat fundā
menta. Ne glorieris in contumelia pris

STICVS

mu. non ē enim tibi gloria ſ3 confuſio. Bla
enim hominis ex honore ꝓis ſui. 7 de
decus filij patris ſine honore. Filij ſuſce
pe ſenectam ꝓis tui. 7 ne contriſtes eu
in vita illius. Etſi defecerit ſenſu ne
tuam da. 7 ne ſpernas eum in tua mi
nitate. Elemoſina enim ꝓis non erit i
oblionē. Nam pro peccato matris tu
rietur tibi bonum. 7 in iuſtitia edifi
cabitur tibi. 7 in die tribulationis cō
memorabitur tui. 7 ſicut in ſereno gla
cies ſoluentur peccata tua. Q3 male fa
me ē qui relinquit patrem. 7 ē maledict9
a deo. qui exaſperat matrem. Fili in ma
ſuetudine opera tua perfice. 7 ſuper ho
minum gloriam diligetus. Quanto ꝓ
magnus es humilia te in omnib9. 7 co
ram deo inuenies gratiam. quoniam
magna potentia dei ſolius. 7 ab humi
libus honoratur. Alnoratr ne queſieris
7 fortia te ne ſcrutatus fueris. Q3 que p
cepit tibi deus illa cogita tibi ſemper
7 in pluribus operibus eius ne fueris cu
rioſus. Non ē enim tibi neceſſarium.
ea que abſcondita ſunt videre oculis
tuis. Inſuperuacuis rebus noli ſcrutari
multipliciter. 7 in pluribus operibus eius
non fueris curioſus. Plurima enim
ſuper ſenſum hominum oſtenſa ſunt
tibi. Multos enim ſupplantauit ſuſpi
tio illorum. 7 in uanitate detinuit ſen
ſus illorum. Cor durum male habebit
in nouiſſimo. 7 qui amat periculum
in illo peribit. Cor ingrediens diuer
ſas non habebit ſucceſſus. 7 prauum cor
dis in illis ſcandalizabitur. Cor neq3
gratulabitur in doloribus. 7 peccator addicet
et ad peccandum. Synagoge ſuperbor
non erit ſanitas. fructus enim peccati
eradicabitur in illis. 7 non intelligent.
Cor ſapientis intelligit ſapientiam.
7 auris bona audiet cum omni cupi
ſcentia ſapiam. Sapiens cor 7 intelli
gibile abſtinebit ſe a peccatis. 7 in op9
iuſtitie ſucceſſus habebit. Ignem ar
dentem extinguit aqua. 7 elemoſina reſi
ſtit peccatis. Et deus proſpector eius
qui reddit gratiam meminit in poſteru.
7 in tempore caſus ſui inuenient firma
mentum. IIII

Ali elemoſinam pauperis
ne fraudes. 7 oculos tuos a
ne tranſuertas a paupere.
Animam eſurientem ne
deſpereus. 7 non exaſperes inopem i
opia ſua. Cor inopis ne afflixeris.
7 non protrahas datum anguſtiatum.
Rogationem tribulati ne abiicias. et
ne auertas faciem tuam ab egeno. Ab
inope ne auertas oculos tuos propter
eam. 7 non relinquas querentib9 tibi
ne forte maledicere. Maledicentis enim
tibi in amaritudine anime. exaudie
tur deprecatio illius. Exaudiet autē
eum qui fecit illum. Congregatio ꝓ
pauperum affabilem te faciet. 7 pbro
humilia animam tuam. 7 magnato ꝓ
humilia caput tuum. Declina paupi
ſine triſtitia aurem tuam. 7 redde debi
tum tuum. 7 reſponde pacifice in ma
ſuetudine. Libera eum qui iniuriam
patitur de manu ſuperbi. 7 non acce
deras in anima tua. In iudicando eſto
pupillis miſericors ut pater. 7 pro ꝓ
uiro mihi illorum. 7 eris tu uelut filius
altiſſimi obediens. 7 miſerebitur tui
magis q3 mater. Sapiā filius ſuis ui
tam inſpirat. 7 ſuſcipit exquirentes
ſe. 7 proficit in iuſtitia. Et qui illā
diligit. diligit uitam. 7 qui mane uigi
lauerint ad illam replebuntur lętitia.
Qui tenuerint illam uitam hereditā
buntur. 7 quo introibit benedicet deus.
Qui ſeruiunt ei obſequentes erunt
ſco. 7 eos qui diligunt illam diligit
deus. Qui audit illam iudicat gen
tes. 7 qui intuetur illam permanebit
fidens. Si crediderit ei hereditabit
illam. 7 erunt in firmatione creatē
illorum. qui in tentatione ambulab
cum eo. 7 in primis elegit eum. Ti
morem 7 metum 7 probationē induc
et ſuper illum. 7 cruciabit illum in
bulatione doctrine ſue. donec tēptet
illum in cogitationib9 illius 7 credat
anime illius. 7 firmabit illum. 7 rec
adducet directum ad illum. et letifi
cabit eum. 7 denudabit abſconſa ſua
illi. 7 thesaurizabit ſuper illum ſciam
7 intellectum iuſtitie. Si autem ob
errauerit derelinquet illum 7 tradet

ECCLESIA

cum in manus inimica sint. Fili ꝑsenua
tempus. ⁊cura amalo. Pro anima
tua non ꝑfundas dicere uerū. Est
enim ꝑfusio adducens peccm. ⁊ ꝑfu-
sio adducens gloriam ⁊ gr̃iam. Ne ac-
cipias faciem aduersus faciem tuam.
ns aduersus animam tuam nudatū
Ne crucieris priorem tuum in ca
su suo. nec irrideas uerbum in tpe
salutis. Non abscondas sapiam tuaz
in decore eius. In lingua enim datio
scitur sapia. ⁊sensus ⁊scientia. ⁊doctri
na in uerbo ueritatis sensati. ⁊firma
mentum in operibus illius. Non cō
tradicas uerbo ueritatis ullo modo.
⁊ de mendacio tui erubescas. Non ꝑfundaris ꝑfiteri pec̃
tua. ⁊ne subitas te homini propec̃o.
Noli resistere ꝑtra faciem potentis. ⁊
ne corrias ꝑtra ictum fluuij. Pro iusti
tia agonizare pro anima tua. ⁊usq; ꝙ
ad mortem certa pro iustitia. ⁊deus
expugnabit pro te inimicos tuos. ⁊
Noli citatus ee in lingua tua. ⁊inuti
lis ⁊remissus in operibus tuis. ⁊Noli ee
sicut leo in domo tua. euertens domes
ticos tuos. ⁊opprimens subiectos tibi.
Non sit porrecta manus tua ad acci
piendum. ⁊ad tradendum collecta.

Noli attendē ad possessiōes
iniquas. ⁊ne dicas ē mi
sufficiens uita. Non emi
pradetur in tpe uindicte
⁊obductionis. Ne sequaris in fortitu
dine tua cupiscentiam cordis tui. ⁊
ne dicas. quomodo potui. aut quis
me subiciet propter fortitudinem meam. Deus e
ultor icans ultor icabit. Ne dicas pec
cavi. ⁊quid accidit michi triste. Al
tissimus enim est patiens redditor. De
propitiatione peccatorum noli ee sine me
tu. neq; adicias peccm super peccm.
⁊ne dicas. miseratio dei magna est.
multitudini peccatorum meorum miser
ebitur. Misericordia enim ⁊ira ab il
lo cito proximat. ⁊in peccatores respicit
ira illius. Non tardes reuerti ad dñm.
⁊ne differas de die in diem. Subito
enim uenient ira illius. ⁊in tpe ultio
te disperdet te. Noli ee animus in di
uitijs iniustis. non enim proderunt

nbi in die obductionis ⁊ultionis dicere.
Non uenisses te in omnem uenias.
⁊non eas in omnem uiam. Sic enim ꝑ
catores probantur. in duplici lingua.
Esto firmus in tua ratione. ⁊in ue
ritate sensus tui ⁊scia. ⁊prosequatur
te uerbum pacis ⁊iustitie. Esto ma
nsuetus ad audiendum uerbum ueritatis
⁊colligas. ⁊cum sapientia profers re
sponsum ueritatis. Si est tibi intellec
tus responde proximo. sin aut̃ firma
mus tua super os tuum. ne capiaris
in uerbo indisciplinato ⁊confundaris.
Honor ⁊gloria in sermone sensati. ⁊
lingua uecors imprudentis subuersio
ē ipsius. Non appellens susurro in
uita tua. ⁊lingua tua capiaris ⁊con
fundaris. Super furem enim ē ꝑfu
sio. ⁊penitentia. ⁊de notatio pessima
super bilinguem. Subsannator aut
alium ⁊immineta ⁊immedia. iusti
fica pusillum. ⁊magnum similiter.

Noli fieri pro VI
amico inimicus proximi.
Improperium enim ⁊ cō
tumeliam malus hereditabit. ⁊omnis peccator inuidus ⁊dili
guis. Non te extollas in cogitatione
anime tue uelut taurus. ne forte eli
datur uirtus tua per stultitiam. ⁊fo
lia tua comedat. ⁊fructus tuos perdat.
⁊relinquaris uelut lignum aridum
in heremo. Anima enim nequa super
ber qui se hēt. ⁊in gaudium inimici
dat illum. ⁊deducet in sortem ipsius.
Verbum dulce multiplicat amicos.
⁊mitigat inimicos. ⁊lingua eucha
in bono homine habundabit. Quiescat pa
cifica sint tibi. ⁊filiantes tibi sint
de mille. Si possides amicum in ten
tatione possides eum. ⁊ne facile credas
ei tecum. Est enim amicus sm tps
suum. ⁊non permanebit in die tri
bulationis. Et ē amicus qui conuer
sus ad inimicitiam. ⁊ē amicus qui odii
um ⁊iuram ⁊contumeliam reuelabit. Est
aut̃ amicus sodalis mense. ⁊non p
manebit in die necessitatis. Amicus
si permanserit fiet ei ubi quasi ⁊
cōequalis. ⁊in domesticis suis fiducia
liter aget. Si humiliauerit se ⁊ra

STICVS

re. a facie tua abscondet se. Bonam
mem hebis amicitiam bonam. Ab
inimicis tuis separare. ab amicis
tuis attende. Amicus fidelis protec
tio fortis. Qui autem inuenit illum i
uenit thesaurum. Amico fideli nulla
è opposita. & non è digne ponderanda
auri & argenti. pro bonitate fidei
illius. Amicus fidelis medicamentum
uite. & inuenientes. & qui metuunt
dominum inueniunt illum. Qui ti
met dominum erit hebit amicitiã
bonam. quoniam secundum illius
erit amicus illius. Fili a iuuentute
tua excipe doctrinam. & usq; ad cano
rum inuenies sapiam. Quasi is qui ara
& seminat accede ad illam. & sustine
bonos fructus illius. In opere enim
ipius exiguum laborabis. & cito edes
de generationibus illius. Quã aspera
& inuitum sapia in doctis hominibus
& non permanebit in illa error os. Qua
si lapidis uitatis probatio erit in illi.
& non dehonestabitur in proximis illam.
Sapia enim doctrine sui nomen erit
eius. & non è multis manifesta. Qui
autẽ astutus è. permanet ad spectã
dei. Audi fili & accipe consilium intellẽ
tis. & ne abicias consilium meum. In
ce pedem tuum in specula illius. & in
troitus illius collum tuum. Subice
humerum tuum & porta illam. & ne ac
cidiens in uinculis eius. In omni ani
ma tua accede ad illam. & in omni mente tua
custodi uias eius. Inuestiga illam & ma
nifestabitur tibi. & cognitã fac ne de
relinquas eam. In nouissimis enim
inuenies requiem in ea. & uertetur
tibi in oblectationem. Et erunt tibi
in species eius in protectione fortitudi
nis. & basis in amictu. & in troitus illius
in stola gloriæ. Decor enim uite è in
illa. & in uinculis illius alligatura salu
taris. Stolam gloriæ indues eam
& coronam gratulationis superpone
tibi. Fili si attenderis michi disces
eam. & si accommodaueris animum
tuum sapiens eris. Si inclinaueris
aurem tuam accipies doctrinam. &
si dilexeris audire sapiens eris. In
multitudine prudentium

sta & sapie illorum et cor tuum pungere.
ut omnem narrationem dei possis
audire. & proverbia laudis non effu
giant te. Et si uideris sensatum eu
gila ad illum. & gradus postorum il
lius exterat pes tuus. Cogitatum ha
bein preceptis dei. & in mandatis illius
maxime assiduus esto. & ipe dabit tibi
cor. & desiderium sapie dabitur tibi.

VIII

Noli facere
mala & non te apprehendet.
discede ab iniquo. & declina
& non inhabitabis in eo. Fili mea ne
mala in sulcis iustitie. & non metes
ea in septuplum. Noli querere ab
homine ducatum. neq; arge cathe
dram honoris. Non te iustifices ad
deum. quoniam aquilam cordis ipe
è. & species regem uoli uelle uidere sa
pientem. Noli querere fieri iudex nisi
ualeas uirtute irrumpere iniquitates.
ne forte erubescas faciem potentis.
& ponas scandalum in equitate tua.
Non pecces in multitudine ciuitatis.
nec te immittas in populum. neq; adi
ges duplicia peccata. nec enim i uno
eris innocens. Noli esse pusillanimis
in anima tua. Exorare & facere ele
mosinam ne despicias. & te dicas.
in multitudine munerum meorum
respiciet deus. & offerente me deo
altissimo. munera mea suscipiet. &
Non irrideas hominem in amaritu
dine anime. est enim qui humiliat
& exaltat. et eum despecto: deus. Noli
amare mendacium aduersus fratrem
tuum. neq; in amicum similiter. Caue.
Noli uelle mentiri omne mendacium
assiduitas enim illius non est bona.
Noli uerbosus esse in multitudine pre
sbiterorum. & non iteres uerbum in
tua oratione. Non odieris laboriosa o
peram. & multicatam ab altissimo ere
atam. Non te reputes in multitudi
ne indisciplinatorum. Memento ire
qui non tardabit. Humilia nimis spi
ritum. qm ultionem extimis impij. ignis
& uermis. Noli preuaricari in amici
cia pecunia differente. ne forte iustum
auro spreueris. Noli discedere amici
sensata & bona. quam fortis es in

ECLESIA

amore dei. Gratia enim uerecundie i
illius super aurum. Non ledas fidu
operantem in ueritate. neq; mercena
rium bonam animam suam. Bonus
sensatus sit tibi dilectus quasi ani
ma. non defraudes illum libertate. i
ne oppem derelinquas illum. Peccan
tibi sunt attende illis. ? si sunt multi
persecuerint apud te. Filij tibi sunt e
rudi illos. ? incurua illos a puericia il
lorum. Filie tibi sunt. serua corpus i
illarum. ? non ostendas hylarē faciē tuā
ad illas. Trade illam ? grande opus
feceris. ? hominē sensato da illam. Mu
lier si ē tibi fm animam tuam. nō ple
cias illam. ? odibili non credas te mi
toto corde tuo. Honora patrem tuum. ?
gemitus matris tue ne obliuiscaris. i
Memento quoniam nisi per illos nat
non fuisses. ? retribue illis quomodo
? illi tibi. In tota anima tua time deū.
? sacerdotes illius sanctifica. In omni vir
tute tua dilige eum qui fecit te. ? mi
nistros eius ne derelinquas. Honora
deum ex tota anima tua. ? honorifica
sacerdotes. ? purga te cum brachijs. i
Da illis partem sicut mandatum ē t.
primitiarum ? purgationis. ? de negli
gentia purga te cum paucis. Datis
brachiorum tuorum. ? sacrificium sā
ctificationis. domino offeres munera scōr.
? pauperi porrige manum tuam. ut
perficiatur propitiatio. ? benedictio t
gra datis. in ospectu omnis uiuētis.
Et mortuo non prohibeas gratiam
Non desis plorantib; in consolatione.
? cum lugentib; ambula. Non te pi
geat uisitare infirmum. ex his enim
in dilectione firmaberis. In omnib;
operib; tuis memorare nouissima t
? in eternum non peccabis.

VIII

Non luges cum homine i
potente. ne forte incidas i
manus illius. Non exten
das cum illo locupletē. i
ne forte ecclesia offendat litem tibi. i
Oultos enim pertransibit sicut ven
tum. ? usq; cor regum extendit? con
uertat. Non luges cum homine lin
guato. ? non strues in igniē illius i
ligna. Non communices homini iocō

to. ne male de progenie tua loquan
Ne despicias hominem auertentem
se a peccō. ns improperes ei. Memi
nto
qm omnes sumus in corruptione. i
Ne spernas hominem in sua senectu
te. ? enim ex nobis senescunt. Noli i
de mortuo inimico tuo gaudere. sci
ens qm omnes morimur. ? in gaudi
um uolumus uenire. Ne despicias
narrationem prudentium. ? in prouerbijs illorum uersare. Ab
ipsis discces doctrinam intellectus. et
seruire magnatis sine querela. Non
te preterierit narratio seniorum. ? ipsi
enim didicerunt a patribus suis. qm ab
ipsis discces intellectum. ? in tpre ne
cessitatis dabis responsum. Non incēdā
carbones peccatorum arguentis eos. et
ne incendaris flamma ignis peccato
rum illorum. Ne ante faciem fortis animeli
osi: ne sedeat quasi insidiator ori tuo.
Noli fenerari homini fortiori te. qđ s
si feneraueris. quasi perditum habe. i
Non spondeas super uirtutem tuam.
Qđ si spoponderis. quasi restituens i
cogita. Non iudices ante iudicem. q
niam fm q' dignum ē iudicat. Cum
audace non eas in uia. ne forte grue
mala sua in te. Ipse enim fm uoluntā
tem suam uadit. ? simul cum stulti
tia illius peries. Cum iracundo non
facias rixam. ? cum audace non eas
in desertum. qm quasi nichil ē ante
illum sanguis. ? ubi non ē adiutorium
ibi te. Cum fatuis ne consilium ha
beas. non enim poterunt diligere ñ
que ipsis placent. Coram extraneo i
ne facias consilium. nescis enim quid
pariat. Non omni homini cor tuum
manifestes. ne forte inferat gratiam
falsam. ? quietem tibi.

VIIII

Non zeles mulierem pro
mi tui. ne ostendat super
te malitiam nequā. Non
des mulieri potestatem ani
me. ne ingrediatur in uirtute tua et
confundaris. Ne respicias mulierē ml
tiuolam. ne forte incidas in laqueos
illius. Cum saltatrice ne assiduus i
sis. nec audias illam. ne forte pereas
in efficacia illius. Fugiem ne aspi

cias. ne forte scandalizetis in decore
illius. Non des fornicarie animā tuā.
in nullo ne pereas te hereditate tua.
Noli circumspicere in uicis ciuitatis.
ne obetenuetis in plateis illius. Auer
te faciem tuam a muliere cōpta. nō
circumspitas spēm alienam. Propt
spēm mulieris multa pereunt. et ex
cupiscentia quasi ignis exardescit.
Omnis mulier que ē fornicaria. q̄si
sterc⁹ in uia conculcabitur. Spretē mu
lieris aliene multa admirati. reprobi
fēi sunt. Colloquium enim illius. q̄
ignis exardescit. Cum aliena mulie
ne sedeas omnino. nec accumbas cū
ea super cubitum. et non altercetis cū
illa in uino. ne forte declinet cor tuum
in illam. et sanguine tuo labaris in pe
ditionem. Non derelinquas amicū
antiquum. nouus enim non erit filis
illi. Vinum nouum amicus nouus.
ueterescat et cum suauitate bibes illud.
Non zeles gliam et opes pēcoris. nō
enim scis que futura sit illius subuer
sio. Non placeat tibi iniusta iniustor.
sciens quoniam usq; ad inferos non
placebit impius. Longe abesto ab
homine potentem occidendi habe. et nō
supplicabis timore mortis. Et si
accesseris ad illum. noli aliquid cōmi
tere. ne forte auferat uitam tuam. Co
mmonem mortis scito. quoniam i
medii laqueorum ingredieris. et sup
dolentium arma ambulabis. Secun
dum uitam tuam caue te a proximo ti
mum sapientibus et prudentibus tracta.
Viri iusti sint tibi cibus. et in timore
dei sit tibi gloriatio. et in sensu sit tibi
cogitatus dei. et omnis enarratio tua
in preceptis altissimi. In manu artifi
cum opera laudabuntur. et princeps ppli
in sapia sermonis sui. in sensu uero se
niorum uerbum. Terribilis ē in ciui
tate sua homo linguosus. et temerarius
in uerbo suo odibilis erit.

Vir sapiens iudicabit
populum suum. et principa
tus sensati stabilis erit.
Secundum iudicem ppli.
sic et ministri eius. et qualis ē rector ci
uitatis. tales et habitatores in ea. Rex
insipiens perdet populum suum. et ciui
tates inhabitabuntur per sensum pru
dentum. In manu dei potestas terre. et ex
cabilis omnis iniquitas gentium. tum
lem rectorem in tpus suscitabit super
illam. In manu dei potestas hominis. et
super faciem scribe. imponet honorem
suum. Omnis iniurie proximi ne me
mineris. et nichil agas in operibus iniq.
Odibilis coram deo et hominibus ē sup
bia. et execrabilis omnis iniquitas.
gentium. Regnum a gente in gentem
transferetur. propter iniustitias et iniu
rias et diuersos dolos. Nichil ē
nichil ē scelestius. Quid superbius dia
et emis. Nichil ē iniquius. q̄s amare
pecuniam. hic enim animam suam
uenalem habet. quoniam in uita sua
proiecit uiscera sua. Omnis potes
tatis. breuis uita. Langor prolixior
gignat medicum. breuem langorem
precidit medicus. Sic et qui hodie est.
cras moriet. Cum enim mortuus
homo. hereditabit serpentes et bestias
et uermes. Initium superbie hominis
apostatare a deo. q̄n ab eo qui fecit illum
recessit cor eius. q̄n initium omnis
peccati ē superbia. Qui tenuerit illam
adimplebitur maledictis. et subuertet
eum in finem. Propterea exhonorauit
dominus semen iniquorum. et destru
xit eos usq; in finem. Sedes ducum
superborum destruxit dominus. et sede
fecit mites pro eis. Radices gentium
superbarum arefecit deus. et plantauit
humiles ex ipis gentibus. Terras gē
tium eiecit dominus. et perdidit eas
usq; ad fundamentum. Arefecit ex ipis
et disperdidit illos. et cessare fecit mem
riam eorum a terra. Perdidit deus a
memoriam superborum. et reliquit a
memoriā humilium sensu. Non est
creata hominibus superbia. nec ira cum
dia natum mulierum. Semen hōm
honorabile hec quod timet deum. sem
aut hec exhonorabile q̄ preterit ma
data dei. In medio fratrum rectoris illor
in honore. et qui timent deum erunt i
oculis eius. Gloria diuitum honora
torum et pauperum timor dei ē. non a
despicere hominem iustum paupere

7 non magnificare unum peccorem
diuitem. ¶Magnus é under 7 potes
é in honore: 7 non é maior illo qui
timet deum. Genus sensato liberi
ent. 7 un prudens 7 disciplinatus
non murmurabit correctus. 7 insci
non honorabitur. Noli te extollere i
faciendo opere tuo: 7 noli cumulari i
tpre angustie. Melior é qui operatur
7 bundat in omnibus: qz qui gliatur
7 eget pane. Fili in mansuetudine f
us anam tuam. 7 da illi honorem sm
meritum suum. Peccatrem in astu
tiam quis iustificabitur. Et quis
honorabit exhonorantem animam sua.
Pauper: gloriatus in disciplina 7 timo
rem suum. 7 é homo qui honorifica
tur propr substantiam suam. Qui autem
gloriatur in paupertate: quanto ma
gis in substantia? Et qui gliatur in sub.
pauperiatem uerecundet. XII

Sapia humiliabit 7 exaltabit caput illius: 7 in me
dio magnatorum collocabit
illum faciet. Non laudes
unum in spetie sua: nec spernas hoiem
in uisu suo. Breuis in uolatilibus est
apis. 7 initium dulcoris fructus
illius. In uestitu ne gliens unqz: nec
in die honoris tui extollaris. quonia
mirabilia opera altissimi soli: 7 glo
riosa 7 abscondita 7 minuta opera illius.
Multa tyranni sederunt in throno:
7 inspicabilis portauit diadema. 7
Multi potentes oppressi sunt ualde
7 gloriosi tradi sunt in manus alte
rius. Prius q inuigtes ne uituperes
quemqz: 7 cum interrogaueris corri
pere iuste. Prius q audias ne respon
deas uerbum: 7 in medio sermonum ne ada
mas loqm. Deest q te teneat ne mole
stet ne cesteris: 7 in domo peccatrix
ne obsideas. Sili nem multas sinuosi
tates: 7 si potes fieris non eris immu
dulcedo. Si enim secundus fueris no
appetentes: 7 non effugies si precu
reris. Est homo laborans 7 festinans
7 deficiens impius: 7 tamen magis non
bundat. Est homo marcidus egens
recuperatione. plus deficiens inuti
te. 7 abundans paupertate: 7 oculus

dei respexit in bono: 7 erexit illum a
ab humilitate sua: 7 exaltauit ca
put eius. 7 mirati sunt multi
7 honorauerunt deum. Bona 7 mala
vita 7 mors. paupertas 7 honestas.
a deo sunt. Dona dei permanent sic
7 profectus illius sine cessatione bebunt i
eternum. Est qui locupletatur pre
agendo: 7 hec é pars mercedis sue
meo q dicat michi requiem michi
7 inde manducabo de bonis meis so
lus. 7 nescit q tpus preterierit 7 mors
appropinquet. 7 relinquat omnia a
lis 7 moriatur. Sta in testimonio tuo.
7 in illo collaquere. 7 in operibus mando
tuum inueterascere. Mane in
sens in operibus peccatorum. sine aute
me deo. 7 mane in loco tuo. Facile é ci
in oculis dei subito honestare paupe
Benedictio dei in mercedem iusti festi
nanter. 7 in horam nescit preces illius fructificat. Ne dicas: quid é mi
opus? Et que erunt michi bona ex
hoc. Ne dicas sufficiens sum. 7 qui
ex hac pessimabor. In die enim bono
rum ne memor sis malorum. 7 die
malorum. ne sis immemor bonorum.
qm facile é coram deo in die obitus
retribuere unicuiqz sm uias suas.
Malina hore obliuionem facit luxu
rie magne. 7 in fine hominis denu
no operum illius. Ante mortem ne
laudes hominem quemqz: qm in fi
lijs suis agnoscetur. Non omne
hominem inducas in domum tuam.
multe enim insidie sunt dolosi. Si
cut enim ecclesiastes precipia fete
rum. 7 sicut perdix illecebrosa i cave
am. 7 ut capreolus in laqueum. sic 7 cor
superborum. 7 sicut prospector uigi
lans ruinam piorum sic. Bona enim in
mala mutans insidiatur. 7 in electis
umponit maculam. A scintilla una
augetur ignis. 7 ab uno doloso augt
ur sanguis. Exemplo uero peccat san
guinem insidiatur. Attende tibi a pesti
fero. fabricat enim mala: ne forte in
ducat super te substantionem in p
petuum. Aduena ad te alienigenas.
7 subuertet te in turbine. 7 abalienabi
te a tuis propriis. XIII

Si bene feceris scito cui feceris: & erit gratia in bonis tuis multa. Bene fac iusto & invenies retributionem magnam: & si non ab ipso certe a deo. Non est bene qui assiduus est malo & zelemosinam non danti. qui zelatissimus odio habet peccatores & ipsis retaliat ultionem. Da iusto & ne suscipias peccatorem. Erumpnas peccatoribus redde & humili & recto & misericordi: custodiens eos in die ultionis. Da bono & non recipies peccatorem. Benefac humili & non dederis impio. Prohibe panem tuum ne in pias potestatem ei facias. Duplicia mala invenies in omnibus bonis: quia & altissimus odio habet peccatores & impiis reddet ultionem. Non agnoscendus in bono amicus & non abscondendus in malis inimicus. In bonis unius inimici fluctuatio invisibilis & malitia illius amicus aguntur est. Non credas inimico tuo in eternum. Sicut enim eris mitis: exquiret nequitia illius. Et si humiliatus ibis cautus: & abice animum tuum & custodi te ab illo. Noli stabilire illum pones te: nec sedeat ad dexteram tuam. ne quando sedeat in loco tuo. ne forte quando sedeat in loco tuo & quaerat cathedram tuam: & novissimo cognoscas verba mea & infirmonibus meis stimulentis. Quis misereberis incantatori a serpente percusso & omnibus qui appropiant bestiis: & qui commutatus cum viro iniquo & obvolutus est in peccatis eius. Una hora tecum permanebit: si autem declinaveris non sustinebit. In labiis suis inimicus & in corde suo insidiatur ut subvertat te in fovea. In oculis suis lacrimabitur inimicus: & si invenerit opus non satiabitur sanguine. Si occurrerint tibi mala invenies ea ibi prius & quasi adjutans suffodiet plantas tuas. Caput suum movebit & plaudet manu & multa susurrans commutabit vultum suum.

Si tenueris pecem continebit ab ea & qui commanserit superbo imitabitur superbiam. Pondus super se tollit qui honesto se communicat. Et vinum & ne socius fueris. Quid communicabit cacabus ad ollam? Quamvis enim se colliserint confringetur. Dives iniuste egit & formidabit: pauper autem lesus facebit. Si largitus fueris assumet te: & si non bibens dimittet te. Si lesus nocuerit tecum & tolerabit te: & vicissim non dolebit super te. Si necessarius tibi fueris supplantabit te & subridens sperabit animam tibi bona & dicet. Quid opus est tibi? Et confidet te in cibis suis. donec te exinanierit bis vel ter & in novissimo deridebit te. postea veniens derelinquet te. et caput suum movebit ad te. humiliare deo & expecta manus eius. Attende ne seducaris in stultitiam humiliemini. Noli esse humilis in sapientia tua: ne humiliatus in stultitiam seducaris. Advocatus potentiori esto & si fecerit & ter magis te advocabit & non improbus fias ne impingaris. & longe fac abeo. ne cadas in oblivionem. Ne verearis ex equo loqui cum illo: & ne credas multus verbis illius. Et multa enim loquella tentabit te & subridens interrogabit te. De abscondito tuo ne inquiras animo illius. & confluabit verba tua & non parcet de malitia & de unculis. Cave tibi & attende diligenter auditui tuo. quia cum subversione tua ambulas. Audiet & neto illa. quasi in somnis vitae. tui gilabis. Omni vita tua dilige deum & invoca eum in salute tua. Omne animal diligit simile sibi. sic & omnis homo proximum sibi. Omnis caro ad similem sibi coniungitur & omnis homo simili sibi sociabitur. Si coicabit lupus agno aliquando. sic peccator iusto. Quae coicatio hominis ad canem? Aut quae pax habet divitis ad pauperem? Frenatio leonis onagri in deserto. sic pascua divitum sunt pauperes. Et sicut abhominatio est superbo humilitas: sic & detestatio divitis pauper. Qui caret monetis & frimibitur ab amicis. humilis autem &

ccidẽtur expellent: ꝛ mors. Diuin ꝛ
decepto multꝫ recuperatores. locutꝰ
ẽ superbe ꝛ iustificauerunt illum. hu
milis decepꝫ ẽ. insuper ꝛ arguitur.
locutꝰ ẽ sensate. ꝛ non ẽ ei locꝰ dat.
Duces locutꝰ ẽ ꝛ omnes tacuerunt.
ꝛ uerbum illius usq; ad nubes pꝛdu
cent. Pauper locutꝰ ẽ ꝛ dicunt. quis
ẽ hic? Et si offenderit subuertẽt illũ.
Bona ẽ suba cui non ẽ peccatum in
sciencia. ꝛ nequissima paupertas i oꝛe
impij. Coꝛ hominis imutat faciem
illius. siue in bono siue in malo. Ves
tigium coꝛdis bonꝰ. ꝛ facies bona ꝺ dif
ficile inuenies ꝛ cum labꝛe. XIIII

Beatus uꝛ qui non ẽ lapsꝰ
uerbo ex oꝛe suo. ꝛ non est
hmulatꝰ in tristitia ꝛ
licꝫ. Felix qui non iudi
cauit aiam suã in tristitiam. ꝛ non excidit
a spe sua. Uuo cupido ꝛ tenaci sine a
ꝛione ẽ suba. ꝛ homini iuuido ad quid
aurum? Qui accumulat ex animo suo
iniuste alijs ꝓgregat. ꝛ in bonis illius
alius luxuriabitur. Qui sibi neq; ẽ.
cui alij bonus erit? Et non iocundabi
tur in bonis suis. Qui sibi inuidet
nichil ẽ illo nequius. ꝛ hec redditio ẽi
malitie illius. Et si beneꝺecerit ignoꝛã
ter. ꝛ non uolens faciet. ꝛ in nouis
simo manifestat malitiam suam. Ne
q; ẽ oculus iuꝺi ꝛ auertens faciẽs.
ꝛ despiciens animam suam. Insatiabi
lis oculus iuꝺi in partem iniquitatis.
non satiabitur donec ꝓsumat arefaci
ens animam suam. Oculus malus
ad mala. ꝛ non satiabitur; panꝫ ꝛ in
digens in tristitia erit supeꝛ mensas
suas. Fili si bñ beneface tecum. ꝛ oꝺi
gnas deo oblationes offeꝛ. Memoꝛ
esto qm mors non tardat. ꝛ testm i
feꝛorum quod monstratum est tibi.
Testamentum aut huius mundi mo
ꝛte moꝛieris. Ante mortem benefac
amico tuo. ꝛ ꝓm uires tuas exporgẽ
da pauperi. Non defraudeꝛis a die bo
no. ꝛ partecula boni doni non te pꝛeter
eat. Nonne alijs relinques doloꝛes
ꝛ laboꝛes tuos. ꝓ diuisione sortis da
ꝛ accipe. ꝛ iustifica aiam tuam. Ad
obtinium tuum opeꝛare iustitiam. qm
non ẽ apud inferos inuenire cibum.
Omnis caro sicut fenum ueteꝛascet.
ꝛ sicut folium fructificans in aꝛboꝛe
uiridi. Alia geneꝛatur ꝛ alia deciꝺit.
Sic generatio carnis ꝛ sanguinis. Alia
finitur ꝛ alia nascitur. Omne opus a
coꝛruptibile in fine deficiet. ꝛ qui il
lud opeꝛatus ibit cum ipso. Et omne
opus electum iustificabitur. ꝛ qui o
peꝛatur illud honoꝛabitur in filio. Bꝫ
uir qui in sapia moꝛabitur. ꝛ qui in
iustitia meditabitur. ꝛ in sensu cogit
bit circumspectionem dei. Qui exco
gitat uias illius in coꝛde suo. ꝛ in ab
conditis illius intelligens uadens p
illam. quasi uestigator. ꝛ in uijs illi
ꝓsistens. qui respicit peꝛ fenestras eꝛ
ꝛ in ianuis illius audiens. Qui requi
escit iuxta domum illius. ꝛ in parietꝫ
illius figens palum. Statuet casulã
suam ad manus illius. ꝛ requiescent
in casula illius bona peꝛ eundem. Statu
et filios suos sub tegumine illius. ꝛ sub
ramis illius moꝛabitur. Protegetur
sub tegmine illius a feꝛoꝛe ꝛ in gla
illius requiescet. VNP

Qui timet deum faciet illud.
ꝛ qui ꝓtinens ẽ appꝛehendet
illam. ꝛ obuiabit illi quasi
mateꝛ honoꝛificata. ꝛ q̃si
mulieꝛ a uirginitate suscipiet illum.
Cibabit illum pane uite ꝛ intellectus.
ꝛ aqua sapie salutaris potabit illum.
Et firmabitur in illo ꝛ non flectetur.
ꝛ continebit illum ꝛ non ꝓfundetur. Et
exaltabit illum apud pꝛoximos suos.
In medio eccle aperiet os eius. ꝛ adim
plebit illum spu sapie ꝛ intellectus. ꝛ
stolam glie uestiet illum. Gaudium ꝛ
exultationem ꝺabit super illum.
ꝛ nomine eterno hereditabit illum.
Homines stulti non appꝛehendent illã.
ꝛ homines sensati obuiabunt illi. Ho
mines alti non uidebunt illam. Longe
enim abest a superbia ꝛ dolo. Uiri me
daces non erunt illius memoꝛes. ꝛ
uiri ueraces inuenientur in illa. ꝛ suc
cessum habebunt usq; ad inspectionem
dei. Non ẽ speciosa laus in oꝛe pecca
toris. qm non ẽ a deo missus qm a deo
profecta ẽ sapia. Sapie enim dei aspi

bit laus. tm orc fidelium bmabit. ttomnator: abit cam illi. Non di
ceris. per deum abest. Que odit enim
ne feceris. Non dicas ille me impla
nabit. Non enim necessarij sunt illi.
homines impij. Omne execramentum
errons odit dominus: non cadet amabile amentibꝰ illum. Deus ab initio
ostituit hominem. treliquit illum in
manu ꝯsilij sui. Adiecit mandata et
precepta sua. Si volueris mandata
ꝯseruare ꝯseruabunt te. tin perpetui
fidem placitam facere. Apposuit tibi
aquam tignem. ad quod volueris. i
porrige manum tuam. Ante homiꝫ
vita tmors bonum tmalum. quod i
placuerit ei dabitur illi. quꝫ multa e
sapiã dei tfortis in potentia. tvidens
omnes sine intermissione. Oculi dñi
ad timentes eum: tipe agnoscit ẽm
operam hominis. Nemini mandauit
impie agere. tnemini dedit spatium
peccandi. Non enim cupiscit multa
tudinem filiorum infidelium et inu
tilium.

XVI

Ne delectes in filijs im
pijs si multiplicentur. nec
oblectes super ipꝰ si nõ
sit timor dei cum illis. Nõ
credas vite illorum. tne respectus in
labores illorum. Melior ẽ enim unꝰ
timens deum. qꝫ mille filij impij. Et
utile ẽ mori sine filijs. qꝫ relinquere
filios impios. Ab uno ciuitate inhabitabitur: patria. ta tribꝰ impijs deserta.
Multa alia vidit oculus meus. tfortior horum auditus meus. In synagoga peccatorum exardebit ignis: et in
gente incredibili exardescit ira. Non
est placatum pro peccatis suis antiquorum gigantes qui confisi sunt ꝯfortitudini sue inutilis. tnon pepercit peregrinatio
ni illorum. Ex percussit eos. texecratus
ẽ illos pre superbia verbi illorum. Nõ
misertus ẽ illis gentem totam peccatrix. texcollentem se in finis peccatis. Et sic
sexcenta milia pedestrium qui congregati
sunt in duritia cordis sui. tsi unus f
fuisset cervicatus mirum si fuisset impunis. Misericordia enim tira eius
potens est. tdiffundens ira. Sm
miam suam sic correctio illius hoies
secundum opera sua iudicat. Non ef
fugiet in rapinam peccatorum. tnõ tardabit sufferentia miam facientis. Dis
mia facit locum unicuiqꝫ sm merita
operum suorum. tsm intellectum pe
grinationis ipsius. Non dicas. Abscondar: ter sumo quis mei memorabitur: In populo magno non cognoscar. Que est enim anima mea in tã
immensa creatura? Ecce celum tceli ce
lorum abyssus tuniuersa terra. tqui
eis sunt in ꝯspectu illius ꝯmouebũ
tur. montes simul tcolles tfundamenta terre. Et cum ꝯspexerit illa deus
tremore ꝯmouentur. Et in omnibus
his insensatum ẽ cor. Et omne cor intelligitur ab illo. tuias illius qs
intelligit. tprocellam quam nec oculꝰ
videbit hominis. Iam plura opera illius sunt in absconsis. Ex opera iusti
tie eius quis enumerabit. Aut quis
sustinebit? Longe ẽ enim testamentum
a quibusdam. tinterrogatio hominũ
in ꝯsummatione ẽ. Qui minorauit: cõ
de cogitat mania. tvir imprudens t
vanus cogitat stulta. Audi me fili t
disce disciplinam sensus. tin verbis
meis attende in corde tuo. tdicam in
equitate disciplinam. tscrutabor: et a
nunciabo sapiam. tin verbis meis attende
in corde tuo. tdico in equitate spiritus
mutuos quas posuit deus in operibus
sua ab initio. tin veritate enarrabo a
sciam eius. tin iudicio dei opera ipsius
ab initio. tab institutione ipsorum di
stinxit partes illorum. tinitia ipsorum
in gentibꝰ suis. Ornauit opera illorum in eternum. nec esurient nec labo
rauerunt. tnon deficient ab operibus
suis. Vnusquisqꝫ proximum sibi nõ
angustiabit. usqꝫ in eternum. Non sunt
incredibilis verbo illius. Post hec respexit in terram. timplenit illam
bonis suis. Anima omnis animalis de
nunciabit ante faciem illius. tipsa i
terrum in reuersio illorum.

XVIII

Deus creauit hominem de
terra. tsm ymaginẽ suam
fecit illum. titerum ꝯuertit
illum in ipsam. tsm se uesti

ECLESIASTICUS

uit illum uitute. Numerum dierum ei⁹ dedit illi: et dedit illi potestatem eorum que sunt sup̃ terram. Posuit timorem illius sup̃ omnem carnem: et dominatus ē bestiarum et volatilium. Consilium et linguam et oculos et aures et cor dedit illis ad excogitandum: et disciplina intellectus implevit illos. Creavit in illis scientiam spiritus: sensu implevit cor illorum: et mala et bona ostendit illis. Posuit oculum suum super corda eorum: ostendere illis magnalia operum suorum. ut nomen sanctificationis laudent: et gloriam in mirabilibus illius. ut magnalia enarrent opera eius. Addidit illis disciplinam: et legem vite hereditavit illos. Testamentum eternum statuit cum illis: et iustificationes suas ostendit illis. Et magnalia honoris eius vidit oculus eorum: et honorem vocis audierunt aures eorum: et dixit illis. Attendite vobis ab omni iniquo. Et mandavit unicuique de proximo suo. Vie illorum coram illo sunt semper: non sunt abscondite ab oculis eius. Super unamquamque gentem preposuit rectorem: et pars dei facta est manifesta. Omnia opera illorum velut sol in conspectu dei: et oculi eius sine intermissione inspicientes in vias eorum. Non sunt abscondita delicta eorum coram illo: et omnes iniquitates eorum in conspectu dei. Elemosina hominis quasi sacculus cum illo: et gratiam bominis quasi pupillam conservabit. Et postea resurget et retribuet illis retributionem unicuique in caput ipsorum. Verumtamen ad illos qui penitentiam habent dedit iustitiam: et confortavit deficientes sustinere: et aestimantes illi sortem veritatis. Convertere ad dominum et derelinque peccata tua. Precare ante faciem dei: et minue offendicula. Revertere ad dominum et avertere ab iniustitia tua: et nimis odio habe abominationem. Et cognosce iustitias et iudicia dei: et sta in sorte propositionis altissimi dei. Et pater vade ad illi qui

cum illius et damnabo confessionem eius. Non demorieris in tempore impio. Ante mortem confitere. a morte enim nichil perit. Confitebens vivens vivus et laudans vivus et laudabis deum: et gloriaberis in misericordiis illius. Quam magna misericordia domini et propitiatio illius convertentibus ad se. Nec enim omnia possibilia sunt homini quoniam non est immortalis filius hominis. Quid lucidius sole: et hic deficiet. Aut quid nequius quam caro et sanguis? Et hec arguetur. Virtutem altitudinis celi ipse conspicit. Omnes homines terra et cinis.

XVIII

Qui vivit in eternum creavit omnia simul. Deus solus iustificabitur. Et manet invictus rex in eternum. Quis sufficiet enarrare opera illius? Quis enim investigabit magnalia eius? Virtutem autem magnitudinis eius. quis enumerabit? Et quis adiciet enarrare misericordiam eius? Non est minuere neque adicere: nec invenire magnalia dei. Cum consummaverit homo tunc incipiet: et cum quieverit tunc operabitur. Quid est homo? et que gratia illius? Et quod est bonum in eo? et quod malum illius? Numerus dierum hominum. si multi centum anni. quasi gutte aque mari ita et tempora ista. Et sicut calculus arene sic erigunt anni illi die cum. Propter hoc patiens est deus in illis. et effundit super eos misericordiam suam. Vidit presumptionem cordis illorum. quia mala est cogitatio eorum subversionem: illorum qui non quam est. Facto ad implendum propitiationem suam in illis. et ostendit illis viam equitatis. Miseratio hominis circa proximum suum. misericordia autem dei super omnem carnem. qui misericordiam habet et corripit et erudit et convertit quasi pastor gregem suum. Misericordiam disciplinam recipientis doctrinam miserationis. et qui festinat in iudiciis eius. Fili in bonis non des querelam. et in omni dato ne des tristitiam verbi mali.

STI CVS

Nomie ardorem refrigerabit ree:
Sic uerbum melius q3 datum. Mo
ne ecce uerbum super datum iomi.
7nuaq3 cum homine iusticato. Stul
tus acrite: inpropperabit. 7datum i
disciplinam tabescere facit oculos. Ai
iudicium para iustitiam tibi: 7atq3
loquatis disce. Ante langorem adib
medicinam. 7ante iudicium mitiga
te ipm: 7in aspectu dei inuenies pro
pitiationem. Ante langorem humi
lia te. 7in pre infirmitatis ostende
oneiationem tuam. Non impedia
tus orare semper. 7non uereris usq3
ad mortem iustificari. qm merces di
manet in eternum. Ante orationem pa
para animam tuam. 7noli ee quasi
homo qui tempiat deum. Memento
ire indie consumationis. 7in tpis retri
butionis in reuelatione faciei. Ad mitto
pauperitatis in tpie habundantie: 7nece
sitatem pauperitatis in die diuitiarum
A mane usq3 ad uesperum mutabit
tempus. 7hec omnia coram in oculis
dei. Homo sapiens in omnibo mem
ir: 7in tempo delictorum animaduertet abi
entia. Omnis sapia narrabit sapiam
7inuenient eam qui abiit confessionem. 7
Semian imerbis 7ipi sapienter egerunt. 7 intellexerunt ueritatem 7iu
stitiam: 7implorauerunt proucrbia
7uidina. Post cupiscentias tuas ni
eas: 7a uoluptate tua auertere. Si
prestes animc tue cupiscentias eius.
faciet te in gaudium inimicis tuis. 7
Ne oblectetis in turbis nec in medici
assidua. Est enim comissio illorum. Ne
fiens mediocris in ostentione 7freno
re: 7non e tibi michil in seculo. Eris
enim immodus inte me

Pecatus ebriosus non lo
cupletabitur: 7qui spnc
medica paulatim decidit
Vinum 7mulieres faciunt
etiam apostatare sapientes: 7arguit
sensatos. 7qui se iungit fornicariis e
rit neq3. Putredo 7uermes hereditabunt illum. 7exaltetur in exemplum
manus. 7tolletur de numero animarum
eius. Qui credit cito leuis corde est
7minorabitur. Et qui delinquit aia3
Iuam. in tuper debitum. Qui gaudet i
niquitate denotabitur. 7qui odit co
rectionem minuetur uita. 7qui odit
loquacitatem extinguit malitia. Q
peccat in animam suam penitebit. 7
qui iocundatur in malitia denotabit.
Ne ueteres uerbum neq3 7dictum: et
non minoraberis. Amico 7inimico
noli enarrare secretum tuum: 7si e tibi
delectum noli denudare. Audiet enim
te. 7conspiciet te. 7quasi defensis p
catum odiet te. 7sic auertit tibi semp.
Audisti uerbum adsistis proximi
tuum. nonabitur in te. fidens qui i
te dissumpet. A facie uerbi parturit
fatuus. tang3 gemitus partus ifans
Sagitta infixa femori cauis. sic ue
bum in corde stulti. Corripe amicu
ne forte nichil fecerit. 7dicat non feci.
aut si fecerit ne iterum addat facere.
Corripe proximum ne forte no dixit
7si dixerit ne forte iteret. Corripe a
micum sepe enim fit comissio. 7no
omni uerbo credas. Est qui labitur
lingua sua: & non ex animo. Quis
e enim qui non deliquerit in lingua
sua. Corripe proximum antequ3 co
minetis: 7da locum timori altissimi.
quia omnis sapia timor dei in illa
timete deum. Et in omni sapientia
uispsine legis. 7non est sapientia
nequitie disciplina. 7non e cogitatus
bonus pecoi prudentia. Est nequitia
7in ipa execratio. Et e insipiens. q
minuitur sapia. Melior e homo qui
minuitur sapia. 7deficies sensu in
nimore. quam qui habundat sensu. 7
transgreditur legem altissimi. Est
solertia certa. 7ipa iniqua. Et est
qui emittit uerbum certum etatis
ueritatem. Est qui inequitur humi
liat se. 7interiora eius plena fraudolo. Et e iustus qui se nimiu sub
mittit amulta humilitate. Et est
iustus qui inclinat faciem 7fingit
non uidere se quod ignoratum est.
Et si ab inbecillitate uirium uetet
peccare: si inuenerit tpus malefacie
di malefaciet. Et ustu cognoscitur
uir. 7ab occursu faciei cognoscitur
sensatus. Amictus corporis 7risus

ECLESIA

dentium 7 ingressus hominis eruit
te illo. Est corripio mendax in ira
pudmelioſi. 7 è inditium quod nō pro
bant: cē bonum. Et è tacens: 7 ipe est
prudens. XX

Quam bonum è arguier qz
ira sci: 7 confitentem in ore
non prohibeit. Concupi
scentia spadonis deuirgi
nauit iuuenculam: sic qui facit per ui
dicium iniquum. Quam bonum
è corripi manifestam penitentiam.
sic enim effugies uoluntariū pēcm.
Est tacens qui inuenitur sapiens 7
è odibilis. qui præcat è ad loquendū
Est aut tacens. non habens sensum lo
quelle. 7 è tacens sciens tpus aptū tē
pus. Homo sapiens tacebit usq; ad
tpus. Iaseiuus aut impudens non se
ruabit tempus. Qui multis utitur ui
bis ledit animam suam. 7 qui potenter
sibi assumit muste odietur. Est pro
cessio in malis uno undisciplinato.
7 è inuentio in detrimentum. Est da
datum quod non è utile: 7 è datum
cuius retributio duplex. Est propter
gliam minorato: 7 è qui ab humili
tate leuabit caput. Est qui multa
redimat modico precio. 7 restituens
ea in septuplum. Sapiens in uerbis
seipm amabilem facit. gre aut fatuo
rum effundentur. Datus insipientis
non erit utilis tibi: oculi enim illius
septemplices sunt. Erigna dabit et
multa improperabit. 7 aperto oris il
lius inflamato è. Hodie fenerauit de
7 cras expetit. 7 odibilis è homo hui
modi. Fatuo non erit amicus. 7 non
erit grata in domo illius. Qui enim
edunt panem illius. falsę lingue sūt.
quoniam 7 quando irridebunt eum.
Neq; enim quod bendum erat dure
to sensu distribuit: similiter 7 quod
non erat bendum. Lapsus falsę lin
gue. quasi qui in pauimento caden
sic 7 casus malorum festinanter ueni
ent. Homo ingratus fabulabitur 7
in ore indisciplinatorum assidua erit.
Ex ore fatui reprobabitur parabola
non enim dicet illam in tpe suo. Est
qui uetatur pre inopia peccare: 7 inte

que sua humiliabitur. Est qui pre
det animā suam preconfusione. 7 ab
impudens persona predet eam: perso
ne aut acceptione predet se. Est qui
preconfusione promittit amico. 7 lu
cratis è eum inimicum gratis. Op
probrium enim nequā in homine mē
datum. 7 in ore indisciplinatorum
assidue erit. Dotior fur: qz assiduitas
uera mendacis. Perditionem autem
ambo hereditabunt. Mores hoium.
mentium sine honore. 7 confusio illor
cum ipis sine intermissione. Sapi
ens in uerbis producet seipm. 7 bō
prudens placebit magnatis. Qui o
peratur terram suam multabit acer
uum frugum. 7 qui operabitur iusti
tiam tpe exaltabitur. Qui uero pla
cet magnatis. effugiet iniquitatem.
Crema 7 dona excecant oculos iudi
cum. 7 quasi muti in ore auertit
corripiones eorum. Sapia absconsa
7 thesaurus inuisus. quę utilitas in
utrisq;. Melior è qui celat insipiā
suam. qz homo qui abscondit sapi
entiam suam. XXI

Fili peccasti non adicias ite
rum. sz 7 de priscis depre
care ut tibi dimittantur.
Quasi a facie colubri fu
ge peccata. 7 si accesseris ad illa suscī
pient te. Dentes leonis dentes eius.
interficientes animas hominū. Gsi
mplexa bis acuta hominis iniqui
tas. plage eius non è sanitas. Ob
uigilato 7 mane ad nullabunt sibi
7 domus que nimis locupleta è. adhi
labitur superbia: sic fuba superbi ex
dicabitur. Deprecatio pauperis ex
ore usq; ad aures perueniet. 7 iudi
cium festinato aduenient illi. Qui
odit correptionē uestigium è pecca
tis. 7 qui timet deum penitentiā ad
cor suum. Notus longe potens lin
gua audaci. 7 sensatus scit labi se
ab ipo. Qui edificat domum suam
impendijs alienis: quasi qui colligit
lapides suos in hyeme. Strupa co
lecta synagoga peccantium. 7 consu
matio illorum flamma ignis. Via pec
cantium complanata lapidibus. 7 in fi

nem illorum infernū tenebre pene.
Qui custodierit uiam eius non tenebitur
sensum eius. Consummatio amoris
dei sapia. et sensus eius non erudit
qui non è sapiens in bono. Est autē
insapientia que humiliat in malo. et
non è sensus ubi humiliat amaritudo.
Scientia sapientis tanq̄s inundatio
habundabit. et consilium illius sicut fons
uite permanet. Cor fatui quasi uas
confractum. et omnem sapientiam non
tenebit. Verbum sapiens quodcūq̄s
audierit insipiens laudabit. et ad se adi
ciet. Audiuit luxuriosus et displicebit
illi. et proiciet illud post dorsum suum.
Narratio fatui quasi onus in uia. sed
in labiis sensati inuenietur gra. Os
prudentis queretur in ecclia. et uerba
illius cogitabunt in cordibus suis. Cui
q̄s domus extirminata. sic fatuo sa
pientia. et scia insensati inenarrabilia
uerba. Compedes in pedibus stulto doc
trina. et quasi uinculum manuum sup
manum dextram. Fatuus in risu e
xaltat uocem suam. uir autē sapiens vix
uix tacite uidebit. Os sapientis auribus
prudentis doctrina. et quasi brachiale i
brachio dextro. Pes facile mittitur in
domum proximi. et homo potentis cō
fundetur a persona potentis. Stultus
a fenestra respiciet in domum. uir aūt
eruditus foris stabit. Stultus habet
ascultare per hostium. et prudens aggra
uabitur omnino. Labia imprudentium
stulta narrabunt. uerba autē pru
dentium statera ponderabuntur. In o
re fatuorum cor illorum. et in cor de sa
pientium os illorum. Dum maledicit
impius diabolum. maledicit quidem a
animam suam. Susurro coinquinabit animā
suam. et in omnibus odietur. et qui man
serit odiosus erit. Facetus et sensatus
honorabitur.

XXII

Lapidem luteo lapidabit
piger. et omnes loquentur
super asperationem illius.
De stercore boum lapidat
est piger. et omnis qui tetigerit cum i
ereuitet manus. Confusio patris è de
filio indisciplinato. in filia autē im
minoratione fiet. Filia prudens here
ditas uiro suo. nam que confidit in cō
fusione fit genitoris. Prudentem turbam
confundit audax. et ab impijs non minora
bitur. ab utrisq̄ autē inhonorabitur.
Musica in luctu importuna narratio
flagella et doctrina in omni tpe sapia.
Qui docet fatuum. quasi qui glutinat
testam. Qui narrat uerbum non au
dienti. quasi qui excitat dormientem
de graui somno. Cum dormitante loq
tur. qui enarrat stulto sapiam. et in fi
ne narrationis dicit. Quis è hic. Su
per mortuum plora. defecit enim lux
eius. et super fatuum plora. defecit ei
sensus. Modicum plora super mortuū.
quoniam requieuit. Nequissimi enim
nequissima uita. super mortem fatui.
Luctus mortui septem dies. fatui et
impij omnes dies uite illorum. Cū
stulto ne multum loquaris. et cum in
sensato ne abieris. Serua te ab illo. ut
non molestiam habeas. et non coinquinē
beris in peccato illius. Declina ab illo et
inuenies requiem et non accidiabis
in stultitiam illius. Super plumbum
quid grauabitur. Et quod illi aliud
nomen q̄s fatuus. Arenam et salem. et
massam ferri facilius è portare q̄s ho
minem imprudentem et fatuum et im
puum. Sicut lignamentum ligneum
colligatum in fundamento edificij non
dissoluetur. sic et cor confirmatum in co
gitatione ex consilio. Cogitatus sensatus in
omni tpe uel mente non deprauabitur.
Sicut palee in excelsis et cementum fun
impensa posita contra faciem uenti non
permanebunt. sic et cor timidum in co
gitatione stulta contra impetum timoris
non resistet. Sicut ornatus aureus
in pariete lumpido. sic et cor tepidum
in cogitatione fatui omni tpe nō me
tuet. Qui in preceptis dei permanet
semper. pungens oculum educit la
crimas. et qui pungit cor profert sen
sum. Mittens lapidem in uolatilia
deiciet illa. sic et qui exprobrat amico
dissoluit amicitiam. Ad amicum et si
produxeris gladium. non desperes.
Est enim regressus ad amicum. Si
aperueris os tuum contra amicum. Si
ex conuitio. excepto exprobrato et improp

uo ꝛ ſuperbia. ꝛ myſterij reuelatione
ꝛ plaga doloſa. ſñ his omnib⁹ effu
gier amicus. Eidem poſſide cum pro
ximo in paupertate illius. ut ꝛ in bo
nis illius letet⁹. ſñ tp̃e tribulatio
nis illius permane illi fidelis: ut et
in hereditate illius coheres ſis. Aq̃
ignem cammi⁹ vapor ꝛ fumus ignis
maledict⁹. ſic ꝛ ante ſanguinem ma
ledicā ꝛ ꝯtumelie ꝛ mine. Amici ſa
lutare non ꝓfundans. ꝛ face illi
non me abſcondam. Et mala mi
chi euenerint. p̃ illum ſuſtinebo.
Omnis qui audiet. cauebit ſe ab
eo. Quis dabit oꝝ meo cuſtodiam.
ꝛ ſup̃a labia mea ſignaculū ꝑtis.
ut non cadam ab ipſis. ꝛ lingua a
mea perdat me. XXVIII

Omine p̃ ꝛ dominator⁹
uite mee. ne derelinquas
me in cogitatu ꝛ ꝯſilio il
lor⁹. nec ſinas me ca
dere in illa exp̃obratione. Quis ꝛ
ſup̃ponit in cogitatu meo flagella. ꝛ
in corde meo doctrinam ſapie. ut pig̃
rationib⁹ eor⁹ non parcat michi.
ꝛ non appareant delicta illor⁹. et
ad⁹ crescant ignorantie mee. ꝛ mł
tiplicent⁹ delicta mea. ꝛ pecca mea
bundent. ꝛ cadam in ꝓſpectu ad⁹
ſar⁹ meor⁹. ꝛ gaudeat inimi
cus meus? Domine p̃ ꝛ deus uite
mee. ne derelinquas me in cogitatu
illor⁹. Extollentiam oculor⁹ mo
ne dederis michi. ꝛ omne deſiderium
auerte a me. Aufer a me uentris cō
cupiſcentias. ꝛ x̃ubitus x̃upiſcētie
ne appꝛehendant me. ꝛ animo imue
recundo ꝛ infrunito ne tradas me. ł
Audite filij. ꝛ qui cu
ſtodierit illam non peribit labijs ſu
is. nec ſcandalizabit⁹ op̃ibus ne
quiſſimis. ſñ mandatis ſuis appꝛehē
det⁹: pꝛecor⁹ ꝛ ſuperb⁹ ꝛ maledicus
ſcandalizabit⁹ in illis. ſñ a nomi
non aſſuefacias os tuum, multus ęꝝ
caſus in illa. Nominato uero deo
non ſit aſſidua mor⁹ tibi. ꝛ nomib⁹
ſęc⁹ non admiſceat⁹, quoniam
immunis non eris ab eis. Sicut enim
fumus intemperatus aſſiduꝰ a luxor

non minuitur. ſic omnis iuramē
to nomen⁹ in toto a pecco non pur
gabitur. Vir multum iurans imple
bitur iniquitate: ꝛ non diſcedet a co
mo illius plaga. Et ſi frustraueri
delictum illius ſuper ipm erit. ꝛ ſi diſ
ſimulauerit delinquet dupliciter. ꝛ
ſi iuramentum iurauerit non iuſtifica
bitur. Repletum enim retribuet⁹ ei
peſſima: domus illius. Eſt ꝛ alia lo
quela. ꝛ mortis non inueniat
in hereditate iacob. Et enim a miſe
ricordib⁹ omnia hec auferentur. ꝛ in
delictis non uolupt̃abunt. ſñ uoluꝑ
plicate loquelis non aſſuefiat os tu
um: ꝛ enim multa uerbum peccati.
Memento p̃is tui: in medio
enim magnatorum ſedeas. ne forte
obliuiſcatur te deus in ꝓſpectu illor⁹
ꝛ aſſidue coram illis infametur impro
perium patiaris. ꝛ maluiſſes no na
ſci. ꝛ diem nativitatis tue maledicas
homo aſſuetus in uerbis imꝓpꝛio
in omnibus diebus uite tue non eruditus.
Duo genera abundant in peccatis.
ꝛ tertium adducet iram ꝛ perditionem
Anima calida quaſi ignis ardens ni
tergiuersa donec aliquid deglutiat
ꝛ homo neq̃ in ore cuiuſ ſue non
deſinet donec incendat ignem. Duo
fornicario. omnis panis dulcis no
ſatiabitur: transgrediens uſq̃ ad
finem. Omnis homo qui transgre
ditur lectum ſuum. dicentis ani
me ſue: ꝛ dicens quis me uidet. Te
nebre circumdant me. ꝛ parietes co
operiunt me. ꝛ nemo circumſpicit
me: quem uereor. delictorum meor⁹
non memorabitur altiſſimus. Et ꝙ
intelligat⁹ qui omnia intuet oculus
illius: qui expellit a ſe timorem de
bitum: ſic homines timor. ꝛ oculus
hominum admittet illum. Et non co
gnouit quia oculi domini multo plꝰ
ſunt lucidiores ſuper ſolem: circum
ſpicientes omnes uias hominum.
ꝛ profundum abyſſi. ꝛ hominū cor
da intuentes in abſconditas partes.
Dominus enim deus anteqũ creaturę
omnia ſunt agnita: ſic ꝛ poſt plenum
reſpicit omnia. Sic in plateis cum

ISTI QVAS

tans inuocabitur. quasi pullus e
quinus fugabitur. ubi non sp̃abit
apprehendent. et cur breue omnib
eo quod non intellexerint timore dñi.
Sic et mulier omnis relinquēs uiū
suum. et tanquē hereditatē eē alteri
matrimonio. primo enim in lege
altissimi incredibilis fuit. et secundo
unum suum reliquit. tertio in adul
terio fornicata ē. et tertio uiro filios
statuit sibi. hec in ecclesiam adduce
tur. et in filios eius respicietur. Non
tmnent filij eius radices. et rami eius
non orbum fructum. Derelinquet
in maledictum memoriam suam. et
opprobrium illius non delebitur. Et agn
scent qui derelicti fuit. quoniam ni
chil melius q̃ timor dei. et nichil
dulcius q̃ respicere in mandata
domini. Gloria magna ē sequi do
minum. longitudo dierum suscipi
assumet ab eo.

XXIIII

Sapia laudabit animas
suam. et in medio populi
sui gloriabitur. et in ecclie
altissimi aperiet os suum. et in conspe
ctu uirtutis illius gloriabitur. et in me
dio populi sui exaltabitur. et in plei
tudine sca admirabitur. et in multi
tudine electorum laudem habet. et
inter benedictos benedicetur dicēs.
Ego ex ore altissimi prodij. primo
genita ante omnem creaturam. Ego
feci in celis ut oriretur lumen in
deficiens. et sicut nebula texi omnē
terram. Ego in altissimis habitaui. et
thronus meus in columna nubis.
Gyrum celi circuiui sola. et in profun
dum abyssi penetraui. et in fluctibus
maris ambulaui. et in omni terra ste
ti. et in omni populo et in omni gēte
principatum habui. et omnium ex
cellentium et humilium uirtute cal
cauj. Et in his omnibus requiē que
sini. et in hereditate dñi morabor.
Tunc precepit et dixit michi creato
or omnium et qui creauit me requieuit in
tabernaculo meo. et dixit michi. In
iacob habita. et in israhel hereditare. et
electis meis mitte radices. Ab ini

tio et ante secula creata sum. et usq;
ad futurum seculum non desinam.
et in habitatione scā coram ipo ministraui
Et sic in syon firmata sum. et in ciuita
te sanctificata similiter requieui. et in ieru
salē potestas mea. Et radicaui in populo
honorificato. et in partes dei mei here
ditas illius. et in plenitudine sanctorum
detentio mea. Quasi cedrus exaltata
sum in libano. et quasi cupressus in
monte syon. Quasi palma exaltata
sum in cades. et quasi plantatio rose in
iericho. Quasi oliua speciosa in cam
pis. et quasi platanus exaltata sum
iuxta aquas in plateis. Sicut cinna
momum et balsamum aromatizans.
odorem dedi. Quasi murra electa
dedi suauitatem odoris. et quasi sto
rax et galbanus. et ungula et gutta. et
quasi libanus non nocuisti in oratio
ne bimatione mea. et quasi balsa
mum non miscetur odor meus. Ego
quasi terebinthus extendi ramos me
os. et rami mei honoris et gr̃ie. Ego
quasi uitis fructificaui suauitatem
odoris. et flores mei fructus honoris
et honestatis. Ego mater pulcre di
lectionis et timoris. et agnitionis et
scē spei. In me omnis gratia uite et
ueritatis. in me ē omnis spes uite et
uirtutis. Transite ad me omnes q̃
concupiscitis me. et a generationibus
meis implemini. Spūs enim meus
super mel dulcis. et hereditis mea
super mel et fauum. Memoria mea
in generationibus seculor. Qui edunt
me adhuc esurient. et qui bibunt
me adhuc sitient. Qui audit me
non confundetur. et qui operantur in
me non peccabunt. Qui elucidant
me uitam eternam habebunt. Hec om
nia liber uite. et testamentum altissimi. et
agnitio ueritatis. Legem mandauit
moyses in precepto iustificationum. et
hereditatem domui iacob. et israhel
promissionem. Qui fuit dauid puero
suo exaltator regem ex ipo fortissimū
et in throno honoris sedentem in sem
piternum. Qui implet quasi phy
son sapiam. et sicut tygris in diebus
nouorum. Qui adimplet quasi eu

ECCLESIA

fratres sensum: qui multiplicat quasi iordanis in tpe messis. Qui mittit disciplinam sicut lucem: et assistens quasi gyon in die vindemie. Qui pri ficit primus semitam filiorum: et in nouissimo non infirmabitur eam. Anima enim hiis dabit cogitatio eius. et consilium eius abyssus magna. Ego sapia effudi fluvia ego quasi torrens aque imense de fluvio. Ego quasi fluvius doctrine. et sicut aque ductus exiui de paradiso. Dixi rigabo ortum meum plantationum. et inebriabo patrias mei fructum. Et ecce factus est michi torrens hiundans: et fluvius meus approximauit ad mare. Quoniam doctrinam quasi antelucanum illuminabo omnibus. et enarrabo illam usq; in longinquum. Penetrabo inferiores partes terre. et inspiciam omnes dormientes. et illuminabo oes sperantes in domino. Adhuc doctrinam quasi prophiam effundam. et in generationes illam quesitoribus sapiam. et non desinam in progenies seculorum usq; in eum sciam. Videte quoniam non soli michi laboraui: sed omnibus exquirentibus veritatem.

XXV

Illi tribus placitum est spiritus meo: que sunt probata coram deo et hominibus. Concordia fratrum et amor proximorum: et uir et mulier sibi bene consentientes. Tres species odit anima mea. et aggratuor valde anime illorum. Pauperem superbum. et divitem mendacem. et senem fatuum et insensatum. Que non inuenisti in tua non congregasti. quomodo inuenies in senectute tua. Quam pulchrum est canitiei iudicium: et probis cognoscere consilium. Quam pulchra est senectus habentibus sapiam. et gloriosus intellectus et consilium. Corona seniorum multa peritia: et gloria illorum timor dei. Nouem intellexi in suspicabilia cordis mei. et decimum dicam in lingua hominibus. Homo qui letificabitur in filiis. inueniens et uidens sepulturam inimicorum suorum. Beatus qui habitat cum muliere sensata. et qui lingua sua non est lapsus. et qui non seruiuit indigno se. Beatus qui inuenit amicum uerum. et qui enarrat auditum auri audienti. Quam magnus qui inuenit sapiam et scientiam: non est superior timentem deum. Timor dei omnem superauit. Beatus cui donatum est habere timorem dei. Cui tenet illum cui assimilabitur? Timor dei initium dilectionis eius. Fides autem initium: ad glutinandum est ei. Omnis plaga tristitia cordis est. et omnis malitia nequitia mulieris. Et omne pessimum non plagam uidebit cordis. et omnem nequitiam et non nequitiam mulieris. et omne obductum et non obductum odientium. et omnem uindictam et non uindictam inimicorum. Non est caput nequius super caput colubri: et non est ira super iram mulieris. Cum ursis leonem et draconem placebit. quam habitare cum muliere nequam. Nequior mulieris iniquitas faciem eius. et obscurat uultum suum tanquam ursus: et quasi saccum ostendet se in medio proximorum. Ingemuit uir eius. et audiens suspirauit medicum. Breuis omnis malitia: super malitiam mulieris. Sors peccatorum. cadat super illam. Asensus arenosus in pedibus senis: sic mulier linguata homini quieto. Ne respicias in mulieris speciem et non concupiscas mulierem. In specie mulieris ignis inardescit et confusio magna. Mulier si primatum habet. ira magna. Mulieri si primatum dederis. contraria est uiro suo. Cor humile et facies tristis et plaga mortis: mulier nequam. Manus debiles et genua dissoluta. et mulier que non beatificat uirum suum. Ab mulieris initium peccati. et per illam omnes morimur. Non des aque ne erumpat nec audacium. nec mulieri nequam ne eat ante te. Si non abierit ad manum tuam. abscide eam de tuis. ne semper te abutatur.

XXVI

Mulieris bone beatus uir. Numerus enim annorum illorum duplex. Mulieris fortis oblectatur uir suum. et annos uite sue in pace implebit. Pars bona: mulier bona. In parte bonorum timentium deum dabitur uiro, pro

STICVS

bonis. Omnis autē ꝑuersus cor bo
num. in omni ꝑte multis illorum il
laret. Aerib⁹ tumuit cor meum: et in
quasto facies mea mutuit. Delatam
ciuitatis ⁊ collectionem populi: et ca
lumniam mendacem. super mortem
omnia grauia. Dolor cordis ⁊ lucta
mulier: zelotypa. In mulierem infideli. ⁊
flagellum lingue omnib⁹ communeis
Sicut boum iugum quod mouetur.
ira ⁊ mulier nequ⁹. Qui tenet illam:
quasi qui apprehendit scorpionem.
Mulier ebriosa ira magna ⁊ ingeme
scit. ⁊ turpitudo illius non abscondetur. Su
mentio mulieris in exaltationa oculor
⁊ in palpebris illius agnoscetur. In filia
non auertente se firma custodia. ne i
uentu occasione abutatur se. Ab omi
uxore circumspecta oculi caue. ⁊ ne murmur si
te neglexerit. Sicut ululator sitiens ad
fontem os aperiet. ⁊ ab omi aqua po
tuma bibet. ⁊ contra omnem palum sedi
bit. ⁊ contra omnem sagittam aperiet
pharetram. donec deficiat. Gratia
mulieris sedule delectabit virum suū.
⁊ ossa illius impinguabit. Disciplina
illius. datum dei ē. Mulier tacita
tacita non ē immutatio eruditi animi.
Gratia super gratiam: mulier sca ⁊ pu
dorata. Omnis aut ponderatio non
ē digna ponentis anime. Sicut sol
oriens mundo in altissimis dei. sic
mulieris bone spes in ornamentum do
mus eius. Lucerna splendens super
candelabrum sanctum. ⁊ spes facies sup
centem stabilem. Columne auree
super bases argenteas. ⁊ pedes firmi
super plantas stabilis mulieris. Sim
dantia eterna super petram solidam:
⁊ mandata dei in corde mulieris sce.
In diebus prosperitatis ē cor meum: ⁊ in
tempore tristitie michi aduenit. Vir
bellator deficiens per inopiam. ⁊ mu
sensatus exemptus. ⁊ qui transgredi
tur animam ad peccandum. deus parauit
eum ad triumphum. Due species dif
ficiles ⁊ periculose michi apparuerunt.
Difficile exuitur negotians a negli
gentia. ⁊ non iustificabitur caupo a
peccatis labiorum. XXVIII

Propter inopiam multi de
liquerunt: ⁊ qui querit lo
cupletari auertit oculum
suum. Sicut in medio cō
pagines lapidum palus figitur: sic ⁊
inter medium uenditionis ⁊ emptio
nis angustabitur pecūs. Contere
cum delinquente delectum. Si non
in timore domini tenueris te instanter
cito subuertetur domus tua. Sicut
in peruisura crebra remanebit pulus.
sic a porta hominis in cogitatu illius
⁊ asa figuli probabit fornax. ⁊ homies
iustos tentatio tribulationis. Sicut
iusticatio de ligno ostendit fructum
illius: sic uerbum excogitatum cor a
hominis. Ante sermonem non laudes
uirum: hec enim tentatio ē hominis.
Si sequeris iustitiam apprehendes il
lam. ⁊ induces quasi pallium honoris
illam: ⁊ habitabis cum ea. ⁊ protege
te in sempiternum. ⁊ in die agonis
mis inuenies firmamentum. Volatilia
ad sibi similia concurrunt. ⁊ ueritas
ad eos qui operantur illam reuertet.
Leo uenationem insidiatur semper: sic
pecca operantib⁹ iniquitatē. Homo sci
ens sapia manet sicut sol: nam stultus
sicut luna immutabitur. In medio sen
satorum fixa uerbum tpr. in medio
autē cogitantium assiduus esto. Nar
ratio peccantium odiosa: ⁊ risus illo
rum delictis pecci. Loquela multi iuxta
corripitationem capiti statuet. ⁊ in inue
nienda ipius obturato auditum. Effu
sio sanguinis in uita superborum. et
maledictio illorum auditus grauis.
Qui denudat archana amici perdet
fidem. ⁊ non inueniet amicum ad a
nimum suum. Dilige proximum et
iungē cum illo fide. Quod si denu
dauerit absconsa illius. non perseq
ris post eum. Sicut enim homo qui
perdit animam suum. sic qui perdit
amicitiam proximi sui. Et sicut qui
dimittit auem de manu sua: sic qui
reliquit proximū suum ⁊ non eum
capies. ⁊ non illum sequaris. quia lon
ge abest. Effugit enim quasi caprea
de laqueo. quia uulnerata ē anima ei.
Plaga enim non poteris colligare. et

malecri è xoroano. Lemouare autem amici mysteria: desperato è anime mi ficicie. Inimicus oculo fabricat iniqū. t cum eum abiecer. in speculo oculorum adulabitur os suum: t super sermones meos adiunabit. Nonsli me aut peruerter os suum: t in uerbis tuis dabis scandalum. Multi amici ui t coequauit eis. t omnis obrectatio. Qui mittit lapidem sursū. super caput eius cadet: t plaga dolosa dolosi diuidet inimicia. Qui fodit fouea in uia cadet in eam: t qui statuit lapidem proximo suo. offendet in eo. Et qui laqueum alij ponit. peribit i lle. faciem nequissimum sibimet ipsi inuoluet. t non aduertet unde. doueniet illi. Dolus. t irrisor superbum superabunt: t quasi leena inuidiabitur illi. Laqueo pedum qui oblectantur: casu alterius. dolosi autē exultabunt. Iusti autem laudabunt. t fiducia. t omnes electabilia sunt: t mundi precordians eructabit.

XXVIII

Qui ultus erit inueniet ultionem dictum: t peccata illius seruans seruabit. Relinque proximo tuo nocenti te: t tunc deprecanti tibi peccata soluentur. Homo homini seruat iram: t audet quærere medelam? In hominem sibi similem non habet misericordiam: t de peccatis suis deprecatur. Ipse autem cum sit caro. reseruat iram. t pro propitiatione petit ab eo? Quis exorabit pro delictis illius? Memento nouissima tua: t cesset inimicitia. Tabitudo enim t mors imminent mandatis. Memorare timorem domini. t noli irasci proximo. Memorare testamentum altissimi: t despice ignorantiam proximi. Abstine te a lite. t minues peccata. Homo enim iracundus accendit iurgium. t uir peccator turbabit amicos. t in medio pacem habentium immittet inimicitiam. Sicut enim ligna silue sic ignis exardescet. t sm uirtutem hominis sic ira illius erit. t sm substantiam suam exaltabit iram suam. Citius festinatum incendet ignem. t his festinat

manus effundet sanguinem. t ubi percutere cessauerit. deficiet. Si flabello uentus quassauerit eum. dispergetur. t si exposueris super illum extinguetur. Et utraq; ex ore procedent maledictio: sybilinus. t bilinguis maledictus: multos enim turbauit pacem habentes. Lingua tertia multos emouit. t dispersit illos a gente in gentem. Ciuitates munitas destruxit. t domos magnatorum effodit. Virtutes populorum exterminauit. t gentes fortes exolauit. Lingua tertia mulieres uiratas eiecit. t priuauit illas laboribus suis. Qui respicit illam non habebit requiem. t non habebit amicum in quo requiescat. Flagelli plaga livorem inducit. plaga autē linguæ contriuet ossa. Multi ceciderunt in ore gladij. sed non sic quasi qui moriuntur per linguam suam. Beatus qui tectus est a lingua nequa. qui non transiit per iugum illius. qui non portauit super uinculis illius. Iugum enim illius. iugum ferreum est. t uincula illius uinculum æreum est. Mors illius mors nequissima. t magis potius infernus quā illa. Persecutiones illius non permanebunt: sed obumbrabunt quasi nubes iudicium. In flamma sua non ardebit iustus. Qui reliquerunt deum incident in illam. t exardebit in illis t non extinguetur. Et immittet in illos dentes quasi leo. t quasi pardus fremet ille. Sepi aures tuas spinis. t noli audire linguam nequā. t ori tuo facito ostia. t seras ambabus tuis. Aurum tuum t argentum tuum conflabis. t uerbis tuis facito stateram. t frenos ori tuo. t cauē ne forte labaris in lingua tua. t cadas in conspectu insidiantium tibi. t sit casus tuus insanabilis in medio

XXVIIII

Qui facit misericordiam fenerabit proximo suo. t qui paratus est manum mandatis suis. fenerate proximo tuo in tempore necessitatis illius. t uicissim redde proximo tuo in tempore suo. Confirma uerbum. t fidelis esto illi. t omni tempore inuenies quod tibi

neceſſarium ē. Multi quaſi mucro
nem eſtimauerunt lingua. ꝛ pleſh
runt moleſtiam his qui ſe adiuue
runt. Donec accipiant oculum. ꝛ
manus dantis. ꝛ in promiſſionibus
humiliant uocem ſuam. ꝛ in tpe re
dinonis poſtulabit ꝑpls. ꝛ loquetur
uerba tedij. ꝛ murmurationi. ꝛ ꝑpus
confundetur. Si aut ꝓtinuerit redde
re uelociter. Solidi uir reddet di
midium. ꝛ putabit illum quaſi in
uentionem. Sin aut fraudabit illū
pecunia ſua. ꝛ poſſidebit illum inimi
cum gratis. ꝛ multa ꝛ malefacta reddet
illi. ꝛ pro bonore ꝛ beneficio nocebit
illi quotidiana. Non non eum ſa ne
quitie non fenerau ſunt. ſ. fraudati
gratis annuerunt. Verumtamen ſuper
humilem animo ſereno. eſto. ꝛ pro
elemoſina non tradas illum. pro
per mandatum adiume pauperem.
ꝛ propter inopiam eius ne dimittas
eum uacuum. perde pecuniam pro
per fratrem ꝛ amicum. ꝛ non abſcon
das illam ſub lapide in perditionem
pone theſaurum tuum in preceptis
altiſſimi. ꝛ proderit tibi magis q̄ aurum. Conclude elemoſinam in cor
de pauperis. ꝛ hec pro te exorabit. ꝛ li
berabit ab omni malo. Elemoſina
rius quaſi ſacculus cum ipo. ꝛ gratia
hominis quaſi pupillam ſeruabit. ꝛ
poſtea reſurget. ꝛ retribuet illis retri
butionem in capite ſuo. Super ſcutum potentis ꝛ ſuper lan
ceam adueſus inimicum tuū pu
gnabit. Vir bonus fidem ſuam proxi
mo ſuo. ꝛ qui perdiderit ꝓ ſe confidentiam relinquet ſibi. Gratiam fraudulen
te obliuiſcaris. reddit enim pro te
animam ſuam. Repromiſſorem ꝛ
fugit peccator. ꝛ inimicus. Bona rep
miſſoris ſibi aſcribit peccator. ꝛ ingra
tus ſenſu derelinquit liberantem ſe.
Viri repromittit de proximo ſuo. ꝛ qui
perdiderit reuerentiam relinquet
ab eo. Repromiſſio nequiſſima mul
tos perdidit diuitentes. ꝛ commouit
illos quaſi fluctus maris. Viros po
tentes gratis migrare facit. ꝛ vagabi
tur in gentibus alienis. Peccator

ingrediens mandatum domini.
inciet in promiſſionem neglige q̄n
conatu multa agere meliet in iu
dicium. Recipe proximū tuum ſi
tempus habuerit tibi. ꝛ tacente tibi
ne inicias. ſimilem uite homini
aqua ꝛ panis. ꝛ teſtimentum dom̄
protegens ſuſtinebunt. Melior ꝛ
ē uictus pauperis ſub tegmine alter
q̄ epule ſplendide in peregre fine
domicilio. Admitti pro magno
placeat tibi. ꝛ impropera peregri
nationis non audies. Vita neq̄ oſpi
tando te tormo in tormum. ꝛ tibi ho
ſpitabitur non ſtomachaliter agent. nec
aperiet os. hoſpitabitur ꝛ pascet ꝛ po
tabit ingratie. ꝛ ad hec amara audi
et. Transi hoſpes ꝛ orna menſam.
ꝛ que in manu tua ſunt ciba cetera. Eri
a facie bonorum amicorum meorum
neceſſitatis tue domus mee. hoſpitio
michi ſcus ē frater. Grauia hec hoi
habenti ſenſum. tormus corrupto
ꝛ improperium fenerationis.

XXX

Qui diligit filium ſuum
aſſiduat illi flagella. ut
letetur in nouiſſimo ſuo.
ꝛ non palpet proximo ſuo
hoſtia. Qui docet filium ſuum lau
dabitur in eo. ꝛ in medio domeſti co
rum in illo gliabitur. Qui docet fi
lium ſuum inuidebit inimic inimic.
ꝛ in medio amicorum gliabitur in
illo. Mortuus ē pater illius. ꝛ quaſi
non ē mortuus. ſimilem enim reli
quit ſibi poſt ſe. In uita ſua uidit ꝛ
letatus ē in illo. Et in obitu ſuo non
ē contriſtatus. nec confuſus ē coram in
imicis. Reliquit enim defenſorem
domus ſue inimico. ꝛ amicis red
dentem gratiam. Pro animabus filiorū
colligabit unuſquiſq; ſua. ꝛ ſuper ēm
nocem non habuerit unuſquiſq; eius. Q
quis indomitus erudit domum ſuam. ꝛ filiū
remiſſus erudit preceps. Lacta filiū.
ꝛ pauentem te faciet. Iude cum eo et
contriſtabit te. Ne corrideas illi nec
condoleas. ꝛ in nouiſſimo obſtupeſcā
dentes tui. Non des illi poteſtatem in
iuuentute. ne deſpicias cogitatus
illius. Curua ceruicem eius in iuuentute.

ECLESIASTICUS XXXI

7 mde latera illius dum infans ē.
ne forte indurer. 7 non credar tibi. et
erit tibi dolor animē. Dce filiū tuus
7 operare in illo. ne in turpitudinem
illius offendas. Melior ē pauper sāns
7 fortis viribus. q3 divites imbecillis. et
flagellantis malitia. Salus animei
scītate iustitiae. 7 melior ē omni auro
7 argento. 7 corpus validum q3 census
immensus. Non ē census super census
corporis salutis. 7 non ē oblectatio
super cordis gaudium. Melior ē mors
q3 vita amara. 7 requies eterna q3 la
bor perseverans. Bona absconsa ibi
clauso. quasi apposiones epularum
circumposite sepulcro. Quid prodeit
libatio idolo. Nec enim manducabit
nec odorabitur. Sic qui effugatus a
domino. 7 poenas mercedes iniquitatis. videns oculis 7 ingemiscens. sic
spado amplectens virginem 7 suspirans
Tristitiam non des animē tuae. 7 nō
affligas temetipsum in consilio tuo. Iucunditas cordis haec ē vita hominis. 7 thesaurus sine defectione scītatis. 7 exultatio vitae ē longanimitas. Miserere animae tuae placens deo. 7 fuge 7 abjice cor
tuum in scītate eius. 7 tristitiam longe
expelle a te. Multos enim occidit tristitia. 7 non ē utilitas in illa. Zelus
7 iracundia minuunt dies. 7 ante tps
senectam adducet cogitatus. Splendidum cor bonum in epulis. epulo
rum illius diligenter fiunt.

XXXI

Vigilia honestatis tabefaciet carnes. 7 cogitatus illius auferet somnū. Cogitatus prudentis de sensu. 7 infirmitas gravis sobrii animam faciet. Laborabit dives in congregatione substantiae. 7 in requie sua replebitur bonis suis. Laborabit pauper in diminutione victus. 7 in fine inops fit. Qui aurum diligit non iustificabitur. 7 qui insequitur corruptionem replebitur ex ea. Multa data sunt in
ruinam casus. 7 facta ē in ore ipsius perditio illorum. Laqueum offensionis ē. aurum sacrificantium. Ve illis qui sectantur illud. 7 omnis imprudens deperiet in illo. Beatus dives qui inven
tus ē sine macula. 7 qui post aurum non abiit. nec speravit in pecunia 7 thesauris
Quis ē hic 7 laudabimus eum. Fecit enim mirabilia in vita sua. Quis probatus ē in illo. 7 perfectus invenietur ē. 7 erit illi gloria eterna. Qui potuit transgredi 7 non ē transgressus. 7 facere mala 7 non fecit. Ideo stabilita sunt bona illius in domino. 7 elemosinas illius enarrabit omnis ecclia sanctorum. Super magnam sedisti mensam. non aperies super illam faucem tuam primo. Non dicas simulata sunt que super illa sunt. Memento qui malus ē oculus neq3. Ne quid oculo quid creatum ē. Ideo ab omni facie sua lacrimabitur. cui videtur. Nec extendas manum tuam primo. 7 invidia examinatis erubescit. Ne opprimaris in quolibet loco. Intelli
ge que sunt proximi tui. et tuo. Et tē quasi homo frugi bis que tibi appo
nuntur. ut non cum manducas multi
dio labaris. Cessa primo disciplinae ca. 7 noli nimius ē ne forte offendas. Et si in medio multorum sedisti pri
or illis non extendas manum tuam. nec primo poscas bibere. Quam sufficiens ē homini eruditio unius exigui. 7 in dormiendo non laborabis ab illo. 7 non senties dolorem. Vigilia 7 colaphus 7 tortura uno in frumento. somnus sanitatis in homine parco. Dormiet usq3 mane. 7 anima illius cum ipso delectabitur. Et si coactus fueris in edendo multum. surge e medio 7 vome 7 requiescet te. 7 non adduces corpori tuo infirmitatem. Audi me fili 7 exspectas me. 7 in novissimo invenies verba mea. In omnibus operibus tuis esto velox. 7 omnis infirmitas non occurret tibi. Splendidum in panibus benedicent labia multorum. 7 testimonium audientium illius fidele. In nequissimo populo murmurabitur civitas. 7 testimonium nequitiae illius verum ē. Diligentes iumento noli provocare. multae enim exterminabunt unum. Ignis probat ferrum durum. sic unum cor ad superbos arguet in obscuritate portarum. Equa vita hominibus unum in sobrietate. Si bibas illud moderate. eris so

bitus. Que ē uita que minuitur uino. Quid desiderat uitam? Vbi. Vinus in iocunditate creatum ē. non in ebrietate: ab initio. Exultatio anime 7 cordis. uinum moderate potatum. Sanitas ē anime 7 corporis: sobrius potus. Vinum multum potatum. iracundiā 7 iram. 7 ruinas multas facit. Amaritudo anime uinum multum potatum. Obrietatis animosicie imprudentis offensio. minorans uirtutem 7 faciēs uulnera. In conuiuio uini non arguas 7 proximum: 7 non despicias eum in leticia illius. Verba improperij nō dicas illi: 7 non premas illum in repetendo.

XXXII

Si te in sedem posuerunt: noli extolli. Esto in illis q̄si unus ex ipsis. Curam illorum habe. 7 sic assidebis. 7 omni cura tua explicita recumbe. ut letetis propter illos. 7 coronam gratiā accipias. coronam 7 dignitatem assequaris congregationis. Loquere maiorum natu. decet enim te. Primum uerbum diligenter scias: 7 non impedias musicā. Vbi non ē auditus nō effundas sermonem. 7 importune noli extolli in sapientia tua. Cymbalum carbunculi in ornamentum auri. 7 psalterium musicorum in conuiuio uini. Sicut in fabricatione auri signum ē smaragdi. sic numerus musicorum in conuiuio. 7 moderato uino. Audi tacens 7 prouerentia accedet tibi bona gratia. Adolescens loquere in tua causa uix. Si bis interrogatus fueris. Sit tibi responsum tuum. 7 in multis esto quasi insciens. 7 audi tacens simul 7 queritus. 7 loqui in medio magnatorum non presumas: et ubi sunt senes non multum loquatis. Ante grandinem precibit coruscatio. 7 ante uerecundiam precibit gratia. 7 prouerentia accedet tibi bona gratia. Et hora surgendi: non te trices. Prece tua aut prior in domum tuam. 7 illic illudare. 7 age exceptiones tuas. 7 non in delictis 7 in uerbo superbo. Super his omnibus benedic deum qui fecit te. 7 inebriante te ab omnibus bonis suis. Qui timet dominum ex

cipiet doctrinam eius. 7 qui uigilauerint ad illum inuenient benedictionē illius. Qui queritur legem replebitur ab ea. 7 qui insidiose agit scandalizabitur ab ea. Qui timent dominum inuenient iudicium iustum. 7 iustitias quasi lumen accendent. Peccator homo uitabit correctionē. 7 secundum uoluntatem suam inuenient separationē. Vir sapiens non despiciet intelligentias. alienus 7 superbus non pertimescet timorem. Etiam postquā fecit cum consilio 7 sine detractionibus arguet te. Sine consilio nichil facias: et post factum non penitebis. In uia ruine non eas. 7 non offendas in lapides nec credas te uie laboriose. ne ponas anime tue scandalum. 7 a filiis tuis caue. 7 a domesticis tuis attende. In omni opere tuo crede et fideanimē tue. Hec ē enim custodia mandatorum. Qui credit deo attendit mandatis. 7 qui confidit in illo non minorabitur.

XXXIII

Infirmitates dei non occurrent malis. In tentatione dei illuminabit. 7 liberabit a malis. Sapiens non odit mandata 7 iustificationes. 7 non illi dei: quasi in procella nauis. Homo sensatus credit legi dei. 7 ei illi fidelis. Qui interrogationem manifestat. parabit uerbum. 7 sic deprecatus exaudietur. 7 instruabit disciplinam. 7 ante respondebit. Precordia insani quasi rota carri. 7 quasi axis instabilis cogitatus illius. Equus emissarius sic 7 amicus subsannator: sub omni suspirabit. Quare dies die superat. 7 iterum lux luce. 7 annus annum a sole? A domini scientia separati sunt. Sole. 7 preceptum custodiente dei sapiam diuidunt. 7 immutabiles tempora 7 dies festos ipsorum. 7 in illis dies festos celebrauerunt ad horam. Et ipsis exaltauit 7 magnificauit q̄s. 7 ex ipsis posuit in numerum dierum 7 annos. Et omnes homines de solo 7 de terra unde creatus ē adam. In multitudine discipline dominus separauit eos. 7 immutauit uias eorum. Et ex ipsis benedixit 7 exaltauit. 7 ex ipsis

ficauit. ꝛad se applicauit. Et ipis
maledixit ꝛhumiliauit. ꝛoue:tit il
los ad sepatiõnem ipõrum. Quasi
lutum figuli in manus illius plas
mare illud ꝛdisponeit. Omnes uie
eius sm dispositionẽ eius. sic homo
in manus illius. qui se fecit ꝛredder
illi sm iudiciũ suum. Contra ma
lum bonum è. ꝛcontra uitam mors. ꝛ̃
uirum iustum pecco:. Et sic intueir
in omnia opera altissimi. duo ꝛduo
unum ꝛcontra unum. Et ego nouissi⁹
uigilaui. ꝛquasi qui colligit racemo
post uindemiatores. In benedictione
dei ꝛipe speraui. ꝛquasi qui uindem
iat replebo torcular. Respicite q̃m n
mihi solu laborauj. ꝛ̃ omnib⁹ exqui
rentib⁹ disciplinam. Audite me ma
gnati ꝛomnes populi. ꝛrectores ecce
ecclie. Filio ꝛmulieri fili ꝛ
amico. non des potestatem super te uo
luntati tue. Et non videns alijs possess
ionem tuam. ne forte peniteat te. ꝛ
despiciens pro illis. Dum adhuc su
peres ꝛaspiras. non imitabit te ois
caro. Adhuc è enim. ut filij tui te ve
gent. q̃s te respicere in manus filio
tuorum. In omnib⁹ operib⁹ tuis pre
cellens este. ne videris maculam in
gl'iam tuam. In die ꝯsummationis die
tue. ꝛin tpe exitus tui. distribue
hereditatem tuam. Oliua ꝛuinea ꝛ
bonus asinus. pane ꝛdisciplina. ꝛque
ur requiescere ꝛopus seruo. Opa
m disciplina. ꝛqueur requiescere. la
ta manus illi. ꝛqueur libertatem. fu
gam ꝛlorum cuiuare collum duru
ꝛ seruum inclinare operationes assi
due. Seruo malitiosꝫ torqua ꝛspe
cies: mitte illum in operationem ne
uacet. Multam enim malitiam do
cuit otiositas. In opera ꝯstitue eum:
sic enim decet illum. Q̃ si nõ obau
dierit grauia illum ꝯpedibo. ꝛnonam
plificẽs super omnem carnem. Ferus
sine iudicio nichil facias grate. Si
è ubi fenus fiehis. sit ubi quasi ꝯtra
ria. Quasi fitim sic cum tracta. qui
in sanguine anime tue ꝯparasti illum
Si lesero cum miserit in fugam ꝯ
tenet. ꝛsi extollens discedet qui

queras. ꝛm qua ira quer⁹ illum ne
scis.

XXXIIII

Vana spes ꝛmendacia insen
sato uiro. ꝛsomnia extol
lunt imprudentes. Quasi
qui apprehendit umbras.
ꝛqui persequitur uentum: sic ꝛqui at
tendit ad uisa mendacia. Secundum
hec uisio hominum. Ante faciẽ hois
similitudo alterius hominis. Ab imi
to quid mundabitur? Et a mendacio
quid uerum dicetur. Diuinatio eui
nis ꝛaruspicia mendacia. ꝛsomnia ua
le facies cordium uanitas è. Et sicut pa
rturientis cor: tium fantasias patitur.
nisi ab altissimo fuerit emissa uisita
tio. Ne dederis in illis cor: tium. Alis
tes enim errare fecerunt somnia. et
excesserunt sperantes in illis. Sine m̃
dacio ꝯsummabitur: uerbum legis. ꝛsa
pientia in ore fidelis ꝯplantabitur. Q̃
non è tentatus quid sit? Vir in mul
tis expertus cogitabit multa. ꝛqui ꝛ
multa didicit enarrabit intellectus.
Qui non è expertus pauca recognos
cit: qui autem multas fatuus è. mul
tiplicabit malitiam suam. Qui ten
tatus non è: qualia scit? Qui ipla
tatus è biuratabit nequitia. Multa
uidi enarrando. ꝛplurimas ruinas ꝯ
fricmoines. Aliquotiens usqꝫ ad
mortem periclitatus sum horum ci
tribulatus sum gratia dei. Spus ti
mentium deum queretur. ꝛm respec
tu illius benedicetur. Spes eius illor
m saluantẽ illos. ꝛoculos dei in diligẽ
tes se. Qui timet deum nichil trepi
dabit ꝛnon pauebit: quia ipe è spes
eius. Timentis deum bta è anima
eius. Ad quem respicit? Et quis
è fortitudo eius? Oculi domini sup
timentes eum. protector: potentie fir
mamenti uirtutis. Tegimen ardor.
ꝛumbraculum meridiani. defensio
offensionis. ꝛad uitorium casus er
altans animam. ꝛilluminans oculo.
dans sanitatem uitam ꝛbenedictionẽ.
Immolantis ex iniquo oblatio è ma
culata. ꝛnon sunt beneplacite fabri
nationes iniustorum. Dominus so
lus sustinentibus se in uia ueritatis ꝛ

ustitie. Dona iniquorum nō pbat altissimus: nec respicit in oblationib⁹ iniquorum. nec in multitudine sacrificiorum eorum propitiabitur peccatis. Qui offert sacrificium ex substantia pauperum. quasi qui uictimat filium in conspectu patris sui. Panis egentium uita pauperis est: qui defraudat illum homo sanguinis est. Qui auferit substantiam proximi sui. quasi qui occidit proximum suum. Qui effundit sanguinem. et qui fraudem facit mercenario fratres sunt. Unus edificans et unus destruens: quid prodest illis nisi labor? Oratione una unus maledicens: cuius uocem exaudiet deus? Qui baptizatur a mortuo. et iterum tangit mortuum quid proficit lauacro illius? Sic homo qui ieiunat in peccatis suis. et iterum eadem faciens: quis exaudiet orationem illius? quis profuit humiliando se?

XXXV

Qui obseruat legem multiplicat oblationem. Sacrificium salutare est attendere mandatis. et discedere ab omni iniquitate. et propitiationem mittere sacrificii super iniustitias. et deprecatio pro peccatis recedere ab iniustitia. Reddet gratiam qui offert similaginem. et qui facit misericordiam offert sacrificium. Beneplacitum est deo recedere ab iniquitate. et peccato pro peccatis recedere ab iniustitia. Non apparebis ante conspectum dei uacuus. haec enim omnia propter mandatum dei sunt. Oblatio iusti impinguat altare: et odor suauitatis est in conspectu altissimi. Sacrificium iusti acceptum est. et memoriam eius non obliuiscetur dominus. Bono animo gloriam redde deo. et non minuas primitias manuum tuarum. In omni dato hilarem fac uultum tuum: et in exultatione sanctifica decimas tuas. Da altissimo secundum datum eius. et in bono oculo admixtionem facito manuum tuarum. quia dominus retribuens est. et septies tibi reddet tibi. Noli offerre munera prava. non enim suscipiet illa. et noli intueri sacrificium iniustum. quia dominus iudex est. et non est apud illum

gloria personae. Non accipiet dominus personam in pauperem. et precationem laesi exaudiet. Non despiciet preces pupilli. nec uiduam si effundat loquelam gemitus. Nonne lacrimae uiduae ad maxillam descendunt et exclamatio eius super deducentem eas? Maxilla enim ascendunt usque ad celum. et dominus exauditor non delectabitur in illis. Qui adorat deum in oblectatione suscipietur: et deprecatio illius usque ad nubes propinquabit. Oratio humiliantis se nubes penetrabit. et donec propinquet non consolabitur. et non discedet donec aspiciat altissimus. et dominus non elongabit se iudicabit iustos. et faciet iudicium. et fortissimus non libebit in illis patientiam. ut conteratur dorsum illorum. et gentibus reddet uindictam. donec tollat plenitudinem superborum. et sceptra iniquorum conterat. donec reddat hominibus secundum actus suos. et operum eorum. et secundum praesumptionem illorum donec uideat iudicium plebis sue. et consolabitur illos misericordia sua. Speciosa misericordia dei in tempore tribulationis: et quasi nubes pluuiae in tempore siccitatis.

XXXVI

Miserere nobis deus omnium et respice nos: et ostende nobis lucem miserationum tuarum. Et immitte timorem tuum super gentes quae non exquisierunt te. ut cognoscant quia non est deus nisi tu. ut enarrent magnalia tua. Allena a manum tuam super gentes alienas: ut uideant potentiam tuam. Sicut enim in conspectu eorum sanctificatus es in nobis. sic in conspectu nostro magnificaberis in illis. ut cognoscant te sicut nos cognouimus. quia non est deus praeter te domine. Innoua signa: et immuta mirabilia. Glorifica manum tuam. et brachium dextrum. Excita furorem: et effunde iram. Extolle aduersarium. et affligat inimicum. Festina tempus et memento finis: ut enarrent mirabilia tua. In ira flammae deuorent: qui saluatus est. et qui pessimat plebem tuam inueniant perditionem

ECLESIA

Conteret caput principum inimicor. dicentium non è alius preter me. Cõ grega omnes tribꝰ iacob. 7 cognoscat quia non è deus nisi tu. ut enarrent magnalia tua. 7 hereditabis eos sicut ab initio. Miserere domine plebi tue super quam inuocatum è nomé tuum. 7 ris. quem coequasti primogenito tuo. Miserere ciuitati sanctificationis tue ciui. tati requiei tue. Reple sion ma. nificentiabilibꝰ habitatiõis tuæ. 7 gloria tuo populum tuum. Da testimoniũ ꝙa ab initio creaturæ tuæ sunt. 7 suscita prophetationes quas locuti sunt in nomine tuo propheꝛe priores. Da mercedem sustinentibꝰ te. ut prophetæ tui fideles inueniantur. 7 exaudi orationes seruorum tuorum. Sm benedictionem aaron da populo tuo. 7 dirige uias tuas in iustitia. ut sciant omnes qui habitant terram. quia tu es deus sempiternorum. Omnem escam manducabit uenter. 7 è cibꝰ cibo melior. Sanies attingit cibum. 7 cor sensatum uerba mendacia. Cor prauum dabit tristitiam. 7 homo prudens resistet illi. Omnem masculi. um accipiet mulier. 7 è filia melior filio. Species mulieris exhilarat faciem uiri sui. 7 super omnem concupiscentiã homis superducit desiderium. Si è lingua ciuitatis. è 7 mitigationis 7 mitis. Non è uir illius. sm filios hominum. Qui possidet mulierem bonam. inchoat possessionem. Adiutorium sm illum è. 7 columna ut regnet. Vbi non è sepes diripietur possessio. 7 ubi non est mulier ingemiscit egens. Qui enim dit qui non habet nidum. 7 deflectens ubicumq; obscurauerit quasi succincti lato exiliens de ciuitate in ciuitatem.

XXXVII

Omnis amicus dicet. ego amicitiam copulam. sed est amicus solo nomine amicus. Nonne tristitia mestus usq; ad mortem. Sodalis autem 7 amicus in conuersionem conuertentur. O prestigiosa nequissima unde creata es. cooperire aridam malitiam 7 dolositatem illius. Sodalis amico iocundabitur in oblectationibꝰ. 7 in tpe tribulationis adiutor erit. Sodalis amico adhærebit carni sanguinis eius. 7 contra hostem accipiet scutum. Non obliuiscaris amici tui in animo tuo. 7 non immemor sis illius in operibꝰ tuis. Noli consiliari cum socio tuo. 7 a zelantibꝰ te abscondes cõsilium. Omnis consiliarius prodit consiliũ sed è consiliarius in semetipso. A consiliario. 7 malo fuga animam tuam. Prius scito quæ sit illius necessitas. 7 quid ipse in animo suo cogitabit. ne forte mittat sudem in terram. 7 dicat tibi bona è uia tua. 7 stet e contrario uidere quid è eueniat. Cum uiro impietuoso initia de iustitia. 7 cum iniusto de iustitia. 7 cum mulier de his quæ emulantur. cum timido de bello. cum negociatore de contractione. cum emptore de uendicatione. cum uiro luxuriosi de grauitate agendis. 7 cum impio de pietate. cum inhonesto de honestate. cum operario agrario de omni opere. cum operario annuali de consummatione anni. cum suo pigro de multa operatione. Non attendas his in omni consilio. Sed cum uiro sancto assiduus esto. quemcumq; cognoueris obseruantem timorem dei. cui & anima tua sm animam tuam. Quicumq; tenebris uerit in tenebris. non dolebit tibi. Et cor tuum consilij stabitur tecum. Non enim tibi aliud. plus illo. Animaduerti sæpe enarrantur aliquando uera. quæ septem circumspectores sedentes in excelso ad speculandum. Et in his omnibꝰ deprecare altissimum. ut dirigat in ueritate uiam tuam. Ante omnia opera uerbum uerax præcedat te. 7 ante omnem actum consilium stabile. Verbum neq; immutabit cor. ex quo quatuor partes oriuntur bonum 7 malum uita 7 mors. 7 dominabitur delorum è assidua lingua. Vir pertinax multos erudiuit. 7 anime sue suauis è. Qui sophistice loquitur odibilis est. omni re defraudabitur. Non è enim illi data a domino gratia. omnium enim sapientia defraudatus è. Est sapiens animæ sue sapiens. 7 fructus sensus illius laudabilis. Vir sapiens plebem suam erudit. 7 fructus sensus illius fideles sunt. Vir sapiens in plebibus

benedictione. & uidentes illum laudabunt. Vita uni⁹ in numero dieꝝ: dies aũt ihi⁹ innumerabiles sunt. Sapiens in populo hereditabit honorẽ: & nomen illius erit uncus in eternũ. Fili in uita tua tempta animam tuã: & si fuerit neq̃s non des illi potestatem. Non enim omnia omnib⁹ expedit: & non omni anime oĩne genus placet. Noli auidus eẽ in omni epulatione: & non te effundas super omnẽ escam. In multis enim escis erit infirmitas: & auiditas appropinquabit usq̃s ad colerã. Propter crapulas multi obierunt: qui aũt abstinens ẽ adiicet uitam. XXXVIIII

Honora medicum propter necessitatem: etenim illum creauit altissimus. Ado ẽ enim omnis medela: & a rege accipiet omnẽ donationem. Disciplina medici exaltabit caput illius: & in conspectu magnatorum laudabitur. Altissimus de terra creauit medicinam: & uir prudens non abhorrebit illam. Nonne aligno indulcata ẽ aqua amara: ad agnitionem hominum uirtus illorum. & dedit hominib⁹ scientiam altissimus honorari in mirabilib⁹ suis. In his curans mitigauit dolores: & unguentarius faciet pigmenta suauitatis: & unctiones efficiet sanitatis: & non cõsummabuntur opera eius. Pax eni dei super faciem terre. Fili in tua infirmitate non despicias temp̃. sed ora deum & ipse curabit te. Auerte a delicto & dirige manus: & ab omni delicto munda cor tuum. Da suauitatem & memoriale similaginis: & impinguia oblationem: & da locum medico. Et enim illũ deus creauit: & non discedat a te. quia opus eius sunt necessaria. Est enim tempus quando in manib⁹ eorum meliorabis: & ipsi uero dominum deprecabuntur: ut dirigat requiem eorum & sanitatem ad propter euersionem eorum. Qui delinquit in conspectu eius qui fecit eum incidet in manus medici. Fili mortuum preduc lacrimas: & quasi dura passus incipe plorare: & secundum iudicium cõtege corpus illius: & non despicias se

pultura illius. Propter declamationem a mane fer lucrum illius una die: & solare propter tristitiam. & fac luctum secundum eius uno die uel duob⁹ propter detractionem. Ab tristitia enim festinat mors & corrumpet uirilitem. & tristitia cordis flectit cernicem. In abductione permanet tristitia. & ibi mors sine cor. Non derelinquas tristitia cor tuum. & recrea illud. memento nouissimor⁹ tuor⁹. & noli obliuisci. Neq̃s enim conuersio. & huic nichil proderis. & recipis pessimabis. Memor esto iudicii mei. sic enim erit & tuum. Hodie mihi & tibi cras. In requiem mortui requiescat fac memoriam eius: & solare illum cum exierit spiritus suus. Sapiam scribe in tempore uacuitatis: & qui minoratur actu sapientiam percipiet. Quia sapientia replebit qui tenet aratrum. & qui gloriatur in iaculo. stimulo boues agitat. & occupatur in operib⁹ eorum. & narratio eius in filiis taurorum. Cor suum dabit ad uertendum sulcos. & uigilia in sagina uaccarum. Sic omnis faber et architectus qui noctem tamq̃s nocte transigit. Qui sculpit signacula sculptilia. & assiduitas eius uariat picturam. Cor suum dabit ut similitudinem picturae. & uigilia sua perficiet opus. Sic faber ferrarius sedens iuxta incudem & considerans opus ferri. Vapor ignis uret carnes eius. & in calore ignis pugnabit contra similitudinem uasis actus eius. Vox malleti inouabit aurem eius. & contra similitudinem uasis oculus eius. Cor suum dabit ut consummationem operum. & uigilia sua ornabit imperfectionem. Sic figulus sedens ad opus suum. & uertens pedib⁹ suis rotam. quem sollicitudine positus ẽ semper. & propter opus suum. & in manu ẽ omnis operatio eius. In brachio suo formabit luteum. & ante pedes suos curuabit uirtute sua. Cor suum dabit ut consummet luminaria. & uigilia sua mundabit fornacem. Ob hec in manib⁹ suis spectauerunt. & unusquisq̃s in arte sua sapiens ẽ. Sine his omnib⁹ non edificabitur ciuitas. & non inhabitabunt. nec ambulabunt. & non ascendent. Super sellam iudicis non sedebunt. & testamentum

ECCLESIASTICUS

uidicq non intelligent. neqs palaz
facietem disciplinam z uidicum. zin
parabolis non immorabuntur. ss ciuitaz
eni sustinebunt. z repiccatio illoruz
in operatione attis accomodantes a
nimam suam. z quirentes in legez
altissimi.

XXXIX

Sapiam omnium antiqm
exquirit sapiens. z in pro
phetis uacabit. Narrationes
uirorum nominatorum obser
uabit. z in uersutias parabolarum si
mul intromibit. Occulta proucrbioz
exquirit. z in absconditis parabolaz
uersabitur. In medio magnatorum
ministrabit. z in conspectu principis ap
parebit. In terram alienarum gentiu
pertransiet. bona enim z mala in ho
mine temptabit. Cor suum tradet ad m
gilandum diluculo ad deum qui fe
cit illum. z in conspectu altissimi deprecabi
tur. Aperiet os suum in oratione. z p
delictis suis deprecabitur. Si enim
dominus magnus uoluerit. spiritu i
telligentie replebit illum. Et ipe ui
sq; uerbum sapie sue. z in oratione confitebitur domino. Et ipe
dirriget consilium eius. z disciplinam.
z in absconditis suis meditabitur. Ipe
palam facier disciplinam doctrine
sue. z in lege testamenti domini gla
biatur. Collaudabuntur multi sapiam
eius. z usq in seculum non delebit.
Non recedet memoria eius. z nomé
eius requirent a generatione in ge
nerationem. Sapiam eius enarrabit
gentes. z laudem eius enunciabit
ecclia. Si permanserit nomen eius
uel mille. z si requi
erint prudenter illi. Adhuc et filiabor
it enarrabit. ut fluuius enim repler
sum. z in uocc dicet. Obaudite me
omnes fideles. z quasi rose plantaz
super riuos aquarum fructificate. Qui
libanus odorem fragrantie habete. Flo
rete flores. quasi lilium date odorez
z frondete in gratiam. z collaudate ci
ncum. z benedicite dominum in ope
ribus suis. Date nomini eius magni
ficentiam. z confitemini illi in uocc la
bioum uestrorum. in canticis labioz
z cythara. z sic dicetis in confessione.
Opera domini uniuersa bona valde
in uerbo eius stetit aqua sicut congre
gatio. z fmonceris illius sicut receptio
nes aquarum. qui in preceptis eius
placet sibi. non est minoratio in filiis
eius. Opera omnis carnis coram
illo. z non est quicqs absconditum a
ab oculis eius. Ab initio z usq; in finem
respicit. z nichil est mirabile in aspec
tu eius. Non est dicere quid est hoc. aut
quid est illud. Omnia enim in tpe a
suo quesitum. Benedicto illius qui
similis manebit. z qui non corrum
dimus animam nostram. sic in ip
sius gentes que non exquisierunt
eum benedicabit. Quomodo quesita
quasi in sicco. z siccata est terra. et
uie illius uie illorum directe sunt. si
peccatis offensiones in ira eius. Bo
na bonis creata sunt ab initio. sicut
quibusdam bona z mala. sunt enim
rei uite hominum aqua ignis. z ferr
z sal. z lac z panis similago. et mel
z botrus uue et oleum z uestimentum
hec omnia sctis in bona. sic z impijs
z peccatoribus in mala conuertuntur. Spi
ritus. qui ad ultionem creati sunt. z
in furore suo obstringunt tormenta
sua. In tpe consummationis effundent
uirtutem. z animum eius qui fecit
illos exhaurient. Ignis grando. fames
z mors. omnia hec ad ultionem creata
sunt. bestiarum dentes z scorpij z
spientes z uiperea ultricantes in ex
terminium impios. In mandatis eius
epulabuntur. z super terram in neces
sitate preparabuntur. z cum tpibus suis
non pretenent uerbum. Propterea
ab initio confirmatus sum z roborat
sum. cogitatus z scriptus omnis. Qui
opera domini bona. z omne opus bo
na sua subministrauit. Non est dicē
hoc illo nequius est. Omnia enim i
tpe suo approbabuntur. Et in uoce
omni confitebuntur collaudate dicte
dicite nomen eius.

XL

Occupatio magna creata
est omnibus hominibus. z iugi
gumue super filios adam. a
die exitus de utero matris su

ris comm. usq; in diem sepulture
niarum omnium: cogitationes cor
z rumores cordis. adinuentiones ex
pectationis. z uoces detractionis. Spe
luncie super terram gliosam usq; ad
humiliatum in regnum z crucietur.
ale eo qui unum uehemto. z posuit co
uinam usq; ad eum qui cooperuit
luto cruce. fusos z uino tumultus.
fluctuantes. z timor mortis. z cacumia
persequentes. z ruinam. Et in tpe
infectionis in cubili. somnus mor
immutat faciem eius. Omnem ini
michil in aquis. z ab eo in somnie
quasi in die respectus. Coram hostis
è in usu cordis sui. tanq; qui exsa
ur in die festi. (in pace saluus fac ex
fluxerit. z ad nichilum ad nullum tim
rem. cum omni carne ab homine usq;
qs ad pecus. Et super peccatore sep
tuplum. Ad hec mors linguis. ore
ptio. z rompha. oppressiones. fame.
z tentatio. z flagella. Super iniquos
creata sunt hec omnia. z propter illos
fera e cadauerosa. Omnia enim
que de terra sunt in terram reuertet
z aque omnes ad mare reuertentur.
Omne munus z omnis iustitia delebit
z fides in sempiternum. Iustus quasi
stabunt sicut fluuius siccabitur. z
sicut tonitruum magnum in pluui
personabunt. In ajere uenco manus
suas leuabunt. sic prauaricatores in
obstupescent. Sepes im
piorum non multiplicabit ramos.
z uoces immunde super cacumen ju
ne sonant. Super omnem aquam
munditias. z ad eam fluuius arun
omne semen electum. Omnia sicut
paradisus benedictionibus. z mise
lectulo permanet. Vita sibi sufficien
te operam dulcabitur. z in ea inuen
et thesaurum. Filii edificant ciuitates
obstruabit nomen. z super hanc mul
ier inuiolata permanebit. Domum
munifica lenificat eos. z super omnes
dilecto sapie. Labia z fabulantur
suauem laudem melodiam. z super
omnis lingua suauis. Semi z ipsem
desiderabit oculus auris. z super hec
omnes sanctos. Amicus z fabulus. i

ipse cuncta creo. z super omnes mul
cum uno. Ore si adhuc unum ipse
tribulationis. z super eo missa libe
bit. Animum tangentem animo
pedum. z super omnes filium bene
placitum. Gaudium cum tristitia co
letatur cor. z super hec timor do mi.
Non è in timore domini minoratio
z non è in eo querere adiutorium.
Timor domini sicut paradisus be
nedictionis. z super omnem glo
operuerunt illum. Fili in tpe uite
ne indigeas. Melius è enim mo
ri qs indigere. Vn inspiciens in me
sam alienam non è uita eius in co
gitatione uictus. Aut enim alam
suam cibis alienis. Non aut disci
plinatus z eruditus. custodierse. sa
ore imprudentis accendit. incipi
z in uentre eius ignis ardebit.

XLI

O mors qs amara
è memoria tua homini in
iusto. z pacem bona in su
stantijs suis. O uir quieto
z cunctis in dire sunt in omnibus
z adhuc ualens accipere cibum. O
mors bonum è iudicium tuum bo
indigenti. z qui minoratus uiribus
defecto etate. z cui te omnibus cura è.
z incredibili qui perdit sapiam. Ho
li metuere iudicium mortis. Exem
to que ante te fuerunt. z que super
uenturi sunt tibi. Hec iudicium a
domino omni carni. Et que super
uenerit in beneplacito altissimi. si
ue decem. sive centum. sive mille
annis. Non è enim in inferno accu
satio uite. Filij abhominationis sunt
filij peccatorum. z qui conuersantur se
cus domos impiorum. Filios pecca
torum perdet hereditas. z cum semine
eorum assiduitas obprobrij. De pie
impio queremur filij. qui propter
illum sunt in obprobrio. Vae uobis
impij qui derelinquistis legem dei
altissimi. Et si nati fuerint in ma
ledictione nascentur. z si morientur
fuerint in maledictione eorum pars
uia. Omnia que de terra sunt in ter
ram reuertentur. sic impij a maledic
in perditionem. Lucta hominis

ECLESIA

in corpore iporum. nomen aut impio
rum delebitur. Cura habe de bono
nomine: hoc enim magis permanebit
tibi. q̄s mille thesauri magni 7 pretiosi
Bone vite numerus dierum: bonus
aut nomen permanebit in eo. Disci
plinam in pace ostuate fily. Sapia ab
scondita. et thesaurus occultus. que u
tilitas in utrisq;? Melior é homo q̄
abscondit stulticiam suam. q̄s hom̄
qui abscondit sapiam suam. Verum
tamen erubescimini in his que prece
dunt de ore meo. Non é enim bonus
omnem imverecundiam observare. 7
non omnia omnib; beneplacent i
fide. Erubesce a pte 7 mire de fornica
tione. a potestate 7 potente de mēda
cio. a principe 7 iudice de delicto. a sy
nagoga 7 plebe de iniquitate. a socio
7 amico de iniustitia. de loco in quo
hospitis de furto. de veritate dei 7 testa
mento. de discubitu in panib;. 7 ab
osculatione dan 7 accepti. a salutan
ib; de silentio. a respectu mulieris fo
nicarie. 7 ab auersione uultus cogna
ti. Ne auertas faciem a proximo tuo.
7 ab auferendo partem. 7 non restituēdo.
Ne respicias mulierem alienam ui.
7 ne scrutetis ancillam eius. neq; ste
tetis ad lectum eius. Ab amicis de f
monib; improperij 7 cum dederis ne
improperes.

XLII

Qui duplices sermonem
audiris. de reuelatione
sermonis abscondita. 7 ei
ueris sine ostentatione. 7 inue
nies gratiam in ospectu omnium hominum.
Ne pro his omnib; offundaris. 7 ne
accipias personam ut delinquas. De
lege altissimi 7 testamento. de iudicio
iustificare impium. De uerbo sotior
7 latorum. 7 de datione hereditatis
amicorum. De equalitate stateris 7 pō
derum: de aquisitione paucorum et
multorum. De corruptione emptio
nis 7 negotiatorum. 7 de multa disci
plina filiorum. de pessimo suo latis
sanguinare. Super mulierem neq̄s
bonum é signum. Vbi manus mul
te sunt claude. 7 quocumq; trades mu
nera 7 appende. datum uero 7 accepti

omnē describe. De disciplina insensa
ti 7 fatui. 7 de senioribus qui iudicant
ab adolescentibus. Et eris eruditus in
omnibus. 7 probabilis in ospectu om
nium. Filia pris absconditus é. uigi
lia 7 sollicitudo eius auferet somnum:
ne forte in adolescentia sua adultera
efficiatur. 7 cum uiro comorata odibi
lis fiat. ne quando polluatur in uirgini
tate sua. 7 in paternis suis grauida inue
niatur. Ne forte cum uiro comorata i
transgrediatur. aut certe sterilis effica
tur. Super filiam luxuriosam ostrma
custodiam. ne quando faciat te in ob
probrium uenire inimicis. a detractio
ne in ciuitate. 7 ab iectione plebis. et
confundat te in multitudine populi. Oi
hominem noli intendere in spē. 7 in me
dio mulierum noli conmorari. De ne
stantis enim procedit tinea. 7 a mulie
iniquitas uiri. Melior é iniquitas uī.
q̄s benefaciens mulier. 7 mulier confun
dens in obprobrium. Memor ero ope
rum domini. 7 que uidi annūtia
bo. In sermonib; domini opera eius. 1
Sol illuminans per omnia respexit.
7 gloria domini plenum é opus eius. 1
Nonne sanctos fecit dominus enarrare
omnia mirabilia sua. que confirmauit
dominus omnipotens stabilita in gloria sua.
Abyssum 7 cor hominum inuestigauit.
7 in astutia illorum excogitauit. Quia
nit enim dominus omnem scientiam. 7
inspexit in signum eternum. annuntians
que preterierunt 7 que supernenturi
sunt. reuelans uestigia occultorum.
7 non preterit illum omnis cogitatio:
7 non abscondit se ab eo ullus sermo.
Magnalia sapie sue decorauit que é
ante seculum 7 usq; in seculum. Ne
q; adiectum é. neq; minuetur. 7 non
egent alicuius consilio. Q̄s desiderabilia
omnia opera eius. 7 tanq; scintillas
que é considerant. Omnia hec uiuunt 1
7 manēt in seculum. 7 in omni necessi
tate omnia obaudiunt ei. Omnia 1
duplicia unum contra unum. et non 1
fecit deesse quicq;. Vnusquisq; cō
firmabit bona. Et quis saturabitur 1
uidens gloriam eius?

XLIII

STICVS

Hl animis firmamentis pulcritudo eius. spes celi illustratione glorie. Sol in aspectu annuntians in exitu: opus admirabile opus excelsi. In meridiano exurit terram. et in aspectu ardoris eius quis poterit substinere? Fornacē custodiens in operibus ardoris. triplicat sol exurens montes. radios igneos exsufflans. et refulgens radijs suis obcecat oculos. Magnus dominus qui fecit illum. et in sermonibus eius festinauit iter. Et luna in omnibus in tpe suo. ostensio tpis et signum eni. Aluna significat diei festi. luminare quod minuitur in consummationem. Mensis secundū nomen eius est. crescens mirabiliter in consummatione. Vas castrorum in excelsis. in firmamento celi resplendens gloriosa. Spes celi gloria stellarum: mundum illuminans in excelsis dominus. In verbis sciet stabunt ad iudicium. et non deficient in vigilijs suis. Vide arcum et benedic qui fecit illum. Valde speciosus est in splendore suo. circuit celum in circuitu glorie sue. Manus excelsi aperuerunt illum. In imperio suo accelerauit nubem. et celerat coruscationes emittere iudicij sui. Propterea aperti sunt thesauri. et euolauerunt nebule sicut aues. In magnitudine sua potuit nubes. et confracti sunt lapides grandines. In aspectu eius commouebuntur montes. et in voluntate eius aspirabit notibus. Vox tonitrui eius verberauit terram. tempestas aquilonis et congregatio spiritus. et sicut auis deponens ad sedendum. aspergit nubem. et sicut locusta demergens descensus eius. Pulcritudinem cancris eius admirabitur oculus. et super brachium eius exparuescet cor. Celu sicut fornacem effundet super terram. et ignis flauescit sicut si cum tribulatur. Frigidus uentus aquilo flauit. et gelauit crystallus ab aqua. Super omnem congregationem aquarum requiescet. et sicut lorica induit se aquis et deuorabit montes et exuret desertum. et extinguet sicut ignis. Medicina omnium in festinatione nebule. ros obumbrans arcum uemenci humilem efficiet eum.

In sermone eius silebit uentus. cogitatione sua placabit abyssum. et plantabit illum dominus insulas. Qui nauigant mare enarrant pericula eius. et audientes auribus nostris admirabimur. Illic preclara opera et mirabilia. uaria bestiarum genera. et omnium pecorum. et creatura belluarum. Propter ipm est finis eius. et in sermone eius omnia sunt omnia. Multa dicimus et deficimus uerbis. et summa autē sermonum ipse est. In omnibus glorificantes. ad quid ualebimus? ipse enim omnipotens super omnia opera sua. terribilis dominus et magnus uehementer. et mirabilis potentia ipius. Glorificantes dominum quantumcunq; potuerimus super ualebit adhuc. et admirabilis magnificentia eius. Benedicentes dominum. exaltate illum quantum potestis. maior est enim omni laude. Exaltantes eum replemini uirtute. et ne laboretis non enim perueniens. Quis uidit eum et enarrabit? Et quis magnificabit eum sicut est ab initio? Multa abscondita sunt maiora his. Pauca enim uidimus operum eius. Omnia autem dominus fecit. et pie agentibus dedit sapiam

XLIIII

Iustemus uiros gloriosos. et parentes nostros. in generatione sua. Multam gloriam fecit dominus in magnificentia sua. a seculo dominantes in potestatibus suis. homines magni uirtute. et prudentia sua prediti. nuntiantes in prophetis dignitatem prophetarum. et principes in presenti populo. et uirtute prudentie populis sensatissima uerba. in peritia sua requirentes modos musicos. et narrantes carmina scripturarum. Homines diuites. in uirtute pulchritudinis studium habentes pacificantes in domibus suis. Omnes isti in generationibus gentis sue. gloriam acceperunt. et in diebus suis honorati in laudibus. Quorum de illis nati sunt. reliquerunt nomen narrandi laudes eorum. Et sunt quorum non est memoria. perierunt quasi qui non fuerunt. et nati sunt. quasi qui non nati. et filij eorum cum illis. Sed illi

ECLESIA

uia mīe sunt quorum pietates nō
defuerunt. Et cum semine ipōrum
permanebat bona hereditas nepotum
ipōrum. Et in testamento steterunt semi
eorum. 7 filij ipōrum propt illos. Vsq
in eternum manet semen eorum. 7
gla eorum non delebitur. Corpa ipōrum in pace sepulta sunt. 7 et
nomen eorum uiuet in generatiōnē
7 generationes. Sapiam ipōrum nar
rent populi. 7 laudem eorum nunta
et eccla. Enoch placuit deo. 7 trans
latus ē in paradisum. ut det gentib
penitentiam. Noe inuentus ē per
fectus iustus. 7 in tpe ire facta ē reconciliatio. Sēo dimissum ē reli
quum terre. cum fērum ē diluuium
Testamenta seculi posita sunt apd
illum. ne diluuio delere posset omis
caro. Abraam magnus pater multa
tudinis gentium. 7 non ē inuentus
similis illi in gla. Qui obseruauit legē
excelsi. 7 fuit in testamēto cum illo. 7
in carne eius stare fecit testamentum.
7 in temptatione inuentus ē fidelis.
Sēo iuit iurando dedit illi gloriam
in gente sua. Crescere illum quasi ē
re cumulum. 7 ut stellas exaltare se
men eius. 7 hereditare illos a mari 7
usq ad mare. 7 a flumine usq ad ē
mīnos terre. Et Isaac eadem fecit 7
modo. propt abraam patrem ipius. be
nedictionem omnium gentium de
dit illi. 7 testamentum suum confirma
uit super iacob. Agnouit eum in be
nedictionib suis. 7 dedit illi hereditatem. 7 diuisit ei partem in tribub
duodecim. 7 seruauit illi homines 7
mīe inuenientes gram in oculis 7
omnis carnis.

XLIV

Laudemus deo 7 hominibus
moysen. cuius memoria
in benedictione ē. Similem illum fecit in gloria
sēorum. 7 magnificauit illum in timo
re inimicor. 7 in uerbis suis monstra
placauit. Glorificauit illum in con
spectu regum. 7 iussit illi coram pplo
suo. 7 ostendit illi gliam suam. In fide
7 lenitate ipius sanctum fecit illum. 7 ele
git eum de omni carne. Audiuit eni
eum 7 uocem ipius. 7 induxit illum
in nubē. Et dedit illi cor 7 precepta.
7 legem uite 7 disciplinē. docē iacob
testamentum. 7 iudicia sua israel. 7
Exceltum fecit aaron fratrem suum. 7
similem sibi de tribu leui. Statuit ei
testamentum eternum. 7 dedit illi sacer
dotium gentis. 7 beatificauit illum in gla.
7 circumcinxit eum fortia iustitie. 7 vestiuit eum stola glorie. 7 coronauit eum i
naspis uirtutis. Cum pedes 7 femo
ralia. 7 humerale posuit ei. 7 circūdedit illum tintinabulis aureis plenis
in gyro. dare sonitum in incessu suo.
audiri fac sonitum in templo in
memoriam filijs gentis sue. Stolam
sanctam auro 7 iacineto 7 purpura. opus
textile uiri sapientis. iudicio 7 ueritate predita. torto cocco opus artificis
gēmis pretiosis figuratis in ligatura
auri. 7 opere lapidario sculptis in memo
riam. sm numerum tribuum israel.
Corona aurea super mitram eius. ex
pressa signo sanctitatis. 7 gla honoris. 7
opus uirtutis. delectatio oculoū orna
ta. Sic pulchra ante ipm non fuerunt
talia usq ad originem. Nō é inuen
tus alius alienigena aliquis. sed tm filij
ipius soli. 7 nepotes eius per omnem tē
pus. Sacrificia ipius consumpta fuit
igni cotidie. Complent moyses 7
manus eius. 7 unxit illum oleo sācto.
Factum é illi in testamentum etnum. et
semini eius sicut dies celi. fungi sa
cerdotio 7 hymnū laudem. 7 glificari po
pulum suum in nomine suo. Ipse
elegit ab omni uiuente offerre sacri
ficium deo. incensum 7 bonum odo
rem in memoriā placare pro populo
suo. Et dedit illi in preceptis suis 7
potestatem in testimonijs iudicioy. docē
iacob testimonia. 7 in lege sua luces
dare isl. quia data illum sunt ab
eni. 7 propt mundum circumdederūt
illum in desertis. homines qui erant cir
darban 7 abyron. 7 congregatio chore in
uacuitate. uidit deus deus 7 nō placuit
illi. 7 consumpti sunt in impetu uacuitatis die. Fecit illis monstra. 7 consumpsit
illos in flamma ignis. 7 adduxit aaron
gliam. 7 dedit illi hereditatē 7 primitā

fructum terre dimisit illi. Pane ipis
in primis paratur. in sanctitatem. Ma
r sacrificia omnia eorum. que dedit ip
si r semini eius. Ceterum in ira gens
non hereditauit. r pars non est illi in ge
re. Ipe enim pars eius est. r hereditas. Si
nees filius eleazari tertius in gloria est
imitando ipm in timore dei. r stare in
reuerentia gentis. In bonitate r alac
tate anime sue: placuit deo israel. Ideo
statuit illi testamentum pacis. r pri
cipem sanctorum r gentis sue. ut sit illi
r semini eius sacerdotij dignitas in
eternum. Et testimonium dauid filij
iesse de tribu iuda. hereditas ipsi r semi
eius. ut daret sapiam in cordibus. iu
dicare gentem suam in iustitia. ne
abolerentur bona ipsorum. r gloriam
ipsorum in gentem eorum eternam fe.

XLVI

Ortus in bello iesu nave. successor
moysi in prophis. qui fu
it magnus fm nom suum.
maximus in salutem electorum dei.
expugnare insurgentes hostes. ut re
sequerentur hereditatem israel. Quam
gloriam adeptus est in tollendo ma
suas. r iactando eas ciuitates rom
pheas: Quis ante illum fecit hec
Nam hostes ipse dominus percussit.
aut non in tacendo eius impedit
est sol. r una dies facta est quasi duo.
Inuocauit altissimum potentem dum op
pugnaret inimicos undiq. Audi
uit illum magnus r fidelis deus. in di
ebus samuelis uatis gloriosus inuentus est valde fortis.
Imperium iniquam gentem hostilem.
r in descensu peruersorum. ut co
gnoscant gentes potentiam eius. q
nam contra dominum pugnare non est facile
r secundus est rege potentes. Et in
diebus moysi misericordiam fecit ipse. r caleph
filius iephone. Stare contra hostem. r pro
hibere gentem a peccatis perstringere
manum malitie. Et ipsi duo stetit
in periculo liberati sunt. ab uniuerso ser
centorum milium pedestrium introducere
illos in hereditatem. in terram que
manat lacte r mele. Et dedit dominus
ipsi caleph fortitudinem. r usq; in se
nectutem permansit illi mensura

secendere in excelsum terre locum. r
semen ipius obtinuit hereditatem.
ut uiderent omnes filij israel. quia bo
num est obsequi deo. Et iudices
singuli suo nomine. quorum non est
corruptum cor. qui non auersi sunt
a domino. ut sit memoria illorum
in benedictione. Et ossa illorum pul
lulant de loco suo. r nomen eorum p
manet in eternum. permanente ad
filios illorum ipsorum uirorum glia.
Dilectus deo suo samuhel propha
dominj. rex unxit principem. r mo
nuit principes in gente sua. In lege do
mini iudicauit congregationem. r uidit deus
iacob. r in fide sua probatus est propheta.
r cognitus est in uerbis suis fidelis. r
quia uidit deum lucis. r inuocauit
deum omnipotentem in obpugnando
hostes circumstantes undiq; i obla
tione agni immolati. Et intonuit a
celo dominus. r in sonitu magni
audituam fecit uocem suam. r contri
principes tyriorum. r omnes duces
philistiim. r ante tempus finis ui
te sue r ipsi. testimonium prebuit co
spectu domini r xpi. Pecunias et
usq; ad calciamenta. ab omni carni
non accepit. r non accusauit illi
homo. Et post hec dormiuit r notum
fecit regi. r ostendit illi finem uite
sue. r exaltauit uocem suam de terra
in prophia. r delere impietatem gentis.

XLVII

Ost hec surrexit nathan propheta
in diebus dauid. r quasi a
pe separatus est a grege.
Sic dauid a filijs israel. Cum leonibus
luxit quasi cum agnis. r in ursis fe
cit similiter sicut cum agnis ouium.
In iuuentute sua nunquid non occi
dit gigantem. r abstulit obprobrium
de gente: In tollendo manum in la
pide funde uerecit exultationem golie.
Vbi inuocauit dominum omnipotentem
r dedit in dextera eius tollere hoiem
fortem in bello. r exaltare cornu gen
sue. Sic in uocem mulieris glificauit e
um. r laudauit eum in benedictionibus
dominj. r in offerendo illi coronam
glie. Contriuit enim inimicos undiq;

ꝛexit:pauit phrisithim ꝯtritos usq;
in hodiernum diem. Contriuit eos mu
ros eorum usq; in eternum. In omni op̃e
dedit confessionem sc̃o. ꝛexcelso in uerbo
glie. De omni corde suo laudauit do
minum. ꝛdilexit deum qui fecit illū.
ꝛdedit illi ꝯtra inimicos potentiam. ꝛ
Et stare fecit cantores ꝯtra altare. et
sono eorum dulces fecit modulos. Et
dedit in celebritatibus dies. ꝛornauit
sp̃a usq; ad ꝯsummationē uite. ut lau
darent sanctum nomen domini. ꝛaplifi
carent mane dei scientiam. Et pius pu
gnauit pecca ipius. ꝛexaltauit in eter
num cornu eius. Et dedit illi testim
regum. ꝛsedem glie in isrl. Post ipm
surrexit filius sensatus. ꝛpropt illum
dereliquit omnem potentiam inimicorū
Salomon imperauit in diebus pacis. ꝛ
cui subiecit deus omnes hostes. ut
ędificet domum in nomine suo. ꝛparā
ret sanctuariū in sempiternum quē ad
modum eruditus es in iuuentute tua.
ꝛimpletus es quasi fluuius sapientia.
Et terram texerunt anima tua. ꝛreple
sti in ꝯparationibus enigmata. Ad insu
las longe diuulgatum est nomē tuum.
ꝛdilectus es in pace tua. In cantibus
ꝛprouerbiis ꝛ cooperationibus. ꝛin tẽp
tationibus mirate sunt te. ꝛin nomi
ne domini dei cui est cognomen deus isrl.
Colegisti quasi aurichalcum auru ma
ut plumbum ꝯplesti argentum. ꝛlici
nasti femora tua mulieribus. Potestatem
habuisti in tuo corpore. Dedisti macula
in gla tua. ꝛprophanasti semen tuum
inducere iracundiam ad liberos tuos.
ꝛin certis stultitiam tuam. ut faceres
imperium bipartitum. ꝛex effrē impa
re imperium durum. Deus aut non
derelinquet mām suam. ꝛnon corrū
pet neq; delebit opera sua. neq; pertō
a stirpe nepotes electi sui. ꝛsemen eius
qui diligit dominum non corrumpet.
Dedit aut reliquum iacob. ꝛdauid de
ipa stirpe. Et finem habuit salomon cū
patribus suis. Et dereliquit post se de se
mine suo gentis stultitiam. Et imbecil
litatem a prudentia roboam. qui auertit
gentem consilio suo. Et ieroboam filius
nabath. qui peccare fecit isrl. ꝛdedit

effectum uitiam peccandi. Et plurima
redundauerunt peccata iporum. ualde
enim auerterunt illos a terra sua. Et
que sunt omnes nequitias usq; dum
peruenirent ad illos defensio. ꝛab omnib⁹
peccatis liberauit eos.

XLVIII

Et surrexit helias propha
quasi ignis. ꝛuerbum ipius
quasi facula ardebat. Qui
induxit in illos famem. ꝛ
imicantes illum inuidia sua. paucis
fti sunt. Non potuerunt enim subsistere
preceptis domini. Verbo dei cluserunt ce
lum. ꝛdescendere ignem ter. Sic ꝯ
plificatus est helyas in mirabilibus suis.
Et quis potest similiter gliari tibi. qui
suscitasti mortuum ab inferis de sorte
mortis in uerbo domini dei? Qui de
iecisti reges ad perditionem. ꝛsubuersos
facile potentiam eorum. ꝛgloriosos
de lecto suo. Qui audisti in syna iudi
cium. ꝛin horeb iudicia defensionis.
Qui unxisti reges ad penam. ꝛprophetas
facis successores post te. Qui receptus
es in turbine ignis. in curru equorum
igneorum. Qui inscriptus es in mon
tis temporum. ad lenire iracundiam dei.
reconciliare cor patris ad filium. ꝛrestituere
tribus iacob. Beati sunt qui te an
te dormierunt. ꝛin amicitia tua decorati sunt.
Nam nos uita uiuimus tantū post
mortem. aut non est tale nomen tuum
helias qui in turbine tectus es. et in
heliseo ꝯpletus est spūs eius. In diebus
suis non pertimuit principem. ꝛpotē
tia nemo uicit illum. nec superauit
illum uerbum aliquod. ꝛmortuum
prophauit corpus eius. In uita sua
fecit monstra. ꝛin morte mirabilia o
peratus est. In omnibus istis non pe
nituit populus. ꝛnon recesserunt a pec
catis suis usq; dum abiecti sunt de
terra sua. ꝛdispersi sunt in omnē ter
ram. et relicta est gens perpauca. ꝛprincep
in domo dauid. Quidam eorum fe
cerunt quod placeret deo. alii autem
multa commiserunt peccata. Ezechias
munuit ciuitatem suam. ꝛduxit
in medium ipius aquam. ꝛfodit fer
ro rupem. ꝛedificauit ad aquam pu
teum. In diebus suis ascendit sennache

ab. ⁊ misit ⁊ plagen ⁊ subsultit ma
num suam ꝑ illos. ⁊ extulit manꝰ
suam in ſron: ⁊ superbꝫ fcus ē in po
tentia sua. Tunc mota sunt cor da
⁊ manus ipoꝝ: ⁊ doluerunt quasi
parturientes mulieres. Et invocave
runt dominum miserecordem. ⁊ expa
dentes manus extenderunt ad celum
⁊ scus dominus deus audivit cito ⁊
vocem ipoꝝ. ⁊ non ē memoratus
peccoꝝ illoꝝ. nꝫ tradit illos in
micis suis. sed purgauit illos in ma
nu ysaie sci prophete. Percussit castra
assyꝛioꝝ. ⁊ contriti illos angelus
dei. Nam scit ezechias quod placu
it deo. ⁊ fortiter uixit in uiam dauid
patris sui. quam mandauit illi ysa
as propha magnus ⁊ fidelis in ꝓspi
cu dei. ſn diebꝫ suis retro retrorsum sol
⁊ addidit regi uitam. spiritu magno
uidit ultima. ⁊ consolatus ē lugentes
ſsion. usqꝫ in sempiternum. Ostendit
futura ⁊ abscondita antequꝫ eueniant.

Memoria NEHEMIE

Nehemie ꝓposito ꝑdonis
scī. opus pigmentariꝫ. ſn
omni ore quasi mel idul
cabitur eius memoria. ⁊ ut musica i
conuiuio uini. Ipse ē directus dominꝰ
in penitentia gentis. ⁊ tulit abhomi
nationes impietatis. Et gubernauit
ad dominum cor ipius. ⁊ in diebus
peccoꝝ corroborauit pietatē. Preter
dauid ⁊ ezechiam ⁊ iosiam omnes
reges peccauerunt. Nam reliq
querunt legem altissimi. Reges iuda
defecerunt. ⁊ contempserunt timorem
timorem dei. Dederunt enim regnū
suum alijs. ⁊ gloriam suam alienē gē.
ſncenderunt electam scitatis cuitatē
⁊ desertas fecerunt uias ipius in ma
nu hieremie. Nam male tractauerūt
illum. qui auellere manus ꝑfectatis
ē prophetā. euellere ⁊ perdere.
⁊ iterum edificare ⁊ renouare. Ezechi
el qui uidit ꝑfectum glorie. quam
ostendit illi in curru cherubin. Nam
memoratus ē inimicoꝝ in ymbre.
benefaciens illis qui ostenderūt uias
rectas. Et duodecim prophetarum os
sa pullulant de loco suo. Nam cor
bo. ⁊ uenerunt iacob. ⁊ redemerunt se i
fide unitus sue. Quomodo amplifi
cemus zorobabel. Nam ⁊ ipe quasi si
gnum in dextera manu ihū. Et iesus
filium iosedech. Qui in diebꝫ suis e
dificauerunt dominum. ⁊ exaltauerūt
templum scūm domino. paratum in
gloriam sempiternam. Et necemias i
memoria multa ꝓnis. qui erexit nob
muros euersos. ⁊ statuit portas ⁊ scūa
qui exstat nobis domos nras. Nemo
natus ē in terra qualis enoch. ſlam
⁊ ipe receptus ē a deo. Et ioseph q
natus ē homo princeps fratrum firmā
mentum gentis. rectoꝝ fidium stabilimē
tum populi. Et ossa ipius uisitata
sunt. ⁊ post mortem prophauerunt.
Seth ⁊ sem hoc apud homines gloriam
acepti sunt. ⁊ super omnem animam
in origine adam.

L

Symon onie filius sacerdos
magnus. qui in uita sua
suffulsit dominum. ⁊ in die
bꝫ suis corroborauit tem
plum. ⁊ empli etiam altitudo ab ipo
fundata ē. duplex edificatio. ⁊ excel
si muri templi. ſn diebꝫ ipius ema
nauerunt putei aquarum. ⁊ quasi ma
re adimplen sunt supra modum.
Qui curauit gentem suam. ⁊ liberā
uit illam a perditione. Qui preualu
it amplificare ciuitatem. qui acepit
ē gloriam in uocatione gentis. ⁊ igressu
domus ⁊ atrij amplificatus ē. Quasi
stella matutina in medio nebule. et
quasi luna plena in diebꝫ suis lucet.
⁊ quasi sol refulgens. sic ille refulsit
in templo dei. Et quasi arcus reful
gens inter nebulas glorie. ⁊ quasi flos
rosarum in diebꝫ uernis. Et quasi
lilia que sunt in transitu aque. ⁊ q̄si
thus redolens in diebꝫ estatis. Quasi
ignis refulgens. ⁊ thus ardens i igne.
Quasi uas auri solidum. ornatum
omni lapide pretioso. Quasi oliua
pullulans. ⁊ cypressus in altitudi
se extollens. ſn accipiendo ipum stolā
glorie. ⁊ uestiri eum in consummationē
uirtutis in ascensu altaris sci. glorā
dedit scitatis amictum. ſn accipien
do aute partes de manu sacerdotum.

ECLESIA

ᵹ ipe stans iuxta aram. circa illum ᵹ
corona frum. Quasi plantatio ce
dri in monte libano sic circa illum
steterunt quasi rami palme. ᵹ omes
filij aaron in glia sua. Oblatio aũ
domini in manibꝫ ipsorum. coram
omni synagoga isrl. Et ꝯsummatꝰ
fungens in ara. amplificare obla
tionem excelsi regis: porrexit ma
num suam in libatione. ᵹ libauit
de sanguine uue. Effudit in fun
damento altaris odorem domino
excelso principi. Tunc exclama
uerunt filij aaron in tubis ductili
bꝰ sonuerunt. ᵹ audita fecerunt
uocem magnam in memoriã coꝝ
domino. Tunc omnis populus si-
mul properauerunt ᵹ ceciderunt in
faciem suam in terram. adorare dñm
deum suum. ᵹ dare preces oipotẽti
deo excelso. Et amplificauerunt
psallentes in uocibꝰ suis. in mag
tono fẽs ẽ sonus suauitate ple-
nus. Et rogauit populus dominũ
excelsum in prece. usqꝫ dum pfes
ꝯ honer domini. ᵹ munus suum p
fecerunt. Tunc descendens extulit
manus suas in omnem congregatio-
nem filiorum isrl. dare glorĩam deo
ala bijs suis. ᵹ in nomine ipius gla
ri. Et iterauit oronem suam nole
ostendere uirtutem dei. Et plus o-
rauit deum omnium. Qui magn
fecit in omni terra. qui auxit dies
nros auentre mis nre. ᵹ fecit nob
cum sm suam miam. det nobis lo
cunditatem cordis ᵹ fiat pacem i
diebꝰ nris in isrl per dies sempite
nes. credere isrl nobiscum cẽ mia
dei ut liberet nos in diebꝰ suis. Du
as gentes odit anima mea. tertia aũ
non ẽ gens quam odeam. Qui sedet
in monte seir. ᵹ philistijm ᵹ stulc
populus qui habitat in sichimis. De
trinam sapie ᵹ discipline scripsit in
codice isto iesus filius syrach ierose
lomita. qui renouauit sapiam de
corde suo. Beatus qui in istis uersa
bitur. Qui ponit illa in corde suo sa
piens erit semper. Si enim hec fecerit
ad omnia ualebit. quia lux dei uesti-
gium eius est.

LI

Confitebor tibi domine rex
ᵹ collaudabo te deum sal
uatorem meum. Confi
tebor nomini tuo qm adiu
tor ᵹ protector fẽs es michi. ᵹ li
berasti corpus meum a perditione
A laqueo lingue iniquẽ ᵹ a labijs
operantium mendacium. Et in co
spectu astantium fẽs es michi ad
iutor. ᵹ liberasti me scm multitudi
nem mie nominis tui. a rugientibꝰ
preparatis ad escam. de manibus
querentium animam meam. ᵹ de
portis tribulationum que circũde
derunt me. A pressura flamme que cir
cumdedit me. ᵹ in medio ignis non
sum estuatus. De altitudine uentris
inferi. ᵹ a lingua coinquinata. ᵹ au
bo mendacij. A rege iniquo. ᵹ a lingꝫ
iniusta. Laudabit usqꝫ ad mortẽ
anima mea dominum. ᵹ uita mea
appropinquans erat in infernum deor
sum. Circumdederunt me undiqꝫ.
ᵹ non erat qui adiuuaret. Respica
ens eram ad adiutorium hominũ
ᵹ non erat. Memoratus sum mie
rie domine. ᵹ operationis tue que a
seculo sunt. quem eruis sustinentes
te. ᵹ liberas eos de manibꝰ gentium.
Exaltasti super terram habitationes
meam. ᵹ pro morte detinebam depra
uum. Inuocaui dominum pietem dñi
mei. ut non derelinquat me in die
tribulationis mee. ᵹ in tpre superbo
rum sine adiutorio. Laudabo nom tuum
assidue. ᵹ collaudabo illud in confessio
ne. ᵹ exaudita ẽ oro mea. Liberasti
me de perditione. ᵹ eripuisti me de
tpre iniquo. Propterea confitebor ᵹ lau
dem dicam tibi. ᵹ benedicam nom
domini. Cum adhuc iunior essem ᵹ
priusqꝫ obdormirem quesiui sapiam
palam in oratione. Ante templum po
stulabam pro illa. ᵹ usqꝫ in nouissi
mis inquiram eam. Et floruit ra
qꝫ precox uua. letatum ẽ cor meum
in ea. Ambulauit pes meus iter rec
tum. a iuuentute mea investigabam
eam. Inclinaui modicum aurem meam.
ᵹ excepi illam. Multam inueni in

ECLESIA

meipo sapientiam 7 multum profeci
ea. Dauit mihi sapientiam dabo glo
riam. Consiliatus sum enim ut face
rem illam. Zelatus sum bonum 7 non
confundar. Collucrata est anima mi
in illa. 7 in faciendo illam consumatu
sum. Manus meas extendi in altum. 7
in sapientiam eius luxi. Animam mea
direxi ad illam. 7 in agnitione inuenie
am. Possedi cum ipis ab initio. ppter
hoc nõ derelinquar. Venter meus co
turbatus est querendo illam. propter
possidebo bonam possessionem. Dedit e
nim mihi dominus linguam mercede
meam. 7 in ipa laudabo eum. Appropi
ate ad me indocti. 7 congregamini nos in do
mum discipline. Quid ad huc retarda
tis. Et quid dicistis in his. Anime ue
stre sitiunt uehementer. Aperui os meũ
et loquutus sum. Comperate nobis si
ne argento sapientiam. 7 collum uũm
subjcite iugo eius. Et suscipiat aia
uestra disciplinam. 7 in proximo è eius
inuenire eam. Vigete oculis uestris. 7
quia modicum laboraui. 7 inuenii mihi
multam requiem. Assumite disciplinã
in multo numero argenti. 7 copiosum
aurum possidete in ea. Letetur aia uia
in misericordia eius. 7 nõ confundemi
ni in laude ipius. Operamini opus ue
strum ante tempus. 7 dabit uobis mẽ
cedem uestram in tempore suo.

Explicit liber ecclesiastici. Deo gratias.

Amen.